FRAGMENTA

COMICORUM GRAECORUM.

COLLEGIT ET DISPOSUIT

AUGUSTUS MEINEKE.

VOLUMINIS II

FRAGMENTA POETARUM COMOEDIAE ANTIQUAE CONTINENTIS

PARS II.

BEROLINI.

TYPIS ET IMPENSIS G. REIMERI.

MDCCCXL.

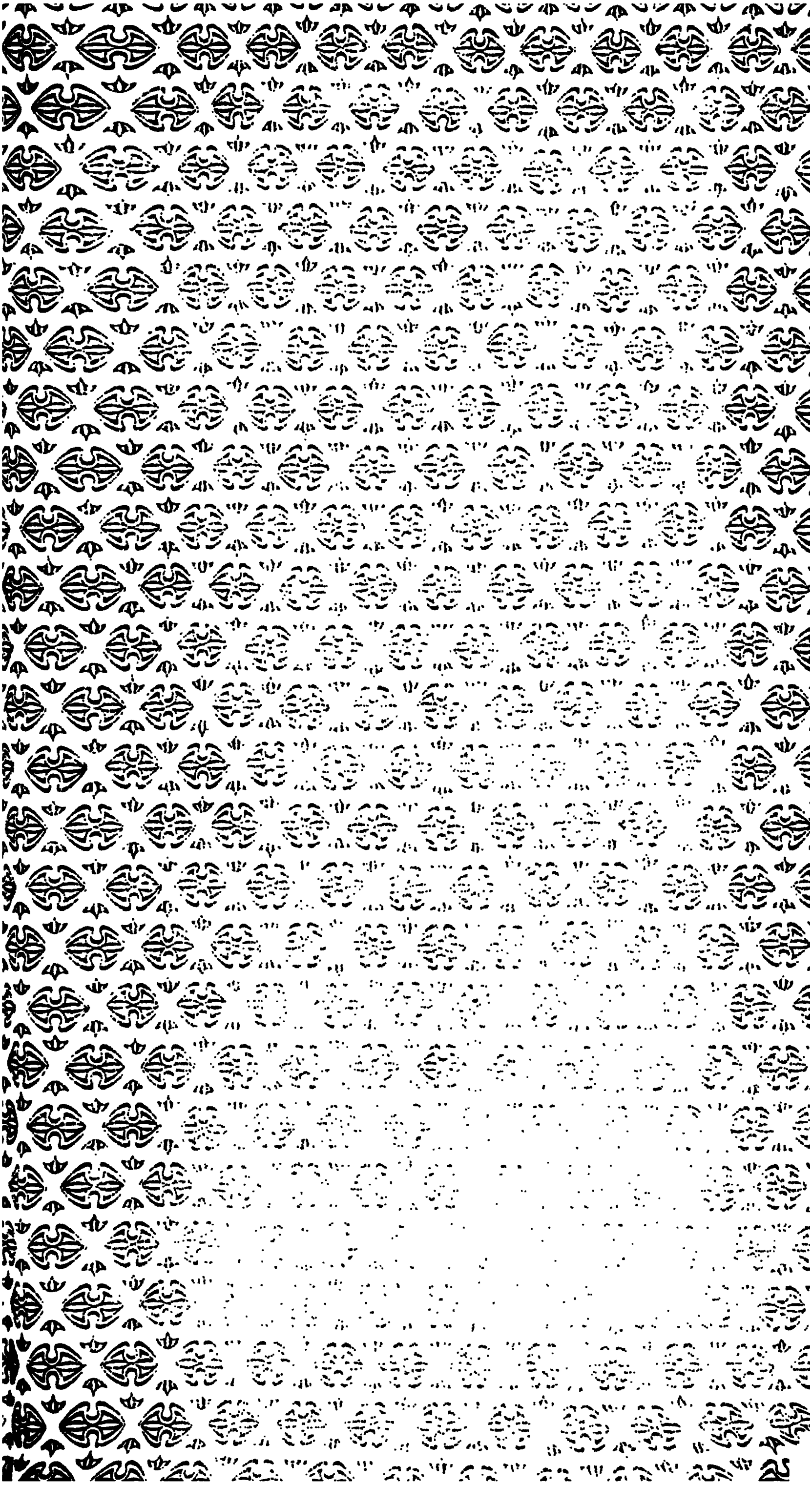
FRAGMENTA POETARUM
COMOEDIAE ANTIQUAE.

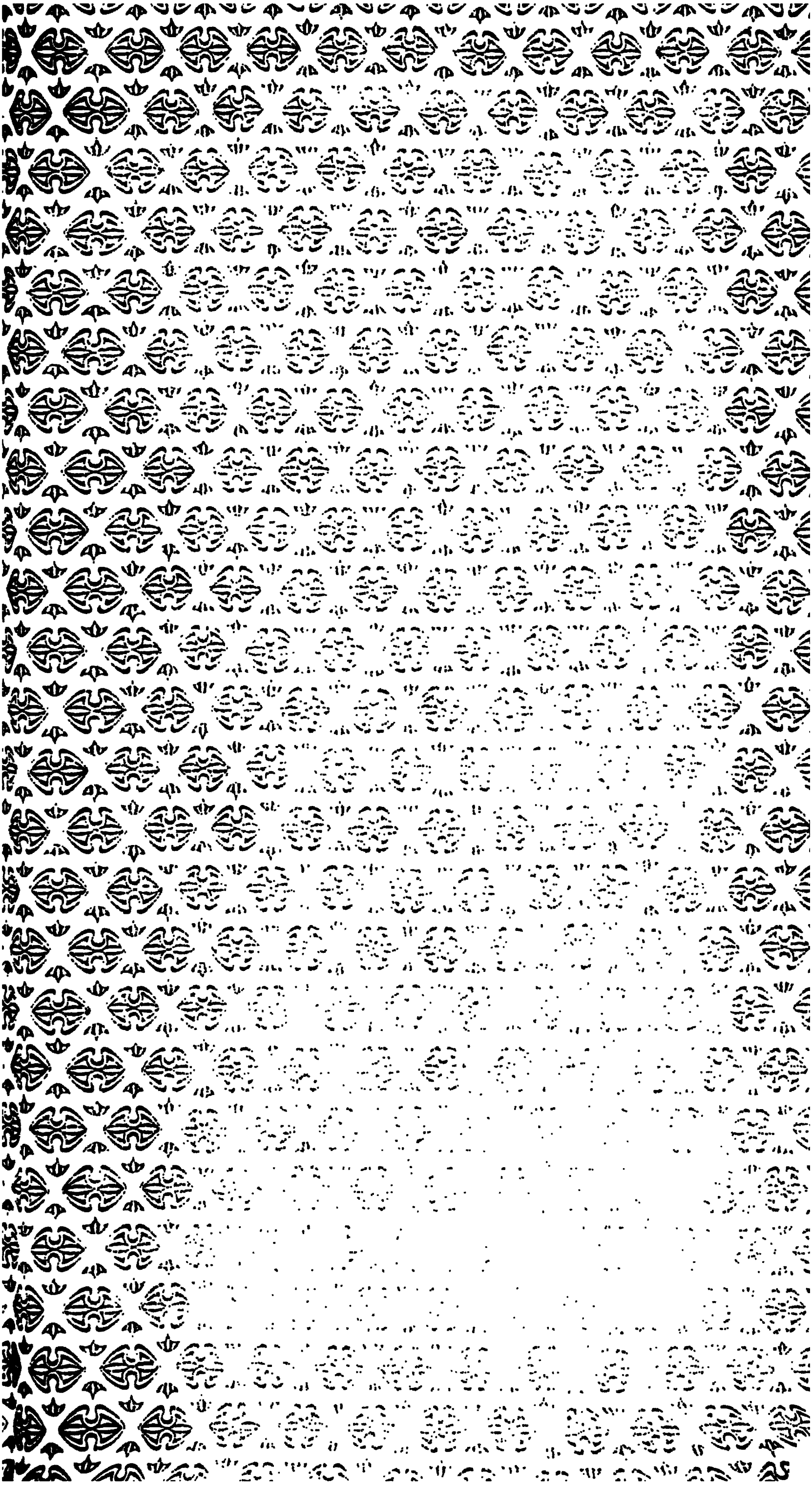
COLLEGIT ET DISPOSUIT

AUGUSTUS MEINEKE.

PARS SECUNDA.

BEROLINI.
TYPIS ET IMPENSIS G. REIMERI.
MDCCCXL.

FRAGMENTA

COMICORUM GRAECORUM.

COLLEGIT ET DISPOSUIT

AUGUSTUS MEINEKE.

VOLUMINIS II

FRAGMENTA POETARUM COMOEDIAE ANTIQUAE CONTINENTIS

PARS II.

BEROLINI.

TYPIS ET IMPENSIS G. REIMERI.

MDCCCXL.

FRAGMENTA POETARUM

COMOEDIAE ANTIQUAE.

COLLEGIT ET DISPOSUIT

AUGUSTUS MEINEKE.

PARS SECUNDA.

BEROLINI.
TYPIS ET IMPENSIS G. REIMERI.
MDCCCXL.

Vor dem Schmutztitel

PRAEMONITUM.

Unum est de quo lectores in limine huius voluminis admonendi sunt. Dixi Praef. vol. I p. VII me Aristophanis fragmenta ab hac mea sylloge exclusurum esse. At vero quum multi essent, qui aegre se iis carituros esse dicerent, rogavi Th. Bergkium nostrum, ut horum desiderio satis faceret meque aliis negotiis occupatum hoc onere levaret. Huius igitur viri operae debetur quae ceterorum antiquae comoediae auctorum reliquiis addita est Aristophaneorum fragmentorum collectio.

INDEX POETARUM.

P L A T O.

(Hist. crit. p. 160 sqq.)

ΑΔΩΝΙΣ.

I.

Ὦ Κινύρα, βασιλεῦ Κυπρίων ἀνδρῶν δασυπρώκτων,
παῖς σοι κάλλιστος μὲν ἔφυ θαυμαστότατός τε
πάντων ἀνθρώπων, δύο δ' αὐτὸν δαίμον' ὀλεῖτον,
ἡ μὲν ἐλαυνομένη λαθρίαις ἐρετμοῖς ὁ δ' ἐλαύνων.

Athenaeus X p. 456 a: *Πλάτων δ' ἐν τῷ Ἀδώνιδι χρησμὸν δοθῆναι λέγων Κινύρᾳ ὑπὲρ Ἀδώνιδος τοῦ υἱοῦ φησίν Ὦ Κινύρα — ἐλαύνων. λέγει δὲ Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον· ἀμφότεροι γὰρ ἤρων τοῦ Ἀδώνιδος.* Vs. 1 *κινύρα* PVL. *κύπρια* AC. *κυπρία* B. — Vs. 2 *σοι* BPV. *τοὶ* A. *τοι* superscripto *τε* C. *τε* L. — Vs. 3 cum Dindorfio sequutus sum Iacobsii coniecturam. APB *δαίμον' ἔχειτον.* VL *δαίμων' ἔχητον.* Fortasse tamen praestat corrigere *δαίμον' ἐλεῖτον.* Hanc futuri formam, quam Aristophani et Euripidi recte abiudicare videtur Hermannus ad Helen. 1297, a Platone comico, apud quem complura labentis graecitatis vestigia deprehenduntur, non alienam putaverim. Usus ea est etiam Timostratus, mediae vel novae comoediae poeta, apud Antiattic. p. 80 12. Recentiorum scriptorum exempla collegit Lobeckius ad Buttmanni Gramm. II p. 100.

II.

Εἶτ' οὐχ ὑπέρου μοι περιτροπὴ γενήσεται;

Photius Lex. p. 623 5. *Ὑπέρου περιτροπή: ἐπὶ τῶν ταὐτὰ ποιούντων καὶ μηδὲν περαινόντων.* — *Πλάτων Ἀδώνιδι Εἶτ' οὐχ κτλ.* **Eadem Suidas habet s. v.** *ὑπέρου περιτροπή*, **ubi** *γένηται* **editur pro** *γενήσεται.*

III.

Photius Lex. p. 225 26. *Λιπομαρτύριον: Λυσίας καὶ λειποτάξιον Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου καὶ Πλάτων ἐν Ἀδώνιδι.* **Rectius scribitur** *λιποτάξιον.*

IV.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 472: *Ἀφοδεῦσαι. Πλάτων Ἀδώνιδι. σημαίνει δὲ ....* **Supple** *ἀποπατῆσαι.* **Suidas,** *Ἀφοδεῦσαι: Πλάτων Ἀδώνισι* **(sic)·** *καὶ ἄφοδος ὁ ἀπόπατος*

V.

Pollux X 104: *καὶ τυροκνῆστις, ἣν καὶ κύβηλιν καλοῦσιν, ὧν ἡ μὲν τυροκνῆστις ἔστιν ἐν Πλάτωνος Ἀδώνιδι.*

VI.

Scholiasta Aristophanis Vesp. 1301: *ὁ δὲ ἀχυρὸς παρ' Εὐπόλιδι ἐν Χρυσῷ γένει, ὅπου καὶ τὸ Πλάτωνος παράκειται ἐξ Ἀδώνιδος.* **Scribebatur** *ἄχυρος.* **Arcadius de Accent. p. 72 5:** *τὸ δὲ ἀχυρός, ὁ ἀχυρών, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ὀξύνεται ὡς περιεκτικόν.* — **Praeterea ad hanc fabulam spectare videtur Fragm. inc. LIX.**

ΑΙ ΑΦ' ΙΕΡΩΝ.

I.

Οὐδ' ὅστις αὐτῆς ἐκπίεται τὰ χρήματα.

Athenaeus X p. 446 e: *ἐνίοτε δὲ καὶ συστέλλουσι τὸ ῐ* **(in futuro** *ἐκπίομαι***),** *ὡς Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν Οὐδ'*

ὅστις κτλ. Ad *αὐτῆς* Th. Bergkius Comment. p. 381 subaudit *πόλεως*.

II.

Δότω τὴν κιθάραν τις ἔνδοθεν
καὶ τοὐπιπόρπαμα.

Pollux X 190: *ἐπιπόρπαμα κιθαρῳδοῦ σκευή* (h. e. vestis), *ὡς Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν Δότω τὴν κιθάραν κτλ.* Bentleius Epistola ad Hemsterh. p. 78. *δότω δὲ τήν.* Porsonus Advers. p. 297. *δότω μοι τήν.* Possis etiam *δότω τις τὴν κιθάραν τῶν ἔνδοθεν.* Tum codex *τοὐπιπόρματα.* Correxit Hemsterhusius.

III.

Πόθεν ὁρμιὰ καὶ κάλαμος;

Hesychius, *Ἀσπαλιεύς: ἁλιεύς. ἄσπαλος γὰρ ὁ ἰχθύς. ἔνιοι δὲ ἀπὸ τοῦ σπᾶν τὸ λίνον· λίνον δὲ ἡ ὁρμιά, ὡς Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν Πόθεν ὁρμιὰ καὶ κάλαμος;* Requirebam *πόθεν λίνον καὶ κάλαμος;* Et sic citat Casaubonus ad Athen. X p. 446 e. Sed potest etiam illud verum esse.

IV.

Pollux VII 57: *Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν καὶ μαλλωτὰς χλαμύδας εἴρηκεν.*

V.

Antiatticista p. 106. *Λέπε: ἀντὶ τοῦ τύπτε. Πλάτων Ἀφιεροῦντι* (sic) *Λέπει τραχεῖαν ἔχων.* Fortasse sequebatur *μάστιγα* vel simile quid. Pro *λέπε* et *τύπτε* scribendum videtur *λέπει* et *τύπτει.* De *λέπειν verberare* v. Ruhnk. Epist. crit. p. 208. De titulo fabulae v. Hist. crit. p. 167.

ΑΜΦΙΑΡΕΩΣ.

Καὶ νὴ Δί' εἰ Πάμφιλόν γε φαίης
κλέπτειν τὰ κοίν' ἅμα τε συκοφαντεῖν.

Scholiasta Aristophanis Plut. 174: *ὁ Πάμφιλος δὲ δημαγωγὸς ἦν — καὶ ἔκλεπτε τὰ τοῦ δήμου, ὡς καὶ Πλάτων φησὶν Ἀμφιαράῳ Καὶ νὴ Δί' εἰ κτλ.* **De titulo fabulae vide Hist. crit. p. 167. Versu secundo ante Hemsterhusium legebatur** *συκοφάντην.* **Tribrachys** *ἅμα τε* **nihil offensionis habere videtur. Certe improbandum quod Th. Bergkius Comment. p. 381 coniecit** *ἅμ τε*, **quae inaudita in comica poesi forma est.**

ΓΡΥΠΕΣ.

I.

Ἀνηρπάκασ' ἀπαξάπαντ' αὐτῷ κανῷ.

Zenobius Cent. II 31: *φησὶ γὰρ ὁ Δίδυμος ὅτι τὰ δεῖπνα ἐπὶ κανῶν ἐκομίζετο, καθάπερ ἐν Κρυψίοις λέγεται Πλάτων Ἀνήρπακας ἀπαξάπαντ' αὐτῷ κανῷ.* **Emendavi haec Hist. crit. p. 168. Omisso fabulae titulo eundem Platonis versum attulit auctor Proverb. Bodlei. 155.**

II.

Αἴ αἴ, γελῶν ἐπηκροώμην σου πάλαι.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 360. *Αἴ αἴ: ἠθικὸν τοῦτο. Πλάτων Γρυψὶν Αἴ αἴ, γελῶν ἐπηκροώμην πάλαι. ἔστι δὲ πολὺ παρὰ τοῖς τῆς μέσης κωμῳδίας καὶ νέας ποιηταῖς.* **Codex** *γελῶ δ' ἐπικροώμην,* **h. e.** *γελῶν ἐπηκροώμην.* **Bekkerus** *γελῶν δ' ἐπηκροώμην.* **Pronomen** *σου* **de coniectura**

inserui. Fecit etiam Bergkius Comment. p. 383. sed minus recte idem *γέλων δ'*. Sensus enim est, *dudum ego cum risu te audio.* Nec pro *αἶ αἶ* scribendum videtur *αἰαῖ*, sed potius *ἆ ἆ*. Photius Lex. p. 6. *Ἆ ἆ: ἐπὶ τοῦ μεγάλου. ἔστι δὲ καὶ σχετλιαστικὸν ἐπιφώνημα· δασυνθὲν δὲ γέλωτα δηλοῖ, ὥς φησι Διογενιανός*, ubi fortasse *ἃ ἃ* scribendum, quo praeter alios usus est Aeschylus Prom. 114. Apud Hesychium, ad quem provocat Photius, non *δασυνθὲν* sed *συντεθὲν* legitur; sed recte interpretes praeferunt *δασυνθέν*. Eustathius ad Odyss. p. 855 19: *κεῖται ἐν ἐπιλογῇ λέξεων ἀρχαίᾳ, ὅτι ἃ ἃ δασυνθὲν γέλωτα δηλοῖ.*

III.

Athenaeus IX p. 368 d: *ἀπὸ δὲ τοῦ κωλέα συνῃρημένον ἐστίν, ὡς συκέα συκῆ, λεοντέα λεοντῆ, κωλέα κωλῆ — Πλάτων Γρυψίν Ἰχθῦς, κωλᾶς, φύσκας.* Ad *κωλᾶς* Th. Bergkius desiderabat *ἐρίφων* vel simile quid.

IV.

Harpocratio p. 206 1. *πλειστηριάσαντες: ἀντὶ τοῦ ὑπερβαλόντες ἐν τῇ τιμῇ τῶν πιπρασκομένων. — κέχρηται τῷ ὀνόματι καὶ Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν Γρυψίν.* Eadem Photius v. *πλειστηριάσαντες.*

ΔΑΙΔΑΛΟΣ.

I. II.

Ἐνίοτε πολλὰς τῶν ἀλεκτρυόνων βίᾳ
ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις.

* * * *

Ὁ δὲ παῖς ὅδ' ἔνδον τὰς ἀλεκτρυόνας σοβεῖ.

Scholiasta Aristophanis Nub. 659: *σαφὲς δὲ γίνεται* (*ἀλεκτρυόνα* de gallina dici) *ἐν Ἀμφιαράῳ καὶ ἐν τῷ Πλά-*

τωνος Δαιδάλῳ Ἐνίοτε — πολλάκις. καὶ Ὁ δὲ παῖς κτλ Duo priores versus Athenaeus IX p. 374 e. ex Aristophanis Daedalo affert: καὶ Θεόπομπος δ' ἐπὶ τῆς θηλείας ἔταξε τὸν ἀλεκτρυόνα — καὶ Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ „ᾠὸν μέγιστον τέτοκεν ὡς ἀλεκτρυών." καὶ πάλιν „πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων βίᾳ ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις." Uter utrum expilaverit quis definire ausit? Cfr Hist. crit. p. 169. Th. Bergkius Comment. p. 421 facti crimen in Platonem coniicit, de cuius poetae ingenio minus honorifice sentit ac debebat. Ceterum Aristophanis nomen iisdem versibus praefigunt Suidas et Photius s. v. ὑπημένια, ubi Porsonus pro ἐνίοτε (cod. ἐνιότε), quod non videtur ferri posse, ingeniose scripsit ἕν ἴστε. Non satis facit Hermanni vulgatae lectionis explicatio „certis temporibus (verno tempore teste Plinio X 80) multae gallinae perpetuo irrita pariunt ova." Vs. 3 ὅδ' additum ab Heinsio.

ΕΛΛΑΣ Η ΝΗΣΟΙ. *)

I.

Εἴξασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τούτοισι τοῖσι λεπτοῖς
ἀραχνίοις, ἃν τοῖσι τοίχοις ἡ φάλαγξ ὑφαίνει.

Suidas III p. 525. φάλαγξ: θηλυκῶς ὁ ἀράχνης. Πλάτων Ἑλλάδι Ἐοίκασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τούτοις τοῖς λεπτοῖς ἀραχνίοις, ἃ τοῖσι τοίχοισιν ἡ φάλαγξ ὑφαίνει. Eadem Photius habet s. v. φάλαγξ, nisi quod pro τούτοις τοῖς λεπτοῖς ibi legitur τουτοισὶ τοῖσι λεπτοῖς. Eustathius ad Homeri Iliad. p. 924 8: Αἴλιος δὲ Διονύσιος παράγει τοιαύτην (χρῆσιν) ἐκ τοῦ κωμικοῦ Πλάτωνος· ἐοίκασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τοῖσι λεπτοῖς ἀραχνίοις, ἃ τοῖσι τοίχοις ἡ φάλαγξ ὑφαίνει. Quae eodem modo

*) V. Hist. crit. p. 169.

scripta affert Philemon Grammat. p. 179. nisi quod *ἀραχνίοισιν* habet. Correxi haec ut supra adscripta sunt Curis crit. p. 39 *), nisi quod vs. 2 nunc *ἂν* scripsi pro *ἃ* exemplo Grotii Excerpt. 482. Forma *εἴξασι* pro *ἐοίκασιν* usus est Plato comicus Symmach. II 1 et Eubulus Stephanop. I 8. Cfr Ruhnkenius ad Timaeum p. 98 et Piersonus ad Moerin p. 147. Respexit ad eundem hunc locum Etymol. M. p. 786 50: *λέγεται δὲ καὶ θηλυκῶς ἡ φάλαγξ. Πλάτων Ἑλλάδι.* Sententiae in fragmento Platonis expressae ab aliis alius auctor perhibetur, Anacharsis a Plutarcho Sol. 5 et Theophylacto Epist. p. 37. Zaleucus a Stobaeo Serm. 45 25 et Maximo Sentent. CII p. 166. Solon a Diogene Laertio I 58. Cfr Fabricius ad Sextum Empir. p. 296. Denique non omittendum est, Porsonum Platonis versus in Photio suo ita scriptos exhibuisse:

Ἡμῖν οἱ νόμοι
εἴκασι τούτοις τοῖσι λεπτοῖς ἀραχνίοις,
ἂν τοῖσι τοίχοις ἡ φάλαγξ ὑφαίνεται.

Tam violentas correctiones ut fragmento illi adhiberet, id unum in caussa fuisse videtur, quod non putaret in *ἀράχνιον* antepenultimam syllabam recte posse produci. Sed in Platone ea res nihil videtur offensionis habere. Cfr Hist. crit. p. 165. Video nunc eodem plane modo ut Porsonus fecit Platonis locum constituisse Grotium in Excerptis, nisi quod versu secundo *ἐοίκασι* retinuit et pro *τοῖσι* scripsit *τοῖς*. Latina eiusdem translatio haec est:

Nostrae scilicet
similes sunt leges telis illis tenuibus,
quas texit circa parietes aranea.

III.

Εἰ μὲν σὺ τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ταύτην ἑκών,
εἰ δὲ μή, ταῦτα πάντα συντριαινῶν ἀπολέσω.

Scholiasta ineditus ad Iliad. *α'* 135 (apud Koenium ad

*) Quod fugit Reisigium Coniect. p. 116.

Gregorium Corinth. p. 48) aposiopeseos exempla post *εἰ μὲν* apponens: *καὶ Πλάτων ἐν Ἑλλάδι Εἰ μὲν σὺ τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ταύτην ἑκών. εἰ δὲ μή, ταῦτα πάντα συντριαίνω ἀπώλεσα.* Eustathius ad eundem locum Homeri p. 66 31: *εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα σχήματα ἐκλείψεως παρὰ τοῖς παλαιοῖς — καὶ Πλάτων ὁ κωμικός Εἰ μέν σοι τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ἑκών· εἰ δὲ μή, ταῦτα πάντα συντριαινῶν ἀπολέσω.* Neptuni haec verba videri indicavi Quaest. scen. II p. 16 sequente Th. Bergkio Comment. p. 384. Primum versum olim ad Menandrum p. 238. ita corrigebam: *εἰ μὲν οὖν ταύτην σὺ τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ἑκών.* Bernhardius ad Dionysium Perieg. p. 938: *εἰ μὲν οὖν σὺ τὴν θάλατταν θᾶττον ἀποδώσεις ἑκών.* Alia proposui Hist. crit. p. 384. — Vs. 2 olim ita scribebam *εἰ δὲ μή, τὰ πάντα ταῦτα* etc. Bernhardius l. l. *εἰ δὲ μή γε, ταῦτα πάντα.* Possis etiam *εἰ δὲ μή, 'γὼ ταῦτα πάντα.* Hanovius Exerc. crit. I p. 118 locum ita disposuit:

εἰ μὲν σὺ τὴν θάλασσαν * * * *
ταύτην ἀποδώσεις * * *ἑκών· εἰ δὲ μή,*
ἅπαντα ταῦτα συντριαινῶν ἄρ' ἀπολῶ.

Futuro *ἀπολέσω* iterum usus est Plato *Διὶ κακ.* VII. quamquam loco a vitii suspicione vix liberando. In Platone tamen, cuius oratio passim a severa Atticismi lege desciscit, ea forma fortasse nihil offensionis habere debet.

IV.

Βούλει τήνδε σοι πλεκτὴν κάθω,
κᾆπειτ' ἀνελκύσω σε;

Pollux X 142: *πλεκτὴν γὰρ οἱ Ἀττικοὶ τὴν σειρὰν ὠνόμαζον, ὡς Πλάτων ἐν Ἑλλάδι Βούλει τήνδε κτλ.* Legebatur *τήνδε σφι.* Correxit Iungermannus.

V.

Λαβὼν οὖν
τὸν σκύλακα τὸν τοῦ προξένου κᾆπειτα δῆσον αὐτόν.

Pollux X 167: *δεσμὸς μέντοι σιδηροῦς καὶ ὁ σκύλαξ, οὗ μέμνηται Πλάτων Ἑλλάδι Λαβὼν οὖν κτλ.* **Fortasse** *τοῦ Προξένου.*

VI.

Pollux X 11: *εἴποις δ' ἂν οἰκητήρια σκεύη καὶ χρηστήρια σκεύη, τὸ μὲν Ἀλκαίου τοῦ ποιητοῦ εἰπόντος — τὸ δὲ ἀπὸ τῆς χρήσεως ὀνομάσας· καί τοι με οὐ λέληθεν, ὅτι τὰ πρὸς θεωρίαν ἢ θυσίας σκεύη ὠνόμαζον χρηστήρια, ὡς καὶ Πλάτων ἐν τῇ Ἑλλάδι εἴρηκεν ὁ κωμικός.*

VII.

Suidas, *Ἐπιώψατο: κατέλεξεν, ἐξελέξατο. ἔστι δὲ ἀττικὸν Ὁ βασιλεὺς ἐπιώψατο ἀρρηφόρους, οἷον κατέλεξεν, ἐξελέξατο. Πλάτων ἐν Νόμοις.* **Etymol. M. p. 362 39:** *ἐπιώψατο ἀρρηφόρους. Πλάτων ἐν Νόμοις. ἔστι δὲ ἀττικόν.* **Recte Piersonus ad Moerin p. 142. corrigit** *ἐν Νήσοις.* **Idem versum Platonis ita constituit:**

ὁ δὲ βασιλεὺς ἀρρηφόρους ἐπιώψατο,

quod confirmat quodammodo Zonaras Lex. p. 841 2. *ἐπιώψατο: κατέλεξεν, ἐξελέξατο. ἔστι δὲ ἀττικόν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιώψατο ἀρρηφόρους.* **De hoc** *τοῦ βασιλέως* **apud Athenienses officio aliunde, si recte memini, non constat; sed habet illud arctissimam cum ceteris eius officiis et muneribus coniunctionem.**

VIII.

Antiatticista p. 114 9. *Σκώληκα: τὸ πανόμενον θαλάσσιον κῦμα καὶ ἀρχόμενον. Πλάτων Ἑλλάδι* **Cfr Photius v.** *σκώληξ.*

IX.

Photius Lex. p. 568 23. *Τάξαι: τὸ τιμῆσαι. ἐν Νήσοις Πλάτων.*

Aliud fragmentum probabili coniectura ad candem hanc fabulam revocandum vide in Incertis fragm. XLII.

Ε Ο Ρ Τ Α Ι.

De argumento fabulae incertam coniecturam periclitatus sum Hist. crit. p. 170. Quod Bergkius Comment. p. 182 suspicatur, choreutas dierum festorum et solennitatum speciem quandam assimilasse, certe indemonstrabile est.

I.

Τῶν γὰρ τετραπόδων οὐδὲν ἀποκτείνειν ἔδει
ἡμᾶς τὸ λοιπόν, πλὴν ὑῶν· τὰ γὰρ κρέα
ἥδιστ᾽ ἔχουσι, κοὐδὲν ἀφ᾽ ὑὸς γίγνεται
πλὴν ὕστριχές καὶ πηλὸς ἡμῖν καὶ βοή.

Clemens Alex. Strom. VII p. 718: *οὐ κακῶς ὁ κωμικὸς Πλάτων ἐν ταῖς Ἑορταῖς τῷ δράματί φησι Τῶν γὰρ τετραπόδων κτλ.* Vs. 4 sequutus sum Grotium Excerptis p. 485. Vulgo *πλὴν ὕστριχές ἡμῖν καὶ πηλός τε καὶ βοή.* Ipse Hist. crit. p. 170. quod suspicabar *πλὴν ὕστριχές ἡμῖν καὶ πέλεθός τε καὶ βοή*, nunc repudio. Grotii translatio haec est:

Profecto nullum nos quadrupedem occidere
praeter sues decebat: nam suavissima
caro est suilla: et de sue nil ad nos redit
praeter clamorem et caenum et setas hispidas.

II.

Ὡς μέγα μέντοι πάνυ τὴν Αἴτνην ὄρος εἶναί φασι τέκμαιρον,
ὅθεν τρέφεσθαι
τὰς κανθαρίδας τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν λόγος οὐδὲν ἐλάττους.

Scholiasta Ven. Aristoph. Pac. 73: *μεγάλοι λέγονται εἶναι κατὰ τὴν Αἴτνην κάνθαροι. Πλάτων Ἑορταῖς Ὡς μέγα μέντοι κτλ.* Nisi verba *ὅθεν τρέφεσθαι* ex pluribus c

[illegible] Vs. 1 [illegible] V. Praef. Mus. crit. p. XVI [illegible] Verum tertio codex [illegible]

III.

'Εξιόντι γάρ
ἁλιεὺς ἀπήντησεν φέρων μοι κεστρέας
ἰχθῦς ἀσίτους καὶ τοὺς πονηροὺς ἦγέ μοι.

Athenaeus VII p. 308 a: νήστεις μόνος τῶν ἰχθύων ὁ κεστρεὺς καλεῖται — ὅτι οὐδὲν δέλεαρ ἐσθίει ἔμψυχον. Πλάτων τε ἐν Ἑορταῖς φησιν 'Εξιόντι γάρ κτλ. Vs. 1 vulgo ἐξιόντι μοι. BP ἐξιόντι μὲν γάρ. Hinc scripsi ἐξιόντι γάρ. Vs. 3 quod ante τοὺς legitur καὶ delevit cum Schweighaeusero Dindorfius. Casaubonus ἀσίτους καὶ πονηρούς. Gesnerus ἀσίτους καὶ πονήρους. Hoc quidem, πονήρους pro πονηρούς, ex L enotatur. Scribendum videtur ἰχθῦς τ' ἀσίτους καὶ πονηροὺς ἦγέ μοι.

IV.

'Οπόθεν ἔσοιτο μᾶζα καὶ παροψίδες.

Athenaeus IX p. 367 b: ἐπὶ μὲν [illegible]

V.

Καὶ τὰς ὀφρῦς σχάσασθε καὶ τὰς ὄμφακας.

Scholiasta Aristoph. Acharn. 351: *θηλυκῶς δὲ καὶ τοὺς ὄμφακας λέγει* **(leg.** *λέγουσιν*)· *ἔχεις παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ ἐν δράματι Ἑορταῖς Καὶ τὰς ὀφρῦς κτλ.* **Eadem habet Suidas s. v.** *ὄμφαξ* **et** *δεινόν*, **ubi vitiose** *σχάσασθαι* **legitur. Respexit Phrynichus Praep. soph. p. 56 10.** *Ὄμφακας: τὰς ὄμφακας θηλυκῶς εἶπε Πλάτων. Ὄμφακας* **autem metaphorice dicit de animi acerbitate, ut Aristophanes** *θυμὸν ὀμφακίαν* **Acharn. 351. Phrynichus Appar. soph. p. 53 9 ex vetere comico:** *Ὄμφακας βλέπει, οἷον αὐστηρὸν καὶ δριμύ.* **Photius Lex. p. 635 14:** *ὄμφακα πᾶν τὸ αὐστηρὸν λέγουσιν.*

VI.

Τὸν μαινόμενον, τὸν Κρῆτα, τὸν μόγις Ἀττικόν.

Scholiasta Aristoph. Av. 799: *Διιτρέφης — πανταχοῦ ἅρπαξ καὶ πονηρός. Πλάτων δὲ ἐν Ἑορταῖς Καὶ ξένον, τὸν μαινόμενον, τὸν Κρῆτα, τὸν μόγις Ἀττικόν.* **Apertum est haec ita distinguenda esse,** *Πλάτων δὲ ἐν Ἑορταῖς καὶ ξένον Τὸν μαινόμενον κτλ.* **Idque etiam Suidas confirmat s. v.** *Διιτρέφης. οὗτος δὲ ἦν νεόπλουτος καὶ ἅρπαξ καὶ πονηρός. Πλάτων Ἑορταῖς Τὸν μαινόμενον κτλ.*

VII.

Εὖ γέ σοι γένοιθ', ἡμᾶς ὅτι
ἔσωσας ἐκ τῶν σίγμα τῶν Εὐριπίδου.

Scholiasta Euripidis Med. 476: *πλεονάζει ὁ στίχος τῷ σ. ὅθεν καὶ ὁ Πλάτων ἐν ταῖς Ἑορταῖς φησιν Ἔσωσας ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.* **Eustathius ad Iliad. p. 813 46:** *Αἴλιος δὲ Διονύσιος ἱστορεῖ τοὺς κωμικοὺς μάλιστα ἐκκλίνειν πᾶν τὸ ἔχον σιγμὸν καὶ ἐξήχησιν καὶ ψόφον — διὸ καὶ διασύροντες τοὺς τραγικοὺς ὡς μὴ τοιούτους προσπαίζουσιν ἐν τῷ, Ἔσωσας ἡμᾶς ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.*

Idem ad Iliad. p. 896 56: *καὶ ἡ κωμῳδία μετὰ τὴν εὕρεσιν τῆς χρήσεως τοῦ τ ἀντὶ τοῦ σ ἐπισημαίνεται χαίρειν, ὡς ἀπαλλαγεῖσα τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.* Denique ad Odyss. p. 1379 58: *ὅτι δὲ ὁ τοῦ σίγμα ἦχος καὶ ἄλλως λυπεῖν οἶδεν ἀκρόασιν διὰ τὸ συχνὸν τοῦ σιγμοῦ — δηλοῖ καὶ ὁ πρός τινα ἐν διπλασιασμοῖς τοῦ τ ἀττικίζοντα εἰπὼν ὡς εὖ γέ σοι ὅτι ἀπήλλαξας ἡμᾶς τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.* Ex quibus locis inter se comparatis Porsonus ad Euripidis Medeam l. l. liquere dicit, Platonem tali fere modo scripsisse: *ἡμᾶς καλῶς Ἔσωσας ἐκ τῶν σίγμα τῶν Εὐριπίδου.* Ex ultimo loco Eustathii coniecerim Platonem ita potius scripsisse, ut supra apposui. *) Propter *σῖγμα* indeclinabile eodem loco usus est Choeroboscus apud Bekkerum Anecd. p. 116 9: *τινὲς παραναγινώσκουσιν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ Ἔσωσά σ' ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου. τὸ δὲ ἀληθέστερον κατὰ διάστασιν ἀναγινώσκεται, οἷον ἔσωσά σ' ἐκ τῶν σῖγμα, καὶ ἐπιφέρεται τῶν Εὐριπίδου, ἵνα εὑρεθῇ τὸ ἄρθρον ἐπιφερόμενον, λέγω δὲ τὸ τῶν.* Ceterum de nomine *σῖγμα* indeclinabili praeter Porsonum et Schaeferum ad Euripidis l. l. vide Huschkium Eplicat. Inscript. Locreusis p. 7.

VIII.

Κατηδέσθημεν ἂν

καὶ κατεκόπημεν εὐθύς.

Eustathius ad Odyss. *α´* 150 p. 1403 34: *Παυσανίας δὲ παράγει καὶ χρήσεις τοιαύτας. Πλάτων Σοφιστῇ „ἐν τρισὶ πληγαῖς ἀπηδέσθη τὸ ῥάμφος.“ καὶ ἐν Ἑορταῖς Κατηδέσθημεν κτλ.*

IX.

Ὁ δὲ τὸν ἐγκέφαλόν τις ἐξαύσας καταπίνει.

Eustathius ad Homeri Odyss. *ε´* 490 p. 1547 58: *τὸ ὀπτῆσαι ἐξαῦσαι. Πλάτων Ἑορταῖς Ὁ δὲ τὸν ἐγκέφαλον*

---

*) Ita haec iam olim correxi Programmate schol. a. MDCCCXI. Nunc etiam Bergkius Comment. p. 384.

ἐξαύσας καταπίνει. Fortasse *τὸ ὀπτῆσαι ἐξαῦσαι Πλάτων Ἑορταῖς οἶδε· Τὸν δ' ἐγκέφαλον παῖς ἐξαύσας καταπίνει.* Ad *ἐξαῦσαι* cfr Pollucem VI 88: *κρεάγραν, ἣν καὶ ἁρπάγην ἐκάλουν καὶ λύκον καὶ ἐξαυστῆρα· καὶ τὸ ἐξελεῖν τὸ ἐξαῦσαι.* Cfr Lobeckius ad Aiac. p. 358. Itaque hoc dicere videtur Plato, *puer exemptum ex aheno cerebrum devorat. Οἶδε* sic positum haud infrequens grammaticis. Idem restitui supra p. 41 Polluci.

X.

Ἔπειτα κλίνην ἀμφίκολλον πυξίνην.

Pollux X 34: *καὶ ἀμφίκολλος (κλίνη)· οὕτω γὰρ τὴν κατακεκολλημένην ὠνόμασεν ἐν ταῖς Ἑορταῖς Πλάτων "Ἔπειτα κλίνην κτλ.* Kühnius „*ἀμφίκολλος κλίνη* lectus est utrinque agglutinatum habens pluteum, sustinendo pulvino capiti."

XI.

Ἐμφέρεσθε δὲ

τὰ ῥάμματα.

Pollux X 135: *δεῖ δὲ ἐπὶ ταῖς ἐσθῆσι καὶ ῥαμμάτων. εἴρηται δὲ τοὔνομα ἐν Πλάτωνος Ἑορταῖς Ἐμφέρεσθαι δὲ τὰ ῥάμματα.* Lege *ἐμφέρεσθε.*

XII.

Pollux VII 121: *στυλοβάτην δ' ἐν τῇ οἰκίᾳ Πλάτων εἴρηκεν ὁ κωμικὸς ἐν Ἑορταῖς.*

XIII.

Pollux VII 186: *τὸ τοῦ ἀστραβηλάτου ῥῆμα ἀστραβεύειν Πλάτων εἴρηκεν ἐν Ἑορταῖς.*

XIV.

Pollux X 54: *καὶ γὰρ τὰς ἐγκεντρίδας ἐπὶ τῇ τῶν ὑποζυγίων χρήσει Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν Ἑορταῖς εἴρηκεν.*

XV.

Antiatticista p. 102 1: Κόφινος οὐ ῥητέον φασίν, ἀλλὰ ἄρριχος. Πλάτων Ἑορταῖς.

ΕΥΡΩΠΗ.

I.

Γυνὴ καθεύδουσ' ἐστὶν ἀργόν. Β. μανθάνω.
Α. Ἐγρηγορυίας δ' εἰσὶν αἱ παροψίδες
αὗται μόνον κρείττους πολὺ χρῆμ' εἰς ἡδονὴν
ηταλλαβεῖν. οὐ γάρ τινες παροψίδες
εἴσ' ἀντιβολῶ σε;

Athenaeus IX p. 367 c: ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου Πλάτωνα οἶδα εἰρηκότα (scil. τὸ παροψὶς) ἐν Ἑορταῖς — ἐν δὲ Εὐρώπῃ πάλιν ἐπὶ παροψήματος διὰ πλειόνων εἴρηκεν (Πλάτων), ἐν οἷς ἐστι καὶ τάδε Γυνὴ καθεύδουσ' — ἀντιβολῶ σε; κἀν τοῖς ἑξῆς διέισιν ὥσπερ ἐπὶ παροψήματος λέγων τῶν παροψίδων. Vs. 1 Schweighaeuserus ἀργὸν cum μανθάνω coniunxit. — Vs. 2 ἐγρηγορυίας ABP. ἐγρηγορυῖαι VL. — Vs. 4 ηταλλαβεῖν A. ητα λαβειν P. ἦνται λαβεῖν VL. καταλαβεῖν B. Dindorfius initio versus lacunam indicavit, et παροψίδες cum quinto versu, in quo εἰσὶν ex BP recepit, coniunxit. Equidem in hoc loco vel emendando vel explicando nihil me videre fateor.

II.

Ἁλιευόμενός ποτ' αὐτὸν εἶδαν ἀνδράχμη
μετὰ πρημνάδων, κἄπειτ' ἀφῆκεν ὅτι ἦν βόαξ.

Athenaeus VII p. 328 f: Πρημνάδας δὲ τὰς θυννίδας ἔλεγον. Πλάτων Εὐρώπῃ Ἁλιευόμενος κτλ. Vs. 1 ἀλιευό-

μενος L. ἀλιεύμενος AC. ἀλιευμένος BPV. Respexit haec Grammaticus Bekkeri p. 383 10. ἀλιευόμενος: ἀντὶ τοῦ ἀλιεύων. Πλάτων. Tum εἶδεν PVL. εἶδον C et epit. Hoeschelii. Pro ἀνδράχμη, quod habent PVL, ἀνδραχθῆ habet C et epit. Hoeschelii. Non expedio. Num forte εἶλον ἀνδράχνῃ et versu secundo ἀφῆχ' h. e. ἀφῆκα? Dindorfius ἀφῆκεν ὅτι βόαξ ἦν, ut ἦν tertium versum incipiat. Sed frustra, opinor, laboramus in loco refingendo, cuius sententiam nemo dum perspexit.

III.

Phrynichus App. soph. p. 42 5. Ἠμηχάνουν: Πλάτων ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

ΖΕΥΣ ΚΑΚΟΥΜΕΝΟΣ. *)

I.

Πρὸς κότταβον παίζειν, ἕως ἂν σφῷν ἐγὼ
τὸ δεῖπνον ἔνδον σκευάσω, πάνυ βούλομαι.
Β. ἀλλ' ἆ νόμος ἔστ'; Α. ἀλλ' εἰς θυείαν παιστέον.
Β. φέρε τὴν θυείαν, αἶρ' ὕδωρ, ποτήρια
παράθετε. παίζωμεν δὲ περὶ φιλημάτων.
* * * * * * Α. Ἀγεννῶς οὐκ ἐῶ
παίζειν. τίθεμαι δὲ κοτταβεῖα σφῷν ἐγὼ
τασδί τε τὰς κρηπῖδας ἃς αὐτὴ φορεῖ,
καὶ τὸν κότυλον τὸν σόν. Β. Βαβαιάξ, οὑτοσὶ
μείζων ἀγὼν τῆς Ἰσθμιάδος ἐπέρχεται.

Athenaeus XV p. 666 d: Πλάτων δ' ἐν Διῒ κακουμένῳ παιδιᾶς εἶδος παροίνιον τὸν κότταβον εἶναι ἀποδίδωσιν, ἐν

---

*) V. Hist. crit. p. 171.

ἢ ἐξίσταντο καὶ τῶν σκευαρίων οἱ δυσκυβοῦντες· λέγει δ' οὕτως Πρὸς κότταβον κτλ. Respicit schol. Aristoph. Pac. 1243: Πλάτων δὲ ἐν Διῒ καλουμένῳ (sic) παιδιᾶς εἶδος παροίνιον κότταβον εἶναι ἀποδίδωσι Aderant in scena personae tres, servus mulier et Hercules, ut videtur. V. Fragm. II. Vs. 2 libri τὸ δεῖπνον ὃν ἐσκευάσω, vel τὸ δεῖπνον ἐσκευάσω. Iacobsius Addit. p. 350: ἔνδον τὸ δεῖπνον σκευάσω. Emendationem perfecit Dindorfius. Dobraeus Adv. p. 351 tentabat: ἰὼν τὸ δεῖπνον σκευάσω. — Vs. 3 legebatur ἀλλ' ἄνεμος ἐστάλεις (cod. A ἐστάλλεις) θυΐαν παῖς τεόν. Correxit Hermannus. Interrogante persona B au adsint quae ludi usus requirat, servus respondet mortario utendum esse pro vasculo, in quod latax iactabatur. — Vs. 6 lacunam satis probabiliter Dobraeus supplevit additis verbis ποίων φιλημάτων; — Vs. 7 addidi δὲ ex coniectura Iacobsii apud Schweighaeuserum. Ibid. κοτταβεῖα recte interpretatur Casaubonus de praemiis victori propositis. Cfr Schweighaeuserus vol. VIII p. 14. — Vs. 8 legebatur τασδί γε. Correxit Elmsleius Auct. ad Aristoph. Acharn. 108. — Vs. 9 κότυλον. Vide Fragm. III. Tum οὑτοσὶ μείζων ἀγὼν τῆς Casaubonus. Cod. A οὗτοι ἱμιζωνι ἀγωνιστής. Nec minus corrupte reliqui. Ad Ἰσθμιάδος Casaubonus supplet πίτυος: rectius intelligas ἑορτῆς vel νίκης.

II. III.

Μὴ σκληρὰν ἔχε
τὴν χεῖρα μέλλων κοτταβίζειν.

Athenaeus XV p. 667 b: Ἀγκυλοῦντα γὰρ δεῖ σφόδρα τὴν χεῖρα εὐρύθμως πέμπειν τὸν κότταβον, ὡς Δικαίαρχός φησιν, καὶ Πλάτων δὲ ἐν τῷ Διῒ τῷ κακουμένῳ· παρακελεύεται δέ τις τῷ Ἡρακλεῖ, μὴ σκληρὰν ἔχειν τὴν χεῖρα μέλλοντα κοτταβίζειν. Haec Porsonus ita ad iambicum tetrametrum revocabat, τὴν χεῖρα μὴ σκληρὰν ἔχειν μέλλοντα κοτταβίζειν. Ex eadem fabulae parte desumpta videntur haec apud Athen. XI p. 478 e: καὶ Πλά-

Gregorium Corinth. p. 48) aposiopeseos exempla post *εἰ μὲν* apponens: *καὶ Πλάτων ἐν Ἑλλάδι Εἰ μὲν σὺ τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ταύτην ἑκών. εἰ δὲ μή, ταῦτα πάντα συντριαίνω ἀπώλεσα.* Eustathius ad eundem locum Homeri p. 66 31: *εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα σχήματα ἐκλείψεως παρὰ τοῖς παλαιοῖς — καὶ Πλάτων ὁ κωμικός Εἰ μέν σοι τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ἑκών· εἰ δὲ μή, ταῦτα πάντα συντριαινῶν ἀπολέσω.* Neptuni haec verba videri indicavi Quaest. scen. II p. 16 sequente Th. Bergkio Comment. p. 384. Primum versum olim ad Menandrum p. 238. ita corrigebam: *εἰ μὲν οὖν ταύτην σὺ τὴν θάλασσαν ἀποδώσεις ἑκών.* Bernhardius ad Dionysium Perieg. p. 938: *εἰ μὲν οὖν σὺ τὴν θάλατταν θᾶττον ἀποδώσεις ἑκών.* Alia proposui Hist. crit. p. 384. — Vs. 2 olim ita scribebam *εἰ δὲ μή, τὰ πάντα ταῦτα* etc. Bernhardius l. l. *εἰ δὲ μή γε, ταῦτα πάντα.* Possis etiam *εἰ δὲ μή, 'γὼ ταῦτα πάντα.* Hanovius Exerc. crit. I p. 118 locum ita disposuit:

*εἰ μὲν σὺ τὴν θάλασσαν * * * **
*ταύτην ἀποδώσεις * * ἑκών· εἰ δὲ μή,*
ἅπαντα ταῦτα συντριαινῶν ἄρ' ἀπολῶ.

Futuro *ἀπολέσω* iterum usus est Plato *Διὸς κακ.* VII. quamquam loco a vitii suspicione vix liberando. In Platone tamen, cuius oratio passim a severa Atticismi lege desciscit, ea forma fortasse nihil offensionis habere debet.

IV.

Βούλει τήνδε σοι πλεκτὴν κάθω,
κἄπειτ' ἀνελκύσω σε;

Pollux X 142: *πλεκτὴν γὰρ οἱ Ἀττικοὶ τὴν σειρὰν ὠνόμαζον, ὡς Πλάτων ἐν Ἑλλάδι Βούλει τήνδε κτλ.* Legebatur *τήνδε σφι.* Correxit Iungermannus.

V.

Λαβὼν οὖν
τὸν σκύλακα τὸν τοῦ προξένου κἄπειτα δῆσον αὐτόν.

Pollux X 167: *δεσμὸς μέντοι σιδηροῦς καὶ ὁ σκύλαξ, οὗ μέμνηται Πλάτων Ἑλλάδι Λαβὼν οὖν κτλ.* **Fortasse** *τοῦ Προξένου.*

VI.

Pollux X 11: *εἴποις δ' ἂν οἰκητήρια σκεύη καὶ χρηστήρια σκεύη, τὸ μὲν Ἀλκαίου τοῦ ποιητοῦ εἰπόντος — τὸ δὲ ἀπὸ τῆς χρήσεως ὀνομάσας· καί τοι με οὐ λέληθεν, ὅτι τὰ πρὸς θεωρίαν ἢ θυσίας σκεύη ὠνόμαζον χρηστήρια, ὡς καὶ Πλάτων ἐν τῇ Ἑλλάδι εἴρηκεν ὁ κωμικός.*

VII.

Suidas, *Ἐπιώψατο: κατέλεξεν, ἐξελέξατο. ἔστι δὲ ἀττικὸν Ὁ βασιλεὺς ἐπιώψατο ἀρρηφόρους, οἷον κατέλεξεν, ἐξελέξατο. Πλάτων ἐν Νόμοις.* **Etymol. M. p. 362 39:** *ἐπιώψατο ἀρρηφόρους. Πλάτων ἐν Νόμοις. ἔστι δὲ ἀττικόν.* **Recte Piersonus ad Moerin p. 142. corrigit** *ἐν Νήσοις.* **Idem versum Platonis ita constituit:**

ὁ δὲ βασιλεὺς ἀρρηφόρους ἐπιώψατο,

quod confirmat quodammodo Zonaras Lex. p. 841 2. *ἐπιώψατο: κατέλεξεν, ἐξελέξατο. ἔστι δὲ ἀττικόν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιώψατο ἀρρηφόρους.* **De hoc** *τοῦ βασιλέως* **apud Athenienses officio aliunde, si recte memini, non constat; sed habet illud arctissimam cum ceteris eius officiis et muneribus coniunctionem.**

VIII.

Antiatticista p. 114 9. *Σκώληκα: τὸ πανόμενον θαλάσσιον κῦμα καὶ ἀρχόμενον. Πλάτων Ἑλλάδι* **Cfr Photius v.** *σκώληξ.*

IX.

Photius Lex. p. 568 23. *Τάξαι: τὸ τιμῆσαι. ἐν Νήσοις Πλάτων.*

Aliud fragmentum probabili coniectura ad eandem hanc fabulam revocandum vide in Incertis fragm. XLII.

ΕΟΡΤΑΙ.

De argumento fabulae incertam coniecturam periclitatus sum Hist. crit. p. 170. Quod Bergkius Comment. p. 182 suspicatur, choreutas dierum festorum et solennitatum speciem quandam assimilasse, certe indemonstrabile est.

I.

Τῶν γὰρ τετραπόδων οὐδὲν ἀποκτείνειν ἔδει
ἡμᾶς τὸ λοιπόν, πλὴν ὑῶν· τὰ γὰρ κρέα
ἥδιστ' ἔχουσι, κοὐδὲν ἀφ' ὑὸς γίγνεται
πλὴν ὕστριχες καὶ πηλὸς ἡμῖν καὶ βοή.

Clemens Alex. Strom. VII p. 718: *οὐ κακῶς ὁ κωμικὸς Πλάτων ἐν ταῖς Ἑορταῖς τῷ δράματί φησι Τῶν γὰρ τετραπόδων κτλ.* **Vs. 4 sequutus sum Grotium Excerptis p. 485. Vulgo** *πλὴν ὕστριχες ἡμῖν καὶ πηλός τε καὶ βοή.* **Ipse Hist. crit. p. 170. quod suspicabar** *πλὴν ὕστριχες ἡμῖν καὶ πέλεθός τε καὶ βοή*, **nunc repudio. Grotii translatio haec est:**

Profecto nullum nos quadrupedem occidere
praeter sues decebat: nam suavissima
caro est suilla: et de sue nil ad nos redit
praeter clamorem et caenum et setas hispidas.

II.

Ὡς μέγα μέντοι πάνυ τὴν Αἴτνην ὄρος εἶναί φασι τέκμαιρον,
ὅθεν τρέφεσθαι
τὰς κανθαρίδας τῶν ἀνθρώπων ἐστὶν λόγος οὐδὲν ἐλάττους.

Scholiasta Ven. Aristoph. Pac. 73 : *μεγάλοι λέγονται εἶναι κατὰ τὴν Αἴτνην κάνθαροι. Πλάτων Ἑορταῖς Ὡς μέγα μέντοι κτλ.* **Nisi verba** *ὅθεν τρέφεσθαι* **ex pluribus con-**

tracta sunt, fragmentum hoc ex loco antistrophico desumptum putem. Vs. 1 scripsi *πάνυ* pro eo quod codex habet *πάλαι*. V. Praef. Hist. crit. p. XVI. ubi quod dixi *πάλι* pro *πάλιν* ab Atticorum usu alienum esse, confirmare poteram auctoritate Phrynichi Epit. p. 284. *Πάλι: οὕτω λέγουσιν οἱ νῦν ῥήτορες καὶ ποιηταί, δέον μετὰ τοῦ ν̄ πάλιν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι.* Versu tertio codex *λόγος ἐστίν.*

III.

Ἐξιόντι γὰρ
ἁλιεὺς ἀπήντησεν φέρων μοι κεστρέας,
ἰχθῦς ἀσίτους καὶ τοὺς πονηροὺς ἦγέ μοι.

Athenaeus VII p. 308 a: *νῆστις μόνος τῶν ἰχθύων ὁ κεστρεὺς καλεῖται — ὅτι οὐδὲν δέλεαρ ἐσθίει ἔμψυχον. — Πλάτων τε ἐν Ἑορταῖς φησιν Ἐξιόντι γὰρ κτλ.* Vs. 1 vulgo *ἐξιόντι μοι.* BP *ἐξιόντι μὲν γάρ.* Hinc scripsi *ἐξιόντι γάρ.* Vs. 3 quod ante *τοὺς* legitur *καὶ* delevit cum Schweighaeusero Dindorfius. Casaubonus *ἀσίτους κοὐ πονηρούς.* Gesnerus *ἀσίτους καὶ πονήρους.* Hoc quidem, *πονήρους* pro *πονηρούς*, ex L enotatur. Scribendum videtur *ἰχθῦς τ' ἀσίτους καὶ πονηροὺς ἦγέ μοι.*

IV.

Ὁπόθεν ἔσοιτο μᾶζα καὶ παροψίδες.

Athenaeus IX p. 367 b: *ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου Πλάτωνα οἶδα εἰρηκότα ἐν Ἑορταῖς οὕτως Ὁπόθεν ἔσοιτο κτλ.* Idem p. 368 c: *Πλάτων Ἑορταῖς Ὁπόθεν — παροψίδες. περὶ βολβῶν δ' ἀρτύσεως καὶ σκευασίας τὸν λόγον ποιεῖται.* In Athenaei verbis non opus est *ἥδους* scribi pro *εἴδους*, quod Graeci de quovis cibo diligenter apparato dicere solebant. V. Antiphanem Aphrod. I 5 et Lobeckium Aglaoph. p. 1080. qui fallitur tamen quum apud Theocr. XV 115 *εἴδια* legi putat; omnes ibi *εἴδατα.*

V.

Καὶ τὰς ὀφρῦς σχάσασθε καὶ τὰς ὄμφακας.

Scholiasta Aristoph. Acharn. 351: *θηλυκῶς δὲ καὶ τοὺς ὄμφακας λέγει* (leg. *λέγουσιν*)· *ἔχεις παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ ἐν δράματι Ἑορταῖς Καὶ τὰς ὀφρῦς κτλ.* Eadem habet Suidas s. v. *ὄμφαξ* et *δεινόν*, ubi vitiose *σχάσασθαι* legitur. Respexit Phrynichus Praep. soph. p. 56 10. *Ὄμφακας: τὰς ὄμφακας θηλυκῶς εἶπε Πλάτων. Ὄμφακας* autem metaphorice dicit de animi acerbitate, ut Aristophanes *θυμὸν ὀμφακίαν* Acharn. 351. Phrynichus Appar. soph. p. 53 9 ex vetere comico: *Ὄμφακας βλέπει, οἷον αὐστηρὸν καὶ δριμύ.* Photius Lex. p. 635 14: *ὄμφακα πᾶν τὸ αὐστηρὸν λέγουσιν.*

VI.

Τὸν μαινόμενον, τὸν Κρῆτα, τὸν μόγις Ἀττικόν.

Scholiasta Aristoph. Av. 799: *Διιτρέφης — πανταχοῦ ἅρπαξ καὶ πονηρός. Πλάτων δὲ ἐν Ἑορταῖς Καὶ ξένον, τὸν μαινόμενον, τὸν Κρῆτα, τὸν μόγις Ἀττικόν.* Apertum est haec ita distinguenda esse, *Πλάτων δὲ ἐν Ἑορταῖς καὶ ξένον Τὸν μαινόμενον κτλ.* Idque etiam Suidas confirmat s. v. *Διιτρέφης· οὗτος δὲ ἦν νεόπλουτος καὶ ἅρπαξ καὶ πονηρός. Πλάτων Ἑορταῖς Τὸν μαινόμενον κτλ.*

VII.

Εὖ γέ σοι γένοιθ', ἡμᾶς ὅτι
ἔσωσας ἐκ τῶν σῖγμα τῶν Εὐριπίδου.

Scholiasta Euripidis Med. 476: *πλεονάζει ὁ στίχος τῷ σ. ὅθεν καὶ ὁ Πλάτων ἐν ταῖς Ἑορταῖς φησιν Ἔσωσας ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.* Eustathius ad Iliad. p. 813 46: *Αἴλιος δὲ Διονύσιος ἱστορεῖ τοὺς κωμικοὺς μάλιστα ἐκκλίνειν πᾶν τὸ ἔχον σιγμὸν καὶ ἐξήχησιν καὶ ψόφον — διὸ καὶ διασύροντες τοὺς τραγικοὺς ὡς μὴ τοιούτους προσπαίζουσιν ἐν τῷ, Ἔσωσας ἡμᾶς ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.*

Idem ad Iliad. p. 896 56: *καὶ ἡ κωμῳδία μετὰ τὴν εὕρεσιν τῆς χρήσεως τοῦ τ̄ ἀντὶ τοῦ σ̄ ἐπισημαίνεται χαίρειν, ὡς ἀπαλλαγεῖσα τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.* Denique ad Odyss. p. 1379 58: *ὅτι δὲ ὁ τοῦ σίγμα ἦχος καὶ ἄλλως λυπεῖν οἶδεν ἀκρόασιν διὰ τὸ συχνὸν τοῦ σιγμοῦ — δηλοῖ καὶ ὁ πρός τινα ἐν διπλασιασμοῖς τοῦ τ̄ ἀττικίζοντα εἰπὼν ὡς εὖ γέ σοι ὅτι ἀπήλλαξας ἡμᾶς τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου.* Ex quibus locis inter se comparatis Porsonus ad Euripidis Medeam l. l. liquere dicit, Platonem tali fere modo scripsisse: *ἡμᾶς καλῶς Ἔσωσας ἐκ τῶν σίγμα τῶν Εὐριπίδου.* Ex ultimo loco Eustathii coniecerim Platonem ita potius scripsisse, ut supra apposui. *) Propter *σῖγμα* indeclinabile eodem loco usus est Choeroboscus apud Bekkerum Anecd. p. 116 9: *τινὲς παραναγινώσκουσιν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ Ἔσωσά σ' ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου. τὸ δὲ ἀληθέστερον κατὰ διάστασιν ἀναγινώσκεται, οἷον ἔσωσά σ' ἐκ τῶν σῖγμα, καὶ ἐπιφέρεται τῶν Εὐριπίδου, ἵνα εὑρεθῇ τὸ ἄρθρον ἐπιφερόμενον, λέγω δὲ τὸ τῶν.* Ceterum de nomine *σῖγμα* indeclinabili praeter Porsonum et Schaeferum ad Euripidis l. l. vide Huschkium Eplicat. Inscript. Locrensis p. 7.

VIII.

Κατηδέσθημεν ἂν
καὶ κατεκόπημεν εὐθύς.

Eustathius ad Odyss. α' 150 p. 1403 34: *Παυσανίας δὲ παράγει καὶ χρήσεις τοιαύτας. Πλάτων Σοφιστῇ „ἐν τρισὶ πληγαῖς ἀπηδέσθη τὸ ῥάμφος." καὶ ἐν Ἑορταῖς Κατηδέσθημεν κτλ.*

IX.

Ὁ δὲ τὸν ἐγκέφαλόν τις ἐξαύσας καταπίνει.

Eustathius ad Homeri Odyss. ε' 490 p. 1547 58: *τὸ ὀπτῆσαι ἐξαῦσαι. Πλάτων Ἑορταῖς Ὁ δὲ τὸν ἐγκέφαλον*

*) Ita haec iam olim correxi Programmate schol. a. MDCCCXI. Nunc etiam Bergkius Comment. p. 384.

ἐξαύσας καταπίνει. Fortasse *τὸ ὀπτῆσαι ἐξαῦσαι Πλάτων Ἑορταῖς οἶδε· Τὸν δ' ἐγκέφαλον παῖς ἐξαύσας καταπίνει.* Ad *ἐξαῦσαι* cfr Pollucem VI 88: *κρεάγραν, ἣν καὶ ἁρπάγην ἐκάλουν καὶ λύκον καὶ ἐξαυστῆρα· καὶ τὸ ἐξελεῖν τὸ ἐξαῦσαι.* Cfr Lobeckius ad Aiac. p. 358. Itaque hoc dicere videtur Plato, *puer exemptum ex aheno cerebrum devorat. Οἶδε* sic positum haud infrequens grammaticis. Idem restitui supra p. 41 Polluci.

X.

Ἔπειτα κλίνην ἀμφίκολλον πυξίνην.

Pollux X 34: *καὶ ἀμφίκολλος (κλίνη)· οὕτω γὰρ τὴν κατακεκολλημένην ὠνόμασεν ἐν ταῖς Ἑορταῖς Πλάτων Ἔπειτα κλίνην κτλ.* Kühnius „*ἀμφίκολλος κλίνη* lectus est utrinque agglutinatum habens pluteum, sustinendo pulvino capiti."

XI.

Ἐμφέρεσθε δὲ

τὰ ῥάμματα.

Pollux X 135: *δεῖ δὲ ἐπὶ ταῖς ἐσθῆσι καὶ ῥαμμάτων. εἴρηται δὲ τοὔνομα ἐν Πλάτωνος Ἑορταῖς Ἐμφέρεσθαι δὲ τὰ ῥάμματα.* Lege *ἐμφέρεσθε.*

XII.

Pollux VII 121: *στυλοβάτην δ' ἐν τῇ οἰκίᾳ Πλάτων εἴρηκεν ὁ κωμικὸς ἐν Ἑορταῖς.*

XIII.

Pollux VII 186: *τὸ τοῦ ἀστραβηλάτου ῥῆμα ἀστραβεύειν Πλάτων εἴρηκεν ἐν Ἑορταῖς.*

XIV.

Pollux X 54: *καὶ γὰρ τὰς ἐγκεντρίδας ἐπὶ τῇ τῶν ὑποζυγίων χρήσει Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν Ἑορταῖς εἴρηκεν.*

XV.

Antiatticista p. 102 1: *Κόφινος οὐ ῥητέον φασίν, ἀλλὰ ἄρριχος. Πλάτων Ἑορταῖς.*

Ε Υ Ρ Ω Π Η.

I.

Γυνὴ καθεύδουσ᾽ ἐστὶν ἀργόν. Β. μανθάνω.
Α. Ἐγρηγορυίας δ᾽ εἰσὶν αἱ παροψίδες
αὗται μόνον κρείττους πολὺ χρῆμ᾽ εἰς ἡδονὴν
ηταλλαβεῖν. οὐ γάρ τινες παροψίδες
εἴσ᾽ ἀντιβολῶ σε;

Athenaeus IX p. 367 c: *ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου Πλάτωνα οἶδα εἰρηκότα* (**scil.** *τὸ παροψὶς*) *ἐν Ἑορταῖς — ἐν δὲ Εὐρώπῃ πάλιν ἐπὶ παροψήματος διὰ πλειόνων εἴρηκεν* (*Πλάτων*), *ἐν οἷς ἐστι καὶ τάδε Γυνὴ καθεύδουσ᾽ — ἀντιβολῶ σε; κἀν τοῖς ἑξῆς δίεισιν ὥσπερ ἐπὶ παροψήματος λέγων τῶν παροψίδων.* **Vs. 1 Schweighaeuserus** *ἀργὸν* **cum** *μανθάνω* **coniunxit. — Vs. 2** *ἐγρηγορυίας* **ABP.** *ἐγρηγορυῖαι* **VL. — Vs. 4** *ηταλλαβεῖν* **A.** *ητα λαβειν* **P.** *ἦνται λαβεῖν* **VL.** *καταλαβεῖν* **B. Dindorfius initio versus lacunam indicavit, et** *παροψίδες* **cum quinto versu, in quo** *εἰσὶν* **ex BP recepit, coniunxit. Equidem in hoc loco vel emendando vel explicando nihil me videre fateor.**

II.

Ἁλιευόμενός ποτ᾽ αὐτὸν εἶδον ἀνδράχμη
μετὰ πρημνάδων, κᾄπειτ᾽ ἀφῆκεν ὅτι ἦν βόαξ.

Athenaeus VII p. 328 f: *Πρημνάδας δὲ τὰς θυννίδας ἔλεγον. Πλάτων Εὐρώπῃ Ἁλιευόμενος κτλ.* **Vs. 1** *ἀλευό-*

μενος L. *ἀλιεύμενος* AC. *ἁλιευμένος* BPV. Respexit haec Grammaticus Bekkeri p. 383 10. *ἀλιευόμενος: ἀντὶ τοῦ ἁλιεύων. Πλάτων.* Tum *εἶδεν* PVL. *εἶδον* C et epit. Hoeschelii. Pro *ἀνδράχμη*, quod habent PVL, *ἀνδραχθῇ* habet C et epit. Hoeschelii. Non expedio. Num forte *εἷλον ἀνδράχνῃ* et versu secundo *ἀφῆχ'* h. e. *ἀφῆκα*? Dindorfius *ἀφῆκεν ὅτι βόαξ ἦν*, ut *ἦν* tertium versum incipiat. Sed frustra, opinor, laboramus in loco refingendo, cuius sententiam nemo dum perspexit.

III.

Phrynichus App. soph. p. 42 5. *Ἠμηχάνουν: Πλάτων ἐν τῇ Εὐρώπῃ.*

ΖΕΥΣ ΚΑΚΟΥΜΕΝΟΣ. *)

I.

Πρὸς κότταβον παίζειν, ἕως ἂν σφῷν ἐγὼ
τὸ δεῖπνον ἔνδον σκευάσω, πάνυ βούλομαι.
Β. ἀλλ' ἃ νόμος ἔστ'; Α. ἀλλ' εἰς θυείαν παιστέον.
Β. φέρε τὴν θυείαν, αἶρ' ὕδωρ, ποτήρια
παράθετε. παίζωμεν δὲ περὶ φιλημάτων.
* * * * * * *Α. Ἀγεννῶς οὐκ ἐῶ*
παίζειν. τίθεμαι δὲ κοτταβεῖα σφῷν ἐγὼ
τασδί τε τὰς κρηπῖδας ἃς αὐτὴ φορεῖ,
καὶ τὸν κότυλον τὸν σόν. Β. Βαβαιάξ, οὑτοσὶ
μείζων ἀγὼν τῆς Ἰσθμιάδος ἐπέρχεται.

Athenaeus XV p. 666 d: *Πλάτων δ' ἐν Διὶ κακουμένῳ παιδιᾶς εἶδος παροίνιον τὸν κότταβον εἶναι ἀποδίδωσιν, ἐν*

---

*) V. Hist. crit. p. 171.

ἢ ἐξίσταντο καὶ τῶν σκευαρίων οἱ δυσκυβοῦντες· λέγει δ' οὕτως Πρὸς κότταβον κτλ. Respicit schol. Aristoph. Pac. 1243: Πλάτων δὲ ἐν Διὶ καλουμένῳ (sic) παιδιᾶς εἶδος παροίνιον κότταβον εἶναι ἀποδίδωσι Aderant in scena personae tres, servus mulier et Hercules, ut videtur. V. Fragm. II. Vs. 2 libri τὸ δεῖπνον ὂν ἐσκευάσω, vel τὸ δεῖπνον ἐσκευάσω. Iacobsius Addit. p. 350: ἔνδον τὸ δεῖπνον σκευάσω. Emendationem perfecit Dindorfius. Dobraeus Adv. p. 351 tentabat: ἰὼν τὸ δεῖπνον σκευάσω. — Vs. 3 legebatur ἀλλ' ἄνεμος ἐστάλεις (cod. A ἐστάλλεις) θυΐαν παῖς τεόν. Correxit Hermannus. Interrogante persona B au adsint quae ludi usus requirat, servus respondet mortario utendum esse pro vasculo, in quod latax iactabatur. — Vs. 6 lacunam satis probabiliter Dobraeus supplevit additis verbis ποίων φιλημάτων; — Vs. 7 addidi δὲ ex coniectura Iacobsii apud Schweighaeuserum. Ibid. κοτταβεῖα recte interpretatur Casaubonus de praemiis victori propositis. Cfr Schweighaeuserus vol. VIII p. 14. — Vs. 8 legebatur τασδί γε. Correxit Elmsleius Auct. ad Aristoph. Acharn. 108. — Vs. 9 κότυλον. Vide Fragm. III. Tum οὑτοσὶ μείζων ἀγὼν τῆς Casaubonus. Cod. A οὗτοι ἰμιζωνι ἀγωνιστής. Nec minus corrupte reliqui. Ad Ἰσθμιάδος Casaubonus supplet πίτυος: rectius intelligas ἑορτῆς vel νίκης.

II. III.

Μὴ σκληρὰν ἔχε
τὴν χεῖρα μέλλων κοτταβίζειν.

Athenaeus XV p. 667 b: Ἀγκυλοῦντα γὰρ δεῖ σφόδρα τὴν χεῖρα εὐρύθμως πέμπειν τὸν κότταβον, ὡς Δικαίαρχός φησιν, καὶ Πλάτων δὲ ἐν τῷ Διὶ τῷ κακουμένῳ· παρακελεύεται δέ τις τῷ Ἡρακλεῖ, μὴ σκληρὰν ἔχειν τὴν χεῖρα μέλλοντα κοτταβίζειν. Haec Porsonus ita ad iambicum tetrametrum revocabat, τὴν χεῖρα μὴ σκληρὰν ἔχειν μέλλοντα κοτταβίζειν. Ex eadem fabulae parte desumpta videntur haec apud Athen. XI p. 478 e: καὶ Πλά-

των ἐν Διῒ κακουμένῳ τὸν κότυλον φέρει φησίν. Vid. Fragm. I 9.

IV.

Καί τοι φορεῖτε γλῶτταν ἐν ὑποδήμασιν,
στεφανοῦσθ' ὑπογλωττίσιν, ὅταν πίνητέ που,
κἂν καλλιερῆτε, γλῶτταν ἀγαθὴν πέμπετε.

Athenaeus XV p. 677 a: *διὰ δὲ τὴν σὴν γλῶσσαν τῆς ὑπογλωττίδος μνησθήσομαι, ἧς Πλάτων ἐμνήσθη ἐν Διῒ κακουμένῳ Καί τοι φορεῖτε κτλ.* **Vs. 1 libri** *γλῶσσαν.* — **Vs. 2** *στεφάνους δ'* **libri. Optime Schweighaeuserus** *στεφανοῦσθε δ'*, **nisi quod poterat lenius** *στεφανοῦσθ'*, **ut voluit Porsonus Misc. p. 44. Ibidem ante Schweighaeuserum** *ὅτε* **pro** *ὅταν*, **cuius haec est ad h. l. annotatio. „De *hypoglottide* quod hic ex Theodoro grammatico adfertur, esse *genus quoddam nexus coronarum*, id est, rationem quandam nectendi coronas: id repetitur p. 678 d. ubi monetur, ex aliorum interpretatione *hypoglottidem* dici coronae quoddam genus: puta coronam ex hypoglosso; qua de planta vide Plinium XXVII 11 67 et XV 30 39 ibique Harduinum."**

V. VI.

Γλώττης ἀγαθῆς οὐκ ἔστ' ἄμεινον οὐδὲ ἕν.

* * * *

Ἡ γλῶττα δύναμιν τοὺς λόγους ἐκτήσατο,
ἐκ τῶν λόγων δ' ἅττ' αὐτὸς ἐπιθυμεῖς ἔχεις.

Orion a Schneidewino editus p. 42 17: *ἐκ Διὸς καλουμένου* **(sic)** *Πλάτωνος κωμικοῦ Γλώττης — οὐδὲ ἕν. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ δράματος Ἡ γλῶττα δύναμιν κτλ.* **Quod versu primo legitur** *οὐδὲ ἕν*, **accedat exemplis ab Elmsleio in censura Hecubae Porson. p. 257 ed. Lips. collectis; quamquam Platonis** *Ζεὺς κακούμενος* **fortasse posterioribus eius fabulis annumerandus est. Consulto Elmsleius praetermisisse videtur Philonidis locum p. 425:** *ἅπαντ' ἐρίζεις καὶ συνιεὶς οὐδὲ ἕν.* **Eandem formam restituere conatus sum Pherecrati Myr-**

mec. Fragm. III. Ambiguum item Phrynichi exemplum est Fragm. Trag. V. *σὺ δὲ τιμιοπώλης ὡς Ἀχιλλεὺς οὐδὲ εἷς.*

VII.

Ὥσθ' ἅττ' ἔχω ταῦτ ἐστί· ταρίχους ἀπολέσω.

Athenaeus III p. 119 b: *καὶ ἀρσενικῶς ὁ τάριχος λέγεται παρ' Ἀττικοῖς. — Πλάτων Διῒ κακουμένῳ Ὥσθ' ἅττ' ἔχω κτλ.* Hanovius Exerc. crit. I p. 117 tentabat: *ὥσθ' ἅττ' ἔχω, ταῦτ' ἐστί, ταρίχους ἀπολέσας,* structura verborum paullo impeditiore. Praestat opinor *ὥσθ' ἅττ' ἔχω ταῦτ' ἐστί, ταρίχους δ' ἀπολέσω; Haec igitur omnia sunt quae habeo, salsamentis autem privabor?* Ita *ἀπολέσω* coniunctivus esset.

VIII.

Κεράτινον εἶχον σκευοφορεῖον καὶ καμπύλον.

Pollux X 17: *Πλάτων δὲ ἐν Διὶ κακουμένῳ καὶ τὸ τόξον ἐν παιδιᾷ παρεικάζων ἔφη Κεράτινον εἶχον σκευοφόριον καὶ καμπύλον.* Idem VII 132: *τὸ δὲ ξύλον ἐφ' οὗ τὰ σκεύη κατηρτημένα ἔφερον σκευοφορεῖον ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Διὶ κακουμένῳ ὠνόμασται,* ubi codices *σκευοφόριον* habent. Photius, *Σκευοφορεῖον καὶ ἀναφορεῖον: τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων ἀμφίκοιλον ξύλον, οὗ ἐξαρτῶσι τὰ βάρη.* In Platonis versu, quem ex gripho ductum suspiceris, aut *καὶ* delendum cum Iungermanno, aut *κἀγκύλον* scribendum.

IX.

Scholiasta Luciani Merc. cond. cap. 21: *ἐπὶ Μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, παροιμία κατὰ τῶν ἐπὶ τὸ χεῖρον προκοπτόντων ἀεί. Ὁ γὰρ Μανδράβουλος οὗτος εὑρὼν ποτε θησαυρὸν ἐν Σάμῳ χρυσοῦν πρόβατον ἀνέθηκε τῇ Ἥρᾳ, τῷ δὲ δευτέρῳ ἔτει ἀργυροῦν, τῷ δὲ τρίτῳ χαλκοῦν. Μέμνηται Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν Διῒ κακουμένῳ.* Eadem ferme Zenobius III 82 aliique proverbiorum scriptores, omissa tamen Platonis memoria.

Ι Ω.

Πρόσφερε δεῦρο δὴ τὴν κεφαλὴν τῆς δέλφακος.

Athenaeus XIV p. 657 a: *θηλυκῶς δὲ (τὸ δέλφαξ) Νικοχάρης ἔφη κύουσαν δέλφακα — καὶ Πλάτων 'Ιοῖ Πρόσφερε δεῦρο κτλ.* Versus initio uno pede truncatus.

Κ Λ Ε Ο Φ Ω Ν. *)

I.

Σὲ γὰρ γραῦ συγκατῴκισεν σαπρὰν
ὀρφοῖσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βοράν.

Athenaeus VII p. 315 c. de pisce *ὀρφὼς* disserens: *Πλάτων Κλεοφῶντι Σὲ γὰρ κτλ.* Iisdem propemodum verbis usus es Amipsias Conni Fragm. IV. Eleganter Porsonus Advers. p. 99 coniecit: *Σὲ γάρ τις, ὦ γραῦ, συγκατῴκισεν κτλ.* Vetulam illam dicit haud dubie Cleophontis matrem, cuius magnas hac in fabula partes fuisse probabile est. Cfr Hist. crit. p. 172. Pro *ὀρφοῖσι* rectius scribitur *ὀρφῷσι*, quamquam repugnante Eustathio ad Odyss. p. 1720 49: *τοῦ ὀρφός, ὃ γράφεται διὰ τοῦ ō μικροῦ, χρῆσις ἐν τῷ ὀρφοῖσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βοράν.* Sed vide Bergkii Comment. p. 418.

II.

Ἵν' ἀπαλλαγῶμεν ἀνδρὸς ἁρπαγιστάτου.

Eustathius ad Odyss. p. 1441 26: *οὕτω καὶ λαγνίστατον, καὶ κλεπτίστατον, καὶ λαλίστερον εὕρηκά σε, ὡς καὶ*

---

*) V. Hist. crit. p. 171.

λαλίστατον, καὶ πολὺ πτωχίστερος, καὶ ψευδίστατος. — καὶ Πλάτων Κλεοφῶντι "Ιν' ἀπαλλαγῶμεν ἀνδρὸς ἁρπαγιστάτου. Etymol. M. p. 31 13: οἱ Ἀττικοὶ διὰ τοῦ ις ποτίστατον λέγουσι καὶ λαγνίστατον καὶ ψευδίστατον. καὶ λαλίστερον εὕρηκά σε καὶ πτωχίστερον, Ἀριστοφάνης. Πλάτων "Ιν' ἀπαλλαγῶμεν ἀνδρὸς ἁρπαγιστάτου. Ita Porsonus Miscell. p. 288 pro edito Πλατανισταῖς ἵν' ἀπαλλαγῶμεν κτλ. Versus ille haud dubie ad ipsum Cleophontem spectat. Cfr Hist. crit. p. 172.

III.

Ἀλλ' αὐτὸς ἀπαρτὶ τἀλλότρι' οἰχήσει φέρων.

Grammaticus Bekkeri p. 418 15. ἀπαρτί: παρὰ δὲ τοῖς κωμικοῖς τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου. — Πλάτων Κλεοφῶντι Ἀλλ' αὐτὸς ἀπαρτὶ κτλ. Hic etiam versus ad Cleophontem spectare videtur. Pro αὐτὸς codex αὐτό. Correxit Th. Bergkius Comment. p. 384. Bekkerus αὔτ' ἀπαρτί.

IV.

Ἐψάθαλλε λεῖος ὤν.

Phrynichus Praep. soph. p. 9 6: Ἀναψαθάλλειν τὸ πέος. — Ἕρμιππος ἄνευ προθέσεως λέγει ψαθάλλειν ἀντὶ τοῦ κνᾶν „σὺ δὲ [τὴν κεφαλήν ψάθαλλέ μου", ἀντὶ τοῦ ψηλάφα. καὶ Πλάτων ἐν Κλειτοφῶντι Ἐψάθαλλε λεῖος ὤν. In his pro Κλειτοφῶντι legendum esse Κλεοφῶντι iam olim indicavi Quaest. scen. II p. 18 sive Hist. crit. p. 173.

V.

Athenaeus III p. 76 f: Σέλευκος δ' ἐν ταῖς γλώσσαις καὶ γλυκυσίδην τινὰ καλεῖσθαί φησι, σύκῳ τὴν μορφὴν μάλιστα ἐοικυῖαν, φυλάττεσθαι δὲ τὰς γυναῖκας ἐσθίειν διὰ τὸ ποιεῖν ματαϊσμούς, ὡς καὶ Πλάτων ὁ κωμῳδιοποιός φησιν ἐν Κλεοφῶντι.

VI.

Antiatticista p. 79 20. *Ἀργύρια: πληθυντικῶς, οὐχ ἑνικῶς. Πλάτων Κλεοφῶντι.* Scholiasta Aristoph. Nub. 755: *ὁ γραφὴ ἀργύρια παρὰ Φρυνίχῳ κεῖται· ὅτι οἱ κωμικοὶ πληθυντικῶς φασίν, οἱ ῥήτορες ἑνικῶς.* Hic Phrynichum dicere videtur grammaticum, qni ea de re dixisse videtur in Apparatu sophistico, eo quo nos utimur multo pleniore.

VII.

Pollux X 56: *Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν Κλεοφῶντι μαράγναν τὴν μάστιγα ὠνόμασεν.* Codices *ἀμάραγαν* et *ἀμαράγαν.* Penacute scribendum esse *μαράγνα* praeceperat Herodianus teste scholiasta Euripidis Rhes. 804. De origine huius vocis, quam alii *μάραινα* scribebant, vide interpretes Pollucis.

Λ Α Ι Ο Σ. *)

I.

Οὐχ ὁρᾷς ὅτι
ὁ μὲν Λέαγρος, Γλαύκωνος ὢν μεγάλου γένος,
ἀβελτεροκόκκυξ ἠλίθιος περιέρχεται,
σικυοῦ πέπονος εὐνουχίου κνήμας ἔχων;

Athenaeus II p. 68 c: *ὅτι τοὺς πέπονας Κρατῖνος μὲν σικυοὺς σπερματίας κέκληκεν — Πλάτων Λαΐῳ Οὐχ ὁρᾷς ὅτι κτλ.* Vs. 1 et 2 *ὅτι ὁ μὲν Λέαγρος.* Ita ex mea emendatione edidit Dindorfius. Libri *ὅθ' ὁ Μελέαγρος.* De Leagro et Glaucone dixi Quaest. scen. II p. 19 sive Hist. crit. p. 174. — Vs. 2 libri *κόκκυξ* Verissime Th. Bergkius ad Anacr. p. 257 *ἀβελτεροκόκκυξ* ex Phrynicho Bekk. p. 27 4.

---

*) V. Hist. crit. p. 73.

Ἀβελτεροκόκκυξ: ἀβέλτερος καὶ κενός· κόκκυγα λέγουσι τὸν κενὸν καὶ κοῦφον.

II.

Οὐχ ὁρᾷς ὅτι
Φιλωνίδην που τέτοκεν ἡ μήτηρ ὄνον
τὸν Μελιτέα, κοὐκ ἔπαθεν οὐδέν;

Scholiasta Aristophanis Plut. 179: κωμῳδεῖται (**Philonides**) ὡς εὔπορος καὶ ὡς μέγας τῷ σώματι καὶ ἠλίθιος. καὶ Πλάτων ἐν Λαΐῳ φησίν Οὐχ ὁρᾷς ὅτι κτλ. **De Philonide Melitensi v. Theopompi Aphrod. Fragm. I. Vs. 2 et 3 legebatur olim** μήτηρ ἀνόητον Μελιτέα, **quod multis annis ante Bergkium (ad Anacr. p. 257) correxerunt Bentleius et Hemsterhusius. Pro** που **Bergkius Comment. p. 400 scripsit** αὖ. **Certe** που **corruptum videtur.**

III. IV.

Antiatticista p. 96. 24. *Ἐπινέφελον*: Πλάτων Λαΐῳ. — **Idem p. 100 26.** *Ἴσσα*: τὸ ἐπιχαρτικὸν ἐπιφώνημα. μέμφεται. Πλάτων Λαΐῳ. **Vide quae dixi ad Fragm. Menandri p. 563.**

ΛΑΚΩΝΕΣ Η ΠΟΙΗΤΑΙ. *)

I.

Ἄνδρες διδειπνήκασιν ἤδη σχεδὸν ἅπαντες· εὖγε,
τί οὐ τρέχων σὺ τὰς τραπέζας ἐκφέρεις; ἐγὼ δὲ
λίτρον παραχέων ἔρχομαι. κἀγὼ δὲ παρακορήσων.
σπονδὰς δ' ἔπειτα παραχέας τὸν κότταβον παροίσω.

*) V. Hist. crit. p. 175.

τῇ παιδὶ τοὺς αὐλοὺς ἐχρῆν ἤδη πρὸ χειρὸς εἶναι,
καὶ προσαναφυσᾶν. τὸ μύρον ἤδη παράχεον βαδίζων
Αἰγύπτιον, κᾆτ' ἴρινον· στέφανον δ' ἔπειθ' ἑκάστῳ
δώσω φέρων τῶν ξυμποτῶν νεοκρᾶτά τις ποιείτω.
καὶ δὴ κέκραται. τὸν λιβανωτὸν ἐπιτιθεὶς εἶπε.
σπονδὴ μὲν ἤδη γέγονε, καὶ πίνοντές εἰσι πόρρω.
καὶ σκόλιον ᾖσται, κότταβος δ' ἐξοίχεται θύραζε.
αὐλοὺς δ' ἔχουσά τις κορίσκη Καρικὸν μέλος τι
μελίζεται τοῖς συμπόταις. κἄλλην τρίγωνον εἶδον
ἔχουσαν, εἶτ' ᾖδεν πρὸς αὐτὸ μέλος Ἰωνικόν τι.

Athenaeus XV p. 665 b: *καὶ γὰρ καὶ περὶ τάξεως τῶν περιφορῶν πολλάκις ἐλέχθη, καὶ περὶ τῶν μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπιτελουμένων, ἅπερ καὶ μόλις ἀναπεμπάζομαι, εἰπόντος τινὸς τῶν ἑταίρων τὰ ἐκ τῶν Λακώνων Πλάτωνος ἰαμβεῖα "Ανδρες δεδειπνήκασιν ἤδη κτλ.* **Frustra Schweighaeuserus personarum partes appositis notis distincturus erat. Ab uno eodemque omnia recitantur homine, servorum post coenam sermones et sedulitatem festiviter imitante. Infeliciter in hoc loco emendando versatus est Reisigius Coni. p. 100. Vs. 1 ante Dindorfium** *ἄνδρες.* **— Vs. 4 libri** *εἰσέρχομαι.* **Correxit Hermannus de Metris p. 176. Pro** *παραχέων* **ex P enotatum** *παραχέον*, **superscripto ultimae syllabae** *ω.* **Iacobsius Animadv. Athen. p. 849 servato** *εἰσέρχομαι*, **scribebat** *παρέχων*, **probante nunc Hermanno Doctr. metr. p. 148 et ut videtur Lobeckio ad Buttm. Gramm. II p. 489.** *παραχέων* **futuri formam esse negante. Et tamen, si quid video, hoc loco futurum necessarium est, ut vel hanc ob caussam** *παρέχων* **non probari posse videatur. Ac nescio an etiam vs. 6 scribendum sit** *παραχέων βαδίζω.* **Pro** *λίτρον* **Dalecampius** *λουτρόν*, **addens tamen,** *λίτρον* **explicari posse de** ***nitro aqua diluto*** **manibus abstergendis. Dubito num recte; quamquam nitrum manibus lavandis adhibuisse Graecos constat ex Libanio Orat. vol. IV p. 140 et Alciphrone**

III 61 aliisque. Verum videtur quod Casaubonus coniecit *νίπτρον*, probante etiam Iacobsio, qui affert Philoxenum Athenaei IV p. 147 e: *ἔπειτα δὲ παῖδες νίπτρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν.* — Vs. 5 *πρὸ χειρὸς* Hermannus. Libri *προχείρους*. Singularis ne cui offensioni sit, similiter dicebatur *ὕδωρ κατὰ χειρός*. — Vs. 8 *δώρῳ* B. *νεοκρᾶτα* Dindorfius pro *νεόκρατα*. — Vs. 9 non sufficere videtur *ἐπιτίθησιν ἡ παῖς*, quod Elmsleius coniecit Edinb. Rev. XIX p. 85. Inter *κέκραται* et *τὸν λιβανωτὸν* videtur vocabulum trochaicae mensurae excidisse, in fine autem scribendum esse *ἐπιτίθει, παῖ*, sive malis *ἐπίθες, ὦ παῖ.* — Vs. 10 vulgo *ποῦ δή με ἤδη.* Cod. A *σπονδή με ἤδη*. Correxit Schweighaeuserus. Ibidem *εἰσι πόρρω* Porsonus Misc. p. 247. Libri *ἤδη πόρρω*. Formula *πόρρω πίνειν* utitur Plato Symp. p. 176 D. *οὔτε αὐτὸς ἑκὼν εἶναι πόρρω ἐθελήσαιμι ἂν πιεῖν, οὔτε ἄλλῳ συμβουλεύσαιμι.* — Vs. 11 *σκόλιον* pro *σκολιὸν* Hermannus. Idem vs. 12 in fine addidit *τί*. — Vs. 13 libri *καλήν*. Casaubonus *ἄλλην*. Nostrum Schweighaeuserus. Eidem vs. 14 debetur *εἶτ' ᾖδεν.* Vulgo *ἦτ' ᾖδε.* Cod. A *ειτηδε.*

II.

Ὅταν δέωμαι γωνιαίου ῥήματος,
τούτῳ παριστῶ καὶ μοχλεύω τὰς πέτρας.

Scholiasta Dioscoridis in Matthaei Medicis graecis p. 361: *καυλὸν γωνιοειδῆ κεκλιμένον*] *ἀντὶ τοῦ μέγαν καὶ στερεόν, ὡσεί τις λέγοι γωνιαῖον λίθον. Πλάτων Λάκωσιν Ὅταν δέωμαι κτλ.* Corrupta in his sunt verba *τούτῳ παριστῶ*. Sententia tamen, opinor, haec est: *si verbis gravibus et magna sonantibus mihi opus est, ab hoc* (Aeschylo puta, aliove poeta huic simili) *mutua sumo rupesque moveo.* Suspicor enim haec Sthenelum poetam tragicum dixisse, quem alienis carminibus usum esse pro suis in hac ipsa fabula tradiderat Plato teste Harpocratione p. 166 3: *καὶ ἐν ταῖς διδασκαλίαις εὑρίσκεται ὁ Σθένελος τραγῳδίας ποιητής. ἐκωμῴδει δὲ αὐτὸν ὁ τοὺς Πλάτωνος Λάκωνας γράψας ὡς*

ἀλλότρια ἔπη σφετεριζόμενον. Insulsam et insipidam viri poesin facetissime risit Aristophanes apud scholiastam Vesp. 1303:

A. καὶ πῶς ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥήματα;
B. εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ λεπτοὺς ἅλας.

Quo minus mirum est, si quando altiora sonare vellet, eum grandiloquorum poetarum opibus usum esse. *Πέτρας μοχλεύειν* non inepte dici potest qui grandibus et quasi praeruptis verbis utitur. Non dissimile est illud Aristophanis Nub. 1399: *ὦ καινῶν ἐπῶν κινητὰ καὶ μοχλευτά.* Proprio sensu *πέτρους μοχλεύειν* dixit Euripides Cycl. 239. Ad verba *τούτῳ παριστῶ* ut redeam, fortasse ne sunt quidem illa pro corruptis habenda, si locum ita refingas:

A. ὅταν δὲ δέωμαι γωνιαίου ῥήματος;
B. τούτῳ παρίστω καὶ μόχλευε τὰς πέτρας.

Quid vero, si angularibus verbis mihi opus est? Quibus alter respondet, *ad huius te societatem applica rupesque move.* Aeschylum in scena praesentem adfuisse si recte conieci, non male eam in rem sequenti fragmento uti licebit, in quo inducitur aliquis ab inferis reversus.

III

Καὶ μὴν ὄμοσόν μοι μὴ τεθνάναι τὸ σῶμ'. B. ἐγώ.
A. ψυχὴν δ' ἐπανήκειν ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.

Scholiasta ad Aristophanis Av. 471: *ὁ δὲ κωμικὸς Πλάτων καὶ ἀναβιῶσαι αὐτόν* (Aesopum) *φησιν ἐν τοῖς Λάκωσιν οὕτως Καὶ μὴν ὄμοσόν μοι μὴ τεθνάναι, ψυχὴν δ' αὖ ἥκειν ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.* Idem ad Vespas 1251: *φασὶ δέ τινες τὸν Αἴσωπον ἀναβιῶναι. καὶ Πλάτων ὁ κωμικός Καὶ νῦν ὄμοσόν μοι μὴ τεθνάναι τὸ σῶμα. ἐγὼ ψυχὴ δ' ἀπὸ νίκης ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.* Suidas I p. 158: *ἤδη δέ τινές φασιν εἰς τοσοῦτον ἄρα τὸν Αἴσωπον θεοφιλῆ γενέσθαι ὡς καὶ ἀναβιῶναι αὐτόν. — καὶ Πλάτων φησὶν ὁ κωμικός Καὶ νῦν ὄμοσόν μοι μὴ τεθνάναι τὸ σῶμα ἐγώ. ψυχὴ δ' ἀπὸ νίκης ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.* Eademque eodem modo scripta iterum apponuntur I p. 661. Exhibui

locum ut correctus est a criticis, quamquam ne sic quidem emendatus est.

IV.

Antiatticista p. 105 10. *κιόκρανα*: *τὰς τῶν κιόνων κεφαλάς. Πλάτων Λάκωσιν.* Iisdem verbis Pollux VII 121. ubi corrigunt *κιονόκρανα*, quod habes apud Xenoph. Hellen. IV 4 5 et Eustathium Opusc. p. 111 67. Nec tamen damnaverim alteram formam, cui tuendae aliquot similis abscissionis exempla affert Lobeckius ad Phryn. p. 669.

V.

Photius Lex. p. 279 19. *Μυλαβρίδες*: *σίλφαι αἱ μαλακαί· ἔλλευκοι· ἢ τρωξαλλίδες καὶ ἀετρίδες. Πλάτων Λάκωσιν.* Rectius scribitur *μυλακρίδες*. Pro *ἀετρίδες* lege *ἀλετρίδες*. V. intpp. Hesychii vol. I p. 631.

VI.

Athenaeus IX p. 380 e: *Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις κατὰ κοινότερον κέχρηται* (verbo *παραφέρειν*) *λέγων „παράφερε, Κοικόα, τὸν σκύφον μεστόν." καὶ Πλάτων δ' ἐν Λάκωσιν ἔφη Πάσας παραφερέτω.* Ita Schweighaeuserus correxit editum *περιφερέτω*. Ad *πάσας* supplendum *κύλικας* vel simile quid.

De alio fragmento ad hanc fabulam fortasse referendo vide Hist. crit. p. 182.

ΜΕΝΕΛΕΩΣ. *)

I.

Εἰπέ μοι

ὡς ὀλίγα λοιπὰ τῶν ἐπιτραπεζωμάτων.

B. ὁ γὰρ θεοῖσιν ἐχθρὸς αὐτὰ κατέφαγεν.

*) V. Hist. crit. p. 175.

Athenaeus XIV p. 641 b: *Πλάτων δ' ἐν Μενέλεῳ ἐπιτραπεζώματα αὐτὰ (τὰ ἐπιφορήματα bellaria) καλεῖ, οἷον τὰ ἐπιτιθέμενα ταῖς τραπέζαις βρώματα, λέγων οὕτως Εἰπέ μοι κτλ.* Idem IV p. 170 f: *ἔλεγον δὲ καὶ ἐπιτραπεζώματα τὰ ἐπιτιθέμενα τῇ τραπέζῃ βρώματα. Πλάτων Μενελάῳ Ὡς ὀλίγα λοιπὰ κτλ.* Eustathius ad Iliad. σ' p. 1141 5: *Πλάτων δέ, φασίν, ὁ κωμικὸς ταῦτα (τὰ ἐπιφορήματα) ἐπιτραπεζώματα καλεῖ.* Recte Casaubonus Athenaei notavit errorem, qui primo loco *ἐπιτραπεζώματα* exponat *bellaria*. „Melius Hesychius, qui simpliciter exponit *cibi mensae impositi*. Hoc enim est *ἐπιτραπεζοῦσθαι*, quod non est proprium mensis secundis, sed omnium commune quae mensae imponuntur quacunque de caussa." Atque ita ipse Athenaeus interpretatur loco altero.

II.

Zenobius VI 17: *τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ; ταύτης Πλάτων ἐν Μενέλεῳ μέμνηται. φασὶ δὲ ὅτι ἐν Θήβαις οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐδεμιᾶς τιμῆς μετεῖχον. καὶ Ἀριστοτέλης δέ φησι περὶ Θηβαίων τὸ αὐτὸ τοῦτο ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἑαυτῶν γενομένους οὐκ ἐτίμων. τὸ οὖν ἵνα ἥρως γένῃ κατ' εὐφημισμὸν εἴρηται.* Suidas III p. 477: *τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ; κέχρηται τῇ παροιμίᾳ Πλάτων ἐν Μενελάῳ. παρὰ δὲ τὴν ἱστορίαν. οἱ γὰρ ἐν Θήβαις ἑαυτοὺς διαχειρωσάμενοι οὐδ' ἧστινος οὖν τιμῆς ἠξιοῦντο.* Eadem Photius Lex. p. 510. Plato haec ita videtur extulisse: *τί οὐκ ἀπήγξω, | Θήβησιν ὅπως ἥρως γένῃ.* Quae sunt tetrametrorum reliquiae.

III.

Athenaeus III p. 110 d: *Πλάτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς — ἐν τῷ Μενελάῳ ἐπιγραφομένῳ ἀγελαίους τινὰς ἄρτους καλεῖ.* Hinc sua petiit Eustathius ad Iliad. p. 265 32. Cfr. Grammaticus Bekk. Anecd. p. 326 4: *καὶ ἀγελαῖον ἄρτον τὸν χυδαῖον.* Similiter *ἀγελαῖαι ἰσχάδες* dixit Eupolis Fragm. inc. LXXIV.

Μ Ε Τ Ο Ι Κ Ο Ι.

I.

Σημεῖα παρασημεῖα, κλεῖν παρακλείδιον.

Pollux X 24: *ἐν μέντοι τοῖς Πλάτωνος τοῦ κωμικοῦ Μετοίκοις Σημεῖα κτλ.* **Ita ex codicibus repositum; editt.** *κλεῖς. Παρασημεῖα* ***sigilla adulterina,*** **ut** *παρακλείδιον* ***clavis adulterina.***

II.

Apollonius de Pronomine p. 348 c: *εὐθείας ἀμοιρεῖ ἡ προκειμένη γενικὴ (ἐμαυτοῦ). οὐ γὰρ εἰ ἅπαξ εἴρηται, καὶ ταῦτα ὑπὸ κωμικῆς ἀδείας, ὡς ἐν Μετοίκοις Πλάτωνος, τοῦτο κανών ἐστι τῆς κατὰ φύσιν εὐθείας σιγηθείσης.* **Idem p. 404 B.** *ἐν Μετοίκοις Φερεκράτους ἅπαξ ἐστὶν εἰρημένη καὶ ἴσως ἕνεκα τοῦ γελοίου* **Cfr Hist. crit. p. 70 et 175. De nominativo** *ἐμαυτὸς* **idem Apollonius disseruit Synt. p. 176. Cfr Eustathius ad Hom. p. 1480 30:** *οὐ ποιεῖ καθ' Ἕλληνας — ὁ τολμήσας εἰπεῖν ἐμαυτοὺς ἢ σαυτῶν ἤ τι τοιοῦτον.*

Ν Ι Κ Α Ι. *)

I.

Τουτὶ προσαναβῆναι τὸ σιμὸν δεῖ.

Scholiasta Aristophanis Lysistr. 288: *τὸ σιμὸν ἀντὶ τοῦ πρόσαντες. καὶ ἐν Βαρυλωνίοις Μέσην ἔρειδε πρὸς τὸ σιμόν. καὶ Πλάτων ἐν Νίκαις Τουτὶ προσαναβῆναι τὸ σιμὸν δεῖ.* **Eadem Suidas s. v.** *σιμός.* **Legebatur** *ἀεὶ* **pro**

*) V. Hist. crit. p. 175.

δεῖ. Correxit Elmsleius ad Acharn. 885. Idem Platonis nomen restituit. Vulgo *καὶ πλατὺ* ita ut cum Aristophanis loco coniunctum sit.

II.

Scholiasta Aristophanis Av. 1297: *διαβάλλεται* (Midias) *εἰς πονηρίαν, ὡς Πλάτων Νίκαις.* Hinc fluxit glossa Zonarae Lex. p. 1342. *Μειδίας: κύριον. καὶ πονηρὸς Μειδίας,* ubi mire errat editor.

III.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 331: *κωμῳδεῖται δὲ* (Aristophanes) *ὅτι καὶ τὸ τῆς Εἰρήνης κολοσσικὸν ἐξῆρεν ἄγαλμα. Εὔπολις Αὐτολύκῳ, Πλάτων Νίκαις.* Vide ad Eupol. fragm. p. 440.

IV.

Pollux VII 40: *ἰχθύων δὲ πλύμα Πλάτων ἐν Νίκαις εἴρηκεν ὁ κωμικός.*

ΝΥΞ ΜΑΚΡΑ. *)

I.

Κἆθ' ἧκεν ἄρτους πριάμενος
μὴ τῶν καθαρύλλων ἀλλὰ μεγάλους Κιλικίους.

Athenaeus III p. 110 d: *Πλάτων δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Νυκτὶ μακρᾷ τοὺς μεγάλους ἄρτους καὶ ῥυπαροὺς Κιλικίους ὀνομάζει διὰ τούτων Κἆθ' ἧκεν κτλ.* Hinc petiit Eustathius p. 1817 60. ubi *κᾆτα* omittitur. Versu primo libri *κᾆτ' ἄρτους ἧκεν,* quod correxi Curis crit. p. 17. Vs. 2 *καθαρύλλων* C et Eustathius. Vulgo *καθαρυλλῶν.*

*) V. Hist. crit. p. 176.

II.

Ἐνταῦθ' ἐπ' ἄκρων τῶν κροτάφων ἕξει λύχνον δίμυξον.

Athenaeus XV p. 700 f. de λύχνῳ disserens: *καὶ Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ Ἐνταῦθ' ἐπ' ἄκρων κτλ.* Ad choriambicos numeros locum revocabat Reisigius Coniect. p. 101 propter productionem penultimae syllabae in *ἄκρων*, quam tueri videtur Strattis Maced. I 8 *εἰς ἄκρον ὥσπερ ἱστίον*, et Cratinus Fr. inc. p. 217 *ἔκαμπτεν ἱστὼς χαμόθεν ἄκρας τῆς κόμης.* Versus ex eadem fabulae parte desumptus esse videtur, ex qua sequens fragmentum petitum est, ut vel hinc Reisigii suspicio concidat.

III.

Ἕξουσιν οἱ πομπῆς λυχνούχους δηλαδή.

Athenaeus XV p. 562 Schw. p. 1561 Dind. *Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ Ἕξουσιν κτλ.* Scripsi *πομπῆς* pro *πομπεῖς*.

IV.

Ἀλλ' αὖ γέλοιαν ἄνδρα μου μὴ φροντίσαι μηδέν.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 384 10. *ἀλλ' αὖ: ἀντὶ τοῦ ἀλλὰ πάλιν. Πλάτων Νυκτὶ μακρᾷ Ἀλλ' αὖ γέλοιον κτλ.* Cod. *ἀλλ' οὐ γέλοιον ἄνδρα μοι φροντίσαι.* Correxit Bekkerus.

V.

Pollux VI 142: *τὸ δ' ἐν τῇ Νυκτὶ μακρᾷ Πλάτωνος αὐτοσχεδίασμα φαῦλον.*

ΞΑΝΤΡΙΑΙ Η ΚΕΡΚΩΠΕΣ. *)

I.

Χαῖρε παλαιογόνων ἀνδρῶν θεατῶν ξύλλογε παντοσόφων.

Hephaestio XV p. 91: *γίνεται δὲ καὶ τριπενθημιμερὲς ἐκ τούτων, τὸ καλούμενον Πλατωνικόν, ἐν ᾧ τὰ μὲν ἑκατέρωθεν δύο δακτυλικά εἰσι πενθημιμερῆ, τὸ δὲ μέσον ἰαμβικόν. κέχρηται δὲ αὐτῷ Πλάτων ἐν Ξαντρίαις Χαῖρε παλαιογόνων κτλ.* Cfr. ad Fragm. Cratini p. 102.

II.

Ἦν δὴ θόρυβος τευταζόντων.

Photius Lex. p. 504. *τευθάζειν: — Πλάτων Ξάνταις* (sic) *Ἦν δὴ θόρυβος τευτάζοντων. ἀντὶ τοῦ πραγματευομένων ἢ διατριβόντων* Eadem Suidas s. v. *τευτάζειν.* Etymol. M. p. 755 43: *Πλάτων, ἦν δὲ θόρυβος τευταζόντων*, ubi cod. Dorvill. apud Gaisfordium ad Hephaest. p. 91 habet *Πλάτων ξτ* (superscripto *σ*") *ἦν δὴ θόρμος* (sic) *τευταζόντων.*

III.

Τῶνδε βουλευτὶς πόνων.

Etymol. M. p. 595 40: *βουλευτής, βουλευτίς. τῶνδε βουλευτὶς πόνων, ἐν Ξαντρίαις.* „Haec quo iure ad Aeschyli Xantrias relata sint, non apparet. Quanto probabilius est, post *πόνων* Platonis nomen excidisse, cuius *Ξάντριαι* partim laudantur." Haec ex Curis crit. p. 40. Vid. Hist. crit. p. 176.

---

*) V. Hist. crit. p. 176.

ΠΑΙΔΑΡΙΟΝ. *)

I.

*Εἰ μὲν μὴ λίαν * * * ὦνδρες, ἠναγκαζόμην*
στρέψαι δεῦρ', οὐκ ἂν παρέβην εἰς λέξιν τοιάνδ' ἐπῶν.

Scholiasta Aristophanis Pac. 733: *παράβασιν δὲ τοῦτο ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ παραβαίνειν τὸν χορὸν ἀπὸ τῆς νενομισμένης στάσεως εἰς τὴν καταντικρὺ τοῦ θεάτρου ὄψιν, ὁπότε ἐβούλετο ὁ ποιητὴς διαλεχθῆναί τι ἔξω τῆς ὑποθέσεως ἄνευ τῶν ὑποκριτῶν πρὸς τὸ θέατρον διὰ τοῦ χοροῦ. ἐστρέφετο δὲ ὁ χορὸς καὶ ἐγίνοντο στίχοι δ'. εἶτα διελθόντες τὴν καλουμένην παράβασιν, ἐστρέφοντο πάλιν εἰς τὴν προτέραν στάσιν. δῆλον δὲ αὐτοὶ ποιοῦσιν οἱ ποιηταί, τὸ στρέφεσθαι σημαίνοντες καὶ τὸ παραβαίνειν. Πλάτων ἐν τῷ Παιδαρίῳ Εἰ μὲν μὴ λίαν κτλ.* **Similia Suidas s. v.** *παράβασις,* **ubi** *ἄνδρες* **legitur. Lacunam a Bentleio indicatam probabiliter expleas inserendis verbis** *ὑπὸ τοῦδ'.*

II.

Φέρε τοῦτ' ἐμοὶ
δεῖξον τὸ κανοῦν μοι δεῦρο πῆ μάχαιρ' ἔνι.

Scholiasta Aristophanis Pac. 948: *ἐκέκρυπτο ἐν τῷ κανῷ ἡ μάχαιρα ταῖς ὀλαῖς καὶ τοῖς στέμμασι. καὶ ἐντεῦθεν κανοῦν ἀπὸ τοῦ κνεῖν. Πλάτων ἐν Παιδαρίῳ Φέρε τοῦτ' ἐμοί κτλ.* **Pro** *δεῖξον* **vulgo** *δῆξον.* **Correxit Kusterus, firmante nunc Ravennate, qui** *μοι* **post** *κανοῦν* **recte omittit. Fortasse locus ita scribendus:** *Φέρε τοῦτ' ἐμοί | δεῖξον τὸ κανοῦν δεῦρ'· εἰπέ μοι, μάχαιρ' ἔνι;* **vel** *εἰπέ, μὴ μάχαιρ' ἔνι;* **In verbis scholiastae ante** *καὶ ἐντεῦθεν* **aliquid excidit, quod facili opera suppleas ex Etymol. M. p. 489 9. quo duce pro** *κνεῖν* **scribe** *κανεῖν.*

---

*) V. Hist. crit. p. 176.

τῇ παιδὶ τοὺς αὐλοὺς ἐχρῆν ἤδη πρὸ χειρὸς εἶναι,
καὶ προσαναφυσᾶν. τὸ μύρον ἤδη παράχεον βαδίζων
Αἰγύπτιον, κᾆτ' ἴρινον· στέφανον δ' ἔπειθ' ἑκάστῳ
δώσω φέρων τῶν ξυμποτῶν νεοκρᾶτά τις ποιείτω.
καὶ δὴ κέκραται. τὸν λιβανωτὸν ἐπιτιθεὶς εἶπε.
σπονδὴ μὲν ἤδη γέγονε, καὶ πίνοντές εἰσι πόρρω.
καὶ σκόλιον ᾖσται, κότταβος δ' ἐξοίχεται θύραζε.
αὐλοὺς δ' ἔχουσά τις κορίσκη Καρικὸν μέλος τι
μελίζεται τοῖς συμπόταις. κἄλλην τρίγωνον εἶδον
ἔχουσαν, εἶτ' ᾖδεν πρὸς αὐτὸ μέλος Ἰωνικόν τι.

Athenaeus XV p. 665 b: καὶ γὰρ καὶ περὶ τάξεως τῶν περιφορῶν πολλάκις ἐλέχθη, καὶ περὶ τῶν μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπιτελουμένων, ἅπερ καὶ μόλις ἀναπεμπάζομαι, εἰπόντος τινὸς τῶν ἑταίρων τὰ ἐκ τῶν Λακώνων Πλάτωνος ἰαμβεῖα Ἄνδρες δεδειπνήκασιν ἤδη κτλ. **Frustra Schweighaeuserus personarum partes appositis notis distincturus erat. Ab uno eodemque omnia recitantur homine, servorum post coenam sermones et sedulitatem festiviter imitante. Infeliciter in hoc loco emendando versatus est Reisigius Coni. p. 100. Vs. 1 ante Dindorfium** ἄνδρες. — **Vs. 4 libri** εἰσέρχομαι. **Correxit Hermannus de Metris p. 176. Pro** παραχέων **ex P enotatum** παραχέον, **superscripto ultimae syllabae** ω. **Iacobsius Animadv. Athen. p. 849 servato** εἰσέρχομαι, **scribebat** παρέχων, **probante nunc Hermanno Doctr. metr. p. 148 et ut videtur Lobeckio ad Buttm. Gramm. II p. 489.** παραχέων **futuri formam esse negante. Et tamen, si quid video, hoc loco futurum necessarium est, ut vel hanc ob caussam** παρέχων **non probari posse videatur. Ac nescio an etiam vs. 6 scribendum sit** παραχέων βαδίζω. **Pro** λίτρον **Dalecampius** λουτρόν, **addens tamen,** λίτρον **explicari posse de** ***nitro aqua diluto*** **manibus abstergendis. Dubito num recte; quamquam nitrum manibus lavandis adhibuisse Graecos constat ex Libanio Orat. vol. IV p. 140 et Alciphrone**

III 61 aliisque. Verum videtur quod Casaubonus coniecit *νίπτρον*, probante etiam Iacobsio, qui affert Philoxenum Athenaei IV p. 147 e: *ἔπειτα δὲ παῖδες νίπτρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν*. — Vs. 5 *πρὸ χειρὸς* Hermannus. Libri *προχείρους*. Singularis ne cui offensioni sit, similiter dicebatur *ὕδωρ κατὰ χειρός*. — Vs. 8 *δώρῳ* B. *νεοκρᾶτα* Dindorfius pro *νεόκρατα*. — Vs. 9 non sufficere videtur *ἐπιτίθησιν ἡ παῖς*, quod Elmsleius coniecit Edinb. Rev. XIX p. 85. Inter *κέκραται* et *τὸν λιβανωτὸν* videtur vocabulum trochaicae mensurae excidisse, in fine autem scribendum esse *ἐπιτίθει, παῖ*, sive malis *ἐπίθες, ὦ παῖ*. — Vs. 10 vulgo *ποῦ δή με ἤδη*. Cod. A *σπονδή με ἤδη*. Correxit Schweighaeuserus. Ibidem *εἴσι πόρρω* Porsonus Misc. p. 247. Libri *ἤδη πόρρω*. Formula *πόρρω πίνειν* utitur Plato Symp. p. 176 D. *οὔτε αὐτὸς ἑκὼν εἶναι πόρρω ἐθελήσαιμι ἂν πιεῖν, οὔτε ἄλλῳ συμβουλεύσαιμι*. — Vs. 11 *σκόλιον* pro *σκολιὸν* Hermannus. Idem vs. 12 in fine addidit *τί*. — Vs. 13 libri *καλήν*. Casaubonus *ἄλλην*. Nostrum Schweighaeuserus. Eidem vs. 14 debetur *εἶτ' ᾖδεν*. Vulgo *ἦτ' ᾖδε*. Cod. A *ειτηδε*.

II.

Ὅταν δέωμαι γωνιαίου ῥήματος,
τούτῳ παριστῶ καὶ μοχλεύω τὰς πέτρας.

Scholiasta Dioscoridis in Matthaei Medicis graecis p. 361: *καυλὸν γωνιοειδῆ κεκλιμένον*] *ἀντὶ τοῦ μέγαν καὶ στερεόν, ὡσεί τις λέγοι γωνιαῖον λίθον. Πλάτων Λάκωσιν Ὅταν δέωμαι κτλ.* Corrupta in his sunt verba *τούτῳ παριστῶ*. Sententia tamen, opinor, haec est: *si verbis gravibus et magna sonantibus mihi opus est*, *ab hoc* (Aeschylo puta, aliove poeta huic simili) *mutua sumo rupesque moveo*. Suspicor enim haec Sthenelum poetam tragicum dixisse, quem alienis carminibus usum esse pro suis in hac ipsa fabula tradiderat Plato teste Harpocratione p. 166 3: *καὶ ἐν ταῖς διδασκαλίαις εὑρίσκεται ὁ Σθένελος τραγῳδίας ποιητής. ἐκωμῴδει δὲ αὐτὸν ὁ τοὺς Πλάτωνος Λάκωνας γράψας ὡς*

ἀλλότρια ἔπη σφετεριζόμενον. Insulsam et insipidam viri poesin facetissime risit Aristophanes apud scholiastam Vesp. 1303:

A. καὶ πῶς ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥήματα;
B. εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ λεπτοὺς ἅλας.

Quo minus mirum est, si quando altiora sonare vellet, eum grandiloquorum poetarum opibus usum esse. *Πέτρας μοχλεύειν* non inepte dici potest qui grandibus et quasi praeruptis verbis utitur. Non dissimile est illud Aristophanis Nub. 1399: *ὦ καινῶν ἐπῶν κινητὰ καὶ μοχλευτά.* Proprio sensu *πέτρους μοχλεύειν* dixit Euripides Cycl. 239. Ad verba *τούτῳ παριστῶ* ut redeam, fortasse ne sunt quidem illa pro corruptis habenda, si locum ita refingas:

A. ὅταν δὲ δέωμαι γωνιαίου ῥήματος;
B. τούτῳ παρίστω καὶ μόχλευε τὰς πέτρας.

Quid vero, si angularibus verbis mihi opus est? Quibus alter respondet, *ad huius te societatem applica rupesque move.* Aeschylum in scena praesentem adfuisse si recte conieci, non male eam in rem sequenti fragmento uti licebit, in quo inducitur aliquis ab inferis reversus.

III

Καὶ μὴν ὅμοσόν μοι μὴ τεθνάναι τὸ σῶμ'. B. ἐγώ.
A. ψυχὴν δ' ἐπανήκειν ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.

Scholiasta ad Aristophanis Av. 471: *ὁ δὲ κωμικὸς Πλάτων καὶ ἀναβιῶσαι αὐτόν* (Aesopum) *φησιν ἐν τοῖς Λάκωσιν οὕτως Καὶ μὴν ὅμοσόν μοι μὴ τεθνάναι, ψυχὴν δ' αὖ ἥκειν ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.* Idem ad Vespas 1251: *φασὶ δέ τινες τὸν Αἴσωπον ἀναβιῶναι. καὶ Πλάτων ὁ κωμικός Καὶ νῦν ὅμοσόν μοι μὴ τεθνάναι τὸ σῶμα. ἐγὼ ψυχὴ δ' ἀπὸ νίκης ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.* Suidas I p. 158: *ἤδη δέ τινές φασιν εἰς τοσοῦτον ἄρα τὸν Αἴσωπον θεοφιλῆ γενέσθαι ὡς καὶ ἀναβιῶναι αὐτόν. — καὶ Πλάτων φησὶν ὁ κωμικός Καὶ νῦν ὅμοσόν μοι μὴ τεθνάναι τὸ σῶμα ἐγώ. ψυχὴ δ' ἀπὸ νίκης ὥσπερ Αἰσώπου ποτέ.* Eademque eodem modo scripta iterum apponuntur I p. 661. Exhibui

locum ut correctus est a criticis, quamquam ne sic quidem emendatus est.

IV.

Antiatticista p. 105 10. *κιόχρανα: τὰς τῶν κιόνων κεφαλάς. Πλάτων Λάκωσιν.* Iisdem verbis Pollux VII 121. ubi corrigunt *κιονόκρανα*, quod habes apud Xenoph. Hellen. IV 4 5 et Eustathium Opusc. p. 111 67. Nec tamen damnaverim alteram formam, cui tuendae aliquot similis abscissionis exempla affert Lobeckius ad Phryn. p. 669.

V.

Photius Lex. p. 279 19. *Μυλαβρίδες: σίλφαι αἱ μαλακαί· ἔλλευκοι· ἢ τρωξαλλίδες καὶ ἀετρίδες. Πλάτων Λάκωσιν.* Rectius scribitur *μυλακρίδες*. Pro *ἀετρίδες* lege *ἀλετρίδες*. V. intpp. Hesychii vol. I p. 631.

VI.

Athenaeus IX p. 380 e: *Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις κατὰ κοινότερον κέχρηται* (verbo *παραφέρειν*) *λέγων* „*παράφερε, Κοικόα, τὸν σκύφον μεστόν.*" *καὶ Πλάτων δ' ἐν Λάκωσιν ἔφη Πάσας παραφερέτω.* Ita Schweighaeuserus correxit editum *περιφερέτω*. Ad *πάσας* supplendum *κύλικας* vel simile quid.

De alio fragmento ad hanc fabulam fortasse referendo vide Hist. crit. p. 182.

ΜΕΝΕΛΕΩΣ. *)

I.

Εἰπέ μοι

ὡς ὀλίγα λοιπὰ τῶν ἐπιτραπεζωμάτων.

B. ὁ γὰρ θεοῖσιν ἐχθρὸς αὐτὰ κατέφαγεν.

---

*) V. Hist. crit. p. 175.

Athenaeus XIV p. 641 b: *Πλάτων δ' ἐν Μενέλεῳ ἐπιτραπεζώματα αὐτὰ* (*τὰ ἐπιφορήματα bellaria*) *καλεῖ, οἷον τὰ ἐπιτιθέμενα ταῖς τραπέζαις βρώματα, λέγων οὕτως Εἰπέ μοι κτλ.* Idem IV p. 170 f: *ἔλεγον δὲ καὶ ἐπιτραπεζώματα τὰ ἐπιτιθέμενα τῇ τραπέζῃ βρώματα. Πλάτων Μενελάῳ Ὡς ὀλίγα λοιπὰ κτλ.* Eustathius ad Iliad. σ' p. 1141 5: *Πλάτων δέ, φασίν, ὁ κωμικὸς ταῦτα* (*τὰ ἐπιφορήματα*) *ἐπιτραπεζώματα καλεῖ.* Recte Casaubonus Athenaei notavit errorem, qui primo loco *ἐπιτραπεζώματα* exponat *bellaria*. „Melius Hesychius, qui simpliciter exponit *cibi mensae impositi*. Hoc enim est *ἐπιτραπεζοῦσθαι*, quod non est proprium mensis secundis, sed omnium commune quae mensae imponuntur quacunque de caussa." Atque ita ipse Athenaeus interpretatur loco altero.

II.

Zenobius VI 17: *τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ; ταύτης Πλάτων ἐν Μενέλεῳ μέμνηται. φασὶ δὲ ὅτι ἐν Θήβαις οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐδεμιᾶς τιμῆς μετεῖχον. καὶ Ἀριστοτέλης δέ φησι περὶ Θηβαίων τὸ αὐτὸ τοῦτο ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἑαυτῶν γενομένους οὐκ ἐτίμων. τὸ οὖν ἵνα ἥρως γένῃ κατ' εὐφημισμὸν εἴρηται.* Suidas III p. 477: *τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ; κέχρηται τῇ παροιμίᾳ Πλάτων ἐν Μενελάῳ παρὰ δὲ τὴν ἱστορίαν. οἱ γὰρ ἐν Θήβαις ἑαυτοὺς διαχειρωσάμενοι οὐδ' ἧστινος οὖν τιμῆς ἠξιοῦντο.* Eadem Photius Lex. p. 510. Plato haec ita videtur extulisse: *τί οὐκ ἀπήγξω,* | *Θήβησιν ὅπως ἥρως γένῃ.* Quae sunt tetrametrorum reliquiae.

III.

Athenaeus III p. 110 d: *Πλάτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς — ἐν τῷ Μενελάῳ ἐπιγραφομένῳ ἀγελαίους τινὰς ἄρτους καλεῖ.* Hinc sua petiit Eustathius ad Iliad. p. 265 32. Cfr Grammaticus Bekk. Anecd. p. 326 4: *καὶ ἀγελαῖον ἄρτον τὸν χυδαῖον.* Similiter *ἀγελαῖαι ἰσχάδες* dixit Eupolis Fragm. inc. LXXIV.

Μ Ε Τ Ο Ι Κ Ο Ι.

I.

Σημεῖα παρασημεῖα, κλεῖν παρακλείδιον.

Pollux X 24: *ἐν μέντοι τοῖς Πλάτωνος τοῦ κωμικοῦ Μετοίκοις Σημεῖα κτλ.* Ita ex codicibus repositum; editt. *κλεῖς. Παρασημεῖα sigilla adulterina,* ut *παρακλείδιον clavis adulterina.*

II.

Apollonius de Pronomine p. 348 c: *εὐθείας ἀμοιρεῖ ἡ προκειμένη γενικὴ (ἐμαυτοῦ). οὐ γὰρ εἰ ἅπαξ εἴρηται, καὶ ταῦτα ὑπὸ κωμικῆς ἀδείας, ὡς ἐν Μετοίκοις Πλάτωνος, τοῦτο κανών ἐστι τῆς κατὰ φύσιν εὐθείας σιγηθείσης.* Idem p. 404 B. *ἐν Μετοίκοις Φερεκράτους ἅπαξ ἐστὶν εἰρημένη καὶ ἴσως ἕνεκα τοῦ γελοίου* Cfr Hist. crit. p. 70 et 175. De nominativo *ἐμαυτὸς* idem Apollonius disseruit Synt. p. 176. Cfr Eustathius ad Hom. p. 1480 30: *οὐ ποιεῖ καθ' Ἕλληνας — ὁ τολμήσας εἰπεῖν ἐμαυτοὺς ἢ σαυτῶν ἤ τι τοιοῦτον.*

Ν Ι Κ Α Ι. *)

I.

Τουτὶ προσαναβῆναι τὸ σιμὸν δεῖ.

Scholiasta Aristophanis Lysistr. 288: *τὸ σιμὸν ἀντὶ τοῦ πρόσαντες. καὶ ἐν Βαρυλωνίοις Μέσην ἔρειδε πρὸς τὸ σιμόν. καὶ Πλάτων ἐν Νίκαις Τουτὶ προσαναβῆναι τὸ σιμὸν δεῖ.* Eadem Suidas s. v. *σιμός.* Legebatur *ἀεὶ* pro

*) V. Hist. crit. p. 175.

δεῖ. Correxit Elmsleius ad Acharn. 885. Idem Platonis nomen restituit. Vulgo καὶ πλατὺ ita ut cum Aristophanis loco coniunctum sit.

II.

Scholiasta Aristophanis Av. 1297: διαβάλλεται (Midias) εἰς πονηρίαν, ὡς Πλάτων Νίκαις. Hinc fluxit glossa Zonarae Lex. p. 1842. Μειδίας: κύριον. καὶ πονηρὸς Μειδίας, ubi mire errat editor.

III.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 331: κωμῳδεῖται δὲ (Aristophanes) ὅτι καὶ τὸ τῆς Εἰρήνης κολοσσικὸν ἐξῆρεν ἄγαλμα. Εὔπολις Αὐτολύκῳ, Πλάτων Νίκαις. Vide ad Eupol. fragm. p. 440.

IV.

Pollux VII 40: ἰχθύων δὲ πλύμα Πλάτων ἐν Νίκαις εἴρηκεν ὁ κωμικός.

ΝΥΞ ΜΑΚΡΑ. *)

I.

Κᾆθ' ἧκεν ἄρτους πριάμενος
μὴ τῶν καθαρύλλων ἀλλὰ μεγάλους Κιλικίους.

Athenaeus III p. 110 d: Πλάτων δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Νυκτὶ μακρᾷ τοὺς μεγάλους ἄρτους καὶ ῥυπαροὺς Κιλικίους ὀνομάζει διὰ τούτων Κᾆθ' ἧκεν κτλ. Hinc petiit Eustathius p. 1817 60. ubi κᾆτα omittitur. Versu primo libri κᾆτ' ἄρτους ἧκεν, quod correxi Curis crit. p. 17. Vs. 2 καθαρύλλων C et Eustathius. Vulgo καθαρυλλῶν.

*) V. Hist. crit. p. 176.

II.

Ἐνταῦθ' ἐπ' ἄκρων τῶν κροτάφων ἕξει λύχνον
δίμυξον.

Athenaeus XV p. 700 f. de *λύχνῳ* disserens: *καὶ Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ Ἐνταῦθ' ἐπ' ἄκρων κτλ.* Ad choriambicos numeros locum revocabat Reisigius Coniect. p. 101 propter productionem penultimae syllabae in *ἄκρων*, quam tueri videtur Strattis Maced. I 3 *εἰς ἄκρον ὥσπερ ἱστίον*, et Cratinus Fr. inc. p. 217 *ἔκαμπτεν ἑστὼς χαμόθεν ἄκρας τῆς κόμης.* Versus ex eadem fabulae parte desumptus esse videtur, ex qua sequens fragmentum petitum est, ut vel hinc Reisigii suspicio concidat.

III.

Ἕξουσιν οἱ πομπῆς λυχνούχους δηλαδή.

Athenaeus XV p. 562 Schw. p. 1561 Dind. *Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ Ἕξουσιν κτλ.* Scripsi *πομπῆς* pro *πομπεῖς.*

IV.

Ἀλλ' αὖ γέλοιον ἄνδρα μου μὴ φροντίσαι
μηδέν.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 384 10. *ἀλλ' αὖ: ἀντὶ τοῦ ἀλλὰ πάλιν. Πλάτων Νυκτὶ μακρᾷ Ἀλλ' αὖ γέλοιον κτλ.* Cod. *ἀλλ' οὐ γέλοιον ἄνδρα μοι φροντίσαι.* Correxit Bekkerus.

V.

Pollux VI 142: *τὸ δ' ἐν τῇ Νυκτὶ μακρᾷ Πλάτωνος αὐτοσχεδίασμα φαῦλον.*

ΞΑΝΤΡΙΑΙ Η ΚΕΡΚΩΠΕΣ. *)

I.

Χαῖρε παλαιογόνων ἀνδρῶν θεατῶν ξύλλογε παντοσόφων.

Hephaestio XV p. 91: *γίνεται δὲ καὶ τριπενθημιμερὲς ἐκ τούτων, τὸ καλούμενον Πλατωνικόν, ἐν ᾧ τὰ μὲν ἑκατέρωθεν δύο δακτυλικά εἰσι πενθημιμερῆ, τὸ δὲ μέσον ἰαμβικόν. κέχρηται δὲ αὐτῷ Πλάτων ἐν Ξαντρίαις Χαῖρε παλαιογόνων κτλ.* **Cfr. ad Fragm. Cratini p. 102.**

II.

Ἦν δὴ θόρυβος τευταζόντων.

Photius Lex. p. 504. *τευθάζειν: — Πλάτων Ξάνταις* **(sic)** *Ἦν δὴ θόρυβος τευτάζοντων. ἀντὶ τοῦ πραγματευομένων ἢ διατριβόντων* **Eadem Suidas s. v.** *τευτάζειν.* **Etymol. M. p. 755 43:** *Πλάτων, ἦν δὲ θόρυβος τευταζόντων,* **ubi cod. Dorvill. apud Gaisfordium ad Hephaest. p. 91 habet** *Πλάτων ξτ* **(superscripto** *σ"***)** *ἦν δὴ θόρμος* **(sic)** *τευταζόντων.*

III.

Τῶνδε βουλευτὶς πόνων.

Etymol. M. p. 595 40: *βουλευτής, βουλευτίς. τῶνδε βουλευτὶς πόνων, ἐν Ξαντρίαις.* **„Haec quo iure ad Aeschyli Xantrias relata sint, non apparet. Quanto probabilius est, post** *πόνων* **Platonis nomen excidisse, cuius** *Ξάντριαι* **partim laudantur." Haec ex Curis crit. p. 40. Vid. Hist. crit. p. 176.**

---

*) V. Hist. crit. p. 176.

ΠΑΙΔΑΡΙΟΝ. *)

I.

*Εἰ μὲν μὴ λίαν * * * ὦνδρες, ἠναγκαζόμην*
στρέψαι δεῦρ', οὐκ ἂν παρέβην εἰς λέξιν τοιάνδ' ἐπῶν.

Scholiasta Aristophanis Pac. 733: *παράβασιν δὲ τοῦτο ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ παραβαίνειν τὸν χορὸν ἀπὸ τῆς νενομισμένης στάσεως εἰς τὴν καταντικρὺ τοῦ θεάτρου ὄψιν, ὁπότε ἐβούλετο ὁ ποιητὴς διαλεχθῆναί τι ἔξω τῆς ὑποθέσεως ἄνευ τῶν ὑποκριτῶν πρὸς τὸ θέατρον διὰ τοῦ χοροῦ. ἐστρέφετο δὲ ὁ χορὸς καὶ ἐγίνοντο στίχοι δ'. εἶτα διελθόντες τὴν καλουμένην παράβασιν, ἐστρέφοντο πάλιν εἰς τὴν προτέραν στάσιν. δῆλον δὲ αὐτοὶ ποιοῦσιν οἱ ποιηταί, τὸ στρέφεσθαι σημαίνοντες καὶ τὸ παραβαίνειν. Πλάτων ἐν τῷ Παιδαρίῳ Εἰ μὲν μὴ λίαν κτλ.* **Similia Suidas s. v.** *παράβασις,* **ubi** *ἄνδρες* **legitur. Lacunam a Bentleio indicatam probabiliter expleas inserendis verbis** *ὑπὸ τοῦδ'.*

II.

Φέρε τοῦτ' ἐμοὶ
δεῖξον τὸ κανοῦν μοι δεῦρο πῆ μάχαιρ' ἔνι.

Scholiasta Aristophanis Pac. 948: *ἐκέκρυπτο ἐν τῷ κανῷ ἡ μάχαιρα ταῖς ὀλαῖς καὶ τοῖς στέμμασι. καὶ ἐντεῦθεν κανοῦν ἀπὸ τοῦ κνεῖν. Πλάτων ἐν Παιδαρίῳ Φέρε τοῦτ' ἐμοί κτλ.* **Pro** *δεῖξον* **vulgo** *δῆξον.* **Correxit Kusterus, firmante nunc Ravennate, qui** *μοι* **post** *κανοῦν* **recte omittit. Fortasse locus ita scribendus:** *Φέρε τοῦτ' ἐμοί | δεῖξον τὸ κανοῦν δεῦρ'· εἰπέ μοι, μάχαιρ' ἔνι;* **vel** *εἰπέ, μὴ μάχαιρ' ἔνι;* **In verbis scholiastae ante** *καὶ ἐντεῦθεν* **aliquid excidit, quod facili opera suppleas ex Etymol. M. p. 489 9. quo duce pro** *κνεῖν* **scribe** *κανεῖν.*

---

*) V. Hist. crit. p. 176.

III.

Ὥσπερ τοὺς πουλύποδας πρώτιστά σε.

Athenaeus VII p. 316 c: Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσι — Πλάτων Παιδί Ὥσπερ τοὺς πουλύποδας πρώτιστά σε. Casaubonus et Dindorfius Παιδίῳ. V. Hist. crit. p. 176. Nec sententiae nec metro sua constat ratio. Th. Bergkius versum Eupolideum latere suspicans tentabat: ὡσπερεὶ τοὺς πουλύποδας περιτρώγειν πρώτιστά σε.

ΠΕΙΣΑΝΔΡΟΣ. *)

I.

Ἤδη φαγὼν τι πώποθ', οἷα γίγνεται,
ὀψάριον ἔκαμες, καὶ προσέστη τοῦτό σοι;
Β. ἔγωγε πέρυσι κάραβον φαγών.

Athenaeus IX p. 385 d: ὀψάριον δὲ τῶν ζώντων ἡμεῖς λέγομεν. ἀτὰρ καὶ Πλάτων ἐπὶ τοῦ ἰχθύος ἐν Πεισάνδρῳ Ἤδη φαγών τι κτλ. Versu tertio legebatur ἐγὼ δέ. Correxit Dindorfius. In fine fortasse addendum μέγαν. Perstringit, opinor, Pisandri voracitatem.

II.

Γυνὴ γάρ, ἣν μὲν αὐτήν
ἀεὶ κολάζῃς, ἐστὶ πάντων κτημάτων κράτιστον,
ἐὰν δ' ἀνῇς, λίαν ὕβριστον χρῆμα κἀκόλαστον.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 368 12: Ἀκόλαστον καὶ ὕβριστον πρᾶγμα: διττὴν δ' ἔχει τὴν θεωρίαν, μίαν μὲν ὅτι ἐχρήσατο τῷ ὕβριστον ἀντὶ τοῦ ὑβριστικόν, ὅμοιον ὂν τῷ τύπῳ τοῖς τοιοῖσδε τῶν ὑπερθετικῶν, βέλτιστον, κάλ-

---

*) V. Hist. crit. p. 176 sq.

λιστον, κράτιστον καὶ τοῖς ὁμοίοις· ἑτέραν δὲ διότι συμπέπλεκται τὸ ὑβριστικὸν τῷ ἀκολάστῳ. Πλάτων δ᾽ ἐχρήσατο ἐν Πεισάνδρῳ λέγων Γυνὴ γὰρ ἣν μὲν αὐτὴν κτλ. *) Derivata haec esse suspicor ex Phrynichi Praeparatione sophistica. Platonis locum ad trimetros revocare conabatur Bekkerus. Vs. 2 codex κολάζῃς ἀεί. Versu tertio addidi λίαν. Adiectivo ὕβριστος usus est etiam Pherecrates Inc. fab. p. 347. Perperam Schneiderus in lexico ὑβριστός. Respexit locum idem Grammaticus p. 365 20.

III.

Χαλεπῶς ἂν οἰκήσαιμεν ἐν Βυζαντίοις,
ὅπου σιδαρέοις νομίζουσιν.

Scholiasta Aristophanis Nub. 249: λεπτοῖς δὲ νομίσμασι φαίνονται κεχρῆσθαι Βυζάντιοι. διὸ καὶ δωρικῶς εἶπεν. ἔνιοι δὲ κατὰ πολυμάθειαν δωρίζουσι. Πλάτων Πεισάνδρῳ Χαλεπῶς ἂν οἰκήσαιμεν ἐν Βυζαντίοις, ὅπου σιδαρέοισι νομίσμασι χρῶνται. Haec Hermannus olim ita correxerat: ὅπου σιδαρέοισι τοῖς νομίσμασι | χρῶνται. Eademque Bentleii fuit coniectura, eam ob caussam non ferenda, quoniam ita poetae non dorica forma σιδαρέοις, sed vulgari σιδηροῖς utendum fuisset. Nunc Reisigii emendationem Coniect. I p. 247 recepit: ὅπου σιδαρέοις νομίζουσιν, quam ille ex grammatici scripto ab Hermanno in calce libri de Emend. ratione grammat. p. 384 edito petiit. Ibi haec leguntur: νομίζω καὶ τὸ νομίσμασι χρῶμαι, δοτικῇ, ὡς Ἀριστοφάνης

---

*) Reliquam glossae partem adscripsi ad Pherecr. p. 347. ubi quod dixi obscura esse grammatici verba συγγραφικαὶ δὲ αἱ συνθῆκαι, ea nunc ita interpretor: tales verborum coniunctiones, qualis est ὕβριστον κἀκόλαστον χρῆμα et ὕβριστον καὶ κίβαλον ἔργον, etiam ad solutam orationem esse utiles. Ita idem p. 336. Ἄγαν τείνειν: ἀντιτείνειν καὶ ἀντιπράττειν καὶ μὴ εἴκειν κατὰ μηδένα τρόπον, αὐθαδιζόμενον. συγγραφικὴ δὲ ἡ φωνή. Respexit fortasse ad Soph. Antig. 712: τείνας ὑπείκει μηδέν. De nomine συγγραφεὺς *scriptor prosaicus* v. Schaefer ad Dion. Halic. C. V. p. 105.

Βυζάντιοι σιδήρῳ νομίζουσι. Quae satis probabiliter ad Platonis locum rettulit. Hermannus addit Suidam, *Νομίζουσιν: ἀντὶ τοῦ νομίσμασι χρῶνται.* Byzantios *σιδήρῳ νομίζοντας* habemus etiam apud Pollucem IX 78. Atque eodem modo Aristides Orat. 46 vol. II p. 195: *οὐδὲ γὰρ εἰ Βυζάντιοι σιδήρῳ νομίζουσιν.* Nec dissimilis verbi *νομίζειν* usus est apud Thucyd. I 77: *οὔτε τούτοις χρῆται οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.* Idem II 38: *ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις νομίζοντες.*

IV.

Ὥσπερ κνεφάλλων ἢ πτίλων σεσαγμένος.

Herodianus *περὶ μονήρους λέξεως* p. 39: *τύλη, ὅπερ σύνηθες Ἀττικοῖς κνέφαλλον καλεῖν, ὁμωνύμως τῷ περιεχομένῳ τὴν περιέχουσαν. — ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ τοῦ κνέφου* (leg. *κνάφος*), *ἥτις* (*ὅστις*) *σημαίνει ἀκανθώδη ὕλην. ἢ* (leg. *ᾗ*) *περιπεταννύντες τὰς ἐσθῆτας ἐξέθλιβον τὸ πλεονάζον τοῦ περὶ τὰς ἐσθῆτας χνοῦ· οἷς* (leg. *ᾧ*) *καὶ πρὸς τὰς τύλας ἐχρῶντο ὥσπερ καὶ νῦν. μέμνηται δὲ αὐτοῦ* (fort. add. *ἐπὶ*) *τοῦ ἐμβαλλομένου Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν Πεισάνδρῳ Ὥσπερ κνεφάλλων ἢ πτιλῶν* (sic) *σεσαγμένος. ὥστε καὶ ἀντίθεσις* *) *ἐγένετο τοῦ ᾱ εἰς ε̄, ἐπεὶ παρὰ τὸ κνάφος ἐγένετο.* Voce *κνέφαλλα* de iis, quae pulvinari continentur (*ἐπὶ τοῦ ἐμβαλλομένου πληρώματος*), usus est etiam Theopompus comicus apud Polluc. X 41.

V.

Phrynichus Appar. Soph. p. 57 33: *Πλάτων δὲ ἐν Πεισάνδρῳ τὸ πολιτοκοπεῖν ἀντὶ τοῦ λοιδορεῖν καὶ κωμῳδεῖν εἶπεν.*

---

*) Attigi haec supra ad Cratin. p. 75. ubi pro *ἀντίθεσις* scripsi *μετάθεσις*. Sed v. Orion Theb. p. 155 19: *ἀντίθεσις τοῦ ε̄ εἰς ῡ.* Eodem modo dictum est *ἀντιστοιχία* de permutatione litterarum apud Asclepiadem Athenaei XIV p. 501 b: *ἡ μὲν φιάλη κατ' ἀντιστοιχίαν ἐστὶ πιάλη.*

VI.

Suidas, *Ἀρεοπαγίτης. διφορεῖται. καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν σκυθρωπῶν καὶ ὑπερσέμνων καὶ σιωπηλῶν. καὶ Ἄρεος νεοττός. καὶ Ἄρεος παιδίον, ἐπὶ τῶν θρασυτάτων. κέχρηται τῷ μὲν πρώτῳ Πλάτων Πεισάνδρῳ.*

VII.

Suidas, *Ἀρκάδας μιμούμενοι: παροιμία ἐπὶ τῶν ἑτέροις πονούντων. — ταύτῃ τῇ παροιμίᾳ κέχρηται Πλάτων ἐν Πεισάνδρῳ. διὰ γὰρ τὸ τὰς κωμῳδίας αὐτὸς ποιῶν ἄλλοις παρέχειν διὰ πενίαν Ἀρκάδας μιμεῖσθαι ἔφη.* **V. Hist. crit. p. 162.**

VIII.

Scholiasta Aristophanis Av. 1555: *καὶ Πλάτων ἐν Πεισάνδρῳ περὶ ἀμφοτέρων λέγει.* **Utrumque Pisandrum dicit, de quibus exposui Hist. crit. p. 177 sqq.**

IX.

Scholiasta Aristophanis Vesp. 590: *Εὔαθλος ῥήτωρ συκοφάντης, οὗ μνημονεύει καὶ ἐν Ἀχαρνεῦσι καὶ Ὁλκάσιν. — μνημονεύει δὲ αὐτοῦ καὶ Πλάτων ἐν Πεισάνδρῳ καὶ Κρατῖνος ἐν Θρᾴτταις.* **De Euathlo vide supra p. 67.**

X.

Plutarchus Antiph. p. 833 c: *κεκωμῴδηται δὲ* **(Antipho Rhamnusius)** *εἰς φιλαργυρίαν ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Πεισάνδρῳ.* **V. Hist. crit. p. 180. Suspicari licet ad Platonis maxime fabulam spectare haec incerti grammatici verba apud Eudociam p. 59:** *καθάπτεται δ᾽ ἡ κωμῳδία τοῦ Ἀντιφῶντος ὡς δεινοῦ τὰ δικανικά, καὶ λόγους κατὰ τοῦ δικαίου συγκειμένους ἀποδιδομένου πολλῶν χρημάτων.* **Aliud fragmentum probabiliter ad Pisandrum referendum vide Inc. fab. XI.**

ΠΕΡΙΑΛΓΗΣ. *)

I.

Ὦ θεῖε Μόρυχε, νῦν γὰρ εὐδαίμων ἔφυς,
καὶ Γλαυκέτης ἡ ψῆττα, καὶ Λεωγόρας,
οἳ ζῆτε τερπνῶς οὐδὲν ἐνθυμούμενοι.

Scholiasta Aristophanis Nub. 110: Λεωγόρας δὲ τρυφερός τις, ὁ Ἀνδοκίδου πατήρ. Πλάτων Περιαλγεῖ Ὦ θεῖε Μόρυχε κτλ. Eadem leguntur apud Suidam III p. 583: ὁ δὲ Λεωγόρας τρυφερός τις. Πλάτων λέγει (fort. Περιαλγεῖ) Ὦ θεῖε Μόρυχε κτλ. Vs. 1 legebatur Μόρυχέ τε νῦν γάρ. Suidas Μόρυχε τέως γάρ, quod cum Ruhnkenio ad Tim. p. 183 et Sluitero Lectt. Andoc. p. 12 praefert Reisigius Coniect. p. 72. Hanovius Exerc. crit. I p. 125 Μόρυχε, θεοῦ γάρ. At neque τέως neque θεοῦ monosyllabum est apud comicos. Itaque cum Hermanno Casaubonum sequutus sum. Nescio tamen an in illo τέως aliud quid lateat. Nihil desiderarem si legeretur, ὦ θεῖε Μόρυχ', οὐκ ἔτος ἄρ' εὐδαίμων ἔφυς. De formula οὐκ ἔτος ἄρα vide Aristoph. Plut. 404. Eccles. 248 et Athen. III p. 113 d. Pro νῦν Th. Bergkius Comment. p. 345 scribebat νοῦν. — Vs. 2 legebatur ἦ. Suidas ἡ. Correxit Ruhnkenius. — Vs. 3 Suidas τερπνῶς, scholiasta τερπνόν. Casaubonus tentabat οἳ ζῆτ' ἀτερπὲς οὐδὲν ἐνθυμούμενοι. De Morycho et Glauceta Aristophanis testimonia apposuit Ruhnkenius. Ψῆτταν cur dixerit Glaucetam, haud alia fuisse videtur caussa, quam quod hoc piscium genere, gulosis hominibus impense amato (Clem. Alex. Paed. II 1 p. 240 ed. Col.), summopere delectabatur. Similem ob caussam Callimedonti *Carabi* cognomen haesit. Alia Aristophanei loci ratio Lys. 131: ταυτὶ σὺ λέγεις, ὦ ψῆττα. Quibus verbis respicitur quod Calonice vs. 115 di-

*) V. Hist. crit. p. 181.

xerat, *ἐγὼ δέ γ' ἂν κἂν ὡσπερεὶ ψῆτταν, δοκῶ, δοῦν' ἂν ἐμαυτῆς παρταμοῦσα θἤμισυ.* De Leogora Hermannus attulit Sluiterum Lectt. Andoc. p. 11. Cfr Athenaeus IX p. 387 b: *κωμῳδεῖται γὰρ ὁ Λεωγόρας ὡς γαστρίμαργος ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Περιαλγεῖ.*

II.

Ὃς πρῶτα μὲν Κλέωνι πόλεμον ἠράμην.

Priscianus Inst. gramm. XVIII p. 211 Kr. „Attici *ἠράμην πόλεμον πρὸς τοῦτον καὶ τούτῳ. Πλάτων περὶ Λάγιος Πρῶτα μὲν κτλ.*" Ita Putschius. Krehlius edidit incertum an e codicibus: *Πλάτων Περιαλγεῖ, πρῶτα μὲν κτλ.* Recte Porsonus ad Euripidis Med. 139 no. XII. *Περιαλγεῖ, ὃς πρῶτα μὲν* etc. Cod. Monac. apud Spengelium Append. Varr. p. 621 habet *ΠΕΡΙΑΠΙωC πρῶτα μὲν* etc. Ceterum cfr Hist. crit. p. 165.

III.

Ἀλλ' ἡγούμεσθ' εὖ κἀνδρείως πολλῷ πάντων προέχοντες.

Priscianus l. l. p. 248. „Attici *προέχοντες τούτων καὶ τούτοις, καὶ πολλῇ πάντων. Πλάτων περὶ πάσης ἄλλης οὖν ἔοικ' ἀνδρείας πολλῷ πάντων προέχοντες.*" Cod. Monac. *Πλάτων περι αΛΤει αΛΛeΤΟΥΝeCdΟΥΚaΝdΡΙΩC ΠΟΛΛΝ πάντων προέχοντες.* Cod. Leid. *Πλάτων Περιαλγεῖ ἀλλ' ηγουνεσθαγκανδριως πολλων παντων προεχοντες.* Quae recte emendavit editor Scapulae Oxoniensis. Frustra Hanovius Exerc. I p. 41 tentabat: *ἀλλ' ἐπτοιεῖσθ' οὐκ ἀνδρείως.* Formulae *εὖ καὶ ἀνδρείως* exempla vide apud Aristoph. Thesm. 656. Platonem Theaet. p 157 d et Legg. IX 855 a. De Atheniensium principatu et imperio locum intelligendum esse non dubito.

IV.

Χρηστὸν μὴ κατὰ Μειδίαν ὀρτυγοκόπον.

Scholiasta Aristophanis Av. 1297: *δηλοῖ δὲ τοῦτο* (*ὀρτυγοκόπον* fuisse Midiam) *Ἀριστοφάνης ἐν Περιαλγεῖ Χρη-*

στὸν μὴ κατὰ Μειδίαν ὀρτυγοκόπον. In his Aristophani Platonis nomen substituendum esse indicavi Quaest. scen. II p. 22. Cfr Fritzschii Dissert. de Aristoph. Daet. p. 98. Scholiasta Luciani ad Iovem Trag. II p. 696: *ὁ δὲ Μειδίας ὀρτυγοκόπος ἦν, ὡς Πλάτων Περιαλγεῖ, καὶ ὡς πονηρὸν δὲ καὶ κόβαλον καὶ τῶν δημοσίων νοσφιστὴν Φρύνιχος καὶ Πλάτων διαβάλλουσι.* Platonis versum Th. Bergkius Comment. p. 425 probabiliter ita corrigit, *χρηστόν γε κτλ. hominem probum neque Midiae similem.*

Π Ο Ι Η Τ Η Σ. *)

I.

Μόνος δ' ἄγευστος,
ἄσπλαγχνος ἐνιαυτίζομἀπλάκουντος, ἀλιβάνωτος.

Athenaeus XIV p. 644 a: *μνημονεύων* (placentam) *ὁ κωμικὸς Πλάτων εἴρηκεν ἐν τῷ Ποιητῇ οὕτως Μόνος δ' ἄγευστος κτλ.* Eustathius ad Odyss. p. 1345 30: *ἀστείως ὁ κωμικὸς Πλάτων ἔφη τὸ ἄγευστος, ἄσπλαγχνος, ἀπλάκουντος, ἀλιβάνωτος.* Vs. 2 „*ἐνιαυτίζομ'* Gaisfordus ad Hephaest. p. 222. *ἐνιαυτίζομαι* Casaubonus. *ἐνιαυγίζομαι* PVL." Dindorfius. Simillimum eiusmodi craseos exemplum attulit Porsonus apud Gaisfordium Aristoph. Ran. 512 *περιόψομἀπελθόντα.* Alia vide apud Dindorfium ad Arist. Acharn. 325. Cfr ad Antiphanis *'Αλιευομ.* I 7. Comica licentia *ἄσπλαγχνος* dixit pro *σπλάγχνων ἄμοιρος.*

II.

Pollux X 190: *ἔξεστι δὲ καὶ ἀγγεῖα ὀστράκινα τὰ κεράμεα ἢ γήϊνα εἰπεῖν. ἐν γοῦν τῷ Ποιητῇ Πλάτων φησί*

---

*) V. Hist. crit. p. 182.

Θαυμάζω τὸν τὴν δαπιθάκνην πότερ' ὀστρακίνην ἢ βίβλον ἔχων τὴν δήποτε. Ita haec leguntur in cod. Vossiano. Aldina *θαυμάζω τὸν τὴν πιθάκνην πότερον, ὀστρακίνην βίβλον ἔχοντα δήποτε.* Postrema Iungermannus ita scribebat, *ἔχονθ' ἣν δήποτε.* Videant acutiores. Metrum aperte est anapaesticum.

IV.

Ὁρᾶτε τὸ διῆρες ὑπερῷον.

Scholiasta Aristophanis Ran. 1190: *μάκτραν, εἰ δὲ βούλει κάρδοπον] εἴρηται ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι τοῦτο ἀρχαιότερόν ἐστι, τὸ τὰς μεταλήψεις τῶν λέξεων τῶν ἰσοδυναμουσῶν ἐπιτηδεύειν. Πλάτων Ποιητῇ Ὁρᾶτε τὸ διῆρες ὑπερῷον.* Parum aptum Platonis exemplum ad id quod scholiasta voluit demonstrandum. Post *ὁρᾶτε*, ne *διῆρες* in ultima ictum metricum habeat, inserendum *δὲ* vel simile quid.

V.

Τὸν δέλφακ' ἀπῆγε σιγῇ.

Athenaeus IX p. 375 b: *Πλάτων δὲ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ποιητῇ ἀρρενικῶς ἔφη Τὸν δέλφακα ἀπῆγε σιγῇ.*

VI.

Athenaeus XIV p. 657 a: *δέλφακα δὲ ἀρσενικῶς εἴρηκε Πλάτων ἐν Ποιητῇ Δέλφακα δὲ ῥαιότατον.* Casaubonus *δ' ὡραιότατον.* Toupius Emend. III p. 80 *δ' ἀραιότατον, macilentum porcum.*

VII.

Scholiasta Aristophanis Ran. 430: *καὶ Σεβῖνος ἴσως παρὰ τὸ βινεῖν. ἔστι δὲ καὶ Σεβῖνος ὠνομασμένος παρὰ Πλάτωνι Ποιητῇ.*

VIII.

Antiatticista p. 106 30. *Λάσανα: ἐφ' ὧν ἀποπατοῦμεν. Πλάτων Ποιητῇ. μετενήνεκται δὲ ἀπὸ τούτου καὶ ἐπὶ τοὺς μαγειρικοὺς βαύνους.*

IX. X.

Antiatticista p. 116 21. *Ψήφισμα ἔθηκεν*: ἀντὶ τοῦ ἔγραψε. Κρατῖνος Ὥραις, Πλάτων Ποιητῇ. — **Ibidem lin. 24.** *Ψαφαρόν*: τὸ ἁπαλόν. Πλάτων Ποιητῇ.

Π Ρ Ε Σ Β Ε Ι Σ. *)

I.

Κατέλαβον Ἐπικράτης τε καὶ Φορμίσιος
παρὰ τοῦ βασιλέως πλεῖστα δωροδοκήματα,
ὀξύβαφα χρυσᾶ καὶ πινακίσκους ἀργυροῦς.

Athenaeus VI p. 229 f. de argenteis vasis disserens: Πλάτων δ' ἐν Πρέσβεσι Κατέλαβον κτλ. **De Epicrate et Phormisio dixi Quaest. scen. II p. 23 sive Hist. crit. p. 183. Quibus adde quae nunc de iisdem attulit Th. Bergkius Comment. p. 389.**

II.

Χαίρεις, οἶμαι, μεταπεττεύσας αὐτὸν διακλιμακίσας τε,
τὸν ὑπηνόβιον σπαρτιοχαίτην ῥυποκόνδυλον ἑλκετρίβωνα.

Aspasius ad Aristotelis Ethica Nicom. IV 7: ἡ τῶν Λακώνων ἐσθὴς εὐτελὴς ἄγαν ἱστορεῖται Ξενοφῶντι. διὰ ταῦτα καὶ σκώπτουσιν αὐτοὺς οἱ κωμῳδοποιοί, ὡς Πλάτων ἐν Πρεσβεῦσι **(sic)** Χαίρεις, οἶμαι — ἑλκετρίβωνα. τοῦτο γὰρ Λάκωνες ἐποίουν ἐγκράτειάν τινα καὶ καρτερίαν ἐπαγγελλόμενοι. **Respicit Hesychius,** Διακλιμακίσας: διαπαλαίσας. **Apud Aspasium legitur** διακλιματίζεσθαι, **correctum a Porsono Miscell. p. 232. ubi editor affert Grammaticum Bekkeri p. 474 21:** τὸν ῥύπον ἐπὶ τῶν γλίσχρων καὶ ἀνελευθέρων ἐτίθεσαν· οὕτω γοῦν ῥυποκονδύλους λέγουσι τοὺς τοιού-

---

*) V. Hist. crit. p. 182.

τους. Quae totidem verbis leguntur apud Suidam v. ἄχθομαι. Non primus autem hoc vocabulum finxit Plato. Eustathius ad Odyss. p. 1828 11: ῥυποκόνδυλος καὶ συκοτραγίδης παρ' Ἱππώνακτι καὶ Ἀρχιλόχῳ. Ceterum de Epicrate aut Phormisio haec intelligenda esse indicavi olim Quaest. scen. II p. 28 (Hist. crit. p. 184). Monuit nunc etiam Th. Bergkius. De immundo Atheniensium λακωνομανούντων habitu dixi Hist. crit. p. 486.

II.

Κυάθους ὅσους ἐκλεπτέτην ἑκάστοτε.

Athenaeus X p. 424 a: κύαθον δ' ἐπὶ τοῦ ἀντλητῆρος Πλάτων εἴρηκεν — ἐν Πρέσβεσι Κυάθους κτλ. Legebatur ἐκλέπτεθ' ἑκάστοτε. Correxi Hist. crit. p. 183. Idem Th. Bergkius Comment. p. 392.

III.

Ἄναξ ὑπήνης Ἐπίκρατες σακεσφόρε.

Scholiasta Aristophanis Eccl. 71: οὗτος (Epicrates) εἰς δασύτητα. ἦν δὲ ῥήτωρ καὶ δημαγωγός· οὗτος μέγαν πώγωνα ἔχων ἐκαλεῖτο σακεσφόρος. καὶ Πλάτων ὁ κωμικός φησιν Ἄναξ ὑπήνης κτλ. Apertum est haec ad *Legatos* revocanda esse. Cognomen Epicratis σακεσφόρος Etymologo M. p. 361 8 restituit Maussacus ad Harpocr. p. 162 ed. Blanc. pro vulgato Ἐπικράτης Ἀθηναῖος δημαγωγὸς ὁ καὶ ἔφορος καλούμενος.

IV.

Σκευάρια δὴ κλέψας ἀπεκήρυξ' ἐκφέρων.

Harpocratio p. 27 16. Ἀποκηρύττοντες: ἀντὶ τοῦ πιπράσκοντες. — Πλάτων Πρέσβεσι Σκευάρια δὴ κλέψας ἀπεκήρυξεν ἐκφέρων, ἐπώλησε. Respexit etiam Grammaticus Bekkeri p. 429 11. ἀποκηρύττοντες: ἀντὶ τοῦ πιπράσκοντες. οὕτω Δημοσθένης καὶ Πλάτων. Quae habet etiam Zonaras p. 264.

V.

Harpocratio p. 91 15. *Ζητητής: ἀρχή τις Ἀθήνησι καὶ κατὰ καιροὺς καθισταμένη, εἴποτε τὸν ἀδικοῦντά τι δημοσίᾳ δέοι ζητεῖν. — οὗτος δὲ ὁ ῥήτωρ* (Andocidem dicit) *καὶ ζητητής ποτε ἐγένετο, ὥς φησι Λυσίας καὶ Ἰσοκράτης καὶ Πλάτων ὁ κωμικὸς Πρέσβεσι.*

VI. VII.

Athenaeus VII p. 287 d: *Βεμβράδες. — Πλάτων Πρέσβεσιν Ἡράκλεις τῶν βεμβράδων.* — Suidas I p. 257. *Ἀπέσχαζε: Πλάτων Πρέσβεσι. καὶ σχᾶν τὸ σχίζειν.*

VIII.

Maximus ad Dionysium Areop. de Eccl. hier. III 3 p. 314: *ἁρμοστὴν ἔλεγον οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν καθιστάμενον ὑπ' αὐτῶν ἄρχοντα τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς πόλεων, παρὰ τὸ ἁρμόζειν τοὺς ἀρχομένους ζῆν κατὰ τοὺς νόμους. ὅθεν καὶ ἁρμοστῆρας πάλιν ἐκάλουν Ἀθηναῖοι τοὺς εἰς τὸ εὖ ζῆν διατάττοντας, ὡς σαφῶς Πλάτων ὁ κωμικὸς δηλοῖ ἐν Πρέσβεσι τῷ δράματι.* Vehementer dubito num *ἁρμοστὴρ* receptum apud Athenienses nomen fuerit ad significandos eos, quos vulgo *κοσμήτας* et *σωφρονιστὰς* appellabant. Pro *Ἀθηναῖοι* fortasse *Λακεδαιμόνιοι* scribendum, *ἁρμοστῆρες* autem de iis interpretandi, qui morum vitaeque mulierum Laconicarum censuram agebant. Hesychius, *Ἁρμόσυνοι: ἀρχή τις ἐν Λακεδαίμονι, ἐπὶ τῆς εὐκοσμίας τῶν γυναικῶν.*

Alia fragmenta haud improbabili coniectura ad *Πρέσβεις* referenda vide in Fab. inc. VIII et IX.

Σ Κ Ε Υ Α Ι. *)

I.

"Ωστ' εἴ τις ὀρχοῖτ' εὖ, θέαμ' ἦν· νῦν δὲ δρῶσιν οὐδέν,
ἀλλ' ὥσπερ ἀπόπληκτοι στάδην ἑστῶτες ὠρύονται.

Athenaeus XIV p. 628 d: *εἰ δέ τις ἀμέτρως διαθείη τὴν σχηματοποιίαν* **(saltationum figuras)** *καὶ ταῖς ᾠδαῖς ἐπιτυγχάνον μηδὲν λέγοι κατὰ τὴν ὄρχησιν, οὗτος δ' ἦν ἀδόκιμος. διὸ καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Πλάτων ἐν ταῖς Σκευαῖς, ὡς Χαμαιλέων φησίν, εἴρηκεν οὕτως· "Ωστ' εἴ τις κτλ.* **Vs. 1** *ὀρχοῖτ'* **VL.** *ὀρχοῖθ'* **ABP. Bergkius malebat** *ὠρχεῖτ'.* **Tum B** *εὐθέα μὴν.* **Idem liber** *οὐδὲν* **pro vulgato** *οὐθέν,* **et vs. 2** *στάδη.*

II.

"Αψαι μόνον οὐκ ἂν ἄκρῳ τῇ Μορσίμῳ,
ἵνα σοι πατήσω τὸν Σθένελον μάλ' αὐτίκα.

Scholiasta ad Aristoph. Vespas 1312: *Σθένελος δὲ ὁ τραγικὸς ὑποκριτής, ὃς διὰ πενίαν τὴν τραγικὴν σκευὴν ἀπέδοτο κακῶς πράττων. οὗτος ἐλαύνων περὶ (?) τοῖς τείχεσιν ἐνδεικνύμενος διεχλεύαζε. περὶ τούτου γέγραπται ἐν Γηρυτάδῃ* **(Fragm. VIII).** *Πλάτων Σκευαῖς "Αψαι μόνον κτλ.* **Non expedio. De Sthenelo supra quaedam attuli p. 639. De Morsimo poeta tragico subfrigido constat ex Aristophane. Fuit Philoclis, Aeschyli ex sorore nepotis, filius, Melanthii frater. V. schol. Aristoph. Equ. 400. Pac. 803. Ran. 151. Av. 282. Eundem medicam artem factitasse tradit schol. Aristoph. Av. l. l.** *τραγῳδίας καὶ οὗτος* **(Morsimus)** *ποιητὴς καὶ ψυχρός. ἦν δὲ ὀφθαλμῶν ἰατρὸς ἀγαθός* **sive potius** *οὐκ ἀγαθός.* **Hinc cum Clymeno, qui et ipse infelix medicus erat, cum coniunxerat Aristophanes. Hesychius,** *Κλύμενος: ἰατρὸς ἀφυής, ὃν Ἀριστοφάνης φησὶν ἀναμεμῖχθαι τῷ Μορσίμῳ,*

*) V. Hist. crit. p. 184.

διὰ τὸ καὶ τὸν Μόρσιμον ἰατρὸν εἶναι ἀφυῆ. ἦν δὲ καὶ τραγῳδοποιὸς ἀφυὴς ὁ Μόρσιμος. Praetervidit haec Dindorfius.

III.

Καὶ τοῖς τρόποις ἁρμόττον ὥσπερ περὶ πόδα.

Photius Lex. p. 420 14. *περὶ πόδα: οἷον ἁρμόττον σφόδρα, ὡς τὰ ὑποδήματα τοῖς ποσίν. Πλάτων Ὡς ἔστι μοι τὸ χρῆμα τοῦτο περὶ πόδα. καὶ ἐν Σκευαῖς Καὶ τοῖς τρόποις ἁρμόττον ὥσπερ περὶ πόδα.* Eadem totidem verbis leguntur apud Suidam s. v. *περὶ πόδα*, ubi, ut apud Photium ante Porsonum, legebatur *ὡς περὶ πόδα.* Correxit Piersonus ad Moerin p. 22. Locutionem attigit etiam Pollux II 196: *λέγεται δέ τι καὶ περὶ πόδα ἁρμόττον, ἀπὸ τῶν ὑποδημάτων.* Cfr Casaubonus ad Theophrast. Char. p. 49 ed. Lips.

IV.

Moeris Attic. ed. Bekk. p. 188 14. *Ἀναβιῶν: Ἀττικοί, ὡς Πλάτων Σκευαῖς Ἀναβιῶν ἐκ τῆς νόσου. ἀναβιώσασθαι κοινόν.* Grammaticus Marcianus apud Bekk. ad Harpocr. p. 35: *Ἀναβιὼν ἀντὶ τοῦ ἀναβιώσας. Πλάτων Σκευαῖς Ἀναβιὼν ἐκ τῆς νόσου, καὶ Ἀριστοφάνης.* Respexit opinor Ran. 177. ubi est *ἀναβιῴην.* Moeris improbasse videtur aoristum *βιώσασθαι* sensu intransitivo *reviviscere.* *) Nec *βιῶσαι* valde usitatum fuit, quo praeter Xenophontem Oecon. IV 18 a Buttmanno indicatum et poetam novae comoediae apud Plutarchum Cons. Apoll. p. 110 e. ex atticis scriptoribus vix quisquam usus est, nisi forte in participii casibus indirectis. Unice igitur probavit Moeris *ἐβίων*, ex quo intelligitur non recte Piersonum apud Moerin pro *ἀναβιῶν* scripsisse *ἀναβιοῦν*, recte autem Hudsonum edidisse *ἀναβιῶναι.* Idque etiam Platoni redden-

---

*) Nam transitivo sensu *in vitam revocare* recte dici *ἀναβιώσασθαι*, ex Platone docuit Buttmannus. Atque ita etiam Crates. V. supra p. 240.

dum, ἀναβιῶν' ἐκ τῆς νόσου, quamvis elisione paullo insolentiore. Ad eandem normam grammaticus Marcianus corrigendus est, qui pro ἀναβιώσας scripsisse videtur ἀναβιῶσαι.

V.

Scholiasta Aristophanis Av. 151: Πλάτων δὲ αὐτὸν (Melanthium) ἐν Σκύθαις (sic) ὡς λάλον σκώπτει. Cfr Hist. crit. p. 184.

VI.

Scholiasta Aristophanis Ran. 370: τοῦτο εἰς Ἀρχῖνον. μήποτε δὲ καὶ εἰς Ἀγύρριον. μέμνηται δὲ τούτων καὶ Πλάτων ἐν Σκευαῖς καὶ Σαννυρίων ἐν Δανάῃ. οὗτοι γὰρ προϊστάμενοι τῆς δημοσίας τραπέζης τὸν μισθὸν τῶν κωμῳδῶν ἐμείωσαν κωμῳδηθέντες. Ita enim haec legi in codice Dindorfii indicio cognovi. Aristophanes de imminuta comicorum poetarum mercede conqueritur, ἢ τοὺς μισθοὺς τῶν ποιητῶν ῥήτωρ ὢν εἶτ' ἀποτρώγει. De Archino oratore haud incelebri dixerunt Valesius ad Harpocr. p. 258 et Ruhnkenius Hist. crit. orat. p. XLII. Cfr Fragm. inc. fab. XLI. Agyrrhium Plato acerbe notat etiam alio loco. Vid. Fragm. inc. fab. V.

Σ Ο Φ Ι Σ Τ Α Ι. *)

I.

Ξενοκλῆς δὲ δωδεκαμήχανος,
ὁ Καρκίνου παῖς τοῦ θαλαττίου.

Scholiasta Aristophanis Pac. 792: Ξενοκλῆς ὁ Καρκίνου δοκεῖ μηχανὰς καὶ τερατείας εἰσάγειν ἐν τοῖς δράμασιν. Πλάτων Σοφισταῖς Ξενοκλῆς κτλ. Cfr Suidas s. v. Καρ-

*) V. Hist. crit. p. 185.

κίνος Nota est Cyrene meretrix δωδεκαμήχανος dicta, quo cognomine similiter ad Euripidis poesin significandam usus est Aristophanes Ran. 1355. Carcinum τὸν θαλάσσιον habes etiam apud Aristoph. Vesp. 1519: ἄγ' ὦ μεγαλώνυμα τέκνα τοῦ θαλασσίοιο. De Carcino eiusque filiis dictum Hist. crit. p. 513.

II.

Τὸ Σποργίλου κουρεῖον, ἔχθιστον τέγος.

Scholiasta Aristophanis Av. 300: ὁ δὲ Σποργίλος ἦν κουρεύς. μνημονεύει αὐτοῦ Πλάτων ἐν Σοφισταῖς Τὸ Σποργίλου κτλ. Omisso fabulae nomine Suidas s. v. Σποργίλος.

III.

Προμηθία γάρ ἐστιν ἀνθρώποις ὁ νοῦς.

Syncellus Chronogr. p. 149 Par. 282 Dind. Προμηθεύς — ἐμυθεύετο πλάττειν ἀνθρώπους ἐξ ἀπαιδευσίας καὶ ἀλογίας εἰς παίδευσιν μετάγων, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ὁ τὴν παλαιὰν κωμῳδίαν, ἐν Σοφισταῖς Προμηθία γάρ κτλ. Ante Dindorfium Προμήθεια.

IV.

Κἂν ᾖ γαλεός, κἂν λειόβατος, κἂν ἔγχελυς.

Athenaeus VII p. 312 b. Λειόβατος: οὗτος καλεῖται καὶ ῥίνη. ἔστι δὲ λευκόσαρκος, ὡς Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ. Πλάτων Σοφισταῖς Κἂν ᾖ γαλεός κτλ.

V.

Ἐν τρισὶν
πληγαῖς ἀπηδέσθη τὸ ῥάμφος.

Eustathius ad Odyss. p. 1403 32: Παυσανίας δὲ παράγει καὶ χρήσεις (aoristi ᾐδέσθην) τοιαύτας. Πλάτων Σοφιστῇ (sic) Ἐν τρισὶν κτλ. Vide supra Fragm. Ἑορτ. VIII. Respicit Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 424 24. Ἀπη-

δέσθη: ἀπεβρώθη. De brevi syllaba ante *ρ* in voce *ῥάμφος* cfr ad Pherecr. Metall. I 20.

VI.

Zonaras Lex. p. 1555. *Πλαίσιον: εἶδος μέτρου, ἢ ἡ ἐν τετραγώνῳ τῶν στρατιωτῶν τάξις, ὡς Πλάτων ἐν Σοφιστῇ* (sic).

VII.

Athenaeus X p. 422 f. de forma *δεδειπνάναι* disserens: *καὶ Πλάτων Σοφισταῖς καὶ Ἐπικράτης κτλ.* Antiatticista p. 89. *Δεδειπνάναι: Πλάτων Σοφισταῖς.*

VIII.

Pollux VII 100: *καὶ κογχυλίας λίθος ἐν Ἀριστοφάνους Δαιδάλῳ — λυχνίας δὲ παρὰ Πλάτωνι ἐν τοῖς Σοφισταῖς.*

IX.

Pollux X 167: *ἐκ δὲ τῶν σκευῶν ἔστι καὶ προσωπεῖον — καὶ προσωπὶς καὶ ὡς ἐν τοῖς Σοφισταῖς Πλάτων ὀθόνιον πρόσωπον.* Libri *ὠθόνιον*. Correxit Seberus.

X.

Antiatticista p. 79 30. *Ἀπαρτί: ἀντὶ τοῦ ἄρτι ἀπὸ νῦν. Πλάτων Σοφισταῖς.*

XI.

Antiatticista p. 103 6: *Κέρκους τὰς οὐρὰς οὐκ οἴονται δεῖν λέγειν. ἐπιχωριάζει δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν. βάρβαρον μέντοι νομίζεται. Πλάτων Σοφισταῖς.*

XII.

Scholiasta Aristophanis Vesp. 157: *Δρακοντίδης. πονηρὸς οὗτος καὶ πλείσταις καταδίκαις ἐνεχόμενος, ὡς Πλάτων Σοφισταῖς.*

XIII.

Suidas s. v. *Σοφιστὴς* et scholiasta Aristophanis Nub. 330: *Πλάτων γοῦν* (schol. *γὰρ οὖν*) *ὁ κωμικὸς ἐν δράματι*

Σοφισταῖς καὶ τὸν 'Οπούντιον αὐλητὴν (Suidas *ποιητὴν*) *Βακχυλίδην εἰς τοὔνομα κατέταξε τῶν σοφιστῶν.* Cfr ad Cratini Fragm. p. 16.

XIV.

Harpocratio p. 28 8: *'Απόληξις εἷς τῶν ν' συγγραφέων, ὃν Πλάτων κωμῳδεῖ ἐν Σοφισταῖς.* Libri *Σοφιστῇ*. Pro *ν'* fortasse scribendum *ι'*. Dicere enim videtur decem illos *συγγραφεῖς*, de quibus Thucyd. VIII 67: *εἶπον γνώμην, δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην εἰσενεγκεῖν εἰς τὸν δῆμον — καθότι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται.*

Σ Υ Μ Μ Α Χ Ι Α. *)

I.

'Εγὼ γὰρ ὑμῖν νῦν φράσω.

Priscianus Inst. gramm. XVIII p. 182 ed. Krehl. „abundat enim *γάρ*. *Πλάτων ἢ Κάνθαρος Συμμαχίᾳ οὕτως ἤρξαντο· 'Εγὼ γὰρ ὑμῖν νῦν φράσω.*" Ita Porsonus Advers. p. 264 pro *Συμμαχεῖαν*. Confirmant codices Krehlii.

II.

Εἴξασιν γὰρ τοῖς παιδαρίοις τούτοις, οἳ ἑκάστοτε γραμμὴν
ἐν ταῖσιν ὁδοῖς διαγράψαντες διανειμάμενοι δίχ' ἑαυτοὺς
ἑστᾶσ', αὐτῶν οἱ μὲν ἐκεῖθεν τῆς γράμμης οἱ δ' αὖ ἐκεῖθεν·
εἷς δ' ἀμφοτέρων ὄστρακον αὐτοῖς εἰς μέσον ἑστὼς ἀνίησιν,

---

*) V. Hist. crit. p. 163. 185. 251.

κἂν μὲν πίπτῃσι τὰ λευκ᾽ ἐπάνω, φεύγειν ταχὺ τοὺς ἑτέ-
ρους δεῖ,
τοὺς δὲ διώκειν.

Hermias ad Platonis Phaedr. p. 90 ed. Ast. sive apud Bekkerum ad scholiastam Plat. p. 314: *τοῦτο δέ ἐστιν ἐκεῖνο, ὃ κατὰ τὴν ὀστρακίνδα καλουμένην παιδιὰν γινόμενόν ἐστιν, ἣν Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν τῇ Συμμαχίᾳ σαφῶς συνίστησι διὰ τούτων Εἴξασιν γὰρ τοῖς παιδαρίοις κτλ.* **Eustathius ad Iliad. p. 1161 43:** *παῖδες δύο γραμμῇ τινὶ μεσολαβούσῃ διεστηκότες ἀλλήλων ὄστρακον ἀνεῤῥίπτουν, οὗ θάτερον μὲν μέρος πεπισσωμένων ἦν, τὸ ἐντὸς δηλαδή, τὸ δὲ ἐκτὸς ἀπίσσωτον. διώριστο δὲ τοῖς συμπαίζουσι, τίνων μὲν τὸ τὴν πίσσαν ἔχον, τίνων δὲ τὸ λοιπόν. καὶ ὅτε ἀναβληθὲν τὸ ὄστρακον πέσοι, ὧν μὲν ἦν τὸ κάτω τοῦ ὀστράκου ἔφευγον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐδίωκον. χρῆσις τῆς λέξεως ἐν τῇ κωμῳδίᾳ πρὸς αἴνιγμα τοῦ ῥηθέντος ἐξοστρακισμοῦ. Πλάτων δέ, φασίν, ὁ κωμικὸς φράζει αὐτὴν οὕτως Εἴξαξιν δὴ τοῖς παιδαρίοις — οἱ δὲ διώκειν. ὁ δὲ ἀναῤῥίπτων τὸ ὄστρακον ἐπιλέγει νὺξ ἢ ἡμέρα.* **Vs. 1 Hermias Bekkeri** *γάρ*, **Astii** *δέ*, **Eustathius omittit. — Vs. 3** *οἱ δ᾽ αὖ ἐκεῖθεν* **tentare non debebam Quaest. scen. III p. 45** *οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἐκεῖθεν*, **quamvis sequente Th. Bergkio Comment. p. 261. Cfr Homeri Iliad.** *ω* **595:** *σοὶ δ᾽ αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ᾽ ἐπιδάσσομαι.* **— Vs. 4 Eustathius** *αὐτοῖς ἀνίησιν εἰς μέσον ἑστώς.* **Hermias** *αὐτοῖς* **omittit. Possis** *αὐτοῖσιν ἀνίησ᾽ εἰς μέσον ἑστώς*, **ut l. l. conieci et postea Bergkius. Nunc praetuli verborum ordinem mutare. — Vs. 5 Hermias** *πίπτῃ*. **De forma** *πίπτῃσι* **vide supra p. 78. Ceterum Th. Bergkio Plato respexisse videtur Hyperboli condemnationem: hunc enim, cum populo persuasisset, ut Niciam aut Alcibiadem aut Phaeacem e civitate eiiceret, ipsum, cum illi societatem inter se iniissent, iisdem suffragiis damnatum esse constat. Ab hac igitur societate, qua tres illi tunc in civitate potentissimi viri coniuncti erant, Platonem videri fabulam** *Συμμαχίαν* **inscripsisse; itaque doctam esse hanc comoediam**

non ita multo post Olymp. XCI 1. Facile apparet haec omnia in mera coniectura esse posita.

III.

Σὺν ἐλαίῳ ὠτογλυφίδα λαβοῦσ' ἀνασκάλλεται.

Pollux II 83: *ὠτογλυφὶς δὲ εἴρηται παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ ἐν Συμμαχίᾳ Σὺν ἐλαίῳ κτλ.* Verba *σὺν ἐλαίῳ* fortasse nihil sunt nisi corrupta lectio praecedentis *συμμαχίᾳ*. Si poetae sunt, fortasse *σὺν ἐλαδίῳ* scribendum. Pro *ἀνασκάλλεται* legendum aut *ἀνασκαλεύεται* aut *ἀναψαθάλλεται* Itaque versus ita fere refingendus est:

'Ωτογλυφίδα λαβοῦσ' ἀνασκαλεύεται.

IV.

Τὸ γὰρ ἕψημά σου
γενόμενος ἔλαθον ἐκροφήσας.

Pollux VI 17: *τὸ νῦν ἕψημα ὀνομαζόμενον, ὅπερ ἐστὶν οἶνος ἡψημένος εἰς γλυκύτητα. καὶ τοῦτ' ἂν εἴη τὸ εἰρημένον ἐν τῇ τοῦ Πλάτωνος τοῦ κωμικοῦ Συμμαχίᾳ Τὸ γὰρ ἕψημα κτλ.* Pollucis verba indicare videntur, Platonis locum figurate accipiendum esse, *quod tu intrivisti egomet exedi.*

V.

Ἢ 'ξ 'Αρκαδίας τοι δριμυτάτην ὀρίγανον.

Athenaeus II p. 68 c: *θηλυκῶς (τὴν ὀρίγανον λέγει) Πλάτων ἢ Κάνθαρος Ἢ ἐξ 'Αρκαδίας οὕτω δριμυτάτην ὀρίγανον.* Correxit Porsonus, probabiliter hoc fragmentum ad eandem hanc fabulam referens. Vide tamen Hist. crit. p. 163. Ex Athenaeo locum habet Eustathius ad Iliad. p. 1148 26. Origanum Arcadicum commemorat Theophrastus H. P. VI 24.

VI.

Βατίς τε καὶ σμύραινα πρόσεστι.

Athenaeus VII p. 312 d: *Πλάτων δὲ ἢ Κάνθαρος σὺν τῷ σ (μύραινα* scribunt) *Βατίς τε κτλ.* Si trimetri reliquiae sunt, fortasse *προσέτι* legendum.

VII.

Νάρκη γὰρ ἑφθὴ βρῶμα χάριεν γίγνεται.

Athenaeus VII p. 314 a: *Νάρκη. Πλάτων ἢ Κάνθαρος Συμμαχίᾳ Νάρκη κτλ.* **Libri** *ἔφη*, **correctum a Bentleio ad Menandr. p. 69. Tum ante Dindorfium** *χαρίεν γίνεται.*

VIII. IX.

Harpocratio p. 139 17: *ὀρνιθευτής, ὁ ὀρνιθοθήρας.* — *Πλάτων ἢ Κάνθαρος Συμμαχίᾳ.* — **Pollux VII 202:** *πορνοβοσκῆσαι ἐν τῇ Πλάτωνος Συμμαχίᾳ.*

X.

Antiatticista p. 104. *Κεναγγίαν: τὴν πεῖναν. Πλάτων Συμμαχίᾳ.* **Pollux VI 31:** *Πλάτων δὲ καὶ κεναγγίαν εἴρηκε. Ξενοφῶν δὲ βούλιμον, καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τὸν Πειραιέα μὴ κεναγγίαν ἄγειν.* **Quorum postrema ne quando in Aristotelis fragmentis ponantur, partim ex codicibus scribe:** *καὶ Ἀριστοφάνης δέ Τὸν Πειραιᾶ δὲ μὴ κεναγγίαν ἄγειν.* **Neglexit hoc Dindorfius.**

XI. XII.

Photius p. 388 14. *Παραθήκην: Πλάτων Συμμαχίᾳ.* — **Idem p. 404 18.** *Πεζὰς μόσχους: ἀντὶ τοῦ ἑταίρας τὰς χωρὶς ὀργάνων. Κάνθαρος Συμμαχίᾳ Αὐλητρίδα πεζήν.* **V. Porsoni Adv. p. 265.**

Σ Υ Ρ Φ Α Ξ.

I.

Σὲ μέν, ὦ μοχθηρέ, παλινδορίαν παίσας αὐτοῦ καταθήσω.

Hesychius, *Παλινδορία: τὸ σκῦτος. Πλάτων Συρφακίσαι, μνωμοχθηραι παλινδρια αὐτοῦ καταθήσω.* **Ita codex. Emendavit Porsonus Praef. Hecubae p. LXIV.**

II.

Νοεῖ μὲν ἕτερ' ἕτερα δὲ τῇ γλώττῃ λέγει.

Scholiasta Aristophanis Av. 168: *Πλάτων Σύρφακι ἐπὶ τοῦ Τελέου Νοεῖ — λέγει. κωμῳδεῖται δὲ εἰς πολλά.* **Quae qualia sint pete e Suida s. v.** *Τελέας*, **ubi Platonis versus ita scribitur:** *νοεῖ μὲν ἕτερ' ἕτερα δὲ τῇ γλώττῃ φθέγγεται.* **Cfr Toupium Emend. II p. 235 et quae ipse monui Hist. crit. p. 294.**

III.

Α. Ὁδὶ μὲν Ἀναγυράσιος ὀρφῶς ἐστί σοι.
Β. τούτῳ φίλος Μυνίσκος ἔσθ' ὁ Χαλκιδεύς.
Α. καλῶς λέγεις.

Athenaeus VIII p. 344 d: *Μυνίσκος ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς κωμῳδεῖται ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Σύρφακι ὡς ὀψοφάγος οὕτως Ὁδὶ μὲν κτλ.* **Vs. 2** *τούτῳ* **scripsi pro vulgato** *ταῦθ' ὥς.* **AB** *θ' οὔθ' ὡς.* **P** *τοῦθ' ὡς.* **Pro** *Μυνίσκος* **AB habent** *Μύννικος.* **Ibid.** *ἔσθ'* **Blomfieldius Praef. ad Aeschyli Pers. p. VIII. Vulgo** *ἔσοιθ'.* **AB** *ἔσοθ'.* **Myniscus ille fortasse nepos fuit illius, qui Aeschyli actor fuit. Hinc corrige quae dixi Hist. crit. p. 294.**

IV.

Athenaeus X p. 446 e: *ἐνίοτε δὲ καὶ συστέλλουσι τὸ ῑ* **(futuri** *πίομαι*), *ὡς Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν* **(Fragm. I)** *καὶ ἐν Σύρφακι Καὶ πίεσθ' ὕδωρ πολύ.* **Correptionem eius syllabae ex antiquae comoediae poetis praeter Platonem unus sibi permisit Amipsias Fab. inc. I 2.**

V.

Harpocratio p. 107 10. *κατάστασις: — ἔοικεν οὖν ἀργύριον εἶναι, ὅπερ οἱ κατασταθέντες ἱππεῖς ἐλάμβανον ἐκ τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῇ καταστάσει — ἔτι δὲ σαφέστερον λέγεται ἐν τῷ Σύρφακι Πλάτωνος.* **V. Boeckhii Oec. Att. I 269.**

ΥΠΕΡΒΟΛΟΣ. *)

I.

Ὁ δ' οὐ γὰρ ἠττίκιζεν, ὦ Μοῖραι φίλαι,
ἀλλ' ὁπότε μὲν χρείη διῃτώμην λέγειν,
ἔφασκε δὴ τῷ μήν, ὁπότε δ' εἰπεῖν δέοι
ὀλίγον, ὀλίον ἔλεγεν.

Herodianus *περὶ λέξεως μονήρους* **p. 20 1:** *Πλάτων μέντοι ὁ κωμικὸς ἐν Ὑπερβόλῳ διέπαιξε τὴν ἄνευ τοῦ γ̄ χρῆσιν* **(scil.** *ὀλίος* **pro** *ὀλίγος***)** *ὡς βάρβαρον λέγων οὕτως Ὁ δ' οὐ γὰρ κτλ.* **Etymol. M. p. 621 51:** *Ὀλίος κατὰ διάλεκτον. Ταραντῖνοι γὰρ τὸ ὀλίγος ὀλίος λέγουσιν ἄνευ τοῦ γ. — Πλάτων μέντοι ὁ κωμικὸς διαπαίζει τὴν λέξιν ὡς βάρβαρον· καὶ τὸ ὀγίννος γίννος* **(leg.** *τὸ γίννος ἴννος***)** *φησί. τοῦτο δὲ εἴρηκε τὸ ἐξ ἵππου μὲν μητρὸς πατρὸς δὲ ὄνου.* **Ex quibus coniicias etiam** *ἴννος* **Hyperbolum Platonicum dixisse. Vs. 1 suspicabar** *Μοῦσαι* **quoniam ubi de elegantia in dicendo agitur, Musarum mihi quam Parcarum aptior videbatur esse antestatio. V. Hist. crit. p. 191. — Vs. 3 fortasse** *ἔφασκ' ἐδιῃτώμην.* **V. Hist. crit. l. l. Sed verius fortasse** *ἔφασκ' ἐδιαιτώμην.* **Eam enim formam reiecisse Atticistas, docet Antiattic. p. 91 18.** *Ἐδιαίτων: ἀντὶ τοῦ διῄτων.* **— Vs. 4** *ὀλίον* **in cod. deest: addidit Blochius. De forma** *ὀλίος* **et** *ὀλίωρος* **pro** *ὀλίγος* **et** *ὀλίγωρος* **dixi l. l.**

II.

Καίτοι πέπραχε τῶν τρόπων μὲν ἄξια,
αὑτοῦ δὲ καὶ τῶν στιγμάτων ἀνάξια·
οὐ γὰρ τοιούτων οὕνεκ' ὄστραχ' εὑρέθη.

Plutarchus Nic. cap. 11: *Ὑπερβόλῳ δὲ τιμὴν καὶ προσποίησιν ἀλαζονείας* **(sc.** *τὸν ἐξοστρακισμὸν εἶναι ἐνόμιζον***),**

---

*) V. Hist. crit. p. 188 sqq.

εἰ διὰ μοχθηρίαν ταὐτὰ ἔπαθε τοῖς ἀρίστοις, ὥς που καὶ Πλάτων ὁ κωμικὸς εἴρηκε περὶ αὐτοῦ Καί τοι πέπραχε κτλ. Idem Alcib. cap. 13: *φαῦλος γὰρ οὐδεὶς ἐνέπιπτεν εἰς τοῦτον τὸν κολασμὸν* (ostracismum), *οὐδ' ἄδοξος, ὥσπερ καὶ Πλάτων ὁ τοῦ Ὑπερβόλου μνησθεὶς Καί τοι πέπραχε κτλ.* Ad Hyperbolum haec revocanda esse nemo dubitabit. Versu primo fortasse praestat *πέπραγε*. V. ad Menandri fragm. p. 221. Versu tertio editur *εἵνεκ'*.

III. IV.

Εὐτυχεῖς ὦ δέσποτα.

B. τί δ' ἔστι; A. βουλεύειν ὀλίγου Ἔλαχες πάνυ.

ἀτὰρ οὐ λαχὼν ὅμως ἔλαχες, ἣν νοῦν ἔχῃς.

B. πῶς ἣν ἔχω νοῦν; A. ὅτι πονηρῷ καὶ ξένῳ

ἐπέλαχες ἀνδρί, μηδέπω γὰρ ἐλευθέρῳ.

* * * *

Ἄπερρ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν τὸ πρᾶγμα δὴ φράσω·

Ὑπερβόλῳ βουλῆς γάρ, ἄνδρες, ἐπέλαχον.

Scholiasta Rav. Aristophanis Thesmoph. 808: *καὶ ἡ Εὐβούλη πέπλασται. τὸ δὲ ὅλον τί βούλεται, οὐκ ἔστι σαφές. ἀλλ' οὐδὲ παρὰ Πλάτωνι ἐν Ὑπερβόλῳ λέγει γάρ τι περὶ τοῦ ἐπιλαγχάνειν τοῖς βουλευταῖς. Εὐτυχεῖς — ἐλευθέρῳ. καὶ ἐν ταὐτῷ Ἄπερρε κτλ.* Dilucidius subsortitionis rationem explicuit eundem Platonis locum respiciens Harpocratio p. 81 6: *ἐκληροῦντο οἱ βουλεύειν ἢ ἄρχειν ἐφιέμενοι, ἔπειτα ἑκάστῳ τῶν λαχόντων ἕτερος ἐπελάγχανεν, ἵν' ἐὰν ὁ πρῶτος λαχὼν ἀποδοκιμασθῇ ἢ τελευτήσῃ ἀντ' ἐκείνου γένηται βουλευτὴς ἢ ἄρχων ὁ ἐπιλαχὼν αὐτῷ. ὑποφαίνεται δὲ ταῦτα ἐν τῷ Πλάτωνος Ὑπερβόλῳ.* Tractaverunt Platonis locum Hanovius Exerc. crit. I p. 93. Fritzschius ad Aristophanis Thesmoph. p. 312 et Th. Bergkius Comment. p. 312. Vs. 3 codex *ἄγαρου* pro *ἀτὰρ οὐ*, quod reponendum esse vidit Hanovius. Ita etiam Bergkius qui hunc versum ita scripsit:

B. ἀτὰρ οὐκ ἔλαχον. A. ὅμως ἔλαχες, ἢν νοῦν ἔχῃς.
Sed videndum ne servari possit edita lectio; nequaquam enim incredibile est excidisse versum, cuius haec fere sententia fuerit:

B. ἐγὼ γὰρ ἔλαχον; οὐδαμῶς μὰ τὸν Δία

Ad quae iam recte A responderet, *ἀτὰρ οὐ λαχὼν* etc. — Vs. 4 codex *πῶς οὖν ἢν ἔχω νοῖν.* Correxit Bekkerus. *Quid istud est quod dicis „si sapiam"?* Hanovius *πῶς νοῦν; ἔχω νοῦν.* — Vs. 5 codex *οὐδέπω.* Recte Fritzschius *μηδέπω.* Hanovius *κοὐδέπω γ' ἐλευθέρῳ.* Bergkius *κοὐδαμῶς γ' ἐλευθέρῳ.* — Vs. 7 *βουλῆς* pendet ab *ἐπέλαχον.*

V.

Καὶ τοσοῦτον εὐερίας ἀπολέλαυχ' Ὑπέρβολος,
ὥστ' αὐχμότατός ἐστι.

Scholiasta Aristophanis Av. 121: *εὔερον] οἷον μαλακήν, ὥσπερ σισύραν εὐέριον. Πλάτων Καὶ τοσοῦτον εὐερίας ἀπολέλαυκεν ὁ Ὑπέρβολος ὥστε αὐχμώτατός ἐστι.* Hinc sumpsit Suidas s. v. *εὔερον. Πλάτων Ὑπερβόλῳ Καὶ τοσοῦτον τῆς εὐερίας ἀπολέλαυκεν, ὥστ' ἀθλιωτάτη ἐστί.* Constituit locum ut supra adscripsi Dobraeus ad Aristoph. Nub. 518. Nec tamen persanatus videtur. Ut enim mittam minus usitatam esse secundi pedis in versu Eupolideo solutionem, ipsum illud *αὐχμότατος* quid tandem est? Num, ut *χρυσότερος* a *χρυσός*, ita *αὐχμότατος* ab *αὐχμὸς* formatum est? Non credo. Nec quidquam prodest si quis *αὐχμηρότατος* scribere velit. Omnino quid sordium commemoratio hic sibi velit non intelligo. Videant alii an ex Suidae lectione aliquid eliciant. De Fritzschii conatu Actis Soc. gr. I p. 140 consulto tacui.

VI.

Athenaeus II p. 56 f: *ὑποκοριστικῶς δ' εἴρηκε Πλάτων ἐν Ὑπερβόλῳ Φύλλιον ἢ ῥαφανίδιον.* Dobraeus Adv. II p. 298 suspicatur *φυλλεῖον ἢ ῥαφανιδίου*, cll. Aristoph. Plut. 544.

VII.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 447 27. *Ἀρτοσιτεῖν: τὸ ἐναντίον τῷ ὀψοφαγεῖν. Πλάτων ἐν Ὑπερβόλῳ κέχρηται τῷ ὀνόματι.*

VIII.

Scholiasta Luciani Tim. I p. 142: *Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς Λυδὸν αὐτόν φησιν εἶναι.* **Hyperbolum dicit. V. Hist. crit. p. 189.**

Φ Α Ω Ν. *)

I.

Ἐγὼ δ' ἐνθάδ' ἐν τῇ 'ρημίᾳ
τουτὶ διελθεῖν βούλομαι τὸ βιβλίον
πρὸς ἐμαυτόν. Β. ἔστι δ', ἀντιβολῶ σε, τοῦτο τί;
Α. Φιλοξένου καινή τις ὀψαρτυσία.
Β. ἐπίδειξον αὐτὴν ἥτις ἐστίν. Α. ἄκουε δή.
Ἄρξομαι ἐκ βολβοῖο, τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον.
Β. ἐπὶ θυννόν; οὐκοῦν τῆς τελευταίας πολὺ
κράτιστον ἐνταυθὶ τετάχθαι τάξεως;
Α. Βολβοὺς μὲν σποδιᾷ δαμάσας, καταχύσματι δεύσας,
ὡς πλείστους διάτρωγε· τὸ γὰρ δέμας ἀνέρος ὀρθοῖ.
καὶ τάδε μὲν δὴ ταῦτα· θαλλάσσης δ' ἐς τέκν' ἄνειμι.

* * * *

Οὐδὲ λοπὰς κακόν ἐστιν· ἀτὰρ τὸ τάγηνον ἄμεινον.

* * * *

Ὀρφών, αἰολίαν, συνόδοντά τε καρχαρίαν τε

---

*) V. Hist. crit. p. 186.

μὴ τέμνειν, μή σοι νέμεσις θεόθεν καταπνεύσῃ·
ἀλλ' ὅλον ὀπτήσας παράθες· πολλὸν γὰρ ἄμεινον.
πουλύποδος πλεκτὴ δ' ἄν, ἐπεὶ λήψῃ κατὰ καιρόν,
ἑφθὴ τῆς ὀπτῆς, ἢν ᾖ μείζων, πολὺ κρείττων,
ἢν ὀπταὶ δὲ δύ' ὦσ', ἑφθῇ κλαίειν ἀγορεύω.
τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι·
παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ καὶ στύματα μισεῖ.
σκορπίος αὖ.— *B.* παίσειέ γε σοῦ τὸν πρωκτὸν ὑπελθών.

Athenaeus I p. 5 b: τοῦ Φιλοξένου δὲ τοῦ Λευκαδίου Δείπνου Πλάτων ὁ κωμῳδιοποιὸς μέμνηται Ἐγὼ δ' ἐνθάδ' κτλ. Ex Phaone hunc locum desumptum esse ipse Athenaeus docet VII p. 325 a. ubi vs. 20 et 21 disertim ex hac fabula afferuntur, et IV p. 146 f. ubi commemorato Philoxeni Cytherii *Convivio* ita pergit: εἴπερ τούτου καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Πλάτων ἐν τῷ Φάωνι ἐμνήσθη, καὶ μὴ τοῦ Λευκαδίου Φιλοξένου. De Philoxeni Cytherii Symposio, ab aliis perperam Philoxeno Leucadio adscripto, dixit Th. Bergkius Comment. p. 211. Qui inde a versu sexto sequuntur hexametri, non ipsius esse Philoxeni sed ad irridendum Philoxenum ab ipso Platone esse confictos idem recte monuit. Vs. 1 Porsonus ἐγὼ δ' ὢν ἐνθάδ', Th. Bergkius ἐγὼ γὰρ ἐνθάδ'. Neutro opus est, si verbum quadrisyllabum (— — ᴗ ᴗ) in initio versus positum fuisse statuas. — Vs. 6 affert Eustathius ad Iliad. p. 1164 25. ubi δ' insertum post ἄρξομαι, quod habent etiam BV. — Vs. 7 τελευταίας Casaubonus pro τελευτῆς. Nec tamen locus persanatus est. — Vs. 8 ἐνταυθί. Ita pro ἐνταῦθα Dindorfius. Casaubonus ἐνταυθοῖ. — Vs. 9 σποδιᾷ BCD. σποδιῇ VL. — Vs. 10 libri δέμας ἀνορθοῖ, ut Eustathius ad Hom. p. 1283 33: Πλάτων ὁ κωμικὸς εἰπὼν περὶ βολβοῦ, ὃς πολὺς ἐν Ἀθήναις φύεται, ὅτι τὸ δέμας ἀνορθοῖ, τουτέστι τὸ αἰδοῖον ἐντείνει. Casaubonus δέμας ἀνδρὸς ἀνορθοῖ. Perfecit emendationem Dindorfius. In C post vs. 10 additum ἡ ψωλὴ δέμας ἐστί. Post vs. 11 Athenaeus ita pergit: καὶ μετὰ μικρόν Οὐδὲ

λοπάς κτλ. Similiter post vs. 13: *καὶ μετ' ὀλίγα 'Ορφών κτλ.* Ad vs. 12 respicit Eustathius p. 1862 20: *ταγήνου δὲ χρῆσις ἐν τῷ ἀτάρ τοι τὸ τάγηνον ἄριστον.* Quod post *ἄμεινον* in libris sequitur *οἶμαι*, delevi praeeunte Dindorfio. — Vs. 16 libri *ἐπιλήψῃ.* Neque *ἂν* neque *λήψῃ* ferri posse vere monuit Dindorfius. Nihil desiderarem si legeretur: *πουλύποδος πλεκτὴ δ' ἄρ', ἐπὴν ληφθῇ κατὰ καιρόν.* Quo tempore non conducat captura polypi docet Aristoteles H. A. V 12. sive apud Athenaeum p. 317 e. — Vs. 18 B *ὦσιν.* — Vs. 20 *'Αρτέμιδος γὰρ ἔφυ.* Trigla enim Hecatae sacra. V. Athen. VII p. 325 a. — Vs. 21 libri *παίσειέ γε.* VL *παύσειέ γε*, unde Iacobsius Addit. p. 4 *σκορπίος αὖ παύσει σε πόθου.* Sed recte Elmsleius ad Aristoph. Acharn. 92 orationem ab altero interlocutore interpellari vidit. Sequutus est Dindorfius. Scorpionem moechis subditum esse monuit laudatus Schweighaeusero Gesnerus Aquatil. p. 851.

II.

*Εἶεν, γυναῖκες, * * ὡς ὑμῖν πάλαι*
οἶνον γενέσθαι τὴν ἄνοιαν εὔχομαι·
ὑμῖν γὰρ οὐδέν, καθάπερ ἡ παροιμία,
ἐν τῷ καπήλῳ νοῦς ἐνεῖναί μοι δοκεῖ.
εἰ γὰρ Φάωνα δεῖσθ' ἰδεῖν, προτέλεια δεῖ
ὑμᾶς ποιῆσαι πολλὰ πρότερον τοιαδί.
πρῶτα μὲν ἐμοὶ γὰρ κουροτρόφῳ προθύεται
πλακοῦς ἐνόρχης, ἄμυλος ἐγκύμων, κίχλαι
ἑκκαίδεκ' ὁλόκληροι μέλιτι μεμιγμέναι,
λαγῷα δώδεκ', ἐπισέληνα. τἄλλα δὲ
ἤδη ταῦτ' εὐτελέστατ'. ἄκουε δή.
βολβῶν μὲν 'Ορθάνῃ τρί' ἡμιεκτέα,
Κονισάλῳ δὲ καὶ παραστάταιν δυοῖν
μύρτων πινακίσκος χειρὶ παρατετιλμένων·

λίχνων γὰρ ὀσμὰς οὐ φιλοῦσι δαίμονες.
πύργης τετάρτης κυσί τε καὶ κυνηγέταις,
Λόρδωνι δραχμή, Κυβδάσῳ τριώβολον,
ἥρῳ Κέλητι δέρμα καὶ θυλήματα.
ταῦτ' ἐστὶ τἀναλώματ'. εἰ μὲν οὖν τάδε
προσοίσετ', εἰσέλθοιτ' ἄν· εἰ δὲ μή, μάτην
ἔξεστιν ὑμῖν διὰ κενῆς κινητιᾶν.

Athenaeus X p. 441 e: *Πλάτων Φάωνι διηγούμενος ὅσα διὰ τὸν οἶνον συμβαίνει ταῖς γυναιξίν, φησίν. Εἶεν, γυναῖκες κτλ.* **Vs. 1 lacunam indicavit Dindorfius. Possis** *εἶεν, γυναῖκες, εἶεν*, **vel** *ὡς ἔγωγ' ὑμῖν*, **vel** *εἰκότως ὑμῖν* **cum Iacobsio Addit. p. 237 ita locum interpretante:** ***merito vobis, o mulieres, precor ut stultitia vestra in vinum vertatur.*** **Id dictum esse** *παρ' ὑπόνοιαν*, **pro** *ὕδωρ γενέσθαι*. **Nam mulieri, quae loquitur, passim accidere, ut alia dicere velit, alia dicat. In illis autem linguae suae erroribus et suam et mulierum in universum vinolentiam prodere. Atque ita etiam in proximis quum dicere voluisset,** *νοῦς ὑμῖν οὐκ ἔνεστιν ἐν τῇ κεφαλῇ*, **dicere** *ἐν τῷ καπήλου*. **Vereor ut haec sufficiant, quamquam ipse meliora non habeo. Venerem** *κουροτρόφον* **loqui, mulierculis aditum ad Phaonem non concessuram nisi sacris rite perpetratis, indicavi iam Quaest. sc. II p. 16. Vs. 4 Casaubonus recte ut videtur** *καπήλου*. **— Vs. 8** *πλακοῦς ἐνόρχης* **videtur ludens poeta dicere opus pistorium in binorum testiculorum similitudinem effictum. Ita recte Schweighaeuserus. Turdi propter salacitatem commemorantur. — Vs. 9 legebatur** *διαμεμιγμέναι*. **Correxit Heringa. Possis etiam** *ἔνδεχ' ὁλόκληροι μέλιτι διαμεμιγμέναι*, **ut voluit Casaubonus. — Vs. 10** *λαγῷα* **Lepus enim** *πολύγονόν ἐστιν ἐς τὸ μάλιστα — ἐπικυΐσκόμενον ἀεὶ καὶ διὰ πάσας ὥρας* **Pollux V 73. Cfr Aristot. H. A. IV 5. Quae deinceps commemorantur** *ἐπισέληνα*, **h. e.** *πέμματα μηνοειδῆ*, **ut interpretatur Hesychius, quo spectent obscurum est, nisi forte ad** *σέλινον* **h. e.** ***naturam muliebrem*** **alluditur. —**

Vs. 11 Heringa ἤδη 'στί. Schweighaeuserus ἤδη τάδ' ἐστίν. Casaubonus ἤδη τοιαῦτά γ'. Dindorfius ἤδη τοιαῦτ' ἄττ'. Possis etiam τοιαῦτ' ἄρ'. — Vs. 12 libri 'Ορθάννῃ. De bulbis v. Athen. I p. 63 sqq. Ibid. τρί' ἡμιεκτέα (ut Cas. scripsit pro τριημίεκτα) sunt δύο ἐκτεῖς καὶ ἥμισυς. Male Schweigh. *sesquisextarius*. — Vs. 13. Athen. IX p. 395 f: οἱ καλούμενοι παραστάται — εἰσὶ δ' οἱ ὄρχεις οὕτω καλούμενοι Cfr Foesii Lex. Hippocr. p. 484. Scilicet Dioscuri, divini illi δίδυμοι, proprie παραστάται vocabantur. Cfr Lobeckius Aglaoph. p. 1232. — Vs. 14 μύρτων. Photius p. 281 10. μύρτον, σχῆμα (fort. σχίσμα) τοῦ γυναικείου αἰδοίου. Cfr Pollux II 174 et schol. Arist. Lys. 1003. — Vs. 15 λύχνων γὰρ ὀσμάς. Haec quo spectent docet Aristoph. Eccl. 12. λύχνον adloquens, μόνος δὲ μηρῶν εἰς ἀπορρήτους μυχοὺς λάμπεις, ἀφεύων τὴν ἐπανθοῦσαν τρίχα. Idem Lysistr. 827 (τὸν σάκανδρον) ἀπεψιλωμένον τῷ λύχνῳ. — Vs. 16 Iacobsius ingeniose πυγῆς τετάρτη κυνί τε. „Loquitur de πυγῇ ut de ποπάνῳ, cuius *quadra* apponenda sit κυνί i. e. τῷ αἰδοίῳ, et κυνηγέταις, qui vs. 13 appellantur παραστάται. Marcus Argent. Epigr. 16 de scorto impurissimo, ἦ γὰρ ὁ ταύτης οὐρανὸς ἐντὸς ἔχει καὶ κύνα καὶ διδύμους, ubi vide notas. Φλογόεντα κύνα appellat Strato Epigr. 67. Hesychius, Κύων: δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀνδρεῖον μόριον." Credo tamen aliud quid latere. — Vs. 17 Λόρδωνι Ita Casaubonus pro Δόρδωνι. De nomine Κύβδασος, ab ipso Platone ut videtur ficto, vide Lobeckium ad Phrynichum p. 436. *) Libri κύβδασοι. Correxit Dalecampius. — Vs. 18 δέρμα de pene coriaceo interpretatur Iacobsius apud Schweighaeuserum. Alludit simul ad τὰ δερματικόν. — Vs. 21 Heringa βινητιᾶν, quod de mulieribus dicitur rarissime.

III.

Τὰ δ' ἀλλότρι' ἔσθ' ὅμοια ταῖς παροψίσιν·
βραχὺ γάρ τι τέρψαντ' ἐξανάλωται ταχύ.

---

*) Similiter formatum est Γόργασος apud Aristoph. Acharn. 1130.

Athenaeus IX p. 367 b. c: *ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου Πλάτωνα οἶδα εἰρηκότα (τὸ παροψίς) ἐν Ἑορταῖς — ἐν δὲ Φάωνι Τὰ δ' ἀλλότρι' ἔσθ' ὅμοια κτλ.* Versu secundo *τι* adiectum a Porsono.

IV.

Ὦ χρυσοῦν ἀνάδημα,
ὦ τοῖσιν ἐμοῖς τρυφεροῖσι τρόποις, ὦ γλυκὺς ἀγκών.

Suidas vol. I p. 487: *Γλυκὺς ἀγκών, οὐ κατ' ἐναντίωσιν ἡ παροιμία, ἀλλὰ βουλόμενος εἰπεῖν, ὦ γλυκέα ἤθη. ἔστι δὲ παροιμία ὡς ἐπιφωνούμενον. οὕτως ἐχρήσατο Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Φάωνι. γέρων δ' αὐτῷ ὑπόκειται ἐρῶν αὐλητρίδος Ὦ χρυσοῦν — ἀγκών. ὡς εἴ τις λέγοι, ὦ γλυκὺς πῆχυς.* Eadem Apostolius VI 33 et Arsenius Viol. p. 163, nisi quod ex loco Platonico nonnisi haec verba habent: *ὦ χρυσοῦν ἀνάδημα, ὦ γλυκὺς ἀγκών.* Dativi non habent unde pendeant. Scribendum videtur,

ὦ τοῖσιν ἐμοῖς τρυφεροῖσι τρόποις ἁρμόττον· ἴθ' ὦ γλυκὺς ἀγκών,

vel simili modo. Cfr *Σκευῶν* Fragm. III *καὶ τοῖς τρόποις ἁρμόττον ὥσπερ περὶ πόδα.* De proverbio illo, uno omnium ad explicandum difficillimo, nota sunt quae commenti sunt Paroemiographi.

V.

Τῷ στόματι τὸν κύαθον ὧδ' εἰληφότας.

Athenaeus X p. 424 a: *κύαθον δ' ἐπὶ τοῦ ἀντλητῆρος Πλάτων εἴρηκεν ἐν Φάωνι οὕτως Τῷ στόματι κτλ.* Possis *καὶ* praefigere vel *ἐν.*

VI.

Photius Lex. p. 400 1. *Παρουσία: λέγεται οὕτως ἐπὶ τῆς τῶν παρόντων δαψιλείας. ὡς καὶ ἐν τῷ Πλάτωνος Φάωνι Ὡς καὶ νῦν ἔχομεν παρουσίας. καὶ πολύ*

ἐστιν ἐπὶ τούτου. παρ' αὐτοῖς (fort. Ἀττικοῖς). Eadem Suidas s. v. παρουσία, ubi pro Φάωνι legitur Φαίδωνι Cfr Wyttenbachius ad Platonis Phaed. p. 265 et Porsonus ad Euripidis Medeam vs. 139 no. XII.

VII.

Harpocratio p. 17 16: Ἀναίνεσθαι κοινῶς μὲν τὸ ἀρνεῖσθαι ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν κατὰ τοὺς γάμους καὶ τὰ ἀφροδίσια λέγεται — Πλάτων Φάωνι, Μένανδρος Σικυωνίῳ.

VIII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 459. Ἀτηρότατον: Σφηξὶ (1339), Πλάτων δ' ἐν Φάωνι ἀτηρίας. Eadem Suidas v. ἀτηρότατον.

IX.

Phrynichus Appar. Soph. p. 23 12. Ἀκταινῶσαι: σημαίνει μὲν τὸ ὑψῶσαι καὶ ἐπᾶραι καὶ μετεωρίσαι — Αἰσχύλος οὐκέτ' ἀκταίνω φησί, βαρυτόνως, οἷον οὐκέτ' ὀρθοῦν δύναμαι ἐμαυτήν. Πλάτων ἐν τῷ Φαίδωνι ὡς ἀπὸ περισπωμένου. Legendum videtur Φάωνι, ut monui Curis crit. p. 40. Aeschyli locus est Eumen. 36.

X.

Scholiasta Aristophanis Plut. 179: ἐμφαίνει δὲ καὶ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ (leg. Φάωνι) ἐπτακαιδεκάτῳ ἔτει ὕστερον διδαχθέντι ἐπὶ Διοκλέους, ὡς μηκέτι αὐτῆς (Laidos) οὔσης. V. Hist. crit. p. 187.

XI. XII.

Antiatticista p. 93 30. Ἐπιτροπεῖν: ἀντὶ τοῦ ἐπιτροπεύειν. Πλάτων Φαίδρῳ. Grammaticus Crameri Anecd. IV p. 310: μέμνηται τοῦ ὀνόματος (γραμματικὸς) Μένανδρος ἐν Πωλουμένοις καὶ Πλάτων ἐν Φοίβῳ. Utroque loco fortasse Φάωνι legendum. V. Hist. crit. p. 187 sq.

De alio fragmento, quod et ipsum fortasse ad Phaonem referendum est, vide Inc. fab. IV.

INCERTARUM FABULARUM FRAGMENTA.

I.

Ὁ σὸς δὲ τύμβος ἐν καλῷ κεχωσμένος
τοῖς ἐμπόροις πρόσρησις ἔσται πανταχοῦ,
τοὺς ἐκπλέοντάς τ' εἰσπλέοντάς τ' ὄψεται,
χὠπόταν ἅμιλλ' ᾖ τῶν νεῶν θεάσεται.

Plutarchus Themist. cap. 32: *Διόδωρος ὁ περιηγητὴς ἐν τοῖς περὶ τῶν μνημάτων εἴρηκεν — ὅτι περὶ τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς — κρηπίς ἐστιν εὐμεγέθης καὶ τὸ περὶ αὐτὴν βωμοειδὴς τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. οἴεται δὲ καὶ Πλάτωνα τὸν κωμικὸν αὐτῷ μαρτυρεῖν ἐν τούτοις Ὁ σὸς δὲ τύμβος κτλ.* **Versu quarto** *χὠπόταν* **Coraes dedit ex codicibus; vulgo** *χὠπότε.* **Praeterea pro** *ἅμιλλα* **scripsi cum Porsono** *ἅμιλλ' ᾖ* **Advers. p. 265. De loco et situ tumuli Themistoclei confer Leake Topogr. of Ath. p. 318.**

II.

Μετὰ ταῦτα δὲ
Εὐαγόρου παῖς ἐκ πλευρίτιδος Κινησίας
σκελετός, ἄπυγος, καλάμινα σκέλη φορῶν,
φθόης προφήτης, ἐσχάρας κεκαυμένος
πλείστας ὑπ' Εὐρυφῶντος ἐν τῷ σώματι.

Galenus ad Hippocratis Aphorismos vol. V p. 322 Bas. *οὓς* **(suppuratos dicit)** *ὅτι συνήθως ἔκαιον οἱ παλαιοί, μαθεῖν ἔστι καὶ ἐξ ὧν εἴρηκε Πλάτων ὁ κωμικὸς ἐπὶ Κινησίου κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν Μετὰ ταῦτα δέ κτλ.* **Respexit haec Plutarchus Symp. VII 8 p. 712 a:** *δεήσει γραμματικὸν ἑκάστῳ τὰ καθ' ἓν ἕκαστον ἐξηγεῖσθαι, τίς ὁ Λαισποδίας παρ' Εὐπόλιδι, καὶ ὁ Κινησίας παρὰ Πλάτωνι καὶ τῶν κωμῳδουμένων ἕκαστος.* **De Cinesia dixi Hist. crit. p. 227 sq.**

Vs. 2 metrum facile restituas scribendo, *παῖς Εὐαγόρου 'κ πλευρίτιδος*, sive potius maiuscula littera *Πλευρίτιδος*, ut Pleuritide matre natus dicatur homo perpetuis morbis conflictans; quod si verum est, etiam patri nomen allegoricum a poeta inditum fuisse suspicari licet. Quale autem id fuerit fortasse aliis eruere continget. Verum patris nomen Meles fuit, de quo vide Hist. crit. p. 229. — Vs. 3 legebatur *ἄπνιος*, pro quo contrarium potius expectabam: suppuratum enim fuisse Cinesiam, ipse Galenus perspicue indicat. Scripsi igitur *ἄπυγος*, quod macilentiae Cinesiae apprime convenit. V. Hist. crit. p. 230. Similiter idem nomen corruptum est apud Grammaticum Bekkeri p. 441 10. *Ἄπυτοι: οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ Θησέως.* Scribendum *ἄπυγοι*. Nota sunt quae de Theseo narrantur, *ὅς κατέλιπεν ἐπὶ τὴν πέτραν τὴν πυγὴν* apud inferos schol. Aristoph. Equ. 1365. Cfr Pausanias X 29. ubi Panyasis istius narrationis auctor perhibetur. Atque hinc ad omnes Athenienses *ἀπυγίας* convicium translatum est, quos *λισποπύγους* vel *λισπόπυγας* *) vocatos esse constat. V. Ruhnkenium ad Tim. p. 175 et intpp. Hesychii II p. 486 18. Ceterum pro *ἄπνιος* possis etiam *ἄγυιος* coniicere. — Vs. 4 *ἐσχάραι* sunt ulcera ex medicorum ustulationibus relicta. V. intpp. Hesychii s. v. *ἐσχάραι*. — Vs. 5 *Εὐρυφῶντος*. Euryphon quin notus illis temporibus medicus fuerit dubitari non potest; ac novimus Euryphontem Cnidium. Sed is ante Hippocratem inclaruit, teste Galeno ad Hippocr. de victu vol. IV p. 306 Bas. Itaque is quem Plato commemorat illius aut filius aut nepos habendus fuerit.

IV.

Ἢν γὰρ ἀποθάνῃ
εἷς τις πονηρός, δύ' ἀνέφυσαν ῥήτορες·
οὐδεὶς γὰρ ἡμῖν Ἰόλεως ἐν τῇ πόλει,

---

*) *Λισπόπυξ* habent Eustathius ad Hom. p. 1288 48 et schol Aristoph. Equ. 1365.

ὅστις ἐπικαύσει τὰς κεφαλὰς τῶν ῥητόρων.
κεκολλόπευκας· τοιγαροῦν ῥήτωρ ἔσει.

Stobaeus Eclog. phys. II 3 p. 26. ubi Heerenius: „Platonis haec quoque volunt esse codd. V. A. E. qui philosophi nomen in marg. habent. Frustra tamen ea in nostro Platone quaeri, annotavit iam Canterus." In graeco Stobaei Canter. margine locus Platoni sub titulo τοῦ αὐτοῦ, in latino *Platoni Phaed.* tribuitur. Platonis comici esse versus, fortasse ex Phaone ductos monuit Porsonus ad Euripidis Med. 139 no. XII. Vs. 1 erat ἄν. — Vs. 3 ἡμῖν Heerenius. Libri ἡμῶν. — Vs. 4 respicit Aristides vol. III p. 222 c. Periclem dicens oratores loquaces ad silentium redegisse sua dicendi vi, ὥστε εἰ μὴ καθ' Ἡρακλέα, κατὰ γοῦν τὸν Ἰόλεων, ἣν ἐπικάων, ὡς τὸ τοῦ κωμικοῦ ῥῆμα, τὰς κεφαλὰς τῶν πλειόνων. Quo loco qui usus est Porsonus, τῶν πλειόνων praefert lectioni apud Stobaeum τῶν ῥητόρων. — Vs. 5 κεκολλόπευκας cod. VA. κεκολόπευκας Canterus. Vide ad Eubuli Antiop. II. Ceterum ad sententiam loci aptissime comparavit Heerenius Platonis Euthyd. p. 297 C: πολὺ γάρ που φαυλότερός εἰμι τοῦ Ἡρακλέους, ὃς οὐχ οἷός τε ἦν τῇ τε ὕδρᾳ διαμάχεσθαι, σοφιστρίᾳ οὔσῃ καὶ διὰ τὴν σοφίαν ἀνιείσῃ, εἰ εἰς μίαν κεφαλὴν τοῦ λόγου τις ἀποτέμοι, πολλὰς ἀντὶ τῆς μιᾶς etc.

V a. b. c.

Λαβοῦ λαβοῦ τῆς χειρὸς ὡς τάχιστά μου·
μέλλω στρατηγὸν χειροτονεῖν Ἀγύρριον.

* * * *

Προσίσταταί μου πρὸς τὸ βῆμα μαντίλη.

* * * *

Βόσκει δυσώδη Κέφαλον, αἰσχίστην νόσον.

Plutarchus de gerenda republ. p. 801 b: οἱ δῆμοι διὰ τρυφὴν καὶ ὕβριν ἢ βελτιόνων ἀπορίᾳ δημαγωγῶν χρῶνται

τοῖς ἐπιτυχοῦσι, βδελυττόμενοι καὶ καταφρονοῦντες, εἶτα χαίρουσι τοιούτων εἰς αὐτοὺς λεγομένων οἷα Πλάτων ὁ κωμικὸς τὸν Δῆμον αὐτὸν λέγοντα ποιεῖ Λαβοῦ — Ἀγύρριον, καὶ πάλιν αἰτοῦντα λεκάνην καὶ πτερὸν ὅπως ἐμέσῃ, λέγοντα Προσίσταται — μαντίλη, καὶ Βόσκει κτλ. Quod λεκάνην καὶ πτερὸν poscentem facit Plato Demum, utroque usos esse constat vomituros. Vide quae supra ad Cratini Horas dixi. Agyrrhium risit etiam in Σκευαῖς, cuius fabulae vide Fragm. VI. Versu tertio malim προσίσταταί μοι. Sensus enim esse videtur, *nauseam mihi facit matula in suggestu oratorio.* Quibus Cephalum oratorem significare videtur. Versu quarto Elmsleii coniecturam ad Aristophanis Acharn. 584 recepi Κέφαλον, pro vulgato κεφαλήν. Idem de Cephalo affert Taylorum in Vita Lysiae p. 103. Eundem ridet Aristophanes Eccles. 248. Ad βόσκει intellige Δῆμος. Ceterum vide Hist. crit. p. 161. Duo priores fragmenti versus latine reddidit Grotius Excerptis p. 486:

Manum istam prende, prende iam quantocius:
ducem nam cupio designare Agyrrhium.

VI.

Α. Οὗτος, τίς εἶ; λέγε ταχύ· τί σιγᾷς; οὐκ ἐρεῖς;
Ε. Ἑρμῆς ἔγωγε Δαιδάλου φωνὴν ἔχων
ξύλινος βαδίζων αὐτομάτως ἐλήλυθα.

Scholiasta Euripidis Hec. 821: τὸν Δαίδαλόν φασι ποιεῖν εἴδωλα καὶ μετὰ τὸ πληροῦν αὐτὰ ποιεῖν ταῦτα κινεῖσθαι καὶ φθέγγεσθαι. — καὶ Πλάτων Οὗτος, τίς εἶ; κτλ. Vs. 1 τί ante σιγᾷς delent Dobraeus et Hanovius Exerc. crit. I p. 160, invito, ut equidem opinor, poeta. Latine reddidit locum et ad Daedalum fabulam rettulit Grotius Excerptis p. 482:

Heus quis tu? actutum fare: quid vero taces?
M. Mercurius ego sum, vocem a Daedalo obtinens,
de ligno factus, sponte qui adveni mea.

VII.

Πρῶτον μὲν οὖν μοι λέξον, ἀντιβολῶ· σὺ γάρ,
ὥς φασι Χείρων', ἐξέθρεψας Περικλέα;

Plutarchus V. Periclis cap. 4: *οὐ μὴν ἔλαθε Δάμων* (quo Pericles musices magistro usus fuerat), *ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φιλοτύραννος ἐξωστρακίσθη, καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς διατριβήν. ὁ γοῦν Πλάτων καὶ πυνθανόμενον αὐτοῦ τινα πεποίηκεν οὕτω Πρῶτον μὲν οὖν κτλ.* Versu secundo legebatur *ὥς φασιν, ὦ Χείρων*, quod correxi. Possis etiam *ὥς, φασί, Χείρων*, *an tu, quemadmodum, ut dicunt, Chiron Periclem instituisti?* Damonem cum Chirone comparat, qui Achillem, Alconem *) aliosque heroum filios fidibus canere docuerat. De Damone, musico illis temporibus celeberrimo, vide Platonem Lach. p. 180 d: *Ἀγαθοκλέους μαθητὴν Δάμωνα ἄνδρα χαριέστατον οὐ μόνον τὴν μουσικήν, ἀλλὰ καὶ τἄλλα ὁπόσα βούλει ἄξιον συνδιατρίβειν τοιούτοις νεανίσκοις.* Cfr Respubl. III p. 400 b. Commemoratur item ab Athenaeo XIV p. 628 c. Plutarcho de Mus. p. 1136 e. Libanio Apol. Socr. vol. III p. 56. Diog. Laert. II 19 aliis.

VIII.

Κᾆτ' ἐν κλίναις ἐλεφαντόποσιν καὶ στρώμασι πορφυροβάπτοις,
κἂν φοινικίσι Σαρδιανικαῖσιν κοσμησάμενοι κατάκεινται.

Athenaeus II p. 48 a: *τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν περιβολῇ χωρίζουσι καὶ ὑποβολῇ, φησὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος. ὁ δ' ὁμώνυμος αὐτῷ ποιητής φησι Κᾆτ' ἐν κλίναις κτλ.* Versu secundo fortasse *Σαρδιακαῖσιν* scribendum,

---

*) Anonymus in Vita Sophoclis: *ἔσχε δὲ* (Sophocles) *καὶ τὴν τοῦ Ἄλωνος ἱερωσύνην, ὃς ἥρως ἦν μετὰ Ἀσκληπιοῦ παρὰ Χείρωνι.* Scribe *Ἄλκωνος* et post *Χείρωνι* adde *τραφείς*. De Alcone, heroe Attico, Erechthei filio, Phaleri patre, vide schol. Apollonii Rh. I 97.

quamquam nullum habeo huius formae exemplum. Elmsleius ad Aristoph. Acharn. 112, qui delebat *κἀν*, et Schweighaeuserus, qui *Σαρδιαναῖσιν* scribebat, syllabarum mensurae parum fuerunt curiosi. Quamquam Schweighaeuseri ratio fortasse excusari potest, si *Σαρδιαναῖσιν* quattuor syllabis efferas. Pro *κοσμησάμενοι* (D *κοσμισάμενοι*) Casaubonus scribebat *κοιμησόμενοι*. Ceterum haec ad *Legatos* haud improbabili coniectura rettulit Th. Bergkius Comment. p. 395.

IX.

Λύσας δὲ ἀργὴν στάμνον εὐώδους ποτοῦ
ἵησιν εὐθὺς κύλικος εἰς κοῖλον κύτος,
ἔπειτ᾽ ἄκρατον κοὐ τεταργανωμένον
ἔπινε κἀξημύστισεν.

Athenaeus XI p. 783 d: *καὶ τὸ ῥῆμα δὲ ἐξημύστισε, φασί, τὸ ἐφ᾽ ἓν πνεῦμα πιεῖν. ὡς ὁ κωμικὸς Πλάτων, Λύσας δὲ ἀργὴν κτλ.* Eustathius ad Iliad. p. 1282 31: *καὶ ῥῆμα ἐκμυστίζειν τὸ ἐφ᾽ ἓν πνεῦμα πίνειν, οἷον Λύσας δὲ ἀργὴν — κἀξεμύστισε. Πλάτωνος τοῦτο κωμικοῦ.* Vs. 1 Iacobsius *λύσας διαρκῆ στάμνον*. Aliud quid latet. — Vs. 2 Eustathius *κοῖλον πλάτος*. Antiphanes Aphrod. I 2 *κοιλοσώματον κύτος*. Alcman apud Athen. IX p. 416 c. *τρίποδος κύτος*. Euripides Cycl. 398 *λέβητος κύτος*. — Vs. 3 pro *κοὐ* vulgo *καί*. C et Eustathius *καὶ οὐ*. Vid. Valckenarius ad Callim. Eleg. p. 258. — Vs. 4 *ἐξημύστισε* Schweighaeuserus pro *ἐξεμύστισε*, quod fefellit Eustathium.

X.

Τὰ γραμματεῖα τούς τε χάρτας ἐκφέρων.

Pollux VII 210: *καὶ χάρτας δὲ τοὺς γεγραμμένους Πλάτων εἴρηκεν ὁ κωμικός Τὰ γραμματεῖα κτλ.* Ad *Πρέσβεις* propter eius fabulae fragmentum quartum revocabat Th. Bergkius Comment. p. 393.

XI.

Ἔπειτα δ' οὐδείς ἐστ' ἀνὴρ γαστρίστερος.

Pollux II 175: *Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς ἐπὶ τοῦ γαστριμάργου τοῦτο* (agit de verbo *γαστρίζειν*) *εἴληφεν Ἔπειτα δ' οὐδείς κτλ.* Probabiliter ad Pisandrum referas. V. Hist. crit. p. 179 sq.

XII.

Pollux IV 56: *Ἐπίχαρμος δὲ καὶ ποιητικὸν* (?) *μέλος αὐλεῖσθαί φησι, Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς καὶ συβωτικὸν Ὅτι δ' ἂν ἡ συβώτρια, μήδ' ἀγαθὴ γένοιτό μοι. ἔχει δὲ μόνον δακτύλους αὐλητικούς.* Nihil dum emendationis corruptissimo loco allatum est. Postrema fortasse sic scribenda,

ἔχει δὲ μόνον οὐ δακτύλους αὐλητικούς,

cll. Antiphane Veneris nat. I 15: *αὐλητικῶς δεῖ καρκινοῦν τοὺς δακτύλους.*

XIII.

Ἀνακογχυλιαστὸν ἰχθυοδοπόν τι σκευάσω.

Pollux VI 25: *ὃ μέντοι ἀναγαργαρίσασθαι νῦν λέγουσιν, ἀνακογχυλίσασθαι ἔλεγον τὸ ἀνακλύσασθαι τὴν φάρυγγα. Πλάτων δὲ ὁ κωμικός Ἀνακογχυλιαστὸν κτλ.* Cod. A *ἀνακογχυλίαστον ἐκθοδοτόντι.*

XIV.

Καὶ περιὼν ἅμα
τιλτὸν τάριχος ἐπριάμην τοῖς οἰκέταις.

Pollux VI 49: *καὶ τιλτὸν δὲ τάριχος τὸ λεπιδωτὸν ἐκάλουν, ὡς Πλάτων ὁ κωμικός Καὶ περιὼν ἅμα κτλ.* Libri *περιϊών.* V. Porsonum et Dobraeum ad Aristoph. Vesp. 1020. Grammat. Cram. IV p. 309 21: *καὶ περιέναι τετρασυλλάβως.*

XV.

Φείδεσθε τοὐλαίου σφόδρ'· ἐξ ἀγορᾶς δ' ἐγώ
ὠνήσομαι στιλβήν τιν', ἥτις μὴ πότις.

Pollux VI 103: *καὶ στίλβη ἦν τι ἀγγεῖον γήϊνον, ᾧ ἀντὶ λύχνου ἐχρῶντο, ὡς Πλάτων Φείδεσθε τοὔλαιον κτλ.* Iisdem propemodum verbis usus est Hermippus in Diis.

XVI.

Ἐμοῦ γαμοῦντος οὐδ' ὁ γείτων ᾔσθετο

Plutarchus Vit. Phoc. XXX: *Δημέᾳ δὲ τῷ υἱῷ νύμφην ἀγόμενος, ἐμοῦ μέν, εἶπεν, ὦ παῖ, τὴν σὴν μητέρα γαμοῦντος οὐδ' ὁ γείτων ᾔσθετο.* Plato Alcib. I cap. 36: *ἡμῶν δὲ γενομένων, τὸ τοῦ κωμῳδοποιοῦ, οὐδ' οἱ γείτονες σφόδρα τι αἰσθάνονται,* ubi Olympiodorus p. 157 Cr. *Πλάτων γὰρ ὁ κωμικὸς τοῦτο παρατίθεται.* Plutarchi locum cum Platonico primus comparavit Muretus V. L. VIII 12.

XVII.

Σαπρῷ γάρῳ βάπτοντες ἀποπνίξουσί με.

Athenaeus II p. 67 c. *Γάρος: Κρατῖνος Ὁ τάλαρος ὑμῖν διάπλεως ἔσται γάρου. — Πλάτων Ἐν σαπρῷ κτλ.* Delevit *ἐν* Schweighaeuserus. Fortasse scribendum *Πλάτων ἐν* * * * *Σαπρῷ* etc. ut fabulae nomen exciderit.

XVIII.

Ἆρ', ὡς ἔοικε, δὶς γένοιτ' ἂν παῖς γέρων.

Scholiasta Aristoph. Nub. 1421: *δὶς παῖδες οἱ γέροντες. — καὶ Πλάτων Ἆρ', ὡς ἔοικε κτλ* Clemens Alex. Strom. VI p. 626 A. *ἀλλὰ καὶ ὁ φιλόσοφος Πλάτων, ἆρ', ὡς ἔοικεν, ὁ γέρων δὶς παῖς γένοιτ' ἄν.* Plato philosophus eo proverbio usus est Legg. III p. 687 d. Axiocho p. 367 b et Lys. p. 223 b. sed nullo horum locorum iis verbis quibus Clemens utitur, qui non dubium est quin Platonis comici locum ante oculos habuerit. Cfr Theopompi fragm inc. fab. VII.

XIX.

Οὐδεὶς ὁμαίμου συμπαθέστερος φίλος,
κἂν ᾖ τοῦ γένους μακράν.

Anonymus apud Cramerum Anecd. III p. 195: *Πλάτων δέ, οὐχ ὁ φιλόσοφος ἀλλ' ὁ κωμικώτατος* *), *ᾧ καὶ Κρατῖνον οἶδα συνᾴδοντα, ἀορίστως ἐπὶ συγγενείας λάβει* **(sic)** *τὴν ὅμαιμος λέξιν. καὶ ἀπεμνημόνευσα ἄν σοι τῶν ἰαμβείων ὅλων, εἰ μὴ ὁ χρόνος τὸ μέτρον καὶ τὴν λέξιν ἐξείλετό μου· ἀλλὰ τόν γε νοῦν τοῦ βιβλίου ἀκριβῶς ἀποτεταμίευκα· λέγει γάρ που κἀκεῖνος Οὐδεὶς ὁμαίμου συμπαθέστερος φίλος, κἂν ᾖ, φησί, τοῦ γένους μακράν.* **Versu secundo** *τοῦ* **fortasse delendum.**

XX.

Σὲ δὲ κοκκύζων ὄρθρι' ἀλέκτωρ προκαλεῖται.

Eustathius ad Odyss. p. 1479 47. de gallo *ὄρθρου* **praenuncio disserens:** *καὶ Πλάτων δὲ — ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Σὲ δὲ κοκκύζων ἀλέκτωρ προκαλεῖται.* *Ὄρθρια* **addendum esse vidit Lobeckius ad Phryn. p. 229.**

XXI.

Ὡς ἔστι μοι τὸ πρᾶγμα τοῦτο περὶ πόδα.

Photius et Suidas s. v. *περὶ πόδα: οἷον ἁρμόττον· σφόδρα, ὡς τὰ ὑποδήματα τοῖς ποσίν. Πλάτων Ὡς ἔστι μοι τὸ χρῆμα τοῦτο περὶ πόδα.* **Vide supra p. 660.**

XXII.

Σχοίνους λαβὼν ἀνεῖρε τὰ κρέα.

Etymol. M. p. 106 33. *ἀνείρειν: ἀναπείρειν. Πλάτων Σχοίνους κτλ.* **Corrupte Zonaras Lex. p. 222.**

XXIII.

Καὶ τὰς θύρας ἀνακῶς ἔχων.

Moeris Attic. p. 48. *ἀνακῶς: ἀττικῶς, ὡς Πλάτων ὁ κωμικὸς Καὶ τὰς θύρας ἀνακῶς ἔχων, ἀντὶ τοῦ ἀσφαλῶς ἢ φυλακτικῶς.* **Grammaticus Marcianus apud Bekkerum ad**

*) V. Hist. crit. p. 164.

Harpocr. p. 23: *ἀνακῶς ἀντὶ τοῦ ἀσφαλῶς παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ Καὶ τὰς θύρας ἀνακῶς ἔχειν.* Piersonus *τῆς.* Fort. *τᾶς.* A Dorico enim haec homine dici non improbabile est. Erotianus p. 66. *ἀνακῶς: ἐπιμελῶς καὶ περιπεφυλαγμένως. ἔστι δὲ ἡ λέξις δωρική.* Sed utuntur eo etiam Attici. Cfr Pausanias apud Eustath. p. 1424 60.

XXIV.

Hesychius, *Ἀσελγής: ἀκόλαστος, ἀκάθαρτος. ἔστι δὲ ἀσελγὴς ὁ μέγας ἢ σφοδρός, ὡς Πλάτων ἀσελγόκερων τὸν μεγαλόκερων.* Idem, *Κριὸς ἀσελγόκερως: ἦν ἐν τῇ ἀκροπόλει κριὸς ἀνακείμενος μέγας χαλκοῦς. ἀσελγόκερων δὲ αὐτὸν εἶπε Πλάτων ὁ κωμικὸς καὶ συναριθμεῖ αὐτῷ τόν γε Δούριον ἵππον. τὸ γὰρ ἀσελγὲς — ἔστιν ὅτε καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου — ἄμεινον δὲ τὸν ἀσελγόκερων δέχεσθαι εἶναι τὸν κρείττονα* (corrigunt *κυρίττοντα*) *καὶ οἱονεὶ ἐξυβρίζοντα τοῖς κέρασιν* Photius Lex. p. 179 1. *Κριὸν ἀσελγόκερων: τὸν Ἀθήνησι χαλκοῦν κυρίττοντα καὶ ὑβρίζοντα τοῖς κέρασιν.* Grammaticus Bekkeri p. 451 16: *ἀσελγόκερων κριὸν Πλάτων τὸν μεγαλόκερων, ἢ τὸν χαλεπὸν καὶ βίαιον τοῖς κέρασιν.* Prov. Bodlei. 555. *κριὸς ἀσελγόκερως: Πλάτων ὁ κωμικὸς τὸν μέγαν φησίν. τὸν γὰρ ἀσελγῆ οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀκολάστου ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἔταττον, ὡς ἄνεμον ἀσελγῆ* (Eupolis Fragm. inc. XXV). Cfr Suidas v. *κριός* et Diogenianus V 62. De *Durio equo* in acropoli Athenarum vide Pausaniam Att. I 23 et intpp. Hesychii s. v. *Δούριος ἵππος.*

XXV.

Hesychius, *Ἀλῆτις: ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἡ νῦν Ἑώρα λεγομένη. καὶ ἡμέρας ὄνομα, ὡς Πλάτων ὁ κωμικός.* Sopingius pro *ἡμέρας* fortasse recte *Ἠριγόνης.* De Erigone Aletide, cui annua sacra fiebant apud Athenienses, constat ex Hesychio v. *Αἰώρα* aliisque. Rem copiose tractasse videtur Eratosthenes in Erigone. *) Ipse tentabam olim *ἑταίρας.*

---

*) Fragmentis a Bernhardio collectis adde quae leguntur apud

XXVI.

Hesychius, Ἀμφιμάσχαλος: χιτὼν χειριδωτὸς ἐλευθέρων, ὡς Πλάτων, δύο χειρίδας ἔχων, ἃς μασχάλας ἔτι καὶ νῦν λέγουσιν.

XXVII a.

Hesychius, Ἀρχωνίδας: δρῦς. Πλάτων. Corrigunt πλατάνους, et ἀρχωνίδας ex σαρωνίδας corruptum existimant. Neutrum veri simile est.

XXVII b.

Hesychius, Ποδοκάκη: ὁ ἐν τῷ ξύλῳ δεσμός, ἐν ᾧ οἱ κακοῦργοι δεσμεύονται, οἷον ποδοκατοχή. τὰ διὰ τῶν ποδῶν εἰλήματα.

XXVIII.

Zenobius II 27: Αὐτῷ μελητέον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν οἶκον: μέμνηται αὐτῆς Ἀριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς καὶ Πλάτων ὁ κωμικός. ἦν δὲ οὗτος ὁ οἶκος μέγας εἰς ὑποδοχὴν μισθουμένων. Corrupta verba qui emendare volent, in subsidium vocare debebunt haec Grammatici Bekk. Anecd. p. 281: Μελετὼν οἶκος, ἐν ᾧ οἱ τραγῳδοὶ ἐμελέτων. Quae emendatius scripta videntur apud Photium p. 256 11. Μελιτέων οἶκος: ἐν τῷ δήμῳ (Melitensium) παμμεγέθης ἦν οἶκος εἰς ὃν οἱ τραγῳδοὶ φοιτῶντες ἐμελέτων. Dindorfius ad Aristoph. Fragm. p. 100 suspicabatur αὐτομολητέον, quo nihil proficitur.

XXIX.

Zenobius VI 7. Τετράδι γέγονας: παροιμία. τὸν Ἡρακλέα γάρ φασι τετράδι γεννηθῆναι, καὶ ἔνδοξον ὄντα καὶ ἐπιφανέστατον ἄλλῳ ταλαιπωρεῖν. ἔστιν οὖν παροιμία ἐπὶ τῶν ἄλλοις πονούντων. μέμνηται ταύτης Πλάτων ὁ κωμικός. Plato haec de semet ipso dixisse videtur eodem

---

schol. Dioscoridis p. 360: ὡς καὶ ἐν Ἠριγόνῃ Ἐρατοσθένης ἐπὶ ἀμπέλου Μόσχους καὶ χλωρὰς κλήματος ἐκφυάδας. Quae quo pertineant docet schol. Iliad. χ' 29.

sensu, quo se Arcadas imitari dixerat. V. Hist. crit. p. 162. De proverbio illo confer quae dixi ad Aristonymi Solem frig. VI.

XXX.

Scholiasta Aristophanis Acharn. 22: ἐπεὶ ὀκνηρῶς εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς συνόδους, εἰώθασιν ὑπηρέται δύο μεμιλτωμένον — σχοινίον ἐκτείνοντες διὰ τῆς ἀγορᾶς διώκειν τὸν ὄχλον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὥς φησι Πλάτων ὁ κωμικός. ὅσοι δὲ ἐχρίοντο ἐξέτινον ζημίαν. Eadem Suidas s. v. σχοινίον et μεμιλτωμένον σχοινίον. Res nota ex Aristophane.

XXXI.

Scholiasta Aristoph. Av. 475: θηλυκῶς δὲ εἴρηκε τὸν κορυδόν. Πλάτων δὲ ἀρσενικῶς.

XXXII.

Scholiasta Aristoph. Ran. 305 et Suidas v. Ἡγέλοχος: τοῦτον δὲ καὶ ὡς ἀτερπῆ τὴν φωνὴν Πλάτων σκώπτει. Hegelochum histrionem dicit.

XXXIII.

Scholiasta Aristoph. Pac. 814: καὶ Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς Κέρβερον αὐτὸν ὠνόμασεν. Cleonem dicit.

XXXIV.

Scholiasta Aristoph. Plut. 177: οὗτος (Philepsius) πένης ὢν λέγων ἱστορίας ἐτρέφετο. τερατώδης δὲ καὶ λάλος διαβάλλεται, ὡς ὁ Πλάτων ὁ κωμικός.

XXXV a.

Etymol. M. p. 257 12. Δέρρις: Εὔπολις „γυνὴ μέλαιναν δέρριν ἠμφιεσμένη" ἐπὶ τοῦ ἱματίου. ἐπὶ δὲ τοῦ παραπετάσματος Πλάτων.

XXXV b.

Etymol. M. p. 346 16: παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ ἔξπουν. Philemo p. 51 ed. Os. Ἀττικῶς μὲν ἔξπουν καὶ

ἔξκλινον λέγεται, ὥσπερ καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐξπηχυστί, καὶ παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ ἔξπουν. Cfr Lobeckius ad Phrynichum p. 414. cuius notatis adde Stephanum Byz. p. 345: Ἔξγυιος πολις Σικελίας γραφὴν ἀττικὴν ἔχουσα ὡς τὸ ἐξκλινής (leg. ἔξκλινος).

XXXVI.

Etymol. M. p. 738 47: συκοφαντεῖν παρὰ Πλάτωνι καὶ Μενάνδρῳ οἷον κνίζειν ἐρωτικῶς. Vide ad Menandri fragm. p. 295.

XXXVII.

Etymol. Gud. p. 394 22: Μίνως, διὰ τοῦ ἰῶτα τινὲς γράφουσιν αὐτὸ διὰ τῆς ει διφθόγγου — ἡ δὲ παράδοσις διὰ τοῦ ι αὐτὸ γράφει· ἐπειδὴ εὕρηται καὶ παρὰ Πλάτωνι.

XXXVIII.

Lexicon ab Hermanno editum p. 349: Χρήζω τὸ χρείαν ἔχω συντάσσεται γενικῇ, χρήζω δὲ τὸ δανείζω δοτικῇ, ὡς παρὰ Πλάτωνι, χρῆσόν μοι τὴν χλαμύδα σου. Post χρῆσον addendum γε vel simile quid.

XXXIX.

Eustathius ad Odyss. p. 1761 38 ex Aristophane Byzantio: καὶ Πλάτων δέ, φησίν, ὁ κωμικός, ὁ πρόσωπος εἴρηκεν ἀντὶ τοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἀντὶ τοῦ γάλακτος ἢ γάλατος τοῦ γάλα ἔκλινε δισυλλάβως. Nomen γάλα indeclinabile apud Hippocratem legerat, ut videtur, Erotianus Lex. Hipp. p. 116. γάλα καὶ λίπα τέγγειν: ἀντὶ τοῦ λιπαρῶς ἐμβρέχειν. Ceterum cfr Hist. crit. p. 173.

XL.

Plutarchus Vit. Anton. 80: Ὁ δὲ Τίμων ἦν Ἀθηναῖος, ὃς καὶ γέγονεν ἡλικίᾳ μάλιστα κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὡς ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους καὶ Πλάτωνος δραμάτων λαβεῖν ἔστι· κωμῳδεῖται γὰρ ἐν ἐκείνοις ὡς δυσμενὴς καὶ μισάνθρωπος. De Timone dixi Hist. crit. p. 327 sq.

XLI.

Aristoteles Rhet. I 16: *οἷον Εὔβουλος ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐχρήσατο κατὰ Χάρητος, ᾧ Πλάτων εἶπε πρὸς Ἀρχίβιον ὅτι ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ πόλει τὸ ὁμολογεῖν πονηροὺς εἶναι.* Dixi de his Hist. crit. p. 161. ubi quod Archibio Agyrrhii nomen substituendum esse suspicatus sum, nunc repudio. Si quid mutandum, malim utique *Ἀρχῖνον*, de quo vide supra p. 661.

XLII.

Sextus Empiricus adv. Rhet. II p. 296 civitates dicit, in quibus nullus sit rhetoricis artibus locus, leges constanter servare: *παρὰ δὲ τοῖς προσιεμένοις αὐτὴν* (rhetoricam) *ὁσημέραι νεοχμοῦσθαι, ὥσπερ καὶ παρ' Ἀθηναίοις, καθάπερ καὶ Πλάτων, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής, λέγει· καὶ γὰρ τρεῖς ἐάν τις, φησίν, ἐκδημήσῃ μῆνας, οὐκέτι ἐπιγινώσκειν τὴν πόλιν, ἀλλὰ παραπλησίως τοῖς νυκτὸς περιπατοῦσι παρὰ τὰ τείχη καθάπερ τινὰς ἀγγάρους κατάγεσθαι, τὸ ὅσον ἐπὶ τοῖς νόμοις μὴ τῆς αὐτῆς οὔσης πόλεως.* Haud improbabilis Fabricii coniectura est haec ad *Ἑλλάδα ἢ Νήσους* revocanda esse suspicantis.

XLIII.

Athenaeus I p. 31 e: *Πολύζηλος αὐτίτην καλεῖ οἶνον, Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς καπνίαν. κάλλιστος δ' οὗτος γίνεται ἐν Βενεβέντῳ.*

XLIV.

Athenaeus II p. 47 d: *Πλάτων Οὐ μονοσιτεῖν ἑκάστοτε, ἀλλὰ κἀνίοτε δειπνεῖν δὶς τῆς ἡμέρας.* Versus ita fere restituere licebit:

οὐκ ἔστι μονοσιτεῖν ἑκάστοτ', ἀλλὰ δεῖ
*κἀνίοτε δειπνεῖν * * δὶς τῆς ἡμέρας,*

vel — *ἀλλὰ καὶ | ἐνίοτε δειπνεῖν δεῖ σε δὶς τῆς ἡμέρας.* De verbo *μονοσιτεῖν*, *semel quotidie cibum capere*, Hippocratis exempla attulerunt Casaubonus et Foesius Oecon. Hipp. p. 417.

XLV. XLVI.

Pollux II 9: *ἀντίπαις, ὡς οἱ νέοι κωμικοί. καὶ παλλάκια εἴρηκε Πλάτων ὁ κωμικός.* **Eustathius ad Odyss. p. 1410 50:** *καὶ παλλάκια δὲ κατὰ Αἴλιον Διονύσιον, οὐ παλλήκια, οἱ παῖδες, ἔστιν εὑρεῖν παρὰ τοῖς παλαιοῖς.* — **Idem II 196:** *ὁ δὲ κωμικὸς Πλάτων καὶ ποδάρια εἴρηκε. καὶ ποδεῖα δὲ τοὺς περὶ τοῖς ποσὶ πίλους Κριτίας.*

XLVII — XLIX.

Pollux III 70: *καὶ παιδοφιλεῖσθαι Πλάτων εἴρηκεν ὁ κωμικός.* — **Idem III 154:** *ἄσκησις. Πλάτων δὲ καὶ ἄσκην εἴρηκε, φαῦλον ὄνομα.* — **Idem III 126:** *καὶ Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς λέγει παῦσαι δυσωνῶν. ὁ γὰρ δυσώνης οὐκ οἶδα μὲν εἰ παρά τινι, ἐν παροιμίᾳ δέ.* **Proverbium dicit pluribus commemoratum,** *οὐδεὶς δυσώνης χρηστὸν ὀψωνεῖ κρέας.*

L.

Pollux IV 64: *τὸ δὲ ᾆσμα καὶ ᾀσμάτιον Πλάτων εἴρηκεν ὁ κωμικὸς καὶ ᾆσμον.* **Recte H. Stephanus** *ᾀσμόν.*

LI.

Pollux VI 75: *ἀπὸ δὲ ναστῶν ὁ ναστοφάγος καὶ τὸ ναστοφαγεῖν, καὶ ὁ ναστοκόπος παρὰ Πλάτωνι τῷ κωμικῷ.*

LII. LIII.

Pollux VII 30: *ἔξαινε δὲ τῶν ἐρίων Ἀριστοφάνης ἔφη, καὶ καταξῆναι Πλάτων ὁ κωμικός.* — **Idem VII 31:** *ὁ δὲ κωμικὸς Πλάτων ἔφη ἀκλώστους στήμονας.*

LIV. LV.

Pollux VII 94: *Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς κοπραγωγοὺς γαστέρας, ᾧ καὶ ἐπ' ἐκείνου χρηστέον.* — **Idem VII 134:** *ῥαΐδια δὲ ποικίλον καὶ πολυέλικτον ὑπόδημα· μνημονεύει δ' αὐτοῦ Πλάτων τε καὶ Φερεκράτης.* **V. supra p. 356.**

LVI.

Pollux X 175: *εἶεν δ' ἂν καὶ ἀμφωτίδες ἐκ τῶν σκευῶν, Πλάτωνός τε εἰπόντος καὶ ἐν Κερκύονι Αἰσχύλου „ἀμφωτίδες τοι τοῖς ἐνωτίοις πέλας."*

LVII.

Phrynichus Appar. Soph. p. 63 26. *Στρόβιλος: Πλάτων καὶ μεταφορικῶς κέχρηται ἐπὶ ᾠδῆς κιθαρῳδικῆς πολὺν ἐχούσης τὸν τάραχον.* V. Pherecratis Chiron. I 14.

LVIII.

Phrynichus Appar. Soph. p. 73 25. *Ψυχορροφεῖν: ἐπὶ τοῦ τὴν ψυχὴν ἐκροφεῖν διὰ κακῶν παρουσίαν ἡ τραγῳδία, ὁ δὲ Πλάτων ἰδίως ἐπὶ οἴνου διὰ ψυχροῦ (διαψύχρου?) πινομένου τίθησιν.* Pro *οἴνου* legitur *ὄνου*. Correxit Schneiderus in lexico.

LIX.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 346 1. *Ἀδώνιος; Φερεκράτης εἶπεν ἀντὶ τοῦ Ἀδώνιδος. λέγει δὲ τὴν αἰτιατικὴν τὸν Ἀδώνιον. οὕτω δὲ καὶ Πλάτων καὶ Κρατῖνος, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης καὶ ἕτεροι. Λέγουσι δὲ καὶ Ἄδωνιν αὐτὸν πολλάκις* Attigi haec supra p. 188. De nominativo *Ἀδώνιος*, cui tuendo nec Plautinus *Adoneus* sufficit, etiamnum dubito. Apud Pherecratem *Ἀδώνιος* fuisse videtur genitivus pro *Ἀδώνίδος*. Nec minus dubito de accusativo *Ἀδώνιον*. Scribendum videtur *τὴν αἰτιατικὴν τὸν Ἄδωνιν*. Fortasse obversabatur grammatico Pherecratis Fragm. inc. fab. LXXXIV. Aristophanis locus, quem respexit, est Lys. 394 397. Haec si vera sunt, etiam Cratini et Platonis citationes ad accusativum *Ἄδωνιν* spectare consentaneum est. In postremis verbis pro *Ἄδωνιν* fortasse *Ἄδωνα* scribendum, de qua forma dixi ad Theocr. XV 149.

LX.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 460 25. *Αἰκῶς: χαλεπῶς δισυλλάβως ἀπὸ τῆς αἰκίας. οὕτως Πλάτων.* Habet etiam Sophocles Elect. 102. ubi v. Hermannum.

LXI.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 368 33. *Ἄκοος: ἀντὶ τοῦ ἀκουστικῶς Πλάτων.* Rectius *ἀκοὸς* et *ἀκουστικός*: Etymol. M. p. 51 23. *Ἀκουός: Καλλίμαχος „ἀλλ' ἐπα-*

κουοὺς οὐκ ἔσχεν" ἐπακούοντας. καὶ ἀκοόν ἐπήκοον καὶ ἀκουστικόν. Composito *συνάκοος* utitur Themist. 33 p. 412 Dind. Nisi ibi pro *συνακόους* legendum *συνθάκους*.

LXII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 373 21. *Ἀχύκλιος: ὁ ἀπαίδευτος παρὰ Πλάτωνι.* Cfr Hist. crit. p. 191 7.

LXIII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 378 32: *Πλάτων δὲ ἀλλοκοτώτατον καὶ ἀλλοκοτώτερον εἶπε, καὶ Φερεκράτης ἀλλοκότως.*

LXIV.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 460 28: *Ἀνεγκλητὶ Πλάτων εἶπε καὶ Ἰσοκράτης.* Nisi philosophus intelligendus est.

LXV. LXVI.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 427 31 et Zonaras p. 263. *Ἀποθρέξεις: συναποτροχάσεις. οὕτω Πλάτων.* Idem p. 470 10. *Ἀφεῦσαν: ἀφῆκαν. Πλάτων καὶ Ἕρμιππος.* Lege *ἀφεῖσαν.*

LXVII.

Photius Lex. p. 482 3. *Ῥακετρίζειν: τὸ εἰς τὴν ῥάχιν παίειν οὕτως Πλάτων.* Scribendum *ῥαχετρίζειν.*

LXVIII.

Photius Lex. p. 563 22. *Σωμάτια: τὰ ἀναπλάσματα, οἷς οἱ ὑποκριταὶ διασάττουσιν αὐτούς. οὕτως Πλάτων.*

LXIX.

Etymol. M. p. 475 35: *Ἰκτῖνα, σημαίνει τὴν λεγομένην λούπην. Πλάτων δὲ προπαροξυτόνως λέγει, ὡς παρὰ Ἀριστοφάνει Ἴκτινα παντόφθαλμον ἅρπαγα στρέφει.* V. Lobeckium Paralip. gramm. p. 170.

LXX.

Zonaras Lex. p. 609. *Ἐγλιξάμην: ἐπεθύμησα. οὕτω Πλάτων.* Quod idem habet p. 944. *Ἑψανόν: ἁπαλόν.*

καὶ ἀτέραμνον τὸ δυσέψανον. οὕτως Πλάτων. Ad philosophum pertinere videtur. V. Ruhnkenius ad Tim. 150.

LXXI.

Zonaras Lex. p. 1334. *Μανόν: ἀραιόν. βραχέως λέγουσι. Τηλεκλείδης ἀντὶ τοῦ ἀκριβές. — Πλάτων Καὶ ταῦτα μανάκις τῆς ἡμέρας. ἀντὶ τοῦ μυριάκις.* Pro *μυριάκις* legendum videtur *παυράκις*. Hesychius, *Μανάκις: ὀλιγάκις, σπανίως.* Inter *ταῦτα* et *μανάκις* aliquid excidit, v. c. *μέντοι*. De mensura vocis *μανός* dictum est supra ad Teleclidis fab. inc. 379.

His duo subiungam fragmenta, quae non recte Platoni videntur tribui. Scholiasta Hermogenis apud Walzium Rhet. vol. V p. 441: *Πλάτων τε γάρ φησι*

Τῶν γὰρ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ
τἀγαθά,

καὶ Σοφοκλῆς Πόνος γὰρ ὡς λέγουσιν εὐκλείας πατήρ. Qui ut de Sophoclis versu errare videtur — Euripidi enim tribuitur a Stobaeo — ita ne prior quidem versus Platonis esse videtur. Xenophon quidem Epicharmo tribuit nobilissimum hunc versum:

Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί,

Memorab. II 1 20, ubi consulenda doctissima annotatio Ruhnkenii. Alterum quod dicebam fragmentum legitur apud Etymol. M. p. 389 38: *Δία γὰρ καὶ τὸν ἀέρα φησὶ Πλάτων ὁ κωμικός*

Ἀὴρ ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία.

Atqui Philemonis hunc versum esse docui Fragm. p. 392, nisi forte Philemonem eum a Platone mutuatum esse dicas. De aliis quibusdam versibus Platoni comico ab impostore suppositis dixi Hist. crit. p. 196. Quem Grotius Excerptis p. 486 tanquam Platonis affert versum, *ἡ δ' ἡδονὴ πάντων ἀλαζονέστατον*, eius sedem indagare mihi non licuit. Denique, ut nihil quod ad Platonem pertineat omittam, epi-

gramma adscribam ex Anthol. Pal. II p. 122, cuius haec ex in codice epigraphe: *Ποσειδίππου. οἱ δὲ Πλάτωνος κωμικοῦ.* Est autem hoc:

Ποίην τις βιότοιο τάμοι τρίβον; εἰν ἀγορῇ μὲν
νείκεα καὶ χαλεπαὶ πρήξιες, ἐν δὲ δόμοις
φροντίδες, ἐν δ' ἀγροῖς καμάτων ἅλις, ἐν δὲ θαλάσσῃ
τάρβος, ἐπὶ ξείνης δ', ἢν μὲν ἔχῃς τι, δέος,
ἢν δ' ἀπορῇς, ἀνιηρόν. ἔχεις γάμον, οὐκ ἀμέριμνος
ἔσσεαι· οὐ γαμέεις, ζῇς ἔτ' ἐρημότερος.
τέκνα πόνοι· πήρωσις ἄπαις βίος· αἱ νεότητες
ἄφρονες, αἱ πολιαὶ δ' ἔμπαλιν ἀδρανέες.[1]
ἦν ἄρα τοῖνδε δυοῖν ἑνὸς αἵρεσις, ἢ τὸ γενέσθαι
μηδέποτ', ἢ τὸ θανεῖν αὐτίκα τικτόμενον.

ARISTONYMUS.

(Hist. crit. p. 107 sqq.)

ΘΗΣΕΥΣ.

Athenaeus III p. 87 a: ἀρσενικῶς δὲ (κόγχος) Αἰσχύλος ἐν Ποντίῳ Γλαύκῳ „κόγχοι μύες κὤστρεια." Ἀριστώνυμος Θησεῖ Κόγχος ἦν βαπτῶν ἀλῶν. Vulgo ἄλλων legitur pro ἀλῶν. Correxit Porsonus. At *tinctum sal* quid sit nescio. Suspiceris λεπτῶν. Aristophanes fragm. 205 εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ λεπτοὺς ἅλας. Archestratus Athenaei VII p. 321 d. ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας.

ΗΛΙΟΣ ΡΙΓΩΝ.

I.

Ὅ γέ τοι Σικελὸς ταῖς βεμβραφύαις προσέοικεν ὁ καρκινοβήτης.

Athenaeus VII p. 287 c: γίνεται δέ, φησίν, ἐκ μόνης τῆς βεμβράδος σκευασία τις ἡ προσαγορευομένη βεμβραφύαι, ὧν μνημονεύει Ἀριστώνυμος ἐν Ἡλίῳ ῥιγῶντι Ὅ γέ τοι Σικελός κτλ. Etymol. M. p. 195 29: Βεμβρὰς εἶδος ἰχθύος εὐτελοῦς. — γίνεται δὲ ἐξ αὐτῆς σκευασία τις ἡ προσαγορευομένη μεμβραφύαι. Ἀριστώνυμος Ταῖς μεμβραφύαις προσέοικεν ὁ καρκινοβαίτης. Athenaeus καρκινοβά-

της. Correxi καρκινοβήτης ad Menandr. p. 183. Pro μεμβραφύαις propter sequens fragmentum scripsi βεμβραφύαις, etiam a Dindorfio commendatum.

II.

Ὥστ' οὔτ' ἀφύη νῦν ἐστι σαφῶς οὔτ' αὖ βεμβρὰς κακοδαίμων.

Athenaeus VII p. 287 d: Ἀττικοὶ δ' ὅμως βεμβράδας λέγουσιν. — Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγῶντι Οὔτ' ἀφύη νῦν ἔστιν ἔτι σαφῶς οὔτ' αὖ βεμβρὰς κακοδαίμων, ubi pro ἔστιν ἔτι B habet ἐστὶ ἔτι. In C ἔτι omittitur. Idem VII p. 284 e: καὶ ἑνικῶς δὲ ἀφύην λέγουσιν. Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγῶντι Ὥστ' οὔτ' ἀφύην νῦν ἔσθ' ἁπλῶς. Etymol. M. p. 195 32: καὶ αὖθις (sc. Aristonymus dicit), Οὔτ' ἀφύη νῦν ἐστι σαφῶς οὔτ' αὖ βεμβρὰς κακόδαιμον (sic). His inter se comparatis sua sponte emergit vera versus scriptura: *itaque infelix iste manifesto nec apua est nec bembras.* Dindorfius scripsit νῦν ἐστ' ἔθ' ἁπλῶς. Ceterum valde probabilis est coniectura Th. Bergkii Comment. p. 316 hunc versum cum primo fragmento arcte esse coniungendum.

III.

Antiatticista p. 81 26. ἀπόδειξιν δοῦναι: ἀντὶ τοῦ ἀποδείξασθαι. Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγοῦντι.

IV. V.

Antiatticista p. 83 24. ἀρνακίς: Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγοῦντι. — Idem p. 113 24. σιωπηλός: Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγοῦντι.

VI.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 331: Ἀριστώνυμος ἐν Ἡλίῳ ῥιγοῦντι καὶ Σαννυρίων ἐν Γέλωτι τετράδι φασὶν αὐτὸν (Aristophanem) γεγονέναι, διὸ τὸν βίον κατέτριψεν ἑτέροις πονῶν· οἱ γὰρ τετράδι γεννώμενοι πονοῦντες ἄλλοις καρποῦσθαι παρέχουσιν, ὡς καὶ Φιλόχορος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ

ἡμερῶν ἱστορεῖ. ταύτῃ δὲ καὶ Ἡρακλῆ φασι γεννηθῆναι. Vita Aristophanis p. 542: εὐλαβὴς δὲ σφόδρα γενόμενος (Aristophanes) τὴν ἀρχήν, ἄλλως δὲ καὶ εὐφυής, τὰ μὲν πρῶτα διὰ Καλλιστράτου καὶ Φιλωνίδου καθίει δράματα. διὸ καὶ ἔσκωπτον αὐτὸν Ἀριστώνυμός τε καὶ Ἀμειψίας, τετράδι αὐτὸν λέγοντες γενέσθαι, ὡς ἄλλοις πονοῦντα. De proverbio illo dixi ad Menandri fragm. p. 110.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Hesychius, Βορροῦ: τοῦ Βορέου ἡ γενικὴ παρ' Ἀριστωνύμῳ. Ita enim codicis scripturam (ἦγε παρὰ ἀριστονυ) correxit Bastius ad Gregor. Cor. p. 38.

II.

Hesychius, Ψώσματα: παρὰ Ἀριστωνύμῳ πέπαικται ἡ λέξις τῇ Βοιωτῶν διαλέκτῳ. Haec quo spectent fateor me frustra quaesivisse.

A M I P S I A S.

(Hist. crit. p. 199.)

ΑΠΟΚΟΤΤΑΒΙΖΟΝΤΕΣ. *)

I.

Ἐγὼ δ' ἰὼν πειράσομαι
εἰς τὴν ἀγορὰν ἔργον λαβεῖν. Β. ἧττον γὰρ οὖν
νῆστις καθάπερ κεστρεὺς ἀκολουθήσεις ἐμοί.

Athenaeus VII p. 307 e: *ὅτι δὲ εἶδος κεστρέων οἱ νήστεις — φησὶν — Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν Ἐγὼ δ' ἰὼν κτλ.* Vs. 1 *ἰὼν* Abreschius; libri *ἰδών.* — Vs. 2 *ἔργον λαβεῖν.* Photius Lex. p. 12 20 fortasse hunc ipsum locum respiciens, *Ἔργον: ὁ μισθός. καὶ λαβεῖν ἔργον τὸ μισθῶσαι ἑαυτόν.* Ibidem Hist. crit. p. 201 scripsi *γὰρ οὖν* **) pro edito *γ' ἂν οὖν*, quod propter *ἀκολουθήσεις* ferri non potest. De particulis *γὰρ οὖν* vid. Hermannus ad Viger. p. 449 et Elmsleius ad Euripidis Med. 804 9. Easdem coniungit Herodotus I 48 et Xenophanes apud Athenaeum XI p. 462 d.

II.

Ἡ Μανία, φέρ' ὀξύβαφα καὶ κανθάρους
καὶ τὸν ποδανιπτῆρ' ἐγχέασα θὔδατος.

Athenaeus XV p. 667 f: *αὕτη δ' (ἡ λακάνη) ὕδατος πληροῦται, ἐπινεῖ τε ἐπ' αὐτῆς ὀξύβαφα κενά, ἐφ' ἃ βάλ-*

---

*) V. Hist. crit. p. 200.

**) Idem nunc video apud Dobraeum Advers. II p. 316.

λοντες τὰς λάταγας ἐκ καρχησίων ἐπειρῶντο καταδύειν — Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν Ἡ Μανία κτλ. Similiter illam λεκάνην describit scholiasta Aristophanis Pac. 1243: ἀγγεῖόν τι ἐοικὸς λουτῆρι πλῆρες ὕδατος, ἐν ᾧ ὀξυβάφων ἦν ἐπιπλεόντων πλῆθος, ἅπερ καταδύειν ταῖς λάταξιν ἐπειρῶντο. Versum primum affert Athenaeus etiam XI p. 473 d: Κάνθαρος. ὅτι μὲν πλοίου ὄνομα κοινόν, ὅτι δὲ καὶ ποτήριόν τι οὕτω καλεῖται Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσί φησιν Ἡ Μανία κτλ. De lectione huius versus v. Quaest. scen. II p. 42 sive Hist. crit. p. 200. — Vs. 2 deteriores libri ποδονιπτῆρα, qua forma seriores usi sunt. Vide Lobeckium ad Phryn. p. 689. Ibidem θὔδατος Dindorfius pro θ' ὕδατος. Minus recte hoc Elmsleius ad Euripidis Med. 801 scribit θοὔδατος.

III.

Ἐγὼ δὲ πᾶσίν εἰμι πέντε καὶ δύο.

Athenaeus X p. 426 f: οἱ δ' ἐπιτεταμένως χρώμενοι τῷ ποτῷ δύο οἴνου ἔπινον πρὸς πέντε ὕδατος — Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσιν Ἐγὼ δὲ [Διόνυσος] πᾶσιν [ὑμῖν] εἰμὶ πέντε καὶ δύο. Verba uncinis inclusa ab Athenaeo interpretandi caussa adiecta esse recte statuit Schweighaeuserus. Ceterum qui haec loquitur apertum est non hominem esse Dionysum, sed ipsum Bacchum, quod moneo propter Fritzschium Quaest. Aristoph. I p. 236.

IV.

Δυοῖν ὀβολοῖν ἔγχουσα καὶ ψιμύθιον.

Etymol. M. p. 313 30: καὶ διὰ τοῦ ᾱ λέγεται ἄγχουσα, Ἀττικοὶ δὲ διὰ τοῦ ε̄. Ἀμειψίας Δυοῖν κτλ. Legebatur ἔγχουσαν καὶ ψιμμύθιον. Coniunxerunt haec etiam alii. V. Casaubonum ad Dionem Chrys. vol. II p. 459 ed. Rsk.

V.

Antiatticista p. 103 3. Κλιβανίτης ἄρτος: Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν. Scilicet κριβανίτην φασὶν Ἀττι-

καὶ διὰ τοῦ ϱ, ut est in Lexico ab Hermanno edito p. 326. Alterum illud doricum esse ferebatur v. Etymol. M. p. 538, 19 et Lobeckius ad Phryn. 179.

Κ Α Τ Ε Σ Θ Ι Ω Ν.

Athenaeus VII p. 306 b: Ἀττικοὶ πουλύπουν λέγουσιν — Ἀμειψίας Κατεσθίοντι Δεῖ μὲν ὡς ἔοικε πολλῶν πουλύπων. Suspectum fabulae nomen est. Fortasse scribendum:

Κατεσθίοντι δεῖ μέν, ὡς
ἔοικε, πολλῶν πουλύπων.

Locus ex systemate dimetro desumptus videtur, de quo admonui Quaest. scen. II p. 43. Minus recte digessi Hist. crit. p. 201.

Κ Ο Ν Ν Ο Σ. *)

I.

Σώκρατες ἀνδρῶν βέλτιστ' ὀλίγων, πολλῶν δὲ ματαιόταθ', ἥκεις
καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς καρτερικός τ' εἶ; πόθεν ἄν σοι χλαῖνα γένοιτο;
B. τουτὶ τὸ κακὸν τῶν σκυτοτόμων κατ' ἐπήρειαν γεγένηται.
οὗτος μέντοι πεινῶν οὕτως οὐπώποτ' ἔτλη κολακεῦσαι.

Diogenes Laert. II 28: τοῦτο δ' ἐνέσται καὶ παρὰ τῶν κωμῳδοποιῶν λαβεῖν, οἳ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς δι' ὧν σκώ-

---

*) V. Hist. crit. p. 201 sq.

πτουσιν ἐπαινοῦντες αὐτόν, ᾿Αριστοφάνης μὲν οὕτως — ᾿Αμειψίας δ᾿ ἐν τρίβωνι παράγων *) *αὐτόν φησιν οὕτως Σώκρατες ἀνδρῶν κτλ.* Phrontistae, ex quibus fabulae chorus compositus fuit (Hist. crit. p. 203), Socratem salutant in scenam prodeuntem. Vs. 1 *ὀλίγῳ* et *πολλῷ* Elmsleius ad Arist. Acharn. 270. quod sequutus sum olim Quaest. sc. II p. 44. Improbat Hermannus Praef. Aristoph. Nub. p. XXVII. Neque ego nunc probo, quamquam vulgatae lectionis quod acumen sit nec ipse perspicio, nec perspexit Fritzschius Quaest. Aristoph. I p. 251 ita locum interpretatus: „Socrates paucorum virorum (nempe, investigatorum) optime, multorum autem homo vanissime.” Post secundum versum excidisse aliquid in quo Socratis *ἀνυποδησία* commemorabatur, praeeunte Ferrario vere, opinor, statuit Hermannus, frustra, ut mihi quidem videtur, repugnante Fritzschio. Idem Hermannus duos versus posteriores ab alia persona dici monuit. Quarto versui cur item alius personae notam praefigeret Fritzschius nihil caussae erat. Ceterum postrema *οὗτος — κολακεῦσαι* non Amipsiae sed Diogenis esse putabat Brunckius ad Aristoph. Ran. 13. quem ipsa Diogenis verba redarguunt. Verum viderat iam Menagius. Pro *πεινῶν* cod. Monac. *πινῶν*.

II.

῞Ωστε ποιοῦντες
χρησμοὺς αὐτοὶ διδόασ᾿ ᾄδειν
Διοπείθει τῷ παραμαινομένῳ.

Scholiasta Aristoph. Av. 989: *Σύμμαχος δὲ καὶ μανιώδη φησὶ τὸν Διοπείθη τὸν ῥήτορα, ὡς καὶ Τηλεκλείδης ἐν ᾿Αμφικτύοσι δῆλον ποιεῖ — καὶ ᾿Αμειψίας Κόννῳ ῞Ωστε ποιοῦντες κτλ.* Vs. 2 vulgo *αὐτοῖς δίδοσθαι δεῖν.* Schneiderus Comment. de scholiis Aristoph. p. 65 *αὐτοί φασι δεδόσθαι.* Alia tentat Fritzschius Quaest. Aristoph. I p. 252.

*) Calami lapsu Hist. crit. p. 203 scripsi *παρεισάγων*. Recte libri omnes *παράγων*, de quo dixi l. l. p. 536.

Ipse sequutus sum Dobraeum. De Diopithe fanatico *χρησμολόγῳ*, quales multi illo tempore Athenis, v. Lobeckium Aglaoph. p. 980 et G. Droysenium Comment. de Avibus Aristoph. p. 22 18.

III.

Δίδοται μάλισθ' ἱερώσυνα,
κωλῆ, τὸ πλευρόν, ἡμίκραιρ' ἀριστερά.

Athenaeus IX p. 368 d: *κωλῆνα λέγουσι καὶ κωλῆν* — *'Αμειψίας Κόννῳ Δίδοται κτλ.* Herodianus de dict. solit. p. 6 25: *κωλῆ. 'Αμειψίας Κόννῳ ἐντεῦθεν ὅσαι μάλιστα ἱερωσανακωλῦτο πλευρὸν ἢ μικρᾶς ἀριστερᾶς.* Ita codex, unde scribendum videtur cum Fritzschio Quaest. Aristoph. I p. 253 *ἐντευθενὶ δίδοται μάλισθ' ἱερώσυνα.* De *ἱερωσύνοις* affert Schweighaeuserus Hesychium, *'Ιερώσυνα: τὰ εἰωθότα δίδοσθαι ἐξαίρετα τοῖς ἱερεῦσιν.* Male haec olim interpretatus sum.

IV.

'Ορφοῖσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βορά.

Athenaeus VII p. 327 d: *μνημονεύει δὲ αὐτῶν (φάγρων)* — *'Αμειψίας ἐν Κόννῳ 'Ορφοῖσι κτλ.* Versum adscripsi quemadmodum ex Arnaldi Anim. crit. p. 171 coniectura exhibuit post Schweighaeuserum Dindorfius. Pro *ὀρφοῖσι* libri *ὀρφοῖς*, pro *βορὰ* A scriptum habet *ασι βορα*, B *ἀσιβορα*, P *ἀσϊβορα*, VL *ἔσῃ βορά.* Fritzschius Quaest. Aristoph. I p. 254 scribebat *ὀρφοῖς σελαχίοις καὶ φάγροις ἔσῃ (ἔσει) βορά.* Maiore molimine Th. Bergkius Comment. p. 418 tentabat,

'Ορφῷσι σελαχίοις τε καὶ
φάγροισι κήόσιν βορά.

'Ορφῷσι quo minus scribatur nihil impedio; sed illud *ασι*, quod codices habent, ex praecedenti *οισ* natum videtur. Platonis versum in Cleoph. fragm. I. *σὲ γὰρ γραῦ συγκατῴκισεν σαπρὰν | ὀρφοῖσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βοράν*, ex Amipsiae versu expressum, comparavit iam Schweighaeuserus.

V.

Athenaeus V p. 218 c: *'Αμειψίας δ' ἐν Κόννῳ — οὐ καταριθμεῖ αὐτὸν* (Protagoram) *ἐν τῷ τῶν φροντιστῶν χορῷ.* Cfr Hist. crit. p. 203.

VI.

Pollux X 171: *ἐν δὲ τοῖς δημιοπράτοις κλιμάκιον, ἐν δὲ 'Αμειψίου Κόννῳ κλιμακίδια.* Ita Salmasius. Vulgo *κλιμακίδα.*

ΜΟΙΧΟΙ. *)

I.

*Καὶ σὺ μὲν * * * ἦλθες καββαλὼν τριώβολον,*
καί τί που κἀμαρτύρησας ψεῦδος, ὥστ' ἀνεψύχης.

Suidas, *'Αναψυχῆναι: τὸ ἀναψῦξαι λέγουσιν. 'Αμειψίας Μοιχοῖς Καὶ σὺ μὲν ἦλθες κἄβαλες* (A *κάββαλες*) *τριώβολον, καί τί που κατεμαρτύρησας ψεῦδος, ὥστ' ἀνεψύχεις.* Idem: *Καββαλὼν ὁ καταβαλών. 'Αμειψίας Μοιχοῖς Καὶ σὺ μὲν ἦλθες κάββαλες* (A *καββαλὼν*) *τριώβολον.* Versu primo indicavi lacunam. Possis *καὶ σὺ μὴν ἀθῷος ἦλθες*, ut *ἦλθες* sit *evasisti*. Ita Soph. Oed. Tyr. 1527 *πάτρος γ' ἂν φονεὺς ἦλθον.* Hermannus apud Bernhardium,
— υ — *καὶ σὺ μὲν ἂν ἦλθες καββαλὼν τριώβολον.*
Versum secundum exhibui ex emendatione Hermanni. Loqui videtur poeta de adultero.

II.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 400 1. *'Ανέῳγον: καὶ 'Αμειψίας Μοιχοῖς καὶ οἱ νεώτεροι πολλαχοῦ.* Suidas, *'Ανεῴγεισαν: ἠνοίχθησαν. καὶ ἀνέῳγεν οὐχὶ ἤνοιγεν. καὶ ἀνεῴγετο. λέγει καὶ 'Αμειψίας καὶ οἱ νεώτεροι πολλαχοῦ.*

---

*) V. Hist. crit. p. 204.

III.

Pollux VII 100: Ἀμειψίου ἐν Μοιχοῖς μιλτωρυχίαν εἰπόντος. Photius Lex. p. 270 18: μιλτωρυχία, τόπος ἐν ᾧ μίλτος ὀρύσσεται. Ἀμειψίας. Cfr Eustathius ad Iliad. p. 310 34.

Σ Α Π Φ Ω.

Pollux IX 138: καὶ νωθὴς καὶ νωθρός· ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο παρὰ Πλάτωνι ἐν τῷ Φαίδρῳ — ἐν δὲ τῇ Ἀμειψίου Σαπφοῖ καὶ νωθρότερον εὑρήκαμεν.

Σ Φ Ε Ν Δ Ο Ν Η. *)

I.

Κοὐδεὶς σοὔστὶν τῶν πλουτούντων, μὰ τὸν Ἥφαιστον, προσομοίως
καλλιτράπεζος καὶ βουλόμενος λιπαρὸν ψωμὸν καταπίνειν.

Athenaeus VI p. 270 f: κατὰ Ἀμειψίαν, ὃς ἐν Σφενδόνῃ ἔφη περὶ σοῦ μαντευσάμενος, ὦ Λαρήνσιε, Κοὐδεὶς σοὔστὶν κτλ. Vs. 1 σοὔστὶν Dindorfius, σοῦ 'στι AC, σοῦ τίς BP, σοί τις VL. Ibidem pro πλουτούντων, quod ex AC receptum, PVL habent πλουσίων. προσομοίως scripsi pro librorum lectione προσόμοιος praeeunte Th. Bergkio Comment. p. 421. — Vs. 2 ψωμὸν ABC. ζωμὸν PVL. Praefert hoc propter καταπίνειν Bergkius. Sed καταπίνειν *devorandi* sensu satis frequens est: ἐγκέφαλον καταπίνειν dixit Plato Ἑορτῶν fragm. IX.

---

*) V. Hist. crit. p. 204.

II.

Λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

Athenaeus X p. 446 d. de imperativo *πῖθι* disserens: *'Αμειψίας Σφενδόνῃ Λαγὸν ταράξας κτλ.* et IX p. 400 c. *τὸ μὲν 'Ιακὸν λαγός,*

λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

τὸ δὲ λαγὼς ἀττικόν. Idque ipsum exhibet scholiasta Aristoph. Vesp. 1480: *τὸ μὲν πῖθι ἐπὶ φαρμάκου λέγουσι. καὶ Λαγὼν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον. τὸ δὲ πίε ἐπὶ τοῦ πότου.* Retinui tamen *λαγὸν* propter expressum Athenaei testimonium; ac videtur Amipsias haec verba Ionicum hominem dicentem fecisse. De leporis marini vi venefica constat quum aliunde tum ex Nicandri Alexiph. 465. Plut. terr. et aquat. p. 983 f et Philostr. V. Apoll. VI 32 p. 271. Cfr Schweigh. ad h. l. qui Amipsiae versum in hanc sententiam interpretatur, ut quod quis intriverit, id ipse exedere iubeatur. Fortasse recte, quamquam nihil impedit quominus proprio sensu verba capiantur. *ταράσσειν φάρμακον* de *miscendo medicamine* habes apud Nicandrum Ther. 665: *τῆς ἀπὸ φάρσος δραχμαῖον ποταμοῖο πιεῖν ὕδατεσσι ταράξας.* Ibidem 936: *ἦμος ὅτε θρόνα πάντα μιῇ ὑπὸ χειρὶ ταράξῃς.* Erasistratus Athenaei VII p. 324 a. *αἵματος τεταραγμένου μέλιτι.* Cfr Fritzschii dissert. de Aristophanis Daetal. p. 104.

III.

Τὸ μὲν δόρυ

μετὰ τῆς ἐπιχάλκου πρὸς Πλαταιαῖς ἀπέβαλεν.

Pollux X 144. de armis militaribus agens: *'Αμειψίας δ' ἐν Σφενδόνῃ Τὸ μὲν δόρυ κτλ.* In his *μετὰ* ex codd. restitutum est; vulgo *πρό*, alius liber *πρός*. *'Επίχαλκον* viri docti recte de scuto intelligunt ductu Hesychii: *'Επίχαλκος, ἀσπίς· ἔχει γὰρ χαλκῆν τὴν ἐπιβολήν.* Quamquam dubitari potest an non coniungi debeant verba *ἐπίχαλκος ἀσπίς*, quemadmodum Aristophanes loquutus est loco iam

ab aliis allato Vesp. 17: *ἀναρπάσασα τοῖς ὄνυξιν ἀσπίδα φέρειν ἐπίχαλκον ἀνεκὰς εἰς τὸν οὐρανόν.* Idemque in nostro loco requirebat Toupius Emend. vol. IV p. 239, coniiciens ille, *πρὸς Πλαταιεῖς ἀσπίδος | ἀπέβαλε.* Pro *Πλαταιαῖς*, quod ex codice Seberi recepimus, olim legebatur *πλατεῖς*. Codex Voss. *Πλαταίευς*, idem a m. s. *Πλαταιεῖς*, alius liber *Πλαταίης*, in quo Hemsterhusio, qui *Πλαταιεῖς* edidit, *Πλαταιῆς* latere videbatur. Atticum esset *Πλαταιέας*, ut diserte praecipit Herodianus, ut videtur, apud Stephanum Byz. s. v. *Πλαταιαί.* Quamquam etiam *Πλαταιῆς* defendi posse videtur. Vid. Hist. crit. p. 469. Sed illud *Πλαταιεῖς* vel *Πλαταιῆς* eam quoque ob caussam ferri non potest, quod Athenienses nunquam contra Plataeenses arma cepisse constat. Unice igitur verum videtur *πρὸς Πλαταιαῖς*, de quo vide Hist. crit. p. 204.

IV.

Athenaeus IX p. 408 e: *ἡ πλείων δὲ χρῆσις κατὰ χειρὸς ὕδωρ εἴωθε λέγειν, ὡς Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει καὶ Ἀμειψίας Σφενδόνῃ.* Cfr Lobeckius ad Phryn. p. 30.

V.

Pollux IX 96: *ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀμειψίου Σφενδόνῃ ὅ τε τρόπος δεδήλωται τῆς κυβείας καὶ προσείρηται ὅτι εἴη τὸ τρῆμα μνααῖον, ὡς μνᾶν αὐτῶν ἐπιδιατεθειμένων ἑκάστῳ κύβῳ.* Ita codicis lectionem *τὸ τριμαμναaῖον* emendavit Iungermannus, cuius haec est annotatio: „Ait Pollux in Amipsiae Sphendona explicari modum *κυβείας* et insuper addi *τὸ τρῆμα μνααῖον. τρῆμα* hic idem cum eo, quod antea *τρύπημα* appellavit, *punctus in tessera*, *τὸ δηλοῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν βληθέντων.* Id vero *μναaῖον* vocat, quia nimirum, ut ipse explicat, mina erat proposita in singulas tesseras vincenti praemium."

INCERTARUM FABULARUM FRAGMENTA.

I.

Αὔλει μοι μέλος,
σὺ δ' ᾆδε πρός· τήνδ' ἐκπίομαι δ' ἐγὼ τέως.
B. αὔλει σύ, καὶ σὺ τὴν ἄμυστιν λάμβανε.
„Οὐ χρὴ πόλλ' ἔχειν θνητὸν ἄνθρωπον,
„ἀλλ' ἐρᾶν καὶ κατεσθίειν· σὺ δὲ κάρτα φείδῃ.

Athenaeus XI p. 783 e: ἔπινον δὲ τὴν ἄμυστιν μετὰ μέλους, μεμετρημένου πρὸς ὠκύτητα χρόνου, ὡς Ἀμειψίας Αὔλει μοι μέλος κτλ. Vs. 2 vulgo ita distingunt, σὺ δ' ᾆδε πρὸς τήνδ'· ἐκπίομαι δ' ἐγὼ τέως, et τήνδε de tibicina intelligunt, quam A tibias inflare iusserat. Ita etiam Dobraeus Advers. II p. 330. Recte dicitur ᾄδειν πρὸς αὐλόν. Num etiam ᾄδειν πρὸς αὐλητήν? Dubito: itaque Iacobsium Animadv. ad Athen. p. 249 sequutus sum. Eodem auctore personarum vices descripsi. Πρὸς adverbialiter dictum ne a comicorum quidem sermone alienum est. Aristoph. Ran. 415 χορεύειν βούλομαι. B κἄγωγε πρός. Equ. 578 καὶ πρὸς οὐκ αἰτοῦμεν οὐδέν. — Vs. 3 σὺ post καὶ additum a Iacobsio. Quod sequitur scoliuin, si ita dicere licet, hoc fere metro scriptum videtur:

— ⏓ | —́ ⏑ — —́ ⏑ — —́ ⏑ —
—́ ⏑ — —́ ⏑ — ⏑̄ | —́ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏓

Nescio igitur an post ἄνθρωπον addendum sit ὄντ'. Nisi forte locus ita exhibendus est:

οὐ χρῆν πόλλ' ἔχειν θνητὸν ἄνδρ', ἀλλ' ἐρᾶν
καὶ κατεσθίειν κτλ.

Similiter Th. Bergkius Comm. p. 368. Postrema ita corri-

genda putabam: *σὺ δὲ κάρτ' ἀφειδής*, ut is qui carmen canit, alteri qui poculum ebibit, intemperantiam in bibendo exprobret. Tuetur editam lectionem Th. Bergkius. Poetam enim hoc carmen in reprehensionem eius, qui convivium praebebat, subito convertere: convivam igitur illum, cum dixisset hominis esse, uti bonis neque magnas divitias congerere, illi avaritiam exprobrare: *σὺ δὲ κάρτα φείδῃ*. Hoc si verum est, malim sane *σὺ δὲ κάρτα φειδός*. Nam *φείδεσθαι* absolute vix dici potest de homine parco et avaro. Ceterum Bergkius locum ad *'Αποκοτταβίζοντας* revocabat.

II.

Ἔρρ' ἐς κόρακας, μονοφάγε καὶ τοιχωρύχε.

Athenaeus I p. 8 e: *ὅτι τὸ μονοφαγεῖν ἐστιν ἐν χρήσει τοῖς παλαιοῖς. 'Αντιφάνης Μονοφαγεῖς ἤδη τι καὶ βλάπτεις ἐμέ. 'Αμειψίας Ἔρρ' ἐς κόρακας κτλ.*

III.

Οὐ σχῖνος οὐδ' ἀσφάραγος οὐ δάφνης κλάδοι.

Athenaeus II p. 62 e: *Κρατῖνος δὲ διὰ τοῦ φ ἀσφάραγον ὀνομάζει, καὶ Θεόπομπος — 'Αμειψίας Οὐ σχῖνος κτλ.* De *ἀσφάραγος* et *ἀσπάραγος* vide Lobeckium ad Phryn. p. 110.

IV.

Athenaeus II p. 68 b. de tribus vocabuli *ὀρίγανος* generibus agens: *οὐδετέρως δ' 'Επίχαρμος καὶ 'Αμειψίας.*

V.

'Επ' αὐτὸν ἥκεις τὸν βατῆρα τῆς θύρας.

Pollux II 200: *καὶ βατὴρ ὁ οὐδός, ἐφ' οὗ καὶ βαίνομεν, ὡς 'Αμειψίας 'Επ' αὐτὸν ἥκεις κτλ.* Diogenianus Prov. III 38: *αὐτὸν κέκρουκας τὸν βατῆρα τῆς θύρας,*

οἷον ἐπ' αὐτὰ ἀφῖξαι τὰ πράγματα. In eundem sensum Amipsiae versum intellige.

VI.

Scholiasta Aristoph. Vesp. 1164: *αἰτία δὲ τοῦ λεξειδίου ἡ συνήθεια* (*ἀσυνήθεια?*). *μήποτε γὰρ καὶ πεποίηται ὑπ' αὐτοῦ. εἰ δὲ μὴ ἀπεσχεδίασται τὸ διαλυκώνισον, τάχα ἂν λέγοιτο ἀπὸ Λύκου πεντάθλου· φαίνεται γάρ τις καὶ μαλακώτερος γενέσθαι. Ἀμειψίας Εἰ μὴ θανοῦσίν ἐστί τις τιμὴ καταβῶμεν.* Pro *Λύκου* coniicias *Αὐτολύκου* scribendum esse, de quo homine vide Hist. crit. p. 117. Magis tamen placeret si ita locus scriptus esset, *τάχα ἂν λέγοιτο ἀπὸ Λύκωνος Αὐτολύκου πεντάθλου*, a Lycone Autolyci pancratiastae patre. Eum igitur Amipsias ita fere loquentem induxerat,

εἰ μὲν θανοῦσίν ἐστί τις κάτω τρυφή,
τί μὴ καταβῶμεν;

VII.

Scholiasta Aristoph. Plut. 885: *οὐ φοβοῦμαί σε ἔχων φυσικὸν δακτύλιον· δακτύλιον δὲ τὸν λεγόμενον φαρμακίτην. Εὔπολις Βάπταις μέμνηται. ὁ δ' Εὔδαμος* (Ven. *Εὔδημος*) *φαρμακοπώλης, καὶ Ἀμειψίας, ἢ χρυσοπώλης κτλ.* Kusterus et Hemsterh. verba *καὶ Ἀμειψίας* post *μέμνηται* transposuerunt, sine idonea caussa. Cfr Fritzschius Quaest. Aristoph. I p. 205. De Eudemo opportune Hemsterhusius affert Theophrastum H. P. IX 18: *Εὔδημος ὁ φαρμακοπώλης, εὐδοκιμῶν σφόδρα τὴν τέχνην.*

VIII.

Pollux II 50: *παρὰ δὲ τοῖς κωμικοῖς τὸ νεύειν ὀφρυάζειν εἴρηται*, ubi priorum verborum loco cod. Falck. habet *ὁ δὲ κωμικὸς Ἀμαψίας* h. e. *Ἀμειψίας*, quo recepto *εἴρηται* mutandum in *εἴρηκε*, quod vidit iam Porsonus Advers. p. 251. Verbum *ὀφρυάζειν* Photius Lex. p. 364 19 interpretatur *τὸ συνάγειν τὰς ὀφρῦς.* In Pollucis loco fortasse

scribendum *τὸ νεύειν [ὀφρύσιν] ὀφρυάζειν*. **Ceterum quum idem grammaticus l. l. § 49** *τὸ συνάγειν ὀφρῦς* **proprium esse dicat** *τῶν φροντιστῶν*, **non improbabilis videri potest Fritzschii Quaest. Arist. I p. 256 coniectura, illud** *ὀφρυάζειν* **ex** ***Conno*** **derivatum esse.**

IX.

Pollux III 48: *τὸν δὲ νεόγαμον ν ε ο γ ύ ν η ν Ἀμειψίας ὠνόμασε*. **MS** *νεογήμην*.

X.

Suidas, *Ἀ ν α β ι β ῶ μ α ι: ἀντὶ τοῦ ἀναβιβάσομαι. Ἀμειψίας*. **Eadem Zonaras Lex. I p. 195.**

XI.

Photius Lex. p. 525 4. *Σ κ ό τ ο ς καὶ σ κ ό τ ο ν: ἑκατέρως. οὕτως Ἀμειψίας*.

XII.

Vita Aristoph. p. XVIII ed. Dind. *διὸ καὶ ἔσκωττον αὐτὸν* **(Aristophanes)** *Ἀριστώνυμός τε καὶ Ἀμειψίας τ ε τ ρ ά δ ι α ὐ τ ὸ ν λ έ γ ο ν τ ε ς γ ε ν έ σ θ α ι*. **Vide ad Aristonymi Solem frig. VI.**

XIII.

Antiatticista p. 113 26: *Σ τ ρ ω μ α τ ό δ ε σ μ ο ν, καὶ ἀρρενικῶς καὶ οὐδετέρως. Ἀμειψίας*. **V. Lobeckius ad Phryn. p. 401.**

XIV.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 365 30. *Ἄ κ ο π ο ς ἀ ν ή ρ: ἀντὶ τοῦ οὐδέπω ἠνοχλημένος ὑπό τινος. οὕτως Ἀμειψίας*. **Eadem Suidas s. v.** *ἄκοπος*.

XV.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 403 5. *Ἀ ν ή κ ε ι: Ἀντιφῶν μὲν ἀντὶ τοῦ καθήκει, Ἀμειψίας δὲ ἀ ν ή κ ω ἀντὶ τοῦ ἀναβέβηκα καὶ προελήλυθα ἔφη*. **Eadem Suidas s. v.** *ἀνήκει*, **nisi quod pro** *ἀνήκω* **vitiose exhibet** *ἀνῆκα*.

XVI.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 405 15. *Ἀνίστω: ἀντὶ τοῦ ἀνίστασο. οὕτως Ἀμειψίας.* Eadem Suidas s. v. *ἀνίστη.*

XVII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 435 9. *Ἀποσεσύκασται: τετρύγηται. Ἀμειψίας.* Aliter Etymol. M. p. 124 49. *ἀποσεσύκασται: τὰ σῦκα ἀποβέβληκε βρωθέντα.*

ARCHIPPUS.

(Hist. crit. p. 205 sqq.)

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ. *)

I.

Καὶ ταῦτ' ἔχων τὸ ῥύγχος οὑτωσὶ μακρόν.

Athenaeus III p. 95 e: *Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι δευτέρῳ κατὰ παιδιὰν εἴρηκε (τὸ ῥύγχος) καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου οὕτως Καὶ ταῦτ' ἔχων κτλ.* Similiter Strattis apud scholiastam Aristoph. Av. 1294 Opuntio *μέγα ῥύγχος* attribuit. Lusisse item videtur Cratinus Fragm. inc. fab. LXXXIII et si qui alii atticorum poetarum *ῥύγχος* de humana facie dixerunt.

II.

Τίς ἐκέρασε σφῷν, ὦ κακόδαιμον, ἴσον ἴσῳ;

Athenaeus X p. 426 b: *εἰπόντος τινὸς Ἄρχιππον εἰρηκέναι ἐν δευτέρῳ Ἀμφιτρύωνι Τίς ἐκέρασε κτλ.* Dindorfius praeeunte Schweighaeusero *κακοδαίμον'*, quo non opus est. V. Brunckius ad Aristophanis Ran. 1479 et Reisigius Coniect. I p. 237.

III.

Athenaeus XI p. 499 b: *Ἄρχιππος ἐν Ἀμφιτρύωνι οὐδετέρως (τὸ σκύφος) εἴρηκε.* Post *Ἀμφιτρύωνι* addendum videtur *δευτέρῳ*. V. Hist. crit. p. 208.

---

*) V. Hist. crit. p. 208.

IV.

Hesychius, *Ἐπενώτισεν*: *ἐφώρμησεν*. [*Ἄρχιππος*] *Ἀμφιτρύωνι δευτέρῳ*. Verbo *ἐπινωτίζειν* *a tergo adoriri* usus est etiam Euripides Herc. fur. 359: *πυρσοῦ δ' ἀμφεκαλύφθη | ξανθὸν κρᾶτ' ἐπινωτίσας | δεινῷ χάσματι θηρός*, ubi *ξανθὸν κρᾶτα* non leonis sed Herculis caput est. Falluntur enim interpretes qui *ἐπινωτίσας* vertunt *tergo imponens*, quo totius loci sententia mirum quantum pervertitur.

V. VI.

Antiatticista p. 83 20. *Ἀναλέγειν*: *ἀντὶ τοῦ ἐκλέγειν*. *Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι*. — Idem p. 105 16. *Κύων*: *ὦ κύων διὰ τοῦ ῶ*. *Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι*.

VII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 452 28. *Ἀσκοθύλακος*: *Διοκλῆς Βάκχαις καὶ Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι*. Eodem vocabulo usus est Aristophanes Fragm. 217. Significat, opinor, peram in qua et vinum et cibaria abscondebantur. Docere hoc videtur proverbium *ἀσκὸς καὶ θύλακος* de homine bibace et edace. V. Alexidis Hes. Fragm. I 4.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΓΑΜΩΝ. *)

I.

Ἀνδρῶν ἄριστος καὶ μάλιστ' ἐμοὶ ξένος,
ἀτὰρ παρ' ἐμοί γ' ὢν εἶχεν οὐδὲ σύμβολον.

Pollux IX 72: *διελέγχουσι δὲ αὐτὸ* (*τὸ σύμβολον* dicit) *σμικρόν τι δύνασθαι*, *Ἀριστοφάνης μὲν ἐν Ἀναγύρῳ* — *Ἄρχιππος δὲ εἰπὼν ἐν Ἡρακλεῖ γαμοῦντι Ἀνδρῶν ἄριστος κτλ.*

*) V. Hist. crit. p. 208.

II.

Ταδὶ δ' ἅμα χοίρων ἀκροκώλια μικρῶν,
ταύρου τ' αὐξίκερω φλογίδες,
αἱ δολιχαί τε κάπρου φλογίδες.

Athenaeus XIV p. 656 b: *τὰ δὲ ὀπτὰ κρέα καλεῖται φλογίδες — Ἄρχιππος Ἡρακλεῖ γαμοῦντι Ταδὶ δ' ἅμα κτλ.* **Vs. 1** *τὰ δίδαλλα* **cod. A.** *τάδε δ' ἄλλα* **B.** *τὰ δαίδαλα* **PVL. Dindorfius** *τὰ δ' ἄλλα.* **Scripsi quod proxime ad Veneti codicis lectionem accedit. — Vs. 2 vulgo** *ταίρων ταξικέρων.* **ABP** *ταύρου ταξικέρω.* **Casaubonus** *ταύρων τ' ὀξυκέρων.* **Bergkius Comment. p. 377** *ταύρου δ' ὑψικέρω.* **Dindorfius** *ταύρου τ' αὐξίκερω,* **quod recipiendum duxi.** *Κριὸν ἀεξίκερων* **habet epigr. Welck. Syll. 165. — Vs. 3 malim** *κάπρου σχελίδες.* **Minus recte Bergkius** *φλογίδες* **delevit.**

III.

Τὸ πῦρ πολὺ λίαν· ὕπαγε τὰς ἀκροβελίδας
ἄκρας.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 371 28. *Ἀκροβελίδας: τὰ ἄκρα τῶν ὀβελίσκων. Ἄρχιππος Ἡρακλεῖ γαμοῦντι Τὸ πῦρ πολύ κτλ.* **Sunt coqui verba ad ministrum.** *Ἄκρας* **delendum videtur cum Th. Bergkio Comment. p. 377.**

IV.

Athenaeus XIV p. 640 f: *Φιλύλλιος δ' ἐν Φρεωρύχῳ φησὶ περὶ τῶν δευτέρων τραπεζῶν λέγων „ἀμύγδαλα, κάρυα, ἐπιφορήματα." καὶ Ἄρχιππος ἐν Ἡρακλεῖ καὶ Ἡρόδοτος ἐν πρώτῃ. καὶ ἐπιδορπίσασθαι δ' ἔλεγον τὸ ἐντραγεῖν καὶ ἐπιδειπνῆσαι. ἅπερ Ἄρχιππος ἐν Ἡρακλεῖ γαμοῦντι ἐπιφορήματα καλεῖ διὰ τούτων Ἰτρίοις ἐπιφορήμασί τ' ἄλλοις γέμουσα.* **Scilicet** *τράπεζα.* **Haec fortasse sic scribenda sunt:**

ἰτρίοισι κἀπιφορήμασιν
ἄλλοις γέμουσα.

Alia tentant Th. Bergkius Comment. p. 377 et Dobraeus Avers. II p. 348.

V.

Athenaeus VII p. 307 d: ὅτι δὲ εἶδος κεστρέων οἱ νήστεις Ἄρχιππος Ἡρακλεῖ γαμοῦντί φησι Νήστεις, κεστρέας, κεφάλους. A voce κεφάλους fortasse alter versus inchoabat.

VI.

Pollux X 169: καὶ ἁλία δὲ σκεῦός τι ἦν πύξινον, ᾧ τοὺς ἅλας ἐντρίβουσιν. Ἄρχιππος μέν γε ἐν Ἡρακλεῖ γαμοῦντί φησιν ἁλία πυξίνη.

Ι Χ Θ Υ Σ. *)

I.

Αἰγύπτιος μιαρώτατος τῶν ἰχθύων κάπηλος,
Ἕρμαιος, ὃς βίᾳ δέρων ῥίνας γαλεούς τε πωλεῖ
καὶ τοὺς λάβρακος ἐντερεύων, ὡς λέγουσιν ἡμῖν.

Athenaeus VI p. 227 a: ἐξ ὀνόματος δ' ἰχθυοπώλου μνημονεύει Ἑρμαίου Αἰγυπτίου Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν οὕτως Αἰγύπτιος κτλ. Idem VII p. 311 e: Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι μνημονεύων τῶν λαβράκων φησίν Αἰγύπτιος μιαρώτατος κτλ. Vs. 1 variant libri inter Ἑρμαῖος et Ἕρμαιος. Praetuli Ἕρμαιος propter Arcadium de acc. p. 43 6: τὸ δὲ Ἕρμαιος κύριον προπαροξύνεται. — Vs. 2 ῥείνας A. Caeterum cfr Hist. crit. p. 206.

II.

Athenaeus VII p. 329 b: φέρε εἴπωμεν τίνες εἰσὶν αἱ παρὰ Ἀρχίππῳ ἐν Ἰχθύσι τῷ δράματι θρᾶτται. Κατὰ

*) V. Hist. crit. p. 205.

τὰς συγγραφὰς γὰρ τῶν ἰχθύων καὶ Ἀθηναίων ταυτὶ πεποίηκεν. Ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων, ἡμᾶς μὲν τὰς Θρᾴττας, καὶ τὴν Ἀθερίνην αὐλητρίδα, καὶ Σηπίαν τὴν Θύρσου, καὶ τοὺς Τριγλίας, καὶ Εὐκλείδην τὸν ἄρξαντα, καὶ Ἀναγυρουντόθεν τοὺς Κορακίωνας, καὶ Κωβιοῦ τοῦ Σαλαμινίου τόκον, καὶ Βάτραχον τὸν πάρεδρον τὸν ἐξ Ὠρεοῦ. Frustra Schweighaeuserus haec ad certam metrorum formam revocanda esse statuit: prosa oratione scriptum esse foedus illud indicavi iam olim Quaest. scen. II p. 45. Nomina illa, quibus in ambiguo ludit poeta, maiusculis litteris scripsi Hist. crit. p. 205. Fecit etiam Th. Bergkius Comment. p. 379. Inter *Thressas* istas, quas Athenienses piscibus se reddituros pollicentur, probabile est fuisse etiam matrem Cleophontis (schol. Aristoph. Ran. 698), quam Plato quoque piscibus devorandam exposuerat. *Atherine* tibicina aliunde non cognita. *Sepiae* nomen inter meretrices satis nobilitatum fuisse, docet Antiphanis lusus apud Athenaeum VIII p. 338 e. Quod Hist. crit. l. l. dicebam, Sepiam ab Archippo commemoratam Thyrsi non filiam, sed uxorem fuisse, Hesychii glossas in animo habebam, Θύρσος: αὐλητὴς ἣν γυναῖκα ἔχων ἑταίραν, et Θύρσου γυνή: Ἀριστοφάνης Νήσοις, οὐ τοῦ αὐλητοῦ μνημονεύων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ φύλλα εἰπεῖν καὶ κλάδους. Ita enim corrigebam codicis lectionem Θυρσουκύνη. Eandem viam ingressus est Bergkius l. l. Quae sequuntur verba τοὺς Τριγλίας cum Schweighaeuserus scribenda videntur τὰς Τριγλίδας vel τὰς Τρίγλας, quod frequens meretricum nomen fuit. V. Antiphanem l. l. Nec tamen improbabile est etiam viri nomen fuisse Τριγλίας. In Euclidis nomine, qui Olymp. XCIV 3 archon eponymus fuerat, vix recte ad κλεῖδας, inter salsamenta memoratas (Athen. VII p. 303 a), allusum esse arbitrantur. Mox Κορακίωνας scripsi praeeunte Bergkio pro eo quod ex C enotatum est κορακιῶνας. Ceteri libri κορακιῶντας. *Coraciones* Casaubono fratres fuisse videntur aut sodales ex Anagyrunte pago, quibus nomen a piscatione aut

venditione *κορακίνων* inditum fuerit. Hoc postremum minus recte dictum est. *Κόραξ* piscis nomen est; hinc recte nomen proprium formatur *Κορακίων*. De *Cobio Salaminio* nihil constat. „Batrachus et ranam significat et nomen est alicuius qui cum odio multorum Athenis tum paredri vices fungebatur, vel eo vulgo minus gratus quod non Athenis natus erat, sed in Histiaea sive Oreo Euboeae." Casaubonus. Notus est Batrachus sub triginta virorum dominatu delator. Qui num idem sit cum Orita, quis definire ausit? Non dubitat tamen Th. Bergkius Comment. p. 380. Cfr L. Hoelscher de vita Lysiae p. 147.

III.

Αἱρουμένους τε πραγμάτων ἐπιστάτας
ἀποδοκιμάζειν, [εἶτα δοκιμάζειν] πάλιν.
ἢν οὖν ποιῶμεν ταῦτα, κίνδυνος λαθεῖν
ἁπαξάπαντας γενομένους παλιναιρέτους.

Harpocratio p. 142 25: *ὅτι γὰρ τοὺς τοιούτους ἐκάλουν παλιναιρέτους, καὶ τοὺς ἀποχειροτονηθέντας καὶ πάλιν χειροτονηθέντας, Εὔπολίς τε ἐν Βάπταις δηλοῖ καὶ Ἄρχιππος ἐν τοῖς Ἰχθύσι λέγων Αἱρουμένους τε πραγμάτων κτλ.* Verba uncis inclusa certa coniectura addidit Porsonus Miscell. p. 281.

IV.

A. Τί λέγεις σύ; μάντεις εἰσὶ γὰρ θαλάσσιοι;
B. Γαλεοίγε πάντων μάντεων σοφώτατοι.

Stephanus Byz. p. 197: *Γαλεῶται μάντεων εἶδος Σικελῶν. γαλεὸς δὲ καὶ ὁ ἀσκαλαβώτης. Φιλύλλιος Αὔγῃ — καὶ Ἄρχιππος Ἰχθύσι Τί λέγεις σὺ μάντις; εἰσὶ γὰρ θαλάσσιοι γαλεοί γε κτλ.* Haec ita emendavimus ut supra adscripta sunt. Confirmant codd. Palatt. in quibus *μάντεις* scriptum est. Qui secundo versu commemorantur galei, ad Galeotas alludunt, portentorum interpretes nobilissimos, de

quibus vide Ciceronem de Divin. I 20 et Aelianum V. H. XII 46. Itaque hic etiam in affini piscium hominumque nomine lusit.

V. VI.

Λεπάσιν, ἐχίνοις, ἐσχάραις, βελόναις τε τοῖς κτεσίν τε.
Κῆρυξ Θαλάσσης τρόφιμος, υἱὸς Πορφύρας.

Athenaeus III p. 86 c: *Ἄρχιππος δ' ἐν Ἰχθύσιν Λεπάσιν κτλ.* et paucis interiectis: *περὶ δὲ τῶν κηρύκων ὁ Ἄρχιππος τάδε λέγει Κῆρυξ κτλ.* Horum versuum primus repetitur III p. 90 f: *μνημονεύει δ' αὐτῶν (κτενῶν) καὶ Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν Λεπάσιν κτλ.* Utroque loco vulgabatur *κτένεσίν τε*, de quo mireris iudicium Buttmanni Gramm. aber. I p. 179. Recte Elmsleius Diar. Edinb. vol. 37 p. 88 scripsit *κτεσίν*, quod altero loco habet etiam cod. Laur. nisi quod is *κτέσιν* exhibet. Elmsleium sequutus est Dindorfius. Thalassa et Porphyra atticarum simul mulierum nomina.

VII.

Athenaeus VII p. 277 f: *μνημονεύει δ' αὐτῶν (τῶν ἀμιῶν) Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι λέγων οὕτως Ὅτε δ' ἤσθες ἀμίας παχείας.* Scribendum videtur *ὅτε δ' ἤσθιες | ἀμίας παχείας.* Nisi forte praestat *ὅτε δ' ἦσθες ἀμίας τὰς παχείας.* Cfr Hist. crit. p. 210.

VIII.

Καὶ τὴν μὲν ἀφύην καταπέπωκεν ἐντυχὼν
ἑψητός.

Athenaeus VII p. 301 a: *Ἑψητὸς ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἰχθυδίων — Ἄρχιππος Ἰχθύσι Καὶ τὴν μὲν κτλ.* Legebatur *ἑψητὸς ἐντυχών.* Elmsleius Diar. Edinb. vol. 19 p. 88 scribebat *καταπέπωχ' ἑψητὸς ἐντυχών τις.* Cfr Hist. crit. p. 207. ubi de Aphya meretricis nomine quae attuli iis adde Grammaticum Bekkeri Anecd. p. 203 15. *Ἀφύα: ὄνομα ἑταίρας. ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπὸ τῆς ἀφύης, ὅπερ ἐστὶν ἰχ-*

θύδιον φαῦλον καὶ λυπρόν. τοιαύτη δὲ ἦν καὶ ἡ ἑταίρα, ὡς ἔοικεν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν ἔσχεν. **Rectius haud dubie Apollodorus Stagonium et Anthin meretrices ideo apuas appellatas esse dicit** ὅτι καὶ λευκαὶ καὶ λεπταὶ οὖσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους εἶχον **apud Athen. XIII p. 586.**

IX.

Ἱερεὺς γὰρ ἦλθ' αὐτοῖσιν ὀρφὼς τοῦ θεοῦ.

Athenaeus VII p. 315 b. de orpho disserens: Ἄρχιππος δ' ἐν Ἰχθύσιν Ἱερεὺς κτλ. **VL** τοῦ θεοῦ. τοῦ θεῶν **superscripto** οῦ **P.** τοῦ θεῶν **AB. Schweighaeuserus** του θεῶν. **Paullo post Athenaeus:** τὴν μέντοι ἑνικὴν εὐθεῖαν ὀξυτόνως προφέρονται Ἀττικοί. Ἄρχιππος Ἰχθύσιν, ὡς πρόκειται. **Contra Arcadius de Acc. p. 94 5:** τὸ δὲ λαγῶς καὶ ὀρφῶς περισπῶνται. **Sed haec nunc pluribus persequutus est Th. Bergkius Comment. p. 418.**

X.

Καὶ μαιώτας καὶ σαπέρδας καὶ γλάνιδας.

Athenaeus VII p. 312 a: ὧν (μαιωτῶν) μνημονεύει Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι διὰ τούτων Καὶ μαιώτας κτλ.

XI.

Ἐκήρυξεν βόαξ,
σάλπης δ' ἐσάλπιγξ' ἑπτ' ὀβολοὺς μισθὸν φέρων.

Athenaeus VII p. 322 a: Ἄρχιππος δὲ ἐν Ἰχθύσιν ἀρσενικῶς εἶπεν ὁ σάλπης Ἐκήρυξεν βόαξ κτλ. **A** κῆρυξ μὲν ἐβόαξ. **BC** κῆρυξ μὲν ἐβόασεν. **P** ἢ κῆρυξ μὲν ἢ βόαξ. **Correxi ad Menandrum p. 126. Fortasse tamen praestat quod Th. Bergkius Comment. p. 378 coniecit,** Κῆρυξ μὲν ἐβόησεν βόαξ.

XII.

Ἱεροὺς Ἀφροδίτης χρυσόφρυς Κυθηρίας.

Athenaeus VII p. 328 a: Χρύσοφρυς. Ἄρχιππος ἐν

Ἰχθύσιν Ἱεροὺς κτλ. Legebatur *ἱερὸς* et *χρύσοφρυς*, quod correctum e xcodicibus.

XIII.

Κύαθον ἐπριάμην παρὰ Δαισίου.

Athenaeus X p. 424 a: *κύαθον δ' ἐπὶ τοῦ ἀντλητῆρος — Ἄρχιππος Ἰχθύσι Κύαθον κτλ.* De Daesia vel Daesio poculorum caelatore nihil aliunde constat.

XIV.

Athenaeus VII p. 331 c: *ἀλλὰ μήν, ἄνδρες ἰχθύες, κατὰ τὸν Ἄρχιππον παρελίπετε — τοὺς ὀρυκτοὺς ἰχθῦς κτλ.* Cfr Hist. crit. p. 207. Simile illud Luciani in Iove Trag. vol. II p. 658 deos compellantis verbis *ἄνδρες θεοί,* et Athenaei IV p. 160 b. *ὦ ἄνδρες κύνες, ihr Herrn Hunde.*

XV.

Athenaeus VII p. 343 c: *ἐν τοῖς Ἰχθύσιν Ἄρχιππος τῷ δράματι ὡς ὀψοφάγον δήσας παραδίδωσι τοῖς ἰχθύσιν ἀντιβρωθησόμενον.* Melanthium dicit poetam tragicum eundemque lurconum principem, de quo v. Hist. crit. p. 206.

XVI.

Pollux VII 16: *τὴν ἀρτόπωλιν καὶ τὴν παντοπωλίαν εἶπεν Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν.*

XVII.

Pollux VII 28: *Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν εἴρηκε νακοτιλτοῦντας.*

XVIII.

Pollux X 30: *καὶ μυλήκορον ἄν τις αὐτὸ* (scil. *τὸ κόρημα* vel *κάλλυντρον*) *καλέσειε· καί τοι σαφὲς ὅτι τοῦτο τῷ μύλωνι προσήκει. ἀλλ' ὅμως Ἄρχιππος εἴρηκεν ἐν Ἰχθύσι Τὴν ἀγορὰν μυληκόρῳ.* Ad sententiae integritatem deesse verbum *καθαίρειν* vel *ἐκκορεῖν*, indicavit iam Hemsterhusius.

XIX.

Scholiasta ad Platonis Apolog. p. 330: *Θεόπομπος δὲ Στρατιώτισιν Ἐμβάδαν αὐτὸν* (sc. Anytum Anthemionis filium) *εἶπεν παρὰ τὰς ἐμβάδας, ἐπεὶ καὶ Ἄρχιππος Ἰχθύσιν εἰς σκυτέα αὐτὸν σκώπτει.*

ΟΝΟΥ ΣΚΙΑ. *)

I.

Τροχιλίαισι ταῦτα καὶ τοπείοις
ἱστᾶσιν οὐκ ἄνευ πόνου.

Harpocratio p. 176 12: *τοπεῖον. Ἰσαῖος κατὰ Διοκλέους. τοπεῖα λέγουσι τὰ σχοινία — Ἄρχιππος Ὄνῳ Τροχιλίαισι ταῦτα κτλ.* Legebatur *τροχηλίαις*, quod correxi Quaest. scen. II p. 47. Idem postea Dobraeus Advers. p. 589.

II.

Photius Lex. p. 335 22. *Ὀμώμοκα: Ἄρχιππος Ὄνῳ.* Quid adeo memorabile illud *ὀμώμοκα* habeat, fortasse alii docebunt.

ΠΛΟΥΤΟΣ. **)

I.

Ἔστιν δέ μοι πρόφασις καλῶς εὑρημένη·
τὸν γὰρ γέροντα διαβαλοῦμαι τήμερον.

Scholiasta Aristoph. Av. 1647: *τῷ διαβάλλεται* (leg. *διαβάλλεσθαι*) *χρῶνται ἐπὶ τοῦ ἐξαπατᾶν, ὡς καὶ Ἄρχιπ-*

---

*) V. Hist. crit. p. 208. **) V. Hist. crit. p. 208.

πος ἐν Πλούτῳ Ἔστιν δέ μοι κτλ. Vs. 1 legebatur εἰρημένη. Emendavit Porsonus Advers. p. 251. — Vs. 2 afferunt Suidas s. v. διαβάλλεται et Zonaras Lex. p. 528. Pro διαβαλοῦμαι Suidas habet διαβαλοῦμεν.

II.

Α. Οἴμοι. Β. τί [δήποτ'] ἐστί; μῶν ἔδακέ τί σε;
Α. ἔδακε; κατὰ μὲν οὖν ἔφαγε κἀπέβρυξέ τις.
Β. τίς ἡ πανουργία τε καὶ θεοσεχθρία;

Scholiasta Aristoph. Vesp. 416: θεοσεχθρία] καὶ Ἄρχιππος Πλούτῳ Οἴμοι τί ἐστι; μῶν ἔδωκε (Florens Christ. ἔδακε); τί σ' ἔδακεν; κατὰ μὲν οὖν ἔφαγε κἀπέβρυξε τίς ἡ πανουργία τε καὶ θεοσεχθρία. Correxi Curis crit. p. 24. quamquam primi versus emendationem non praestiterim. In fine fortasse praestat, μῶν ἔδακέ σέ τις;

III.

Νῦν ὡς ἐγενόμην χρημάτων ἐπήβολος.

Etymol. M. p. 357 26. de adiectivo ἐπήβολος disserens: Ὑπερίδης κατὰ Δημάρχου (leg. Δημάδου) Μήτε πόλιν (πολίτην?) μήτε πολιτείας ἐπήβολον γενέσθαι. Ἄρχιππος, Πλουτῶν νῦν ἐγενόμην χρημάτων ἐπήβολος. Quae Curis crit. p. 48. ita emendavi: Ἄρχιππος Πλούτῳ Νῦν οὖν ἐγενόμην etc. nescius tum, ita legi fere apud Porphyrium Quaest. Hom. p. 5: Ἄρχιππος Πλούτῳ Νῦν ὡς κτλ. Similiter, sed omisso fabulae titulo, scholiasta Homeri Odyss. 2, 319: Ἄρχιππος Νῦν δ' ὡς ἐγενόμην κτλ. Denique Eustathius p. 1448 7: Ἄρχιππος Ἐγενόμην χρημάτων ἐπήβολος.

IV.

Ῥαφίδα καὶ λίνον λαβὼν
τόδε ῥῆγμα σύρραψον.

Pollux X 136: προσδεῖ καὶ ῥαφίδος, ἣν Ἄρχιππος ἐν Πλούτῳ ὠνόμασεν ῥαφίδα κτλ. Scribendum videtur uno

versu *Ῥαφίδα καὶ λίνον λαβὼν τὸ ῥῆγμα σύρραψον τόδε.* V. ad fragm. Pherecratis p. 304.

V.

Pollux VII 63: *Ἄρχιππος ἐν Πλούτῳ πλατυπόρφυρα εἴρηκεν ἱμάτια.*

ΡΙΝΩΝ *)

I.

Ἀθῷος ἀποδὺς θοἰμάτιον ἀπέρχεται
στέφανον ἔχων τῶν ἐκκυλίστων οἴκαδε.

Athenaeus XV p. 678 e: *εὑρίσκω δὲ καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς κυλιστόν τινα καλούμενον στέφανον, καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ Ἄρχιππον ἐν Ῥίνωνι διὰ τούτων Ἀθῷος ἀποδὺς κτλ.* Pollux VII 199: *στεφάνων δὲ εἴδη ἐκκύλιστος, ὥσπερ Ἀρχίππῳ εἴρηται ἐν Ῥίνωνι Ἀπέρχεται στέφανον ἔχων τῶν ἐκκυλίστων* Vs. 1 *ἀποδὺς* pro librorum lectione *ἀποδοὺς* restituit Toupius Emend. vol. III p. 37.

II.

Pollux II 183: *οἳ* (sc. *γλουτοὶ*) *καὶ χοχῶναι καὶ πύγαια προσαγορεύονται. καὶ προχῶναι παρὰ Ἀρχίππῳ ἐν τῷ Ῥίνωνι.* Schol. Aristophanis Equ. 422: *χοχώνη τόπος ὑπὸ τὸ αἰδοῖον, τὸ μεταξὺ τῶν μηρῶν καὶ τῆς κοτύλης καὶ τῶν ἰσχίων. — αἱ αὐταὶ δὲ καὶ πύγαια καὶ προχῶναι παρ' Ἀρχίππῳ καλοῦνται* De *χοχώναις* vide Foesium Oecon. Hipp. p. 352.

III.

Pollux X 177; *τὸ δὲ ξυρὸν πολλῶν εἰρηκότων, παρατηρετέον ὅτι Ἄρχιππος ἐν τῷ Ῥίνωνι ἀρρενικῶς αὐτὸ εἴρηκεν.*

*) V. Hist. crit. p. 209.

INCERTARUM FABULARUM FRAGMENTA.

I.

'Ὡς ἡδὺ τὴν θάλατταν ἀπὸ τῆς γῆς ὁρᾶν
ὦ μῆτέρ ἐστι μὴ πλέοντα μηδαμοῦ.

Stobaeus Floril. 59 7 cum lemmate 'Ἀρχίππου. Callimacho tribuit Trincavellus. Gesnerus *Callimachi alias Archippi*. V. ad Menandri fragm. p. 86. Vs. 1 τὴν θάλατταν Trinc. et codd. μὲν θάλατταν Gesn. et Grot. Ibidem ἀπὸ γῆς vulgo. ἀποιγ (superscripto ς) cod. A. ἀπὸ τῆς γῆς ed. Frankof. Grotius in annotatione et Scaliger Prov. Strom. p. 153 doricas exhibens formas ὡς ἁδὺ τὰν θάλατταν ἀπὸ τᾶς γᾶς ὁρᾶν. Doederlinius Spec. edit. Sophocl. p. 105 ἀπὸ γῆς εἰσορᾶν. Ceterum Epicteti verba Fragm. p. 104 vol. III Schweigh. ὡς ἡδὺ τὴν θάλατταν ἀπὸ γῆς ὁρᾶν, οὕτως ἡδὺ τῷ σωθέντι μεμνῆσθαι τῶν πόνων, ex hoc Archippi et alio Euripidis loco ducta esse indicavi ad fragm. Menandr. l. l.

II.

Σκαφεῦσι κηπωροῖσι τοῖς τ' ὀνηλάταις
καὶ ταῖς γυναιξὶ προσέτι ταῖς ποαστρίαις.

Pollux VII 148: σκαφέας δ' αὐτοὺς (sc. τοὺς σκαπτῆρας vel σκαπανεῖς) Ἄρχιππος καλεῖ Σκαφεῦσι κτλ. Vs. 1 fortasse praestat κηπουροῖσι, quae magis attica videtur forma esse. Cfr Boeckhium Praef. ad Simonis dial. p. XX et Dindorfium ad Aristoph. fragm. p. 219.

III.

Plutarchus Alcib. 1: τῇ δὲ φωνῇ καὶ τὴν τραυλότητα ἐμπρέψαι λέγουσι, καὶ τῷ λάλῳ πιθανότητα παρασχεῖν χάριν ἐπιτελοῦσαν. μέμνηται δὲ καὶ 'Ἀριστοφάνης αὐτοῦ τῆς τραυλότητος (Vesp. 44) καὶ Ἄρχιππος τὸν υἱὸν τοῦ

'*Ἀλκιβιάδου σκώπτων βαδίζει, φησί, διακεχλιδώς, θοἰμάτιον ἕλκων, ὅπως ἐμφερὴς τῷ πατρὶ μάλιστα δόξειεν εἶναι, κλασαυχενεύεταί τε καὶ τραυλίζεται.* Haec olim Curis crit. p. 55 ita constitui posse existimabam:

διακεχλιδὼς
ὁδὶ βαδίζει θοἰμάτιον ἕλκων, ὅπως
μάλιστα δόξει' ἐμφερὴς εἶναι πατρί,
κλασαυχενεύεταί τε καὶ τραυλίζεται.

Sed haec non satis faciunt. In codicibus, qui fere inverso ordine habent *ὅπως ἐμφερὴς μάλιστα τῷ πατρὶ δόξειεν εἶναι*, nihil adiumenti. Penultimus versus fortasse ita scribendus,

χὤπως μάλιστα τῷ πατρὶ δόξει' ἐμφερής.

Κλασαυχενεύεται, quae Bryani est emendatio pro *κλαυσαυχενεύεται*, egregie exprimit fractam Alcibiadis in capite gestando mollitiem. Cfr Comicus incertus apud Clement. Alex. Paed. III p. 108 Sylb.

τὸ δ' ὅλον οὐκ ἐπίσταμαι
ἐγὼ ψιθυρίζειν, οὐδὲ κατακεκλασμένος
πλάγιον ποιήσας τὸν τράχηλον περιπατεῖν.

IV.

'Αμαθὴς σοφός, δίκαιος ἄδικος.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 343. *Ἄδικος: ὁ μὴ ἔχων δίκην διὰ τὸ μὴ δικάζεσθαί τινι. Ἄρχιππος Ἀμαθὴς σοφός, δίκαιος ἄδικος. καὶ τὸ ἀμαθὴς δὲ ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ μηδὲν φύσει εἰδώς.*

V.

Antiatticista p. 113 20. *Συμπατριώτης: Ἄρχιππος. τὸ μέντοι πατριώτης Ἄλεξις.* Spectant haec ad decantatum illud Atticistarum praeceptum quod pluribus illustravit Lobeckius ad Phryn. p. 172.

VI.

Herodiani fragm. p. 460 Lob. *τὸ ξύστρα ὄνομα παρὰ Ἀρχίππῳ τῷ κωμικῷ.* Vide Lobeckium.

VII. VIII.

Pollux III 154: *τὴν δὲ παιδοτριβίαν Ἄρχιππος ὁ κωμικός*. Rectius videtur *παιδοτρίβειαν*. — Idem VI 174: *Ἄρχιππος δὲ ὁ κωμικὸς καὶ τὸ ἰσόχρυσον εἴρηκε*.

IX.

Zonaras Lex. p. 1169 6: *Ἄρχιππος φέρε καθίζωμεν ἐνθαδί. Κρατῖνος Εἰ πρῶτος ἔλθοις κἂν καθίζεσθαι λάβοις*. Ita Tittmannus: cod. *καθίζωμεν θαδί*. Scribendum igitur *φέρε καθίζωμ' ἐνθαδί*.

X.

Photius Lex. p. 47 17. *Ἐωθώς: χωρὶς τοῦ ῑ Ἄρχιππος. καὶ Ἀραρὼς ἔωθας, καὶ Θουκυδίδης ἢ ἐώθεσαν*. Eadem Suidas s. v. *ἐωθώς*. Aeolicam hanc formam dicit Etymol. M. p. 306 50. Cfr ad Cratini fab. inc. XII.

XI.

Photius Lex. p. 512 1. *Σιλλοῦν: τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠρέμα παραφέρειν. οὕτως Ἄρχιππος*.

XII.

Photius Lex. p. 520 6. *Σκιάποδες: Λιβυκὸν ἔθνος. οὕτως Ἄρχιππος*. De fabulosa gente Sciapodum vide Ctesiam Harpocrationis p. 168 in. Schol. Aristoph. Av. 1552 et qui docte de ea exposuit Schneidewinum Coniect. crit. p. 21 sq.

ARISTOMENES.

(Hist. crit. p. 210.)

ΒΟΗΘΟΙ. *)

I.

Ἔνδον γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἀνδρῶν γάργαρα.

Macrobius Sat. V 20: *Gargara, ut videtis, manifeste posuit* (Alcaeus comicus) *pro multitudine. Nec aliter Aristomenes ἐν Μύθοις Ἔνδον γὰρ κτλ.* **Schol. Aristophanis Acharn. 3.** *καὶ τὰ γάραρα δὲ ἐπὶ πλήθους ἐτίθετο — καὶ παρὰ Ἀριστομένει ἐν Βοηθοῖς Ἔνδον γὰρ ἡμῖν γάργαρα.* **Eadem Suidas s. v.** *Ψαμμακοσιογάργαρα.* **Cfr Hist. crit. p. 212.**

II.

Priscianus XVII 23 p. 91 Kr. de abundantia praepositionis agens in locutione *συνακολουθεῖν μετά τινος* **et similibus:** *Aristophanes* **(sic)** *Βοηθοῖς Εὖ γὰρ εὖ πράττειν σε βούλομαι. πῶς λέγεις; ὅπως μετ' ἐμοῦ ξυνέσῃ.* **Ita Putschius, quem Krehlius ut solet negligentissime inspexit. Aldus** *εὖ γὰρ εἰσπράττειν σε βούλομαι πόσα ἔτη ὅπως μετ' ἐμοῦ ξυνῇς.* **Cod. Monac. apud Spengelium App. ad Varron. de lingua lat. p. 626:** *ευ ταρευ πρaττειν σε βουλομαι ποσαετευς οπως μετεμου ξενεσε.* **Neque aliter**

---

*) V. Hist. crit. p. 212.

cod. Tegerns. in quo desinit locus in vocula *ὅπως*. Hermannus apud Krehlium tentabat:

οὐ γὰρ εὖ
πράττειν σε βούλομαί τι; B. πῶς λέγεις; A. ὅπως
μετ' ἐμοῦ ξυνέσει.

Dobraeus ad Plutum 504:

εὖ γάρ σε πράττειν βούλομαι 'γώ. B. πῶς λέγεις;
A. ὅπως; μετ' ἐμοῦ ξυνέσει.

Similiter iam Brunckius Fragm. Aristoph. p. 122 Lips. nisi quod legit *βούλομαι. τόδε πῶς λέγεις;* Reisigius Coniect. p. 45:

εὖ γὰρ ἀεί
πράττειν σε βούλομαί γ', ὅπως ὁσέτη μετ' ἐμοῦ ξυνῇς ἄν.

Apertum est horum omnium nihil certum esse.

III.

Μισῶ σ' ὁτιὴ λέγεις με τᾀσχρά.

Priscianus XVIII 25 p. 232: *Aristophanes* (sic) *Βοηθοῖς Μισῶ σ' ὁτιὴ λέγεις με τᾀσχρά. Huic simile est illud Terentianum in Andria* (IV 2 26): *quid me fiet.* Legebatur *μισῶ σε ὁτιὴ λέγεις με τὰ αἰσχρά.* Correxit Brunckius ad Aristoph. fragm. p. 122 ed. Lips.

IV.

'Επειδὴ τοὺς πρυτάνεις προσήλθομεν.

Priscianus XVIII 26 p. 250: *Aristomenes Βοηθοῖς 'Επειδὴ τοὺς πρυτάνεις προσήλθομεν.* Ita Krehlius, ne verbo quidem de auctore eius, quam sequutus est, lectionis admonens. Habet tamen ita cod. Leid. annotante Scapulae editore Oxoniensi. Putschius *οἵ γ' ἤδη τοὺς πρυτάνεις προσηλθομεν.* Brunckius autem Fragm. Aristoph. p. 122 Lips. haec ita scripta affert *αὐτοὶ γὰρ ἤδη τοὺς κτλ.*

Γ Ο Η Τ Ε Σ. *)

I.

Παντευχίαν δὲ τοῦ θεοῦ ταύτην λαβεῖν
καὶ περίθετον πρόσωπον, ὃ λαβὼν ἕσταθι.

Scholiasta Aristoph. Thesm. 258: *λέγουσι δὲ περίθετον πρόσωπον, ὡς Ἀριστομένης ἐν Γόησιν Παντευχίαν κτλ.* **Vs. 1 malim** *δεῖ* **pro** *δέ.* — **Vs. 3 legebatur** *ἔνσταθι.* **Cfr Hist. crit. p. 212.**

II.

Ὀστακὸν
ἀλίπαστον ἀεὶ τὸν θεράποντ' ἀπεσθίειν.

Athenaeus XIV p. 658 a: *ἀλιπάστων κρεῶν μνημονεύει ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς Ἀριστομένης — ἐν Γόησιν Ὀστακὸν κτλ.*

III.

Athenaeus VII p. 287 d: *Ἀττικοὶ δὲ ὅμως βεμβράδας λέγουσιν. Ἀριστομένης ἐν Γόησι Βεμβράδας φέρων ὀβολοῦ.*

IV.

Athenaeus IX p. 384 d: *ἀναβραστῶν δὲ κρεῶν μνημονεύει Ἀριστομένης Γόησιν οὕτως.* **Aristomenis** *χρῆσις* **excidit.**

V.

Pollux VII 211: *καὶ βιβλιοπώλην μὲν παρὰ Ἀριστομένει εὑρήσεις ἐν Γόησι, βιβλιογράφον δὲ παρὰ Κρατίνῳ ἐν Χείρωσι.* **Cfr Lobeckius ad Phryn. p. 655.**

VI.

Harpocratio p. 182 13: *ὅτι καὶ ἐπ' ἀνθρωπείου δέρματος ἐλέγετο ἡ φορίνη, καὶ Ἀριστομένης ἐν Γόησι δῆλον ποιεῖ.*

---

*) V. Hist. crit. p. 212.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ.

Titulum huius fabulae, quem explicare studui Hist. crit. p. 212, Th. Bergkius Comment. p. 431 fuisse coniicit *Διόνυσος ἢ Ἀσκηταί.* Eo sane ducere videtur unius codicis scriptura apud Pollucem (Fragm. III). Nec probabile est, si index dramatis fuit *Διόνυσος ἀσκητής*, Athenaeum (Fragm. I et II) alteram eius partem omissurum fuisse. Itaque aut probandum quod Bergkius voluit, aut sic statuendum, duas fuisse fabulae editiones, alteram *Διόνυσος*, alteram *Διόνυσος ἀσκητὴς* inscriptam.

I.

Ὁ Χῖος οὐκ οἶσθ' ὡς ἀμαμηλίδας ποιεῖ;

Athenaeus XIV p. 650 d: *αἱ δ' ἀμαμηλίδες οὐκ εἰσὶν ἄπιοι, ὥς τινες οἴονται, ἀλλ' ἕτερόν τι καὶ ἥδιον καὶ ἀπύρηνον. Ἀριστομένης ἐν Διονύσῳ φησίν Ὁ Χῖος κτλ.* Schweighaeuserus tentabat *ὁ Κεῖος*, propter Aeschylidis locum ab Athenaeo allatum, *ἀπίους ἡ νῆσος (Κέως) φέρει κρατίστας κατὰ τὰς ἐν Ἰωνίᾳ καλουμένας ἀμαμηλίδας*, quae verba docent potius rectissime legi *ὁ Χῖος*. Nomen *ἀμαμηλίδας* varie scribitur in libris, quorum B habet *ἀμαμαλίδας*, P *αἱμαμαλλίδας*, A autem *ἀμαμηλίδας*. Verbo *ποιεῖν* eodem sensu usus est Aristophanes Pac. 1322: *κριθάς τε ποιεῖν ἡμᾶς πολλὰς οἶνόν τε πολύν*, qui locus, quem respicit Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 111 20: *πολλὰς ποιεῖν κριθάς: ἀντὶ τοῦ πολλὰς γεωργεῖν κριθάς, καὶ πολὺν οἶνον ποιεῖν*, simul Schweighaeuseri dubitationem tollit, non hominis Chii sed ipsius insulae commemorationem desiderantis.

II.

Ἀλίπαστα ταῦτα παρατίθημί σοι κρέα.

Athenaeus XIV p. 658 a: *ἀλιπάστων δὲ κρεῶν μνημονεύει ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς Ἀριστομένης ἐν Διονύσῳ Ἀλίπαστα κτλ.* Addidi *κρέα* praeeunte Toupio Emend. III p. 95.

III.

Pollux III 150: ἀφ' ὧν (σφαιρῶν) καὶ τὸ σφαιρομαχεῖν, καὶ σφαιρομαχία παρὰ Ἀριστομένει ἐν Διονύσῳ ἀσκητῇ. Unus codex σφαιρομαχίαι et Διονύσῳ ἐν ἀσκηταῖς.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Ἀκρατιοῦμαι μικρόν, εἶθ' ἥξω πάλιν
ἄρτου δὶς ἢ τρὶς ἀποδακών.

Athenaeus I p. 11 d. de verbo ἀκρατίζεσθαι disserens: Ἀριστομένης Ἀκρατιοῦμαι κτλ. Primum versum ex Athenaeo petiit Eustathius ad Odyss. p. 1791 37. Respicit locum Phrynichus App. soph. p. 23 15. ἀκρατίσασθαι: τὸ μικρὸν ἐμφαγεῖν πρὸ τοῦ ἀρίστου. Ἀριστοφάνης (sic) ἀκρατιοῦμαι μικρόν. V. Hist. crit. p. 212.

II.

Pollux VII 167: Ἀριστομένης δὲ ὁ κωμικὸς φιλακόλουθος ἄρχεται. Fuit qui ἔρχεται corrigeret. Sed quis praestet poetam non acumen petiisse ex oppositis? ut sensus sit, *qui alias sequacem se praestitit, nunc ipse rei initium facit.* Φιλακόλουθος ex Aristoph. Ran. 416 assumpsisse videtur.

III.

Harpocratio p. 127 9: ὅτι δὲ καὶ οἱ δοῦλοι ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐτέλουν τὸ μετοίκιον, ἄλλοι τε τῶν κωμικῶν δεδηλώκασι καὶ Ἀριστομένης.

C A L L I A S.

(Hist. crit. p. 213 sqq.)

Α Τ Α Λ Α Ν Τ Η. *)

Κέρδος αἰσχύνης ἄμεινον· ἕλκε μοιχὸν ἐς μυχόν.

Zenobius IV 67: *Κέρδος αἰσχύνης ἄμεινον· ἕλκε μοιχὸν ἢ μυχόν. ταύτης μέμνηται Καλλίας ἐν Ἀταλάντῃ.* **Correxi Quaest. scen. II p. 49. V. Gaisfordium. Non minus corrupte Suidas II p. 584:** *καὶ παροιμία „ἕλκει μοιχὸς ἐς μοιχόν" ῥηθεῖσα τῷ Καλλίᾳ.* **W. C. L. Clarisse Spec. hist. litt. p. 187 coniicit** *ἐκ μυχοῦ.* **Priorem proverbii partem,** *κέρδος αἰσχύνης ἄμεινον,* **habet etiam Diogen. V 42.**

Κ Υ Κ Λ Ω Π Ε Σ. **)

I.

Κίθαρος ὀπτὸς καὶ βατὶς θύννου τε κεφάλαιον τοδί,
ἐγχέλεια, κάραβοι, λινεύς, ἀχαρνὼς οὑτοσί.

Athenaeus VII p. 286 b: *ἀχαρνός. Καλλίας Κύκλωψι Κίθαρος — οὑτοσί.* **Idem p. 306 a. de citharo pisce disserens:** *Καλλίας δὲ ἢ Διοκλῆς Κύκλωψι Κίθαρος — τοδί.* **Vs. 1 pro** *κίθαρος* **priore loco Athenaei legebatur** *κίθαρις.*

---

*) V. Hist. crit. p. 214. **) V. Hist. crit. p. 214.

— Vs. 2 libri ἐγχελία vel ἐγχέλια, αἰνεεύς et οὕτως. In his ἐγχέλεια et οὑτοσὶ emendavit Schweighaeuserus, λινεὺς Erfurdtius Observ. p. 461. Confirmat Lexicon Bekkeri Anecd. p. 474 1. Ἀχαρνώς: ἀχαρνὼς καὶ ὀρφὼς ὁ αὐτός. Καλλίας Κύκλωψιν Ἐγχέλεια, κάραβοι, λινεύς, ἀχαρνὼς οὑτοσί. Hesychius, Λινεύς: ἰχθὺς ποιός. Photius p. 224 22. Λινεύς: κεστρεύς. Ex eodem Lexico ἀχαρνὼς pro ἄχαρνος scribendum esse monui Quaest. Menandr. p. 51.

II.

Τί γὰρ ἡ τρυφερὰ καὶ καλλιτράπεζος Ἰωνία εἴφ' ὅ τι πράσσει.

Athenaeus XII p. 524 f: τοὺς δὲ σύμπαντας Ἴωνας ἐπισκώπτων Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν Κύκλωψί φησι Τί γὰρ κτλ. „In hoc versu memorabilis est caesurae neglectio, cuius unum exemplum Avium novimus v. 600: τῶν ἀργυρίων· οὗτοι γὰρ ἴσασι· λέγουσι δέ τοι τόδε πάντες.“ Dindorfius. Aliud exemplum habemus in Platonis Symmach. II 4: εἷς δ' ἀμφοτέρων ὄστρακον αὐτοῖσιν ἀνίησ' εἰς μέσον ἑστώς, quod tamen recte mihi correxisse videor. Ac fortasse ne Aristophaneus quidem versus vitii immunis est. Calliae versus iambicos videri iam olim ad Menandr. p. 273 indicavi:

τί γὰρ ἡ τρυφερὰ καὶ καλλιτράπεζος Ἰωνία
εἶπον ὅ τι πράσσει.

Atque ita nunc etiam Dobraeus Advers. II p. 339. Nec offendere debet frequens anapaestorum usus. Ceterum ante Dindorfium scribebatur εἶφ' pro εἴφ'.

III.

Καὶ δέξαι τηνδὶ μετανιπτρίδα τῆς Ὑγιείας.

Athenaeus XI p. 487 a. de poculo μετανιπτρὶς dicto disserens: ἔνιοι δὲ τὴν μετὰ τὸ νίψασθαι πόσιν (sc. dicebant μετανιπτρίς), ὡς Σέλευκος ἐν Γλώσσαις. Καλλίας δ' ἐν Κύκλωψι Καὶ δέξαι κτλ.

IV.

Φυλλὰς ἡ δειπνων κατάλυσις ἥδε καθάπερ σχημάτων.

Athenaeus IV p. 140 e: ὅτι δὲ ἔθος ἦν τοῖς πάλαι καὶ φύλλα δάφνης τραγηματίζεσθαι Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν τοῖς Κύκλωψί φησιν οὕτως Φυλλάς κτλ. **Vulgo** φῦλλα σὺ (**A** φυλασῃ. **B** φυλάσῃ) δείπνων καταλύσεις· ἡ δὲ καθάπερ σχημάτων. **Emendavit Erfurdtius, nisi quod vulgatum** ἡ δὲ **et punctum post** κατάλυσις **reliquit.**

V.

Athenaeus VII p. 285 e. de apuis disserens: *Καλλίας Κύκλωψι Πρὸς τῆς ἀφύης τῆς ἡδίστης.* **Ita Porsonus Advers. p. 92. Vulgo** πρό. **Ludere videtur in ambiguitate vocabuli** ἀφύη, **quod et piscis et meretriculae nomen est. V. supra p. 721 et Th. Bergkium Comment. p. 316.**

VI.

Athenaeus XV p. 667 d: ὁμοίως δὲ διεξέρχονται Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ καὶ Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν Κύκλωψιν, **scil.** ᾠὰ καὶ πεμμάτια καὶ τραγήματα **esse praemia cottabismi.**

VII.

Suidas I p. 310: εἴρηται δὲ ἀράχνης καὶ παρ' Ἡσιόδῳ καὶ παρὰ Πινδάρῳ καὶ παρὰ Καλλίᾳ. λέγουσι δὲ καὶ ἀραχνικὰ (**Bernh. coni.** ἀραχνικὸς) ἀπὸ τῆς ἀράχνης ὀρθῆς. Καλλίας Κύκλωψιν *Ὥσπερ ἀραχνικὸς τὴν ὁδὸν προφορούμενα,* **sive, ut Bernhardius ex uno codice scripsit,** προφορουμένω. **Eadem, sed omisso Calliae versu, habet Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 442 in. ubi pro** παρὰ Καλλίᾳ **editum est** παρὰ καλλίοις. **De forma** ἀραχνικὸς **merito dubitat Bernhardius. Idem verba** ἀπὸ τῆς ἀράχνης ὀρθῆς **non suo loco posita esse et in Calliae versu** ὥσπερ γ' **legendum esse arbitratur. Mihi Suidas excerpta ex diversis grammaticis temere coniunxisse, et non** ἀραχνικά, **sed** ἀράχναι **scripsisse videtur, hoc sensu: dicunt etiam** ἀράχναι **a**

nominativo ὁ ἀράχνης. Haec si vera sunt Calliae versus fortasse ita scribendus est, ἀλλ' ὥσπερ ἀράχναι τὴν ὁδὸν προφορούμεθα, vel ὥσπερ γὰρ ἀράχναι τὴν ὁδὸν προφορουμένω. Verbum προφορεῖσθαι, quod proprie textorum est stamina ultro citroque ducentium, Pollux VII 32 et schol. Aristoph. Av. 4. metaphorico sensu de iis qui ultro citroque cursitant praeter Aristophanem l. l. ἀπολούμεθ' ἄλλως τὴν ὁδὸν προφορουμένω, dixit Xenophon Cynegetico.

VIII.

Pollux VII 105: χαλκώματα δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς καὶ Σφηξὶν εἴρηκε. Καλλίας δ' ἐν Κύκλωψι κεχαλκεῦσθαι τοίνυν ἑσπέρας. Corrupta verba fortasse alii emendabunt.

IX.

Pollux VII 116: τὰ δὲ ἴχνη τῶν τροχῶν, ἃ Ὅμηρος ἁρματροχίας εἴρηκε, Καλλίας ἐν Κύκλωψιν ἁμαξοτροχίας λέγει. Unus codex ἁματροχίας, ut legitur Iliad. ψ' 422: τῇ ῥ' εἶχεν Μενέλαος ἁματροχιὰς ἀλεείνων. Sed idem vs. 505: γίγνετ' ἐπισσώτρων ἁρματροχίη κατόπισθεν. Confudit haec Pollux, ut Callimachus qui Fragm. CXXXV ἁματροχίας dixit de rotarum vestigiis. Vide scholia ad utrumque locum Homeri.

ΠΕΔΗΤΑΙ. *)

I.

A. Πῶς ἄρα τοὺς Μελανθίους τῷ γνώσομαι;
B. οὓς ἂν μάλιστα λευκοπρώκτους εἰσίδῃς.

Scholiasta Aristoph. Av. 151: Μελάνθιος ὁ τραγικὸς κωμῳδεῖται — εἰς μαλακίαν καὶ ὀψοφαγίαν. Πλάτων δὲ

*) V. Hist. crit. p. 214.

αὐτὸν ἐν Σκύθαις ὡς λάλον σκώπτει. Καλλίας Πεδήταις Τίς ἄρα τοὺς Μελανθίους — εἰσίδῃς. εἶχε δὲ Μελάνθιος λέπραν. Vs. 1 πῶς ἄρα scripsi pro edito τίς ἄρα. Cfr Plutarch. de esu an. p. 994 a: ὑμᾶς δὲ πῶς νῦν τίς λύσσα ἔγει. Et similia passim legas. De Melanthio vide Hist. crit. p. 206.

II.

Α. Τί δὴ σὺ σεμνοῖ καὶ φρονεῖς οὕτω μέγα;

Β. ἔξεστι γάρ μοι. Σωκράτης γὰρ αἴτιος.

Diogenes Laert. II 5 de Socratis cum Euripide familiaritate disserens: ἐδόκει δὲ συμποιεῖν Εὐριπίδῃ — καὶ Καλλίας ἐν Πεδήταις Ἤδη σὺ σεμνὴ κτλ. Frob. ἤδυ pró ἤδη, et καταφρονεῖς pro καὶ φρονεῖς. Scripsi τί δή cum Dindorfio Fragm. Aristoph. p. 21. Pro σεμνή, quod ferri non potest, Menagius scribebat σεμνῇ. Voluit haud dubie σεμνοῖ, quod etiam Dindorfius coniecit.

III.

Scholiasta Aristophanis Av. 31: εἰς δὲ τὴν ποίησιν αὐτὸν κεχλευάκασι, Καλλίας μὲν ἐν Πεδήταις Καὶ Σάκαν οἱ χοροὶ μισοῦσι. Acestorem poetam tragicum dicit, quem Sacam vocabant, peregrinam hominis originem ridentes. Photius p. 496 18: Σάκας ἐπεκαλεῖτο ὁ τραγῳδοποιὸς Ἀκέστωρ ὡς ξένος καὶ βάρβαρος. οἱ γὰρ Σάκαι Σκυθικὸν γένος. Eundem στιγματίαν dicit Eupolis Adul. I 14. Cfr schol. ad Aristoph. Vesp. 1216. Calliae verba Burgesius recte ita corrigit: καὶ Σάκαν | ὃν οἱ χοροὶ μισοῦσιν.

IV.

Athenaeus VIII p. 344 e: Λάμπωνα τὸν μάντιν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις (sc. ἐπὶ τῇ ὀψοφαγίᾳ) κωμῳδοῦσι Καλλίας Πεδήταις καὶ Λύσιππος Βάκχαις. V. fragm. Cratini p. 48.

V.

Pollux VII 118: τρύπανον, τέρετρον, τρυπανοῦχος, ἀρίς. Καλλίας γοῦν ἐν Πεδήταις λέγει τῆς πατρικῆς ἀρίδος.

VI.

Etymol. M. p. 301 55: *εἰσῇμεν ἀντὶ τοῦ εἰσῄειμεν σὺν τῷ ῑ Καλλίας Πεδήταις, καὶ εἰσῇσαν ἀντὶ τοῦ εἰσῄεσαν σὺν τῷ ῑ Ἀγάθων Ἀερόπῃ.*

VII.

Athenaeus IV p. 176 f: *τῶν δ' ἐλύμων αὐλῶν μνημονεύει καὶ Καλλίας ἐν Πεδήταις.*

VIII.

Scholiasta Platon. Bekk. p. 391: *καὶ Περικλέα δημηγορεῖν παρεσκεύασεν (Ἀσπασία), ὡς Αἰσχίνης ἐν διαλόγῳ Ἀσπασίᾳ, καὶ Καλλίας ὁμοίως Πεδήταις.* Ita enim haec probabiliter constituit Dindorfius. V. Hist. crit. p. 182.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Μετὰ μαινομένων φασὶν χρῆναι μαίνεσθαι πάντας ὁμοίως.

Clemens Alex. Strom. VI p. 264: *Καλλίᾳ τῷ κωμικῷ γράφοντι Μετὰ μαινομένων φασὶν χρῆναι μαίνεσθαι πάντας, ὁμοίως Μένανδρος ἐν Πωλουμένοις παρισάζεται λέγων Οὐ πανταχοῦ κτλ.* Grotius Excerpt. p. 864: *Apud insanos omnibus aiunt esse insanire decorum.* In his *ὁμοίως* ad Calliae versum trahendum esse monuit Bentleius Emend. ad Menandrum p. 56.

II.

Ἔτνος, πῦρ, γογγυλίδες, ῥάφανοι, δρυπεπεῖς, ἐλατῆρες.

Athenaeus II p. 57 a: *Καλλίας δ' ἐπὶ ῥαφανῖδος εἴρηκε τὴν ῥάφανον. περὶ γοῦν τῆς ἀρχαιότητος τῆς κωμῳδίας διεξιὼν φησιν Ἔτνος πῦρ κτλ.* De cibariorum exilitate agit antiquis comoediae temporibus in choreutas collatorum. Vide

quae supra dixi ad Pherecr. p. 290 et Fritzschium ad Aristoph. Thesm. p. 289. Pro πῦρ Arnaldus Lect. gr. I 17 coniecit πῦαρ, Fritzschius πυριάτης. Hoc si verum est, locus dactylicis hexametris conceptus fuisse videri potest:

ἜΕτνος, πυριάτης,
γογγυλίδες, ῥάφανοι, δρυπεπεῖς, ἐλατῆρες ᴗ — —

III.

Τραυλὴ μέν ἐστιν, ἀλλ' ἀνεστομωμένη.

Pollux II 102: ἀναστομῶσαι τὰς τάφρους φησὶν Ἡρόδοτος (immo Xenoph. Cyrop. VII 5) καὶ Καλλίας ὁ κωμικὸς Τραυλὴ μὲν κτλ. Dicuntur haec in mulierem blaesam, sed multa in dicendo acrimonia utentem. Idem expressit Sophocles Oed. Col. 799 dicens πολλὴν ἔχειν στόμωσιν.

IV.

Pollux II 101: Καλλίας δὲ ὁ κωμικὸς καὶ μετάλλου στόμα εἴρηκε.

V.

Pollux II 112: καὶ στρηνόφωνος παρὰ Καλλίστῳ κωμικῷ. Legendum Καλλίᾳ τῷ κωμικῷ, ut monui Comment. Misc. I p. 32. Occupavit Porsonus Misc. p. LVII.

VI.

Pollux II 186: καὶ τὸ βουβωνιᾶν ἐκεῖθεν (a βουβών), ὡς ὁ Καλλίας.

VII.

Pollux III 25: ἀδελφίζειν Ἰσοκράτης εἶπε. καὶ ἀδελφὰς δὲ ἐρεῖς ἐπιθυμίας. Καλλίας δὲ δυαδελφίδην ταὐτῷ μυχῷ. Haec corrupta esse apertum est. Fortasse δύ' ἀδελφίδι' ἐν ταὐτῷ μυχῷ.

VIII.

Pollux IV 9: καὶ μέντοι καὶ δοκησίνους ἢ καὶ δοκησιδέξιοι Καλλίας εἴρηκεν ὁ κωμικός. Δοκησιδέξιος dixit etiam Pherecrates p. 340.

IX.

Athenaeus I p. 22 c: ὀρχησταὶ ἔνδοξοι Βολβὸς (sive Βόλβος) μὲν παρὰ Κρατίνῳ καὶ Καλλίᾳ, Ζήνων δὲ ὁ Κρὴς — παρὰ Κτησίᾳ.

X.

Scholiasta Aristoph. Vesp. 1480: ἐκ δὲ τοῦ ἐλλεβόρου καὶ ἐλλεβοριᾶν τὸ ἐλλεβόρου δεῖσθαι, ὡς Καλλίας φησί, καὶ ἐλλεβορίζειν. Etymol. M. p. 331 29: ἐλλεβοριᾶν, τὸ ἐλλεβόρου δεῖσθαι ὡς φαρμάκου. οὕτω Καλλίας. Eadem Suidas et Zonaras. Nota haec vis verborum in ιᾶν exeuntiam, cuius tamen et veteres et recentiores interpretes immemores fuere apud Aristoph. Plut. 1117: τὸ θύριον φθεγγόμενον ἄλλως κλαυσιᾷ, h. e. κλαυμάτων δεῖται. Verte igitur, *ianua sine caussa crepans vapulabit.* Vulgo κλαυσιᾶν de strepitu ianuae intelligunt.

XI.

Photius Lex. p. 245 2. Μαμμᾶν: Ἀργεῖοι τὸ ἐσθίειν. οὕτω Καλλίας.

XIII.

Photius Lex. p. 616 17. Ὑηνῶν: σκαιῶν καὶ ἀμαθῶν· καὶ ὑηνία σκαιότης καὶ ἀμαθία. οὕτως Καλλίας. Zonaras Lex. p. 1764: ὑηνεὺς ὁ σκαιός, ὁ φλύαρος, ὁ ἀμαθής. καὶ ὑηνία. οὕτω Καλλίας. Incertum est utrum ὑηνὸς vel ὑηνεὺς an ὑηνία ex Callia afferatur. Cfr Pherecratis fab. inc. XI.

H E G E M O N.

(Hist. crit. p. 214.)

Φ Ι Λ Ι Ν Η

Μάλα ταχέως αὐτῶν πρίω μοι πουλύπουν,
καὶ δὸς καταφαγεῖν κἀπὸ τηγάνου γόνον.

Athenaeus III p. 108 c: *Ἡγήμων δ' ἐν Φιλίννῃ* (B *φιλλίνη*) *καὶ γόνον ἐκ ταγήνου ἐσθίοντας ποιεῖ ἐν τούτοις· Μάλα ταχέως κτλ.* Vs. 1 AP *πριῶ*. Tum *μοι* ex coniectura addidi; *αὐτῶν* de numis intelligi licet, quorum in antecedentibus mentio facta fuerit. Coraes ad Xenocr. p. 206 tentabat *αὐτῷ πρίω σὺ πώλυπον* (sic). — Vs. 2 *γόνον* Schweighaeuserus recte interpretatur foeturam piscium, minutos pisciculos. Archestratus Athenaei VII p. 285 b. *τὸν γόνον* (apuas dicit Phalericas) *ἐξανδῶ, τὸν ἀφρὸν καλέουσιν Ἴωνες.* Fabulae nomen dubitari possit utrum *Φίλιννα* an *Φιλίνη* scribendum sit. Verius mihi videtur *Φιλίνη* propter Athenaeum XV p. 699 e. *γέγραφε δὲ* (*Ἡγήμων*) *καὶ κωμῳδίαν εἰς τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἣν ἐπιγράφουσι Φιλίννην*, quod quum haud dubie corruptum sit, facilius in *Φιλίνην* quam in *Φίλινναν* mutaveris. Eandem formam haud obscure indicat cod. B in eo Athenaei loco, quem supra adscripsimus.

LYSIPPUS.

(Hist. crit. p. 215 sqq.)

ΒΑΚΧΑΙ. *)

I.

Α. *Ἕρμων, τί ἔστι, πῶς ἔχομεν; Β. τί δ' ἄλλο γ' ἢ*
ὁ πατὴρ ἄνωθεν ἐς τὸ φρέαρ, ἐμοὶ δοκεῖν,
ὥσπερ τὸν οἶνον τοῦ θέρους, καθεικέναι.

Athenaeus III p. 124 d: *ὅτι δὲ καὶ τὸν οἶνον ἔψυχον ὑπὲρ τοῦ ψυχρότερον αὐτὸν πίνειν Στράττις φησὶν ἐν Ψυχασταῖς* (Fragm. I) *καὶ ὁ Λύσιππος ἐν Βάκχαις Ἕρμων τί ἔστι κτλ. Βάκχαις* Casaub. ed. secunda. *βάκχοις* ABVL. — Vs. 2 A *μοὶ δοκεῖν.* C *μοι δοκεῖν.* VL *μὴ δοκεῖν.* Porsonus Adv. p. 275 *ἡμᾶς δοκεῖν*, ut *ἡμᾶς* pendeat a *καθεικέναι.* Fortasse *ὁ πατήρ μ' ἄνωθεν.* — Vs. 3 Dobraeus Adv. II p. 304 *καθεῖκέ με* Infinitivus *ἀνακολούθως* illatus videtur, ut in locis ad Theocr. XII 14 indicatis.

II.

Βλαύτῃ, κοθόρνῳ, Θετταλίδι.

Pollux VII 89: *καὶ Θετταλὶς δὲ ὑπόδημα μηνῦον τοὺς εὑρετάς. μέμνηται δ' αὐτοῦ Λύσιππος ἐν Βάκχαις Βλαύτῃ, κοθόρνῳ, Θετταλίδι.* Stephanus Byz. p. 394: *ἔστι καὶ Θετταλὶς ὑπόδημά τι ποιόν, ὡς Λύσιππος* (codd. *Λύσις*) *ἐν Βάκχαις.* De *βλαύτῃ* vide ad Hermippi Moer. Fragm. II 4.

---

*) V. Hist. crit. p. 216.

III.

Ἀλλὰ τρίμιτός ἐστι πλεκτός.

Pollux X 50: *ἔξεστι δ' εἰπεῖν καὶ πλεκτοὺς πίλους, καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομαζομένων οὐδώνων πίλους τριμίτους, Λυσίππου εἰπόντος ἐν Βάκχαις Ἀλλὰ τρίμιτός ἐστι πλεκτός.* Nonne *πῖλος* pro *πλεκτός*?

IV.

Αὐτοῖσιν αὐλοῖς ὁρμαὶ καὶ γλωττοκομείῳ.

Pollux X 154: *τὸ μέντοι γλωττοκομεῖον εἴρηκε Λύσιππος ἐν Βάκχαις Αὐτοῖσιν αὐλοῖς ὁρμαὶ καὶ γλωττοκομείῳ.* Unus MS *αὐτοῖς* et *ἑρμαί*. Bene Salmasius et Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 69: *αὐτοῖς αὐλοῖς ὁρμᾷ καὶ γλωττοκομείῳ, tibicen irruit una cum tibiis et glottocomio.* Lobeckius ad Phryn. p. 99: *αὐτοῖσιν αὐλοῖς ἦρέ με | καὶ γλωττοκομείῳ.*

V.

Οὐδ' ἀνακνάψας καὶ θειώσας τὰς ἀλλοτρίας ἐπινοίας.

Pollux VII 41: *καὶ θεῖον δὲ τὸ ὑπουργοῦν τῷ κναφεῖ, ἀφ' οὗ Λύσιππος Ὁ δ' ἐπιγνάψας κτλ.* Ita edd. veteres. MS Iungerm. *σὺ δὲ ἀνακνάψας*. Cod. Falck. *ἀναγνάψας*. Eundem locum respiciens Pollux VII 37: *κναφεύειν ἔφη Ἀριστοφάνης, καὶ ἀναγνάψαι Λύσιππος ὁ κωμικός.* Scripsi cum Dobraeo ad Aristoph. Plut. 166 *οὐδ' ἀνακνάψας*. Ad Bacchas autem haec rettuli propter alium locum Pollucis VII 77: *δευτερουργῆ δὲ χλαῖναν ἐκάλουν, ἣν οἱ νῦν ἐπίγναφον, καὶ δευτερουργοὺς τοὺς τοῦτο ποιοῦντας. τάχα δὲ τοῦτο ὑποδηλοῖ καὶ Λύσιππος ἐν Βάκχαις.* Sententiam loci indicavi Hist. crit. p. 216. Recte iam Dobraeus l. l. „de se loquitur comicus, quomodo Aristophanes Nub. 538—550. Pac. 750. 761."

VI.

Athenaeus VIII p. 344 e: *καὶ Λάμπωνα δὲ τὸν μάντιν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις* (sc. *ἐπὶ τῇ ὀψοφαγίᾳ*) *κωμῳδοῦσι Καλλίας Πεδήταις καὶ Λύσιππος Βάκχαις.* Hesychius, *Ἀγερσικύβηλις. Κρατῖνος ἐν Δραπέτισιν ἐπὶ Λάμπωνος. τὸν αὐτὸν*

ἀγύρτην καὶ κυβηλιστὴν εἶπεν οἱονεὶ θύτην καὶ μάντιν — ὅθεν καὶ Λύσιππος ἐν Βάκχαις τὸν αὐτὸν ἀ γ ύ ρ τ η ν κωμῳδεῖ. Cfr ad Cratini fragm. p. 51.

EX INCERTIS FABULIS.

I. II.

Εἰ μὴ τεθέασαι τὰς Ἀθήνας, στέλεχος εἶ,
εἰ δὲ τεθέασαι μὴ τεθήρευσαι δ', ὄνος,
εἰ δ' εὐαρεστῶν ἀποτρέχεις, κανθήλιος.
* * * *
Αὕτη πόλις ἔσθ' Ἑλληνὶς ἡ ῥόδοις ἴσην
εὐωδίαν ἔχουσα χἄμ' ἀηδίαν.
τὰ γὰρ Ἁλιεῖα μεγάλην εἰς σχολήν·
τὸ δ' ἁλιακὸν ἔτος με μαίνεσθαι ποιεῖ·
ὅταν δὲ τὴν λεύκην τις αὐτῶν πραέως
ἁλιακὸν εἶναι στέφανον εἴπῃ, πνίγομαι
οὕτως ἐπ' αὐτοῖς, ὥστε μᾶλλον ἂν θέλειν
ἀποκαρτερεῖν ἢ τοῦτ' ἀκούειν καρτερεῖν.
τοιοῦτο τῶν ξένων τι καταχεῖται σκότος.

Dicaearchus Descr. Graec. p. 22 Buttm. τὸ καθόλου δ' ὅσον αἱ λοιπαὶ πόλεις πρός τε ἡδονὴν καὶ βίον διόρθωσιν τῶν ἀγρῶν διαφέρουσι, τοσοῦτον τῶν λοιπῶν πόλεων ἡ τῶν Ἀθηναίων παραλλάττει. Φυλακτέον δ' ὡς ἔνι μάλιστα τὰς ἑταίρας, μὴ λάθῃ τις ἡδέως ἀπολόμενος. Οἱ στίχοι Λυσίππου. Εἰ μὴ κτλ. **Priora transtulit Grotius Excerptis p. 876:**

Athenas nunquam si vidisti, stipes es:
quod si vidisti nec placuerunt, es asinus:
quodsi placuerunt et abis, es cantherius.

His qui proxime subiiciuntur in Dicaearchi fragmento ver-

sus, non ad Athenas sed ad Rhodiorum civitatem spectare, verissime intellexit Naekius (Mus. Rhen. 1832 vol. I p. 57) praeeunte viro docto, quem Casaubonum esse suspicatur, apud Hudsonum Geogr. min. II p. 10. Vs. 1 vulgo ἡ ῥόδοις διασσήν. Scripsi ἡ ῥόδοις ἴσην, nota breviloquentia, cuius exempla vide apud Schaeferum Melet. p. 58. Idem Naekio in mentem venerat, sed sprevit prae altera sua coniectura ἡ ῥόδων δίκην, cui sustentandae proverbium comminisci coactus est, quo rosae et voluptatem et taedium afferre dicuntur. Ingeniosum hoc; at facilior tamen altera ratio, qua Rhodus et rosarum suavitatem habere et taedium afferre dicitur. — Vs. 2 χἄμ' ἀηδίαν Hermannus in Creuzeri Melet. III p. 183. Vulgo καὶ ἀμαληδίαν. — Vs. 3 vulgo ἁλιεῖτα. Cetera reliqui intacta. Hermannus, Rhodium hominem de Athenis loqui ratus, ita corrigere tentabat, τὰ γὰρ Ἁλιεῖ' ἐκεῖ μεγάλην σχολὴν ἄγει, *de Solis caeremoniis nemo istic cogitat.* His adiutus Naekius scripsit, τὰ γὰρ Ἁλιεῖα τὰ μεγάλ' οὐ σχολὴν ἄγει, *magna enim Haliea sine intermissione aguntur*, *celebrantur.* Ipse coniiciebam, τὰ γὰρ Ἁλιεῖα μὲν μεγάλην ἔχει σχολήν, in quo σχολὴν ἔχει interpretabar διατριβὴν ἔχει, hoc sensu: *nam Haliea quidem sacra magnam afferunt oblectationem.* De Solis sacris Rhodiorum, quorum memoriam hic latere plures viderunt viri docti, afferunt Athenaeum XIII p. 561 e. Aristid. vol. I p. 808 et Eustathium ad Hom. p. 1562 extr. Sequentia ad irrisionem Rhodiorum spectant, qui omnia et vel levissimas res a Solaribus sacris denominabant. — Vs. 4 ἁλιακὸν ἔτος. Pro ἔτος H. Stephanus tentabat ἔθος, alii ἔπος. Naekius aut ἐτὸς *profecto* scribendum esse, aut, quod praefert, ἁλιακὸν ἔτος Rhodiacum dicendi genus fuisse coniicit pro eo quod alii ἡλιακὸν ἐνιαυτὸν appellabant. Horum quod primo loco posuit eam ob caussam probari non potest, quoniam Attici adverbio ἐτὸς non utuntur nisi cum negatione coniuncto, οὐκ ἐτός, οὐκ ἐτὸς ἄρα etc. Alterum fortasse verum est, quamquam ἔτος pro ἐνιαυτὸς dici non credo nisi exempla afferenti. Mihi non improbabile videbatur, Rhodios

etiam pultem, qua festis Halieorum diebus vescebantur, *solarem pultem*, ἁλιακὸν ἔτνος dixisse. — Vs. 5 λεύκην. Populeae frondis memoria quo spectet docet allatus ab Hudsono scholiasta Pind. Olymp. VII 147: ὁ Πίνδαρος τὸν ἀγῶνα Ἡλίῳ τελούμενον εἰς τὸν Τληπόλεμον μετήγαγεν — ἀγωνίζονται δὲ παῖδες καὶ ἄνδρες. ὁ δὲ στέφανος λεύκη δίδοται. Quod eodem versu legitur πρᾳέως Naekius interpretatur *gemüthlich*, *suaviter*. — Vs. 8 ludit in ἀποκαρτερεῖν et καρτερεῖν, ut Timocles Athenaei VI p. 240 e: οὐκ ἀπεκαρτέρησε γὰρ ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐκαρτέρησ', ὦ φίλτατε, πίνων. — Vs. 9 καταχεῖται Hermannus. Vulgo καλεῖται. Casaubonus καχχεῖται.

III.

Ἀλλὰ δᾷδας ἡμμένας ἐμοὶ δότω τις ἔνδοθεν,
καὶ κόρους πλεκτοὺς ἀκραιφνεῖς μυρρίνης.

Etymol. M. p. 531 54. Κορυθάλη: ἡ πρὸ τῶν θυρῶν τιθεμένη δάφνη, ὅτι οἱ κλάδοι, οὓς κόρους καλοῦσι, θάλλουσιν, ὡς καὶ Χρύσιππος Ἀλλὰ δᾷδας ἡμμένας κτλ. Legebatur μου et ἀκραπνεῖς. Correxit Hemsterhusius ad Aristophanis Plut. 1195. In Gudiano Etym. p. 338 15 praeterea ἔνθεν pro ἔνδοθεν et μυρρίνας pro μυρρίνης scriptum. Chrysippo Lysippi nomen substituendum videri monui Hist. crit. p. 216.

IV.

Κύων δέ τις
ἐβόα δεδεμένος * * ὥσπερ Βούδιος.

Hesychius, Βούδιος: παρὰ Λυσίππῳ τὸ ὄνομα Κύων δέ τις ἐβόα δεδεμένος ὥσπερ Βούδιος. Σέλευκος ἀποδίδωσιν ἄφρων, ἀνόητος.

V.

Photius p. 498, 8. Σάμακα: Ἐρατοσθένης ἀπέδωκε τὸν φορμόν. ἄμεινον δὲ τὸν τοξικὸν κάλαμον. οὕτω Λύσιππος. Vide supra p. 5.

L E U C O.

(Hist. crit. p. 217 sqq.)

Φ Ρ Α Τ Ε Ρ Ε Σ. *)

I.

Ἀτὰρ ὁ Μεγάκλεες ὑσθάτου Παάπιδος
Ὑπέρβολος τἀκπώματα κατεδήδοκεν.

Hesychius, *Παάπης, οὗτος ποτήριά τινα τοῖς Ἀθηναίοις ἔπεμψε δῶρα. Λεύκων Φράτερσιν Ἀτὰρ ὁ Μεγάκλεες κτλ.* Exhibui codicis lectionem quamvis corruptam. Musurus *Μεγακλέους ὑστάτου.* Fritzschius in Actis Soc. graecae vol. I p. 137 et Th. Bergkius Comment. p. 107: *ἀτάρ, ὦ Μεγάκλεες, οἶσθά που, Παάπιδος* etc. Similiter ipse olim conieceram:

Ἀτάρ, ὦ Μεγάκλεες, οἶσθ' ἃ τοῦ Παάπιδος —

nosti quae munera a Paapide missa Hyperbolus interverterit. In quo ne post relativum displiceat articulus in *τἀκπώματα*, satis est attulisse Cratini versum p. 226: *ὅνπερ Φιλοκλέης τὸν λόγον διέφθορεν.* Sophocles Antig. 402: *ὃν σὺ τὸν νεκρὸν θάπτειν ἀπεῖπας.* Idem Oed. Col. 1595: *καὶ γὰρ ὃ μηδαμὰ δὴ τὸ φίλον, φίλον.* Ex Platone plura eiusdem generis collegit Heindorfius ad Gorg. p. 121. De Paapide Aegyptio, qui pocula illa pretiosa populo Atheniensium misisse dicitur, ni-

---

*) V. Hist. crit. p. 218. ubi ad ea quae de forma *φράτερες* dixi compara Th. Bergkii Comment. p. 107.

hil constat. Nomen ipsum Aegyptiis frequentatum fuisse docet allatus ab Hesychii interpretibus locus Diogenis Antonii apud Photium Bibl. 166 p. 109: *Παάπις (Παᾶπίς) τις ἱερεὺς Αἰγύπτιος*. Formam vocativi *Μεγάκλεες*, rariorem apud comicos poetas, attigi ad Eupolidis Demos Fragm. XIII 1.

II.

Athenaeus VIII p. 343 c: *κωμῳδοῦσι δ' αὐτὸν* (Melanthium) *ἐπὶ ὀψοφαγίᾳ Λεύκων ἐν Φράτερσιν, Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ. Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ.*

III.

Photius p. 587 17. *Τίβιοι: ἔθνος. Λεύκων ἐν Φράτερσιν. τάχα δὲ οἱ αὐτοὶ τοῖς Τιβαρηνοῖς*. Parum probabilis haec sententia est, si quidem Tibarenos loca Ponto proxima incoluisse constat Chalybibus et Leucosyris vicinos, Tibii autem Phrygiam inhabitabant, ut satis clare indicat Stephanus Byz. p. 708: *Τίβειον (Τίβιον) ὄρος Φρυγίας, ἀπὸ Τιβίου τινός. ἐκ τούτου καὶ Τιβείους (Τιβίους) τοὺς δούλους καλοῦσι.* Prov. Bodl. 647: *καὶ ὅλη ἡ Φρυγία Τιβία καλεῖται.* Accedit quod *Τιβαρηνός*, ut multis poetarum exemplis intelligitur, prima brevi, *Τίβιος* autem prima producta dicitur. Problema arithm. in Brunckii Anal. XVII, 11: *πεντήκοντα Σύρος, Συνέτη δέκα, Τίβιος ὀκτώ.* Ex quo intelligitur non recte Bergkium Comment. p. 107 Menandro restitutum ivisse *Ἀλλ' οὐ τὰ Τιβίου νῷν ἴσως δεῖ φροντίσαι.*

M E T A G E N E S.

(Hist. crit. p. 218)

Λ Υ Ρ Α Ι. *)

I.

Ὑμῖν ὀρχηστρίδας εἶπον ἑταίρας
ὡραίας πρότερον, νῦν δ' οὐχ ὑμῖν ἀγορεύω
ἄρτι χνοαζούσας αὐλητρίδας, αἵ τε τάχιστα
ἀνδρῶν φορτηγῶν ὑπὸ γούνατα μισθοῦ ἔλυσαν.

Athenaeus XIII p. 571 b: *ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες σύσσιτοι, οὐ κατὰ Μεταγένους Αὔρας ἢ τὸν Ἀρισταγόρου Μαμμάκυθον Ὑμῖν ὀρχηστρίδας εἶπον ἑταίρας — ὑπὸ γούνατα μισθοῦ ἔλυσαν, ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντως ἑταιρῶν τὸν λόγον πεποίημαι, τουτέστι τῶν φιλίαν ἄδολον συντηρεῖν δυναμένων.* Vs. 2 vere, ut videtur, Th. Bergkius Comment. p. 423 *νῦν δ' αὖθ' ὑμῖν.* — Vs. 3 paullo insolentius verbum *χνοάζειν* ad iuvenculas puellas transtulit, quod proprie de adolescentulis dicitur. *) — Vs. 4 *φορτηγοὺς ἄνδρας* recte Schweighaeuserus interpretatur peregrinos mercatores cum

---

*) V. Hist. crit. p. 218 sq.

**) Apud Gregor. Nyss. de opif. hom. c. 25 (vol. I p. 112 b) *νεανίαν ἄρτι τοῖς ἰούλοις ὑποχλοάζοντα*, lege *ὑποχνοάζοντα*. Nec Apollonius Rh. III 519 scripsisse videtur *οὐδέ περ ὅσσον ἐπανθιόωντας ἰούλους ἀντέλλων*, sed *ἐπιχνοάοντας*, ut II 43 *τοῖος ἔην Διὸς υἱὸς ἔτι χνοάοντας ἰούλους ἀντέλλων*, quae respicit Etymol. M. p. 472 34. Verbum *ἀνθιάω* num graecum sit vehementer dubito.

navibus onerariis in Piraeeum appellentes. Eorum igitur membra et vires frangere dicuntur meretrices. Pro *γούνατα* ex P enotatum *γούνατος*. Pro *μισθοῦ* fortasse scribendum *μισθῷ*, et *ὑπὸ* cum *ἔλυσαν* coniungendum.

II.

Ὥσπερ ἐπειδὰν δειπνῶμέν που, τότε πλεῖστα λαλοῦμεν ἅπαντες.

Athenaeus VIII p. 355 a: *καὶ μελλόντων ἤδη δειπνεῖν ἐπισχεῖν ἐκέλευεν ὁ Δάφνος, ἐπειπὼν τὸ ἐκ Μαμμακύθου ἢ Αὐρῶν Μεταγένους ἰαμβεῖον Ὥσπερ ἐπειδάν κτλ.*

III.

Ἀλλ' ὦγαθὲ δειπνῶμεν πρῶτον, κἄπειτά με πάντ' ἐπερώτα,
ὅ τι ἂν βούλῃ· νῦν γὰρ πεινῶν δεινῶς πως εἰμ' ἐπιλήσμων.

Athenaeus IX p. 385 b: *οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακρὰν χαίρειν εἰπόντες αὐτῷ ἐδείπνουν, τοῦ Κυνούλκου τὰ ἐξ Αὐρῶν Μεταγένους ἀναφωνήσαντος Ἀλλ' ὦγαθὲ δειπνῶμεν κτλ.* Grotius Excerptis p. 866:

Age nunc, rogo, coenemus; post si vis quaerere, quaere
Quodcunque libet: mihi namque fames mirum quae oblivia portet.

Vs. 1 *πρῶτον* addidi cum Porsono et Dindorfio. Th. Bergkius Comment. p. 421 inter *ὦγαθὲ* et *δειπνῶμεν* inseruit *νῦν δή*, Porsoniana emendatione numeros parum gratos inferri ratus. Quod quid sit non perspicio. Ibid. BC *ἐπερωτᾶν*. — Vs. 2 B *βούλει*. Ibid. A *δεινός*.

IV.

Ἱερεὺς γὰρ ὢν τετύχηκα τῆς Κολαινίδος.

Scholiasta Aristophanis Av. 873: *παρὰ τὴν τῆς φωνῆς ὁμοιότητα Ἀρτέμιδι ἐπώνυμον ἡ Κολαινίς. Μεταγένης δὲ ἐν Αὔραις ἡ Κολαινὶς Ἄρτεμις Ἱερεὺς γὰρ ὢν κτλ.* In

scholiastae verbis nonnihil turbatum est; ac nescio an verba *ἡ Κολαινὶς Ἄρτεμις* **expungenda sint. Apud Metagenem loqui videtur** *δημότης* **Myrrhinusius: apud hos enim Dianam Colaenidem sancte cultam fuisse constat ex Pausaniae Att. 30 3.**

V.

Harpocratio p. 185, 10: *ἐκάλουν δὲ οἱ Ἀττικοὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον ὀρνιθοτροφεῖον οἰκίσκον. Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς, Μεταγένης Αὔραις.*

ΘΟΥΡΙΟΠΕΡΣΑΙ. *)

I.

Ὁ μὲν ποταμὸς ὁ Κρᾶθις ἡμῖν καταφέρει
μάζας μεγίστας αὐτομάτας μεμαγμένας,
ὁ δ' ἕτερος ὠθεῖ κῦμα ναστῶν καὶ κρεῶν
ἑφθῶν τε βατίδων εἱλυομένων αὐτόσε.
τὰ δὲ μικρὰ ταυτὶ ποτάμι' ἐνμεντευθενί
ῥεῖ τευθίσιν ὀπταῖς καὶ φάγροις καὶ καράβοις,
ἐντευθενὶ δ' ἀλλᾶσι καὶ περικόμμασιν,
τῇδὶ δ' ἀφύαισι, τῇδε δ' αὖ ταγηνίαις·
τεμάχη δ' ἄνωθεν αὐτόματα πεπνιγμένα
εἰς τὸ στόμ' ᾄττει, τὰ δὲ παρ' αὐτὼ τὼ πόδε,
ἄμυλοι δὲ περινάουσιν ἡμῖν ἐν κύκλῳ.

Athenaeus VII p. 269 e: *τῶν δὲ Μεταγένους ἐκ Θουριοπερσῶν μνημονεύσας καταπαύσω τὸν λόγον, μακρὰ χαίρειν εἰπὼν ταῖς Νικοφῶντος Σειρῆσιν, ἐν αἷς τάδε γέγραπται — ἀλλ' ὅγε Μεταγένης τάδε φησὶν Ὁ μὲν ποταμός κτλ.* **Vs. 2** *μεγίστους αὐτομάτους* **P. Ex quibus** *αὐτομάτους* **Dindorfio verum videtur. Cratinus tamen Fragm. inc.**

***) V. Hist. crit. p. 220.**

fab. CXVIII dixit *αὐτομάτη δὲ φέρει τιθύμαλλον.* Quamquam quum Phrynichi, qui hoc fragmentum servavit, editio princeps non *αὐτομάτη* habeat, sed *αὐτομάτην*, fortasse *αὐτόματον* scribendum est. In Pherecratis Metall. I 6: *ὥστ' εὐμαρῆ γε καὐτόματ' εἰς τὴν ἔνθεσιν χωρεῖν*, rectius corrigas *αὐτομάτως* quam *αὐτομάτην*. — Vs. 3 vulgo ita scribitur: *ὁ δ' ἕτερος γ', ὁ Σύβαρις καλούμενος ποταμός, ὠθεῖ κῦμα κτλ.* Correxit Elmsleius Edinb. Rev. III p. 193 deletis, quae ex interpretatione accesserunt, verbis *ὁ Σύβαρις καλούμενος ποταμός.* Porsonus tentabat *ὁ δ' ἕτερός ἐστιν ὁ Σύβαρις καλούμενος | ποταμός, ὃς ὠθεῖ κτλ.* — Vs. 4 B *ειλιωμεν.* P *εἰλίωμεν.* Schweighaeuserus praefert *εἰλυόμενον* Ibid. vulgo *αὐτόθεν.* Correxit Schweighaeuserus ex ABD qui habent *αὐτόσσε.* — Vs. 5 libri *ἓν μὲν ἐντεῦθεν.* Correxit Elmsleius ad Acharn. 108. Idem vs. 6 *ῥεῖ* pro *ῥέει.* — Vs. 8 *τιδιδ'* AP. *τί δῆ δ'* B. *ἀφύαισι* Villebrunius. Libri *ἀφύλισι.* Ibid. Elmsleius *τηδεδὶ ταγηνίαις.* — Vs. 9 *τεμάχη δ'* Schweighaeuserus. A *τεμάχη λ'.* B *τε μάχηλ'.* PVL *τεμάχη τ'.*

II.

Τίς τρόπος ἵππων; ὡς δ' ὀρχοῦνται τὸν βαρβαρικὸν τρόπον οὗτοι.

Photius p. 591 9: *Τίς τρόπος ἵππων; παροιμία ἐπὶ τῶν ἀλλοκότων. Μεταγένης Θουριοπέρσαις Τίς τρόπος κτλ.* Eadem Suidas s. *τίς τρόπος.*

III.

Athenaeus VI p. 228 e: *πίνακα μὲν ἔχεις τὸ σκεῦος ὠνομασμένον καὶ παρὰ Μεταγένει ἐν Θουριοπέρσαις.*

IV.

Antiatticista p. 114 1. *Συγκόψαι: ἐπὶ τοῦ πληγαῖς αἰκίσασθαι. Μεταγένης Θουριοπέρσαις.* Eadem Photius p. 555 15. Ac nescio an hinc idem Photius emendandus sit p. 308 24: *ξενοκοπεῖν, ἐπὶ τοῦ πληγὰς ἔλαβον. οὕτω*

Μεταγένης. Quae totidem verbis leguntur apud Suidam. Legendum videtur ξυνεκόπην.

ΟΜΗΡΟΣ Η ΑΣΚΗΤΑΙ. *)

I.

Καὶ Λύκων ἐνταῦθά που
* * προδοὺς Ναύπακτον ἀργύριον λαβὼν
ἀγορᾶς ἄγαλμα ξενικὸν ἐμπορεύεται.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 332: Εὔπολις δ' ἐν Φίλοις καὶ ἐπὶ τῇ γυναικὶ Ῥοδίᾳ κωμῳδεῖ αὐτὸν (Lyconem)· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ Αὐτολύκῳ ὡς ξένον, Μεταγένης δ' ἐν Ὁμήρῳ εἰς προδότην Καὶ Λύκων ἐνταῦθά που κτλ. Priora Th. Bergkius Comment. p. 422 ita constituit: Καὶ Λύκων ἐνταῦθα. B ποῦ; A ὡδὶ προδοὺς κτλ Ego satis habui lacunam indicasse. Vs. 3 editur ἄγαλμ' ἀγορᾶς. Transposuit Bergkius, recte monens ἀγορᾶς ἄγαλμα vocari Lyconem utpote multum in foro rebusque civilibus versatum. Idem opportune advocat Euripidis Electr. 385: αἱ δὲ σάρκες αἱ κεναὶ φρενῶν | ἀγάλματ' ἀγορᾶς εἰσίν. De peregrina Lyconis origine constat ex scholiasta Platonis, ex Ionia eum oriundum et Thorico pago adscriptum fuisse referente. Quo tempore idem Naupactum prodidisse dici possit quaesivit Bergkius l. l. p. 424, cuius si vera est coniectura, fabula haec post pugnam ad Aegos flumen in scenam commissa est.

II.

Scholiasta Aristoph. Av. 1292: διαβάλλεται (Midias) εἴς τε πονηρίαν, ὡς Πλάτων ἐν Νίκαις, καὶ κλοπῆς δημοσίων, ὡς Μεταγένης ἐν Ὁμήρῳ, καὶ συκοφαντίᾳ.

---

*) V. Hist. crit. p. 221.

De alio fragmento probabili coniectura ad hanc fabulam referendo vide Fab. inc. II.

ΦΙΛΟΘΥΤΕΣ.

I.

Κατ' ἐπεισόδιον μεταβάλλω τὸν λόγον, ὡς ἂν
καιναῖσι παροψίσι καὶ πολλαῖς εὐωχήσω τὸ θέατρον.

Athenaeus X p. 459 c: *κατὰ γὰρ τὸν Μεταγένους Φιλοθύτην Κατ' ἐπεισόδιον μεταβάλλω — εὐωχήσω τὸ θέατρον.* Pollux X 88: *τὰς δὲ παροψίδας ἡ μὲν πλείστη χρῆσις ἐλέγχει τοὔνομα ἐπὶ μάζης ἢ ζωμοῦ τινος ἢ ἐδέσματος εὐτελοῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ κἀπὶ τὸ ἀγγεῖον ἑλκτέον τὴν κλῆσιν — τὸ μὲν ἐν τῷ Μεταγένους Φιλοθύτῃ Ὡς ἂν — εὐωχήσω τὸ θέατρον, οἶδ' ὅτι ἐστὶν ἀμφίβολον* Vs. 1 *κατ' ἐπεισόδιος* B. *μεταβάλλω* BC. *μεταβαλῶ* PVL. — Vs. 2 apud Pollucem fortasse rectius *πολλαῖσι παροψίσι καὶ καιναῖς.* Sententiam loci indicavi ad Menandri fragm. p. 286. Cfr Cratini Pyl. I 3. Minus recte Hemsterhusius eas epulas intelligebat, quibus qui certamine fabularum superiores evasissent spectatores excipiebant. Cave autem *ἐπεισόδιον* hic eo sensu accipias, quo quidquid inter duo chori cantica interiectum est significat. *) Hic enim vocabuli *ἐπεισόδιον* usus non nisi ad tragoedias pertinet, falsusque haud dubie est Anonymus de Com. p. XXII in partibus comoediae etiam *ἐπεισόδιον τὸ μεταξὺ δύο χορικῶν μελῶν* commemorans. In comoedia quid appellatum sit episodium indicare videtur Plutarchus de Commun. notit. p. 1065 D. qui allato Chry-

*) Singulari modo apud Stobaeum Flor. CV 51 „*τραγικὸν ἐπεισόδιον*" adscriptum est tredecim versuum fragmento, in quo locus communis de inconstantia fortunae tractatur.

sippi loco hoc: *ὥσπερ αἱ κωμῳδίαι ἐπιγράμματα γελοῖα φέρουσιν, ἃ καθ' ἑαυτὰ μέν ἐστι φαῦλα, τῷ δὲ ὅλῳ ποιήματι χάριν τινὰ προστίθησιν· οὕτως ψέξειας ἂν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν κακίαν, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἄχρηστός ἐστιν,* in sequentibus loco *ἐπιγράμματος* episodii vocabulo usus est. Sed ipsa scriptoris verba apponenda sunt: *πρῶτον μὲν οὖν,* inquit, *τὴν κακίαν γεγονέναι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, ὥσπερ τὸ φαῦλον ἐπίγραμμα γέγονε κατὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ βούλησιν, πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀτοπίας ὑπερβάλλει. — ἔπειτα δὲ τὸ μὲν φαῦλον ἐπίγραμμα τὴν κωμῳδίαν κοσμεῖ καὶ συνεργεῖ πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς, ἐφιεμένης τοῦ γελοίου ἢ κεχαρισμένου τοῖς θεαταῖς· ὁ δὲ πατρῷος καὶ ὕπατος καὶ θεμίστιος Ζεὺς καὶ ἀριστοτέχνας, κατὰ Πίνδαρον, οὐ δρᾶμα δήπου μέγα καὶ ποικίλον καὶ πολυπαθὲς δημιουργῶν τὸν κόσμον, ἀλλὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἄστυ κοινόν, — τί πρὸς τὸ κάλλιστον τοῦτο καὶ σεμνότατον τέλος ἐδεῖτο λῃστῶν καὶ ἀνδροφόνων καὶ πατροκτόνων καὶ τυράννων; οὐ γὰρ ἡδὺ τῷ θείῳ καὶ κομψὸν ἡ κακία γέγονεν ἐπεισόδιον, οὐδὲ δι' εὐτραπέλειαν ἡ ἀδικία καὶ γέλωτα καὶ βωμολοχίαν προστέτριπται τοῖς πράγμασιν. — ἔτι δὲ τὸ μὲν φαῦλον ἐπίγραμμα τοῦ ποιήματος πολλοστημόριόν ἐστι καὶ μικρὸν ἐπέχει παντάπασιν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ χῶρον· καὶ οὔτε πλεονάζει τὰ τοιαῦτα οὔτε τῶν εὖ τι ποιεῖσθαι δοκούντων ἀπόλλυσι καὶ λυμαίνεται τὴν χάριν.* Facile quis in eam delabi possit sententiam, ut parabasin his verbis describi in animum inducat; sed accuratius qui verba contemplatus fuerit, episodium sive epigramma quoddam quasi exodium fuisse intelliget, non alio nisi risus captandi consilio fabulae adiectum, neque necessario cum reliqua actione vinculo coniunctum. Cfr Grammaticus Bekk. Anecd. p. 253 19: *ἐπεισόδιον κυρίως μὲν τὸ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ἐπιφερόμενον τῷ δράματι γέλωτος χάριν ἔξω τῆς ὑποθέσεως, καταχρηστικῶς δὲ ἁπλῶς τὸ ἐξαγώνιον πρᾶγμα.* Quibus similia habet Etymol. M. p. 356 28. Atque hinc est quod Metagenes argumentum fabulae, *τὸν λόγον,* se mutare dicit in episodio. Prae-

terea qui *ἐπεισόδιον* commemoraverit unum novi Cratinum Pyt. XIII:

Ληρεῖς ἔχων· γράφ' αὐτόν
ἐν ἐπεισοδίῳ· γελοῖος ἔσται Κλεισθένης κυβεύων
ἐν τῇδε τῇ κάλλους ἀκμῇ.

Qui locus, cetera sane perdifficilis ad intelligendum, in prima parte nihil habet difficultatis; neque in anapaestica mensura secundi pedis in vs. 2 haereo. Monetur Cratinus, ut Clisthenem in episodio describat et spectatorum risui exponat.

II.

Ὦ πολῖται δεινὰ πάσχω. Β. τίς πολίτης δ' ἐστὶ νῦν
πλὴν ἄρ' ἢ Σάκας ὁ Μυσὸς καὶ τὸ Καλλίου νόθον;

Scholiasta ad Aristophanis Vesp. 1221: *τὸν Ἀκέστορα ξένον κωμῳδοῦσι τὸν τραγικόν, ὃς ἐκαλεῖτο Σάκας. Θεόπομπος Τισαμενῷ* (Fragm. I) *οὐ κοινῶς ξένον, ἀλλὰ Μυσόν. ὁμοίως Μεταγένης Φιλοθύτῃ Ὦ πολῖται κτλ.* Vs. 1 abest vulgo *νῦν* et vs. 2 legitur *ἀρσάκας*. Ven. *ἀρισάκας*. Utrumque emendavit Dindorfius. Th. Bergkius Comm. p. 124 scripsit *πλὴν ἄρ' εἰ*. Ceterum cfr Hist. crit. p. 134.

III.

Athenaeus XV p. 700 f: *μνημονεύει τοῦ διμύξου λύχνου καὶ Μεταγένης ἐν Φιλοθύτῃ.* Antiatticista p. 91, 8. *δίμυξον λύχνον: Μεταγένης Φιλοθύτῃ.* Pollux X 115: *Μεταγένους δὲ* (*εἰπόντος*), *Δίμυξον, ὡς ἐγὼ δοκῶ.* Idem VI 103: *λύχνου δὲ διμύξου τῶν κωμῳδῶν Φιλύλλιος μνημονεύει. Μεταγένης δὲ Δίμυξον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.* Ita enim haec ex cod. Falckenb. redintegranda sunt.

IV.

Pollux VI 40: *Μεταγένης δὲ καὶ λαθροφαγεῖν που λέγει.* Antiatticista p. 106 12: *λαθροφαγεῖν. Μεταγένης Φιλοθύτῃ.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

'Ραφανῖδος,
ἀμύλου, λεκίθων, καρύων, ζωμοῦ, πολφῶν, οἴνου, κολοκύνθης.

Erotianus Gloss. Hipp. p. 314 ed. Franz. Πολφοί: βολβοί. ὡς Μεταγένης φησί 'Ραφανῖδος ἀμύλου — κολοκύνθης. οἱ δὲ βρῶμά τι πολτῶδες εἶναι. Legebatur ῥαφανίδος et λεκύθων. Praeterea malim λεκίθου, quod plurali numero vix dicitur, quando cibarii genus significat. Fortasse etiam οἴνου corruptum est. Nomen πολφοὶ minus recte πόλφοι scribi apud Hesychium et Photium docet Arcad. p. 84 19. Pro κολοκύνθης malim κολοκύντης. V. Lobeck ad Phryn. p. 437.

II.

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ δείπνου.

Athenaeus VI p. 270 e: καὶ θεασάμενος πλῆθος ἰχθύων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ὄψων παρασκευὴν εἰσκυκλουμένην τύψας τῇ χειρὶ τὸ προσκεφάλαιον ἀνέκραγεν

Τέτλαθι δὴ πενίῃ καὶ ἀνάσχεο μωρολογούντων·
ὄψων γὰρ πλῆθός σε δαμᾷ καὶ λιμὸς ἀτερπής.

ἐγὼ γὰρ ἤδη ὑπὸ τῆς ἐνδείας οὐ διθυράμβους φθέγγομαι κατὰ τὸν Σωκράτην, ἀλλ' ἤδη καὶ ἔπη. λιμῶδες γὰρ ὄντως ἡ ῥαψῳδία. Et paucis interiectis p. 271 a: δεῖ οὖν κἀμέ, κατὰ τὸν κωμικὸν Μεταγένην ἐπειπόντα,

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ δείπνου,

τετλάναι. Totum adscripsi locum propter ingeniosam Schweighaeuseri coniecturam, qui etiam priores versus tacito auctôris nomine allatos Metageni assignat, et prout alterum fragmentum εἷς οἰωνὸς ἄριστος etc. fabulae "Ομηρος ἢ ἀσκηταὶ inscriptae attribuit. Probarunt haec Fritzschius Quaest.

IV.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 404 28. *Ἀνθέων*: τὴν γενικὴν ὁμοίως τοῖς Ἴωσιν οἱ Ἀττικοί — καὶ Ἀρισταγόρας Μαμμακύθῳ. Eadem Suidas v. ἀνθέων.

V. VI. VII.

Photius p. 580 1. *σπεῖρα*: ἡ συστροφὴ καὶ τὸ ἄθροισμα. οὐχ ὅπως παρὰ τοῖς τραγικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν Μαμμακύθῳ. Ex eadem Aristagorae fabulae petita videntur quae idem Photius habet p. 107 13. *Ἱμάντας*: τοὺς τῶν ἱστίων. Ἀρισταγόρας. Et p. 204 13. *Λακκόπεδον*: τοὺς ὄρχεις. οὕτως Ἀρισταγόρας. Ita enim pro Ἀνταγόρας scribendum videri indicavi Hist. crit. p. 220.

S T R A T T I S.

(Hist. crit. p. 221 sqq.)

Α Γ Α Θ Ο Ι.

Vide Hist. crit. p. 224 et fragmenta Pherecratis p. 252. Strattidis fabula Pherecrateae fortasse fuit *διασκευή*.

ΑΝΘΡΩΠΟΡΡΑΙΣΤΗΣ. *)

I.

Καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐκ ἐμέλησέ μοι μελῶν,
Εὐριπίδου δὲ δρᾶμα δεξιώτατον
διέκναισ' Ὀρέστην, Ἡγέλοχον τὸν Κιννάρου
μισθωσάμενος τὰ πρῶτα τῶν ἐπῶν λέγειν.

Scholiasta Euripidis Orest. 269 *ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλήν' ὁρῶ] κεκωμῴδηται ὁ στίχος διὰ Ἡγέλοχον τὸν ὑποκριτήν. οὐ γὰρ φθάσαντα διελεῖν τὴν συναλοιφήν, ἐπιλείψαντος τοῦ πνεύματος, τοῖς ἀκροωμένοις τὴν γαλῆν δόξαι λέγειν τὸ ζῷον, ἀλλ' οὐχὶ τὰ γαληνά. πολλοὶ μὲν οὖν διέπαιξαν τῶν κωμικῶν, Ἀριστοφάνης καὶ Στράττις ἐν Ἀνθρωπορραίστῃ Καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτλ.* Vs. 3 vulgo *Ὀρέστῃ.* Correxit Berglerus ad Aristoph. Ran. 305. Male

---

*) V. Hist. crit. p. 224.

Matthiae Ὀρέστης. V. Hist. crit. p. 224. Ibid. Κιννάρου Bentleius. Vulgo Κιννάρου. Matthiae Κινύρου, quod primam syllabam corripit. Nominis Κίννυρος vel Κιννύρας exemplum habet Zenobius Prov. I 31.

II.

Τῶν δὲ διδύμων ἐκγόνων
σεμιδάλιδος.

Athenaeus III p. 127 c. d: καὶ σεμιδάλεως δὲ μέμνηται, καὶ εἰ μὴ τὰ μαρτύρια κρατῶ, Στράττις ἐν Ἀνθρωπορραίστῃ καὶ Ἄλεξις ἐν Ἰσοστασίῳ. τὴν γενικὴν δὲ σεμιδάλιδος εἴρηκεν ὁ Στράττις ἐν τῷ αὐτῷ δράματι οὕτως Τῶνδε διδύμων ἐκγόνων σεμιδάλιδος. Pollux VI 75: Στράττις δὲ καὶ τὴν γενικὴν εἴρηκε σεμιδάλιδος. Integrum senarium restituas si scribas τούτων δὲ vel τωνδὶ δέ. Farinae filios dicit panes, quo dicendi genere in eadem re usus est Archestratus Athenaei III p. 112 b: εἶτα τὸν ἐν Τεγέαις (leg. Τεγέᾳ) σεμιδάλεος υἱὸν ἐπαινῶ, ubi Casaubonus admonet Philyllii collabos πυρῶν ἐκγόνους dicentis in Auge. Eodem pertinet quod idem Archestratus dixit apud Athenaeum IV p. 137 c: Δήμητρος παῖδ' ὀπτὸν ἐπεισελθόντα πλακοῦντα.

Α Τ Α Λ Α Ν Τ Η. *)

I.

Καὶ τὴν Λαγίσκαν τὴν Ἰσοκράτους παλλακὴν
εὑρεῖν με συκάζουσαν, εἶθ' ἥκειν ταχὺ
τὸν αὐλοτρύπην αὐτόν.

Isocratis vita a Mustox. edita p. X ed. Dind. σκώπτουσι δὲ αὐτὸν οἱ κωμικοὶ ἐπὶ τῇ Λαγίσκῃ, ὧν εἷς ἐστι καὶ Στράτ-

---

*) V. Hist. crit. p. 224.

τις λέγων ταῦτα ἐν Ἀταλάντῃ Καὶ τὴν Λαγίσκην κτλ. Athenaeus XIII p. 592 d: Ἕρμιππος προβαίνοντά φησι τῇ ἡλικίᾳ *) τὸν Ἰσοκράτη ἀναλαβεῖν Λαγίσκαν τὴν ἑταίραν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐξ ἧς καὶ γενέσθαι αὐτῷ θυγάτριον. μνημονεύει δ' αὐτῆς Στράττις ἐν τούτοις Καὶ τὴν Λαγίσκαν κτλ. Harpocratio p. 118 15: Λαγίσκας τῆς ἑταίρας μνημονεύει καὶ Στράττις οὕτως Λαγίσκαν κτλ. Exhibui locum ut legitur fere in vita Isocratis; apud Athenaeum et Harpocrationem postrema ita scripta sunt: ἰδεῖν με συκάζουσαν εὐναίαν ἔτι, τόν τ' αὐλοτρύπην αὐτόν, in qua lectione ad Λαγίσκαν εὐναίαν non inepte Toupius Add. ad Theocr. p. 410 comparat λαγὼν εὐναῖον *leporem in cubili iacentem.* Quod probans Schweighaeuserus εὐνὴν de lupanari interpretatur, in quo fuerit Lagisca antequam in Isocratis domum esset recepta. Nec video meliora. Συκάζουσαν idem interpretatur κνίζουσαν ἐρωτικῶς. Hesychius, Συκάζειν: τὸ κνίζειν ἐν ἐρωτικαῖς ὁμιλίαις. Cfr similem usum verbi συκοφαντεῖν apud Menandr. p. 295. Ea interpretatione admissa, particula τε, quam vs. 3 post τὸν habent Athenaeus et Harpocratio, fortasse delenda est, ut accusativi τὸν αὐλοτρύπην αὐτὸν pendeant a συκάζουσαν. Sed incerta vagatur totius loci interpretatio, praesertim in tanta scripturae diversitate. — Vs. 3 pro αὐλότρυπον ex Athenaeo et Harpocratione scripsi αὐλοτρύπην. Respicit ad hunc locum Plutarchus vit. decem orat. p. 836 e: ὅθεν (sc. quod pater Isocratis Theodorus tibiis fabricandis operam dederat) εἰς τοὺς αὐλοὺς κεκωμῴδηται ὑπὸ Ἀριστοφάνους καὶ Στράττιδος. Pollux IV, 71: καὶ αὐλοτρύπης, ὡς ἡ κωμῳδία. Suidas III p. 603. de Philisco Milesio: ἐγένετο δὲ πρότερον αὐλητὴς παραδοξότατος. διὸ καὶ αὐλοτρύπην Ἰσοκράτης αὐτὸν ἐκάλει. Quae iure miratur Kusterus. Obscaenum illi nomini subesse sen-

---

*) Προβαίνων τῇ ἡλικίᾳ Isocrates, qui Olymp. CX 3 nonaginta octo annos natus supremum diem obiit, ante sexagesimum aetatis annum dici vix potuit, ex quo intelligitur Atalantam fabulam non ante Olymp. C commissam esse. Cfr Hist. crit. p. 225.

sum non negaverim, quamquam *αὐλὸς* vix unquam de muliebri parte dictum reperiatur. Ceterum utrum *Λαγίσκα*, quod ex Athenaeo et Harpocratione recepi, rectius scribatur an *Λαγίσκη*, ut habet vita Isocratis, non definiam. Forma *Λαγίσκα* usus est etiam Lysias apud Athen. p. 586 f. *Λαγίσκη* legitur in fragmento Anaxandridis Athen. p. 569 e. Denique vs. 2 pro *με* Isocratis vita habet *μέν*, et pro *εὐναίαν* cod. B *εὔνοιαν*.

II.

Ὑπογάστριον θύννου τι κἀκροκώλιον
δραχμῆς ὕειον.

Athenaeus VII p. 302 d: *ἐπαινεῖται δὲ τοῦ ἰχθύος τούτου τὰ ὑπογάστρια. — Στράττις Ἀταλάντῃ Ὑπογάστριον κτλ.* Scripsi *τι* pro *τε* ex IX p. 399 d. ubi primus versus iterum apponitur.

III.

Scholiasta Aristoph. Ran. 146: *τινές φασι τῷ σκῶρ πρῶτον κεχρῆσθαι Στράττιν ἐν Ἀταλάντῃ δράματι. ψεῦδος δέ· πολλῷ γὰρ ὕστερον τῶν Βατράχων ἡ Ἀταλάντη Στράττιδος δεδίδακται.* Eadem fere Suidas habet s. v. *σκῶρ*. Cfr Hist. crit. p. 225. Vulgo scribitur *σκώρ*. V. Lobeckii Paral. p. 77.

IV. V.

Suidas vol. I p. 611. *διφροφόροι: Στράττις ἐν Ἀταλάνταις.* — Scholiasta Ven. ad Aristoph. Pac. 347: *ὁ δὲ δεύτερος (Phormio) ἦν κωφός· μέμνηται καὶ Στράττις. τρίτος μοιχός· Κρατῖνος Ἀταλάντῃ· τέταρτος Κροτωνιάτης ἀρχαῖος· Κρατῖνος Τροφωνίῳ* Apertum est Atalantae memoriam ad Strattidis nomen spectare.

VI. VII.

Hesychius s. v. *Διονυσοκουροπυρώνην. τὸν γὰρ Διονύσιον κουρέα ὄντα κωμῳδεῖ. κουρεὺς δὲ ἦν πρὸς πάππου, ὡς δηλοῖ ὁ τὰς Ἀταλάντας συνθείς.* V. ad Cratinum p. 135.

— Scholiasta Aristoph. Av. 1294: *μνημονεύει δ' αὐτοῦ* (Opuntium dicit) *ὡς μέγα ῥύγχος ἔχοντος καὶ ὁ τὰς Ἀταλάντας γράψας καὶ Εὔπολις ἐν Ταξιάρχοις.*

ΖΩΠΥΡΟΣ ΠΕΡΙΚΑΙΟΜΕΝΟΣ. *)

Hesychius: *Οὐ μάλα κικκάς* (cod. *οὐμαλακικκάς*): *παροιμία· τὸ μηδὲν σημαίνουσα. ὠνήτης δὲ κικκὰς* (cod. *κοκκὰς*) *οὐ μάλα φαίνεται. καὶ Στράττις ἐν Ζωπύρῳ περικαιομένῳ Τῶν οὐ μάλα τέθηκα κεκυκκᾶν ἐπικρατῆ.* Praeter *Ἐπικράτη*, de quo vide Hist. crit. p. 182, in his nihil certum.

Ι Φ Ι Γ Ε Ρ Ω Ν.

Vide Hist. crit. p. 226 et fragmenta Apollophanis.

Κ Α Λ Λ Ι Π Π Ι Δ Η Σ. **)

I.

Αὐτίκα δ' ἥρπασε τεμάχη
θερμάς τε κάπρου φλογίδας, ἔβρυχέ τε πάνθ' ἅμα.

Athenaeus XIV p. 656 b: *τὰ δὲ ὀπτὰ κρέα καλεῖται φλογίδες. Στράττις γοῦν ἐν Καλλιππίδῃ ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους φησὶν Αὐτίκα κτλ.* Versu primo nonnihil turbatum esse docent et numeri et ictus in ultima syllaba verbi *ἥρπασε.* Fortasse igitur locus ad anapaesticos numeros revocandus:

---

*) V. Hist. crit. p. 225. **) V. Hist. crit. p. 226.

αὐτίκα δ' ἥρπασε
τεμάχη θερμάς τε κάπρου φλογίδας,
κατέβρυξέ τε πάνθ' ἅμα — ᴗ ᴗ —

Pro ἔβρυχε PVL habent ἔβρεχε.

II.

Athenaeus VII p. 304 b: μνημονεύει δὲ τῶν θυννίδων καὶ Στράττις ἐν Καλλιππίδῃ

De alio loco fortasse ad hanc fabulam referendo dixi Hist. crit. p. 227.

Κ Ι Ν Η Σ Ι Α Σ. *)

I.

Τὰ δ' ἄλφιθ' ὑμῖν πῶς ἐπώλουν; Β. τεττάρων
δραχμῶν μάλιστα τὸν κόφινον. Α. τί λέγεις; μέτρῳ
ἐχρῶντο κοφίνῳ;

Pollux IV 169: οὐ μόνον δὲ κοτύλη καὶ ὑγρῶν ἦν καὶ ξηρῶν μέτρον, ὡς πολλαχόθεν ἡ κωμῳδία δηλοῖ, ἀλλὰ καὶ κόφινος, μέτρον Βοιώτιον, ἄμφω μετροῦν. Στράττις γοῦν φησιν ἐν τῷ Κινησίᾳ Τὰ δ' ἄλφιθ' ὑμῖν — κοφίνῳ, ἢ τοῦ ταῦθ' ὅτε οἴνου κόφινος δυνάμενος τρεῖς χόας. πυρρῶν (corrigunt πυρῶν) ταὐτὰ ταῖς κοφίναις. Haec postrema non expedio.

II.

Ἁλμυρόν θ' ὕδωρ,
ἕτερόν τε λεπτὸν ἐν ἁλίᾳ κεκομμένον.

Pollux X 169: καὶ ἁλία δὲ σκεῦός τι ἦν, ᾧ τοὺς ἅλας ἐντρίβουσιν — Στράττις δὲ ἐν Κινησίᾳ Ἁλμυρόν θ' ὕδωρ κτλ. Cod. Kuhnii ἕτερόν τι. Pro ἕτερον requiro νίτρον

---

*) V. Hist. crit. p. 227.

vel simile quid. Describi enim videtur tenuis balnei apparatus. Athenaeus VIII p. 351 e: τοῦ βαλανέως ῥύμμα μοχθηρὰν γῆν καὶ ὕδωρ ἁλμυρὸν παρέχοντος, πολιορκεῖσθαι ἔφη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Quamquam possis etiam κέγχρον coniicere, Idque altero fortasse probabilius.

III.

Pollux X 189: Στράττις ἐν τῷ Κινησίᾳ τὸν Σαννυρίωνα διὰ τὴν ἰσχνότητα κάνναβον καλεῖ. Hesychius, Κάναβοι: τὰ ξύλα, περὶ ἃ τὸ πρῶτον οἱ πλάσται τὸν κηρὸν τιθέασιν. ὅθεν καὶ οἱ λεπτοὶ καὶ ἄσαρκοι κάνναβοι λέγονται. Cfr Iacobsium Anim. ad Anal. Br. II 2 p. 482. Sannyrionis macilentiam, quam cum Cinesiae gracilitate (Fragm. V) hac in fabula Strattis composuisse videtur, risit etiam Psychast. IV.

IV.

Harpocratio p. 111 25: Στράττις ὅλον δρᾶμα ποιήσας εἰς αὐτόν, ὅπερ ἐπεγράφη Κινησίας, ἐν ᾧ καὶ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδεῖ.

V.

Athenaeus XII p. 551 d: Ἦν δὲ ὄντως μακρότατος καὶ λεπτότατος ὁ Κινησίας, εἰς ὃν καὶ ὅλον δρᾶμα γέγραφε Στράττις, Φθιώτην Ἀχιλλέα αὐτὸν καλῶν, διὰ τὸ ἐν τῇ αὐτοῦ ποιήσει συνεχῶς τὸ Φθιῶτα λέγειν. παίζων οὖν εἰς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἔφη Φθιῶτ' Ἀχιλλεῦ. Erat enim φθόης προφήτης Cinesias, ut Plato comicus eum salse appellavit. Cfr Hist. crit. p. 230 sq. Ad Cinesiae et Sannyrionis (Fragm. III) gracilitatem spectat fortasse etiam inc. fab. fragm. VI. Verbis Φθιῶτ' Ἀχιλλεῦ usus est etiam Aeschylus in Myrmidonibus. V. Aristoph. Ran. 1264.

VI.

Scholiasta Aristoph. Av. 1568. de Laespodia: εἶχε δὲ καὶ περὶ τὰς κνήμας τινὰς αἰκίας, ὥς φησι Στράττις ἐν Κινησίᾳ. Ita enim pro αἰτίας correxit Casaubonus ad Athen. VII p. 327 e.

VII.

Scholiasta Aristoph. Plut. 550 *ὑμεῖς γ' οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ Διονύσιον εἶναι ὁμοῖον*] *μήποτε ὁ ἀξιωματικὸς καὶ αὐθάδης, ὡς Στράττις ἐν τῷ Κινησίᾳ. Διονύσιος δὲ ὁ μέν τις φαίνεται μαινόμενος, ὁ δέ, ὡς ἔοικεν, ἰχθυοπώλης.* „Indicari videtur Thrasybulus, cuius fit mentio in Eccles. 203. Nam ibi quoque describitur a scholiaste *αὐθάδης καὶ δωροδόκος* (vid. v. 356) et *ὑπερόπτης τοῦ δήμου.* Idemne fuerit qui Collytensis necne, non affirmaverim." Hemsterhusius. Quae Fritzschius de Aristophanis loco disputavit Quaest. Aristoph. I p. 236, in quo ille Dionysio substituit Dionysum, quem Thrasybuli fratrem fuisse sibi persuasit, magnae obnoxia sunt dubitationi. Quis enim antiquis illis temporibus *Διόνυσος* Attici civis nomen esse audivit? Amipsias quidem et Eupolis et Cratinus, quos v. cl. testes advocat, non de homine loquuntur sed de Baccho. In Bekkeri autem Anecd. p. 410 1. ubi Antigenidas *υἱὸς Διονύσου* dicitur, legendum est *Διονυσίου.* V. quae dicentur ad Anaxandridis Protes. I vs. 16. Antiquissimum et fortasse unicum apud Athenienses nominis *Διόνυσος* exemplum habemus apud Boeckhium Corp. Inscr. vol. I p. 193 in titulo secundi post Christum saeculi, ubi commemoratur Musaeus Dionysi filius. Sed quis praestet ne hunc quidem Dionysum non civem sed servilis hominem fuisse condicionis? Servis enim hoc nomen passim fuisse impositum, ex Petronio constat.

VIII.

Erotianus Expos. voc. Hipp. p. 216. de *καμμόρῳ*, medicamento refrigeratorio disserens: *ἐφ' ἱδρῶσι δὲ παραλαμβάνει Στράττιν ἐν κυνηγοῖς* (leg. *Κινησίᾳ*) *λέγοντα.* Corrupta haec, et sine librorum ope vix sananda. Cfr Hist. crit. p. 231.

ΛΗΜΝΟΜΕΔΑ. *)

I.

Ἑρμῆς, ὃν ἕλκουσ' οἱ μὲν ἐκ προχοιδίου,
οἱ δ' ἐκ καδίσκου σ' ἴσον ἴσῳ κεκραμένον.

Athenaeus XI p. 473 c: *μνημονεύει τοῦ καδίσκου καὶ Στράττις ὁ κωμικὸς ἐν Λημνομέδᾳ λέγων οὕτως Ἑρμῆς κτλ.* **Idem I p. 32 b:** *Ἑρμῆς δ' εἶδος πόσεως παρὰ Στράττιδι,* **quae repetiit Eustathius ad Hom. p. 1470 64. Comparandus Cratinus Pytin. p. 127:** *τοὺς μὲν ἐκ προχοιδίου, τοὺς δ' ἐκ καδίσκου.* **Quod post** *καδίσκου* **legitur** *σ'*, **supplevit Porsonus. Fritzschius Quaest. Arist. I p. 269 addebat** *γ'*.

II.

Πολλοὺς δὴ μεγάλους τε φάγρους ἐγκάψας.

Athenaeus VII p. 327 e: *μνημονεύει τοῦ φάγρου καὶ Στράττις ἐν Λημνομέδᾳ Πολλοὺς κτλ.* **Metri speciem restitues si pro** *δὴ* **scripseris** *ἤδη*.

III.

Χῖος παραστὰς Κῷον οὐκ ἐᾷ λέγειν.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 320: *τῶν δὲ βόλων* **(in tesserae ludo)** *ὁ μὲν τὰ ἓξ δυνάμενος Κῷος καὶ ἑξίτης ἐλέγετο, Χῖος δὲ ὁ τὸ ἕν, καὶ κύων. λέγεται δέ τις καὶ παροιμία ἀπὸ τούτου οἷον Χῖος παραστὰς Κῷον οὐκ ἐάσω. ἀφ' οὗ καὶ Στράττις Λιμνοπέδαις Χῖος παραστὰς κτλ.* **Omisso fabulae titulo versum habet etiam Eustathius ad Homer. p. 1397 41**

---

*) V. Hist. crit. p. 231.

IV.

Ὑποδήματα σεαυτῷ πρίασθαι τῶν ἁπλῶν.

Harpocratio p. 26 5: *ἁπλᾶς Δημοσθένης κατὰ Κόνωνος. Καλλίστρατός φησι τὰ μονόπελμα τῶν ὑποδημάτων οὕτω καλεῖσθαι. Στράττις Λημνομέδᾳ Ὑποδήματα κτλ.* Pro *σεαυτῷ* quattuor codices Bekkeri *σαυτῷ.* Itaque haec ita potius distinguenda sunt, *ὑποδήματα* | *σαυτῷ πρίασθαι τῶν ἁπλῶν.* Pro *πρίασθαι* unus liber *περιᾶσθαι,* alius *περιασθαι.*

ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ Η ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ. *)

I.

Τὸν πέπλον δὲ τοῦτον
ἕλκουσ᾽ ὀνεύοντες τοπείοις ἄνδρες ἀναρίθμητοι
εἰς ἄκρον ὥσπερ ἱστίον τὸν ἱστόν.

Harpocratio p. 176 12: *τοπεῖα λέγουσι τὰ σχοινία. Στράττις Μακεδόσι Τὸν πέπλον δὲ τοῦτον κτλ.* Partem loci servavit etiam Etymol. M. p. 762 20: *Στράττις Μακεδόσι Τὸν πέπλον δὲ τοῦτον ἕλκουσι δεσμεύοντες τοπείῳ ἄνδρες.* Neque aliter Photius p. 595 18 nisi quod pro *τοπείῳ* habet *τοπίοις*, et Suidas s. v. *τοπεῖον.* Vs. 2 legebatur *ἕλκουσι δεσμεύοντες*, pro quo Harpocrationis codices praeter unum D habent *ἕλκουσι δονεύοντες,* quod quum olim in *δεσμοῦντες* mutassem, recepit eam coniecturam Bekkerus. Sed verum est haud dubie id quod nunc reposui *ἕλκουσ᾽ ὀνεύοντες*, quod quid sit optime explicat Phrynichus Appar. Soph. p. 57 21. *Ὀνεύειν: τὸ περιάγειν τὰ μηχανήματα, οἷς τούς τε λίθους καὶ τὰ ἄλλα ἕλκουσιν. ὄνος δ᾽ ἐστὶν αὐτὸ τὸ μηχάνημα τὸ διὰ τροχιλίων καὶ σχοινίων.*

---

*) V. Hist. crit. p. 231.

Usus est eo verbo etiam Thucydides VII 25. Cfr Foesii Oecon. Hipp. p. 465. — Vs. 3 *ἱστὸν* scripsi praeeunte Dobraeo Advers. p. 589. pro *εἰς τόν*. Sed praeterea *ἱστίου*, quod vulgo legitur, mutandum erat in *ἱστίον*. Hoc enim dicit: *ἕλκουσι τὸν πέπλον ὥσπερ ἱστίον εἰς ἄκρον τὸν ἱστόν*. Peplum autem intellige Minervae, qui in Panathenaeorum solennitate veli instar in sacra navi suspendebatur. Spectat huc, ut alia mittam quae Meursius aliique attulerunt, locus Photii Lex. p. 116 11: *ὁ μὲν ἱστὸς τὸ ἐπίμηκες ξύλον ἄνω τεταμένον, κεραία δὲ τὰ πλάγια, ὥστε γενέσθαι τὸ γράμμα ταυ. διετείνετο δὲ πολλάκις ὁ τῆς Ἀθηνᾶς πέπλος εἰς τοιοῦτο σχῆμα ξύλων καὶ ἐπόμπευσεν.* Ac fortasse ad hunc ipsum Strattidis locum pertinent haec eiusdem Photii verba p. 412 9: *περὶ τοῦ πέπλου τοῦ ἀναγομένου τῇ Ἀθηνᾷ τοῖς μεγάλοις Παναθηναίοις οὐ μόνον παρὰ τοῖς ῥήτορσίν ἐστιν ἡ μνήμη, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς.* Commemoratur tamen peplus ille etiam in fragmento Philippidae apud Plutarchum Demetr. 12.

II.

Ἡ σφύραινα δ' ἐστὶ τίς;

B. κέστραν μὲν ὔμμες ὠττικοὶ κικλήσκετε.

Athenaeus VII p. 323 b: *Στράττις γοῦν ἐν Μακεδόσιν ἐρομένου τινὸς Ἀττικοῦ ὡς ἀγνοοῦντος τὸ ὄνομα (σφύραινα), καὶ λέγοντος Ἡ σφύραινα δ' ἐστὶ τίς; φησὶν ὁ ἕτερος Κέστραν κτλ.* Schweighaeuserus *ὠττικοί*.

III.

Ὑπογάστριά θ' ἡδέα θύννων.

Athenaeus VII p. 302 e: *ἐν δὲ Μακεδόσιν* (sc. *Στράττις ἔφη*) *Ὑπογάστριά θ' ἡδέα θύννων.*

IV.

Antiatticista p. 108 29. *Μακεδόνισσαν: τὴν γυναῖκα. Στράττις Μακεδόσιν.* Ut a *βασιλὶς* formatur *βασίλισσα*,

ita *Μακεδόνισσα* a *Μακεδονίς*. Utrumque labentis graecitatis est.

V.

A. Εἰσὶν δὲ πόθεν αἱ παῖδες αὗται καὶ τίνες;
B. νυνὶ μὲν ἥκουσιν Μεγαρόθεν, εἰσὶ δὲ
Κορίνθιαι· Λαῒς μὲν ἡδὶ Μεγακλέους.

Athenaeus XIII p. 589 a: *Στράττις δ' ἐν Μακεδόσιν ἢ Παυσανίᾳ Κορινθίαν αὐτὴν* (Laida) *εἶναί φησι διὰ τούτων Εἰσὶν δὲ πόθεν αἱ παῖδες κτλ.* Vs. 1 *εἰσὶν δὲ* Schweighaeuserus. *εἰσὶ δὲ* BP. *εἰσὶ δ'*. Ibid. *πόθεν* Schweighaeuserus et Porsonus ad Aristoph. Av. 521 pro *ὅθεν*. — Vs. 2 libri *νῦν*. Correxi Cur. crit. p. 70. Ita etiam Porsonus. — Vs. 3 *ἡδὶ Μεγακλέους* sc. serva. Correxit ita Porsonus. A *ἡ μέγα κλέος ἰδέ*. B *ἡ μέγα κλέος ἰδί*. P *ἡ μέγα κλέος ἴδι* .... VL *ἡ μέγα κλέος*.

VI.

*Πνικτόν τι τοίνυν * * ἔστω σοι συχνόν*
τοιοῦτον.

Athenaeus IX p. 396 a: *Στράττις εἶπεν — ἐν Μακεδόσιν ἢ Κινησίᾳ Πνικτόν τι τοίνυν ἔστω σοι συχνὸν τοιοῦτον.* Posui lacunae indicium. Fortasse *ὄψον* excidit. Possunt haec etiam ad unum tetrametrum coniungi. Pro *Κινησίᾳ* fortasse legendum *Παυσανίᾳ*. Cfr Hist. crit. p. 281.

VII.

Πολλῶν φλυάρων καὶ ταῶν ἀντάξια,
οὓς βόσκεθ' ὑμεῖς ἕνεκα τῶν ὠκυπτέρων.

Athenaeus XIV p. 654 f: *Ὅτι δὲ καὶ τεθασοὺς εἶχον αὐτοὺς* (pavones) *ἐν ταῖς οἰκίαις Στράττις παρίστησιν ἐν Παυσανίᾳ διὰ τούτων Πολλῶν φλυάρων κτλ.* Scripsi *ταῶν* pro *ταῶν*. Cfr Lehrsii Aristarchum p. 341 sq.

ΜΥΡΜΙΔΟΝΕΣ. *)

Ἐν τοῖς βαλανείοις προκέλευθος ἡμέρα
ἀπαξάπασα γῆς στρατιαὶ σιδαρέων.

Pollux IX 78: *Βυζαντίων γε μὴν σιδήρῳ νομιζόντων ἦν οὕτω καλούμενος σιδάρεος νόμισμά τι λεπτόν, ὥστε ἀντὶ τοῦ „πρίω μοι τριῶν χαλκῶν" λέγειν „πρίω μοι τριῶν σιδαρέων." ὅθεν καὶ ἐν Στράττιδος Μυρμιδόσιν εἴρηται Ἐν τοῖς βαλανείοις κτλ.* Vs. 1 possis *τοῖσι.* Ibidem *προκέλευθον ἡμέραν* Hemsterhusius explicat *τὴν προκηρυττομένην εἰς τὸ ἐκκλησιάζειν*, et vs. 2 tentat *σιδάρεοι.* Idem sensum fragmenti hunc esse arbitratur: *ita balneis deditos fuisse Byzantios, ut in istis populi celebrarentur comitia, in istis totus simul esset civitatis populus, in istis de expeditionibus consuleretur, et in ipsis denique mercatura exerceretur.* Videant alii. In Pollucis loco vulgo *καλούμενον σιδάρεον* et *πριῶ.*

ΜΗΔΕΙΑ. **)

I.

Καὶ λέγ' ὅτι μύρον αὐτῇ φέρεις
τοιοῦτον, οἷον οὐ Μέγαλλος πώποτε
ἥψησεν, οὐδὲ Δεινίας Αἰγύπτιος
οὔτ' εἶδεν οὔτ' ἐκτήσατο.

Athenaeus XV p. 690f: *μνημονεύει δ' αὐτοῦ* (Megalli) — *Στράττις ἐν Μηδείᾳ Καὶ λέγ' ὅτι κτλ* Vs. 1 libri *μύρον φέρεις αὐτῇ.* Correxit Iacobsius. Erfurdtius Observ. p. 471: *φέρεις αὐτῇ μύρον.* — Vs. 2 B *Μέγαλος.* — Vs. 3 *Δεινίας* Schweighaeuserus. Libri *Δινίας.* Medeae verba esse fatalia illa

*) V. Hist. crit. p. 233. **) V. Hist. crit. p. 232.

dona Creusae mittentis suspicatus sum Quaest. sc. II p. 67 (Hist. crit. p. 232). Monuit postea etiam Dobraeus Adv. II p. 353.

II.

Οἶσθ' ᾧ προσέοικεν, ὦ Κρέων, τὸ βρέγμα σου;
ἐγῷδα· δείνῳ περὶ κάτω τετραμμένῳ.

Athenaeus XI p. 467 e: *Σέλευκος δ' εἰπὼν ἐκπώματος εἶναι γένος τὸν δεῖνον, παρατίθεται Στράττιδος ἐκ Μηδείας Οἶσθ' ᾧ προσέοικεν κτλ.* Ad *περὶ κάτω* Dindorfius adscripsit verba Photii Lex. p. 418 4. *περὶ κάτω τραπήσεται: ἀντὶ τοῦ περιτραπήσεται κάτω, συνήθως λέγουσιν.* In VL *περικάτω* scriptum est. Pro *τετραμμένῳ* iidem habent *τετρημένῳ.*

III.

Harpocratio p. 130 7 s. v. *Μυσῶν λείαν. κέχρηνται δὲ τῇ παροιμίᾳ ἄλλοι τε καὶ Στράττις ἐν Μηδείᾳ καὶ Σιμωνίδης ἐν Ἰάμβοις.*

ΠΟΤΑΜΙΟΙ. *)

I.

Ὑμεῖς τε πάντες ἔξιτ' ἐπὶ τὸ Πύθιον
ὅσοι πάρεστε, μὴ λαβόντες λαμπάδας
μηδ' ἄλλο μηδὲν ἐχόμενον Φιλυλλίου.

Scholiasta Aristophanis Plut. 1195 de facibus in scenam postulatis: *ὁ Λυκόφρων, ὡς ὁ Ἐρατοσθένης φησίν, ᾠήθη πρῶτον τοῦτον* (Aristophanem) *δᾷδας ᾐτηκέναι· πεποίηκε δὲ καὶ ἐν Ἐκκλησιαζούσαις αὐτό. ἀλλὰ γὰρ Στράττις πρὸ ἀμφοτέρων τούτων τοὺς Ποταμίους διδάσκων εἰς*

*) V. Hist. crit. p. 233.

Φιλύλλιον ἀναφέρει τὸ πρᾶγμα Ὑμεῖς τε πάντες κτλ. Videntur haec in ultima fabulae parte posita fuisse. „Pythium Strattidis utrum intelligendum sit Apollinis fanum in urbe, an alterum Oenoae, de quo Philochorus apud schol. Sophoclis Oed. Col. 1041. definire non possum: illud tamen vero videtur similius. Meminit eius Pythii Thucyd. II 15 et VI 54. ubi vide Dukerum, et Isaeus p. 55 14." Hemsterhusius. De Pythio in urbe prope templum Iovis Olympii in tripodum quae dicebatur via sito vide quae affert Schoemannus ad Isaeum p. 311. De Oenoensi Pythio accurate dixit Reisigius ad Sophoclis Oed. Col. 1041. — Vs. 2 *πάρεστε* ex Veneto receptum a Dindorfio. Ald. *πέρ ἐστε.*

II.

Photius Lex. p. 224 23. *Λίνον λίνῳ συνάπτες: ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν δρώντων· Στράττις ἐν Ποταμίοις.* Suidas II p. 449. *λίνῳ λίνῳ συνάπτεις: ἐπὶ τῶν τὰ ὅμοια ἐπιμιγνύντων ἢ παρακρουομένων καὶ ἀπατώντων· Στράττις Ποταμίοις.* Idem II p. 787. *οὐ λίνον λίνῳ συνάπτεις: ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ μὴ διὰ τῶν αὐτῶν· οὕτω Στράττις ἐν Ποταμίοις.* Ita enim editum *ἐν Πολιτείᾳ* dudum emendavit Hemsterhusius ad Plut. p. 471. Scholiasta Platonis Bekk. p. 369: *παροιμία ἐπὶ τῶν τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν ἢ λεγόντων ἢ δρώντων, ἢ τὰ ὅμοια εἰς φιλίαν συναπτόντων. μέμνηται δὲ αὐτῆς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ γ' τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως „οὐ γὰρ λίνον λίνῳ συνάπτειν ἐστί," καὶ Στράττις Παταμίοις καὶ Πλάτων Εὐθυδήμῳ.*

III.

Athenaeus VII p. 299 b: *Στράττις δ' ἐν Ποταμίοις ἔφη ἐγχέλεων ἀνεψιός.* Similiter Plato Euthyd. p. 298 c: *καὶ σὺ ἄρα ἀδελφὸς εἶ τῶν κωβιῶν*, ubi Strattidis verba comparavit Winckelmannus.

Π Υ Τ Ι Σ Ο Σ.

Ἐγῷδα τοὐπίνικος ὀργισθεὶς ἔφη,
τῷ στόματι δράσω τοῦθ' ὅπερ χοἰ Λέσβιοι.

Scholiasta Aristoph. Vesp. 1337: *τὸ λεσβίζειν ἐπὶ αἰσχροῦ τάττεται, ἐπειδὴ οἱ Λέσβιοι αἰσχρουργοῦσι τῷ στόματι μολυνόμενοι — Στράττις ἐν Τρωΐλῳ* (**Fragm. I**) *καὶ ἐν Πυτίσῳ Ἐγῷδα τοὐπίνικος ὀργισθεὶς ἔφη τῷ στόματι δράσω τοῦθ' ὅπερ τοῦ αἰσχροῦ τάττεται.* **Ita Venetus; vulgo** *ἐγὼ δ' ἄτ' ἐπίνικος*, **et vs. 2** *ταῦθ' ἅπερ.* **Suspicabar** *ἐγὼ δὲ τοὐπίνικος* **h. e.** *ἐγὼ δέ τοι, Ἐπίνικος* **etc. Similem crasin v. apud Cratetem** *Θηρ.* **II 1. Epinici nomen haud infrequens. Bentleius coniicit** *ἐγὼ δ' ἄτ' ἐλπίνικος* **etc. quod recepit Dindorfius, qui postrema verba** *τοῦ αἰσχροῦ τάττεται*, **utpote ex initio scholii repetita delevit. Post** *ὅπερ* **Flor. Christianus addidit** *τοὶ Λέσβιοι*, **quod** *χοἰ* **scribendum fuisse monuit Dobraeus Adv. II p. 204. Fabulae nomen Dindorfius, de quo cfr Hist. crit. p. 233, ex Pausania vel Cinesia corruptum esse suspicatur.**

Τ Ρ Ω Ι Λ Ο Σ. *)

I.

Ἦι μήποτ', ὦ παῖ Ζηνός, ἐς ταὐτὸν μόλῃς,
ἀλλὰ παραδοὺς τοῖς Λεσβίοις χαίρειν ἔα.

Scholiasta Aristoph. Vesp. 1337: *τὸ λεσβίζειν ἐπὶ αἰσχροῦ τάττεται, ἐπειδὴ οἱ Λέσβιοι αἰσχρουργοῦσι τῷ στόματι μολυνόμενοι, παρὰ τὸ ἱστορούμενον ὅτι παρὰ τοῖς Λεσβίοις τοῦτο πρῶτον γυνὴ ἔπαθε. — Στράττις ἐν Τρωίλῳ*

---

*) V. Hist. crit. p. 233.

Ἡι μήποτ' ὦ παῖ κτλ. Legebatur *ἢ* pro *ᾗ* et *ταὐτὸ* pro *ταὐτόν*. Correxi Quaest. II p. 68. Idem postea ex Dobraei Adv. II p. 204 prolatum est. *εἰς ταὐτὸν μολεῖν* dixisse videtur pro *συνουσιάζειν*.

II.

Ἐρινὸν οὖν τιν' αὐτῆς πλησίον
νενόηκας ὄντα;

Athenaeus III p. 76 e: *τὸ δένδρον, ἡ ἀγρία συκῆ ἐξ ἧς τὰ ἐρινά, ἐρινὸς κατὰ τὸ ἄρρεν λέγεται. Στράττις Τρωίλῳ Ἐρινὸν κτλ.* Ita Schweighaeuserus pro *ἔρινον*. V. Arcadius de acc. p. 65 18. Caprificum dicere videtur eam, cuius frequens est in rebus Troicis memoria. V. Iliad. *ζ'* 433. *λ'* 167. *χ'* 145.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ.

I.

Κᾆτ' εἰς ἀγορὰν ἐλθόντες ἁδροὺς
ὀψωνοῖσιν μεγάλους τε φάγρους
καὶ Κωπᾴδων ἁπαλῶν τεμάχη
στρογγυλοπλεύρων.

Athenaeus VII p. 327 e: *μνημονεύει δὲ τοῦ φάγρου καὶ Στράττις ἐν Λημνομέδᾳ — καὶ ἐν Φιλοκτήτῃ Κᾆτ' εἰς ἀγοράν κτλ.* Vs. 3 ante Dindorfium *Κωπαΐδων*. — Vs. 4 *στρογγυλοπλεύρων* Schweighaeuserus pro *στρογγυλιπλεύρων*.

II.

Οὐδ' ἐν κοπρίᾳ θησαυρὸν ἐκβεβλημένον.

Pollux VII 134: *ἀπὸ δὲ τῶν κοπρίων παρὰ τοῖς πλείστοις οἱ βολεῶνες. Στράττις δ' ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ φησὶν*

Οὐδ' ἐν κοπρίᾳ κτλ. Vulgo *οὐδὲν κόπριον.* Libri *οὐδὲν κοπρία* et *οὐδ' ἐν κοπρίᾳ.* Kuhnius *οὐδ' ἐν κοπρίῳ.*

ΦΟΙΝΙΣΣΑΙ. *)

I.

Παραινέσαι δὲ σφῷν τι βούλομαι σοφόν·
ὅταν φακῆν ἕψητε, μὴ 'πιχεῖν μύρον.

Athenaeus IV p. 160 b: *κατὰ τὴν Στράττιδος τοῦ κωμῳδιοποιοῦ Ἰοκάστην ἥτις ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Φοινίσσαις φησί Παραινέσαι κτλ.* Grotius Excerptis p. 878:

Sapienter admonere vos aliquid volo:
Ne misceant unguenta qui lentem coquunt.

Aristoteles de Sensu p. 443 Ber. *ἀληθὲς γὰρ ὅπερ Εὐριπίδην σκώπτων εἶπε Στράττις ὅταν φακῆν ἕψητε, μὴ ἐπιχεῖν μύρον. οἱ δὲ νῦν μιγνύντες εἰς τὰ πόματα τοιαύτας δυνάμεις βιάζονται τῇ συνηθείᾳ τὴν ἡδονήν. ἕως ἂν ἐκ δύ' αἰσθήσεων γένηται τὸ ἡδὺ ὡς ἓν καὶ ἀπὸ μιᾶς.* Notum est proverbium *τοὐπὶ τῇ φακῇ μύρον* de rebus bonis in re vili consumptis. V. Sopatrum Athenaei l. l. *Ἰθακὸς Ὀδυσσεὺς τοὐπὶ τῇ φακῇ μύρον | πάρεστι.* Cfr Ciceronem ad Att. I 19 et Gellium N. A. XIII 27. Unguenta veteres cibis condiendis atque adeo miscendis vinis (Athen. II p. 66) adhibuisse haud ignotum est. Nec tamen ea res ad omnium palatum erat. Plutarchus V. Caes. cap. 17: *δειπνίζοντος αὐτὸν* (Iul. Caesarem) *ἐν Μεδιολάνῳ ξένου, παραθέντος ἀσπάραγον καὶ μύρον ἀντ' ἐλαίου καταχέαντος, αὐτὸς μὲν ἀφελῶς ἔφαγε, τοῖς δὲ φίλοις δυσχεραίνουσιν ἐπέπληξεν. "Ἤρκει γὰρ (ἔφη) τὸ μὴ χρῆσθαι τοῖς ἀπαρέσκουσιν· ὁ δὲ τὴν τοιαύτην ἀγροικίαν ἐξελέγχων αὐτός ἐστιν ἄγροικος."* Euripidis locus quem parodia lusit Strattis

---

*) V. Hist. crit. p. 233.

est Phoen. 470: *παραινέσαι δὲ σφῷν τι βούλομαι σοφόν·| ὅταν φίλος τις — ὄμματ' ὄμμασιν διδῷ, | ἐφ' οἷσιν ἥκει ταῦτα χρὴ μόνον σκοπεῖν.* Sunt Iocastae verba.

II.

Εἶθ' ἥλιος μὲν πείθεται τοῖς παιδίοις
ὅταν λέγωσιν „ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε."

Pollux IX 7: *ἡ δὲ ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε παιδιὰ κρότον ἔχει τῶν παίδων σὺν τῷ ἐπιβοήματι τούτῳ, ὁπότ' ἂν νέφος ἐπιδράμῃ τὸν θεόν. ὅθεν καὶ Στράττις ἐν ταῖς Φοινίσσαις Εἶθ' ἥλιος κτλ.* Verba *ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε* omisso auctoris nomine affert Zonaras s. v. *ἐξέχειν.* Haud dubie Iocastae verba sunt, quam Euripides Phoen. 556 haec Eteocli dicentem inducit:

εἶθ' ἥλιος μὲν νύξ τε δουλεύει βροτοῖς,
σὺ δ' οὐκ ἀνέξει δωμάτων ἔχειν ἴσον;

Ceterum de ludo illo puerorum vide Aelium Dionysium apud Eustathium ad Iliad. λ 733 p. 881 40 et Leopardi Emend. VII 4.

III.

Ξυνίετ' οὐδὲν πᾶσα Θηβαίων πόλις,
οὐδέν ποτ' ἄλλ'· οἳ πρῶτα μὲν τὴν σηπίαν
ὀπισθοτίλαν, ὥς λέγουσ', ὀνομάζετε,
τὸν ἀλεκτρυόνα δ' ὀρτάλιχον, τὸν ἰατρὸν δὲ
σάκταν, βέφυραν τὴν γέφυραν, τῦκα δὲ
τὰ σῦκα, κωτιλάδας δὲ τὰς χελιδόνας,
τὴν ἔνθεσιν δ' ἄκολον, τὸ γελᾶν δὲ κριδδέμεν,
νεασπάτωτον δ' ἤν τι νεοκάττυτον ᾖ.

Athenaeus XIV p. 621 f: *ὅτι δὲ καινουργοῦσι κατὰ τὰς φωνὰς οἱ Θηβαῖοι, Στράττις ἐπιδείκνυσιν ἐν Φοινίσσαις διὰ τούτων Ξυνίετ' οὐδὲν κτλ.* Partem loci ex Athenaeo apposuit Eustathius ad Odyss. p. 1818 2. Vs. 2 *οὐδέν ποτ'*

ἄλλο, *nihil aliud* h. e. *ita res est*. Theopompus apud Athen. XI p. 471 a: *ἆρ' εἴ κάτοπτρον φύσεος ἣν πλήρης δοθῇς; οὐδέν ποτ' ἄλλο*. — Vs. 3 vulgo *ὀπιτθοτίλαν*. Eustathius *ὀπισθοτίλαν*. Idem C inter lineas. Atque ita Lobeckius Aglaoph. p. 848. Neque aliter Photius Lex. p. 341 19. *Ὀπισθοτείλαν: τὴν σηπίαν οἱ Βοιώτιοι· ὄπισθεν ἀποτιλῶσαν*. Item Hesychius, *Ὀπισθοτίλα: σηπία*. Nec video qua analogia alteram scripturam tueri liceat, nisi quis Boeotios etiam *ἄτθμα* pro *ἄσθμα*, *πότθων* pro *πόσθων*, *μάτθλα* pro *μάσθλη* et similia dixisse docuerit. Ibidem libri *λέγουσιν*. — Vs. 4 Lobeckius *ὀρταλιδέα, τὸν ἰατρὸν αὖ σάκταν*. Maltby ad Morelli lex. pros. p. 574: *ὀρτάλιχον, ἰατρόν γε μὴν σάκταν*. Malim *ὀρτάλιχον, ἰατρὸν δὲ δὴ σάκταν*. Certe *ὀρτάλιχον* non sollicitandum videtur. Alioqui possis *ὀρτάλιχα, τὸν ἰατρὸν δὲ δή*. Fortasse plura omisit Athenaeus. — Vs. 5 *σάκταν* interpretatur *saginatorem* Eustathius, *ἀπὸ τοῦ σάττειν*. Quod Photius p. 500 3 tradit *σάκτας* de parte mulieris dici, id rectius scribitur *σάκας*, ut est apud Hesychium. Ibidem *βέφυραν* scripsi pro eo quod codd. habent *βλέφυραν δέ*. VL *φλέφυραν δέ*. — Vs. 7 *δὲ κριδδέμεν* Valcken. Epist. ad Roev. p. LXXVI. Vulgo *δ' ἐκκριδέμεν*. Codices fere *δὲ ἐκκριδαίωμεν*. — Vs. 8 *νεοκάττυτον ᾗ* Schweighaeuserus. *νεοκάττυτον* VL. *νεοκαττυτόνη* A. Pro *νεασπάτωτον* Casaubonus frustra *νεοσπάτωτον*. V. Lobeck. ad Phryn. 661. Ceterum quod Athenaeus Thebanos translatis illis vocabulis novandi studio usos esse scribit, satis redarguit Lobeckius Aglaoph. l. l.

IV.

Erotianus Lex. Hippocr. p. 244. *Λεβηρίδος: ὑμενώδους ἀποσύρματος, ὅπερ ἐστὶ τὸ τῶν ὄφεων λεγόμενον γῆρας, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ἀμφιαράῳ καὶ Στράττις ἐν Φοινίσσαις*. Hesychius, *Γυμνότερος λεβηρίδος: Ἀριστοφάνης φησί, τυφλότερος λεβηρίδος*. Itaque probabile est eodem similive proverbio etiam Strattin usum esse. Cfr Athenaeus VIII p. 362 b. *σαυτὸν δ' ἀποφαίνεις κενότερον λεβηρίδος*. Adde intpp. Alciphronis III 19.

V.

Pollux X 183: *δεσμῷ δ' ἂν ἐοίκοιεν αἱ στραγγαλίδες, Στράττιδος ἐν Φοινίσσαις εἰπόντος Οὐδὲ σχοινία, οὐδὲ στραγγαλίδες εἰσί.* **Fortasse scribendum** *Οὐ σχοινί' οὐδὲ στραγγαλίδες εἰσίν.*

VI.

Athenaeus XV p. 699 e: *μνημονεύει τῶν γραβίων κο * * * ἐν Φοινίσσαις.* **Schweighaeuserus** *καὶ Στράττις ἐν Φοινίσσαις.* **At Phoenissas docuit etiam Aristophanes.**

ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ. *)

I.

Εἰ μηδὲ χέσαι γ' αὐτῷ σχολὴ γενήσεται,
μηδ' εἰς ἀσωτεῖον τραπέσθαι, μηδ' ἐὰν
αὐτῷ ξυναντᾷ τις, λαλῆσαι μηδενί.

Athenaeus IV p. 169 a: *τὸ μὲν ἀσώτιον ἔχεις παρὰ Στράττιδι ἐν Χρυσίππῳ λέγοντι οὕτως Εἰ μηδὲ κτλ.* **Vs. 2 scripsi** *ἀσωτεῖον.* **Libri** *ἀσώτιον.* **Phrynichus Bekk. p. 24, 29.** *Ἀσωτεῖον: σημαίνει τὸν τόπον, ἔνθα οἱ ἄσωτοι διατρίβουσιν.* **Ib.** *μηδ' ἐὰν* **Dindorfius. VL** *μηδέ γ' ἄν.* **BP** *μὴ δ' ἄν.*

II.

Πρόσαγε τὸν πῶλον ἀτρέμα προσλαβὼν
τὸν ἀγωγέα βραχύτερον· οὐχ ὁρᾷς ὅτι
ἔτ' ἄβολός ἐστι;

Pollux X 55: *ἀγωγεύς. ὁ γοῦν Στράττις ἐν Χρυσίππῳ λέγει Πρόσαγε τὸν πῶλον κτλ.* **Respicit hunc locum Phry-**

---

*) V. Hist. crit. p. 233.

nichus Praep. soph. p. 22 21. *Ἀγωγεύς: ὁ ἱμὰς τῶν κυνηγετικῶν κυνῶν. — Στράττις δὲ τὸν ἵππου ἱμάντα, ᾧ ἐφέλκεται καὶ ἐπάγεται, ἀγωγέα λέγει.* — Vs. 3 addidi *ἔτι*. Possis etiam *ἄβολος ἔτ' ἐστί*, vel cum Toupio Emend. IV p. 387 mutato verborum ordine *ἔστ' ἄβολος. ἔτι* requirebat etiam Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 54. Sed minus recte scripsit:

πρόσθ' ἄγε
τὸν πῶλον ἀτρέμα, προσλαβὼν τὸν ἀγωγέα
βραχύτερον· οὐχ ὁρᾷς ὅτ' ἄβολός ἐστ' ἔτι.

Ψ Υ Χ Α Σ Τ Α Ι. *)

I.

Οἶνον γὰρ πιεῖν
οὐδ' ἂν εἷς δέξαιτο θερμόν, ἀλλὰ πολὺ τοὐναντίον
ψυχόμενον ἐν τὸ φρέατι καὶ χιόνι μεμιγμένον.

Athenaeus III p. 124 d: *ὅτι δὲ καὶ τὸν οἶνον ἔψυχον ὑπὲρ τοῦ ψυχρότερον αὐτὸν πίνειν Στράττις φησὶν ἐν Ψυχασταῖς Οἶνον γὰρ πιεῖν κτλ.* Vs. 2 *οὐδ' ἂν εἷς* AB. *οὐκ ἂν εἷς* V. *οἰκ ἂν εἷς* L. *οὐ γὰρ εἷς* P. — Vs. 3 *καὶ* ante *χιόνι* addidit Porsonus.

II.

Αἱ δ' ἀλεκτρυόνες ἅπασαι
καὶ τὰ χοιρίδια τέθνηκε
καὶ τὰ μίκρ' ὀρνίθια.

Athenaeus IX p. 373 f: *τὸν δ' ἀλεκτρυόνα οἱ ἀρχαῖοι καὶ θηλυκῶς εἰρήκασιν — Στράττις Ψυχασταῖς Αἱ δ' ἀλεκτρυόνες κτλ.* Ex Athenaeo locum apposuit Eustathius ad Iliad. p. 1479.

---

*) V. Hist. crit. p. 234.

III.

Ὁ δέ τις ψυκτῆρ', ὁ δέ τις κύαθον
χαλκοῦν κλέψας ἀπορῶν κεῖται,
κοτύλῃ δ' ἀνὰ χοίνικα μάττει.

Athenaeus XI p. 502 e. de poculo ψυκτὴρ dicto agens: Στράττις Ψυχασταῖς Ὁ δέ τις ψυκτῆρα κτλ. Versu tertio vulgo κοτυλίδ'. B κοτύλη δ'. Dobraeus Adv. II p. 335 κοτύλῃ δ', sensum loci hunc esse suspicans: *prae inopia mensuram sui panis adeo contrahit, ut pro quoque choenice tantum cotylen ponat.*

IV.

Σαννυρίωνος σκυτίνην ἐπικουρίαν.

Athenaeus XII p. 551 c. commemorato Aristophanis loco, in quo Sannyrio Meletus et Cinesias propter macilentiam ridentur: περὶ δὲ τοῦ Σαννυρίωνος καὶ Στράττις ἐν Ψυχασταῖς φησι Σαννυρίωνος σκυτίνην ἐπικουρίαν. περὶ δὲ Μελήτου αὐτὸς ὁ Σαννυρίων ἐν Γέλωτι λέγει οὕτως Μέλητον τὸν ἀπὸ Ληναίου νεκρόν. Non male Dalecampius σκυτίνην ἐπικουρίαν de coriaceo thorace explicat, quo Sannyrio pectus circumdederit, ut firmior esset truncus corporis. Longe alio sensu Aristophanes dixit σκυτίνην ἐπικουρίαν Lysistr. 110. Uterque autem alludit ad proverbium συκίνη ἐπικουρία, quo infirmum et inutile auxilium significabatur: σύκινον enim dicebant quicquid debile esset et ad usum inhabile. Diversa confundit Hesychius, Σκυτίνη ἐπικουρία: Ἀττικοὶ ἐπὶ ἀσθενούντων βοηθημάτων. Nisi haec antiquitus in hunc fere modum scripta fuisse coniicias: Σκυτίνη ἐπικουρία: παρὰ τὴν παροιμίαν συκίνη ἐπικουρία, ᾗ κέχρηνται Ἀττικοὶ ἐπὶ ἀσθενούντων βοηθημάτων. Cognatum proverbium συκίνη βακτηρία habet Alciphro Ep. I 39. Aliter Strattidis versum interpretatus est Th. Bergkius Comment. p. 271, non exilitatem Sannyrionis rideri ratus, sed obscaenum illud spectaculum ab Aristoph. Nub. 534 commemoratum, quod Sannyrio in auxi-

lium vocaverit, ut fabulam suam alioqui casuram populo probaret. Athenaeus tamen Strattidis loco ita usus est, ut Sannyrionis gracilitas in eo indicata esse videatur.

V.

Πῶς ἂν κομίσειέ μοί τις
θυμαλώπων ὧδε μεστὴν ἐσχάραν;

Pollux X 101: *καὶ μὴν ἐσχάραν εἴποις ἂν τὸ ἀνθράκιον τοῦτο, καὶ ἐσχάριον, καί που καὶ ἐσχαρίδα. ὁ δὲ Στράττις ἐν Ψυχασταῖς ἔφη Πῶς ἂν κομίσειέ μοί τις θυμαλώπων ὧδε μεστὴν ἐσχάραν.* In codicibus nec *πῶς ἂν* nec *τις* legi videtur. Proinde scribendum videtur, *κομίσειέ μοι* | *τάχα θυμαλώπων ὧδε μεστὴν ἐσχάραν*, sc. servus cuius in praecedentibus mentio facta fuerit. Sin codicum fide nituntur verba *πῶς ἂν* et *τις*, malim *πῶς τις ἂν κομίσειέ μοι*| *τάχα* etc. Maiore molimine Elmsleius ad Aristoph. Ach. 321:

λιβανωτὸν ἔνδοθεν τίς ἂν κομίσειέ μοι,
καὶ θυμαλώπων ὧδε μεστὴν ἐσχάραν;

VI.

Pollux X 127: *θολία πλέγμα τι θολοειδὲς ἐπὶ σκιᾷ, καὶ ῥιπίς, καὶ σκιάδιον, ὃ καὶ σκιάδα ἂν εἴποις· οὕτω γὰρ καὶ τὸ Διονίσου σκιάδιον καλεῖται. καὶ πτερὸν δὲ τὸ σκιάδιον οἱ κωμῳδοποιοὶ καλοῦσιν. ὁ δὲ Στράττις προειπὼν ῥιπίδα ἐπήγαγε εἴτε σκιάδιον.* Id rectius fortasse scribitur *σκιάδειον.* De umbraculis illis docte disseruit Valckenarius ad Adoniaz. p. 343 c. Fallitur haud dubie Pollux *ῥιπὶς* et *σκιάδιον* de eodem instrumento dici ratus; nec *πτερὸν* de umbraculo dici credo, sed potius de *ῥιπίδι* *flabello.* V. Euripid. Orest. 1427. Achaeus apud Athen. XV p. 690 b et Iacobsius ad Anal. Br. II 3 p. 70. Utrumque coniunxit etiam Dionysius Halic. Antiqu. VII 9 *παιδαγωγοὶ γυναῖκες σκιάδια καὶ ῥιπίδας κομίζουσαι.* Ceterum confer Hist. crit. p. 235.

EX INCERTISFA BULIS.

I.

Πρασοκουρίδες, αἳ καταφύλλους
ἀνὰ κήπους πεντήκοντα ποδῶν
ἴχνεσι βαίνετ᾽ ἐφαπτόμεναι
ποδοῖν σατυριδίων μακροκέρκων
χοροὺς ἑλίσσουσαι παρ᾽ ὠκίμων
πέταλα καὶ θριδακινίδων
εὐόσμων τε σελίνων.

Athenaeus II p. 68 f: *θριδακινίδας δ᾽ εἶπε Στράττις Πρασοκουρίδες κτλ.* **Distinxi haec ut certe aliqua metri species appareat. Vs. 1** *καταφύλλους* **pro** *κατ᾽ εὐφύλλους* **debetur Valckenario Diatr. Eurip. p. 231. Quae vs. 4 commemorantur** *σατυρίδια* **dubito utrum de** ***satyriscis*****, ut existimabam Hist. crit. p. 236, an de caudatorum animalculorum genere intelligam. Priori interpretationi favet dualis** *ποδοῖν.*

II.

Ποῖ ποῖ, πρὸς θεῶν, ποῖ ποῖ γαλῆν;
γαληνά, ἐγὼ δ᾽ ᾤμην σε γαλῆν λέγειν ὁρῶ.

Scholiasta Aristoph. Ran. 305: *τοῦτον* **(Hegelochum histrionem)** *δὲ καὶ ὡς ἀτερπῆ τὴν φωνὴν Πλάτων σκώπτει. καὶ Στράττις Ποῖ ποῖ, πρὸς θεῶν, ποῖ ποῖ γαλῆν; γαληνά, ἐγὼ δὲ ᾤμην σε γαλῆν λέγειν ὁρῶ.* **Scholiasta Euripidis Orest. 269:** *Στράττις ἐν Ἀνθρωπορραίστῃ — καὶ ἐν ἄλλοις παίζων φησί Ποῖ ποῖ γαλῆν ὁρῶ, ποῖ ποῖ πρὸς θεῶν, γαλῆν γαληνά.* **Fortasse his verbis apud Strattin ipse ille praemissus erat Euripidis versus quem Hegelochus pronunciando corruperat. Itaque locus ita fere scriptus fuisse videtur:**

A. ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλῆν' ὁρῶ.
B. ποῖ ποῖ; φέρ' εἰπὲ πρὸς θεῶν. ποῖ ποῖ γαλῆν;
A. γαλήν'. B. ἐγὼ δ' ᾤμην σε γαλῆν λέγειν ὁρῶ.

Primo versu consulto scripsi *γαλῆν'*. **Ita enim Hegelochus pronunciaverat.**

III.

Οἶνος κοκκύζει τοῖς ὁδοιπόροις πιεῖν
μέλας Σκιάθιος ἴσον ἴσῳ κεκραμένος.

Athenaeus I p. 30 f: *Στράττις δὲ τὸν Σκιάθιον ἐπαινεῖ Οἶνος κοκκύζει κτλ.* **BCD** *κοκκίζει.* **Eustathius ad Odyss. p. 1770 10:** *καὶ μὴν καὶ τὸ Οἶνος δὲ κοκκύζειν τοὺς ὁδοιπόρους ποιεῖ μέλας κτλ. ἔστι δὲ Σκιάθιος μὲν οἶνος ὁ ἀπὸ νήσου Σκιάθου — τὸ δὲ κοκκύζειν κωμικῶς ἀντὶ τοῦ ᾄδειν ἀπὸ τοῦ κόκκυγος.* **Quae quam inepta sint non attinet dicere. Strattis usus esse videtur verbo** *κοχύζειν*, **quod ut cognatum** *κοχυδεῖν* **proprie argutum ebullientis liquoris sonitum exprimit. Hesychius II p. 335 ex incerto poeta affert** *κόχυ δ' ἔρρει*, **idque explicat** *μετὰ ψόφου καὶ λάβρως.* **Ab illo factitio** *κόχυ* (*κοχύ*), **quod compares cum simili** *κόγξ* **(Lobeckius Aglaoph. p. 778 , recte formatur** *κοχύζειν*, **ut a** *γρῦ γρύζειν*, **a** *βρῦ βρύζειν*, **a** *τιτὶ τιτίζειν.*

IV.

Τί ὅτι ὥσπερ οἱ σταδιοδρόμοι προανίστασαι;

Pollux III 146: *τὸ δὲ προεκπηδᾶν προανίστασθαι Στράττις εἶπε Τί ὅτι ὥσπερ οἱ σταδιοδρόμοι προανίστασαι.* **Fortasse scribendum** *τί ποθ' ὥσπερ.*

V.

Τὰ θυγάτρια
περὶ τὴν λεκάνην ἅπαντα περιπεπλιγμένα.

Pollux II 173: *τὸ διαβαίνειν οἱ ποιηταὶ ἀμφιπλίσσειν λέγουσι, καὶ τὸ περιβάδην ἀμφιπλίξ — διὸ καὶ Στράττις*

Τὰ θυγάτρια — περιπεπλιγμένα, τουτέστι διασχόντα τὰ σκέλη. Ita Camerarius pro *περιπεπληγμένα.* Hesychius, *περιπεπλίχθαι: διηλλαχέναι τὰ σκέλη ἀσχημόνως.*

VI.

Etymol. M. p. 803 47: *φῴζειν σὺν τῷ ῑ σημαίνει τὸ καίεσθαι. Στράττις 'Αλλ' εἰ μέλλεις ἀνδρείως φῴζειν ὥσπερ μύστακα σεαυτόν.* Recte Toupius Emend. III p. 193 *καίειν* pro *καίεσθαι.* Zonaras Lex. p. 1838. *φῴζω: τὸ καίω σὺν τῷ ῑ Στράττις 'Αλλ' εἰ μέλλεις ἀνδρείως φῴζειν.* Porsonus Append. ad Toupii Emend. p. 506 tentabat, *ἀλλ' εἰ μέλλεις, εὖ κἀνδρείως φῴζειν ὡς μύστακα σαυτόν.* Sed *ὡς* pro *ὥσπερ* vix recte dicitur. Melius igitur Reisigius Coniect. p. 313 dimetros restituens:

ἀλλ' εἰ μέλλεις εὖ κἀνδρείως
φῴζειν ὥσπερ μύστακα σαυτόν.

De *εὖ κἀνδρείως* vide quem Porsonus affert Aristoph. Equ. 378 et Vesp. 153. 448. Cfr ad Platonis Fr. p. 653. In nomine *μύστακα* penultimam corripuit etiam Eubulus apud Antiattic. p. 108 28. *Μύστακα: βραχέως. Εὔβουλος Τιτθῇ.* Neque aliter Antiphanes apud Athenaeum IV p. 143 a: *ἀπόλαυε τοῦ ζωμοῦ· φορεῖν τοὺς βύστακας | μὴ καταφρόνει.*

VII.

Hesychius, *Κολεκάνοι: τοῦτο ἐπὶ μήκους σὺν λεπτότητι ἐτάσσετο. Στράττις ἐν τῷ φορτικῷ δραματίῳ τοὺς τι οὐκ ἄξει τις ἔξω τὴν ἀποῦσαν μητέρα τῶν διδύμων κολέκαν λέγων.* Referenda haec videntur ad Cinesiam, cuius fabulae vide Fragm. III et Athenaei locum Fragm. V adscriptum. Fallitur Heinrichius de Epim. p. 196 Cinesiae pusillam staturam tribuens. Corrupta verba exhibui ut leguntur in codice. Pro *κολεκάνοι* rectius fortasse scribitur *κολοκάνοι*, ut alio loco Hesychius, *Κολοκάνοι: εὐμήκεις καὶ λεπτοί.* Quamquam et hoc corruptum videtur. Non inepte suspiceris *κολοκάνναβοι. Κάνναβος*, de quo supra ad Cinesiae Fragm. III dictum est, iam per se gracilitatis

notionem habet; ea augetur etiam si quis cannabo brachiis truncato comparatur. Ipsa poetae verba non expedio.

VIII.

Hesychius, *Βοῦς ἐμβαίνει μέγας. Στράττις εἶπε παρὰ τὴν παροιμίαν τὴν „βοῦς ἐπὶ γλώττῃ."* Aldus operarum errore *ἐμβαίνῃ*. Possis *ἐπεμβαίνει*. Sed latere videtur aliquid quod simile sit verbis *ἐπὶ γλώττῃ*.

IX.

Hesychius, *Κάλχας: Στράττις τὸν ποταμόν φησιν, ὅς ἐστι τῆς Χαλκίδος.* Rectius fuerit *τῆς Χαλκηδονίας* sive malis *Χαλκηδονίδος*. Pro *Κάλχας*, nisi singularem formam usurpavit Strattis, scribendum aut *Κάλχις* (*Καλχὶς*) aut *Καλχηδών*. Arrhianus Eustathii ad Dionys. 803: *ἐπώνυμός ἐστιν ἡ Χαλκηδονίων πόλις τῷ Κρόνου υἱῷ Χαλκηδόνι, ἀφ' οὗ πρῶτα μὲν ὁ ἐκεῖ που ῥέων ποταμὸς ἐκλήθη Χαλκηδών.* Stephanus Byz. p. 750: *ἐκλήθη δὲ (ἡ Χαλκηδὼν) ἀπὸ Χάλκιδος τοῦ παρακειμένου ποταμοῦ, ὡς οἱ ἱστορικοὶ ἅπαντές φασι.* Nisi forte etiam hoc ex *Χαλκηδόνος* corruptum est. De formis *Καλχὶς* et *Χαλκίς*, *Καλχηδὼν* et *Χαλκηδὼν* cfr ad Menandrum p. 93 et Bernh. ad Dionys. II 746.

X.

Phrynichus Epit. p. 226. *Γελάσιμον: Στράττιν μέν φασι τὸν κωμῳδοποιὸν εἰρηκέναι τοὔνομα.* V. Lobeckium.

XI.

Zenobius II 93. *Γαλῇ χιτώνιον: ὁμοία ἡ παροιμία αὕτη τῇ „οὐ γαλῇ πρέπει κροκωτόν." ἐπειδὴ γαλῆ κατὰ πρόνοιαν Ἀφροδίτης γυνὴ γενομένη ἐν χιτῶνι κροκωτῷ οὖσα ἐπέδραμε μυί μέμνηται ταύτης Στράττις.*

XII.

Zenobius V 85. *Ὁ σκνὶψ ἐν χώρᾳ: ἐπὶ τῶν ταχέως μεταπηδώντων ἡ παροιμία εἴρηται. σκνὶψ γάρ ἐστι θηρίδιον ξυλοφάγον, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταπηδῶν. μέμνη-*

ται ταύτης Στράττις. Expectes ἐκ χώρας, ut est apud Photium p. 522. Sed etiam illud recte habet, si per interrogationem efferas, σκνὶψ ἐν χώρᾳ; *quid? iste volaticus homo immobilis remansit?*

XIII. XIV.

Suidas, Ἀνσόμοια, ἀνόμοια. Στράττις. — Idem Ἀπεμυθήσω: ἀντὶ τοῦ ἀπελογήσω. Στράττις. Eadem habet Grammat. Bekkeri p. 421 14.

XV.

Pollux II 184: καὶ λισπόπυγοι, ἐφ' ᾧ μάλιστα Ἀθηναῖοι κωμῳδοῦνται. τὴν δὲ οὕτως ἔχουσαν διάτραμιν Στράττις ὠνόμασε. De Atheniensibus λισποπύγοις vide ad supra fragmenta Platonis p. 680. Ad διάτραμις conf. Hesychium, Διάτραμις: διερρωγὼς τὸν τράμιν, τὸν ἀπὸ ὀσχέου ἐπὶ τὰ ἰσχία τόπον. Descripsisse videtur Strattis anum cui hiabat *turpis inter aridas nates podex velut crudae bovis* Horat. Epod. VIII 5.

XVI. XVII.

Pollux III 27: ὀνομάζεται δὲ καὶ παρὰ Στράττιδι ἡ πρόγονος. — Idem VI 156: Στράττις τοὺς ὁμήλικας εἴρηκεν ὁμοπτέρους.

XVIII. XIX.

Photius Lex. p. 609 11. Τρῶγες: θηρία τὰ ἐν τοῖς ὀσπρίοις. οὕτως Στράττις. — Idem p. 214 3. Λελεπασμένον: πεπεμμένον. οὕτω Στράττις. Hesychius, Λελεπασμένον: εἰς πέψιν ἧκον. Itaque λεπάζειν idem quod πέπτειν?

XX.

Antiatticista p. 85 7. Βιβάζειν: τὸ ὀχεύειν. Ἀλκαῖος δ' ἐν Καλλιστοῖ ἐπ' ἀνθρώπου ἔφη. Βαίνων (fort. βαίνειν): ἐπὶ ταὐτοῦ. ἐκβῆσαι δέ φασι δεῖν λέγειν καὶ καταβῆσαι, οὐκ ἐκβιβάσαι. Στράττις. Post οὐκ ἐκβιβάσαι supplendum videtur καὶ καταβιβάσαι.

THEOPOMPUS.

(Hist. crit. p. 236 sqq.)

ΑΔΜΗΤΟΣ.

Athenaeus XV p. 690 a: *μνημονεύει δὲ τοῦ μυροπώλου τούτου, τοῦ Πέρωνος, καὶ Θεόπομπος ἐν Ἀδμήτῳ καὶ Ἡδυχάρει.* De Perone unguentario cfr Anaxandridis Protes. II 1. De alio fragmento, quod ad eandem hanc fabulam rettulerunt, infra dixi Fab. inc. VI.

ΑΛΘΑΙΑ. *)

I.

Τὴν οἰκίαν γὰρ εὗρον εἰσελθὼν ὅλην
κίστην γεγονυῖαν φαρμακοπώλου Μεγαρικοῦ.

Pollux X 180: *κίσται οὐ μόνον ὀψοφόροι οὐδὲ ἄλλως ἀγγεῖα εἰς ἐσθήτων ἀπόθεσιν, ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν φαρμακοπωλῶν ἂν καλοῖντο — ὥσπερ που καὶ Θεόπομπος ἐν Ἀλθαίᾳ Τὴν οἰκίαν γὰρ εὗρον κτλ.* Althaeae aedes dicere videtur magicis artibus Meleagri interitum aversurae. De eadem Althaea sequens fragmentum interpretor. De pharmacopolis Megaricis aliunde, quantum memini, nihil constat. Unus liber *μεγειρικοῦ.*

---

*) V. Hist. crit. p. 239.

II.

Λαβοῦσα πλήρη χρυσέαν μεσόμφαλον
φιάλην· Τελέστης δ' ἄκατον ὠνόμαζέ νιν.

Atheuaeus XI p. 501 f de poculo *μεσόμφαλος* **dicto disserens:** *Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ·*

Ἴτ' ἐκφορεῖτε παρθένοι
κύπελλα καὶ μεσομφάλους.

καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Ἀλθαίᾳ Λαβοῦσα — ὠνόμαζέ νιν, ὡς τοῦ Τελέστου ἄκατον **(libri** *ἄκρατον*) *φιάλην ὀνομάζοντος.* **Vs. 1** *χρυσέαν* **Piersonus ad Moer. p. 418. Libri** *χρυσέων.* **Secundum versum emendavit Porsonus ad Euripidis Medeam p. 84 Lips. Libri** *ἄκρατον ὠνόμαζεν ἵν'.* **Respicit Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 371 5.** *Ἄκατος: φιάλη, διὰ τὸ ἐοικέναι στρογγύλῳ πλοίῳ. οὕτω Θεόπομπος.* **De Teleste Selinuntio, dithyramborum auctore haud incelebri, alio loco dicam copiosius.**

ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ. *)

I.

Ὄνος μὲν ὀγκᾶθ' ὁ Μελιτεὺς Φιλωνίδης.
ὄνῳ μιγείσης μητρὸς ἔβλαστεν πόλει.

Scholiasta Aristophanis Plut. 179: *κωμῳδεῖται δὲ* **(Philonides)** *ὡς εὔπορος καὶ ὡς μέγας τῷ σώματι καὶ ἠλίθιος. Νικοχάρης Γαλατείᾳ* **(Fragm. I)** *περὶ δὲ τοῦ μεγέθους Φιλύλλιός φησι* **(Fragm. V)** *καὶ Πλάτων δὲ Λαΐῳ φησὶν* **(Fragm. II)** *καὶ Θεόπομπος Ἀφροδισίοις Ὄνος μὲν ὀγκᾶθ' κτλ.* **Versus secundus, in quo** *ἔβλαστεν πόλει* **scripsi (Hist. crit. p. 293) pro** *ἔβλαστε τῇ πόλει* **), dubitari potest**

---

*) V. Hist. crit. p. 239.

**) De *πόλις* sine articulo Schaef. ad Plut. IV 416.

an continuo post primum versum illatus sit. Th. Bergkius Comment. p. 400 aut ὅς ante ὄνῳ addendum, aut δὲ inter ὄνῳ et μιγείσης inserendum existimat. Idem requirebat ὠγκᾶθ'. Nihil horum necessarium est, si duo fragmenta in unum coaluisse statuas; ac fortasse ante secundum versum excidit καὶ πάλιν. Quod Theopompus et ipsum Philonidem et patrem eius asino comparat, ad stuporem eius orisque turpitudinem potius quam ad corporis magnitudinem referendum esse fortasse recte monuit Bergkius. Nec tamen desunt exempla quae asini convicio inconcinnam corporis magnitudinem designatam esse doceant. V. Hermippi fragm. Pistr. V 3. Cfr Phryn. Praep. soph. p. 54 27. ὀνόγαστρις ἄνθρωπος: ἐπὶ τῶν ἄρρυθμον καὶ μεγάλην γαστέρα ἐχόντων.

II.

'Αλλ' ἔντραγε
τὴν σηπίαν τηνδὶ λαβοῦσα καὶ τοδί
τὸ πουλυπόδειον.

Athenaeus VII p. 324 b. de sepia pisce disserens: Θεόπομπος 'Αφροδίτῃ (sic) 'Αλλ' ἔντραγε κτλ. Describi videtur festum Amphidromiorum, quo die sepias et polypos convivantes epulari solebant. Cfr Taylor ad Lysiae Fragm. p. 8.

ΕΙΡΗΝΗ. *)

I.

'Ημᾶς δ' ἀπαλλαχθέντας ἐπ' ἀγαθαῖς τύχαις
ὀβελισκολυχνίου καὶ ξιφομαχαίρας πικρᾶς.

Pollux X 118: τὸ δὲ ὀβελισκολύχνιον στρατιωτικὸν μέντοι χρῆμα, εἴρηται δὲ ὑπὸ Θεοπόμπου τοῦ κωμικοῦ ἐν Εἰρήνῃ

*) V. Hist. crit. p. 240.

Ἡμᾶς δ' ἀπαλλαχθέντας κτλ. Fallitur Hemsterhusius haec quosdam dixisse ratus, qui nocte fortiter pugnantes fallenteque lumine obeliscolychnii adiuti periculum praesens evasissent. Dicuntur illa potius ab aliquo qui spem pacis animo conceperat. Cfr Hist. crit. p. 240. Respexit hunc locum Athenaeus XV p. 700 e: *καὶ τάχα τούτῳ (ξυλολυχνούχῳ) ὅμοιόν ἐστι τὸ παρὰ Θεοπόμπῳ ὀβελισκολύχνιον.* Ex Athenaeo profecit Eustathius ad Odyss. *η* p. 1571 22. Primo versu codd. fere *ἐν ἀγαθαῖς.*

II.

Ὁ μὲν ἄρτος ἡδύ, τὸ δὲ φενακίζειν προσὸν
ἔμβαμμα τοῖς ἄρτοις πονηρὸν γίγνεται.

Athenaeus IX p. 368 c: *οἱ δὲ Ἀττικοὶ καὶ ἔμβαμμα λέγουσιν, ὡς Θεόπομπος ἐν Εἰρήνῃ Ὁ μὲν ἄρτος κτλ.* Legebatur *ὁ μὲν γὰρ ἄρτος.* Emendavit Porsonus. Grotius Excerptis p. 552:

Dulce equidem panis: at cum pani offuciae
Accedunt condimentum, nihil acerbius.

III.

Ἄχθομαι δ' ἀπολωλεκὼς
ἀλεκτρυόνα τίκτουσαν ᾠὰ πάγκαλα.

Athenaeus IX p. 374 b: *καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Εἰρήνῃ ἐπὶ τῆς θηλείας ἔταξε τὸν ἀλεκτρυόνα λέγων οὕτως Ἄχθομαι κτλ.* Scholiasta Aristophanis Nub. 663: *οἱ Ἀττικοὶ δὲ καὶ τὰς θηλείας ἐκάλουν, καὶ Θεόπομπος.* Conqueri videtur nescio quis de belli incommodis. Similiter apud Aristoph. Ach. 1022 agricola dolet, *ἐπετρίβην ἀπολέσας τὼ βόε.*

IV.

Μᾶζαι, πλακοῦντες, ἰσχάδες Τιθράσιαι.

Athenaeus XV p. 652 f: *Θεόπομπος δ' ἐν Εἰρήνῃ τὰς Τιθρασίας ἐπαινῶν ἰσχάδας φησὶν οὕτως Μᾶζαι κτλ.*

V.

Χλαῖναν δέ σοι
λαβὼν παχεῖαν ἐπιβαλῶ Λακωνικήν.

Pollux X 124: *τὴν χλαῖναν δὲ οὕτως ἐκάλουν οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταί, μόνα τὰ παχέα ἱμάτια ταύτης τῆς προσηγορίας ἀξιοῦντες, ὥσπερ καὶ Θεόπομπος ἐν Εἰρήνῃ Χλαῖναν δέ σοι κτλ.* **Particulam** *δὲ* **addidit Bentleius Epistola ad Hemsterh. p. 64.** *λαβὼν* **ex cod. Falck. accessit.**

VI.

Pollux III 27: *τοῦτον (πατρωὸν* *vitricum*) *Ὑπερείδης — μητρυιὸν κέκληκε, καὶ Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐν Εἰρήνῃ.* **Photius p. 268 22.** *μητρυῖον* **(sic):** *Θεόπομπος τὸν πατρυῖον.* **Ita Porsonus pro** *πατρῷιον.* **Rectius scribitur** *πατρωόν.* **Eustathius ad Iliad. p. 560 14:** *καὶ μητρυιὸν οἱ παλαιοί φασι τὸν πατρωόν, ἀρρενωνυμοῦντες τὴν μητρυιάν, καὶ λέγει οὕτω Θεόπομπος, καὶ οἱ κωμικοὶ δὲ μάλιστα κατὰ τοὺς παλαιούς.*

Η Δ Υ Χ Α Ρ Η Σ. *)

I.

Καὶ στῆτ' ἐφεξῆς κεστρέων νῆστις χορός
λαχάνοισιν ὥσπερ χῆνες ἐξενισμένοι.

Athenaeus VII p. 308 a: *Ὑπολαβὼν δὲ Μυρτίλος, καὶ στῆτ' ἐφεξῆς, ἔφη, κατὰ τὸν Θεοπόμπου Ἡδυχάρην, κεστρέων κτλ.* **Vs. 1 alii libri** *ὦ στῆτ' ἐφεξῆς,* **notante Casaubono.**

II.

Ἓν γάρ ἐστιν οὐδὲ ἕν,
τὰ δὲ δύο μόλις ἕν ἐστιν, ὥς φησιν Πλάτων.

---

*) V. Hist. crit. p. 240. 289.

Diogenes Laert. III 26: *Θεόπομπος ἐν 'Ηδυχάρει "Ἐν γάρ κτλ.* **Eadem habet Hesychius Milesius p. 46. sed omisso fabulae titulo. Platonis quem respicit locus est Phaed. § 104:** *οὐκ ἀποδέχομαι ἐμαυτοῦ οὐδὲ ὡς, ἐπειδὰν ἑνί τις προσθῇ ἕν, ἢ τὸ ἕν, ᾧ προσετέθη, δύο γέγονεν, ἢ τὸ προστεθὲν καὶ ᾧ προσετέθη, διὰ τὴν πρόσθεσιν τοῦ ἑτέρου τῷ ἑτέρῳ δύο ἐγένετο.* **Versu secundo Grotius Excerptis p. 553** *τὼ δίο.* **Idem latine transtulit sic:** ***namque unum est nihil, | duo vero vix sunt unum; sic dictat Plato.***

III.

Φέρε σὺ τὰ καταχύσματα
ταχέως κατάχει τοῦ νυμφίου καὶ τῆς κόρης.
B. εὖ πάνυ λέγεις.

Scholiasta Aristophanis Plut. 768: *ἁπλῶς τῶν ἐφ' ὧν οἰωνίσασθαί τι ἀγαθὸν ἐβούλοντο, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ νυμφίου, περὶ τὴν ἑστίαν τὰ τραγήματα κατέχεον εἰς σημεῖον εὐπορίας· ὡς καὶ Θεόπομπός φησιν ἐν 'Ηδυχάρει Φέρε σὺ κτλ.* **Eadem Suidas s. v.** *καταχύσματα,* **nisi quod** *εὐετηρίας* **habet pro** *εὐπορίας,* **et Theopompi fragmentum verbis** *εὖ πάνυ λέγεις* **auctum affert, quae utrum Theopompi sint an ex Aristophanis versu 800 irrepserint haud pro certo affirmaverim. Ceterum ad Theopompi locum respexerunt Photius Lex. p. 145 10:** *κατεχεῖτο δὲ (τὰ καταχύσματα) καὶ τῶν νυμφίων, φασίν, ὡς Θεόπομπος,* **et Harpocratio p. 108, 7:** *ὅτι τῶν νεωνήτων οἱ δεσπόται τραγήματα κατέχεον 'Αριστοφάνης ἐν Πλούτῳ δηλοῖ. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἀπὸ θεωρίας καὶ τῶν νυμφίων, ὡς Θεόπομπος 'Ηδυχάρει.*

IV.

Athenaeus XV p. 690 a: *μνημονεύει τοῦ μυροπώλου τούτου, τοῦ Πέρωνος, καὶ Θεόπομπος ἐν 'Αδμήτῳ καὶ 'Ηδυχάρει.*

Θ Η Σ Ε Υ Σ.

I.

Ἥξει δὲ Μήδων γαῖαν, ἔνθα καρδάμων
πλείστων ποιεῖται καὶ πράσων ἀβυρτάκη.

Grammaticus Bekkeri p. 323. *Ἀβυρτάκη: ὑπότριμμα βαρβαρικὸν ἐκ δριμέων σκευαζόμενον, φημὶ ἐκ καρδάμων καὶ σκορόδων καὶ σινάπεως καὶ σταφίδων, ᾧ πρὸς κοιλιολυσίαν ἐχρῶντο. Θεόπομπος Θησεῖ Ἴξῃ δὲ Μήδων γαῖαν κτλ.* **Quae ducta sunt ex Aelii Dionysii et Pausaniae Lexicis rhetoricis apud Eustathium ad Odyss.** *τ'* **28 p. 1854 18:** *οὕτω κεῖται, ὡς ὁ αὐτὸς Διονύσιος λέγει, καὶ παρὰ Θεοπόμπῳ ἀβυρτάκη ὑπότριμμά τι δριμὺ βαρβαρικὸν διὰ πράσων καὶ καρδάμων καὶ κόκκων ῥόας καὶ ἑτέρων τοιούτων. φησὶ γοῦν Ἥξει δὲ Μήδων — ἀβυρτάκη. Παυσανίας δὲ καὶ ἀπὸ σινάπεως καὶ σταφίδων εἶναί φησι τὸ τῆς ἀβυρτάκης ὑπότριμμα, ᾧ καὶ πρὸς κοιλιολυσίαν ἐχρῶντο.* **Similia leguntur apud Suidam s. v.** *ἀβυρτάκη*, **ubi, ut apud Eustathium,** *ἥξει* **scribitur, pro quo Grammaticus Bekkeri habet** *ἴξῃ*, **quod in** *ἴξει* **mutatum commendat Bernhardius. Sed ea forma non utuntur comici. Verum videtur** *ἥξεις*. *Γαῖα* **pro** *γῆ* **dixit etiam Sannyrio** *Γέλωτι* **Fragm. IV** *κεραμικὴν γαῖαν στρέφων*, **et Antiphanes Athenaei X p. 449 b. Antiquiores comici ea forma abstinuerunt. Ceterum recte Bergkius Comment. p. 409. „Finxit in hac fabula Thesea expulsum patria a populari aliquo viro se ad Persas conferre, cui nescio quis praecipit, quod iter sit instituendum." Dobraeus Adv. II p. 318 Thesea ab inferis rediturum compellari ab Hercule existimat.**

II.

Athenaeus III p. 82 c: *Φαυλίων δὲ μήλων μνημονεύει — καὶ Θεόπομπος ἐν Θησεῖ.*

III.

Plutarchus V. Isaei p. 839 f: *μνημονεύει δὲ αὐτοῦ* **(Isaei)** *Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Θησεῖ.*

IV.

Antiatticista p. 83 6. *αὐτόκακος: οἷον ἑαυτὸν κολάζων. Θεόπουμπος Θησεῖ.* **Cfr Bergkii Comment. p. 409.**

Κ Α Λ Λ Α Ι Σ Χ Ρ Ο Σ. *)

I.

Ἰχθύων δὲ δὴ
ὑπογάστρι' ὦ Δάματερ.

Athenaeus VI p. 302 e: *ὅταν δὲ καὶ Θεόπομπος ἐν Καλλαίσχρῳ λέγῃ Ἰχθύων δὲ δὴ ὑπογάστρι' ὦ Δάματερ, παρατηρητέον ὅτι ἐπὶ ἰχθύων μὲν ὑπογάστριον λέγουσι, σπανίως δὲ ἐπὶ χοίρων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων.* **Libri** *ὑπογάστριον*, **quod correctum ex IX p. 399 d:** *ὑπογάστριον δὲ μόνον ὡς ἐπὶ τῶν ἰχθύων λέγεται. Στράττις Ἀταλάντῃ. Θεόπομπος Καλλαίσχρῳ Ἰχθύων δὲ δὴ ὑπογάστρι' ὦ Δάματερ,* **ubi cod. A** *ὑπογαστριω διαματερ*, **quod vicissim correctum ex libro VI. Pro** *Δάματερ* **libro IX cod. B habet** *Δήμητερ* **V. Lobeckium ad Phryn. p. 640.**

II.

Ἠρίσταμεν· δεῖ γὰρ συνάπτειν τὸν λόγον.

Athenaeus X p. 423 a: *καὶ ἠρίσταμεν δὲ εἴρηκε — Θεόπομπος Καλλαίσχρῳ Ἠρίσταμεν κτλ.*

III.

Pollux IX 59: *τὰ δὲ στατῆρος ἄξια στατηριαῖα φαίης ἄν, ὡς Θεόπομπος ἐν Καλλαίσχρῳ οὔ φησιν εἶναι τῶν*

*) V. Hist. crit. p. 240.

ἑταιρῶν τὰς μέσας στατηριαίας. Scribendum videtur *ἐν Καλλαίσχρῳ πού φησιν εἶναι*, ut X 108 *ὥσπερ που καὶ Θεόπομπος ἐν Ἀλθαίᾳ.* Nisi forte hic Theopompi versus fuit:

Οὔ φασιν εἶναι τῶν ἑταιρῶν τὰς μέσας
στατηριαίας.

Quae de urbe dicta videntur, in qua meretrices magno pretio noctes vendebant, ut vel mediocres (*μέσαι*) statera exigerent. Stater fere Laidos pretium fuit. V. Epicrates Antilaid. II 12 et 17.

ΚΑΠΗΛΙΔΕΣ.

I.

Λεωτροφίδης ὁ τρίμετρος ὡς Λεόντινος
εὔχρως τε φᾶναι καὶ χαρίεις ὥσπερ νεκρός.

Scholiasta Aristophanis Av. 1406. de Leotrophide poeta dithyrambico: *κοῦφος καὶ χλωρὸς ἦν, ὡς ἐοικέναι ὄρνιθι. Θεόπομπος δὲ ἐν ταῖς Καπηλίσι Λεωτροφίδης ὁ τρίμετρος κτλ.* Th. Bergkius Comment. p. 407 tentabat, *ὡς Λεόντιος, εὔχρως τεθνάναι τε καὶ* etc. constructionis ratione mihi quidem non intellecta. De Leontio idem affert Platonis Rempubl. IV p. 439 e. ubi hominis curiositas in contemplandis mortuorum cadaveribus notatur. Quod tamen ad Theopompi locum vix accommodari potest. In *τε φᾶναι* fortasse latet *πεφάνθαι*, infinitivus ut a verbo pendeat quod scholiasta omisit. Nec *τρίμετρος* sanum credo.

II.

Ἐλεφαντοκώπους ξιφομαχαίρας ἢ δόρη.

Pollux VII 158: *ξιφομάχαιρα ἡ μεγάλη μάχαιρα ἐν Θεοπόμπου Καπηλίσιν Ἐλεφαντοκώπους κτλ.* Idem X 145:

καὶ Θεόπομπος ἐν Πόλεσιν (sic) ἐλεφαντοκώπους ξιφομαχαίρας. Ad δόρη Pollux notavit: ἔνιοι γὰρ οὕτως εἰρῆσθαι τὰ δόρατά φασιν, Res hodie notissima.

III.

Ἢ μετάδος ἢ μέτρησον ἢ τιμὴν λάβε.

Scholiasta Aristophanis Acharn. 1020: τὸ μέτρησον οἷον δάνεισον. καὶ Ἡσίοδος „εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος εὖ δ' ἀποδοῦναι." καὶ Θεόπομπος Καπηλίσιν Ἢ μετάδος κτλ. Eadem Suidas s. v. μέτρησον.

IV.

Zenobius Cent. IV 44. Ἱστίᾳ θύεις: ἡ παροιμία τέτακται ἐπὶ τῶν μηδενὶ ῥᾳδίως μεταδιδόντων. δι' ἔθους γὰρ ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὁπότε ἔθυον Ἱστίᾳ, μηδενὶ μεταδιδόναι τῆς θυσίας. μέμνηται δὲ ταύτης Θεόπομπος ἐν Καπηλίσιν. Vix dubitari potest quin haec dicantur ab eodem illo qui superiore fragmento nescio quid impense flagitarat. Theopompus usus erat attica forma Ἑστίᾳ. Proverbium illud attigit etiam laudatus Gaisfordio Eustathius ad Hom. p. 1579 48: καὶ παροιμία τὸ Ἑστίᾳ θύομεν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστι, φασί, μεταδοῦναι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν, ἵνα εἴη τὸ Ἑστίᾳ θύομεν ταὐτὸν τῷ οὐδενὶ μεταδιδόαμεν τῶν τῆς ἑορτῆς. Adde Hesychium, Ἑστίᾳ θυόμεναι (leg. θύομεν): ἦσάν τινες θυσίαι ἀφ' ὧν οὐχ οἷόν τε ἦν μεταδοῦναι ἢ ἐξενεγκεῖν. Fortasse huc referendum Incert. fab. fragm. VIII.

V.

Κολάσομαί γέ σε
καὶ τὸν σὸν Ἄττιν.

Suidas I p. 370: Ἄττις παρὰ Φρυξὶ μάλιστα τιμᾶται ὡς πρόσπολος τῆς μητρὸς τῶν θεῶν. Ἄττιν, οὐχὶ Ἄττια. — Θεόπομπος ἐν Καπηλίσι Κολάσομαί γέ σε καὶ τὸν σὸν Ἄττιν. Quinque codd. κολάσομαί γ' ἔσω. Similiter Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 461 19: Ἄττην, οὐχὶ

ἄττεια (sic). Θεόπομπος Καπηλίσι Κολάσομεγ' (sic) ἔσω καὶ τὸν σὸν ἄττην. Porsonus ad Toupii Emend. p. 459 κολάσομαί σ' ἐγώ. De Ἄττης Ἄττις ceterisque huius nominis formis nondum a quoquam accurate quaesitum est. Dicuntur haec autem homini vel mulierculae Attidis superstitionibus impense deditae. Cfr Lobeckii Aglaophamus I p. 628. Nisi forte hoc dicit, *te et amasium tuum puniam.* Quo sensu Adonidis nomen frequentatum fuisse praeter alios docet Alciphro Epist. I 39. Futurum κολάσομαι vel κολάσω pro κολῶμαι vel κολῶ habemus item apud Demosth. c. Androt. 39 p. 544 Bekk.

Μ Η Δ Ο Σ.

I.

Ὥς ποτ' ἐκήλησεν Καλλίστρατος υἷας Ἀχαιῶν,
κέρμα φίλον διαδούς, ὅτε συμμαχίαν ἐρέεινεν·
οἷον δ' οὐ κήλησε δέμας λεπτὸν Ῥαδάμανθυν
Λύσανδρον, κώθωνα πρὶν αὐτῷ δῶκε λεπαστήν.

Athenaeus XI p. 485 c. de λεπαστῇ poculo agens: Θεόπομπος Παμφίλῃ (Fragm. 1) καὶ ἐν Μήδῳ Ὥς ποτ' ἐκήλησεν κτλ. Vs. 2 „legebatur φίλον τι διδούς, ex Musuri, opinor, coniectura. τι om. ABP." Dindorfius. — Vs. 3 οἷον pro οἷον Casaubonus. — Vs. 4 libri κώθωνι. Correxi Hist. crit. p. 238. Occupavit Th. Bergkius Comment. p. 241. Cfr supra p. 158. Argumentum horum versuum quorsum spectet difficile dictu est. Callistratum esse illum Aphidnaeum, eloquentiae laude florentissimum, quo spectat etiam verbum κηλεῖν versu primo et tertio, satis apertum est, viditque id etiam Schweighaeuserus, illum conventum a Theopompo innui ratus, in quo Callistratus Arcadibus persuadere studuit, ut societatem sequerentur Atheniensium. V. Diodor. Sic. XV 38 et Cornel. Nep. Epam. 6. At ipse vidit non recte

procedere eam coniecturam. Quis enim Lysander ille, quem unum omnium orationis lenociniis Callistrati non commoveri potuisse dicit Theopompus, priusquam muneribus eius animum expugnasset? Et quo consilio illum Rhadamantho comparat? Lysander Lacedaemonius obiit apud Haliartum, Boeotiae urbem Rhadamanthi memoria nobilitatam, Plutarch. Lys. 25. Num his forte uti licebit ad explicandam Rhadamanthi mentionem? At Lysander supremum diem obiit antequam Callistratus ad rempublicam accesserat. Minus etiam altera Schweighaeuseri coniectura probari potest, qua *Rhadamanthi Lysandri* nomine Demosthenem perstringi, sub Callistrato autem Philippum Macedoniae regem latere existimat: quam interpretationem temporum rationes satis convellunt. Quis enim Theopompum ad Philippi usque tempora vitam produxisse credat?

II.

Παρ' ἐμοὶ τὰ λίαν μειράκια χαρίζεται
τοῖς ἡλικιώταις.

Scholiasta Pindari Pyth. 2 75: *χαρίζεσθαι γὰρ κυρίως τὸ συνουσιάζειν λέγεται, ὥσπερ Θεόπομπος ἐν Μήδῳ εἰσάγει τὸν Λυκαβηττὸν λέγοντα Παρ' ἐμοὶ τὰ λίαν κτλ.* Cfr Hist. crit. p. 331. In Lycabetto fortasse lupanar erat a masculis scortis frequentatum.

III.

Athenaeus XI p. 481 d: *Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνὸς τὸ χωρὶς ὠτίων ποτήριον ὠνομακέναι Θεόπομπον ἐν Μήδῳ.*

N E M E A.

Χώρει σὺ δεῦρο, Θηρικλέους πιστὸν τέκνον·
γενναῖον εἶδος, ὄνομά σοι τί φῶμεθα;

ἆρ᾽ εἶ κάτοπτρον φάσεος ἣν πλῆρες δοθῇς.
οὐδέν ποτ᾽ ἄλλο. δεῦρο δὴ γεμίσω σ᾽ ἐγώ.
γραῦ Θεολύτη, γραῦ. Β. τί με καλεῖς σὺ φίλτατε;
Α. ἵν᾽ ἀσπάσωμαι· δεῦρο παρ᾽ ἐμὲ Θεολύτη,
παρὰ τὸν νέον ξύνδουλον· οὑτωσὶ καλῶς·
Β. Σπινθὴρ τάλας, πειρᾷς με; Β. ναί, τοιοῦτό τι·
φιλοτησίαν δὲ τήνδε σοι προπίομαι·
δέξαι, πιοῦσα δ᾽ ὁπόσον ἄν σοι θυμὸς ᾖ,
παράδος τὸ πρῶτον.

Athenaeus XI p. 470 f: *μνημονεύει δὲ τῆς κύλικος* (Thericlei) *Θεόπομπος μὲν ἐν Νεμέᾳ οὕτως Χώρει κτλ.* Vs. 1 *Θηρικλέους πιστὸν τέκνον.* Respexit haec Photius Lex. p. 91, 10. *Θηρικλέους τέκνον: κύλιξ, ἣν λέγεται πρῶτος κεραμεῦσαι Θηρικλῆς.* — Vs. 2 vulgo *οὔνομα.* B *ὄνομα.* Ibid. *τί θώμεθα* Casaubonus. VL *τιθώμεθα.* AP *τὸθώμεθα.* B *τοθώμεθα.* — Vs. 3 *ἆρ᾽ εἶ* Coraes apud Schweighaeuserum et Porsonus ad Aristoph. Av. 813. Vulgo *ἄρει.* Ibid. vulgo *φύσεως.* Iacobsius Addit. p. 252 *φύσεως κάτοπτρον.* Poterat lenius. — Vs. 4 libri *δή γε μισῶ.* Correxit Abreschius Diluc. Thucyd. p. 97. Loquitur de poculo potator tanquam de amasia, ut recte Iacobsius. Pro *γεμίσω* Bergkius Comment. p. 408 requirit atticam formam *γεμιῶ.* At *γεμίσω* aoristus est. V. Elmsleium ad Eurip. Med. 1242. — Vs. 5 vulgo *φιλτάτη.* Correxit Porsonus. Fortasse tamen praestat *τί με καλεῖς σύ; Α. φιλτάτη, ἵνα* etc. — Vs. 6 *ἵν᾽* Iacobsius et Porsonus. Libri *τίν᾽.* — Vs. 7 verba *οὑτωσὶ καλῶς* a reliquis separavi *belle ita!* iam enim propius accesserat Theolyte. Menander Leuc. p. 106 *ἐπίθες τὸ πῦρ, ἡ ζάκορος· οὑτωσὶ καλῶς.* Alia Dobraeus Adv. II 331. — Vs. 8 cod. A *ταλα σπειραις μεναι.* PVL *τ᾽ ἄλλα σπειραίμεναι.* B *σπειραισμέναι.* Schweighaeuserus *τάλας πειρᾷς με. ναί.* Iacobsius *τάλαν.* In *Σπινθὴρ* non erat quod haererent critici. Satis frequens id nomen est, ad servuli celeritatem

indicandam aptissimum. *) Vide Simonidem in Anthol. Pal. VII 177 et quem Dobraeus affert Aristonem ibid. VI 306. Utroque loco Iacobsius penacute scripsit *Σπίνϑηρ*. Fortasse recte. Cfr Lehrsius de Arist. p. 302. — Vs. 9 inserui *τήνδε*. BP *προσπίομαι*. — Vs. 10 *δέξαι* BP. *δεξιάν* VL. — Vs. 11 AB *παράδος*. PVL *πάροδος*. *περίδος* Th. Bergkius Comment. p. 412. At soli in scena adesse videntur servus et serva. Iacobsius *παράδος τὸ περιττόν*, quod vix aptum est. Nihil desiderarem si legeretur *παράδος τὸ λοιπόν*.

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Υ Σ.

I.

Ἵνα μὴ τὸ παλαιὸν τοῦτο καὶ ϑρυλούμενον
δι᾽ ἡμετέρων στομάτων
εἴπω σόφισμ᾽, ὅ φασι παῖδας Λεσβίων
εὑρεῖν.

Scholiasta Aristophanis Vesp. 1337: *τὸ λεσβιεῖν ἐπὶ αἰσχροῦ τάττεται, ἐπειδὴ οἱ Λέσβιοι αἰσχρουργοῦσι τῷ στόματι μολυνόμενοι, παρὰ τὸ ἱστορούμενον ὅτι παρὰ τοῖς Λεσβίοις τοῦτο πρῶτον γυνὴ ἔπαϑε. καὶ παρὰ Θεοπόμπῳ ἐν Ὀδυσσεῖ Ἵνα μὴ τὸ παλαιὸν κτλ.* Quae post *ϑρυλούμενον* inferuntur verba *δι᾽ ἡμετέρων στομάτων* hos numeros habent:

⏑́ — | — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —

Quibus qui respondebat versus antistrophicus, non nisi ex parte superest, *εὑρεῖν* ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —. Humani quid accidit Bergkio nostro Comment. p. 413.

---

*) Simillimum nomen servile *Ἀκτίς*, de quo Pausanias Eustathii p. 823 28.

II.

Χιτῶνά μοι
φέρων δέδωκας δαιδάλεον, ὃν ἤκασεν
ἄρισθ' Ὅμηρος κρομμύου λεπυχάνῳ.

Eustathius ad Odyss. p. 1863 49: *ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ῥηθὲν λέπυρον καὶ λεπύχανόν φασιν εἰρῆσθαι παρὰ Θεοπόμπῳ τῷ κωμικῷ, εἰπόντι ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Ὀδυσσέως τό Χιτῶνά μοι φέρων δέδωκας κτλ.* Legitur vulgo *δαίδαλον* et *κρομύου*. Sunt igitur ipsius Ulixis verba; quo minus ea ad hanc ipsam fabulam referre dubitavimus. Homeri locus quem imitatur Theopompus, est Odyss. τ' 232:

τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροΐ σιγαλόεντα,
οἷόν τε κρομύοιο λοπὸν κάτα ἰσχαλέοιο.

III.

Εὐριπίδου τ' ἄριστον οὐ κακῶς ἔχον,
τἀλλότρια δειπνεῖν τὸν καλῶς εὐδαίμονα.

Athenaeus IV p. 165 b: *καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Ὀδυσσεῖ ἔφη Εὐριπίδου τ' ἄριστον κτλ.* Grotius *Εὐριπίδου τ' ἀρέσκον.* Porsonus *Εὐριπίδου τἀρχαῖον.* Th. Bergkius Comment. p. 412: *Εὐριπίδου 'στ' ἄριστον, Euripideum est ientaculum, non sane contemnendum.* Rectius fortasse scribas *Εὐριπίδου τἄρ' ἐστὶν οὐ κακῶς ἔχον.* Qui his subiicitur versus, ex Euripidis aliqua fabula satyrica ductus videtur Bergkio: in quo plane assentior viro amicissimo. Grotius Excerptis p. 554:

Scitum comperior illud placitum Euripidis:
vere beatus quisquis est coenat foris.

IV.

Pollux VII 74: *Θεόπομπος δ' ἐν Ὀδυσσεῦσιν* (v. Hist. crit. p. 241) *ἐπὶ τοῦ διακόνου ἔφη λάσιον ἐπιβεβλημένος.* Erotianus Lex. Hippocr. p. 244. *Λάσιον: ὀθό-*

νιον, ὡς Θεόπομπος ἐν Ὀδυσσεῖ. καὶ Ἀρτεμίδωρος ὁ γραμματικὸς ἐν ταῖς λέξεσί φησι λινοῦν ὕφος δασὺ εἶναι.

Aliud fragmentum haud improbabili coniectura ad Ulixem referendum vide in Incertis fab. XI.

Π Α Ι Δ Ε Σ. *)

I.

Πάντ' ἀγαθὰ δὴ γέγονεν ἀνδράσιν ἐμῆς ἀπὸ συνουσίας.

Hephaestio Enchir. p. 76: τούτῳ καὶ ἐπὶ τοῦ πενταμέτρου Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐχρήσατο ἐν Παισίν, ἀφ' οὗ καὶ Θεοπόμπειον καλεῖται. Πάντ' ἀγαθὰ κτλ. Apertum est poetam de se ipso loqui.

II.

Τηνδὶ περιζωσάμενος ᾤαν λουτρίδα
κατάδεσμον ἥβης περιπέτασον.

Pollux VII 66: τὸ δὲ περὶ ταῖς αἰδοίοις οὐ μόνον γυναικῶν ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶν, ὁπότε σὺν ταῖς γυναιξὶ λούοιντο ᾤαν λουτρίδα ἔοικε Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐν Παισὶ καλεῖν εἰπών Τηνδὶ περιζωσάμενος κτλ Idem X 181: τὸ μέντοι δέρμα, ᾧ ὑποζώννυνται αἱ γυναῖκες λουόμεναι ἢ οἱ λοῦντες αὐτάς, ᾤαν λουτρίδα ἔξεστι καλεῖν, Θεοπόμπου εἰπόντος ἐν Παισί Τηνδὶ περιζωσάμενος κτλ. Hemsterhusius coniiciebat ἥβῃ. Hoc fragmento Th. Bergkius Comment. p. 413 ita usus est ut inde totius dramatis argumentum explicari posse existimaret; κατάδεσμον enim esse *incantamentum:* ex quo Theopompum rem ita instituisse coniicit, ut senes iam decrepiti quasi ope cuiusdam magicae artis iuvenili robore implerentur. Itaque argumentum fabulae simillimum fuisse ei quod in Senectute tractaverit Aristophanes. Mihi hoc

---

*) V. Hist. crit. p. 237. 241.

ingeniosius quam verius excogitatum videtur; certe *κατάδεσμος ἥβης*, ut ipse indicat Pollux, nihil aliud significare videtur quam cingulum quo lavantes pubem velabant.

III.

Scholiasta Aristophanis Av. 1568 de Laespodia: *ἔχει* (*εἶχε*) *δὲ καὶ περὶ τὰς κνήμας τινὰς αἰτίας, ὡς Στράττις φησὶν ἐν Κινησίᾳ. διὸ καὶ κατὰ σκελῶν ἐφόρει ἱμάτιον, ὡς Θεόπομπος ἐν Παισί.* Pro *αἰτίας* Casaubonus *αἰκίας*, quod probavi p. 760. Non recte, ut nunc credo.

Π Α Μ Φ Ι Λ Η.

I.

Σπόγγος, λεκάνη, πτερόν, λεπαστὴ πάνυ πυκνή,
ἣν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος
τέττιξ κελαδεῖ.

Athenaeus XI p. 485 b. de *λεπαστῇ* poculo agens: *Θεόπομπος Παμφίλῃ Σπόγγος λεκάνη κτλ.* Vs. 1 et 2 libri *λεπάστη πάνυ πυκνὴν ἐκπιοῦσ'*. Correxit Schweighaeuserus. De pinnae usu vide supra p. 165. Ad vs. 2 respicit fortasse schol. Aristoph. Vesp. 523. V. Fragm. inc. fab. XX.

II.

Λεπαστὴ μάλα συχνή,
ἣν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος
περιστατὸν. βοῶσα τὴν κώμην ποιεῖ.

Athenaeus l. l. p. 485 e: *Θεόπομπος Παμφίλῃ Λεπαστὴ μάλα συχνή κτλ* Vs. 1 et 2 vulgo *λεπαστῇ μάλα συχνῇ ἦν, ἐκπιοῦσ'* etc. Correxit Schweighaeuserus, qui hos versus ex instaurata et nonnihil mutata eiusdem fabulae editione decerptos esse recte statuit. Vs. 3 Dindorfius *περίστατον*. Ibid. A *ποεῖ*.

III.

Αὐτὴ δ' ἐκείνη πρότερον ἐξηπίστατο
παρὰ τῆς ἐπιτηθῆς.

Etymol. M. p. 366 11. *Ἐπιτηθή: ἡ τῆς μητρὸς τηθή. Θεόπομπος Παμφίλῃ Αὐτὴ δ' ἐκείνη κτλ.*

IV.

Τούτων ἁπάντων ὁ ῥαχιστὴς Δημοφῶν.

Photius p. 484 4: *ῥαχίζειν, τὸ ἀλαζονεύεσθαι, καὶ ὁ ῥαχιστὴς ὁ ἀλαζών· Θεόπομπος Παμφίλῃ Τούτων ἁπάντων κτλ.* Eadem Suidas s. v. *ῥαχίζειν.*

V.

Pollux X 49: *Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐν Παμφίλῃ καὶ σ α ν δ ά λ ι α εἴρηκεν, ἀλλ' ἐπὶ γυναικός.*

Π Α Ν Τ Α Λ Ε Ω Ν. *)

I.

Pollux IX 16: *καὶ Θεόπομπος δὲ ἐν Πανταλέοντι καὶ σ π η λ ά δ ι ο ν εἴρηκε.* Eustathius ad Odyss. p. 1552 31: *ὅτι δὲ ὥσπερ σπηλαίου καὶ προσκεφαλαίου καὶ τυχαίου ὑποκοριστικὰ σ π η λ ά δ ι ο ν π ρ ο σ κ ε φ α λ ά δ ι ο ν τ υ χ ά δ ι ο ν, οὕτω καὶ ἐλαίου ἐλάδιον, δηλοῦσιν οἱ τεχνικοί.* Cfr Etymol. M. p. 240 in.

II.

Pollux X 41: *εἰ δὲ καὶ τὸ κνέφαλον μὴ ἐπὶ τοῦ τυλείου τις ἀκούειν βούλοιτο, ὥσπερ ἡ πολλὴ χρῆσις ἔχει, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐμβαλλομένου πληρώματος, ὃ γνάφαλον καλοῦσι, προσχρήσεται τῷ ῥηθέντι ἐν Πανταλέοντι Θεοπόμπου, εἰ καὶ ἀμφισβητεῖται τὸ δρᾶμα. προειπὼν γὰρ ὁ*

---

*) V. Hist. crit. p. 241.

ποιητὴς ὤνητο δέρμα τοῦ θηρός, ἐπήγαγε ῥάψας ὅλον σάξαι κνεφάλῳ. Pollux distinguere videtur inter *κνέφαλον (κνέφαλλον)* et *γνάφαλον (γνάφαλλον)*, quorum illud de culcita, alterum de farcto culcitae dici existimat. Sed hoc inane discrimen est. Adscripsi locum ut edidit Hemsterhusius pro vulgato: *ὠνητιῶν δέρμα τοῦ θηρός* ex codicibus, qui cetera ita exhibent: *ῥάψας ὅλον κνέφαλον σάξαι γναφάλῳ.* Aldus ita: *προειπὼν γὰρ ὁ ποιητὴς ὠνητιῶν τὸ δέρμα τοῦτο, ἐπήγαγε ῥάψας ὅλον κνέφαλον.* Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 53: *ὠνητιῶν τὸ δέρμα τοῦ θηρός,* et *ῥάψας ὅλον σάξαι κνεφάλῳ.* Th. Bergkius Epist. ad Schillerum p. 137 priora ita scripsit: *ὤνεῖτο δέρμα θηρός,* alterum autem fragmentum sic: *ῥάψας ὅλον κνεφάλλων | ἔσαξε.* Nec video meliora.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

I.

Καί σε τῇ νουμηνίᾳ
ἀγαλματίοις ἀγἐλοῦμεν ἀεὶ καὶ δάφνῃ.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 328 28 de verbo *ἀγάλλειν* agens: *Θεόπομπος Πηνελόπῃ Καί σε τῇ νουμηνίᾳ κτλ.*

II.

Καὶ τὴν ἱερὰν σφάττουσιν ἡμῶν δέλφακα.

Athenaeus XIV p. 657 a: *θηλυκῶς (τὴν δέλφακα)* — *Θεόπομπος Πηνελόπῃ Καὶ τὴν κτλ.* AB *ἡμῶν σφάττουσιν.* PVL *ἡμῖν σφάττουσιν.* Transposuit Iacobsius Addit. p. 344.

III.

Athenaeus IV p. 183 f: *μνημονεύει δὲ τοῦ τριγώνου τούτου — καὶ Θεόπομπος ἐν Πηνελόπῃ.*

Σ Ε Ι Ρ Η Ν Ε Σ.

I.

Θύννων τε λευκῶν Σικελικῶν ὑπήτρια.

Athenaeus IX p. 399 d: *ἐν δὲ Σειρῆσιν ὑπήτρια λέγει* **(Theopompus)** *τὰ ὑπογάστρια λέγων οὕτως Θύννων τε λευκῶν κτλ.*

II.

Αὐλεῖ γὰρ σαπρὰ
αὕτη γε κρούμαθ' οἷα τἀπὶ Χαριξένης.

Etymol. M. p. 367 22. *Ἐπὶ Χαριξένης: αὐλητρὶς ἡ Χαριξένη ἀρχαία καὶ ποιήτρια κρουμάτων. Θεόπομπος Αὐλεῖ γὰρ σαπρὰ αὕτη γε κρουμάτια τὰ ἐπὶ Χαριξένης.* **Correxi supra p. 98.**

III.

Ὑποδοῦ λαβὼν τὰς περιβαρίδας.

Scholiasta Aristophanis Lysistr. 45: *εἶδος ὑποδήματος αἱ περιβαρίδες, ὡς καὶ Θεόπομπος ἐν Σειρῆσιν Ὑποδοῦ κτλ.* **Eadem Suidas v.** *περιβαρίδες,* **ubi vitiose legitur** *ὑπὸ σοῦ.*

IV.

Φρυγεύς, θυεία, λήκυθος.

Pollux VII 181: *φρυγεύς, ἀγγεῖον ὅπου ἔφρυγον. Θεόπομπος ἐν Σειρῆσι Φρυγεύς, φησί, θυεία, λήκυθος.* **Eadem ferme leguntur X 108:** *τὸν δὲ φρυγέα καὶ αὐτὸν ὡς σκεῦος μαγειρικόν, εἴτε τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ ἔφρυγον, εἴτε τὸ φρύγετρον, ὡς ὁ κωμικὸς Θεόπομπος ὑποδηλοῖ λέγων Φρυγεύς κτλ.*

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΔΕΣ.

I.

Ἐγὼ γὰρ ἂν κώθωνος ἐκ στρεψαίχενος
πίοιμι τὸν τράχηλον ἀνακεκλασμένη.

Athenaeus XI p. 483 e: *μνημονεύει αὐτοῦ (τοῦ κώθωνος) — Θεόπομπος Στρατιώτισιν Ἐγὼ γὰρ ἄν κτλ.* **Legebatur** *ἐγὼ γὰρ κώθωνος.* **Correxi apud Dindorfium. Et sic iam Liebelius ad Archiloch. p. 143. Vs. 2** *πίοιμι τὸν* **Schweighaeuserus.** *ποιμαντὸν* **ABP.** *πιόμαν τὸν* **C.** *ποίμαν τὸν* **VL. „Ceterum collum erat reflectendum propter cothonis** *ἄμβωνας.*" **Dobraeus Advers. II p. 333.**

II.

Καί τοι τίς οὐκ ἂν εἰκὸς εὖ πράττοι τετρωβολίζων,
εἰ νῦν γε διώβολον φέρων ἀνὴρ τρέφει γυναῖκα;

Pollux IX 64: *παρὰ μέντοι Θεοπόμπῳ ἐν Στρατιώτισι τὸ τετρώβολον λαμβάνειν τετρωβολίζειν ὠνόμασται Καί τοι τίς οὐκ ἄν κτλ.* **Vs. 1** *τετρωβολίζων.* **Eustathius ad Odyss. p. 1405 29 et Photius Lex. p. 581 17.** *τετρωβολίζων: τὸ δικαστικὸν τετρώβολον λαμβάνων· ἐγένετο γὰρ καὶ τοσοῦτόν ποτε.* **„Photius male intellexit, ut videtur, Theopompi verba, quae non de quattuor obolis re vera distributis, sed de spe tantum quattuor obolorum accipiendorum dicta videntur, quemadmodum Cleo in Equit. 797 de quinque adeo obolis fabulatur ex oraculo commentitio." Dindorfius ad Aristoph. Vesp. 684. Theopompi verba non de** *δικαστικῷ*, **sed de militum mercede intelligenda videntur. Pausanias apud Eustathius l. l.** *τετρωβόλου βίος ἀντὶ τοῦ στρατιώτου μισθός.* **Atque ita locum interpretatus est etiam Boeckhius Oecon. Att. I p. 131. — Vs. 2 libri** *φέρει ἀνὴρ τρέφειν.* **Correxit Kuhnius. Praeterea Dindorfius** *εἰ νῦν τριώβολον.* **Porsonus Praef. ad Euripidis Hecubam p. XLV:** *εἰ νῦν γ' ἀνὴρ διώβολον φέρει τρέφειν γυναῖκα.*

III.

Ἡ Θρασυμάχου δ' ἱμῶν γυνὴ καλῶς ἐπιστατήσει.

Priscianus Inst. Gramm. XVIII p. 206 ed. Krehl. *ἐπιστατήσει ὑμῶν καὶ ὑμῖν. Θεόπομπος Στρατιώτῃ γυνὴ Θρασυμάχου ὑμῶν γυνὴ καλῶς ἐπιστατήσει.* **Pro** *Στρατιώτῃ γυνὴ* **cod. Mon.** *CYPAτωYHCINN.* **Unde apertum est scribendum esse** *Στρατιώτισιν Ἡ Θρασυμάχου δ' ὑμῶν,* **ut voluit Porsonus Praef. ad Euripidis Hecubam p. XLV. Thrasymachum dicere videtur Chalcedonium.**

IV.

Pollux II 10: *προφερὴς δὲ λέγεται ὁ τῷ μὲν χρόνῳ νεώτερος, τῇ δὲ ὄψει δοκῶν πρεσβύτερος. σκληφρὸς δὲ ὁ τούτῳ ἐναντίος, ὃν καὶ νεοειδῆ ἂν εἴποις. Θεόπομπος δὲ ὁ κωμικὸς ἐπὶ γυναικὸς εἴρηκεν αὐτὸ ἐνστρατιώτησις.* **Ita cod. Falckenb. Recte Porsonus** *ἐν Στρατιώτισιν.*

V.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 330: *Θεόπομπος δὲ Στρατιώτισιν Ἐμβάδαν αὐτὸν εἶπε παρὰ τὰς ἐμβάδας, ἐπεὶ καὶ Ἄρχιππος Ἰχθύσιν εἰς σκυτέα αὐτὸν σκώπτει.* **Anytum dicit, Socratis accusatorem.**

Φ Ι Ν Ε Υ Σ.

Παῦσαι κυβεύων, μειράκιον, καὶ τοῖς βλίτοις
διαχρῶ τὸ λοιπόν· κοιλίαν σκληρὰν ἔχεις,
τὰ πετραῖα τῶν ἰχθυδίων ἀπέσθιε·
ἡ τρὺξ ἄριστόν ἐστιν εἰς εὐβουλίαν.
ταῦτ' ἢν ποιῇς, ῥᾴων ἔσει τὴν οὐσίαν.

Athenaeus XIV p. 649 b: *ἀλλ' οὐκ ἐσθίειν σε προσέταξα, ἀλλὰ μὴ ἐσθίειν. τὸ γὰρ ἀπεσθίειν οὕτως εἴρηκεν*

ἐν Φινεῖ ὁ κωμῳδιοποιὸς Θεόπομπος Παῦσαι κυβεύων κτλ. Latine transtulit Grotius Excerptis p. 552:

Desine adolescens aleam, atque in posterum
oleribus vescere. alvus praedura est tibi:
tum saxatilibus piscibus tete abstine.
villum praetenue confert ad sapientiam:
hoc bibe, et habebit melius se patrimonium.

Vs. 1 B κυβεύον ex correctione. — Vs. 2 σκληράν. Eustathius ad Odyss. p. 1753 23 ξηράν. — Vs. 3 ἀπέσθιε Athenaeus eumque secuutus Eustathius explicat μὴ ἔσθιε. Victorius autem Var. Lect. III 13 Athenaeum Theopompi praeceptum perperam interpretatum esse et ἀπεσθίειν eandem hic quam ubique significationem habere contendit. „Provocat is ad Catonem de Re rust. c. 158, ubi pro *bene deiiciendа alvo* commendat inter alia mytulum, piscem capitonem, scorpionem et cochleas. Cfr Horat. Sat. II 4 27. Ad quae si quis regerat, mitylos et conchas non esse ex genere saxatilium, ecce rursus Plinius H. N. XXXII 9 31 et Dioscor. II 35 ad emolliendam alvum optimum esse dicit piscium ius, praesertim e scorpionibus et iulide et saxatilibus. At contra doct. Coraes ad Xenocratem de Alim. ex aquat. p. 138 docuit, ex vetustiorum medicorum ratione saxatiles pisces sistere potius alvum quam laxare: Hippocratem certe de Affect. Opp. ed. van der Lind. II p. 185 πετραίους ἰχθύας commendare, ubi siccare alvum oportet. Notandumque praeterea, non de piscium carne, sed de iure ex piscibus loqui auctores in contrariam partem citatos." Schweighaeuserus. Vera haec esse videntur; quamquam fatendum est audacissime ita Theopompum ἀπεσθίειν dixisse pro παύεσθαι ἐσθίοντα. Ex parte tantum similia sunt ἀποπαρθενεύεσθαι, ἀποκηδεῖν, ἀποσιτεῖν et alia quae collegit Valckenarius ad Theocriti Adon. p. 203 c. — Vs. 4 Grotius Exc. p. 971 „εὐβουλίαν mutat Casaubonus *) in εὐκοιλίαν. Ego aliter censeo: specie dandi consilii ad valetudinem aliud dari quod

*) Voluit Scaligerum nominare, ut recte Schweighaeuserus.

menti et patrimonio conducat, idque *κατὰ τὸ ἀπροσδόκητον.* **Sic sequente versu, cum expectaretur ut diceret** *ῥᾴων ἔσῃ τὴν κοιλίαν*, **subintulit** *τὴν οὐσίαν.*" **Non credo hic locum habere figuram** *παρὰ προσδοκίαν.* **Novum infert praeceptum ad mentis sanitatem spectans.** *οὐσία* **est res familiaris. — — Vs. 5** *ταύτην πόης* (*ποης* **A) ABV. Correxit Scaliger. Ibidem** *ῥᾴων ἔσει* **A.** *ῥᾷον ἔσει* **B.** *καὶ ῥᾷον ἔσῃ* **VL. Ceterum haec ad formulam qua medici utebantur dicta esse, monuit Coraes apud Schweighaeuserum, allato Hippocrate Opp. van der Lind. II p. 212:** *ταῦτα ἢν ποιέῃ, ῥήϊον οἴσει τὴν νοῦσον.*

ΤΙΣΑΜΕΝΟΣ. *)

I.

Τὸν δὲ Μύσιον
Ἀκέστορ' ἀναπέπεικεν ἀκολουθεῖν ἅμα.

Scholiasta Aristophanis Vesp. 1216: *καὶ αὐτὸν τὸν Ἀρκέστορα ξένον κωμῳδοῦσι τὸν τραγικόν, ὃς ἐκαλεῖτο Σάκας Θεόπομπος Τισαμενῷ οὐ κοινῶς ξένον ἀλλὰ Μυσόν· Τὸν δὲ Μύσιον Ἀκέστορα κτλ.* Scholiasta Arist. Av. 31: *ἐκαλεῖτο δὲ Σάκας διὰ τὸ ξένος εἶναι· Σάκες* **) *γὰρ Θρᾷκές εἰσι. Θεόπομπος δὲ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Σάκαν προσηγόρευσεν Τισαμενῷ. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ Μυσὸν ἐκάλεσεν.*

II.

Ἀλλ' ἡ μὲν Εἰλείθυια συγγνώμην ἔχει
ὑπὸ τῶν γυναικῶν οὖσα καταπλὴξ τὴν τέχνην.

---

*) V. Hist. crit. p. 242.

**) Usitatius est *Σάκαι.* Sed *Σάκες* etiam Etymol. M. p. 707 36. Cfr Lobeckii Paral. gramm. p. 147. Contrario vitio Graecobarbari dicebant *Κρῆται* et *Θρᾷκαι* pro *Θρᾷκες* et *Κρῆτες.* V. Ducas Mich. Hist. Byz. 7 p. 27 C. 27 p. 103 B. Phrantzes I p. 101, 22.

Harpocratio p. 107 29: *Καταπλήξ, ὁ συνεχῶς πεπληγμένος — Θεόπομπος Τισαμενῷ 'Αλλ' ἡ μὲν κτλ.* Eadem, sed omisso fabulae titulo, leguntur apud Photium et Suidam s. v. *καταπλήξ.* Ad eundem locum respexit scholiasta Sophoclis Electr. 5: *καταπλὴξ ὁ συνεχῶς πεπληγμένος. καὶ καταπλὴξ Εἰλείθυια ἡ πληγὰς συνεχεῖς ἔχουσα.* Monuit Toupius Emend. I p. 318 pro *τὴν τέχνην* parum probabiliter coniiciens *τῶν λεχῶν*, quamquam nec *τὴν τέχνην* intelligo. Ceterum compara schol. Theocr. II 66: *καὶ παρὰ Μενάνδρῳ αἱ κυΐσκουσαι γυναῖκες ἐπικαλοῦνται τὴν Ἄρτεμιν, ἀξιοῦσαι συγγνώμης [τυγχάνειν] ὅτι διεκορήθησαν.*

III.

Photius Lex. p. 329 21: *'Ολόλους τοὺς δεισιδαίμονας ἐκάλουν οἱ οἰωνιζόμενοι Μένανδρος Δεισιδαίμονι, Θεόπομπος Τισαμενῷ καὶ ἄλλοι.*

INCERTARUM FABULARUM FRAGMENTA.

I.

Ὥς μοι δοκεῖν
εἶναι τὸ πρόθυρον τοῦτο βασανιστήριον,
τὴν δ' οἰκίαν ζήτρειον ἢ κακὸν μέγα.

Etymol. M. p. 411 33. *Ζήτρειον: σημαίνει τὸ τῶν δούλων δεσμωτήριον, ἤγουν τὸν μύλωνα, παρὰ Χίοις καὶ 'Αχαιοῖς· ἐκεῖ γὰρ ἐδεσμεύοντο οἱ δοῦλοι. Εὔπολις* (Fragm. inc. XLVI) *καὶ Θεόπομπος Ὥς μοι δοκεῖν κτλ.* Origenes scribebat *ζητρεῖον*, Orus *ζήτρειον.* V. Etymol. M. l. l. 43.

II.

*'Επίνομεν μετὰ ταῦτα * * * * **
κατακείμενοι μαλακώτατ' ἐπὶ τρικλινίῳ
Τελαμῶνος οἰμώζοντες ἀλλήλοις μέλη.

Athenaeus I p. 23 e. de *ἀνακεῖσθαι* et *κατακεῖσθαι* *accumbendi* sensu exempla afferens: *Θεόπομπος Ἐπίνομεν μετὰ ταῦτα κτλ.* Toupius App. ad Theocr. XV 98 scribebat *μετὰ ταῦτ' ἐπίνομεν.* Lacunam indicavi praeeunte Dindorfio. De Telamone cantico v. intpp. Athenaei XV p. 695 c.

III.

Τρώγουσι μύρτα καὶ πέπονα μιμαίκυλα.

Athenaeus II p. 50 e. de *μιμαικύλῳ* agens: *Θεόπομπος Τρώγουσι κτλ.*

IV.

Κᾆπειτ' ἰδὼν ἀσφάραγον ἐν θάμνῳ τινί.

Athenaeus II p. 63 e: *Κρατῖνος δὲ διὰ τοῦ φ ἀσφάραγον ὀνομάζει. καὶ Θεόπομπος Κᾆπειτ' ἰδὼν κτλ.* „Cratini et Theopompi in eadem caussa mentionem facit Eustathius p. 899 22." Dindorfius.

V.

Μαλθακωτέρα
πέπονος σικυοῦ μοι γέγονε.

Athenaeus II p. 68 d. de *σικυῷ* agens: *Θεόπομπος Μαλθακωτέρα κτλ.* „Ita BCD et Eustathius p. 211 15. *μαλακωτέρα* VL." Dindorfius.

VI.

Δεσπότου πενέστου ῥυσὰ βουλευτήρια.

Athenaeus VI p. 264 a: *Θετταλῶν δὲ λεγόντων (πενέστας) τοὺς μὴ γόνῳ δούλους διὰ πολέμου δ' ἡλωκότας, Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἀποχρησάμενος τῇ φωνῇ φησι Δεσπότου κτλ.* Dobraeus Adv. II p. 313 pro *φησι δεσπότου* tentat *φησὶν ἐπὶ δεσπότου, Πενεστῶν ῥυσὰ βουλευτήρια,* vel *φησί Δεσποτοπενεστῶν* i. e. *δεσποτῶν πενεστῶν.* Ingeniose Bergkius Comment. p. 405 „refero hunc versum ad Admetum, potissimum quoniam *δεσπότης πενέστης* de rege Thessalo, qui

quamvis herus, inferior tamen servis esset, satis lepide et facete dictum est: servum autem loqui arbitror, qui senes ab Admeto in consilium adhibitos ita compellat." Itaque nihil mutandum videtur, nisi forte Dobraei vestigiis insistens δεσποτοπενέστου malis.

VII.

Δὶς παῖδες οἱ γέροντες ὀρθῷ τῷ λόγῳ.

Scholiasta Aristophanis Nub. 1419 de proverbio *δὶς παῖδες οἱ γέροντες* exempla efferens, *καὶ Θεόπομπος Δὶς παῖδες κτλ.* Grotius Excerptis p. 554: *si recte res putetur, bis pueri senes.* Idem Theopompi versus apud Clementem Alexandr. Strom. VI p. 265 Sylb. Cfr ad Fragm. Platon. p. 686.

VIII.

Εἴσω δραμὼν αἴτησον. Β. ἀλλ' οὐκ ἐκφορά.

Scholiasta Aristophanis Plut. 1139 *ἀλλ' οὐκ ἐκφορά: ὡς ἐν ἐνίαις θυσίαις λεγομένου τούτου. καὶ χρῶνται αὐτῷ οὐ κατ' οὐδέτερον πληθυντικόν, ἀλλ' ἑνικῶς κατὰ θηλυκόν. Θεόπομπος Εἴσω δραμὼν κτλ.* Cfr ad *Καπηλίδων* fragm. IV.

IX.

Ἄπνους ἄνευρος ἀσθενὴς ἀνέντατος.

Grammaticus Bekkeri p. 401. *ἀνέντατος: Θεόπομπος Ἄπνους κτλ.* Pollux II 234: *Θεόπομπος δὲ ὁ κωμικὸς ἄνευρον εἴρηκεν Ἄπνους κτλ.*

X.

Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, χρὴ ταῦτα δρᾶν· εὐοδεῖν πορεύομαι.

Zonaras Lex. p. 920. *εὐοδεῖν: εὑρίσκω παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. Θεόπομπος Ἀλλ' εἰ δοκεῖ κτλ* Fortasse *εὐοδῶν* scribendum. Metrum idem esse videtur quo usus est Eupolis fab. inc. IV. ubi nunc malim sane *τῶν πραγμάτων*, quo ducit etiam codicis lectio.

XI.

Αἱμασιολογεῖν ἄριστ' ἠπίστατο.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 362: *αἱμασιολογεῖν. Θεόπομπος Αἱμασιολογεῖν κτλ.* Possis *ἀλλ' αἱμασιολογεῖν.* Locus fortasse ad Ulixem fabulam referendus et de Laerte interpretandus est.

XII.

Ἄφωνος ἐγένετο,
ἔπειτα μέντοι πάλιν ἀνηνέχθη.

Eustathius ad Odyss. *θ'* 393 p. 1604 5: *ὅτι δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ἀνέπνευσε κεῖται* (scil. *τὸ ἀνηνέχθη*) *κατὰ Παυσανίαν δηλοῖ Θεόπομπος εἰπὼν Ἄφωνος ἐγένετο κτλ.*

XIII.

Plutarchus V. Lysandri XIII. *ἀλλὰ καὶ ὁ κωμικὸς Θεόπομπος ἔοικε ληρεῖν ἀπεικάζων τοὺς Λακεδαιμονίους ταῖς καπηλίσιν ὅτι τοὺς Ἕλληνας ἥδιστον ποτὸν τῆς ἐλευθερίας γεύσαντες ὄξος ἐνέχεαν.* Latere hic versus:

τοὺς Ἕλληνας ἥδιστον ποτόν
ἐλευθερίας γεύσαντες ὄξος ἐνέχεαν,

monui in Archiv deutscher Nationalbildung vol. I, 3 p. 403. Aliquanto plus ausus est Porsonus Advers. p. 266 Lips. ita Platonis locum redintegrare conatus:

Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῖς καπηλίσιν
εἴξασ', ὅτι τοὺς Ἕλληνας κτλ.

Plutarchea suo more exornavit Theodorus Met. Misc. p. 792. *Θεόπομπος ὁ ἱστορικὸς* (sic) *ἀποσκώπτων εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους εἴκαζεν αὐτοὺς ταῖς φαύλαις καπηλίσιν, αἳ τοῖς χρωμένοις ἐγχέουσαι τὴν ἀρχὴν οἶνον ἡδύν τε καὶ εὔχρηστον — μεθύστερον φαῦλόν τινα καὶ ἐκτροπίαν — παρέχονται. καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους τοίνυν ἔλεγε τὸν αὐτὸν ἐκείναις τρόπον ἐν τῷ κατὰ τῶν Ἀθηναίων πολέμῳ τὴν ἀρχὴν ἡδίστῳ πόματι τῆς ἀπ' Ἀθηναίων ἐλευθερίας καὶ προγράμματι καὶ κηρύγματι τοὺς Ἕλληνας δελεάσαντας ὕστε-*

ρον πικρότατα σφίσιν ἐγχέαι καὶ ἀηδέστατα κράματα βιοτῆς ἐπωδύνου καὶ χρήσεως πραγμάτων ἀλγεινῶν, πάνυ τοι (leg. τι) κατατυραννοῦντας τὰς πόλεις δεκαρχίαις καὶ ἁρμοσταῖς βαρυτάτοις κτλ. Quod locum Theopompi in Hist. crit. p. 240 ad *Εἰρήνην* referendum putavi, nunc minus certum videtur.

XIV.

Photius p. 155 1. *Κένταυρον*: τὸ μόριον, ἢ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον. οὕτω Θεόπομπος. Eustathius ad Odyss. φ' 296 p. 1910 10: ὅτι δὲ καὶ γυναικεῖον μόριον σημαίνει ὁ κένταυρος δηλοῦσιν οἱ παλαιοί, φέροντες καὶ χρῆσιν Θεοπόμπου εἰς τοῦτο.

XV.

Photius p. 230 18. *Λοπάδα*: τὴν θεόν. Θεόπομπος. Corrige τὴν σορόν. Suidas, Λοπὰς παρὰ Συρακοσίοις τὸ τήγανον. παρὰ δὲ Θεοπόμπῳ ἡ σορός, καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς.

XVI.

Photius p. 200 8. *Λάμβδα*: ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπέγραφον — Εὔπολις „ἐξεπλάγη γὰρ ἰδὼν στίλβοντα τὰ λάμβδα." οὕτω καὶ Θεόπομπος.

XVII.

Photius p. 521 6. *Σκιράφια*: τὰ κυβευτήριά φησιν, ἐπειδὴ διέτριβον ἐν Σκίρῳ οἱ κυβεύοντες, ὡς Θεόπομπος. V. Stephanum Byz. in Σκίρος p. 678.

XVIII.

Photius p. 595 2. *Τὸ νῦν εἶναι*: παρέλκει τὸ εἶναι. Θεόπομπος. Quid differant τὸ νῦν et τὸ νῦν εἶναι hodie satis notum est.

XIX.

Phrynichus Eclog. p. 181: Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἅπαξ που *κυνάριον* εἶπε. Thomas Mag. p. 201: κυνίδιον οὐ κυνάριον, εἰ καὶ Θεόπομπος ὁ κωμῳδὸς ἅπαξ τοῦτό φησι.

Dixit etiam Alcaeus comicus Fragm. inc. fab. IV. Cfr Th. Bergkii Comment. p. 411.

XX.

Scholiasta Aristoph. Vesp. 523: ἔθος δὲ ἦν, ὁπότε μέλλοι ἡ τράπεζα αἴρεσθαι, ἀγαθοῦ δαίμονος ἐπιρροφεῖν, ὡς Θεόπομπός φησιν. Nisi haec spectant ad Pamphilae Fragm. I 2.

XXI.

Antiatticista p. 104 15. κατᾶραι: ἀντὶ τοῦ ἐλθεῖν. Θεόπομπος. Theopompus κατᾶραι dixisse videtur pro κατελθεῖν.

XXII.

Priscianus VII p. 294 ed. Krehl. „et Theopompus Χάρη pro Χάρης." Scil. casu vocativo.

XXIII.

Zonaras Lex. p. 184. ἀνθήλιος: — ἐνίοτε καὶ τὸ μίμημα ἢ ἀντάλλαγμα, ὡς Θεόπομπος. Eadem Grammaticus Bekkeri p. 403.

XXIV.

Zonaras Lex. p. 210. ἄνεχε: ἀντὶ τοῦ πάρεχε· οὕτως Θεόπομπος. Eadem Grammaticus Bekkeri p. 399.

XXV.

Zonaras Lex. p. 388: Βιβλιοπώλην, οὐ βιβλιόπωλον λέγομεν. Θεόπομπος Τοὺς βιβλιοπώλας λεύσομαι. Fortasse πεύσομαι.

XXVI.

Moeris Attic. p. 224. κατωνάκη: τοῖς εἰς χρόνον φεύγουσιν ὅτε κατίοιεν νάκος τι τοῖς ἱματίοις προσέρραπτο, ὡς καὶ ὁ Θεόπομπος. Nisi et hic et aliis locis quae attuli historicus intelligendus est.

XXVII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 385 14. Ἄλυπος: ὁ μὴ λυπούμενος. λέγεται δὲ καὶ ἀλύπητος. Θεόπομπος.

XXVIII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 444 23. *ἀρύβαλλος*: οὐ μόνον παρὰ Στησιχόρῳ καὶ ἄλλοις Δωριεῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἱππεῦσιν Ἀριστοφάνους (1092). Θεόπομπος.

XXIX.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 468. *αὐτόχειρα*: οὐ τὸν ἑαυτὸν ἀνελόντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ πράξαντος ὁτιοῦν τῇ ἑαυτοῦ χειρί. οὕτω Θεόπομπος καὶ Ἀριστοφάνης.

XXX.

Pollux II 17: πρὸς γῆρας ῥέπουσα, γραῦς, καὶ ὡς Ἰσαῖος γεραιτέρα, γραῖα, καὶ ὡς Θεόπομπος ὁ κωμικὸς πρεσβῦτις, φίλοινος, μεθύση, οἰνοκάχλη, κοχώνη. Libri οἰνομάχλη. Eadem lectionis varietas est apud Polluc. VI 21. Pro κοχώνη Kuhnius coniicit καὶ χώνη, allato Aeliano V. H. II 41: Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος. οὗτός τοι καὶ χώνη ἐπεκαλεῖτο· ἐπιθέμενος γὰρ τῷ στόματι χώνην ἀδιαλείπτως ἐχώρει τὸν εἰσχεόμενον οἶνον. Nec sane intelligitur quo iure mulier bibacula κοχώνη appellari potuerit. Non accedo igitur Bergkio Comment. p. 410 Theopompi hos versus fuisse existimanti:

γραῖα, πρεσβῦτις, φίλοινος,
μέθυσος, οἰνομάχλη, κοχώνη.

Quae ratio vel propter dactylum in altero versu probari non potest. Theopompo ex illis fortasse nihil assignandum nisi vocabulum πρεσβῦτις.

XXXI.

Pollux II 122: παρὰ δὲ Θεοπόμπῳ τῷ κωμικῷ *ὑπολέγειν*. Ita codices pro *ὑπολογεῖν*.

XXXII.

Pollux III 39: καὶ *πρωτόπειρον* δ' ὠνόμασε Θεόπομπος ὁ κωμικός, sc. τὴν ἐκ παρθενίας τινὶ γεγαμημένην.

XXXIII.

Pollux III 76: καὶ *δουλοπρέπεια* Θεόπομπος ὁ κωμικός.

XXXIV.

Pollux III 124: *ἀπωνηθήσεται καὶ πεπράσεται Θεόπομπος εἴρηκεν ὁ κωμικός.*

XXXV.

Pollux V 98: *καὶ ταυθευριστοὶ ὅρμοι παρὰ Θεοπόμπῳ τῷ κωμικῷ, ὧν κατεκρέμαντο λίθοι τινές, ὡς ἀπὸ τῆς κινήσεως ὠνομάσθαι.* Cod. Iungermanni *κανθείριστοι.* Falckenb. *καθειριστοί.* Salmasius tentabat *ταονθαριστοί,* Suidae ductu qui *ταονθαρίζειν* explicat *τρέμειν.* Sed hoc *ταονθαρίζειν* hodie satis constat ex *τανθαρίζειν* corruptum esse. Vera vocis scriptura est *τανθαρυστοί,* vel *τανθαριστοί.* Vide Valcken. Anim. ad Ammon. p. 119.

XXXVI.

Pollux VI 25: *ἡ γυνὴ δὲ μεθύση, καὶ μεθύστρια παρὰ Θεοπόμπῳ τῷ κωμικῷ.*

XXXVII.

Pollux VI 85: *τὰς δὲ καλουμένας πατέλλας λεκανίδας ὀνομαστέον, εἰ καὶ ἐξ ἀργύρου εἶεν. Θεόπομπος μὲν γὰρ ὁ κωμικὸς εἴρηκεν ὀρνίθων λεκάνην.*

XXXVIII.

Pollux VIII 190: *Θεόπομπος δὲ γυναῖκας ναυτίδας.* V. Lobeck. ad Phryn. p. 256.

A L C A E U S.

(Hist. crit. p. 244)

ΑΔΕΛΦΑΙ ΜΟΙΧΕΥΟΜΕΝΑΙ.

Ἠλίθιον εἶναι νοῦν τε πουλύποδος ἔχειν.

Athenaeus VII p. 316 b: *τὸ δὲ πώλυπον λέγειν Αἰολικόν. Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσιν. — Ἀλκαῖος Ἀδελφαῖς μοιχευομέναις Ἠλίθιον εἶναι κτλ.* Eustathius ad Odyss. p. 1541 39: *ὅθεν εἴρηται τὸ εἶναί τινα ἠλίθιον νοῦν τε πολύποδος ἔχοντα.* Pro *ἠλίθιον* ex B enotatum *ἢ λίθον. Πολύποδος*, quod vulgo legitur, *πουλύποδος* scribendum esse viderunt Toupius Emend. vol. III p. 15 et Grotius Excerptis p. 439. Confirmant AB. Seidlerus de Vers. dochm. p. 397 tribracho in quinta senarii parte offensus mutato verborum ordine scripsit *πολύποδός τε νοῦν ἔχειν.* Vel sic debebat *πουλύποδος*, Athenaei memor, Atticos *πουλύπους* non *πολύπους* dixisse verissime monentis. Pro *τε* Grotius exhibuit *δὲ* hoc sensu: *stultum esse sed sic mens ut adsit polypi.* Obvertit Schweighaeuserus, quod astu facere polypum alii dicant, ut atramentum emittat, id nonnisi metu coactum facere, teste Aristotele, ceterum stolidum animal esse dicente, ut qui ultro ad manum captantis accedat, quod ipsum commemorare Athenaeum p. 317 b. *) Obstat huic interpretationi, quod non stultitia polypi sed eius

*) Aristotelis locum respicit Michael Glycas Annal. I p. 72 ed. Bekk.

πολυτροπία in proverbii usum abiit. Notum est illud Theognidis 215: *πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυτρόπου*, et Pindari fragm. 173:

ποντίου θηρὸς πετραίου χρωτὶ μάλιστα νόον
προσφέρων πάσαις πολίεσσιν ὁμίλει·
τῷ παρέοντι δ' ἐπαινήσας ἑκὼν
ἄλλοτ' ἀλλοῖα φρόνει.

Itaque probabile est de homine egisse poetam, qui stultitiam et simplicitatem simularet, licet versicolor esset et callidissime temporibus inserviret. Tu simplicem narras hominem? imo vero multum interest inter simplicitatem et versatile polypi ingenium: *πολύγε διαφέρει | ἠλίθιον εἶναι νοῦν τε πουλύποδος ἔχειν*. Tale quid enim videtur proxime praecessisse.

ΓΑΝΥΜΗΔΗΣ.

I.

Κατάχωλε θᾶσσον ἢ κεραυνοπλὴξ ἔσει.

Antiatticista p. 102 29. *Κατάχωλε*: *'Αλκαῖος Γανυμήδει. σκώπτων γὰρ Ἥφαιστον ὁ Ζεύς φησι Κατάχωλε θᾶσσον ἢ κεραυνοπλὴξ ἔσῃ.* Fortasse praestat *θᾶττον.*

II.

Ἔοικεν αἰγίθαλλος διακωλύειν τὸ πρᾶγμα.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 360. *Αἰγίθαλλος*: *ὄρνεον κωλυτικὸν πράξεως. 'Αλκαῖος Γανυμήδει Ἔοικεν αἰγίθαλλος κτλ.* Versuum reliquias ita digerere licet ut tetrametrorum appareant vestigia:

ἔοικεν αἰγίθαλλος
διακωλύειν τὸ πρᾶγμα.

Nisi locum ad dimetros catalecticos revocare praestat. *Διακωλύειν* penultima brevi dixit, ut Aristophanes Equ. 720. 968.

qui in anapaestis tamen producit Av. 463. Lysistr. 608. Pac. 498. Scriptura nominis *αἰγίθαλλος* fluctuat fere inter *αἰγίθαλος* et *αἰγίθαλλος*. Vide varias lectiones Aristotelis H. A. VIII 5, 3. Aeliani H. A. I 58 et Aristophanis Av. 887. Praestare videtur *αἰγίθαλλος*. Vide Arcadium p. 54 10.

III.

Διπύρους τε θερμούς. B. οἱ δίπυροι δ' εἰσὶν τίνες;
A. ἄρτοι τρυφῶντες.

Athenaeus III p. 110 a: *Δίπυροι. Εὔβουλος Γανυμήδει. „Διπύρους τε θερμούς — ἄρτοι τρυφῶντες." Ἀλκαῖος Γανυμήδει.* Pollux VII 23: *Ἀλκαῖος ἐν Γανυμήδει διπύρους ἄρτους εἶπεν· οἱ δὲ δίπυροι ἄρτοι τινές εἰσι* (MS *τίνες εἰσὶ*) *τρυφῶντες.* Eubuli Ganymedes fortasse Alcaei fabulae fuit *διασκευή*. Hinc iisdem uterque poeta verbis uti potuit. Vide igitur an apud Athenaeum verbis *Ἀλκαῖος Γανυμήδει* praefigendum sit *ὁμοίως* vel simile quid.

IV.

Choeroboscus apud Bekkerum Annot. ad Etymol. M. p. 1004: *λέγει δὲ Ἡρωδιανὸς ὅτι ἔστιν ὅμοιον αὐτῷ* (sc. aoristo secundo *ἔπεσον*) *τὸ χακέμφατον, φημὶ δὲ τὸ ἔχεσον, καὶ παρατίθεται τὴν χρῆσιν παρ' Ἀλκαίῳ ἐν Γανυμήδει ἔχουσαν οὕτως κατέχεσον τῆς Νηρηίδος.* Grammaticus Crameri Anecd. I p. 176 21: *τὸ παρ' Ἀλκαίῳ εἰρημένον ἐν Γανυμήδει ἐπὶ τοῦ φορτικοῦ κατέχεσον τῆς Νηρηίδος κωμικὸν εἶναι (ἐστιν)· ὡς Ἀριστοφάνης* (Thesmoph. 570) *εἴρηκέ που ἀκολούθως χεσεῖν, δέον εἰπεῖν αὐτὸν χέσαι.* Herodianus de dict. solit. p. 24 12: *ὁ γὰρ κατάχεσον παρ' Ἀλκαίῳ τῷ κωμικῷ ἐν Γανυμήδει εἰρημένος* (aoristus) *οὔτε τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων χρήσεώς ἐστιν οὔτε κατά τινα ἀναλογίαν ἐξενηνεγμένος, ἤτοι κωμικῶς πεποιημένος.* Eundem aoristum commemorat Etymol. M. p. 128 26: *ὁ δεύτερος ἀόριστος ἔπεσον· καὶ σεσημείωται οὗτος ὁ δεύτερος ἀόριστος καὶ ὁ ἔχεσον.* Eundem

formam Th. Bergkius in Actis Soc. graec. vol. I p. 201 restituit Aristophani Avib. 89: *εἰπέ μοι, | σὺ δὲ τὴν κορώνην οὐκ ἀφῆκας καταχεσών;* pro *καταπεσών.* Idem in Alcaei *χρήσει* recte delet articulum.

V.

Antiatticista p. 84 26: *Βασίλισσα. Ἀλκαῖος Γανυμήδει, Ἀριστοτέλης Ὁμηρικοῖς ἀπορήμασιν.* Phrynichus Ecl. p. 225: *βασίλισσαν Ἀλκαῖόν φασι τὸν κωμῳδοποιὸν καὶ Ἀριστοτέλην ἐν τοῖς Ὁμήρου (Ὁμηρικοῖς) ἀπορήμασιν εἰρηκέναι.* Eadem forma usus est Philemo Babyl. p. 862: *βασίλισσ' ἔσει Βαβυλῶνος.*

VI.

Antiatticista p. 103 4. *Κρεμάσω: οὐ μόνον κρεμῶ. Ἀλκαῖος Γανυμήδει.* V. Lobeckium ad Phryn. p. 746.

VII.

Antiatticista p. 103 18. *Κακοτεχνίζων: ἀντὶ τοῦ κακοτεχνῶν. Ἀλκαῖος Γανυμήδει.* Cfr Schaeferum ad Gregor. Cor. p. 343.

VIII.

Athenaeus X p. 445 e: *σὺ δέ, ὦ Οὐλπιανέ, ἀρρυθμοπότης μὲν εἶ, κατὰ τὸν Φλιάσιον Τίμωνα — οὐ ποτικὸς δέ. ὠνόμασε δὲ ποτικὸν Ἀλκαῖος Γανυμήδει οὕτως.*

ΕΝΔΥΜΙΩΝ.

I.

Ὅτι ἡ σχεδόν τι μῆνας ἐγγὺς τρεῖς ὅλους
φρουρῶ τὸν Ἐνδυμίωνα.

Priscianus Gramm. XVIII 23 p. 188 Kr. de *ἐγγὺς* *propemodum, ferme,* disputans: *Ἀλκαῖος Ἐνδυμίωνι Ὁ δ' εἶχ'*

ἑλὼν οὐ μῆνας κτλ. Ita Krehlius edidit ex coniectura, ut videtur; nam Putschius ita ὀτηγεχελονμῆνας. Cod. Mon. apud Spengelium Append. Varronis p. 620 ΟΠΙΝΧΕΔΟΝΤΙ ΜΕΝΑC. In quo apertum est latere ὅτιή σχεδόν τι μῆνας. Atque ita collatio Scaligeri apud editorem Scapulae Oxoniensis. Ex eadem vs. 2 correxi vitiosum φρουρατόν.

II.

Antiatticista p. 91 17. Ἐδιακόνουν: Ἀλκαῖος Ἐνδυμίωνι. V. Piersonum ad Moer. p. 122.

III. IV.

Pollux IX 53: τὸ δὲ ἐν ταῖς Κράτητος Τόλμαις Πρῶτα μὲν ταλαντιαῖος ὅστις ἔστ' αὐτῶν λέγε, ἄδηλον εἴτε τιμὴν εἴτε ῥοπὴν λέγει, ὥσπερ ὅταν Ἀλκαῖος ὁ κωμικὸς ἐν Ἐνδυμίωνι εἴπῃ νοσημάτων ταλαντιαίων. De formis nominum verborum numeralium et ponderalium in αιος et ιαιος dixit Lobeckius ad Phryn. p. 544. Νοσήματα ταλαντιαῖα dicit fortasse morbos pro quorum medela talentum medico numerandum erat. Quae vide an spectent ad irrisionem *Gorgiae* medici, quem Alcaeum in hac fabula induxisse docent scholia Aristophanis Av. 1707: ἦν δὲ καὶ ἕτερος Γοργίας, ἰατρός, οὗ μνημονεύει Ἀλκαῖος ἐν Ἐνδυμίωνι. Eundem Gorgiam etiam a Suida alicubi commemorari memini.

ΙΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ. *)

I.

Ἀνδράποδα πέντε, πωλικὸν ζεῦγος βοῶν.

Photius Lex. p. 479 4: Πῶλοι καὶ ἐπὶ βοῶν. Ἀλκαῖος ἐν Ἱερῷ γάμῳ Ἀνδράποδα πέμπεται πωλικὸν ζεῦγος βοῶν.

*) V. Hist. crit. p. 247.

Ita codex; correxit Porsonus. Minus recte Toupius Emend. vol. III p. 16 tentabat *πέμπετε*.

II.

Κεραννύουσιν ἀφανίζουσί τε.

Athenaeus X p. 424 d: *τῷ δὲ κεραννύειν κέχρηται — καὶ Ἀλκαῖος ἐν Ἱερῷ γάμῳ Κεραννύουσιν κτλ.* Attigit haec Toupius Emend. vol. III p. 16. qui *ἀφανίζειν* interpretatur *ebibunt*, *calicem exsiccant*, ut apud Eubulum Athenaei XI p. 473: *ἅμα δὲ λαβοῦσ' ἠφάνικε πηλίκον τινὰ | οἴεσθε μέγεθος*; Quae si vera est explicatio, vini vel poculi commemoratio interciderit necesse est, velut *κεραννύουσιν οἶνον ἀφανίζουσί τε.* Ceterum *ἀφανίζουσιν* esse potest etiam *corrumpunt*. V. Lobeckium ad Soph. Aiac. p. 358. Ad *κεραννύουσιν* fortasse pertinet glossa Antiatticistae p. 103 5. *Κεραννύουσιν: οὐ κιρνᾶσιν, ὡς οἴονται.*

III.

Athenaeus IX p. 408 e: *ἡ πλείων δὲ χρῆσις κατὰ χειρὸς ὕδωρ εἴωθε λέγειν, ὡς Εὔπολις — Ἀλκαῖός τε ἐν Ἱερῷ γάμῳ.* V. Lobeckium ad Phryn. p. 327.

Κ Α Λ Λ Ι Σ Τ Ω. *)

I.

Κορίαννον εἰς τί λεπτόν; Β. ἵνα τοὺς δασύποδας
οὓς ἂν λάβωμεν ἁλσὶ διαπάττειν ἔχῃς.

Athenaeus VIII p. 399 f: *Ἀλκαῖος δ' ἐν Καλλιστοῖ καὶ ὡς πολλῶν ὄντων* (scil. leporum in Attica) *ἐμφανίζει διὰ*

*) V. Hist. crit. p. 247. ubi titulum fabulae ad Callistonem, Lycaonis filiam, venatricem illam nobilissimam, spectare indicavi. Ac favet quodammodo ei coniecturae Fragm. I. Si quis tamen argumentum dramatis ad Callistonem meretricem (Athen. XIII p. 583 a) referre maluerit, non valde repugnabo.

τούτων Κορίαννον κτλ. Vs. 1 vulgo *κορίαννον εἶναί τι λεπτόν, ἵνα κτλ.* Correxi ut supra edidi; quamquam possis etiam cum Bergkio *κορίαννον ἵνα τί λεπτόν;* — Vs. 2 libri *ἐάν.* Correxit Toupius. De coriandri usu in carnibus aestivo tempore servandis afferunt Plinium H. N. XX 20. 82.

II.

Antiatticista p. 85 6. *Βιβάζειν: τὸ ὀχεύειν. Ἀλκαῖος δ' ἐν Καλλιστοῖ ἐπ' ἀνθρώπους* (leg. *ἀνθρώπου*) *ἔφη.*

ΚΩΜΩΙΔΟΤΡΑΓΩΙΔΙΑ. *)

I.

Ἐτύγχανον μὲν ἄγροθεν πλείστους φέρων
εἰς τὴν ἑορτὴν ὅσον οἷον εἴκοσι,
ὁρῶ δ' ἄνωθεν γάργαρ' ἀνθρώπων κύκλῳ.

Macrobius Saturn. V 20: *Gargara tanta frugum copia erant, ut qui magnum cuiusque rei numerum vellet exprimere, pro multitudine immensa Gargara nominaret. Testis Alcaeus qui in Comoedotragoedia sic ait Ἐτύγχανον μὲν κτλ.* Vs. 1 *πλείστους* corruptum videtur. — Vs. 2 pro *ὅσον* Toupius Emend. vol. III p. 19 tentat *ὡς ἄν*, quod non sufficit.

II.

Harpocratio p. 5 17: *Ἀλκαῖος δὲ ἐν Κωμῳδοτραγῳδίᾳ τοὺς πότας λύχνους ἀδηφάγους εἶπεν.* Eadem Photius Lex. p. 9 17 et Suidas s. v. *ἀδηφάγος.* Adde Apostolium Prov. I 51 et Eustath. ad Odyss. p. 1394 35.

*) V. Hist. crit. p. 247.

Π Α Λ Α Ι Σ Τ Ρ Α. *)

I.

Ὀδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν· εἴ τι γρύξομαι
ὧν σοι λέγω πλέον τι γαλαθηνοῦ μυός —

Athenaeus VIII p. 396 c. de *γαλαθηνὸς* disserens: *Ἀλκαῖος Παλαίστρᾳ Ὀδὶ γὰρ κτλ.* Vs. 1 vulgo *ὁ δεῖ,* P *ὀδεί.* Correxit Schweighaeuserus, qui quod praefert tamen *ὡδί*, immemor fuit notissimi usus pronominis *ὅδε.* Ibidem *γρύξομαι* ABP. *γρίξομαι* VL. — Vs. 2 *μυός* ABP. *ὑός* VL. Frustra Porsonus ad Toupii Emend. p. 499 *γαλαθηνῆς ὑός.* In fine versus lineolam posui, ut mancam esse et imperfectam orationem significarem. Sequebatur fortasse in proximis *κακῶς ὀλοίμην*, vel simile quid.

II.

Μυρίσασα συγκατέκλεισεν ἀνθ' αὑτῆς λάθρᾳ.

Athenaeus XV p. 691 b: *τὸ δὲ χρίσασθαι τῷ τοιούτῳ ἀλείμματι, μυρίσασθαι εἴρηκεν Ἀλκαῖος ἐν Παλαίστραις Μυρίσασα κτλ. Μυρίσασα* Dalecampius: libri *μυρίσας.* Ex Athenaei verbis suspiceris Alcaeum scripsisse *μυρισαμένη κατέκλεισε.* Sed fortasse paullo negligentius loquutus est. Ex Athenaeo profecit Eustathius ad Iliad. *ψ'* p. 1295 20: *μυρίσασθαι μὲν Ἀλκαῖος λέγει.* Quae ad lyricum falso rettulit Matthiae Alcaei fragm. XXXIX p. 41. Praeterea fortasse scribendum *Παλαίστρᾳ, Σμυρίσασα* etc. quae forma in Alcaeo nihil miri haberet. Cfr Hist. crit. p. 246.

III.

Athenaeus VIII p. 370 f de *ῥαφάνῳ* agens: *Ἀλκαῖος Παλαίστρᾳ Ἤδη δ' ἧψε χύτραν ῥαφάνων.* Loquutionem *ἕψειν χύτραν* illustravit Toupius Emend. vol. III p. 17.

*) V. Hist. crit. p. 248.

IV.

Athenaeus III p. 107 f: *ἡπάτιον δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς καὶ Ἀλκαῖος ἐν Παλαίστρᾳ Εὔβουλός τ' ἐν Δευκαλίωνι.*

Π Α Σ Ι Φ Α Η.

I.

Νῦν οὖν γένοιτ' ἀστεῖος οἰκῶν ἐν πόλει.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 454 4: *Ἀστεῖος καὶ ἀστικός, διττῶς. — Ἀλκαῖος Πασιφάῃ Νῦν οὖν γένοιτ' ἀστεῖος κτλ.* Pro *οὖν* fortasse scribendum *ἄν.*

II.

Καὶ νὴ μὰ Δί' ἄλλα σκευάρι' οἰκητήρια.

Pollux X 11: *εἴποις δ' ἂν αὐτὰ (τὰ ἔπιπλα) καὶ οἰκητήρια σκεύη — Ἀλκαίου τοῦ [κωμῳδίας] ποιητοῦ εἰπόντος ἐν Πασιφάῃ Καὶ νὴ μὰ Δία κτλ.* Addidi *κωμῳδίας. Οἰκητήρια* accessit ex Schotti excerptis. Respexit locum laudatus ab interpretibus Hesychius, *Οἰκητήρια σκεύη: τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Ἔδω δ' ἐμαυτὸν ὥσπερ πουλύπους.

Athenaeus VII p. 316 c: *Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσιν — Ἀλκαῖος Ἔδω δ' ἐμαυτὸν κτλ.* Ita Schweighaeuserus. Libri consentiente Eustathio ad Odyss. p. 1541, 34: *ὡς πουλύπους.* Praesenti *ἔδω* vix ullus alius Atticus scriptor usus est. Non ausim tamen scribere *ἔδομαι.* Cfr Hist. crit. p. 246.

II.

Etymol. M. p. 521 35. *Κνάμψω: ἀπὸ τοῦ κνῶ γίνεται κνάπτω, ὡς χῶ χάπτω, καὶ ῥηματικὸν ὄνομα κνάφος. σημαίνει δὲ τὸ ἀκανθῶδες φυτόν, ᾧ τὰ ἄθικτα (?) τῶν ἱματίων ἐπισύροντες κατεργάζονται. Ἀλκαῖος Μὴ μέγαν περὶ κνάφον περιστείχει ἕνα κύκλον.* Alcaei verba, quae ad Alcaeum comicum recte rettulisse videtur Matthiae Fragm. Alc. p. 62, in Etym. Gudiano p. 330 21 ita leguntur, *μὴ μέγαν περικνάφον παραστίχειν ἕνα κύκλον.* Matthiae tentabat *μὴ μέγαν περὶ | κνάφον περιστείχ' ἀνὰ κύκλον.* Quae improprie dicta esse existimat. De *κνάφῳ* fullonio v. Herodianum de dict. sol. p. 39 18: *ἀπὸ τοῦ κνάφου, ὅστις σημαίνει ἀκανθώδη ὕλην, ᾗ περιπεταννύντες τὰς ἐσθῆτας ἐξέθλιβον τὸ πλεονάζον τοῦ περὶ τὰς ἐσθῆτας χνοῦ.*

III.

Antiatticista p. 86 1. *Βιάσαι: ἀντὶ τοῦ βιάσασθαι. Ἀλκαῖος Ἐβίασέ μου τὴν γυναῖκα* Fortasse *ἐβίασε τὴν γυναῖκά μου.*

IV.

Antiatticista p. 104 30. *Κυνάριον: οὐ μόνον κυνίδιον. Ἀλκαῖος κωμικῶς.* Lege *ὁ κωμικός.* Cfr ad Menandrum p. 236.

V.

Scholiasta Aristophanis Av. 1647. *διαβάλλεταί σ' ὁ θεῖος: ὅτι τῷ διαβάλλεται χρῶνται ἐπὶ τοῦ ἐξαπατᾶν, ὡς καὶ Ἄρχιππος — παρόμοιον δὲ καὶ τὸ Ὁμηρικὸν „παραβλήδην ἀγορεύων." καὶ παρ' Ἀλκαίῳ Παραβάλλεταί σε. Διαβάλλεσθαι* hoc sensu satis frequens. Cfr Erotianus Lex. Hippocr. p. 120 et schol. Aristoph. Thesm. 1214.

VI.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 374. *Ἀλαζών: ἀντὶ τοῦ ἀλώμενος. Ἀλκαῖος.* Eadem leguntur apud Suidam s. v. *ἀλαζών.* Cfr Hist. crit. p. 246.

VII.

Crameri Anecd. I p. 102 12. γύναι: κατὰ ἀποκοπὴν τοῦ ξ. τὸ δὲ παρὰ Μιμνέρμῳ (leg. Μενάνδρῳ) ὦ Ζεῦ πολυτίμηθ' ὡς καλαὶ νῷν αἱ γυναί, εἰ μὲν περισπάσεις, ἀποκοκὴ ἐκ τοῦ γυναῖκες, εἰ δὲ ὀξύνεις, ἐκ τῆς γυνὴ εὐθείας· ἐπεὶ δ' ἔχομεν παρὰ Φερεκράτει τὴν γυνὴν αἰτιατικήν, δῆλον ὅτι αἱ γυναὶ οὐκ ἀποκέκοπται· ἔστι δὲ καὶ ὦ γυνή παρὰ Ἀλκαίῳ. De hac forma dixi ad Pherecr. p. 262. ubi adnotare neglexi eadem Byzantinos scriptores haud raro usos esse, v. c. Nicetam Chon. I p. 602 22 et Michael. Glycam IV p. 518 14. Utroque loco τῇ γυνῇ.

VIII.

Photius p. 264 18. Μετρῆσαι: ἀντὶ τοῦ ἀριθμῆσαι. Ἀλκαῖος. Vide quae annotavi ad Theocr. XV 60.

CANTHARUS.

(Hist. crit. p. 251)

ΜΗΔΕΙΑ.

I.

Κιθαρῳδὸν ἐξηγείρατ' Ἀράβιον χορόν.

Suidas v. *Ἀράβιος ἄγγελος. καὶ Ἀράβιος αὐλητὴς ἐπὶ τῶν ἀκαταπαύστων. Κάνθαρος Μηδείᾳ Κιθαρῳδὸν ἐξηγείρατ' Ἀράβιον τὸν χορὸν τοῦτον.* Ita codd. et Apostolius IV 22 pro vulgato olim *ἐξηγείρατο.* Articulum *τὸν* delendum esse vidit Iacobsius (v. ad Menandri Fragm. p. 19), *τοῦτον* Bernhardius. Hoc dicit: *chorum excitastis Arabii citharoedi instar nunquam cantare desinentem.* Nisi forte malis *Κιθαρῳδὸν ἐξήγειρ' Ἀράβιον τὸν χορὸν | τοῦτον.* Proverbio *Ἀράβιος αὐλητὴς* usus est etiam Libanius vol. IV p. 148 Rsk. et Theoph. Simoc. Epist. p. 71.

II.

Antiatticista p. 85 10. *Βαυβᾶν: ἀντὶ τοῦ καθεύδειν. Εὐριπίδης Συλεῖ. — Κάνθαρος Μηδεία βαυβήσομεν.*

III.

Antiatticista p. 85 30. *Βαρύσταθμον: Κάνθαρος Μηδείᾳ.* Habet etiam Aristophanes Ran. 1448. Cfr Pollux IV 172.

IV.

Antiatticista p. 97 10. *Ἐλᾶν: ἀντὶ τοῦ ἐλαύνειν. Κάνθαρος Μηδείᾳ.* Atticistae requirebant *ἐλαύνειν, ἐλᾶν* ab Atticis non nisi de futuro dici existimantibus. Habet tamen etiam Euripides Phaeth. V 2.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ.

Fragmenta fabulae vide supra in Platonis *Συμμαχίᾳ* **p. 664.**

ΤΗΡΕΥΣ.

I.

Γυναῖκ' Ἀθηναίαν καλήν τε κἀγαθήν.

Suidas v. *Ἀθηναίας: ὁ Μεγακλείδης οὔ φησι καλεῖσθαι τὰς γυναῖκας Ἀθηναίας, ἀλλ' Ἀττικάς. — ἀλλὰ ἰδοὺ Φερεκράτης ἐν Γραυσί φησιν Ἀθηναίαις αὐταῖς τε καὶ ταῖς συμμάχοις. καὶ Κάνθαρος Τηρεῖ Γυναῖκ' Ἀθηναίαν κτλ.*

II.

Κυδωνίοις μήλοισιν εἰς τὰ τιτθία.

Athenaeus III p. 81 d: *Κυδωνίων δὲ μήλων μνημονεύει Στησίχορος ἐν Ἑλένῃ — ἔτι δὲ καὶ Κάνθαρος ἐν Τηρεῖ Κυδωνίοις κτλ.* **Ita Schweighaeuserus pro** *Κυδωνέοις.* **Supplendum videtur** *ἔοικεν,* **quod in praecedentibus affuerit. Iacobsius Addit. ad Athen. p. 59** *εἰς τὰ* **mutabat in** *ἴσα.* **Rectius** *ἴσα τά.*

III.

Antiatticista p. 79 11. *Ἀναπεῖσαι: ἀντὶ τοῦ ἀναπεῖσαι. Κάνθαρος Τηρεῖ.* **Schaeferus ad Gregor. Cor. p. 504 tentabat** *ἀντὶ τοῦ ἀναγνῶσαι.* **Sed Cantharus** *ἀνασεῖσαι* **scripserat. Hesychius,** *Ἀνασείοις: ἀναπείθοις.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Οὐκοῦν ἀκρατισώμεθ' αὐτοῦ. B. μηδαμῶς·
Ἰσθμῷ γὰρ ἀριστήσομεν.

Athenaeus I p. 11 c. de verbo ἀκρατίζεσθαι poetarum testimonia afferens: καὶ Κάνθαρος Οὐκοῦν κτλ. Vs. 1 in V ita scriptus legitur: οὔκουν ἀκρατισόμεθα ἀντὶ τοῦ μηδαμῶς. Recte locum scriptum exhibet L. — Vs. 2 vulgo ἐν Ἰσθμῷ. Correxit Iacobsius Addit. ad Athen. p. 8.

II.

Phrynichus App. Sophist. p. 50 5. Λέκιθος: ἐπὶ τοῦ κρόκου τοῦ ᾠοῦ ἰατροὶ λέγουσι, Κάνθαρος δὲ οὕτως ἀληλεσμένον τι ἐξ ὀσπρίων.

III.

Pollux IV 61: τὸ δὲ (ψιθύρα) ἦν πλινθεῖον πηχυαῖον, ἔχον διειλκυσμένα πηνία, ἃ περιστρεφόμενα ἦχον ἐποίει κροτάλῳ παραπλήσιον. μάγαδιν μὲν ὀνομάζει Ἀνακρέων, τὴν δὲ εὕρεσιν αὐτῆς Κάνθαρος Θρᾳξὶ προστίθησιν. Fortasse ad Tereum haec referenda sunt.

DIOCLES.

(Hist. crit. p. 251)

ΒΑΚΧΑΙ.

I.

Ὑδρία τις ἢ χαλκοῦς ποδανιπτὴρ ἢ λέβης.

Pollux X 78: *καλεῖται μέντοι ποδανιπτὴρ οὐ παρ' Ἡροδότῳ* (II 172) *μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν Διοκλέους Βάκχαις Ὑδρία τις κτλ.* Particulam *ἢ* ante *λέβης* addidere Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 99 et Toupius Emend. III p. 101.

II.

Πλυνεῖ τε τὰ κακὰ τῶν κακῶν ὑμᾶς.

Photius p. 124 17. *Κακὰ κακῶν: Διοκλῆς Βάκχῃ* (sic) *Πλυνεῖ τε τὰ κακὰ τῶν κακῶν ὑμᾶς.* Eadem Suidas s. v. *κακὰ κακῶν*, ubi Dioclis verba vitiose scripta sunt hoc modo: *Πλυνεῖ τε κακὰ τῶν κακῶν ὑμᾶς.* Cfr Elmsleius ad Sophoclis Oed. Col. p. 260. De dictione *τῶν κακῶν τὰ κακὰ* et similibus exempla attuli Hist. crit. p. 69. In fine versus Th. Bergkius Comment. p. 429 addebat *κακῶς.*

III.

Antiatticista p. 87 2: *Γυναικισμός. Διοκλῆς Βάκχαις γυναικίζειν φησὶ καὶ γυναικηρόν.* Fortasse *γυναικισμόν.*

IV.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 452 28. *Ἀσκοθύλακος*: *Διοκλῆς Βάκχαις καὶ Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι δευτέρῳ.* **Habet etiam Aristophanes Fragm. 217.**

ΘΑΛΑΤΤΑ. *)

Ἅλλεται δ' ὑφ' ἡδονῆς κεστρεύς.

Athenaeus VII p. 307 d: *Διοκλῆς Θαλάττῃ Ἅλλεται δ' ὑφ' ἡδονῆς κεστρεύς;* **Duorum versuum esse videntur reliquiae, quorum alter a** *κεστρεὺς* **ordiebatur. Sensus esse videtur** ***ut mugil.***

ΚΥΚΛΩΠΕΣ.

Vide Calliae *Κύκλωπας* **p. 735 sq.**

ΜΕΛΙΤΤΑΙ. **)

I.

Καὶ διὰ τετρημένων ἀθέλδεται τύπων.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 350 14. *Ἀθέλδεται: διηθεῖται. Διοκλῆς Μελίσσαις Καὶ διὰ κτλ.* **Ita emendavit Bekkerus lectionem codicis** *διατετριμμένον.* **Praeterea fortasse praestat** *ἀθέλβεται*, **de quo verbo vide Intpp. Hesychii I p. 125. De mellis fabrica agi apertum est.**

II.

Πῶς δὲ καὶ κεκραμένον
πίνειν τὸν οἶνον δεῖ με; Β. τέτταρα καὶ δύο.

Athenaeus X p. 426 d de variis vini miscendi modis: *καὶ Διοκλῆς ἐν Μελίσσαις Πῶς δὲ — πίνειν τὸν οἶνον δεῖ*

---

*) V. Hist. crit. p. 251. **) V. Hist. crit. p. 250 sq.

B. μετὰ τέτταρα καὶ δύο. Ita libri. Corrigenda haec ita esse ut supra adscripsi docet Eustathius ad Odyss. p. 1624, 49: κατὰ Διοκλῆν πίνειν οἶνον κεκραμένον τέτταρα καὶ δύο. De hoc iam olim admonui. Nunc eadem correctio prolata est ex Dobraei Adv. II p. 326.

III.

Ἀπὸ λασάνων θερμὴν ἀφαιρήσω χύτραν.

Pollux X 99: τὸν καλούμενον χυτρόποδα ἔστι μὲν καὶ λάσανα κεκλημένον εὑρεῖν, ὡς Διοκλῆς ἐν Μελίτταις Ἀπὸ λασάνων κτλ.

IV. V.

Ἡ μίλτος οἶμαι καὶ τὸ τιγγάβαρι.

Τιγγάβαρι καὶ μίλτος ἀναμεμιγμένη.

Eustathius ad Iliad. p. 310 30 ex Lexico rhetorico: τιγγάβαρι τὸ κιννάβαρι Ἀττικοί. Διοκλῆς Ἡ μίλτος οἶμαι καὶ τὸ τιγγάβαρι. καὶ πάλιν Τιγγάβαρι καὶ μίλτος ἀναμεμιγμένη, οὗ τὴν ἐργασίαν φασὶ πρῶτον εὑρεῖν Καλλίαν Ἀθηναῖον. Ex eodem fonte Photius Lex. p. 587 20. Τιαγγάβαρι (sic): τὸ κιννάβαρι, Διοκλῆς. Hesychius autem, Τίγγα: Διοκλῆς ἐν Μελίτταις. Ἡρακλέων δὲ οὐ διελών, ὅτι βαρὺ τὰ κιννάβαρι λέγει, ubi pro ὅτι βαρὺ recte, ut videtur, τιγγάβαρι corrigit Sopingius, quamquam ne ita quidem locus expeditus est. Theognostus Crameri I p. 120 29: κιννάβαρι, Ἀττικοὶ δὲ τὸ τιγγάβαρυ (sic). Initio alterius versus addendum videtur καί.

VI. VII. VIII.

Antiatticista p. 87 4. γυναικάριον: Διοκλῆς Μελίτταις. — Idem p. 88 20. δραπέτευμα: Διοκλῆς Μελίτταις. — Idem p. 97 9. ἐντυλίξαι: τὸ ἐνειλῆσαι. Διοκλῆς Μελίτταις.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Μηδείς ποθ' ὑμῶν, ἄνδρες, ἐπιθυμησάτω
γέρων γενέσθαι, προνοησάτω δ' ὅπως
νέος ὢν ἀγαθόν τι τῇ ψυχῇ παθὼν
ὥρᾳ καταλύσει, μηδ' ἀγόμφιόν ποτε
αἰῶνα τρίψει.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 339 15. *Ἀγόμφιος αἰών: οὕτως ἔλεγον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ τις ὡρᾶτο γεγηρακώς, παρὰ τὸ μὴ ἐνεῖναι τοῖς γέρουσι τοὺς γομφίους. Διοκλῆς Μηδείς ποθ' ὑμῶν κτλ.* **Versum secundum ita olim Quaest. scen. II p. 58 emendari posse putabam:**

γέρων γενέσθαι, τοῦτο δὲ προνοησάτω
ὅπως νέος ὢν —

Sed alia etiam via patet haec:

γέρων γενήσεσθαι, προνοησάτω δ' ὅπως
ἔτι νέος ὢν κτλ.

Vs. 4 cod. *εἰς ὥραν.* **Correxit Bekkerus.**

II.

Photius Lex. p. 509 17. *Τιμαῖος: ὁ πολλῆς τιμῆς. οὕτως Διοκλῆς.*

III.

Pollux III 42: *καὶ διεπαρθένευσε, καὶ διαπεπαρθενευκότα. τὸ μὲν πρότερον Διοκλῆς τὸ δὲ δεύτερον Ἄλεξις οἱ κωμικοί.*

NICOCHARES.

(Hist. crit. p. 253)

ΑΜΥΜΩΝΗ. *)

Οἰνόμαος οὗτος χαῖρε, πέντε καὶ δύο,
κἀγώ τε καὶ σὺ συμπόται γενοίμεθα.

Athenaeus X p. 426 e: *οἱ ἐπιτεταμένως χρώμενοι τῷ ποτῷ δύο οἴνου ἔπινον πρὸς πέντε ὕδατος. Νικοχάρης γοῦν ἐν Ἀμυμώνῃ πρὸς τοὔνομα παίζων ἔφη Οἰνόμαος οὗτος κτλ.* **Ita Porsonus ad Euripidis Med. 6 et Schweighaeuserus pro** *καὶ συμπόται.* **P** *καὶ . . συμπόται.*

ΓΑΛΑΤΕΙΑ.

1.

Σοφαῖσι παλάμαις τεκτόνων εἰργασμένον
καὶ πόλλ' ἐν αὐτῷ λέπτ' ἔχον καδίσκια
κυμινοδόκον.

Pollux X 93: *εἴποις δ' ἂν καὶ τὴν ἡδυσματοθήκην κυμινοδόκον, Νικοχάρους εἰπόντος ἐν Γαλατείᾳ Σοφαῖσι παλάμαις κτλ.* **Fortasse Cyclopis verba sunt. V. Hist. crit. p. 254. Vs. 1 correxi vulgatum** *σοφαῖς* **et** *τέκτονος.* **Ibid.** *εἰργασμένος* **passive ut aliis locis, quod cur negarem ad Pherecr. Metall. I, 2 nihil caussae erat.**

*) V. Hist. crit. p. 253.

II.

Τί δῆτ'; ἀπαιδευτότερος εἶ Φιλωνίδου
τοῦ Μελιτέως.

Scholiasta Aristoph. Plut. 179: *κωμῳδεῖται δὲ* (Philonides Melitensis) *ὡς εὔπορος, καὶ ὡς μέγας τῷ σώματι καὶ ἠλίθιος. Νικοχάρης Γαλατείᾳ Τί δῆτα κτλ.* Idem ad 303: *εἰς Φιλωνίδην τὸν Μελιτέα, ὡς οὐ μόνον μέγαν ἀλλὰ καὶ ἀμαθῆ καὶ ὑώδη. καὶ Νικοχάρης Γαλατείᾳ Τί δῆτα κτλ.* Priore loco vulgo *ἤδέ τ'*, quod ex altero loco correctum. Bentleius *ἢ δῆτ'*. Videntur Galateae verba esse ad Cyclopem. Vid. Hist. crit. p. 254. De Philonide Melitensi cfr Hanovii Exerc. I p. 20 et Th. Bergkii Comment. p. 400 sq.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΓΑΜΩΝ. *)

Pollux VII 40: *τὴν δὲ σμηκτρίδα Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ εἴρηκεν* (pro quibus MS habet *τὴν δὲ σμικτρίδα γῆν Εὔπολις εἴρηκεν*) — *ἡ δὲ π λ υ ν τ ρ ὶ ς παρὰ Νικοχάρει ἐν Ἡρακλεῖ γαμουμένῳ*, sive potius *γαμοῦντι*. Idem X 135: *καὶ γ ῆ σ μ η κ τ ρ ὶ ς* (T. H. *γῆ σχμηκτίς* secundum cod. Falckenb. ubi est *γῆ σμῆτις*) *κατὰ Νικόχαριν*, ubi Hemsterhusio Pollux errante memoria *γῆν σμητρίδα* Nicochari adscripsisse videtur, quae Cephisodoro (vel Eupolidi) debebatur. De formis *σμηκτρὶς* et *σμηκτὶς* vide Lobeckium ad Phryn. p. 253.

ΗΡΑΚΛΕΣ ΧΟΡΗΓΟΣ.

1.

Φέρε νῦν ταχέως χιτῶνα τόνδ' ἐπενδύτην.

Pollux VII 45: *ἄντικρυς δὲ δοκεῖ τὸ ἐν τῷ Νικοχάρους Ἡρακλεῖ χορηγῷ Φέρε — ἐπενδύτην, τῇ νῦν χρείᾳ βοηθεῖν.*

---

*) V. Hist. crit. p. 255.

Legebatur *χιτῶνά τ' ἐπενδύτην*. Cod. Falckenb. *χιτῶνα τὸν δὲ ἐπενδύτην*. Correxi ut supra scriptum est. Pollucis verba *τῇ νῦν χρείᾳ βοηθεῖν* recte explicat Toup. Emend. IV p. 371. Ceterum cfr Hist. crit. p. 255.

II.

Athenaeus XIV p. 619 a: *καὶ τῶν πτισσουσῶν ἄλλη τις (ἦν ᾠδή), ὡς Νικοχάρης ἐν Ἡρακλεῖ χορηγῷ.* De *πτισμῷ* pinsentium cantu vide Polluc. IV 55.

ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ.

I.

Antiatticista p. 89 5. *Δαρθείς: ἀντὶ τοῦ δαρείς. Νικόχαρις Κενταύρῳ.*

II.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 327 25. *Ἀγοράν: τὴν ὠνήν. Νικόχαρις Κενταύρῳ.* Hoc sensu *ἀγοραὶ* restitue Hierocli Stobaei Flor. 85 21: *τῷ μὲν ἀνδρὶ τὰ κατ' ἀγρὸν καὶ τὰ περὶ τῆς* (cod. *τὰς*) *ἀγορᾶς, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀστυπολίαν ἀνακεῖσθαι.* Scribendum *τὰς ἀγοράς*.

ΚΡΗΤΕΣ.

Pollux X 141 de instrumentis sutoriis: *καὶ περιτομεὺς δ' ἂν ῥηθείη καὶ χηλεύματα καὶ ὄπεας, καὶ ὀπήτιον εἴρηται ἐν Νικοχάρους Κρησί Τοῖς τρυπάνοις ἀντίπαλον ὅπερ ἀρχιλόχειον.* Codd. *ὅπερ ἀγχίλειον* vel *ἀγχίλιον*. Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 66 *ὄπεας χίλιον*, contorta sententia. Neque *ὄπεας* hic scriptum fuisse, sed *ὀπήτιον*, planum est ex eodem Polluce VII 83: *ὀπήτεια ἐν Κρησὶ Νικοχάρης ἐκάλει.* Suspiceris *τοῖς τρυπάνοισιν ἀντίπαλον ὀπήτιον.*

Λ Α Κ Ω Ν Ε Σ. *)

Athenaeus XV p. 667 e: *μνημονεύει τοῦ Μάνου Νικοχάρης.* De Mane in cottabi ludo vide ad Hermippi Fragm. p. 398.

Λ Η Μ Ν Ι Α Ι.

I.

Τριχίας δὲ καὶ τὰς πρημνάδας τὰς θυννίδας
ἐπὶ δεῖπνον ἠκούσας ὑπερπλησθεῖς.

Athenaeus VII p. 328 e: *Δωρίων — τὴν τριχίδα τριχίαν ὀνομάζει. Νικοχάρης Λημνίαις Τριχίας κτλ.* Legebatur *τριχιάδας* et *πρημάδας*. Correxit Schweighaeuserus. Vs. 2 *ἐπὶ δεῖπνον* a Dindorfio adscivi. Cod. *ἐπιδεῖπνον*. Nec male Schweighaeuserus *ἐπίδειπνον*.

II.

Athenaeus X p. 426 f: *οἱ δ' ἐπιτεταμένως χρώμενοι τῷ ποτῷ δύο οἴνου ἔπινον πρὸς πέντε ὕδατος. Νικοχάρης γοῦν ἐν Ἀμυμώνῃ πρὸς τοὔνομα παίζων ἔφη* (sequitur locus supra adscriptus). *τὰ παραπλήσια εἴρηκε καὶ ἐν Λημνίαις.*

III.

Etymol. M. p. 550 18: *παρὰ τὸ κῶ τὸ κοιμῶμαι γίνεται ὄνομα ῥηματικὸν κῶς. Νικόχαρις Λημνίαις, Πλέομεν ὦ κόρη 'πὶ κῶς.* V. Hist. crit. p. 255.

IV.

Pollux X 107: *καὶ Νικοχάρης* (MS *Νικόχαρις*) *δὲ ἐν Λημνίαις εἴρηκε κακκάβους.* Atticistae unice probabant *κακκάβη*. V. Bergkii Comment. p. 316.

---

*) V. Hist. crit. p. 255.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Εἰς αὔριον δ' ἀντὶ ῥαφάνων ἑψήσομεν
βαλάνιον, ἵνα νῷν ἐξάγῃ τὴν κραιπάλην.

Athenaeus I p. 34 d: ὅτι δὲ τὴν κράμβην ῥάφανον ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ δηλοῖ — Νικοχάρης Εἰς αὔριον κτλ. Grotius Excerptis p. 868:

Pro brassica cras balneum elixabimus,
ut nobis demat crapulae aegritudinem.

Versu primo δ' addidit Schweighaeuserus. Versu secundo ante Casaubonum βαλανεῖον. „Amygdalam ἀμέθυσον esse docet Dioscorides I 44 et Plinius XXIII 8 75. Eandem virtutem alii ταῖς βαλάνοις potuerunt tribuere." Schweighaeuserus. Ibid. ἐξάγῃ Dindorfius. Libri ἐξάρῃ.

II.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 348 18. Ἄζειν: τὸ διὰ τοῦ στόματος ἀθρόως ἐκπνεῖν ἄζειν λέγουσιν οἱ Ἀττικοί, μιμούμενοι τὸν ἦχον τοῦ πνεύματος. οὕτω Νικόχαρις.

III.

Εἰ πεύσομαι
τὸν ἀηδόνειον ὕπνον ἀποδαρθόντα σε,
αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 349 8. Ἀηδόνειος ὕπνος: Νικόχαρις Εἰ πεύσομαι τὸν ἀηδόνειον ὕπνον ἀποδαρθέντας αὐτὸν αἰτιῶ. Ita codex. Bekkerus ἀποδαρθέντα σαυτόν. Perfecit emendationem Lobeckius ad Sophoclis Aiac. p. 117. Verbis αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ in eadem senarii parte usus est Aristophanes Ran. 630. In ὕπνος primo syllaba a Nicochare recte produci potuit. De vitioso ἀποδαρθεὶς pro ἀπαδαρθὼν vide Porsoni et Do-

braei notas in Aristophanis Plut. 800. ubi quae a Dobraeo et Dindorfio proponuntur emendationes verborum Nicocharis parum habent probabilitatis. Ceterum *ἀηδόνιος ὕπνος* dicitur eorum qui *οὐδ' ὅσσον ἀηδόνες ὑπνώουσιν*, ut incertus poeta dicit apud Suidam s. v. *ἀηδών*. Cfr Aelian. V. H. XII 20. Sensus est: si vel aliquantulum te obdormivisse rescivero, tu te ipse accusa.

IV.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 382 27. *Ἀλάστωρ*: *θηλυκῶς Νικόχαρις τὴν ἀλάστορα ἔφη Σφίγγα.*

V.

Grammaticus Bekk. Anecd. p. 400 30: *Ἀνελήμων καὶ ἀνελεήμων φασί. Νικόχαρις δὲ ἀνηλεήμων λέγει.*

VI.

Athenaeus XIV p. 657 a: *θηλυκῶς δὲ Νικοχάρης ἔφη κύουσαν δέλφακα.*

VII.

Pollux II 20: *καὶ ὁ παιδαριώδης παρὰ Νικοχάρει.*

NICOPHON.

(Hist. crit. p. 256 sqq.)

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΓΟΝΑΙ.

I.

Ἅπερ ἐσθίει ταυτὶ τὰ πόνηρ᾽ ὀρνίθια,
σέρφους ἴσως, σκώληκας, ἄκριδας, πάρνοπας.

Scholiasta Aristoph. Av. 82: *σέρφος σκωληκῶδες ζωύφιον ἢ μυρμηκῶδες. ταῦτα δὲ νέμονται τὰ ὄρνεα — Νικοφῶν ἐν Ἀφροδίτης γοναῖς Ἅπερ ἐσθίει κτλ.* **Hinc corrigendus Suidas s. v.** *σέρφος.*

II.

Οὐκ ἐς κόρακας τὸ χεῖρ᾽ ἀποίσεις ἐκποδὼν
ἀπὸ τοῦ σκυταλίου τε καὶ τῆς διφθέρας;

Scholiasta Aristoph. Av. 1283: *τοῦ δὲ σκυτάλιον ἐκτείνεται τὸ ᾱ, ὡς ἐν Ὁλκάσιν, ἔνθα καὶ τὸ Νικοφῶντος ἐξ Ἀφροδίτης γονῶν παρετέθη Οὐκ ἐς κόρακας κτλ.* **Versu secundo** *τε* **addidit Dindorfius. Fateor tamen valde mihi suspectam esse hanc de producto** *ᾱ* **in nomine** *σκυτάλιον* **doctrinam. Holcadum locus non servatus est. In Avibus autem leguntur haec:**

ἐκόμων, ἐπείνων, ἐρρύπων, ἐσωκράτων, *)
σκυτάλι᾽ ἐφόρουν· νῦν δ᾽ ὑποστρέψαντες αὖ
ὀρνιθομανοῦσι.

---

*) Praestare opinor *ἐσωκράτουν.*

Num forte ἐσκυταλιοφόρουν scribendum? et in Nicophontis versu ἀπὸ τοῦ σκυταλίου τῆς τε διφθέρας? Aut hoc probandum aut scribendum σκυτάλλι' ἐφόρουν et ἀπὸ τοῦ σκυταλλίου, quemadmodum κεφαλλὴ dicebatur pro κεφαλή, χολλάδες pro χολάδες et alia his similia.

III.

Ἆρ' ἀράχνιόν τι φαίνετ' ἐμπεφυκέναι;

Suidas I p. 810: Νικόφρων (sic) ἐν Ἀφροδίτης γοναῖς. Ἆρ' ἀράχνιον κτλ. Legebatur φαίνεται.

IV.

Pollux X 156: ἐν ταῖς μείζοσι πάγαις πάτταλος, ῥόπτρον. τὸ δὲ σπαρτίον, ᾧ συνέχεται, μήρινθος. — Νικοφῶν δὲ τὰς τοιαύτας πάγας ἐν Ἀφροδίτης γοναῖς δελέαστρα εἴρηκε.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

I.

Ὁ μὲν ἐξυφαίνεθ' ἱστόν, ὁ δὲ διάζεται.

Pollux VII 33: προφορεῖσθαι. οὕτω γὰρ ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τὸ νῦν διάζεσθαι. καὶ τὸ διάζεσθαι δέ ἐστιν ἐν αὐτῇ τῇ λέξει παραλαμβανόμενον. Ὁ δ' ἐξυφαίνεθ' ἱστούς, ὁ δὲ διάζεται. καί (leg. ὥς) που παρὰ Νικοφῶντι ἐν Πανδώρᾳ. Salmasius ad Iulium Capit. p. 547: ὅδ' ἐξυφαίνεθ' ἱστὸν ὅδ' ἐδιάζετο. Similiter Valcken. ad Theocr. Adon. p. 206 a. nisi quod ὁ μὲν — ὁ δὲ scripsit. Recte illi, si διάζεται intactum reliquissent: nunc metricum vitium intulerunt. Neque opus est imperfecto: *alter detexit telam, alter orditur.* Medio ὑφαίνεσθαι usus est Sophocles Phaedr. I 3: μήδεα παντοδαπᾶν βουλᾶν ἀδαμαντίναις ὑφαίνεται κερκίσιν Αἶσα. Ad διάζεσθαι Salmasius adscripsit glossas veteres: *Ordior telam,* διάζομαι τὸν ἱστόν. *Orditur,* διάζεται.

II.

Athenaeus VII p. 323 b. de *κέστρᾳ* agens: *Νικοφῶν δ' ἐν Πανδώρᾳ Κέστραι τε καὶ λάβρακες.*

III.

Photius Lex. p. 250. *Νέακας: τοὺς νέους. Κτησιφῶν Πανδώρᾳ.* Ruhnkenius ad Tim. p. 282 *Νικοφῶν.* Antiatticista p. 109 9: *νέαξ, ὁ νέος, Νικοφῶν.* Pollux II 11: *ὁ δὲ νέαξ, εἰ γὰρ* (fort. *καὶ*) *τῶν εἰρημένων ἐστίν, ἀλλὰ κωμικώτερον ἂν εἴη.*

IV. V.

Antiatticista p. 89 14. *Δεύτερον: ἀντὶ μεθ' ἑτέρου. Ἡρόδοτος πρώτῳ, Νικοφῶν Πανδώρᾳ.* Herodoti locus num forte IV 113? Ita *τετάρτῳ* h. e. *Δ* pro *Α* legendum esset. — Idem p. 115 24: *Φίλημα δοῦναι, ἀντὶ τοῦ καταφιλῆσαι. Νικοφῶν Πανδώρᾳ.*

VI.

Antiatticista p. 115 10. *Ὑποπίνειν: μεθύσκεσθαι. Νικοφῶν Πανδώρᾳ.* Eadem Photius et Suidas, sed tacito fabulae titulo.

VII.

Suidas, *Κοιμίσαι τὸν λύχνον: Νικοφῶν Πανδώρᾳ.* Improbabant hoc Atticistae, *κατασβέσαι* requirentes. Vide Phrynichi Monotr. fragm. VI p. 590.

ΣΕΙΡΗΝΕΣ. *)

I.

Ἐὰν δέ γ' ἡμῶν σῦκά τις μεσημβρίας
τρώγων καθεύδῃ χλωρά, πυρετὸς εὐθέως
ἥκει τρέχων, οὐκ ἄξιος τριωβόλου·
κᾆθ' οὗτος ἐπιπεσὼν ἐμεῖν ποιεῖ χολήν.

---

*) V. Hist. crit. p. 257.

Athenaeus III p. 80 a: *μὴ δεῖ σῦκα προσφέρεσθαι μεσημβρίας. — Νικοφῶν Σειρῆσιν Ἐὰν δέ γ' ἡμῶν κτλ.* Grotius Excerptis p. 868:

Nostrum aliquis ficus virides si meridie
epulatus obdormiscat, accurrit febris
continuo, verum non facienda trioboli:
quippe etiam bile nos levat vomitum ciens.

II.

Νιφέτω μὲν ἀλφίτοις,
ψακαζέτω δ' ἄρτοισιν, ὑέτω δ' ἔτνει,
ζωμὸς διὰ τῶν ὁδῶν κυλινδείτω κρέα,
πλακοῦς ἑαυτὸν ἐσθίειν κελευέτω.

Athenaeus VI p. 269 e: *τῶν δὲ Μεταγένους ἐκ Θουριοπερσῶν μνημονεύσας καταπαύσω τὸν λόγον, μακρὰ χαίρειν εἰπὼν ταῖς Νικοφῶντος Σειρῆσιν, ἐν αἷς τάδε γέγραπται Νιφέτω μὲν ἀλφίτοις κτλ.* Vs. 1 codd. fere *νειφέτω.* Ibidem *ἀλφίτοις* Schweighaeuserus pro *ἀλφίτοισι.* — Vs. 2 P *ψεκαζέτω.* — Vs. 3 VL *καλινδείτω.* Illud ABCP.

III.

Ἄλλος μαχέσθω περὶ ἕδρας παροψίδι.

Athenaeus IX p. 368 b: *ἐπὶ ἡδύσματος ἡ παροψὶς κεῖται — Νικοφῶν Σειρῆσιν Ἄλλος μαχέσθω κτλ.* Pro *ἄλλος* legendum aut *ἄμης* vel *ἄμυλος*, aut quod Bergkius Comment. p. 425 voluit *ἀλλᾶς*. Idem hunc versum cum secundo fragmento coniungendum censet; certe non longo ab illis versibus intervallo dissitus fuit.

ΧΕΙΡΟΓΑΣΤΟΡΕΣ. *)

I.

Μεμβραδοπώλαις, ἀχραδοπώλαις,
ἰσχαδοπώλαις, διφθεροπώλαις,
ἀλφιτοπώλαις, μυστριοπώλαις,
βιβλιοπώλαις, κοσκινοπώλαις,
ἐγκριδοπώλαις, σπερματοπώλαις.

Athenaeus III p. 126 e: *τί ἐστιν ὅ λέγει Νικοφῶν, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής, ἐν τοῖς Χειρογάστορσιν; ἐγὼ γὰρ καὶ τοῦτον εὑρίσκω μνημονεύοντα τῶν μύστρων, ὅταν λέγῃ Μεμβραδοπώλαις κτλ.* **Versu primo legebatur** *ἀκρατοπώλαις*, **quod correxit ex nostra emendatione Dindorfius.**

II.

Ἐγὼ μὲν ἄρτους, μᾶζαν, ἀθάρην, ἄλφιτα,
κόλλικας, ὀβελίαν, μελιτοῦτταν, ἐπιχύτους,
πτισάνην, πλακοῦντας, δενδαλίδας, ταγηνίας.

Athenaeus XIV p. 645 b: *Ἐπιχύτων Νικοχάρης (μνημονεύει) ἐν Χειρογάστορσιν Ἐγὼ μὲν ἄρτους κτλ.* **Legebatur** *Νικοφῶν*, **quod correxi Quaest. scen. II p. 6 (Hist. crit. p. 258) ex Etymol. M. p. 367 32:** *ἐπίχυτος, ὁ ἔγχυτος πλακοῦς. Νικοφῶν Χειρογάστορσι Κόλλικας, ὀβελίαν, μελιτοῦτταν, ἐπιχύτας* **(sic). Versu primo Porsonus suspicabatur** *ἔχω μὲν ἄρτους.*

III.

Γέννα ὁ οὗτος ὀλίγον ἄναγε
ἀπὸ τῆς διφροφόρου· χρηστὸς εἶ καὶ κόσμιος.

Scholiasta Aristoph. Av. 1550 de diphrophoris agens: *ταῖς γὰρ κανηφόροις σκιάδειον καὶ δίφρον ἀκολουθεῖ τις*

---

*) V. Hist. crit. p. 258.

ἔχουσα. Ἑρμίππου Θεῶν (Fragm. II) Νικοφῶντος Χειρογαστόρων *) Γέννα ὁ οὗτος κτλ. Ald. γέννᾳ αὐτός. Ven. γέννα ὁ οὗτος. Vix dubito quin verum sit:

Γενναῖος ἴσθ', ὦ οὗτος, ὀλίγον ἄναγε δή —

vel ἀνάγαγε. Archilochus Fragm. LIV Gaisf. πάρελθε, γενναῖος γὰρ εἶς. Aristophanes Thesm. 220 γενναῖος εἶ, κάθιζε. Minus probabiliter Dobraeus Adv. II p. 257: ὦ γεννάδα, σὺ δ' αὐτὸς ὀλίγον ἀνάγαγε. Ceterum cfr Hist. crit. p. 257.

IV.

Τοὺς ἑψητοὺς καὶ τοὺς πέρδικας ἐκείνους.

Athenaeus IX p. 389 a: πολὺ δέ ἐστι τὸ ἐκτεινόμενον (scil. τὸ ῑ in πέρδικες) παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. — τὸ δὲ ζῷον ἐπὶ λαγνείας συμβολικῶς παρείληπται. Νικοφῶν ἐν Χειρογάστορσι Τοὺς ἑψητοὺς κτλ.

V.

Ἀλλ' ἴθι προσαύλησον σὺ νῷν πτισμόν τινα.

Pollux IV 55 de πτισμῷ pinsentium cantilena: καὶ Νικοφῶν ἐν τοῖς Χειρογάστορσιν Ἀλλ' ἴθι κτλ.

VI.

Antiatticista p. 89 28. Δευτέριον οἶνον: Νικοφῶν Χειρογάστορι (sic). Idem alios δευτερίας dicitur. V. Intpp. Hesychii v. δευτερεῖα. Ac fortasse id ipsum reponendum est.

---

*) Ita Ven. Vulgo Νικοφῶν δὲ ἐν Χειρογαστόρων, unde Hist. crit. p. 257 scribebam Χειρογάστορσιν, non facturus si tum Veneti lectionem cognitam habuissem. Genitivi illi Νικοφῶντος Χειρογαστόρων rectissime se habent. Ita passim legas in Stobaei margine Εὐριπίδου Ἐρεχθέως, Σοφοκλέους Τυμπανιστῶν, Ὁμήρου Ὀδυσσείας, Ἀντιφάνους Ἐφεσίας etc. Atque ita in eodem hoc scholio Ἑρμίππου Θεῶν, quod iure tuetur Dindorfius.

VII.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 455 28. *Ἀσταφίδα: ἀσταφίδα καὶ ὀσταφίδα οἱ Ἀττικοί. Νικοφῶν ἐν Χειρογάστορσιν ὀσταφίδα εἴρηκεν.*

VIII.

Athenaeus XIV p. 645 e. *Ἐγκρίδες: πεμμάτιον ἑψόμενον ἐν ἐλαίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο μελιτούμενον· μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος, καὶ ἐν τοῖς Χειρογάστορσι Νικοφῶν.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Νυνὶ δὲ Κρόνου καὶ Τιθωνοῦ παππεπίπαππος νενόμισται.

Pollux III 18: *ἀλλ' ἔστι τοὔνομα (παππεπίπαππος) δεινῶς ἰδιωτικόν, καίτοι Φιλωνίδης* **(cod. Falckenb.** *Νικοφρῶν*) *ὁ κωμικὸς αὐτῷ κέχρηται.* **Cfr Hanovii Exerc. I p. 17. Recte** *ἰδιωτικὸν* **hoc vocabulum dicit Pollux. Eiusdem commatis sunt** *λεπτεπίλεπτος* **apud Nicetam Chon. p. 247 Par.** *λεπτεπιλεπτότερος* **apud Nicarchum Epigr. XVI.** *κυβεπίκυβος* **apud Theodoretum Therap. VI p. 94.** *φαυλεπίφαυλος* **apud Eustathium ad Iliad. p. 437 32 et Philem. Lex. p. 102 ed. Os. Nec discrepat** *δουλέκδουλος* **apud Seleucum Athenaei VI p. 267 c et Eustathium ad Iliad. p. 1024 40.**

II.

Pollux VI 86: *ταῦτα δὲ ὅσα κατὰ φιάλας ἀνεπέπτατο καὶ κάναστρα καλούμενα εὑρεῖν ἔστι παρὰ Νικοφῶντι τῷ κωμικῷ.* **Cod.** *κάνατρα.*

III.

Pollux II 128: *καὶ διάρρησις, καὶ πρόρρησις, καὶ ἀρρησία παρὰ Ἀντιφῶντι.* **Corrige** *Νικοφῶντι* **ex cod. Iungermanni.**

IV. V.

Antiatticista p. 113 23: *σιγηλός*. *Νικοφῶν*. Harpocratio p. 114 23: *ἔστι τοὔνομα* (*κορδακισμὸς*) *καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ, ὡς παρὰ Νικοφῶντι.*

VI.

Philemo Lex. p. 220: *πολλάκις καὶ ἐπὶ πλήθους φασὶ τὸ ὦ τᾶν, ὡς παρὰ Κτησιφῶντι.* Eadem schol. Platonis Bekk. p. 332. Sed recte haud dubie apud Suidam s. v. *ὦ τᾶν* legitur *ὡς παρὰ Νικοφῶντι.* Vide Ruhnkenium ad Tim. p. 282.

VII.

Photius Lex. p. 196 5. *Κωδωνοφορῶν: περιπολῶν καὶ ἐξετάζων εἰ γρηγοροῦσιν οἱ φύλακες. οἱ γὰρ τὰς φυλακὰς ἐπισκοποῦντες κώδωνας εἶχον καὶ ἐψόφουν, ἵν' οἱ φυλάσσοντες ἀντιφθέγγωνται. οὕτως Νικοφῶν.*

VIII.

Photius Lex. p. 535 19. *σταφυλήν: τὸν ἐν τῷ στόματι κίονα. οὕτως Νικοφῶν.*

E U N I C U S.

(Hist. crit. p. 250)

Α Ν Τ Ε Ι Α.

Λαβοῦσα τῶν ὤτων φίλησον τὴν χύτραν.

Pollux X 100: *χύτρα καὶ φιλήματος εἶδος ἦν, ὅτι τὰ παιδία φιλοίη τῶν ὤτων ἐπιλαμβανόμενα, ὑποδηλοῖ δὲ Εὔνικος ἐν Ἀντείᾳ Λαβοῦσα τῶν ὤτων κτλ.* **Fabula haec ab aliis Philyllio tribuebatur. De hoc osculi genere afferunt Plutarchum de Aud. cap. 2:** *πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλοῦντες αὐτοί τε τῶν ὤτων ἅπτονται καὶ τούτοις τοῦτο ποιεῖν κελεύουσι, αἰνιττόμενοι μετὰ παιδιᾶς ὅτι φιλεῖν δεῖ μάλιστα τοὺς διὰ τῶν ὤτων ὠφελοῦντας.* **Clemens Alex. Strom. V p. 551 C.** *οὔκουν εἰκῇ τοῖς παιδίοις παρακελευόμεθα τῶν ὤτων λαμβανόμενα φιλεῖν τοὺς προσήκοντας.* **Plura attulit Canterus N. L. VI 25. Cfr Eustathius ad Hom. p. 1880:** *χύτραν ἔλεγον εἶδός τι φιλήματος, καθὰ καὶ δρεπτὸν καὶ παιδάριον.*

P H I L Y L L I U S.

(Hist. crit. p. 258)

Α Ι Γ Ε Υ Σ. *)

I.

Ὁ πάππος ἦν μοι γαλεὸς ἀστερίας.

Stephanus Byz. v. *Γαλεῶται* **p. 260:** *γαλεὸς δὲ καὶ ὁ ἀσκαλαβώτης. Φιλύλλιος Αἰγεῖ Ὁ πάππος ἦν μοι γαλεὸς ἀστερίας. ἴσως διαπεποίκιλται παίζων.* **Corrigunt** *ἴσως διότι πεποίκιλται παίζων.*

II.

Suidas, *Ἀναλφάβητος: „ἀμάθητος γραμμάτων ἁπάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος." Ἀνάλφιτον: Φιλύλλιος Αἰγεῖ.* **Philyllii nomen suo loco motum esse docet Antiatticista p. 83 18.** *Ἀναλφάβητος: Φιλύλλιος Αἰγεῖ.* **Verba apud Suidam** *ἀμάθητος* **etc. Procopii esse indicavit Kusterus.**

Α Υ Γ Η. **)

I.

Καὶ δὴ δεδειπνήκασιν αἱ γυναῖκες· ἀλλ' ἀφαιρεῖν
ὥρα 'στὶν ἤδη τὰς τραπέζας, εἶτα παρακορῆσαι,
ἔπειτα κατὰ χειρῶν ἑκάστῃ καὶ μύρον τι δοῦναι.

Athenaeus IX p. 408 e: *Φιλύλλιος δ' ἐν Αὔγῃ κατὰ χειρῶν εἴρηκεν οὕτως Καὶ δὴ δεδειπνήκασιν κτλ.*

*) V. Hist. crit. p. 259. **) V. Hist. crit. p. 259.

II.

Αὐτὸς φέρων πάρειμι πυρῶν ἐκγόνους τριμήνων
γαλακτοχρῶτας κολλάβους θερμούς.

Athenaeus III p. 110 f: *γίνονται δ' οἱ ἄρτοι οὗτοι (κόλλαβοι) ἐκ νέου πυροῦ, ὡς Φιλύλλιος ἐν Αὔγῃ παρίστησιν Αὐτὸς φέρων κτλ.* Pro *φέρων* ex C *ἔχων* enotatum. Tum B *ἐγγόνους*. Pro *τριμήνων* P *τριμήνους*.

III.

Πάντα γὰρ ἦν
μέστ' ἀνδρῶν καὶ μειρακίων
πινόντων, ὁμοῦ δ' ἄλλων
γρᾳδίων μεγάλαισιν οἴ-
νου χαίροντα λεπασταῖς.

Athenaeus XI p. 485 b. de lepasta poculo disserens: *Φιλύλλιος Αὔγῃ Πάντα γὰρ ἦν κτλ.* Vs. 2 libri *μετ' ἀνδρῶν μειρακίων.* Correxit Iacobsius Addit. p. 262. Probavit etiam Dobraeus Adv. II p. 334. qui versus rectius Iacobsio distinxit. Reliqua incerta sunt. Iacobsius vs. 3 *ὅμαδος δὲ λάλων* et vs. 5 *χαίρων*. Hoc quidem ferri non potest. Dobraeus *ἅμα δ' ἄλλα | γρᾴδι' ἦν* etc. *Λάλων* verum videtur. Fortasse aliquid excidit:

πινόντων, ὁμοῦ δὲ λάλων
*γρᾳδίων [πλήθη] * * **
** * * μεγάλαισιν οἴ-*
νου χαίροντα λεπασταῖς.

Pluralem *πλήθη* vide, ne alios commemorem, apud Cratin. p. 226 et Mnesimachum Hippotr. 15. In iis quae exciderunt meretricularum facta fuisse videtur mentio.

Δ Ω Δ Ε Κ Α Τ Η. *)

Σοὶ μὲν οὖν τήνδ', ἀμφορεῦ,
δίδωμι τιμήν, πρῶτα μὲν τοῦτ' αὔτ' ἔχειν
ὄνομα μετρητὴν μετριότητος οὕνεκα.

Pollux X 70: *ἀλλὰ μὴν καὶ μετρητὴν τὸν ἀμφορέα κεκλῆσθαί φησιν ἐν τῇ Δωδεκάτῃ Φιλύλλιος Σοὶ μὲν οὖν τήνδ' ἀμφορεῦ κτλ.* Versu primo olim legebatur *τόνδ' ἀμφορέα.* Correxit ex codice Iungermannus. Vs. 3 *οὕνεκα* pro *ἕνεκα* revocavi ex Aldina.

Η Ρ Α Κ Λ Η Σ. **)

Βούλεσθε δῆτ' ἐγὼ φράσω τίς εἴμ' ἐγώ;
ἡ τῶν προτενθῶν Δορπία καλουμένη.

Athenaeus IV p. 171 d: *μνημονεύει αὐτῶν (τῶν προτενθῶν) καὶ Φερεκράτης ἐν Ἀγρίοις καὶ Φιλύλλιος ἐν Ἡρακλεῖ Βούλεσθε δῆτ' ἐγὼ κτλ.* Ipsam igitur *Δορπίαν*, quo nomine vespera diei Apaturiorum solennitatem praecedentis significabatur, ut personam induxerat poeta. Probabile est lautas epulas in fabula esse exhibitas, quibus etiam Herculem, omnium heroum voracissimum, adhibitum fuisse ex indice fabulae intelligitur. Ac constat Apaturiorum sollennium eo die, qui *Κουρεῶτις* appellabatur, Herculi libatum esse. *Τῶν προτενθῶν* autem vocat *Δορπίαν*, quoniam homines gulae dediti (*τένθαι*), non satis habentes ipsa Apaturiorum solennia laute et hilariter transigere, iam profestum diem conviviis traducebant. Eamque ob caussam helluones illi *προτένθαι* dicti sunt, quoniam festi epulas quasi praecipiebant; quod quum summae gulositatis indicium haberetur, factum est ut *προτένθαι* dicerentur omnes qui strenue nepotaren-

---

*) V. Hist. crit. p. 260. **) V. Hist. crit. p. 260.

tur. Ita Aelianus apud Suidam (v. Ἐπίκουρος) Epicurum vocat προτένθην καὶ ὀψοφάγον. Confirmat nostram vocis προτένθης explicationem Aristophanes Nub. 1197 sqq. ubi interroganti Strepsiadi:

πῶς οὐ δέχονται δῆτα τῇ νουμηνίᾳ
ἀρχαὶ τὰ πρυτανεῖ', ἀλλ' ἕνῃ τε καὶ νέᾳ;

Philippides respondet:

ὅπερ οἱ προτένθαι γὰρ δοκοῦσί μοι ποιεῖν·
ὅπως τάχιστα τὰ πρυτανεῖ' ὑφελοίατο,
διὰ τοῦτο προὐτένθευσαν ἡμέρᾳ μιᾷ.

Brunckio certum quoddam collegium publica auctoritate constitutum προτένθας vocatos fuisse eorumque officium ad res sacras pertinuisse credenti, non favet quem antestatur Athenaeus l. l. ὥσπερ τι σύστημα οἱ προτένθαι εἰσίν. Eodem iure τοὺς τετραδιστὰς aliorumque hominum circulos certis diebus epulandi caussa coeuntes ὥσπερ τινὰ συστήματα appellaveris. Neque profecto Horatius *Ambubaiarum collegia* commemorans istorum tibicinum certa quaedam et publica auctoritate constituta collegia fuisse indicare voluit. Quod autem Athenaeus προτένθας cum Parasitis comparat, id suo ipse fecit periculo, cuius subeundi nihil caussae praebebat quod ad partes vocat psephisma Phoci: ὅπως ἂν ἡ βουλὴ ἄγῃ τὰ Ἀπατούρια μετὰ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων κατὰ τὰ πάτρια, ἐψηφίσθαι τῇ βουλῇ ἀφεῖσθαι τοὺς βουλευτὰς τὰς ἡμέρας, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι βουλαὶ αἱ ἀφεταί, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς οἱ προτένθαι ἄγουσι πέντε ἡμέρας.

ΠΛΥΝΤΡΙΑΙ Η ΝΑΥΣΙΚΑΑ.

Scholiasta Aristoph. Av. 1568: τοῦτον δὲ τὸν Λαισποδίαν καὶ στρατηγῆσαί φησι Θουκυδίδης ἐν τῇ ή (cap. 86). μέμνηται δὲ αὐτοῦ Φρύνιχος ἐν Κωμασταῖς ὡς πολεμικοῦ γεγονότος, Φιλύλλιος δὲ ἐν ταῖς Πλυντρίαις ὡς φιλοδίκου. De indice fabulae cfr Hist. crit. p. 260. ubi monere neglexi eiusdem tituli drama scripsisse Sophoclem.

Π Ο Λ Ε Ι Σ. *)

I.

Πουλυπόδειον, σηπιδάριον, κάραβον, ἀστακόν, ὄστρειον,
χήμας, λεπάδας, σωλῆνας, μῦς, πίννας, κτένας ἐκ Μυτιλήνης·
αἶρετ' ἀνθρακίδας, τρίγλη, σαργός, κεστρεύς, πέρκη, κορακῖνος.

Athenaeus III p. 86 e: *Φιλύλλιος δ' ἢ Εὔνικος ἢ Ἀριστοφάνης ἐν Πόλεσι Πουλυπόδειον κτλ.* Scripsi *ὄστρειον* pro *ὄστρεον*, qua forma non utuntur veteres Attici. Vid. Athen. I p. 92 e. Cfr Photius p. 354: *Ὄστρεια σὺν τῷ ι μᾶλλον.* Dindorfius priorem fragmenti partem sic constituit:

Πουλυπόδειον
*σηπιδάριον, κάραβον, ἀστακόν, ὄστρεον * * **

Quidni potius mutato verborum ordine scribamus: *Σηπιδάριον, κάραβον, ἀστακόν, ὄστρειον, πουλυπόδειον.* Ad *ἀστακὸν* (qui et *ὀστακὸς* dicebatur Phot. p. 353 5) cfr. Athen. III p. 105 f: *πλατείας δε καρῖδας ἂν εἴη λέγων τοὺς ἀστακοὺς καλουμένους, ὧν μνημονεύει Φιλύλλιος ἐν Πόλεσιν.* — Vs. 3 ante Dindorfium *Μιτυλήνης.* Aliam huius versus scripturam servavit Athenaeus III p. 92 e: *Φιλύλλιος δὲ ἢ ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις φησί Χήμας, λεπάδας, σωλῆνας, μῦς, πίννας, κτένας ἐκ Μηθύμνης.* Quod nescio an immerito Dindorfius vitiosum dicat. Clemens quidem Alex. Paed. II cap. 1 eximie laudat *κτένας Μηθυμναίους.* Quamquam etiam Mytilene hoc piscium genere abundabat, docente Archestrato apud Athen. l. l. p. 92 d. Clausulae spondaicae exempla collegit Th. Bergkius Comment. p. 279. — Vs. 3 B *αἴρετ'.* Dindorfius suspicatur *πάρα τ' ἀνθρακίδες.*

*) V. Hist. crit. p. 250. 260.

II.

"Ο τι ἂν τύχῃ
μάγειρος ἀδικήσας, τὸν αὐλητὴν λαβεῖν
πληγάς.

Athenaeus IX p. 381 a: Φιλύλλιός τε ἢ ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις φησὶν "Ο τι ἂν τύχῃ κτλ. Vs. 2 malim ὁ μάγειρος. Proverbium primitus non fuisse videtur *quicquid deliquisset coquus, id plecti tibicinen*, sed *plecti tibicinem si quid deliquisset*. Idque deinceps etiam ad malos coquos translatum. Eubulus apud Athenaeum l. l. ὅσ' ἂν ὁ μάγειρος ἐξαμάρτῃ, τύπτεται, ὥς φασιν, αὐλητὴς παρ' ἡμῖν. Itaque τὸν αὐλητὴν idem quod ὥσπερ τὸν αὐλητήν. et in *rusticus expectat*, γυνὴ τέττιξ κελαδεῖ aliisque plurimis. Mire depravata legitur haec paroemia in Prov. Coisl. p. 108 B. τὸν αὐλητὴν αὐλεῖν; αὐλητὴς ἐγένετο μὴ πάνυ τοῖς αὐλητικοῖς ἐμμένων νόμοις, ἀλλὰ παρακινῶν. Scribe τὸν αὐλητὴν πληγὰς λαβεῖν.

III.

Ἐκ τᾶς πινακίδος δ' ἀμπερέως, ὅ τι κἂν λέγῃ
τὰ γράμμαθ', ἑρμήνευε.

Pollux X 58: καὶ πινακίδας δ' ἂν εὕροις ἐν ταῖς Φιλυλλίου Πόλεσιν. λέγει γέ τοι δωρίζων Ἐς τὰς πινακίδας διαμπερέως, ὅτι κἂν λέγοι τὰ γράμματα ἑρμηνεύς. Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 54: ἐκ τᾶς πινακίδος ἀμπερέως, ὅτι κἂν λέγοι | τὰ γράμμαθ', ἑρμήνευε, h. e. *interpretare tu clare ex tabula quid litterae significent*. His adiutus constitui locum ut supra adscriptus est. Non credo tamen esse persanatum. Pro ὅ τι κἂν malim ὅ τι κα.

IV.

Σπαθᾶν τὸν ἱστὸν οὐκ ἔσται σπάθῃ.

Pollux X 126: Φιλύλλιος γὰρ ἐν ταῖς Πόλεσι καὶ τὸ ἱστουργικὸν ἐργαλεῖον σπάθην ὠνόμασεν εἰπὼν Σπαθᾶν τὸν ἱστὸν οὐκ ἔσται σπάθῃ. Ita cod. Falck. pro vulgato

ὠνόμασεν ἐπὶ τῶν σπαθώντων ἱστὸν οὐκ ἔσται σπάθη. **Kuhnius:** *ἐπὶ τὸ σπαθᾶν.* **Iungerm.** *ἐπὶ τῷ σπαθᾶν.*

V.

Κοσκινοποιός, κηπεύς, κουρεύς, ἀνθρακοπώλης.

Pollux VII 110: *ὁ δὲ τοὺς ἄνθρακας πιπράσκων ἀνθρακοπώλης. λέγει οὖν* (*γοῦν* **Iung.**) *Φιλύλλιος ἐν Πόλεσιν Κοσκινοποιός, κηπεύς, κουρεύς.* **Ita libri. Manifestum est aut in fine aut in initio** *χρήσεως* **addendum esse** *ἀνθρακοπώλης.*

VI.

Pollux VII 108: *Φιλύλλιος δὲ ἐν Πόλεσι δακτυλιουργὸν ὠνόμασε,* **scilicet quem alii dixere** *δακτυλιογλύφον.*

VII.

Athenaeus IV p. 140 a: *τῆς δὲ κοπίδος* (**coenae Laconicae**) *μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Φιλύλλιος ἐν Πόλεσιν.*

VIII.

Hesychius, *Λιχνοφυλάργυρος: ὁ λίχνος μέν, φειδωλὸς δέ. Φιλόλαος Πόλεσιν.* **Scribe** *Φιλύλλιος.* **Fallitur Dobraeus Adv. I p. 581** *Φιλόλαος,* **utpote ex** *φειδωλὸς* **repetitum, delendum esse et Eupolidis** *Πόλεις* **laudari existimans.**

Φ Ρ Ε Ω Ρ Υ Χ Ο Σ.

I.

Προὔδωκεν αὐτὸν ὁ τόρος· ἦν γὰρ ἀσθενής.

Eustathius ad Hom. Odyss. ε 249: *εὕρηται δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ τόρος καὶ ἐργαλεῖον φρεωρυχικὸν ἢ λιθοκοπικόν φασι σκεῦος, καὶ προάγουσι καὶ χρῆσιν Φιλυλλίου τινὸς ταύτην· Προέδωκεν αὐτὸν ὁ τόρος, ἦν γὰρ ἀσθενής.*

Scripsi προὔδωκεν. Pollux VII 192: Φιλυλλίῳ γὰρ δρᾶμά τι ὁ Φρεωρύχος. τὸ δὲ φρεωρύχων ἐργαλεῖον παρ' αὐτοῦ καλεῖται τορεύς. Nisi utraque forma diversis fabulae locis usus est, scribendum τόρος.

II. III.

'Αμύγδαλα,
καρύδι', ἐπιφορήματα.

Athenaeus XIV p. 641 a: Φιλύλλιος δ' ἐν Φρεωρύχῳ τὰ ἐπιφερόμενα μετὰ τὸ δειπνῆσαι (vocat ἐπιφορήματα) λέγων ὧδε 'Αμύγδαλα κτλ. Idem p. 640 d: Φιλύλλιος δ' ἐν Φρεωρύχῳ φησὶ περὶ τῶν δευτέρων τραπεζῶν λέγων 'Αμύγδαλα, κάρυα (sic), ἐπιφορήματα. Verba Philyllii etiam ad unum versum coniungi possunt:

ἀμυγδάλαι, καρύδι', ἐπιφορήματα.

Fortasse eundem locum respexit Athen. II p. 51 b: Φιλύλλιος ᾠά, κάρυα, ἀμυγδάλαι.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Ἕλκειν τὸ βέδυ σωτήριον προσεύχομαι,
ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὑγιείας μέρος,
τὸ τὸν ἀέρ' ἕλκειν καθαρὸν οὐ τεθολωμένον.

Clemens Alex. Strom. V p. 569 B. ἔμπαλιν δὲ ὁ κωμικὸς Φιλύλλιος βέδυ τὸν ἀέρα βιόδωρον ὄντα διὰ τούτων γινώσκει Ἕλκειν κτλ. Legebatur Φιλύδιος. Correxere Casaubonus ad Athen. III 9 et Reinesius V. L. III 3. Vide Hist. crit. p. 259. Transtulit Grotius Excerptis p. 898:

Oro uti liceat ut salutari covo:
nam sanitatis pars haec est potissima,
haurire purum spiritum, non turbidum.

II. III.

Οὐκ εἰμὶ τέττιξ οὐδὲ κοχλίας ὦ γύναι.
*Μαινίδες * * σκόμβροι, κοχλίαι, κορακῖνοι.*

Athenaeus II p. 63 a: *Κοχλίας. Φιλύλλιος Οὐκ εἰμὶ — γύναι. καὶ πάλιν Μαινίδες κτλ.*

IV.

Τὸ κάταγμα κροκυδίζουσαν αὐτὴν κατέλαβον.

Pollux VII 29: *κροκυδίζειν δὲ Φιλύλλιος εἶπεν Τὸ κάταγμα — κατέλαβον, ὅπερ ἔστιν ἐκλέγουσαν τὸ τραχύ.* Pro *αὐτὴν* Th. Bergkius Comment. p. 428 coniicit *Αὔγην*, locumque ad cognominem fabulam referendum existimat.

V.

Ἥτις κάμηλος ἔτεκε τὸν Φιλωνίδην.

Scholiasta Aristoph. Plut. 179: *κωμῳδεῖται δὲ* (Philonides) *ὡς εὔπορος καὶ ὡς μέγας τῷ σώματι —. περὶ δὲ τοῦ μεγέθους Φιλύλλιός φησιν Ἥτις κάμηλος κτλ.* Rectius fortasse alii ita scribunt *Ἦ τις κάμηλος ἔτεκε τὸν Φιλωνίδην;* Cfr Hemsterhusium. De Philonide Melitensi qui disseruit Hanovius Exerc. crit. I p. 27 sqq. nostrum locum attigit p. 30.

VI.

Athenaeus I p. 31 a: *φησὶ δὲ καὶ Φιλύλλιος ὅτι Παρέξω Λέσβιον, Χῖον σαπρόν, Θάσιον, Βίβλινον, Μενδαῖον, ὥστε μηδένα κραιπαλᾶν.* Dindorfius trium senariorum reliquias agnoscit, primi *Παρέξω Λέσβιον*, secundi *Χῖον — Βίβλινον*, tertii *Μενδαῖον — κραιπαλᾶν.* Illud *σαπρόν*, quod ex C receptum, maximis dubitationibus obnoxium est. Pro eo V habet *Παπ'**. E *σα* superscripto *πξ'*. B denique *πα* superscripto *πζ'*. Vini nomen latere certum videtur. Suspicabar *Σαπρίαν*, quod vini genus commemorat Hermippus Phormoph. II 6. ubi quod dixi id iocose suopte Hermippum finxisse ingenio, fortasse paullo calidius factum est. Pro *μηδένα*, quod habet B, vulgo *μηδέν*.

VII.

Athenaeus XV p. 700 e: Φιλύλλιος δὲ τὰς λαμπάδας δᾳδας καλεῖ. Eadem Eustathius ad Odyss. p. 1571 7. Cfr Hist. crit. p. 259.

VIII. IX. X.

Pollux II 231: καὶ ἐπιθυμήματα παρὰ Φιλυλλίῳ. — Idem VI 103: λύχνον διμύξον τῶν κωμῳδῶν Φιλύλλιος μνημονεύει V. ad Metagenis fragm. p. 758. — Idem VI 161: Ἡμίλουτος δὲ Κρατῖνος εἴρηκε, καὶ Φιλύλλιος ἡμίπλεκτον.

XI. XII.

Pollux VII 81: ἀπὸ πηνίου τὸ πηνίσασθαι. Φιλύλλιος δὲ αὐτὸ εἴρηκεν. — Photius Lex. p. 261 3: μετάκερας, τὸ εὔκρατον ἢ τὸ ψυχρόν. Φιλύλλιος.

XIII.

Suidas, Ἄλω: ἀντὶ τοῦ ἅλες. Φιλύλλιος. Rectius Grammaticus Bekkeri p. 381, 6: ἅλα pro ἅλω, quo recepto pro ἅλες scribendum ἅλας. Notum est Atticistas ἅλς singulari numero pro ἅλες damnasse. Piersonus ad Moerin p. 17 Suidae glossam ita refingebat, Ἀλῶ: ἀντὶ τοῦ ἀλέσω. Quod recepit Bernhardius. Aliam ipse rationem sequutus sum Hist. crit. p. 259. ubi, servato ἅλες, ἅλα in ἅλας mutavi. De hac forma Choeroboscus Bekkeri Anecd. p. 1314 haec habet: τὸ ἅλας, τὸ οὐδετέρως λεγόμενον ἐν τῇ συνηθείᾳ, σπανίως εὕρηται ἐν χρήσει. εὕρηται δὲ παρὰ Λυκάρνι τῷ Τρωαδεῖ, οἷον „τὸ ἅλς (leg. ἅλας) εὐῶδες ἢ δυσῶδες ὀρύσσεται" καὶ πάλιν „ἅλατος μέδιμνον." Stephanus Byz. v. Ἀλήσιοι p. 97 B. ἔστι καὶ Ἀλήσιον πεδίον τῆς Ἠπείρου, ἵνα πήγνυται πολὺ ἅλας. Scholiasta Nicandri Ther. 692 πάσον ἅλατι. Apud Nicetam Chon. vol. I p. 456 ed. Bekk. pro ἀλλαντοπῶλαι cod. B habet ἁλατόπωλοι. Atque ita etiam pluralis in proverbio ἅλασιν ὕει apud Suidam s. v. ἅλας θυμίτας. Nisi id potius ἀλλᾶσιν scribendum.

POLYZELUS.

(Hist. crit. p. 261 sqq.)

ΔΗΜΟΤΥΝΔΑΡΕΩΣ. *)

I.

Τριῶν κακῶν γοῦν ἦν ἑλέσθ' αὐτῷ τι πᾶσ' ἀνάγκη,
ἢ ξύλον ἐφέλκειν, ἢ πιεῖν κώνειον, ἢ προδόντα
τὴν ναῦν ὅπως τάχιστα τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆναι.
ταῦτ' ἔστι τρία Θηραμένους, ἃ σοὶ φυλακτέ' ἐστί.

Photius Lex. p. 613 3. *τῶν τριῶν κακῶν ἕν: λεγόμενόν τι ἐστί. — ταῖτα δὲ εἶναι λέγουσιν ἃ Θηραμένης ὥρισε προστιμήματα. Πολύζηλος Δημοτυνδάρεῳ Τριῶν κακῶν κτλ.* **Eadem fere habet Suidas s.** *τῶν τριῶν κακῶν,* **ubi priora ita leguntur** *τριῶν γοῦν κακῶν* **Valde displicet illud** *τι* **post** *αὐτῷ* **sine** *ἕν.* **Fortasse** *τριῶν κακῶν ἕν ἦν.* **Hesychius,** *Τῶν τριῶν ἕν: Θηραμένης ἐψηφίσατο τρεῖς τιμωρίας κατὰ τῶν παράνομόν τι δρώντων.* **Scholiasta Aristoph. Ran. 546:** *δοκεῖ οὗτος* **(Theramenes)** *καὶ ταῖτα τὰ τρία ἐπιψηφίσασθαι ἐπὶ ζημίᾳ, ἢ δεσμεύεσθαι ἐν τῷ ξύλῳ, ἢ πιεῖν κώνειον, ἢ ἐκφυγεῖν.* **De tribus malis quae proverbio feruntur v. Lobeckium Aglaoph. p. 740. — Vs. 3 malim** *ταυτὶ τὰ τρία.*

II.

Erotianus Voc. Hipp. p. 130 Fr. *οἶνον αὐτίτην τὸν ἀπαράχυτον, ὡς καὶ Πολύζηλος ἐν Δημοτυνδάρεῳ φησιν.*

---

*) V. Hist. crit. p. 261.

Ἀμαθὰ γὰρ αὐτίταν πᾶσί τε θεοξενίης ἐγένετο. Corruptissima verba Eustachius a Suida ita recitari contendit: *ἀμαθῶς γὰρ αὐτίτις πᾶσι τὲ θεοξένοις ἐγένετο.* Locum frustra quaesivi. Ceterum respexit haec Athenaeus I p. 31 e: *Πολύζηλος δὲ αὐτίτην καλεῖ οἶνον*, ubi fallitur Schweighaeuserus Polyzelum historicum laudari existimans. De *οἴνῳ αὐτίτῃ* v. Foesii Oecon. Hippocr. p. 191 A. De Theoxeniis, quorum hic memoria latere videtur, vide Boeckhium Expl. Pind. p. 194.

III.

Etymol. M. p. 343 42: *Ἐννεάκρουνος, κρήνη Ἀθήνησιν παρὰ τὸν Ἰλισσόν, ἣ πρότερον Καλλιρρόη ἔσκεν.* *) *ἀφ' ἧς λουτρὰ ταῖς γαμουμέναις μετίασι. Πολύζηλος Δημοτυνδάρεῳ δὲ ἕξει* * * * *ἐννεάκρουνον ἔνυδρον τόπον ῥητορική.* Nihil proficitur conaminibus T. Hemsterh. ad Polluc. II p. 1244: *Δημοτυνδάρεῳ Ἶξε* (sic) *δὲ πηγὴν ἐννεάκρουνον. ἔνυδρον τόπον.* Toupius Emend. III p. 57: *Δημοτυνδάρεῳ Ἥξει δὲ γαῖαν ἐννεάκρουνον. ἔνυδρον τόπον.* Uterque igitur *ἔνυδρον τόπον* pro interpretamento habuit. Suspicabar Polyzeli versum fuisse fere hunc:

Ἥξεις δ' ἐπ' ἐννεάκρουνον, εὔυδρον ποτόν.

IV.

Pollux X 76: *καὶ τοῦτο* (pelvim vomitoriam) *λεκάνην ὠνόμαζον, ὡς Κρατῖνος ἐν Ὥραις ἔφη* (Fragm. VI) *Πολύζηλος δὲ ἐν Δημοτυνδάρεῳ Λεκανίῳ γὰρ πρῶτον μὲν ἐναπονίψεις, ἐνεξεμεῖς, ἐνεκπλυνεῖς, ἐναποβάσεις, Κυανία.* Ecce lebetem simillimum ei quo catus utebatur Amasis apud Herod. I 172. Locum adscripsi ut edidit Hemsterhusius. Libri *λεκανίῳ γὰρ πρῶτον μὲν απονίψεις, ἐν ἐξέμεις ἐν ἐκπλύνεις, ἐν ἀποβάσεις Κυάνια.* Bentleius Epist. ad Hemsterh. p. 97 tentat:

---

*) Verba *πρότερον Καλλιρρόη ἔσκεν* hemistichium sunt poetae, ni fallor, Alexandrini. Callimachus Fragm. CLXIII. *ἐν Δίῃ, τὸ γὰρ ἔσκε παλαίτερον οὔνομα Νάξῳ.*

λεκανίῳ γ' ἄρα
πρῶτον μὲν ἀπονίψεις, ἔπειτ' ἐνεξεμεῖς,
ἐνεκπλυνεῖς, ἐναποπατήσεις, Φανία.

Apertum est haec non sufficere; certe *ἐναπονίψεις* necessarium est. Fortasse ad dimetros locus revocandus est:

Λεκανίῳ γάρ
πρῶτον μὲν ἐναπονίψεις,
ἐνεξεμεῖς, ἐνεκπλυνεῖς,
ἐναποπατήσεις, Κλεινία.

Ita enim malim quam *Φανία.* De quo admonuit etiam Dobraeus Adv. I p. 578.

V.

Scholiasta Luciani Tim. 8: *Πολύζηλος δὲ ἐν τῷ Δημοτυνδάρεῳ Φρύγα αὐτὸν εἶναι εἰς τὸ βάρβαρον σκώπτων φησί.* Hyperbolum dicit. Cfr Hist. crit. p. 188.

ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΓΟΝΑΙ. *)

Οὗπερ αἱ χύτραι κρέμανται καὶ τὸ φρύγετρον.

Pollux X 109: *ἦ που δὲ καὶ φρυγεὺς καὶ φρύγετρον, τὸ μὲν φρύγετρον Πολυζήλου εἰρηκότος ἐν Διονύσου γοναῖς Οὗπερ κτλ.* Possunt haec etiam ad trimetrorum reliquias revocari: *οὗπερ αἱ | χύτραι κρέμανται καὶ τὸ φρύγετρον.* De Pollucis loco dixit Leopardus Emend. VII 3.

ΜΟΥΣΩΝ ΓΟΝΑΙ. **)

I.

Ἱερὸν γὰρ ὂν τετύχηκας Ἐπακρίου Διός.

Etymol. M. p. 352 49: *Ἐπάκριος Ζεύς. ἐπ' ἄκραις γὰρ τῶν ὀρῶν ἱδρύοντο βωμοὺς τῷ Διί, οἷον τοῦ Ὑμηττοῦ,*

---

*) V. Hist. crit. p. 261 et 281. **) V. Hist. crit. p. 262.

τοῦ Παρνήθου (*Πάρνηθος*). *Πολίζηλος Μουσῶν γοναῖς* '*Ιερὸν γὰρ ὂν κτλ.* Fortasse *ἱερεὺς γὰρ ὢν τετύχηκας.* Cfr Metagenis Aur. fragm. IV p. 752: *ἱερεὺς γὰρ ὢν τετύχηκα τῆς Κολαινίδος*

II.

'*Υψιπέταλοί τε κράμβαι συχναί.*

Athenaeus IX p. 370 f: *Πολύζηλος δ' ἐν Μουσῶν γοναῖς κράμβας αὐτὰς* (*τὰς ῥαφάνους*) *ὀνομάζων φησὶν* '*Υψιπέταλοί τε κράμβαι συχναί.* Numeri esse videntur cretici.

III.

Ὥσπερ Χαλκιδικὴ τέτοκεν ἡμῖν ἡ γυνή.

Zenobius Prov. VI 50: *ταύτης Πολύζηλος μέμνηται ἐν Μουσῶν γοναῖς ἐπί τινος πολλὰς θυγατέρας ἀπογεννώσης, ἐπειδὴ Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας πόλιν φασί ποτε ἀνθῆσαι δόρασί τε καὶ πλήθει τετρώρων ἁρμάτων* *). *οἱ δὲ φασὶν οὐ τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὴν ἡρωΐδα Χαλκίδα εἰρῆσθαι Κομβὴν* **) *γὰρ φασὶ τὴν ἐπικληθεῖσαν Χαλκίδα, ἐπειδὴ ὅπλα χαλκᾶ ἐποιήσατο πρώτη, συνοικήσασαν ἀνδρὶ ἑκατὸν παίδων γενέσθαι μητέρα, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ τὰ Εὐβοϊκὰ συγγράψαντες καὶ Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος.* In Polyzeli versu, qui, nisi corruptus est, Eupolidei metri satis manifesta habet vestigia, articulum ante *γυνὴ* addidi ex Proverbiis Bodlei. 956. De Combe, Asopi et Methonae filia, Corybantum matre, propter ferri fabricam *Χαλκὶς* dicta, vide Diodorum Sic. IV 74. Nonnum Dion. XIII 135 sqq. Stephanum Byz. v. *Χαλκὶς* p. 751. Eustathium ad Iliad. *β* 542 et schol. ad Iliad. *ξ* 291. Ea quod centum filios uno partu edidisse dicitur a Zenobio, id fere nimium est, si quid iudico. Scribendum videtur

*) Haec et dictione et numeris poetica sunt: *Ἀνθῆσαι δόρασιν τε καὶ πλήθει τετρώρων ἁρμάτων* Quorum hoc schema est:

— — | —́ υ υ — υ — — | —́ υ — — —́ υ —

**) Rectius *Κόμβην*. V. Arcadius p. 104 3.

ἔπτα. Nonnus l. l. vs. 147: *Σῶκος ἀλιζώνοιο πατὴρ νοσφίσσατο πάτρης Κόμβης ἑπτατόκου μετὰ μητέρος.* Iam etiam clarius patescit, quid moverit poetam ut Musarum matrem (de hac enim agi videtur in Polyzeli versu, vide Hist. crit. p. 281) cum Chalcide comparaverit. Ex quo illud rursus intelligitur, Polyzelum hac in fabula eos sequutum esse auctores, qui septem Musas fuisse tradiderunt. Chalcidicam autem dicit Comben, quoniam Chalcide, Euboeae urbe, habitasse ferebatur.

IV.

Pollux VI 166: *ὁ δὲ γυναικοφιλὴς ἐν ταῖς Πολυζήλου Μουσῶν γοναῖς οὐ πάνυ ἀνεκτόν.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Ο μαινόμενος ἐκεινοσὶ Διονύσιος
χρυσοῦν ἔχων χλίδωνα καὶ τρυφήματα
ἐν τῷ μύρῳ παρ' Ἀθηναίων μακαρίζεται.

Scholiasta Ven. ad Aristoph. Plut. 550: *ὁ μὲν* (Thrasybulus) *ἀξιωματικὸς καὶ αὐθάδης, ὁ δὲ* (Dionysius) *μαινόμενος καὶ ὡς ἔοικεν ἰχθυοπώλης. Πολύζηλος· Ὁ μαινόμενος ἐκεινοσί κτλ.* Non pleno hoc scholio uti licebat ad Cratini Seriph. II 3. ubi quam coniecturam de Dionysio tentavi, eam iam vanam esse intelligitur. Vs. 2 cod. *χραιδόνα.* Correxit Dindorfius, *τρύφημα* et *χλίδωνα* inter mundum muliebrem memorari monens ab Aristophane fragm. 309. — Vs. 3 suspicabar *παρὰ τῶν νέων.* Hos enim in foro unguentario otiari solitos fuisse docent quae dixi ad Pherecratis fragm. p. 253. Sed edita lectio recte habere videtur. *Ἀθηναῖος* penultima brevi dixit Pherecrates p. 267: *Ἀθηναίαις αὐταῖς τι καὶ ταῖς ξυμμάχοις.* Atque ita etiam

IV.

Κεραμικὴν γαῖαν στρέφων.

Pollux X 185: *καὶ γῆν κεραμῖτιν εἴποις ἂν καὶ γῆν κεραμίδα, ἢ ὡς Σαννυρίων ἐν Γέλωτι Κεραμικὴν γαῖαν στρέφων. Στρέφων* **dicit propter figuli rotam.**

V.

Harpocratio p. 130 23 s. v. *ναύκληρος: καὶ ἐπὶ τοῦ μεμισθωμένου ἐπὶ τῷ τὰ ἐνοίκια ἐκλέγειν ἢ οἰκίας ἢ συνοικίας, ὡς δηλοῖ — καὶ Σαννυρίων Γέλωτι καὶ Δίφιλος Ἐμπόρῳ.*

VI.

Pollux IX 26: *πολιτεύεσθαι, πολιτοκοπεῖν. πολιτοκοπία, ὡς Σαννυρίων ἐν Γέλωτι.*

VII.

Scholiasta Platonis Bekk. p. 331: *Ἀριστώνυμος δ' ἐν Ἡλίῳ ῥιγοῦντι καὶ Σαννυρίων ἐν Γέλωτι τετράδι φασὶν αὐτὸν* **(Aristophanem)** *γενέσθαι, διὸ τὸν βίον κατέτριψεν ἑτέροις πονῶν οἱ γὰρ τετράδι γεννώμενοι πονοῦντες ἄλλοις καρποῦσθαι παρέχουσιν.*

Δ Α Ν Α Η. *)

I.

Τίς ἂν γενόμενος εἰς ὀπὴν ἐνδύσομαι;
*φέρ' εἰ γενοίμην * * * * γαλῆ.*
ἀλλ' Ἡγέλοχος οὗτός με μηνύσειεν ἂν
ὁ τραγικὸς ἀνακράγοι τ' ἂν εἰς ἐχθροὺς μέγα,
„ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλῆν ὁρῶ."

Scholiasta Euripidis Orest. 269: *ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλήν' ὁρῶ] κεκωμῴδηται ὁ στίχος διὰ Ἡγέλοχον τὸν*

*) V. Hist. crit. p. 264.

ὑποκριτήν· οὐ γὰρ φθάσαντα διελεῖν τὴν συναλοιφήν, ἐπιλείψαντος τοῦ πνεύματος, τοῖς ἀκροωμένοις τὴν γαλῆν δόξαι λέγειν τὸ ζῷον, ἀλλ' οὐχὶ τὰ γαληνά. πολλοὶ μὲν οὖν αὐτὸν διέπαιξαν τῶν κωμικῶν — καὶ Σαννυρίων ἐν Δανάῃ Τίς ἂν γενόμενος κτλ. Scholiasta Aristophanis Ran. 305 τοῦτον (Hegelochum) δὲ καὶ ὡς ἀτερπῆ τὴν φωνὴν Πλάτων σκώπτει. καὶ Στράττις (p. 763) καὶ Σαννυρίων δὲ ἐν Δανάῃ Τίς ἂν γενόμενος κτλ. Respicit hos comicorum poetarum lusus scholiasta Dionysii Thr. p. 729 in. καὶ γὰρ Ἡγέλοχος, ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτής, οὐκ ἂν τοσοῦτον ὠφλήκει παρ' Ἀθηναίοις τὸν γέλωτα, εἰ τὴν ἐν τῷ ἄμβωνι ἀπόστροφον ἐγνώκει. Versu primo schol. Arist. τίς ἂν — γενήσομαι, schol. Eurip. τί ἂν — ἐνδύσομαι. Censor Edinb. referente Dindorfio, τί οὖν. Unice verum τίς ἂν vel τί ἄν. — Vs. 2 lacunae signa posui. Piersonus ad Moer. p. 118 priora ita distinxit, τίς ἂν γενόμενος εἰς ὀπὴν Ἐνδύσομαι; φέρ' εἰ γενοίμην νῦν γαλῆ, vocula νῦν importune illata. — Vs. 3 οὗτος, quod vulgo vs. 5 post ἀνακράγοιτ' ἂν legitur, in hanc sedem retraxi praeeunte Bergkio Comment. p. 430. Pro εἰς ἐχθροὺς μέγα schol. Aristophanis εἰσιδών. In fine versus addidi ἂν et vs. 4 scripsi ἀνακράγοι τ' pro barbaro ἀνακράγοιτ'. V. Hist. crit. p. 264. Occupavit Bergkius. Pessime locum tractavit Reisigius Coni. p. 110.

II.

Scholiasta Aristoph. Ran. 870: τοῦτο εἰς Ἀρχῖνον· μήποτε δὲ καὶ εἰς Ἀγύρριον. μέμνηται δὲ τούτων καὶ Πλάτων ἐν Σκευαῖς καὶ Σαννυρίων ἐν Δανάῃ. οὗτοι γὰρ προϊστάμενοι τῆς δημοσίας τραπέζης τὸν μισθὸν τῶν κωμῳδῶν ἐμείωσαν κωμῳδηθέντες. V. ad Platonis fragm. p. 664.

ΙΩ.

Φθείρεσθ' ἐπίτριπτοι ψωμοκόλακες.

Athenaeus VI p. 261 f: καὶ Σαννυρίων Ἰοῖ Φθείρεσθ' ἐπίτριπτοι ψωμοκόλακες. V. Hist. crit. p. 264.

D E M E T R I U S.

(Hist. crit. p. 264 sqq.)

Σ Ι Κ Ε Λ Ι Α. *)

I.

Ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνέμῳ νότῳ
διεβάλομεν τὸ πέλαγος εἰς Μεσσαπίους,
Ἄρτος δ' ἀναλαβὼν ἐξένισεν ἡμᾶς καλῶς.
ξένος γε χαρίεις ἦν ἐκεῖ μέγας καὶ λαμπρός.

Athenaeus III p. 108 f: μνημονεύει δ' αὐτοῦ (Arti) καὶ Δημήτριος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Σικελία διὰ τούτων Ἐκεῖθεν εἰς τὴν κτλ. Vs. 1 κἀκεῖθεν VL. κεῖθεν ABP. Itaque ἐκεῖθεν scribendum putavi. — Vs. 2 P διεβάλλομεν. — Vs. 3 pro Ἄρτος ABP αὐτὸς. ἄρτος P in marg. Ibidem ἐξένισεν P. ἐξένιζεν AB. ἐξένιζ' VL. — Vs. 4 exhibui ut legitur in AP, nisi quod P in fine iterum habet ἦν, quod addunt etiam VL. Pro γε B habet δέ. Vulgo ξένος χαρίεις ἐκεῖ μέγας καὶ λαμπρός. Dindorfius suspicatur, ξένος δὲ χαρίεις ἦν ἐκεῖνος καὶ μέγας, | καὶ λαμπρός. Dobraeus Adv. II p. 302 hunc versum alteri interlocutori tribuens: ξένος γε χαρίεις. ἦ μέγας καὶ λαμπρὸς ἦν; vel εἰ μέγας καὶ λαμπρὸς ἦν. De Arto regulo Messapiorum cfr Hist. crit. p. 265.

*) V. Hist. crit. p. 265.

II.

Λακεδαιμόνιοί θ' ἡμῶν τὰ τείχη κατέβαλον,
καὶ τὰς τριήρεις ἔλαβον ἐμμήρους, ὅπως
μηκέτι θαλαττοκρατοῖντο Πελοποννήσιοι.

Hesychius I p. 1201. *'Εμπήρους* (sic): *Δημήτριος Σικελίᾳ Λακεδαιμόνιοί θ' ἡμῶν — Πελοποννήσιοι. ἔμπηροι οὖν οἱ ἐν ὁμηρείᾳ ὄντες.* Partem loci servavit Etymol. M. p. 335 18: *"Εμμηροι, οἱ ἐπὶ ἐνέχυρα* (leg. *ἐνεχύρῳ*) *διδόμενοι φιλίας. Δημήτριος ἐν Σικελοῖς Λακεδαιμόνιοί θ' ἡμῶν τά τε τείχη κατέλαβον, καὶ οὓς ἔλαβον ἐμμήρους.* Vs. 1 Hesychius *Λακεδαιμόνιοι μεθ' ἡμῶν*, et vs. 2 *ἐμπήρους*. Utrumque emendatum ex Etymologico. Cfr Bentleius Epist. ad Mill. p. 484 Lps. Ipse Hesychius alia loco, *'Εμμήρους: ἐν ὁμηρείᾳ ὄντας,* pro quo codex habet *ἐνομηρειεον ὄντας.* Corrige igitur *ἐνομήρεις ὄντας*, quod etiam altero loco pro *ἐν ὁμηρείᾳ ὄντας* reponendum est. Postremo versu mirum est Valesium ad Harpocrat. p. 56 requirere Athenienses loco Peloponnesiorum. Scilicet non meminerat *θαλαττοκρατεῖσθαι* esse passivum.

III.

Aelianus H. A. XII 10: *Δημήτριος ἐν Σικελίᾳ τῷ δράματι μέμνηται ὅτι καὶ τῇ πυγῇ λαλοῦσιν αἱ τρυγονες.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

"Η σῦκον ἢ φάσηλον ἢ τοιοῦτό τι.

Athenaeus II p. 56 a: *Φάσηλοι. Λακεδαιμόνιοι — διδόασι τραγήματα σῦκά τε ξηρὰ καὶ κυάμους καὶ φασήλους χλωρούς. ἱστορεῖ Πολέμων — Δημήτριος "Η σῦκον κτλ.*

II.

Σφόδρ' εὐάλωτόν ἐστιν ἡ πονηρία·
εἰς γὰρ τὸ κέρδος μόνον ἀποβλέπουσ' ἀεὶ
ἀφρόνως ἅπαντα καὶ προπετῶς συμπείθεται.

Stobaeus Floril. II 1 in titulo *περὶ κακίας*. *Δημητρίου Σφόδρ' εὐάλωτον κτλ.* Vs. 2 legebatur *ἀποβλέπουσα* (cod. A *ἀποβλέπουσιν*) et vs. 3 *ἁπαντᾷ*. Illud Grotius, hoc Valckenarius correxit apud Gaisfordium.

APOLLOPHANES.

(Hist. crit. p. 266)

Δ Α Λ Ι Σ. *)

I.

Athenaeus XI p. 467 f. postquam de δεῖνος (δῖνος) poculi nomine egit: ἔστι καὶ γένος ὀρχήσεως, ὡς Ἀπολλοφάνης ἐν Δαλίδι παρίστησιν οὑτωσί Δεῖνος τι δεινος καὶ καλαθίσκος οὑτοσί. Ita cod. A omisso accentu. Vulgo δεῖνος τὶς δεινός. Hermannus de metris p. 166 δῖνός γε δεινός. Aut hoc probandum aut quod voluit Schweighaeuserus: δεινόν τι δεῖνος (δῖνος). Quicquid est, respici videtur proverbium δεινὰ τὰ δεινά, de quo Paroem. Coisl. 94. Dindorfio scribendum videtur: ἔστι καὶ γένος ὀρχήσεώς τι δεῖνος, ὡς Ἀπολλοφάνης ἐν Δαλίδι παρίστησιν οὑτωσί „Δεῖνος καὶ καλαθίσκος." ut οὑτοσὶ ex οὑτωσὶ repetitum sit. De καλαθίσκῳ, quod et ipsum fuit saltationis genus, Schweighaeuserus attulit Athen. XIV p. 629 f. et interpretes Hesychii s. v. καλαθίσκος.

II.

Athenaeus III p. 114 f: καὶ κρίνον καλούμενον σχῆμα χορικῆς ὀρχήσεως παρ᾽ Ἀπολλοφάνει ἐν Δαλίδι. Hinc Eustathius ad Hom. p. 1018 18.

*) V. Hist. crit. p. 266.

ΙΦΙΓΕΡΩΝ. *)

I.

Κύαθον λάβοιμι τοῖς ὑπωπίοις.

Scholiasta Ven. Aristophanis Pac. 534: ἐν ὀξυβάφοις χαλκοῖς τὰ ὑπώπια ἀνατρίβοντες ἢ τοιούτοις τισὶν ἀφανῆ ποιοῦσι. καὶ Ἀπολλοφάνης ἐν Ἰφιγέροντι Κύαθον λάβοιμι τοῖς ὑπωπίοις. **Eadem sed omisso fabulae titulo Suidas s. v.** ὑπωπιάζειν.

II.

Harpocratio p. 5, 9. Ἀδελφίζειν: ἀδελφὸν καλεῖν παρ' Ἰσοκράτει — καὶ Στράττιδι ἢ Ἀπολλοφάνει ἐν Ἰφιγέροντι. **Respexit huc Photius Lex. p. 8 15:** ἀδελφίζειν τὸ ἀδελφόν τινα πυκνῶς καὶ θεραπευτικῶς καλεῖν. οὐ μόνη ἡ κωμῳδία ἀλλὰ καὶ οἱ ῥήτορες τῇ λέξει ταύτῃ χρῶνται. **Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 341 24.** Ἀδελφίζειν: ἀντὶ τοῦ ἀδελφὸν καλεῖν. οὕτως Ἰσοκράτης καὶ ὁ Μιλήσιος (?) ἐχρήσατο. **Cfr Hist. crit. p. 226.**

ΚΡΗΤΕΣ.

I.

Πρώτιστα δὲ
τῶν μυρρινῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν βούλομαι,
ἃς διαμασῶμ' ὅταν τι βουλεύειν δέῃ,
τὰς φιβάλεως δὲ πάνυ καλὰς στεφανωτρίδας.

Athenaeus III p. 75 c: καὶ τὰς μυρρίνας δὲ φιβαλέας λέγουσιν, ὡς Ἀπολλοφάνης ἐν Κρησὶ Πρώτιστα δὲ κτλ. **Legebatur** Ἀντιφάνης. **V. Hist. crit. p. 267. Vs. 2** βού-

*) V. Hist. crit. p. 266.

λομαι Schweighaeuserus. Vulgo *βούλομ'*. Minus aptum est quod Blomfieldius ad Aeschyli Prom. 795 tentabat *βούλομ'*, *ὡς* | *διαναμασῶμαι*. — Vs. 4 legebatur *τασδὶ φιβάλεως*. AB *τὰς δὲ φιβάλεως*. Scripsi igitur *τὰς φιβάλεως δέ*. Respexisse ad hunc locum Photium Lex. p. 646 22 et Etymologum M. p. 793 25: *φιβάλεως, γένος συκῆς. λέγουσι δὲ οὕτω καὶ τὰς μυρρίνας, Ἀπολλοφάνης*, monui Hist. crit. l. l. Pro *στεφανωτρίδας* Schweighaeuserus *στεφανωτίδας*. Sed vide Lobeckium ad Phryn. p. 255.

II.

Καὶ λεπαστά μ' ἀδύοινος εὐφρανεῖ δι' ἡμέρας.

Athenaeus XI p. 485 e. de *λεπαστῇ* disserens: *Ἀπολλοφάνης δέ Καὶ λεπαστὰν κτλ.* Libri *καὶ λεπαστὰν δ' ἀδύοινον εὐφραίνει*. Correxit Porsonus. Praeterea malim *ἀμέρας*.

III.

Hesychius, *Θεοὶ ξενικοί: παρὰ Ἀθηναίοις τιμῶνται, οὓς καταλέγει Ἀπολλοφάνης Κρησίν.* Ex hoc deorum genere fuit Attis, Adonis, Sabazius, Horus, Hyes alii. V. Lobeckii Aglaoph. p. 628. Quae apud Photium Lex. p. 616, 15 leguntur: *Ἀριστοφάνης δὲ ξυγκαταλέγει ξενικοῖς θεοῖς τὸν Ὕην*, ad Apollophanem potius spectare suspicatus sum Hist. crit. p. 267. Cfr Dindorfii Fragm. Aristoph. p. 478.

IV.

Photius Lex. p. 281 19. *Μυσικάρφης: ὄνομα Μυσικάρφους· οὗ μνημονεύει Ἀπολλοφάνης ἐν Κρησίν. Ἀρίσταρχος δὲ ἐπ' ὀνόματός τινα ἀηδῶς ἐπιγλῶτταν* (sic)· *οἱ δὲ ἀνέγνωσαν μυσικάρφει, ὡς ἀκονιτί· τὸ μεμυκότως καὶ ξηρῶς, μὴ ἐκ φανεροῦ γελᾶν. Κρατῖνος Ὥραις.* Hesychius v. *Μυσίκαρφι: ὄνομα γάρ ἐστι Μυσίκαρφος, οὗ μνημονεύει καὶ Ἀπολλοφάνης ὁ κωμικός. ὡς τινὲς δὲ τὸν ἀρχίματον.* V. ad Cratinum p. 168.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Aelianus Hist. anim. VI 51 fabulam narrat de senectae remedio Iovis beneficio hominibus impertito, quod quum illi asino ferendum imposuissent, hunc serpenti, fontis custodi, pro potu ipsi concesso impertivisse: *οὐκοῦν*, inquit, *ἀντίδοσις γίνεται· καὶ ὁ μὲν πίνει, ὁ δὲ τὸ γῆρας ἀποδύεται προσεπιλαβών, ὡς λόγος, τὸ τοῦ ὄνου δίψος.* Paucisque interpositis narratam esse dicit hanc fabulam cum ab aliis tum ab Apollophane poeta comico. Cfr Nicandrum Ther. 343 sqq.

II.

Photius Lex. p. 624 21. *Ὑπετέθυπτο: ὑπεκαίετο καὶ κέκνιστο· Ἀπολλοφάνης.* Eadem, sed omisso Apollophanis nomine habet Etymol. M. p. 780 24. ubi *ἐκέκνιστο* legitur.

CEPHISODORUS.

(Hist. crit. p. 267)

ΑΜΑΖΟΝΕΣ.

I.

Σκώπτεις μ', ἐγὼ δὲ τοῖς λόγοις ὄνος ὕομαι.

Photius Lex. p. 337 19. *Ὄνος ὕεται: ἐπὶ τῶν μὴ ἐπιστρεφομένων. Κηφισόδωρος Ἀμαζόσι Σκώπτεις μ', ἐγὼ κτλ.* Eadem Suidas v. *ὄνος ὕομαι.*

II.

Athenaeus XIV p. 629 c: *τὴν δ' ἀπόκινον καλουμένην ὄρχησιν, ἧς μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Νεμέσει καὶ Κηφισόδωρος ἐν Ἀμαζόσιν — ὕστερον μακτρισμὸν ὠνόμασαν.*

ΤΡΟΦΩΝΙΟΣ.

I.

Ἔπειτ' ἀλείφεσθαι τὸ σῶμά μοι πρίω
μύρον ἴρινον καὶ ῥόδινον, ἄγαμαι Ξανθία·
καὶ τοῖς ποσὶν χωρὶς πρίω μοι βάκχαριν.
Β. ὦ λακκόπρωκτε, βάκχαριν τοῖς σοῖς ποσὶν
ἐγὼ πρίωμαι; λαικάσομ' ἄρα. βάκχαριν;

Athenaeus XII p. 553 a: *ἔθος δ' ἦν Ἀθήνησι καὶ τοὺς πόδας τῶν τρυφώντων ἐναλείφειν μύροις, ὡς Κηφισόδωρος*

μὲν ἐν Τροφωνίῳ Ἔπειτ' ἀλείφεσθαι — πρίω μοι βάκχαριν. Idem XV p. 689 f. ubi de unguentorum usu disserit: καὶ Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ Ἔπειτ' ἀλείφεσθαι — λαικάσομ' ἄρα. βάκχαριν; Vs. 1 loco altero Athenaeus inverso verborum ordine πρίω τὸ σῶμά μοι. Pro πρίω ante Schweighaeuserum erat πριῶ. — Vs. 2 ἄγαμαι Ξανθία. Altero loco libri habent ἄγαμαι (B ἄγαμοι) Ξανθίου. V. Fritzschium ad Aristoph. Thesmoph. p. 566. — Vs. 3 altero loco A πριωχωρίσμοι pro χωρὶς πρίω μοι. In iis quae proxime sequuntur ante Schweighaeuserum legebatur βακχαρίνῳ λακκόπρωκτε pro βάκχαριν ὦ λακκόπρωκτε. — Vs. 5 libri λαικὰς ὁμαραβάκχαριν. Correxit Coraes apud Schweighaeuserum, nisi quod sine distinctione scripsit λαικάσομ' ἄρα βάκχαριν. Recte Dobraeus Adv. II p. 353. qui verba λαικάσομ' ἄρα interpretatur, *potius quidvis patiar*. Ita Strato Phoenic. 36 οὐχὶ λαικάσει; Hinc corrige Hist. crit. p. 268.

II.

Σανδάλια δὲ τῶν λεπτοσχιδῶν,
ἐφ' οἷς τὰ χρυσᾶ ταῦτ' ἔπεστιν ἄνθεμα·
νῦν δ' ὥσπερ ἡ θεράπαιν' ἔχω περιβαρίδας.

Pollux VII 87 de sandaliis disserens: καὶ Κηφισόδωρος Τροφωνίῳ Σανδάλια κτλ. Respicit Clemens Alex. Paed. II p. 205 B. αἰσχρὰ γοῦν ἀληθῶς τὰ σανδάλια ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς ἐστι τὰ χρυσᾶ ἄνθεμα. *) De sandaliis cfr Vossii Epist. mythol. vol. I p. 108. De λεπτοσχιδής cfr Phrynichus Bekk. p. 49 25. Vs. 3 fortasse praestat ὡσπερεὶ θεράπαινα. Pro περιβαρίδας cod. Falckenb. habet περιβάδας.

III.

Athenaeus XV p. 667 d: ὅτι δὲ ἆθλον προὔκειτο τῷ εὖ προεμένῳ τὸν κότταβον προείρηκε μὲν καὶ Ἀντιφάνης·

*) Vulgo ἀναθέματα. Coniecturam meam (Hist. crit. p. 268) occupavit Potterus.

ᾠὰ γάρ ἐστι καὶ πεμμάτια καὶ τραγήματα. ὁμοίως δὲ διεξέρχονται Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ καὶ Καλλίας.

IV.

Pollux VII 40: *τὴν δὲ σμηκτρίδα Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ εἴρηκεν.* **Pro his MS Iungermanni habet:** *τὴν δὲ σμικτρίδα γῆν Εὔπολις εἴρηκε καὶ ἄλλοι.* **Cfr ad Nicocharis Fragm. 848.**

ΥΣ.

I.

Ὦ καὶ λέων καὶ μυγαλῆ καὶ σκορπίος.

Herodianus dict. solit. p. 39 10: *κέχρηται δὲ τῷ ὀνόματι (μυγαλῆ) Κηφισόδωρος ἐν Ὑΐ εἰπὼν Ὦ καὶ λέων κτλ.* **Ita enim haec corrigenda sunt. V. Hist. crit. p. 268. Similis est Phrynichi versus in Musis Fragm. III:** *ὦ καὶ κάπραινα καὶ περίπολις καὶ δρομάς.*

II.

Κρεάδιόν τι φαῦλον ἢ ταρίχιον.

Athenaeus III p. 119 d. de voce *ταρίχιον* **agens:** *καὶ Κηφισόδωρος ἐν Ὑΐ Κρεάδιόν τι κτλ.*

III.

Οὐδ' ὀψοφάγος οὐδ' ἀδολέσχης.

Athenaeus VIII p. 345 f. de voce *ὀψοφάγος* **disserens:** *Κηφισόδωρος Ὑΐ Οὐδ' ὀψοφάγος οὐδ' ἀδολέσχης.*

IV.

Athenaeus XV p. 701 a: *λύχνα δὲ οὐδετέρως εἴρηκεν Ἡρόδοτος ἐν β ἱστοριῶν* **(cap. 62),** *λυχνοκαυτίαν δὲ ἣν οἱ πολλοὶ λέγουσι, λυχναψίαν Κηφισόδωρος ἐν Ὑΐ.* **Non recte haec interpretatur Eustathius ad Odyss. 1571 23:** *λέ-*

γει δὲ ὁ Ναυκρατίτης ῥήτωρ καὶ ὅτι λυχνοκαυτίαν ἔφη Κηφισόδωρος, ἣν οἱ πολλοὶ λυχναψίαν.

V.

Pollux X 110. ubi instrumenta culinaria enumerantur: τὸν δὲ φρυγέα καὶ αὐτὸν ὡς σκεῦος μαγειρικόν, εἴτε τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ ἔφρυγον, εἴτε τὸ φρύγετρον, ὡς ὁ κωμικὸς Θεόπομπος ἐν Σειρῆσιν ὑποδηλοῖ λέγων „Φρυγεὺς θυεία λήκυθος," καὶ μὴν καὶ Κηφισοδώρου ἐν Ὑΐ εἰπόντος Σπονδὴ δὲ παρὰ τῶν ὁλκάδων καὶ καταφαντισγός. In his verba inde a καὶ μὴν usque ad καταφαντισγὸς accesserunt ex cod. Falck. In corruptissima voce καταφαντισγὸς quid lateat alii viderint.

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Ἄγε δὴ τίς ἀρχὴ τῶν λόγων γενήσεται;

Athenaeus XI p. 459 a: ἄγε δὴ — γενήσεται; κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν Κηφισόδωρον.

II.

Pollux IV 173: τὰ δὲ ὀνομαζόμενα στάθμια σταθμὰ στάσιμα καὶ ἐπίσταθμα ὠνόμασε Κηφισόδωρος. Haec fortasse ita sunt corrigenda, ut quae ab aliis στάθμια, σταθμὰ et ἐπίσταθμα appellentur, ea Cephisodorus στάσιμα nominasse dicatur. Eo certe ducit alius Pollucis locus X 126: στάσιμα δὲ τὰ στάθμια Κηφισόδωρος κέκληκε. Itaque στάσιμα ante ὠνόμασε transponendum videtur.

EPILYCUS.

(Hist. crit. p. 269)

ΚΩΡΑΛΙΣΚΟΣ. *)

I.

Athenaeus IV p. 133 b: *ἔστι δ᾽ ἡ κερκώπη ζῷον ὅμοιον τέττιγι καὶ τιγονίῳ, ὡς Σπεύσιππος παρίστησιν ἐν τετάρτῳ Ὁμοίων. μνημονεύει αὐτῶν Ἐπίλυκος ἐν Κωραλίσκῳ.* **Scil.** *κερκώπης, τέττιγος* **et** *τιγονίου* **sive potius** *τεττιγονίου.* **Photius Lex. p. 592 11.** *Τεττιγόνιον: ὅμοιον τέττιγι. Ἐπίλυκος Κωραλίσκῳ.* **V. Schneideri annotationem ad Aristot. Hist. A. V 24 p. 382.**

II.

Ποττὰν κοπίδ᾽, οἰῶ, σῶμαι
ἐν Ἀμυκλαῖον· πάρα Γέλλωσιν
βάρακες πολλοὶ κἄρτοι
καὶ δῶμός τις μάλα ἁδύς.

Athenaeus IV p. 140 a: *τῆς δὲ κοπίδος μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Φιλύλλιος ἐν ταῖς Πόλεσιν, Ἐπίλυκός τε ἐν Κωραλίσκῳ λέγων οὕτως Ποττὰν κοπίδ᾽ οἰῶ σῶμαι κτλ. διαρρήδην λέγων μάζας ἐν ταῖς κοπίσι παρατίθεσθαι (τοῦτο γὰρ οἱ βάρακες δηλοῦσιν, οὐχὶ τολύπας, ὥς φησι Λυκόφρων, ἢ τὰ πραφυράματα τῶν μαζῶν, ὡς Ἐρατοσθένης)*

---

*) V. Hist. crit. p. 269 et qui de titulo fabulae similia attulit Th. Bergkium Comment. p. 431.

καὶ ἄρτους δὲ καὶ ζωμόν τινα καθηδυσμένον περιττῶς. In Epilyci fragmento vs. 1 *ποττὰν* recte scripsit Iacobsius Addit. p. 95. Libri fere *πότταν* vel *πόττ' ἄν*. Tum *κοπίδ' οἰώσομαι* A. *κοπιδοιώσωμαι* PVL. *κοπιδιώσομαι* B. Iacobsius *κοπίδ' ἔσσυμαι*. Recepi emendationem Th. Bergkii Comment. p. 431. — Vs. 2 pro *'Αμυκλαῖον* in cod. A scriptum est *'Αμύκλαιον*. Ibid. *παραγγέλλωσι* VL. *παραγγέλλω σοι* P. *παραγγέλωσι* B. Egregie Th. Bergkius *πάρα Γέλλωσιν* h. e. *πάρεισι Εἴλωσι*. — Vs. 3 *βάρακες*. De variis interpretationibus nominis *βάρακες* vel *βήρηκες* praeter Athenaeum l. l. et III p. 114 f. vide Grammaticum Bekk. Anecd. p. 226 1. *Βήρηκες: μᾶζαι ὀρθαί· οἱ δὲ ἁπλῶς μάζας ἐπάνω κέρατα ἐχούσας. παρὰ Λακεδαιμονίοις δὲ τὴν ἑορτὴν Βηρηκίαν λέγεσθαι, ἐν ᾗ τοῖς θύουσι πρότιθέασι τοὺς βήρηκας.* Quo loco qui usus est Ruhnkenius Auct. ad Hesych. p. 724 pro *Βηρηκίαν* exhibet *Βηρικίαν*, quod ipse in *Βαρήκια* mutat. Commemorantur etiam in testamento dorico apud Gruterum Inscript. p. CCXVII. ubi habemus *ἐλλύταν καὶ ἄρτον καὶ πάρακα* (leg. *βάρακας*) *καὶ ὀψάρια*. Quae sequuntur in loco Epilyci, in libris ita scripta sunt: *πολλὰ οἱ κάρτα.* Recte Casaubonus *πολλοὶ καὶ ἄρτοι*, nisi quod debebat *κἄρτοι*, ut edidit Dindorfius. Postrema libri ita exhibent: *δωδέμοστοι μάλα ἀδύς.* Unus B *δωδέμοστος*. Pro *ἀδύς* VL *ἀδεῖς*. Corruptam vocem *δωδέμοστοι* vel *δωδέμοστος* Casaubonus in *ζωμός*, Schweighaeuserus et Dindorfius in *σδωμὸς* mutabant. Recte Bergkius *δωμός τις*, allato Etymol. M. p. 816 56: *κατὰ τροπὴν δωρικὴν τοῦ ζ εἰς δ. οἷον ζυγὸς δυγός, καὶ ζωμὸς δωμός.* Pro *τις* possis etiam *τοι*. Sed quod idem Bergkius *μάλα* in *μέλας* mutatum ivit, ei adversatur ipse Athenaeus Epilyci illum *δωμὸν μάλα ἀδὺν* explicans verbis *ζωμὸν διηδυσμένον περιττῶς*. Anapaesticis versibus locum conceptum esse idem Bergkius vidit.

III.

Athenaeus XIV p. 650 e: *'Επίλυκος Κωραλίσκῳ Μῆλα καὶ ῥόας λέγεις.* Respexit haec Photius Lex. p. 490 25.

ῥοιάς: *Ἴωνες· ἄνευ δὲ τοῦ ῑ ῥοάς. οὕτως Ἐπίλυκος.* Scribe *ῥόας.*

IV.

Athenaeus XV p. 691 c: *τῆς δὲ λεγομένης σάγδας — μύρον δ' ἐστὶ καὶ τοῦτο — Ἐπίλυκος ἐν Κωραλίσκῳ Βακκαρίς τε καὶ σάγδας ὁμοῦ.*

V.

Grammaticus Bekkeri Anecd. p. 411 17. *Ἀντλιαντλητῆρα: — Ἀριστοφάνης δὲ Προαγῶνι καὶ Ἐπίλυκος Κωραλίσκῳ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀντλίον κεκλήκασιν.*

EX INCERTIS FABULIS.

I.

Χῖος καὶ Θάσιος ἠθημένος.

Athenaeus I p. 28 e: *Χίου δὲ οἴνου καὶ Θασίου μέμνηται Ἐπίλυκος Χῖος καὶ Θάσιος ἠθημένος.* Quo respexit Photius Lex. p. 68 28. *Ἠθημένος: διυλισμένος. οὕτως Ἐπίλυκος.*

II.

Photius Lex. p. 353 15. *Ὀστολόγος: παρὰ Ἐπιλύκῳ. καὶ δρᾶμα Αἰσχύλου Ὀστολόγοι.*

III.

Photius Lex. p. 657 16. *Ψωμός: ὡς ἡμεῖς. Ἐπίλυκος.*

E U T H Y C L E S.

(Hist. crit. p. 269)

ΑΣΩΤΟΙ Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Πρῶτος μὲν εἶδεν εἰ χιὼν ἐστ᾽ ὠνία,
πρῶτον δ᾽ ἐκεῖνον σχαδόνα δεῖ πάντως φαγεῖν.

Athenaeus III p. 124 b. de nivis usu in vino disserens: *Εὐθυκλῆς δ᾽ ἐν Ἀσώτοις ἢ Ἐπιστολῇ Πρῶτος μὲν κτλ.* Vs. 1 *πρῶτον* BP. *οἶδεν* pro *εἶδεν* P.

Α Τ Α Λ Α Ν Τ Η.

Suidas vol. I p. 449. *Βοῦς ἕβδομος: πέμματα κέρατα ἔχοντα, κατὰ μίμησιν τῆς πρωτοφαοῦς σελήνης. ἐκάλουν δὲ αὐτὸν βοῦν, παρατιθέντες καὶ τὸ ἕβδομον, ὅτι ἐπὶ ταῖς ἓξ σελήναις* (*lunulas* dicit, quod et ipsum fuit placentae genus) *ἐπεθύετο οὗτος ἕβδομος, ὡς Εὐθυκλῆς ἐν Ἀταλάντῃ.* V. Lobeckii Aglaoph. p. 1064.

AUTOCRATES.

(Hist. crit. p. 279)

ΤΥΜΠΑΝΙΣΤΑΙ.

Οἷα παίζουσιν φίλαι
παρθένοι Λυδῶν κόραι,
κοῦφα πηδῶσαι κόμαν,
κἀνακρούουσαι χεροῖν,
Ἐφεσίαν παρ' Ἄρτεμιν
κάλλιστ' ἄν, καὶ τοῖν ἰσχίοιν
τὸ μὲν κάτω τὸ δ' αὖ
εἰς ἄνω ἐξαίρουσα,
οἷα κίγκλος ἅλλεται.

Aelianus H. A. XII 9 de motacilla ave disserens: *μέμνηται δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦδε Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Ἀμφιαράῳ — καὶ Αὐτοκράτης ἐν Τυμπανισταῖς Οἷα παίζουσιν φίλαι κτλ.* **Vs. 2** *Λυδῶν*. **Olim legebatur** *αὐλῶν*, **quod certatim emendarunt critici, firmante nunc cod. Parisino. Haud dissimilem imaginem repraesentant haec Aristophanis Lys. 1310:** *ἅτε πῶλοι δ' αἱ κόραι πὰρ τὸν Εὐρώταν ἀμπάλλοντι πυκνὰ ποδοῖν ἐγκονιῶσαι, ταὶ δὲ κόμαι σείονθ' ἅπερ Βακχᾶν θυρσαδδωᾶν καὶ παιδδωᾶν.* **Comparavit haec iam Lobeckius Aglaoph. p. 1086. Lydiacas illas saltatrices Dianam choreis et cantu venerantes commemorat Aristoph. Nub. 595:** *ἥ τ' Ἐφέσου μάκαιρα πάγχρυσον ἔχεις οἶκον ἐν ᾧ κόραι σε Λυδῶν μεγάλως σέβουσιν,* **et Diogenes tragicus Athenaei XIV p. 636 a:** *Κλύω δὲ Λυδὰς Βακτρίας τε*

παρθένους | *δαφνόσκιον κατ' ἄλσος Ἄρτεμιν σέβειν.* Easdem ad Herculem celebrandum adhibet apud Ionem Omphale ibid. p. 634 c: *ἀλλ' εἶα Λυδαὶ ψάλτριαι παλαιθετῶν*| *ὕμνων ἀοιδοὶ τὸν ξένον κοσμήσατε.* Cfr Wernsdorfius ad Himer. p. 34. — Vs. 3 unus liber *πηδῶσι.* Ibid. *κόμαν* omnes praeter unum, qui habet *κόμας.* Conieceram olim Quaest. scen. II p. 74 *κοῦφα πηδῶσαι πόδας*, nescius idem in mentem venisse Fiorillo Observ. in Athen. p. 109. quem indicavit Iacobsius. Dictionem *πηδᾶν* vel *ἅλλεσθαι πόδας* illustravit Porsonus ad Orest. 1427 et Huschke Anal. crit. p. 25. Lobeckius coniecit, *κοῦφα πηδῶσαι, κομῶσαι.* — Vs. 5 Lobeckius *κἀνακρούουσαι χορείαν.* Ac sane insolens dicendi genus est *ἀνακρούειν χεροῖν*, pro quo aut *ἀνακροτεῖν χεροῖν* aut *ἀνακρούειν* sive potius *συγκρούειν χεῖρε* expectes. Sed requiro versum acatalecticum. Quae sequuntur verba metro et sententiae perniciosa variis modis tentata sunt. Vs. 6 *καλλίσταν* ex duobus codd. edidit Iacobsius. Lobeckius *κάλλιστα.* Requiri videtur verbum cuius trochaica sit mensura. — Vs. 7 non male Fiorillo *τοῦτο μὲν* coniecit; unus liber *τὼ μέν.* Ibidem pro *αὖ* Vind. habet *αὖθις.* — Vs. 8 Iacobsius tentabat *εἰς ἄνω 'ξαίρουσ' ἀεί.* Fortasse scribendum *ἐξεπαίρουσ' εἰς ἄνω.* Sed hic omnia sunt incerta: ac fuit quum omnia illa inde a verbis *καλλίστ' ἂν* usque ad *ἐξαίρουσα* ab aliena manu accessisse existimabam. Sed huic etiam rationi sunt quae obstare videantur.

EX INCERTA FABULA.

Ἀμνοὶ δὲ βληχάζουσιν ὑπ' ἀγαλαξίας.

Lexicon in Bekkeri Anecd. I p. 336: *Ἀγαλακτία. Αὐτοκράτης Ἀμνοὶ δὲ βληχάζουσιν ὑπ' ἀγαλαξίας.* Utrum *ἀγαλακτίας* an *ἀγαλαξίας* scripserit Autocrates, non discernam. De correpta vocali ante *βληχάζουσιν* cfr Hist. crit. p. 294.

ARISTOPHANES.

De Aristophanis vita, ingenio, comoediis quamvis etiam post doctorum hominum diligentiam multa disseri, neque pauca acutius diiudicari possint, hoc tamen loco pauca tantum delibanda censui, quae cum perditarum fabularum reliquiis arcta quadam necessitate cohaerent. Et hoc quidem praemonendum est, me in his reliquiis componendis fere eandem rationem secutum esse, quam cum tribus annis ante libros de comoedia Attica antiqua scriberem. Neque enim, id quod nonnullos video unice spectasse, indagare studui, qua ratione poeta in argumento et inveniendo et componendo sit usus, quoniam eiusmodi quaestiones in tanta antiquae comoediae licentia tantaque argumentorum copia ac varietate, fallaces prorsus sunt atque inutiles. Neque enim coniectando assequi ullo modo poteris, quibus legibus quisque se adstrinxerit poeta. Multo sane facilius in perditarum tragoediarum reliquiis hanc viam insistere possumus, quoniam a summa argumenti, quemadmodum maiorum et patrum memoria tradita erat antiqua fama, ut singula multa variaverint et suopte ingenio immutaverint poetae, desciscere omnino veriti sunt: et illarum ipsarum rerum omnium, quas tragici tractarunt, quamvis tenuis ad nos quoque fama pervenit: quod longe secus est in comicis poetis, qui nulla alia re tantopere sunt delectati, quam inventorum novitate et varietate: et quo quis magis eminuit ingenio, eo studiosius hanc laudem quaesivit, quemadmodum Aristophanes eo nomine saepius se collaudat et aemulorum poetarum tenuitatem prae suis divitiis con-

temnit. At quamquam in Aristophane ingeniosissimo omnium poeta vix fieri potest, ut rationem, quam in comoediis componendis secutus sit, investiges, praesertim cum multarum fabularum exiguae tantum superstites sint reliquiae, tamen illud quantum fieri potuit, coniectura assequi studui, ut et quo tempore singulae comoediae doctae fuerint et quod potissimum argumentum complexae sint, perspici posset.

Et temporum quidem illa explanatio plurimum confert ad poetae propositum illustrandum, ita ut utraque quaestio plerumque arctissimo vinculo cohaereat. Quemadmodum enim in undecim illis, quae integrae supersunt, comoediis, maximi momenti est, quod non solum annum, sed etiam diem, quo fabula acta est, satis certo definire possumus, quoniam sic demum intelligi potest, quae necessitudo intercedat inter spectaculum illud, quod poeta exhibet, atque ipsum illum rerum extrinsecus positarum statum; ita etiam in reliquiis perditarum fabularum nihil plane videre poteris, nisi quo quaeque tempore docta sit, investigaveris. Nam quemadmodum antiqua Attica comoedia omnem illam infinitam paene vim atque copiam rerum et divinarum et humanarum complectitur, ita etiam una quaeque fabula varietate ac diversitate rerum insignis est, et si verum fateri volumus, singulae comoediae non tam in singulis rebus versantur, quam in una quaque fabula omnis Atheniensium et publica et privata vita tanquam in minore quodam mundo repraesentatur. At quemadmodum illa aetas, quae comoediam antiquam et florescentem et senescentem vidit, variis concussa fuit motibus et mobili transitu agitata, ita quovis fere anno unum aliquod praeter cetera eminuit, quod aut propter novitatem insolentiamve aut propter gravitatem omnium in se convertit oculos: hoc igitur potissimum a comicis poetis suo quodque tempore praecipue illustratum esse, ita ut reliqua recederent, non mirum videbitur ei, qui cogitaverit, comicos poetas multo magis quam omnes alios, praesentiae adstrictos suum potissimum populum, suam civitatem, suum saeculum spectare. Ita fit, ut qui temporis, quo aliqua comoedia docta est, ni-

sum accurate noverit, is etiam fabulae ingenium et argumentum, sive tu propositum consiliumve appellare malis, bene perspiciat.

At illae de tempore disquisitiones etiam aliud quid spectant: namque tum demum, si compertum habemus, quam quoque tempore poeta docuerit comoediam, ipsum poetae ingenium quasque vicissitudines subiit, introspicere possumus. Poetae autem indolem atque animum comoediae illae multo maxime illustrant et patefaciunt, cum praesentiae adstrictae in ipso rerum praecipiti turbine compositae et perfectae sint. Et hoc quidem apparet vel ex magno numero comoediarum, quas Aristophanes composuit, hunc poetam celeri promptoque ingenio, id quod propositum fuit, persecutum esse: quid quod unam alteramve fabulam paucis diebus ante, quam agenda esset, videtur composuisse, licet facile concedam, multum diuque poetam consilium argumentumque cogitando versavisse. Neque Aristophanes solum, qui ingenii alacritate aequales poetas facile superavit, tam celeri opera perfunctus est, verum alii quoque poetae, qui minus natura et doctrina valebant, eadem fere celeritate usi sunt. Namque quod Cratinus dixit in Chironibus conscribendis se duos annos integros defixum fuisse, singulare esse arguit illud ipsum, quod dilucide commemoravit. Iam vero si secundum temporis ordinem Aristophanis comoedias et integras et quarum reliquiae tantum extant, accuratius perlustramus, facile animadvertimus non continuo et praecipiti quasi cursu, sed sensim et per gradus poetam ad summum perfectae artis fastigium pervenisse. Atque quemadmodum antiquae atticae comoediae tria sunt genera discreta inter se ac diversa, ita licet etiam in principe poeta easdem vicissitudines animadvertere: tribus igitur spatiis Aristophanis poesin describere volumus, quorum primum fabulas complectitur, quas iuvenis composuit usque ad Olymp. LXXXIX 1 h. e. usque ad illud tempus, quo priores Nubes docuit: alterum licet deducere inde ab illo anno usque ad Olymp. XCIII 3 quo quidem anno Ranas docuit: tertium usque ad

poetae senis mortem. Requirunt haec accuratam disputationem, quae cum ab hoc loco aliena sit, pauca quaedam expromenda censui, summamque extremis tantum lineamentis describam.

Et Aristophanes quidem iuvenis admodum, cum primum ad poesin accessit, illud elegit argumentum, quod primum debebat offendere poetae animum, qui modo ex pueris excesserat: quid enim magis consentaneum est, quam iuvenem probe diligenterque educatum novitiae disciplinae, quae tunc invaserat Atheniensium civitatem, corruptelam continuo perspexisse? et ut ab hac aegritudine animum liberaret, ut quod ipse acute animadverterat, aliis quoque proponeret, Daetalenses scripsit. At Aristophanem non fugit, latius iam serpere pestem illam et quam rerum privatarum, eandem etiam publicarum esse perniciem et corruptelam: itaque inde ab eo tempore generoso concitatus odio Atheniensibus civitatis calamitatem spectandam proposuit, nec cuiusquam dignitati pepercit: est enim, ut iuvenes solent, Aristophanes acerrimus vindex severissimusque iudex: itaque etiam comoediae, quas tunc composuit, habent austeri quid et proxime ad Cratini indolem accedunt: maximeque desideratur ingeniosa illa licentia, qua usus postea quidquid sibi proposuit, conformavit et pro arbitrio finxit. Quamvis igitur antiquiores comoediae propius ad veritatem ipsiusque vitae consuetudinem accedant, tamen gratia illa atque lepore, qui decet poetam, minus sunt insignes. Ad hanc igitur aetatem pertinent, *Daetalenses*, *Babylonii*, *Acharnenses*, *Equites*, *Holcades*, et si vis, *Nubes priores*. Quamquam haec quidem comoedia ab earum, modo quas dixi, ingenio abhorruit et ob id ipsum minus probata est Atheniensibus. Quo diutius enim poeta omnem rerum vim infinitam animo et cogitatione complexus est, quo accuratius omnia pervestigavit, eo propius ad fontem quasi atque caput omnium et malorum et bonorum ad philosophiam accessit, itaque huc studium rettulit in Nubibus Socratisque personam maxima tractavit licentia: sed hoc ipsum, quoniam a vulgari consuetu-

dine recessit altiusque fuit repetitum, insolens visum est populo, de cuius inconstantia perversoque iudicio graviter conqueritur: at etsi mobiles et inconstantes fuerunt Atheniensium animi, ingenia tamen erant satis subtilia et acuta: itaque, quamquam postea eandem fere rationem secutus est poeta licet temperamento quodam usus, valde tamen populo est probatus.

Inde enim ab hoc tempore Aristophanes, etiamsi publicas res nequaquam a se segregaverit, latissime et liberrime exspatiatur omnemque omnino rerum et humanarum et divinarum copiam complectitur: neque vero res uti gestae sunt, repraesentat, sed pro arbitrio ingeniosa quadam audacia fingit ac refingit, ita ut quidquid proferat in medium, id poetae sit proprium ac peculiare. Severitas autem illa atque austeritas, quae in prioribus comoediis eminet, temperata est hilaritate et facetiis lepidissimis: omnia enim, sive publicarum rerum perversitatem perstringit aut pacis bona antiquive temporis praestantiam commendat, sive inanem superstitionem aut impiam humani ingenii arrogantiam vexat, sive mulierum luxuriam et libidines reprehendit, sive de tragoediae artisve musicae depravatione conqueritur, redundant lepore et iocis satis urbanis. Sed poeta quamvis in perpetua quadam quasi festivitate versari videatur, tamen in ipsa commissatione seriam saepe exserit faciem; omnino que Aristophanes confirmata iam aetate fere eandem rationem, quam Eupolis est persecutus. Perfecti autem poetae divinitas in nulla alia comoedia tam clare enitet, quam in Avibus, in qua quidem comoedia nescio an omnis omnino ars comicorum sit consummata. Hoc autem tempore poeta scripsit *Proagonem*, *Vespas*, *Pacem priorem*, *Amphiaraum*, *Aves*, *Lysistratam*, *Thesmophoriazusas priores*, *Plutum priorem*, *Ranas*, de quarum fabularum tempore certo constat, et praeterea, ut coniicio *Lemnias*, *Insulas*, *Pacem II*, *Agricolas*, *Heroas*, *Nubes II*, *Thesmophoriazusas II*, *Triphaletem*, ac fortasse *Senectutem* et *Σκηνὰς καταλαμβανούσας*, *Anagyrum*: sed accuratius definire studui suo loco, quo tempore quae-

que fabula docta esse videatur. Itaque duodeviginti annorum spatio fere viginti comoedias Aristophanes composuit.

Iam vero ad tertium genus fabularum eas refero, quas poeta iam senior composuit post Olymp. XCIII 3, in quibus vigorem illum virilemque dignitatem minus reperies: fracta enim rei publicae Atheniensis libertate antiqua comoedia lacertos viresque perdidit: ac poetae senescentis studium quoque ingeniumque senescit. Itaque eae fabulae, quae ad hanc aetatem pertinent, etsi sunt nec inelegantes nec illepidae, inventi tamen novitate quodammodo caruisse videntur: etenim poeta iam non suopte ingenio usus fingit lepidam aliquam imaginem, quam spectantibus proponat, verum fabularum veterum usus involucris ea, quae sentit, obscure indicavit magis quam dilucide exposuit: et a rebus publicis, divinis, aliis, quae latissime patent, comoediam paullatim in angustiorem compellit gyrum, ita ut fabulae proxime ad mediae comoediae rationem accedant. Pertinent huc praeter *Ecclesiazusas*, *Plutum alterum*, *Cocalum* et *Aeolosiconem*, etiam *Gerytades*, *Ciconiae*, *Tagenistae*, *Telmessenses*, et pleraeque omnes, quibus fabula aliqua antiqua subiecta est, ut *Daedalus*, *Danaides*, *Dramata sive Centaurus*, *Dramata sive Niobus*, *Polyidus*, *Phoenissae*, *Horae*; et fortasse *Poesis* atque *Naufragus*, quamquam de his quidem duabus comoediis nihil omnino certi statui potest.

Sed comprehendam hic brevi, quid de numero Aristophanearum fabularum mihi statuendum videatur, de qua re magnopere inter se dissentiunt et veteres grammatici et qui nuper in hanc rem inquisiverunt homines docti. Et ille quidem grammaticus, qui de comoedia scripsit p. XIII 14 quinquaginta quattuor comoedias Aristophanem scripsisse tradit: Ἔπειτα τῷ υἱῷ ἐδίδου τὰ δράματα, ὄντα τὸν ἀριθμὸν νδ', ὧν νόθα δ', quae ex uberiore aliqua expositione satis praepostere sunt petita: consentiunt Suidas v. Ἀριστοφάνης. Δράματα δὲ αὐτοῦ νδ', ἅπερ δὲ πεπράχαμεν Ἀριστοφάνους δράματα, ταῦτα, et Thomas Magister in vita Aristophanis: Δράματα δὲ τέσσαρα πρὸς τοῖς πεντήκοντα γέγραφεν. At

vero alius grammaticus, qui poetae vitam enarravit, alioqui auctor fide dignus, quadraginta tantum quattuor dicit fabulas: Ἔγραψε δὲ δράματα μδ', ὧν ἀντιλέγεται τέσσαρα ὡς οὐκ ὄντα αὐτοῦ· ἔστι δὲ ταῦτα, Ποίησις, Ναυαγός, Νῆσοι, Νίοβις, ἅ τινὲς ἔφασαν εἶναι τοῦ Ἀρχίππου. Aliam denique diversitatem Dindorfius in eodem grammatico de com. p. XII 5 sibireperisse visus est: σώζεται δὲ αὐτοῦ δράματα μ', ὧν ἀντιλέγονται δ'. At haec de Epicharmi, non de Aristophanis comoediis dicta sunt. In diversas autem prorsus partes discedunt Rankius et Dindorfius: ille enim fere omnes omnino fabularum titulos, quos unus alterve grammaticus oscitans adscripsit, a dubitationibus defendere conatur, ita ut quinquaginta duas comoedias Aristophani vindicaverit; Dindorfius autem maiorem cautionem adhibendam ratus illius grammatici, qui Aristophanis vitam conscripsit, rationem sequitur, ita ut quadraginta quattuor comoedias a poeta profectas recenseat, ex quibus quattuor ab antiquis criticis fuerint in dubitationem vocatae. Ac mihi quidem rectissime videtur Dindorfius fabularum numerum imminuisse, neque ea argumenta, quae protulit Rankius ad vulgarem opinionem tuendam, ita sunt comparata, ut dubitationis scrupulos eximant. Et Βοηθοὺς quidem et *Autolycum* Dindorfius p. 6 sq. vere abiudicavit Aristophani, item quae p. 7 de Erechtheo disputavit, probabilia videntur: ea autem quae Pollux III 43, tanquam ex Aristophanis *Glauco* affert, equidem non repudio, sed ad *Polyidum* referenda censui, vid. infra. Iam quae fabulae commemorantur apud Antiatt. p. 88 24: Διδοῦσιν, οὐ διδόασιν, Ἀριστοφάνης Μητροφῶντι, et p. 106 24: Λείψας, ἀντὶ τοῦ λιπών, Ἀριστοφάνης Ἀνδρομέδᾳ, eae iure suspectae sunt Dindorfio vel propter ipsam formarum illarum pravitatem. Meinekius igitur vol. I p. 325 et 328 *Antiphanis* nomen in Aristophanis locum substituere voluit, nisi forte praestat utrumque *Aristophonti* vindicare. Verum quae apud Grammaticum Bekkeri I p. 383 16 ex Aristophanis Tereo proponuntur, ea non sunt reiicienda, sed corruptum est comoediae nomen, pertinent enim ista ad

Γῆρας, vid. infra. Iam aliud quid legitur apud Athen. VIII p. 373 a: *κνιστοῖς λαχάνοις· οὕτω δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Δηλίᾳ συγκοπτὰ λάχανα· „κνίστ' ἢ στέμφυλα."* Hanc quoque fabulam Meinekius vol. I p. 329 *Antiphani* adiudicat, equidem aliquando conieci *Ἀπολλοφάνης ἐν Δαλίδι*, de qua fabula vide Meinek. I p. 266, verum haec coniectura iusto audacior: *Δηλία Sophili* commemoratur a Suida s. v. *Σώφιλος*. *Νίκας* vero, *Στρατείας*, *Πυθαγορισστήν*, *Κιθαρῳδόν*, *Φιλωνίδην* per errorem Aristophani tribui recte docuit Dindorfius p. 10.

Iam Dindorfius cum hoc modo quos dixi titulos numero Aristophanearum comoediarum exemerit, quadraginta quattuor dramata recenset, ex quo quidem numero unam praeterea comoediam removendam censeo, *Aeolosiconis editionem alteram*, quae uno tantum loco commemoratur ab Athenaeo III p. 372 A: *Ἀριστοφάνης Αἰολοσίκωνι δευτέρῳ· τῶν δὲ γηθύων Ῥίζας ἐχούσας σκοροδομίμητον φύσιν.* Alias ab Athenaeo aliisque omnibus auctoribus *Aeolosicon* simpliciter memoratur, ita ut hac ratione quae praeterea ex Aeolosicone proferuntur, ad priorem essent referenda. At fabula illa, ut vel ipsum nomen arguit, non potuit scribi nisi eo tempore, quo antiquae comoediae ratio prorsus fuit immutata et iam evanida: atque constat Aristophanem sub finem vitae scripsisse Aeolosiconem, quam fabulam iam antiqui critici prorsus ad mediae comoediae similitudinem accessisse dicunt, eamque filio Araroti, ut illum populo commendaret, dedisse. Iam haec fabula non potest posterior esse recensio, quandoquidem consentaneum est poetam filio novam, non correctam aliquam fabulam, quam ab ipso profectam esse scirent omnes, quaeque nihil commendationis haberet a novitate, commisisse: et praeterea, si antea aliam eiusdem nominis comoediam scripsisset, id necessario factum esset paucissimis annis ante (namque Sicon certe non potuit tempore, quo antiqua floruit comoedia, commemorari,) et idem fere fuisset argumentum, ut non continuo potuerit eadem fabula repeti: multo minus autem potest ea fabula, quam Ari-

stophanes Araroti tribuit prior esse recensio, cum nec ipsi poetae seni iam tunc, cum scriberet, post plures annos fabulam retractare licuerit, nec omnino argumentum ita comparatum fuisse videatur, ut aliam prorsus speciem induere potuerit: itaque facessat altera illa recensio, quae non magis habet fidei, quam altera recensio Niobi, quam commemorare videtur Athenaeus XV p. 1561 ed. Dindorf. *'Εν δὲ τῷ δευτέρῳ Νιόβῳ προειπὼν λυχνοῦχον κτλ.* de quo loco recte disputavit Dindorfius in Fragm. Aristoph. p. 14.

Iam quadraginta tres comoediae, quarum non dubia est memoria, hae sunt:

I. *Αἰολοσίκων.*
II. *'Αμφιάραος.*
III. *'Ανάγυρος.*
IV. *'Αχαρνεῖς.*
V. *Βαβυλώνιοι.*
VI. *Βάτραχοι.*
VII. *Γεωργοί.*
VIII. *Γῆρας.*
IX. *Γηρυτάδης.*
X. *Δαίδαλος.*
XI. *Δαιταλεῖς.*
XII. *Δαναΐδες.*
XIII. *Δράματα ἢ Κένταυρος.*
XIV. *Δράματα ἢ Νίοβος.*
XV. *Εἰρήνη προτέρα.*
XVI. *Εἰρήνη δευτέρα.*
XVII. *'Εκκλησιάζουσαι.*
XVIII. *"Ηρωες.*
XIX. *Θεσμοφοριάζουσαι πρότεραι.*
XX. *Θεσμοφοριάζουσαι δεύτεραι.*
XXI. *'Ιππεῖς.*
XXII. *Κώκαλος.*
XXIII. *Λήμνιαι.*
XXIV. *Λυσιστράτη.*
XXV. *Ναυαγός.*
XXVI. *Νεφέλαι πρότεραι.*
XXVII. *Νεφέλαι δεύτεραι.*
XXVIII. *Νῆσοι.*
XXIX. *'Ολκάδες.*
XXX. *"Ορνιθες.*
XXXI. *Πελαργοί.*
XXXII. *Πλοῦτος πρότερος.*
XXXIII. *Πλοῦτος δεύτερος.*
XXXIV. *Ποίησις.*
XXXV. *Πολύειδος.*
XXXVI. *Προαγών.*
XXXVII. *Σκηνὰς καταλαμβάνουσαι.*
XXXVIII. *Σφῆκες.*
XXXIX. *Ταγηνισταί.*
XL. *Τελμισσεῖς.*
XLI. *Τριφάλης.*
XLII. *Φοίνισσαι.*
XLIII. *'Ωραι.*

Sane haec Aristophanearum fabularum recensio prorsus discre-

pat ab ea ratione, quam grammatici veteres ineunt: tamen consentaneum est veteres criticos eas tantum fabulas intellexisse, quae ipsis erant in manibus, quod vel arguit illud, quod magno consensu quattuor comoedias Aristophani abiudicaverunt et ad Archippum rettulerunt *): namque hoc sane facile concedam alias praeterea fabulas fortasse poetam composuisse, quarum memoria in didascaliarum monumentis erat servata: at si hoc concedis, criticos illos eas tantum fabulas, quae communi usu terebantur, recensuisse, continuo fabulae tres illi, quam institui, recensioni eximendae sunt, *Εἰρήνη δευτέρα*, *Νεφέλαι πρότεραι*, *Πλοῦτος πρότερος*, quae comoediae, ut suo loco dicetur, nisi paucissimis grammaticis visae non sunt, itaque vulgo non poterant in censum venire: quare equidem existimo veteres grammaticos quadraginta tantum comoedias numerare, et ad eam rationem corrigo ap. Auct. vit. p. XVIII 10: *Ἔγραψε δὲ δράματα μ΄, ὧν ἀντιλέγεται δ΄*, inde prono errore scriptum *μδ΄*, et ut error errorem parere solet, aliae deinceps profectae sunt corruptelae.

Quamquam autem ea quae ad Aristophanis poesin pertinent, ordine pertractare hoc loco nolo, nam longiorem disputationem requirunt, quam quae huic conveniat proposito, non tamen possum unam aliquam quaestionem, taedii illam quidem et laboris plenam, quae est de Callistrato et Philonide, Aristophanis, ut opinantur, actoribus, prorsus praetermittere. Difficillimus autem hic est locus, quoniam viri doctissimi, Rankius, Carolus Friedericus Hermannus, Fritzschius, Hanovius, Guil. Dindorfius, Droysenus sedula opera de hac re

*) Praeterea aliae quoque comoediae fuerunt, quas nonnulli grammatici Aristophani vindicabant, ut *Πόλεις*, quae alias Philyllio tribuuntur, vid. Athen. III p. 86 E: *Φιλύλλιος δ᾽ ἢ Εὔνικος ἢ Ἀριστοφάνης ἐν Πόλεσι.* Idem IV p. 140 A: *Ἀριστοφάνης ἢ Φιλύλλιος ἐν ταῖς Πόλεσι*, deinde *Σκευαί*, quae vulgo Platonis esse perhibebantur, vid. Athenaeus XIV p. 628 E: *Ἀριστοφάνης ἢ Πλάτων ἐν ταῖς Σκευαῖς, ὥς Χαμαιλέων φησίν, εἴρηκεν οὕτως.* Simile quid de Pherecratis Persis conieci, vid. Comment. p. 294, cfr. tamen Meinek. II 1 p. 318.

disputaverunt, alii autem, God. Hermannus, Boeckhius, Meinekius eandem quaestionem attigerunt: tantaque sententiarum exorta est diversitas, ut aegre ex his turbis et scopulis te expedias. Equidem in illorum virorum sententiis percensendis non commorabor, sed mihi quid veri simillimum videatur, re multum diuque pensitata, exponam.

Athenis qui fabulam aliquam docere cupiebant poetae, eos apud praetorem nomen suum profiteri chorumque impetrare oportebat, quod, cum uberrimus esset poetarum et tragicorum et comicorum proventus, dubia autem et incerta summi magistratus gratia, periculosum sane negotium: nam vel spectatissimi poetae non semel adversam magistratuum voluntatem sunt experti: ita Sophocli poetae summo homo pessimus Gnesippus antelatus est, quod aegre fert Cratinus in Pastoribus Fr. II:

Ὃς οὐκ ἔδωκ' αἰτοῦντι Σοφοκλέει χορόν,
τῷ Κλεομάχου δ', ὃν οὐδ' ἂν ἠξίουν ἐγὼ
ἐμοὶ διδάσκειν οὐδ' ἂν εἰς Ἀδώνια.

Nec minus indigna fortuna acciderat ipsi Cratino comoediae principi, ut testatur in eadem fabula, vid. Hesychius: *Πῦρ πυρὶ ἔγχει· Κρατῖνος ἀπὸ διθυράμβου ἐν Βουκόλοις ἀρξάμενος ἐπειδὴ χορὸν οὐκ ἔλαβεν παρὰ τοῦ ἄρχοντος, παρ' οὗ ᾔτήκει.* uti ista correxi in Comment. p. 30 sqq. Quid quod illud ipsum genus dicendi *χορὸν αἰτεῖν* et *χορὸν λαμβάνειν* in proverbium abiit de iis, qui aliquid magnum et grave petunt aut impetrant, vid. ibid. p. 33. Non igitur mirum, si iuvenes poetae, qui nondum erant spectati nullaque alia re commendati, cum essent primum fabulam aliquam docturi, verecundabantur anxieque aliquem quaerebant, cuius auctoritate et gratia ipsi uterentur. Accedit huc Atheniensis populi in iudicando et severitas et levitas: nam Atheniensium ingenia cum essent subactissima liberalique eruditione politissima, non tamen abhorrebant a levitate insigni, ita ut saepe summos poetas longe inferioribus postponerent. Unde enim censes repetendum esse, nisi ab hac animorum mobili fluctuatione, quod non Euripides solum, sed

etiam Aeschylus et Sophocles ab aliis poetis iusto saepius in certaminibus illis sint superati? *)

Tantae difficultates cum iuvenibus poetis obiicerentur, ipsi illi principes poetae filios artis musicae studiosos sua auctoritate et gratia populo commendare eosque in scribendo consilio iuvare solebant: itaque plerumque filiis fabulas ab se ipsis compositas tradiderunt, quas illi suo nomine docerent eaque tanquam propria laude fruerentur: huc refero, quod de Euphorione Aeschyli filio dicit Suidas: *Εὐφορίων, υἱὸς Αἰσχύλου τοῦ τραγικοῦ, Ἀθηναῖος, τραγι-*

---

*) Euripidem quinquies tantum primo praemio dignum iudicatum esse consentiunt veteres autores, vid. Terentius Varro apud Gellium N. A. XVII 4: „Euripidem quoque M. Varro ait, quum quinque et septuaginta tragoedias scripserit, in quinque solis vicisse, quum eum saepe vincerent aliqui poetae ignavissimi." *Quinque solis* h. e. quinquies, sive quinque tetralogiis. Adde vit. Eurip. Moschopuli p. LXVI ed. Pflugk: *Δράματα δὲ αὐτοῦ κατὰ μὲν τινὰς ἑβδομήκοντα πέντε, κατὰ δὲ ἄλλους ἐνενήκοντα δύο· νίκας δὲ εἵλετο πέντε, τὰς μὲν τέσσαρας περιών, τὴν δὲ μίαν μετὰ τὴν τελευτήν.* Eadem fere Suidas v. *Εὐριπίδης. Νίκας δὲ ἀνείλετο έ, τὰς μὲν τέσσαρας περιών, τὴν δὲ μίαν μετὰ τὴν τελευτήν, ἐπιδειξαμένου τὸ δρᾶμα τοῦ ἀδελφιδοῦ αὐτοῦ Εὐριπίδου.* Itaque corrigendus Thomas M. vit. Eurip. p. LXVII ed. Pflugk: *Νενίκηκε δὲ ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς δράμασι νίκας πεντεκαίδεκα.* Et possumus opinor coniectura assequi quo tempore et quibus tragoediis vicerit Euripides: primam victoriam reportasse poetam Olymp. LXXXIV 3 testatur Marmor Parium l. 75. Boeckh. C. I. vol. II p. 302: *ἀφ᾽ οὗ Εὐριπίδης ἐτῶν ὢν ΔΔΔΔΙΙΙ τραγῳδίᾳ πρῶτον ἐνίκησεν, ἔτη ΗΓΔΔΓ* III *ἄρχοντος Ἀθήνησι Διφίλου.* Rursus vicit Olymp. LXXXVII 4, vid. argum. Hippolyti: *Ἐδιδάχθη ἐπὶ Ἀμείνονος ἄρχοντος, Ὀλυμπιάδι ὀγδοηκοστῇ ἑβδόμῃ, ἔτει τετάρτῳ, πρῶτος Εὐριπίδης, δεύτερος Ἰοφῶν, τρίτος Ἴων.* Et secunda haec victoria fuisse videtur: tertia autem in quam aetatem incidat prorsus ignoro: at quartam indagari licet: nam indicium haud spernendum exhibet scholiasta Aristophanis Ranarum v. 53: *τὴν Ἀνδρομέδαν· διὰ τί μὴ ἄλλο τι τῶν πρὸ ὀλίγου διδαχθέντων καὶ καλῶν, Ὑψιπύλης, Φοινισσῶν, Ἀντιόπης; ἡ γὰρ Ἀνδρομέδα ὀγδόῳ ἔτει προῆκται. ἐπειδὴ οὐ συκοφαντέα ἦν τοιαῦτα.* Arguunt enim haec, non multo ante Olymp. XCIII 3 h. e. non multo ante obitum Euripidem trilogiam Hypsipylem, Phoenissas, Antiopem docuisse, eaque, cum vel severis iudicibus probaretur, vicisse. Quintam denique Euripidis iam mortui tetralogia victoriam re-

κὸς καὶ αὐτός, ὃς καὶ τοῖς τοῦ πατρὸς Αἰσχύλου, οἷς μήπω ἦν ἐπιδειξάμενος, τετράκις ἐνίκησεν. **Neque enim sunt haec accipienda de fabulis patris, quas post mortem illius correctas repetierit filius, nam ipsa Suidae oratio,** *οἷς μήπω ἦν ἐπιδειξάμενος,* **huic explicationi adversatur, verum refero haec ad eas fabulas, quas Euphorion vivo Aeschylo acceptas a patre tanquam suas docuit, quibusque victoriam reportavit: continuo tamen, ut solet fieri, percrebruit Aeschylum illarum tragoediarum esse auctorem. Consimili ratione Sophocles Iophontem filium in scribendo adiuvit, id quod ipse Aristophanes in Ranis v. 77 significat:**

---

portavit, vid. schol. Ran. v. 67: *Οὕτω δὲ καὶ διδασκαλίαι φέρουσιν, τελευτήσαντος Εὐριπίδου τὸν υἱὸν αὐτοῦ δεδιδαχέναι ὁμωνύμως ἐν ἄστει Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι, Ἀλκμαίωνα, Βάκχας.* At antelatus est Euripidi Xenocles, ignavissimus sane poeta, vid. Aelian. Var. Hist. II 8, antelatus est Euphorio, vid. Didascal. Medeae, multique alii ignobiles poetae. Aeschylus, etsi laetior illi affulsit fortuna, terdecies enim vicit, (nam ex iis, quae Suidas tradit v. *Αἰσχύλος· — νίκας δὲ εἷλεν κή οἱ δὲ τρισκαίδεκά φασι* posterior ratio omnino probanda,) non semel tamen ab aemulis poetis superatus est, sicuti a Sophocle, quemadmodum praeter alios Plutarchus in Cimonis vita p. 117 prodidit: *Νικήσαντος δὲ τοῦ Σοφοκλέους λέγεται τὸν Αἰσχύλον περιπαθῆ γενόμενον καὶ βαρέως ἐνεγκόντα χρόνον οὐ πολὺν Ἀθήνησι διαγαγεῖν, εἶτ' οἴχεσθαι δι' ὀργὴν εἰς Σικελίαν, ὅπου καὶ τελευτήσας περὶ Γέλαν τέθαπται.* Sophocles, qui omnium maxime Atheniensium gratia et favore usus est, duodeuicies palmam reportavit, vid. Diodor. Sicul. XIII 103: *περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐτελεύτησε Σοφοκλῆς, ὁ Σοφίλλου, ποιητὴς τραγῳδιῶν, ἔτη βιώσας ἐνενήκοντα, νίκας δ' ἔχων ὀκτωκαίδεκα,* sive vicies, quod ex Carystio tradit auctor vitae Soph. p. XVIII: *νίκας δὲ ἔλαβεν εἴκοσιν, ὥς φησι Καρύστιος, πολλάκις δὲ καὶ δευτερεῖα ἔλαβεν, τρίτα δ' οὐδεπώποτε.* Et secundo quidem loco victor renuntiatus est Olymp. LXXVII 2, vid. Didasc. Medeae: *Πρῶτος Εὐφορίων, δεύτερος Σοφοκλῆς, τρίτος Εὐριπίδης.* Et circa idem tempus rursus cessit Philocli, vid. Argument. Oedipi Regis: *χαριέντως δὲ τύραννον ἅπαντες αὐτὸν ἐπέγραφον, ὡς ἐξέχοντα πάσης τῆς Σοφοκλέους ποιήσεως, καίπερ ἡττηθέντα ὑπὸ Φιλοκλέους.* Iam si computaveris exiguum numerum victoriarum, quas principes illi tragicae artis rettulerunt, eumque cum magno temporis spatio, quo illi docuerunt fabulas, composueris, profecto reperies, longe inferiores poetas saepissime summo honore dignos iudicatos fuisse.

Οὔ, πρίν γ' ἂν Ἰοφῶντ' ἀπολαβὼν αὐτὸν μόνον
ἄνευ Σοφοκλέους ὅ τι ποιεῖ κωδωνίσω.

Ubi scholiasta: *Κωμῳδεῖται Ἰοφῶν ὁ υἱὸς Σοφοκλέους ὡς τὰ τοῦ πατρὸς λέγων.* Adde Suidam *Ἰοφῶν — δράματα δὲ Ἰοφῶν ἐδίδαξε ν', ὧν ἐστὶν Ἀχιλλεύς, Τήλεφος, Ἀκταίων, Ἰλίου πέρσις, Δεξαμενός, Βάκχαι, Πενθεύς, καὶ ἄλλα τινὰ τοῦ πατρὸς Σοφοκλέους.* Contra fuerunt, qui, mirum sane, vel Antigonam Sophoclis huic Iophonti vindicarent, vid. Crameri Anecd. vol. IV p. 315 22: *πολλὰ νοθευόμενά ἐστιν, ὡς ἡ Σοφοκλέους Ἀντιγόνη, λέγεται γὰρ εἶναι Ἰοφῶντος τοῦ Σοφοκλέους υἱοῦ.* Denique Euripides quoque videtur similiter Euripidi minori nonnulla dramata concessisse, vid. vit. Eurip. apud Elmsleium Bacch. p. 173: *νεώτερον δὲ Εὐριπίδην ὃς ἐδίδαξε τοῦ πατρὸς ἔνια δράματα.* Neque enim haec referenda videntur ad illam tetralogiam, quam schol. Aristoph. Ranar. 67 commemorat, haec enim licet mortuo Euripide, tamen eius nomine est commissa. Neque aliter Aristophanes Ararotem filium ut populo commendaret, iussit Cocalum et Aeolosiconem docere, quas ipse scripsisset fabulas: qua de re dixi infra.

Ad impedimenta illa, quae recensui, accederet nova aliqua importunitas, si lex illa, quam commemorat scholiasta Aristophanis Nub. v. 530 *) ne quis *triginta* (sive *quadraginta*) annis minor fabulam doceret, tunc Athenis viguisset: at non iniuria homines docti, vid. Meinek. vol. I p. 104 de scholiastarum illorum fide dubitant, satis enim superque apparet, illos grammaticos, cum aetate provectiores plerumque in concione verba fecisse constaret, eundem morem ad scenicos poetas licenter admodum transtulisse: at ut concio-

---

*) *Οὔπω ἐπέτρεπον ἐμαυτῷ τὸ δημοσίᾳ λέγειν διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας, οὐ γὰρ πρῶτον δι' ἑαυτοῦ καθίει τὰ δράματα ὁ ποιητὴς εὐλαβούμενος, ἀπὸ δὲ τῶν Ἱππέων ἤρξατο εἰσιέναι. νόμος δὲ ἦν μὴ εἰσελθεῖν τινὰ εἰπεῖν μήπω τεσσαράκοντα ἔτη γεγονότα, ὡς δέ τινες τριάκοντα.* Et idem ad v. 502: *Νόμος ἦν Ἀθηναίοις μήπω τινὰ ἐτῶν λ' γεγονότα μήτε δρᾶμα ἀναγινώσκειν ἐν θεάτρῳ μήτε δημηγορεῖν. — ἐπιβὰς δὲ ἤδη τοῦ λ' ἔτους καὶ τοῦτο δὴ τὸ τῶν Νεφελῶν ποιήσας δι' ἑαυτοῦ διδάσκει.*

nantium non erat certa aetas *) ita multo minus poetas annorum gravitate aestimabant: nec comparari potest ad scholiastarum auctoritatem firmandam illa lex, qua qui choris sumtus suppeditabant, annum debebant agere quadragesimum, cuius legis longe diversa fuit ratio et consilium, vid. Aeschin. in Timarchum § 12, eaque dudum in oblivionem venerat, vid. quae dixi in Comment. p. 86 infra. Ac nunquam eiusmodi legem, qua poetarum aetas certis finibus circumscriberetur, Athenis valuisse, luculenter ostendunt principum poetarum exempla, siquidem Aeschylus annos natus quinque et viginti, Sophocles annum agens duodetricesimum, Euripides quinto et vicesimo aetatis anno primum tragoedias commiserunt.

Ut igitur ista lex nulla fuerit, tamen vel illae difficultates, quas dixi, poterant iuvenem poetam a proposito deterrere, maximeque si quis comoediam docturus erat: nam magnum sane facinus, hominem adolescentulum coram civibus nobilissimis eruditissimisque universam rempublicam sub iudicium vocare. Et Aristophanes quoque libere fatetur hoc ipsum sibi obstitisse, quominus continuo ipse fabulam doceret: quemadmodum dicit in Parabasi Equitum v. 514:

Φησὶ γὰρ ἀνὴρ
οὐχ ὑπ᾽ ἀνοίας τοῦτο πεπονθὼς διατρίβειν, ἀλλὰ νομίζων
κωμῳδοδιδασκαλίαν εἶναι χαλεπώτατον ἔργον ἁπάντων.

---

*) Illud quoque, quod de comitiorum ordine et lege disserunt isti grammatici, falsum et commenticium est: arguit hoc praeter alios Xenophon Memor. III 6: *Γλαύκωνα δὲ τὸν Ἀρίστωνος, ὅτ᾽ ἐπιχείρει δημηγορεῖν ἐπιθυμῶν προστατεύειν τῆς πόλεως, οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη γεγονώς, ὃν τῶν ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων οὐδεὶς ἠδύνατο παῦσαι ἑλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλαστον ὄντα, Σωκράτης δὲ — μόνος ἔπαυσεν.* At ostendit hic ipse locus, id quod consentaneum est, adolescentulorum exiguam in concionibus fuisse auctoritatem, sapienterque antiqui statuerunt, ut qui aetate ceteros superarent, prius verba facerent quam aetate minores, vid. Aeschin. in Ctesiph. § 2.

Iam deinceps difficultatem huius professionis maximeque levitatem Athenienslum commemorat:

Πολλῶν γὰρ δὴ πειρασάντων αὐτὴν ὀλίγοις χαρίσασθαι,
ὑμᾶς τε πάλαι διαγιγνώσκων ἐπετείους τὴν φύσιν ὄντας,
καὶ τοὺς προτέρους τῶν ποιητῶν ἅμα τῷ γήρᾳ προδιδόντας.

Haec autem Magnetis, Cratini, Cratetis exemplis satis luculentis illustrat, qui licet artis comicae principes, saepe tamen adversam populi voluntatem experti erant: haec igitur potissimum exempla summorum poetarum metum sibi iniecisse, ita ut diu cunctatus sit:

Ταῦτ' ὀρρωδῶν διέτριβεν ἀεί.

Itaque cum in Nubium parabasi v. 530 eandem rem tangit,

Κἀγώ, παρθένος γὰρ ἔτ' ἦ, κοὐκ ἐξῆν πώ μοι τεκεῖν,
ἐξέθηκα, παῖς δ' ἑτέρα τις λαβοῦσ' ἀνείλετο,

profecto non lege aliqua, quae nulla fuit, se a scribendo deterritum esse dicit, sed illam ipsam verecundiam, quae decet iuvenem poetam, significat.

At Aristophanes cum germanus esset poeta divinoque quasi impetu ageretur, ea quae diu multumque secum volverat et in omnes partes versaverat, non potuit longius abscondere aut reiicere, itaque aliena opera usus in medio proposuit. Sed ut suo ordine procedat disputatio, primum quae veteres grammatici hac de re memoriae prodiderunt, examinanda sunt. Et primo quidem loco commemorandum testimonium veteris grammatici, qui de comoedia scripsit p. XXIX ed. Inver. p. 536 20 ed. Mein. *Ἀριστοφάνης Φιλίππου Ἀθηναῖος, μακρολογώτατος Ἀθηναίων καὶ εὐφυΐᾳ πάντας ὑπεραίρων, ζηλῶν δὲ Εὐριπίδην, τοῖς δὲ μέλεσι λεπτότερος. Ἐδίδαξε δὲ πρῶτος* (recte Bekkerus *πρῶτον*) *ἐπὶ ἄρχοντος Διοτίμου διὰ Καλλιστράτου· τὰς μὲν γὰρ πολιτικὰς τούτῳ φασὶν αὐτὸν διδόναι, τὰ δὲ κατ' Εὐριπίδου καὶ Σωκράτους Φιλωνίδῃ· διὰ δὲ τοῦτο νομισθεὶς ἀγαθὸς ποιητὴς τοὺς λοιποὺς ἐπιγραφόμενος ἐνίκα. Ἔπειτα τῷ υἱῷ ἐδίδου τὰ δράματα, ὄντα τὸν ἀριθμὸν νδ', ὧν νόθα δ'.* Hic grammaticus, ut alias fide dignissimus, ita

hic quoque praeter ceteros sequendus est: docet autem Aristophanem primam comoediam exhibuisse Diotimo praetore per Callistratum, et postea eodem pacto plures comoedias aut per hunc Callistratum aut per Philonidem spectandas exhibuisse: postea vero, cum satis iam sibi suaeque apud populum gratiae confideret, suum nomen publice esse professum, et ipsum in certamen progressum esse, senem denique aliquot dramata Araroti filio concessisse: omnino autem Aristophanis comoedias esse quinquaginta quattuor. Hoc igitur primum constat, *primam fabulam Aristophaneam hoc est Daetalenses Callistrati nomine Olymp. LXXXVIII* 1 *commissam esse.* Consentit auctor vitae Aristophaneae p. 542 ed. Mein. *Εὐλαβὴς τε σφόδρα γενόμενος τὴν ἀρχὴν ἄλλως τε εὐφυὴς τὰ μὲν πρῶτα διὰ Καλλιστράτου καὶ Φιλωνίδου καθίει δράματα· διὸ καὶ ἔσκωπτον αὐτὸν Ἀριστώνυμός τε καὶ Ἀμειψίας, τετράδι λέγοντες αὐτὸν γεγονέναι κατὰ τὴν παροιμίαν, ὡς ἄλλοις πονοῦντα. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸς ἠγωνίσατο.* Dicit igitur hic Grammaticus Aristophanem prae verecundia non ipsum suum nomen apud praetorem professum esse, sed Callistrato et Philonide (iure primum locum tribuit Callistrato) usum esse, qui ipsius fabulas docerent. Denique in fine illius vitae p. 545 haec leguntur: *Ὑποκριταὶ Ἀριστοφάνους Καλλίστρατος καὶ Φιλωνίδης, δι' ὧν ἐδίδασκε τὰ δράματα ἑαυτοῦ, διὰ μὲν Φιλωνίδου τὰ δημοτικά, διὰ δὲ Καλλιστράτου τὰ ἰδιωτικά.* Confirmat hic quoque locus, de quo postea dicetur accuratius, prius Callistrati nomine usum esse Aristophanem: sed hoc quidem testimonio, cum primum illud sit locupletissimum, facile possumus carere.

Eiusdem Callistrati nomen adhibuit Aristophanes anno post Olymp. LXXXVIII 2 cum *Babylonios* scripsisset, quod constat non dubio Photii p. 499 1 et Suidae testimonio *Σαμίων ὁ δῆμος· — τοὺς δὲ Βαβυλωνίους ἐδίδαξε διὰ Καλλιστράτου Ἀριστοφάνης ἔτεσι πρὸ τοῦ Εὐκλείδου κδ' ἐπὶ Εὐκλέους.* Rursus anno post Olymp. LXXXVIII 3 idem Callistratus Aristophanis *Acharnenses* docuit, quod constat

huius comoediae didascalia: Ἐδιδάχθη ἐπὶ Εὐθυμένους ἄρχοντος *) ἐν Ληναίοις διὰ Καλλιστράτου· καὶ πρῶτος ἦν, δεύτερος Κρατῖνος Χειμαζομένοις· οὐ σώζεται. τρίτος Εὔπολις Νουμηνίαις. At vero anno 4 eiusdem Olymp. ipse Aristophanes suo nomine docuit *Equites*, vid. didasc. Ἐδιδάχθη τὸ δρᾶμα ἐπὶ Στρατοκλέους ἄρχοντος δημοσίᾳ εἰς Λήναια δι' αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοφάνους, πρῶτος ἐνίκα, δεύτερος Κρατῖνος Σατύροις, τρίτος Ἀριστομένης Ὑλοφόροις. Sed de hac re dicetur infra. Iam Aristophanes postea quoque antiquum obtinuit morem noluitque ipse fabulae docendae labores suscipere: itaque Olymp. XCI 2 cum *Aves* doceret, rursus Callistrati opera usus est, vid. Didasc. Avium: Ἐδιδάχθη ἐπὶ Χαβρίου διὰ Καλλιστράτου ἐν ἄστει, ὃς ἦν δεύτερος τοῖς Ὄρνισιν, πρῶτος Ἀμειψίας Κωμασταῖς, τρίτος Φρύνιχος Μονοτρόπῳ, et rursus alius Grammaticus ibidem: Ἐπὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου. Denique cum *Lysistratam* scripsisset poeta, Olymp. XCII 1 itidem illam comoediam Callistrato concessit, vid. Didasc. Ἐδιδάχθη ἐπὶ Καλλίου ἄρχοντος τοῦ μετὰ Κλεόκριτον ἄρξαντος. εἰσῆκται δὲ διὰ Καλλιστράτου. Quinque igitur comoedias, *Daetalenses*, *Babylonios*, *Acharnenses*, *Aves*, *Lysistratam* Callistratum Aristophanis hortatu docuisse veterum grammaticorum auctoritate constat: consentaneum autem est, plures praeterea fabulas Aristophaneas a Callistrato fuisse inductas, quandoquidem hoc certissimum est, admodum raro ipsum Aristophanem comoediae docendae laborem subiisse.

At Aristophanes non solum Callistratum, sed etiam Philonidem ipsius dramata docere iussit, id quod illi grammatici, quorum testimonia supra adscripsi, dilucide affirmant. Quod si illi Grammatici satis plana et accurata oratione uterentur, sane inde conficeres Aristophanem Philonidis opera iam

---

*) Legendum est Εὐθύνου, ita enim vocabatur archon illius anni, quemadmodum nunc constat auctoritate inscriptionis, quam nuper edidit Rossius.

ante Olymp. LXXXVIII 4 h. e. ante annum, quo Equites docuit ipse, usum esse: at isti obscurius iustoque brevius rem difficillimam exponunt, quasi si Aristophanes postquam semel suo nomine spectandam exhibuerit comoediam, non iam amplius illos in societatem vocaverit: quod quam sit perversum apparet, cum etiam postea Callistrati auxilio adiutum fuisse poetam viderimus. Et pariter Aristophanes Philonidis nomen prae se tulit post Olymp. LXXXVIII 4, namque Olymp. LXXXIX 2 duas simul fabulas Philonidi mandavit, *Vespas* et *Proagonem*, vid. didascal. Vesparum, quae sic in cod. Ravennate exhibetur: *Ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀμυνίου διὰ Φιλωνίδου ἐν τῇ πόλει ὀλυμπιάδι. β' ἦν εἰς Λήναια· καὶ ἐνίκα πρῶτος Φιλωνίδης Προαγῶνι, Λεύκων Πρέσβεσι γ'.* Nolo hominum doctorum de hoc loco sententias enumerando percensere, illud tantum adiicio mihi olim illud maxime offensioni fuisse, quod bis commemoratus sit Philonides: etenim censebam non licuisse poetae una eademque solennitate duos simul choros impetrare a praetore: at lege hoc sancitum fuisse nullo dilucido testimonio demonstrare possum, quamquam sane per se est consentaneum admodum raro poetam duos choros aut petivisse aut etiam impetrasse a praetore: nam cum tribus tantum tragicis tetralogiis totidemque comoediis chori publico sumptu concederentur, multique simul poetae hunc honorem peterent, profecto praetor magnam sibi invidiam conflasset, si duos choros uni poetae tribuisset: at fieri sane potuit, ut unus poeta, cum bina dramata praeter cetera insignia et praetori probata attulisset, aut cum forte ceteri aemuli conticuissent, binos choros acciperet: idque accidisse puto illo ipso Amyniae anno: quare iam missam facio illam coniecturam, quam olim etiam Meinekius proposuerat: *ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀμυνίου διὰ Καλλιστράτου ἐν τῇ πθ' Ὀλυμπιάδι· δεύτερος ἦν. εἰς Λήναια. καὶ ἐνίκα πρῶτος Φιλωνίδης Προαγῶνι, Λεύκων Πρέσβεσι τρίτος.* Quam coniecturam etiam alio argumento firmaturus eram, quod Callistratus plerumque ea recepit dramata, quae publicas perstringebant

res. At non licet temere didascaliarum fidem labefactare, quod si feceris omnia omnino fundamenta subtraxeris interpretationi cognitionique accuratiori veteris Atticae comoediae. Itaque hoc quidem iam certum sit dubitationique exemtum, Olymp. LXXXIX 2 Aristophanem duas simul comoedias, *Vespas* et *Proagonem* Philonidi tribuisse: recte enim homines docti statuerunt Proagonem non Philonidis aliquam esse comoediam, nulli cognitam, sed nobilem illam Aristophanis fabulam. Deinde Olymp. XCI 2 *Amphiaraum* per Philonidem docuit, vid. didascal. Avv. *Ἐπὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου, εἰς δὲ Λήναια τὸν Ἀμφιάραον ἐδίδαξε διὰ Φιλωνίδου.* Philonidis nomen rursus legitur in didascalia Ranarum: *Ἐδιδάχθη ἐπὶ Καλλίου τοῦ μετὰ Ἀντιγένη διὰ Φιλωνίδου εἰς Λήναια· πρῶτος ἦν, Φρύνιχος δεύτερος Μούσαις, Πλάτων τρίτος Κλεοφῶντι.* Itaque Ol. XCIII 3 Philonidis opera usus est Aristophanes. Et haec quidem certa sunt et grammaticorum auctoritate firmata: iam ad dubia veniamus. Doctus ille fideque dignus grammaticus, dicit p. 537: *τὰς μὲν γὰρ πολιτικὰς τούτῳ (Καλλιστράτῳ) φασὶν αὐτὸν διδόναι, τὰ δὲ κατ' Εὐριπίδου καὶ Σωκράτους Φιλωνίδῃ.* Cuius grammatici fidem non sublevant ea, quae leguntur in fine vitae Aristoph. p. 545: *Ὑποκριταὶ Ἀριστοφάνους Καλλίστρατος καὶ Φιλωνίδης. δι' ὧν ἐδίδασκε τὰ δράματα ἑαυτοῦ, διὰ μὲν Φιλωνίδου τὰ δημοτικά, διὰ δὲ Καλλιστράτου τὰ ἰδιωτικά.* Meinekius voluit transponendo haec corrigere, ut iam cum illis congruerent: at de huius testimonii auctoritate dicetur infra. Illud profecto recte prodidisse censendus est grammaticus, qui vera et recta referre solet, Philonidem docuisse ea Aristophanis dramata, quae potissimum in Euripidem et Socratem scripta erant: iam etsi nulla fere Aristophanis comoedia est, in qua pepercerit Euripidi (nam vel eae fabulae, quas a Callistrato commissas esse constat, quaeque alio tendunt, tamen gravissimas Euripidis vexationes continent, velut Acharnenses) tamen est, quae unice hoc agat propositumque habeat, *Ranae*, comoedia nobilissima, quam Aristophanem Philonidi tradi-

disse constat: hanc igitur (et fortasse praeterea Proagonem, quae fabula etiam in Euripidis arte exagitanda versabatur, quaeque et ipsa Philonidis nomine commissa est), quin respexerit ille grammaticus, nemini poterit iam esse dubium. Atque in Socratem quidem, etsi hunc philosophum alias quoque laesit comicus poeta, potissimum scripta fuit comoedia longe famosissima Nubes, quae docta est Olymp. LXXXIX 1 cuius fabulae haec est didascalia: *Αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐν ἄστει ἐδιδάχθησαν ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου, ὅτε Κρατῖνος μὲν ἐνίκα Πυτίνῃ, Ἀμειψίας δὲ Κόννῳ· διόπερ Ἀριστοφάνης διαῤῥιφθεὶς παραλόγως ᾠήθη δεῖν ἀναδιδάξας τὰς δευτέρας ἀπομέμφεσθαι τὸ θέατρον.* Quae quidem didascalia nequaquam arguit, id quod vulgo existimant, ipsum Aristophanem suo nomine hanc comoediam docuisse, non magis quam illa, quae infra leguntur ibidem: *τὴν μὲν κωμῳδίαν καθῆκε κατὰ Σωκράτους κτλ.* aut alii loci, quos forsitan quis congerat ad vulgarem illam opinionem firmandam. Nihil enim idonei argumenti ad illam opinionem stabiliendam petas ex scholiasta Nub. v. 526: *οὔπω ἐπέτρεπον ἐμαυτῷ λέγειν διὰ τὴν αἰδῶ· οὐ γὰρ δι' ἑαυτοῦ ἐξ ἀρχῆς καθῆκε τὰ δράματα ὁ ποιητής, εὐλαβὴς σφόδρα ὤν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἱππέων ἤρξατο δι' ἑαυτοῦ εἰσιέναι.* Namque nihil aliud dicit scholiasta, quam Aristophanem primum ipsum docuisse Equites: iam cum viderimus etiam postea saepenumero eum Callistrati et Philonidis opera in choris docendis usum esse, nihil hoc spectat ad Nubes. At meam sententiam prorsus refutare videtur scholiasta Victor. ad Nubb. v. 502: *Ἐπιβὰς δὲ ἤδη τοῦ λ' ἔτους καὶ τοῦτο δὴ τὸ τῶν Νεφελῶν ποιήσας δι' ἑαυτοῦ διδάσκει καὶ αἰτεῖ παρὰ τῶν θεατῶν ἃ δεῖ γενέσθαι αὐτῷ, ἤτοι τὸ νικῆσαι τῷ δράματι.* At auctor illius scholii longe imperitissimus homo, qui legem illam commenticiam de poetarum aetate describenda crepet, qui recitari fabulas dicat, qui nihil audiverit de Nubium altera recensione (namque hanc, quam tractabat, ipsam illam antiquam fabulam existimavit nec offensus est parabasi) multaque praeterea alia temere commentus sit,

fide prorsus indignus est censendus, cum dicit ipsum Aristophanem hoc drama docuisse: namque cum cognovisset inde ab LXXXVIII 4 Aristophanem etiam ipsum docendae fabulae discrimen subiisse, censuit illum in reliquis comoediis non iam amplius alienam operam ascivisse: sed illius hominis errores refutare nihil attinet: quin potius sequar, nisi quis idoneis testimoniis contrarium evincat, veteris illius grammatici auctoritatem, qui non obscure significat, Philonidem fuisse, cui poeta commiserit hanc comoediam. Et fortasse tunc primum Aristophanes socium sibi adiunxit Philonidem: certe nequit demonstrari, quod supra quoque significavi, iam ante illum annum hunc ab Aristophane ascitum esse: auctor enim vitae cum dicit: *τὰ μὲν πρῶτα διὰ Καλλιστράτου καὶ Φιλωνίδου καθίει δράματα*, nequaquam hoc dilucide affirmat, ante quam Equites doceret, Aristophanem et Callistrato et Philonide usum esse, sed quam brevissime potuit rem exposuit, et cum hoc significare vellet, Aristophanem, cum initio vereretur ipse drama docere, alienaque ope niteretur, primum ipsum Equites commisisse, statim adiunxit Callistrati et Philonidis nomina, quorum industriam et studium Aristophanes saepissime etiam postero tempore adhibuit: eodemque pacto intelligenda sunt, quae vetus ille grammaticus dicit p. 537: *Ἐδίδαξε δὲ πρῶτον ἐπὶ ἄρχοντος Διοτίμου διὰ Καλλιστράτου· τὰς μὲν γὰρ πολιτικὰς τούτῳ φασὶν αὐτὸν διδόναι, τὰ δὲ κατ' Εὐριπίδου καὶ Σωκράτους Φιλωνίδῃ· διὰ δὲ τοῦτο κτλ.* Philonides igitur docuit *Nubes I.*, *Vespas*, *Proagonem*, *Amphiaraum*, *Ranas*, et quod quidem consentaneum est, alias praeterea ex posterioribus poetae fabulis.

Namque equidem existimo admodum raro ipsum Aristophanem fabulae docendae periculum subiisse: et primum quidem Equites ipse commisit, de quibus dixi supra, deinde Pacem, vid. Didasc. *Ἐνίκησε δὲ τῷ δράματι ὁ ποιητὴς ἐπὶ ἄρχοντος Ἀλκαίου, ἐν ἄστει. πρῶτος Εὔπολις Κόλαξι, δεύτερος Ἀριστοφάνης Εἰρήνῃ, τρίτος Λεύκων Φράτερσιν.* Et fortasse etiam alteram Pacem ipse docuit, siquidem ibidem legitur: *Φέρεται ἐν ταῖς διδασκαλίαις καὶ ἑτέραν δε-*

διδαχὼς Εἰρήνην ὁμοίως ὁ Ἀριστοφάνης· ἄδηλον οὖν φησιν Ἐρατοσθένης πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν ἢ ἑτέραν καθῆκεν, ἥτις οὐ σώζεται. Nam quod ille didascaliarum auctoritatem testatur, apparet in iis bis duobus annis et Aristophanis et Pacis nomen lectum esse, nam si alteram Pacem vel Callistrato vel Philonidi tribuisset, alterius profecto nomen in didascaliarum monumentis esset perscriptum: atque veri simile est, eam fabulam, quam suo nomine docuerat poeta, etiam cum repeteret, ipsum commisisse. Denique *Plutum* cum doceret, Aristophanes ipse suum est professus nomen, vid. Didasc.: *Τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμῳδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, τὸν υἱὸν αὐτοῦ συστῆσαι Ἀραρότα τοῖς θεαταῖς βουλόμενος, τὰ ὑπόλοιπα δύο δι' ἐκείνου καθῆκε, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα. Thesmophoriazusarum I.* et *Ecclesiazusarum* cum nulla extet didascalia, utrum ipse poeta an per alios commiserit, diiudicari nequit.

Iam postquam examinavimus, quae veteres grammatici fide digni quaeque didascaliarum monumenta exhibent de Callistrato et Philonide, accedere possumus ad ea, quae ipse Aristophanes in comoediis de hac re prodidit, quae tum demum clara in luce collocari possunt, ubi adhibueris ista, quae modo recensuimus testimonia: tertio denique loco memorandae sunt scholiastarum adnotationes, quae quoniam maximam partem pro arbitrio Aristophanis orationi, quemadmodum interpretes illi intellexerant, accommodatae sunt, non sine aliqua cautione usurpari possunt. Et ipse quidem poeta in Equitibus, quam comoediam suo nomine docuit, dicit v. 512:

Ἃ δὲ θαυμάζειν ὑμῶν φησιν πολλοὺς αὐτῷ προσιόντας
καὶ βασανίζειν, ὡς οὐχὶ πάλαι χορὸν αἰτοίη καθ' ἑαυτόν,
ἡμᾶς ὑμῖν ἐκέλευσε φράσαι περὶ τούτου· φησὶ γὰρ ἀνὴρ
οὐχ ὑπ' ἀνοίας τοῦτο πεπονθὼς διατρίβειν, ἀλλὰ νομίζων
κωμῳδοδιδασκαλίαν εἶναι χαλεπώτατον ἔργον ἁπάντων.
πολλῶν γὰρ δὴ πειρασάντων αὐτὴν ὀλίγοις χαρίσασθαι,

ὑμᾶς τε πάλαι διαγιγνώσκων ἐπετείους τὴν φύσιν ὄντας,
καὶ τοὺς προτέρους τῶν ποιητῶν ἅμα τῷ γήρᾳ προδιδόντας.

Hoc enim dicit poeta, sibi nunc, ubi primum ipse drama doceat, rationem reddendam esse, quod id non prius fecerit, sed aliis fabulas docendas tradiderit; praesertim cum multi iam ipsum de hac re percontati sint. Deinde causas, quas secutus sit, recenset: difficillimam esse artem comicam, quae paucis quibusdam bene processerit: se igitur antea experiri voluisse, quid vires valeant ferre: denique magnam esse Atheniensium levitatem et inconstantiam in poetis iudicandis: quae quanta qualisque sit Magnetis, Cratini, Cratetis exemplis illustrat. Itaque ipsius operis difficultas et verecundia quaedam atque metus, neque vero lex, quam fingunt scholiastae illi, Aristophanem absterruit, quominus ipse suum profiteretur nomen. Deinde in fine parabasis v. 541 aliud addit:

Ταῦτ' ὀρρωδῶν διέτριβεν ἀεὶ καὶ πρὸς τούτοισιν ἔφασκεν
ἐρέτην χρῆναι πρῶτα γενέσθαι, πρὶν πηδαλίοις ἐπιχειρεῖν,
κᾆτ' ἐντεῦθεν πρῳρατεῦσαι, καὶ τοὺς ἀνέμους διαθρῆσαι,
κᾆτα κυβερνᾶν αὐτὸν ἑαυτῷ.

Contendit igitur poeta prudenter tam arduum ac difficile opus esse aggrediendum, neque statim summum honorem expetendum: quam sententiam non inscite imagine aliqua ex rebus navalibus petita illustrat: in qua illud noli nimis efferre, quod tria quasi genera distinxit, neve inde coniicias, sic etiam in comici poetae munere tres quasi gradus dispescendos esse: verum nihil aliud hoc exemplo docet poeta, quam quemadmodum in navi primum quis remigio adiunctus aliorum imperiis obediat, post in prora ventum observet, denique ad clavum regendum accedat, ita etiam in comica arte sensim et quasi per gradus summum fastigium esse petendum: significat igitur poeta nihil aliud quam se primum aliis poetis honorem lubenter concessisse eorumque imperio subiunctum fuisse, nunc demum ab praetore chorum

petere ausum esse. Sin tamen haec minus placent, possis sane etiam tria genera distinguere, ut poeta primum aliis particulas quasdam fabularum suppeditaverit, eosque ita in scribendo adiuverit, quemadmodum ipsum Aristophanem in Equitibus ab Eupolide scimus subornatum esse, (ut hoc sit *ἐρέτην γενέσθαι*), deinde ut poeta suas comoedias aliis docendas commiserit, quo quae populi esset voluntas observaret (hoc enim est *πρῳρατεῦσαι καὶ τοὺς ἀνέμους διαθρῆσαι*) denique ut ipse suo nomine dramata docuerit. Et hanc verecundiam ait dignam esse, quae summa decoretur laude:

Τούτων οὖν οὕνεκα πάντων,
ὅτι σωφρονικῶς κοὐκ ἀνοήτως ἐσπηδήσας ἐφλυάρει,
αἴρεσθ' αὐτῷ πολὺ τὸ ῥόθιον, παραπέμψατ' ἐφ' ἕνδεκα κώπαις
θόρυβον χρηστὸν ληναΐτην,
ἵν' ὁ ποιητὴς ἀπίῃ χαίρων,
κατὰ νοῦν πράξας
φαιδρὸς λάμποντι προσώπῳ.

Deinde in Vespis, quam comoediam docuit Philonidis nomine Olymp. LXXXIX 2, cum anno ante Nubes priores parum placuissent spectantibus, rursus suam collaudat verecundiam suamque integritatem v. 1016:

Μέμψασθαι γὰρ τοῖσι θεαταῖς ὁ ποιητὴς νῦν ἐπιθυμεῖ·
ἀδικεῖσθαι γάρ φησιν πρότερος πόλλ' αὐτοὺς εὖ πεποιηκώς,
τὰ μὲν οὐ φανερῶς, ἀλλ' ἐπικουρῶν κρύβδην ἑτέροισι ποιηταῖς,
μιμησάμενος τὴν Εὐρυκλέους μαντείαν καὶ διάνοιαν,
εἰς ἀλλοτρίας γαστέρας ἐνδὺς κωμῳδικὰ πολλὰ χέασθαι.
μετὰ τοῦτο δὲ καὶ φανερῶς ἤδη κινδυνεύων καθ' ἑαυτὸν
οὐκ ἀλλοτρίων, ἀλλ' οἰκείων Μουσῶν στόμαθ' ἡνιοχήσας.

Dicit igitur se semper populi Atheniensis commodum, cum primum fabulas scripserit, spectavisse, et cum alieno nomine uteretur et cum ipse fabulas doceret: quod dicit se tanquam Euryclem aliquem aliorum personas induisse et per alios

poetas multa risu digna et faceta in medium protulisse, pertinet ad illas fabulas, quas iuvenis scripsit et per Callistratum docuit, Daetalenses maxime, Babylonios, Acharnenses: quod dicit postea se ipsum periculum fabulae docendae subiisse, (quemadmodum supra in Equitibus dixit: *ως οὐχὶ πάλαι χορὸν αἰτοίη καθ' ἑαυτὸν*) neque tamen in ea re aliena ope adiutum esse, Equites intelligit, quam comoediam cum docuit, sane in gravi versatus est discrimine, sed maxima ornatus laude victor discessit: criminati tamen sunt adversarii, Aristophanem plurima Eupolidi debere, ipseque Eupolis in Baptis dixit postea Fr. XVI:

Κἀκείνους τοὺς Ἱππέας
συνεποίησα τῷ φαλακρῷ τούτῳ κάδωρησάμην.

Ab his igitur malevolorum hominum criminibus se purgare studet poeta: Eupolidem autem potissimum peti, arguunt vel illa quae subsequuntur:

Ἀρθεὶς δὲ μέγας καὶ τιμηθεὶς ὡς οὐδεὶς πώποτ' ἐν ὑμῖν
οὐκ ἐκτελέσαι φησὶν ἐπαρθεὶς οὐδ' ὀγκῶσαι τὸ φρόνημα,
οὐδὲ παλαίστρας περικωμάζειν πειρῶν, οὐδ' εἴτις ἐραστὴς
κωμῳδεῖσθαι παιδίχ' ἑαυτοῦ μισῶν ἔσπευδε πρὸς αὐτόν,
οὐδενὶ πώποτέ φησι πιθέσθαι, γνώμην τιν' ἔχων ἐπιεικῆ,
ἵνα τὰς Μούσας, αἷσιν χρῆται, μὴ προαγωγοὺς ἀποφήνῃ.

Recte enim puto scholiasta animadvertit haec potissimum ad Eupolin, Aristophanis aemulum esse referenda (*δι' Εὔπολιν· ἐν Αὐτολύκῳ δὲ τοιαῦτα φήσιν*) quamquam sane Autolycum fabulam, quae aliquanto post est docta, non potuit Aristophanes in Vespis notare: namque prior Autolycus *) docta

---

*) Autolyci memoria in mentem mihi revocat duos locos, unum Diodori, Pausaniae alterum, qui graviter depravati sunt: etenim apud Diodorum XIV 5 est: *ἀνεῖλον δὲ καὶ Αὐτόλυκον, ἄνδρα παρρησιαστὴν καὶ καθόλου τοὺς χαριεστάτους ἐπέλεγον.* Quod corruptum esse vel adiecta vox *ἄνδρα* indicat, scribendum *ἄνδρα παγκρατιαστήν*. Pausaniae locus est I 23 10: *Τὰ δὲ ἐς Ἑρμόλυκον τὸν παγκρατιαστὴν καὶ Φορ-*

est Olymp. LXXXIX 4, Vespae autem Olymp. LXXXIX 2. His subiicit poeta:

*Οὐδ' ὅτε πρῶτόν γ' ἦρξε διδάσκειν, ἀνθρώποις φήσ' ἐπιθέσθαι *)*
ἀλλ' Ἡρακλέους ὀργήν τιν' ἔχων τοῖσι μεγίστοις ἐπιχειρεῖν,
θρασέως ξυστὰς εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ τῷ καρχαρόδοντι,
οὗ δεινόταται μὲν ἀπ' ὀφθαλμῶν Κύννης ἀκτῖνες ἔλαμπον,
ἑκατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμωξομένων ἐλιχμῶντο
περὶ τὴν κεφαλήν, φωνὴν δ' εἶχεν χαράδρας ὄλεθρον τετοκυίας,
φώκης δ' ὀσμήν, Λαμίας δ' ὄρχεις ἀπλύτους, πρῶκτον δὲ καμήλου.

Quae de Cleone dicit non possunt ad Babylonios et Acharnenses referri, etsi ne in illis quidem comoediis viro isti populari tunc longe potentissimo pepercit, verum ut apparet ex his verbis *ὅτε πρῶτόν γ' ἦρξε διδάσκειν*, ad eam fabulam, quam ipse suo nomine primam docuit, ad Equites, quae comoedia tota in Cleonis nomine vexando versatur. Pergit deinde poeta:

Τοιοῦτον ἰδὼν τέρας οὔ φησιν δείσας καταδωροδοκῆσαι,
ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἔτι καὶ νυνὶ πολεμεῖ· φησίν τε μετ' αὐτοῦ
τοῖς ἠπιάλοις ἐπιχειρῆσαι πέρυσιν καὶ τοῖς πυρετοῖσιν,
οἳ τοὺς πατέρας τ' ἦγχον νύκτωρ καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον,
κατακλινόμεναί τ' ἐπὶ ταῖς κοίταις ἐπὶ τοῖσιν ἀπράγμοσιν ὑμῶν

μίωνα τὸν Ἀσωπίχου γραψάντων ἑτέρων παρίημι. Scribendum est: Αὐτόλυκον.

*) Ἀνθρώποις displicet, conieci aliquando νάννοισιν, quemadmodum in Pace v. 786 νανvοφυεῖς dixit, et in Cocalo ap. Gell. XIX 13 hoc ipsum νάννος posuit.

Ἀντωμοσίας καὶ προσκλήσεις καὶ μαρτυρίας συνεκόλλων,
ὥστ' ἀναπηδᾶν δειμαίνοντας πολλοὺς ὡς τὸν πολέμαρχον.

Hoc enim dicit, se nec metu nec spe eo adduci potuisse, ut Cleoni parceret, sed postea quoque graviter insectatum esse improbos illos calumniatores, qui arcta quadam societate cum Cleone coniuncti erant: dicit autem *Holcades* comoediam, quod suo loco demonstravi. In extrema denique Vesparum parabasi conqueritur de inconstantia Atheniensium, qui poetae, cum a rebus publicis animum revocasset et altius aliquod argumentum petivisset, divinum consilium parum perspexerunt ipsique poetas longe inferiores antetulerunt:

Τοιόνδ' εὑρόντες ἀλεξίκακον τῆς χώρος τῆσδε καθαρτὴν
πέρυσιν καταπρούδοτε καινοτάταις σπείροντ' αὐτὸν διανοίαις,
ἃς ὑπὸ τοῦ μὴ γνῶναι καθαρῶς ὑμεῖς ἐποιήσατ' ἀναλδεῖς.
καί τοι σπένδων πόλλ' ἐπὶ πολλοῖς ὄμνυσιν τὸν Διόνυσον
μὴ πώποτ' ἀμείνον' ἔπη τούτων κωμῳδικὰ μηδέν' ἀκοῦσαι κτλ.

Haec igitur Aristophanes in Vespis, quas docuit Philonidis nomine, de sua poesi exponit: congruunt fere quae dicit in parabasi Nubium posteriorum, maxime v. 520:

Οὕτω νικήσαιμί τ' ἐγὼ καὶ νομιζοίμην σοφός,
ὡς ὑμᾶς ἡγούμενος εἶναι θεατὰς δεξιούς,
καὶ ταύτην σοφώτατ' ἔχειν τῶν ἐμῶν κωμῳδιῶν,
πρώτους *) *ἠξίωσ' ἀναγεῦσ' ὑμᾶς, ἣ παρέσχε μοι*
ἔργον πλεῖστον· εἶτ' ἀνεχώρουν ὑπ' ἀνδρῶν φορτικῶν
ἡττηθείς, οὐκ ἄξιος ὤν· ταῦτ' οὖν ὑμῖν μέμφομαι
τοῖς σοφοῖς, ὧν οὕνεκ' ἐγὼ ταῦτ' ἐπραγματευόμην.

Dicit enim se in Nubibus componendis plurimum laboris studiique collocasse, Athenienses tamen sapienter subtiliter-

*) Fortasse legendum est: *πρῴους ἠξίωσ' ἀναγεῦσ' ὑμᾶς.* Nam *πρώτους* quidem ferri non potest: hoc enim conqueritur poeta, quod nimis mature, quod iusto citius Atheniensibus, qui eiusmodi comoedias tunc non satis intelligere valuerint, Nubes exhibuerit.

que excogitata parum perspexisse: neque vero se omnem spem abiecisse, itaque fabulae iterandae periculum se fecisse, quoniam inde ab eo tempore, quo primum comoedias docuerit, benevolam spectantium voluntatem sit expertus:

Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς ὑμῶν ποθ᾽ ἑκὼν προδώσω τοὺς δεξιούς.
ἐξ ὅτου γὰρ ἐνθάδ᾽ ὑπ᾽ ἀνδρῶν, οἷς ἡδὺ καὶ λέγειν,
ὁ σώφρων τε χὠ καταπύγων ἄριστ᾽ ἠκουσάτην,
κἀγώ, παρθένος γὰρ ἔτ᾽ ἦ, κοὐκ ἐξῆν πώ μοι τεκεῖν,
ἐξέθηκα, παῖς δ᾽ ἑτέρα τις λαβοῦσ᾽ ἀνείλετο,
ὑμεῖς δ᾽ ἐξεθρέψατε γενναίως κἀπαιδεύσατε,
ἐκ τούτου μοι πιστὰ παρ᾽ ὑμῖν γνώμης ἔσθ᾽ ὅρκια.

Confitetur igitur se in prima fabula, in Daetalensibus, docenda adhibuisse alienam industriam, atque cum haec comoedia probata esset populo, eas, quae illam secutae sint, pariter placuisse omnes. Iam mitto ea quae subsequuntur, quae etsi satis bene Aristophanis poesin illustrant, nihil tamen pertinent ad hanc de qua agitur rem.

At vero Pacis, quam comoediam ipse Aristophanes suo docuit nomine, parabasis adhibenda est, in qua primum aemulos poetas perstringit, qui parum tempestive se ipsi collaudent, v. 734:

Χρῆν μὲν τύπτειν τοὺς ῥαβδούχους εἴ τις κωμῳδοποιητὴς
αὑτὸν ἐπῄνει πρὸς τὸ θέατρον παραβὰς ἐν τοῖς ἀναπαίστοις.
εἰ δ᾽ οὖν εἰκός τινα τιμῆσαι, θύγατερ Διός, ὅστις ἄριστος
κωμῳδοδιδάσκαλος ἀνθρώπων καὶ κλεινότατος γεγένηται,
ἄξιος εἶναί φησ᾽ εὐλογίας μεγάλης ὁ διδάσκαλος ἡμῶν.

Se igitur si quem alium celebri praeconio dignum esse libere profitetur: omnino autem haec oratio prorsus conformata est ad similitudinem eorum, quae dixit poeta in parabasi Acharnensium, quam comoediam Callistratus docuit, conferas v. 628 et quae sqq. Iam in Pacis parabasi exponit poeta quo modo comicam artem ex humili extulerit et ornaverit:

Πρῶτον μὲν γὰρ τοὺς ἀντιπάλους μόνος ἀνθρώπων κατέπαυσεν

εἰς τὰ ῥάκια σκώπτοντας ἀεὶ καὶ τοῖς φθειρσὶν πολεμοῦντας,
τούς θ' Ἡρακλέας τοὺς μάττοντας καὶ τοὺς πεινῶντας ἐκείνους,
τοὺς φεύγοντας κἀξαπατῶντας καὶ τυπτομένους ἐπίτηδες
ἐξήλασ' ἀτιμώσας πρῶτος καὶ τοὺς δούλους παρέλυσεν
οὓς ἐξῆγον κλάοντας ἀεὶ κτλ.

quae quidem spectant ad Daetalenses, de qua re infra dixi, sive ad Babylonios referre malis, certe ad unam aliquam ex antiquis illis fabulis, quas Callistratus docuit. Tum pergit:

Τοιαῦτ' ἀφελὼν κακὰ καὶ φόρτον καὶ βωμολοχεύματ' ἀγεννῆ
ἐποίησε τέχνην μεγάλην ὑμῖν κἀπύργωσ' οἰκοδομήσας
ἔπεσιν μεγάλοις καὶ διανοίαις καὶ σκώμμασιν οὐκ ἀγοραίοις,
οὐκ ἰδιώτας ἀνθρωπίσκους κωμῳδῶν οὐδὲ γυναῖκας,
ἀλλ' Ἡρακλέους ὀργήν τιν' ἔχων κτλ.

contendit enim se semper magnum aliquid sibi proposuisse, gravissimosque viros insectatum esse, velut Cleonem in Equitibus: utitur autem non solum eadem sententia, sed etiam iisdem plane verbis, quae scripserat in parabasi Vesparum, quam fabulam per Philonidem exhibuit. Denique in fine parabasis Eupolin tangit:

Καὶ γὰρ πρότερον πράξας κατὰ νοῦν οὐχὶ παλαίστρας περινοστῶν
παῖδας ἐπείρων, ἀλλ' ἀράμενος τὴν σκευὴν εὐθὺς ἐχώρουν,
παῦρ' ἀνιάσας, πόλλ' εὐφράνας, πάντα παρασχὼν τὰ δέοντα.

Atque in eandem prorsus sententiam disputaverat in parabasis Vesparum initio h. e. in ea fabula, quae Philonidis nomen prae se tulit.

Examinavimus omnes Aristophanearum fabularum parabases, in quibus aliquid legitur, quod ad hanc quaestionem pertinet, praeter Acharnenses, quam fabulam consulto praetermisi. Iam vero hoc liquido colligimus ex parabasi Equi-

tum ante Olymp. LXXXIX 4 Aristophanem nunquam suum nomen professum esse, sed aliorum operam in fabulis docendis ascivisse, id quod prorsus congruit cum iis, quae didascaliarum monumenta et qui illa sequuntur veteres grammatici prodiderunt, ita ut omnes hominum quorundam doctorum dubitationes sint inanes. Iam illos, quos in societatem laboris vocavit poeta, etsi non nominat, tamen non dubitari potest, quin in hac quoque re fides habenda sit illis auctoribus, modo quos dixi, qui magno consensu Callistratum et Philonidem fuisse perhibent, ita quidem ut primum Callistrato tantum usus sit Aristophanes, postea etiam Philonidem adhibuerit. At quaeritur iam qui fuerint isti, quorum amicitiam et auxilium tam saepe impetraverit poeta. Et Philonidem quidem Suidas et Eudocia v. *Φιλωνίδης poetam* fuisse *comicum* produnt; ad poesin autem accessit, cum ante sive pictoriam, sive fulloniam artem factitasset, namque lectio variat, vid. Meinek. vol. I p. 102. eiusque comoediae tres recensentur, *Φιλέταιρος*, *'Απήνη*, *Κόθορνοι*, atque extant etiam nunc plures comoediarum reliquiae apud optimos et fide dignissimos auctores, ita ut nihil mirum videatur, si Aristophanes Philonidi eiusmodi negotium commiserit. At de Callistrato nihil prorsus aliunde compertum habemus, nisi quod eum Aristophanis fabulas aliquot docuisse didascaliarum monumenta et grammatici perhibent: at commode rem illustrat ipse Aristophanes, qui ait in parabasi Vesparum v. 1016:

Μέμψασθαι γὰρ τοῖσι θεαταῖς ὁ ποιητὴς νῦν ἐπιθυμεῖ.
ἀδικεῖσθαι γάρ φησιν πρότερος πόλλ' αὐτοὺς εὖ πεποιηκώς,
τὰ μὲν οὐ φανερῶς, ἀλλ' ἐπικουρῶν κρύβδην ἑτέροισι ποιηταῖς,
μιμησάμενος τὴν Εὐρυκλέους μαντείαν καὶ διάνοιαν,
εἰς ἀλλοτρίας γαστέρας ἐνδὺς κωμῳδικὰ πολλὰ χέασθαι.

Loquitur de fabulis, quas ante Equites docuit, h. e. de Daetalensibus, Babyloniis, Acharnensibus, dicitque se per alios poetas, quos clam subornaverit, populo commoda multa

attulisse: dicit igitur Aristophanes aperte *poetas esse*, quorum operam sibi adsciverit, eodemque modo scholiasta disserit: *οὐκ ἐκ τοῦ φανεροῦ, φησίν, ἐπικουρεῖ ὁ ποιητὴς τοῖς θεαταῖς ὑμῖν, ἀλλὰ δι' ἑτέρων ποιητῶν λάθρα, ἐπειδὴ διὰ Φιλωνίδου καὶ Καλλιστράτου καθίει τινὰ τῶν δραμάτων. πρῶτον γὰρ δρᾶμα καθῆκε δι' ἑαυτοῦ τοὺς Ἱππέας.* Iam vero demonstrari non potest Aristophanem multum ante Vespas et Proagonem, h. e. ante Ol. LXXXIX 2. Philonidis industria usum esse, itaque cum poeta dicit *ἑτέροισι ποιηταῖς*, unum poetam h. e. Callistratum significat, quippe qui tres illas comoedias docuerit: itaque Callistratus quoque, id quod vel coniectura augurari deberemus, si idonea documenta deessent, comicus fuit poeta, ignobilis sane alioqui, nisi quod Aristophanem prompto studio adiuvit: at illa aetate Cratini, Aristophanis, Eupolidis principum gloria multorum mediocrium poetarum nomina prorsus obscuravit, quemadmodum Lycis ille, quem appellat Aristophanes in Ranis v. 14, absque hoc esset loco, plane delitesceret. Atque etiam si quis ostenderet, quod demonstrari non potest, ante Equites doctos Aristophanem iam Philonidis opera usum esse, tamen illa commemoratio ad Callistratum potissimum esset referenda, ita ut uterque poeta fuisse existimandus sit. Et quod aemuli poetae Aristophani hoc opprobrio verterunt, quod aliis laudem concederet suam, vid. scholiasta Platonis Apol. p. 19 C: *Ἀριστώνυμος δ' ἐν Ἡλίῳ ῥιγοῦντι καὶ Σαννυρίων ἐν Γέλωτι τετράδι φασὶν αὐτὸν γενέσθαι, διότι τὸν βίον κατέτριψεν ἑτέροις ποιῶν· οἱ γὰρ τετράδι γεννώμενοι πονοῦντες ἄλλοις καρποῦσθαι παρέχουσιν, ὡς καὶ Φιλόχορος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν ἱστορεῖ· ταύτῃ δὲ καὶ Ἡρακλῆ φασὶ γεννηθῆναι*, id opprobrium profecto tunc alicuius est momenti, si poetae fuerunt et Callistratus et Philonides.

Iam igitur cetera, quae grammatici veteres de his perhibent, futiles existimandae sunt nugae, uti illud quod legitur apud auctorem vitae XXXIX 1: *Ὑποκριταὶ Ἀριστοφάνους Καλλίστρατος καὶ Φιλωνίδης, δι' ὧν ἐδίδασκε τὰ δράματα*

ἑαυτοῦ; διὰ μὲν Φιλωνίδου τὰ δημοτικά, διὰ δὲ Καλλιστράτου τὰ ἰδιωτικά. Atque haec quidem omnino nego profecta esse ab illo, qui Aristophanis vitam conscripsit, grammatico, verum ut multa alia temere postea sunt adiecta: foede enim totus ille libellus est interpolatus, quod infra pluribus exemplis illustravi: atque inscitiam hominis arguit vel illud, quod Callistratum dicit fabulas, quae in privatis hominibus deridendis versentur, Philonidem comoedias, quibus universus populus Atheniensis rideatur, docuisse, id quod et res ipsa et aliorum grammaticorum testimonia redarguunt: non minus falsum est, quod dicit fuisse illos Aristophanis actores, quamquam id quidem etiam alii tradunt, hominesque docti fere omnes existimant. At fide prorsus indigni sunt, qui illos histriones fuisse dicunt: et scholiasta quidem Nubb. v. 510, qui temere legem illam commentus est, qua comicorum poetarum aetas certis coerceretur finibus, ita pergit: *διὰ τὸ μὴ τριακονταετὴς ἔτι ὑπάρχειν, ποιῶν δράματα διὰ Φιλωνίδου καὶ Καλλιστράτου ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸ θέατρον, ὧν ἓν ἦν τὸ τῶν Δαιταλέων λεγόμενον*, at hic quidem qui de fabulis recitandis, qui postea Romanorum fuit mos, cogitavit, prorsus ignoravit Atticae comoediae vim et rationem. Denique huc pertinet schol. Brunkii ad Nub. v. 531: (si tamen haec annotatio recentioris alicuius scholiastae, ac non potius hominis alicuius docti est,) *Δηλονότι ὁ Φιλωνίδης καὶ ὁ Καλλίστρατος, οἱ ὕστερον γενόμενοι ὑποκριταὶ τοῦ Ἀριστοφάνους.* At ostendit hic ipse locus, unde falsa illa opinio, Callistratum et Philonidem primarum partium actores fuisse, orta sit: nam quod *ὕστερον* additum est, arguit illum hominem, qui haec scripserit, quandoquidem viderit postea quoque Aristophanem eorundem hominum operam sibi adscivisse, cum tamen Aristophanes auctor comoediarum vulgo existimaretur, statuisse, primum quidem istos tanquam suas docuisse Aristophanis comoedias, postea autem in agendis fabulis primas suscepisse partes. Est igitur omnino illud, quod de histrionia arte illorum poetarum fertur, commenticium nullaque aucto-

ritate firmatum. Neque illos tanquam histriones commemorari, sed tanquam poetas ostendit ipsa orationis in didascaliarum monumentis conformatio, namque *ἐδιδάχθη τὸ δρᾶμα διὰ Καλλιστράτου* aut *διὰ Φιλωνίδου* in didascaliis scribitur, quod profecto non dici potest de histrione, qui ipse quidem quae dicturus est meditatur et memoriae mandat, sed non chorum docet, quod poetae est officium, itaque modo *διδάσκαλος* sive *χοροδιδάσκαλος* sive *κωμῳδοδιδάσκαλος*, modo *ποιητής* sive *κωμῳδοποιητής* appellatur poeta: eodemque pacto veteres grammatici, quorum testimonia supra p. 908 et 909 adscripsi, *ἐδίδαξε* (*᾿Αριστοφάνης*) *τὸ δρᾶμα διὰ Καλλιστράτου* dicunt. Pertinetque huc ipsum *τῶν διδασκαλιῶν* nomen, quod profecto poetas eorumque dramata, non histrionum levem artem spectat. Idem confirmat quod legitur in didascalia Avium: *᾿Επὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου.* namque *καθιέναι* est *in certamen proferre*, i. q. alias *διδάσκειν* dicitur, quemadmodum grammaticus ille statim subiungit: *εἰς δὲ Λήναια τὸν ᾿Αμφιάραον ἐδίδαξε διὰ Φιλωνίδου.* Similiterque scholiasta Platon. p. 330 ed. Bekker. *ἐπεὶ ᾧ ἔτει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο, καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιπόδειαν καθῆκεν.* atque in didasc. Pacis *ἄδηλον οὖν φησιν ᾿Ερατοσθένης πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν ἢ ἑτέραν καθῆκεν*, adde argum. IV Nubium: *τὴν μὲν κωμῳδίαν καθῆκε κατὰ Σωκράτους*, quod profecto nullo pacto ad histrionem referri potest. Denique in didasc. Lysistratae legitur: *εἰσῆκται δὲ διὰ Καλλιστράτου.* Namque hoc quoque verbum de poeta dici solet, uti est apud ipsum Aristophanem in Acharnens. v. 10:

῞Οτε δὴ κεχήνη προσδοκῶν τὸν Αἰσχύλον,
ὁ δ᾿ ἀνεῖπεν εἴσαγ᾿, ὦ Θέογνι, τὸν χορόν.

Illustrat hanc rem etiam illud, quod de Ararote, Aristophanis filio refertur, qui et ipse patris comoedias docuit, neque tamen histrio magis quam poeta est habitus, nam de hac re eadem plane verba usurpantur, vid. didasc. Plut. *τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμῳδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, τὸν*

υἱὸν αὐτοῦ συστῆσαι Ἀραρότα τοῖς θεαταῖς βουλόμενος, τὰ ὑπόλοιπα δύο δι' ἐκείνου καθῆκε, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα. Et grammaticus ille de comoedia: *ἔπειτα τῷ υἱῷ ἐδίδου τὰ δράματα,* scholiasta Platonis Apolog. p. 331: *Τρεῖς δ' εἶχεν υἱούς, Φίλιππον, τὸν τοῖς Εὐβούλου δράμασιν ἀγωνισάμενον, καὶ Ἀραρότα ἰδίοις τε καὶ τοῦ πατρὸς δράμασιν διηγωνισμένον,* quae profecto nullum dubitationi locum relinquunt.

Ac nunc demum intelligi potest, cur tam diligenter ubique veteres grammatici in argumentis commemoraverint, cuius nomine Aristophanes fabulam docuerit: etenim in antiquis illis didascaliarum monumentis, quae collegerat Aristoteles, fuit nomen eius scriptum, qui a praetore chorum impetraverat fabulamque docuerat, sive is revera auctor erat, sive alius quis poeta: itaque veteres grammatici, quando annum, quo aliqua comoedia docta est, definiunt, addunt suone an alieno nomine poeta illam docuerit fabulam, quoniam sic demum qui evolvere volebat didascaliarum libros, notationem reperire potuit: ita est apud Athenaeum V p. 216 D: *ἐπὶ τούτου (Ἀριστίωνος) Εὔπολις τὸν Αὐτόλυκον διδάξας διὰ Δημοστράτου χλευάζει τὴν νίκην τοῦ Αὐτολύκου.* temere hoc adiecisset Athenaeus, si histrio primarum partium fuisset Demostratus, at quoniam in didascaliis *Δημόστρατος Αὐτολύκῳ,* neque vero *Εὔπολις Αὐτολύκῳ* scriptum erat, satis circumspecte egit grammaticus. Iam vero grammaticorum veterum studium et sedulitas in hac ipsa re est versata, ut investigarent, quis cuiusque fabulae auctor esset habendus, quae quaestiones cum essent difficillimae, et in magna obscuritate versarentur, graves sunt exortae dubitationes de multis fabulis: namque non solum antiquae comoediae poetae, sed etiam postea qui mediam illustraverunt, saepenumero aliis docendae fabulae negotium mandaverunt, itaque factum est, ut saepe duo tresve alicuius comoediae auctores a grammaticis perhiberentur: sed nolo haec nunc accuratius pertractare.

Verum ne illud quidem demonstrari potest locupletis ali-

sitate firmatum. Neque illos tanquam histriones commemorari, sed tanquam poetas ostendit ipsa orationis in didascaliarum monumentis conformatio, namque ἐδιδάχθη τὸ δρᾶμα διὰ Καλλιστράτου aut διὰ Φιλωνίδου in didascaliis scribitur, quod profecto non dici potest de histrione, qui ipse quidem quae dicturus est meditatur et memoriae mandat, sed non chorum docet, quod poetae est officium, itaque modo διδάσκαλος sive χοροδιδάσκαλος sive κωμῳδοδιδάσκαλος, modo ποιητὴς sive κωμῳδοποιητὴς appellatur poeta: eodemque pacto veteres grammatici, quorum testimonia supra p. 908 et 909 adscripsi, ἐδίδαξε (Ἀριστοφάνης) τὸ δρᾶμα διὰ Καλλιστράτου dicunt. Pertinetque huc ipsum τῶν διδασκαλιῶν nomen, quod profecto poetas eorumque dramata, non histrionum levem artem spectat. Idem confirmat quod legitur in didascalia Avium: Ἐπὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου. namque καθιέναι est *in certamen proferre*, i. q. alias διδάσκειν dicitur, quemadmodum grammaticus ille statim subiungit: εἰς δὲ Λήναια τὸν Ἀμφιάραον ἐδίδαξε διὰ Φιλωνίδου. Similiterque scholiasta Platon. p. 330 ed. Bekker. ἐπεὶ ᾧ ἔτει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο, καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιπόδειαν καθῆκεν. atque in didasc. Pacis ἄδηλον οὖν φησιν Ἐρατοσθένης πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν ἢ ἑτέραν καθῆκεν, adde argum. IV Nubium: τὴν μὲν κωμῳδίαν καθῆκε κατὰ Σωκράτους, quod profecto nullo pacto ad histrionem referri potest. Denique in didasc. Lysistratae legitur: εἰσῆκται δὲ διὰ Καλλιστράτου. Namque hoc quoque verbum de poeta dici solet, uti est apud ipsum Aristophanem in Acharnens. v. 10:

"Ὅτε δὴ κεχήνη προσδοκῶν τὸν Αἰσχύλον,
ὁ δ' ἀνεῖπεν εἴσαγ', ὦ Θέογνι, τὸν χορόν.

Illustrat hanc rem etiam illud, quod de Ararote, Aristophanis filio refertur, qui et ipse patris comoedias docuit, neque tamen histrio magis quam poeta est habitus, nam de hac re eadem plane verba usurpantur, vid. didasc. Plut. τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμῳδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, τὸν

υἱὸν αὐτοῦ συστῆσαι Ἀραρότα τοῖς θεαταῖς βουλόμενος, τὰ ὑπόλοιπα δύο δι᾽ ἐκείνου καθῆκε, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα. Et grammaticus ille de comoedia: *ἔπειτα τῷ υἱῷ ἐδίδου τὰ δράματα,* scholiasta Platonis Apolog. p. 331: *Τρεῖς δ᾽ εἶχεν υἱούς, Φίλιππον, τὸν τοῖς Εὐβούλου δράμασιν ἀγωνισάμενον, καὶ Ἀραρότα ἰδίοις τε καὶ τοῦ πατρὸς δράμασιν διηγωνισμένον,* quae profecto nullum dubitationi locum relinquunt.

Ac nunc demum intelligi potest, cur tam diligenter ubique veteres grammatici in argumentis commemoraverint, cuius nomine Aristophanes fabulam docuerit: etenim in antiquis illis didascaliarum monumentis, quae collegerat Aristoteles, fuit nomen eius scriptum, qui a praetore chorum impetraverat fabulamque docuerat, sive is revera auctor erat, sive alius quis poeta: itaque veteres grammatici, quando annum, quo aliqua comoedia docta est, definiunt, addunt suone an alieno nomine poeta illam docuerit fabulam, quoniam sic demum qui evolvere volebat didascaliarum libros, notationem reperire potuit: ita est apud Athenaeum V p. 216 D: *ἐπὶ τούτου (Ἀριστίωνος) Εὔπολις τὸν Αὐτόλυκον διδάξας διὰ Δημοστράτου χλευάζει τὴν νίκην τοῦ Αὐτολύκου.* temere hoc adiecisset Athenaeus, si histrio primarum partium fuisset Demostratus, at quoniam in didascaliis *Δημόστρατος Αὐτολύκῳ,* neque vero *Εὔπολις Αὐτολύκῳ* scriptum erat, satis circumspecte egit grammaticus. Iam vero grammaticorum veterum studium et sedulitas in hac ipsa re est versata, ut investigarent, quis cuiusque fabulae auctor esset habendus, quae quaestiones cum essent difficillimae, et in magna obscuritate versarentur, graves sunt exortae dubitationes de multis fabulis: namque non solum antiquae comoediae poetae, sed etiam postea qui mediam illustraverunt, saepenumero aliis docendae fabulae negotium mandaverunt, itaque factum est, ut saepe duo tresve alicuius comoediae auctores a grammaticis perhiberentur: sed nolo haec nunc accuratius pertractare.

Verum ne illud quidem demonstrari potest locupletis ali-

Aristophanem coactum esse, ut drama doceret: at ne hoc quidem testimonio aliquo firmari potest. Iam quamvis non praefracte negaverim, Aristophanem aut Callistratum aut Philonidem primas quandoque partes in fabulis agendis suscepisse, non tamen prius fidem habebo, quam idoneis argumentis probatum fuerit.

Iam Callistratus et Philonides, quoniam poetae, non histriones erant, facile Aristophanearum fabularum, quos docebant, poterant auctores haberi. At ex iis locis, quos supra examinavimus, satis superque apparet Aristophanem, postquam Equites ipse docuit, etiam earum comoediarum, quas aliis docendas mandavit, vulgo auctorem creditum esse: namque saepe de se ipse ita loquitur, ut nullus dubitationi relinquatur locus. Sic in parabasi Vesparum, quam comoediam Philonides docuit, poeta loquitur de primis fabulis, quas Callistratus in se receperat, tanquam de propriis, porro respicit Equites, ubi primum ipse suum est professus nomen, attigit Nubes, quas Philonidi commendatas fuisse non sine probabilitatis specie conieci. Quod si Philonides Vesparum auctor spectantibus habitus esset, profecto illa essent plane praepostera et perversa: at apparet omnibus Atheniensibus notum fuisse, cuius poetae fabulam docturus esset Philonides. Rursus in Pace, quam fabulam ipse docuit Aristophanes, de sua poesi deque aemulis poetis eadem prorsus dicit, vix pauculis verbis immutatis, quae in Vesparum parabasi leguntur, quae quidem fabula Philonidis nomen prae se tulit: deinde dicit, quid in Daetalensibus sive Babyloniis spectaverit, quamquam has fabulas Callistratus docuit. Certum igitur est, Aristophanem, postquam Equites docuisset, etiamsi alieno nomine uteretur, nec dissimulasse se nec latuisse spectantes.

At illud quaeritur, quae ratio sit earum fabularum, quas ante Equites scripsit Aristophanes: et illud quidem ex illis locis, quos saepius iam dixi, elucet, poetam primas illas comoedias, Daetalenses, Babylonios, Acharnenses postea sibi vindicasse: sed illud dubium, quo tempore innotuerit, has

comoedias non a Callistrato, sed ab Aristophane compositas fuisse. Iam quod in Equitum parabasi v. 512 dicit:

῞Α δὲ θαυμάζειν ὑμῶν φησιν πολλοὺς αὐτῷ προσιόντας
καὶ βασανίζειν, ὡς οὐχὶ πάλαι χορὸν αἰτοίη καθ᾽ ἑαυτόν,
ἡμᾶς ὑμῖν ἐκέλευσε φράσαι.

id documento est, Aristophanis laudem et nomen cito percrebuisse. Hoc πάλαι qui minime urgere velit, certe ad Acharnenses referre debet, quam comoediam docuit Callistratus anno ante, quam Equites exhibuit ipse Aristophanes. Itaque hoc quidem tenendum est, etiam Acharnenses cum agerentur, non Callistratum, sed Aristophanem vulgo auctorem comoediae habitum esse: quare omnia quae illic poeta dicit de se, ad Aristophanem, non ad Callistratum referenda sunt. Necesse esset ita statueremus, etiam si prorsus non congruerent cum Aristophanis persona, quae ibi leguntur, multo vero magis, quandoquidem omnia optime conveniunt in hunc poetam. Et primum quidem quod legitur v. 299:

Οὐκ ἀνασχήσομαι· μηδὲ λέγε μοι σὺ λόγον·
ὡς μεμίσηκά σε Κλέωνος ἔτι μᾶλλον, ὃν
κατατεμῶ τοῖσιν ἱππεῦσι καττύματα.

apertissime ex Aristophanis persona dictum est, qui Equites in Cleonem iam tunc meditabatur. Item quod legitur infra v. 377:

Καίτοι δέδοικα πολλά. —
αὐτός τ᾽ ἐμαυτὸν ὑπὸ Κλέωνος ἅπαθον
ἐπίσταμαι διὰ τὴν πέρυσι κωμῳδίαν.
εἰσελκύσας γάρ μ᾽ εἰς τὸ βουλευτήριον
διέβαλλε καὶ ψευδῆ κατεγλώττιζέ μου
κἀκυκλοβόρει κἄπλυνεν, ὥστ᾽ ὀλίγου πάνυ
ἀπωλόμην μολυνοπραγμονούμενος.

Dicaeopolis haec loquitur, cuius persona Aristophanes ita est usus, ut quae ipse de rebus publicis sentiret, libere eloqueretur, itaque non mirum est, si, quae ipse a Cleone perpessus erat, in hunc transfert: atqui ostendit hic locus, qui factum sit, ut Aristophanis nomen omnibus innotesceret: recte scholiasta ad hunc locum dixit: ὡς ἀπὸ τοῦ προσώπου

τοῦ ποιητοῦ ὁ λόγος οὗτος. et deinde: *κωμῳδίας] τοὺς Βαβυλωνίους· τούτους γὰρ πρὸ τῶν Ἀχαρνέων Ἀριστοφάνης ἐδίδαξεν, ἐν οἷς πολλοὺς κακῶς εἶπεν. ἐκωμῴδησε γὰρ τὰς κληρωτὰς καὶ χειροτονητὰς ἀρχὰς καὶ Κλέωνα, παρόντων τῶν ξένων· εἶπε γὰρ δρᾶμα τοὺς Βαβυλωνίους τῇ τῶν Διονυσίων ἑορτῇ, ἥτις ἐν τῷ ἔαρι ἐπιτελεῖται, ἐν ᾧ ἔφερον τοὺς φόρους οἱ σύμμαχοι· καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ὁ Κλέων ἐγράψατο αὐτὸν ἀδικίας εἰς τοὺς πολίτας, ὡς εἰς ὕβριν τοῦ δήμου ταῦτα πεποιηκότα· καὶ ξενίας δὲ αὐτὸν ἐγράψατο καὶ εἰς ἀγῶνα ἐνέβαλεν.* Haec omnia propemodum recte ab illo grammatico disputata sunt, quippe quae conveniant cum iis, quae ipse poeta infra proponit: nam v. 496 eundem Dicaeopolin haec dicentem inducit:

Μή μοι φθονήσητ', ἄνδρες οἱ θεώμενοι,
εἰ πτωχὸς ὢν ἔπειτ' ἐν Ἀθηναίοις λέγειν
μέλλω περὶ τῆς πόλεως, τρυγῳδίαν ποιῶν.
τὸ γὰρ δίκαιον οἶδε καὶ τρυγῳδία.
ἐγὼ δὲ λέξω δεινὰ μέν, δίκαια δέ.
οὐ γάρ με νῦν γε διαβαλεῖ Κλέων, ὅτι
ξένων παρόντων τὴν πόλιν κακῶς λέγω.
αὐτοὶ γάρ ἐσμεν οὑπὶ Ληναίῳ τ' ἀγών,
κοὔπω ξένοι πάρεισιν.

ubi similiter scholiasta: *ὡς ἐκ τοῦ ποιητοῦ τοῦτο· προείρηται δὲ τὰ περὶ τούτου. ξένων παρόντων] διὰ τὸ ἐν τοῖς Βαβυλωνίοις πολλῶν παρόντων ξένων εἰρηκέναι κατὰ πολλῶν τὸν Ἀριστοφάνην· διὸ καὶ κατηγορήθη ὑπὸ τοῦ Κλέωνος.* Apparet enim ex his Cleonem in ius poetam vocavisse, quod in Babyloniis nimia dicendi licentia magnis Dionysiis civitatem Atheniensium perstrinxerit: atqui cum Callistratus a praetore illius fabulae docendae facultatem impetravisset, in eum quidem proprie illud crimen fuit deferendum: at vero consentaneum est, aut Aristophanem ipsum sua sponte professum esse, quis auctor esset illius comoediae, aut Cleonem, cum Aristophanis nomen iam tunc percrebruisset, id quod deinde probabo, continuo hunc, in quo solo culpa haerebat, petiisse: atque inde ab hac lite, quam Cleo Aristophani in-

tendit, profecto non erat cuiquam obscurum, quis auctor esset comoediarum illarum, ita ut cum Acharnenses doceret, quamvis illa quoque fabula Callistrati nomen prae se ferret, commode de se ipse loqui posset. Nec sine iactantia quadam in parabasi Acharnensium de se suisque in rempublicam meritis praedicat v. 628:

Ἐξ οὗ γε χοροῖσιν ἐφέστηκεν τρυγικοῖς ὁ διδάσκαλος ἡμῶν,
οὔπω παρέβη πρὸς τὸ θέατρον λέξων ὡς δεξιός ἐστιν.
διαβαλλόμενος δ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐν Ἀθηναίοις ταχυβούλοις,
ὡς κωμῳδεῖ τὴν πόλιν ὑμῶν καὶ τὸν δῆμον καθυβρίζει,
ἀποκρίνεσθαι δεῖται νυνὶ πρὸς Ἀθηναίους ταχυβούλους.

Illud aperte profitetur poeta, se iam aliquoties comoedias populo spectandas proposuisse, verum sub alieno nomine delituisse neque unquam de se verba facere ausum esse: nunc vero inimicorum calumniis eo adductum esse, ut ipse suam agat causam seque adversus crimina illa defendat: satis autem accurate indicat, quo nomine sit accusatus a Cleone:

ὡς κωμῳδεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ τὸν δῆμον καθυβρίζει.

Deinde autem poeta ostendit, quanta iniuria sibi sit illata, cum in illa comoedia, quae haec crimina excitaverit, in Babyloniis profecto non populo Atheniensi ignominiam conflare, sed commoda multa affere voluerit. Et inde ab hoc tempore nomen suum illustrissimum esse libere praedicat poeta, quod ut amplificaret magis, lepidam aliquam finxit fabulam de Persarum rege v. 646:

Οὕτω δ' αὐτοῦ περὶ τῆς τόλμης ἤδη πόρρω κλέος ἥκει,
ὅτε καὶ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων τὴν πρεσβείαν βασανίζων,
ἠρώτησεν πρῶτα μὲν αὐτοὺς πότεροι ταῖς ναυσὶ κρατοῦσιν,
εἶτα δὲ τοῦτον τὸν ποιητὴν ποτέρους εἴποι κακὰ πολλά.
τούτους γὰρ ἔφη τοὺς ἀνθρώπους πολὺ βελτίους γεγενῆσθαι,
καὶ τῷ πολέμῳ πολὺ νικήσειν τοῦτον ξύμβουλον ἔχοντας.

Atque satis scite cum hac fabula aliud quid coniunxit:

Διὰ ταῦθ' ὑμᾶς Λακεδαιμόνιοι τὴν εἰρήνην προκαλοῦνται,
καὶ τὴν Αἴγιναν ἀπαιτοῦσιν· καὶ τῆς νήσου μὲν ἐκείνης
οὐ φροντίζουσ', ἀλλ' ἵνα τοῦτον τὸν ποιητὴν ἀφέλωνται.
ἀλλ' ὑμεῖς τοι μήποτ' ἀφῆθ', ὡς κωμῳδήσει τὰ δίκαια.
φησὶν δ' ὑμᾶς πολλὰ διδάξειν ἀγάθ', ὥστ' εὐδαίμονας εἶναι,
οὐ θωπεύων οὐδ' ὑποτείνων μισθοὺς οὐδ' ἐξαπατύλλων,
οὐδὲ πανουργῶν οὐδὲ κατάρδων, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα διδάσκων.
πρὸς ταῦτα Κλέων καὶ παλαμάσθω
καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ τεκταινέσθω κτλ.

Etenim Cleon, qui Aristophanem in ius vocaverat, quod superbe populo illusisset, nihil, ut consentaneum est, effecit, itaque denuo mali quid in Aristophanem machinabatur, eumque aut ipse accusavit aut alium quem subornavit (id quod verisimilius videtur, et illuc potissimum referendum est, quod dicit poeta *Κλέων καὶ παλαμάσθω καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ τεκταινέσθω*) qui tanquam peregrinum poetam argueret: huius enim criminis si erat convictus poeta, non facile in posterum ei licuerit comoedias docere: ad hanc alteram igitur causam accedit Aristophanes dicitque non illepide, Lacedaemonios Aeginam propterea maxime petere, ut se sibi civem asciscant: ex quo quidem loco apparet, illum de Aristophanis peregrinitate rumorem non prorsus inanem fuisse. Id quod etiam Eupolis indicat, qui hoc ipsum crimen in aemulum coniicit Fr. incert. I. Hanc alteram accusationem intellexit scholiasta Acharn. v. 378: *καὶ ξενίας δὲ αὐτὸν ἐγράψατο καὶ εἰς ἀγῶνα ἐνέβαλεν.* At confusa sunt, quae in scholiis ad Parabasin v. 661 leguntur: *τῆς νήσου, ἐν ᾗ τὰ χωρία Ἀριστοφάνους, λέγω δὲ τῆς Αἰγίνης.* et deinde: *ἐντεῦθεν τινὲς νομίζουσιν ἐν Αἰγίνῃ τὰς κωμῳδίας ποιεῖν τὸν Ἀριστοφάνην διὰ τὸ ἐπενηνοχέναι αὐτόν· ἀλλ' ἵνα τοῦτον τὸν ποιητὴν ἀφέλωνται τὴν Αἴγιναν, οὐχ ὑμᾶς.*

ταῖς ἀληθείαις εἰς ἣν τῶν ἐν τῇ νήσῳ κληρουχησάντων· οὐδὲν δὲ ἐκώλυε καὶ ἑτέρωθι συγγράφειν, εἰ ὑπὸ Λακεδαιμονίους ἡ νῆσος ἐγεγόνει. hoc tamen ex his certo satis colligere possumus, Aristophanem in Aegina insula praedia habuisse, et hoc fortasse argumento simul illa peregrinitatis accusatio nisa est. Dilucide hoc dicit, Theogene auctore usus scholiasta Platonis p. 331 ed. Bekker: *Κατεκλήρωσε δὲ καὶ τὴν Αἴγιναν, ὡς Θεογένης ἐν τῷ περὶ Αἰγίνης*, quo quidem in loco *κατεκλήρωσε* ferri nequit, scripserat grammaticus *κατεκληρούχησε τὴν Αἴγιναν*, quod breviter dictum pro *χωρίον ἐν τῇ Αἰγίνῃ*. *Theogenes* ille alibi non commemoratur, et nescio an idem sit, qui *Theagenes* alias dicitur, qui *Carica* et *Macedonica* scripsit, certe non est in dubitationem vocanda eius auctoritas, cum Platonis scholiasta in illo loco optimos secutus sit auctores. At luculento hoc testimonio erroris convincere possumus scholiastam alium ad eundem Aristophanis locum, *οὐδεὶς ἱστόρηκεν, ὡς ἐν Αἰγίνῃ κέκτηταί τι Ἀριστοφάνης, ἀλλ' ἔοικε ταῦτα περὶ Καλλιστράτου λέγειν, ὃς κεκληρούχηκεν ἐν Αἰγίνῃ μετὰ τὴν ἀνάστασιν Αἰγίνης ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.* Atqui Theogenes memoriae prodidit: illud autem quod de Callistrato intellexit, etiamsi probari posset eundem hunc Callistratum in Aegina praedia sortitum esse, quod quidem totum in coniectura videtur positum esse, nullo potest pacto ferri.

At sub examen vocanda sunt ea, quae in vita Aristophanis de his rebus memoriae prodita sunt. *Διήχθρευσε δ' αὐτῷ (Κλέωνι) ὁ Ἀριστοφάνης, ἐπεὶ δὴ ξενίας κατ' αὐτοῦ γραφὴν ἔθετο καὶ ὅτι ἐν δράματι αὐτοῦ Βαβυλωνίοις διέβαλε τῶν Ἀθηναίων τὰς κληρωτὰς ἀρχὰς παρόντων ξένων. ὡς ξένον δὲ αὐτὸν ἔλεγε, παρόσον οἱ μὲν αὐτόν φασι Ῥόδιον ἀπὸ Λίνδου, οἱ δὲ Αἰγινήτην, στοχαζόμενοι ἐκ τοῦ πλεῖστον χρόνον τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι αὐτόθι, ἢ καὶ ὅτι ἐκέκτητο ἐκεῖσε, κατὰ τινὰς δέ, ὡς ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ Φίλιππος Αἰγινήτης.* Grammaticus ille caussas recensere vult, quibus impulsus Aristophanes Equites in Cleonem scripserit: at inepta prorsus et perversa sunt, quae

primo loco leguntur: leviter depravata sic corrigenda sunt: *Διήχθρευσε δ' αὐτῷ ὁ Ἀριστοφάνης, ἐπειδὴ ξενίας κατ' αὐτοῦ γραφὴν ἔθετο, ὅτι ἐν δράματι αὐτοῦ Βαβυλωνίοις διέβαλε κτλ.* Hoc enim dicit, aegre tulisse Aristophanem, quod peregrinae originis crimen Cleon in ipsum coniecerit, qui quidem succensuerit Aristophani propter Babylonios: et tum indicat, quo iure Aristophanes peregrinus potuerit videri. Conveniunt igitur haec omnino cum iis, quae ipse poeta eiusque interpretes de hac re prodiderunt, nisi quod hic grammaticus breviter minusque accurate rem exponit, itaque primam causam, eamque gravissimam, quam Cleon Aristophani intendit propterea, quod populo maledixisset, prorsus praetermisit. Deinde pergit: *Ἀπολυθῆναι δὲ αὐτὸν εἰπόντα ἀστείως ἐκ τοῦ Ὁμήρου ταῦτα·*

Μήτηρ μέν τ' ἐμέ φησι τοῦ ἔμμεναι· αὐτὰρ ἔγωγε
οὐκ οἶδ'· οὐ γάρ πώ τις ἑὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.

Fidem his abiudicant, et haec omnia Aristophane indigna existimant: mihi vero secus videtur: namque Athenis in iudiciis multa saepe ridicula proferebantur ad iudicum gravitatem molliendam, minimeque abhorret ab Aristophanis comici poetae ingenio, praeter alia etiam eiusmodi dicterio uti in causa profecto non sane gravi: dici autem vix potest, quam late usus et auctoritas Homericorum carminum apud Graecos patuerit: documento sunt vel illi scriptores, qui clarorum virorum dicta memoriae mandaverunt. Denique haec addit: *Δεύτερον δὲ καὶ τρίτον συκοφαντηθεὶς ἀπέφυγε καὶ οὕτω φανερῶς κατασταθεὶς πολίτης κατεκράτησε τοῦ Κλέωνος· ὅθεν φησίν·*

Αὐτός τ' ἐμαυτὸν ὑπὸ Κλέωνος ἅπαθον
ἐπίσταμαι δὴ καὶ τὰ ἑξῆς.

Quod dicit tertium quoque in ius vocatum esse Aristophanem, dixit aliquid veri, sed quod hoc quoque refert ad illam de civitate poetae quaestionem, et eodem etiam modo Acharnensium istos versus interpretatur, in eo errat: namque ille locus spectat primam litem, quam Cleo poetae intendit, secunda autem causa fuit de peregrina origine. At non conti-

nuit se Cleo, sed etiam postea insectatus est Aristophanem, quorsum spectat ille locus Vesparum inde a v. 1284:

Εἰσί τινες, οἵ μ' ἔλεγον ὡς καταδιηλλάγην,
ἡνίκα Κλέων μ' ὑπετάραττεν ἐπικείμενος,
καί με κακίαις ἔκνισε· κᾆθ' ὅτ' ἀπεδειρόμην
οὐκτὸς ἐγέλων μέγα κεκραγότα θεώμενοι,
οὐδὲν ἄρ' ἐμοῦ μέλον, ὅσον δὲ μόνον εἰδέναι,
σκωμμάτιον εἴποτέ τι θλιβόμενος ἐκβαλῶ.
ταῦτα κατιδὼν ὑπό τι μικρὸν ἐπιθήκισα.
εἶτα νῦν ἐξηπάτησεν ἡ χάραξ τὴν ἄμπελον.

Non possunt haec referri ad illud tempus, quod proxime Babylonios insecutum est: nam tunc nullo pacto eiusmodi rumor existere potuit, Aristophanem cum Cleone in gratiam rediisse: hunc enim rumorem vel *Equites* evertere debebant: verum necessario referenda haec sunt ad illud tempus, quod Vespas proxime praecessit: apparet igitur satis liquido ex hoc loco, Cleonem, postquam Aristophanes Equites docuit, tertio poetam in iudicium vocavisse, poetamque in magnum discrimen adductum esse. Atque etiam si deesset hoc documentum, quod omnem dubitationem tollit, non esset veri simile Cleonem tam patienter tulisse tantam ignominiam, quanta Aristophanes ipsum affecerat: indigne autem hic fert poeta, quod probris se laedant ii, qui ipsum deseruerint in iudicio, quod dictitent ipsum cum Cleone in gratiam rediisse, qui nequaquam laboranti succurrerint: nam quod legitur v. 1286 *κᾆτα* indignantis est, neque vero ad tempus refertur, hoc enim dicit poeta, *et tamen, cum in discrimine versarer, ii qui procul a periculo erant, ridebant, placide Cleonem vociferantem audientes: μέγα κεκραγότα* rectissime de Cleone viro populari dictum est, qui vociferatione et clamore plurimum valebat, itaque alibi dicitur habere *φωνὴν χαράδρας ὄλεθρον τετοκυίας* aut *κεκράκτης Κυκλοβόρου φωνὴν ἔχων*: male vulgo ad Aristophanem referunt. Iam Aristophanes dicit, sibi, cum animadvertisset parum praesidii esse in populo, satius visum esse, cedere Cleonis potentiae et aliquamdiu simulare amicum. Et profecto postquam

Equites docuit, pepercerat poeta Cleoni: namque Holcades obiter tantum videntur Cleonis nomen attigisse: at vero in hac fabula rursus saepius de industria lacessivit illum hominem, quod vel nomina illa *Βδελυκλέων* et *Φιλοκλέων* arguunt, itaque recte de se dixit:

Εἶτα νῦν ἐξηπάτησεν ἡ χάραξ τὴν ἄμπελον.

Praeterea autem, si licet aliquid de coniectura adiicere, decem illi versus, qui iis, quos adscripsi, praegressi sunt, quique exciderunt, gravem Cleonis vexationem continebant, itaque commode satis illa subiungebantur:

Εἰσί τινες, οἵ μ' ἔλεγον ὡς καταδιηλλάγην.

quibus refutaret illam famam, se reconciliatum esse cum Cleone. Atque ad eandem famam pertinet quod dixit supra v. 1036:

Τοιοῦτον ἰδὼν τέρας οὔ φησιν δείσας καταδωροδοκῆσαι,
ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἔτι καὶ νυνὶ πολεμεῖ.

quibus similia leguntur in Pace v. 759: namque nonnulli dixisse videntur, Aristophanem donis corruptum a Cleone conticuisse. At ipse Aristophanes cur noluerit saepius Cleoni illudere, libere profitetur in Vespis 61:

Οὐδ' εἰ Κλέων γ' ἔλαμψε τῆς τύχης χάριν,
αὖθις τον αὐτὸν ἄνδρα μυττωτεύσομεν.

et in Nubibus v. 547:

'Αλλ' ἀεὶ καινὰς ἰδέας εἰσφέρων σοφίζομαι
οὐδὲν ἀλληλίσιν ὁμοίας καὶ πάσας δεξιάς,
ὃς μέγιστον ὄντα Κλέων' ἔπαισ' εἰς τὴν γαστέρα,
κοὐκ ἐτόλμησ' αὖθις ἐπεμπηδῆσ' αὐτῷ κειμένῳ.

Superest, ut pauca quaedam dicam de iis, quae scholiastae ad Vesp. 1284 sqq. perhibent, quae quidem omni ex parte perversa et commenticia sunt: *"Αδηλον πότερον τῆς Καλλιστράτου εἰς τὴν βουλὴν εἰσαγωγῆς καὶ νῦν μιμνήσκεται, ὅτι αὐτὸν Κλέων εἰσήγαγεν, ἢ ἑτέρου κατ' αὐτὸν γενομένου 'Αριστοφάνους* (scr. *ἑτέρας κατ' αὐτοῦ γενομένης 'Αριστοφάνους*) *καὶ μὴ εἰσαγωγῆς, ἀλλὰ ἀπειλῆς τινος, ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐμφαίνεται.* et deinde: *ἐπέκειτο γὰρ αὐτῷ ὁ Κλέων ὅτι ἐκωμῳδεῖτο ὑπ' αὐτοῦ· ἄδηλον δὲ εἰ μετὰ*

τὸ διδάξαι τοὺς Ἱππέας λέγει. Ipsa orationis conformatio satis superque docet, hunc grammaticum nullo auctore haec scripsisse, sed ex hoc solo loco coniecturam fecisse: itaque etiam inscite Callistratum, non Aristophanem a Cleone in ius vocatum esse censet: sed de hoc errore dictum est iam supra.

Illud vero adiiciendum est, Aristophanem etiam cum primum fabulam, Daetalenses, scripsisset et Callistrato docendam tradidisset, non plane in obscuro delituisse, sed et amicis familiaribusque innotuisse et fortasse Callistrato adfuisse in choro docendo: itaque in Acharnensibus v. 1150 graviter conqueritur de Antimacho chorego, qui ipsum ab epularum solennitate segregaverit:

> Ἀντίμαχον τὸν Ψακάδος τὸν ξυγγραφῆ, τὸν μελέων ποιητήν,
> ὡς μὲν ἁπλῷ λόγῳ κακῶς ἐξολέσειεν ὁ Ζεύς,
> ὅς γ' ἐμὲ τὸν τλήμονα Λήναια χορηγῶν ἀπέκλεισ' ἄδειπνον.

et sic deinceps magna cum acerbitate illum diris devovet: profecto autem non potuisset hoc ei opprobrio vertere, nisi ille nosset Aristophanem comoediae esse auctorem. Recte autem Fritzschius in Comment. de Daetal. p. 9 vidit haec ad Daetalenses referenda esse.

Itaque ut brevi comprehendam, longae disputationis haec summa est, Aristophanem prae iuvenili verecundia cum primum scriberet comoedias, eas Callistrato commendavisse, sed postea quoque, cum iam ipse fabulae docendae periculum fecisset, eandem retinuisse consuetudinem et plerumque vel Callistrati vel Philonidis industria usum esse; utrumque poetam, non histrionem fuisse; ne ipsum quidem Aristophanem in Equitibus Cleonis partes suscepisse; Aristophanis laudem, quamvis sub alieno nomine delitescentem, cito omnibus innotuisse, itaque hunc, non Callistratum, ter aut ab ipso Cleone aut ab alio quo, quem ille subornaverat, in iudicium vocatum esse. Verum haec hactenus.

liasta Platon. p. 331. Secundam autem Aeolosiconis recensionem, quam Athenaeus commemorare videtur, iam supra reieci.

Aeolosicon fabula vocata est ab Aeolo, cuius liberorumque infandam calamitatem Euripides flebili nobilitavit tragoedia, quam Aristophanes non semel (vid. Nub. 1374. Thesmophor. 412. Ran. 1113. 1523) graviter exagitavit, et a Sicone coquo, ut videtur. Siconis nomen servile fuit, quemadmodum est apud Eubulum Athen. I p. 23 A:

Σίκων ἐγὼ
βεβρεγμένος ἥκω καὶ κεκωθωνισμένος.
Β. πέπωκας οὗτος; Α. ναὶ μὰ Δία πέπωκ' ἐγὼ
Μενδαῖον.

et qui magis etiam rem confirmat Alexis in Asotodidascalo ibid. p. 336 E: Ὁ δὲ Σωτίων φησὶν ἐν τῷ δράματι Ξανθίαν τινὰ οἰκέτην πεποιῆσθαι προτρεπόμενον ἐπὶ ἡδυπάθειαν ὁμοδούλους ἑαυτοῦ καὶ λέγοντα·

Τί ταῦτα ληρεῖς φληναφῶν ἄνω κάτω
Λύκειον, Ἀκαδήμειαν, Ὠδείου πύλας,
λήρους σοφιστῶν, οὐδὲ ἓν τούτων καλόν.
πίνωμεν, ἐμπίνωμεν, ὦ Σίκων, Σίκων,
χαίρωμεν, ἕως ἔνεστι τὴν ψυχὴν τρέφειν.

Sicon autem a Sosipatro, novae ut videtur comoediae poeta, tanquam artis culinariae princeps magnis laudibus effertur, ubi coquus aliquis dicit apud Athen. IX p. 378 A:

Τὸ διδασκαλεῖον ἡμᾶς σώζομεν
τὸ Σίκωνος· οὗτος τῆς τέχνης ἀρχηγὸς ἦν.
ἐδίδασκεν ἡμᾶς πρῶτον ἀστρολογεῖν Σίκων,
ἔπειτα μετὰ ταῦτ' εὐθὺς ἀρχιτεκτονεῖν,
περὶ φύσεως κατεῖχε πάντας τοὺς λόγους
ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἔλεγε τὰ στρατηγικά,
πρὸ τῆς τέχνης ἔσπευδε ταῦθ' ἡμᾶς μαθεῖν.

quem locum recte huc rettulit Grauertus, qui in Museo Rhenano vol. II p. 59 sqq. de hac Aristophanis comoedia disputavit. Sane autem ex illo loco nihil certi comperimus de tempore, quo Sicon vixerit, nam coquus ille, quem induxit

Sosipater, nihil aliud dicit, quam se antiquam illam artis culinariae laudem, quam inchoaverit Sicon, sustentare. Iam vero Athenienses, qui usque ad belli Peloponnesiaci finem aliquam certe speciem antiquae simplicitatis et continentiae servaverant, post illud tempus, cum nihil sublimius honestiusque eorum animos agitaret, prorsus diffluebant deliciis et voluptatibus, maximeque viguit illo tempore, quod bellum Peloponnesiacum proxime insecutum est, artis culinariae studium: namque quemadmodum aetate provectiores eiusmodi delicias studiose expetunt, ita etiam senescentes et confecti propemodum iam populi summam victus cultusque mollitiem et depravationem sequuntur, id quod mediae comoediae reliquiae satis dilucide ostendunt: itaque circa illud tempus Siconem artis illius auctorem potissimum floruisse censeo. Ipsum quidem nomen comoediae inditum *Αἰολοσίκων* Grauertus recte explicat, exemplis consimilibus adiectis, de homine, qui Aeoli et Siconis simul indolem coniunxerit duasque quasi induerit personas. At quod idem Grauertus censet, totam hanc fabulam in deridenda Euripidis tragoedia versatam esse, nec comoediae reliquiis confirmari potest, et omnino adversatur naturae ac rationi poesis: quamquam hic error, inveteratus ille quidem, hic perstringi tantum potest. Imo Aristophanes fabulam illam antiquam de Aeolo ita tractavit atque lepide immutavit, ut sui saeculi imaginem haud obscuram exhiberet: et exagitavit ille quidem maxime insanas libidines illamque victus exquisitam luxuriam, de qua modo dixi: documento sunt fragmenta huius comoediae: adde praeterea Libanium Epist. 420 p. 215: *φρονεῖ μὲν μεῖζον Ἀλκιβιάδου, ποιεῖ δὲ τὰ Σίκωνος, ὅ τι δὲ οὗτος ἔδρα τὸν Ἀριστοφάνην ἐροῦ.*

I.

Athenaeus VII p. 276 c: *Τῶν δὲ παρόντων γραμματικῶν τις ἀποβλέψας εἰς τὴν τοῦ δείπνου παρασκευὴν ἔφη, εἶτα πῶς δειπνήσομεν τοσαῦτα δεῖπνα; ἴσως διὰ νυκτός; ὡς ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης ἐν Αἰολοσίκωνι εἶπεν, οὕτως*

λέγων οἱονεὶ δι' ὅλης νυκτός. Non ipsa poetae verba adhibuit Athenaeus, sed nihil aliud significavit, quam in hac Aristophanis fabula convivium per totam noctem continuari.

II.

Ἀλλ' ἄνυσον· οὐ μέλλειν ἐχρῆν, ὡς ἀγοράσω
Ἁπαξάπανθ' ὅσ' ἂν κελεύῃς, ὦ γύναι.

Suidas v. Ἀγοράσαι et Gramm. Bekkeri vol. I p. 331 26: Ἀγοράσαι λέγουσι, τὸ δ' ἀγορᾶν βάρβαρον, παραδειγμάτων δὲ μεστὰ πάντα, εἰλήφθω δ' ὅμως Ἀριστοφάνους ἐξ Αἰολοσίκωνος (om. Gramm. Bekk.) Ἀλλ' ἄνυσον κτλ. Legebatur ὅσα κελεύεις, quod correxit Bekkerus. Loquitur haec ipse Aeolosicon, coenam apparaturus. Ceterum de notione verbi ἀγοράζειν cfr. Phrynichus Bekk. I p. 20 6 et Antiatticista ibid. p. 78 8.

III.

Ὅπερ δὲ λοιπὸν μόνον ἔτ' ἦν ἐν τῇ γνάθῳ
Διώβολον, γεγένητ' ἐμοὶ δικόλλυβον.

Pollux IX 63: Ἔστι δὲ καὶ τὸ διώβολον ἐν Αἰολοσίκωνι Ἀριστοφάνους. Ὅπερ λοιπὸν μόνον ἦν ἐν τῇ γνάθῳ διώβολον γένηταί μοι; sed cod. Falckenb. addit ἰδικολλοικόν, quod homines docti non recte spreverunt; vidit aliquid Heringa, qui coniecit ἐγέννησεν ἤδη κόλλυβον, at scribendum erat γεγένητ' ἐμοὶ δικόλλυβον, et priore versu inserendum ἔτι: hoc enim dicit Aeolosicon, duos obolos imminutos esse, ut vix duo asses sibi supersint. Δικόλλυβον etsi alias non inveni, recte tamen est formatum, quemadmodum τρικόλλυβον dicitur, vid. Pollux IX 72: εἴη δ' ἂν καὶ κόλλυβον λεπτόν τι νομισμάτιον. Καλλίμαχος γοῦν ἔφη περὶ τῶν ἐν ᾅδου λέγων· Ἐκ τῶν, ὅκου βοῦν κολλύβου πιπρήσκουσιν. ὡς ἂν εἴποι τὶς τοῦ προςτυχόντος (cfr. Eupol. Πόλεις V: Γυναῖκ' ἐκίνουν κολλύβου καὶ παῖδα καὶ γέροντα.) καὶ τρικόλλυβον οἱ ποιηταὶ σμικρὸν νόμισμα. Adde

Hesychium: *Τρικόλλυβον· νομισμάτιόν τι.* Homines autem plebeii solebant asses ore condere, vid. Vesp. 787: *Αἴσχιστα γάρ τοί μ' εἰργάσατο Λυσίστρατος Ὁ σκωπτόλης· δραχμὴν μετ' ἐμοῦ πρώην λαβὼν Ἐλθὼν διεκερμάτιζεν ἐν τοῖς ἰχθύσιν, Κἄπειτ' ἐπέθηκε τρεῖς λοπίδας μοι κεστρέων· Κἀγὼ 'νέκαψ'. ὀβολοὺς γὰρ ᾠόμην λαβεῖν, Κᾆτα βδελυχθεὶς ὀσφρόμενος ἐξέπτυσα.* Aliter Fritzschius Emendatt. Aristoph. p. 17 haec constituit, qui de viliore facto argento accipit, comparans Ran. 725. Eccles. 816 sqq.

IV.

Λοίδυξ, θυεία, τυροκνῆστις, ἐσχάρα.

Pollux X 104: *Τυροκνῆστις ἔστιν — ἐν Ἀριστοφάνους Αἰολοσίκωνι Λοίδυξ κτλ.* Coqui vasa enumerantur, comparant Vesp. v. 938: *Λοίδυκα, τυροκνῆστιν, ἐσχάραν, χύτραν.* *Ἐσχάρα* quid sit explicat Phrynichus Bekkeri I p. 40 15: *Ἐσχάρα, τὸ σκεῦος ἐφ' ᾧ ὀπτᾶται κρέας ἢ ἰχθύς.*

V.

Καὶ μὴν τὸ δεῖν', ἀκροκώλια δή σοι τέτταρα
ἥψησα τακερά.

Athenaeus III p. 95 E: *Ἀκροκωλίων δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης Αἰολοσίκωνι Καὶ μὴν κτλ.* Scripsi *δή σοι*, vulgo *δέ σοι*, quod vix ferri potest. Haec quoque Aeolosiconis sunt verba.

VI.

Τῶν δὲ γηθύων
ῥίζας, ἐχούσας σκοροδομίμητον φύσιν.

Athenaeus VII p. 372 A: *Μνημονεύει τῶν γηθυλλίδων καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Φιλοκτήτῃ οὕτως· Ἐν δὲ σκόροδα δύο καὶ γαθυλλίδες δύο· καὶ Ἀριστοφάνης Αἰολοσίκωνι δευτέρῳ· Τῶν δὲ κτλ.* At vero illud *δευτέρῳ* sive *βῳ* prorsus abiciendum, ortum enim est ex repetito illo *δύο* sive *β'*, quod in Epicharmi versu praecessit. Deinde legebatur *σκοροδότμητον*, quod correxit Toupius; Fritzschius *σκροδόμιμον τὴν φύσιν.*

VII.

Ἥκω Θεαρίωνος ἀρτοπώλιον
λιπών, ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἐδώλια.

Athenaeus III p. 112 C: Οὗτός ἐστι Θεαρίων ὁ ἀρτοποιός, οὗ μνημονεύει Πλάτων ἐν Γοργίᾳ συγκαταλέγων αὐτῷ Μίθαικον, οὕτως γράφων — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ καὶ Αἰολοσίκωνι διὰ τούτων· Ἥκω Θεαρίωνος κτλ. Graviter exercuit homines doctos hic Athenaei locus, Grauertus enim corrigit ἐν Γηρυτάδῃ ἢ Αἰολοσίκωνι, quod quam sit improbabile nihil adtinet dicere, Dindorfius autem legi vult: ἐν Γηρυτάδῃ διὰ τούτων· Ἥκω Θεαρίωνος — ἐδώλια· κἀν Αἰολοσίκωνι, quae correctio nimis violenta est. Simplicissima ea est ratio, quam ipsa Athenaei verba commendant, ut in utroque dramate iidem hi versus usurpati sint ab Aristophane: solet enim poeta ea quae satis commode ipsi videntur dicta esse vel integra vel leviter tantum correcta iterare; compares Vesp. v. 1029 sq. cum Pac. 751 sq. quae consulto sunt repetita; alia fortuito prorsus congruunt, ut Equitt. v. 155 cum Pac. v. 886. Quid quod saepe in eadem comoedia eadem iterantur, ut in Avibus v. 192 et v. 1218, in Equitt. v. 96 et v. 114, in Nubb. 113 et 883. Hos autem versus bis in duabus comoediis positos esse, eo minus est mirum, quod compositi sunt ad similitudinem exordii nobilissimi, quo usus est Euripides in Hecuba:

Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
λιπών, ἵν' Ἅιδης χωρὶς ᾤκισται θεῶν.

atque ita comparati sunt versus, ut utrique comoediae satis bene conveniant. Etenim haec quoque Aeolosicon ille dicit, quem gravitatem tragici sermonis imitari consentaneum est, aptaque satis est Thearionis commemoratio: pariterque commodissima sunt Gerytadi, in qua fabula Aristophanes saepius hoc ipsum Hecubae exordium risit. Vs. 1 Θεαρίωνος Toupius I p. 15, vulgo Θεαρίων, ὅς. Vs. 2 ἐδώλια Casaubonus, libri ἐδωδία. De Thearione vid. Plato Gorgia p. 518 B. unde saepius Aristides eius mentionem fecit vol. III p. 144.

180. 203. 245. 251. 327. 445. ed. Cant. et scholiasta Dindorfii vol. III p. 456. 514. 609. 628. Adde Simplic. in Epictet. p. 269 ed. Lugd. 1640: *Οὐδὲ γὰρ πρὸς Θεωρίωνας καὶ Παξάμονας ἡμᾶς ἡ φύσις ᾠκείωσε καὶ τὴν μαγειρικὴν κακοτεχνίαν.* scrib. *Θεαρίωνας καὶ Παξάμους*, de Paxamo vid. Athen. IX p. 376 D. Pollux VI 70.

VIII.

Καί κ' ἐπιθυμήσειε νέος νῆς ἀμφιπόλοιο.

Herodianus *περὶ μον. λέξ.* p. 7, 11: *Ἀλλὰ καὶ ἡ νέα νῆ εἰρημένον — παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν δινσίλλωνι καὶ ἐπιθυμήσειε κτλ.* Correxit haec Dindorfius, qui comparat Ecclesiaz. v. 1050 sqq. sed illius loci alia est ratio: videtur hic versus ex oraculo depromtus esse, in quo significabatur incestus ille amor, quem Euripides in Aeolo exhibuerat, quemque Aristophanes in hanc comoediam inde transtulit.

IX.

Κοιτὼν ἁπάσαις εἷς, πύελος δὲ μί' ἀρκέσει.

Pollux I 79: *κοιτών, εἰ γὰρ καὶ Μένανδρος αὐτὸ βαρβαρικὸν οἴεται, ἀλλ' Ἀριστοφάνης τὰ τοιαῦτα πιστότερος αὐτοῦ ἐν Αἰολοσίκωνι· Κοιτὼν κτλ.* De mulierum libidinibus agi videtur.

X.

Καὶ διαστίλβονθ' ὁρῶμεν
ὥσπερ ἐν καινῷ λυχνούχῳ
πάντα τῆς ἐξωμίδος.

Pollux X 116: *Ὁ δὲ λυχνοῦχος — ἐν δὲ τῷ Ἀριστοφάνους Αἰολοσίκωνι Καὶ διαστίλβ. κτλ.* legebatur *κενῷ*, quod correxit Salmasius. Athenaeus XV p. 1561 ed. Dind. in cod. A: *Ὅτι δὲ λυχνοῦχοι οἱ νῦν καλούμενοι φανοι ὠνομαζοντο . . . . φανης ἐν . . . λοσι . . . . πα . . . . σιν κα . . . στιλ . β θορω ὁμοίως περ ἐν κενω λυχνουχω παντ . . . σ ἐξωμιδος.* Recte versus disposuit Dindorfius.

Sermo est de veste pellucida, quae mulieris pulcritudinem prodit. *Λυχνοῦχος* quid sit accurate exponit Phrynichus Bekkeri vol. I p. 50 23: *Λυχνοῦχος, λαμπτήρ, φανὸς διαφέρει. λυχνοῦχος μέν ἐστι σκεῦός τι ἐν κύκλῳ ἔχον κέρατα, ἔνδον δὲ λύχνον ἡμμένον, διὰ τῶν κεράτων τὸ φῶς πέμποντα· λαμπτὴρ δὲ χαλκοῦν ἢ ξύλινον λαμπάδιον ὅμοιον, ἔχον θρυαλλίδα· φανὸς δὲ φάκελός τινων συνδεδεμένος καὶ ἡμμένος.*

XI.

Α. Οὐκ ἐτός, ὦ γυναῖκες,
πᾶσι κακοῖσιν ἡμᾶς
φλῶσιν ἑκάστοτ' ἄνδρες;
Β. Δεινὰ γὰρ ἔργα δρῶσαι
λαμβανόμεσθ' ὑπ' αὐτῶν.

Hephaestio p. 51 ed. Gaisf.: *Τὰ δὲ εἰς τὸν ἀμφίβραχυν ἢ βακχεῖον, δίμετρα μέν, τὰ ἐξ Αἰολοσίκωνος Ἀριστοφάνους Οὐκ ἐτὸς κτλ.* Mulieres de ipsarum foedis libidinibus colloquuntur, distribui autem ita, ut duae personae canticum illud recitent. Vs. 3 Dindorfius *ἑκάστοθ' ἄνδρες* scripsit. Ad hanc fabulam probabiliter rettulit Dindorfius alium locum apud Athen. I p. 48 E:

Ὅστις ἐν ἡδυόσμοις
Στρώμασι παννυχίζων
τὴν δέσποιναν ἐρείδεις,

de quo loco dicetur infra Inc. Com. Fr.

XII.

Καὶ δι' ὀπῆς κἀπὶ τέγους.

Pollux X 25: *Ἡ δὲ ὀπὴ εἴρηται ἐν Αἰολοσίκωνι Ἀριστοφάνους Καὶ δι' κτλ.* De adulteris haec videntur dicta esse, comparat Grauert Xenarchum apud Athenaeum XIII p. 569 B: *Μὴ κλίμακ' αἰτησάμενον εἰσβῆναι λάθρα, Μηδὲ δι' ὀπῆς κάτωθεν ἐκδῦναι στέγης, Μηδ' ἐν ἀχύροισιν εἰσενεχθῆναι τέχνῃ.*

XIII. XIV. XV. XVI.

Pollux IX 89: *Ἐν — τῷ Αἰολοσίκωνι τὸ μὴ ἔχειν κέρματα ἀκερματιᾶν ὠνόμασεν.* vulgo male legitur *ἀκερματίαν.* Correxit etiam Fritzschius Emendatt. in Aristoph. p. 18. — Idem X 24: *Παρὰ δὲ Ἀριστοφάνῃ ἐν Αἰολοσίκωνι καὶ κλειδίον.* — Idem X 118: *Ὅταν δ' εἴπῃ ἐν τῷ Αἰολοσίκωνι Ἀριστοφάνης Δυοῖν λυχνιδίοιν, δῆλον ὅτι λυχνία εἴρηκεν, ἀλλ' οὐ λύχνους μικρούς.* — Idem X 128: *Ἐν δὲ Ἀριστοφάνους Αἰολοσίκωνι καὶ σμηματοφορεῖον.* addunt haec codd., nisi quod Falckenb. *σμηματοφόρον* exhibet.

XVII.

Scholiasta Pacis v. 740: *Ἀριστοφάνης ὡς γαστρίμαργον τὸν Ἡρακλέα κωμῳδεῖ καὶ ἐν Ὄρνισι καὶ ἐν Αἰολοσίκωνι.* videntur igitur Herculis quoque in hac fabula fuisse partes.

ΑΜΦΙΑΡΑΟΣ.

Hanc fabulam doctam esse praetore Chabria Olymp. XCI 2 docet argum. Avv. II: *Ἐπὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου, εἰς δὲ Λήναια τὸν Ἀμφιάραον ἐδίδαξε διὰ Φιλωνίδου.* quae comoedia eum proxime praegressa sit Aves, ad huius comoediae similitudinem quin accesserit, non dubitari potest. Syracosius autem tunc tulerat legem, qua comoediae licentia coerceretur, de qua praeter alios dixit Meineke vol. I p. 12; recte autem, ut arbitror, Droysenus in Museo Rhen. vol. IV p. 60 statuit, hac lege illud potissimum vetitum esse, ne commemorarentur ii, qui propter mysteria profanata in iudicium essent vocati: itaque sane non omnis omnino comoediae libertas erat sublata, at quoniam illa actione nihil tunc erat memorabilius nihilque gravius, comici autem poetae praesens tantum tempus quodque quoque tempore maxime eminet spectant, pro-

fecto illo anno nervi comoediae elisi erant: itaque etiam hanc fabulam magis compositam remissamque fuisse consentaneum est. Existimant autem Bentleius, Suevernius, alii Amphiarai expeditionem adversus Thebas exhibitam fuisse, ut Niciae cunctabundus animus in Sicula expeditione ante oculos spectantibus proponeretur; quam coniecturam illi ex solo nomine fecerunt, namque nihil reperitur in comoediae reliquiis, quod hanc opinionem confirmet. At nomen accepit fabula ab Amphiarao heroe, qui divinis honoribus cultus non solum consulentibus oracula edebat, verum etiam pariter atque Aesculapius morbis medebatur. Amphiarai oraculum in confiniis Atticae et Boeotiae non procul ob Oropo erat, vid. Pausan. I 34 1, qui deinde addit: *Λέγεται δὲ Ἀμφιαράῳ φεύγοντι ἐκ Θηβῶν διαστῆναι τὴν γῆν καὶ ὡς αὐτὸν ὁμοῦ καὶ τὸ ἅρμα ὑπεδέξατο· πλὴν οὐ ταύτῃ συμβῆναί φασιν, ἀλλά ἐστιν ἐκ Θηβῶν ἰοῦσιν ἐς Χαλκίδα Ἅρμα καλούμενον· θεὸν δ' Ἀμφιάραον πρώτοις Ὠρωπίοις κατέστη νομίζειν.* Ara in honorem Amphiarai exstructa simul etiam Iasoni sacra erat, vid. ibid. 3: *τετάρτη δέ ἐστι τοῦ βωμοῦ μοῖρα Ἀφροδίτης καὶ Πανακείας, ἔτι δὲ Ἰασοῦς καὶ Ὑγιείας καὶ Ἀθηνᾶς Παιωνίας.* atque Iaso apud Aristophanem ipsius Amphiarai est filia, vid. Fragm. VII, alias Aesculapii esse dicitur. Prope fanum erat fons sacer, e quo olim Amphiaraus divinis ornatus honoribus ab inferis rediit, Pausan. ibid. 4: *ἔστι δὲ Ὠρωπίοις πηγὴ πλησίον τοῦ ναοῦ, ἣν Ἀμφιαράου καλοῦσιν κτλ.* aqua autem fontis erat frigidissima, qua aegroti lavabantur, vid. Xenoph. Memorab. III 13 3: *Πότερον δέ, ἔφη, τὸ παρὰ σοὶ ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἐστιν, ἢ τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ; Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ ἔφη. Πότερον δὲ λούσασθαι ψυχρότερον τὸ παρὰ σοὶ ἢ τὸ ἐν Ἀμφιαράου; Τὸ ἐν Ἀμφιαράου, ἔφη.* Huc pertinet Fragm. X. Aegrotos potissimum Amphiarai oraculum petivisse ostendit titulus prope Oropum repertus Boeckh. Corp. Inscr. vol. I no. 1570. ubi inter alia donaria in templo huius Amphiarai vetustate collapsa (*Ἄρχοντος ἐν κοινῷ Βοιωτῶν Στράτωνος, ἱερέως δὲ τοῦ Ἀμφιαράου Ἐπι-*

κράτου — ἐπειδὴ συμβαίνει τινὰ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ἀμφιαράου ἀργυρωμάτων ἀχρεῖα γεγονέναι κτλ) haec quoque memorantur: *Μέλανος προσώπιον. Βοΐσκου προσώπιον. Φιλίας τιτθός. Ἀρσίνου αἰδοῖον. (Κή) πωνος αἰδοῖον. Εὐφροσύνης τιτθός Φαττίου χείρ.* Oracula Amphiarai memorat Pausanias ibid. 4, atque oraculum, etiam in Aristophanis comoedia exhiberi videtur, Fragm. VIII; addit autem Pausanias heroem plerumque in somnis suam cubantibus in fano voluntatem significasse: *Δοκῶ δὲ Ἀμφιάραον ὀνειράτων διακρίσει μάλιστα προσκεῖσθαι· δῆλον δέ, ἡνίκα ἐνομίσθη θεὸς δι' ὀνειράτων μαντικὴν καταστησάμενος, καὶ πρῶτον μὲν καθήρασθαι νομίζουσιν ὅστις ἦλθεν Ἀμφιαράῳ χρησόμενος· ἔστι δὲ καθάρσιον τῷ θεῷ θύειν· θύουσι δὲ αὐτῷ καὶ πᾶσιν ὅσοις ἐστὶν ἐπὶ ταὐτὸ τὰ ὀνόματα· προεξειργασμένων δὲ τούτων, κριὸν θύσαντες καὶ τὸ δέρμα ὑποστρωσάμενοι καθεύδουσιν ἀναμένοντες δήλωσιν ὀνείρατος.* Adde praeterea Herodot. VIII 134: *τοῦτο δὲ ξεῖνόν τινα καὶ οὐ Θηβαῖον χρήμασι πείσας κατεκοίμισε ἐς Ἀμφιάρεω.*

Itaque in hac comoedia Aristophanes senem exhibuit, gravi morbo vexatum, qui denique de salute desperans uxore comite ad Amphiaraum se confert, ut ab hoc opem impetret: in integrum sane ut videtur restituitur ille senex et iuvenile robur recipit, sed non Amphiarao auctore, verum alio quo modo, ludicro fortasse, quem finxit poeta. Etenim comicus poeta hac imagine senis aegrotantis et Amphiaraum consulentis proposita hoc potissimum spectavit, ut vanam rideret Atheniensium superstitionem. Vidit igitur aliquid Suevernius, qui in comment. de Avv. p. 58 sq. Niciam vexatum fuisse in hac comoedia coniecit, quamvis a recta ratione aberraverit. Atheniensium autem credulitas et inanis superstitio maxime apparuit eo tempore, quo in Siciliam expeditio parabatur, cum cives morbi pestiferi vi et belli calamitate vix liberati (apud Thucyd. VI 12 Nicias dicit: *νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν.* et ipse Thucyd. VI 26: *ἄρτι ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενη-*

μένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν.) omnem omnino fiduviam in vatum promissis reponerent, et inter spem metumque fluctuarent, vid. Thucyd. VI c. 24 et c. 31. Et vatum quidem oracula plurima ferebantur, quae saepe sibi prorsus adversabantur, vid. Plutarch. vit. Nic. c. 8: *Καίτοι λέγεται πολλὰ καὶ παρὰ τῶν ἱερέων ἐναντιοῦσθαι πρὸς τὴν στρατείαν, ἀλλ' ἑτέρους ἔχων μάντεις ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκ δή τινων λογίων προὔφερε παλαιῶν, μέγα κλέος ἔσεσθαι τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ Σικελίας κτλ.* Cuius vanitatis postea valde poenituit Athenienses, vid. Thucyd. VII 1: *ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι, καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν, ὡς λήψονται Σικελίαν.* documento est vel maxime Euripidis Electra, quam tragoediam continuo post calamitatem illam Siculam doctam esse demonstrabo alias. Illa autem superstitione maxime insignis erat Nicias, de quo Thucydides VII 50: *καὶ Νικίας, ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος, οὐδ' ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, πρὶν ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι.* et eundem propter hanc religionem digno ornat praeconio VII 86: *Ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι διὰ τὴν νενομισμένην εἰς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν.* Adde Plutarchum in vita Niciae c. 4 et 5. At ob id ipsum graves poenas dedit comicis poetis, quemadmodum Aristophanes in Equitibus superstitiosum Niciae animum eximie depingit: hic autem eo maxime tempore, quod Siculam praecessit expeditionem, timidum animum ostenderat, itaque veri sane est simile Aristophanem etiam in hac comoedia Niciae non pepercisse. At vero senex ille, quem repraesentavit poeta, non est Nicias quasi aliquis, sed ipse populus Atheniensis, qui a religionis vinculo solutus repuerascit et iuvenilia audet facinora, quemadmodum in Equitibus senex ille *Δῆμος* recoctus et purgatus a vitiis resipiscit, vel in Vespis Philocleon a nimia iudicandi libidine liberatur, vel in *Senectute* senes illi omnibus malis exuti lasciviunt: ex quibus exemplis satis superque apparet, quantum Aristophani haec imago placuerit. Et Theopompus

quoque, si recte conieci, in fabula, quae *Παῖδες* inscribitur, similem repraesentaverat speciem.

I.

Α. Γύναι τί τὸ ψοφῆσάν ἐσθ᾽. Β. ἀλεκτρυὼν τὴν κύλικα καταβέβληκεν. Α. Οἰμώζουσά γε.

Scholiasta Nubb. 683: *Οὐκ ἂν ἄλλως λέγοιτο τοῦτο, εἰ μὴ ἐν ἔθει ἦν τότε καὶ τὴν θήλειαν ἀλεκτρυόνα καλεῖν· σαφὲς δὲ γίνεται ἐν Ἀμφιαράῳ· Γύναι τί τὸ ψοφῆσαν κτλ.* **legebatur** *ἔστιν, ἡ ἀλεκτρυὼν — οἰμώξουσά γε,* **quae correxit Brunkius. Colloquitur autem decrepitus ille et viribus defectus senex cum uxore.**

II.

Ἔπειτ᾽ ἔρειξον ἐπιβαλοῦσ᾽ ὁμοῦ πίσοις.

Pollux VII 181: *Ἐρείκειν — Ἀριστοφάνης γὰρ ἐν Ἀμφιαράῳ φησὶν Ἔπειτ᾽ ἔρειξεν ἐπ. ὁ. πίσους. ἔρειξεν,* **quod barbarum est, debuit enim** *ἤρειξεν* **scribi, correxi, item scripsi** *πίσοις,* **nam cod. Falckenb.** *πισοῖς.* **Respicit haec Pollux VI 60:** *Ἀριστοφάνης δὲ καὶ πληθυντικῶς λέγει τοὺς πίσους.* **Haec quoque morosus ille senex loquitur, qui uxorem sibi** *φακῆν* **parare iubet, ut coniicio. Senes enim et aegroti hac fruebantur, ut est in Vespis v. 871:** *ΒΔΕΛ. Καὶ πῦρ γε τουτὶ καὶ προσέστηκεν φακῆ, Ῥοφεῖν ἐὰν δέῃ τι. ΦΙΛ. Τοῦτ᾽ αὖ δέξιον. Κἂν γὰρ πυρέττω, τόν γε μισθὸν λήψομαι. Αὐτοῦ μένων γὰρ τὴν φακῆν ῥοφήσομαι.*

III.

Ὅστις φακῆν ἥδιστον ὄψων λοιδορεῖς.

Athenaeus IV p. 158 C: *Ἀριστοφάνης — ἐν Ἀμφιαράῳ Ὅστις κτλ. ὄψον* **cod. P et Eustath. p. 1572 51:** *φακέα φακῆ τὸ κατά τινα παλαιὸν ἥδιστον ὄψον.* **Dicit haec mulier, cum aegrotus ille senex, modo quod desideraverat, repudiaret.**

IV.

Πόθεν ἂν λάβοιμι βύσμα τῷ πρωκτῷ φλέων;

Scholiasta Ran. 246: *Φλέω, λοχμῶδες φυτόν. — μέμνηται αὐτοῦ καὶ ἐν Ἀμφιαράῳ· Πόθεν ἂν κτλ.* Eadem Suidas v. *φλέων*, nisi quod *τῷ πρωκτῷ βύσμα* legit. Cfr. Phrynich. Bekker. I p. 70 26. Haec quoque misere affectus senex loquitur. At cum non iam tolerare diutius posset uxor, senem ad Amphiarai fanum advexit, quemadmodum Bdelyceon patrem Aeginam misit in Vespis v. 121: *Ὅτε δῆτα ταύταις ταῖς τελεταῖς οὐκ ὠφέλει, Διέπλευσεν εἰς Αἴγιναν· εἶτα συλλαβὼν Νύκτωρ κατέκλινεν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ.*

V.

Λαμπτρεὺς ἔγωγε τῶν κάτω.

Harpocratio *Λαμπτρεῖς — Λαμπτραὶ δῆμος τῆς Ἐρεχθηΐδος — δύο δέ εἰσι Λαμπτραί, αἱ μὲν παράλιαι, αἱ δὲ καθύπερθεν. Ἀριστοφάνης Ἀμφιάρεῳ· Λαμπτρεὺς κτλ.* Senex haec dicere videtur, cum ad Amphiarai fanum pervenisset.

VI.

Νόσῳ βιασθεὶς ἢ φίλων ἀχηνίᾳ;

Suidas: *Ἀχηνία· ἀπορία, πενία, Ἀριστοφάνης Ἀμφιαράῳ· Νόσῳ β. κτλ.* Gramm. Bekkeri I p. 474 7: *Ἀχηνία· ἀπορία, πενία. Ἀριστοφάνης οὕτως εἴρηκεν.* In fine interrogandi notam posui, quam instituta sententia requirit, sciscitatur autem aliquis, fortasse sacerdos ex sene, quid ab oraculo petat. Ipsa autem illa verba prope ad tragicam accedunt gravitatem.

VII.

Ἀλλ' ὦ θύγατερ, ἔλεξ' Ἰασοῖ πρευμενής.

Scholiasta Pluti v. 701: *Προσῆκε τῷ Ἀσκληπιῷ ἡ Ἰασὼ παρὰ τὴν ἴασιν ὠνομασμένη· ἀλλὰ καὶ θυγατέρα τοῦ Ἀμ-*

φιαράου αὐτὴν εἶπεν ἐν ἐκείνοις· Ἀλλ' ὦ θύγατερ ἔλεξά σοι πρευμενής. Emendavit Seidlerus. Hesychius: *Ἰασὼ παρὰ τὸ ἰᾶσθαι. φησὶ δὲ Ἀριστοφάνης καὶ Ἀμφιαράου θυγατέρα εἶναι Ἰασώ.* Quemadmodum in Pluto Aesculapius, in cuius templo decrepitus Plutus incubat, Iaso et Panaceam comites vel filias habet, ita in hac comoedia ad Amphiaraum easdem transtulit poeta, cfr. de Amphiarao Pausaniam I 34 3, de Aesculapio Aristidem I p. 79 ed. Dind.: *ἔτι δὲ ὑμῶν τε αὐτῶν καὶ ἀδελφῶν, οἷς Ἰασώ τε καὶ Πανάκεια καὶ Αἴγλη σύνεστι καὶ Ὑγίεια, ἡ πάντων ἐπίρροπος, Ἠπιόνης δὴ παῖδες ἐπώνυμοι.*

VIII.

Ὀσφὺν δ' ἐξ ἄκρων διακίγκλισον ἠΰτε κίγκλος
ἀνδρὸς πρεσβύτου· τελέειν δ' ἀγαθὴν ἐπαοιδήν.

Aelianus de Nat. Anim. XII 9: *Κινεῖ δὲ (ὁ κίγκλος) καὶ τὰ οὐραῖα πτερὰ — μέμνηται δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦδε Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Ἀμφιαράῳ λέγων· Ὀσφὺν κτλ.* Vs. 1 legebatur *κίγκλου*, quod minus aptum, cfr. Photius p. 163 20: *Κίγκλος· ὄρνεον τὴν ὀσφὺν πολλὰ κινοῦν, ὅ τινες σεισοπυγίδα καλοῦσιν. Διακίγκλισον* respexit Hesychius: *Διακίγκλισον· διάσεισον, κίγκλος δὲ ὄρνεον ἡ σεισοπυγίς.* — Vs. 2 legebatur *τελέει*, quod omnino ferri non potest. Infinitivus pro imperativo ne Atticis quidem inusitatus, Phrynichus Bekkeri I p. 4, 7: *Αὐτοσχεδιάζειν σύ, ἥκειν σύ· ἀντὶ τοῦ αὐτοσχεδίαζε σὺ καὶ ἧκε σύ. Ἀττικὸν τὸ σχῆμα, απαρέμφατον ἀντὶ προστακτικοῦ* Cfr. Ran. 132: *τόθ' εἶναι καὶ σὺ σαυτόν.* Haec autem ad modum oraculi praecipiuntur mulieri, ut senis robur excitet.

IX.

Pollux II 176: *Τὸ δὲ ἐπεγείρειν τὸ αἰδοῖον ταῖν χεροῖν καὶ ἀνακνᾶν ἀναφλᾶν Ἀριστοφάνης ἐν Ἀμφιαράῳ λέγει.* Ita Dindorfius scripsit, recte fortasse, sed vulgo legitur *ἀναφλᾶν καὶ ἀνακλᾶν*, et ita fere codd. nisi quod

nonnulli ἀναφλᾶν prorsus videntur omittere. Etymol. M. p. 795 36 et Photius p. 650 17: φλᾶν τύπτειν ἢ μαλάττειν· καὶ τὸ ἀναμαλάττειν ἀναφλᾶν (hoc omisit Photius) Ἀριστοφάνης, qui quidem fortasse respexerunt Lysistr. v. 1099: Αἴκ' εἶδον ἀμὲ τὤνδρες ἀναπεφλασμένως. Cfr. praeterea Etymol. M. p. 100 14: Ἀναφλᾶν, χειροτριβεῖν τὸ αἰδοῖον· οἱ δὲ στυλῶσαι corr. τυλῶσαι. vid. Pollux II 176: ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τύλος τὸ αἰδοῖον, ὅθεν καὶ Φερεκράτης τὸ γυμνοῦν αὐτὸ τῇ χειρὶ ἀποτυλοῦν εἶπε. Alibi est ἀναψαθάλλειν τὸ πέος, vid. Phrynich. Bekkeri vol. I 9, 6 eodemque modo in Platonis Cleophonte scribendum: πέος ἐψάθαλλε λεῖος ὤν.

X.

Antiatticista Bekkeri I p. 81 24: Ἀκραιφνὲς ὕδωρ. Ἀριστοφάνης Ἀμφιαράῳ. Phrynichus ibid. p. 23 4: Ἀκραιφνὲς ὕδωρ. τὸ ἀμιγὲς καὶ καθαρὸν ἑτέρας ἐπιρροῆς. Fortasse dictum de fonte Amphiarai sacro.

XI.

Καὶ τοὺς μὲν ὄφεις, οὓς ἐπιπέμπεις,
ἐν κίστῃ που κατασήμηναι
καὶ παῦσαι φαρμακοπωλῶν.

Pollux X 180: Κίσται — καὶ αἱ τῶν φαρμακοπωλῶν ἂν καλοῖντο, ὡς ἐν Ἀμφιάρεῳ Ἀριστοφάνης· Καὶ τοὺς κτλ. Sic codd. optimi, alii ἐπιτέμνεις et similia peccant. Increpat autem chorus, ut videtur, Amphiaraum, cuius opem repudiat, cum senex iam iuvenile robur recuperaverit.

XII.

Antiatticista Bekkeri I p. 82 5: Ἀνθρωπίζεται, Ἀριστοφάνης Ἀμφιαράῳ. Pollux II 5: Ἀνθρωπίζεται φησὶν Ἀριστοφάνης. De sene repuerascente dictum.

XIII.

Erotianus p. 444 ed. Franz: Λεβηρίδος, ὑμενώδους ἀποσύρματος, ὅπερ ἐστὶ τὸ τῶν ὄφεων λεγόμενον γῆρας,

ὡς καὶ Ἀριστοφάνης Ἀμφιαράῳ καὶ Στράττις ἐν Φοινίσσαις. Accuratius Hesychius: Γυμνότερος λεβηρίδος Ἀριστοφάνης φησί· τυφλότερος λεβηρίδος. ἔστι δὲ λεβηρὶς τὸ τοῦ ὄφεως γῆρας διὰ τὸ λέπος εἶναι· κενὸν δὲ τελέως ἐστὶ τοῦτο καὶ τυφλόν· τὰς γὰρ ὀπὰς μόνας ἔχει τῶν ὀφθαλμῶν· τάττουσι δὲ τὴν λέξιν ἐπὶ τέττιγος καὶ συνόλως ἐπὶ τῶν ἀποδυομένων τὸ γῆρας. τριχῇ δὲ ἀναγράφουσι τὴν παροιμίαν, καὶ οἱ μὲν τυφλότερος λεβηρίδος, οἱ δὲ κενότερος, οἱ δὲ γυμνότερος. Adde Suidas v. γυμνότερος, Photius p. 611 23, Zenobius II 95.

XIV.

Καὶ νὴ Δί' ἐκ τοῦ δωματίου γε νῷν φέρε
κνέφαλλον ἅμα καὶ προσκεφάλαιον τῶν λινῶν.

Herodianus περὶ μον. λέξ. p. 39 15: Τύλη ὅπερ σύνηθες Ἀττικοῖς, κνέφαλλον καλεῖν, ὁμωνύμως τῷ περιεχομένῳ τὴν περιέχουσαν. Ἀριστοφάνης Ἀμφιάρεῳ· Καινὴ διὲκ τοῦ δ. γένων φέρε κν. ἅμα κ. πρ. ἐκ τῶν λινῶν. correxit Dindorfius. quamquam ego quidem aliquando conieci legendum esse: Κλινίδιον ἐκ τοῦ δωματίου γε νῷν φέρε, Κνέφαλλον ἅμα κτλ. Pollux X 40: ἐν δὲ Ἀμφιάρεῳ Ἀριστοφάνους· Κνέφαλον ἅμα καὶ προσκεφάλαιον τῶν λινῶν· δηλονότι ὡς καὶ σκυτίνων καὶ ἐρεῶν γιγνομένων. Senex ille, postquam exuit senectam, lasciviens cum uxore ut concumbat, parat: cfr. Lysistrat. v. 926: ΜΥΡΡ. Φέρε νῦν ἐνέγκω κλινίδιον νῷν. — ἰδού, κατάκεισ' ἀνύσας τι, κἀγὼ 'κδύομαι. Καί τοι, τὸ δεῖνα, ψίαθός ἐστ' ἐξοιστέα. — Ἰδοὺ ψίαθος· κατάκεισο· καὶ δὴ 'κδύομαι. Καί τοι τὸ δεῖνα, προσκεφάλαιον οὐκ ἔχεις.

XV.

Ταυτὶ τὰ κρέ' αὐτῷ παρὰ γυναικός του φέρω.

Photius p. 596 14 et Suidas: Τοὺ καὶ ἐπὶ τοῦ θηλυκοῦ τάττεται, ὥσπερ τὸ τινός. Ἀριστοφάνης Ἀμφιάρεῳ Ταυτὶ κτλ. Haec fortasse servus aliquis, qui iussu mulieris adulterae senem illum adit.

XVI.

Pollux X 92: *Καὶ σπυρίδα δὲ ὀψωναδόκον πλεκτὴν σχοῖνον ἐν Ἀμφιάρεῳ Ἀριστοφάνης ἔφη.*

XVII.

Ὦ μιαρὲ καὶ Φρυνῶνδα καὶ πονηρὲ σύ.

Suidas: *Φρυνώνδας· τῶν ἐπὶ πονηρίᾳ διαβεβοημένων, ὃς ξένος ὢν κατὰ τὰ Πελοποννησιακὰ διέτριβεν Ἀθήνησιν Ἀριστοφάνης Ἀμφιάρεῳ Ὦ μιαρὲ κτλ.* **Scholiasta Aeschin. Ctesiphont. p. 766 ed. Reisk.:** *Φρυνώνδας, οὗτος ἐπὶ πονηρίᾳ διαβεβοημένος ὑπῆρξεν· ὅθεν Ἀριστοφάνης πού φησιν· Ὦ μ. κτλ.* **Scholiasta Vindob. Lucian. Alex. c. 4:** *ὡσαύτως καὶ ὁ Φρυνώνδας ἐπὶ πονηρίᾳ βοᾶται Εὐπόλιδι ἐν Ἀστρατεύτοις, Δήμοις, Ἀριστοφάνῃ δὲ Προαγῶνι, Ἀμφιαράῳ, Θεσμοφοριαζούσαις.* **Expostulare videtur mulier cum sene, et fortasse huc pertinet versus, quem ex comico aliquo affert Photius p. 280 7:** *Μύραινα· καταφερής, ἀπὸ τοῦ ζῴου·*

Ὦ πρόδοτι, καὶ παραγωγὲ καὶ μύραινα σύ.

XVIII.

Οἶδα μὲν ἀρχαῖόν τι δρῶν κοὐχὶ λέληθ' ἐμαυτόν.

Hephaestio p. 53 ed. Gaisf.: *παρὰ δὲ Ἀριστοφάνει ἐν Ἀμφιάρεῳ· Οἶδα κτλ.* **Dixit haec in parabasi, et significasse videtur, se, cum comoediae libertas refrenata sit, antiquam comoediarum consuetudinem recepisse.**

XIX.

Ἀφ' οὗ τὸ κωμῳδικὸν μορμολυκεῖον ἔγνων.

Scholiasta Pacis 473: *τὰ προσωπεῖα τὰ αἰσχρὰ μορμολυκεῖα, [ἀφ' οὗ] τραγικὰ καὶ κωμικά· καὶ ἐν Ἀμφιαράῳ· ἀφ' οὗ κτλ.* **Haec quoque ex parabasi petita: nihil aliud autem dicit poeta, quam hoc:** ***inde a quo tempore ego comicam artem tracto.***

XX.

Etymol. M. p. 112 52: *Τὸ δὲ παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Ἀμφιαράῳ διὰ τοῦ ε ἠντεβόλησε δύο κλίσεις ὑπέστη.* Legebatur *ἀντεβόλησε*, correxit Sylburgius, et sic cod. Aug. ap. Tittmann. ad Zonar. I p. CXXIV.

XXI.

Harpocratio: *Ῥόπτρον — τὸν τῆς θύρας κρίκον — ὡς καὶ ἄλλοι, Ἀριστοφάνης Ἀμφιάρεῳ.*

XXII.

Scholiasta Platonis p. 383 ed. Bekk.: *Παροιμία, ἱερὸν συμβουλὴ ἐπὶ τῶν καθαρῶς καὶ ἀδόλως συμβουλευόντων. — ἄλλοι δέ φασιν ἔπαινον φέρειν τῆς συμβουλῆς τὴν παροιμίαν· εἶναι γὰρ αὐτὴν θείαν καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον. μέμνηται δ' αὐτῆς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ἀμφιαράῳ.*

ΑΝΑΓΥΡΟΣ.

De tempore, quo haec fabula docta sit, nihil compertum habeo: neque quidquam prodest tenue illud indicium, quod in uno Fragm. Aristophanes Euripidis Hippolytum perstringit, quae fabula docta est Olymp. LXXXVII 4, praecipue si memineris Aristophanem saepenumero versibus Euripideis uti, qui ex fabulis multo ante doctis petiti erant, quippe Euripidearum tragoediarum apud Athenienses summa fuit auctoritas ardentissimumque studium; ita, ut ne longe discedam, Hippolytum non solum in Equitibus (vid. v. 16) et in Vespis (vid. v. 782) sed etiam in Thesmophoriazusis (vid. v. 276) et in Ranis (v. 962, saepius) tangit. At illud ipsum fragmentum alicuius momenti est ad fabulae argumentum satis illud quidem difficile et impeditum enodandum: namque videtur poeta in hac fabula mulierem Phaedrae similem exhibuisse. Etenim, quod vel ipsum fabulae nomen confirmat, Atticam aliquam famam de Anagyri herois vindicta in senem impium eiusque domum Aristophanes in

hac comoedia fuit persecutus: quam quidem fabulam illustrant ea, quae in codice Coisl. leguntur ap. Gaisf. Prov. p. 123: *Ἀναγυράσιος δαίμων· ὅταν χαλεπή τις τύχη καὶ πονηρὰ δυστυχία κατασείσῃ πᾶσαν οἰκίαν ἀλλεπαλλήλοις δεινοῖς ἡ παροιμία λέγεται. Φασὶ γὰρ γενέσθαι τινὰ γεωργὸν ἐν τῷ Ἀναγυρασίων δήμῳ αἰτίαν ἔχοντα εἰς τὸν πλησίον ἱδρυμένον βωμόν· διὸ συμφοραῖς τὸν ἄνθρωπον δειναῖς περιπεσεῖν· πρῶτον μὲν γὰρ ἀπέλαβε τὴν γυναῖκα, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖς ἐγεγόνει· εἶτα τὸν υἱὸν ἐπήρωσε διαβολῇ πλαστῇ τῆς μητρυιᾶς χρησάμενος, καὶ λαβὼν αὐτὸν ἀνεβίβασεν εἰς πλοιάριον καὶ εἰς λυπρὸν ἐξέθηκε νησίδιον· εἶτα ὀνείδει κατεχόμενος αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, αὐτὸς μὲν συγκλείσας ἑαυτὸν μετὰ πάντων τῶν κτημάτων ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ πῦρ ὑποβαλὼν ἐκαύθη· ἡ δὲ γυνὴ εἰς φρέαρ ἑαυτὴν ἔρριψεν.* Vides iam quanta similitudo inter hanc et illam de Theseo et Phaedra famam intercedat. Similia, quamvis minus accurata Suidas v. *Ἀναγυράσιος* exhibet: *Ἀναγυράσιος δαίμων καὶ τέμενος Ἀναγύρου ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀναγυρασίων. Ἀναγυράσιος δαίμων, ἐπεὶ τὸν παροικοῦντα πρεσβύτην καὶ ἐκτέμνοντα τὸ ἄλσος ἐτιμωρήσατο Ἀνάγυρος ἥρως. (Ἀναγυράσιοι δὲ δῆμος τῆς Ἀττικῆς) τούτου δέ τις ἐξέκοψε τὸ ἄλσος· ὁ δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐπέμηνε τὴν παλλακήν, ἥτις μὴ δυναμένη συμπεῖσαι τὸν παῖδα διέβαλεν ὡς ἀσελγῆ τῷ πατρί· ὁ δὲ ἐπήρωσεν αὐτὸν καὶ ἐγκατῳκοδόμησεν· ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ πατὴρ ἑαυτὸν ἀνήρτησεν, ἡ δὲ παλλακὴ εἰς φρέαρ ἑαυτὴν ἔρριψεν. ἱστορεῖ δὲ Ἱερώνυμος ἐν τῷ περὶ τραγῳδιοποιῶν, ἀπεικάζων τούτοις τὸν Εὐριπίδου Φοίνικα.* Et sane etiam ad Phoenicis similitudinem accedit illa Attica fabula. Ab heroe igitur Anagyro poenas ab impio sene repetente comoedia nomen traxit. In exordio autem fabulae videtur poeta filium, quem perdite amabat pater senex, equorum alendorum studio deditum induxisse, quod quidem studium insanum et perversum quantopere tunc Athenis viguerit, ostendit Nubium exordium: omnino enim illa scena prorsus ad eundem modum conformata fuisse videtur.

I. II.

Μὴ κλᾶ'. ἐγώ σοι βουκέφαλον ὠνήσομαι.
Ψῆχ' ἠρέμα
τὸν βουκέφαλον καὶ κοππατίαν.

Etymol. M. p. 207 53 et Gudian. p. 113 47: *Ὅτι δὲ τῶν Θετταλικῶν ἵππων τινὲς ἐκαλοῦντο βουκέφαλοι δηλοῖ Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ Μὴ κλαῖ· ἐγὼ κτλ. καὶ πάλιν ψήχει ἠρέμα κτλ.* *Κλᾶε* Dindorfius scripsit, ego *ψῆχ'*, nisi forte malis *ψήχειν δ' ἠρέμα τὸν βουκέφαλον καὶ κοππατίαν*, ut sint anapaesti: est autem alter locus ex ea scena petitus, ubi filius voti compos servum equos curare iubet.

III.

Α. Ὡς δ' ὀρθοπλήξ. Β. πέφυκε γὰρ δυσγάργαλις.

Photius p. 346 16 et Suidas v. *ὀρθοπλήξ· Ὀρθοπλὴξ ἵππος· ὀρθὸς ἐπαιρόμενος καὶ πλήσσων. Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ Ὡς δ' κτλ.* Respicit huc Phrynichus Bekkeri I p. 37 1: *Δυσγάργαλος ἵππος. ἐπὶ τῶν ψήχεσθαι δυσανασχετούντων τίθεται.*

IV.

Pollux X 55: *Τὴν δὲ ψήκτραν — Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ εἶπεν. ψήκτρα* dixit etiam Sophocles ibid. cfr. Phrynichus Bekkeri I p. 78 15.

V.

Pollux X 74: *Καὶ τὸν πνιγέα ἐπὶ ἵππου Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ λέγει.* Dindorfius huc refert versiculum in Etymol. M. p. 677 40 omisso poetae nomine adscriptum: *Περίθες σεαυτῷ τὸν πνιγέα.* at iste poeta, quisquis fuit, non de equo dixerat, sed ad hominem transtulit.

VI.

Pollux X 56: *Στόμια δὲ πριονωτὰ ἔφη ἐν Ἀναγύρῳ Ἀριστοφάνης.*

VII.

Πρὸς θεῶν, ἔραμαι τέττιγα φαγεῖν
καὶ κερκώπην θηρευσαμένη
καλάμῳ λεπτῷ.

Athenaeus IV p. 113 B: *Ἥσθιον δὲ καὶ τέττιγας καὶ κερκώπας ἀναστομώσεως χάριν. Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ Πρὸς θεῶν ἐρᾷ κτλ.* *ἔραμαι* Porsonus scripsit. Quemadmodum Euripides in Hippolyto Phaedram amoris vesania percitam ista dicere fecit v. 219: *Πρὸς θεῶν, ἔραμαι κυσὶ θωΰξαι καὶ παρὰ χαίτην ξανθὴν ῥῖψαι*, ita Aristophanes finxit fastidiosam mulierum, privigni amore flagrantem, ista dicere: voluitque illa aucupio uti, quemadmodum Phaedra venari.

VIII.

Οὐχ ἑψητῶν λοπάς ἐστιν.

Athenaeus VII p. 301 A: *Ἑψητὸς ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἰχθυδίων· Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ Οὐχ ἑψ. λ. ἐστιν.*

IX.

Εἰ μὴ παραμυθεῖ μ' ὀψαρίοις ἑκάστοτε.

Athenaeus VIII p. 385 F: *Τὸ ἐν Ἀναγύρῳ Ἀριστοφάνους Εἰ μὴ κτλ. ἀντὶ τοῦ προσοψήμασιν ἀκούομεν.* Legebatur *παραμύθημ'*, quod correxit Brunckius. Phrynichus Bekk. I p. 53 5: *Ὀψάριον· τὸ ὄψον, οὐχὶ τοὺς ἰχθῦς· οἱ δὲ νῦν τοὺς ἰχθῦς λέγουσιν.*

X.

Πλὴν ἀλεύρου καὶ ῥόας.

Athenaeus XIV p. 650 E: *Τῶν γὰρ ἀπυρήνων (ῥοῶν) Ἀριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς μνημονεύει καὶ ἐν Ἀναγύρῳ Πλὴν κτλ.*

XI.

Καὶ μὴν χθές γ' ἦν Πέρδιξ χωλός.

Scholiasta Avv. v. 1292: *Ὁ Πέρδιξ ὄνομα καπήλου· χωλὸς δὲ ἦν οὗτος· μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ ἐν Ἀναγύρῳ Καὶ μὴν χθὲς γὰρ ἦν Π. χ.* (correxit Porsonus) *τούτου δὲ πολλοὶ μέμνηνται· ἀπὸ τούτου δέ φασι τὴν παροιμίαν Πέρδικος σκέλος, ἧς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς ἀμέτροις παροιμίαις μνημονεύει.* Cauponem fuisse Perdicem indicat ipse Aristophanes in Avibus: *Πέρδιξ μὲν εἷς κάπηλος ὠνομάζετο,*

at coquum fuisse arguit alius scholiasta ibid.: *κάπηλος δὲ ἀντὶ τοῦ μάγειρος· ἔσκαζε δὲ οὗτος· εἴρηται δὲ ἐν τοῖς πρόσθεν, ὅτε χωλὸς οὗτος ὁ Πέρδιξ, ἀφ' οὗ φασὶ τὴν παροιμίαν Πέρδικος σκέλος ἐπὶ τῶν λεπτοπόδων.* **At bene possunt haec inter se conciliari, quandoquidem Athenis coqui etiam cauponari solebant: ita quod Alexis dicit apud Athen. III p. 107 B:** *Πρῶτον μὲν οὖν ὄστρεια παρὰ Νηρεῖ τινι* **(malim** *τινα*) *Ἰδὼν γέροντι φυκί' ἠμφιεσμένα Ἔλαβον ἐχίνους τε,* **ad Nerea coquum non ignobilem pertinet, quem memorat Euphron ibid. IX p. 379 E:** *Νηρεὺς δ' ὁ Χῖος γόγγρον ἧψε τοῖς θεοῖς,* **et Anaxandrides eo nomine comoediam scripsit, vide Meineke I p. 372.**

XII.

Pollux X 114: *Τό ὑπόθημα τοῦ ὅλμου ὑφόλμιον, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ λέγει.*

XIII.

Καὶ ξυννένοφε καὶ χειμέρια βροντᾷ μάλ' εὖ.

Photius p. 311 15 et Suidas: *Ξυννένοφε ἐπινεφῆ καὶ ξυννεφῆ καὶ συννέφελά ἐστιν. Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ καὶ ξυνν. κτλ.* **Hunc eundem, non diversum, ut videtur, locum respexit grammat. in append. ad Orionem p. 181 10:** *Νείφω· νέφος γὰρ καὶ νένοφεν ὁ μέσος παρακείμενος παρὰ Ἀριστοφάνει.*

XIV.

Ὅρμου παρόντος τὴν ἀτραπὸν κατερρύην.

Photius p. 315 22 et Suidas: *Ὁδοῦ παρούσης τὴν ἀτραπὸν ζητεῖς. τὸ λεγόμενον. Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ Ὅρμου κτλ.* **Respicit hoc proverb. etiam in Nubb. v. 74.**

XV.

Ἐν τῷ στόματι τριημιωβόλιον ἔχων.

Pollux IX 64: *Ἐν δὲ τῷ Ἀναγύρῳ τὰ τρία ἡμιωβόλια τριημιωβόλιον εἴρηκεν.* **De isto more pecuniae servandae vide supra.**

XVI.

A. Τοῦτ' αὐτὸ πράττω, δύ' ὀβολὼ καὶ σύμβολον
ὑπὸ τῷ 'πικλίντρῳ. *B.* Μῶν τίς αὔτ' ἀνείλετο;

Pollux IX 72: Σύμβολον βραχὺ νομισμάτιον. — διελέγχουσι δὲ αὐτὸ σμικρόν τι δύνασθαι Ἀριστοφάνης μὲν ἐν Ἀναγύρῳ λέγων Τοῦτ' αὐτὸ κτλ. Sic enim recte homines docti ex codicum vestigiis restituerunt.

XVII.

Καὶ μὴν σκάφη 'σθ', ὡς ἄν τι ᾖ σπονδεῖον, ᾧ 'νεμοῦμεν.

Pollux X 76: Ἔξεστι δὲ αὐτὸ καὶ λεβήτιον καλέσαι καὶ σκάφην εἶπεν ἐν τῷ Ἀναγύρῳ Ἀριστοφάνης· Καὶ ἡμισκάφης δ' ὡς ἔν τι ἐν ποδιλονίων ἐμοῦμεν. Sic cod. Falckenb. vulgo ipsa Aristophanis verba desunt: correxi haec, quamquam σπονδεῖον, quod commemorat Pollux X 65 dubium videtur: in initio fortasse praestat Ἡμῖν σκάφη 'σθ'. Olim conieceram: Ἡμῖν σκάφην δός, ἥν τις ᾖ, μὴ τριποδίῳ 'νεμῶμεν. Alibi vas, quo vomituri utuntur, λεκάνη vel λεκάνιον vocatur, ut est in versibus Polyzeli apud Pollux. X 76 adde Antiphanem apud Athen. II p. 71 E: Εὐτρέπιζε Ψυκτῆρα, λεκάνην, τριπόδιον, ποτήριον, Χύτραν, θυείαν, κάκκαβον, ζωμήρυσιν. at ποτήριον Ruhnkenii coniectura est, codex πότερον, corrigi debebat πτερόν, uti est apud Cratinum in Horis Fragm. VI versus autem imperfectus est.

XVIII.

Ἐκ δὲ τῆς ἐμῆς χλανίδος τρεῖς ἀπληγίδας ποιῶν.

Grammaticus Bekkeri I p. 425 20 et Suidas v. Ἀπλήγιος· Ἀπληγίς, ἱματίδιον σύμμετρον Ἀναγύρῳ Ἀριστοφάνης Ἐκ δὲ κτλ. In aemulum aliquem poetam haec dicta sunt, qui iis, quae poeta scite invenerat, mala fraude et parum prudenter erat abusus: quemadmodum in Nubibus v. 545 aequales poetas reprehendit quod eadem semper repetant:

Οὐδ' ὑμᾶς ζητῶ 'ξαπατᾶν δὶς καὶ τρὶς ταὔτ' εἰσάγων,
ἀλλ' ἀεὶ καινὰς ἰδέας εἰσφέρων σοφίζομαι,
οὐδὲν ἀλλήλαισιν ὁμοίας καὶ πάσας δεξιάς.

et deinde Eupolin vituperat, quod Equites in suam rem converterit:

Εὔπολις μὲν τὸν Μαρικᾶν πρώτιστον παρείλκυσεν,
ἐκστρέψας τοὺς ἡμετέρους Ἱππέας κακὸς κακῶς.

Et fortasse hic quoque Eupolin potissimum perstringit. Existimavi autem aliquando ex hac comoedia et ex hac parabasi petitum esse versum, quem Plutarchus non posse suav. viv. sec. Epicur. c. 21 profert:

Καὶ παχυσκελὴς ἀλετρὶς πρὸς μύλην κινουμένη.

XIX.

Ἀλλὰ πάντας χρὴ παραλοῦσθαι, καὶ τοὺς σπόγγους ἐᾶν.

Photius p. 387 7 et Suidas v. *παραλοῦμαι· παροιμιακῶς· εἰώθεισαν γὰρ πρότερον ἐν τοῖς βαλανείοις οἱ πλούσιοι παραλούειν τοὺς πένητας. Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ Ἀλλὰ κτλ. οἷον συνεισιέναι τοῖς πλουσίοις, ὥστε μηδὲ σπόγγους φέρειν, ἀλλὰ τοῖς ἐκείνων χρῆσθαι.* **Adde Eustath. p. 1604 40:** *εὑρέθη γάρ ποτε τοῖς λουομένοις ἀντὶ σπόγγων πλέγμα τι ἀπὸ σπάρτων ὡς εἰκός· καὶ λέγεται Ἀριστοφάνης παραδηλοῦν αὐτὸ ἐν δράματι καλουμένῳ Ἀναγύρῳ.* **Non hunc quidem versum intellexit, at propinquum aliquem ut videtur. Omnino autem huius loci sententia obscura.**

XX.

Suidas *Ἀμφιανακτίζειν· ᾄδειν τὸν Τερπάνδρου νόμον τὸν καλούμενον ὄρθιον — ἔστι δὲ καὶ ἐν Εὐνικᾳ καὶ ἐν Ἀναγύρῳ.*

XXI.

Pollux VII 24: *Ἀναχύρωτον δὲ τὸν πηλὸν Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ λέγει.*

XXII.

Suidas: *Ἀργεῖοι φῶρες· ἐπὶ τῶν προδήλως πονηρῶν· οἱ γὰρ Ἀργεῖοι ἐπὶ κλοπῇ κωμῳδοῦνται. Ἀριστοφά-*

νης *Ἀναγύρῳ.* Argivi ab Atticis poetis et tragicis et comicis saepe notati, cfr. Proverb. Vatic. II 49: *Καὶ γὰρ Ἀργείους ὁρᾷς αὕτη Σοφόκλειος· πεποίηται γὰρ Ἐριφύλη πρὸς Ἀλκμαίωνα λέγουσα· Καὶ γὰρ Ἀργείους ὁρῶ. εἴρηται δὲ ἐπὶ τῶν ἐκτενῶς πρὸς ὁτιοῦν βλεπόντων καὶ πλησίον τι δοκούντων ὁρᾶν· οἱ δὲ ἐπὶ τῶν εἰς κλοπὴν ὑπονοουμένων· κωμῳδοῦνται γὰρ Ἀργεῖοι ἐπὶ κλοπῇ, ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐχρήσατο.*

ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΙ.

Babylonios et quo tempore et per quem docuerit Aristophanes indicant Photius p. 499 1 et Suidas v. *Σαμίων ὁ δῆμος. τοὺς δὲ Βαβυλωνίους ἐδίδαξε διὰ Καλλιστράτου Ἀριστοφάνης ἔτεσι πρὸ τοῦ Εὐκλείδου κδ′ ἐπὶ Εὐκλέους,* sic correxit Clinton, vulgo *καὶ* legitur. Dindorfius malebat *κέ*, sed vide Hanov. p. 5. Et actum esse hanc fabulam Euclide sive Eucle praetore Olymp. LXXXVIII 2 ipse Aristophanes affirmat, namque in Acharnensibus, quae comoedia anno post est docta, v. 377 dicit:

Αὐτός τ' ἐμαυτὸν ὑπὸ Κλέωνος ἅπαθον
ἐπίσταμαι διὰ τὴν π έ ρ υ σ ι κ ω μ ῳ δ ί α ν·
εἰσελκύσας γάρ μ' εἰς τὸ βουλευτήριον
διέβαλλε καὶ ψευδῆ κατεγλώττιζέ μου.
κἀκυκλοβόρει κἄπλυνεν, ὥστ' ὀλίγου πάνυ
ἀπωλόμην μολυνοπραγμονούμενος,

ubi recte scholiasta: *τοὺς Βαβυλωνίους· τούτους γὰρ πρὸ τῶν Ἀχαρνέων Ἀριστοφάνης ἐδίδαξεν, ἐν οἷς πολλοὺς κακῶς εἶπεν· ἐκωμῴδησε γὰρ τάς τε κληρωτὰς καὶ χειροτονητὰς ἀρχὰς καὶ Κλέωνα παρόντων ξένων. εἶπε γὰρ δρᾶμα τοὺς Βαβυλωνίους τῇ τῶν Διονυσίων ἑορτῇ, ἥτις ἐν τῷ ἔαρι ἐπιτελεῖται, ἐν ᾧ ἔφερον τοὺς φόρους οἱ σύμμαχοι καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ὁ Κλέων ἐγράψατο αὐτὸν ἀδικίας εἰς τοὺς πολίτας, ὡς εἰς ὕβριν τοῦ δήμου ταῦτα πεποιηκότα. καὶ ξενίας δὲ αὐτὸν ἐγράψατο καὶ εἰς ἀγῶνα ἐνέβα-*

λεν. τὰ δὲ Λήναια ἐν τῷ μετοπώρῳ ἤγετο, ἐν οἷς οὐ παρῆσαν οἱ ξένοι, ὅτε τὸ δρᾶμα τοῦτο οἱ Ἀχαρνεῖς ἐδιδάσκετο. **Docet enim hic locus magnis Dionysiis Babyloniorum drama actum esse, testaturque hoc ipse Aristophanes in Acharnens. v. 502:**

Οὐ γάρ με νῦν γε διαβαλεῖ Κλέων, ὅτι
ξένων παρόντων τὴν πόλιν κακῶς λέγω.
αὐτοὶ γάρ ἐσμεν οὐπὶ Ληναίῳ τ' ἀγών,
κοὔπω ξένοι πάρεισιν· οὔτε γὰρ φόροι
ἥκουσιν οὔτ' ἐκ τῶν πόλεων οὑ σύμμαχοι
ἀλλ' ἐσμὲν αὐτοὶ νῦν γε περιεπτισμένοι.

ubi scholiasta: *διὰ τὸ ἐν τοῖς Βαβυλωνίοις πολλῶν παρόντων ξένων εἰρηκέναι κατὰ πολλῶν Ἀριστοφάνην· διὸ καὶ κατηγορήθη ὑπὸ τοῦ Κλέωνος.*

Commode autem ipse Aristophanes exponit, quid in hoc dramate potissimum spectaverit: namque in parabasi Acharnens. v. 630 dicit:

Διαβαλλόμενος δ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐν Ἀθηναίοις ταχυβούλοις
ὡς κωμῳδεῖ τὴν πόλιν ὑμῶν) καὶ τὸν δῆμον καθυβρίζει,*
ἀποκρίνεσθαι δεῖται νυνὶ πρὸς Ἀθηναίους μεταβούλους.
φησὶν δ' εἶναι πολλῶν ἀγαθῶν ἄξιος ὑμῖν ὁ ποιητὴς
παύσας ὑμᾶς ξενικοῖσι λόγοις μὴ λίαν ἐξαπατᾶσθαι,
μηδ' ἥδεσθαι θωπευομένους μηδ' εἶναι χαυνοπολίτας.
πρότερον δ' ὑμᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων οἱ πρέσβεις ἐξαπατῶντες
πρῶτον μὲν ἰοστεφάνους ἐκάλουν. κἀπειδὴ τοῦτό τις εἴποι,
εὐθὺς διὰ τοὺς στεφάνους ἐπ' ἄκρων τῶν πυγιδίων ἐκάθησθε.
εἰ δέ τις ὑμᾶς ὑποθωπεύσας λιπαρὰς καλέσειεν Ἀθήνας,

---

*) Sic recte scripsit Fritzschius, qui peculiarem de Babyloniis edidit commentationem Lips. MDCCCXXX.

εὕρετο πᾶν ἂν διὰ τὰς λιπαράς, ἀφύων τιμὴν περιάψας.
ταῦτα ποιήσας πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιος ὑμῖν γεγένηται,
καὶ τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσιν δείξας ὡς δημοκρατοῦνται.
τοιγάρτοι νῦν ἐκ τῶν πόλεων τὸν φόρον ὑμῖν ἀπάγοντες
ἥξουσιν ἰδεῖν ἐπιθυμοῦντες τὸν ποιητὴν τὸν ἄριστον,
ὅστις παρεκινδύνευσ' εἰπεῖν ἐν Ἀθηναίοις τὰ δίκαια.

Haec, ubi comparaveris cum iis Acharnensium versibus, quos supra indicavi, quin pertineant ad Babylonios, non potest cuiquam videri dubium. Aristophanes enim, cum in Daetalensibus vitam Atheniensium privatam perstrinxisset, anno post cum Babylonios doceret, animum ad publicas res advertit: et sane multa erant, quae poetam sollicitudine et tristitia afficerent: aestate enim illa, quae modo praegressa est, Lacedaemonii iterum incursionem in Atticam fecerant, et summa cum saevitia atque crudelitate agros vastaverant, vid. Thucyd. III 26; Lesbos insula, quae defecerat ab Atheniensibus, fuit sane rursus in deditionem recepta, sed tam crudele supplicium de Lesbiis sumserunt, vid. Thucyd. III 50, ut magis etiam sociorum animos a se alienarent: et tamen Cleon, qui nimis dirae fuerat auctor sententiae, nihil effecerat, vicerat enim mitior Diodoti animus in populi concione, vid. Thucyd. III 36 sq. Et ut alias omittam calamitates, sub hiemem pestifer ille morbus denuo saeviit Athenis, vid. Thucyd. III 81: tamen Athenienses tantum aberant, ut belli malis finem ipsi imponerent, ut Leontinis, qui opem Atheniensium impetraverant Gorgia auctore (qui missus est legatus Athenas Eucle praetore, vid. Diodor. XIII 53) sub extremam aestatem viginti naves subsidio mitterent. Haec, quae breviter tantum licuit adumbrare, poetae animo obversabantur, cum hanc comoediam scriberet, itaque duo potissimum elegit, quae in medium proferret omniumque oculis subiiceret. Et primum quidem vituperavit Athenienses, quod legatis, qui ipsis temere blandirentur, tam faciles praeberent aures, nec dubitarent ipsi se maximis periculis belli obiicere. Gorgias enim quantopere flumine ele-

gantissimorum verborum orationisque illecebris Atheniensium animos tenuerit vix dici potest, sciteque Diodorus dixit: *Οὗτος νῦν καταντήσας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ταραχθεὶς εἰς τὸν δῆμον διελέχθη τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τὰς συμμαχίας καὶ τῷ ξενίζοντι τῆς λέξεως ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους, διαφέρουσιν ἀντιθέτοις καὶ ἰσοκώλοις καὶ παρίσοις καὶ ὁμοιοτελεύτοις καί τισιν ἑτέροις τοιούτοις, ἃ τότε μὲν διὰ τὸ ξένον τῆς κατασκευῆς ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο κτλ.* Et quanti fuerit Gorgiae auctoritas ostendit vel ea comoedia, quam anno post docuit Aristophanes, Acharnenses, in quo quantum hoc eloquentiae studium ab isto potissimum viro Athenis excitatum rebus publicis privatisque detrimentum attulerit, poeta clarissime ostendit, sed de huius fabulae consilio alibi dicam plura. Iam vero poeta cum Atheniensium vellet levitatem reprehendere, qui orationis elegantia atque illecebris decepti faciles legatis praeberent aures et bellum longe perniciosissimum temere traherent, non tamen, quod visum est Rankio de vit. Aristoph. CCCXXXIX sq. ipsum Gorgiam exhibuit, namque hoc nullo idoneo argumento firmari potest, sed ut mihi quidem videtur longe ingeniosius et elegantius rem instituit, ut non Siculae alicuius civitatis legati, sed Barbari homines Athenas venirent: quae quidem Gorgiae et Atheniensium irrisio longe est acerbior. Iam illustratur etiam ipsum comoediae nomen, *Βαβυλώνιοι*, quod homines doctos multum exercuit. Babylonii apud Athenienses barbari, Hesychius: *Βαβυλώνιοι οἱ βάρβαροι παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς*, adde Suidam *Βαβυλωνία κάμινος καὶ Βαβυλώνιοι παῖδες.* barbaros autem tanquam servos finxit poeta, quoniam Graecis, Atheniensibus maxime, libertatis studiosissimis, barbari omnes, quippe qui regis voluntati et arbitrio essent subiecti, quasi quaedam mancipia viderentur: ita igitur instituisse videtur poeta, ut in exordio fabulae legatus a Persarum rege missus Athenas veniret, magna comitum stipatus caterva, qui Persarum mos erat: ex his autem servis constabat chorus, qui si non per integram fabulam, at certe in prima parte egit, quemadmodum Ranae

quoque a Ranarum choro, qui est in exordio, nomen acceperunt. pertinent huc Fr. I—VII. Poeta autem cum Persarum legationem exhiberet, non sane ad veritatem rem composuit, neque enim credibile est revera circa illud tempus a Persis legatos Athenas missos esse, at fuit tamen, quod hanc imaginem poetae suppeditaret. Namque circa belli Peloponnesiaci initium Athenienses legationem, cui intererat Morychus, videntur ad regem Persarum misisse, ut eius amicitiam sibi conciliarent; scholiasta sane Thucydidis II 7 dicit Athenienses ad Thraces, Lacedaemonios ad Persas legatos misisse, *οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι πρὸς τοὺς Πέρσας, οἱ δ' Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Θρᾷκας*; at multo magis consentaneum est, utrosque Persarum auxilium ambitiose petivisse. At Morychi legationem satis illustrat Aristophanes in Vespis v. 1133: *ΦΙ. Τουτὶ τὸ κακὸν τί ἐστι πρὸς πάντων θεῶν; ΒΔ. Οἱ μὲν καλοῦσι Περσίδ', οἱ δὲ Καυνάκην. ΦΙ. Ἐγὼ δὲ σισύραν ᾠόμην Θυμοιτάδα. ΦΙ. Κοὐ θαῦμά γ'· ἐς Σάρδεις γὰρ οὐκ ἐλήλυθας. Ἔγνως γὰρ ἄν· νῦν δ' οὐχὶ γιγνώσκεις. ΦΙ. Ἐγώ; Μὰ τὸν Δί' οὐ τοίνυν· ἀτὰρ δοκεῖ γέ μοι Ἐοικέναι μάλιστα Μορύχου σάγματι. ΒΔ, Οὐκ ἀλλ' ἐν Ἐκβατάνοισι ταῦτ' ὑφαίνεται. ΦΙ Ἐν Ἐκβατάνοισι γίγνεται κρόκης χόλιξ; ΒΔ. Πόθεν, ὦ 'γάθ'; ἀλλὰ τοῦτο τοῖσι βαρβάροις Ὑφαίνεται πολλαῖς δαπάναις κτλ.* Scholiastae sane ad hunc locum non explanant, quid Morychus ille et Ecbatana sibi velint, at commode scholiasta Acharn. v. 61 dicit: *Πρέσβεις δὲ οὗτοι εἰσὶν οἱ περὶ τὸν Μόρυχον ἐμπλησθέντες τρυφῆς.* Omnino autem totus ille Acharnensium locus inde a v. 61 usque ad v. 128, qui scriptus est in legatos recens reversos, egregie rem illustrat. Et ad eandem legationem spectat poeta infra quoque v. 612:

Τί δαὶ Δράκυλλος κεὐφορίδης καὶ Πρινίδης;
εἶδέν τις ὑμῶν τἀκβάταν' ἢ τοὺς Χάονας;

h. e. *Num strenuis et probis civibus contigit, ut legarentur ad Persas aut ad Chaones?* Sequuntur haec:

Οὔ φασιν· ἀλλ' ὁ Κοισύρας καὶ Λάμαχος,
οἷς ὑπ' ἐράνου τε καὶ χρεῶν πρώην ποτέ,

ὥσπερ ἀπόνιπτρον ἐκχέοντες ἑσπέρας,
ἅπαντες ἐξίστω παρῄνουν οἱ φίλοι.

Apparet ex hoc loco Megaclem, Coesyrae filium et Lamadium legatorum munere functos esse, et Lamachum quidem coniicio ad Chaonas missum fuisse, Megaclem autem, de quo dicetur alias, illi ipsi legationi, cuius Morychus erat ut videtur princeps, interfuisse. *) Iam vero ut Aristophanes in Acharnensibus Atheniensium legatos induxit, qui Pseudartabam regis Persarum oculum et legatum secum ducerent, quasi is regio iussu Atheniensibus opes promitteret, similiter etiam in Babyloniis instituisse videtur, ut legati in concionem populi introducti aureos quasi quosdam montes Atheniensibus minarentur.

Sed Aristophanes non solum docuit, vana esse et commenticia, quae exterorum populorum legati promitterent, verum etiam ostendit, quam crudeliter Atheniensium socii, qui vectigalia penderent, a viris illis popularibus tractarentur, id quod diluoide ostendit Acharnensium parabasis, maxime illa verba:

Καὶ τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσιν δείξας ὡς δημοκρατοῦνται,

cuius loci sententiam prorsus non perspexit Rankius: sed quam gravis fuerit sociorum conditio inde a belli Peloponnesiaci initio, nihil adtinet exponere. Hos igitur socios vectigales exhibuit in scena Aristophanes, quorsum spectant Fr. IX. X. XI al.; deinde, quantopere ab illis viris popularibus vexati sint, ostendisse videtur. At quoniam illi ipsi Dionysiorum solennitati, qua haec comoedia docta est, legati sociorum interfuerunt, et spectabant, quo pacto ipso-

---

*) Nescio antem an etiam tertium aliquem legatum liceat his addere: namque Strabo I p. 47 ex Damaste haec refert: *Διότιμον τὸν Στρομβίχου πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμενον διὰ τοῦ Κύδνου ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χόασπιν ποταμόν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ῥεῖ. ταῦτα δ' αὐτῷ διηγήσασθαι τὸν Διότιμον.* Diotimus Strombichi filius non multo ante initium belli Peloponnesiaci dux fuit, vid. Thucyd. I 45, sin tamen quis aliam Strombichi legationem esse existimet, non intercedam.

rum ageret causam contra Cleonis aliorumque impotentem dominationem, profecto illa res debuit Cleonis iram exasperare, itaque huc potissimum spectabat illa lis, quam Aristophani intendit Cleo, de qua ipse poeta in Acharnensibus v. 502:

Οὐ γάρ με νῦν γε διαβαλεῖ Κλέων, ὅτι
ξένων παρόντων τὴν πόλιν κακῶς λέγω.

eodemque pacto etiam magistratuum iniustitiam et protervitatem tetigit poeta, quorsum refertur, quod dicit scholiasta ad hunc locum: *ἐκωμῴδησε γὰρ τάς τε κληρωτὰς καὶ χειροτονητὰς ἀρχὰς καὶ Κλέωνα παρόντων τῶν ξένων.* Sed de causa illa iam dictum est supra. At viros populares graviter etiam exagitavit poeta, cum Bacchum in iudicium vocatum exhiberet, in quo quidem iudicio, ut conieci, Phormionis potissimum causam egit.

I.

Ὦ Ζεῦ, τὸ χρῆμα τῆς νεολαίας ὡς καλόν.

Photius p. 295 8: *Νεολαίαν· τὴν νεότητα τετρασυλλάβως οἱ Ἀττικοί. Βαβυλωνίοις· Ὦ Ζεῦ κτλ.* Fortasse hoc versu comoediam exorsus est poeta, quemadmodum in Nubium initio legitur: *Ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον.* quem versum comparavit etiam Fritzschius p. 9. Videtur autem aliquis loqui, qui legatos accedere conspicit.

II.

Σαμίων ὁ δῆμός ἐστιν· ὡς πολυγράμματος.

Hesychius: *Σαμίων ὁ δῆμος· φησί τις παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει* (vulgo: *φησί τι περὶ τῶν Ἀριστοφάνους*) *τοὺς ἐκ τοῦ μυλῶνος ἰδὼν Βαβυλωνίους. Σαμίων ὁ δῆμός ἐστιν ὡς πολυγράμματος. καταπληττόμενος τὴν ὄψιν αὐτῶν καὶ ἐπαπορῶν.* Minus recte haec interpretantur Photius p. 498 15 et Suidas v. *Σαμίων· Σαμίων ὁ δῆμος ὡς πολυγράμματος. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις ἐπισκώπτων τοὺς ἐστιγμένους· οἱ γὰρ Σάμιοι καταπονηθέντες ὑπὸ τῶν τυράν-*

νων, σπάνει τῶν πολιτευομένων ἐπέγραψαν τοῖς δούλοις ἐκ πέντε στατήρων τὴν ἰσοπολιτείαν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ. his adiungunt aliam interpretationem minus etiam probabilem: *Ἢ ὅτι παρὰ Σαμίοις εὑρέθη πρώτοις τὰ κδ' γράμματα, ὑπὸ Καλλιστράτου, ὡς Ἄνδρων ἐν Τρίποδι· τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔπεισε χρῆσθαι τοῖς τῶν Ἰώνων γράμμασι ἄρχειν· οἱ δ' Ἀθηναίοις ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκλείδου.* (scribendum videtur: *Ἀρχῖνος Ἀθηναῖος*) *τοὺς δὲ Βαβυλωνίους ἐδίδαξε διὰ Καλλιστράτου Ἀριστοφάνης ἔτεσι πρὸ τοῦ Εὐκλείδου κδ' ἐπὶ Εὐκλέους. περὶ δὲ τοῦ πείσαντος ἱστορεῖ Θεόπομπος.* Tertiam denique explicationem subiungunt: *οἱ δὲ ὅτι Ἀθηναῖοι μὲν τοὺς ληφθέντας ἐν πολέμῳ Σαμίους ἔστιζον γλαυκί, Σάμιοι (δὲ) τῇ Σαμαίνῃ, ὅ ἐστι πλοῖον δίκροτον ὑπὸ Πολυκράτους πρῶτον παρασκευασθὲν τοῦ Σαμίων τυράννου, ὡς Λυσίμαχος ἐν β' Νοστῶν· τὸ δὲ πλάσμα Δούριδος* (scribendum videtur *τὸ δὲ κόλασμα Δοῦρις.*) *οἱ δὲ τὴν Σάμαιναν νόμισμα εἶναι.* Sunt autem haec omnia ut videtur ex antiquis Babyloniorum interpretibus petita. Et haec quidem explicatio, quae a belli Samii memoria repetita est, plurimum habet probabilitatis, sequiturque eandem Plutarchus vit. Pericl. c. 26, quamquam is quidem aliquantum a Photii narratione recedit: *Οἱ δὲ Σάμιοι τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων ἀνθυβρίζοντες ἔστιζον εἰς τὸ μέτωπον γλαῦκας· καὶ γὰρ ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι σάμαιναν. — Πρὸς ταῦτα τὰ στίγματα λέγουσι καὶ τὸ Ἀριστοφάνειον ᾐνίχθαι· Σαμίων ὁ δῆμος κτλ.* Namque consentaneum est Athenienses Samiis captis noctuam inurere solitos esse, tanquam suis mancipiis, contra Samios Atheniensibus Samaenam: et sic etiam Aelian. V. H. II 9: *Τούς γε μὴν ἁλισκομένους αἰχμαλώτους Σαμίων στίζειν κατὰ τοῦ προσώπου καὶ εἶναι τὸ στίγμα γλαῦκα καὶ τοῦτο Ἀττικὸν ψήφισμα.*

III.

Hesychius: *Ἰστριανά· Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις τὰ μέτωπα τῶν οἰκετῶν Ἰστριανά φησιν, ἐπεὶ ἐστιγμέ-*

νοι εἰσίν· οἱ γὰρ παρὰ τῷ Ἴστρῳ οἰκοῦντες στίζονται καὶ ποικίλαις ἐσθήσεσι χρῶνται. Διονύσιος δέ φησιν, ἐπεὶ πρότερός τις Ἰστριανὸς λέγεται, ὁ λευκός, κατ' ἀντίφρασιν εἰρῆσθαι ὡς καθαρὰ καὶ λευκὰ τὰ μέτωπα, τοὐναντίον δὲ νοεῖσθαι ἐστιγμένα. **Haec quoque aliquis de Babyloniis coniectavit, quorum frontes Istrianorum barbarorum hominum speciem referre dixit. Petiit autem illa Hesychius ex scholiis Dionysiusque videtur Zopyrus ille esse, cuius interpretationes etiam alibi proponuntur, vide schol. Avv. 1295. Idem fortasse scripsit** μονόβιβλον περὶ τοῦ χαίρειν, **vid. schol. Plut. 322.**

IV. V. VI.

Photius p. 538 20: Στίγων (**vulgo** στιγών), ὁ στιγματίας. Βαβυλωνίοις. **Eustathius p. 1542 48:** Οὕτω δὲ καὶ ὁ γράψας ὅτι στίγων καὶ πέδων δοῦλος ὁ στιγματίας καὶ πεδήτης παρὰ Ἀριστοφάνει, μετ' ὀλίγα λέγει, ὅτι τριπέδων ὁ τρίδουλος. **Apparet ex Eustathii loco Aristophanem etiam** πέδων **et** πεδήτης **dixisse, sine dubio in hac ipsa fabula: et fortasse haec** στίγων καὶ πέδων **coniunxit, de priore vocabulo adde Eustath. p. 725 32:** στίγων εἴτουν στιγματίας **et Hesychius** στιγών· μαστιγίας. **Atque integrum versum vindicare possumus poetae ex eodem Eustathio p. 911 40:** Καὶ ἰτέας δέ τινας ἀσπίδας Αἴλιος Διονύσιος ἱστορεῖ, φέρων καὶ χρῆσιν ἐξ Ἀριστοφάνους ταύτην·

Ἀνὴρ πεδήτης ἰτέαν ἐνημμένος.

iam manifestum est etiam in illo Eustathii loco, quem supra adscripsi, Aelium Dionysium auctorem esse, et fortasse etiam illud τριπέδων **Aristophanis est.**

VII.

Ἦ που κατὰ στοίχους κεκράξονταί τι βαρβαριστί.

Photius p. 540 2: Στοῖχος· στίχος. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις· Ἦ που κτλ. **Hesychius:** κατὰ στίχους· κατὰ τάξεις. **recte Dindorfius** κατὰ στοίχους **correxit. Dicit autem haec aliquis, qui exspectat chorum Babyloniorum in**

quattuor ordines dispositum (nam huc pertinet illud *κατὰ στοίχους*) barbarum aliquod carmen prolaturum esse.

VIII.

Ἵστασθ᾽ ἐφεξῆς πάντες ἐπὶ τρεῖς ἀσπίδας.

Scholiasta Lysistr. 282: *Ἀσπίδας· ὅτι τὰς τάξεις ἀσπίδας ἔλεγον· καὶ αὐτὸς πάλιν Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις· Ἵστασθ᾽ κτλ.* Eadem Suidas v. *ἀσπιδηφόροι*, sed fabulae titulo omisso. Haec quoque de Babyloniis videntur dicta.

IX. X.

Κατάγου ῥοθιάζων.

ναῦς ὅταν ἐκ πιτύλων ῥοθιάζῃ σώφρονι κόσμῳ.

Photius p. 490 19: *Ῥόθιον· τὸ μετὰ ψόφου κῦμα· ἢ ῥεῦμα· σημαίνει καὶ τὴν εἰρεσίαν· καὶ ῥοθιάζειν, τὸ ἐρέσσειν εὐτόνως. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις· κατάγου ῥοθιάζων φησὶν καὶ πάλιν Ναῦς κτλ.* Eadem Suidas v. *ῥοθιάζουσιν*, ubi *ῥοθιάζει* scribitur. Illud vero mirum, quod *ῥοθιάζειν* in versu altero de navi dictum est, non de remigibus: alias semper transitivum est, vid. Hesychius: *Ῥοθιάζειν· ἐλαύνειν ἀπὸ τοῦ ψόφου τῆς εἰρεσίας.* Hermippus in Militt. v. 2: *ἵν᾽ ἐς τὴν ναῦν ἐμπηδήσας ῥοθιάζῃς.* Itaque nescio an hic scribendum sit: *ναῦν ὅταν ἐκ πιτύλων ῥοθιάζῃς.* Ceterum versus non est hexameter, qui parum commodus, sed pars anapaesti tetrametri: dicuntur autem haec ut videtur ab sociis, qui navi in Piraeeum invehuntur, ut vectigalia solvant: similiter etiam Cratinus Ulyssem navi vectum exhibuit, vid. *Ὀδυσσεῖς* Fr. I. II. Cfr. praeterea Aristoph. Ran. v. 185 sq.

XI.

Εὖ γ᾽ ἐξεκολύμβησ᾽ οὑπιβάτης, ὡς ἐξοίσων ἐπίγειον.

Harpocratio: *Ἐπιβάτης — οὕτως ἐκάλουν τῶν ἐν ταῖς τριήρεσι στρατευομένων τοὺς μὴ κωπηλατοῦντας ἀλλὰ μό-*

νον πρὸς τὸ μάχεσθαι ἐπιτηδείους. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις· Εὖ γ' ἐξεκολύμβησεν ἐπιβάτης κτλ. correxit Porsonus Praef. ad Hecub. p. LI. Hic versus pertinet ad eundem locum, ex quo praegressi petiti sunt.

XII.

Hesychius: Ἐς τὸν λιμένα· εἰς τὸν λιμένα. Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις· παρὰ τὴν παροιμίαν· Ἀττικὸς εἰς λιμένα. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι συντόνως ἤλαυνον καταπλέοντες, διὰ τὸ θεωρεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς γῆς. Adde Photium p. 22 7: Ἐς τὸν λιμένα· ὅταν γὰρ ὁρῶνται ἀπὸ τῆς πόλεως, σφοδρότερον ἐρέσσουσιν. ὅθεν παροιμία κατὰ τὸ ἐλλιπές, Ἀττικὸς ἐς τὸν λιμένα. λείπει γὰρ ἰσχυρός. Cfr. Diogenian. I 66, Zenobius II 10.

XIII.

Antiatticista Bekkeri I p. 80 14: Ἁλυκόν· ἀντὶ τοῦ ἁλμυρόν. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις. Cfr Aristoph. Lysistr. v. 403 et Anecd. I p. 383 20.

XIV.

Photius p. 288 24: Ναυλοχεῖν, ναῦς λοχᾶν καὶ ἐνεδρεύειν· — καὶ ναυλόχιον ὁ τοιοῦτος τόπος, ᾧ λιμένες ἔνεισιν· Ναυλόχιον ἐν τῷ μέσῳ, Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις. Pollux IX 28: Καὶ ὅρμος δὲ καὶ κρηπίς, νεώρια, νεώσοικοι, καὶ ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις, ναυλόχιον.

XV.

Ἀνέχασκον εἷς ἕκαστος ἐμφερέστατα
ὀπτωμέναις κόγχαισιν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων.

Athenaeus III 86 F: Τὰς δὲ κόγχας ἔστιν εὑρεῖν λεγομένας καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις· Ἀνέχ. κτλ. Dicuntur haec de populo Atheniensi, qui prae nimia exspectatione tanquam concha hiabat, quo nomine poeta populares etiam in Acharn. v. 133 reprehendit: Ὑμεῖς δὲ πρεσβεύεσθε καὶ κεχήνετε. Et in Equitibus

v. 1268 satis acerbe Athenas *Κεχηναίων πόλιν* vocat. Tangit autem poeta hoc loco, ut coniicio, Atheniensium illam levitatem atque credulitatem, qua eloquentium virorum verba accipiebant: nam hoc potissimum vitium haec comoedia perstrinxit, vid. Acharn. v. 634 sqq.

XV.

Ἀνήρ τις ἡμῖν ἐστιν ἐγκινούμενος.

Etymol. M. p. 311 1: *ἐγκινούμενος· Βαβυλωνίοις Ἀριστοφάνης. ῥητορική, ταράττων καὶ ἐμποδίζων.* Quem virum dicat poeta, indagari nequit, Gorgiam certe, quod Suevernius existimat, nequaquam intellexit.

XVI.

Scholiasta Pacis v. 348: *Φορμίων. — αὐτοῦ μέμνηται ὁ κωμικὸς ἐν Ἱππεῦσι καὶ Νεφέλαις καὶ Βαβυλωνίοις, Εὔπολις Ἀστρατεύτοις.* Laudibus in hoc quoque loco videtur Aristophanes Phormionis virtutem extulisse, quorsum etiam spectat aliud scholion ibid.: *πολλάκις δὲ εἴρηται περὶ τούτου ὅτι ἀγαθὸς ἐγένετο στρατηγός· ἐν δὲ τοῖς Ταξιάρχοις φέρεται ὡς ἐπίπονος.* Circa illud ipsum tempus autem maxime illustre fuit Phormionis nomen, quem Acarnanes ducem postulaverant propter spectatam saepe probitatem et fortitudinem, vid. schol. Arist. Pac. 348 et Pausanias I 23 10: *Φορμίωνι γὰρ τοῖς ἐπιεικέσιν Ἀθηναίων ὄντι ὁμοίῳ καὶ ἐς προγόνων δόξαν οὐκ ἀφανεῖ συνέβαινεν ὀφείλειν χρέα· ἀναχωρήσας οὖν ἐς τὸν Παιανιέα δῆμον, ἐνταῦθα εἶχεν δίαιταν, ἐς ὃ ναύαρχον αὐτὸν Ἀθηναίων αἱρουμένων ἐκπλεῦσαι οὐκ ἔφασκεν· ὀφείλειν τε γάρ καί οἱ πρὶν ἂν ἐκτίσῃ, πρὸς τοὺς στρατιώτας οὐκ εἶναι παρέχεσθαι φρόνημα· οὕτως Ἀθηναῖοι, πάντως γὰρ ἐβούλοντο ἄρχειν Φορμίωνα, τὰ χρέα, ὁπόσοις ὤφειλε, διαλύουσιν.* Accuratius haec exposuit scholiasta Aristophanis, praeclare autem Boeckhius apud Meinek. II p. 527 ostendit, Athenienses, ut Phormionem ab aere alieno, quod populo debuit, liberarent, decrevisse, ut sacrificium publica impensa Baccho offerret, nisi

forte praestat ita corrupta verba corrigere: *ἀπεμίσθωσαν αὐτῷ τῶν ρ' μνῶν βωμὸν τοῦ Διονύσου.* Iam subsidio missus Acarnensibus occubuit Phormio Olymp. LXXXVIII 1, vid. Thucyd. III 8 h. e. anno ante, quam Babylonios docuit Aristophanes. Mortuum eximie honoraverunt Athenienses, nam et statua ei posita est in arce, de qua Pausanias I 23 10: *Τὰ δὲ ἐς Ἑρμόλυκον* *) *τὸν παγκρατιαστὴν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίχου γραψάντων ἑτέρων παρίημι.* et sepulcrum ei fuit loco satis honorifico prope fanum *Διονύσου τοῦ Ἐλευθερέως*, vid. Pausan. I 29 3: *Τάφοι δὲ πρῶτον μὲν Θρασυβούλου — ἐπὶ δὲ αὐτῷ Περικλέους τε καὶ Χαβρίου καὶ Φορμίωνος*. denique Delphis titulus, qui Phormionis res gestas praedicabat, ibid. X 10 6: *καί μοι φαίνεται τὸ ἐπίγραμμα ἐς Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίχου καὶ ἐς τοῦ Φορμίωνος τὰ ἔργα.*

Iam vero possumus coniectura assequi, quo modo Aristophanes Phormionis fecerit mentionem: Eupolis quidem cum in Taxiarchis, quae fabula circa illud tempus docta est, Bacchum exhiberet, qui a Phormione rem militarem disceret, illam ipsam rem, quam Pausanias et scholiasta Pacis illustrant, aperte ante oculos habuit: ac videtur Aristophanes quoque in hac comoedia eodem animum advertisse, et Bacchi personam cum Phormionis memoria coniunxisse: pertinet huc Fr. sequens.

XVII.

Athenaeus XI p. 494 D: *Κἀν τοῖς Βαβυλωνίοις οὖν τοῖς Ἀριστοφάνους ἀκουσόμεθα ποτήριον τὸ ὀξύβαφον, ὅταν ὁ Διόνυσος λέγῃ περὶ τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν, ὡς*

---

*) Temere supra conieci *Autolyci* nomen substituendum esse, namque Hermolycus pancratiasta Atheniensis fuit, qui in proelio ad Mycalen multa egregia edidit facinora, vid. Herodot. IX 105: *Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας*, mortuus est postea in bello adversus Carystios prope Geraestum vid. Herod. ibid. At Autolyci statuam in Prytaneo memorat Pausanias I 18 3. IX 32 8.

αὐτὸν ᾔτουν ἐπὶ τὴν δίκην ἀπελθόντα ὀξυβάφω δύο. οὐ γὰρ ἄλλο τι ἡγητέον εἶναι ἢ ὅτι ἐκπώματα ᾔτουν. Bacchum igitur induxit poeta, quem viri populares in ius vocaverant, ab eoque satis impudenter dona flagitabant, nisi capitis damnari vellet: quam imaginem cum repraesentaret poeta, omnibus profecto in memoriam revocavit recentem iniuriam illius iudicii, quo Phormionem virum integerrimum condemnaverant, ut centum solveret minas. namque ipsum Phormionem, praesertim mortuum in scena ab Aristophane repraesentatum fuisse, non facile crediderim. Quinam autem viri populares illi fuerint, qui vexabant Bacchum, facile possumus coniectura assequi: Cleon eiusque socii erant, quorum protervitatem saepissime castigat Aristophanes.

XVIII.

A. Δεῖ διακοσίων δραχμῶν.
B. Πόθεν οὖν γένοιντ' ἄν; A. Τὸν κότυλον τοῦτον φέρε.

Pollux X 85: *Οἱ κότυλοι ὅτι καὶ ἀργυροῖ ἐγίγνοντο ἱκανὸς μηνῦσαι Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις εἰπών· Δεῖ διακοσίων κτλ.* Fortasse praestat lectio cod. Iungerm. *Πόθεν ἂν γέν.* recte autem Brunckius *γένοιντ'*, vulgo *γένοιτ'*. Adde Athenaeum XI p. 478 C: *Καὶ Πλάτων ἐν Διὶ κακουμένῳ Τὸν κότυλον φέρει φησὶ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις.* Sine iusta causa Fritzschius voluit ea quae apud Athenaeum Platoni tribuuntur, Aristophani vindicare. Videtur autem hoc quoque fragmentum ad Bacchi causam pertinere, qui cum postulat nescio quis ducentas drachmas, poculum oppignerat.

XIX. XX.

Πόσους ἔχει στρωτῆρας ἀνδρὼν οὑτοσί;
Ὡς εὖ καλυμματίοις τὸν οἶκον ἤρεφεν.

Pollux X 173: *Ἀλλὰ μὴν τῷ στεγαστῆρι ὀρόφῳ προσήκοιεν ἂν καὶ οἱ στρωτῆρες καὶ τὰ καλυμμάτια, ἄμφω δὲ ἐν Ἀριστοφάνους Βαβυλωνίοις· Πόσους κτλ. καὶ αὖ πά-*

λιν· Ὡς οὐ καλ. κτλ. Priorem versum respexit Harpocratio et Suidas: Στρωτὴρ — τὰ ἐπάνω τῶν δουροδόκων τιθέμενα στρωτῆρας ἔλεγον, ὥς φησι Δίδυμος· ἔστι τοὔνομα καὶ ἐν Βαβυλωνίοις Ἀριστοφάνους. alterum Photius p. 128 15: Καλύμματα (Fritzschius recte Καλυμμάτια) ἅ τινὲς φατνώματα· οὕτως Ἀριστοφάνης. Vs. 1 legebatur ἀνδρὼν, quod correxit Dindorfius. Vs. 2 leg. οὐ, quod correxi; laudat aliquis elegantiam lacunaris, quemadmodum praecipit homo elegans Bdelycleo patri in Vespis v. 1213: Ἔπειτ' ἐπαίνεσόν τι τῶν χαλκωμάτων· Ὀροφὴν θέασαι, κρεκάδι' αὐλῆς θαύμασον. Fortasse haec pertinent ad legatos, quos comiter excipiebant, vid. Acharn. 124 sqq.

XXI.

Μέσην ἔρειδε πρὸς τὸ σιμόν.

Scholiasta Lysistrat. 288 et Suidas v. σιμός· τὸ σιμὸν ἀντὶ τοῦ πρόσαντες· καὶ ἐν Βαβυλωνίοις· Μέσην ἔρειδε πρὸς τὸ σιμὸν καὶ πλατὺ ἐν Νίκαις κτλ. recte Elmsleius ad Acharn. v. 377 καὶ Πλάτων ἐν Νίκαις restituit. Respiciunt Photius 512 8 et Gramm. Bachmanni I p. 364 22: Σιμὸν ἄναντες· οὕτως Ἀριστοφάνης. Turpem esse sententiam docet Fritzschius p. 26.

XXII.

Priscianus XVIII vol. II p. 202 ed. Krehl.: „Aristophanes in Babyloniis:

Ἐννεύει με φεύγειν οἴκαδε.

Nos quoque similiter, *annuit me fugere domum.*"

XXIII.

Pollux X 88: Εἴποις δ' ἂν οἶμαι καὶ χνοῦν — ἐπὶ τῶν μαλακῶν, Ἀριστοφάνους εἰπόντος μὲν ἐν Βαβυλωνίοις·

Εἰς ἄχυρα καὶ χνοῦν.

Satis audacter Rankius et Fritzschius haec verba ad Eucratem referunt, omninoque existimant graviter illum in hac

fabula vexatum esse, quod probari non potest. Dixerat poeta, ut opinor, *ὄνος εἰς ἄχυρα καὶ χνοῦν*, quod tritum fuit vulgi ore proverbium. Philemon apud Athen. II p. 52 E: *Ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων.* Ipse Aristoph. Vespis v. 1309: *Ἔοικας ὦ πρεσβῦτα νεοπλούτῳ τρυγί, Κλητῆρί τ' εἰς ἀχυρῶνας ἀποδεδρακότι.* ubi schol. *παρὰ τὴν παροιμίαν· Ὄνος εἰς ἀχυρῶνας ἀπέδρα.* Phrynichus Bekkeri I p. 7 22: *Ἀττικὸν δὲ λίαν ὁ ἀχυρός· καὶ ἡ παροιμία· οἶνος εἰς ἀχυρὸν* leg. *ὄνος.* Ceterum huc respicit Grammaticus Bachmanni I p. 418 24: *χνοῦν· τὸ λεπτὸν τοῦ ἀχύρου· Ἀριστοφάνης· Εὐριπίδης θηλυκῶς τὴν χνοῦν.*

XXIV.

Scholiasta Platonis p. 381 ed. Bekker: *Τὴν αὑτοῦ σκιὰν δέδοικεν. ἐπὶ τῶν σφόδρα δειλοτάτων· μέμνηται ταύτης Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις.* Cfr. Apostol. XVIII 58.

XXV.

Zenobius Proverb. II 22: *Ἀνθ' Ἑρμιόνος· εἴρηται ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν σωζόντων τοὺς ἱκέτας, ἐπειδὴ ἐν Ἑρμιόνῃ τῆς Πελοποννήσου ἱερὸν ἦν κόρης καὶ Δήμητρος ἀσφάλειαν παρέχον τοῖς καταφεύγουσι. μέμνηται ταύτης Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις.* Legebatur *ἀνθ' Ἑρμίωνος*, quod Fritzschius quoque correxit, nisi malis *Ἑρμιόνης.* De templo illo vid. Pausanias II 34 6 sq. Grammat. Bekkeri I p. 256 15. Photius p. 16 5.

XXVI.

Ἦ δῶρ' αἰτῶν ἀρχὴν πολέμου μετὰ Πεισάνδρου πορίσειεν.

Scholiasta Avium v. 1555: *Πείσανδρος — καὶ δωροδοκῆσαί φησιν αὐτὸν Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις διὰ τούτων· Ἦ δῶρ' αἰτοῦντες ἀρχὴν πολέμου πορίσειεν μετὰ Πεισάνδρου.* quae alii aliter tentaverunt: equidem paullo audacius immutavi, sed consentaneum est, integrum versum fuisse, isque haud dubie fuit ex parabasi petitus, ut hic locus accesserit ad similitudinem Ran. v. 354 sq. Respicit huc scho-

liasta Lysistr. 491: *Πείσανδρος — κωμῳδοῦσι δὲ αὐτὸν καὶ ὡς δωροδόκον, ὡς ἐν Βαβυλωνίοις Ἀριστοφάνης.* De Pisandro vid. Meineke I p. 176.

XXVII.

Ἢ βοιδαρίων τις ἀπέκτεινε ζεῦγος χολίκων ἐπιθυμῶν.

Ammonius p. 149: *Χόλικες· αἱ τῶν βοῶν κοιλίαι. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις Ἢ βοιδ. κτλ.* Eadem Gramm. in append. Etymol. Gud. p. 640 44 et Gramm. Bachmanni II p. 381 10 exhibent, nisi quod *ζεῦγος* omittunt. Hic quoque versus ad parabasin videtur pertinere.

XXVIII. XXIX.

Pollux IV 186: *Τοὺς δὲ ἀεὶ ῥιγοῦντας οἱ παλαιοὶ ῥιγεσιβίους* (codd. *ῥιγωσιβίους*) *ἔλεγον, οὓς οἱ νῦν δυσρίγους. Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Βαβυλωνίοις δύσριγος εἴρηκε δύσριγος* Atticis abiudicat Phrynichus p. 418 ed. Lobeck. itaque Fritzschius p. 10 contendit Aristophanem *ῥιγοσιβίους* dixisse, comparans Phrynichum Bekkeri I p. 61 29. — Idem X 152: *Καὶ πόδα δὲ βαλαντίου ὁ αὐτὸς εἴρηκεν ἐν Βαβυλωνίοις. βαλαντίου* hoc loco, ut videtur, codd. omnes exhibent.

XXX.

Aristoteles Rhetor. III 2 15: *Ἔστι δὲ ὁ ὑποκορισμὸς ὃς ἔλαττον ποιεῖ καὶ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθόν· ὥσπερ καὶ Ἀριστοφάνης σκώπτει ἐν τοῖς Βαβυλωνίοις ἀντὶ μὲν χρυσίου χρυσιδάριον, ἀντὶ δ' ἱματίου ἱματιδάριον, ἀντὶ δὲ λοιδορίας λοιδορημάτιον καὶ νοσημάτιον. εὐλαβεῖσθαι δὲ δεῖ καὶ παρατηρεῖν ἐν ἀμφοῖν τὸ μέτριον.* Pro *νοσημάτιον* Fritzschius restitui vult *νοημάτιον*, idem huc refert *βιβλιδάριον*, quod ex Aristophane Pollux VII 210 adscripsit. Usurpasse autem videtur poeta istas verborum formas, ut Gorgiam et qui eius in dicendo artem sectarentur, rideret, quemadmodum etiam in Acharnensibus saepissime ista ornamenta orationis vituperat.

XXXI.

Etymol. M. p. 414 14: *Ζώτειον· προπαροξυτόνως ὁ μυλὼν — οἱ δὲ τόπου ὄνομα, ὅπου ἐκολάζοντο οἱ οἰκέται. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις ζώστειον, ὡς Ὧρος ὁ Μιλήσιος εἴρηκεν.* Admodum variant formae huius vocabuli, ut *ζώντειον, ζώντρειον, ζήτρειον*, al. vid. Hesychius, Pollux III 78. VII 19.

XXXII.

Moeris p. 119: *Θωμὸν Ἀττικῶς. ὡς Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις.*

XXXIII.

Stephanus Byz. *Λακεδαίμων. — καὶ λακωνίζω καὶ λακωνιστής, λέγεται καὶ λακεδαιμονιάζω, ὡς Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις.*

XXXIV.

Photius p. 347 27: *Ὀρκωμοτεῖν. τὸ ὀμνύναι Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις.*

XXXV.

Antiatticista Bekkeri p. 116 32: *Ὠτοκάταξιν· τὸν συντετριμμένον τὸ οὖς. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις.*

XXXVI.

Argumentum Pacis: *Κράτης μέντοι δύο οἶδε δράματα γράφων οὕτως· Ἀλλ' οὖν γε ἐν τοῖς Ἀχαρνεῦσιν ἢ Βαβυλωνίοις ἢ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Εἰρήνῃ.* At quid Crates significaverit, non adiecit ille grammaticus.

Γ Ε Ω Ρ Γ Ο Ι.

Recte Suevernius in commentat. de *Senectute* p. 29 statuit huius comoediae propositum consiliumque proxime ad Pacis similitudinem accedere, namque poeta ut pacis bona

commendaret civibus, exhibuit Agricolas. Agricolae enim Attici continuis Lacedaemoniorum incursionibus graviter vexati, ut tandem aliquando a belli calamitatibus liberarentur, optabant: id quod Aristophanes plurimis locis indicat: hi autem, quoniam plerumque procul ab urbe vitam degebant, operi rustico intenti, minus novitiae disciplinae tabe infecti, antiquam morum integritatem servabant, itaque eo nomine saepius laudantur a comicis poetis. Sed Euripides quoque in Oreste v. 920 dixit: *Ἄλλος δ' ἀναστὰς ἔλεγε τῷδ' ἐναντία, Μορφῇ μὲν οὐκ εὐωπός, ἀνδρεῖος δ' ἀνήρ, Ὀλιγάκις ἄστυ κἀγορᾶς χραίνων κύκλον, Αὐτουργός, οἵπερ καὶ μόνοι σώζουσι γῆν, Ξυνετὸς δὲ χωρεῖν ὁμόσε τοῖς λόγοις θέλων Ἀκέραιος, ἀνεπίληπτον ἠσκηκὼς βίον.* Et agricolas potissimum dicit idem poeta in Supplicibus: nam ubi v. 231 iuvenes honoris bellique cupidos detestatus erat: *Βίᾳ παρελθὼν θεοὺς ἀπώλεσας πόλιν, Νέοις ταραχθείς, οἵ τινες τιμώμενοι Χαίρουσι, πολέμους τ' αὐξάνουσ' ἄνευ δίκης, Φθείροντες ἀστούς, ὁ μὲν ὅπως στρατηλατῇ, Ὁ δ' ὡς ὑβρίζῃ δύναμιν ἐς χεῖρας λαβών, Ἄλλος δὲ κέρδους οὕνεκ', οὐκ ἀποσκοπῶν Τὸ πλῆθος εἴ τι βλάπτεται πάσχον τάδε,* deinde pergit: *Τρεῖς γὰρ πολιτῶν μερίδες· οἱ μὲν ὄλβιοι Ἀνωφελεῖς τε πλειόνων ἐρῶσ' ἀεί· Οἱ δ' οὐκ ἔχοντες καὶ σπανίζοντες βίου Δεινοί, νέμοντες τῷ φθόνῳ πλεῖον μέρος Ἐς τοὺς ἔχοντας κέντρ' ἀφιᾶσιν κακά, Γλώσσαις πονηρῶν προστατῶν φηλούμενοι, Τριῶν δὲ μοιρῶν ἡ 'ν μέσῳ σώζει πόλεις, Κόσμον φυλάσσουσ' ὅντιν' ἂν τάξῃ πόλις.* Iam poeta videtur similiter rem instituisse atque in Acharnensibus, ut agricolae belli continuis laboribus defessi tandem ipsi inducias facerent cum hostibus, et pace restituta laetitiae indulgerent, id quod reliquiae confirmant. De tempore autem, quo fabula docta esse videatur, diu dubius haesitavi, nunc vero omnino contendo scriptam esse non ita multo post expeditionem ad Sphacteriam. Namque Fr. I Niciae cunctabundus animus videtur ita a poeta, ut illum insigne aliquod verecundiae documentum edidisse necesse sit: atque de Sicula quidem expeditione cogites cave, nam aliae pror-

sus similes comoediae in illud cadunt tempus, itaque potius referenda est fabula ad illud tempus, quo Nicias Cleoni imperium cessit isque Sphacteriam expugnavit. Iam vero Isarcho praetore quoniam Aristophanes duas docuit fabulas, *Holcades* et *Nubes I*, item Aminia praetore *Vespas* et *Proagonem*, (nunquam enim tres vel etiam plures fabulas uno anno Aristophanem docuisse censeo) neque vero nimis multo post illam expugnationem doceri potuit haec comoedia, refero Agricolas ad Olymp. LXXXVIII 4, quo anno Stratocles praetor fuit Aristophanesque Equites Lenaeis docuit: itaque Agricolae docti sunt magnis Dionysiis in urbe.

I.

Α. Ἐθέλω γεωργεῖν. εἶτα τίς με κωλύει;
Β. ἡμεῖς. *Α.* ἐπεὶ δίδωμι χιλίας δραχμάς,
ἐάν με τῶν ἀρχῶν ἀφῆτε; *Β.* δεχόμεθα·
δισχίλιαι γάρ εἰσι σὺν ταῖς Νικίου.

Plutarchus vit. Niciae c. 8: *Καὶ τοῦτο τῷ Νικίᾳ μεγάλην ἤνεγκεν ἀδοξίαν· οὐ γὰρ ἀσπίδος ῥῖψις ἀλλ' αἰσχιόν τι καὶ χεῖρον ἐδόκει τῇ δειλίᾳ τὴν στρατηγίαν ἀποβαλεῖν ἑκουσίως καὶ προέσθαι τῷ ἐχθρῷ τηλικούτου κατορθώματος ἀφορμήν, αὐτὸν ἀποχειροτονήσαντα τῆς ἀρχῆς. σκώπτει δ' αὐτὸν εἰς ταῦτα πάλιν Ἀριστοφάνης ἐν μὲν Ὄρνισιν οὕτω πως λέγων — ἐν δὲ Γεωργοῖς ταῦτα γράφων· Α. Ἐθέλω γεωργεῖν. Β. εἶτα τις σε κωλύει. Α. Ὑμεῖς· ἐπεὶ δίδωμι κτλ.* Sic vulgo scribunt et dividunt illa, at certe scribendum esset: *Β. εἶτα τίς σε κωλύει. Α. Ὑμεῖς; ἐπεὶ κτλ.* ut haec esset sententia: *At aliquis hoc vetat. An vos?* Sed impedita haec est ratio, itaque *μὲ* et *ἡμεῖς* scripsi aliterque verba distribui. Flagitat enim agricola, ut munus sibi impositum abrogent seque a belli laboribus procul removeant, quin etiam mille drachmas lubenter se solvere profitetur, id si fiat. Ceterum difficile dictu est, quorsum pertineat illa pecunia. Et Carol. quidem Hermannus de pers. Nic. p. 8 recte videtur negasse, haec de multa aliqua in-

telligenda esse; equidem puto agricolam illam, cum lochagus electus vel alio quodam munere militari functurus esset, illud detrectare, et muneribus imperatores tentare, qui quidem facile corrumpi se patiebantur, quo nomine etiam in Pace notantur v. 1180: *Τοὺς μὲν ἐγγράφοντες ἡμῶν, τοὺς δ' ἄνω τε καὶ κάτω Ἐξαλείφοντες δὶς ἢ τρίς, αὔριον δ' ἔσθ' ἡ 'ξοδος· Τῷ δὲ σιτί' οὐκ ἐώνητ'· οὐ γὰρ ᾔδειν ἐξιών. Εἶτα προστὰς πρὸς τὸν ἀνδριάντα τὸν Πανδίονος Εἶδεν αὐτόν, κἀπορῶν θεῖ τῷ κακῷ βλέπων ὀπόν. Ταῦτα δ' ἡμᾶς τοὺς ἀγροίκους δρῶσι, τοὺς δ' ἐκ ἄστεως Ἧττον, οἱ θεοῖσιν οὗτοι κἀνδράσιν ῥιψάσπιδες.* Cfr. Equitt. v. 1369 sq. Quod autem Nicias idem dicitur fecisse, quod hic agricola, id puto poetam, ut subtimidum et verecundantem Niciae animum notaret, finxisse: at nullo tamen alio tempore magis in istam reprehensionem incurrit, quam cum Cleo Sphacteriam expugnasset.

II.

Συκᾶς φυτεύω πάντα πλὴν Λακωνικῆς.
τοῦτο γὰρ τὸ σῦκον ἐχθρόν ἐστι καὶ τυραννικόν.
οὐ γὰρ ἦν ἂν μικρόν, εἰ μὴ μισόδημον ἦν σφόδρα.

Athenaeus III p. 75 A: *Λακωνικοῦ δὲ σύκου μνημονεύει ἐν Γεωργοῖς Ἀριστοφάνης ταδὶ λέγων· Συκᾶς κτλ.* Agricola ille, homo iustus et antiquae fidei haec loquitur, qui etsi belli molestias detrectat et tumultus auctores detestatur, tamen Lacedaemonios, quippe qui populi libertati parum faverent, odit, quemadmodum Dicaeopolis in Acharn. 509: *Ἐγὼ δὲ μισῶ μὲν Λακεδαιμονίους σφόδρα Καὐτοῖς ὁ Ποσειδῶν οὑπὶ Ταινάρῳ θεὸς Σείσας ἅπασιν ἐμβάλοι τὰς οἰκίας κτλ.*

III.

Athenaeus XIV p. 650 E: *Τῶν γὰρ ἀπυρήνων* (*ῥοῶν*) *Ἀριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς μνημονεύει.*

IV.

Harpocratio *Κωδία· τὴν τῆς μήκωνος κεφαλὴν οὕτω καλοῦσιν· Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς. Ἀγαθήν γε κωδίαν.*

V. VI.

Etymol. M. p. 326 20: Ἐλαΐζειν. τὰς ἐλαίας ἐργάζεσθαι. Γεωργοῖς Ἀριστοφάνης. — Ibid. p. 635 38: Ὄρχατος — καὶ Ἀριστοφάνης τὸ μεταξὺ τῶν φυτῶν μετόρχιον ἐκάλεσεν ἐν τοῖς Γεωργοῖς. Scholiasta Theocrit. I 48: καὶ Ἀριστοφάνης τὸ μεταξὺ τῶν φυτῶν μετόρχμιον ἐκάλεσεν ἐν τοῖς Γεωργοῖς. at prior forma probanda, vid. Pac. 572. Pollux VII 145.

VII.

Τί δῆτα τούτων τῶν κακῶν, ὦ παῖ, γλίχει;

Etymol. M. p. 234 35: Γλιχόμενος· καρτερῶν ἢ ἐπιθυμῶν. Ἀριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς· Τί κτλ. Haec pater senex filio belli gerendi cupido novarumque rerum studioso dicit: namque videtur poeta suo more, ut claram aliquam imaginem exhiberet, patri adiunxisse filium, qui alienum prorsus gereret animum.

VIII.

Εἰρήνη βαθύπλουτε καὶ ζευγάριον βοεικόν,
εἰ γὰρ ἐμοὶ παυσαμένῳ τοῦ πολέμου γένοιτο
σκάψαι κἀποκλάσαι τε καὶ λουσαμένῳ διελκύσαι
τῆς τρυγὸς ἄρτον λιπαρὸν καὶ ῥάφανον φέροντι.

Stobaeus LV 2 vol. II p. 401 ed. Gaisf.: Ἀριστοφάνους Γεωργῶν· Εἰρήνη κτλ. Arsenius Ἀριστοφάνους νήσων, ex solo errore, ut videtur. Vs. 1 βοεικὸν Dindorfius scripsit, vulgo βοϊκόν, idem vero reliqua male interpolavit εἰ γάρ ποτ' ἐμοί, quod ferri nequit, versus sunt catalectici, neque illud potest offensioni esse, quod tertio loco acatalecticus infertur, quamquam ibi facili negotio restituas eundem numerum, si scribas: διέλξαι. — Vs. 3 σκάψαντ' cod. A σκάψαιτ' cod. Vossianus et Arsenius. κἀποκλάσαι Dindorfius, vulgo ἀποκλάσαι, referendum autem est ad vitis amputationem. τὲ adiecit Brunckius. — Vs. 4 φέροντι cer-

ruptum videtur. Est autem hoc carmen agricolarum, qui pacis bona laudant utque sibi obtingant optant, ad Euripidis similitudinem compositum, apud quem in Cresphonte Fragm. XV ita canit chorus:

Εἰρήνη βαθύπλουτε καὶ καλλίστα μακάρων θεῶν
ζῆλός μοι σέθεν, ὡς χρονίζεις.

ita enim versus disponendi sunt, et ad eandem normam antistropha:

Τὰν δ' ἐχθρὰν στάσιν εἶργ' ἀπ' οἴκων τὰν μαινομέναν τ' ἔριν
θηκτῷ τερπομέναν σιδάρῳ.

finitur enim stropha hoc versu:

Ἴθι μοι πότνια πάλιν.

Vulgo versuum ratio prorsus oblitterata est; legitur enim: *ἴθι μοι πότνια πόλιν τάνδε.*

IX.

Α. Ὅ του δοκεῖ σοι δεῖν μάλιστα τῇ πόλει;
Β. Ἐμοὶ μὲν αἴνειν μολγόν· οὐκ ἀκήκοας;

Scholiasta Equitt. v. 959: *Μολγὸν γενέσθαι] Σύμμαχος· ἔοικε χρησμός τις εἶναι· ἐν γὰρ τοῖς Γεωργοῖς οὕτως ἔχει. Ὅ τῳ δοκεῖ σοι δεῖν μάλιστα τῇ πόλει, ἐμοὶ μὲν ἐπὶ τὸν μολγὸν εἶναι οὐκ ἀκήκοας.* Locum impeditum non restituerunt homines docti, nisi quod Brunkius *ὅτου* recte scripsit. Apparet autem ex Equitum versibus oraculum hoc quoque loco, ubi duo de reipublicae salute consultant, respici: *ΚΛ. Μὴ δῆτά πώ γ', ὦ δέσποτ', ἀναβολῶ, σ' ἐγώ, Πρὶν ἄν γε τῶν χρησμῶν ἀκούσῃς τῶν ἐμῶν. ΑΛΛ. Καὶ τῶν ἐμῶν νῦν. ΚΛ. Ἀλλ' ἐὰν τούτῳ πίθῃ Μολγὸν γενέσθαι δεῖ σε.* manifestum autem est *μολγὸν* in utroque loco nihil aliud significare, quam *ἀσκόν*, ita ut ceterae explicationes, quas grammatici commenti sunt, prorsus sint reiiciendae: atque eodem modo usurpatum fuisse in oraculo illo, quod Aristophanes utroque loco significat, ostendit Pollux X 187: *Οὐδὲν κωλύει καὶ μολγὸν εἰπεῖν, ὅς ἐστι κατὰ τὴν τῶν Ταραντίνων γλῶτταν βόειος ἀσκὸς — καὶ Ἀριστοφά-*

νης δὲ χρησμόν τινα παίζει· Μή μοι Ἀθηναίους αἴνειν, τοὶ μολγοὶ ἔσονται. τὸ ἄπληστον αὐτῶν ὑπαινιττόμενος. **Referunt hunc quoque versum ad Agricolas *) parum recte: ex alio loco eum petitum esse, arguit vel numerorum diversitas: fuit enim in eiusmodi loco, qualis est in Pace v. 1063—1114; ac si continuo hos iambos excepisset ille hexameter, profecto eo potius usus esset Symmachus, quippe quo multo melius illam interpretationem confirmaturus fuisset: apparet igitur versum et ex alia quadam fabula petitum esse et Symmacho prorsus ignotum: ostendetur autem infra, eum ad *Pacem alteram* pertinere. At arguit tamen ille versus, quomodo hic locus emendandus sit, namque scribendum pro** *ἐπὶ τὸν μολγὸν εἶναι, αἴνειν μολγόν*, **h. e.** *δεῖν τὴν πόλιν αἴνειν μολγόν*, **quod nihil aliud significat, quam oportere civitatem Atheniensium extrema perpeti mala, nam** *αἴνειν μολγὸν* **idem est, quod alias** *ἀσκὸν δέρειν* **dicitur, ut est apud Solonem Fragm. 26:** *Ἤθελον γάρ κεν κρατήσας — Ἀσκὸς ὕστερον δεδάρθαι κἀπιτετρίφθαι γένος.* **De verbo** *αἴνειν* **dicitur infra.**

X.

Εἶτ' ἄρτον ὀπτῶν τυγχάνει τις ὀβελίαν.

Athenaeus III p. 111 B: *Ὁ δὲ ὀβελίας ἄρτος κέκληται ἤτοι ὅτι ὀβολοῦ πιπράσκεται, ὡς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἢ ὅτι ἐν ὀβελίσκοις ὠπτᾶτο. Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς· Εἶτ' κτλ.* **Fortasse praestat** *εἶτ' ἄρτον.*

XI.

Ὥσπερ κυλικείου τοὐθόνιον προπέπταται.

Athenaeus XI p. 460 D: *τὸ κυλικεῖον τοδί· εἴρηται γὰρ οὕτως ἡ τῶν ποτηρίων σκευοθήκη παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Γεωργοῖς· Ὥσπερ κτλ.*

---

*) Ita censet etiam O. Schneider de vett. in Arist. schol. Fontt. p. 58, qui satis audacter corrigi vult: *ἔοικε χρησμός τις εἶναι· ὡς καὶ ἐν τούτοις· Ὅτου — ἀκήκοας. καὶ γὰρ ἐν τοῖς Γεωργοῖς οὕτως ἔχει· Μή μοι Ἀθηναίους κτλ.*

XII.

Εἴ γ' ἐγκιλικίσαιμ', ἐξολοίμην, φαθὶ λέγων.

Priscianus XVIII vol. II p. 269 ed. Krehl: „*Φαίη λέγων. Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς· Εἴ γε κυλικίας αἷμα ἐξολοίμην φαίη λέγων.* Inveniuntur et nostri abundantia utentes, ut *loquere dicens*, et *stude properans*, et similia." Codex Monac. *ΦΑΟΙ ΛΕΓωΝ ΑΡΕτοΦΑΝΝΣ ΓΕωρIsei rekia ΜΑΕΞΟΛΟΙΜΕΝ ΦΑΕΙΑΤΟΝ.* quae correxi. *ἐγκιλικίζειν* similiter dixit Pherecrates Fr. Inc. XLII: *Ἀεί ποθ' ἡμῖν ἐγκιλικίζουσ' οἱ θεοί.* Hoc autem loco videtur aliquis alteri verba praeire in iure iurando: nisi forte sic distinguenda sunt: *Α. Εἴ γ' ἐγκιλικίσαιμ' — Β. Ἐξολ. φ. λ.* Cum altero illo, quod Priscianus dicit, *stude properans*, compares Sophocl. Aiac. v. 1164 *ταχύνας σπεῦσον*

XIII. XIV.

Ὦ πόλι φίλη Κέκροπος, αὐτοφυὲς Ἀττική,
χαῖρε λιπαρὸν δάπεδον, οὖθαρ ἀγαθῆς χθονός.
Ἐν ἀγορᾷ δ' αὖ πλάτανον εὖ διαφυτεύσομεν.

Hephaestio p. 78: *Ἐκ τῶν Ἀριστοφάνους Γεωργῶν Ὦ πόλι — χθονός. — ἐν δὲ τοῖς Γεωργοῖς Ἀριστοφάνης ἐποίησε τὸν τέταρτον παίωνα ἀντὶ τοῦ πρώτου· Ἐν ἀγορᾷ δ' κτλ.* Vs. 1 respicit Marcus Antoninus IV 23: *Ἐκεῖνος μέν φησι, Πόλι φίλη Κέκροπος, σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλι φίλη Διός.* Dicit haec chorus agricolarum, qui liberati a belli malis (inducias enim vel pacem cum hostibus pepigisse videntur) laetitia efferuntur et forum quoque, cum tandem aliquando otio et tranquillitate frui liceat, platanis conserere cupiunt.

XV.

Ἐξ ἄστεως νῦν εἰς ἀγρὸν χωρῶμεν· ὡς πάλαι δεῖ
ἡμᾶς ἐκεῖ τῷ χαλκίῳ λελουμένους σχολάζειν.

Pollux IX 69: *Χαλκίον — ἐν τοῖς Ἀριστοφάνους Γεωργοῖς σαφῶς ἐπὶ λουτροῦ εἰρημένον· Ἐξ ἄστεως — πάλαι*

δι᾽ ἡμᾶς ἐκεῖ τῷ χαλκῷ ἐλλουσάμενον κολάζειν. Praeclare emendavit Porsonus Praef. ad Hecub. p. XL 1. Dicit haec chorus in fine fabulae, cum pace restituta urbe rus redire parat.

XVI.

Λάχητας, Μεγακλέας καὶ Λαμάχους.

Suidas Ἀτρέα καὶ καθόλου τὰς ἀπὸ τῶν εἰς ευς συμφώνῳ παραληγομένων αἰτιατικὰς μηκύνουσι, τὰς δὲ καθαρὰς τοῦ ευς συναιροῦσι Χοᾶ καὶ Μηλιᾶ καὶ Σουνιᾶ. Ἴωνες δὲ συστέλλουσι τὰς προτέρας Ἀτρέα καὶ Πηλέα βραχέως λέγοντες. Διὸ καὶ παρὰ τοῖς τραγικοῖς οὐκ ἀναγκαῖον ἐκτείνειν, εἰ μὴ μέτρον ἀναγκάζει. Καὶ τὰς ἀπὸ τῶν εἰς ης ὁμοίως. τὸ γὰρ συστέλλειν Ἰακόν· Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς. χαχέτας καὶ μεγακλέας καὶ μαλακούς. Hoc Aristophanis exemplum primus ex codd. edidit Gaisfordius: quod si conveniret praecepto grammatici, certe Μεγακλέα scribendum esset, at videtur ille parum considerate hunc versum adhibuisse, aut etiam plura praeterea apud Suidam interciderunt, itaque nolim numerum pluralem immutare: et hoc quidem apertum est praeter Megaclis nomen duo alia delitescere, quamquam ut haec quoque eandem normam sequantur minime opus est: et μαλακοὺς quidem corruptum est ex *Lamachi* nomine, in illo autem χαχέτας *Lachetis* videtur memoria oblitterata esse: ita ut hoc loco poeta tres viros fortes bellique studiosos commemoraverit. Et Laches quidem, Melanopi filius, statim sub exordium belli Peloponnesiaci excelluit, cuius fortitudinem vel Platonis ille sermo testatur. Lamachi autem virtutem ipse Aristophanes satis superque illustrat, ut de his quidem duobus nihil disserendum sit: at de Megacle pauca quaedam dicenda sunt, quem quoniam poeta cum Lamacho et cum Lachete coniunxit, et ipsum belli studiosum fuisse consentaneum est: et Lamacho quidem eundem adiungit socium in Acharnensibus v. 612: Τί δαὶ Δράκυλλος κεὐφορίδης καὶ Πρινίδης; Εἶδέν τις (ita lego, vulgo οἶδεν) ὑμῶν τἀκβάταν᾽ ἢ τοὺς Χάονας; Οὔ

φασιν, ἀλλ' ὁ Κοισύρας καὶ Λάμαχος, Οἷς ὑπ' ἐράνου τε καὶ χρεῶν πρώην ποτέ, Ὥσπερ ἀπόνιπτρον ἐκχέοντες ἑσπέρας Ἅπαντες ἐξίστω παρῄνουν οἱ φίλοι, ubi scholiasta: *ὁ Κοισύρας· ὁ Μεγακλῆς. Κοισύρα δὲ ἐγένετο Ἀθήνῃσιν εὐγενὴς γυνὴ καὶ πλουσία μήτηρ τοῦ Μεγακλέους, ὃς καταβεβρωκὼς τὴν οὐσίαν καὶ ὕστερον πεπλουτηκὼς ἐκ τοῦ τὰ κοινὰ πράσσειν λέγεται.* Cognoscimus inde tunc Megaclem, ex nobilissima Alcmaeonidarum stirpe oriundum, aere alieno olim obrutum post rebus publicis administrandis magnas divitias sibi comparasse, eundemque conieci supra una cum Morycho ad regem Persarum legatum esse ab Atheniensibus: eundem hunc Megaclem dicit Leucon in *Φράτερσιν* Fr. I. *Ἀτάρ, ὦ Μεγάκλεες, οἶσθά που, Παάπιδος Ὑπέρβολος τἀκπώματα κατεδήδοκεν;* Sed de patre eius et matre dicam alibi, nam Alcmaeonidarum stirps impeditior est, quam ut hoc loco exponi possit.

XVII.

Suidas: *Τοῖς Ἱπποκράτους υἱέσιν· οὗτοι δ' ὡς ὑώδεις τινὲς καὶ ἀπαίδευτοι ἐκωμῳδοῦντο· καὶ τάχ' ἂν ἦσαν προκέφαλοί τινες, ὡς ἐν Γεωργοῖς φησὶ καὶ ἐν Τριφάλητι.* De Hippocratis filiis vid. Commentat. p. 350.

XVIII.

Scholiasta Avium v. 1698: *Γοργίαι τε καὶ Φίλιπποι. ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Γοργίας οὗτοι ῥήτορες λάλοι εἰσίν· — τοῦ δὲ Φιλίππου καὶ ἐν Γεωργοῖς μνημονεύει Ἀριστοφάνης.* ita cod. Leid., in Rav. legitur *Ἀριστοκλῆς*. Philippum oratorem, qui dicendi facultate abuteretur ad calumniandum, eundemque peregrinum hominem fuisse arguit Avium ille locus: *Ἔστι δ' ἐν* (scr. *δὴ 'ν*) *Φαναῖσι πρὸς τῇ Κλεψύδρᾳ πανοῦργον ἐγγλωττογαστόρων γένος, Οἳ θερίζουσίν τε καὶ σπείρουσι καὶ τρυγῶσι ταῖς γλώτταισι συκάζουσί τε. Βάρβαροι δ' εἰσὶν γένος, Γοργίαι τε καὶ Φίλιπποι, Κἀπὸ τῶν ἐγγλωττογαστόρων ἐκείνων τῶν Φιλίππων κτλ.* Videtur autem hic Philippus ex Gorgiae disciplina profectus esse,

siquidem in Vespis v. 423 dicit: *Οἵς γ' ἀπώλεσαν Φίλιππον ἐν δίκῃ τὸν Γοργίου*, quod eodem modo dictum est atque in Acharnens. v. 1170 *Λάμαχον τὸν Γοργάσου*.

XIX.

Scholiasta Platonis p. 330 ed. Bekker: *Μέλητος φαῦλος τραγῳδίας ποιητὴς — ἐν δὲ Γεωργοῖς ὡς Καλλίαν περαίνοντος αὐτοῦ μέμνηται* (*'Αριστοφάνης*). Meletus, qui extremis belli Peloponnesiaci annis tragoedias scripsit, quique Socratis exstitit accusator, aetate minor profecto fuisse videtur quam Callias, itaque parum probabile est Aristophanem in Agricolis ei opprobrio vertisse, quod Callia abuteretur; scribendum potius puto: *ὡς Καλλίου περαίνοντος αὐτόν*; notae enim sunt Calliae insanae libidines: neque vero abhorret a veri similitudine postea Meletum adultum in eodem crimine fuisse, siquidem Aristophanes in Pelargis (vid. schol. Platonis ibid.) eum Laii filium vocavit, quod Meinekius recte ad puerorum amorem videtur rettulisse.

XX. XXI.

Pollux VII 201: *Πορνεύτριαν ἐν τοῖς Γεωργοῖς 'Αριστοφάνης ἔφη*. fabulae nomen omissum in cod. Iungermanni. — Idem X 69: *Τραπεζοφόρον — εὗρον — ἐν τοῖς 'Αριστοφάνους Γεωργοῖς — ἐπὶ τοῦ τὴν τράπεζαν φέροντος, ᾗ ἐπῆσαν τοῖς ἄρχουσιν αἱ μυρρίναι.*

XXII.

Harpocratio: *Σηράγγιον — χωρίον τι τοῦ Πειραιῶς οὕτως ἐκαλεῖτο· μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ 'Αριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς*. Alibi *Σηράγγειον* scribitur, ut est apud Photium p. 509 28. 510 1.

XXIII.

Photius p. 543 8: *Στρεψαίους· 'Αριστοφάνης Γεωργοῖς*. Praecessit: *Στρέψα· πόλις τῆς Θρᾴκης· καὶ οἱ πολῖται Στρεψαῖοι*. At vero nescio an huc pertineat quod legitur in Crameri Anecd. II p. 53 4: *Στρεψαῖος ὁ Ἑρμῆς, παρὰ τῷ 'Αριστοφάνει παρὰ τὸ διεστράφθαι τὰς ὄψεις.*

XXIV.

Scholiasta Platonis p. 369 ed. Bekker: *Καλὰ δὴ πάντ' ἄγεις· ἀντὶ τοῦ ἀγγέλλεις· ἐπὶ τῶν αἴσια ἀναγγελλόντων· πολλάκις δὲ λέγεται καὶ κατ' εἰρωνείαν. Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς.* Apud ipsum vero Platonem in Euthydemo p. 293 D: *καλὰ δὴ πάντα λέγεις* legitur, at Aristophanes certe *καλὰ δὴ παταγεῖς* dixisse videtur, vid. Hesychius: *καλὰ δὴ παταγεῖς· καλὰ λαλεῖς* et Photius p. 126 11: *καλὰ δὴ παταγεῖς· ἀντὶ τοῦ λέγεις.*

XXV.

Zenobius II 27: *Αὐτῷ μελητέον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν οἶκον. μέμνηται ταύτης Ἀριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς καὶ Πλάτων ὁ κωμικός, ἦν δὲ οὗτος ὁ οἶκος μέγας εἰς ὑποδοχὴν μισθουμένων.* Scribendum est *αὐτῷ Μελιτέων*, *cum ipsis Melitensium aedibus* deinde corrige *ἐκλείπει τῷ οἴκῳ — ἦν δὲ οὗτος ὁ οἶκος μέγας εἰς ὑποδοχὴν τραγῳδῶν μισθούμενος.* Paulo aliter Fritzschius, qui *αὐτομελιτέων· ἐλλείπει τὸν οἶκον* legit. Conferas Hesychium et Photium p. 256 12: *Μελιτέων οἶκος· ἐν τῷ τῶν Μελιτέων δήμῳ παμμεγέθης ἦν οἶκος, εἰς ὃν οἱ τραγῳδοὶ φοιτῶντες ἐμελέτων.*

Γ Η Ρ Α Σ.

Repraesentaverat in hac comoedia senes, qui senectam exuti, quasi reviviscunt et iuvenum more lasciviunt, conferas maxime Fr. II. III. inter hos autem senes, ex quibus chorus compositus fuisse videtur, unus aliquis sine dubio primas egit partes, isque, ubi iuvenile robur recepit, uxorem ex aedibus expellit, virginemque iuvenem ut videtur in matrimonium ducit, quorsum pertinent Fr. VI. VII. similemque imaginem etiam in aliis fabulis exhibuit Aristophanes. Recte

autem Suevernius, qui peculiarem dissertationem de hac comoedia Berolini 1827 edidit, sensit poetam hac imagine proposita nihil aliud quam ipsum populum Atheniensem, a malis omnibus liberatum et iam resipiscentem, repraesentavisse. At quo tempore docta sit comoedia difficile dictu est, cum aetatis nullae insint notae, nisi quod Fragm. XXIV. Eucrates commemoratur: at huius quidem viri memoria non videtur magni momenti fuisse, sed quasi obiter facta esse. Illud tamen videtur verisimile, non ante Vespas actam esse Senectutem: at quod Suevernius p. 24 sqq. statuit comoediam praetore Aminia h. e. Olymp. LXXXIX 2 Dionysiis urbanis doctam esse, id parum idoneis nititur argumentis, quae quidem singula redarguere longum est: unum aliquid indicabo, parum probabile esse poetam, qui singulis fere annis singulas comoedias scripserit, tunc simul tres fabulas exhibuisse: nam Lenaeis eiusdem anni Vespas et Proagonem docuit. At vero ad illud tempus, quod inter Vespas h. e. Olymp. LXXXIX 2 et Aves h. e. Olymp. XCI 2 intercedit, fere nullae fabulae referuntur, neque tamen per tam longum temporis spatium prorsus conticuisse Aristophanem consentaneum est, itaque censeo Senectutem proxime Pacem priorem aut praegressam aut secutam esse, eique tempori satis etiam convenit ipsa comoediae ratio ac natura.

I.

Ὀφθαλμιάσας πέρυσιν εἶτ' ἔσχον κακῶς,
ἔπειθ' ὑπαλειφόμενος παρ' ἰατρῷ.

Pollux IV 180: *Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γήρᾳ φησὶν Ὀφθαλμιάσας πέρυσιν εἶτ' ἔσχον* (cod. Falckenb. *ἐπέσχων*) *κτλ.* Senex de oculorum lippitudine qua laborat exponit; recte autem haec Suevernius ad populi Atheniensis imprudentiam et caecam quasi levitatem transfert, in eo tamen a vero aberravit, quod de Nicia tanquam qui his malis mederetur cogitavit, quod iure improbavit C. F. Hermann. *de persona Niciae* p. 13.

II.

A. *Τουτὶ τί ἦν τὸ πρᾶγμα;* *B.* *Θερμούς, ὦ τέκνον.*
A. *Ἀλλ' ἦ παραφρονεῖς;* *B.* *Κριβανίτας, ὦ τέκνον.*

Athenaeus III p. 109 F: *Κριβανίτην· τούτου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Γήρᾳ· ποιεῖ δὲ λέγουσαν ἀρτόπωλιν διηρπασμένων αὐτῆς τῶν ἄρτων ὑπὸ τῶν τὸ γῆρας ἀποβαλόντων· Τουτὶ τί ἦν κτλ.* **Ita cod. A; ceteri v. 2:** *κριβανίτας πάνυ δὲ* **(vel** *δὲ πάνυ***)** *λευκοὺς ὦ τέκνον,* **et ita Epitome:** *Κριβανίτας δὲ λευκοὺς ἄρτους Ἀριστοφάνης που φησί.* **Athenaei his locus clarissime illustrat institutum fabulae, namque** *γῆρας ἀποβάλλειν* **eodem plane modo dictum est, quo in Pace v. 376:** *Ἥδομαι γὰρ καὶ γέγηθα καὶ πέπορδα καὶ γελῶ Μᾶλλον ἢ τὸ γῆρας ἐκδὺς ἐκφυγὼν τὴν ἀσπίδα.* **aut in Lysistrata senum chorus dicit v. 667:** *Νῦν δεῖ Νῦν ἀνηβῆσαι πάλιν κἀναπτερῶσαι Πᾶν τὸ σῶμα κἀποσείσασθαι τὸ γῆρας τόδε.* **adde Ran. v. 346. Finxit autem poeta senes illos recuperata valetudine superbe tractare mulierem panes vendentem, prorsus ut est in Vespis v. 1388 sqq.**

III.

Ὁ δὲ μεθύων ἥκει παρὰ τοὺς ἀρχηγέτας.

Grammaticus Bekkeri I p. 449 14: *Ἀρχηγέται· ἡγεμόνες οἱ ἐπώνυμοι τῶν φυλῶν· Ἀριστοφάνης Γήρᾳ· ὁ δὲ μεθύων ἥμεῖς κτλ.* **Emendavit Bekkerus. Haec quoque de lasciviente aliquo sene dicuntur.**

IV.

Ἐπὶ τοῦ περιδρόμου στᾶσα τῆς συνοικίας.

Pollux IX 39: *Καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῶν οἰκοδομημάτων οἰκίαι καὶ συνοικίαι καὶ οἰκίας περίδρομος, ὡς ἐν τῷ Γήρᾳ Ἀριστοφάνης· Ἐπὶ τοῦ κτλ.* **Eadem affert VII 125 nisi quod** *ἐκ τοῦ περιδρ.* **legitur. De meretrice aliqua interpretatur Suevern. p. 17.**

V.

Ὦ πρεσβῦτα πότερα φιλεῖς τὰς δρυπετεῖς ἑταίρας
ἢ σὺ τὰς ὑποπαρθένους, ἁλμάδας ὡς ἐλάας,
στιφράς;

Athenaeus IV p. 133 A: *Ἐχρῶντο γὰρ οἱ παλαιοὶ καὶ τοῖς εἰς ἀναστόμωσιν βρώμασιν, ὥσπερ ταῖς ἁλμάσιν ἐλάαις, ἃς κολυμβάδας καλοῦσιν, Ἀριστοφάνης γοῦν ἐν Γήρᾳ φησίν· Ὦ πρεσβῦτα κτλ.* **Vs. 2 addidi** *σύ*, **vulgo omissum. Dicit haec lena aliqua ad senem, cuius faciem habitumque etiam cum iuventutem recuperasset, cognoverat, itaque illum lepide** *ὦ πρεσβῦτα* **alloquitur.**

VI.

Λόρδον κιγκλοβάταν ῥυθμόν.

Aelianus N. A. XII 9: *Κίγκλος — μέμνηται δὲ τοῦ ὄρνιθος τούτου Ἀριστοφάνης — ἐν τῷ Γήρᾳ· Λόρδον κιγκλιοβάταν ῥυθμόν.* **Correxit Conr. Gesner. Ceterum malim** *λορδοῦ*.

VII.

Ἀποπλευστέ' οὖν ἐπὶ τὸν νυμφίον, ᾧ γαμοῦμαι
τήμερον.

Scholiasta Nicandri Theriac. 295: *Βαιὸν δὲ πλόον νῦν τὴν ὁδὸν τὴν πεζήν, τὴν πορείαν — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γήρᾳ γυναῖκα ποιήσας ἐπὶ ζεύγους ἄνων ὀχουμένην παράγει τινὰ ἐρῶντα αὐτῆς, ἣ καὶ ἐρεθίζουσά φησι πρὸς αὐτόν· Ἀπέπλεις τεὸν ἐπὶ κτλ.* **Toupius Emend. II p. 83 scripsit** *ἀποπλευστέον*, **ego** *ἀποπλευστέ' οὖν*, **versus enim est eiusdem numeri, quo praecedentes sunt compositi, videtur autem poeta in hoc numero brevem syllabam ante** *πλ.* **produxisse. Dicit autem haec iuvenis mulier, quae nuptura est seni isti.**

VIII.

Ἔδει δέ γέ σ' ἐκβληθεῖσαν εἰς Ἁλμυρίδας
γυναικὶ τηδὶ μὴ παρέχειν σε πράγματα.

Grammaticus Bekkeri I p. 383 16: *Ἁλμυρίδες· τόπος τις περὶ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἀττικῆς Ἀριστοφάνης Τηρεῖ· Ἔδει δέ γέ σε βληθεῖσαν εἰς Ἁλμυρίδας τηδὶ κτλ.* Corrigendum est *Ἀριστοφάνης Γήρᾳ*, Terei nomen ortum ex vitiosa forma, quam seriores graeci usurpant, *γήρει*, quae et apud interpret. LXX saepius reperitur, ac non raro etiam in codicibus obviam est, ita ne longe abeam apud Athen. III p. 109 F. cod. B. *Ἀριστοφάνης ἐν Γήρει* exhibet. Deinde v. 1 scripsi *ἐκβληθεῖσαν*, etsi etiam vulgaris lectio ferri potest, et v. 2 addidi *γυναικί* loquitur enim senex, qui novae nuptae vacuas facit aedes et uxorem, quam olim duxerat, huic negotia facessere vetat. Locum illum memorat etiam Hesychius: *Ἁλμυρίδες· αἰγιαλοί· καὶ τόπος ἐν τῇ Ἀττικῇ παρὰ τὰς ἐσχατιάς, οὗ τοὺς νεκροὺς ἐξέβαλον.* et maxime illustris est inscriptio apud Boeckh. C. I. I 103: *Κατὰ τάδε μισθοῦσι Πειραιεῖς Παραλιαν καὶ Ἁλμυρίδα καὶ τὸ Θησεῖον, καὶ τἄλλα τεμένη ἅπαντα.* unde satis superque intelligimus pertinuisse istum locum ad Piraeensium pagum; ex eodem titulo autem intelligitur postea certe (pertinet enim inscriptio illa ad Olymp. CXIV vel CXV) non prorsus ignavum aut sterilem fuisse hunc locum, nam haec ibi leguntur: *οἱ μισθωσάμενοι Παραλίαν καὶ Ἁλμυρίδα καὶ τὸ Θησεῖον καὶ τἄλλα τεμένη ἅπαντα ὅσα οἷόν τε καὶ θεμιτόν ἐστιν ἐργάσιμα ποιεῖν, κατὰ τάδε ἐργάσονται, τὰ μὲν ἐννέα ἔτη ὅπως ἂν βούλωνται, τῷ δὲ δεκάτῳ ἔτει τὴν ἡμισέαν ἀροῦν, καὶ μὴ πλείω κτλ.* quin etiam domus ibidem memoratur: *τὴν οἰκίαν τὴν ἐν τῇ Ἁλμυρίδι στέγουσαν παραλαβών.*

IX.

Α. Σὺ δ᾽ οὐκ ἐγήμω; Β. Νὴ Δί᾽, ὀλίγας ἡμέρας.

Priscianus XVIII vol. II p. 226 ed. Krehl: „Attici *ὀλίγας ἡμέρας* pro *ἐν ὀλίγαις ἡμέραις*. Similiter nos. Aristophanes *Γήρᾳ· Σὺ δ᾽ οὐχ ἠγῆμ᾽ οὖν δὴ ὀλίγας ἡμέρας.* Cod. Monac. *ΓΗΡΑΥCΥ ΔΟΥΧ ΗΓΗΙ ΜΟΥ ΗΔΗ ΟΛΙΓΑΣ ΕΜΕΡΑC.* Cod. Tegerns. *ΓΕΡΑΥCΥΔΟΥC ΗΜΕΡΑC.* Recte Meinekius *νὴ Δί᾽ ὀλίγας ἡμέρας* scri-

psit; reliqua correxi, eodemque modo C. A. Hermannus de Nicia p. 17, sed aliter interpretor: quaerit unus ex senibus ex aequali, cur nondum uxorem duxerit, cui ille regerit, se paucis diebus uxorem domum ducturum esse: namque ἐγήμω verbum medium ex comicorum usu dictum est, cfr. ad Anacreontem p. 216.

X. XI. XII.

Πτωχικοῦ βακτηρίου.

Βακτηρία δὲ Περσὶς ἀντὶ καμπύλης.

Pollux X 173: *Καὶ ὡς ἐν Γήρᾳ· Πτωχικοῦ βακτηρίου* (cod. Iungerm. *βακτηρίου πτ.*) *καὶ Βακτηρία δὲ Περσὶς ἀντὶ καμπύλης καὶ καλαμίνους αὐλούς.* Haec omnia, quod ratio illius loci docet, ex una eademque fabula petita sunt, et ultimum illud *καλαμίνους αὐλοὺς* rursus idem Pollux X 153 ex Aristophane affert: *Καλαμίνους αὐλοὺς Ἀριστοφάνης ἔφη.* Prorsus futilis autem Dindorfii ratio est, qui quod in Acharnensibus v. 448 legitur: *Ἀτὰρ δέομαί γε πτωχικοῦ βακτηρίου*, eam ob causam haec huic fabulae abiudicat. Alter autem versus aperte dictus est de senibus, qui iam molli et delicato cultu utuntur; incurvi enim baculi, quales Lacedaemonii gerebant, rusticorum sunt hominum, recti sive Persici, elegantiorum et divitum, vid. Etymol. M. 185 56: *Βακτηρία, ἣν ἐκάλουν ὀρθήν· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ οἱ ἐν περιουσίᾳ καὶ οἱ δικάζοντες· τῇ δὲ καμπύλῃ οἱ ἄγροικοι.*

XIII.

Κοπίδι τῶν μαγειρικῶν.

Pollux X 104: *Ἀριστοφάνους γοῦν ἐν Ἱππεῦσιν ὁ μάγειρος λέγει — ὥσπερ καὶ ἐν τῷ Γήρᾳ ὁ αὐτὸς ποιητὴς εἴρηκε· κοπίδι κτλ.* Namque etiam delicato victu utuntur senes, quibus iuventus restituta est.

XIV.

Ἐγὼ δ᾽ ἀπολοπίζειν τε κᾆτ᾽ ἐπ᾽ ἀνθράκων.

Grammaticus Bekkeri I p. 430 15: *Ἀπολογίσασθαι· καὶ ἀπολογίζειν τὸ ἐπεξελθεῖν ἕκαστα. Ἀριστοφάνης ἐν*

τῷ θ' Γήρᾳ· Ἐγὼ δ' ἀπολογίζειν κτλ. Quod grammaticus ille dicit ἐν τῷ θ' nihil aliud significavit, quam ordinem illum, quem antiqui grammatici omnes vel certe plerique secuti sunt in Aristophanis comoediis recensendis, quemadmodum in didascalia Avium legitur: ἐδιδάχθη ἐπὶ Χαβρίου· — ἔστι δὲ λέ. aut apud Photium p. 426 12: Πέτευρον — Ἀριστοφάνης ἐν τῷ ε, quam notam ad Nubes referendam esse docet Pollux X 56. At vero quid spectaverint grammatici illi in hoc ordine instituendo, in tanta eiusmodi notarum paucitate prorsus obscurum est, confer doctam dissertationem O. Schneideri de Aristoph. schol. Fontt. p. 51 sq. Iam vero ἀπολογίζειν illud, quod grammaticus tanquam Aristophaneum affert, prorsus barbarum est, egregieque Fritzschius in commentat. de Daetal. p. 106 correxit ἀπολοπίζειν, quod instituta sententia requirit: loquitur enim aliquis, fortasse coquus, de piscibus apparandis. Ceterum nescio an praeterea scribendum sit: Ἐγῷδ' ἀπολοπίζειν τε καὶ τοὐπ' ἀνθράκων, h. e. ὀπτᾶν, quod ipsum fortasse poeta ex quotidianae vitae consuetudine omisit: ita certe locutus est Herodianus p. 450 ed. Piers.: Ἀπανθρακίσαι· τὸ ἐπὶ τῶν ἀνθράκων, ὅπερ οἱ Δωριεῖς ἐκπυρίσαι λέγουσιν.

XV.

Ὑδρίαν δανείζειν πεντέχουν ἢ μείζονα.

Pollux X 74: Ἐν δὲ τῷ Γήρᾳ ἔφη· Ὑδρίαν κτλ. ὥστε οὐ μόνον ὕδατος, ἀλλὰ καὶ οἴνου ἂν εἴη ἀγγεῖον ἡ ὑδρία. legebatur ἐφ' ὑδρίαν, recte Bentleius ἔφη scripsit.

XVI.

Ταῖς πολιόχρωσι βεμβράσιν τεθραμμένη.

Athenaeus VII p. 287 D: Βεμβράδες — Ἀριστοφάνης Γήρᾳ· Ταῖς πολιοχρ. κτλ.

XVII.

Ὀξωτά, σιλφιωτά, βολβός, τεύτλιον,
ὑπότριμμα, θρῖον, ἐγκέφαλον, ὀρίγανον,
καταπυγοσύνη ταῦτ' ἐστὶ πρὸς κρέας μέγα.

Pollux VI 69: Ὁ δ' Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γήρᾳ λέγει· ὀξωτά, σ. β. τ. περίκομμα, ϑ. ἐγκ. ὀρίγανον. Tertium versum licet addere ex Diogene Laer. IV 18: Ἦν οὖν ἀστεῖός τις (Πολέμων) καὶ γενναῖος, παρῃτημένος ἅ φησιν Ἀριστοφάνης περὶ Εὐριπίδου, ὀξωτὰ καὶ σιλφιωτά, ἅπερ, ὡς αὐτός (scribendum videtur ὁ αὐτὸς) φησι· Καταπυγοσύνη κτλ. Adde Suidam v. ὀζωτά. Ἀριστοφάνης περὶ Εὐριπίδου φησιν· ὀζωτά, σιλφωτά, ἅπερ ὡς αὐτός φησιν, καταπυγ. κτλ. Dicta haec sunt in Euripidis poesin, quae ut ipse alicubi locutus est, κινοῦσα χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν animorum motus gravissimos excitabat, itaque comparari potuit cum cibis, qui effrenatas libidines stimularent et accenderent. Vs. 2 scripsi ὑπότριμμα, quod indicat lectio cod. Falckenb. ὑποτρίκομμα, estque altero paullo commodius. Ceterum quodammodo comparari potest, quod ipse Euripides dicit in Ranis v. 940 de sua arte: Ἴσχνανα μὲν πρώτιστον αὐτὴν καὶ τὸ βάρος ἀφεῖλον Ἐπυλλίοις καὶ περιπάτοις καὶ τευτλίοισι λευκοῖς, Χυλὸν διδοὺς στωμυλμάτων ἀπὸ βιβλίων ἀπηϑῶν.

XVIII.

Α. Τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι τὸ Διονύσιον;
Β. ὅπου τὰ μορμολυκεῖα προσκρεμάννυται.

Phrynichus p. 367 ed. Lobeck: Διονύσιον· ἀπαίδευτον οὕτω λέγειν, δέον βραχύνειν τὴν σι συλλαβήν· οἱ γὰρ ἐκτείνοντες παρὰ τὴν τῶν Ἀττικῶν διάλεκτον λέγουσι· χρὴ οὖν Ἀριστοφάνει ἀκολουϑοῦντας λέγειν· ἐν γὰρ τῷ Γήρᾳ φησί· Τίς ἂν φράσειε κτλ. Respicit haec Etym. M. p. 590 52: Μορμολυκεῖον· προπερισπᾶται. ἔστι προσωπεῖον ἐπίφοβον· Ἀριστοφάνης Γήρᾳ. In Dionysio autem videntur variae personae, artis quasi simulacra quaedam, affixae fuisse, nescioque an ibidem etiam fuerit gravis et severa ipsius Bacchi facies, vid. Athen. XII p. 533 C: Ὁ δὲ Πεισίστρατος καὶ ἐν πολλοῖς βαρὺς ἐγένετο, ὅπου καὶ τὸ Ἀϑήνησι τοῦ Διονύσου πρόσωπον ἐκείνου τινές φασιν εἰκόνα.

XIX.

Εἰ παιδαρίοις ἀκολουθεῖν δεῖ σφαῖραν καὶ στλεγγίδ' ἔχοντα.

Scholiasta Equitum v. 577: *Στλεγγὶς γὰρ ἡ ξύστρα, καὶ στλεγγιζόμενος, ἀποξυόμενος· καὶ ἀλλαχοῦ Γήρᾳ· Εἰ παιδαρίοις κτλ.* Eadem scholiasta Platonis p. 334, Photius p. 537 14 et Suidas v. *Στλεγγίς*. Recte Suevernius interpretatur de pedisequo, qui divitum liberis comitatur, pectinemque et pilam portat.

XX.

Scholiasta Bekkeri I p. 102 15: *Καταλαλεῖν. Ἀριστοφάνης Γήρᾳ* et Pollux II 125: *καὶ τὸ καταλαλεῖν παρὰ Ἀριστοφάνει*, quamquam is fortasse Ranas v. 760 respexit.

XXI.

Pollux X 61: *Κληρωτήριον· εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου ἔοικεν εἰρῆσθαι τοὔνομα ἐν τῷ Γήρᾳ Ἀριστοφάνους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἂν ἐναρμόσειεν.* Cfr. Phrynichum Bekkeri I 47 18: *Κληρώτηρια· ἔνθα κληροῦνται οἱ δικασταί.*

XXII. XXIII.

Harpocratio: *Σκαφίον· — ὅτι δὲ τὸ σκαφίον εἶδος κουρᾶς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Γήρᾳ.* Cfr. Eustathius Iliad. 1292 81: *Κείρονται δὲ καὶ μέχρι νῦν οἱ μὲν ἐν χρῷ, καθὰ καὶ Ἀλανοί, οἱ δὲ σκάφιον, ὅς παρὰ τῷ κωμικῷ κεῖται.* — Idem: *Τῆτες· ἀντὶ τοῦ τούτῳ τῷ ἔτει — Ἀριστοφάνης Γήρᾳ.*

XXIV.

Photius p. 256 7: *Μελιτέα κάπρον· Ἀριστοφάνης ἐν Γήρᾳ λέγει ἀντὶ τοῦ Εὐκράτης. ἐπεὶ δασύς ἐστι· καὶ γὰρ ἄρκτον αὐτὸν ἔλεγον ἢ ὅτι μυλῶνας εἶχεν, ἐν οἷς ἐτρέφοντο σῦς.* Eundem locum respexit Hesychius: *Μελιτεὺς κάπρος· τῶν γὰρ δήμων Μελιτεύς ἐστι· καὶ σῦν αὐτὸν ἄντικρυς ἐκάλουν, ἴσως μὲν διὰ δασύτητα, ἐπεὶ καὶ ἄρκτον*

αὐτόν φασι πολλαχοῦ, ἴσως δὲ καὶ ὅτι μυλῶνας ἐκέκτητο ἐν οἷς σῦς ἔτρεφεν. Fortasse ipse quoque Aristophanes eundem Eucratem, si non in hac comoedia, at in alia quadam vocavit *suem* et *ursum*, quae quidem convicia ego non ad hirsutam faciem, sed ad sordidum cultum horridosque mores rettulerim. Vendebat autem Eucrates ille cannabum, et Pericle mortuo aliquandiu civitatis tenuit habenas, vid. Aristoph. Equitt. v. 128: *Ὁ χρησμὸς ἄντικρυς λέγει, Ὡς πρῶτα μὲν στυππειοπώλης γίγνεται, Ὃς πρῶτος ἕξει τῆς πόλεως τὰ πράγματα.* ubi scholiasta: *στυππειοπώλης ὁ τὰ στυππεῖα πωλῶν τουτέστι καννάβινα λινᾶ. δηλοῖ δὲ τὸν Εὐκράτη καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ πολιτείαν· ὃς στύππαξ ἐκαλεῖτο διὰ τὸ στυππειοπώλης εἶναι, ὡς καὶ ἐν ἑτέροις.* Eidem vero etiam pistrina erant, ut Photius et Hesychius indicant, itaque cum denique in iudicium vocatus esset capitisque periculum immineret, largitione annonae vel simili aliquo artificio videtur grave discrimen elusisse, vid. Equitt. v. 253: *Εὐλαβοῦ δὲ μὴ 'κφύγῃ σε· καὶ γὰρ οἶδε τὰς ὁδοὺς Ἅσπερ Εὐκράτης ἔφευγεν εὐθὺ τῶν κυρηβίων.* ubi scholiasta: *ἐπίσταται φησι, τὰς καταδύσεις Εὐκράτους τὰς ἐπὶ τὰ κυρήβια — μυλῶνας δὲ ἔχων ὁ Εὐκράτης εἰκότως εἶχε καὶ κυρήβια· ἐκωμῳδησεν οὖν εὐκαίρως αὐτὸν ὡς μυλωνάρχην καὶ ὡς πρὸ αὐτοῦ πολιτευσάμενον καὶ πεφευγότα.* et alius: *ἔνθα οἱ κάχρυς φρύγονται — σκώπτει δὲ καὶ τὸν Εὐκράτην ὡς τοιαύτην τέχνην ἔχοντα. ἐν ἄλλοις γοῦν φανερωτέρως φησί· Καὶ σὺ κυρηβιοπῶλα Εὔκρατες στύππαξ.* Eundem Eucratem existimant perstringi etiam in Lysistrata v. 103: *Ὁ γοῦν ἐμὸς ἀνὴρ πέντε μῆνας ὦ τάλαν Ἄπεστιν ἐπὶ Θρᾴκης φυλάττων Εὐκράτη.* nam Suidas v. *Ἄπεστιν* dicit: *Εὐκράτης οὗτος ἦν στρατηγὸς Ἀθηναίων, ὁ καλούμενος στύππαξ, δωροδόκος καὶ προδότης, ὃς ἀπώλετο ὑπὸ τῶν τριάκοντα, οἱ δὲ ὡς πιὼν κώνειον.* Sane Eucrates, Niciae frater, post cladem Siculam dux factus est, isque populare imperium tuitus, neque in numerum CCCC neque XXX virorum receptus est, sed eo ipso tempore obiit, vid. Lysias adv. Polioch. 4: *Εὐκράτης τοίνυν, ἀδελφὸς μὲν ὢν*

ἐκεῖνον, πατὴρ δὲ ἐμός, ἤδη τῆς τελευταίας ναυμαχίας γεγενημένης φανερὰν ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν, ἣν εἶχε περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον· ἡττημένων γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν ᾑρημένος, καὶ παρακαλούμενος μετέχειν τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων τῷ πλήθει οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πείθεσθαι — ἀλλ' ἐξὸν αὐτῷ καὶ τῶν τριάκοντα γενέσθαι καὶ μηδενὸς ἔλαττον γενέσθαι, μᾶλλον εἵλετο πράττων ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ἀπολέσθαι ἢ ἐπιδεῖν τείχη καθαιρούμενα κτλ. **At hic Eucrates, Niciae frater, diversus omnino est ab isto homine populari, qui fuit Melitensis, Eucrates vero ex alio pago, Pergase, ut olim conieci, vid. Comment. p. 251, sed de Niciae gente quae ibi dixi, alias amplificanda et corrigenda sunt: temere igitur Suidas sive quem ille secutus est auctor, utrumque confudit. At quaeritur in Lysistratae loco uter intelligendus sit; ut mihi quidem videtur, neuter, sed tertius aliquis, qui Antiochidis fuit tribus illoque ipso tempore in Thracia obiit: namque huc refero titulum, qui est apud Boeckh. C. Insc. I n. 171, ubi inter milites, qui ex tribu Antiochide mortui sunt, commemoratur** *ἐπὶ Θρᾴκης Εὐκράτης*, **eum autem titulum ad hunc ipsum Calliae annum pertinere, probabo alias: itaque cum Olymp. XCII 1 mortuus sit, non est Niciae frater, cum tribus Antiochidis sit, non est iste Melitensis.**

ΓΗΡΥΤΑΔΗΣ.

Nomen fabulae prorsus obscurum, fictum haud dubie a poeta, similitudinem aliquam habet cum nomine *Χαιρητάδης*, **quod est in Ecclesiaz. v. 51. At etsi ignoramus quemnam illum Gerytadem poeta exhibuerit, comoediae tamen argumentum ex reliquiis perspicere possumus. Etenim Aristophanes de depravatione et corruptela poesis conqueritur, videturque ita instituisse, ut poetae illius temporis, quos ipsorum inertia nequaquam latuit, legatos mitterent ad inferos,**

qui principes artis illic adirent ab iisque opem et auxilium impetrarent, quorsum spectat Fr. I. II. alia. Repraesentavit igitur in hac comoedia eandem fere imaginem atque in Ranis, ubi Bacchus Euripidis desiderio commotus ad Orcum descendit. Atque hoc quidem certum est hanc fabulam non potuisse doceri ante Euripidis et Sophoclis mortem, quoniam etiam tunc suum decus retinebat poesis: itaque non potest acta esse ante Olymp. XCIII 3. at quoniam eo ipso tempore Ranas docuit, quae fabula idem fere consilium persecuta est eandemque induit speciem, aliquot annos post scriptus sit Gerytades, necesse est. Itaque hanc comoediam ad tertiam classem rettuli, de qua re dictum est supra, conveniuntque huic aetati etiam homines, qui passim perstringuntur.

I. II.

Α. Καὶ τίς νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
ἔτλη κατελθεῖν; Β. ἕν' ἀφ' ἑκάστης τῆς τέχνης
εἱλόμεθα κοινῇ γενομένης ἐκκλησίας,
οὓς ᾖσμεν ὄντας ᾁδοφοίτας καὶ θαμὰ
ἐκεῖσε φιλοχωροῦντας. Α. εἰσὶ γάρ τινες
ἄνδρες παρ' ὑμῖν ᾁδοφοῖται; Β. νὴ Δία
μάλιστά γ'. Α. ὥσπερ Θρᾳκοφοῖται; Β. πάντ' ἔχεις.
Α. καὶ τίνες ἂν εἶεν; Β. πρῶτα μὲν Σαννυρίων
ἀπὸ τῶν τρυγῳδῶν, ἀπὸ δὲ τῶν τραγικῶν χορῶν
Μέλητος, ἀπὸ δὲ τῶν κυκλίων Κινησίας.

* * * *

Α. Ὡς σφόδρ' ἐπὶ λεπτῶν ἐλπίδων ὠχεῖσθ' ἄρα.
τούτους γὰρ ἢν πολλῷ ξυνέλθῃ ξυλλαβὼν
ὁ τῆς διαρροίας ποταμὸς οἰχήσεται.

Athenaeus XII p. 551 A: *Καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Γηρυτάδῃ λεπτοὺς τούσδε καταλέγει, οὓς καὶ πρέσβεις ὑπὸ τῶν ποιητῶν φησιν εἰς Ἅιδου πέμπεσθαι πρὸς τοὺς ἐκεῖ ποιητάς, λέγων οὑτωσί· Καὶ τίς νεκρῶν κτλ. — εἶθ' ἑξῆς*

φησιν· Ὡς σφόδρ' ἐπὶ λεπτῶν κτλ. Vs. 1 compositus est ad similitudinem Euripidis Hecubae v. 1: Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας λιπὼν κτλ. — Vs. 2 ἕν' ἀφ' ἑκάστης τῆς τέχνης scripsit Toupius, libri ἕνα δ' ἀφ' ἑκάστης τέχνης, fortasse praestat ἕνα γὰρ ἀφ' ἑκάστης τέχνης. — Vs. 4 οὓς ᾔσμεν ὄντας Tyrwhittus ad Toup. Emend. IV p. 424 libri οὐσημένοντας. — Vs. 7 vulgo uni haec omnia tribuuntur, at apertum est ista verba ὥσπερ Θρᾳκοφοῖται alteri, quicunque est, tribuenda esse. — Vs. 9 τρυγῳδῶν Bentleius Opusc. p. 319 ed. Lips. codd. τραγῳδῶν. — Vs. 10 κυκλίων Bentleius ibidem, libri κυλίκων, cod. Pal. κυκλικῶν. — Vs. 11 ὤχεσθ' libri, correxit Porsonus ad Orest. Euripid. v. 68: ὡς τά γ' ἀλλ' ἐπ' ἀσθενοῦς Ῥώμης ὀχούμεθα. Conferas Galen. Protrept. I p. 5 ed. Lips.: Ὀχουμένους ἐπ' ἐλπίδων ἀεὶ καὶ θεούσῃ τῇ δαίμονι συνθέοντας. Et sic legitur in Epitome: καὶ Ἀριστοφάνης δὲ λεπτοῖς καταλέγει Σαννυρίωνα τραγῳδὸν καὶ Μέλιτον καὶ Κινησίαν· καὶ ἀϊδοφοίτας τούτους καλεῖ, οὓς φησι καὶ ἐπὶ λεπτῶν ἐλπίδων ὀχεῖσθαι. — Vs. 12 πολλῷ corruptum, puto scribendum: ἢν πολὺς ξυνέλθῃ, ut est apud Horatium Satir. I 7 28: „Tum Praenestinus salso multoque fluenti Expressa arbusto regerit convicia;" eodemque modo explicandum est, quod Aeschylus dixit in Septem v. 80: Ῥεῖ πολὺς ὧδε λεώς. — Vs. 13 οἰχήσεται Dawesius Miscell. p. 568, libri ἐξοιχήσεται, nisi forte poeta scripsit: Ὁ τοῦ διάρρου ποταμὸς ἐξοιχήσεται. Intellexit autem Aristophanes illum locum, quem Sophocles dicit apud Plutarch. Moral. p. 17 C: Στενωπὼς Ἅιδου καὶ παλιρροία βυθοῦ et Pindarus Thr. Fr. I 8. Facete autem ita instituit poeta, ut legati ii mitterentur, qui et ignavissimi essent et externa quoque specie tam male affecti, ut prope iam mortui videri possent. Namque Sannyrio comicus poeta propter corporis macilentiam satis famosus fuit saepiusque eo nomine ab aemulis irrisus est, vid. Meineke I p. 263, idem vero malus etiam fuit poeta, eoque maxime tendit Strattidis vexatio apud Athen. XII p. 555 C: Σαννυρίωνος σκυτίνην ἐπικουρίαν. Meletus, tragicus poeta

propter carminum pravitatem a comicis saepe notatus, vide Aristoph. Ran. 1309 collato schol. Platon. p. 370, propter maciem prope mortuus haberi potuit, vid. Sannyr. *Γέλως* Fr. III. Horum tamen famam insigni spurcitie superavit etiam Cinesias, dithyramborum poeta, de quo vide Meineke I p. 227 sq. Ceterum hunc Aristophanis locum respexit Aelian. Var. Histor. X 6: *ἐκωμῳδοῦντο εἰς λεπτότητα Σαννυρίων ὁ κωμῳδίας ποιητής, καὶ Μέλητος ὁ τραγῳδίας ποιητὴς καὶ Κινησίας κυκλίων χορῶν.* At vero quod Eustathius p. 1288 42 dicit: *λέγεται δὲ καὶ Ἀρχέστρατος ὁ μάντις καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ὕστερον τῶν κηρῶν λεπτότερος εἶναι.* id (simile quid legitur apud Athenaeum, qui p. 552 C ex Polemone de Archestrati tenuitate refert), certe non ex Aristophane petitum est, ut visum Fritzschio de Daetal. p. 99.

III.

Τὴν μάλθαν ἐκ τῶν γραμματείων ἤσθιον.

Pollux X 59: *Κρατῖνος — μάλθην ἔφη, Ἀριστοφάνης δὲ ἐν τῷ Γηρυτάδῃ· Τὴν μάλθαν κτλ.* Dictum hoc in legatos illos, qui prae nimia voracitate in itinere ceram ex tabellis, quas perferre debebant, comederunt.

IV.

Ἆρ' ἔνδον ἀνδρῶν κεστρέων ἀποικία;
ὡς μὲν γὰρ εἰσι νήστιδες, γιγνώσκεται.

Athenaeus VII p. 307 E: *Ὅτι δὲ εἶδος κεστρέων οἱ νήστεις — Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ· Ἆρ' κτλ.* Vs. 2 *εἰσι* Casaubonus, cod. B *ἐστι*, P *ἐστι* et *ἐστὲ* supra scriptum. *γιγνώσκεται* cod. C, ceteri *γιγνώσκετε.* Haec aliquis dicit, cum legati ad inferos pervenissent. Comparat Dindorfius Hesychium: *Κεστρεῖς· τοὺς κεχηνότας καὶ πεινῶντας κεστρεῖς λέγουσι· καὶ τοὺς Ἀθηναίους οὕτω ἔλεγον καὶ προσηγόρευον· τὸ γὰρ ζῷον αὐτὸ λαίμαργόν τέ ἐστι καὶ ἄπληστον.* Similia Photius p. 158 22.

V.

Πόλος τόδ' ἐστίν; εἶτα ποστὴν ἥλιος τέτραπται;

Pollux IX 46: *Τὸ δὲ καλούμενον ὡρολόγιον ἤπου πόλον ἄν τις εἴποι φήσαντος Ἀριστοφάνους ἐν Γηρυτάδῃ· Πόλος τοῦτ' ἔστιν ἑκασταποστην κτλ.* Emendavit Porsonus Praef. ad Hecub. XLI. Dicit haec apud inferos unus ex legatis, qui coenam cupide desiderat.

VI.

Ἀκροκώλι', ἄρτοι, κάραβοι, βολβοί, φακῆ.

Athenaeus III p. 95 F: *ἀκροκωλίων δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης — ἐν Γηρυτάδῃ· Ἀκροκώλι' ἄρτοι κάραβοι.* Feliciter versum redintegravit Dindorfius ex Etymol. M. p. 55 14, ubi sine scriptoris nomine hoc affertur: *Ἀκροκώλια, ἄρτοι, βολβοί, φακῆ.* Fortasse praestat *φακοί.* De legatorum coena videtur sermo esse.

VII.

Πτισάνην διδάσκεις αὐτὸν ἕψειν ἢ φακῆν;

Athenaeus IV p. 158 C: *Ὁ χαρίεις τε Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ ἔφη· Πτισάνην* (cod. Ven. *πτισάνην ην*) *δ. δ. κτλ.* Haec de eadem coena.

VIII.

Θεράπευε καὶ χόρταζε τῶν μονῳδιῶν.

Athenaeus III p. 99 F: *χορτασθῆναι — Ἀριστοφάνης δ' ἐν Γηρυτάδῃ· Θεράπευε κτλ.* Videtur de Euripidis tragoediis sermo esse, cuius monodiae satis fuerunt celebres, vid. Ran. v. 1330: et iubet aliquis, ut coniicio, Meleto Euripidis monodias edendas praeberi, quemadmodum in Ranis v. 1301 Euripidea Musa prope ad Meleti carmina accedere dicitur: *Οὗτος δ' ἀπὸ πάντων μὲν φέρει πορνιδίων, Σκολίων Μελήτου, Καρικῶν αὐλημάτων, Θρήνων, χορείων κτλ.*

IX.

Α. Καὶ πῶς ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥήματα;
Β. εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ ξηροὺς ἅλας.

Scholiasta Vespar. v. 1303: *Σθένελος δὲ ὁ τραγικὸς ὑποκριτής, ὃς διὰ πενίαν τὴν τραγικὴν σκευὴν ἀπέδοτο κακῶς πράττων· οὗτος ἐλαύνων περὶ τοῖς τείχεσιν ἐνδεικνύμενος διεχλεύαζε· περὶ τούτου γέγραπται ἐν Γηρυτάδῃ· Καὶ πῶς κτλ.* **Eadem Athenaeus IX p. 367 B:** *'Αλῶν δὲ καὶ ὄξους μέμνηται ὁ καλὸς 'Αριστοφάνης ἐν τοῖς περὶ Σθενέλου τοῦ τραγικοῦ λέγων· Καὶ πῶς — ἂν ῥῆμα; εἰς ὄξος — ἢ λευκοὺς ἅλας.* **Secundum versum etiam Pollux exhibet sic scriptum VI 65:** *Λεπτοὶ ἅλες, εἰς οὓς τις ἐμβάπτει, ὡς 'Αριστοφάνης· Εἰς ὄξος ἐμβ. ἢ λεπτοὺς ἅλας.* **Itaque sane probabile est Aristophanem** *λεπτοὺς* **scripsisse, praesertim cum etiam Athenaei lectio proxime accedat. Sthenelum tragicum poetam satis insulsum risit etiam Plato in Laconibus Fr. II. ubi vid. Meineke et in** *Σκευαῖς* **Fr. II.**

X.

'Εν τοῖσι συνδείπνοις ἐπαινῶν Αἰσχύλον.

Athenaeus VIII p. 365 B: *Σύνδειπνον εἴρηκεν ἐπὶ συμποσίου — καὶ 'Αριστοφάνης Γηρυτάδῃ· 'Εν τοῖσι κτλ.*

XI.

"Ηκω Θεαρίωνος ἀρτοπώλιον
λιπών, ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἑδώλια.

Athenaeus III p. 112 E: *Θεαρίων ὁ ἀρτοποιός, οὗ μνημονεύει Πλάτων ἐν Γοργίᾳ — καὶ 'Αριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ καὶ Αἰολοσίκωνι διὰ τούτων· "Ηκω κτλ.* **Dixi de his versibus supra ad Aeolos. Fr. VII. Videtur autem unus ex legatis fame prope confectus ista dicere.**

XII.

Athenaeus XI p. 485 A: *Λεπαστή· οἱ μὲν ὀξύνουσι τὴν τελευταίαν, ὡς καλή, οἱ δὲ παροξύνουσιν ὡς μεγάλη. τοῦτο*

δὲ τὸ ποτήριον ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν εἰς τὰς μέθας καὶ τὰς ἀσωτίας πολλὰ ἀναλισκόντων, οὓς λαφύκτας καλοῦμεν· κύλικες δ' ἦσαν μεγάλαι· Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ· Ἦν δὲ τὸ πρᾶγμ' ἑορτή· περιέφερε δ' ἐν κύκλῳ λεπαστὴν ἡμῖν ταχὺ προσφέρων παῖς ἐνέχει τε σφόδρα κυανοβενθῆ. τὸ βάθος τοῦ ποτηρίου παρίστησιν ὁ κωμικός. Male Dindorfius haec in iambicos tetrametros redigit, numeri sunt choriambici, sed non sine difficultate revocaveris in ordinem, itaque praestat audacem coniecturam silentio transmittere. Adde Pollucem X 75: *Ὅτι δὲ ἡ λεπαστὴ οὐκ ἔκπωμα μόνον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ οἰνοχόη, σαφὲς Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γηρυτάδῃ ποιεῖ· Περίφερε δὴ κύκλῳ λεπαστήν*, auctiora haec exhibent codd. V. et Falkenb. et Iungerm. *Περιφέρει δὴ* (Falkenb. *περίφερε δὴ*) *κύκλῳ λεπαστὴν ἡμῖν ταχὺ* (Falk. *ταχὺ ἡμῖν*) *προσφέρων παῖς ἐνέχει* (Falk. *παισὶν ἔχειν*). Referunt autem legati, quo pacto fuerint excepti apud Inferos. Ceterum aliquando conieci hoc carmen ad similitudinem Philoxeni fuisse compositum, quae coniectura si satis firmari posset, haec comoedia non ita multo post Olymp. XCVI 4 scripta esset, vid. Commentat. p. 212.

XIII.

Pollux X 91: *Κανίσκια — Ἀριστοφάνης — ἐν Γηρυτάδῃ· Ἄλλος δ' εἰσέφερε πλεκτῷ κανισκίῳ ἄρτων περίλοιπα θρύμματα* et VII 176: *Καὶ τὸ κανοῦν δὲ πλέγμα τι καὶ τὸ κανίσκιον· ἐν γὰρ τῷ Γηρυτάδῃ φησὶν Ἀριστοφάνης· Πλεκτῷ κανισκίῳ.* Pertinent ad idem illud carmen.

XIV.

Χαριεντίζει καὶ καταπαίζεις ἡμῶν καὶ βωμολοχεύει.

Harpocratio: *Βωμολοχεύεσθαι — Ἀριστοφάνης Χαριεντίζῃ κτλ.* Eadem sed fabulae nomine omisso Etym. M. p. 807 16. Suidas et Zonaras v. *χαριεντιζόμενοι*, scholiasta Platonis p. 408 et grammat. Nanianus p. 497, ubi constan-

ter *χαριεντίζεις* scriptum. Increpat his verbis chorus, ut videtur, legatos illos pessimos homines.

XV.

Ψίθυρός τε καλοῦ καὶ ψωμοκόλαξ.

Athenaeus VI p. 261 F: *Ψωμοκόλακος δὲ μνημονεύει Ἀριστοφάνης* (ita Casaub. libri *Ἀντιφάνης*) *ἐν Γηρυτάδῃ οὕτως· Ψίθυρος κτλ.* Pro *καλοῦ* malim *καλεῖ* restituere: *ψωμοκόλαξ* epitome, codd. *κόλαξ*. Haec in eosdem legatos dicta.

XVI.

Τότε μὲν (Διόνυσέ) σου κατεκοττάβιζον (ἄν),
νυνὶ δέ σου κατεμοῦσι, τάχα δ' εὖ οἶδ' ὅτι
καὶ καταχέσονται.

Pollux VI 111: *Οὐ μὴν εἴποι ἄν τις τὸ κοτταβίζειν ἐφ' οὗ νῦν, ἀλλὰ ἐμεῖν ἢ ἀποβλύζειν, πλὴν εἴ τις παίζειν βούλοιτο οὕτως ὑποπτεύων τὸ ἐν τῷ Γηρυτάδῃ ὑπ' Ἀριστοφάνους εἰρημένον· Τότε μέν σου κατεκοττάβιζον, νυνὶ δὲ κατεμοῦσι κτλ.* Redintegravi versus ex coniectura, Bacchi nomen facile potuit excidere: Bacchum autem, musicae artis principem, infelicem praedicat aliquis, quod a poetis tot tantasque contumelias perpetiatur: neque dubito quin extremum illud ad Cinesiam potissimum pertineat, de cuius spurcitie vid. Meineke I p. 227 sqq.

XVII.

Φήμαις οὖν ἐγὼ βροτῶν ἅπαντας ἐκλαπῆναι.

Erotianus p. 148 ed. Franz: *Ἐκλαπήσεται· ἀντὶ τοῦ ἐκγλυφήσεται καὶ ἐκγεννηθήσεται. ὡς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ φησί· φήμαις κτλ.* Non expedio.

XVIII.

Athenaeus XIV p. 650 E: *Τῶν γὰρ ἀπυρήνων* (*ῥοῶν*) *Ἀριστοφάνης — μνημονεύει — καὶ ἐν Γηρυτάδῃ.*

XIX.

Scholiasta Sophoclis Electrae v. 289: *Ὦ δύσθεον μίσημαι σοὶ μόνῃ πατὴρ τέθνηκεν;] Καὶ ταῦτα Ἀριστοφάνης παρῴδηκεν ἐν Γηρυτάδῃ.* **Videtur igitur etiam alia ex praecedentibus Aristophanes in suum convertisse usum.**

XX.

Scholiasta Luciani Rhetor. praecept. apud Cramerum Anecd. IV p. 269 20: *Ἀγάθων, τραγῳδίας ποιητής, εἰς μαλακίαν σκωπτόμενος Ἀριστοφάνει τῷ Γηρυτάδῃ· ἦν δὲ Τισαμενοῦ τοῦ Ἀθηναίου υἱός, παιδικὰ γεγονὼς Παυσανίου τοῦ τραγικοῦ, μεθ' οὗ πρὸς Ἀρχέλαον τὸν βασιλέα ᾤχετο, ὡς Μαρσύας ὁ νεώτερος. ἐμιμεῖτο δὲ τὴν κομψότητα τῆς λέξεως Γοργίου τοῦ ῥήτορος, ὡς Πλάτων ὁ φιλόσοφος Συμποσίῳ.* **unde redintegrari potest scholion Platonis p. 378 ed. Bekker:** *. . . τραγωιδ . . . . ἐπὶ μαλακιαι . . . . ταδηι ἦν δ' οὗτος . . . παῖς ἀθηναῖος . . .*

XXI.

Athenaeus XVII p. 592 C: *Μνημονεύει αὐτῆς (τῆς Ναΐδος) καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γηρυτάδῃ.* **quod satis indicat fabulam ad seriora tempora referendam esse. De Naide conferas Hanov. Exerc. p. 31 sqq.**

XXII.

Etymol. M. p. 410 1: *Ἤιειν, ᾔεις, ᾔει· ζήτει εἰς τὸ ἀπῄειν· ἐκ τοῦ εἶα μέσου παρακειμένου Ἀττικῇ ἐκτάσει ᾖα, ᾔειν, ᾔεις, ᾔει. καὶ πληθυντικῶς ᾖμεν. Ἀριστοφάνης — ἐν Γηρυτάδῃ· Ἦισαν εὐθὺ τοῦ Διονυσίου ἀντὶ τοῦ ἐπορεύοντο.*

XXIII.

Hesychius: *Αὐτοὶ θύομεν, ἀντὶ τοῦ αὐτοὶ πίνομεν, ἐνηλλαγμένως, παρόσον οἱ καλούμενοι εἰς ἑστίασιν λέγουσι καὶ αὐτοὶ θύομεν· ἐπὶ γὰρ τῶν καλουμένων ὑπό τινων λέγεται. Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ.*

XXIV.

Pollux X 160: *᾿Ασκοθύλακος· ὡς ἐν τῷ ᾿Αριστοφάνους Γηρυτάδῃ.*

XXV.

Erotianus p. 114: *Γαργαλισμοῦ· γάργαλος καὶ γαργάλη λέγεται ἐρεθισμός, ἀπὸ τῶν πασχητιουσῶν γυναικῶν εἰλημμένης τῆς λέξεως, ὡς καὶ ᾿Αριστοφάνης Γηρυτάδῃ καὶ Δίφιλος ἐν Δαναΐσι.*

XXVI.

Harpocratio: *῞Ερμα· ὕφαλος πέτρα. ᾿Αντιφῶν ἐν τῇ πρὸς Καλλίου ἔνδειξεν ἀπολογίᾳ· ἔστι τοὔνομα καὶ παρὰ ᾿Ανακρέοντι καὶ ἐν Γηρυτάδῃ ᾿Αριστοφάνους.* et brevius Photius p. 15 1: *῞Ερμα· ὕφαλος πέτρα, ᾿Αντιφῶν καὶ ᾿Ανακρέων καὶ ᾿Αριστοφάνης.* Suidas denique *῾Ερμαῖος· ὕφαλος πέτρα. ᾿Αντιφῶν καὶ ᾿Ανακρέων καὶ ᾿Αριστοφάνης. ῞Ερμα* recte Valesius restituit, vid. ad Anacreont. Fr. XXXVI. vulgo *ἑρμάς*, quod etsi ferri posset, tamen inusitatum est, eoque ducit Suidae illud *ἑρμαῖος.* at tolerari prorsus nequit, quod codd. Harpocrat. et Photius praebent *ἑρμάν*, etsi probavit Dindorfius.

XXVII. XXVIII.

Pollux VII 149: *Τὰ δὲ καρπεῖα ᾿Αριστοφάνης ἐν τῷ Γηρυτάδῃ εἶπε.* — Idem IV 181: *Εἴποις δ' ἂν καὶ δεσμὰ καὶ κατάπλασμα ἐν Γηρυτάδῃ.* Utrumque igitur videtur poeta usurpasse.

XXIX.

Antiatticista Bekkeri I p. 107 31: *Μέτοχος· ᾿Αριστοφάνης Γηρυτάδῃ.*

XXX. XXXI.

Pollux VII 117: *Οἰκοδόμος· ᾿Αριστοφάνης γὰρ ἐν Γηρυτάδῃ εἴρηκε τοὺς οἰκοδόμους.* Videntur enim Atticistae improbasse. Cfr. Antiatticista Bekkeri I p. 110 19: *Οἰκοδομεῖν· Πλάτων Πολιτείαις. Οἰκοδομίαν· Θουκυδίδης ἑβδόμῳ. Οἰκοδόμησις· Θουκυδίδης ἑβδόμῳ.* — Idem X 170: *᾿Αριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ περίθετον.* Sed verum vi-

detur, quod cod. Falkenb. praebet: *περίθεσιν*. Fieri potest ut Agathonem coma subditiia ornatum induxerit, cuius mollitiem risit in hac fabula, vid. Fr. XX: simile in ipsa dissimilitudine est quod dicit idem ille Agatho in Thesmophoriaz. v. 258: *Ἡδὶ μὲν οὖν Κεφαλὴ περίθετος ἣν ἐγὼ νύκτωρ φέρω.*

XXXII.

Athenaeus VII p. 321 A: *Σκόμβρος. Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ.*

XXXIII. XXXIV.

Pollux VII 7: *Καὶ ὁμότεχνοι δὲ καὶ σύντεχνοι. Ἀριστοφάνης γὰρ ἐν Γηρυτάδῃ τούτῳ κέχρηται.* — Idem X 169: *Ἐν δὲ τῷ Γηρυτάδῃ ὁ Ἀριστοφάνης λέγει Φορμῷ σχοινίνῳ.* adde VII 175: *Καὶ φορμὸν δὲ σχοίνινον ὁ αὐτὸς λέγει.*

ΔΑΙΔΑΛΟΣ.

De tempore, quo haec comoedia docta sit, nihil plane compertum habeo: inter posteriores tamen referenda esse videtur. Iam vero Clemens Alex. Strom. VI p. 753 arguit summam similitudinem inter hanc et cognominem fabulam Platonis intercessisse, *Πλάτων δὲ ὁ κωμικὸς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Δαιδάλῳ τὰ ἀλλήλων ὑφαιροῦνται.* Cfr. qui de comicorum furtis satis multa memoriae prodidit, Eusebium in Praepar. Evang. X 2. Illud quidem Clemens non distincte exposuit, uter utrum poetam sit imitatus, verum qui utriusque poetae ingenium recte cognoverit, non dubitabit, quin, si qua fraus fuit in illa similitudine, ea in Platonem magis, quam in Aristophanem cadat. Veri autem simile est Aristophanem notavisse Platonem hoc ipso nomine, quemadmodum in Parabasi Anagyri Fr. XVIII. reprehendit nesclo quem poetam comicum, qui sua sibi surripuerit:

Ἐκ δὲ τῆς ἐμῆς χλανίδος τρεῖς ἀπληγίδας ποιῶν.

et in Nubibus v. 553 Eupolin ob id ipsum graviter reprehendit:

Εὔπολις μὲν τὸν Μαρικᾶν πρώτιστον παρείλκυσεν
ἐκστρέψας τοὺς ἡμετέρους Ἱππέας κακὸς κακῶς.

neque sane negari potest inter Equites et Maricam maximam similitudinem intercessisse, quantum quidem ex reliquiis Eupolideae comoediae colligi potest. Et Platonem inter atque Aristophanem iam diu invidiam fuisse aliquam ostendit illud quod schol. Platonis dicit p. 931 ed. Bekk.: *κωμῳδεῖται (ὁ Ἀριστοφάνης) ὅτι καὶ τὸ τῆς Εἰρήνης κολοσσικὸν ἐξῆρεν ἄγαλμα, Εὔπολις Αὐτολύκῳ, Πλάτων Νίκαις.* Et fuit cum Platonem Aristophanis calumniis et criminationibus respondisse crederem in Paedario:

Εἰ μὲν μὴ λίαν (ὑπὸ τοῦδ') ἀνδρὸς ἠναγκαζόμην
στρέψαι δεῦρ', οὐκ ἂν παρέβην εἰς λέξιν τοιάνδ' ἐπῶν.

Sed haec, utut incerta coniectura est, certe adversus aemulum poetam iactata sunt. Illud quidem certum videtur, Platonis et Aristophanis Daedalos non solum in eodem argumento versatos fuisse, sed etiam ut fieri solet in verborum sententiarumque conformatione magnam aequabilitatem prae se tulisse: argumento est Fragm. V. Ante utrumque autem simillimam imaginem exhibuerat Cratinus in Nemesi, dispari ille quidem, ut par est, ratione usus. Exhibuit autem Aristophanes in hac comoedia, ut docui in Commentat. p. 398 Iovem Daedali ope usum, varias formas inducentem Ledamque corrumpentem.

I.

Εἰ δή τις ὑμῶν εἶδεν Εὐρύβατον Δία.

Suidas v. *Εὐρύβατος* — *Ἀριστοφάνης ἐν Δαιδάλῳ ὑποθέμενος τὸν Δία εἰς πολλὰ ἑαυτὸν μεταβάλλοντα καὶ πλουτοῦντα καὶ πανουργοῦντα.* Satis festive igitur comicus poeta Iovem omni divino honore ac dignitate exutum induxit tanquam hominem fraudulentissimum, quasi Eurybatum quendam vel Phrynondam: eandemque rationem sine dubio etiam Plato secutus est, qui in illa

quoque fabula, quae *Ζεὺς κακούμενος* inscribitur, Iovis nomini nequaquam videtur pepercisse. Ceterum huc spectat schol. Luciani Alex. c. 4 e cod. Vindob.: *Ὁ δὲ Εὐρύβατος ὡς πονηρὸς καὶ πανοῦργος, πρὸς δὲ καὶ προδότης εἰσάγεται Ἀριστοφάνει τῷ κωμικῷ καὶ Δημοσθένῃ τῷ ῥήτορι.*

II.

Hesychius: *Δαιδάλεια· Ἀριστοφάνης τὸν ἀπὸ Δαιδάλου κατασκευασθέντα ἀνδριάντα. ὡς διὰ τὸ ἀποδιδράσκειν δεδεμένον.* Daedaleae artis monumenta tam artificiose elaborata esse credebantur, ut quasi vivere viderentur, vid. Euripid. Hecub. 821, ibique schol. Daedali autem memoria quomodo cum Iovis furtis et fraudibus composita sit, facile intelligis, si recordaris antiquae illius famae de Pasiphae et tauro, quae comicos poetas ad consimile figmentum facile adduxit.

III.

Πάσαις γυναιξὶν ἐξ ἑνός γέ του τρόπου
ὥσπερ παροψὶς μοιχὸς ἐσκευασμένος.

Athenaeus IX p. 367 D: *Παροψὶς — ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου — Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· Πάσαις γ. κτλ.* Repetit infra p. 368 C *τρόπου* codd. ut videtur omnes omittunt, legitur in ed. VL. Dicuntur haec de Leda.

IV. V.

Ὠιὸν μέγιστον τέτοκεν, ὡς ἀλεκτρυών.
Ἕν ἴστε· πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων βίᾳ
ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις.

Athenaeus IX p. 374 C: *καὶ Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· Ὠιὸν κτλ. — καὶ πάλιν· Πολλαὶ κτλ.* nisi quod PVL exhibent inverso ordine *ὑπηνέμια βίᾳ.* Eustathius p. 1479 26 omisso poetae nomine *πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων ὑπηνέμια τίκτουσιν.* Secundum fragmentum auctius servavit Photius

p. 624 28: *Ὑπηνέμια λέγουσιν ὡς ἡμεῖς· Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· ἐνιότε πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων βίᾳ Ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις. Πλάτων δὲ ὁ φιλόσοφος ἐν Θεαιτήτῳ ἀνεμιαῖα καὶ Μένανδρος Δακτυλίῳ· Ἀνεμιαῖον ἐγένετο.* **Similia Suidas, nisi quod** *πολλοὶ* **legitur.** *Ἐνίοτε* **autem cum** *πολλάκις πολλαὶ* **coniunctum vix ferri potest, recteque Porsonus** *ἕν ἴστε* **correxit. At iisdem his versibus usus est etiam Plato in cognomine fabula, vid. scholiasta Nubb. 659:** *Οὐκ ἂν ἄλλως λέγοιτο τοῦτο, εἰ μὴ ἐν ἔθει τότε καὶ τὴν θήλειαν ἀλεκτρυόνα λέγειν. σαφὲς δὲ γίνεται ἐν τῷ Ἀμφιαράῳ — καὶ ἐν τῷ Πλάτωνος Δαιδάλῳ· Ἐνίοτε πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων (βίᾳ)· Ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις. Καί· Ὁ δὲ παῖς ὅδ' ἔνδον τὰς ἀλεκτρυόνας σοβεῖ. βίᾳ* **in scholiis deest, legiturque vulgo** *ὑπήνεμα.* **Confirmant autem haec plane id, quod prodidit Clemens, multa utrique comoediae esse communia, et fortasse etiam tertius ille versus:**

Ὁ δὲ παῖς ὅδ' ἔνδον τὰς ἀλεκτρυόνας σοβεῖ

in Aristophanis Daedalo legebatur. Iniuria autem Dindorfius Clementis fidem elevare conatur, qui parum circumspecte contendit Aristophanis scholiastam errore quodam Platonis nomen scripsisse pro Aristophanis nomine, quandoquidem Photius et Suidas Aristophanem nominent auctorem et praeterea Platonis philosophi quendam locum adiunxerint: haec ratiocinatio tum demum aliquid probabilitatis haberet, si scholiasta et illi grammatici de eadem re disputarent, ita ut ex communi fonte haec petivisse videri possent. At vero prorsus diverso consilio utuntur auctoritate Daedali comoediae: nam Photius et qui illum ut solet sequitur Suidas adscribunt hoc Aristophanis testimonium, ut probent etiam *ὑπηνέμια ᾠὰ* **ab Atticis dici: scholiasta autem eosdem versus ex Platonis Daedalo petiit, ut** *ἀλεκτρυόνα* **etiam gallinam dici arguat. Iam vero Photium ista non petere potuisse ex scholiasta Aristophanis manifestum est, praecipue cum etiam aliorum scriptorum testimoniis utatur. Ac facile deprehendas, unde omnem illam glossam Photius descripserit: integrum enim**

locum illum ex Phrynichi *προπαρασκευῇ σοφιστικῇ*, qua illum frequenter usum esse alio loco demonstrabo, desumtum arbitror: in iis sane quae Bekkerus edidit, nihil his simile legitur, at memineris ex ingenti numero librorum vix vicesimam aut tricesimam partem esse conservatam. Atque ratio orationis prorsus est Phrynichea, qui in illo opere saepius atticistarum severa praecepta correxit, quemadmodum fecit in Bekkeri Anecd. I p. 47 19; *Κέραμον, ὡς ἡμεῖς, τὸν ἐπὶ τοῦ στέγους.* sic hoc loco *Ὑπηνέμια, λέγουσιν ὡς ἡμεῖς.* nam Atticistae hanc vocem improbabant, vid. Moeris p. 78: *Ἀνεμιαῖον· Ἀττικῶς. ὑπηνέμιον, Ἑλληνικῶς* Similiter Thomas M. p. 68: *Ἀνεμιαῖον· οὐχ ὑπηνέμιον.* Hoc ab atticistarum dubitatione ut liberaret, Phrynichus Aristophanis auctoritate, quam quidem ille fecit plurimi, usus, deinde usum vocabuli *ἀνεμιαῖον* exemplis illustrat, uno Platonis (e Theaeteto p. 151 E) altero Menandri; quibus tertium addi potest ex Ararote apud Antiattic. Bekk. Anecd. I p. 81 32: *Ἀνεμιαῖον ᾠόν. Πλάτων Θεαιτήτῳ, Ἀραρὼς Καινεῖ.*

VI. VII. VIII.

Καὶ ταῦτ' ἔχοντα πουλύπους καὶ σηπίας
Τὸν πουλύπουν μοὔθηκε.
Πληγαὶ λέγονται πουλύπου πιλουμένου.

Athenaeus VII p. 316 B: *τὸ δὲ πώλυπον λέγειν Αἰολικόν· Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσιν. Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· ταῦθ' ἔχοντα πουλ. κτλ. καὶ πάλιν τὸν πουλύπουν μοι ἔθηκε καὶ πάλιν πληγαὶ κτλ.* Versum 1 emendatiorem exhibet Athenaeus VII p. 323 E: *Σηπία· Ἀριστοφάνης Δαναΐσι* (cod. *Δαναοῖσιν*)*· Καὶ ταῦτ' ἔχοντα σηπίας καὶ πουλύπους*, ita ut sane Danaidum nomen corruptum esse videatur, nisi forte statuendum, Aristophanem in utraque comoedia eundem repetiisse versum, quod nequaquam a verisimilitudine abhorret, vid. ad Aeolosicon Fr. VII. Vs. 2 *μοὔθηκε* scripsi, nisi forte praestat *τ. π. παρέθηκε.*

— Vs. 3 *λέγονται* displicet, nisi comparatio aliqua fuit, *ὥσπερεὶ πληγαὶ λέγ. κτλ.* Conferas praeterea Grammat. Hermanni p. 322. Sunt autem haec referenda ad solennitatem, quae ubi Leda pueros peperit, ad modum Amphidromiorum instituta est, vid. Commentat. p. 398 sqq.

IX.

Ὁ μηχανοποιός, ὁπότε βούλει τὸν τροχὸν
ἐλᾶν ἀνεκάς, λέγε, χαῖρε φέγγος ἡλίου.

Erotianus p. 50: *Ἀνεκάς· ἀντὶ τοῦ ἀνωτάτω· σύγκειται γὰρ ἐκ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ ἑκάς, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιδάλῳ φησίν· Ὁ μηχανοποιὸς κτλ.* Vs. 2 legebatur *ἐᾶν κἀνεκάς*, prius ego correxi, vid. Commentat. p. 397, alterum Brunckius. Comparavi cum his Pac. v. 174: *Ὦ μηχανοποιέ, πρόσεχε τὸν νοῦν ὡς ἐμέ. Ἤδη στροφεῖ τι πνεῦμα περὶ τὸν ὀμφαλόν· Κεἰ μὴ φυλάξεις, χορτάσω τὸν κάνθαρον.*

X.

Περὶ τοῦ γὰρ ὑμῖν ὁ πόλεμος
νῦν ἐστι; περὶ ὄνου σκιᾶς.

Photius p. 338 15 et Suidas v. *Ὄνου σκιά — Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· Περὶ τοῦ κτλ.* Suidas *νῦν ὑμῖν ἐστιν.* Dindorfius duos colloqui credit, imo qui interrogat, idem etiam respondet.

XI.

Pollux VII 117: *τὸ δὲ ἀρχιτεκτονεῖν Ἀριστοφάνης εἴρηκεν ἐν Δαιδάλῳ.*

XII.

Hesychius: *Δορυφόνον· τὸν δολοφονοῦντα. Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ.*

XIII.

Phrynichus p. 427 ed. Lobeck: *Κάκκαβον· διὰ τοῦ η κακκάβην λέγε, τὸ γὰρ διὰ τοῦ ο ἀμαθές· καὶ γὰρ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιδάλῳ χρῆται διὰ τοῦ η.*

locum illum ex Phrynichi προπαρασκευῇ σοφ
illum frequenter usum esse alio loco demon Ἀριστοφά-
tum arbitror: in iis sane quae Bekkerus e
mile legitur, at memineris ex ingenti n
vicesimam aut tricesimam partem ess
ratio orationis prorsus est Phryni
saepius atticistarum severa praec
fecit in Bekkeri Anecd. I p. .oediam fuisse ipse
τὸν ἐπὶ τοῦ στέγους. sic
ὡς ἡμεῖς. nam Atticis ἀνδρῶν, οἷς ἡδὺ καὶ λέγειν,
Moeris p. 73: Ἀν καταπύγων ἄριστ' ἠκουσάτην,
Ἑλληνικῶς Simili γὰρ ἔτ' ἦν, κοὐκ ἐξῆν πω μοι τεκεῖν,
ὑπηνέμιον. ἑτέρα τις λαβοῦσ' ἀνείλετο.
Phrynichus Ar εψατε γενναίως κἀπαιδεύσατε,
plurimi, usu πιστὰ παρ' ὑμῖν γνώμης ἔσθ' ὅρκια.
strat, unc Ἠλέκτραν κατ' ἐκείνην ἥδ' ἡ κωμῳδία
dri; qu ἦλθ', ἤν που 'πιτύχῃ θεαταῖς οὕτω σοφοῖς.
Bekk γάρ, ἤνπερ ἴδῃ τἀδελφοῦ τὸν βόστρυχον.
τήτ poeta significavit tantum, quippe quae notissima essent Atheniensibus, explanant scholiastae, qui Daetalenses hoc drama esse docent: πρῶτον δρᾶμα γράψας ἐξέθηκεν ὁ ποιητὴς τοὺς Δαιταλεῖς, ἐν ᾧ σώφρον μειράκιον εἰσάγει καὶ ἕτερον ἄχρηστον· εὐδοκίμησε δὲ σφόδρα ἐν τούτῳ τῷ δράματι. Secundum locum obtinuisse poetam idem scholiasta addit: ἄριστ' ἠκουσάτην]· ἀντὶ τοῦ εὐδοκίμησεν, ἐπεὶ δεύτερος ἐκρίθη ἐν τούτῳ τῷ δράματι. Neque vero ipse Aristophanes docuit fabulam, sed alii commisit, id quod versus isti arguunt, de qua quidem re parum dilucide scholiasta: παῖς δ' ἑτέρα]· Φιλωνίδης καὶ Καλλίστρατος· οὐ δι' ἑαυτοῦ ἐδίδαξε τοὺς Δαιταλεῖς, πρῶτον αὐτοῦ δρᾶμα, et similia alii a eundem locum dictitant. Accuratius vero grammaticus ille de comoedia p. XXIX: Ἐδίδαξε δὲ πρῶτον ἐπὶ ἄρχοντος Διοτίμου διὰ Καλλιστράτου. Itaque hoc quidem constat Aristophanem praetore Diotimo Olymp. LXXXVIII 1 per Callistratum Daetalenses exhibuisse, eamque comoediam secundo praemio ornatam esse. Quaeri-

tem qua solennitate haec fabula acta sit. Et Rankius
. CCCXIX. Lenaeis doctam esse censet, sed iis usus
, quae nihil probant. Fritzschius, qui de hac fa-
rem edidit commentationem Lips. 1831, p. 9 ad
refert, nisus maxime hoc documento, quod
nensibus dicit v. 1140:

Ψακάδος τὸν μελέων ποιητήν,
νῳ κακῶς ἐξολέσειεν ὁ Ζεύς,
..ημονα Λήναια χορηγῶν ἀπέκλεισ' ἄδειπνον.

ad aliam fabulam, quam ad Daetalenses possunt
..uere: itaque si haec satis vera et recta ratione con-
clusa sunt, Antimachus choro sumtum suppeditavit.

Ipsum fabulae nomen rem, quae illic est acta, quodam
certe modo illustrat, de quo Suidas haec dicit: *Δαιταλεῖς·* *δαιτυμόνες καὶ θιασῶται καὶ συμπόται καὶ οἷον συνδαι-ταλεῖς, οὕτως Ἀριστοφάνης. Ἐπιδείπνιον βασιλεὺς θεὰν τοῖς δαιταλεῦσιν ὥσπερ ἀξιόλογον χαριζό-μενος τοῦτ' ἐδείκνυεν,* quae mirum est, quod Dindor-fius neglexerit, recte enim Rankius existimavit ex ipsa hac comoedia petita esse. Adde Etymol. M. p. 251 40 et Zo-naram p. 461 5: *Δαιταλεῖς, ὁ εὐωχητής, ἀφ' οὗ δρᾶμα Ἀρι-στοφάνους ὠνόμασται Δαιταλεῖς κτλ.* et ibidem alia inter-pretatio exstat, separanda a reliquis, quae pertinet ad illum Aristophanis locum: *Δαιταλεῦσι, δαιτυμόσι, θιασώταις ἢ συμπόταις. καὶ συνδαιταλεῖς, ἤγουν εὐωχηταί. Δαιταλεῦς ὁ ἐπὶ τὰ δεῖπνα πορευόμενος.* Memorabilis denique Orionis est locus p. 49 8: *Δαιταλεύς, δαὶς δαιτὸς δαιτεύς, καὶ με-λανός, μελανεύς, λέοντος, λεοντεύς, καὶ πλεονασμῷ τῆς αλ δαιτεὺς δαιταλεύς, καὶ Δαιταλεῖς δρᾶμα Ἀριστοφάνους, ἐπειδὴ ἐν ἱερῷ Ἡρακλέους δειπνοῦντες καὶ ἀναστάντες χο-ροὶ ἐγένοντο.* Similiter interpretantur hanc vocem Pollux VI 12. Eustath. p. 1424 23. Hesychius v. *Δαιταλεύς*, alii. Hoc autem ex his grammaticorum locis apparet hanc comoe-diam nomen accepisse a choro convivarum, qui in fano Her-culis epulati sint, ibique regis quoque aliquas fuisse partes: itaque *δαιταλεῖς* non possunt quivis appellari convivae, sed

XVI

Pollux VII 100: Κ[illegible] ...es quasi quidam, ... probanda est θιασώνους Δαιδάλῳ. ... crescent, in magna ob- ... commode alia adsunt, quae ... sunt, qui alias παράσιτοι an- ... enim apud Athenienses fuit ... eligere viros, generis nobili- Daetalen[illegible] ... es, qui dicta die quovis ut vide- docet poeta ... suo epularentur, de quibus thiasotis ʼΕξ ὅτο ... Diodorus mediae comoediae poeta apud ὁ σώφ ... D, ubi parasiticae artis laudes illustrat:

κἀγώ ... τὸ πρᾶγμ' ἔνδοξον ἀεὶ καὶ καλὸν
ἐξέ ... ἂν γνοίη τις ἔτι σαφέστερον.
ὑ ... Ἡρακλέα τιμῶσα λαμπρῶς ἡ πόλις
... σι τοῖς δήμοις θυσίας ποιουμένη,
... τὰς θυσίας ταύτας παρασίτους τῷ θεῷ
... πώποτ' ἀπεκλήρωσεν οὐδὲ παρέλαβεν
... ς ταῦτα τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ κατέλεγεν
ἐκ τῶν πολιτῶν δώδεκ' ἄνδρας ἐπιμελῶς
ἐκλεξαμένη τοὺς ἐκ δυναστῶν γεγονότας,
ἔχοντας οὐσίας, καλῶς βεβιωκότας.
εἶθ' ὕστερον τὸν Ἡρακλέα μιμούμενοι
τῶν εὐπόρων τινές, παρασίτους ἑλόμενοι
τρέφειν, παρεκάλουν οὐχὶ τοὺς χαριεστάτους κτλ.

Rex autem curabat, ut parasiti illi ex omnibus pagis secundum leges eligerentur, vid. ipsam legem apud Athen. VI p. 235 C: ʼΕπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλεύοντα τῶν τε ἀρχόντων, ὅπως ἂν καθιστῶνται, καὶ τοὺς παρασίτους ἐκ τῶν δήμων αἱρῶνται κατὰ τὰ γεγραμμένα· τοὺς δὲ παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἑκτέα κριθῶν δαίνυσθαι δὲ τοὺς ὄντας ʼΑθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια κτλ. Itaque germanis tantum Atticis licuit in istud quasi thiasotarum collegium cooptari. Regis officium in hac re fuisse ostendit etiam Themisonis quamvis obscurus satis locus ibidem p. 235 A: ʼΕπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα καὶ

τοὺς παρασίτους οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται καὶ τοὺς γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις. Quamquam autem aliis quoque diis parasiti eligebantur, quemadmodum Castori et Polluci, vid. Athen. p. 235 B et Acharnis in honorem Apollinis, vid. Athen. p. 234 F et p. 235 C, tamen in Herculis potissimum sacris hic mos obtinuit, vid. Athen. p. 235 A: Κλείδημος δ' ἐν τῇ Ἀτθίδι φησί· Καὶ παράσιτοι δ' ᾑρέθησαν τῷ Ἡρακλεῖ. et ibid. C: ταῦτα ἱστορεῖ καὶ Φιλόχορος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Τετραπόλει μνημονεύων τῶν καταλεγομένων τῷ Ἡρακλεῖ παρασίτων. Illud vero memoratu dignum, quod in illo Herculis fano, quod in Cynosarge fuit, parasiti non ex germanis Atticis, sed ex spuriis conveniebant, vid. ibid. p. 234 E: Ἐν Κυνοσάργει μὲν οὖν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλη τίς ἐστιν, ἐν ᾗ ψήφισμα μὲν Ἀλκιβιάδου, γραμματεὺς δὲ Στέφανος Θουκυδίδου, λέγεται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τῆς προσηγορίας οὕτως· Τὰ δ' ἐπιμήνια θυέτω ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν παρασίτων. οἱ δὲ παράσιτοι ἔστων ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια· ὃς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς δικαστήριον. Iam vero, quibus obtigit ille honor, ut parasiti eligerentur, etiam filios una secum ad coenam adducere solebant, id quod colligi potest ex Isaei orat. de Astyphili hered. § 30: Εἰς τοίνυν τὰ ἱερὰ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τὸν Ἀστύφιλον παῖδα ἦγε μεθ' ἑαυτοῦ ὥσπερ καὶ ἐμὲ πανταχῇ, καὶ εἰς τοὺς θιάσους τοὺς Ἡρακλέους ἐκεῖνον εἰσήγαγε, ἵνα μετέχοι τῆς κοινωνίας· αὐτοὶ δ' ὑμῖν οἱ θιασῶται μαρτυρήσουσιν.

Iam igitur Aristophanes quoque in hac fabula exhibuit parasitos ex pago nescio quo electos (neque enim videtur certum aliquem pagum finxisse) homines nobiles et germanos Athenienses in fano aliquo Herculis epulantes: miram Fritzschi opinionem attigisse satis habeo, qui quidem censet poetam illud convivium tanquam in Cynosarge institutum finxisse, quasi spurii potius, quam germani Athenienses huius comoediae instituto convenirent. Atque ut ego quidem arbitror parasitis illis comitati erant pueri, quod satis fuisse

usitatum arguit ille Isaei locus: potestque hoc etiam alia ratione confirmari: namque duodecim in singulis pagis parasiti eligebantur, quod Diodori ille locus indicat, at vero comoediae chorus constabat ex viginti quattuor personis, et thiasotarum quidem numerum augere vix licuit poetae, sed satis commode duodecim senibus duodecim iuvenes filios adiungere potuit. Sane scholiasta Aristophanis Equitt. v. 593 contendit, si duo fuerint hemichoria, imparem fuisse numerum: *Ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἡμιχόρια ἵσταντο ἤτοι ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ἐν τοῖς τοιούτοις χοροῖς εἰ μὲν ἐξ ἀνδρῶν εἴη καὶ γυναικῶν ὁ χορός, ἐπλεονέκτει τὸ τῶν ἀνδρῶν μέρος καὶ ἦσαν ιγ´, αἱ δὲ γυναῖκες ἕνδεκα, εἰ δὲ παίδων εἴη καὶ γυναικῶν, αἱ μὲν γυναῖκες ιγ´ ἦσαν, οἱ δὲ παῖδες ια´. εἰ δὲ πρεσβυτῶν καὶ νεῶν, τοὺς πρεσβύτας πλεονεκτεῖν δεῖν φασίν.* At ista an firmo aliquo fundamento nitantur, nescio: mihi quidem multo videtur probabilius in hac fabula senum et puerorum numerum aequalem fuisse. Convivio igitur finito, quae prima fuit comoediae pars, iidem qui epulati erant, tanquam chorus in orchestram prodibant, id quod satis docet Orion p. 49 10: *καὶ Δαιταλεῖς δρᾶμα Ἀριστοφάνους, ἐπειδὴ ἐν ἱερῷ Ἡρακλέους δειπνοῦντες καὶ ἀναστάντες χοροὶ ἐγένοντο.* quod non opus est corrigi, quemadmodum Dindorfius voluit: *χορὸς ἐγίγνετο*, nam indicio est hic ipse locus bifariam divisum fuisse chorum, adde Fr. XVI v. 3. At quid deinde sit factum commode illustrat locus Etymol. M. p. 286 19: *Δρᾶμα, ποίημα, πρᾶγμα — λέγεται δὲ δράματα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν θεατρικῶν μιμηλῶς γινόμενα, ὡς ἐν ὑποκρίσει, ὥς φησιν Ἀριστοφάνης, ἐπειδὴ ἐν ἱερῷ Ἡρακλέους ἐγίνοντο χορός.* Obscurus sane locus, neque satis integer, illud tamen apparet ad Daetalenses eum esse referendum: et [illegible]cte quidem Rankius animadvertit huc pertinere illud ipsum fra[illegible]entum, quod Suidas v. *Δαιταλεῖς* affert, recteque restituit [illegible]: *τοῖς δαιταλεῦσιν — χαριζόμενος τὸ δρᾶμα τοῦτ᾽ ἐδείκνυ[illegible]*. Itaque certum est, poetam ita instituisse, ut epulis finit[illegible] quasi drama quoddam curante rege sacrorum in scena exhi[illegible]retur: in ipsa igitur fabula quasi

nova comoedia agebatur, ipsique histriones proprio munere fungebantur nec dissimulabant artem, hoc enim est, quod recte exponit grammaticus: *τὰ ὑπὸ τῶν θεατρικῶν μιμηλῶς γινόμενα, ὡς ἐν ὑποκρίσει.* Eadem fuit ratio duarum aliarum Aristophanis comoediarum, quae inde etiam nomen traxerunt, *Δράματα ἢ Κένταυρος* et *Δράματα ἢ Νίοβος*. Vocabatur autem eiusmodi spectaculum proprio nomine *ἐπεισόδιον*, quod procul remotum a comoediae consilio et instituto inserebatur, ludicrum illud quidem maxima ex parte et ridiculum: dixit accuratius de eo Meineke ad Metagenis *Φιλοθύτην* Fr. I:

Κατ' ἐπεισόδιον μεταβάλλω τὸν λόγον, ὡς ἂν
καιναῖσι παροψίσι καὶ πολλαῖς εὐωχήσω τὸ θέατρον.

Ac possumus coniectura assequi, quale fuerit illud spectaculum: in Pacis enim parabasi dixit v. 739:

Πρῶτον μὲν γὰρ τοὺς ἀντιπάλους μόνος ἀνθρώπων κατέπαυσεν
εἰς τὰ ῥάκια σκώπτοντας ἀεὶ καὶ τοῖς φθειρσὶν πολεμοῦντας,
τούς θ' Ἡρακλέας τοὺς μάττοντας καὶ τοὺς πεινῶντας ἐκείνους
ἐξήλασ' ἀτιμώσας πρῶτος καὶ τοὺς δούλους παρέλυσεν
οὓς ἐξῆγον κλάοντας ἀεὶ καὶ τούτους οὕνεκα τουδί,
ἵν' ὁ σύνδουλος σκώψας αὐτοῦ τὰς πληγὰς εἶτ' ἀνέροιτο,
ὦ κακόδαιμον, τί τὸ δέρμ' ἔπαθες; μῶν ὑστριχὶς εἰσέβαλέν σοι
εἰς τὰς πλευρὰς πολλῇ στρατιᾷ κἀδενδροτόμησε τὸ νῶτον.
Τοιαῦτ' ἀφελὼν κακὰ καὶ φόρτον καὶ βωμολοχεύματ' ἀγεννῆ
ἐποίησε τέχνην μεγάλην ὑμῖν κτλ.

Contendit igitur poeta se, cum primum fabulas docuerit, aemulos poetas graviter vexasse, qui semper secuti antiquae illius et subrusticae comoediae consuetudinem servos vapulantes et abiecta quaedam et frigida dicteria dicentes, aut Herculem aliquem esurientem induxerint, ut his spectaculis propositis populi risum excitarent. At quid aptius et commodius potuit

Aristophanis consilio esse, quam si eiusmodi ludicrum et abiectum spectaculum, auctum etiam et exaggeratum in medium proferret, ut facile et spectantes et illi poetae cognoscerent, quam pravam rationem sint secuti. At ista tamen consuetudo tam altas egerat radices tamque cum ipsius comoediae natura coaluit, ut vestigia quaedam etiam in ipsius Aristophanis fabulis deprehendi possint. Iam vero id, quod poeta iactat se praestitisse, non pertinet ad Babylonios, de quorum consilio ipse satis dilucide exponit, aut ad aliam ex antiquioribus fabulis, sed ad Daetalenses. Eodemque refero schol. ad Vesp. v. 60: *Οὐδ' Ἡρακλῆς τὸ δεῖπνον ἐξαπατώμενος) ἐν τοῖς πρὸ τούτου δεδιδαγμένοις δράμασιν εἰς τὴν Ἡρακλέους ἀπληστίαν πολλὰ προείρηται.* Atque satis aptum fuit in Herculis sacris, in Herculis fano, de Hercule spectaculum epulonibus illis proponere.

Iam illud episodium sequebatur ea pars fabulae, quae potissimum institutum et consilium totius fabulae illustrabat. Namque poeta ut ostenderet, quantum Athenienses iam ab antiqua ista disciplinae severitate descivissent, induxit senem aliquem, virum probum et procul ab urbis deliciis rure vitam transigentem, qui ex duobus filiis unum antiquo ipse more educavit, alterum in urbem miserat erudiendum: qui cum ad patrem reversus esset eo ipso die, quo in Herculis fano epulones illi, quibus interfuit pater, convivium agebant, pater explorabat, quo pacto ille esset moratus et quibus disciplinis eruditus: rediit enim filius ille ad patrem omnibus novitiae disciplinae imbutus vitiis: itaque gravissima rixa atque expostulatio inter patrem filiumque exorta. Spectant huc Fr. XV. XVI. al.

I.

Καὶ δελφακίων ἁπαλῶν κωλαῖ καὶ χναυμάτια πτερόεντα.

Athenaeus IX p. 368 E: *Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Καὶ δελφ. κτλ. Πτερόεντα χναυμάτια* non possunt aviculae delicatius apparatae esse, sed ut mihi quidem videtur, *περι-*

κόμματα tenera, delicata, exquisita, quo modo *χναυμάτιον* dici solet, vid. Teleclid. Amphict. I 14.

II.

Ἐγὼ δ᾽ ἰὼν
πέψω πλακοῦντ᾽ ἐς ἑσπέραν χαρίσιον.

Athenaeus XIV p. 646 B: *χαρίσιος· τούτου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· Ἐγὼ δὲ νῶν πέμψω πλακοῦντ᾽ ἑσπέραν* (cod. Ven. *πλακοῦντες περαν*) *χαρίσιον.* Ultima emendavit Bentleius ad Callimach. Fr. p. 513, *ἐγὼ δ᾽ ἰὼν* Dindorfius, *πέψω* Fritzschius restituit, qui recte componit Eubuli versus apud Athen. XV p. 668 D: *Καὶ γὰρ πάλαι πέττει τὰ νικητήρια*, et: *Ἐξεπήδησ᾽ ἀρτίως πέττουσα τὸν χαρίσιον.* Alterum versum Suidas v. *Ἀνάστατοι* ita exhibet: *πέμψω πλακοῦντας ἑσπέρας χαρισίους*, et satis corrupte v. *χαρίσιον· Πέμψω παλλακαῖς ἑσπέρας χαρισίους.* Ceterum dubito an haec ad cottabi ludum sint referenda, ut visum est Fritzschio.

III.

Φέρ᾽ ἴδω, τί σοι δῶ τῶν μύρων; ψάγδαν φιλεῖς;

Athenaeus XV p. 690 E: *Ψάγδης (μέμνηται) Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· Φέρ᾽ ἴδω κτλ.* et infra p. 691 C: *Τῆς δὲ λεγομένης σάγδας (μέμνηται) — Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν.* videtur igitur in illo loco lectio variavisse.

IV. V.

Τῆς μυρηρᾶς ληκύθου
πρὶν κατελάσαι τὴν σπαθίδα, γεύσασθαι μύρου.

Pollux X 119: *Εἴρηται δ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν Δαιταλεῦσι καὶ ἄγγη μυρηρά, λέγοιτο δ᾽ ἂν καὶ λήκυθος μυρηρά· σὺ δ᾽ ἂν εἴποις καὶ μυροφόρον. — καὶ τὸ μὲν εἰς τὰς ληκύθους καθιέμενον ἐπὶ γεύματι τοῦ μύρου σπαθίδα καὶ σπάθην κλητέον, Ἀριστοφάνους μὲν εἰπόντος ἐν Δαιταλεῦσι· Τῆς μυρηρᾶς ληκύθου κτλ.* Apparet igitur Aristo-

locum illum ex Phrynichi *προπαρασκευῇ σοφιστικῇ*, qua illum frequenter usum esse alio loco demonstrabo, desumtum arbitror: in iis sane quae Bekkerus edidit, nihil his simile legitur, at memineris ex ingenti numero librorum vix vicesimam aut tricesimam partem esse conservatam. Atque ratio orationis prorsus est Phrynichea, qui in illo opere saepius atticistarum severa praecepta correxit, quemadmodum fecit in Bekkeri Anecd. I p. 47 19; *Κέραμον, ὡς ἡμεῖς, τὸν ἐπὶ τοῦ στέγους.* sic hoc loco *Ὑπηνέμια, λέγουσιν ὡς ἡμεῖς.* nam Atticistae hanc vocem improbabant, vid. Moeris p. 78: *Ἀνεμιαῖον· Ἀττικῶς. ὑπηνέμιον, Ἑλληνικῶς* Similiter Thomas M. p. 68: *Ἀνεμιαῖον· οὐχ ὑπηνέμιον.* Hoc ab atticistarum dubitatione ut liberaret, Phrynichus Aristophanis auctoritate, quam quidem ille fecit plurimi, usus, deinde usum vocabuli *ἀνεμιαῖον* exemplis illustrat, uno Platonis (e Theaeteto p. 151 E) altero Menandri; quibus tertium addi potest ex Ararote apud Antiattic. Bekk. Anecd. I p. 81 32: *Ἀνεμιαῖον ᾠόν. Πλάτων Θεαιτήτῳ, Ἀραρὼς Καινεῖ.*

VI. VII. VIII.

Καὶ ταῦτ' ἔχοντα πουλύπους καὶ σηπίας
Τὸν πουλύπουν μοὔθηκε.
Πληγαὶ λέγονται πουλύπου πιλουμένου.

Athenaeus VII p. 316 B: *τὸ δὲ πώλυπον λέγειν Αἰολικόν· Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσιν. Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· ταῦθ' ἔχοντα πουλ. κτλ. καὶ πάλιν τὸν πουλύπουν μοι ἔθηκε καὶ πάλιν πληγαὶ κτλ.* Versum 1 emendatiorem exhibet Athenaeus VII p. 323 E: *Σηπία· Ἀριστοφάνης Δαναΐσι* (cod. *Δαναοῖσιν*)*· Καὶ ταῦτ' ἔχοντα σηπίας καὶ πουλύπους*, ita ut sane Danaidum nomen corruptum esse videatur, nisi forte statuendum, Aristophanem in utraque comoedia eundem repetiisse versum, quod nequaquam a verisimilitudine abhorret, vid. ad Aeolosicon Fr. VII. Vs. 2 *μοὔθηκε* scripsi, nisi forte praestat *τ. π. παρέθηκε.*

— Vs. 3 λέγονται displicet, nisi comparatio aliqua fuit, ὥσπερεὶ πληγαὶ λέγ. κτλ. Conferas praeterea Grammat. Hermanni p. 322. Sunt autem haec referenda ad solennitatem, quae ubi Leda pueros peperit, ad modum Amphidromiorum instituta est, vid. Commentat. p. 398 sqq.

IX.

Ὁ μηχανοποιός, ὁπότε βούλει τὸν τροχὸν
ἐλᾶν ἀνεκάς, λέγε, χαῖρε φέγγος ἡλίου.

Erotianus p. 50: Ἀνεκάς· ἀντὶ τοῦ ἀνωτάτω· σύγκειται γὰρ ἐκ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ ἑκάς, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιδάλῳ φησίν· Ὁ μηχανοποιὸς κτλ. Vs. 2 legebatur ἐᾶν κἀνεκάς, prius ego correxi, vid. Commentat. p. 397, alterum Brunckius. Comparavi cum his Pac. v. 174: Ὦ μηχανοποιέ, πρόσεχε τὸν νοῦν ὡς ἐμέ. Ἤδη στροφεῖ τι πνεῦμα περὶ τὸν ὀμφαλόν· Κεἰ μὴ φυλάξεις, χορτάσω τὸν κάνθαρον.

X.

Περὶ τοῦ γὰρ ὑμῖν ὁ πόλεμος
νῦν ἐστι; περὶ ὄνου σκιᾶς.

Photius p. 338 15 et Suidas v. Ὄνου σκιά — Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· Περὶ τοῦ κτλ. Suidas νῦν ὑμῖν ἐστιν. Dindorfius duos colloqui credit, imo qui interrogat, idem etiam respondet.

XI.

Pollux VII 117: τὸ δὲ ἀρχιτεκτονεῖν Ἀριστοφάνης εἴρηκεν ἐν Δαιδάλῳ.

XII.

Hesychius: Δορυφόνον· τὸν δολοφονοῦντα. Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ.

XIII.

Phrynichus p. 427 ed. Lobeck: Κάκκαβον· διὰ τοῦ η κακκάβην λέγε, τὸ γὰρ διὰ τοῦ ο ἀμαθές· καὶ γὰρ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιδάλῳ χρῆται διὰ τοῦ η.

XVI.

Pollux VII 100: *Κογχυλίας λίθος ἐν Ἀριστοφάνους Δαιδάλῳ.*

ΔΑΙΤΑΛΕΙΣ.

Daetalenses primam Aristophanis comoediam fuisse ipse docet poeta in Nubibus v. 524:

Ἐξ ὅτου γὰρ ἐνθάδ' ὑπ' ἀνδρῶν, οἷς ἡδὺ καὶ λέγειν,
ὁ σώφρων τε χὠ καταπύγων ἄριστ' ἠκουσάτην,
κἀγώ, παρθένος γὰρ ἔτ' ἦν, κοὐκ ἐξῆν πω μοι τεκεῖν,
ἐξέθηκα, παῖς δ' ἑτέρα τις λαβοῦσ' ἀνείλετο.
ὑμεῖς δ' ἐξεθρέψατε γενναίως κἀπαιδεύσατε,
ἐκ τούτου μοι πιστὰ παρ' ὑμῖν γνώμης ἔσθ' ὅρκια.
νῦν οὐκ Ἠλέκτραν κατ' ἐκείνην ἥδ' ἡ κωμῳδία
ζητοῦσ' ἦλθ', ἤν που 'πιτύχῃ θεαταῖς οὕτω σοφοῖς.
γνώσεται γάρ, ἤνπερ ἴδῃ τἀδελφοῦ τὸν βόστρυχον.

Quae poeta significavit tantum, quippe quae notissima essent omnibus Atheniensibus, explanant scholiastae, qui Daetalenses hoc drama esse docent: *πρῶτον δρᾶμα γράψας ἐξέθηκεν ὁ ποιητὴς τοὺς Δαιταλεῖς, ἐν ᾧ σῶφρον μειράκιον εἰσάγει καὶ ἕτερον ἄχρηστον· εὐδοκίμησε δὲ σφόδρα ἐν τούτῳ τῷ δράματι.* Secundum locum obtinuisse poetam idem scholiasta addit: *ἄριστ' ἠκουσάτην*]· *ἀντὶ τοῦ εὐδοκίμησεν, ἐπεὶ δεύτερος ἐκρίθη ἐν τούτῳ τῷ δράματι.* Neque vero ipse Aristophanes docuit fabulam, sed alii commisit, id quod versus isti arguunt, de qua quidem re parum dilucide scholiasta: *παῖς δ' ἑτέρα*]· *Φιλωνίδης καὶ Καλλίστρατος· οὐ δι' ἑαυτοῦ ἐδίδαξε τοὺς Δαιταλεῖς, πρῶτον αὐτοῦ δρᾶμα*, et similia alii a eundem locum dictitant. Accuratius vero grammaticus ille de comoedia p. XXIX: *Ἐδίδαξε δὲ πρῶτον ἐπὶ ἄρχοντος Διοτίμου διὰ Καλλιστράτου.* Itaque hoc quidem constat Aristophanem praetore Diotimo Olymp. LXXXVIII 1 per Callistratum Daetalenses exhibuisse, eamque comoediam secundo praemio ornatam esse. Quaeri-

tur autem qua solennitate haec fabula acta sit. Et Rankius quidem p. CCCXIX. Lenaeis doctam esse censet, sed iis usus argumentis, quae nihil probant. Fritzschius, qui de hac fabula singularem edidit commentationem Lips. 1831, p. 9 ad idem festum refert, nisus maxime hoc documento, quod poeta in Acharnensibus dicit v. 1140:

Ἀντίμαχον τὸν Ψακάδος τὸν μελέων ποιητήν,
ὡς μὲν ἁπλῷ λόγῳ κακῶς ἐξολέσειεν ὁ Ζεύς,
ὅς γ' ἐμὲ τὸν τλήμονα Λήναια χορηγῶν ἀπέκλεισ' ἄδειπνον.

quae vix ad aliam fabulam, quam ad Daetalenses possunt pertinere: itaque si haec satis vera et recta ratione conclusa sunt, Antimachus choro sumtum suppeditavit.

Ipsum fabulae nomen rem, quae illic est acta, quodam certe modo illustrat, de quo Suidas haec dicit: *Δαιταλεῖς· δαιτυμόνες καὶ θιασῶται καὶ συμπόται καὶ οἷον συνδαιταλεῖς, οὕτως Ἀριστοφάνης. Ἐπιδείπνιον βασιλεὺς θεὰν τοῖς δαιταλεῦσιν ὥσπερ ἀξιόλογον χαριζόμενος τοῦτ' ἐδείκνυεν*, quae mirum est, quod Dindorfius neglexerit, recte enim Rankius existimavit ex ipsa hac comoedia petita esse. Adde Etymol. M. p. 251 40 et Zonaram p. 464 5: *Δαιταλεῖς, ὁ εὐωχητής, ἀφ' οὗ δρᾶμα Ἀριστοφάνους ὠνόμασται Δαιταλεῖς κτλ.* et ibidem alia interpretatio exstat, separanda a reliquis, quae pertinet ad illum Aristophanis locum: *Δαιταλεῦσι, δαιτυμόσι, θιασώταις ἢ συμπόταις. καὶ συνδαιταλεῖς, ἤγουν εὐωχηταί. Δαιταλεὺς ὁ ἐπὶ τὰ δεῖπνα πορευόμενος.* Memorabilis denique Orionis est locus p. 49 8: *Δαιταλεύς, δαὶς δαιτὸς δαιτεύς, καὶ μελανός, μελανεύς, λέοντος, λεοντεύς, καὶ πλεονασμῷ τῆς αλ δαιτεὺς δαιταλεύς, καὶ Δαιταλεῖς δρᾶμα Ἀριστοφάνους, ἐπειδὴ ἐν ἱερῷ Ἡρακλέους δειπνοῦντες καὶ ἀναστάντες χοροὶ ἐγένοντο.* Similiter interpretantur hanc vocem Pollux VI 12. Eustath. p. 1424 23. Hesychius v. *Δαιταλεύς*, alii. Hoc autem ex his grammaticorum locis apparet hanc comoediam nomen accepisse a choro convivarum, qui in fano Herculis epulati sint, ibique regis quoque aliquas fuisse partes: itaque *δαιταλεῖς* non possunt quivis appellari convivae, sed

qui rem aliquam sacram faciunt, epulones quasi quidam, itaque ex illis interpretationibus unice probanda est *θιασῶ-ται*. Sed haec sola testimonia si superessent, in magna obscuritate comoedia versaretur, at commode alia adsunt, quae ista illustrant, *δαιταλεῖς* enim sunt, qui alias *παράσιτοι* antiquo more appellabantur: mos enim apud Athenienses fuit in uno quoque pago duodecim eligere viros, generis nobilitate et vitae probitate insignes, qui dicta die quovis ut videtur mense in Herculis fano epularentur, de quibus thiasotis locuples auctor est Diodorus mediae comoediae poeta apud Athenaeum VI p. 239 D, ubi parasiticae artis laudes illustrat:

Ὅτι δ' ἦν τὸ πρᾶγμ' ἔνδοξον ἀεὶ καὶ καλὸν
ἐκεῖθεν ἂν γνοίη τις ἔτι σαφέστερον.
τὸν Ἡρακλέα τιμῶσα λαμπρῶς ἡ πόλις
ἐν ἅπασι τοῖς δήμοις θυσίας ποιουμένη,
εἰς τὰς θυσίας ταύτας παρασίτους τῷ θεῷ
οὐπώποτ' ἀπεκλήρωσεν οὐδὲ παρέλαβεν
εἰς ταῦτα τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ κατέλεγεν
ἐκ τῶν πολιτῶν δώδεκ' ἄνδρας ἐπιμελῶς
ἐκλεξαμένη τοὺς ἐκ δυναστῶν γεγονότας,
ἔχοντας οὐσίας, καλῶς βεβιωκότας.
εἶθ' ὕστερον τὸν Ἡρακλέα μιμούμενοι
τῶν εὐπόρων τινές, παρασίτους ἑλόμενοι
τρέφειν, παρεκάλουν οὐχὶ τοὺς χαριεστάτους κτλ.

Rex autem curabat, ut parasiti illi ex omnibus pagis secundum leges eligerentur, vid. ipsam legem apud Athen. VI p. 235 C: *Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλεύοντα τῶν τε ἀρχόντων, ὅπως ἂν καθιστῶνται, καὶ τοὺς παρασίτους ἐκ τῶν δήμων αἱρῶνται κατὰ τὰ γεγραμμένα· τοὺς δὲ παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἑκτέα κριθῶν δαίνυσθαι δὲ τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια κτλ.* Itaque germanis tantum Atticis licuit in istud quasi thiasotarum collegium cooptari. Regis officium in hac re fuisse ostendit etiam Themisonis quamvis obscurus satis locus ibidem p. 235 A: *Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα καὶ*

τοὺς παρασίτους οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται καὶ τοὺς γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις. Quamquam autem aliis quoque diis parasiti eligebantur, quemadmodum Castori et Polluci, vid. Athen. p. 235 B et Acharnis in honorem Apollinis, vid. Athen. p. 234 F et p. 235 C, tamen in Herculis potissimum sacris hic mos obtinuit, vid. Athen. p. 235 A: *Κλείδημος δ' ἐν τῇ 'Ατθίδι φησί· Καὶ παράσιτοι δ' ᾑρέθησαν τῷ 'Ηρακλεῖ.* et ibid. C: *ταῦτα ἱστορεῖ καὶ Φιλόχορος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Τετραπόλει μνημονεύων τῶν καταλεγομένων τῷ 'Ηρακλεῖ παρασίτων.* Illud vero memoratu dignum, quod in illo Herculis fano, quod in Cynosarge fuit, parasiti non ex germanis Atticis, sed ex spuriis conveniebant, vid. ibid. p. 234 E: *'Εν Κυνοσάργει μὲν οὖν ἐν τῷ 'Ηρακλείῳ στήλη τίς ἐστιν, ἐν ᾗ ψήφισμα μὲν 'Αλκιβιάδου, γραμματεὺς δὲ Στέφανος Θουκυδίδου, λέγεται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τῆς προσηγορίας οὕτως· Τὰ δ' ἐπιμήνια θυέτω ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν παρασίτων. οἱ δὲ παράσιτοι ἔστων ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παίδων κατὰ τὰ πάτρια· ὃς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν, εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς δικαστήριον.* Iam vero, quibus obtigit ille honor, ut parasiti eligerentur, etiam filios una secum ad coenam adducere solebant, id quod colligi potest ex Isaei orat. de Astyphili hered. § 30: *Εἰς τοίνυν τὰ ἱερὰ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τὸν 'Αστύφιλον παῖδα ἦγε μεθ' ἑαυτοῦ ὥσπερ καὶ ἐμὲ πανταχῇ, καὶ εἰς τοὺς θιάσους τοὺς 'Ηρακλέους ἐκεῖνον εἰσήγαγε, ἵνα μετέχοι τῆς κοινωνίας· αὐτοὶ δ' ὑμῖν οἱ θιασῶται μαρτυρήσουσιν.*

Iam igitur Aristophanes quoque in hac fabula exhibuit parasitos ex pago nescio quo electos (neque enim videtur certum aliquem pagum finxisse) homines nobiles et germanos Athenienses in fano aliquo Herculis epulantes: miram Fritzschi opinionem attigisse satis habeo, qui quidem censet poetam illud convivium tanquam in Cynosarge institutum finxisse, quasi spurii potius, quam germani Athenienses huius comoediae instituto convenirent. Atque ut ego quidem arbitror parasitis illis comitati erant pueri, quod satis fuisse

usitatum arguit ille Isaei locus: potestque hoc etiam alia ratione confirmari: namque duodecim in singulis pagis parasiti eligebantur, quod Diodori ille locus indicat, at vero comoediae chorus constabat ex viginti quattuor personis, et thiasotarum quidem numerum augere vix licuit poetae, sed satis commode duodecim senibus duodecim iuvenes filios adiungere potuit. Sane scholiasta Aristophanis Equitt. v. 598 contendit, si duo fuerint hemichoria, imparem fuisse numerum: *Ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἡμιχόρια ἵσταντο ἤτοι ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ἐν τοῖς τοιούτοις χοροῖς εἰ μὲν ἐξ ἀνδρῶν εἴη καὶ γυναικῶν ὁ χορός, ἐπλεονέκτει τὸ τῶν ἀνδρῶν μέρος καὶ ἦσαν ιγ´, αἱ δὲ γυναῖκες ἕνδεκα, εἰ δὲ παίδων εἴη καὶ γυναικῶν, αἱ μὲν γυναῖκες ιγ´ ἦσαν, οἱ δὲ παῖδες ια´. εἰ δὲ πρεσβυτῶν καὶ νεῶν, τοὺς πρεσβύτας πλεονεκτεῖν δεῖν φασίν.* At ista an firmo aliquo fundamento nitantur, nescio: mihi quidem multo videtur probabilius in hac fabula senum et puerorum numerum aequalem fuisse. Convivio igitur finito, quae prima fuit comoediae pars, iidem qui epulati erant, tanquam chorus in orchestram prodibant, id quod satis docet Orion p. 49 10: *καὶ Δαιταλεῖς δρᾶμα Ἀριστοφάνους, ἐπειδὴ ἐν ἱερῷ Ἡρακλέους δειπνοῦντες καὶ ἀναστάντες χοροὶ ἐγένοντο.* quod non opus est corrigi, quemadmodum Dindorfius voluit: *χορὸς ἐγίγνετο*, nam indicio est hic ipse locus bifariam divisum fuisse chorum, adde Fr. XVI v. 3. At quid deinde sit factum commode illustrat locus Etymol. M. p. 286 19: *Δρᾶμα, ποίημα, πρᾶγμα — λέγεται δὲ δράματα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν θεατρικῶν μιμηλῶς γινόμενα, ὡς ἐν ὑποκρίσει, ὥς φησιν Ἀριστοφάνης, ἐπειδὴ ἐν ἱερῷ Ἡρακλέους ἐγίνοντο χορός.* Obscurus sane locus, neque satis integer, illud tamen apparet ad Daetalenses eum esse referendum: et recte quidem Rankius animadvertit huc pertinere illud ipsum fragmentum, quod Suidas v. *Δαιταλεῖς* affert, recteque restituit ibi: *τοῖς δαιταλεῦσιν — χαριζόμενος τὸ δρᾶμα τοῦτ' ἐδείκνυεν.* Itaque certum est, poetam ita instituisse, ut epulis finitis quasi drama quoddam curante rege sacrorum in scena exhiberetur: in ipsa igitur fabula quasi

nova comoedia agebatur, ipsique histriones proprio munere fungebantur nec dissimulabant artem, hoc enim est, quod recte exponit grammaticus: *τὰ ὑπὸ τῶν θεατρικῶν μιμηλῶς γινόμενα, ὡς ἐν ὑποκρίσει.* Eadem fuit ratio duarum aliarum Aristophanis comoediarum, quae inde etiam nomen traxerunt, *Δράματα ἢ Κένταυρος* et *Δράματα ἢ Νίοβος*. Vocabatur autem eiusmodi spectaculum proprio nomine *ἐπεισόδιον*, quod procul remotum a comoediae consilio et instituto inserebatur, ludicrum illud quidem maxima ex parte et ridiculum: dixit accuratius de eo Meineke ad Metagenis *Φιλοθύτην* Fr. I:

Κατ' ἐπεισόδιον μεταβάλλω τὸν λόγον, ὡς ἂν
καιναῖσι παροψίσι καὶ πολλαῖς εὐωχήσω τὸ θέατρον.

Ac possumus coniectura assequi, quale fuerit illud spectaculum: in Pacis enim parabasi dixit v. 739:

Πρῶτον μὲν γὰρ τοὺς ἀντιπάλους μόνος ἀνθρώπων κατέπαυσεν
εἰς τὰ ῥάκια σκώπτοντας ἀεὶ καὶ τοῖς φθειρσὶν πολεμοῦντας,
τούς θ' Ἡρακλέας τοὺς μάττοντας καὶ τοὺς πεινῶντας ἐκείνους
ἐξήλασ' ἀτιμώσας πρῶτος καὶ τοὺς δούλους παρέλυσεν
οὓς ἐξῆγον κλάοντας ἀεὶ καὶ τούτους οὕνεκα τουδί,
ἵν' ὁ σύνδουλος σκώψας αὐτοῦ τὰς πληγὰς εἶτ' ἀνέροιτο,
ὦ κακόδαιμον, τί τὸ δέρμ' ἔπαθες; μῶν ὑστριχὶς εἰσέβαλέν σοι
εἰς τὰς πλευρὰς πολλῇ στρατιᾷ κἀδενδροτόμησε τὸ νῶτον.
Τοιαῦτ' ἀφελὼν κακὰ καὶ φόρτον καὶ βωμολοχεύματ' ἀγεννῆ
ἐποίησε τέχνην μεγάλην ὑμῖν κτλ.

Contendit igitur poeta se, cum primum fabulas docuerit, aemulos poetas graviter vexasse, qui semper secuti antiquae illius et subrusticae comoediae consuetudinem servos vapulantes et abiecta quaedam et frigida dicteria dicentes, aut Herculem aliquem esurientem induxerint, ut his spectaculis propositis populi risum excitarent. At quid aptius et commodius potuit

Aristophanis consilio esse, quam si eiusmodi ludicrum et abiectum spectaculum, auctum etiam et exaggeratum in medium proferret, ut facile et spectantes et illi poetae cognoscerent, quam pravam rationem sint secuti. At ista tamen consuetudo tam altas egerat radices tamque cum ipsius comoediae natura coaluit, ut vestigia quaedam etiam in ipsius Aristophanis fabulis deprehendi possint. Iam vero id, quod poeta iactat se praestitisse, non pertinet ad Babylonios, de quorum consilio ipse satis dilucide exponit, aut ad aliam ex antiquioribus fabulis, sed ad Daetalenses. Eodemque refero schol. ad Vesp. v. 60: *Οὐδ' Ἡρακλῆς τὸ δεῖπνον ἐξαπατώμενος) ἐν τοῖς πρὸ τούτου δεδιδαγμένοις δράμασιν εἰς τὴν Ἡρακλέους ἀπληστίαν πολλὰ προείρηται.* Atque satis aptum fuit in Herculis sacris, in Herculis fano, de Hercule spectaculum epulonibus illis proponere.

Iam illud episodium sequebatur ea pars fabulae, quae potissimum institutum et consilium totius fabulae illustrabat. Namque poeta ut ostenderet, quantum Athenienses iam ab antiqua ista disciplinae severitate descivissent, induxit senem aliquem, virum probum et procul ab urbis deliciis rure vitam transigentem, qui ex duobus filiis unum antiquo ipse more educavit, alterum in urbem miserat erudiendum: qui cum ad patrem reversus esset eo ipso die, quo in Herculis fano epulones illi, quibus interfuit pater, convivium agebant, pater explorabat, quo pacto ille esset moratus et quibus disciplinis eruditus: rediit enim filius ille ad patrem omnibus novitiae disciplinae imbutus vitiis: itaque gravissima rixa atque expostulatio inter patrem filiumque exorta. Spectant huc Fr. XV. XVI. al.

I.

Καὶ δελφακίων ἁπαλῶν κωλαῖ καὶ χναυμάτια πτερόεντα.

Athenaeus IX p. 368 E: *Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Καὶ δελφ. κτλ. Πτερόεντα χναυμάτια* non possunt aviculae delicatius apparatae esse, sed ut mihi quidem videtur, *περι-*

κόμματα tenera, delicata, exquisita, quo modo *χναυμάτιον* dici solet, vid. Teleclid. Amphict. I 14.

II.

Ἐγὼ δ' ἰὼν
πέψω πλακοῦντ' ἐς ἑσπέραν χαρίσιον.

Athenaeus XIV p. 646 B: *χαρίσιος· τούτου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· Ἐγὼ δὲ νῶν πέμψω πλακοῦντ' ἑσπέραν* (cod. Ven. *πλακοῦντες περαν*) *χαρίσιον.* Ultima emendavit Bentleius ad Callimach. Fr. p. 513, *ἐγὼ δ' ἰὼν* Dindorfius, *πέψω* Fritzschius restituit, qui recte componit Eubuli versus apud Athen. XV p. 668 D: *Καὶ γὰρ πάλαι πέττει τὰ νικητήρια*, et: *Ἐξεπήδησ' ἀρτίως πέττουσα τὸν χαρίσιον.* Alterum versum Suidas v. *Ἀνάστατοι* ita exhibet: *πέμψω πλακοῦντας ἑσπέρας χαρισίους*, et satis corrupte v. *χαρίσιον· Πέμψω παλλακαῖς ἑσπέρας χαρισίους.* Ceterum dubito an haec ad cottabi ludum sint referenda, ut visum est Fritzschio.

III.

Φέρ' ἴδω, τί σοι δῶ τῶν μύρων; ψάγδαν φιλεῖς;

Athenaeus XV p. 690 E: *Ψάγδης* (*μέμνηται*) *Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· Φέρ' ἴδω κτλ.* et infra p. 691 C: *Τῆς δὲ λεγομένης σάγδας* (*μέμνηται*) — *Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν.* videtur igitur in illo loco lectio variavisse.

IV. V.

Τῆς μυρηρᾶς ληκύθου
πρὶν κατελάσαι τὴν σπαθίδα, γεύσασθαι μύρου.

Pollux X 119: *Εἴρηται δ' ὑπ' αὐτοῦ ἐν Δαιταλεῦσι καὶ ἄγγη μυρηρά, λέγοιτο δ' ἂν καὶ λήκυθος μυρηρά· σὺ δ' ἂν εἴποις καὶ μυροφόρον. — καὶ τὸ μὲν εἰς τὰς ληκύθους καθιέμενον ἐπὶ γεύματι τοῦ μύρου σπαθίδα καὶ σπάθην κλητέον, Ἀριστοφάνους μὲν εἰπόντος ἐν Δαιταλεῦσι· Τῆς μυρηρᾶς ληκύθου κτλ.* Apparet igitur Aristo-

phanem etiam dixisse in eadem fabula *ἄγγη μυρηρά*, vel ut Falkenburg. alii codd. *μυροφορικά*; et fortasse etiam *μυροφορεῖον*, sic certe scribendum est pro *μυροφόρον* vel *μυροφορεῖν*, ut libri exhibent. Respicit eundem hunc locum VII 177: *μυροπωλεῖν δ' Ἀριστοφάνης ἔφη, μυροπώλιον, μύρου ἀλάβαστρον, μυρίδα, μυρηρὰ ληκυθος, ἀλαβαστροθῆκαι*, et deinde: *σπαθίδα δὲ τὴν καθιεμένην εἰς τὸ μύρον Ἀριστοφάνης ἔφη ἐν Δαιταλεῦσι*, et Photius p. 529 6: *Σπαθίδα τὴν τῶν μυρεψῶν σπάθην.* Recte autem Brunkius *κατελάσαι* scripsit, libri *κατελάσας* vel *καθελεύσας*. Sententia ista est conformata, ut in Nubibus v. 630: *Ὅστις σκαλαθύρματ' ἄττα μικρὰ μανθάνων Ταῦτ' ἐπιλέλησται πρὶν μαθεῖν*, et in Ranis v. 165: *ΔΙΟ. Σὺ δὲ τὰ στρώματ' αὖθις λάμβανε. ΞΑ. Πρὶν καὶ καταθέσθαι.*

VI.

Ταχὺ νυν ποτὸν καὶ μὴ τροπίαν οἶνον φέρε.

Photius p. 606 20: *Τροπίας οἶνος ὁ τετραμμένος καὶ ἐξεστηκώς· Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Ταχὺ νῦν πέτου κοὶ κτλ.* At vero Suidas v. *Τροπίας οἶνος ὁ τετραμμένος καὶ ἐξεστηκώς, καὶ ἐκτροπίας. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσι· τάχυνον πότον καὶ μὴ κτλ.* Itaque scripsi *ποτόν*, iubet enim unus convivis vinum potabile, neque versum afferri, *ἐκτροπίας* enim *οἶνος* est *ἄποτος*, vid. Gregorius Nyssenus I p. 301: *Ἀλλ' εἰ μὲν ἐκ σεσηπότων ἢ ὀμφακιζόντων τῶν βοτρύων ἀπορρυῇ ὁ οἶνος, τροπίας εὐθὺς καὶ ἄποτος γίνεται.* Pertinet autem hic versus sicut ii, qui praegressi sunt, ad epulonum illud convivium.

VII.

Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτό γ' ἐπίχυσις τοῦ χαλκίου.

Pollux X 109: *Καὶ μὴν καὶ ἐπίχυσις χαλκίου ἐν τῶν τοῦ μαγείρου σκευῶν. Ἀριστοφάνης δὲ αὐτὸ εἴρηκεν ἐν Δαιταλεῦσιν· Οὐκ ἀλλὰ ταῦτά γ' ἐπίχ. κτλ.* Scripsi *τοῦτό γε.* Respicit hue Pollux supra X 92: *τὸ δὲ ὄνομα ἡ*

ἐπίχυσις εἴρηται ἐν Ἀριστοφάνους Δαιταλεῦσιν. Ita codd. optimi. Ad coquum videtur pertinere, qui epulonibus coenam parabat.

VIII.

Κἄγειν ἐκεῖθεν κακκάβην.

Athenaeus IV p. 169 C: Τὴν χύτραν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις κακκάβην εἴρηκεν — κἀν Δαιταλεῦσιν· Κἄγειν κτλ.

IX.

Ἐπιδείπνιον βασιλεὺς θέαν

τοῖς δαιταλεῦσιν, ὥσπερ ἄξιον λόγον,

χαριζόμενος τὸ δρᾶμα τοῦτ' ἐδείκνυεν.

Suidas v. Δαιταλεῖς — οὕτως Ἀριστοφάνης. ἐπιδείπνιον βασιλεὺς θέαν τοῖς δαιταλεῦσιν, ὥσπερ ἀξιόλογον χαριζόμενος τοῦτ' ἐδείκνυεν, et Zonaras I p. 464: Δαιταλεῖς — Ἀριστοφάνης· ἐπιδείπνιον θέαν τοῖς δαιταλεῦσιν ὁ βασιλεὺς χαριζόμενος. Vs. 1 sic poteris redintegrare: Ἡμῖν ἐπιδείπνιον γὰρ ὁ βασιλεὺς θέαν, et articulum quidem Zonaras exhibet. — Vs. 2 scripsi ἄξιον λόγον, *tanquam aptum et dignum argumentum*, ut est in Vespis v. 54: Φέρε νυν κατείπω τοῖς θεαταῖς τὸν λόγον, et 64: ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν λογίδιον γνώμην ἔχων. Parum recte Rankius ἄξιον λόγου, Fritzschius, λόγων χαριζόμενος τὸ δρᾶμα. — Vs. 3 recte scripsit Rankius τὸ δρᾶμα τοῦτο.

X.

Ἢ χονδρὸν ἕψων εἶτα μυῖαν ἐμβαλὼν

ἐδίδου ῥοφεῖν ἄν.

Athenaeus III p. 127 C: Χόνδρον δὲ εἴρηκε τὸ ῥόφημα Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν οὕτως: Ἢ χόνδρον ἑψῶν (recte Dindorf. ἕψων) κτλ. Refero haec ad ludicrum illud episodium, ut de servo aliquo dicantur, qui herum ludibrio habeat.

XI.

Οὐκ αἰσχυνοῦμαι τὸν τάριχον τουτονὶ
πλύνων ἅπασιν ὅσα σύνοιδ' αὐτῷ κακά.

Athenaeus III p. 109 C: *ὁ τάριχος — Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Οὐκ αἰσχ. κτλ.* Eadem Grammaticus Hermanni p. 325 affert, ubi *πλύνων εἰπεῖν ἅπασιν* legitur, itaque Athenaei Epitome. Eustathius p. 74 2: *Ἀριστοφάνης — ὁ αὐτός· τάριχον τοῦτον πλύνω. Πλύνει* non dissimili modo dictum apud Dioclem apud Photium p. 124: *Πλύνει δὲ τὰ κακὰ τῶν κακῶν ἡμᾶς (κακῶς)* et in Acharnens. v. 389: *Κἀκυκλοβόρει κἄπλυνεν.* Vs. 2 *αὐτῷ.* Hermannus *αὑτῷ*, at compares Xenoph. Memorabil. II 7 1 adde Wyttenb. ad Platon. Phaed. p. 244. Videtur autem hoc quoque fragmentum ad scurrilem istam comoediam pertinere.

XII.

Τί δαί; κυνίδιον λεπτὸν ἐπρίω τῇ θεᾷ
εἰς τὰς τριόδους;

Scholiasta Theocriti II 12: *Σκύλακες διὰ τὸ σκύλακας ἐκφέρεσθαι δεῖπνα τῇ Ἑκάτῃ. Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· τί δὲ κυνίδιον λεπρὸν λευκὸν κτλ.* Scripsit Elmsleius ad Acharn. v. 724: *Τί δαί; λεπρὸν κυνίδιον ἐπρίω τῇ θεῷ κτλ* Mihi neque *λεπρὸν* neque *λευκὸν* aptum videtur, itaque *λεπτὸν* scripsi. Ceterum hoc quoque ad ludicrum spectaculum rettulerim. Prorsus diversam rationem sequitur Fritzschius p. 30.

XIII.

Ἆισον δή μοι σκόλιόν τι λαβὼν Ἀλκαίου κἀνακρέοντος.

Athenaeus XV p. 694 A: *Ἐμέμνηντο δὲ οἱ πολλοὶ καὶ τῶν Ἀττικῶν ἐκείνων σκολίων· ἅπερ καὶ αὐτὰ ἄξιόν ἐστί σοι ἀπομνημονεῦσαι διά τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἀφέλειαν τῶν ποιησάντων καὶ τῶν ἐπαινουμένων ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ταύτῃ τῆς ποιητικῆς, Ἀλκαίου τε καὶ Ἀνακρέοντος, ὡς Ἀριστο-*

φάνης παρίστησιν ἐν Δαιταλεῦσιν, λέγων οὕτως· Ἆισον κτλ. Haec pater senex, qui filium in urbe educatum antiqua illa convivalia carmina canere iubet, sed ille novitiae disciplinae assuetus ista spernit et ignorat.

XIV.

Ὦ πορνεία καὶ ἀναιδεία.

Eustathius p. 1579 30: *καὶ ἡ ἀναιδεία δέ φησι* (Aelius Dionysius) *καὶ ἡ προνοία, ὧν πάντων ἐκτείνεται μὲν ἡ τελευταία, ἡ δὲ πρὸ αὐτῆς ὀξύνεται. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Ὦ προνοία καὶ ἀναιδεΐα.* Corrigunt *παρανοία*, quod hoc loco parum commodum: scribendum *πορνεία.* Pertinent autem haec ad illud ipsum patris et filiorum colloquium.

XV.

A. Πρὸς ταῦτα σὺ λέξον Ὁμήρου ἐμοὶ γλώττας, τί καλοῦσι κόρυμβα;
A. Τί καλοῦσ' ἀμενηνὰ κάρηνα;
B. Ὁ μὲν οὖν σός, ἐμὸς δ' οὗτος ἀδελφὸς φρασάτω, τί καλοῦσιν ἰδυίους;
B. Τί καλοῦσιν ἀποινᾶν;

Galenus Praef. Lex. Hippocr. V p. 706 ed. Bas.: *Νομίζω δέ σοι τὰ ὑπὸ Ἀριστοφάνους ἀρκέσειν τὰ ἐκ τῶν Δαιταλέων ὧδέ πως ἔχοντα, πρὸς ταῦτα σὺ — κόρυμβα; προβάλλει γὰρ ἐν ἐκείνῳ τῷ δράματι ὁ ἐκ τοῦ δήμου τῶν Δαιταλέων πρεσβύτης τῷ ἀκολάστῳ υἱεῖ πρῶτον μὲν τὰ κόρυμβα τί ποτ' ἐστὶν ἐξηγήσασθαι, μετὰ δὲ τοῦτο, τί καλοῦσ' ἀμενηνὰ κάρηνα. Κἀκεῖνος μέντοι ἀντιπροβάλλει τῶν ἐν τοῖς Σόλωνος ἄξοσιν γλωττῶν εἰς δίκας διαφερούσας ὧδέ πως· Ὁ μὲν οὖν σὸς ἐμὸς — ἰδυίους. εἶτ' ἐφεξῆς προβάλλει τί ποτ' ἐστὶ τὸ εὖ ποιεῖν. ἐξ ὧν δῆλον, ὡς ἡ γλῶττα παλαιόν ἐστιν ὄνομα τῆς συνηθείας ἐκπεπτωκός.* Vs. 1 Pollux quoque affert II 109: *Ἀλλὰ καὶ τὰς ποιητικὰς φωνὰς γλώττας ἐκάλουν, ὡς Ἀριστοφάνης· Πρὸς ταῦτα*

λέξον 'Ομήρου γλῶττα, τί καλεῖται κόρυμβος. Apud Galen. Aldina σοι λέξον, Iunt. σὺ λέξων. Codex Mosqu.: ὅμηρε γλώττά τι καὶ καλοῦσι κόρυβα, Aldina: ὅμηρε γλῶττας τικὰ καλοῦσι κόρυκα Basileensis: ὅμηρε γλώττῃ τινι καλοῦσι κόρυκα Seidlerus 'Ομηρείους γλώττας τί καλοῦσι κόρυμβα, recte, nisi quod 'Ομήρου ἐμοὶ potius videtur poeta scripsisse. Respexit poeta Homer. Iliad. IX 241: Στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα, verbum rarum satis postea aliquoties asciverunt tragici poetae, ut Aeschylus in Persis v. 411, Euripides in Iphig. Aulid. 258. — Vs. 2 καλοῦσ', Seidlerus, apud Galenum καλοῦσιν. Respicit poeta Odyss. X 521: Πολλὰ δὲ γουνοῦσθαι νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα. — Vs. 3 ὁ μὲν οὖν σὸς ἐμὸς δ' οὗτος ἀδελφός. cod. Mosq. ἐμοί, edd. nihil variant, at non satis integra est oratio, quam depravavit potius quam correxit Fritzschius p. 42. In fine versus legebatur: ἰδοῦσί τε· ἐφεξῆς. Verissime Seidlerus: τί καλοῦσιν ἰδυίους· εἶτ' ἐφεξῆς, vid. Hesychius: 'Ιδύους. μάρτυρας· συνίστορας, et 'Ιδυῖοι· μάρτυρες. ἢ οἱ τὰς φονικὰς δίκας κρίνοντες· οἱ δὲ συνίστορας. In Solonis autem legibus usurpatum fuisse hoc vocabulum, ostendit etiam Photius p. 102 2: 'Ιδύους· τοὺς μάρτυρας· οὕτως Σόλων. Adde Eustath. p. 1158 20: 'Ιστέον δέ, ὅτι ὁ ὁμηρικὸς ἴστωρ, καὶ ἰδύος ἐλέγετο παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐν διαφορουμένῃ γραφῇ· Παυσανίας γοῦν ἐν οἷς ἔγραψε κατὰ στοιχεῖον, ἐν μὲν τῷ ι στοιχείῳ γράφει εἰδύοι, μάρτυρες. ἐν δὲ τῷ ῑ ἰδύους μάρτυρας, συνίστορας, δῆλον δὲ ὅτι συνίστωρ σύστοιχόν ἐστι τῷ ἵστορι. εἰ δὲ διαφορεῖ τὴν γραφὴν καὶ αὐτός, καινὸν οὐδέν· ὅτι δὲ ἰδύους καὶ Δράκων καὶ Σόλων τοῖς μάρτυράς φησιν, Αἴλιος Διονύσιος ἱστορεῖ. Et Fritzschius quidem secutus plurimorum grammaticorum auctoritatem, ἰδύους scripsit, retinui tamen id quod Seidlerus suasit ἰδυίους, quemadmodum apud Homerum est: ἰδυίῃσιν πραπίδεσσιν. — Vs. 4 apud Galenum legitur τί ποτ' ἐστὶ τὸ εὖ ποιεῖν. Dobraeus τί καλοῦσιν ὀπυίειν scripsit, recte ille quidem restituit formam orationis, at vero illud ipsum ὀπυίειν non convenit huic loco, ubi verbum requiritur, quod abhorret a

vulgi consuetudine, quodque Solonis legibus est proprium: ὀπυίειν autem, etsi legebatur in istis tabulis, vid. Plut. vit. Solon c. 20 tamen et ab Homero est saepius usurpatum, ut non potuerit ignotum esse iuveni probe pudiceque educato, et ab ipso Aristophane in Acharnensibus v. 255 adhibitum, itaque ἀποινᾶν correxi, quod in Solonis legibus videtur usurpatum fuisse, dixi plura de hoc loco in Zimmermanni Annal. 1836 p. 81 sqq. In hoc loco autem primum pater explorabat, num filius in urbe educatus satis versatus esset in Homeri carminibus, quae apud antiquos illos summam obtinebant auctoritatem, iis vero, qui novitia disciplina imbuti erant, prope sordescebant: contra vero impudens ille iuvenis, ex fratre, qui rure adsuetus erat antiquae simplicitati, num Solonis leges legumque formulas obscuras vocabulaque recondita satis teneret: ipse enim, qui Athenis summum studium in arte dicendi collocaverat, satis versatus fuit in iure: multae autem voces erant in Solonis legibus iam Aristophanis tempore plane obsoletae et prope emortuae, ostendit hoc satis dilucide Lysias in orat. advers. Theomnest. I 15 p. 287 ed. Bekk.

XVI.

A. Ἀλλ' εἶ σορέλλη καὶ μύρον καὶ ταινίαι.
B. Ἰδού, σορέλλη τοῦτο παρὰ Λυσιστράτου.
A. Ἡμῶν ἴσως σὺ καταπλιγήσει τῷ χορῷ.
B. Τὸ καταπλιγήσει τοῦτο παρὰ τῶν ῥητόρων.
A. Ἀποβύσεταί σοι ταῦτά πη τὰ ῥήματα.
B. Παρ' Ἀλκιβιάδου τοῦτο τἀποβύσεται.
A. Τί ὑποτεκμαίρει καὶ κακῶς ἄνδρας λέγεις
καλοκαγαθεῖν ἀσκοῦντας; *B.* Οἴμ', ὦ Θρασύμαχε,
τίς τοῦτο τῶν ξυνηγόρων τερθρεύεται;

Galenus eodem loco sic pergit: "Ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς ἕκαστος τῶν περὶ λόγους ἐχόντων ἠξίου ποιεῖν ὀνόματα καινὰ δηλοῖ μὲν καὶ ὁ Ἀντιφῶν ἱκανῶς, ὅς γε ὅπως αὐτὰ ποιη-

τέον ἐκδιδάσκει, δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀριστοφάνης ἐν ταὐτῷ δράματι διὰ τῶνδε· Ἀλλ' εἰ κτλ. εἶτα ὁ πρεσβύτης ἐπισκώπτων· Ἰδοὺ κτλ. πάλιν δὲ αὐτοῦ τοῦ ἀκολάστου υἱέος εἰπόντος· Ἡμῶν κτλ. καὶ τοῦθ' υἱοῦ ὁ πρεσβύτης ἐπισκώπτων ἐρεῖ· τὸ καταπλ. κτλ. εἶτ' αὖθις ἐκείνου φάντος· Ἀποβήσεται κτλ. πάλιν ὁ πρεσβύτης καὶ τοῦτο σκώπτει. Καὶ μὴν γε ὁ υἱὸς οὐδέπω παυόμενος οὐδὲ αἰδούμενος τὸν γέροντά φησι· Τί ὑποτεκμαίρει κτλ. εἶτα ὁ πρεσβύτης· Οἴμ', ὦ Θρασύμαχε κτλ. **Vs. 1 vulgo** ἅλις ὀρέλη. **Seidler** ἅλις, σορέλλη. **Elmsleius** Ἀλλ' εἰ σορέλλη, **nisi forte praestat** Ἀλλ' ἢ σορέλλη; **Ita certe Diogenianus II 58:** Ἄλλη τορέλλη· σκῶμμα γερόντων, ἐκ τοῦ τοροῦ γίγνεται. **Ibi enim scribendum videtur:** ἀλλ' ἢ σορέλλη — ἐκ τοῦ σοροῦ γίγνεται. **Ita Hesychius:** Σορέλλη· σκῶμμά τι ἐπιχωριάζον εἰς τοὺς γέροντας· ἀπὸ τῆς σοροῦ, **et Photius p. 528 15:** Σορέλλη· σκῶμμα εἰς τοὺς γέροντας παρὰ τὴν σορόν. οὕτως Ἀριστοφάνης. **et Eustathius p. 1289 16:** ἀφ' ἧς, (σοροῦ) καὶ σορέλλην παρὰ Ἀριστοφάνει σκῶμμα εἰς γέροντα, ὡς ἐν ῥητορικῷ εὕρηται λεξικῷ. **Sed haec quidem forma improbanda,** σορέλλη **autem illud videtur a Lysistrato fictum esse ad similitudinem vocis** τορελλῆ **quam memorat Hesychius:** Τορελλῆ· ἐπιφώνημα θρηνητικὸν σὺν αὐλῷ Θρᾳκικόν, **cuius vocis eadem est ratio, quae** τήνελλα, **aliorum. — Vs. 2** ἰδού, σορέλλη **distinxi, vulgo** ἰδοὺ σορέλλη· τοῦτο κτλ. **Lysistratum illum callidum veteratorem, vexat etiam in Acharnensibus v. 820:** Οὐδ' αὖθις αὖ σε σκώψεται Λυσίστρατός τ' ἐν τἀγορᾷ Χολαργέων ὄνειδος, Ὁ περιαλουργὸς τοῖς κακοῖς, Ῥιγῶν τε καὶ πεινῶν ἀεί, Πλεῖν ἢ τριάκονθ' ἡμέρας Τοῦ μηνὸς ἑκάστου. **Eundem hominem in alia quadam fabula ut puto in Babyloniis graviter exagitavit, siquidem in Equitt. v. 1270 dicit:** Τί κάλλιον ἀρχομένοισιν ἢ καταπαυομένοισιν Ἢ θοᾶν ἵππων ἐλατῆρας ἀείδειν, μηδὲν ἐς Λυσίστρατον Μηδὲ Θούμαντιν τὸν ἀνέστιον αὖ λυπεῖν ἑκούσῃ καρδίᾳ; **ex quo loco apparet Aristophanem aliquando diutius in Lysistrati nomine carpendo versatum fuisse, certe nec hunc Daetalen-**

sium locum, nec Acharnensium vexationem potuit intelligere. Rursus eundem hominem petiit in Vespis v. 787 sqq. 1302 et 1308. unde colligas, satis celebre tunc Athenis fuisse Lysistrati nomen. — Vs. 3 legebatur: ἡμῶν ἴσως οὐ καταπληγήσει τῷ χρόνῳ, unde Porsonus: ἦ μὴν ἴσως σὺ καταπλαγήσει τῷ χρόνῳ. Recte ille σὺ emendavit, cetera probari non possunt, incommodum est vel illud ἦ μὴν ἴσως, etsi probarunt editores. Neque καταπλαγήσει verbum usu satis tritum convenit huic loco, recte Dindorfius nuper restituit καταπλιγήσει, quod verbum a currentibus petitum non ineleganter huc translatum, comparatque Hesychii glossam: Καταπληγμήσει· τὸ βῆμα καταπλῆγμα λέγουσι· τὸ οὖν καταθῆσαι μετάγοντες ἀπὸ τῶν κυλιομένων καὶ τοῖς ποσί κατατρεχόντων οὕτως φασὶ καταχρατηθείς. quam sic restituit: καταπλιγήσει· τὸ βῆμα πλίγμα λέγουσι· τὸ οὖν καταπλίξασθαι μετάγοντες ἀπὸ τῶν κυλιομένων καὶ τοῖς ποσὶ κατατρεχόντων οὕτως φασὶ καταχρατηθήσει. At non perfecit emendationem versus, ἡμῶν satis integrum est, sed corruptum illud χρόνῳ, lege χορῷ, *noster chorus profecto te superabit*, h. e. iuvenes te senem vincemus: eoque aptius haec dicere potuit filius, quoniam, ut supra significavi, chorus bipartitus fuit, et ex senibus et ex iuvenibus compositus. — Vs. 4 καταπληγήσει hic quoque vett. edd. correxit Dindorfius. — Vs. 5 edd. ἀποβήσεται (cod. Mosq. ἀποθήσεται) σοι ταῦτα ποῖ τὰ ῥήματα, nec offenderunt homines docti, nisi quod Elmsleius ταῦτά ποι scripsit: at mihi quidem illud ipsum ἀποβήσεται, verbum minime inusitatum in eiusmodi sententia, alienum videtur, itaque correxi ἀποβύσεται — ταῦτά πη, eodemque modo in altero versu ἀποβίσεται restitui: hoc enim minitabundus iuvenis dicit: *verborum flumen tibi aliqua ratione obstruetur.* quemadmodum Cratinus dixit in Pytine Fragm. VII 4: Εἰ μὴ γὰρ ἐπιβύσει τις αὐτοῦ τὸ στόμα. et Aristophanes in Pluto v. 379: Τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασιν τῶν ῥητόρων. Et porro non prorsus dissimili ratione dixit in Pace v. 644, ubi de peregrinis loquitur, qui calumniatorum rhetorumque ma-

las artes evitare student: *Οἱ δὲ τὰς πληγὰς ὁρῶντες ἃς ἐτύπτονθ' οἱ ξένοι, Χρυσίῳ τῶν ταῦτα ποιούντων ἐβύνουν τὸ στόμα.* — Vs. 6 edd. ἀποβήσεται, articulum addidit Brunkius. — Vs. 7 Seidlerus τί δ' ὑποτεκμαίρει scripsit. κακῶς recte Elmsleius, edd. κακούς. — Vs. 8 καλακογαθεῖν scripsi, ed. Basil. καλοκαγαθεῖον, Ald. καλοκαγαθῶν, Henricus Steph. καλοκαγαθίαν scripsit, quod non debebant homines docti probare: omnino autem frustra studuit Fritzschius p. 52 sqq. ostendere et ὑποτεκμαίρεσθαι et καλοκαγαθίαν, et ἀσκεῖν καλοκαγαθίαν insolenter dictum esse, in quibus nihil profecto inest, quod novitium prorsus et ab communi consuetudine abhorrere visum sit Aristophanis aequalibus: at non perspexerunt homines docti rationem huius loci, mirum sane vocabulum σορέλλη, ab Lysistrato ridicule fictum esse ostendit senex: insolens illud καταπλιγήσει a stadio ac palaestra ad oratoriam facultatem translatum, at a rhetoribus hanc translationem frequentatam esse arguit pater: rarum dicendi genus ἀποβύειν ῥήματα, at ab Alcibiade adhibitum esse contendit senex: nunc in extrema praesertim expostulatione novum aliquod et prorsus inauditum vocabulum, quod reliqua illa prorsus insolentia superet, exspectaveris; et profecto senex negat se unquam monstrum tale audivisse: itaque critici est indagare verbum non quod conveniat sermonis legibus, sed quod prorsus discrepet: quare καλοκαγαθεῖν scribendum censui: verbum sane audacter a poeta novatum, institutae tamen sententiae eximie convenit, et ut ingenue fatear, Euripides non dubitavit similia quaedam fingere vocabula, quale est συνασοφεῖν in Phoeniss. v. 387 et Sophocles ἀνοσεῖν in Aliead. Fr. 109 11, quam coniecturam olim propositam etiam nunc tueor. Ceterum ἀσκεῖν similiter cum infinitivo coniunxit Sophocles Fr. 865: *Οἱ γὰρ γύνανδροι καὶ λέγειν ἠσκηκότες.* — Deinde οἶμαι edd., Cornarius οἴ μοι Thrasymachum autem, quem hic compellat senex, Suevernius in Comment. de Nub. p. 27 intellexit Chalcedonium sophistam, quae interpretatio nullo pacto ferri potest: at praepostere Fritzschius p. 54 coniicit, hoc nomine probum

et pudicum filium a parente compellari: at primum ostendi nequit, huic rixae interfuisse alterum filium, cuius nullae omnino hic poterant esse partes: deinde falsum est, quod dicit Fritzschius, senem ex improbo filio quaerere non posse, quae is etiamsi sciat, fateri plane nolit: at non tam quaerit ex filio pater, quis auctor sit huius inusitati vocabuli, sed indignatione commotus fatetur se nescire, quis tale monstrum novaverit: denique *Thrasymachi* nomen parum convenit ingenio probi et pudici filii, at cadit optime in eum, qui novitiae disciplinae tabe infectus fuit: soletque Aristophanes ingeniis moribusque personarum, quas repraesentat, etiam nomina accommodare; qualia sunt *Δικαιόπολις*, *Τρυγαῖος*, alia. — Vs. 9 edd. *τούτων*, recte Brunkius *τοῦτο*. Idem *γηρύεται* scripsit, edd. enim *τηρεύεται* aut *τερύεται*. Fritzschius *θηρεύεται*. Scripsi *τερθρεύεται*; similiterque Dobraeus *τερατεύεται* coniecit.

XVII.

Ὅστις αὐλοῖς καὶ λύραισι κατατέτριμμαι χρώμενος
εἶτά με σκάπτειν κελεύεις;

Athenaeus IV p. 184 E: *Ἐμφανίζει δὲ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Δαιταλεῦσιν τὴν περὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο (τὴν αὐλητικὴν) σπουδήν, ὅταν λέγῃ· Ὅστις δ᾿ αὐτὴν αὐλοῖς καὶ λύραις κτλ.* *αὐτὴν* abiecit Casaubonus, *δ᾿* Brunckius, *λύραισι* Porsonus restituit: pro *κατατέτριμμαι* autem nescio an legendum sit: *κατατέθρυμμαι*. Nam hic quoque locus depromtus est ex aliqua scena comoediae, ubi pater cum pravo filio litigatur: iuvenis enim aegre fert, quod pater ipsum, qui in urbe otiosam et mollem degerat vitam, rus abire ibique operi intentum esse iubet, namque *σκάπτειν* hoc loco propriam retinet notionem, neque comparari debebat proverbium illud, quod poeta in Avibus v. 1432 attigit: *Τί γὰρ πάθω; σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι.*

XVIII.

Ἔγνωκ' ἐγὼ δὲ χαλκίον
τοῦτό γ' ἐς τὸ κοτταβεῖον ἱστάναι καὶ μυρρίνας.

Athenaeus XV p. 667 F: *Ἕτερον δ' ἐστὶν εἶδος παιδιᾶς τῆς ἐν λεκάνῃ· αὕτη δ' ὕδατος πληροῦται, ἐπινεῖ δ' ἐπ' αὐτῆς ὀξύβαφα κενά, ἐφ' ἃ βάλλοντες τὰς λάταγας ἐκ καρχησίων ἐπειρῶντο καταδύειν. ἀνῃρεῖτο δὲ τὰ κοτταβεῖα ὁ πλείω καταδύσας — Κρατῖνος ἐν Νεμέσει — τὸ δ' ἆθλον Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· ἔγνωκ' ἐγὼ δὲ χαλκίον τοῦτ' ἐστὶ κοτταβεῖον κτλ.* Verba illa corrupta *τοῦτ' ἐστὶ κοτταβεῖον* a grammatico aliquo interpretandi gratia adscripta esse statuunt Iacobsius, alii, at tunc plane non perspicuum fieret, id quod ostendere vult Athenaeus, Aristophanem praemia cottabi commemorare; itaque *κοτταβεῖον* certe poetae est: scripsi satis facili mutatione: *τοῦτό γ' ἐς τὸ κοτταβεῖον*, ut ahenum illud dicatur praemium propositum esse.

XIX.

Ἀλλ' οὐ γὰρ ἔμαθε ταῦτ' ἐμοῦ πέμποντος, ἀλλὰ μᾶλλον
πίνειν, ἔπειτ' ᾄδειν κακῶς, Συρακοσίαν τράπεζαν,
Συβαρίτιδάς τ' εὐωχίας καὶ Χῖον ἐκ Λακαινᾶν.

Athenaeus XII p. 527 C: *Διαβόητοι δ' εἰσὶ περὶ τρυφὴν Σικελιῶταί τε καὶ Συρακόσιοι, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης φησὶν ἐν Δαιταλεῦσιν· Ἀλλ' οὐ γὰρ κτλ.* Vs. 1 libri *ἐμάθετε ταῦτ'*, quod emendavit Elmsleius. — Vs. 2 libri *συρακοσίων*, epitome *συρακοσίους*, Porsonus *συρακοσίαν* restituit, quemadmodum *συρακοσία τράπεζα* tanquam in proverbio dicebatur, vid. Hesychius et Photius p. 557 5. — Vs. 3 repetit Athenaeus XI p. 484 F: *Λάκαιναι· — Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσι· Συβαρίτιδας τ' εὐωχίας καὶ Χῖον ἐκ Λακαινᾶν κυλίκων μέθυ ἡδέως καὶ φίλως.* at recte Dindorfius ultima illa verba tanquam subditia reiecit. Ceterum comparant Hesychii glossam: *Χῖον τὸν ἐκ Λακαίνης·*

ἐκ κύλικος Λακαίνης οἶνον. additque Fritzschius Achill. Tat. II 2: *Καὶ τῆς ἑορτῆς διηγοῦνται πατέρα μῦθον, οἷον οὐκ εἶναί ποτε παρ' ἀνθρώποις οὐ τὸν μέλανα τὸν ἀνθοσμίαν, οὐ τὸν τῆς Βυβλίας ἀμπέλου, οὐ τὸν Μάρωνος τὸν Θρᾴκιον, οὐ Χῖον τὸν ἐκ Λακαίνης.* Dicit autem haec pater senex, qui aegre fert, quod tam male cesserit ei consilium, qui puerum in urbem bonis artibus erudiendum miserit, depravatum autem receperit.

XX.

Καὶ λεῖος, ὥσπερ ἔγχελυς χρυσοῦς ἔχων κικίννους.

Athenaeus VII p. 299 A: *Οἱ δ' Ἀττικοί, καθὼς Τρύφων φησί, τὰς ἑνικὰς χρήσεις ἐπιστάμενοι διὰ τοῦ ῡ, τὰς πληθυντικὰς οὐκ ἔτι ἀκολούθως ἐπιφέρουσιν. ὁ γοῦν Ἀριστοφάνης ἐν μὲν Ἀχαρνεῦσιν — τὴν δ' εὐθεῖαν ἐν Δαιταλεῦσιν· Καὶ λεῖος ὥσπερ ἔγχελυς.* Versum redintegravi ope scholiastae Theocriti XI 10: *οὐδὲ κικίννοις· τοῖς μαλλίοις, τῇ κόμῃ, ὡς καὶ ὁ κωμικὸς κέχρηται· Ὥσπερ ἐγχέλεις* (cod. C *ἐγχέλυς*) *χρυσοῖς ἔχων κικίννους.* Et Aristophani haec vindicanda esse animadvertit iam Hemsterhusius. Reprehendit autem pater in filio, quod levem genam et capillos artificiosius compositos gerat, quemadmodum est in Vespis v. 1066: *Ὡς ἐγὼ τοὐμὸν νομίζω Γῆρας εἶναι κρεῖττον ἢ πολλῶν κικίννους νεανιῶν καὶ σχῆμα κεὐρυπρωκτίαν.*

XXI.

Εἰ μὴ δικῶν τε γύργαθος ψηφισμάτων τε θωμός.

Pollux X 158: *Προσθετέον δὲ τούτοις — ἔτι δὲ καὶ γύργαθον καὶ θωμόν, Ἀριστοφάνους ἐν Δαιταλεῦσιν εἰπόντος· Εἰ μὴ δικῶν κτλ.* Adde VII 176: *Καὶ γυργάθους δὲ πλέκειν ἔλεγον· ὁ δὲ γύργαθος ὠνόμασται ἐν Δαιταλεῦσιν Ἀριστοφάνους.* Athenaeus I p. 4 D: *γυργάθους ψηφισμάτων Ἀριστοφάνης φησίν.* A privatis malis senex transit ad publicam calamitatem, conqueritur de nimia iudicandi cupiditate deque legum novandarum studio, quo Atheniensium animi teneantur.

XXII.

Εἰς τὰς τριήρεις δεῖν ἀναλοῦν ταῦτα καὶ τὰ τείχη,
εἰς οἷ' ἀνάλουν οἱ πρὸ τοῦ τὰ χρήματα.

Suidas v. *Ἀναλίσκειν καὶ ἀναλοῦν τῇ αἰτιατικῇ ἑκάτερα — Δαιταλεῦσιν Εἰς — τείχη. ἐν δὲ τῷ παρεληλυθότι καὶ διὰ τοῦ η ἀδιαφόρως· οἷον ἀνήλισκον, καὶ ἀνάλισκον καὶ αὖθις· Εἰς οἷ' ἀνάλουν κτλ.* Alterum quoque versum Aristophani vindicandum censet Porsonus, quem recte sequitur Fritzschius p. 79, at non solum ex eadem fabula petitus est, qua alter, sed etiam cum illo arctissime cohaeret, neque enim trimeter iambicus est, sed potius tetrameter fine illo quidem orbatus: itaque non dubitavi haec coniungere. Vs. 1 legitur *δεῖ μ'*, quod quo pacto quis possit dicere, plane non intelligo, scripsi igitur *δεῖν*, vid. Hesychius *Δεῖν· δέον.* Gregorius Corinth. Att. 72: *Ἀττικὸν — δεῖν ἀντὶ τοῦ δέον*, et sic Lysias adv. Alcib. I 7 p. 285 ed. Bekker: *Δειλίας δὲ ὅτι δεῖν ἕκαστον μετὰ τῶν ὁπλιτῶν κινδυνεύειν, ὁ δ' ἱππεύειν εἵλετο.* Hoc autem conqueritur senex, quod Athenienses temere profundant opes publicas, quibus, si maiorum exempla sequi vellent, muri restituendi et naves comparandae essent, de qua consuetudine compares maxime Inscript. apud Boeckhium I n. 76 p. 117: *Ἐπειδὰν δὲ ἀποδεδόμενα ᾖ τοῖς θεοῖς τὰ χρήματα, ἐς τὸ νεώριον καὶ τὰ τείχη τοῖς περιοῦσι χρῆσθαι χρήμασιν.*

XXIII.

Ἔσειον, ᾔτουν χρήματ', ἠπείλουν, ἐσυκοφάντουν.

Photius p. 505 1 et Suidas: *Σεῖσαι· τὸ συκοφαντῆσαι. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Ἔσειον — ἐσυκοφάντουν πάλιν.* Brunkius et Porsonus *ἠπείλουν πάλιν Ἐσυκοφάντουν* scribunt. Dindorfius dubitat utrum Aristophanis sit *πάλιν* an grammatici, qui alium praeterea Aristophanis versum, exempli gratia Pac. 640 addere voluerit: ego plane delevi, ortum arbitror ex ultimis syllabis verbi *ἠπείλουν.* Haec autem senex dixit de improbis calumniatoribus, quorum magna tunc Athenis erat multitudo.

XXIV.

Harpocratio v. *Ναυτοδίκαι* — *Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Ἐθέλω βάψας πρὸς ναυτοδίκας ξένην ἐξαίφνης.* Pro *βάψας* cod. Vatic. et Vratislav. *βλάψας*, male, *βάψας* tuetur Hesychius: *Βάψας· δεύσας, πλεύσας, ἢ τὴν κώπην βάψας.* et Suidas: *βάψας· τὴν κώπην, ἢ πλεύσας, ἐλθὼν πρὸς τοὺς ναυτοδίκας, οἳ τὰ τῆς ξενίας ἐδίκαζον. ἢ ἀπὸ τῶν φαρμακοποιούντων· λέγουσι γὰρ τό· Βάψας ποιήσω μέλαν.* Aristophanis versum non emendarunt homines docti, quorum coniecturas recenset Fritzschius p. 112 sq. Illud apparet poetam de peregrinitatis aliqua causa dicere: atque videtur ita instituisse, ut improbus filius eo impudentiae progrederetur, ut patrem denique in ius vocaret eumque civitate Attica privare conaretur: simile spectaculum in Prospaltiis exhibuit Eupolis, si recte conieci, vid. Comment. p. 357. Hoc enim poeta comico dignum est, quod, novitiae disciplinae nefariam audaciam ut ostenderet, ipsum parentem a filio in ius rapi fecit. Fritzschii ratio, quam p. 121 proposuit, parum probabilis.

XXV.

Εἰ μὴ μεταλάβῃ τοὐπίπεμπτον, κλαέτω.

Harpocratio: *Ἐπίπεμπτον, Λυσίας* — *Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Εἰ μὴ κτλ.* Brunkius *ἢ μή*, quod probavit Dindorfius, Porsonus *οὐ μὴ* et sic edidit Bekkerus, fortasse ex codicibus. Respicit Photius p. 597 1 et Etym. M. p. 768 22: *τοὐπίπεμπτον· οἱ γὰρ μὴ μεταλαβόντες τὸ ε΄ μέρος τῶν ψήφων ἄτιμοι ἦσαν.* Haec pater de improbo filio, quem negat causa victurum esse: de poena, quae improbis calumniatoribus imminebat, vid. Fritzschius p. 119 sqq. et maxime Schoemann. et Meier de caus. Att. p. 734 sqq. Insignis inprimis locus est grammatici post Photium p. 677 7, quem homines docti neglexerunt: *Πρόστιμον ἔκειτο τῷ μὴ μεταλαβόντι τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ὡς Θεόφραστος ἐν πέμπτῳ περὶ νόμων· ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν ἐζη-*

μιοῦντο πρῶτον πρὸς ἀτιμίαν, ὥστε μὴ ἐξεῖναι μετεγγράψασθαι παρὰ νόμον, μήτε φαίνειν, μήτε ὑφηγεῖσθαι· ἐὰν γραψάμενος μὴ ἐπεξέλθῃ, ὁμοίως. περὶ δὲ τῆς εἰσαγγελίας ἐὰν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, οἱ δικασταὶ τιμῶσιν.

XXVI.

Ὁ δ᾽ ἡλιαστὴς εἶρπε πρὸς τὴν κιγκλίδα

Harpocratio: *Κιγκλὶς — αἱ τῶν δικαστηρίων θύραι κιγκλίδες ἐκαλοῦντο. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Ὁ δ᾽ ἡλιαστὴς κτλ.* **Cod. A** *ὁ δηλιαστίς.* **Tres alii** *εἷς περὶ τὴν κιγκλίδα.* **Dicuntur haec de eodem illo iudicio.**

XXVII.

Τὸν Ἐρεχθέα μοι καὶ τὸν Αἰγέα κάλει.

Suidas *Αἰγέα — Αἰγέα καὶ Ἐρεχθέα καὶ πάντων τῶν τοιούτων ἐκτείνεται τὸ τελευταῖον ἄλφα. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Τὸν Ἐρεχθ. κτλ.* **Eadem Zonaras p. 65 sed corrupta exhibet. Dicit haec ut videtur, senex, qui Erechthea et Aegea testes adhibet, se germanum esse civem.**

XXVIII.

Ἀπόλωλα· τίλλων τὸν λάγων ὀφθήσομαι.

Athenaeus IX p. 400 A: *τὸν λάγων ἐπὶ αἰτιατικῆς — Ἀριστοφάνης ὀξυτόνως καὶ μετὰ τοῦ ν λέγει — καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν· Ἀπόλ. κτλ.* **Fritzschius p. 104 de coquo interpretatur, qui iussu improbi filii venenatum piscem seni parans deprehensus sit.**

XXIX.

Οὐδ᾽ ἐστὶν αὐτῷ στλεγγὶς οὐδὲ λήκυθος.

Photius p, 387 15 et Suidas v. *Στλεγγίς· ἡ ξύστρα — ἐν Δαιταλεῦσιν· Οὐδ᾽ ἔστιν αὔτη στλ. κτλ.* **Similia schol. Equit. 578, ubi** *οὐδὲ γὰρ αὐτὴ στλ.* **legitur, schol. Platonis p. 384 ed. Bekker:** *οὐδ᾽ ἐστὶν αὐτοῖς,* **denique scholiasta**

ad Diog. Epistol. in Notices et Extraits X p. 226: οὐδ' ἔστιν αὐτῇ, nihil ex his placet, itaque scripsi αὐτῷ. Male Fritzschius refert p. 80 ad habitum ornatumque parasitorum, quae res aliena est ab antiqua comoedia: αὐτῇ ferri posset, si ostenderetur, mulieris quoque in hac fabula partes fuisse: equidem refero ad filium probum et pudicum, qui ornamenta elegantiora spernebat. Στλεγγὶς enim fuit ornamentum capitis in modum coronae, vel, ut rectius dicam, instrumentum illud, quo in balneis et gymnasiis ad cutem abradendam utebantur, solitum est tam eleganter exornari, ut pro ornamento haberi posset, quod quidem pueri, qui gymnasia frequentabant, gerebant, quod apte cum ampulla, quam iidem iuvenes gerebant, componi potuit: de στλεγγίδι vid. Boeckh. Oecon. Athen. II p. 330 et ad Corpus Inscr. vol. I p. 261. Utrumque coniunxit Diphilus apud Pollucem X 62: στλεγγίδες, καὶ ξυστίδας δ' αὐτὰς ἄν τις εἴποι· ἔν τε γὰρ ταῖς Ἐπιχάρμου Νήσοις εὕρηται τοὔνομα καὶ Δίφιλός που ἐν Κιθαρῳδῷ ἀνδρὶ εἴρηκεν· Λήκυθον ξύστιν τ' ἔχεις. quae sane de parasito aliquo dicta videntur, vid. Pollux IV 120: Τοῖς δὲ παρασίτοις πρόσεστι καὶ στλεγγὶς καὶ λήκυθος et Plautus in Sticho I 3 76 dixit: „Ac periuratiunculas parasiticas, Robiginosam strigilem, ampullam rubidam, Parasitum inanem", et in Persa I 3 43: „Cynicum esse gente oportet parasitum probum, Ampullam, strigilem, scaphium, soccos, pallium Marsupium habeat." Adde Cicero de Finn. IV 12: „si ad illam vitam, quae cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat."

XXX.

Οὐδ' ἀργύρι' ἐστὶ κατακεκερματισμένα.

Pollux IX 88: *Καὶ κατακεκερματίσθαι μὲν ἐπὶ λόγου Πλάτων, ἐπὶ δὲ ἀργυρίου Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν· Οὐδ' ἀργύριόν ἐστι κεκερματισμένον.* Ita codd. ut videtur, omnes, at mirum est Pollucem de verbo composito disserentem simplicis exemplum ex Aristophane afferre. Iam vero supra VII 176 affert eundem versum: *Καὶ τὸ καταλλάττειν*

νόμισμα καὶ κερματίζειν, *Ἀριστοφάνης· Οὐδὲ ἀργύριόν ἐστι κατακεκερματισμένον.* Apparet iam pro *καὶ κερματίζειν* *κατακερματίζειν* scribendum esse: in Aristophanis autem versu numerum pluralem restitui, qui huic loco aptissimus est.

XXXI.

Scholiasta Equitt. 1010: *Ἐγένετο χρησμὸς Ἀθηναίοις περὶ τοῦ δήμου αὐτῶν λεγόμενος· Εὔδαιμον πτολίεθρον Ἀθηναίης ἀγελείης Πολλὰ ἰδὸν καὶ πολλὰ παθὸν καὶ πολλὰ μογῆσαν Αἰετὸς ἐν νεφέλῃσι γενήσεαι ἤματα πάντα. — τούτου δὲ τοῦ χρησμοῦ οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν Ὄρνισι καὶ ἐν Δαιταλεῦσι μέμνηται.* Vid. Avv. 978 et 986 et praeterea Eqq. 1086. Nobilissimum oraculum, quo Atheniensium animi mirum quantum sublati sunt, respexit Aristides in Panathen. p. 196 14: *ἀετόν τε ἐν νεφέλαις αὐτὴν ὁ θεὸς καλεῖ πρὸς τἄλλα πολίσματα*, ubi vid. schol. vol. III p. 341 ed. Dindf. Ceterum conferas cum his Sibyllae vaticinium diversum illud quidem apud Plutarch. Demosth. 19: *Τῆς ἐπὶ Θερμώδοντι μάχης ἀπάνευθε γενοίμην Αἰετὸς ἐν νεφέεσσι καὶ ἠέρι θηήσασθαι· Κλαίει ὁ νικηθείς, ὁ δὲ νικήσας ἀπόλωλεν.*

XXXII.

Phrynichus p. 91 ed. Lobek: *Ἀκεστὴς λέγουσιν οἱ παλαιοί, οὐκ ἠπητής. Ἔστι μὲν ἠπήσασθαι ἅπαξ παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Δαιταλεῦσιν παίζοντι τὰς Ἡσιόδου ὑποθήκας·*

Καὶ κόσκινον ἠπήσασθαι.

Adde Thom. Mag. p. 27. Bachmanni Anecd. II p. 385.

XXXIII.

*Ὅτε τὰς ὀὰς * * ἴσας ἐποιήσατο,*

Photius p. 313 14: *Ὀαὶ τῶν ἱματίων. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν· Ὅτε τὰς κτλ.* Eustathius p. 1828 54: *ἐν δὲ ἀνωνύμῳ ῥητορικῷ λεξικῷ γράφεται καὶ ὅτι ὀξυτόνως καὶ συνεσταλμένως ὀαὶ ἱματίων· φέρει δὲ καὶ χρῆσιν τοῦ κωμικοῦ τό· Ὅτε τὰς ὀὰς ἐποιήσατο.* Post *ὀὰς* aliquid excidisse arbitror.

XXXIV.

Harpocratio *Ἁλίπεδόν τινες τὸν Πειραιᾶ φασίν· ἔστι δὲ κοινῶς τόπος, ὃς πάλαι μὲν ἦν θάλασσα, αὖθις δὲ πεδίον ἐγένετο, διὸ καὶ δασύνεται ἡ πρώτη· ἔστι γὰρ οἷον ἁλὸς πεδίον. Ἦτον ὁμαλὸν πεδίον καὶ τετριμμένον καὶ οἷον ἀληλεσμένον, ὡς Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν διὰ ψιλοῦ· ἐν ἀλιπέδῳ.* Recte Fritzschius p. 131: *ἐπ' ἀλιπέδω* correxit.

XXXV.

Scholiasta Vindobon. Lucian. Alexand. c. 4 ed. a Schubarto in Zimmerm. Annal. 1834 n. 141: *Ὁ Ἀριστόδημος δὲ μιαρὸς καὶ καταπύγων (εἰς) ὑπερβολήν, ἀφ' οὗ καὶ ὁ πρῶκτος Ἀριστόδημος καλεῖται· Κρατῖνος Πανόπταις — ὡσαύτως καὶ Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν.* Nescio an famosus hic Aristodemus ille sit, qui Epimenidis tempore Athenis vixit, vid. Athen. XIII p. 602 C: *Διαβόητα δ' ἐστὶ καὶ τὰ ἐπὶ Κρατίνῳ τῷ Ἀθηναίῳ γενόμενα, ὃς μειράκιον ὢν εὔμορφον, Ἐπιμενίδου καθαίροντος τὴν Ἀττικὴν ἀνθρωπείῳ αἵματι διά τινα μύση παλαιά, ὡς ἱστορεῖ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ περὶ τελετῶν, ἑκὼν αὑτὸν ἐπέδωκεν ὁ Κρατῖνος ὑπὲρ τῆς θρεψαμένης, ᾧ καὶ ἐπαπέθανεν ὁ ἐραστὴς Ἀριστόδημος, λύσιν τ' ἔλαβε τὸ δεινόν.* Sed cum tam frequens nomen sit Aristodemi, coniectura sane incerta. Illud addo Cratini piaculum repraesentatum videri in cista Praenestina, cuius exemplum exhibuit Raoul Rochette Monumens Inédits pl. 58, qui cum de Astyanacte cogitavit, a vero plane aberrat: est enim illius cistae species, ut pleraque artis Etruscae monumenta, ex Attica petita, et in una quidem parte Cratinus a sacerdote mactatus cernitur, in altera Macaria Herculis filia morti se offerens conspicitur: fontemque qui ab illa nomen accepit (vid. Strabo VIII p. 377: *Εὐρυσθεὺς μὲν οὖν στρατεύσας εἰς Μαραθῶνα — ἱστορεῖται πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ· καὶ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα Γαργηττοῖ ταφῆναι, τὴν δὲ κεφαλὴν χωρὶς ἐν Τρικορύθῳ, ἀποκόψαντος αὐτὴν Ἰολάου περὶ τὴν κρήνην τὴν Μακαρίαν.*

Cfr. Ruhnk. ad Timaeum p. 59), non neglexit scitus artifex: in tertia parte dii averrunci Demeter, Apollo et Diana exhibentur.

XXXVI.

Grammaticus Bekkeri Anecd. I p. 427 8: *Ἀποβροχθίσαι. τὸ καταπιεῖν, ὡς ἡμεῖς, Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν ἐχρήσατο.*

XXXVII. XXXVIII. XXXIX.

Pollux X 172: *Θυλακίσκον, ὡς ἐν Δαιταλεῦσιν Ἀριστοφάνης.* — Idem X 32: *Ἡ κλινάριον, ὡς ἐν Δαιταλεῦσιν·* adde Antiatt. Bekk. Anecd. I p. 104 28: *Κλινάρια, οὐ μόνον κλινίδια· Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν.* — Idem VII 153: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν Δαιταλεῦσιν καὶ λυρωνίαν που λέγει.*

XL. XLI.

Photius p. 291 16: *Νεβλάρεται· περαίνει· ἄσημος φωνὴ ἐπὶ τοῦ περαίνειν.* Fritzschius p. 27: *νεβλαρετό*, ut *Θρεττανελό.* Nihil mutandum videtur in eiusmodi vocibus, cfr. Photius p. 483 20: *Ῥάττει· ἐπιφώνημα χαιρόντων καὶ ὑπορχουμένουν.* Ceterum Hesychius: *Νεβλάραι. περαίνειν* exhibet. — Idem p: 350 10: *Ὄρτυγας· συστέλλοντες οἱ Ἀττικοὶ λέγουσι τὸ ῡ· καὶ τὸν ὀρτυγοκόπον βραχέως· δηλοῖ Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν.* Utrum dixerit poeta, discerni nequit.

XLII.

Suidas: *Ῥαγδαίους. — ἔστι τὸ ὄνομα — καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν Ἀριστοφάνους.*

XLIII.

Athenaeus IV p. 183 E: *Μνημονεύει δὲ τοῦ τριγώνου τούτου — Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν.*

XLIV.

Pollux VII 168: *Τῷ δὲ λοῦσθαι καὶ τὸ ψυχρολουτρεῖν ἂν προσήκοι, εἰρημένου τοῦ ἐψυχρολουτρήσαμεν ἐν Δαιταλεῦσιν Ἀριστοφάνους.* Wyttenbachius ad Plutarch. VI p. 416 *ἐψυχρολουτήσαμεν* corrigit.

XLV.

Scholiasta Acharn. 271: *ὡρικὴν ὑληφόρον*] *ἀντὶ τοῦ ὡραίαν καὶ ἀκμαίαν — ὡρικὸν δὲ μειράκιον καὶ κόρη, ὡς ἐν Δαιταλεῦσιν αὐτός.* Dobraeus coniecit *ὡρικὸν δὲ μειράκιον καὶ ὡρικῶς ἐν Δ.* fortasse recte.

XLVI.

Harpocratio: *Θῆτες· — ὅτε δὲ οὐκ ἐστρατεύοντο εἴρηκε καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν.*

XLVII.

Scholiasta Vespar. 819: *Εἶχον δὲ καὶ οἱ ἥρωες πανοπλίαν· καὶ δῆλον ἐκ τῶν Δαιταλέων.*

ΔΑΝΑΙΔΕΣ.

Danaum filiasque Aegypti saevitiam fugientes et Argivam terram appellentes Aristophanem in hac comoedia exhibuisse arguunt reliquiae, vid. Fr. II. III. Sed neque de instituto poetae neque vero de tempore, quo fabula sit docta, quidquam coniectura assequi potui. Illud vero apparet Aristophanem scenicam artem, quae fuit antiquitus, composuisse cum ea specie, quae sua viguit aetate, severeque de tragicorum poetarum laudibus iudicavisse.

I.

Καὶ τὸν κυλλάστιν φθέγγου καὶ τὸν Πετόσιριν.

Athenaeus III p. 114 C: *Αἰγύπτιοι δὲ τὸν ὑποξίζοντα ἄρτον κυλλάστιν καλοῦσι· μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐν Δαναΐσιν· Καὶ τὸν κτλ.* Danaus pater, quem comicus fingit poeta fortasse hoc verbo filias monet, ut Aegyptias sese simulent et sermoni Aegyptia quaedam vocabula inserant. *Petosiris* Aegyptius mathematicus fuit, vid. Iuvenalis VI 580: Capiendo nulla videtur Aptior hora cibo, nisi

quam dederit Petosiris. Adde Plinium H. N. VII 49. Suidas v. *Πετόσιρις· Αἰγύπτιος φιλόσοφος (ἔγραψε) — ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων ἀστρολογούμενα, καὶ περὶ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις μυστηρίων.*

II.

Apollonius de pron. p. 341: *Ἕνεκα γελοίου ἡ κωμῳδία σχήματά τινα ἔπλασεν, ὥστε οὐ κριτήριον τῆς λέξεως τὸ αὐτότερος, ἐπεὶ καὶ Δαναώτατος ὑπερτίθεται παρὰ Ἀριστοφάνει, τῶν κυρίων οὐ συγκρινομένων.* Vix in alia qua fabula potuit Aristophanes hoc verbo uti, itaque huc rettuli.

III.

Scholiasta Pluti v. 210: *Ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως· Λυγκεύς, ὡς αὐτὸς ἐν Δαναΐσι φησίν, υἱὸς Αἰγύπτου. ἐροῦμεν δ' ἐκεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ, ἐπεὶ δοκεῖ παρ' ἱστορίαν λέγειν.* Adde Suidam: *Λυγκέως ὀξυωπέστερον βλέπεις· οὗτος ἐγένετο ἀδελφὸς Ἴδα, ὡς δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Δαναΐσιν υἱὸς Αἰγύπτου.* Lynceus, Aegypti filius, quem servavit Hypermnestra, vid. Hygin. CLXX: „Hypermnestra Lynceum servavit, qui cum Danaus perisset primusque Abas ei nunciasset etc." Adde ibid. CCLXXIII p. 319 scripseratque Theodectes Lynceum tragoediam, vid. Aristot. Poet. c. 11 et c. 18. Videtur autem Aristophanes hunc Lynceum oculorum acie insignem exhibuisse, id quod proprie in Apharei filium cadit, itaque scholiasta: *δοκεῖ παρ' ἱστορίαν λέγειν.*

IV.

Μαρτύρομαι δὲ Ζηνὸς ἑρκείου χύτρας,
μεθ' ὧν ὁ βωμὸς οὗτος ἱδρύθη ποτέ.

Scholiasta Pac. v. 922: *Ὁπότε μέλλοιεν βωμοὺς καθιδρύειν ἢ ἀγάλματα θεοῦ, ἕψοντες ὄσπρια ἀπήρχοντο, τούτοις τοῖς ἀφιδρυμένοις χαριστήρια ἀπονέμοντες τῆς πρώτης διαίτης, ὡς οὗτος* (fort. *αὐτὸς*) *εἶπεν ἐν Δαναΐσιν· Μαρτύρομαι — ἱδρύνθη ποτέ.* Eadem schol. Plut. v. 1199, ubi v. 1 *ἑρκίου* et v. 2 *παρ' αἷς*, sed recte *ἱδρύθη* scribi-

tur. Suidas denique v. *χύτραις*, qui et ipse hoc versus adscripsit, *ἱδρύσθη* exhibet. Videtur autem Danaidum chorus haec loqui, cum Aegypti filiorum violentiam veritae in Iovis aram confugissent.

V.

Ἀλλ' εἴσιθ', ὡς τὸ πρᾶγμ' ἐλέγξαι βούλομαι
τουτί· προσόζειν γὰρ κακοῦ τοῦ μοι δοκεῖ.

Photius p. 596 1 et Suidas: *Τοῦ — ἐπὶ οὐδετέρου Ἀριστοφάνης Δαναΐσιν· Ἀλλ' εἴσιθ' κτλ.* Vs. 1 legebatur *λέξαι*, quod correxi: fortasse Lynceus loquitur, qui cum Hypermnestram uxorem esset ducturus, infortunium aliquod auguratur. — Vs. 2 Suidas male *κἀκτού*. Photius vero *τοῦ μή*.

VI.

Κακῶν τοσούτων συνελέγη μοι σώρακος.

Pollux X 180: *Τάχα δὲ καὶ σώρακος, εἰ καὶ παρὰ τοῖς κωμῳδοποιοῖς οὕτως ὠνομάσθη τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ τὰ σκεύη τῶν ὑποκριτῶν. Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Δαναΐσιν ἔφη· Κακῶν κτλ.* Ita dixisse videtur Aristophanes, ut tragicos rideret poetas, qui plurima mala in unum aliquem congerere student.

VII.

(Καὶ) δακτύλιον χαλκοῦν φέρων ἀπείρονα.

Scholiasta Homeri Iliad. Ξ 200: *Ἀριστοφάνης Δαναΐσι· Δακτύλιον χ. φ. ἀπείρονα ἔφη. ἔστι δὲ ὁ ἀπείρων δακτύλιος καὶ ὁ ἀσυγκόλλητος καὶ πέρας μὴ δεικνὺς ἀρχήν τε καὶ τέλος. οἱ γὰρ σφενδόνας ἔχοντες, εἰς ἃς οἱ λίθοι ἐντίθενται ἢ σφραγῖδες, οὐκ εἰσὶν ἀπείρονες. οὐ γάρ ἐστιν ὁμοιομερής.* Similia leguntur apud schol. Ambros. Odyss. Α 98, nisi quod *φέρειν* scribitur: adieci *καί*. Huc respicit Grammat. Bekkeri I p. 420 18: *Ἀπείρονα δακτύλιον· τὸν μὴ συνάπτοντα αὐτὸν ἑαυτῷ· ἐλέγετο δὲ ἀπείρων καὶ ἄπειρος παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ τὸ περιφερὲς ἁπλῶς σχῆμα.*

Nescio autem an de magico aliquo annulo sit sermo, quos commemorat ipse Aristophanes in Pluto v. 884: ubi scholiasta: *Δακτύλιον δὲ τὸν λεγόμενον φαρμακίτην, Εὔπολις Βάπταις μέμνηται καὶ Ἀμειψίας· ὁ δ' Εὔδαμος φαρμακοπώλης ἢ χρυσοπώλης, τετελεσμένους δακτυλίους πωλῶν. φιλόσοφος δ' ἦν οὗτος ὁ Εὔδαμος, φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα καὶ ὄφεις καὶ τὰ τοιαῦτα κτλ.* Cfr. Antiphanes apud Athen. III p. 123 B.

VIII.

Πρὸς τὸν στροφέα τῆς αὐλείας σχίνου κεφαλὴν κατορύττειν.

Suidas: *Αὔλειος· ἡ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πρώτη θύρα τῆς οἰκίας. — Ἀριστοφάνης Δαναΐσι Πρὸς τὸν στροφέα τῆς αὐλείας ἐχίνου κεφαλῆς κατορύττειν.* Recte Kusterus *κεφαλήν: ἐχίνου*, quod frustra defendit Dindorfius, verissime correxit Meinekius, idque ego quoque conieceram, vid. Comment. p. 239. Scillam autem ad mala arcenda in limine defodi iubet, simile quid Pythagoras iam praecepit, vid. Plin. XX 9: „Pythagoras scillam in limine quoque ianuae suspensam malorum medicamentorum introitum pellere tradit."

IX.

Τραπόμενον εἰς τοὔψον λαβεῖν
ὀσμύλια καὶ μαινίδια καὶ σηπίδια.

Pollux II 76: *Καὶ ὀσμύλια ἰχθύων τι γένος, ἡ ὑπὸ πολλῶν ὄζαινα καλουμένη· πολύποδος δέ ἐστιν εἶδος ἔχον μεταξὺ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν πλεκτανῶν αὐλὸν δυσῶδες πνεῦμα ἀφιέντα· Τραπόμενον — σηπίδια, ὥς φησιν Ἀριστοφάνης.* Legebatur *ὀσμυλίδια*, sed recte Photius p. 325 25: *Ὀσμύλια· ἰχθύδια εὐτελῆ. Ὀσμύλια καὶ μαινίδια καὶ σηπίδια, φησὶν Ἀριστοφάνης.* Ex Danaidibus autem haec petita esse docet Athen. VII p. 324 B: *Ἀριστοφάνης — καὶ ἐν Δαναΐσιν· Ὀσμύλια κτλ.* Olim non recte ad Daedalum haec referre volui, vid. Commentat. p. 398, immo poeta Danaum tanquam parcum patrem familias nuptiarum die

opsonia ementem inducit vilissima, cfr. Ephippus in Obeliaphoris apud Athen. VIII p. 359 A:

'Αλλ' ἀγόρασον εὐτελῶς,
ἅπαν γὰρ ἱκανόν ἐστι. Β. Φράζε δή ποτε.
Α. Μὴ πολυτελῶς, ἀλλὰ καθαρείως, ὅτι ἂν ᾖ,
ὁσίας ἕνεκ'· ἀρκεῖ τευθίδια, σηπίδια,
κἂν κάραβός τις ᾖ λαβεῖν, εἷς ἀρκέσει,
ἢ δύ' ἐπὶ τὴν τράπεζαν· ἐγχελύδια
Θήβηθεν ἐνίοτ' ἔρχεται, τούτων λαβέ.
'Αλεκτρυόνιον, φάττιον, περδίκιον,
τοσαῦτα, δασύπους ἂν ἐπέλθῃ τις, φέρε.
Β. 'Ως μικρολόγος εἶ κτλ.

Ita enim scribo, adde Eubuli versus ibid. VII p. 311 D.

X.

῎Ηδη παροινεῖς ἢ 'μὲ πρὶν δεδειπνάναι.

Athenaeus X p. 422 E: Δεδειπνάναι — 'Αριστοφάνης ἐν Δαναΐσιν· ῎Ηδη παροινεῖς ἐμὲ πρὶν δεδ. Brunkius εἰς ἐμέ, Dindorfius εἴς με, perversa sententia, scripsi ἢ 'μέ, reprehenditur enim nescio quis, quod ante quam alii coena sint fructi, ipse iam sit appotus. Ἢ πρὶν transpositum, quemadmodum fit apud Latinos, vid. Propert. II 14 12: „Quam prius abiunctos sedula lavit equos."

XI.

Λύσας ἴσως ἂν τὸν λάγων ξυναρπάσειεν ἡμῶν.

Athenaeus IX p. 400 A: Τρύφων δέ φησι, τὸν λαγὼν ἐπ' αἰτιατικῆς ἐν Δαναΐσιν 'Αριστοφάνης ὀξυτόνως καὶ μετὰ τοῦ ν λέγει· Λύσας κτλ. ξυναρπάσειεν et ἡμῶν codd. ut videtur, omnes; edd. VL συναρπάσειεν et ὑμῶν. At versum corruptum esse apparet: Iacobsius couiecit: μύσας, conniventibus oculis, quod non sufficit. Equidem conieci: Λυκιτᾶς ἴσως ἂν τὸν λάγων ξυναρπάσειεν ἡμῖν. Λυκιτᾶς canis nomen fuit apud Aeschylum, vid. Pollux V 47.

XII.

Ὁ χορὸς δ' ὠρχεῖτ' ἂν ἐναψάμενος δάπιδας καὶ στρωματόδεσμα,
Διαμασχαλίσας αὐτὸν σχελίσιν καὶ φύσκαις καὶ ῥαφανῖσιν.

Athenaeus II p. 57 A: *Καλλίας δ' ἐπὶ τῆς ῥαφανῖδος εἴρηκε τὴν ῥάφανον· περὶ γοῦν τῆς ἀρχαιότητος τῆς κωμῳδίας διεξιὼν φησιν· Ἔτνος, πῦρ, γογγυλίδες, ῥάφανοι, δρυπεπεῖς, ἐλατῆρες. ὅτι δ' οὕτω τὰς ῥαφανῖδας εἴρηκε, δῆλον Ἀριστοφάνης ποιεῖ περὶ τῆς τοιαύτης ἀρχαιότητος ἐν Δαναΐσι γράφων καὶ αὐτὸς καὶ λέγων· Ὁ χορὸς κτλ.* **Apparet ex his Aristophanem, fortasse in parabasi, de antiquissimae comoediae tenui specie humilique cultu locutum esse, diu enim neglecta et contemta iacuit, quod iam Aristoteles dicit Poet. c. 5:** *Ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλαθε· καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν.* **Et prior quidem versus ad vilem choreutarum cultum habitumque pertinet, qui quidquid obvium factum induebant, dixitque Pherecrates Crapatallis Fr. IX:**

Ὁ χορὸς δ' αὐτοῖς εἶχεν δάπιδας ῥυπαρὰς καὶ στρωματόδεσμα.

Alter autem versus prorsus nequit intelligi: recte quidem *διαμασχαλίσας αὐτὸν* **per se dicitur de choreutis, qui rustico more manus prensantes saltabant: reliqua autem non congruunt; itaque unum aut alterum versum excidisse puto:**

Διαμασχαλίσας αὐτὸν . . . .
. . . . σχελίσιν καὶ φύσκαις καὶ ῥαφανῖσιν.

Haec enim sine dubio referenda sunt ad tenuem vilemque victum choreutarum, quamquam *σχελίδες* **quidem etiam postero tempore choreutis apponebantur, vid. Plutarch. de glor. Athen. c. 6:** *Οἱ δὲ χορηγοὶ τοῖς χορευταῖς ἐγχέλεια καὶ θριδάκια καὶ σκελίδας καὶ μυελὸν παρατιθέντες εὐώχουν ἐπὶ πολὺν χρόνον φωνασκουμένους καὶ τρυφῶντας.* **Ceterum existimo ad hanc fabulam referenda esse ea, quae de antiquissimae tragoediae simplicitate ex Aristophane profert**

Athenaeus I p. 21 fabulae nomine omisso: *Χαμαιλέων γοῦν πρῶτον αὐτόν φησι σχηματίσαι τοὺς χοροὺς ὀρχηστοδιδασκάλοις οὐ χρησάμενον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῖς χοροῖς τὰ σχήματα ποιοῦντα τῶν ὀρχήσεων καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν τῆς τραγῳδίας οἰκονομίαν εἰς ἑαυτὸν περιιστᾶν· ὑπεκρίνετο γοῦν μετὰ τοῦ εἰκότος τὰ δράματα· Ἀριστοφάνης γοῦν, παρὰ δὲ τοῖς κωμικοῖς ἡ περὶ τῶν τραγικῶν ἀπόκειται πίστις, ποιεῖ αὐτὸν Αἰσχύλον λέγοντα·*

Τοῖσι χοροῖς αὐτὸς τὰ σχήματ᾽ ἐποίουν.

καὶ πάλιν·

Τοὺς Φρύγας οἶδα θεωρῶν,
ὅτε τῷ Πριάμῳ συλλυσόμενοι τὸν παῖδ᾽ ἦλθον τεθνεῶτα,
πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντες.

Haec Meinekius ad Gerytadem referre voluit, Dindorfius ad Pherecratis Crapatallos, credo propterea quod in illa quoque fabula Aeschylus loquens inducebatur, vid. Fr. VIII: *Ὅστις γ᾽ αὐτοῖς παρέδωκα τέχνην μεγάλην ἐξοικοδομήσας.*

XIII.

Οὕτως αὐτοῖς ἀταλαιπώρως ἡ ποίησις διέκειτο.

Grammaticus Bekkeri I p. 457 29 et Suidas (v. *ἀταλαίπωρον*) *ἀταλαιπώρως, ῥᾳθύμως, ὀλιγώρως. Ἀριστοφάνης Δαναΐσιν· Οὕτως κτλ.* **Eadem Etymol. M. p. 162 40 et Gudian. p. 88 31, nisi quod ibi** *διέκειται* **legitur. Adde Hesychius:** *Ἀταλαιπώρως, ἄνευ κόπου, ἀκοπιάστως.* **Haec quoque de antiquissima comoediae forma in parabasi dicta esse puto.**

XIV. XV.

Μὴ τἄρ᾽ εἶναί μ᾽ ἐγκριδοπώλην.

Athenaeus XIV p. 645 8: *Μνημονεύει δ᾽ αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος· Φερεκράτης δ᾽ ἐν Κραπατάλοις — Ἀριστοφάνης δ᾽ ἐν Δαναΐσι καὶ πωλητήν φησιν αὐτῶν εἶναι ἐν τούτοις· Μήτἄρ᾽ κτλ. καὶ ἐν τοῖς Χειρογάστορσι Νικοφῶν.* **Ita illum locum satis perturbatum composui Comment. p. 426. Legebatur in ipso Aristophanis versu:** *μήθ᾽ ἅρμα εἶναι ἐγκ.*

quod correxi. Respicit haec Pollux VII 199: *ἐν δ' Ἀριστοφάνους Δαναΐσι συρμαιοπῶλαι καὶ ἐγκριδοπῶλαι.* Apparet etiam prius vocabulum ex eadem hac fabula petitum esse..

XVI.

Τῶν χοίρων μνοῦς ἔρι' ἐστίν.

Pollux X 89: *Εἴποις δ' ἂν οἶμαι καὶ χνοῦν καὶ μνοῦν ἐπὶ τῶν μαλακῶν, Ἀριστοφάνους εἰπόντος μὲν ἐν Βαβυλωνίοις — ἐν δὲ Δαναΐσι· τῶν χειρῶν ἔργα μνοῦς ἐστιν,* quae ferri nullo pacto possunt, itaque *χοίρων* et *ἔρια* scripsi, at et versus et sententia postulat ut *ἔρια* transponatur, hoc autem dicit poeta: *porcorum lanugo est* (vel *ἔσται*) *loco lanae*.

XVII.

Grammaticus Bekkeri I p. 442 11 et Suidas v. *ἀργύρειος· Ἀργύριον καὶ τὸ λεπτὸν νόμισμα καλοῦσιν, ὡς Ἀριστοφάνης Δαναΐσιν.*

XVIII.

Harpocratio: *Ἐχῖνος· ἔστι μὲν ἄγγος τι, εἰς ὃ τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Τιμόθεον μνημονεύει τοῦ ἄγγους τούτου καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ καὶ Ἀριστοφάνης Δαναΐσιν.*

XIX.

Pollux X 127: *Προσωπίς, καὶ ὡς ἐν Δαναΐσιν Ἀριστοφάνης προσωπίδιον.*

XX.

Pollux X 26: *Καὶ μὴν καὶ βαλανῶσαι τὴν θύραν ἐκεῖνοι* (comici poetae) *λέγουσι καί· Οὐδεὶς βεβαλάνωκε τὴν θύραν ἐν ταῖς Δαναΐσιν ἔφη Ἀριστοφάνης.* Male existimat Dindorfius Pollucem respexisse potius Ecclesiazus. v. 882: *Νῦν μὲν γὰρ οὗτος βεβαλάνωκε τὴν θύραν.*

XXI.

Scholiasta Lysistratae v. 1239: Ἡ γὰρ Κλειταγόρα ποιήτρια ἦν Λακωνική, ἧς μέμνηται καὶ ἐν Δαναΐσιν Ἀριστοφάνης. Lesbiam dicit scholiasta Vesparum v. 1238.

ΔΡΑΜΑΤΑ Α. Β.

Dindorfius existimat duas eiusdem comoediae recensiones exstitisse, indeque nominis diversitatem repetit: at ipsa titulorum ratio satis superque indicat, plane diversi argumenti fuisse fabulas: externam quidem formam atque speciem si spectas, sane inter se conveniebant. Etenim poeta in utraque comoedia quasi novam aliquam comoediam, quae cum ipso instituto argumentoque fabulae nequaquam cohaerebat, interposuit, quasi episodium quoddam, quam rationem etiam in Daetalensibus poetam secutum esse vidimus: et tunc fortasse primus sine exemplo hoc novaverat, postea cum probatum esset Atheniensibus hoc genus comoediarum, satis illud quidem festivum et ludicrum, et alii poetae, ut Metagenes (vid. ad Daetalenses) imitati sunt, et ipse Aristophanes frequentavit. Sic igitur etiam in his comoediis argumenti severitatem salibus et lepore temperare studuit, et ridiculum aliquod spectaculum inseruit, unde etiam utraque comoedia numerum pluralem Δράματα prae se fert. Et altera quidem inscripta fuit Δράματα ἢ Κένταυρος, Centauri enim nomen ad illud ipsum episodium spectat: existimo autem poetam exhibuisse Herculem a Pholo Centauro hospitaliter exceptum: namque Herculis imprimis voracitatem comici poetae, qui ridicula captabant et vulgarem consuetudinem sequebantur, solebant repraesentare, vid. Vespar. v. 60 et Pac. v. 741. Hoc ipsum autem argumentum tractaverat Epicharmus, vid. Eustratius ad Aristot. Ethic. Nicom. III 5 5, coll. Commentt. p. 149. Altera autem comoedia inscripta fuit Δράματα ἢ Νίοβος, cuius argumentum prorsus obscurum, nisi quod ad Niobes liberorum sortem pertinuisse pro-

babile est, vid. Fr. I. Itaque fortasse finxit poeta Niobum aliquem, qui tanquam Niobe, necopinato casu liberis orbaretur omnibus. Ceterum haec fabula ab antiquis criticis Aristophani abiudicata est, vid. Grammaticus XIX: *Ἔγραψε δὲ δράματα μδ', ὧν ἀντιλέγεται τέσσαρα, ὡς οὐκ ὄντα αὐτοῦ, ἔστι δὲ ταῦτα, Ποίησις, Ναυαγός, Νῆσοι, Νίοβις (Νίοβος).* **Ceterum primo loco posui ea fragmenta, quae ad Centaurum, secundo, quae ad Niobum pertinent, tertio denique, quae ad utram c omoediam referenda sint, incertum est.**

ΔΡΑΜΑΤΑ Η ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ.

I.

Ἐγὼ γάρ, εἴ τί σ' ἠδίκηκ', ἐθέλω δίκην
δοῦναι πρόδικον ἐν τῶν φίλων τῶν σῶν ἑνί.

Photius p. 451 13. *Πρόδικον δίκην: τὴν ἐπὶ φίλων καὶ διαιτητῶν. Ἀριστοφάνης Κενταύρῳ· Ἐγὼ γάρ, εἴ τις ἢ δίκη θέλω — ἐν τῶν* **(vel** *τῷ***)** *φίλων — ἔνι.* **Ita codex. Suidas:** *Πρόδικον· δικαστὴν ἐπὶ φίλων καὶ διαιτητήν. Ἀριστοφάνης Κενταύρῳ, ἐγὼ γὰρ εἴ τις ἠδίκηκε θέλω δίκην δοῦναι πρόδικον ἐνὶ τῶν φίλων τῶν σῶν.* **Correxit Porsonus, sed nescio an aliud quid lateat, mihi quidem illud** *ἐν ἑνὶ τῶν φίλων* **parum commodum videtur.**

II.

Ἀνοιγέτω τις δώματ'· αὐτὸς ἔρχεται.

Pollux III 74: *Ἀριστοφάνης μέντοι κατὰ τὴν πολλῶν συνήθειαν τὸν δεσπότην αὐτὸν κέκληκεν εἰπὼν ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ Ἀνοιγέτω κτλ.* **Respicit Antiatticista Bekkeri I p. 78 29:** *Αὐτός, ἀντὶ τοῦ ὁ δεσπότης, αὐτὸς λέγει, αὐτὸς ἄρχεται, Ἀριστοφάνης.* **corrige** *ἔρχεται.* **Videtur autem etiam quod praecessit** *Αὐτὸς λέγει,* **ex Aristophane petitum esse. Ceterum cfr. Theocrit. XXIV 50.**

III.

Ἀλλ' εἰς κάδον λαβὼν τιν' οὗρει πίττινον.

Pollux X 185: Τοῖς δὲ σκεύεσιν εἰ βούλοιτό τις προσαριθμεῖν καὶ κάδον πίττινον, ἔξεστιν, Ἀριστοφάνους ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ εἰπόντος· Ἀλλ' εἰς κάδον κτλ. Sunt haec ad illud apud Pholum convivium referenda.

IV.

Πτίσσω, βράττω, μάττω, δεύω, πέττω, καταλῶ.

Pollux VII 24: |Τῶν δὲ περὶ ἀρτοπωλίαν ἀθρόα ἐν Ἀριστοφάνους Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ (vulg. Κενταύροις) Πίττω (cod. Iungerm. πιττῶ) βράττω κτλ. πτίσσω scripsit Brunckius, Dindorfius πτίττω, at vid. Lobek Paralipom. p. 31.

V.

Χωρεῖ ἄκλητος ἀεὶ δειπνήσων· οὐ γὰρ ἄκανθαι.

Hesychius: Οὐ γὰρ ἄκανθαι· παροιμία. Ἀριστοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις. Οὐδ' ἴσως ἀντέλεγες τούτῳ τῷ δειπνίῳ· οὐ γὰρ ἄκανθαι. καὶ ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ Χωρεῖ δ' ἄκλητος ἀεὶ δειπνήσων. In extremo versu recte homines docti οὐ γὰρ ἀκάνθαι addiderunt, deinde abieci particulam δέ, ut versus sit heroicus, nisi forte aliquid excidit, fuitque tetrameter anapaestus. Dicuntur autem haec de Hercule, qui sponte conviviis interesse solebat.

VI.

Pollux X 79: Τὸν δὲ πυθμένα καὶ πύνδακα — Ἀριστοφάνης γοῦν ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ Ἐκκεκρουσμένους τοὺς πύνδακας εἴρηκε. Legebatur ἐκκρουσαμένους, quod correxi.

VII. VIII.

Pollux IX 53: Ἡ μὲν γὰρ Ἀντιφῶντος ταλάντωσις τὸ βάρος δηλοῖ· καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ· Λίθος δεκατάλαντος. — Idem IX 36: Κωμήτας τοὺς

γείτονας καὶ κωμήτιδας ὠνόμαζον. Ἀριστοφάνης γοῦν ἐν μὲν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ ἔφη Ἐν κωμήτισι καπήλοις ἐπίχαρτον. Nescio an scribendum sit: *Κωμήτισιν καπήλισίν τ' ἐπίχαρτον ἦν.*

IX.

Τὸ δὲ πορνεῖον Κύλλου πήρα.

Hesychius: *Κύλλου πήρα· ζητοῦσι διὰ τί τὸ πορνεῖον Κύλλου πήραν Ἀριστοφάνης εἴρηκεν ἐν Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ· Τὸ δὲ πορ. Κ. πήρα ἔστι γὰρ χωρίον Ἀθήνησιν ἐπηρεφὲς καὶ κρήνη. ἀντὶ δὲ τοῦ πέραν πήραν ἔφη.* Adde **Herodian.** *περὶ μονήρ. λέξ.* p. **1116:** *Κάλλος· τὰ εἰς ος λήγοντα δισύλλαβα βαρύτονα ἔχοντα διασὸν τὸ λ οὐ θέλει εἶναι οὐδέτερα· ὕλλος τὸ κύριον, οὗ μέμνηται Ἀριστοφάνης καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς.* Apparet *Κύλλος* scribendum esse. Locum illum in Hymetto fuisse ostendit Photius p. 185 21: *Κυλλοῦ πήραν· ἡ Πήρα χωρίον πρὸς τῷ Ὑμηττῷ, ἐν ᾧ ἱερὸν Ἀφροδίτης. καὶ κρήνη, ἐξ ἧς αἱ πιοῦσαι εὐτοκοῦσι καὶ αἱ ἄγονοι γόνιμοι γίνονται. Κρατῖνος δὲ ἐν Μαλθακοῖς καλιὰν αὐτήν φησιν, οἱ δὲ κολλοπήραν. τάττεται δὲ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν τὴν φύσιν βιαζομένων ἐξ ἐπιτεχνήσεως.* Adde **Proverb. Bodlei. 571** et **Meineke II 1 p. 79.**

X.

Athenaeus XIV p. 629 C: *Τὴν δ' ἀπόκινον καλουμένην ὄρχησιν, ἧς μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Νεμέσει καὶ Κηφισόδωρος ἐν Ἀμαζόσιν Ἀριστοφάνης τ' ἐν Κενταύρῳ καὶ ἄλλοι πλείονες, ὕστερον μακτρισμὸν ὠνόμασαν.*

XI.

Pollux X 171: *Σκεῦος δὲ καὶ ἡ κλῖμαξ, καὶ οἱ ἀναβασμοὶ τῆς κλίμακος κλιμακτῆρες, ὡς ἐν Ἀριστοφάνους Δράμασιν ἢ Κενταύρῳ.*

ΔΡΑΜΑΤΑ Η ΝΙΟΒΟΣ.

I.

Scholiasta Euripidis Phoeniss. v. 159: *Περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν Νιοβιδῶν αὐτὸς Εὐριπίδης ἐν Κρεσφόντῃ φησί· Καὶ δὶς ἕπτ' αὐτῆς τέκνα Νιόβης θανόντα Λοξίου τοξεύμασιν. ὁμοίως καὶ Αἰσχύλος ἐν Νιόβῃ καὶ 'Αριστοφάνης δὲ ἐν Δράμασιν ἢ Νιόβῳ ὁμοίως ζ' αὐτὰς λέγουσιν, εἶναι δὲ ἑπτὰ καὶ τοὺς ἄρρενας.* **Vulgo** *δράματι Νιόβης*, **quod correxit Porsonus Advers. p. 280, nisi quod** *Νιόβῃ* **scripsit, correctum a Dindorfio.**

II.

Οὐδὲν μὰ Δί' ἐρῶ λοπάδος ἑψητῶν.

Athenaeus VII p. 301 b: *Πληθυντικῶς δὲ λέγουσιν ἑψητοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον. 'Αριστοφάνης Δράμασιν ἢ Νιόβῳ· Οὐδὲν κτλ.*

III. IV. V.

Οἴμοι κακοδαίμων ὁ λύχνος ἡμῖν οἴχεται.

Καὶ πῶς ἀπορραίσας τὸν λυχνοῦχον ἔλαθες;

'Αλλ' ὥσπερ λύχνος

ὁμοιότατα καθηῦδ' ἐπὶ τοῦ λυχνιδίου.

Athenaeus XV p. 1561 ed. Dindf. ubi in codice Veneto locus corruptissimus sic legitur: *Ὅτι δὲ λυχνοῦχοι οἱ νῦν καλούμενοι φανοὶ ὠνομάζοντο 'Αριστοφάνης ἐν Αἰολοσίκωνι παρίστησι. — ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ νιουω προειπὼν λυχνοῦχον οιμοι κακοδαίμων φησὶν λυχνουχος ἡμῖν οἴχεται. εἶτ' ἐπιφέρει καὶ πως επιρρασας τὸν λυχνοῦχον οἴχεται εἶτ' ἐπιφέρει καὶ ἔλαθες. ἐν δὲ τοῖς ρ. ης* **(hoc recte emendavit Dindorfius:** *ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς*) *καὶ λυχνίδιον αὐτὸν καλεῖ διὰ τούτων ἀλλ' ὥσπερ ὁ λύχνος ὁμοιότατα καθεύδετ' ἐπὶ τοῦ λυχνιδίου.* **Illud quidem facile apparet, verba** *οἴχεται εἶτ' ἐπιφέρει καὶ*, **quae bis leguntur, altero loco temere re-**

petita esse, quae si removeris, iam procedit versus integer iambicus: *Καὶ πῶς ἐπιῤῥάσας τὸν λυχνοῦχον ἔλαθες.* Sed priore loco satis incommodum est *λυχνοῦχος*, neque puto Aristophanem in utroque loco eadem voce usum esse: nisi fallor Athenaeus scripserat: *ἐν δὲ τῷ Νιόβῳ προειπὼν λύχνον Οἴμοι κακοδαίμων φησί, ὁ λύχνος ἡμῖν οἴχεται.* ut servus aliquis conqueratur, quod lux sibi exstincta sit. Iam ex servo horus quaerit, qui sit factum, ut clam lucernam ipse deleverit: *ἀποῤῥαίσας* enim scripsi, quamquam facile possis *ἐπιῤῥάνας*, vel similia subtituere. *Λύχνος* autem quomodo a *λυχνούχῳ* differat commode docet Pherecratis locus apud Athenaeum p. 1561: *Ἄνυσόν ποτ' ἐξελθών· σκότος γὰρ γίγνεται Καὶ τὸν λυχνοῦχον ἔκφερ' ἐνθεὶς τὸν λύχνον.* et Alexis ibidem: *Ὥστ' ἐξελὼν ἐκ τοῦ λυχνούχου τὸν λύχνον Μικροῦ κατακαύσας ἔλαθ' ἑαυτόν.* Tertium autem fragmentum licet corrigere ex Polluce X 119: *Ὅταν δ' εἴπῃ ἐν τῷ Αἰολοσίκωνι Ἀριστοφάνης Δυοῖν λυχνιδίοιν, δῆλον ὅτι λυχνία εἴρηκεν, ἀλλ' οὐ μικροὺς λύχνους. — σαφέστερον δὲ ἐν τοῖς Ἀριστοφάνους Δράμασιν ἢ Νιόβῳ Ἀλλ' ὥσπερ λύχνος ὁμοιότατα κάθευδ' ἐπὶ τοῦ λυχνιδίου.* rectius apud Pollucem *κάθευδ'* scribitur, scripsi igitur *καθηῦδε. Λυχνίδιον* autem antepenultimam producit, quemadmodum Aristophanes apud Pollucem IX 90: *Ἤιτουν τι τὰς γυναῖκας ἀργυρίδιον*, et Eupolis in *Δήμοις* Fr. XLII. *Ἐγὼ δὲ συμψήσασα τἀργυρίδιον*, et *δικαστηρίδιον* apud Aristophanem in Vespis v. 799: *Αὐτῷ δικαστηρίδιον μικρὸν πάνυ*, et *δακτυλίδιον* Lysistr. 417: *τὸ δακτυλίδιον πιέζει τὸ ζύγον*, et *τιτθίδιον* in Thesmophoriaz. II apud Polluc. VII 66: *Καὶ τῶν ἀποδέσμων, οἷς ἐνῆν τιτθίδια*, et eodem pacto alia omnia, quae ad eundem modum terminantur, in quibus homines docti saepe erraverunt.

VI.

Ὁ δ' εἰς τὸ πλινθεῖον γενόμενος ἐξέτρεψε.

Pollux X 185: *Οὐ μέντοι οἱ κεραμεῖς τὰς πλίνθους ἔπλαττον, πλινθεῖον καλεῖ τόπον ἐν Δράμασιν ἢ Νιόβῳ*

'Αριστοφάνης, περὶ τοῦ Κυκλοβόρου τοῦ ποταμοῦ λέγων. Vulgo ὁ δὲ ἐς. Correxit Dindorfius. ἐξέτρεψε pro vulgato ἐξέστρεψε codex Salmasii. Fortasse versus sic redintegrandus, 'Ο δ' εἰς τὸ πλινθεῖον γενόμενος ἐξέτρεψε πλίνθους. de Cycloboro rapido torrente vid. schol. Equitt. v. 137 et Acharn. v. 381.

VII.

Pollux X 166: Καττὺς δερμάτιον ἐντιθέμενον τῇ σμινύῃ, ὅταν ὁ στέλεχος ἀραιὸς ᾖ. καὶ ἔστι τοὔνομα ἐν τοῖς 'Αριστοφάνους Δράμασιν ἢ Νιόβῳ. Sic recte cod. Iungerm. ceteri ἡνιόχῳ, ἡνιόβῳ, simil. Ceterum confer Hesychium: Καττύν· ἀπότριμμα δερμάτινον.

Δ Ρ Α Μ Α Τ Α.

I.

'Αλλ' εὔχομαι 'γωγ' ἑλκύσαι σε τὸν ζυγόν,
Ἵνα μή με προσπράττωσι γραῦν οἱ φράτορες.

Scholiasta Ranarum v. 810: Μειαγωγήσουσι τὴν τραγῳδίαν· μεῖον λέγουσι τοὺς ὑπὲρ τῶν υἱῶν εἰς τὰ 'Απατούρια ὄϊς ὑπὸ τῶν πατέρων εἰσφερομένους διὰ τὸ ἐπιφωνεῖν τοὺς φράτορας ἐπὶ τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἱερείου μεῖον μεῖον. ὅτι δὲ ἵσταντο 'Αριστοφάνης ἐν Δράμασι (vulgo δράματι) δεδήλωκε. τοῦτο δὲ κέκληται κουρεῖον ἀπὸ τῶν κούρων ὑπὲρ ὧν ἐθύετο, μεῖον δὲ διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. καὶ ἐπιζήμιόν τι τοῖς ἧττον εἰσάγουσιν ἀπεδέδοτο (vulgo ἀπεδέδοκτο), καθάπερ αὐτός φησιν 'Αριστοφάνης 'Αλλ' εὔχομαι κτλ. Vs. 1 legebatur τὸν σφυγμόν, scripsi τὸν ζυγόν, similiter Brunckius τὸν σταθμόν. Compares Eupolin in Δήμοις Fragm. I: Τοιγαροῦν οὐδεὶς στρατηγὸς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου 'Εδύνατ' ὥσπερ μειαγωγὸς — 'Εστιῶν τῆς τοῦδε νίκης πλειόν' ἑλκύσαι σταθμόν. — Vs. 2 fortasse scribendum οἱ φράτερες, vid. Comment. p. 107 8.

II.

Αὐτοῖς σταθμοῖς ἐξέβαλε τὰς σιαγόνας.

Photius p. 534 11: *Σταθμούς· Ἀριστοφάνης Δράμασιν Αὐτοῖς σταθμοῖς κτλ. οἷον τοῖς φλιοῖς.* **Codex exhibet** *σταθμοῖς ἐξέβαλε τὰς σιαγόνας οἷον τοῖς φλειοῖς σταθμοὺς ἀριστοφάνης δράμασιν αὐτοῖς*, **correxit Porsonus, recte vero praeterea Dindorfius** *ταῖς φλιαῖς* **scripsit. Ceterum coniicio haec ad Centaurum pertinere et ad Herculis voracitatem refero, vid. Epicharmum apud Athen. X p. 411 B:** *Πρῶτον μὲν αἴκ' ἔσθοντ' ἴδῃς νιν, ἀποθάνοις, Βρέμει μὲν ὁ φάρυγξ ἔνθοδ', ἀραβεῖ δ' ἁ γνάθος, Ψοφεῖ δ' ὁ γόμφιος, τέτριγε δ' ὁ κυνόδων. Σίζει δὲ ταῖς ῥίνεσσι, κινεῖ δ' ὤατα.*

III.

Athenaeus IX p. 496 A: *Πέταχνον. ποτήριον ἐκπέταλον. — μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι λέγων·*

Πάντες δ' ἔνδον πεταχνοῦνται.

Vulgo *πεταχνεῦται.* **Epitome** *πεταχνευταί.* **Casaubonus** *πεταχνοῦνται*, **vid. Photius p. 426 10:** *Πεταχνοῦνται· ἐξυπτιοῦνται, τρυφῶσιν.* **Fortasse haec ad Centaurum pertinent, vid. Fr. IX.**

IV.

Hesychius: *Βύρσαν· τὴν πόλιν Ἀθηνῶν Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι παίζων ἔφη.* **Videtur poeta Athenas hoc nomine in oraculo aliquo appellavisse, cfr. Agricol. Fr. IX.**

V.

Antiatticista Bekkeri p. 105 21: *Κιχόρεια* **(vulgo** *κιχορία***)**· *τὸ ἄγριον λάχανον. Ἀριστοφάνης Δράμασιν.* **Eadem, omisso fabulae nomine, Photius p. 166 22, ubi codex** *κιχορία*, **sed** *κιχόρεια* **suprascriptum.**

VI.

Scholiasta Platonis p. 331 Bekker: *Χαιρεφῶντα — Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι κλέπτην (λέγει).*

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Aristophanem duas comoedias, quibus Pacis fuerit nomen, non solum scripsisse, sed etiam Athenis docuisse constat Eratosthenis testimonio, de quo vid. Argument. Pacis: *Φέρεται ἐν ταῖς διδασκαλίαις καὶ ἑτέραν δεδιδαχὼς Εἰρήνην ὁμοίως ὁ Ἀριστοφάνης· ἄδηλον οὖν φησιν Ἐρατοσθένης πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν ἢ ἑτέραν καθῆκεν, ἥτις οὐ σώζεται.* Satis luculenter apparet ex his, alteram comoediam non lectam esse Eratostheni, itaque eum dubitavisse, utrum haec nova fuerit fabula, an recensio eius, quae servata est, vel prior vel posterior. At aliquot tamen exempla huius comoediae servata fuisse cognoscimus ex eodem grammatico, qui Pacis argumentum conscripsit: *Κράτης μέντοι δύο οἶδε δράματα γράφων οὕτως· „Ἀλλ' οὖν γε ἐν τοῖς Ἀχαρνεῦσιν ἢ Βαβυλωνίοις ἢ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Εἰρήνῃ." καὶ σποράδην δέ τινα ποιήματα παρατίθεται, ἅπερ ἐν τῇ νῦν φερομένῃ οὐκ ἔστιν.* Crates quidem utram comoediam intellexerit, discerni nequit, cum neque versus adscriptus sit, nec res, de qua dixerit, indicata; fieri enim potest, ut hanc, quam etiam nunc integram usurpamus, comoediam intellexerit eamque *τὴν ἑτέραν* vocaverit. At certe duas comoedias eius nominis fuisse compertum habuit Crates, et alii grammatici, quod dilucide auctor argumenti affirmat, usi sunt exemplis alterius fabulae; atque etiam nunc reperiuntur versus, qui in superstite editione non leguntur, quorum fidem si quis sustulerit, id quod fecit Dindorfius p. 12 sq. temere profecto egerit: namque etiamsi fuerint recentiores grammatici, tamen illi ex antiquioribus plerumque, quidquid exemplorum proferunt, repetierunt; ipsa autem fragmenta cum ita comparata sint, ut fabulae argumento conveniant, nullus videtur dubitandi relictus esse locus. Iam vero etiam vel id, de quo ambigebat Eratosthenes, potest ad liquidum perduci: non diversas fuisse fabulas, sed eiusdem comoediae recensiones duas extitisse, apparet ex Fr. II. quod ex parte cum versibus superstitis

fabulae congruit, alia autem nova et integra continet, quae totius fabulae rationem commode illustrant. Verum illud potest esse dubium, utrum ea quae periit fabula prior an posterior fuerit editio. Et ea quidem fabula, quae conservata est, mihi semper visa est minus perfecta multoque minore arte et studio elaborata esse, quam ceterae, quae in illud cadunt tempus, comoediae; sunt sane, quae eximie splendeant etiam in hac comoedia, at alia prorsus frigent et a poetae ingenio abhorrent: sed de his accuratius dicam alias: et secundum tantum obtinuit fabula locum, siquidem Eupolis, qui Adulatores docuit, primo ornatus est honore, ut ipsis quoque Atheniensibus minus probata esse videatur. Et ab aemulis quoque poetis Aristophanes ob hanc fabulam irrisus est, vid. scholiasta Platonis p. 331 ed. Bekker: *Κωμῳδεῖται δὲ (ὁ Ἀριστοφάνης) ὅτι καὶ τὸ τῆς Εἰρήνης κολοσσικὸν ἐξῆρεν ἄγαλμα, Εὔπολις Αὐτολύκῳ, Πλάτων Νίκαις.* Reprehensores illos priorem fabulae editionem, minus illam quidem perfectam et absolutam, notasse per se est satis apertum: eos autem intellexisse hanc ipsam, quam usurpamus comoediam, ipsa illa verba declarant: namque illud vituperant, quod poeta ingens Pacis simulacrum excitaverit ex voragine, sed commodo invento uti nesciverit: namque in superstite fabula, ubi Pax cum Opora et Theoria comitibus apparuit, neque agit quidquam neque dicit, ita ut otiosum prorsus et alienum sit figmentum. Longe alia autem ratio fuit alterius comoediae, in qua ut Georgiam, Pacis comitem loquentem induxit, vid. Fragm. II. ita etiam ipsi Paci partes tribuerit necesse est. Itaque dubitari non potest, quin Aristophanes hanc, quam integram habemus comoediam, cum ipse quoque parum probaret, postea correctam exhibuerit. Aliter sane visum est Droyseno in vers. Aristoph. I p. 11, qui censet priorem editionem periisse, secundam autem conservatam esse; at eius ratio tum demum ferri posset, si fabulae corrigendae consilium cepisset tantum poeta, neque vero perfecisset, id quod factum est in Nubibus: at alteram quoque comoediam doctam esse apparet ex argumento, nam-

que Eratosthenes dilucide dicit, duas huius nominis comoedias in didascaliis ferri, alterius igitur memoriam ille ex his monumentis, non aliunde petiit. Atque castigandus profecto esset poeta, qui ubi melius et emendatius drama proponere voluit, tenue et imperfectum exhibuisset: atque non esse omnibus numeris absolutam comoediam concessit etiam Droysenus vir amicissimus.

I.

Πόθεν τὸ φῖτυ, τί τὸ γένος, τίς ἡ σπορά;

Eustathius p. 1291 26: *Ἔοικεν ὁ φιτρὸς φίτυρός τις εἶναι, ὡς ἀπὸ τοῦ φῖτυ, ὃ δηλοῖ φυτὸν ἢ φύτευμα, ὡς Ἀριστοφάνης Εἰρήνῃ· Πόθεν τὸ φῖτυ κτλ.* Dicit haec fortasse ille Trygaeus, ubi Georgiam, quam a comico poeta mirifico ornatu inductam esse consentaneum est, accedentem conspicit, ex eaque quaerit, quae et unde sit; nec dubito quin hic versus cum iis, qui leguntur Fr. II, continuo coniungendus sit:

ΤΡ. Πόθεν τὸ φῖτυ; τί τὸ γένος; τίς ἡ σπορά;
ΓΕ. Τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποισιν Εἰρήνης φίλης
πιστὴ τροφὸς κτλ.

II.

Α. Τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποισιν Εἰρήνης φίλης
πιστὴ τροφός, ταμία, συνεργός, ἐπίτροπος,
θυγάτηρ, ἀδελφή, πάντα ταῦτ' ἐχρῆτό μοι.
Β. Σοὶ δ' ὄνομα δὴ τί ἐστιν; Α. Ὅ τι; Γεωργία.
Β. Ὦ ποθεινὴ τοῖς δικαίοις καὶ γεωργοῖς ἡμέρα,
Ἄσμενός σ' ἰδὼν προσειπεῖν βούλομαι τὰς ἀμπέλους.

Stobaeus II p. 406 ed. Gaisf.: *Ἀριστοφάνους Εἰρήνης.* Non recte Gaisfordius haec ad *Agricolas* referre voluit, quae coniectura nullo nititur fundamento; prorsus autem a vero aberravit Dindorfius, qui Menandri *Γεωργῷ* haec vindicanda censet; speciosius quam verius Fritzschius in Comment. de Daetal. p. 131 existimat *Agricolas* fuisse alteram

V.

'Ἰὼ Λακεδαίμων, τί ἄρα πείσει τήμερα.

Suidas: Τήμερος· ὁ σημερινὸς καί ἐστι τεταγμένον ἐπὶ σώματος· τὸ δὲ τήμερον ἐπὶ χρόνου λέγεται καὶ ἐν Εἰρήνῃ· 'Ἰὼ Λακεδαίμων, τί ἄρα ποιήσει τήμερα· ἀντὶ τοῦ σημερινή. Idem fere versus a scholiasta Nubium v. 699 ex Holcadibus affertur hoc modo 'Ἰὼ Λακεδαῖμον, τί ἄρα πείσει τήμερα. Et πείσει quidem restitui, sed Λακεδαίμων reliqui. Equidem existimo hunc versum in utraque fabula scriptum fuisse, vide quae dixi ad Aeolosic. Fragm. VII, in Pace autem legebatur in eiusmodi loco, qualis est in superstite fabula inde a v. 240 sqq. Sin tamen quis Suidam erravisse in nomine fabulae contendat, non nimis acriter repugnabo, quemadmodum erravit Eustathius p. 1573 26: 'Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Εἰρήνῃ σεμνύνων καὶ αὐτὸς τὰς 'Ἀθήνας μαρτυρεῖ ὡς διηνεκεῖς ἐκεῖ αἱ ὀπῶραι. itaque Epitome Athenaei, at ipse Athenaeus XIV p. 653 F. Heroas Aristophanis dicit.

Η Ρ Ω Ε Σ.

Difficile sane est fabulae argumentum indagare, quandoquidem ipsa fragmenta parum illustrant poetae consilium: illud tamen mihi satis certo videor coniicere, hanc fabulam potissimum impietatem Atheniensium perstrinxisse. Athenienses, olim religiosissimi omnium, plurimos etiam mortales divinis honoribus colebant, hinc ingens in terra Attica heroum numerus, vid. Commentat. p. 85. At Aristophanis aetate cum philosophorum opera superstitionis tenebrae essent dispulsae, continuo subsecutus est contemtus deorum, omninoque sacrorum depravatio gravissima exorta est: itaque etiam heroum religio frigescebat illo tempore: nam ad heroum divinos honores restaurandos pertinent huius comoe-

diae Fr. II. III. Temporis autem, quo haec fabula acta sit, tenuis adest nota Fragm. V. in qua Diitrephes exagitatur a comico. Hunc Diitrephem bis tetigit Aristophanes in Avibus v. 798:

Ὡς Διιτρέφης γε πυτιναῖα μόνον ἔχων πτερὰ
ἡρέθη φύλαρχος, εἶθ' ἵππαρχος, εἶτ' ἐξ οὐδενὸς
μεγάλα πράττει κἀστὶ νυνὶ ξουθὸς ἱππαλεκτρυών.

et versus v. 1440:

Δεινῶς γέ μου τὸ μειράκιον Διιτρέφης
λέγων ἀνεπτέρωκεν, ὥσθ' ἱππηλατεῖν.

Apparet ex his locis Olymp. XCI 2 Diitrephem, ex paupere divitem factum, multum valuisse in civitate. Atque idem Diitrephes sub finem Olymp. XCI 3 praetore Pisandro, vel Olymp. XCI 4 ineunte, cum Cleocritus esset praetor, iussus est Thraces, qui sero Atheniensibus subsidio advenissent, cum Demosthenes iam in Siciliam profectus esset, reducere, vid. Thucyd. VII 29: *Τοὺς οὖν Θρᾷκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθὺς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διιτρέφει καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ διὰ τοῦ Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἤν τι δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι κτλ.* Iam Pausanias I 23 3 Diitrephis statuam commemorat: *Πλησίον δέ ἐστι Διιτρέφους χαλκοῦς ἀνδριὰς ὀϊστοῖς βεβλημένον. οὗτος ὁ Διιτρέφης ἄλλα τε ἔπραξεν ὁπόσα λέγουσιν Ἀθηναῖοι, καὶ Θρᾷκας μισθωτοὺς ἀφικομένους ὕστερον — ἀνῆγεν ὀπίσω*, et deinde quid Mycalessi fecerit exponit ita, ut non dubium sit, in huius urbis obsidione occidisse Diitrephem, sagittis confossum, quamquam hoc non diserte dicit, satis enim perversa est orationis conformatio. Aristophanes autem ita loquitur in hac fabula de Diitrephe, ut tunc etiam vixisse illum necesse sit: quare non potuit illa fabula post Olymp. XCI 4 doceri, sed ut ego coniicio pertinet ad Olymp. XCI 3 convenitque huic tempori, quo mysteriorum profanatio et hermarum mutilatio accidit, satis institutum comoediae.

I.

Οἱ γὰρ ἥρως ἐγγύς εἰσιν.

Choeroboscus in Bekkeri Anecd. III p. 1197: *φησὶν Ἡρωδιανὸς ἐν τῇ καθόλου ἐν τῇ περὶ τῆς εὐθείας τῶν πληθυντικῶν διδασκαλίᾳ ὡς ἡ οἱ ἥρωες εὐθεία τῶν πληθυντικῶν εὕρηται κατὰ κρᾶσιν παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Ὄρνισιν, οἷον· Οἱ γὰρ ἥρως ἐγγύς εἰσιν, ἀντὶ τοῦ οἱ ἥρωες.* At non legitur in Avibus, neque grammaticus potuit confundere cum aliis Avium versibus, in quibus vocabulum *ἥρως* legitur, ut 1472 et 1477, itaque corruptum sit nomen comoediae necesse est, scribendum *ἐν Ἥρωσιν.* rettulitque huc etiam Dindorfius. Ex Choerobosco petiit eadem Lascaris Gramm. III 2. Respicit Phrynichus p. 158 ed. Lobeck: *Οἱ ἥρως οὐ λέγουσιν, ἀλλ' οἱ ἥρωες τετρασυλλάβως, ἐπὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς δισυλλάβως τοὺς ἥρως. ἅπαξ βιασθεὶς Ἀριστοφάνης ὑπὸ τοῦ μέτρου οἱ ἥρως εἶπεν, τῷ δ' ἠναγκασμένῳ οὐ χρηστέον.* Adde Thom. Mag. p. 424 sqq. Dicuntur autem haec de choro heroum.

II.

Μὴ γεύεσθε δ' ἅττ' ἂν καταπέσῃ
τῆς τραπέζης ἐντός.

Diogenes Laert. VIII 34: *Τὰ δὲ πεσόντα μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐθίζεσθαι μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν, ἢ ὅτι ἐπὶ τελευτῇ τινός. Ἀριστοφάνης δὲ τῶν ἡρώων φησὶν εἶναι τὰ πίπτοντα, λέγων ἐν τοῖς Ἥρωσι Μὴ γεύεσθ' ἅττ' ἂν καταπέσῃ τῆς τραπέζης ἐντός. ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ.* Suidas in *Πυθαγόρα τὰ σύμβολα. Τὰ πίπτοντα ἀπὸ τῆς τραπέζης μὴ ἀναιρεῖσθαι παρεκελεύετο Πυθαγόρας, ἢ διὰ τὸ μὴ ἐθίζεσθαι ἀκολάστως ἐσθίειν, ἢ ὅτι ἐπὶ τελετῇ τινός. Ἀριστοφάνης γὰρ τῶν ἡρώων εἶναί φησι τὰ πίπτοντα, μήτε δὲ τὰ ἐντὸς τῆς τραπέζης πίπτοντα ἀναιρεῖσθαι μήτε λευκὸν ἀλεκτρυόνα ἐσθίειν.* Seidlerus sic illa correxit: *Μηδὲ γεύεσθ' ἅττ' ἂν ἐντὸς*

τῆς τραπέζης καταπέσῃ, Ego, inserta particula *δέ*, cetera integra servavi: fortasse autem Aristophanis etiam est illud praeceptum, *λευκὸν ἀλεκτρυόνα μὴ ἐσθίειν.* Ea autem, quae hic heroum chorus Atheniensibus observanda proponit, prorsus congruere cum Pythagorae praeceptis et institutis, eo minus mirum est, quod Pythagoras quoque heroum honores commendaverat, vid. Diog. Laert. VIII 33: *Τιμὰς θεοῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσιν μὴ τὰς ἴσας, ἀλλὰ θεοῖς μὲν ἀεὶ μετ' εὐφημίας λευχειμονοῦντας καὶ ἁγνεύοντας, ἥρωσι δὲ ἀπὸ μέσου ἡμέρας.*

III.

Μήτε ποδάνιπτρον θύραζ' ἐκχεῖτε μήτε λούτριον.

Pollux VII 167: *Καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ λουτροῦ λούτριον, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ἥρωσι· Μήτ' ἀπόνιπτρον ἐκχεῖται μήτε λουτρεῖον,* cod. Iungerm. *λούτριον.* Correxit Seidlerus adhibito Pollucis loco X 78: *Καλεῖται μέντοι καὶ ποδανιπτὴρ — τὸ δὲ ἀπ' αὐτοῦ ὕδωρ νίπτρον ἢ λούτριον ἢ ποδάνιπτρον, ὡς ἐν Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης λέγει.* Haec ex eadem Heroum oratione petita sunt.

IV.

Κἀπὸ τῆς Διϊτρέφους τραπέζης.

Scholiasta Avv. 799: *Διϊτρέφης — ὅτι δὲ ἦν νεόπλουτος οὗτος ἐνεφαίνετο καὶ ἐν τοῖς Ἥρωσι· Καὶ ἀπὸ τῆς Διϊτρεφοῦς τραπέζης, εἰ μὴ ἐν εἰρωνείᾳ.* Correxit Elmsleius ad Medeam p. 139. Fortasse praestat *Διειτρέφους*, ut est in Inscript. apud Boeckh. C. I. vol. I 151 et 169 col. 3 48.

V.

Α. Οὐκ ἠγόρευον; οὗτός ἐστ' οὐκ Ἀργόλας.

Β. Μὰ Δί' οὐδέ γ' Ἕλλην· ὅσον ἔμοιγε φαίνεται.

Stephanus Byz. v. *Ἄργος — λέγεται καὶ Ἀργόλας. Ἀριστοφάνης Ἥρωσιν· Οὐκ ἠγόρευον κτλ.* Vs. 1 *ἐστ' οὐκ* Brunckius. Vulgo *ἐστί γ' οὐκ.* — Vs. 2 *οὐδέ γ'* Seidlerus. Vulgo *οὐδ'.*

VI.

Τρέχ' εἰς τὸν οἶνον ἀμφορέα κενὸν λαβὼν
τῶν ἔνδοθεν καὶ βύσμα καὶ γευστήριον,
κἄπειτα μίσθου σαυτὸν ἀμφορεαφορεῖν.

Suidas: *Ἀμφορεαφόρους· τοὺς μισθίους, τοὺς τὰ κεράμια φέροντας. καὶ ἀμφορεαφόρος ὁ κεράμια μισθοῦ φέρων. — Ἀριστοφάνης Ἥρωσι· Τρέχ' εἰς κτλ.* Vs. 2 legebatur *τὸν ἔνδοθεν καὶ γεῦμα.* Rectius Pollux X 75: *καὶ τὸ παρ' Ἀριστοφάνει γευστήριον Τρέχ' ἐς τὸν οἶνον ἀμφορέα κοινὸν λαβὼν Τῶν ἔνδοθεν καὶ βύσμα καὶ γευστήριον.* Idem X 172: *καὶ βύσμα δ' ἂν εἴη τῶν χρησίμων, τοῦ Ἀριστοφάνους εἰπόντος Βύσμα καὶ γευστήριον.* Adde denique VI 99: *καὶ γευστηρίου μὲν Ἀριστοφάνης μέμνηται.* Servum fortasse aliquis in forum mittit, ut ibi suam operam mercede praebeat aliis.

VII.

Ὀβολῶν δεουσῶν τεττάρων καὶ τῆς φορᾶς.

Pollux VII 133: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν τοῖς Ἥρωσι δοκεῖ τὸ κόμιστρον κατὰ τὸ νῦν ἔθος εἰρηκέναι φοράν, ὅταν εἴπῃ Ὀβολῶν δ' ἴσως τεττάρων καὶ τῆς φορᾶς*, at vulgata lectio est *δὲ οὐσῶν*, apparet igitur *δεουσῶν* scribendum esse, adde enim *δραχμῶν*, quod praegressum fuit, idem etiam Meineke restituit II 1 p. 534. Ceterum pertinet hic versus ad eundem locum, ex quo superius fragmentum petitum.

VIII.

Ἦ καρδοπείῳ περιπαγῇ τὸν αὐχένα.

Pollux X 112: *Καὶ πανσικάπη, ἣν καὶ καρδοπεῖον ὠνόμαζον, ὡς ἐν Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης· Ἦ καρδοπ. κτλ.* Fortasse scribendum *ἣν καρδοπείῳ περιπαγῇς.*

IX.

Παύσειν ἔοιχ' ἡ πανσικάπη κάπτοντά σε.

Scholiasta Pac. v. 14: *Εἰώθασι γὰρ ἅμα τῷ μάττειν ἐσθίειν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πανσικάπην* (codd. *πασικάπην*) *ἐπε-*

νόησαν, τροχοειδές τι, δι' οὗ τὸν τράχηλον εἶρον πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι τὴν χεῖρα προσάγειν· μέμνηται δὲ ἐν Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης· Παίσειν κτλ. Παύσειν recte Dindorfius, idem *πανσικάπη*. codd. Veneti *πανσικάη* vel *πασικάη*. Videtur autem hic versus, sicuti qui praecessit, in servum furacem dictus esse.

X.

Ἴθι δὴ λαβὼν τὸν ῥόμβον ἀνακωδώνισον.

Pollux X 173: *Ἀριστοφάνης ἐν Ἥρωσιν· Ἴθι δὴ κτλ.*

XI.

Scholiasta Thesmoph. v. 21: *Οἷόν τέ πού 'στιν αἱ σοφαὶ ξυνουσίαι*]· *διὰ τούτου φαίνεται ὑπονοῶν Εὐριπίδου εἶναι τὸ Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. ἔστι δὲ Σοφοκλέους ἐξ Αἴαντος Λοκροῦ. ἐνταῦθα μέντοι ὑπονοεῖ μόνον, ἐν δὲ τοῖς Ἥρωσιν ἄντικρυς ἀποφαίνεται. καὶ Ἀντισθένης καὶ Πλάτων* (in Theage p. 125 D. de Republ. VIII p. 568 A) *Εὐριπίδου αὐτὸ εἶναι ἡγοῦνται, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ τι παθόντες. ἔοικε δὲ ἤτοι πεπλανημένος ἢ συνεξαπατῆσαι τοὺς ἄλλους, ὥσπερ ὑπονοοῦσί τινες συμπτώσεις τῷ τε Σοφοκλεῖ καὶ τῷ Εὐριπίδῃ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ ἄλλων τινῶν· τὸ μέντοι δρᾶμα ἐν ᾧ Εὐριπίδης ταῦτα εἶπεν οὐ σώζεται.* Sophoclis esse docet etiam Aristides II p. 288 2: *Οὐδέ γε Εὐριπίδου φήσομεν οἶμαι τὸ ἰαμβεῖον εἶναι τὸ Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ, οὐδ' εἴ τις οὕτω τῶν σοφῶν εἴρηκεν· ἔστι γὰρ ἐξ Αἴαντος Σοφοκλέους, Αἴαντος τοῦ Λοκροῦ.*

XII.

Draco Straton. p. 73 14 et Etymol. M. p. 673 1: *Τὸ δὲ πίω ἐκτείνει — Ἀριστοφάνης ἐν Ἥρωσι Πῶς πίομαι;*

XIII — XVI.

Pollux VII 15: *Ἐμπόλω Διοσκούρω* (vel *Διοσκόρω*) *ἐν Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης.* — Idem VII 16: *Εἶπε δὲ καὶ ἀνδραποδώνης ἐν τοῖς Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης.* — Idem

VII 21: Ἐν δὲ Ἀριστοφάνους Ἥρωσιν *ἀρτοποιία*. — Idem X 61: Τὸν γάρ ἧλον καὶ *ἡλίσκον* ἐν Ἥρωσιν Ἀριστοφάνης κέκληκε. Photius p. 67 4: *Ἡλίσκον*· τὸν μικρὸν ἧλον. Ἀριστοφάνης. Adde Pollue. X 158: Ἐπειδὴ ἥλους οἱ πολλοί, καὶ ἡλίσκους οἱ κωμῳδοὶ λέγουσιν.

XVII.

Harpocratio: *Πυελίδα*· τὸ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον σφραγιδοφυλάκιον. Λυσίας ἐν τῷ κατ' Εὐφήμου καὶ Ἀριστοφάνης Ἥρωσιν. Eadem Photius p. 472 18, sed fabulae nomine omisso.

XVIII.

Athenaeus IX p. 409 C: Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἥρωσι *χερνίβιον* εἴρηκεν.

XIX.

Scholiasta Sophoclis Oedip. Col. v. 793: Δοκεῖ γὰρ ὁ Ἀπόλλων παρὰ Διὸς λαμβάνειν τοὺς χρησμούς, ὡς καὶ ἐν Ἰφικλείᾳ φησί, καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἱερείαις — καὶ Ἀριστοφάνης Ἥρωσιν.

ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑΖΟΥΣΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΙ.

Thesmophoriazusas alteras non secundam aliquam recensionem esse prioris dramatis, uti est in Pace, in Nubibus, sed integram planeque diversam fabulam, satis vel arguit Athenaeus I p. 29 A: Ὅτι Ἀριστοφάνους τὰς δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος Θεσμοφοριασάσας ἐπιγράφει. Demetrii auctoritas, quippe quae sola coniectura niteretur, etsi non invaluit (omnes enim grammatici magno consensu Θεσμοφοριαζούσας hanc quoque comoediam inscribunt), tamen indicio est, actionem in superstite fabula inchoatam, in hac altera comoedia perfectam consummatamque esse, ita ut continuo quasi vinculo utrumque drama fuerit coniunctum. Inde etiam de tempore possumus coniectu-

ram capere: aliae enim temporis notae non reperiuntur, nisi quod Fr. IX poeta risit Euripidis Antiopem, sed quo tempore haec tragoedia docta sit, non potest satis certo definiri. Iam posteriorem fuisse hanc comoediam necesse est, sed ut mihi quidem videtur aetate proximam, cum illius comoediae memoria nondum oblitterata aut penitus exstincta esset. Atque ipsius quoque fabulae reliquiae arguunt diversam fuisse hanc fabulam, ita tamen ut cum altera illa necessitate quadam copulata fuerit: et priores quidem Thesmophoriazusae referendae sunt ad ieiunii diem, *Νηστείαν*, vid. v. 80 ibique schol., altera autem comoedia pertinet ad diem, qui ieiunium proxime insequitur, ad *Καλλιγένειαν*, id quod satis liquido conficimus ex scholiasta Thesmophor. v. 299: *Καλλιγενείᾳ*) *δαίμων περὶ τὴν Δήμητραν, ἣν προλογίζουσαν ἐν ταῖς ἑτέραις Θεσμοφοριαζούσαις ἐποίησεν*, adde Photium p. 127 9: *Καλλιγένειαν· Ἀπολλόδωρος μὲν τὴν γῆν, οἱ δὲ Διὸς καὶ Δήμητρος θυγατέρα· Ἀριστοφάνης δὲ ὁ κωμικὸς τροφόν.* Atqui consentaneum est poetam Calligeniam deam eo ipso die, qui ab illa nomen accepit, loquentem induxisse. Calligeniae autem die mulieres, ieiunio fessae, lauta sacra diis offerebant, laetitiaeque et voluptatibus indulgebant, vid. Alciphro III: *καὶ ἡμῖν ἑστῶσα σεμνοτάτη τῶν Θεσμοφορῶν ἑορτή. ἡ μὲν γὰρ Ἄνοδος κατὰ τὴν πρώτην γέγονεν ἡμέραν, ἡ Νηστεία δὲ κατὰ τὸ τήμερον εἶναι παρ' Ἀθηναίοις ἑορτάζεται, τὰ καλλιγένεια δὲ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν θύουσιν.* His igitur sacrificiis operam dantes mulieres poeta finxit, eaque imagine ita usus est, ut potissimum luxuriam delicatamque mulierum vitam perstringeret: in hac enim potissimum re argumenti summa versata est, ut videas utriusque comoediae diversum fuisse institutum. Nolo nunc plura de Thesmophoriorum solennitate addere, de quibus praeter alios dixit Fritzschius, qui de hac ipsa fabula singularem scripsit commentationem (Rostochii 1831).

I.

Οἶνον δὲ πίνειν οὐκ ἐάσω Πράμνιον,
οὐ Χῖον, οὐδὲ Θάσιον, οὐ Πεπαρήθιον,
οὐδ' ἄλλον ὅστις ἐπεγερεῖ τὸν ἔμβολον.

Athenaei epitome I p. 29 A: *Ὅτι Ἀριστοφάνους τὰς δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος Θεσμοφοριασάσας ἐπιγράφει. ἐν ταύτῃ ὁ κωμικὸς μέμνηται Πεπαρηθίου οἴνου· Οἶνον δὲ πίνειν κτλ.* Vs. 2 *οὐδὲ*] Vulgo *οὐ*, correxit Fritzschius, *οὐχὶ* Dindorfius. — Vs. 3 *ἐπεγερεῖ* Brunckius. Vulgo *ἐπεγείρει*. *ἔμβολον*] respicit Hesychius, *Ἔμβολον: Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις τὸ αἰδοῖον.* Videntur autem haec ex prologo petita esse, ut Calligenia mulieribus operantibus praecipiat.

II.

Erotianus p. 284 ed. Franz: *Οἶνος ἀνθοσμίας, ὁ εὐώδης καὶ ἡδύς, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Βατράχοις καὶ ἐν Θεσμοφοριαζούσαις.* Mite hoc vinum videtur Calligenia mulieribus commendavisse, quamquam alia quoque coniectura subnata est, Aristophanem in parabasi, ubi de ipsa arte, ut solet, dixerit, huius vini mentionem fecisse, retulique huc ope illius glossae versuum reliquias, quae apud Athenaeum I p. 30 B leguntur, ita, ut videtur, restituendae:

Οὔτε γὰρ σκληροῖς ποιηταῖς ἥδεται κἀστέμφεσιν
οὔτε (πόλις Ἀθηναίων) σκληροῖσιν οἴνοις Πραμνίοις
* * * *συνάγουσι τὰς ὀφρῦς τε καὶ τὴν κοιλίαν,*
ἀλλὰ (μὴν) ἀνθοσμίᾳ καὶ πέπονι νεκταροσταγεῖ.

Cfr. infra Fr. Inc.

III.

Α. Ἰχθὺς ἐώνηταί τις ἢ σηπίδιον
ἢ τὸν πλατειῶν καρίδων ἢ πουλύπους,
ἢ νῆστις ὀπτᾶτ', ἢ γαλεός, ἢ τευθίδες;
Β. μὰ τὸν Δί' οὐ δῆτ'. Α. οὐδὲ βατίς; Β. οὐδ' ἧμ' ἐγώ.

Α. οὐδὲ χόρι' οὐδὲ πῦος, οὐδ' ἧπαρ κάπρου,
οὐδὲ σχαδόνες, οὐδ' ἠτριαῖον δέλφακος;
οὐδ' ἐγχέλειον, οὐδὲ κάραβον μέγαν
γυναιξὶ κοπιώσαισιν ἐπεκουρήσατε;

Athenaeus III p. 104 E: *Περισπούδαστος δὲ ἦν πολλοῖς ἡ τοῦ καράβου βρῶσις, ὡς ἔστι δεῖξαι διὰ πολλῶν τῆς κωμῳδίας μερῶν. ἀρκέσει δὲ τὰ νῦν Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις οὕτως λέγων· Ἰχθῦς ἐώνηται κτλ.* **Vs. 1** *ἐώνηταί τις*] **Vulgo** *τις ἐώνηται.* **Rectius VII p. 324 B:** *Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις· Ἰχθῦς ἐώνηταί τις ἢ σηπίδιον.* **Recte Fritzschius scripsit** *ἰχθύς*, **ut sit nominativus, nam** *ἐώνημαι* **etiam passivum est, ut est in Pace v. 1148:** *τῷ δὲ σιτί' οὐκ ἐώνηται.* — **Vs. 2 codd.** *πολύπους*, **emendatum in ed. Ven. — Vs. 4** *βατίς*] **Libri** *βάτις.* **Correxit Dindorfius, idem ex Porsoni coniectura** *οὐ φήμ' ἐγώ: οὐ χόριον.* **Libri** *οὐδὲ φήμ' ἐγώ. οὐδὲ χόριον.* **Scripsi** *οὐδ' ἦμ' ἐγώ. Οὐδὲ χόρια.* **Et** *ἠμὶ* **quidem Hermippus dixit in Minervae Natalibus Fr. VI:** *Ο Ζεύς, δίδωμι, Παλλάς, ἠσί, τοὔνομα,* **et ipse Aristophanes in Nubibus v. 1143:** *παῖ, ἠμί, παῖ, παῖ.* **Ran. v. 37:** *παιδίον παῖ, ἠμί, παῖ. χόρια* **autem etiam Fritzschius p. 25 restituit, nam numerus pluralis omnino requiritur, ubi intenstina, lauta edulia intelliguntur. — Vs. 5** *πυὸς* **ed. Casaub.** *πνύνος* **Aldina.** *πνυὸς* **cod. P. Dindorfius** *πῦος*, **praestat autem** *πῦον* **et** *σχαδόνας* **scribi, ut orationis aequabilitas restituatur. — Vs. 6** *οὐδὲ σχαδόνες* **Brunckius. Vulgo** *οὐ δὴ σχαδόνες. ἠτριαῖον* **respicit Etymol. M. p. 439 42:** *Ἀριστοφάνης ἠτριαῖον λέγει ἐν Θεσμοφοριαζούσαις.* — **Vs. 7** *μέγα* **cod. A. — Vs. 8 libri** *κοπιώσαις.* **Correxerunt homines docti. Dicit autem haec Calligenia, aut etiam aliqua ex mulieribus Thesmophoria celebrantibus, quae principatum quasi inter ceteras obtinebat: quod autem mulieres illae fessae dicuntur, refero ad choreas, quas proximo die ante egerant.**

IV.

᾿Ω Ζεῦ πολυτίμηθ᾿, οἷον ἔπνευσεν ὁ μιαρὸς
φάσκωλος εὐθὺς λυόμενός μοι τοῦ μύρου
καὶ βακκάριδος.

Athenaeus XV p. 690 D: *Παρὰ πολλοῖς τῶν κωμῳδιοποιῶν ὀνομάζεταί τι μύρον βάκκαρις. — ᾿Αριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις· ᾿Ω Ζεῦ κτλ.* **Vs. 1 libri** *ἔπνευσ᾿*, **correxit Fritzschius p. 86 et antea Brunckius et Schweighaeuserus.** *ἐνέπνευσ᾿* **Dobraeus in Addendis ad Aristoph. p. (105). — Vs. 2** *φάσκωλος*] **Pollux X 137:** *῞Ινα δὲ ἀποτίθενται αἱ ἐσθῆτες — καὶ φάσκωλοι, ὡς ἐν Θεσμοφοριαζούσαις.* **Harpocratio:** *Φασκώλιον· ἱματίων φορεῖον. φάσκωλον δὲ πήρα τις οὕτως ἐκαλεῖτο παρ᾿ αὐτοῖς. — ᾿Αριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις*, **ubi videtur** *φάσκωλος* **restituendum, cfr. Pollux VII 79.** *λυόμενος* **Dalecampius. Vulgo** *λουόμενος*. **— Vs. 3** *βακκάριδος*] **Erotianus p. 106:** *Βάκκαρις· εἶδος βοτάνης καὶ μύρου οὗ καὶ ᾿Αριστοφάνης μέμνηται.*

V.

῞Οσα περίεργ᾿ αὐταῖσι τῶν φορημάτων
ὅσοις τε περιπέττουσιν αὐτὰς προσθέτοις.

Scholiasta Pluti v. 159: *Περιπέττουσιν διὰ τὸ τῷ προσθέτῳ κοσμεῖσθαι κόσμῳ· ὁ αὐτὸς Θεσμοφόροις. ὃς ἦν. περίεργος αὐταῖσι τῶν φορημάτων ὅσαι ἔτι περι. ἑαυτὰς προσθέτοις*, **quae correxi; virorum doctorum coniecturas, qui non sustulerunt vitium illud** *ἦν — περιπέττουσιν*, **vid. apud Fritzschium p. 41.**

VI.

Α. Ξυρόν, κάτοπτρον, ψαλίδα, κηρωτήν, λίτρον,
προκόμιον, ὀχθοίβους, μίτρας, ἀναδήματα,
ἔγχουσαν, ὄλεθρον τὸν βαθύν, ψιμύθιον,
μύρον, κίσηριν, στρόφι᾿, ὀπισθοσφενδόνην,
κάλυμμα, φῦκος, περιδέραι᾿, ὑπογράμματα,

τρυφοκαλάσιριν, ἐλλέβορον, κεκρύφαλον,
ζῶμ', ἀμπέχονον, τρύφημα παρυφές, ξυστίδα,
χιτῶνα, βάραθρον, ἔγκυκλον, κομμώτριον·
τὰ μέγιστα δ' οὐκ εἴρηκα τούτων. *Β*. εἶτα τί;
Α. διόπας, διάλιθον, πλάστρα, μαλάκιον, βότρυν,
χλίδωνα, περόνας, ἀμφιδέας, ὅρμους, πέδας,
σφραγῖδας, ἁλύσεις, δακτυλίους, καταπλάσματα,
πομφόλυγας, ἀποδέσμους, ὀλίσβους, σάρδια,
ὑποδερίδας, ἑλικτῆρας, ἄλλα πολλά θ' ὧν
οὐδ' ἂν λέγων λῆξαι τις.

Pollux VII 95: *Οὐδ' ἂν εἴη φαῦλον τούτοις ὑποθεῖναι λέξιν ἐκ Θεσμοφοριαζουσῶν Ἀριστοφάνους, ἐπεὶ πολλὰ εἴδη ἐν αὐτῇ περιέχει γυναικείων φορημάτων, ἃ καὶ τοῖς περὶ κόσμον ἂν ἁρμόσειε ταῦτα· Ξύρον, κάτοπτρον κτλ.* **et Clemens Alex. Paedag. II p. 209:** *Πάνυ γοῦν ἐπιψόγως πάντα τὸν γυναικεῖον καταλεγόμενος κόσμον Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις ὑποδείκνυσιν· παραθήσομαι δὲ αὐτὰς τοῦ κωμικοῦ τὰς λέξεις, διελεγχούσας ἀκριβῶς τὸ φορτικὸν ὑμῶν τῆς ἀπειραγαθίας· Μίτρας, ἀναδήματα, νίτρον καὶ σιδήριον, κίσηριν κτλ.* **Vs. 1 vulgo** *νίτρον.* **at** *λίτραν* **vel** *λίτρον* **codd. Photius p. 227 23:** *Λίτρον· οὐ νίτρον Ἀττικοί. οὕτως Ἀριστοφάνης.* — **Vs. 2. Respicit hunc locum Pollux V 101, qui recte animadvertit comicum poetam nonnulla libere finxisse, quae per iocum referret inter mulierum ornamenta, quale est v. 8** *ὄλεθρον τὸν βαθύν*, **v. 14** *ὀλίσβους.* **non tamen omnia ex Aristoph. Thesm. petita puto, sed alia ex Pherecratis** *Λήροις.* **dicit autem** *Καὶ ἄλλους δέ τινας κόσμους ὀνομάζουσιν οἱ κωμῳδοδιδάσκαλοι, λῆρον, ὀχθοίβους, ὄλεθρον, ἐλλέβορον, πομφόλυγας, βάραθρον, περιστέρια, σαμάκια, σισύμβριον, σισάριον. ὧν οὐ ῥᾴδιον τὰς ἰδέας συννοῆσαι διὰ τὸ μηδὲ πρόχειρον εἶναί τινα κατιδεῖν εἴτε σπουδάζοντες εἴτε παίζοντες χρῶνται τοῖς ὀνόμασιν. ἴσως δ' ἂν τοῖς κόσμοις προσήκοι καὶ τὸ ἔντριμμα, ψιμύθιον, ἔγχουσα,*

φῦκος, καὶ τὰ ὑπογράμματα — Vs. 3 ἔγχουσαν] Vulgo ἄγχουσα. Brunckius ἄγχουσαν, Atticam formam restituit Dindorfius. ὄλεθρον] Hesychius: Ὄλεθρος βαθύς· ἔνιοι ἐπὶ κόσμου γυναικείου· ἀπώλεια. — Vs. 4 στρόφια scripsi, vulgo στρόφιον, quod metro repugnat, nonnulli codd. στρόφον, quod minus commodum videtur, et στρόφιον etiam Clemens tuetur, adde Pollucem V 96: Καὶ στρόφιον καὶ ὀπισθοσφενδόνην παρὰ Ἀριστοφάνει. quod pertinet ad hunc ipsum locum, etsi στρόφιον etiam alibi legitur apud Aristophanem, ut in Thesmophor. v. 146. 258. 262. 645 et in Lysistr. 930. Cfr. Pherecrates in Λήροις Fragm. I. Μίτραν ἁλουργῆ, στρόφιον, ὄχθοιβον, κτένα. Cfr. Boeckh. C. Inscr. I n. 150 et 151. Ὀπισθοσφενδόνη respicit Eustath. ad Dionys. Perieg. v. 1: ἡ δέ, φασὶ καὶ ὀπισθοσφενδόνη παρὰ τοῖς κωμικοῖς. — Vs. 5 apud Clementem male legitur: ὀπισθοκάλυμμα, φῦκος, περιδέρρεα. ὑπογράμματα. respicit huc Etym. M. p. 782 12: Ὑπόγραμμα· τὸ Ἁρματίου ὑπόμνημα, ᾧ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφουσι· καὶ ὑπογεγραμμένη, ἐστιβισμένη. — Vs. 6 τρυφοκαλάσιριν] apud Pollucem additur vulgo γρύφωμα λάσειριν, sed recte omittunt codd. Hesychius: Τρυφοκαλάσιρις (cod. τρύφος καλασιρίς)· ἔνδυμα γυναικεῖον. Idem: Καλάσιρις· χιτὼν πλατύσημος ἢ ἡνιοχικὸς καὶ ἱππικὸς χιτών. ἔνιοι δὲ λινοῦν καὶ ποδήρη χιτῶνα ἰσχνόν. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις. ἐλλέβορον] adde Hesychium: ἐλλέβορον — ὁ κόσμος γυναικεῖος χρυσοῦς. — Vs. 7 ζῶμα Clemens, apud Pollucem legitur ζῶσμα. ἀμπέχονον Pollucis codd. Vulgo ἀμπεχόνη. Salmasius scripsit ἀμπεχόνην, apud Clementem ἀμπεχόνιον. τρύφημα] πόρπημα Salmasius Exerc. Plin. p. 808. Sed recte Fritzschius coniunxit τρύφημα παρυφές, quamquam alias sic simpliciter παρυφὲς dicitur, vid. Pollux VII 55. — Vs. 8 χιτῶνα] κιθῶνα Clemens. κομμώτριον Iungermannus. Apud Pollucem κομμωτρίδιον, apud Clementem χιτώνιον. — Vs. 9 apud Pollucem haec leguntur ἕτερά τε ὅσα οὐδεὶς ἂν μνημονεύσειέ ποτε λέγων. ex quibus Brunckius trimetrum composuit: Ἕτερά γ' ὅσ' οὐδεὶς μνημονεύσειέν ποτ' ἄν, sed

plane praepostera et otiosa haec, si praegressus est ille versus, qui apud Clementem legitur; ac desunt illa in codd. Iungermanni et Kuhnii. — Vs. 10 ante *πλάστρα* Pollucis libri *τίγαστρα* vel *τρίγαστρα* inferunt, quod recte deest apud Clementem. *Μαλάκιον* legitur vulgo apud Pollucem, Clemens *μολόχιον*, denique Photius, qui hunc locum respicit p. 244 2: *Μαλάχιον*, inquit, *κόσμος χρυσοῦς γυναικεῖος. οὕτως Ἀριστοφάνης.* idque ipsum reponi iussit Dindorfius videturque sane haec forma in aliquot codicibus antiquis lecta esse, at *μαλάκιον* videtur Attico sermoni convenientius, itaque Pollux V 98 exhibet cfr. Hesychius: *Μαλάκιον· γυναικεῖον κοσμάριον.* et sic in Naevii Lycurgo apud Nonium v. crocotula lege: „Pallis, patagiis, crocotis, *malaciis, monilibus.*" *βότρυν*] Hesychius: *Βοτροιδία* (*Βοτρύδια*)· *ἐνωταρίων εἶδος. οἱ δὲ βότρυς. ἡ Θεσμοφοριάζουσιν.* recte Dindorfius *Θεσμοφοριαζούσαις*, sed Aristophanis nomen non necesse est restitui. — Vs. 11 *χλίδωνα* Dindorfius scripsit ex Theodosi adnotatione: *Τὰ εἰς δων λήγοντα βαρύτονα δισύλλαβα διὰ τοῦ ω̄ κλίνεται — χλιδὼν ωνος, σημαίνει δὲ τὸν περὶ τοὺς βραχίονας κείμενον κόσμον*, vulgo *χλιδῶνα. ἀμφιδέας*] Harpocratio: *Ἀμφιδέαι· εἰσὶ περισκελίδες τινές. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.* — Vs. 12 Pollux X 167: *Ἡ δὲ ἅλυσις οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ δεσμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ γυναικείου κόσμου ὠνόμασται παρὰ Ἀριστοφάνει· Σφραγῖδας, ἁλύσεις. καταπλάσματα*] *καταπετάσματα* Pollux. — Vs. 13 *Πομφόλυγας* respicit Moeris p. 301: *Πομφόλυγας· τὰ δερμάτια, ἃ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αἱ γυναῖκες ἔχουσιν. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις. ὀλίσβους* codd. Pollucis omnes, praeter Falkenb. qui *σολλοὺς βοεῖς* exhibet; vulgo *ὀλίσκους* v. 14: *ὑποδερίδας* Salmasius et Brunckius, apud Pollucem vulgo *ὑποδέρεις*, codd. Iungerm. et Kuhnii *ὑποδερεῖς*. Clemens *ὑποθερίδας*. Post *ἑλικτῆρας* vulgo apud Pollucem legitur: *ἀλλ' ἀφ' ὧν οὐδ' ἂν λέγων λέξαις*, quae cum a codd. Iungermanni et Kuhnii absint, nec apud Clementem legantur, plane delenda censet Dindorfius, cui iure refragatur Fritzschius p. 57, qui scripsit *ἄλλα πολλά θ', ὧν οὐδ' ἂν*

λέγων λῆξαι τις, quod recepi. quamquam fateor aliam quoque coniecturam mihi in mentem venisse: apud Clementem enim haec subiiciuntur illis versibus: *Ἐγὼ μὲν ἔκαμον καὶ ἄχθομαι λέγων τὸ πλῆθος τῶν κοσμίων· τὰς δὲ καὶ θαυμάζειν ἔπεισί μοι, ὡς ἄρα οὐκ ἀποκναίονται, τοσοῦτον ἄχθος βαστάζουσαι.* Et priora quidem certe aliqua ex parte ad poetae similitudinem composita videntur, ita ut fortasse scribendum sit, *ἄλλα πολλά θ', ὧν Οὐδ' ἂν λέγων λέξαις τὸ πλῆθος κοσμίων.* quemadmodum dixit Eubulus apud Athenaeum IV p. 169 F: *Τρυβλία δὲ καὶ βατάνια καὶ κακκάβια καὶ λοπάδια καὶ πατάνια πυκινά, τάρφεα, Κοὐδ' ἂν λέγων λέξαιμι.* Sed fortasse omnia illa ex Aristophane petita sunt, ita ut servata Fritzschii coniectura, ille locus sic sit redintegrandus: *Ἄλλα πολλά θ' ὧν Οὐδ' ἂν λέγων λήξαι τις· ἐγὼ μὲν ἄχθομαι Τῶν κοσμίων λέγων τὸ πλῆθος κἄκαμον.* Virum enim ista ornamenta mulierum recensere consentaneum est, quod vel indicat Fr. V, quod ad eiusdem orationis exordium spectat. Ceterum hunc locum respexit Aelian. Var. Hist. I 18, ubi de mulierum elegantia et cultu delicato dixit: *Τῶν δὲ Ἀττικῶν γυναικῶν τὴν τρυφὴν Ἀριστοφάνης λεγέτω.*

VII.

Καὶ κατ' Ἀγάθων' ἀντίθετον ἐξευρημένον.

Grammaticus Bekk. Anecd. I p. 410 14: *Ἀντίθετον· τὸ σχῆμα τῆς φράσεως, ὡς ἡμεῖς. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις· Καὶ κατ' Ἀγάθωνα κτλ.* cod. *καταγαθὸν* quod correxit Bekkerus. Antitheta enim ex Gorgiae praeceptis captabat Agatho, vid. Athenaeus V p. 187 C: *χλευάζει μὲν τὰ ἰσόκωλα τὰ Ἀγάθωνος καὶ ἀντίθετα.* Aelian. Varr. Hist. XIV 13: *Πολλὸν καὶ πολλάκις χρῆται τοῖς ἀντιθέτοις ὁ Ἀγάθων κτλ.* rideturque eo nomine Agatho etiam in Thesmophoriazusis prioribus vid. v. 147 all.

VIII.

Ἀναβῆναι τὴν γυναῖκα βούλομαι.

Zonaras I p. 195: *Ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον ἀπήει.* —

τὸ δ' ἀναβὰς τὸν ἵππον οὐ πάνυ δόκιμον. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις· Ἀναβῆναι κτλ. Respicit haec Moeris p. 8: Ἀναβῆναι τὴν γυναῖκα βούλομαι· Ἀττικῶς· ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν γυναῖκα βούλομαι, Ἑλληνικῶς. Cfr. de hoc loco Fritzschius p. 60 qui ab Agathone haec dicta existimat.

IX.

Ἄμφοδον ἐχρῆν αὐτῷ τεθεῖσθαι τοὔνομα.

Pollux IX 36: Ταῦτα δὲ καὶ ἄμφοδά ἐστιν εὑρεῖν κεκλημένα, οὐ παρ' Ἀριστοφάνει μόνον, εἰπόντι ἐν Θεσμοφοριαζούσαις, Ἄμφοδον — ἀλλὰ καὶ παρ' Ὑπερίδῃ κτλ. Illustrantur haec loco Etymolog. M. p. 94 26: λέγει δὲ Εὐριπίδης ὁ τραγικὸς ἐτυμολόγος ἐτυμολ. τὸ Ἀμφίων, ὅτι Ἀμφίων παρὰ τὴν ἄμφοδον ἤγουν παρὰ τὴν ὁδὸν γεννηθῆναι (corrigendum videtur: παρὰ τὸ ἀμφὶ τὴν ὁδὸν ἤγουν παρὰ τὴν ὁδὸν γεννηθῆναι) ὁ δὲ Ἀριστοφάνης κωμικευόμενος λέγει, ὅτι οὐκοῦν Ἄμφοδος ὤφειλε κληθῆναι. Itaque risit Euripidis Antiopam, qui in illa fabula similiter luserat in Zethi nomine Fr. I:

Τὸν μὲν κικλήσκει Ζῆθον· ἐζήτησε γὰρ
τόκοισιν εὐμάρειαν ἡ τεκοῦσά νιν.

X.

Σακίον, ἐν οἷσπερ τἀργύριον ταμιεύεται.

Pollux X 152: Καὶ σακίον, ὅταν φῇ ἐν Θεσμοφοριαζούσαις· Σακίον κτλ.

XI.

Ἀγαθὰ μεγάλα τῇ πόλει
ἥκειν φέροντάς φασι τοὺς Πυλαγόρας
* * * * * καὶ τὸν ἱερομνήμονα.

Scholiasta Nubb. 623: Ἱερομνήμονας ἔπεμπον εἰς Πυλαίαν καὶ Πυλαγόρας. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις· Ἀγαθὰ κτλ. Respicit Harpocratio Πύλαι — ἐπέμποντο δὲ

ἐκ τῶν πόλεων τῶν μετεχουσῶν τῆς Ἀμφικτυονίας τινές, οἵπερ ἐκαλοῦντο Πυλαγόραι. μνημονεύουσι δὲ τούτων πολλοὶ ὥσπερ — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς δευτέραις Θεσμοφοριαζούσαις. **Indicavi lacunam v. 3. Ceterum Fritzschius p. 81 ex hoc loco coniecturam fecit de tempore, quo haec fabula docta sit, satis illam quidem incertam.**

XII.

Ὡς διά γε τοῦτο τοὔπος οὐ δύναμαι φέρειν
σκεύη τοσαῦτα καὶ τὸν ὦμον θλίβομαι.

Scholiasta Ranarum v. 3: *Νὴ τὸν Δί' ὅτι βούλει γε, πλὴν πιέζομαι· Ἴδιον αὐτοῦ τὸ εἰς ταῦτα ὀλισθαίνειν, ὡς καὶ ἐν Θεσμοφοριαζούσαις θεράπων φησίν· Ὡς διά γε τοῦτο κτλ.* **Aristophanem non descivisse ab antiqua illa consuetudine, etsi aemulos eo nomine saepius risit, docui in Comment. p. 272** *φέρειν σκεύη* **Seidlerus. Legebatur** *σκεύη φέρειν.*

XIII.

Οἴμοι κακοδαίμων τῆς τόθ' ἡμέρας, ὅτε
εἶπέν μ' ὁ κῆρυξ, οὗτος ἀλφάνει.

Suidas et Grammaticus Bekkeri p. 382 8: *Ἀλφάνει· εὑρίσκει, Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.* **Meinekius II 1 p. 531 coniicit** *ὠνὴν ἀλφάνει.* **Haec ex eodem loco petita videntur.**

XIV.

Τὴν πτέρυγα παραλύσασα τοῦ χιτωνίου
καὶ τῶν ἀποδέσμων, οἷς ἐνῆν τιτθίδια.

Pollux VII 66: *Ἄντικρυς δὲ τὸ νῦν καλούμενον ὑπὸ τῶν γυναικῶν στηθόδεσμον ἀπόδεσμον ἐκάλουν. εὕροις δ' ἂν ὀνομαζόμενον ἀπόδεσμον ἐν Θεσμοφοριαζούσαις Ἀριστοφάνους· Τὴν πτέρυγα κτλ.* **Vulgo** *παραλύσασαν,* **correxit Brunckius, idem male** *τὰ τιτθία* **scripsit, quamvis probante Dindorfio.**

XV.

Ἦν μέγα τι χρῆμ' ἔτι τρυγῳδοποιομουσική,
ἡνίκα Κράτητί τε τάριχος ἐλεφάντινον
λαμπρὸν ἐνομίζετ' ἀπόνως παραβεβλημένον,
ἄλλα τε τοιαῦθ' ἕτερα μυρί' ἐκιχλίζετο.

Athenaeus III p. 117 C: *Παρέλιπεν ὁ τένθης Ἀρχέστρατος συγκαταλέξαι ἡμῖν καὶ τὸ παρὰ Κράτητι τῷ κωμῳδιοποιῷ ἐν Σαμίοις λεγόμενον ἐλεφάντινον τάριχος. — ὅτι δὲ διαβόητον ἦν τὸ τοῦ Κράτητος ἐλεφάντινον τάριχος μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις διὰ τούτων. Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἐστὶν ἡ τρ. κτλ.* **Vs. 1 legitur** *Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἐστιν ἡ τρυγῳδοποιομουσική*, **quod defendit Fritzschius p. 72, et sane eodem numero usus est et ipse Aristophanes alias, ut in Lysistrata v. 1014 sqq. et Crates in Samiis eo ipso loco, quem respexit poeta: displicet tamen haec ratio: itaque recepi Elmsleii emendationem, vid. ad Acharn. v. 499. Porsonus Miscell. p. 236 scripsit:** *Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἔνι τρυγῳδοποιομουσικῇ.* **Fortasse tamen praestat:** *Ἦ μέγ' ἦν τι χρῆμ' ἔθ' ἡ τρυγῳδοποιομουσική*, **sive** *Ἦν μέγ' ἄρα τι χρῆμ' ἔθ' ἡ τρ.* **ut versus trochaicus sit, quod numerorum genus saepe cum paeonicis copulatur, vid. Vesp. v. 1283. 1291. — Vs. 2** *ἡνίκα* **Porsonus et Elmsleius, cod. A** *ἠνί.* **ceteri** *ἥν.* **— Vs. 3** *ἐνομίζετ'* **scripsi, vulgo** *ἐνόμιζεν*, **Casaubonus** *ἐκόμιζεν*, **quod nescio cur probaverint homines docti.** *παραβεβλημένον* **cod. P** *παρακεκλημένον.* **Ceterum Cratetis locum, quem Aristophanes dicit tanto risu applausuque exceptum fuisse, vid. in Samiis Fr. I:** *Σκυτίνῃ ποτ' ἐν χύτρᾳ τάριχος ἐλεφάντινον Ἧψε ποντιὰς χελώνη πευκίνοισι κύμασιν*, **et quae praeterea frigide sane et subabsurde lusit ille comicus poeta. Satis autem superque Aristophanes indicat, suos aequales abiectis his dicteriis non contentos esse, sed altius et subtilius quid requirere.**

XVI.

Μήτε Μούσας ἀνακαλεῖν ἑλικοβοστρύχους
μήτε Χάριτας βοᾶν εἰς χορὸν Ὀλυμπίας·
ἐνθάδε γάρ εἰσιν, ὥς φησιν ὁ διδάσκαλος.

Hephaestio p. 73 Gaisf.: — *ἐν δὲ ταῖς δευτέραις* (libri *προτέραις*) *Θεσμοφοριαζούσαις καὶ κρητικοὺς πολλάκις ἐν μέσοις τοῖς τετραμέτροις παρέλαβε· Μήτε κτλ.* Non sine superbia quadam de se ipse loquitur poeta, aemulos vituperans, quippe qui saepe sed frustra Musarum Gratiarumque auxilium invocent. Satis probabiliter autem Fritzschius ad hunc ipsum locum rettulit duos alios versus, qui comoediae nomine omisso a Suida et Grammatico in Bekkeri Anecd. I p. 415 29 afferuntur: *Ἀπὸ ἀκροφυσίων λόγους ἐπιδεικνύναι· οἱονεὶ καινοὺς καὶ νεοποιήτους. Ἀριστοφάνης·*
Ῥήματά τε κομψὰ καὶ παίγνι' ἐπιδεικνύναι
πάντ' ἀπ' ἀκροφυσίων κἀπὸ κιναβευμάτων.
tanta enim et numerorum et argumenti similitudo est, ut vix ad aliam comoediam pertinere possint.

XVII.

Ἅμα δ' ἠπίαλος πυρετοῦ πρόδρομος.

Scholiasta Vesparum v. 1038: *Ἠπίαλος τὸ τοῦ πυρετοῦ κρύος. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις καὶ Θεσμοφοριαζούσαις· Ἅμα δ' ἠπίαλος κτλ.*

XVIII.

Pollux IX 69: *Ἐγὼ δὲ ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις Ἀριστοφάνους εἰρημένον Τὸ χαλκίον θερμαίνεται οὕτω πως ἤκουον, ὡς εἰς πότον εὐτρεπιζομένων τῶν γυναικῶν. ταυτὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Εὐπόλιδος Δήμοις ἐστὶν εἰρημένον.* Fritzschius scripsit *θερμαίνετε* p. 33, quemadmodum est in loco illo Eupolidis apud Athen. III p. 123 A: *Τὸ χαλκίον θέρμαινέ θ' ἡμῖν καὶ θύη πέττειν τινὰ Κέλευ', ἵνα σπλάγχνοισι συγγενώμεθα.* At non opus est ista

coniectura, alterum quoque satis recte dicitur, cfr. Antiatticista Bekkeri I p. 99 21: *Θερμαίνεσθαι. οὐ μόνον τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ τὸ λεβήτιον ἢ χαλκίον.*

XIX.

Scholiasta Platonis p. 370 ed. Bekk.: *Ἀγὼν πρόφασιν οὐ δέχεται, ἐπὶ τῶν φύσει ῥᾳθύμων καὶ ἀμελῶν, ἤτοι ἐπὶ τῶν μὴ προσιεμένων τοὺς λόγους τῶν προφασιζομένων. μέμνηται δὲ αὐτῆς — — καὶ Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις β΄.* **β΄ omittit cod. Clark.**

XX.

Photius p. 285 6 et Suidas: *Λύκος ἔχανεν· παροιμία. λέγουσι δὲ τὸν λύκον, ἐπειδὰν ἁρπάσαι τι βούληται, κεχηνότα παραγίνεσθαι ἐπ᾽ αὐτό. ὅταν οὖν μὴ λάβῃ ὃ προαιρεῖται, κατὰ κενοῦ αὐτὸν χανεῖν φασιν. ἐπὶ* (*ἐπὶ οὖν* **Suidas**) *τῶν συνελπιζόντων χρηματιεῖσθαι, διαμαρτανόντων δὲ λέγουσιν. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις β΄.*

XXI.

Antiatticista Bekkeri Anecd. p. 78 24: *Ἀμεινόνως. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.*

XXII.

Hesychius: *Βαρβός· μύστρον. ἐν Θεσμοφοριαζούσαις.* **si integrum est vocabulum.**

XXIII.

Aspasius ad Aristot. Eth. p. 58 A ed. Ald.: *Βαυκὸν — τρυφερόν, ὡς ὁ ποιητὴς Ἀραρὼς ἐν Καμπυλίωνι· Βαυκά, μαλακά, τερπνά, τρυφερά. Μετενηνέχθαι δ᾽ ἔοικεν τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν βαυκίδων, ὅ ἐστιν εἶδος ὑποδημάτων Ἰωνικῶν, οἷς αἱ Ἰάδες χρῶνται, οὗ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις μέμνηται.*

XXIV.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 58 32: *Διαλέξασθαι· Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.* **Eodem respicit**

Pollux II 125: Ὑπερίδης διειλεγμένος ἐπὶ ἀφροδισίων, Ἀριστοφάνης δὲ διαλέξασθαι ἔφη. et fortasse Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 37 4: Διαλέξασθαι, οὐ μόνον διαλεχθῆναι.

XXV.

Antiatticista Bekkeri Anecd. I p. 96 25: Ἐπανορθώσασθαι. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.

XXVI.

Photius p. 204 10 et Suidas: Λακωνίζειν· παιδικοῖς χρῆσθαι. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις β΄. Adde Photium p. 192 14: Κυσολάκων ὁ Κλεινίου· ὁ τῷ κυσῷ λακωνίζων· τὸ δὲ τοῖς παιδικοῖς χρῆσθαι λακωνίζειν ἔλεγον· Μελαίνῃ γὰρ Θησεὺς οὕτως ἐχρήσατο, ὡς Ἀριστοτέλης. Recte Meineke II 1 p. 200 corrigit Ἀριστοφάνης.

XXVII.

Athenaeus XIV p. 619 A: Καὶ τῶν πτισσουσῶν ἄλλη τις (ᾠδή), ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις καὶ Νικοχάρης ἐν Ἡρακλεῖ χορηγῷ.

Κ Ω Κ Α Λ Ο Σ.

Hanc comoediam unam ex ultimis esse docent veteres grammatici, vid. Argument. Pluti: Τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμῳδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συστῆσαι Ἀραρότα δι᾽ αὐτῆς τοῖς θεαταῖς βουλόμενος τὰ ὑπόλοιπα δύο δι᾽ ἐκείνου καθῆκε, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα. Verba δι᾽ αὐτῆς aperte falsa sunt, nam non Ararotis, sed suo nomine Plutum docuit, quod etiam firmat scholiasta ad v. 173: Δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἐν δευτέρῳ φέρεσθαι, ὃς ἔσχατος ἐδιδάχθη ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰκοστῷ ἔτει ὕστερον. licet in vita Aristoph. p. XXXVIII 5 ed. Inv. haec quoque fabula

Araroti tribuntur: *καὶ οὕτω μετήλλαξε τὸν βίον, παῖδας καταλιπὼν τρεῖς, Φίλιππον ὁμώνυμον τῷ πάππῳ καὶ Νικόστρατον καὶ Ἀραρότα, δι' οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον.* At ut vita illa turpiter interpolata est, ita etiam hic locus labem aliquam contraxit: perpendas enim totum locum accuratius et senties omnia temere esse perturbata: primum enim auctor ille vitae Aristophaneae tradit poetam fracta comoediae libertate et sumtu imminuto Cocalum docuisse, tum *rursus* licentia coercita et chori dignitate sublata Plutum edidisse, tum haec addidit: *ἐν τούτῳ τῷ δράματι συνέστησε τῷ πλήθει τὸν υἱὸν Ἀραρότα.* Haec prorsus inepta sunt: apparet auctorem huius vitae antiqua illa Pluti didascalia usum esse, et tamen, quamvis vel ipsa propemodum verba repetat, mirum dictu, prorsus contraria sibique adversantia referre: contendit enim bis comoediae licentiam circa illam aetatem refrenatam esse, contendit Cocalum priorem esse Pluto, et Plutum ultimam omnino fabulam ante obitum poetae, contendit Aristophanem per Plutum commendare voluisse filium, et ut ne hoc, novum sane et inauditum, in tenebris delitescat, denuo repetit, per Ararotem commissum esse Plutum. At facile hae quidem difficultates tolluntur: nam apparet temere interpolatum esse illum locum, cum quae lector aliquis multo post margini adscripsisset, per errorem irrepsissent: ita enim haec constituenda sunt:

Ἐγένετο δὲ καὶ αἴτιος ζήλου τοῖς νέοις κωμικοῖς, λέγω δὴ Φιλήμονι καὶ Μενάνδρῳ. ψηφίσματος γὰρ γενομένου χορηγικοῦ, ὥστε μὴ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν τινα, καὶ τῶν χορηγῶν οὐκ ἀντεχόντων πρὸς τὸ χορηγεῖν καὶ παντάπασιν ἐκλελοιπυίας τῆς ὕλης τῶν κωμῳδιῶν διὰ τούτων αὐτῶν, αἴτιον γὰρ κωμῳδίας τὸ σκώπτειν τινάς, ἔγραψε [κωμῳ-

Πάλιν δὲ ἐκλελοιπότος καὶ τοῦ χορηγεῖν τὸν Πλοῦτον γράψας εἰς τὸ διαναπαύεσθαι τὰ σκηνικὰ πρόσωπα καὶ μετεσκευάσθαι, ἐπιγράφει χοροῦ, φθεγγόμενος ἐν ἐκείνοις ἃ καὶ ὁρῶμεν τοὺς νέους ἐπιγράφοντας οὕτως ζήλῳ Ἀριστοφάνους.

δίας τινὰς] Κώκαλον, ἐν ᾧ εἰσάγει φθορὰν καὶ ἀναγνωρισμὸν καὶ τἄλλα πάντα ἃ ἐζήλωσε Μένανδρος. Ἐν τούτῳ δὲ δράματι συνέστησε τῷ πλήθει τὸν υἱὸν Ἀραρότα καὶ οὕτω μετήλλαξε τὸν βίον, παῖδας καταλιπὼν τρεῖς, Φίλιππον ὁμώνυμον τῷ πάππῳ καὶ Νικόστρατον καὶ Ἀραρότα. Τινὲς δὲ δύο φασί, Φίλιππον καὶ Ἀραρότα κτλ.	Δι᾽ οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον.

Iam optime omnia procedunt: auctor vitae, homo non indoctus, tradit eo tempore, quo comoediae licentia effrenata legibus restincta fuerit, Aristophanem necessitate coactum esse, ut eiusmodi argumenta eligeret, in quibus postea recentiores comici poetae elaboraverint: huius rei documentum Cocalum fabulam exhibet, quam quidem Aristophanes non suo, sed Ararotis filii nomine docuerit: non ita multo post poetam e vita decessisse tresque filios reliquisse. Haec et inter se apta atque congrua sunt et locupletium testium auctoritate firmantur: prorsus enim conveniunt cum ista didascalia. Iam vero postea imperitus homo, qui Plutum legerat repereratque ibi adnotatum, aliquando comoediae libertatem fractam esse et tunc Aristophanem docuisse Plutum, studuit his illa amplificare et supplere: sed ut ista inter se conciliaret, fingit denuo circumscriptam esse comoediam arctioribus finibus, et post Cocalum editum esse Plutum: post rursus, ubi Ararotis mentio facta est, margini adscripsit ista: δι᾽ οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον, utrumque additamentum cum irrepsisset, bis idem dixisse visus est auctor, quod quam sit absurdum, facile quilibet intelligit: iam eiectis istis additamentis integra omnia sunt. *)

---

*) Consimilis error est admissus in eadem vita supra p. XXXVII 3:

Cocalum autem prope ad novae comoediae poesin accessisse idem vitae auctor tradit etiam p. XXV 28: *Πρῶτος δὲ καὶ τῆς νέας κωμῳδίας τὸν τρόπον ἐπέδειξεν ἐν τῷ Κωκάλῳ, ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν λαβόμενοι Μένανδρός τε καὶ Φιλήμων ἐδραματούργησαν*, quod alius Grammaticus ibidem p. XXXIII etiam de Pluto perhibet: *ὁ μέντοι γε Ἀριστοφάνης μεθοδεύσας τεχνικώτερον τῆς μεθ' ἑαυτοῦ τὴν κωμῳδίαν, ἐνέλαμψεν ἐν ἅπασιν, ἐπίσημος ὀφθεὶς οὕτως, καὶ οὕτω πᾶσαν κωμῳδίαν ἐμελέτησε. καὶ γὰρ τὸ τούτου δρᾶμα ὁ Πλοῦτος νεωτερίζει κατὰ τὸ πλάσμα, τήν τε γὰρ ὑπόθεσιν οὐκ ἀληθῆ ἔχει καὶ χορῶν ἐστέρηται, ὅπερ τῆς νέας ἦρχε κωμῳδίας.* Itaque non est mirum, quod Clemens Alexandrinus Strom. VI p. 752 perhibet Philemonem hac fabula usum esse in Subditio: *Τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα Ἀραρότι τῷ Ἀριστοφάνους υἱεῖ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ὑπαλλάξας ἐν Ὑποβολιμαίῳ ἐκωμῴδησεν*, arguit hic locus nihil aliud, quam permagnam argumenti similitudinem inter utramque comoediam intercedere, ita ut alter ab altero poeta multa sit mutuatus: quod quo iure contendat Clemens, non possumus diiudicare, cum Philemonis fabulae memoria propemodum sit evanida. Non tamen ex hoc loco colligam, quod Meinekius Menand. p. XL arbitratur, Hypobolimaeum primam fuisse Philemonis fabulam et quasi exordium novae comoediae inde repetendum esse.

Et nomen quidem traxit fabula a Cocalo, Camiciorum rege, qui Daedalum profugum comiter excepit, eumque ab insidiis Minois defendit, quin ipsum Minoem in balneis aqua calida exstinxit, vid. Diodor. IV c. 77 sqq. Hygin.

τούτου χάριν ἐπῃνέθη καὶ ἐστεφανώθη θαλλῷ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας, ὃς νενόμισται ἰσότιμος χρυσῷ στεφάνῳ, εἰπὼν ἐκεῖνα ἐν τοῖς Βατράχοις·

Τὸν ἱερὸν χορὸν δίκαιον πολλὰ χρηστὰ τῇ πόλει
συμπαραινεῖν

[*Ὠνομάσθη δὲ ἀπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἔνδοξον, τὸ μέτρον τὸ Ἀριστοφάνειον.*] *Οὕτω δὲ γέγονε ἡ φήμη τοῦ ποιητοῦ κτλ.* quae inclusi, adscripta erant margini ab grammatico, ut indicaret tetrametros trochaicos Aristophanium vocari metrum.

c. 44 al. At vero in reliquiis fabulae admodum pauca reperiuntur, quae illuc possint referri, maximeque obscurum est, quo pacto id, quod Grammaticus dicit εἰσάγει φθορὰν καὶ ἀναγνωρισμὸν καὶ τἄλλα πάντα, ἃ ἐζήλωσε Μένανδρος, conveniat cum hoc argumento: videtur enim Aristophanes aut diversam prorsus famam secutus esse, aut ipse suo ingenio Minois Cocalique fata immutasse et finxisse.

I.

Πάρες, ὤ, κατέτριβεν ἱμάτια κἄπειτά πως
Φῴδας τοσαύτας εἶχε τὸν χειμῶν' ὅλον.

Erotianus p. 388 ed. Franz: Φῴδες· ἔστι μὲν ἡ λέξις Δωρική, καλοῦσι δὲ φῴδας τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς γινόμενα, μάλιστα δὲ ὅταν ἐκ ψύχους ἐν τῷ πυρὶ καθίσωσι, στρογγύλα ἐπιφλογίσματα. — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ (codex unus κολάκῳ) φησί· Παρέσο κατέτριβεν ἱμάτια. κἄπειτα πῶς φῴδας τοσαύτας εἶχε τὸν χειμώναυλον. Ultimum illud χειμώναυλον correxit Seidlerus, πάρες ὤ ego scripsi, quemadmodum est apud Euripidem in Bellerophonte Fragm. XVI: Πάρες, ὦ σκιερὰ φύλλας, ὑπερβῶ Κρηναῖα νάπη. Cfr. Aristoph. Vesp. v. 754. Male autem haec inter duas personas distribuunt: immo loquitur aliquis de Minois interfecti corpore, quem cum nescio quis in balneis exinctum esse ex pustulis coniiciebat, alter dicit Minoem propter detritum vestimentum per totam hiemem prope apud ignem consedisse. Φῴδες autem quid sit docet etiam Eustath. Iliad. p. 943: Καὶ φῴδες αἱ ἀπὸ φλογὸς φλύκταιναι, ὧν καὶ ὁ κωμικὸς μέμνηται. adde Phrynich. apud Bekker. Anecd. I p. 70 27. Maxime conferas Aristoph. Plut. v. 535: Πλὴν φῴδων ἐκ βαλανείου. ubi scholiasta: ἐκ βαλανείου δέ, διὰ τὸ τοὺς πένητας ἀποροῦντας ἐνδυμάτων διὰ τὸ ψῦχος ἐν βαλανείοις καθεύδειν καὶ ἐκ θέρμης ἢ ἀέρος αὐτοὺς ἐξιόντας παραχρῆμα προσβαλόντος φλυκταίνας ποιεῖν, quae satis hunc locum illustrant: videtur enim poeta Minoem tanquam mendicum aliquem induxisse; ita ut post caedem demum perpetratam pateret, quis esset.

II.

Ἀλλ' ἐστίν, ὦ πάτερ, κομιδῇ μεσημβρία,
ἡνίκα γε τοὺς νεωτέρους δειπνεῖν χρεών.

Athenaeus IV p. 156 B: *Καὶ ὁ καλὸς δ' Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ ἔφη· Ἀλλ' ἐστὶν κτλ.* **Vulgo** *ἡνίκα καὶ τούς.* **quod correxit Dindorfius.**

III.

Α. Ἡ λοιδορία τις ἐγένεθ' ὑμῖν; Β. πώμαλα·
οὐδ' εἶπον οὐδέν.

Harpocratio: *Πώμαλα· ἀντὶ τοῦ οὐδαμῶς. — πολὺ δέ ἐστιν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ. Ἀριστοφάνης Λοιδορία κτλ.* **Suidas:** *Πώμαλα· κεῖται — παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Κωκάλῳ. δεῖ δὲ ἀναγινώσκειν ὑφ' ἓν πώμαλα.* **Vs. 1 Toupius in Emend. II p. 93** *ἢ λοιδορία* **vel** *διαλοιδορία,* **scripsi** *ἦ λοιδ.* **deinde codd. Med. B. C. G.** *ἐγέννηθ' ἡμῖν.* **— Vs. 2 vulgo** *οὐδὲν εἶπον οὐδενί.* **sed B. C. G.** *οὐδὲ εἶπον,* **B** *οὐδενίν.* **C** *οὐδέν.* **Probabiliter autem Fritzschius v. 2 supplevit:** *Οὐδ' εἶπον οὐδὲν πρὸς σὲ κῦρον, ὦ γύναι.* **apud Hesychium enim legitur, s. v.** *κῦρον. Κῦρον· Οὔτ' εἶπον οὐδὲν πρὸς σὲ κῦρον, ὦ γύναι. σοὶ ἀνῆκον, εἰς σὲ τεῖνον.*

IV.

Ἐκδότω δέ τις
καὶ ψηφολογεῖον ὧδε καὶ δίφρω δύο.

Photius p. 658 14: *ὧδε· οὐ μόνον τὸ οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνθάδε, ὡς ἡμεῖς — Ἀριστοφάνης Κωκάλῳ· Ἐκδότω δέ τις καὶ ψηφολογίον κτλ.* **Eadem Suidas v.** *ὧδε,* **ubi** *ψηφολόγον.*

V.

Κοφίνους δὲ λίθων ἐκέλευες
ἡμᾶς ἱμᾶν ἐπὶ τὸν κέραμον.

Pollux VII 162: *Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τέγος οὐ μόνον οἱ νῦν κέραμον ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἂν ἐοίκοι*

καλεῖν εἰπὼν ἐν Κωκάλῳ Κοφίνους δὲ λίθων ἐκέλευον ἡμᾶς ἐπὶ τὸν κέραμον. Cod. Kuhnii et Iungermanni *ἐοίκοι καλεῖν εἰπὼν ἐν κωλάκῳ* (cod. Iungerm. *Κωκάλῳ*) *κοφίνους δὲ κάλων ἐκέλευες ἡμᾶς ἐπὶ τῶν λίθων κεκέραμον.* recte Kuhnius desiderari verbum *ἱμᾶν* intellexit, at nos debebat *ἡμᾶς* eiicere, elapsum est illud vocabulum, itaque utrumque scripsi. Ceterum cfr. Phrynichum Bekkeri Anecd. I p. 47 18 *Κέραμον, ὡς ἡμεῖς, τὸν ἐπὶ τοῦ στέγους.*

VI.

Ἤμουν ἄγριον
βάρος· ἤγειρεν γάρ τοί μ' οἶνος
μὴ συμμιχθεὶς Ἀχελῴῳ.

Macrobius Saturnal. V 18: „Apud quos (Graecos) proprie in aquae significationem ponebatur Achelous. neque id frustra. nam caussa quoque eius rei cum cura relata est. Sed priusquam caussam proponam, illud antiquo poeta teste monstrabo, hunc morem loquendi pervagatum fuisse ut Acheloum pro quavis aqua dicerent. Aristophanes vetus comicus in comoedia Cocalo sic ait, *ἤμουν ἄγριον βάρος. ἤτειρεν γάρ τοί μ' οἶνος οὐ μιγεὶς πόμ' Ἀχελῴῳ.* gravabar, inquit, vino, cui aqua non fuisset admixta, id est mero." Dindorfius existimavit esse glyconeos *Ἤμουν ἄγριον βάρος· Κἄτειρε γὰρ οἶνος οὐ Μιγεὶς Ἀχελῴῳ.* quae coniectura minus probabilis videtur, restitui igitur anapaestos.

VII.

Athenaeus XI p. 478 D: *Κοτύλη· Ἀριστοφάνης Κωκάλῳ· Ἄλλαι ὑποπρεσβυτέραι γρᾶες Θασίου μέλανος μεστὸν κεραμενομέναις κοτύλαις μεγάλαις ἔγχεον ἐς σφέτερον δέμας οὐδὲν ἄκοσμον, ἔρωτι βιαζόμεναι μέλανος οἴνου ἀκράτου.* Satis audacter hunc locum conformavit Dindorfius, qui magna ex parte Toupii secutus coniecturas Emend. II p. 94 has composuit tetrametrorum anap. reliquias: — *Ἄλλαι Ὑποπρεσβυτέραι γρᾶες Θασίου μέλανος μεστὸν * * Κεραμενομέναις κοτύλαις*

μέγαλαις σφέτερον δέμας οὐδένα κόσμον. At illud apparet non tam delenda esse ista, quod visum Dindorfio, quam plura excidisse, ita ut sententiarum ordo prorsus sit perturbatus, nec facile restitui possit: valde tamen displicet illud *κεραμενομέναις κοτύλαις μεγάλαις*, nescioque an scribendum sit: *κεραμενόμεναι κοτύλας μεγάλας*, quemadmodum dixit Pherecrates in Tyrannide Fragm. I de mulierum vinositate: *Εἶτ' ἐκεραμεύσαντο τοῖς μὲν ἀνδράσιν ποτήρια — Σφίσι δέ γ' αὐταῖσιν βαθείας κύλικας.*

VIII.

Zenobius VI 47: *Χρυσὸς ὁ Κολοφώνιος· μέμνηται ταύτης Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ. εἴρηται δὲ παρόσον οἱ Κολοφώνιοι τὸν κάλλιστον χρυσὸν ἐργάζεσθαι νομίζονται.*

IX.

Hesychius: *Ἰπνός· — Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Κωκάλῳ καὶ τὸν κοπρῶνα οὕτως εἶπεν.* Pertinet huc Pollux V 91: *τὸν δὲ κοπρῶνα καὶ ἰπνὸν Ἀριστοφάνης καλεῖ.*

X.

Stephanus Byz. in v. *Κόρινθος, — καὶ κορινθιάζομαι τὸ ἑταιρεῖν ἀπὸ τῶν ἐν Κορίνθῳ ἑταιρῶν. ἢ τὸ μαστροπεύειν. Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ.*

XI.

Gellius XIX 13: „*Νάνους* enim Graeci vocaverunt brevi atque humili corpore homines, paulum supra terram exstantes, idque ita dixerunt adhibita quadam ratione etymologiae cum sententia vocabuli competente, et, si memoria, inquit (Apollinaris), mihi non labat, scriptum hoc est in comoedia Aristophanis, cui nomen est *ἀκαλές*." Recte Brunkius *Κώκαλος*, codd. *ἀκαλές, ἀκλαής, ἀκλαιής, ἀκλανές.*

XII.

Pollux IV 187: *Καὶ στραγγουρία, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ.* Sic recte cod. Falkenb., vulgo comoediae nomen deest. Eadem vox legitur in Vesp. 810.

ΛΗΜΝΙΑΙ.

Ut Euripidis Hypsipylen exagitaret Aristophanem hanc fabulam scripsisse coniicit Dindorfius, at penitus abiicienda est futilis ista opinio comicos poetas, ut tragoediam aliquam reprehenderent, integrum drama composuisse nihilque antiquius habuisse, quam ut hoc vel illud a tragico poeta perverse dictum facete luderent: quin Aristophanes fabula illa, quae est de Hypsipyle et Lemniis mulieribus est usus, tanquam involucro quodam, quo altius aliquod et sublimius consilium in medium proferret: sed quae est comicae artis natura, fieri non potuit, quin et in ipsa fabula, qualis erat ab antiquis tradita, et in tragicis poetis, qui in consimili elaboraverant argumento, multa haut inficete exagitaret Aristophanes. Et quod Dindorfius Euripidis Hypsipylen confert, prorsus falsum est, quandoquidem Euripidis tragoedia mortem Archemori ab Hypsipyle nutrice deserti continebat, vid. Plutarch. consol. ad Apoll. p. 110 et Sympos. IV 1 p. 664 F maximeque Apollodor. III 6: *αἰσθόμεναι γὰρ αἱ Λήμνιαι ὕστερον Θόαντα σεσωσμένον, ἐκεῖνον μὲν ἔκτειναν, τὴν δὲ Ὑψιπύλην ἀπημπόλησαν, διὸ πραθεῖσα ἐλάτρευε παρὰ Λυκούργῳ. δεικνυούσης δὲ τὴν κρήνην ὁ παῖς ἀπολειφθεὶς ὑπὸ δράκοντος διαφθείρεται κτλ.* At vero Argonautarum Lemni adventum et Aeschylus et Sophocles tractaverant, vid. schol. Apoll. Rhod. I 773: *Ὅτι δ' ἐμίγησαν οἱ Ἀργοναῦται ταῖς Λημνίαις Ἡρόδωρος ἱστορεῖ. Αἰσχύλος δ' ἐν Ὑψιπύλῃ ἐν ὅπλοις φησὶν αὐτὰς ἐπελθούσας χειμαζομένοις τοῖς Ἀργοναύταις, μέχρις οὗ ὅρκον ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἀποβάντας μίσγεσθαι αὐταῖς· Σοφοκλῆς δὲ ἐν Λημνίαις καὶ μάχην ἰσχυρὰν αὐτὰς συνάψαι φησίν.* At quid potissimum spectaverit poeta arguit Fr. VII:

Καὶ τὴν κρατίστην δαίμον', ἧς νῦν θερμός ἐσθ' ὁ βωμός.

quod ad Bendin referendum esse docent grammatici: arguit autem hic versus tunc, cum poeta docuerit hanc fabulam, quam maxime Bendidis, Thraciae deae, religionem ferbuisse: contra hanc igitur Atheniensium in novis barbarisque religionibus admittendis levitatem, quae non minus quam impia mentis arrogantia polluebat et dissipabat sacra, Aristophanes Lemnias videbitur scripsisse; qui cum Argonautas Thraciae deae sacra facientes induxit, Atheniensibus foedae superstitionis, qua ipsi tenebantur, clarissimam exhibuit imaginem; ipsa autem illa fabula de Argonautarum cum Lemniis convictu satis opportuna fuit ad libidines Atheniensium, quae nocturnis Bendidis pervigiliis effrenate dominabantur, perstringendas. Tempus, quo fabula acta sit, definire difficillimum, cum aetatis notae, si a Dorilli dubia memoria discesseris, nullae reperiantur. Bendidis autem religio iam dudum apud Athenienses recepta, vide quae dixi in Comm. p. 74 sq. docuitque eodem consilio Cratinus Thressas circa Olymp. LXXXIV 2, vid. ibid. p. 79. At Aristophanis aetate videtur subito illa superstitio aucta et firmata esse, quod quidem accidisse puto eo tempore, in quod Siciliensis expeditio cadit: nullum enim unquam fuit tempus quo et impietas et superstitio vehementius Atheniensium perturbaverint animos. Olim quidem statui Olymp. LXXXIV publica auctoritate sancita esse Bendidia, atque ad eandem aetatem referebam diem, quo Plato fingit colloquium de re publica institutum esse: at quae nuper Boeckhius in indice Lectt. Berol. 1839 de hac re disseruit, iam multo probabilia arbitror, licet nondum omnes sublatae videatur difficultates: sed de his disserere longum est. Is igitur docuit colloquium illud non post Olymp. XCII 2—4 peroratum fingi, et Bendidia, quae Plato dicit tunc primum celebrata esse (*κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅ τε νῦν πρῶτον ἄγοντες*), necessario in idem tempus incidere. Iam igitur consentaneum est Bendidis religionem, quae primum clam se insinuavisset in vulgi

animos (et tunc quidem Cratinus Thressas docuit), mox gliscente superstitione publica auctoritate confirmatam esse: itaque ad illud ipsum tempus refero Aristophanis Lemnias.

I.

Λῆμνος κυάμους τρέφουσα ταχεροὺς καὶ καλούς.

Athenaeus VIII p. 366 E: *Πρὸς ταῦτα ἀπαντήσας ὁ Ζωΐλος ἔφη, Ἀριστοφάνης, ὦ οὗτος, ἐν Λημνίαις τὸ ταχερὸν ἔταξεν ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ, λέγων οὕτως· Λῆμνος κτλ.* Versus fortasse e prologo quasi quodam petitus, in quo poeta Lemniarum mulierum facinus exposuit: eodem pertinent subsequentia fragmenta.

II.

Ἐνταῦθα δ' ἐτυράννευεν Ὑψιπύλης πατὴρ
Θόας, βραδύτατος ὢν ἐν ἀνθρώποις δραμεῖν.

Ammonius p. 138 ed. Valk.: *Τύραννον οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ βασιλέως ἔτασσον — Ἀριστοφάνης ἐν Λημνίαις· Ἐνταῦθ' ἐτυράννευεν κτλ.* Interposui particulam *δέ*, Brunkius *ἐτυράννευέν ποθ' Ὑψιπύλης*, idem *βράδιστος*, pro vulg. *βραδύτερος*, scripsi *βραδύτατος*. At quod deinde legitur *τῶν ἐν ἀνθρώποις*, ferri nullo pacto potest, scripsi igitur *ὢν ἐν ἀνθρώποις*. Non illepide autem Aristophanes, cum Thoantem tardissimum omnium appellat nomenque hominis ingenio convenire negat, tragicorum consuetudinem ridet, qui omen quasi quoddam in ipso nomine indagare solebant, quemadmodum fecit Euripides in hoc ipso vocabulo Iphig. Taur. 31: *Οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος Θόας, ὃς ὠκὺν πόδα τιθεὶς ἴσον πτεροῖς Ἐς τοὔνομ' ἦλθε τῆς ποδωκείας χάριν,*

III.

Τοὺς ἄνδρας ἀπεχρήσαντο τοὶς παιδοσπόρους.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 423 32: *Ἀπεχρήσαντο, διεχρήσαντο, ἀπέκτειναν. Λημνίαις Ἀριστοφάνης·*

Τοὺς ἄνδρας κτλ. Eadem Suidas *ἀπεχρ.* et omisso comoediae nomine Etymolog. M. p. 124 27. Adde Polluc. IX 153.

IV.

Ἀνδρῶν ἐπακτῶν πᾶσα γάργαρ' ἐστία (δέδεκται).

Scholiasta Aristoph. Acharn. v. 3 et Suidas s. v. *Ψαμμοκοσιογάργαρα. — καὶ τὰ γάργαρα δὲ ἐπὶ πλήθους ἐτίθετο ὡς ἐν Λίμναις* (Suidas *Λήμναις*, correxit Küster). *Ἀνδρῶν ἐπακτῶν πᾶσα γάργαιρ' ἐστία.* Toupius Emend. in Suid. VIII p. 400: *πᾶσ' ἐγάργαιρ' ἐστία*, at imperfectum ferri vix potest, cum ipsum Argonautarum adventum repraesentatum esse veri sit simillimum: itaque olim correxeram *πᾶσα γαργαίρει στόα*, vel *πᾶσα γαργαίρει πόλις*, quemadmodum Cratinus dixit ibid.: *Ἀνδρῶν ἀρίστων πᾶσα γαργαίρει πόλις.* At vero scholiasta ille potius substantivi *γάργαρα* usum exemplo aliquo firmaturus est, itaque hoc restitui, addito *δέδεκται*, quod facile potuit elabi, sicuti statim ex Aristomenis Boethis haec affert: *Ἔνδον γὰρ ἡμῖν γάργαρα*, quae integra servavit Macrobius V 20: *Ἔνδον γὰρ ἡμῖν ἐστὶν ἀνδρῶν γάργαρα.* Similiter dixit Alcaeus in Comodotragoedia ibid.: *Ὁρῶ δ' ἄνωθεν γάργαρ' ἀνθρώπων κύκλῳ* et tragicus apud scholiastam: *χρημάτων τε γάργαρα*, at *γαργαίρειν* ex Sophrone et Cratino idem profert.

V. VI.

Οὐ κρανίον λάβρακος, οὐχὶ κάραβον πρίασθαι,
οὐκ ἔγχελυν Βοιωτίαν, οὐ γλαῦκον, οὐχὶ θύννου
ὑπογάστριον.

Athenaeus VII p. 311 C: *Καὶ Ἀριστοφάνης — ἐν δὲ Λημνίαις* (codd. AB *Λήμναις*)· *Οὐ κρανίον λάβρακος οὐχὶ κάραβον πρίασθαι, ὡς διαφόρου ὄντος τοῦ τῶν λαβράκων ἐγκεφάλου, καθάπερ καὶ τοῦ τῶν γλαύκων.* Itaque non dubitavi alterum fragmentum, eodem plane numero comprehensum, statim subiungere: legitur autem apud Athenaeum

VII p. 302 D: *Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ ἰχθύος τούτου τὰ ὑπογάστρια, ὡς καὶ Εὔβουλός φησιν ἐν Ἴωνι — Ἀριστοφάνης Λημνίαις· Οὐκ ἔγχ. κτλ.* Adde ibid. p. 299 B: *ὁ γοῦν Ἀριστοφάνης — καὶ ἐν Λημνίαις· Ἔγχελυν Βοιωτίαν.*

VII.

Καὶ τὴν κρατίστην δαίμον᾽ ἧς νῦν θερμός ἐσθ᾽ ὁ βωμός.

Suidas *Ὧι* (sic recte Iunius pro vulg. *ὧ*) *νῦν θερμοὶ βωμοί. ἐπὶ τῶν διὰ χρόνου σπουδῆς τυγχανόντων· Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Λημνίαις· Τὴν κρατ. κτλ. δηλοῖ δὲ ὅτι ἀεί τινες παρὰ Ἀθηναίοις ξένοι θεοὶ ἐτιμῶντο.* Recte Porsonus Praef. ad Hecub. p. XLII addidit *καί.* Respicit huc Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 29 33: *Βωμὸς θερμός· λέγεται μὲν ἐπὶ τῶν θερμῶς εὐδοκιμούντων ἔν τινι, μετείληπται δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν, ὧν διὰ τὸ θρησκεύεσθαι περιττῶς θερμοί εἰσιν οἱ βωμοί.* Bendin autem dici *κρατίστην δαίμονα* ostendit Fr. VIII.

VIII.

Photius p. 251 7: *Μεγάλην θεόν· Ἀριστοφάνης ἐν Λημνίαις· ἴσως τελβαιναν· Θρᾴκιον γάρ.* emendatius eadem exhibet Hesychius: *Μεγάλην θεόν· Ἀριστοφάνης ἔφη τὴν Βένδιν. Θρᾳκία γὰρ ἡ θεός.* Comparant praeterea Stephanum Byz. v. *Λῆμνος.*

IX.

Ἀλλ᾽ ἀρτίως κατέλιπον αὐτὴν σμωμένην
ἐν τῇ πυέλῳ.

Pollux VII 166: *Εἰκότως δ᾽ ἂν βαλανείῳ προσάγοιτο καὶ τὸ ἐν ταῖς Λημνίαις ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰρημένον· Ἀλλ᾽ ἀρτίως κτλ.* Dicit fortasse servus de Hypsipyle hera.

X.

Ἕως νεαλὴς ἐστιν αὐτὴν τὴν ἀκμήν.

Photius p. 290 16: *Νεαλής· ἐκτείνεται τὸ ᾱ. Ἀριστοφάνης Λημνίαις· Ἕως — Μένανδρος.* Eodem respicit

Phrynichus Bekkeri I p. 52 19 loco quamvis lacero: *Νεαλές· παρὰ τὸ ἁλές, ὁ σημαίνει τὸ ἀθρόον, τὸ νεωστὶ γεγενημένον καὶ συνενηνεγμένον. τὸ γὰρ συνελθεῖν καὶ συναλισθῆναι ταὐτόν. Ἀριστοφάνης τὸ νεαλὲς* . . . . **fortasse addendum** *ἐπὶ τοῦ νέου καὶ ἀκμάζοντος τέθεικε.* **et sic dixit Xenophon Cyrop. VIII 6. at** *recens captum* *νεαλὴς* **dixit Demosthenes, vid. Harpocrat.** *Νεαλής. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστογείτονος, εἰ γνήσιος. ὁ νεωστὶ ἑαλωκὼς οὕτως ἐλέγετο κατὰ μεταφορὰν τὴν ἀπὸ τῶν ἰχθύων.* **at improbarunt hoc atticistae, vid. Antiatticista Bekkeri I p. 139.**

XI.

Ἡ καρδιώττεις; ἀλλὰ πῶς χρῆσται ποιεῖν.

Suidas v. *χρή. Λέγουσι δέ ποτε καὶ χρῆσθαι ἀντὶ τοῦ δεῖ. Φερεκράτης Λήροις — Ἀριστοφάνης Λημνίαις· Ἡ καρδία τε τίς; ἀλλὰ πῶς χρῆσθαι ποιεῖν.* **Priora emendavit Dobraeus,** *χρῆσται* **scripsit Dindorfius, quem vid. ad. Soph. Cod. Col. v. 504.**

XII.

Πεντελίθοισί θ' ὁμοῦ λεκάνης παραθραύσμασι.

Pollux IX 126: *Τὸ δὲ ῥῆμα τὸ πεντελιθίζειν ἐστὶν ἐν τοῖς Ἑρμίππου Θεοῖς· τὸ δὲ ὄνομα πεντέλιθα ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Λημνίαις· Πεντελίθοισι κτλ. γυναικῶν δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἡ παιδιά.* **Iungermannus** *παραθραύσμασι,* **vulgo** *παραθραίμασι,* **fortasse in fine addendum** *παίζειν.*

XIII.

Αἱ γυναῖκες τὸν Δόριλλον φραγνύωνται.

Etymol. M. p. 283 45: *Δορίαλλος· λέγεται καὶ δόριλλος. Ἀριστοφάνης Αἱ γυναῖκες τὸν δορίαλλον φράγνυνται. ἔστι δὲ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ἐφ' ὕβρει τραγῳδοποιοῦ Δορίλλου. ἢ παρὰ τὸ δείρειν τὸ τυπτόμενον, ἢ τὸ τιλλόμενον τὰς τρίχας καὶ οἱονεὶ ἐκδερόμενον. οὕτω γὰρ πάλαι ἐψί-*

Pollux X 33: *Καλεῖται δὲ τὸ κλινίδιον καὶ κλιντήριον, ὡς ἐν Διονανάγῳ Ἀριστοφάνης ἔφη· Τί με ὦ πονηρὲ ἐξορίζεις ὥσπερ κλιντήριον.* quod correxi, nisi forte praeterea legendum *ἐκκορίζεις*.

ΝΕΦΕΛΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙ.

Nubes priores quibus in rebus a posterioribus discrepent explanare longum est, itaque hanc disputationem in aliud tempus reieci: illud tantum addo locum Vesparum v. 1037, quem vulgo huc referunt, non ad hanc comoediam pertinere, sed ad Holcades, de qua re dicitur infra. Platonis autem aliorumque auctorum locos, qui priores respiciunt Nubes, examinabo commodiore loco. Scripsit de hac comoedia Fritzschius in Quaest. Aristoph. I p. 111 sqq.

I.

Ἐς τὴν Πάρνηθ' ὀργισθεῖσαι φροῦδαι κατὰ τὸν Λυκάβηττον.

Photius p. 398 11: *Πάρνης· τὸ ὄρος. θηλυκῶς· Ἐς τὴν Πάρνηθ' — Ἀριστοφάνης Νεφέλαις καὶ ἑξῆς.* Quod in codice est *ἐστὶν* recte emendavit Naekius ad Choerilum p. 58. Dicuntur haec de choro Nubium, quae procul e conspectu recedunt, cfr. Fritzschius p. 159 sqq. Quod autem Photius addit *καὶ ἑξῆς*, indicare videtur etiam in subsequentibus Parnethis mentionem factam esse, ceterum cfr. Nubes II v. 322: *Βλέπε νυν δευρὶ πρὸς τὴν Πάρνηθ'· ἤδη γὰρ ὁρῶ κατιούσας Ἡσυχῇ αὐτάς.*

II.

Κείσεσθον, ὥσπερ πηνίω, κινουμένω.

Photius p. 428 27 et Suidas s. v. *πηνίον· ζῷον ὅμοιον κώνωπι· Ἀριστοφάνης Νεφέλαις· Κείσεσθον ὥσπερ π. κ.*

(Suidas *βινουμένῳ*) *ἀντὶ τοῦ ξηροί· σκώπτει γὰρ τοὺς περὶ Χαιρεφῶντα εἰς ξηρότητα καὶ ἀσθένειαν· ὅτι δὲ κώνωπος εἶδός ἐστι Σπεύσιππος ἐν τῷ β' τῶν ὁμοιοτήτων φησὶν οὕτως· Πηνίον· ἐμπίς, κώνωψ.* Videtur poeta Chaerephonti foedum amorem opprobrio vertisse, et fortasse una cum Chaerephonte exagitavit in illo versu Socratem. Quemadmodum autem grammatici dicunt hic potissimum imbecillam et attenuatam Chaerephontis speciem notari, ita eodem nomine ridetur ille in Vespis v. 1413: *Καὶ σὺ δή μοι Χαιρεφῶν Γυναικὶ κλητεύων ἔοικας θαψίνῃ, Ἰνοῖ κρεμαμένῃ πρὸς ποδῶν Εὐριπίδου.* Ita enim corrigo, vulgo *κλητεύειν* legitur, at sic pistrix ista compararetur cum Ino Euripidis, cuius speciem Chaerepho referebat. Et nescio an poeta eum in Nubibus I vocaverit *πύξινον*, siquidem scholiasta Vesparum dicit: *Χαιρεφῶντα δὲ τὸν πύξινον, τὸν Σωκράτους ἑταῖρόν φησι· πάλιν δ' αὐτὸν εἰς ὠχρότητα διαβάλλων εἰσάγει μαρτυροῦντα τῇ ἀρτοπώλιδι.* quod vix ad aliam, quam ad hanc comoediam potest referri. Et Socrati quoque pallorem obiecerat in priore comoedia, quod indicat schol. Vesp. v. 1048, quamvis ille in ceteris erraverit: *πέρυσι γὰρ τὰς Νεφέλας ἐδίδαξεν, ἐν αἷς τοὺς περὶ Σωκράτην ἐκωμῴδησεν, ἠπιάλους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν, ὡς ὠχρότητα περισκώπτων.*

III.

Μηδὲ στέψω κοτυλίσκον.

Athenaeus XI p. 479 C: *Κοτυλίσκος δὲ καλεῖται ὁ ἱερὸς τοῦ Διονύσου κρατηρίσκος. καὶ οἷς χέονται οἱ μύσται, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Θυατειρηνός, παρατιθέμενος τὸ ἐκ Νεφελῶν Ἀριστοφάνους· Μηδὲ κτλ.* Fritzschius p. 148 sq. *κοτυλίσκους* scripsit et ad Eleusinia mysteria retulit.

IV.

Scholiasta Pacis v. 348: *Φορμίων — αὐτοῦ μέμνηται ὁ κωμικὸς ἐν Ἱππεῦσι καὶ Νεφέλαις καὶ Βαβυλωνίοις.*

V. VI.

Antiatticista Bekkeri p. 98 1: *Ζυμήσασθαι· Ἀριστοφάνης Νεφέλαις.* Fritzschius p. 168 *ζημιώσασθαι* scripsit, fortasse recte. — Idem p. 105 2: *Κόλασμα· Ἀριστοφάνης Νεφέλαις.*

VII.

Scholiasta Pac. 91: *Ἔφη δὲ καὶ ἐν ταῖς Νεφέλαις μετεωρολέσχας τοὺς φιλοσόφους, ὅτι τὰ οὐράνια περινοοῦσιν.* Dubium tamen hoc, nam fortasse grammaticus ille non tam verbum, quam ipsam rem notavit, et propter illud studium similiter castigantur Socratici in Nubibus II, veluti v. 360 al.

VIII.

Diogenes Laertius II 18: *Ἐδόκει δὲ (Σωκράτης) συμποιεῖν Εὐριπίδῃ, ὅθεν — καὶ Καλλίας Πεδήταις, Ἀριστοφάνης Νεφέλαις· [Εὐριπίδης δ' ὁ τὰς τραγῳδίας ποιῶν Τὰς περιλαλούσας οὗτός ἐστι τὰς σοφάς.]* Sane illi versus non sunt Aristophanis ex Nubibus, sed Teleclidae ex Hesiodis (cfr. Meineke II 1 p. 372) at veri tamen simile est etiam Aristophanem in hac comoedia eo nomine Socratem vexavisse.

IX.

Suidas: *Οὐ μετὸν αὐτῷ· ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐξόν. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις.* Fortasse verum est, quod Dindorfius p. 19 censet, Suidam ex pravo errore haec Nubibus tribuisse, in Ecclesiazusis v. 667 legitur: *Πῶς γὰρ κλέψει, μετὸν αὐτῷ.*

X.

Πῶς οὐ δέχονται δῆτα τῇ νουμηνίᾳ
ἀρχαὶ τὰ πρυτανεῖ', ἀλλ' ἕνῃ τε καὶ νέᾳ;
B. Ὅπερ οἱ προτένθαι γὰρ δοκοῦσί μοι παθεῖν,
ἵν' ὡς τάχιστα τὰ πρυτανεῖ' ὑφελοίατο,
διὰ τοῦτο προὐτένθευσαν ἡμέρᾳ μιᾷ.

Athenaeus IV p. 171 C: *Μήποτε δὲ καὶ ὃν καλοῦσι νῦν Ῥωμαῖοι προγεύστην τότε οἱ Ἕλληνες προτένθην ὠνόμαζον, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν προτέραις Νεφέλαις διὰ τούτων· Πῶς οὐ κτλ.* At leguntur hi versus in superstite fabula v. 1196 sqq. itaque sane Athenaeus videtur in fabulae nomine erravisse.

Ν Η Σ Ο Ι.

Veteres criticos dubitavisse Aristophanis an Archippi haec esset comoedia, indicavi supra. conferatur praeterea Pollux IX 89: *ἐγὼ δ' εὗρον ἐν ταῖς Νήσοις Ἀριστοφάνους, εἰ μὴ ὑποπτεύεται τὸ δρᾶμα ὡς Ἀριστοφάνους οὐ γνήσιον.* Aliis tamen in locis Pollux auctoritate huius fabulae tanquam germanae utitur, neque ceteri grammatici, qui aliquid hinc petierunt, dubitasse videntur: in ipsis autem fabulae reliquiis, quae sane exiguae sunt, nihil reperias, quod Aristophane indignum sit: itaque haec quidem quaestio in medio relinquenda est. Iam summam totius comoediae facile perspicias ex longiore Fragm. I, quod satis superque indicat poetam hic quoque pacis amorem civibus commendavisse et agricolarum proborumque civium causam contra viros populares egisse: confirmaturque haec coniectura etiam reliquis fragmentis. Tempus autem, quo fabula sit acta, vix satis certo definias, quandoquidem aetatis aequaliumque notationibus fere carent reliquiae: non tamen videtur ante Ol. XCI acta esse: nam inde ab illa aetate inclaruit Archippus, vid. Hist. crit. com. p. 205, cui temere et prorsus contra temporum rationem veteres criticos hanc comoediam vindicasse parum est consentaneum: neque vero post Euclidis annum docta est comoedia; documento est fabulae argumentum et chori ratio et indoles prorsus ad antiquam comoediam accommodata, vid. Fr. III. Induxit enim poeta in scenam *Insularum* chorum, quemadmodum Eupolis in *Πόλεσιν* Urbes cum Atheniensibus societate iunctas adhibuit. Insulae enim

maris Aegaei, in quibus omnis vis et robur Atheniensium principatus positum erat, durissima usae conditione (nam quod Euphemus Atheniensis apud Thucyd. VI 85 dicit: *καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ συμμάχους, ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι, ἐξηγούμεθα Χίους καὶ Μηθυμναίους νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως συμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους*, id speciosius, quam verius dictum, maximeque ad minores insulas referendum est) statim post Siciliensem calamitatem ab Atheniensium societate defecerunt, ut Chius, Rhodus, Andrus, Euboea, aliae, propemodum omnes novas res moliebantur, ut Corcyra, Lesbus. At cum Alcibiades, qui defectionis auctor et princeps fuerat, in gratiam Atheniensium rediisset, insignesque victorias de Lacedaemoniis reportasset, etiam socii plerique sub potestatem Atheniensium redacti, neque vero meliorem quam antea fortunam experti sunt, quin Athenienses qua erant levitate superbiaque graviora etiam onera sociis imposuerunt, quod Olymp. XCII factum est. Circa illud igitur tempus poeta hanc fabulam docuisse videtur, in qua auctor fuit popularibus, ut secundam fortunam aequo ferrent animo pacisque tranquillitatem belli dubiae fortunae praeferrent, neve insulas superbia ad defectionem cogerent.

I.

Ὦ μῶρε, μῶρε, πάντα ταῦτ' ἐν τῷδ' ἔνι·
Οἰκεῖν μὲν ἀργὸν αὐτὸν ἐν τῷ γηδίῳ
ἀπαλλαγέντα τῶν κατ' ἀγορὰν πραγμάτων,
κεκτημένον ζευγάριον οἰκεῖον βοοῖν,
ἔπειτ' ἀκούειν προβατίων βληχωμένων,
τρυγός τε φωνὴν εἰς λεκάνην ὠθουμένης,
ὄψῳ τε χρῆσθαι σπινιδίοις τε καὶ κίχλαις,
καὶ μὴ περιμένειν ἐξ ἀγορᾶς ἰχθύδια
τριταῖα, πολυτίμητα, βεβασανισμένα
ἐπ' ἰχθυοπώλου χειρὶ παρανομωτάτῃ.

Stobaeus LX 7 vol. II p. 405: *'Αριστοφάνους Νήσων.* cod. Paris. *νησσῶν*, unde Dindorf. parum caute *Φοινισσῶν* coniecit. Vs. 1 *ἐν τῇδε* i. e. *ἐν Εἰρήνῃ*, nam Stobaeus in illo capite de Pacis commodis agit. — Vs. 2 legebatur *οἰκεῖν μὲν ἐν ἀγρῷ τοῦτον*, at *ἐν ἀγρῷ* cum subsequatur *ἐν τῷ γηδίῳ* vix potest ferri, pronomen autem *τοῦτον* prorsus incommodum est, itaque scripsi *ἀργὸν αὐτόν*, namque hoc poeta inter summa pacis commoda refert, quod civibus iam liceat, otiosos ipsos ruri vitam degere, procul a militia et a forensibus negotiis calumniisque, quibus maxime obnoxia erat agricolarum multitudo, belli calamitatibus in urbis angusta moenia compulsa: itaque poeta adiungit illa: *ἀπαλλαγέντα τῶν κατ' ἀγορὰν πραγμάτων.* — Vs. 5 *προβατίων* Grotius, vulgo *προβάτων.* — Vs. 6 *τρυγὸς* codd. *αἰγὸς* Trincavellus. — Vs. 7 *ὄψῳ* Salmasius, vulgo *ὄψων*, idem *σπινιδίοις*, pro vulg. *πηνιδίοις*. *δὲ* Gaisf. vulgo *τε.*

II.

Α. Τί σὺ λέγεις; εἰσὶν δὲ ποῦ;

Β. Αἱδὶ κατ' αὐτὴν ἣν βλέπεις τὴν εἴσοδον.

Scholiasta Avv. 297: *Εἴσοδος δὲ λέγεται ᾗ ὁ χορὸς εἰσεισιν ἐν τῇ σκηνῇ. καὶ ἐν ταῖς Νήσοις· Τί σὺ λέγεις; εἰσὶν δέ που κτλ.* sic vulgo editur, recte constituit Reisig. Coni. I p. 160. Dindorfius illa verba *τί σὺ λέγεις* nescio cur omisit. In exordio fabulae haec legebantur ante chori parodum, ususque videtur poeta hac occasione ita, ut viginti quattuor chori personas, quae in scenam prodibant, insularum prae se ferentes speciem recenseret, quemadmodum fecit Aristophanes in Avibus, et quem modo dixi, Eupolis in Urbibus. *Εἴσοδον* autem similiter dictum non solum in Avium versu (297): *Οὐκέτ' ἔστ' ἰδεῖν υπ' αὐτῶν πετομένων τὴν εἴσοδον*, verum etiam in Nubibus v. 324: *Τί τὸ χρῆμα; 'Ως οὐ καθορῶ. ΣΩ. Παρὰ τὴν εἴσοδον. ΣΤΡ. 'Ήδη νυνὶ μόλις οὕτως.*

III.

Ὡς ἐς τὴν γῆν κύψασα κάτω καὶ ξυννενοφυῖα βαδίζει.

Photius p. 311 15 et Suidas: Ξυννένοφε· ἐπινεφῆ καὶ συννεφῆ καὶ συννέφελά ἐστιν. Ἀριστοφάνης Νήσοις· Ὡς ἐς τὴν κτλ. ξυννένοφε supra quoque in Anagyro Fr. XIII legitur, adde Eustath. p. 143 et 149. Refero ad hunc ipsum Insularum recensum, quem poeta anapaestis potius quam iambicis versibus complexus est: fingit autem Insulam ab Atheniensibus male tractatam, moestam demissoque vultu incedere.

IV.

Λέξεις ἄρα
ὥσπερ τὰ παιδί', ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε.

Suidas Ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε· κωλάριόν τι παροιμιῶδες ὑπὸ τῶν παιδίων λεγόμενον, ὅταν ἐπινεφῆ ψύχους ὄντος. Ἀριστοφάνης Νήσοις· Λέξεις κτλ. Adde Eustath. p. 881 42: Κωλάριον οὖν τι παροιμιῶδες Αἴλιος Διονύσιός φησιν ὑπὸ παίδων λέγεσθαι, δηλοῦν ἐξέχειν, ὅ ἐστιν ἐπιτεταλκέναι τὸν ἥλιον. Ἀριστοφάνης· Λέξεις — ἤγουν ἀνάτειλον. Cantilenam illam popularem Aristophanes videtur adhibuisse, ut quam tristi fortuna respublica uteretur significaret. Ceterum conferas Strattidem in Phoenissis Fr. II p. 781.

V.

Ἀλλ' οὐ τυγχάνει
ἐπίδημος ὤν.

Etymol. M. p. 338 52: Ἔνδημος· ὁ μὴ ἀποδημῶν· ἐπίδημος δὲ ὁ ἐπιδημῶν ξένος· καὶ παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Νήσοις· Ἀλλ' οὐ — λέγεται δὲ περὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ὅτι οὐκ ἐπιδημεῖ Ἰσθμοῖ, κυρίως εἰρημένον. οὐχ οὕτω γὰρ Ἴσθμιος ὁ θεός, ὡς διὰ παντὸς ἐκεῖ διατρίβειν. Ἐπιδήμιος dicitur, qui alias ἐπιχώριος vocatur, uti est apud Eupolin in Baptis Fr. XVIII: Ἐπιχώριός ἐστι καὶ

ξένης ἀπὸ χθονός. Fortasse Neptuni quoque fuerunt partes in hac comoedia, quemadmodum Plato in Insulis sive Graecia instituit Fr. III p. 626.

VI.

Καταλιπὼν Παναίτιον πίθηκον.

Scholiasta Aristoph. Avv. v. 439: *Ἔοικε δὲ Παναίτιον κωμῳδεῖν, ὃν καὶ ἐν Νήσοις· καταλ. Παν. πιθ. ἔνθα καὶ μαγείρου πατρὸς αὐτὸν λέγει· πίθηκον δὲ αὐτὸν εἶπε διὰ τὸ πανοῦργον.* Suidas *Διαθήκην διαθώμεθα* similia exhibet. *Πίθηκος* videtur Panaetius vulgo audivisse non tam propter vafrum ingenium, quam propter oris turpitudinem formaeque dedecus, quemadmodum scholiasta dicit ad Avv. v. 441: *Ὁ Παναίτιος μάγειρος καὶ μικροφυὴς ἦν.* et supra ex Didymo: *καὶ Δίδυμος, ὅτι αἰσχρός τις τὴν ὄψιν συνεχῶς τῇ γυναικὶ πλησιαζόμενος συνέθετο ἐπὶ φίλων κτλ. Μάγειρος* autem quod dicitur, potius ad artem quam pater professus erat, referendum censeo: ipse enim Panaetius servos cultris faciendis aluisse videtur, hinc Aristophanes: *Ἥνπερ ὁ πίθηκος τῇ γυναικὶ διέθετο Ὁ μαχαιροποιός*, quemadmodum Cleophon *λυροποιός*, Hyperbolus *λυχνοποιὸς* vocatur. De fabulae tempore si recte statui, Panaetium absentem perstrinxit, nam non dubito, quin idem ille sit, quem ex Andocide cognoscimus mysteriorum profanatorum accusatum et in exilium eiectum esse.

VII. VIII. IX.

Θλαστὰς ποιεῖν ἐλάας.

Οὐ ταὐτόν ἐστιν ἁλμάδες καὶ στέμφυλα.

Θλαστὰς γὰρ εἶναι κρεῖττόν ἐστ' ἢ γ' ἁλμάδας.

Athenaeus II p. 56 B: *Μνημονεύει τῶν θλαστῶν ἐλαιῶν Ἀριστοφάνης· Θλαστὰς ποιεῖν ἐλαίας. πάλιν· Οὐ ταὐτὸν — καὶ μετ' ὀλίγα· Θλαστὰς κτλ.* Primum fragmentum ad Insulas pertinere arguit Pollux VI 45: *Καὶ θλαστὰς δὲ ἐλαίας ἐν Νήσοις ἂν εὕροις Ἀριστοφάνους.* At consenta-

neum est reliqua quoque, quamquam non ex communi loco, at ex eadem fabula petita esse. Vs. 1 ἐλάας Diadorfius, libri ἐλαίας. — Vs. 2 κρεῖττον idem, vulgo κρεῖσσον. deinde scripsi ἐστ' ἤ γ' ἁλμάδας, legebatur κρεῖσσόν ἐστιν ἁλμάδος, quod sermonis legi repugnat. Stephanus in Thesauro I p. 374 E ἁλμάδας, quod prorsus ferri nequit, nam ἁλμάδες, quae sunt olivae sale conditae (alias κολυμβάδες dicuntur), differunt a θλασταῖς, quae sole torrentur, quaeque alias στέμφυλα vocantur, itaque ἤ γε ἁλμάδας scribatur necesse est.

X.

Pollux IX 89: Ὡς δ' ἐπὶ τῶν κερμάτων οἱ ἀρχαῖοι Ἀττικοὶ ἥκιστα τῷ ἑνικῷ ἐχρῶντο, οὕτως δ' ἐπὶ τῷ ἀργυρίῳ τῷ πληθυντικῷ· τἀργύρια γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀργυρίου σπανίως ἄν τις εὕροι παρ' αὐτοῖς· ἐγὼ δ' εὗρον ἐν ταῖς Νήσοις Ἀριστοφάνους, εἰ μὴ ὑποπτεύεται τὸ δρᾶμα, ὡς Ἀριστοφάνους οὐ γνήσιον. Adde id. VII 104: Εἴρηται δὲ καὶ ἀργύρια ἐν Ἀριστοφάνους Νήσοις.

XI.

Etymol. M. p. 333 33: Ἔλυμος· σπέρμα τι ὃ ἑψῶντες οἱ Λάκωνες ἤσθιον, Ἀριστοφάνης Νήσοις.

XII.

Pollux X 47: Θρᾶνοι, θρανία, θρανίδια ἐν Νήσοις Ἀριστοφάνους. Videtur poetae auctoritate ad tertium solum vocabulum firmandum uti.

XIII.

Hesychius: Θύρσου κυνῆ. Ἀριστοφάνης ἐν Νήσοις, οὐ τοῦ αὐλητοῦ μνημονεύων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ φύλλα εἰπεῖν καὶ κλάδους. Recte fabulae nomen restituit Musurus (codex νησ * *) at Θύρσου κυνῆ (cod. θυρσουκίνη) ferri nequit. Videtur in illo loco διττογραφία fuisse, Θύρσου γυνή, quam ad Thyrsi tibicinis uxorem referebant, de qua vid. Hesychius Θύρσος· αὐλητὴς ἦν, γυναῖκα ἔχων ἑταίραν. et

Θύρσου γονή h. e. *germina*, *folia tenera*. *Sepiam*, Thyrsi uxorem restitui Archippo in Piscibus Fr. II p. 719: *Ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων· ἡμᾶς μὲν τὰς Θράττας καὶ Ἀθερίνην τὴν αὐλητρίδα καὶ Σηπίαν τὴν Θύρσου*, vid. Comment. p. 379.

Ο Λ Κ Α Δ Ε Σ.

Ad huius comoediae institutum propositumque illustrandum aliquid confert parabasis Vesparum, ubi inde a v. 1030 haec leguntur:

Ἀλλ' Ἡρακλέους ὀργήν τιν' ἔχων τοῖσι μεγίστοις ἐπιχειρεῖν,
θρασέως ξυστὰς εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ τῷ καρχαρόδοντι,
οὗ δεινόταται μὲν ἀπ' ὀφθαλμῶν Κύννης ἀκτῖνες ἔλαμπον,
ἑκατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμωξομένων ἐλιχμῶντο
περὶ τὴν κεφάλην, φωνὴν δ' εἶχεν χαράδρας ὄλεθρον τετοκυίας,
Φώκης δ' ὀσμήν, Λαμίας δ' ὄρχεις ἀπλύτους, πρωκτὸν δὲ καμήλου.
Τοιοῦτον ἰδὼν τέρας οὔ φησιν δείσας καταδωροδοκῆσαι,
ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἔτι καὶ νυνὶ πολεμεῖ· φησίν τε μετ' αὐτοῦ
τοῖς ἠπιάλοις ἐπιχειρῆσαι πέρυσιν καὶ τοῖς πυρετοῖσιν,
οἳ τοὺς πατέρας τ' ἦγχον νύκτωρ καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον,
κατακλινόμεναί τ' ἐπὶ ταῖς κοίταις ἐπὶ τοῖσιν ἀπράγμοσιν ὑμῶν
ἀντωμοσίας καὶ προσκλήσεις καὶ μαρτυρίας συνεκόλλων
ὥστ' ἀναπηδᾶν δειμαίνοντας πολλοὺς ὡς τὸν πολέμαρχον,
τοιόνδ' εὑρόντες ἀλεξίκακον τῆς χώρας τῆσδε καθαρτὴν
πέρυσιν καταπρούδοτε καινοτάταις σπείροντ' αὐτὸν διανοίαις,
ἃς ὑπὸ τοῦ μὴ γνῶναι φανερῶς ὑμεῖς ἐποιήσατ' ἀναλδεῖς.

Versum 1087 et sqq. interpretes et antiqui et recentiores omnes intellexerunt de Socrate eiusque discipulis, qui causam deteriorem redderent potiorem. Scholiasta dicit: *Πέρυσι γὰρ τὰς Νεφέλας ἐδίδαξεν, ἐν αἷς τοὺς περὶ Σωκράτην ἐκωμῴδησε. ἠπιάλους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν εἰς ὠχρότητα περισκώπτων· — τὸ δὲ τοὺς πατέρας ἦγχον λέγει διὰ τὸν ἥσσονα λόγον τὸν πατραλοίαν.* Sed cum recentiores editores perspexissent cum hac interpretatione non posse conciliari haec verba *μετ' αὐτοῦ*, proposita est coniectura: *μετ' αὐτόν*. Mihi vero, nisi a vera ratione prorsus aberro, ista interpretatione nihil perversius neque dici neque fingi posse videtur. Etsi enim concesserim in altera Nubium editione multa aliter conformata fuisse, atque in priore, non tamen tantopere immutata est illa fabula, ut a prioris similitudine prorsus abhorruerit: neque probabile est Aristophanem, cum primum Nubes doceret, Socratis discipulos tales finxisse, quales hic describi videmus. neque enim potuit eos ita in scenam inducere, ut ab omni verisimilitudinis specie recederent. Sed si ab hoc discesseris, non potuit Aristophanes, si hic de Nubibus cogitasset, deinde dicere:

Τοιόνδ' εὑρόντες ἀλεξίκακον τῆς χώρας τῆσδε καθαρτήν.

ceciderat enim poeta illa fabula, victus adversariorum studio et multitudinis imperitae perverso iudicio, ut nihil omnino illa fabula efficere potuerit, quemadmodum ipse dicit:

ἃς ὑπὸ τοῦ μὴ γνῶναι καθαρῶς ὑμεῖς ἐποιήσατ' ἀναλδεῖς.

Atque longe ineptissimum esset si poeta diceret, *propterea quod illa fabula vobis magnam utilitatem attulit, vos eam ipsam praemio ornare debetis;* quae quidem illo ipso momento nullum commodum nec emolumentum potuit afferre. At vero hoc dicere voluit poeta: *propter priora merita, quae maxima sunt in vos, debebatis mihi praemium concedere.* Duabus autem rebus Aristophanes se potissimum de Atheniensi populo meritum esse gloriatur, et quod Cleonem, quem iam in Babyloniis et Acharnensibus vexaverat, in Equitibus plane contuderit, et quod improbos calumniatores neminem

non vexantes, et societate cum Cleone coniunctos aggressus fuerit. Haec enim, inquam, accipienda sunt de calumniatoribus istis et delatoribus, quibus nihil unquam perniciosius civitati Atticae aut detestabilius fuit: id quod etiam is perspexit, qui scripsit vitam Aristophanis p. XIX 22: *Φασὶ δὲ αὐτὸν εὐδοκιμῆσαι συκοφάντας καταλύσαντα, οὓς ὠνόμασεν ἠπιάλους ἐν Σφηξίν, ἐν οἷς φησιν· οἳ τοὺς πατέρας αὐτῶν ἦγχον νύκτωρ καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον.* Iam vero non opus est, ut verba *μετ' αὐτοῦ* mutentur, quae sunt rectissime dicta: ex vulgari more dicendum fuit: *τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπιάλοις*, sed poetae nonnunquam illum ordinem invertunt: ita Sophocles in Aiace v. 1166: *Ἔνθα βροτοῖς τὸν ἀείμνηστον τάφον εὐρώεντα καθέξει.* Euripides Andromacha 216: *Εἰ δ' ἀμφὶ Θρῄκην χιόνι τὴν κατάρρυτον Τύραννον ἔσχες ἄνδρα.* Iam vero isti sycophantae arctissimo communionis vinculo cum Cleone coniuncti erant: vidit enim Cleon non posse se diu tantam potentiam tantamque gratiam apud populum obtinere, nisi multos sibi amicos atque socios conciliavisset. Hinc ipse Aristophanes supra et in Pace v. 756:

Ἑκατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμωξομένων ἐλιχμῶντο
περὶ τὴν κεφαλήν.

Inter quos non ultimum locum obtinuisse videntur artis ipsius socii, ut apparet ex Equitibus v. 858:

Ὁρᾷς γὰρ αὐτῷ στῖφος οἷόν ἐστι βυρσοπωλῶν
νεανιῶν· τούτους δὲ περιοικοῦσι μελιτοπῶλαι,
καὶ τυροπῶλαι· τοῦτο δ' εἰς ἓν ἐστι συγκεκυφός.

Iam cum Cleon intellexisset populum Atheniensem mobilem esse rerumque novarum studiosissimum, viros potentes atque nobiles falsis criminibus apud populum insimulabat, omninoque divitem quemque atque quietis otiique cupidum vel ipse vel per socios calumniatores vexavit, quod acerbe notavit non semel Aristophanes, ut in Equitibus v. 259:

Κἀποσυκάζεις πιέζων τοὺς ὑπευθύνους σκοπῶν
ὅστις αὐτῶν ὠμός ἐστιν ἢ πέπων ἢ μὴ πέπων,

κἂν τιν' αὐτῶν γνῷς ἀπράγμον' ὄντα καὶ κεχηνότα
καταγαγὼν ἐκ Χεῤῥονήσου διαλαβὼν ἠγκύρισας,
εἶτ' ἀποστρέψας τὸν ὦμον αὐτὸν ἐνεκολήβασας·
καὶ σκοπεῖς γε τῶν πολιτῶν ὅστις ἐστὶν ἀμνοκῶν
πλούσιος καὶ μὴ πονηρὸς καὶ τρέμων τὰ πράγματα.

Insigne exemplum huius rei suppeditat fabula Vesparum, ubi Cleon Lachetem virum probum et divitem in ius vocasse dicitur v. 894 sqq. quem locum satis illustrant ea, quae leguntur supra v. 240. Hos igitur calumniatores aggressus est Aristophanes peculiari fabula (nam de duabus prorsus diversis comoediis loqui Aristophanem, nemo non animadvertet, qui accuratius haec verba consideraverit), quam docuit eodem anno, quo Nubes, sed paullo prius. Nubes enim cum docuerit archonte Isarcho Olymp. LXXXIX 1, magnis Dionysiis, sequitur eum hanc fabulam docuisse Lenaeis eiusdem anni: iam vero illo anno calumniatores isti opportunam erant occasionem nacti, qua lites quam plurimis intenderent. Cum enim frumenti largitio populo viritim tribueretur, multae lites exoriebantur utrum germanus quis esset civis necne: id quod tangit Aristophanes in Vespis v. 785:

'Αλλ' ὁπόταν μὲν δείσωσ' αὐτοὶ τὴν Εὔβοιαν διδόασιν
ὑμῖν καὶ σῖτον ὑφίστανται κατὰ πεντήκοντα μεδίμνους
ποριεῖν· ἔδοσαν δ' οὐπώποτέ σοι πλὴν πρῴην πέντε μεδίμνους
καὶ ταῦτα μόλις ξενίας φεύγων ἔλαβες κατὰ χοίνικα, κριθῶν.

Id enim factum esse anno ante Vespas actas intelligitur ex scholiastae quamvis obscuro et confuso testimonio: *Τοιοῦτόν ἐστιν, παρόσον ἐν ταῖς διανομαῖς τῶν πυρῶν ἐξετάζοντο πικρῶς οἱ τότε πολῖται καὶ μή, ὥστε δοκεῖν ξενίας φεύγειν εἰς κρίσιν καθισταμένους. φησὶν οὖν ὁ Φιλόχορος, αὖθις ποτὲ τετρακισχιλίους ἑπτακοσίους ἑξήκοντα ὀφθῆναι παρεγγράφους, καθάπερ ἐν τῇ προκειμένῃ λέξει δεδήλωται περὶ τὴν Εὔβοιαν. Δύναται καὶ αὐτὰ συνᾴδειν ταῖς διδασκαλίαις. πέρυσι γὰρ ἐπὶ ἄρχοντος 'Ισάρχου ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτήν, ὡς Φιλόχορος.* Sane haec satis obscura et pertur-

bata sunt, multo autem magis ea, quae subsequuntur, de Psammetichi liberalitate: nam de Psammetichi regis Aegyptiorum largitione, quae facta est Periclis tempore, cogitari omnino non potest: quamquam illa largitio non minus multas lites excitavit, ut docet Plutarchus vit. Pericl. c. 37: *Ἐπεὶ δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων δωρεὰν τῷ δήμῳ πέμψαντος τετρακισμυρίους πυρῶν μεδίμνους ἔδει διανέμεσθαι τοῖς πολίταις, πολλαὶ μὲν ἀνεφύοντο δίκαι τοῖς νόθοις ἐκ τοῦ γράμματος ἐκείνου, τέως διαλανθάνουσαι καὶ παρορώμεναι, πολλοὶ δὲ καὶ συκοφαντήμασι περιέπιπτον.* At vero Isarcho praetore expeditione in Euboeam facta rursus frumentum viritim divisum esse satis superque ex ista scholiastae adnotatione perspicitur: iam vero iterum plurimae lites exortae sunt, calumniatoresque improbi qui a Cleonis partibus stabant, satis magna poterant licentia in civitate grassari. Et per istos calumniatores, quos Aristophanes in illa fabula aggressus est, maxime peregrinitatis aliasque eius generis lites excitatas fuisse, ipse Aristophanes significat hoc versu:

Ὥστ' ἀναπηδᾶν δειμαίνοντας πολλοὺς ὡς τὸν πολέμαρχον.

Iam si quaeras, quae sit illa comoedia, in qua Cleonis socios calumniatoresque aggressus sit, vix poterit esse dubium, quin Aristophanes in Vesparum parabasi dicat *Holcades*, quae fabula a navibus illis onerariis nomen accepit, quae frumentum attulerunt, quorsum spectant Fr. XIV. XV al. Porro calumniatores perstrinxit in hac comoedia, quemadmodum Euathlum Fr. XIII pertinetque eodem Clisthenis et Stratonis commemoratio Fr. XII et vox *Φασιανὸς* Fr. XXVII. Neque vero Cleoni pepercit in hoc dramate, id quod commode docet auctor argumenti Pacis, *Τὸ δὲ κεφάλαιον τῆς κωμῳδίας ἐστὶ τοῦτο· συμβουλεύει Ἀθηναίοις σπείσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ὑπὲρ εἰρήνης Ἀριστοφάνης τὸ δρᾶμα τέθεικεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀχαρνεῖς καὶ τοὺς Ἱππέας καὶ Ὁλκάδας, καὶ πανταχοῦ τοῦτο ἐσπούδακε, τὸν δὲ*

Κλέωνα κωμῳδῶν τὸν ἀντιλέγοντα καὶ Λάμαχον τὸν φιλοπόλεμον ἀεὶ διαβάλλων. **Igitur Cleonem et Lamachum, quippe qui belli incendium alerent et gravius etiam suscitarent, aggressus est poeta; et ad Cleonem quidem spectat Fr. XI, ad Lamachum fortasse Fr. XX.**

I.

Πρώην ἐρανιστὰς ἑστιῶν ἤψησ' ἔτνος.

Photius p. 11 22: *Ἐρανίσας· Δημοσθένης, ἀντὶ τοῦ ἔρανον αἰτήσας. ἐρανιστὴς μέντοι κυρίως ἐστὶν ὁ τοῦ ἐράνου μετέχων· καὶ τὴν φοράν, ἣν ἑκάστου μηνὸς ἔδει καταβάλλειν, εἰσφέρων. ἐρανιστάς· ὡς ἡμεῖς καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν· Πρώην κτλ.* **Eadem, sed corrupta Zonaras I p. 862.**

II — V.

Ἀλλ' ἱμάντα μοι
Δὸς καὶ ζμινύην· ἐγὼ γὰρ εἶμ' ἐπὶ ξύλα.

Eustathius p. 217: *Αἴλιος Διονύσιός φησιν ὅτι — καὶ τὴν ζμινύην (λέγουσιν) — φέρων καὶ χρῆσιν Ἀριστοφάνους ταύτην Ἀλλ' ἱμάντα κτλ.* **Servus haec dicere videtur ab hero lignari iussus: ad Holcadas autem rettuli non tantum ob similitudinem quae inter hoc et VI fragmentum intercedit, sed maxime propter Pollucis auctoritatem, qui X 173 dicit:** *Φαίην δ' ἂν κατ' Ἀριστοφάνην ἐν Ὁλκάσι καὶ παττάλους ἐκκρούειν καὶ σκύταλον ὑποσίδηρον καὶ σμινύδας καὶ ἀγκαλίδας.* **Haec, quae est ratio illius loci, omnia ex una eademque fabula petita sunt; scribendum autem** *καὶ παττάλους ἐγκρούειν καὶ σκυτάλιον ὑποσίδηρον καὶ σμινύας καὶ ἀγκαλίδας.* **Et** *σκυτάλιον* **quidem scribendum esse ostendit scholiasta Avium v. 1283:** *Τοῦ δὲ σκυτάλιον τὸ ᾱ ἐκτείνεται, ὡς ἐν Ὁλκάσιν, ἔνθα καὶ τὸ Νικοφῶντος ἐξ Ἀφροδίτης Γονῶν παρετέθη, Οὐκ ἐς κόρακας τὸ χεῖρ' ἀποίσει ἐκποδὼν Ἀπὸ τοῦ σκυταλίου τε καὶ τῆς διφθέρας· οὕτω Σύμμαχος.* *Σμινύας* **autem ad hunc ipsum versum pertinet,**

nisi forte scribendum: *σμινύην καὶ σμινύδια*, vid. Pollux VII 148: *Τὴν δὲ σμινύην σμινύδιον Ἀριστοφάνης καλεῖ.* Deinde poeta *ἀγκαλίδας ξύλων* dixisse videtur, Phrynichus Bekkeri I p. 18 16: *Ἀγκαλίδες ξύλων· τὸ πλῆθος δηλοῦται, ὅσον ἂν τις ἀγκάλαις περιλάβοι.*

VI.

Ἐπεὶ δ' ἐγενόμην οἷπερ ᾖ' ἐπὶ ξύλα.

Photius p. 57 8: *Ἤια· δισυλλάβως, τὸ ἐπορευόμην, σὺν τῷ ι γράφεται. — Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν· Ἐπεὶ δ'* κτλ. Eadem Suidas in *ᾖα* et grammaticus Coislinianus apud Montefalc. p. 234 exhibent.

VII.

Λόγχαι δ' ἐκαυλίζοντο καὶ ξυστὴ κάμαξ.

Pollux X 144: *Ἀριστοφάνης ἔφη ἐν Ὁλκάσι· Λόγχαι κτλ.*

VIII. IX.

Ποῖ δὴ τὸν ὀρνίθειον οἰκίσκον φέρεις;

Eustathius p. 1428 4: *Ἐκ δὲ τοῦ οἴκου καὶ οἰκίσκος παρὰ Ἀριστοφάνει, περδικοτροφεῖον, οἷον· Τί δὲ κτλ.* Ad Holcades haec pertinere Pollux docet X 159, ubi simul alium locum respexit: *Καὶ οἰκίσκον δὲ ὀρνίθειον καὶ οἰκίσκον περδικικὸν Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν ἔφη.* Scripsi autem *ποῖ δή*, vulgo *τί δέ*.

X.

Δάπτοντα, μιστύλλοντα, διαλείχοντά μου
τὸν κάτω σπατάγγην.

Athenaeus III p. 91 C: *Ἀριστοτέλης δέ φησι τῶν ἐχίνων πλείω γένη εἶναι, ἓν μὲν τὸ ἐσθιόμενον, ἐν ᾧ τὰ καλούμενά ἐστιν ᾠά, ἄλλα δὲ δύο, τό τε τῶν σπατάγγων καὶ τὸ τῶν καλουμένων βρυσῶν. μνημονεύει δὲ καὶ τῶν σπατάγγων ὁ Σώφρων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν οὕτως·*

Δάπτοντα κτλ. Vs. 1 *δάπτοντα* Porsonus scripsit, codd. *δαρδάπτοντα.* — Vs. 2 respicit Photius p. 529 23: *Σπατάγγαι· ἰχθύες τινές· οἱ δὲ τοὺς μεγάλους ἐχίνους. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

XI.

Ἀδαχεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄχορ' ἐκλέγει τ' ἀεὶ
ἐκ τοῦ γενείου τὰς πολιάς.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 474 31: *Ἀχῶρα· τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείῳ πίτυρα. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν Ἀδαχεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀχῶρα ἐκλέγεται ἐκ τοῦ γενείου τὰς πολιὰς τοῦ Διός. ἀρσενικῶς δὲ λέγεται ὁ ἀχώρ.* Adde Photium p. 8 1: *Ἀδαξῆσαι· τὸ κνῆσαι, οὐκ ἐν τῷ ō ὀδαξῆσαι, καὶ ἀδαχεῖν τὸ κνήθειν Ἀδαχεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀθχῶρα ἐκλέγει τ' ἀεὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν.* Eadem Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 340 28 et Suidas, nisi quod *ἀχῶρα* exhibent et Suidas fabulae nomen omisit: recte vero *ἐκλέγει τ'* scribitur. corrupta rursus haec leguntur in Etymol. M. p. 182 17: *Ἀχῶρα· ἀρσενικῶς, τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείῳ πίτυρα. Ἀριστοφάνης Ἀδεχῆ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀχῶρ' ἐκλέγετ' ἀεὶ ἐκ τοῦ γενείου.* Vs. 1 scribendum esse *τὸν ἄχορα* olim iam docui collata Hesychij glossa: *Ἄχορα· τὰ πίτυρα*, ubi Musurus vulgarem formam *ἀχῶρα* temere substituit: item docui mediam syllabam a latinis poetis corripi, vid. Zimmermann. Annal. 1835 p. 324. *Ἄχορα* autem non *ἀχόρα* scribendum esse docet Arcadius p. 20 20: *Τὰ εἰς ωρ πάντα βαρύνονται, ὡς Νέστωρ, Ἕκτωρ, Κάστωρ, ἄχωρ, τὸ τῆς κεφαλῆς πιτύρισμα, τὸ μέντοι ἰχὼρ ὀξύνεται.* — Vs. 2 satis facili negotio versum possis restituere integrum, si scribas *τὰς πολιὰς τὰς τοῦ Διός*, sed incommoda esset sententia, quam percepit Dobraeus, qui *τοῦδὶ* scripsit et ad populum Atheniensium referri voluit: at potius delenda sunt illa verba *τοῦ Διός*, quae ex vitioso errore propter praegressum *πολιάς* orta esse videntur. Pertinent autem hi versus ad Populum Atheniensem, cui Cleon, tanquam seni hebeti et obtuso blandiebatur: prorsus ita in

Equitt. v. 908 Cleon adulatur Plebi: *Ἐγὼ δὲ τὰς πολιάς γέ σοὐκλέγων νέον ποιήσω.* De ista adulatorum consuetudine conferas inprimis Theophrast. Charact. II: *Καὶ ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀφελεῖν κροκύδα καὶ ἐάν τι πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἀπὸ πνεύματος προσενεχθῇ ἄχυρον, καρφολογῆσαι· καὶ ἐπιγελάσας δὲ εἰπεῖν· Ὁρᾷς, ὅτι δυοῖν σοι ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἔσχηκας τὸν πώγωνα μεστόν, καίπερ εἴ τις ἄλλος μέλαιναν ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη τὴν τρίχα.*

XII.

Παῖδες ἀγένειοι, Στράτων
καὶ Κλεισθένης.

Scholiasta Acharn. v. 122: *Στράτων· καὶ οὗτος κωμῳδεῖται ὡς λωβώμενος τὸ γένειον καὶ λειαίνων τὸ σῶμα, ὡς Κλεισθένης, ὥς φησιν αὐτὸς Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσι· Παῖδες ἀγένειοι, Στράτων.* Adieci *καὶ Κλεισθένης*, vel numerus pluralis *παῖδες ἀγένειοι* postulat ut plures homines effeminati et imberbes recenseantur: cum Stratone autem commodissime coniungitur Clisthenes, quemadmodum est in Acharnensium illo loco: *Καὶ τοῖν μὲν εὐνούχοιν τὸν ἕτερον τουτονὶ Ἐγᾦδ' ὅς ἐστι, Κλεισθένης ὁ Σιβυρτίου, — Ὁδὶ δὲ τίς ποτ' ἐστίν; οὐ δήπου Στράτων;* et in Equitt. v. 1370: *Οὐδ' ἀγορασαγένειος οὐδεὶς ἐν ἀγορᾷ. Ποῦ δῆτα Κλεισθένης ἀγοράσει καὶ Στράτων;*

XIII.

Ἔστι τις πονηρὸς ἡμῖν τοξότης συνήγορος
εὐρύπρωκτος ὥσπερ Εὔαθλος παρ' ὑμῖν τοῖς νέοις.

Scholiasta Acharn. v. 710 et Suidas: *Εὐάθλους δέκα· οὗτος ὁ Εὔαθλος ῥήτωρ πονηρός. Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν· Ἔστι τις — νέοις. ἦν δὲ καὶ εὐρύπρωκτος καὶ λάλος. εἴη δ' ἂν καὶ ἀγεννής. διὸ καὶ τοξότην αὐτὸν καλεῖ, οἷον ὑπηρέτην.* Legitur vulgo *συνήγορος ὥσπερ παρ' ἡμῖν τοῖς νέοις.* Recte Elmsleius *ὑμῖν* scripsit, *ὥσπερ Εὔαθλος* Suidas et qui partem horum servavit scholiasta Vespa-

rum v. 590: *Εὔαθλος ῥήτωρ καὶ συκοφάντης, οὗ μνημονεύει καὶ ἐν Ἀχαρνεῦσι καὶ Ὁλκάσιν· οὗτός ἐστιν ὑμῖν πονηρὸς τοξότης συνήγορος, ὥσπερ Εὔαθλος.* Addidi praeterea *εὐρύπρωκτος*, quod ipse ille scholiasta continere videtur. Elmsleius ad Acharnens. v. 703 *τοῖς παλαιοῖς* addidit. De Euathlo vid. Comment. p. 97 sqq.

XIV.

Καὶ κολλύραν τοῖσι περῶσιν διὰ τοὺν Μαραθῶνι τροπαῖον.

Athenaeus III p. 111 A: *Τῆς δὲ κολλύρας καλουμένου ἄρτου (μνημονεύει) Ἀριστοφάνης — ἐν Ὁλκάσι· Καὶ κολλύραν κτλ.* Sententiam versus non satis perspicio, videtur tamen referendus esse ad naves illas onerarias, quae frumentum advexerunt. *τοῖσι περῶσιν* corruptum videtur, nescio an *τοῖσι γέρουσι* legendum sit. Certe non opus est, ut scribatur *τοῦ Μαραθῶνι τροπαίου*, quod voluit Elmsleius ad Acharn. v. 348.

XV.

Ἀράκους, πυρούς, πτισάνην, χόνδρον, ζειάς, αἴρας, σεμίδαλιν.

Galenus *περὶ τροφῶν δυνάμεως* vol. IV p. 316 ed. Basil.: *Περὶ ἀράκων. τὴν ὑστάτην συλλαβὴν τοῦ τῶν ἀράκων ὀνόματος διὰ τοῦ κ γεγραμμένην εὑρίσκομεν ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Ὁλκάσιν, ἔνθα φησίν Ἀράκους κτλ. παραπλήσιον δ᾽ ἐστὶ τὸ σπέρμα τῷ τῶν λαθύρων, καὶ τινές γ᾽ οὐχ ἕτερον εἶναι γένος ἐκείνων νομίζουσιν αὐτό.* Cfr. Hesychius: *Ἄρακοι· ὄσπριόν τι· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ λάθυροι.* Ceterum compara cum his Pherecratem Fragm. inc. XVII: *Κυάμους, ἀφάκην, ζειάς, αἴρας, ἀκεάννους.* Dicuntur autem haec quoque de frumenti copia, quam onerariae naves advexerunt, et nescio an hic versus cum priore sit coniungendus in unum: *Ἀράκους, πυρούς, πτισάνην, χόνδρον, ζειάς, αἴρας, σεμίδαλιν, Καὶ κολλύραν τοῖσι περῶσιν διὰ τοὺν Μαραθῶνι τροπαῖον.*

XVI.

Σκαφίδας, μάκτρας, Μοσσυνικὰ μαζονομεῖα.

Photius p. 517 13: *Σκαφίδας· οὐ σκάφας, τὰ σκεύη· Σκαφίδας κτλ. Ἀριστοφάνης.* codex *μίξας* pro *μάκτρας* exhibet, at recte Pollux, qui etiam fabulae nomen addidit X 102: *Καὶ σκαφίδα δὲ τὴν σκάφην· ταύτην ἐν ταῖς Ὁλκάσι λέγει συντάξας οὕτω σκαφίδας, μάκτρας.* Idem X 84: *τὰ μαζονομεῖα Ἀριστοφάνους εἰπόντος ἐν Ὁλκάσι.*

XVII.

Σπυρὶς οὐ μικρὰ καὶ κωρυκίς, ἣ καὶ τοὺς μάττοντας ἐγείρει.

Eustathius p. 1534 47: *Κώρυκον δὲ τὸν θύλακον λέγει. — οἱ δὲ παλαιοὶ καὶ κωρυκίδα τὸ τοιοῦτον σκεῦος καλοῦσι, παράγοντες καὶ Ἀριστοφάνους χρῆσιν ταύτην.* Ad Holcades haec esse referenda Pollux docet X 172: *Εἴποις ἂν — καὶ κωρυκίδα, ὡς ἐν ταῖς Ὁλκάσιν Ἀριστοφάνους.* Componas cum versu extremo Sophoclis versum apud scholiastam Aristoph. Plut. v. 541: *Ἐπεγειρομένων κερκίδος ὕμνοις, ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.* quem versum satis celebratum etiam in Pluto respexit poeta: *Στιβάδα σχοίνων κόρεων μεστήν, ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει* et Eupolis in Androgyn. Fr. IV: *τοιόνδε ταῶν, ὃς τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.*

XVIII.

Σκόμβροι, κολίαι, λεβίαι, μύλλοι, σαπέρδαι, θυννίδες.

Athenaeus III p. 118 D: *Μνημονεύει δὲ τῶν μύλλων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν· Σκόμβροι κτλ. λεβίαι* Dindorfius scripsit, vulgo *λέβιοι.*

XIX.

Ὦ κακοδαίμων, ὅστις ἐν ἅλμῃ πρῶτον τριχίδων ἀπεβάφθη.

Athenaeus VII p. 329 B: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ὁλκάσιν· Ὦ κακόδαιμον κτλ. — τοὺς γὰρ εἰς τὸ ἀπανθρακίζειν*

ἐπιτηδείους ἰχθῦς εἰς ἅλμην ἀπέβαπτον, ἣν καὶ Θασίαν ἐκάλουν ἅλμην, ὡς καὶ ἐν Σφηξὶν ὁ αὐτός φησι ποιητής· Καὶ γὰρ πρότερον δὶς ἀνθρακίδων ἅλμην πιών. Recte Brunckius ὦ κακοδαίμων scripsit.

XX.

Ἰὼ Λακεδαῖμον, τί ἄρα πείσει τήμερα;

Scholiasta Nubium v. 699: Τήμερα· ὡς ἐν Ὁλκάσιν· Ἰὼ Λακεδαίμων κτλ. Suidas simillimum versum affert ex Pace: Τήμερος· ὁ σημερινός, καὶ ἔστι τεταγμένον ἐπὶ σώματος. τὸ δὲ τήμερον ἐπὶ χρόνου λέγεται καὶ ἐν Εἰρήνῃ ἰὼ Λακεδαίμων, τί ἄρα ποιήσει τήμερα. ἀντὶ τοῦ σημερινή. vid. supra Pac. 11 Fr. V. At Holcades dicit schol. Homeri Iliad. γ 132: Τὰ μέντοι παρὰ τὸ φρὴν συντιθέμενα ἐφύλαξε τὸν τόνον, Λυκόφρον, δαΐφρον. ὅθεν σημειῶδες ἐκεῖνο κατὰ κλητικὴν ἰὼ Λακεδαῖμον Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν. Adde allatos a Dindorfio Io. Alexandr. p. 14 14 et Choeroboscum Bekk. Anecd. p. 1245, ubi ὦ Λακεδαῖμον omisso auctoris nomine legitur. Denique Photius haec respicit p. 202 18, quamquam codex miro errore: Λακεδαιμῶν· τὴν κλητικὴν περισπῶσιν· οὕτως Ἀριστοφάνης. Scribendum cum Dindorfio: Λακεδαῖμον. Fortasse autem haec Lamachus Lacedaemoniis bellum illaturus dicit.

XXI.

Ἁλμαίαν πιών.

Antiatticista Bekkeri I p. 82 23: Ἁλμαία, Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν· ἁλμαίαν πιών. Adde Phrynichum ibid. p. 22 28: Ἁλμαίαν, τὴν ἅλμην ὡς Ἀθηνᾶ Ἀθηναία, πύλη πυλαία, ὥρα ὡραία. Ingeniose autem Dindorfius suspicatur huc pertinere illum versum, quem Athenaeus VII p. 329 B (vid. supra) ex Vespis affert, ibi enim v. 1127 sic scriptus legitur: Καὶ γὰρ πρότερον ἐπανθρακίδων ἐμπλήμενος. Fortasse autem Holcadum hic fuit versus: Καὶ γὰρ δὶς ἀνθρακίδων ποθ' ἁλμαίαν πιών.

XXII.

Hesychius: *Ἀπεσφακέλισεν·* ἐσάπη. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν. οἱ δὲ ἰατροὶ τὴν ἐκ σήψεως μελανίαν. ἢ ἀντὶ τοῦ προσεσπάσθη. ἢ αἰφνιδίως ἀπέθανεν. Grammaticus Bekkeri p. 422 25 et qui eadem fere exhibet Suidas: Ἀπεσφακέλισεν· οἱ μὲν ἰατροὶ ἐσάπη, λέγεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπεσφενδόνησεν. ἔτι τὸ ἐξαίφνης ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπεσπάσθη. Zonaras I p. 270: Ἀπεσφακέλισεν· αἰφνίδιον ἀπέθανεν. οἱ μὲν γραμματικοὶ ἐσάπη φασίν. Ἀριστοφάνης ἀντὶ τοῦ ὤκλασεν. οἱ δὲ ἰατροὶ τὴν ἐκ σήψεως μελανίαν λέγουσιν. Adde Etymol. M. p. 120 13. Attulit haec iam Dindorfius.

XXIII.

Pollux IX 60: Καὶ τὸ δραχμῆς ἄξιον *δραχμιαῖον*, ὡς ἐν Ἀριστοφάνους Ὁλκάσιν.

XXIV.

Harpocratio: *Ἐπίγειον·* — τὰ πρυμνήσια ἐπίγεια ἔλεγον. κέχρηνται τῷ ὀνόματι καὶ οἱ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιηταί. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσι. Vulgo ἐπίγυον. ἐπίγειον Bekkerus, ex codd. ut videtur plerisque.

XXV.

Scholiasta Lysistratae v. 723: *Τροχιλία* δέ ἐστιν ὁ τροχὸς τοῦ ξύλου τοῦ φρέατος, δι' οὗ ἱμῶσι. δεδήλωται δὲ περὶ τούτου καὶ ἐν Ὁλκάσι.

XXVI.

Pollux X 73: Ἐν δὲ τοῖς ἀγγείοις τάττοιτο ἂν καὶ ἅς εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν· *Ὕρχας οἴνου.* Idem VI 14: Εἰ δὲ καὶ Ἀριστοφάνης ὠνόμασεν *ὕρχας οἴνου*, δηλοῖ τὸ προσεοικὸς τῷ βίκῳ κεράμιον. ἔστι δὲ Αἰολικὸν τοὔνομα. Et nescio an in Vespis quoque v. 676 scribendum sit ὕρχας *οἴνου*, ubi vulgo οἶνον legitur.

XXVII.

Stephanus Byz. Φᾶσις: πόλις τῆς Αἴας. — τὸ ἐθνικὸν Φασιάτης καὶ Φασιατικὸς καὶ *Φασιανός*, ὡς Ἀριστο-

φάνης ἐν Ὁλκάσι. Videtur hoc nomine sycophantam aliquem appellavisse, quemadmodum est in Acharnensibus v. 725: *Ἐνταῦθα μήτε συκοφάντης εἰσίτω Μήτ' ἄλλος ὅστις Φασιανός ἐστ' ἀνήρ.*

XXVIII.

Pollux I 83: *Λέγοιτο δ' ἂν ταχεῖα ναῦς καὶ ταχυναυτοῦσα καὶ δρομάδες ὁλκάδες, ὡς Ἀριστοφάνης.*

ΠΕΛΑΡΓΟΙ.

Scripsit de hac comoedia peculiarem commentationem Fritzschius in Quaest. Aristoph. p. 1 sqq. ubi miram protulit coniecturam de Pelasgis illis antiquis et barbaris hominibus, quos Aristophanes repraesentaverit. Comoedia nomen accepit a ciconiis, de quarum pietate multae apud Graecos ferebantur fabulae, conferas Fab. Aesop. LXXVI apud Coraen p. 359: *Πελαργός εἰμι, εὐσεβέστατον ζῶον, ὅστις μητέρι καὶ πατέρι δουλεύω.* Adde Photium p. 245 4 sq. Itaque poeta videtur ciconiarum pietatem cum Atheniensium impietate composuisse, quamquam tanta est paucitas reliquiarum, ut neque argumentum neque tempus quo fabula docta sit, dilucide expedias.

I.

Scholiasta Platonis p. 330 ed. Bekker: *Μέλητος δὲ τραγῳδίας φαῦλος ποιητής, Θρᾷξ γένος, ὡς Ἀριστοφάνης Βατράχοις, Πελαργοῖς, Λαΐου υἱὸν αὐτὸν λέγων, ἐπεὶ ᾧ ἔτει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιποδείαν καθῆκεν, ὡς Ἀριστοτέλης Διδασκαλίαις· ἐν δὲ Γεωργοῖς ὡς Καλλίαν περαίνοντος αὐτοῦ μέμνηται. Μέμνηται αὐτοῦ καὶ Λυσίας ἐν Σωκράτους ἀπολογίᾳ.* Scholiastae verba temere Fritzschius tentavit, recte vero censet poetam appellavisse Meletum Laii filium, non quod eo ipso anno Oedipodis tristissimum fatum in tetralogia aliqua exhibuerit, sed potius quod quemadmodum Laius Chrysippi Pelopidae

amore primus exarsisse dicitur, pulcrorum puerorum incesta consuetudine usus sit: idem vero Meletus cum ipse iuvenis esset, muliebria passus est: nam scribendum esse, *ἐν δὲ Γεωργοῖς ὡς Καλλίου περαίνοντος αὐτὸν μέμνηται*, dixi supra. Thrax autem quod dicitur non est, ut videtur Fritzschio, ad eundem hunc incestum amorem referendum, verum ad peregrinam originem, quo crimine nullum Athenis turpius erat aut frequentius coniici solebat in homines pravos: sane Pitthensem vocat Plato in Euthyphrone p. 2 B: *ΕΥ. Τίς οὗτος; ΣΩ. Οὐδ᾽ αὐτὸς πάνυ τι γιγνώσκω, ὦ Εὐθύφρον, τὸν ἄνδρα· νέος γάρ τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώς· ὀνομάζουσι μέντοι αὐτόν, ὡς ἐγῷμαι, Μέλητον. ἔστι δὲ τὸν δῆμον Πιτθεύς, εἴ τιν᾽ ἐν νῷ ἔχεις Πιτθέα Μέλητον, οἷον τετανότριχα καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον, ἐπίγρυπον δέ. ΕΥ. Οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες.* Pitthenses enim faciles in admittendis peregrinis fuisse videntur; ita Androcles Pitthensis fuit, quem inquilinum hominem fuisse plures criminati sunt, vid. Epist. ad Schill. p. 118 sqq. Illud autem praeterea ex hoc loco scholiastae coniici potest, siquidem is recte rationem subduxit, quamvis male Laii filium sit interpretatus, Meleti Oedipodiam Dionysiis magnis, Aristophanis comoediam Lenaeis commissam esse.

II.

Ἀτταγᾶς ἥδιστον ἕψειν ἐν ἐπινικίοις κρέας.

Athenaeus IX p. 387 F: *Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς Ἀττ. κτλ. Ἐπινίκια* opiparae sunt epulae, quas choragus adornabat, vid. Plato Sympos. p. 173 A: *Ὅτε τῇ πρώτῃ τραγῳδίᾳ ἐνίκησεν Ἀγάθων, τῇ ὑστεραίᾳ ἢ ᾗ τὰ ἐπινίκια ἔθυεν αὐτός τε καὶ χορευταί.* et infra: *Ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος· χθὲς γὰρ αὐτὸν διέφυγον τοῖς ἐπινικίοις φοβηθεὶς τὸν ὄχλον.*

III.

Ὁ μὲν ᾖδεν Ἀδμήτου λόγον πρὸς μυρρίνην,
ὁ δ᾽ αὐτὸν ἠνάγκαζεν Ἁρμοδίου μέλος.

Scholiasta Vesp. v. 1231: *Καὶ ἐν Πελαργοῖς· Ὁ μὲν κτλ.* *Ἀδμήτου λόγον* poeta dixit, ipsum scolii exordium respiciens: *Ἀδμήτου λόγον, ὦ 'ταῖρε, μαθὼν τοὺς ἀγαθοὺς σέβου, Τῶν δειλῶν δ' ἀπέχου, γνοὺς ὅτι δειλοῖς ὀλίγη χάρις.* Vs. 2 malim *αὐτὸν* legere, addas autem *ᾄδειν.*

IV.

Ἀπεσημηνάμην
τὰς τῶν κακούργων οἰκίας.

Herodianus Piers. Moer. p. 462: *Σημεῖον λέγοντες σημειοῦσθαι οὐ λέγομεν, ἀλλ' ἀποσημαίνεσθαι, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς Ἀπεσ. κτλ.*

V.

Ἢν γὰρ ἕν' ἄνδρ' ἄδικον σὺ διώκῃς, ἀντιμαρτυροῦσι
δώδεκα τοῖς ἑτέροις ἐπισίτιοι.

Athenaeus VI p. 247 A: *Ἐπισίτιοι καλοῦνται ἐπὶ τροφαῖς ὑπουργοῦντες — Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς· Ἢν γὰρ κτλ.* Vs. 1 *σὺ διώκῃς* scripsit Porsonus, vulgo *συνδιώκῃς.* — Vs. 2 Dindorfius coniecit *ἐπίσιτοι.* Ceterum illud *τοῖς ἑτέροις* nescio an corruptum sit.

VI.

Κεφαλάς τ' ἀρνῶν κωλᾶς τ' ἐρίφων.

Athenaeus IX p. 368 E: *Κωλῆν — Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς· Κεφαλὰς κτλ.* Legebatur *κωλᾶς ἐρίφων*, adieci particulam *τέ.*

VII.

Χαλκώματα, προσκεφάλαια.

Pollux X 174: *Καὶ χαλκώματα ἐν μέρει τῶν σκευῶν — εἰπόντος Ἀριστοφάνους ἐν Πελαργοῖς· Χαλκώματα, προσκεφάλαια.* Idem VII 105: *Χαλκώματα δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς καὶ Σφηξὶν* (v. 1214) *εἴρηκε.*

VIII.

Βαλανεὺς δ' ὠθεῖ ταῖς ἀρυταίναις.

Pollux X 63: *'Αρύταινα — 'Αριστοφάνους εἰπόντος Βαλανεὺς κτλ.* Quem versum huc pertinere ostendit Moeris p. 92 ed. Piers.: *Βαλανεὺς παρὰ Πλάτωνι καὶ 'Αριστοφάνει ἐν Πελαργοῖς,* monente Dindorfio.

IX.

Antiatticista Bekkeri p. 111 7: *'Οβολίας ἄρτους· τοὺς ὀβολοῦ πωλουμένους. 'Αριστοφάνης Πελαργοῖς.*

X.

Harpocratio: *Οἰκίσκῳ· — ἐκάλουν δὲ οἱ 'Αττικοὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον ὀρνιθοτροφεῖον οἰκίσκον. 'Αριστοφάνης Πελαργοῖς, Μεταγένης Αὔραις.* Photius p. 319 4: *Οἰκίσκος· περδικοτροφεῖον. 'Αριστοφάνης Πελαργοῖς.*

XI.

Scholiasta Pluti v. 84: *Πατροκλέους· εἷς ἦν τῶν τὸν Λακωνικὸν βίον ζηλοίντων 'Αθηναίων, πλούσιος μὲν σφόδρα, ἄλλως δὲ κακόβιός τις καὶ φιλοχρήματος καὶ σκνιφὸς κωμῳδεῖται, ὡς ἐν Πελαργοῖς εἴρηται περὶ τούτου, ὅστις ἕνεκεν τῆς φειδωλίας οὐδένα προσίεσθαι εἶα φυλακῆς ἕνεκα τῶν χρημάτων καὶ γλίσχρου βίου.* Similia exhibet Suidas: *Πατροκλῆς· ὄνομα κύριον. καὶ παροιμία, ἐκ Πατροκλέους, ἐπὶ τῶν ῥυπώντων καὶ αὐχμηρῶν. Πατροκλῆς γὰρ ἐγένετο 'Αθηναῖος πλούσιος σφόδρα, ἄλλως — σκνιπός, ὅστις ἕνεκεν — οὐδένα οἱ εἶα προσίεσθαι φυλακῆς — βίου.* Male haec in versus redigere conatus est Fritzschius: scholiasta ille sententiam tantum, non ipsa Aristophanis verba adscripsit. Ceterum in scholiasta illo pro *ὅστις* videtur scribendum esse: *ὅτι ἕνεκα κτλ.* Ceterum Patrocles fortasse ille est, quem ex inscriptione aliqua Stephanus Byz. v. *'Ατήνη* memorat: *Πατροκλῆς 'Ατηνεὺς ἐχορήγει καὶ Παντακλῆς (ἐδίδαξεν).*

XII.

Scholiasta Pluti v. 665: *Νεοκλείδης — εἴρηται δὲ καὶ ἐν Πελαργοῖς περὶ αὐτοῦ ὅτι ῥήτωρ καὶ συκοφάντης.*

ΠΛΟΥΤΟΣ ΠΡΟΤΕΡΟΣ.

Plutus alter doctus est ab Aristophane Olymp. XCVII 4 praetore Antipatro, vid. didascal. *Ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀντιπάτρου ἀνταγωνιζομένου αὐτῷ Νικοχάρους μὲν Λάκωσιν κτλ.* Priorem autem pertinere ad Olymp. XCII 4, cum Diocles praetor esset, docet scholiasta ad Plut.II v. 173: *ἐν δευτέρῳ (Πλούτῳ) — ὅς ἔσχατος ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰκοστῷ ἔτει ὕστερον.* Et hoc anno doctam esse plane apparet ex rationibus, quas subducit idem grammaticus ad v. 179. Quae autem utriusque fabulae fuerit ratio exponere non est huius loci, itaque paucas reliquias quae supersunt, subiiciam.

I.

Τῶν λαμπαδηφόρων τε πλείστων αἰτίαν πλατειῶν
τοῖς ὑστάτοις.

Scholiasta Ranarum v. 1125: *Οἱ Κεραμῆς· οἱ τὸν Κεραμεικὸν οἰκοῦντες. δῆμος δὲ Ἀθηναίων. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἀγὼν ἤγετο. καὶ ἐν Πλούτῳ πρώτῳ· Τῶν λαμπ. κτλ. τοῦτο δέ φησιν Εὐφρόνιος, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἀγῶνος τῆς λαμπάδος, καὶ τοὺς ὑστάτους τρέχοντας ἀπὸ τῶν ἀγοραίων τύπτεσθαι πλατείαις ὑπὸ τῶν νεανίσκων χερσί. καὶ λέγονται αἱ τοιαῦται Κεραμεικαὶ πληγαί.* Legebatur *τοῖς ὑστάτοις πλατειῶν*, quod correxit Dindorfius: videtur autem aliquis recensere quot quantorumque malorum et incommodorum auctor sit Paupertas.

II.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 78 1: *Ἀναπειρίαν Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* Rectius Suidas: *Ἀναπηρίαν· οὕτως Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* vid. Phrynich. in Bekkeri Anecd. I 9: *Ἀναπηρία. διὰ τοῦ η τὴν τρίτην, οὐ διὰ τῆς ει διφθόγγου, ὡς οἱ ἀμαθεῖς· τὸ μὲν οὖν ἀνάπηρος καθωμίληται, τὸ δὲ ἀναπηρία σπάνιον.*

III.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 84 4: *Βλάξ, βλακεύειν, βλακεύεσθαι, καὶ βλάκες καὶ βλακικῶς· Πλάτων Γοργίᾳ, ὁ αὐτὸς Εὐθυδήμῳ, Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* Equidem grammaticum ex Aristophane substantivum *Βλάκες* protulisse arbitror, namque Etymol. M. p. 198 57: *Βλάξ, ὁ εὐήθης καὶ ἀργὸς καὶ ἀνόητος. Ἀριστοφάνης· Βλάκες φυγεργοί.* Zonaras I p. 390 eadem, sed corrupte *Βλάκες φιλεργοὶ* exhibet.

IV. V.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 88 7: *Γραΐζειν, ὅταν τὸ συναγόμενον ἐν ταῖς χύτραις καὶ ἐπάφριζον ἐκχέωσιν, Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* — Idem p. 69 29: *Ἐμπαίζειν· ἐπὶ τοῦ καταγελᾶν Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.*

VI.

Suidas: *Ἦν δ᾽ ἐγώ. παρὰ Ἀριστοφάνει Πλούτῳ.* ita codd., vulgo *παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ Ἀριστοφάνει.* Adde Choeroboscum in Bekkeri Anecd. III p. 1380: *ἔχομεν τὴν χρῆσιν τοῦ ἦν ἐγὼ παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Πλούτῳ,* et Etymol. M. p. 431 15.

VII.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 79: *Ῥυφῆσαι διὰ τοῦ ῡ Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.*

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ.

Haec fabula ab antiquis criticis abiudicata est Aristophani, vide grammaticum de comoedia p. XVIII 8: *ἔγραψε δὲ δράματα μδ′, ὧν ἀντιλέγεται τέσσαρα ὡς οὐκ ὄντα αὐτοῦ. ἔστι δὲ ταῦτα, Ποίησις, Ναυαγός, Νῆσοι, Νίοβις* (corrige *Νίοβος*), *ἅ τινὲς ἔφασαν εἶναι τοῦ Ἀρχίππου.* Videtur autem poetarem ita instituisse, quantum quidem ex uno, quod superest, fragmento conücere possumus, ut poesin, quae plane evanuisset, poetae tanquam mulierem, quae fuga se subduxisset, investigarent.

ἐκ τῶν πόλεων τῶν μετεχουσῶν τῆς Ἀμφικτυονίας τινές, οἵπερ ἐκαλοῦντο Πυλαγόραι. μνημονεύουσι δὲ τούτων πολλοὶ ὥσπερ — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς δευτέραις Θεσμοφοριαζούσαις. **Indicavi lacunam v. 3. Ceterum Fritzschius p. 81 ex hoc loco coniecturam fecit de tempore, quo haec fabula docta sit, satis illam quidem incertam.**

XII.

Ὡς διά γε τοῦτο τοὔπος οὐ δύναμαι φέρειν
σκεύη τοσαῦτα καὶ τὸν ὦμον θλίβομαι.

Scholiasta Ranarum v. 3: Νὴ τὸν Δί' ὅτι βούλει γε, πλὴν πιέζομαι· Ἴδιον αὐτοῦ τὸ εἰς ταῦτα ὀλισθαίνειν, ὡς καὶ ἐν Θεσμοφοριαζούσαις θεράπων φησίν· Ὡς διά γε τοῦτο κτλ. **Aristophanem non descivisse ab antiqua illa consuetudine, etsi aemulos eo nomine saepius risit, docui in Comment. p. 272** φέρειν σκεύη **Seidlerus. Legebatur** σκεύη φέρειν.

XIII.

Οἴμοι κακοδαίμων τῆς τόθ' ἡμέρας, ὅτε
εἶπέν μ' ὁ κῆρυξ, οὗτος ἀλφάνει.

Suidas et Grammaticus Bekkeri p. 382 8: Ἀλφάνει· εὑρίσκει, Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις. **Meinekius II 1 p. 531 coniicit** ὠνὴν ἀλφάνει. **Haec ex eodem loco petita videntur.**

XIV.

Τὴν πτέρυγα παραλύσασα τοῦ χιτωνίου
καὶ τῶν ἀποδέσμων, οἷς ἐνῆν τιτθίδια.

Pollux VII 66: Ἄντικρυς δὲ τὸ νῦν καλούμενον ὑπὸ τῶν γυναικῶν στηθόδεσμον ἀπόδεσμον ἐκάλουν. εὕροις δ' ἂν ὀνομαζόμενον ἀπόδεσμον ἐν Θεσμοφοριαζούσαις Ἀριστοφάνους· Τὴν πτέρυγα κτλ. **Vulgo** παραλύσασαν, **correxit Brunckius, idem male** τὰ τιτθία **scripsit, quamvis probante Dindorfio.**

XV.

Ἦν μέγα τι χρῆμ' ἔτι τρυγῳδοποιομουσική,
ἡνίκα Κράτητί τε τάριχος ἐλεφάντινον
λαμπρὸν ἐνομίζετ' ἀπόνως παραβεβλημένον,
ἄλλα τε τοιαῦθ' ἕτερα μυρί' ἐκιχλίζετο.

Athenaeus III p. 117 C: *Παρέλιπεν ὁ τένθης Ἀρχέστρατος συγκαταλέξαι ἡμῖν καὶ τὸ παρὰ Κράτητι τῷ κωμῳδιοποιῷ ἐν Σαμίοις λεγόμενον ἐλεφάντινον τάριχος. — ὅτι δὲ διαβόητον ἦν τὸ τοῦ Κράτητος ἐλεφάντινον τάριχος μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις διὰ τούτων. Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἐστὶν ἡ τρ. κτλ.* **Vs. 1 legitur** *Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἐστιν ἡ τρυγῳδοποιομουσική*, **quod defendit Fritzschius p. 72, et sane eodem numero usus est et ipse Aristophanes alias, ut in Lysistrata v. 1014 sqq. et Crates in Samiis eo ipso loco, quem respexit poeta: displicet tamen haec ratio: itaque recepi Elmsleii emendationem, vid. ad Acharn. v. 499. Porsonus Miscell. p. 236 scripsit:** *Ἦ μέγα τι βρῶμ' ἔνι τρυγῳδοποιομουσικῇ.* **Fortasse tamen praestat:** *Ἦ μέγ' ἦν τι χρῆμ' ἔθ' ἡ τρυγῳδοποιομουσική*, **sive** *Ἦν μέγ' ἄρα τι χρῆμ' ἔθ' ἡ τρ.* **ut versus trochaicus sit, quod numerorum genus saepe cum paeonicis copulatur, vid. Vesp. v. 1283. 1291. — Vs. 2** *ἡνίκα* **Porsonus et Elmsleius, cod. A** *ἦνι.* **ceteri** *ἥν.* **— Vs. 3** *ἐνομίζετ'* **scripsi, vulgo** *ἐνόμιζεν*, **Casaubonus** *ἐκόμιζεν*, **quod nescio cur probaverint homines docti.** *παραβεβλημένον* **cod. P** *παρακεκλημένον.* **Ceterum Cratetis locum, quem Aristophanes dicit tanto risu applausuque exceptum fuisse, vid. in Samiis Fr. I:** *Σχυτίνῃ ποτ' ἐν χύτρᾳ τάριχος ἐλεφάντινον Ἧψε ποντιὰς χελώνη πευκίνοισι κύμασιν*, **et quae praeterea frigide sane et subabsurde lusit ille comicus poeta. Satis autem superque Aristophanes indicat, suos aequales abiectis his dicteriis non contentos esse, sed altius et subtilius quid requirere.**

XVI.

Μήτε Μούσας ἀνακαλεῖν ἑλικοβοστρύχους
μήτε Χάριτας βοᾶν εἰς χορὸν Ὀλυμπίας·
ἐνθάδε γάρ εἰσιν, ὥς φησιν ὁ διδάσκαλος.

Hephaestio p. 73 Gaisf.: — *ἐν δὲ ταῖς δευτέραις* (libri *προτέραις*) *Θεσμοφοριαζούσαις καὶ κρητικοὺς πολλάκις ἐν μέσοις τοῖς τετραμέτροις παρέλαβε· Μήτε κτλ.* Non sine superbia quadam de se ipse loquitur poeta, aemulos vituperans, quippe qui saepe sed frustra Musarum Gratiarumque auxilium invocent. Satis probabiliter autem Fritzschius ad hunc ipsum locum rettulit duos alios versus, qui comoediae nomine omisso a Suida et Grammatico in Bekkeri Anecd. I p. 415 29 afferuntur: *Ἀπὸ ἀκροφυσίων λόγους ἐπιδεικνύναι· οἱονεὶ καινοὺς καὶ νεοποιήτους. Ἀριστοφάνης·*

Ῥήματά τε κομψὰ καὶ παίγνι᾽ ἐπιδεικνύναι
πάντ᾽ ἀπ᾽ ἀκροφυσίων κἀπὸ κιναβευμάτων.

tanta enim et numerorum et argumenti similitudo est, ut vix ad aliam comoediam pertinere possint.

XVII.

Ἅμα δ᾽ ἠπίαλος πυρετοῦ πρόδρομος.

Scholiasta Vesparum v. 1038: *Ἠπίαλος τὸ τοῦ πυρετοῦ κρύος. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις καὶ Θεσμοφοριαζούσαις· Ἅμα δ᾽ ἠπίαλος κτλ.*

XVIII.

Pollux IX 69: *Ἐγὼ δὲ ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις Ἀριστοφάνους εἰρημένον Τὸ χαλκίον θερμαίνεται οὕτω πως ἤκουον, ὡς εἰς πότον εὐτρεπιζομένων τῶν γυναικῶν. ταυτὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Εὐπόλιδος Δήμοις ἐστὶν εἰρημένον.* Fritzschius scripsit *θερμαίνετε* p. 33, quemadmodum est in loco illo Eupolidis apud Athen. III p. 123 A: *Τὸ χαλκίον Θέρμαινέ θ᾽ ἡμῖν καὶ θύη πέττειν τινὰ Κέλευ᾽, ἵνα σπλάγχνοισι συγγενώμεθα.* At non opus est ista

coniectura, alterum quoque satis recte dicitur, cfr. Antiatticista Bekkeri I p. 99 21: *Θερμαίνεσθαι. οὐ μόνον τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ τὸ λεβήτιον ἢ χαλκίον.*

XIX.

Scholiasta Platonis p. 370 ed. Bekk.: *Ἀγὼν πρόφασιν οὐ δέχεται, ἐπὶ τῶν φύσει ῥᾳθύμων καὶ ἀμελῶν, ἤτοι ἐπὶ τῶν μὴ προσιεμένων τοὺς λόγους τῶν προφασιζομένων. μέμνηται δὲ αὐτῆς — — καὶ Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις β΄.* β΄ omittit cod. Clark.

XX.

Photius p. 235 6 et Suidas: *Λύκος ἔχανεν· παροιμία. λέγουσι δὲ τὸν λύκον, ἐπειδὰν ἁρπάσαι τι βούληται, κεχηνότα παραγίνεσθαι ἐπ᾽ αὐτό. ὅταν οὖν μὴ λάβῃ ὃ προαιρεῖται, κατὰ κενοῦ αὐτὸν χανεῖν φασιν. ἐπὶ* (*ἐπὶ οὖν* Suidas) *τῶν συνελπιζόντων χρηματιεῖσθαι, διαμαρτανόντων δὲ λέγουσιν. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις β΄.*

XXI.

Antiatticista Bekkeri Anecd. p. 78 24: *Ἀμεινόνως. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.*

XXII.

Hesychius: *Βαρβός· μύστρον. ἐν Θεσμοφοριαζούσαις.* si integrum est vocabulum.

XXIII.

Aspasius ad Aristot. Eth. p. 58 A ed. Ald.: *Βαυκὸν — τρυφερόν, ὡς ὁ ποιητὴς Ἀραρὼς ἐν Καμπυλίωνι· Βαυκά, μαλακά, τερπνά, τρυφερά. Μετενηνέχθαι δ᾽ ἔοικεν τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν βαυκίδων, ὅ ἐστιν εἶδος ὑποδημάτων Ἰωνικῶν, οἷς αἱ Ἰάδες χρῶνται, οὗ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις μέμνηται.*

XXIV.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 58 82: *Διαλέξασθαι· Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.* Eodem respicit

Pollux II 125: *Ὑπερίδης διειλεγμένος ἐπὶ ἀφροδισίων, Ἀριστοφάνης δὲ διαλέξασθαι ἔφη.* et fortasse Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 37 4: *Διαλέξασθαι, οὐ μόνον διαλεχθῆναι.*

XXV.

Antiatticista Bekkeri Anecd. I p. 96 25: *Ἐπανορθώσασθαι. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις.*

XXVI.

Photius p. 204 10 et Suidas: *Λακωνίζειν· παιδικοῖς χρῆσθαι. Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις β'.* Adde Photium p. 192 14: *Κυσολάκων ὁ Κλεινίου· ὁ τῷ κυσῷ λακωνίζων· τὸ δὲ τοῖς παιδικοῖς χρῆσθαι λακωνίζειν ἔλεγον· Μελαίνῃ γὰρ Θησεὺς οὕτως ἐχρήσατο, ὡς Ἀριστοτέλης.* Recte Meineke II 1 p. 200 corrigit *Ἀριστοφάνης.*

XXVII.

Athenaeus XIV p. 619 A: *Καὶ τῶν πτισσουσῶν ἄλλη τις (ᾠδή), ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις καὶ Νικοχάρης ἐν Ἡρακλεῖ χορηγῷ.*

Κ Ω Κ Α Λ Ο Σ.

Hanc comoediam unam ex ultimis esse docent veteres grammatici, vid. Argument. Pluti: *Τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμῳδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συστῆσαι Ἀραρότα δι' αὐτῆς τοῖς θεαταῖς βουλόμενος τὰ ὑπόλοιπα δύο δι' ἐκείνου καθῆκε, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα.* Verba *δι' αὐτῆς* aperte falsa sunt, nam non Ararotis, sed suo nomine Plutum docuit, quod etiam firmat scholiasta ad v. 173: *Δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἐν δευτέρῳ φέρεσθαι, ὅς ἔσχατος ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰκοστῷ ἔτει ὕστερον.* licet in vita Aristoph. p. XXXVIII 5 ed. Inv. haec quoque fabula

Araroti tribuntur: *καὶ οὕτω μετήλλαξε τὸν βίον, παῖδας καταλιπὼν τρεῖς, Φίλιππον ὁμώνυμον τῷ πάππῳ καὶ Νικόστρατον καὶ Ἀραρότα, δι' οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον.* At ut vita illa turpiter interpolata est, ita etiam hic locus labem aliquam contraxit: perpendas enim totum locum accuratius et senties omnia temere esse perturbata: primum enim auctor ille vitae Aristophaneae tradit poetam fracta comoediae libertate et sumtu imminuto Cocalum docuisse, tum *rursus* licentia coercita et chori dignitate sublata Plutum edidisse, tum haec addidit: *ἐν τούτῳ τῷ δράματι συνέστησε τῷ πλήθει τὸν υἱὸν Ἀραρότα.* Haec prorsus inepta sunt: apparet auctorem huius vitae antiqua illa Pluti didascalia usum esse, et tamen, quamvis vel ipsa propemodum verba repetat, mirum dictu, prorsus contraria sibique adversantia referre: contendit enim bis comoediae licentiam circa illam aetatem refrenatam esse, contendit Cocalum priorem esse Pluto, et Plutum ultimam omnino fabulam ante obitum poetae, contendit Aristophanem per Plutum commendare voluisse filium, et ut ne hoc, novum sane et inauditum, in tenebris delitescat, denuo repetit, per Ararotem commissum esse Plutum. At facile hae quidem difficultates tolluntur: nam apparet temere interpolatum esse illum locum, cum quae lector aliquis multo post margini adscripsisset, per errorem irrepsissent: ita enim haec constituenda sunt:

Ἐγένετο δὲ καὶ αἴτιος ζήλου τοῖς νέοις κωμικοῖς, λέγω δὴ Φιλήμονι καὶ Μενάνδρῳ. ψηφίσματος γὰρ γενομένου χορηγικοῦ, ὥστε μὴ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν τινα, καὶ τῶν χορηγῶν οὐκ ἀντεχόντων πρὸς τὸ χορηγεῖν καὶ παντάπασιν ἐκλελοιπυίας τῆς ὕλης τῶν κωμῳδιῶν διὰ τούτων αὐτῶν, αἴτιον γὰρ κωμῳδίας τὸ σκώπτειν τινάς, ἔγραψε [κωμῳ-

Πάλιν δὲ ἐκλελοιπότος καὶ τοῦ χορηγεῖν τὸν Πλοῦτον γράψας εἰς τὸ διαναπαύεσθαι τὰ σκηνικὰ πρόσωπα καὶ μετεσκευάσθαι, ἐπιγράφει χοροῦ, φθεγγόμενος ἐν ἐκείνοις ἃ καὶ ὁρῶμεν τοὺς νέους ἐπιγράφοντας οὕτως ζήλῳ Ἀριστοφάνους.

δίας τινάς] Κώκαλον, ἐν ᾧ εἰσάγει φθορὰν καὶ ἀναγνωρισμὸν καὶ τἄλλα πάντα ἃ ἐζήλωσε Μένανδρος. Ἐν τούτῳ δὲ δράματι συνέστησε τῷ πλήθει τὸν υἱὸν Ἀραρότα καὶ οὕτω μετήλλαξε τὸν βίον, παῖδας καταλιπὼν τρεῖς, Φίλιππον ὁμώνυμον τῷ πάππῳ καὶ Νικόστρατον καὶ Ἀραρότα. Τινὲς δὲ δύο φασί, Φίλιππον καὶ Ἀραρότα κτλ.	*Δι' οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον.*

Iam optime omnia procedunt: auctor vitae, homo non indoctus, tradit eo tempore, quo comoediae licentia effrenata legibus restincta fuerit, Aristophanem necessitate coactum esse, ut eiusmodi argumenta eligeret, in quibus postea recentiores comici poetae elaboraverint: huius rei documentum Cocalum fabulam exhibet, quam quidem Aristophanes non suo, sed Ararotis filii nomine docuerit: non ita multo post poetam e vita decessisse tresque filios reliquisse. Haec et inter se apta atque congrua sunt et locupletium testium auctoritate firmantur: prorsus enim conveniunt cum ista didascalia. Iam vero postea imperitus homo, qui Plutum legerat repereratque ibi adnotatum, aliquando comoediae libertatem fractam esse et tunc Aristophanem docuisse Plutum, studuit his illa amplificare et supplere: sed ut ista inter se conciliaret, fingit denuo circumscriptam esse comoediam arctioribus finibus, et post Cocalum editum esse Plutum: post rursus, ubi Ararotis mentio facta est, margini adscripsit ista: *δι' οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον,* **utrumque additamentum cum irrepsisset, bis idem dixisse visus est auctor, quod quam sit absurdum, facile quilibet intelligit: iam eiectis istis additamentis integra omnia sunt. *)**

*) Consimilis error est admissus in eadem vita supra p. XXXVII 3:

Cocalum autem prope ad novae comoediae poesin accessisse idem vitae auctor tradit etiam p. XXV 23: *Πρῶτος δὲ καὶ τῆς νέας κωμῳδίας τὸν τρόπον ἐπέδειξεν ἐν τῷ Κωκάλῳ, ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν λαβόμενοι Μένανδρός τε καὶ Φιλήμων ἐδραματούργησαν*, quod alius Grammaticus ibidem p. XXXIII etiam de Pluto perhibet: *ὁ μέντοι γε Ἀριστοφάνης μεθοδεύσας τεχνικώτερον τῆς μεθ' ἑαυτοῦ τὴν κωμῳδίαν, ἐνέλαμψεν ἐν ἅπασιν, ἐπίσημος ὀφθεὶς οὕτως, καὶ οὕτω πᾶσαν κωμῳδίαν ἐμελέτησε. καὶ γὰρ τὸ τούτου δρᾶμα ὁ Πλοῦτος νεωτερίζει κατὰ τὸ πλάσμα, τήν τε γὰρ ὑπόθεσιν οὐκ ἀληθῆ ἔχει καὶ χορῶν ἐστέρηται, ὅπερ τῆς νέας ἦρχε κωμῳδίας.* Itaque non est mirum, quod Clemens Alexandrinus Strom. VI p. 752 perhibet Philemonem hac fabula usum esse in Subditio: *Τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα Ἀραρότι τῷ Ἀριστοφάνους υἱεῖ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ὑπαλλάξας ἐν Ὑποβολιμαίῳ ἐκωμῴδησεν*, arguit hic locus nihil aliud, quam permagnam argumenti similitudinem inter utramque comoediam intercedere, ita ut alter ab altero poeta multa sit mutuatus: quod quo iure contendat Clemens, non possumus diiudicare, cum Philemonis fabulae memoria propemodum sit evanida. Non tamen ex hoc loco colligam, quod Meinekius Menand. p. XL arbitratur, Hypobolimaeum primam fuisse Philemonis fabulam et quasi exordium novae comoediae inde repetendum esse.

Et nomen quidem traxit fabula a Cocalo, Camiciorum rege, qui Daedalum profugum comiter excepit, eumque ab insidiis Minois defendit, quin ipsum Minoem in balneis aqua calida exstinxit, vid. Diodor. IV c. 77 sqq. Hygin.

τούτου χάριν ἐπῃνέθη καὶ ἐστεφανώθη θαλλῷ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας, ὃς νενόμισται ἰσότιμος χρυσῷ στεφάνῳ, εἰπὼν ἐκεῖνα ἐν τοῖς Βατράχοις·

Τὸν ἱερὸν χορὸν δίκαιον πολλὰ χρηστὰ τῇ πόλει συμπαραινεῖν

[*Ὠνομάσθη δὲ ἀπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἔνδοξον, τὸ μέτρον τὸ Ἀριστοφάνειον.*] *Οὕτω δὲ γέγονε ἡ φήμη τοῦ ποιητοῦ κτλ.* quae inclusi, adscripta erant margini ab grammatico, ut indicaret tetrametros trochaicos Aristophanium vocari metrum.

c. 44 al. At vero in reliquiis fabulae admodum pauca reperiuntur, quae illuc possint referri, maximeque obscurum est, quo pacto id, quod Grammaticus dicit *εἰσάγει φθορὰν καὶ ἀναγνωρισμὸν καὶ τἄλλα πάντα, ἃ ἐζήλωσε Μένανδρος*, conveniat cum hoc argumento: videtur enim Aristophanes aut diversam prorsus famam secutus esse, aut ipse suo ingenio Minois Cocalique fata immutasse et finxisse.

I.

Πάρες, ὦ, κατέτριβεν ἱμάτια κᾆπειτά πως
Φῷδας τοσαύτας εἶχε τὸν χειμῶν' ὅλον.

Erotianus p. 388 ed. Franz: *Φῷδες· ἔστι μὲν ἡ λέξις Δωρική, καλοῦσι δὲ φῷδας τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς γινόμενα, μάλιστα δὲ ὅταν ἐκ ψύχους ἐν τῷ πυρὶ καθίσωσι, στρογγύλα ἐπιφλογίσματα. — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ* (codex unus *κολάκῳ*) *φησί· Παρέσο κατέτριβεν ἱμάτια. κᾆπειτα πῶς φῷδας τοσαύτας εἶχε τὸν χειμώναυλον.* Ultimum illud *χειμώναυλον* correxit Seidlerus, *πάρες ὦ* ego scripsi, quemadmodum est apud Euripidem in Bellerophonte Fragm. XVI: *Πάρες, ὦ σκιερὰ φύλλας, ὑπερβῶ Κρηναῖα νάπη.* Cfr. Aristoph. Vesp. v. 754. Male autem haec inter duas personas distribuunt: immo loquitur aliquis de Minois interfecti corpore, quem cum nescio quis in balneis exinctum esse ex pustulis coniiciebat, alter dicit Minoem propter detritum vestimentum per totam hiemem prope apud ignem consedisse. *Φῷδες* autem quid sit docet etiam Eustath. Iliad. p. 943: *Καὶ φῷδες αἱ ἀπὸ φλογὸς φλύκταιναι, ὧν καὶ ὁ κωμικὸς μέμνηται.* adde Phrynich. apud Bekker. Anecd. I p. 70 27. Maxime conferas Aristoph. Plut. v. 535: *Πλὴν φῴδων ἐκ βαλανείου.* ubi scholiasta: *ἐκ βαλανείου δέ, διὰ τὸ τοὺς πένητας ἀποροῦντας ἐνδυμάτων διὰ τὸ ψῦχος ἐν βαλανείοις καθεύδειν καὶ ἐκ θέρμης ἢ ἀέρος αὐτοὺς ἐξιόντας παραχρῆμα προσβαλόντος φλυκταίνας ποιεῖν,* quae satis hunc locum illustrant: videtur enim poeta Minoem tanquam mendicum aliquem induxisse; ita ut post caedem demum perpetratam pateret, quis esset.

II.

Ἀλλ' ἐστίν, ὦ πάτερ, κομιδῇ μεσημβρία,

ἡνίκα γε τοὺς νεωτέρους δειπνεῖν χρεών.

Athenaeus IV p. 156 B: *Καὶ ὁ καλὸς δ' Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ ἔφη· Ἀλλ' ἐστὶν κτλ.* **Vulgo** *ἡνίκα καὶ τούς.* **quod correxit Dindorfius.**

III.

Α. Ἡ λοιδορία τις ἐγένεθ' ὑμῖν; Β. πώμαλα·

οὐδ' εἶπον οὐδέν.

Harpocratio: *Πώμαλα· ἀντὶ τοῦ οὐδαμῶς. — πολὺ δέ ἐστιν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ. Ἀριστοφάνης Λοιδορία κτλ.* **Suidas:** *Πώμαλα· κεῖται — παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Κωκάλῳ. δεῖ δὲ ἀναγινώσκειν ὑφ' ἓν πώμαλα.* **Vs. 1 Toupius in Emend. II p. 93** *ἢ λοιδορία* **vel** *διαλοιδορία,* **scripsi** *ἦ λοιδ.* **deinde codd. Med. B. C. G.** *ἐγέννηθ' ἡμῖν.* **— Vs. 2 vulgo** *οὐδὲν εἶπον οὐδενί.* **sed B. C. G.** *οὐδὲ εἶπον,* **B** *οὐδενίν.* **C** *οὐδέν.* **Probabiliter autem Fritzschius v. 2 supplevit:** *Οὐδ' εἶπον οὐδὲν πρὸς σὲ κῦρον, ὦ γύναι.* **apud Hesychium enim legitur, s. v.** *κῦρον. Κῦρον· Οὔτ' εἶπον οὐδὲν πρὸς σὲ κῦρον, ὦ γύναι. σοὶ ἀνῆκον, εἰς σὲ τεῖνον.*

IV.

Ἐκδότω δέ τις

καὶ ψηφολογεῖον ὧδε καὶ δίφρω δύο.

Photius p. 658 14: *ὧδε· οὐ μόνον τὸ οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνθάδε, ὡς ἡμεῖς — Ἀριστοφάνης Κωκάλῳ· Ἐκδότω δέ τις καὶ ψηφολογίον κτλ.* **Eadem Suidas v.** *ὧδε,* **ubi** *ψηφολόγον.*

V.

Κοφίνους δὲ λίθων ἐκέλευες

ἡμᾶς ἱμᾶν ἐπὶ τὸν κέραμον.

Pollux VII 162: *Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τέγος οὐ μόνον οἱ νῦν κέραμον ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἂν ἐοίκοι*

καλεῖν εἰπὼν ἐν Κωκάλῳ Κοφίνους δὲ λίθων ἐκέλευον ἡμᾶς ἐπὶ τὸν κέραμον. Cod. Kuhnii et Iungermanni ἐοίκοι καλεῖν εἰπὼν ἐν κωλάκῳ (cod. Iungerm. Κωκάλῳ) κοφίνους δὲ κάλων ἐκέλευες ἡμᾶς ἐπὶ τῶν λίθων κεκέραμον. recte Kuhnius desiderari verbum ἱμᾶν intellexit, at non debebat ἡμᾶς elicere, elapsum est illud vocabulum, itaque utrumque scripsi. Ceterum cfr. Phrynichum Bekkeri Anecd. I p. 47 18 Κέραμον, ὡς ἡμεῖς, τὸν ἐπὶ τοῦ στέγους.

VI.

Ἤμουν ἄγριον
βάρος· ἤγειρεν γάρ τοί μ' οἶνος
μὴ συμμιχθεὶς Ἀχελῴῳ.

Macrobius Saturnal. V 18: „Apud quos (Graecos) proprie in aquae significationem ponebatur Achelous. neque id frustra. nam caussa quoque eius rei cum cura relata est. Sed priusquam caussam proponam, illud antiquo poeta teste monstrabo, hunc morem loquendi pervagatum fuisse ut Acheloum pro quavis aqua dicerent. Aristophanes vetus comicus in comoedia Cocalo sic ait, ἤμουν ἄγριον βάρος. ἤτειρεν γάρ τοί μ' οἶνος οὐ μιγεὶς πόμ' Ἀχελῴῳ. gravabar, inquit, vino, cui aqua non fuisset admixta, id est mero." Dindorfius existimavit esse glyconeos Ἤμουν ἄγριον βάρος· Κἄτειρε γὰρ οἶνος οὐ Μιγεὶς Ἀχελῴῳ. quae coniectura minus probabilis videtur, restitui igitur anapaestos.

VII.

Athenaeus XI p. 478 D: Κοτύλη· Ἀριστοφάνης Κωκάλῳ· Ἄλλαι ὑποπρεσβυτέραι γρᾶες Θασίου μέλανος μεστὸν κεραμενομέναις κοτύλαις μεγάλαις ἔγχεον ἐς σφέτερον δέμας οὐδὲν ἄκοσμον, ἔρωτι βιαζόμεναι μέλανος οἴνου ἀκράτου. Satis audacter hunc locum conformavit Dindorfius, qui magna ex parte Toupii secutus coniecturas Emend. II p. 94 has composuit tetrametrorum anap. reliquias: — Ἄλλαι Ὑποπρεσβυτέραι γρᾶες Θασίου μέλανος μεστὸν * * Κεραμενομέναις κοτύλαις

μέγαλαις σφέτερον δέμας οὐδένα κόσμον. At illud apparet non tam delenda esse ista, quod visum Dindorfio, quam plura excidisse, ita ut sententiarum ordo prorsus sit perturbatus, nec facile restitui possit: valde tamen displicet illud *κεραμενομέναις κοτύλαις μεγάλαις*, nescioque an scribendum sit: *κεραμενόμεναι κοτύλας μεγάλας*, quemadmodum dixit Pherecrates in Tyrannide Fragm. I de mulierum vinositate: *Εἶτ' ἐκεραμεύσαντο τοῖς μὲν ἀνδράσιν ποτήρια — Σφίσι δέ γ' αὐταῖσιν βαθείας κύλικας.*

VIII.

Zenobius VI 47: *Χρυσὸς ὁ Κολοφώνιος· μέμνηται ταύτης Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ. εἴρηται δὲ παρόσον οἱ Κολοφώνιοι τὸν κάλλιστον χρυσὸν ἐργάζεσθαι νομίζονται.*

IX.

Hesychius: *Ἰπνός· — Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Κωκάλῳ καὶ τὸν κοπρῶνα οὕτως εἶπεν.* Pertinet huc Pollux V 91: *τὸν δὲ κοπρῶνα καὶ ἰπνὸν Ἀριστοφάνης καλεῖ.*

X.

Stephanus Byz. in v. *Κόρινθος, — καὶ κορινθιάζομαι τὸ ἑταιρεῖν ἀπὸ τῶν ἐν Κορίνθῳ ἑταιρῶν. ἢ τὸ μαστροπεύειν. Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ.*

XI.

Gellius XIX 13: „*Νάνους* enim Graeci vocaverunt brevi atque humili corpore homines, paulum supra terram exstantes, idque ita dixerunt adhibita quadam ratione etymologiae cum sententia vocabuli competeute, et, si memoria, inquit (Apollinaris), mihi non labat, scriptum hoc est in comoedia Aristophanis, cui nomen est *ἀκαλές*." Recte Brunkius *Κώκαλος*, codd. *ἀκαλές, ἀκλαής, ἀκλαιής, ἀκλανές.*

XII.

Pollux IV 187: *Καὶ στραγγουρία, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ.* Sic recte cod. Falkenb., vulgo comoediae nomen deest. Eadem vox legitur in Vesp. 810.

Λ Η Μ Ν Ι Α Ι.

Ut Euripidis Hypsipylen exagitaret Aristophanem hanc fabulam scripsisse coniicit Dindorfius, at penitus abiicienda est futilis ista opinio comicos poetas, ut tragoediam aliquam reprehenderent, integrum drama composuisse nihilque antiquius habuisse, quam ut hoc vel illud a tragico poeta perverse dictum facete luderent: quin Aristophanes fabula illa, quae est de Hypsipyle et Lemniis mulieribus est usus, tanquam involucro quodam, quo altius aliquod et sublimius consilium in medium proferret: sed quae est comicae artis natura, fieri non potuit, quin et in ipsa fabula, qualis erat ab antiquis tradita, et in tragicis poetis, qui in consimili elaboraverant argumento, multa haut inficete exagitaret Aristophanes. Et quod Dindorfius Euripidis Hypsipylen confert, prorsus falsum est, quandoquidem Euripidis tragoedia mortem Archemori ab Hypsipyle nutrice deserti continebat, vid. Plutarch. consol. ad Apoll. p. 110 et Sympos. IV 1 p. 664 F maximeque Apollodor. III 6: *αἰσθόμεναι γὰρ αἱ Λήμνιαι ὕστερον Θόαντα σεσωσμένον, ἐκεῖνον μὲν ἔκτειναν, τὴν δὲ Ὑψιπύλην ἀπημπόλησαν, διὸ πραθεῖσα ἐλάτρευε παρὰ Λυκούργῳ. δεικνυούσης δὲ τὴν κρήνην ὁ παῖς ἀπολειφθεὶς ὑπὸ δράκοντος διαφθείρεται κτλ.* At vero Argonautarum Lemni adventum et Aeschylus et Sophocles tractaverant, vid. schol. Apoll. Rhod. I 773: *"Ὅτι δ' ἐμίγησαν οἱ Ἀργοναῦται ταῖς Λημνίαις Ἡρόδωρος ἱστορεῖ. Αἰσχύλος δ' ἐν Ὑψιπύλῃ ἐν ὅπλοις φησὶν αὐτὰς ἐπελθούσας χειμαζομένοις τοῖς Ἀργοναύταις, μέχρις οὗ ὅρκον ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἀποβάντας μίσγεσθαι αὐταῖς· Σοφοκλῆς δὲ ἐν Λημνίαις καὶ μάχην ἰσχυρὰν αὐτὰς συνάψαι φησίν.* At quid potissimum spectaverit poeta arguit Fr. VII:

Καὶ τὴν κρατίστην δαίμον', ἧς νῦν θερμός ἐσθ' ὁ βωμός.

quod ad Bendin referendum esse docent grammatici: arguit autem hic versus tunc, cum poeta docuerit hanc fabulam, quam maxime Bendidis, Thraciae deae, religionem ferbuisse: contra hanc igitur Atheniensium in novis barbarisque religionibus admittendis levitatem, quae non minus quam impia mentis arrogantia polluebat et dissipabat sacra, Aristophanes Lemnias videbitur scripsisse; qui cum Argonautas Thraciae deae sacra facientes induxit, Atheniensibus foedae superstitionis, qua ipsi tenebantur, clarissimam exhibuit imaginem; ipsa autem illa fabula de Argonautarum cum Lemniis convictu satis opportuna fuit ad libidines Atheniensium, quae nocturnis Bendidis pervigiliis effrenate dominabantur, perstringendas. Tempus, quo fabula acta sit, definire difficillimum, cum aetatis notae, si a Dorilli dubia memoria discesseris, nullae reperiantur. Bendidis autem religio iam dudum apud Athenienses recepta, vide quae dixi in Comm. p. 74 sq. docuitque eodem consilio Cratinus Thressas circa Olymp. LXXXIV 2, vid. ibid. p. 79. At Aristophanis aetate videtur subito illa superstitio aucta et firmata esse, quod quidem accidisse puto eo tempore, in quod Siciliensis expeditio cadit: nullum enim unquam fuit tempus quo et impietas et superstitio vehementius Atheniensium perturbaverint animos. Olim quidem statui Olymp. LXXXIV publica auctoritate sancita esse Bendidia, atque ad eandem aetatem referebam diem, quo Plato fingit colloquium de re publica institutum esse: at quae nuper Boeckhius in indice Lectt. Berol. 1839 de hac re disseruit, iam multo probabilia arbitror, licet nondum omnes sublatae videatur difficultates: sed de his disserere longum est. Is igitur docuit colloquium illud non post Olymp. XCII 2—4 peroratum fingi, et Bendidia, quae Plato dicit tunc primum celebrata esse (*κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος, προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἑορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν, ἅ τε νῦν πρῶτον ἄγοντες*), necessario in idem tempus incidere. Iam igitur consentaneum est Bendidis religionem, quae primum clam se insinuavisset in vulgi

animos (et tunc quidem Cratinus Thressas docuit), mox gliscente superstitione publica auctoritate confirmatam esse: itaque ad illud ipsum tempus refero Aristophanis Lemnias.

I.

Λῆμνος κνάμους τρέφουσα τακεροὺς καὶ καλούς.

Athenaeus VIII p. 366 E: *Πρὸς ταῦτα ἀπαντήσας ὁ Ζωΐλος ἔφη, Ἀριστοφάνης, ὦ οὗτος, ἐν Λημνίαις τὸ τακερὸν ἔταξεν ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ, λέγων οὕτως· Λῆμνος κτλ.* Versus fortasse e prologo quasi quodam petitus, in quo poeta Lemniarum mulierum facinus exposuit: eodem pertinent subsequentia fragmenta.

II.

Ἐνταῦθα δ' ἐτυράννευεν Ὑψιπύλης πατὴρ
Θόας, βραδύτατος ὢν ἐν ἀνθρώποις δραμεῖν.

Ammonius p. 138 ed. Valk.: *Τύραννον οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ βασιλέως ἔτασσον — Ἀριστοφάνης ἐν Λημνίαις· Ἐνταῦθ' ἐτυράννευεν κτλ.* Interposui particulam *δέ*, Brunkius *ἐτυράννευέν ποθ' Ὑψιπύλης*, idem *βράδιστος*, pro vulg. *βραδύτερος*, scripsi *βραδύτατος*. At quod deinde legitur *τῶν ἐν ἀνθρώποις*, ferri nullo pacto potest, scripsi igitur *ὢν ἐν ἀνθρώποις*. Non illepide autem Aristophanes, cum Thoantem tardissimum omnium appellat nomenque hominis ingenio convenire negat, tragicorum consuetudinem ridet, qui omen quasi quoddam in ipso nomine indagare solebant, quemadmodum fecit Euripides in hoc ipso vocabulo Iphig. Taur. 31: *Οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος Θόας, ὃς ὠκὺν πόδα τιθεὶς ἴσον πτεροῖς Ἐς τοὔνομ' ἦλθε τῆς ποδωκείας χάριν,*

III.

Τοὺς ἄνδρας ἀπεχρήσαντο τοῖς παιδοσπόρους.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 423 32: *Ἀπεχρήσαντο, διεχρήσαντο, ἀπέκτειναν. Λημνίαις Ἀριστοφάνης·*

Τοὺς ἄνδρας κτλ. Eadem Suidas *ἀπεχρ.* et omisso comoediae nomine Etymolog. M. p. 124 27. Adde Polluc. IX 153.

IV.

Ἀνδρῶν ἐπακτῶν πᾶσα γάργαρ' ἑστία (δέδεκται).

Scholiasta Aristoph. Acharn. v. 3 et Suidas s. v. *Ψαμμοκοσιογάργαρα.* — *καὶ τὰ γάργαρα δὲ ἐπὶ πλήθους ἐτίθετο ὡς ἐν Λίμναις* (Suidas *Λήμναις*, correxit Küster). *Ἀνδρῶν ἐπακτῶν πᾶσα γάργαιρ' ἑστία.* Toupius Emend. in Suid. VIII p. 400: *πᾶσ' ἐγάργαιρ' ἑστία*, at imperfectum ferri vix potest, cum ipsum Argonautarum adventum repraesentatum esse veri sit simillimum: itaque olim correxeram *πᾶσα γαργαίρει στόα*, vel *πᾶσα γαργαίρει πόλις*, quemadmodum Cratinus dixit ibid.: *Ἀνδρῶν ἀρίστων πᾶσα γαργαίρει πόλις.* At vero scholiasta ille potius substantivi *γάργαρα* usum exemplo aliquo firmaturus est, itaque hoc restitui, addito *δέδεκται*, quod facile potuit elabi, sicuti statim ex Aristomenis Boethis haec affert: *Ἔνδον γὰρ ἡμῖν γάργαρα*, quae integra servavit Macrobius V 20: *Ἔνδον γὰρ ἡμῖν ἐστὶν ἀνδρῶν γάργαρα.* Similiter dixit Alcaeus in Comodotragoedia ibid.: *Ὁρῶ δ' ἄνωθεν γάργαρ' ἀνθρώπων κύκλῳ* et tragicus apud scholiastam: *χρημάτων τε γάργαρα*, at *γαργαίρειν* ex Sophrone et Cratino idem profert.

V. VI.

Οὐ κρανίον λάβρακος, οὐχὶ κάραβον πρίασθαι,
οὐκ ἔγχελυν Βοιωτίαν, οὐ γλαῦκον, οὐχὶ θύννου
ὑπογάστριον.

Athenaeus VII p. 311 C: *Καὶ Ἀριστοφάνης — ἐν δὲ Λημνίαις* (codd. AB *Λήμναις*)· *Οὐ κρανίον λάβρακος οὐχὶ κάραβον πρίασθαι, ὡς διαφόρου ὄντος τοῦ τῶν λαβράκων ἐγκεφάλου, καθάπερ καὶ τοῦ τῶν γλαύκων.* Itaque non dubitavi alterum fragmentum, eodem plane numero comprehensum, statim subiungere: legitur autem apud Athenaeum

VII p. 302 D: *Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ ἰχθύος τούτου τὰ ὑπογάστρια, ὡς καὶ Εὔβουλός φησιν ἐν Ἴωνι — Ἀριστοφάνης Λημνίαις· Οὐκ ἔγχ. κτλ.* Adde ibid. p. 299 B: *ὁ γοῦν Ἀριστοφάνης — καὶ ἐν Λημνίαις· Ἔγχελυν Βοιωτίαν.*

VII.

Καὶ τὴν κρατίστην δαίμον' ἧς νῦν θερμός ἐσθ' ὁ βωμός.

Suidas *Ὧι* (sic recte Iunius pro vulg. *ὦ*) *νῦν θερμοὶ βωμοί. ἐπὶ τῶν διὰ χρόνου σπουδῆς τυγχανόντων· Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Λημνίαις· Τὴν κρατ. κτλ. δηλοῖ δὲ ὅτι ἀεί τινες παρὰ Ἀθηναίοις ξένοι θεοὶ ἐτιμῶντο.* Recte Porsonus Praef. ad Hecub. p. XLII addidit *καί*. Respicit huc Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 29 33: *Βωμὸς θερμός· λέγεται μὲν ἐπὶ τῶν θερμῶς εὐδοκιμούντων ἔν τινι, μετείληπται δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν, ὧν διὰ τὸ θρησκεύεσθαι περιττῶς θερμοί εἰσιν οἱ βωμοί.* Bendin autem dici *κρατίστην δαίμονα* ostendit Fr. VIII.

VIII.

Photius p. 251 7: *Μεγάλην θεόν· Ἀριστοφάνης ἐν Λημνίαις· ἴσως τελβαιναν· Θρᾴκιον γάρ.* emendatius eadem exhibet Hesychius: *Μεγάλην θεόν· Ἀριστοφάνης ἔφη τὴν Βένδιν. Θρᾳκία γὰρ ἡ θεός.* Comparant praeterea Stephanum Byz. v. *Λῆμνος*.

IX.

Ἀλλ' ἀρτίως κατέλιπον αὐτὴν σμωμένην
ἐν τῇ πυέλῳ.

Pollux VII 166: *Εἰκότως δ' ἂν βαλανείῳ προσάγοιτο καὶ τὸ ἐν ταῖς Λημνίαις ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένον· Ἀλλ' ἀρτίως κτλ.* Dicit fortasse servus de Hypsipyle hera.

X.

Ἕως νεαλὴς ἐστιν αὐτὴν τὴν ἀκμήν.

Photius p. 290 16: *Νεαλής· ἐκτείνεται τὸ ᾱ. Ἀριστοφάνης Λημνίαις· Ἕως — Μένανδρος.* Eodem respicit

Phrynichus Bekkeri I p. 52 10 loco quamvis lacero: *Νεαλές· παρὰ τὸ ἁλές, ὁ σημαίνει τὸ ἀθρόον, τὸ νεωστὶ γεγενημένον καὶ συνενηνεγμένον. τὸ γὰρ συνελθεῖν καὶ συναλισθῆναι ταὐτόν. Ἀριστοφάνης τὸ νεαλὲς* . . . . fortasse addendum *ἐπὶ τοῦ νέου καὶ ἀκμάζοντος τέθεικε.* et sic dixit Xenophon Cyrop. VIII 6. at *recens captum νεαλὴς* dixit Demosthenes, vid. Harpocrat. *Νεαλής. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστογείτονος, εἰ γνήσιος. ὁ νεωστὶ ἑαλωκὼς οὕτως ἐλέγετο κατὰ μεταφορὰν τὴν ἀπὸ τῶν ἰχθύων.* at improbarunt hoc atticistae, vid. Antiatticista Bekkeri I p. 189.

XI.

Ἡ καρδιώττεις; ἀλλὰ πῶς χρῆσται ποιεῖν.

Suidas v. *χρῇ. Λέγουσι δέ ποτε καὶ χρῆσθαι ἀντὶ τοῦ δεῖ. Φερεκράτης Λήροις — Ἀριστοφάνης Λημνίαις· Ἡ καρδία τε τίς; ἀλλὰ πῶς χρῆσθαι ποιεῖν.* Priora emendavit Dobraeus, *χρῆσται* scripsit Dindorfius, quem vid. ad. Soph. Cod. Col. v. 504.

XII.

Πεντελίθοισί θ' ὁμοῦ λεκάνης παραθραύσμασι.

Pollux IX 126: *Τὸ δὲ ῥῆμα τὸ πεντελιθίζειν ἐστὶν ἐν τοῖς Ἑρμίππου Θεοῖς· τὸ δὲ ὄνομα πεντέλιθα ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Λημνίαις· Πεντελίθοισι κτλ. γυναικῶν δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἡ παιδιά.* Iungermannus *παραθραύσμασι,* vulgo *παραθραίμασι,* fortasse in fine addendum *παίζειν.*

XIII.

Αἱ γυναῖκες τὸν Δόριλλον φραγνύωνται.

Etymol. M. p. 283 45: *Δορίαλλος· λέγεται καὶ δόριλλος. Ἀριστοφάνης Αἱ γυναῖκες τὸν δορίαλλον φράγνυνται. ἔστι δὲ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ἐφ' ὕβρει τραγῳδοποιοῦ Δορίλλου. ἢ παρὰ τὸ δείρειν τὸ τυπτόμενον, ἢ τὸ τιλλόμενον τὰς τρίχας καὶ οἱονεὶ ἐκδερόμενον. οὕτω γὰρ πάλαι ἐψί-*

λουν, ὡς δηλοῖ Ἀριστοφάνης (Ran. v. 516) Ἡβυλλιῶσαι κἄρτι παρατετιλμέναι. Gudianum p. 59: Δορύαλος· τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον. Ἀριστοφάνης, αἱ γυναῖκες τὸν δορύαλον φράγονται, παρὰ τὸ δέρειν. — Ad Lemnias autem hunc versum referendum esse apparet ex Hesychio: Δορυαλλός· τὸ τῶν γυναικῶν μόριον. ἀπὸ τοῦ δέρειν, ἢ ἐφ' ὕβρει τοῦ τραγῳδοποιοῦ Δορύλλου, οὗ μέμνηται ἐν Λημνίαις. Denique adde scholiastam Ranar. v. 519: Δορίαλος τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, ὡς παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ Αἱ γυναῖκες τὸν δορίαλον φράγνυνται. Sed quo pacto versus corrigendus sit, sane dubium est, admodum enim variant illi grammatici, δορίαλλος, δορίαλος, δορύαλλος et δορύαλος exhibentes: et illae quidem formae, quae geminant λ praeferendae videntur, quemadmodum dicitur ἀρύβαλλος, κορύδαλλος, dicitur tamen etiam κραπάταλος, vid. Meineke I p. 84, sed utrum vox per ῡ an per ῑ scribenda sit plane non liquet, at cum grammatici componant nomen proprium Δόριλλος, sane δορίαλλος germana videtur forma fuisse: non tamen hac usus est Aristophanes, sed in eius locum substituit illud ipsum nomen tragici poetae Dorilli, id quod satis apparet ex Etymologico M.: λέγεται καὶ δόριλλος· Ἀριστοφάνης — ἐφ' ὕβρει τραγῳδοποιοῦ Δορίλλου. Itaque non dubitavi τὸν Δόριλλον corrigere, quod firmat Suidas: Δόριλλος· τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον· ἐφ' ὕβρει τραγῳδοποιοῦ Δορίλλου. Deinde pro φράγνυνται sive φράγνυται scripsi φραγνύωνται, sed dubitanter.

XIV.

Harpocratio: Ἀρκτεῦσαι· — ὅτι δὲ αἱ ἀρκτευόμεναι παρθένοι ἄρκτοι καλοῦνται, Εὐριπίδης ἐν Ὑψιπύλῃ, Ἀριστοφάνης Λημνίαις καὶ Λυσιστράτῃ (v. 645).

XV.

Harpocratio: Μέταυλος· — ἔστιν ἡ ῥυπαρὰ λεγομένη αὐλή, οὗ ὄρνιθες ἦσαν. Ἀριστοφάνης Λημνίαις καὶ Μένανδρος Θαΐδι.

XVII — XX.

Pollux VII 139: *Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Λημνίαις εἴρηκε καὶ ναυφύλαξ.* — Idem X 25: *Ἀπὸ τῶν μοχλῶν τὸ Μόχλωσον τὴν θύραν ἐν Λημνίαις Ἀριστοφάνης.* — Idem VII 152: *Καὶ ὁ μὲν πρὸ ὥρας πεπαινόμενος καρπὸς πρωϊμος ἐν Λημνίαις Ἀριστοφάνους.* Dindorfius *πρῷμος* scripsit, equidem malim *πρᾷος*, quemadmodum est in Vespis v. 264 *καρπίων πρῷα*, ubi olim *πρώϊμα* legebatur, et in Pace v. 1164 *φῖτυ πρῷον.* Cfr. Phrynichum Bekkeri 1 61 17: *Πρῷον· τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν πρώϊμον.* — Idem ibidem infra: *τὰ δὲ φυτευτήρια τῶν σύκων συκίδας Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς Λημνίαις.*

XXI.

Scholiasta Lysistratae v. 308: *Τὸν φανόν· φανὸν μὲν πᾶν τὸ φαινόμενον ἐκάλουν. ἐκ δὲ τῶν ἀμπελίνων τὰς λαμπάδας κατεσκεύαζον εἰς ἔξαψιν, ὡς καὶ ἐν Λημνίαις φησί.* Adde Photium p. 377 25: *Πανὸς δέσμη κληματίδων. οἱ δὲ νεώτεροι Ἀττικοὶ φανός. Ἀριστοφάνης.* quae non dubito huc revocare, sed dubium tamen Photius utrum *φανὸν* an *πανὸν* in Aristophane legerit.

Ν Α Υ Α Γ Ο Σ.

Ita vocatur comoedia a grammatico, qui subdititias poetae fabulas recenset p. XVIII 8: *Ἔγραψε δὲ δράματα μδ', ὧν ἀντιλέγεται τέσσαρα, ὡς οὐκ ὄντα αὐτοῦ· ἔστι δὲ ταῦτα, Ποίησις, Ναυαγός, Νῆσοι, Νίοβις, ἃ τινὲς ἔφασαν εἶναι τοῦ Ἀρχίππου.* At apud Pollucem X 33: *Ἀριστοφάνης ἐν Διοναυάγῳ* scribitur, unde Fritzschius suspicatur fabulam inscriptam fuisse *Δία ναυαγόν*, probabilius longe est, quod cod. Voss. praebet, *Δὶς ναυαγός.*

I.

Τί ὦ πονηρέ μ' ἐξορίζεις ὡσπερεὶ
κλιντήριον;

Pollux X 33: *Καλεῖται δὲ τὸ κλινίδιον καὶ κλιντήριον, ὡς ἐν Διοναναγῷ 'Αριστοφάνης ἔφη· Τί με ὦ πονηρὲ ἐξορίζεις ὥσπερ κλιντήριον.* quod correxi, nisi forte praeterea legendum *ἐκκορίζεις.*

ΝΕΦΕΛΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙ.

Nubes priores quibus in rebus a posterioribus discrepent explanare longum est, itaque hanc disputationem in aliud tempus reieci: illud tantum addo locum Vesparum v. 1037, quem vulgo huc referunt, non ad hanc comoediam pertinere, sed ad Holcades, de qua re dicitur infra. Platonis autem aliorumque auctorum locos, qui priores respiciunt Nubes, examinabo commodiore loco. Scripsit de hac comoedia Fritzschius in Quaest. Aristoph. I p. 111 sqq.

I.

'Ες τὴν Πάρνηθ' ὀργισθεῖσαι φροῦδαι κατὰ τὸν Λυκάβηττον.

Photius p. 398 11: *Πάρνης· τὸ ὄρος. θηλυκῶς· 'Ες τὴν Πάρνηθ' — 'Αριστοφάνης Νεφέλαις καὶ ἑξῆς.* Quod in codice est *ἐστὶν* recte emendavit Naekius ad Choerilum p. 58. Dicuntur haec de choro Nubium, quae procul e conspectu recedunt, cfr. Fritzschius p. 159 sqq. Quod autem Photius addit *καὶ ἑξῆς*, indicare videtur etiam in subsequentibus Parnethis mentionem factam esse, ceterum cfr. Nubes II v. 322: *Βλέπε νυν δευρὶ πρὸς τὴν Πάρνηθ'· ἤδη γὰρ ὁρῶ κατιούσας 'Ησυχῇ αὐτάς.*

II.

Κείσεσθον, ὥσπερ πηνίω, κινουμένω.

Photius p. 428 27 et Suidas s. v. *πηνίον· ζῷον ὅμοιον κώνωπι· 'Αριστοφάνης Νεφέλαις· Κείσεσθον ὥσπερ π. κ.*

(Suidas *βινουμένῳ*) *ἀντὶ τοῦ ξηροί· σκώπτει γὰρ τοὺς περὶ Χαιρεφῶντα εἰς ξηρότητα καὶ ἀσθένειαν· ὅτι δὲ κώνωπος εἶδός ἐστι Σπεύσιππος ἐν τῷ β τῶν ὁμοιοτήτων φησὶν οὕτως· Πηνίον· ἐμπίς, κώνωψ.* Videtur poeta Chaerephonti foedum amorem opprobrio vertisse, et fortasse una cum Chaerephonte exagitavit in illo versu Socratem. Quemadmodum autem grammatici dicunt hic potissimum imbecillam et attenuatam Chaerephontis speciem notari, ita eodem nomine ridetur ille in Vespis v. 1413: *Καὶ σὺ δή μοι Χαιρεφῶν Γυναικὶ κλητεύων ἔοικας θαψίνῃ, Ἰνοῖ κρεμαμένῃ πρὸς ποδῶν Εὐριπίδου.* Ita enim corrigo, vulgo *κλητεύειν* legitur, at sic pistrix ista compararetur cum Ino Euripidis, cuius speciem Chaerepho referebat. Et nescio an poeta eum in Nubibus I vocaverit *πύξινον*, siquidem scholiasta Vesparum dicit: *Χαιρεφῶντα δὲ τὸν πύξινον, τὸν Σωκράτους ἑταῖρόν φησι· πάλιν δ' αὐτὸν εἰς ὠχρότητα διαβάλλων εἰσάγει μαρτυροῦντα τῇ ἀρτοπώλιδι.* quod vix ad aliam, quam ad hanc comoediam potest referri. Et Socrati quoque pallorem obiecerat in priore comoedia, quod indicat schol. Vesp. v. 1048, quamvis ille in ceteris erraverit: *πέρυσι γὰρ τὰς Νεφέλας ἐδίδαξεν, ἐν αἷς τοὺς περὶ Σωκράτην ἐκωμῴδησεν, ἠπιάλους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν, ὡς ὠχρότητα περισκώπτων.*

III.

Μηδὲ στέψω κοτυλίσκον.

Athenaeus XI p. 479 C: *Κοτυλίσκος δὲ καλεῖται ὁ ἱερὸς τοῦ Διονύσου κρατηρίσκος. καὶ οἷς χέονται οἱ μύσται, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Θυατειρηνός, παρατιθέμενος τὸ ἐκ Νεφελῶν Ἀριστοφάνους· Μηδὲ κτλ.* Fritzschius p. 148 sq. *κοτυλίσκους* scripsit et ad Eleusinia mysteria retulit.

IV.

Scholiasta Pacis v. 348: *Φορμίων — αὐτοῦ μέμνηται ὁ κωμικὸς ἐν Ἱππεῦσι καὶ Νεφέλαις καὶ Βαβυλωνίοις.*

V. VI.

Antiatticista Bekkeri p. 98 1: *Ζυμήσασθαι· Ἀριστοφάνης Νεφέλαις.* Fritzschius p. 168 *ζημιώσασθαι* scripsit, fortasse recte. — Idem p. 105 2: *Κόλασμα· Ἀριστοφάνης Νεφέλαις.*

VII.

Scholiasta Pac. 91: *Ἔφη δὲ καὶ ἐν ταῖς Νεφέλαις μετεωρολέσχας τοὺς φιλοσόφους, ὅτι τὰ οὐράνια περινοοῦσιν.* Dubium tamen hoc, nam fortasse grammaticus ille non tam verbum, quam ipsam rem notavit, et propter illud studium similiter castigantur Socratici in Nubibus II, veluti v. 360 al.

VIII.

Diogenes Laertius II 18: *Ἐδόκει δὲ (Σωκράτης) συμποιεῖν Εὐριπίδῃ, ὅθεν — καὶ Καλλίας Πεδήταις, Ἀριστοφάνης Νεφέλαις· [Εὐριπίδης δ᾽ ὁ τὰς τραγῳδίας ποιῶν Τὰς περιλαλούσας οὗτός ἐστι τὰς σοφάς.]* Sane illi versus non sunt Aristophanis ex Nubibus, sed Teleclidae ex Hesiodis (cfr. Meineke II 1 p. 372) at veri tamen simile est etiam Aristophanem in hac comoedia eo nomine Socratem vexavisse.

IX.

Suidas: *Οὐ μετὸν αὐτῷ· ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐξόν. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις.* Fortasse verum est, quod Dindorfius p. 19 censet, Suidam ex pravo errore haec Nubibus tribuisse, in Ecclesiazusis v. 667 legitur: *Πῶς γὰρ κλέψει, μετὸν αὐτῷ.*

X.

Πῶς οὐ δέχονται δῆτα τῇ νουμηνίᾳ
ἀρχαὶ τὰ πρυτανεῖ᾽, ἀλλ᾽ ἕνῃ τε καὶ νέᾳ;
Β. Ὅπερ οἱ προτένθαι γάρ δοκοῦσί μοι παθεῖν,
ἵν᾽ ὡς τάχιστα τὰ πρυτανεῖ᾽ ὑφελοίατο,
διὰ τοῦτο προὐτένθευσαν ἡμέρᾳ μιᾷ.

Athenaeus IV p. 171 C: *Μήποτε δὲ καὶ ὃν καλοῦσι νῦν Ῥωμαῖοι προγεύστην τότε οἱ Ἕλληνες προτένθην ὠνόμαζον, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν προτέραις Νεφέλαις διὰ τούτων· Πῶς οὐ κτλ.* At leguntur hi versus in superstite fabula v. 1196 sqq. itaque sane Athenaeus videtur in fabulae nomine erravisse.

Ν Η Σ Ο Ι.

Veteres criticos dubitavisse Aristophanis an Archippi haec esset comoedia, indicavi supra. conferatur praeterea Pollux IX 89: *ἐγὼ δ᾽ εὗρον ἐν ταῖς Νήσοις Ἀριστοφάνους, εἰ μὴ ὑποπτεύεται τὸ δρᾶμα ὡς Ἀριστοφάνους οὐ γνήσιον.* Aliis tamen in locis Pollux auctoritate huius fabulae tanquam germanae utitur, neque ceteri grammatici, qui aliquid hinc petierunt, dubitasse videntur: in ipsis autem fabulae reliquiis, quae sane exiguae sunt, nihil reperias, quod Aristophane indignum sit: itaque haec quidem quaestio in medio relinquenda est. Iam summam totius comoediae facile perspicias ex longiore Fragm. I, quod satis superque indicat poetam hic quoque pacis amorem civibus commendavisse et agricolarum proborumque civium causam contra viros populares egisse: confirmaturque haec coniectura etiam reliquis fragmentis. Tempus autem, quo fabula sit acta, vix satis certo definias, quandoquidem aetatis aequaliumque notationibus fere carent reliquiae: non tamen videtur ante Ol. XCI acta esse: nam inde ab illa aetate inclaruit Archippus, vid. Hist. crit. com. p. 205, cui temere et prorsus contra temporum rationem veteres criticos hanc comoediam vindicasse parum est consentaneum: neque vero post Euclidis annum docta est comoedia; documento est fabulae argumentum et chori ratio et indoles prorsus ad antiquam comoediam accommodata, vid. Fr. III. Induxit enim poeta in scenam *Insularum* chorum, quemadmodum Eupolis in *Πόλεσιν* Urbes cum Atheniensibus societate iunctas adhibuit. Insulae enim

maris Aegaei, in quibus omnis vis et robur Atheniensium principatus positum erat, durissima usae conditione (nam quod Euphemus Atheniensis apud Thucyd. VI 85 dicit: *καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ συμμάχους, ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι, ἐξηγούμεθα Χίους καὶ Μηθυμναίους νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως συμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους*, id speciosius, quam verius dictum, maximeque ad minores insulas referendum est) statim post Siciliensem calamitatem ab Atheniensium societate defecerunt, ut Chius, Rhodus, Andrus, Euboea, aliae, propemodum omnes novas res moliebantur, ut Corcyra, Lesbus. At cum Alcibiades, qui defectionis auctor et princeps fuerat, in gratiam Atheniensium rediisset, insignesque victorias de Lacedaemoniis reportasset, etiam socii plerique sub potestatem Atheniensium redacti, neque vero meliorem quam antea fortunam experti sunt, quin Athenienses qua erant levitate superbiaque graviora etiam onera sociis imposuerunt, quod Olymp. XCII factum est. Circa illud igitur tempus poeta hanc fabulam docuisse videtur, in qua auctor fuit popularibus, ut secundam fortunam aequo ferrent animo pacisque tranquillitatem belli dubiae fortunae praeferrent, neve insulas superbia ad defectionem cogerent.

I.

Ὦ μῶρε, μῶρε, πάντα ταῦτ' ἐν τῇδ' ἔνι·
Οἰκεῖν μὲν ἀργὸν αὐτὸν ἐν τῷ γηδίῳ
ἀπαλλαγέντα τῶν κατ' ἀγορὰν πραγμάτων,
κεκτημένον ζευγάριον οἰκεῖον βοοῖν,
ἔπειτ' ἀκούειν προβατίων βληχωμένων,
τρυγός τε φωνὴν εἰς λεκάνην ὠθουμένης,
ὄψῳ τε χρῆσθαι σπινιδίοις τε καὶ κίχλαις,
καὶ μὴ περιμένειν ἐξ ἀγορᾶς ἰχθύδια
τριταῖα, πολυτίμητα, βεβασανισμένα
ἐπ' ἰχθυοπώλου χειρὶ παρανομωτάτῃ.

Stobaeus LX 7 vol. II p. 405: *Ἀριστοφάνους Νήσων.* cod. Paris. *νησσῶν*, unde Dindorf. parum caute *Φοινισσῶν* coniecit. Vs. 1 *ἐν τῇδε* i. e. *ἐν Εἰρήνῃ*, nam Stobaeus in illo capite de Pacis commodis agit. — Vs. 2 legebatur *οἰκεῖν μὲν ἐν ἀγρῷ τοῦτον*, at *ἐν ἀγρῷ* cum subsequatur *ἐν τῷ γηδίῳ* vix potest ferri, pronomen autem *τοῦτον* prorsus incommodum est, itaque scripsi *ἀργὸν αὐτόν*, namque hoc poeta inter summa pacis commoda refert, quod civibus iam liceat, otiosos ipsos ruri vitam degere, procul a militia et a forensibus negotiis calumniisque, quibus maxime obnoxia erat agricolarum multitudo, belli calamitatibus in urbis angusta moenia compulsa: itaque poeta adiungit illa: *ἀπαλλαγέντα τῶν κατ' ἀγορὰν πραγμάτων.* — Vs. 5 *προβατίων* Grotius, vulgo *προβάτων.* — Vs. 6 *τρυγὸς* codd. *αἰγὸς* Trincavellus. — Vs. 7 *ὄψῳ* Salmasius, vulgo *ὄψων*, idem *σπινιδίοις*, pro vulg. *πηνιδίοις*. *δὲ* Gaisf. vulgo *τε*.

II.

A. Τί σὺ λέγεις; εἰσὶν δὲ ποῦ;

B. Αἱδὶ κατ' αὐτὴν ἣν βλέπεις τὴν εἴσοδον.

Scholiasta Avv. 297: *Εἴσοδος δὲ λέγεται ᾗ ὁ χορὸς εἴσεισιν ἐν τῇ σκηνῇ. καὶ ἐν ταῖς Νήσοις· Τί σὺ λέγεις; εἰσὶν δέ που κτλ.* sic vulgo editur, recte constituit Reisig. Coni. I p. 160. Dindorfius illa verba *τί σὺ λέγεις* nescio cur omisit. In exordio fabulae haec legebantur ante chori parodum, usus que videtur poeta hac occasione ita, ut viginti quattuor chori personas, quae in scenam prodibant, insularum prae se ferentes speciem recenseret, quemadmodum fecit Aristophanes in Avibus, et quem modo dixi, Eupolis in Urbibus. *Εἴσοδον* autem similiter dictum non solum in Avium versu (297): *Οὐκέτ' ἔστ' ἰδεῖν υπ' αὐτῶν πετομένων τὴν εἴσοδον*, verum etiam in Nubibus v. 324: *Τί τὸ χρῆμα; Ὡς οὐ καθορῶ. ΣΩ. Παρὰ τὴν εἴσοδον. ΣΤΡ. Ἤδη νυνὶ μόλις οὕτως.*

III.

Ὡς ἐς τὴν γῆν κύψασα κάτω καὶ ξυννενοφυῖα βαδίζει.

Photius p. 311 15 et Suidas: *Ξυννένοφε· ἐπινεφῆ καὶ συννεφῆ καὶ συννέφελά ἐστιν. Ἀριστοφάνης Νήσοις· Ὡς ἐς τὴν κτλ. ξυννένοφε* supra quoque in Anagyro Fr. XIII legitur, adde Eustath. p. 143 et 149. Refero ad hunc ipsum Insularum recensum, quem poeta anapaestis potius quam iambicis versibus complexus est: fingit autem Insulam ab Atheniensibus male tractatam, moestam demissoque vultu incedere.

IV.

Λέξεις ἄρα
ὥσπερ τὰ παιδί', ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε.

Suidas *Ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε· κωλάριόν τι παροιμιῶδες ὑπὸ τῶν παιδίων λεγόμενον, ὅταν ἐπινεφῆ ψύχους ὄντος. Ἀριστοφάνης Νήσοις· Λέξεις κτλ.* Adde Eustath. p. 881 42: *Κωλάριον οὖν τι παροιμιῶδες Αἴλιος Διονύσιός φησιν ὑπὸ παίδων λέγεσθαι, δηλοῦν ἐξέχειν, ὅ ἐστιν ἐπιτεταλκέναι τὸν ἥλιον. Ἀριστοφάνης· Λέξεις — ἤγουν ἀνάτειλον.* Cantilenam illam popularem Aristophanes videtur adhibuisse, ut quam tristi fortuna respublica uteretur significaret. Ceterum conferas Strattidem in Phoenissis Fr. II p. 781.

V.

Ἀλλ' οὐ τυγχάνει
ἐπίδημος ὤν.

Etymol. M. p. 338 52: *Ἔνδημος· ὁ μὴ ἀποδημῶν· ἐπίδημος δὲ ὁ ἐπιδημῶν ξένος· καὶ παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Νήσοις· Ἀλλ' οὐ — λέγεται δὲ περὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ὅτι οὐκ ἐπιδημεῖ Ἰσθμοῖ, κυρίως εἰρημένον. οὐχ οὕτω γὰρ Ἴσθμιος ὁ θεός, ὡς διὰ παντὸς ἐκεῖ διατρίβειν. Ἐπιδήμιος* dicitur, qui alias *ἐπιχώριος* vocatur, uti est apud Eupolin in Baptis Fr. XVIII: *Ἐπιχώριός ἐστι καὶ*

ξένης ἀπὸ χθονός. Fortasse Neptuni quoque fuerunt partes in hac comoedia, quemadmodum Plato in Insulis sive Graecia instituit Fr. III p. 626.

VI.

Καταλιπὼν Παναίτιον πίθηκον.

Scholiasta Aristoph. Avv. v. 439: *Ἔοικε δὲ Παναίτιον κωμῳδεῖν, ὃν καὶ ἐν Νήσοις· καταλ. Παν. πιθ. ἔνθα καὶ μαγείρου πατρὸς αὐτὸν λέγει· πίθηκον δὲ αὐτὸν εἶπε διὰ τὸ πανοῦργον.* Suidas *Διαθήκην διαθώμεθα* similia exhibet. *Πίθηκος* videtur Panaetius vulgo audivisse non tam propter vafrum ingenium, quam propter oris turpitudinem formaeque dedecus, quemadmodum scholiasta dicit ad Avv. v. 441: *Ὁ Παναίτιος μάγειρος καὶ μικροφυὴς ἦν.* et supra ex Didymo: *καὶ Δίδυμος, ὅτι αἰσχρός τις τὴν ὄψιν συνεχῶς τῇ γυναικὶ πλησιαζόμενος συνέθετο ἐπὶ φίλων κτλ.* *Μάγειρος* autem quod dicitur, potius ad artem quam pater professus erat, referendum censeo: ipse enim Panaetius servos cultris faciendis aluisse videtur, hinc Aristophanes: *Ἥνπερ ὁ πίθηκος τῇ γυναικὶ διέθετο Ὁ μαχαιροποιός*, quemadmodum Cleophon *λυροποιός*, Hyperbolus *λυχνοποιὸς* vocatur. De fabulae tempore si recte statui, Panaetium absentem perstrinxit, nam non dubito, quin idem ille sit, quem ex Andocide cognoscimus mysteriorum profanatorum accusatum et in exilium eiectum esse.

VII. VIII. IX.

Θλαστὰς ποιεῖν ἐλάας.

Οὐ ταὐτόν ἐστιν ἀλμάδες καὶ στέμφυλα.

Θλαστὰς γὰρ εἶναι κρεῖττόν ἐστ' ἤ γ' ἀλμάδας.

Athenaeus II p. 56 B: *Μνημονεύει τῶν θλαστῶν ἐλαιῶν Ἀριστοφάνης· Θλαστὰς ποιεῖν ἐλαίας. πάλιν· Οὐ ταὐτὸν — καὶ μετ' ὀλίγα· Θλαστὰς κτλ.* Primum fragmentum ad Insulas pertinere arguit Pollux VI 45: *Καὶ θλαστὰς δὲ ἐλαίας ἐν Νήσοις ἂν εὕροις Ἀριστοφάνους.* At consenta-

neum est reliqua quoque, quamquam non ex communi loco, at ex eadem fabula petita esse. Vs. 1 *ἐλάας* Dindorfius, libri *ἐλαίας*. — Vs. 2 *κρεῖττον* idem, vulgo *κρεῖσσον*. deinde scripsi *ἐστ' ἤ γ' ἁλμάδας*, legebatur *κρεῖσσόν ἐστιν ἁλμάδος*, quod sermonis legi repugnat. Stephanus in Thesauro I p. 374 E *ἁλμάδας*, quod prorsus ferri nequit, nam *ἁλμάδες*, quae sunt olivae sale conditae (alias *κολυμβάδες* dicuntur), differunt a *θλασταῖς*, quae sole torrentur, quaeque alias *στέμφυλα* vocantur, itaque *ἤ γε ἁλμάδας* scribatur necesse est.

X.

Pollux IX 89: *Ὡς δ' ἐπὶ τῶν κερμάτων οἱ ἀρχαῖοι Ἀττικοὶ ἥκιστα τῷ ἑνικῷ ἐχρῶντο, οὕτως δ' ἐπὶ τῷ ἀργυρίῳ τῷ πληθυντικῷ· τ ὰ ρ γ ύ ρ ι α γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀργυρίου σπανίως ἄν τις εὕροι παρ' αὐτοῖς· ἐγὼ δ' εὗρον ἐν ταῖς Νήσοις Ἀριστοφάνους, εἰ μὴ ὑποπτεύεται τὸ δρᾶμα, ὡς Ἀριστοφάνους οὐ γνήσιον.* Adde id. VII 104: *Εἴρηται δὲ καὶ ἀ ρ γ ύ ρ ι α ἐν Ἀριστοφάνους Νήσοις.*

XI.

Etymol. M. p. 333 33: *Ἔ λ υ μ ο ς· σπέρμα τι ὃ ἑψῶντες οἱ Λάκωνες ἤσθιον, Ἀριστοφάνης Νήσοις.*

XII.

Pollux X 47: *Θρᾶνοι, θρανία, θ ρ α ν ί δ ι α ἐν Νήσοις Ἀριστοφάνους.* Videtur poetae auctoritate ad tertium solum vocabulum firmandum uti.

XIII.

Hesychius: *Θ ύ ρ σ ο υ κ υ ν ῆ. Ἀριστοφάνης ἐν Νήσοις, οὐ τοῦ αὐλητοῦ μνημονεύων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ φύλλα εἰπεῖν καὶ κλάδους.* Recte fabulae nomen restituit Musurus (codex *νήσ * **) at *Θύρσου κυνῆ* (cod. *θυρσουκίνη*) ferri nequit. Videtur in illo loco *διττογραφία* fuisse, *Θύρσου γυνή*, quam ad Thyrsi tibicinis uxorem referebant, de qua vid. Hesychius *Θύρσος· αὐλητὴς ἦν, γυναῖκα ἔχων ἑταίραν.* et

Θύρσου γονὴ h. e. *germina*, *folia tenera*. *Sepiam*, Thyrsi uxorem restitui Archippo in Piscibus Fr. II p. 719: *Ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων· ἡμᾶς μὲν τὰς Θράττας καὶ Ἀθερίνην τὴν αὐλητρίδα καὶ Σηπίαν τὴν Θύρσου*, vid. Comment. p. 379.

Ο Λ Κ Α Δ Ε Σ.

Ad huius comoediae institutum propositumque illustrandum aliquid confert parabasis Vesparum, ubi inde a v. 1030 haec leguntur:

Ἀλλ' Ἡρακλέους ὀργήν τιν' ἔχων τοῖσι μεγίστοις ἐπιχειρεῖν,
θρασέως ξυστὰς εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ τῷ καρχαρόδοντι,
οὗ δεινόταται μὲν ἀπ' ὀφθαλμῶν Κύννης ἀκτῖνες ἔλαμπον,
ἑκατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμωξομένων ἐλιχμῶντο
περὶ τὴν κεφάλην, φωνὴν δ' εἶχεν χαράδρας ὄλεθρον τετοκυίας,
Φώκης δ' ὀσμήν, Λαμίας δ' ὄρχεις ἀπλύτους, πρωκτὸν δὲ καμήλου.
Τοιοῦτον ἰδὼν τέρας οὔ φησιν δείσας καταδωροδοκῆσαι,
ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἔτι καὶ νυνὶ πολεμεῖ· φησίν τε μετ' αὐτοῦ
τοῖς ἠπιάλοις ἐπιχειρῆσαι πέρυσιν καὶ τοῖς πυρετοῖσιν,
οἳ τοὺς πατέρας τ' ἦγχον νύκτωρ καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον,
κατακλινόμεναί τ' ἐπὶ ταῖς κοίταις ἐπὶ τοῖσιν ἀπράγμοσιν ὑμῶν
ἀντωμοσίας καὶ προσκλήσεις καὶ μαρτυρίας συνεκόλλων
ὥστ' ἀναπηδᾶν δειμαίνοντας πολλοὺς ὡς τὸν πολέμαρχον,
τοιόνδ' εὑρόντες ἀλεξίκακον τῆς χώρας τῆσδε καθαρτὴν
πέρυσιν καταπρούδοτε καινοτάταις σπείροντ' αὐτὸν διανοίαις,
ἃς ὑπὸ τοῦ μὴ γνῶναι φανερῶς ὑμεῖς ἐποιήσατ' ἀναλδεῖς.

Versum 1087 et sqq. interpretes et antiqui et recentiores omnes intellexerunt de Socrate eiusque discipulis, qui causam deteriorem redderent potiorem. Scholiasta dicit: *Πέρυσι γὰρ τὰς Νεφέλας ἐδίδαξεν, ἐν αἷς τοὺς περὶ Σωκράτην ἐκωμῴδησε. ἠπιάλους δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν εἰς ὠχρότητα περισκώπτων· — τὸ δὲ τοὺς πατέρας ἦγχον λέγει διὰ τὸν ἥσσονα λόγον τὸν πατραλοίαν.* Sed cum recentiores editores perspexissent cum hac interpretatione non posse conciliari haec verba *μετ' αὐτοῦ*, proposita est coniectura: *μετ' αὐτόν*. Mihi vero, nisi a vera ratione prorsus aberro, ista interpretatione nihil perversius neque dici neque fingi posse videtur. Etsi enim concesserim in altera Nubium editione multa aliter conformata fuisse, atque in priore, non tamen tantopere immutata est illa fabula, ut a prioris similitudine prorsus abhorruerit: neque probabile est Aristophanem, cum primum Nubes doceret, Socratis discipulos tales finxisse, quales hic describi videmus. neque enim potuit eos ita in scenam inducere, ut ab omni verisimilitudinis specie recederent. Sed si ab hoc discesseris, non potuit Aristophanes, si hic de Nubibus cogitasset, deinde dicere:

Τοιόνδ' εὑρόντες ἀλεξίκακον τῆς χώρας τῆσδε καθαρτήν.

ceciderat enim poeta illa fabula, victus adversariorum studio et multitudinis imperitae perverso iudicio, ut nihil omnino illa fabula efficere potuerit, quemadmodum ipse dicit:

ἅς ὑπὸ τοῦ μὴ γνῶναι καθαρῶς ὑμεῖς ἐποιήσατ' ἀναλδεῖς.

Atque longe ineptissimum esset si poeta diceret, *propterea quod illa fabula vobis magnam utilitatem attulit, vos eam ipsam praemio ornare debetis;* quae quidem illo ipso momento nullum commodum nec emolumentum potuit afferre. At vero hoc dicere voluit poeta: *propter priora merita, quae maxima sunt in vos, debebatis mihi praemium concedere.* Duabus autem rebus Aristophanes se potissimum de Atheniensi populo meritum esse gloriatur, et quod Cleonem, quem iam in Babyloniis et Acharnensibus vexaverat, in Equitibus plane contuderit, et quod improbos calumniatores neminem

non vexantes, et societate cum Cleone coniunctos aggressus fuerit. Haec enim, inquam, accipienda sunt de calumniatoribus istis et delatoribus, quibus nihil unquam perniciosius civitati Atticae aut detestabilius fuit: id quod etiam is perspexit, qui scripsit vitam Aristophanis p. XIX 22: *Φασὶ δὲ αὐτὸν εὐδοκιμῆσαι συκοφάντας καταλύσαντα, οὓς ὠνόμασεν ἠπιάλους ἐν Σφηξίν, ἐν οἷς φησιν· οἳ τοὺς πατέρας αὐτῶν ἦγχον νύκτωρ καὶ τοὺς πάππους ἀπέπνιγον.* Iam vero non opus est, ut verba *μετ' αὐτοῦ* mutentur, quae sunt rectissime dicta: ex vulgari more dicendum fuit: *τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπιάλοις*, sed poetae nonnunquam illum ordinem invertunt: ita Sophocles in Aiace v. 1166: *Ἔνθα βροτοῖς τὸν ἀείμνηστον τάφον εὐρώεντα καθέξει.* Euripides Andromacha 216: *Εἰ δ' ἀμφὶ Θρῄκην χιόνι τὴν κατάρρυτον Τύραννον ἔσχες ἄνδρα.* Iam vero isti sycophantae arctissimo communionis vinculo cum Cleone coniuncti erant: vidit enim Cleon non posse se diu tantam potentiam tantamque gratiam apud populum obtinere, nisi multos sibi amicos atque socios conciliavisset. Hinc ipse Aristophanes supra et in Pace v. 756:

Ἑκατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμωξομένων ἐλιχμῶντο
περὶ τὴν κεφαλήν.

Inter quos non ultimum locum obtinuisse videntur artis ipsius socii, ut apparet ex Equitibus v. 853:

Ὁρᾷς γὰρ αὐτῷ στῖφος οἷόν ἐστι βυρσοπωλῶν
νεανιῶν· τούτους δὲ περιοικοῦσι μελιτοπῶλαι,
καὶ τυροπῶλαι· τοῦτο δ' εἰς ἕν ἐστι συγκεκυφός.

Iam cum Cleon intellexisset populum Atheniensem mobilem esse rerumque novarum studiosissimum, viros potentes atque nobiles falsis criminibus apud populum insimulabat, omninoque divitem quemque atque quietis otiique cupidum vel ipse vel per socios calumniatores vexavit, quod acerbe notavit non semel Aristophanes, ut in Equitibus v. 259:

Κἀποσυκάζεις πιέζων τοὺς ὑπευθύνους σκοπῶν
ὅστις αὐτῶν ὠμός ἐστιν ἢ πέπων ἢ μὴ πέπων,

κἄν τιν᾽ αὐτῶν γνῷς ἀπράγμον᾽ ὄντα καὶ κεχηνότα
καταγαγὼν ἐκ Χερρονήσου διαλαβὼν ἠγκύρισας,
εἶτ᾽ ἀποστρέψας τὸν ὦμον αὐτὸν ἐνεκολήβασας·
καὶ σκοπεῖς γε τῶν πολιτῶν ὅστις ἐστὶν ἀμνοκῶν
πλούσιος καὶ μὴ πονηρὸς καὶ τρέμων τὰ πράγματα.

Insigne exemplum huius rei suppeditat fabula Vesparum, ubi Cleon Lachetem virum probum et divitem in ius vocasse dicitur v. 894 sqq. quem locum satis illustrant ea, quae leguntur supra v. 240. Hos igitur calumniatores aggressus est Aristophanes peculiari fabula (nam de duabus prorsus diversis comoediis loqui Aristophanem, nemo non animadvertet, qui accuratius haec verba consideraverit), quam docuit eodem anno, quo Nubes, sed paullo prius. Nubes enim cum docuerit archonte Isarcho Olymp. LXXXIX 1, magnis Dionysiis, sequitur eum hanc fabulam docuisse Lenaeis eiusdem anni: iam vero illo anno calumniatores isti opportunam erant occasionem nacti, qua lites quam plurimis intenderent. Cum enim frumenti largitio populo viritim tribueretur, multae lites exoriebantur utrum germanus quis esset civis necne: id quod tangit Aristophanes in Vespis v. 785:

Ἀλλ᾽ ὁπόταν μὲν δείσωσ᾽ αὐτοὶ τὴν Εὔβοιαν διδόασιν
ὑμῖν καὶ σῖτον ὑφίστανται κατὰ πεντήκοντα μεδίμνους
ποριεῖν· ἔδοσαν δ᾽ οὐπώποτέ σοι πλὴν πρώην πέντε μεδίμνους
καὶ ταῦτα μόλις ξενίας φεύγων ἔλαβες κατὰ χοίνικα, κριθῶν.

Id enim factum esse anno ante Vespas actas intelligitur ex scholiastae quamvis obscuro et confuso testimonio: *Τοιοῦτόν ἐστιν, παρόσον ἐν ταῖς διανομαῖς τῶν πυρῶν ἐξετάζοντο πικρῶς οἱ τότε πολῖται καὶ μή, ὥστε δοκεῖν ξενίας φεύγειν εἰς κρίσιν καθισταμένους. φησὶν οὖν ὁ Φιλόχορος, αὖθις ποτὲ τετρακισχιλίους ἑπτακοσίους ἑξήκοντα ὀφθῆναι παρεγγράφους, καθάπερ ἐν τῇ προκειμένῃ λέξει δεδήλωται περὶ τὴν Εὔβοιαν. Δύναται καὶ αὐτὰ συνᾴδειν ταῖς διδασκαλίαις. πέρυσι γὰρ ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου ἐστράτευσαν ἐπ᾽ αὐτήν, ὡς Φιλόχορος.* **Sane haec satis obscura et pertur-**

bata sunt, multo autem magis ea, quae subsequuntur, de Psammetichi liberalitate: nam de Psammetichi regis Aegyptiorum largitione, quae facta est Periclis tempore, cogitari omnino non potest: quamquam illa largitio non minus multas lites excitavit, ut docet Plutarchus vit. Pericl. c. 37: *Ἐπεὶ δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων δωρεὰν τῷ δήμῳ πέμψαντος τετρακισμυρίους πυρῶν μεδίμνους ἔδει διανέμεσθαι τοῖς πολίταις, πολλαὶ μὲν ἀνεφύοντο δίκαι τοῖς νόθοις ἐκ τοῦ γράμματος ἐκείνου, τέως διαλανθάνουσαι καὶ παρορώμεναι, πολλοὶ δὲ καὶ συκοφαντήμασι περιέπιπτον.* At vero Isarcho praetore expeditione in Euboeam facta rursus frumentum viritim divisum esse satis superque ex ista scholiastae adnotatione perspicitur: iam vero iterum plurimae lites exortae sunt, calumniatoresque improbi qui a Cleonis partibus stabant, satis magna poterant licentia in civitate grassari. Et per istos calumniatores, quos Aristophanes in illa fabula aggressus est, maxime peregrinitatis aliasque eius generis lites excitatas fuisse, ipse Aristophanes significat hoc versu:

Ὥστ' ἀναπηδᾶν δειμαίνοντας πολλοὺς ὡς τὸν πολέμαρχον.

Iam si quaeras, quae sit illa comoedia, in qua Cleonis socios calumniatoresque aggressus sit, vix poterit esse dubium, quin Aristophanes in Vesparum parabasi dicat *Holcades*, quae fabula a navibus illis onerariis nomen accepit, quae frumentum attulerunt, quorsum spectant Fr. XIV. XV al. Porro calumniatores perstrinxit in hac comoedia, quemadmodum Euathlum Fr. XIII pertinetque eodem Clisthenis et Stratonis commemoratio Fr. XII et vox *Φασιανὸς* Fr. XXVII. Neque vero Cleoni pepercit in hoc dramate, id quod commode docet auctor argumenti Pacis, *Τὸ δὲ κεφάλαιον τῆς κωμῳδίας ἐστὶ τοῦτο· συμβουλεύει Ἀθηναίοις σπείσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ὑπὲρ εἰρήνης Ἀριστοφάνης τὸ δρᾶμα τέθεικεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀχαρνεῖς καὶ τοὺς Ἱππέας καὶ Ὁλκάδας, καὶ πανταχοῦ τοῦτο ἐσπούδακε, τὸν δὲ*

Κλέωνα κωμῳδῶν τὸν ἀντιλέγοντα καὶ Λάμαχον τὸν φιλοπόλεμον ἀεὶ διαβάλλων. Igitur Cleonem et Lamachum, quippe qui belli incendium alerent et gravius etiam suscitarent, aggressus est poeta; et ad Cleonem quidem spectat Fr. XI, ad Lamachum fortasse Fr. XX.

I.

Πρώην ἐρανιστὰς ἑστιῶν ἥψησ' ἔτνος.

Photius p. 11 22: *Ἐρανίσας· Δημοσθένης, ἀντὶ τοῦ ἔρανον αἰτήσας. ἐρανιστὴς μέντοι κυρίως ἐστὶν ὁ τοῦ ἐράνου μετέχων· καὶ τὴν φοράν, ἣν ἑκάστου μηνὸς ἔδει καταβάλλειν, εἰσφέρων. ἐρανιστάς· ὡς ἡμεῖς καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν· Πρώην κτλ.* Eadem, sed corrupta Zonaras I p. 862.

II — V.

Ἀλλ' ἱμάντα μοι
Δὸς καὶ ζμινύην· ἐγὼ γὰρ εἶμ' ἐπὶ ξύλα.

Eustathius p. 217: *Αἴλιος Διονύσιός φησιν ὅτι — καὶ τὴν ζμινύην (λέγουσιν) — φέρων καὶ χρῆσιν Ἀριστοφάνους ταύτην Ἀλλ' ἱμάντα κτλ.* Servus haec dicere videtur ab hero lignari iussus: ad Holcades autem rettuli non tantum ob similitudinem quae inter hoc et VI fragmentum intercedit, sed maxime propter Pollucis auctoritatem, qui X 173 dicit: *Φαίην δ' ἂν κατ' Ἀριστοφάνην ἐν Ὁλκάσι καὶ παττάλους ἐκκρούειν καὶ σκύταλον ὑποσίδηρον καὶ σμινύδας καὶ ἀγκαλίδας.* Haec, quae est ratio illius loci, omnia ex una eademque fabula petita sunt; scribendum autem *καὶ π α τ τ ά λ ο υ ς ἐ γ κ ρ ο ύ ε ι ν καὶ σ κ υ τ ά λ ι ο ν ὑ π ο σ ί δ η ρ ο ν καὶ σ μ ι ν ύ α ς καὶ ἀ γ κ α λ ί δ α ς.* Et *σκυτάλιον* quidem scribendum esse ostendit scholiasta Avium v. 1283: *Τοῦ δὲ σκυτάλιον τὸ ᾱ ἐκτείνεται, ὡς ἐν Ὁλκάσιν, ἔνθα καὶ τὸ Νικοφῶντος ἐξ Ἀφροδίτης Γονῶν παρετέθη, Οὐκ ἐς κόρακας τὸ χεῖρ' ἀποίσει ἐκποδὼν Ἀπὸ τοῦ σκυταλίου τε καὶ τῆς διφθέρας· οὕτω Σύμμαχος. Σμινύας* autem ad hunc ipsum versum pertinet,

nisi forte scribendum: *σμινύην καὶ σμινύδια*, vid. Pollux VII 148: *Τὴν δὲ σμινύην σμινύδιον Ἀριστοφάνης καλεῖ.* Deinde poeta *ἀγκαλίδας ξύλων* dixisse videtur, Phrynichus Bekkeri I p. 18 16: *Ἀγκαλίδες ξύλων· τὸ πλῆθος δηλοῦται, ὅσον ἄν τις ἀγκάλαις περιλάβοι.*

VI.

Ἐπεὶ δ' ἐγενόμην οἷπερ ᾖ' ἐπὶ ξύλα.

Photius p. 57 8: *Ἦια· δισυλλάβως, τὸ ἐπορευόμην, σὺν τῷ ι γράφεται. — Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν· Ἐπεὶ δ' κτλ.* Eadem Suidas in *ᾖα* et grammaticus Coislinianus apud Montefalc. p. 234 exhibent.

VII.

Λόγχαι δ' ἐκαυλίζοντο καὶ ξυστὴ κάμαξ.

Pollux X 144: *Ἀριστοφάνης ἔφη ἐν Ὁλκάσι· Λόγχαι κτλ.*

VIII. IX.

Ποῖ δὴ τὸν ὀρνίθειον οἰκίσκον φέρεις;

Eustathius p. 1428 4: *Ἐκ δὲ τοῦ οἴκου καὶ οἰκίσκος παρὰ Ἀριστοφάνει, περδικοτροφεῖον, οἷον· Τί δὲ κτλ.* Ad Holcades haec pertinere Pollux docet X 159, ubi simul alium locum respexit: *Καὶ οἰκίσκον δὲ ὀρνίθειον καὶ οἰκίσκον περδικικὸν Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν ἔφη.* Scripsi autem *ποῖ δή*, vulgo *τί δέ*.

X.

Δάπτοντα, μιστύλλοντα, διαλείχοντά μου
τὸν κάτω σπατάγγην.

Athenaeus III p. 91 C: *Ἀριστοτέλης δέ φησι τῶν ἐχίνων πλείω γένη εἶναι, ἓν μὲν τὸ ἐσθιόμενον, ἐν ᾧ τὰ καλούμενά ἐστιν ᾠά, ἄλλα δὲ δύο, τό τε τῶν σπατάγγων καὶ τὸ τῶν καλουμένων βρυσῶν. μνημονεύει δὲ καὶ τῶν σπατάγγων ὁ Σώφρων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν οὕτως·*

Δάπτοντα κτλ. Vs. 1 *δάπτοντα* Porsonus scripsit, codd. *δαρδάπτοντα.* — Vs. 2 respicit Photius p. 529 23: *Σπατάγγαι· ἰχθύες τινές· οἱ δὲ τοὺς μεγάλους ἐχίνους. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

XI.

Ἀδαχεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄχορ' ἐκλέγει τ' ἀεὶ
ἐκ τοῦ γενείου τὰς πολιάς.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 474 31: *Ἀχῶρα· τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείῳ πίτυρα. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν Ἀδαχεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀχῶρα ἐκλέγεται ἐκ τοῦ γενείου τὰς πολιὰς τοῦ Διός. ἀρσενικῶς δὲ λέγεται ὁ ἀχώρ.* Adde Photium p. 8 1: *Ἀδαξῆσαι· τὸ κνῆσαι, οὐκ ἐν τῷ ō ὀδαξῆσαι, καὶ ἀδαχεῖν τὸ κνήθειν Ἀδαχεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀθχῶρα ἐκλέγει τ' ἀεὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν.* Eadem Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 340 28 et Suidas, nisi quod *ἀχῶρα* exhibent et Suidas fabulae nomen omisit: recte vero *ἐκλέγει τ'* scribitur. corrupta rursus haec leguntur in Etymol. M. p. 182 17: *Ἀχῶρα· ἀρσενικῶς, τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείῳ πίτυρα. Ἀριστοφάνης Ἀδεχῆ γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀχῶρ' ἐκλέγετ' ἀεὶ ἐκ τοῦ γενείου.* Vs. 1 scribendum esse *τὸν ἄχορα* olim iam docui collata Hesychij glossa: *Ἄχορα· τὰ πίτυρα*, ubi Musurus vulgarem formam *ἀχῶρα* temere substituit: item docui mediam syllabam a latinis poetis corripi, vid. Zimmermann. Annal. 1835 p. 324. *Ἄχορα* autem non *ἀχόρα* scribendum esse docet Arcadius p. 20 20: *Τὰ εἰς ωρ πάντα βαρύνονται, ὡς Νέστωρ, Ἕκτωρ, Κάστωρ, ἄχωρ, τὸ τῆς κεφαλῆς πιτύρισμα, τὸ μέντοι ἰχὼρ ὀξύνεται.* — Vs. 2 satis facili negotio versum possis restituere integrum, si scribas *τὰς πολιὰς τὰς τοῦ Διός*, sed incommoda esset sententia, quam percepit Dobraeus, qui *τοῦδὶ* scripsit et ad populum Atheniensium referri voluit: at potius delenda sunt illa verba *τοῦ Διός*, quae ex vitioso errore propter praegressum *πολιάς* orta esse videntur. Pertinent autem hi versus ad Populum Atheniensem, cui Cleon, tanquam seni hebeti et obtuso blandiebatur: prorsus ita in

Equitt. v. 908 Cleon adulatur Plebi: Ἐγὼ δὲ τὰς πολιάς γέ σοὐκλέγων νέον ποιήσω. De ista adulatorum consuetudine conferas inprimis Theophrast. Charact. II: Καὶ ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀφελεῖν κροκύδα καὶ ἐάν τι πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἀπὸ πνεύματος προσενεχθῇ ἄχυρον, καρφολογῆσαι· καὶ ἐπιγελάσας δὲ εἰπεῖν· Ὁρᾷς, ὅτι δυοῖν σοι ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἔσχηκας τὸν πώγωνα μεστόν, καίπερ εἴ τις ἄλλος μέλαιναν ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη τὴν τρίχα.

XII.

Παῖδες ἀγένειοι, Στράτων
καὶ Κλεισθένης.

Scholiasta Acharn. v. 122: Στράτων· καὶ οὗτος κωμῳδεῖται ὡς λωβώμενος τὸ γένειον καὶ λειαίνων τὸ σῶμα, ὡς Κλεισθένης, ὥς φησιν αὐτὸς Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσι· Παῖδες ἀγένειοι, Στράτων. Adieci καὶ Κλεισθένης, vel numerus pluralis παῖδες ἀγένειοι postulat ut plures homines effeminati et imberbes recenseantur: cum Stratone autem commodissime coniungitur Clisthenes, quemadmodum est in Acharnensium illo loco: Καὶ τοῖν μὲν εὐνούχοιν τὸν ἕτερον τουτονὶ Ἐγᾦδ᾽ ὅς ἐστι, Κλεισθένης ὁ Σιβυρτίου, — Ὁδὶ δὲ τίς ποτ᾽ ἐστίν; οὐ δήπου Στράτων; et in Equitt. v. 1370: Οὐδ᾽ ἀγορασαγένειος οὐδεὶς ἐν ἀγορᾷ. Ποῦ δῆτα Κλεισθένης ἀγοράσει καὶ Στράτων;

XIII.

Ἔστι τις πονηρὸς ἡμῖν τοξότης συνήγορος
εὐρύπρωκτος ὥσπερ Εὔαθλος παρ᾽ ὑμῖν τοῖς νέοις.

Scholiasta Acharn. v. 710 et Suidas: Εὐάθλους δέκα· οὗτος ὁ Εὔαθλος ῥήτωρ πονηρός. Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν· Ἔστι τις — νέοις. ἦν δὲ καὶ εὐρύπρωκτος καὶ λάλος. εἴη δ᾽ ἂν καὶ ἀγεννής. διὸ καὶ τοξότην αὐτὸν καλεῖ, οἷον ὑπηρέτην. Legitur vulgo συνήγορος ὥσπερ παρ᾽ ἡμῖν τοῖς νέοις. Recte Elmsleius ὑμῖν scripsit, ὥσπερ Εὔαθλος Suidas et qui partem horum servavit scholiasta Vespa-

rum v. 590: *Εὔαθλος ῥήτωρ καὶ συκοφάντης, οὗ μνημονεύει καὶ ἐν Ἀχαρνεῦσι καὶ Ὁλκάσιν· οὗτός ἐστιν ὑμῖν πονηρὸς τοξότης συνήγορος, ὥσπερ Εὔαθλος.* Addidi praeterea *εὐρύπρωκτος*, quod ipse ille scholiasta continere videtur. Elmsleius ad Acharnens. v. 703 *τοῖς παλαιοῖς* addidit. De Euathlo vid. Comment. p. 97 sqq.

XIV.

Καὶ κολλύραν τοῖσι περῶσιν διὰ τοὺν Μαραθῶνι τροπαῖον.

Athenaeus III p. 111 A: *Τῆς δὲ κολλύρας καλουμένου ἄρτου (μνημονεύει) Ἀριστοφάνης — ἐν Ὁλκάσι· Καὶ κολλύραν κτλ.* Sententiam versus non satis perspicio, videtur tamen referendus esse ad naves illas onerarias, quae frumentum advexerunt. *τοῖσι περῶσιν* corruptum videtur, nescio an *τοῖσι γέρουσι* legendum sit. Certe non opus est, ut scribatur *τοῦ Μαραθῶνι τροπαίου*, quod voluit Elmsleius ad Acharn. v. 348.

XV.

Ἀράκους, πυρούς, πτισάνην, χόνδρον, ζειάς, αἴρας, σεμίδαλιν.

Galenus *περὶ τροφῶν δυνάμεως* vol. IV p. 316 ed. Basil.: *Περὶ ἀράκων. τὴν ὑστάτην συλλαβὴν τοῦ τῶν ἀράκων ὀνόματος διὰ τοῦ κ γεγραμμένην εὑρίσκομεν ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Ὁλκάσιν, ἔνθα φησίν Ἀράκους κτλ. παραπλήσιον δ' ἐστὶ τὸ σπέρμα τῷ τῶν λαθύρων, καὶ τινές γ' οὐχ ἕτερον εἶναι γένος ἐκείνων νομίζουσιν αὐτό.* Cfr. Hesychius: *Ἄρακοι· ὄσπριόν τι· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ λάθυροι.* Ceterum compara cum his Pherecratem Fragm. inc. XVII: *Κυάμους, ἀφάκην, ζειάς, αἴρας, ἀκεάννους.* Dicuntur autem haec quoque de frumenti copia, quam onerariae naves advexerunt, et nescio an hic versus cum priore sit coniungendus in unum: *Ἀράκους, πυρούς, πτισάνην, χόνδρον, ζειάς, αἴρας, σεμίδαλιν, Καὶ κολλύραν τοῖσι περῶσιν διὰ τοὺν Μαραθῶνι τροπαῖον.*

XVI.

Σκαφίδας, μάκτρας, Μοσσυνικὰ μαζονομεῖα.

Photius p. 517 13: *Σκαφίδας· οὐ σκάφας, τὰ σκεύη· Σκαφίδας κτλ. Ἀριστοφάνης.* codex *μίξας* pro *μάκτρας* exhibet, at recte Pollux, qui etiam fabulae nomen addidit X 102: *Καὶ σκαφίδα δὲ τὴν σκάφην· ταύτην ἐν ταῖς Ὁλκάσι λέγει συντάξας οὕτω σκαφίδας, μάκτρας.* Idem X 84: *τὰ μαζονομεῖα Ἀριστοφάνους εἰπόντος ἐν Ὁλκάσι.*

XVII.

Σπυρὶς οὐ μικρὰ καὶ κωρυκίς, ἣ καὶ τοὺς μάττοντας ἐγείρει.

Eustathius p. 1534 47: *Κώρυκον δὲ τὸν θύλακον λέγει. — οἱ δὲ παλαιοὶ καὶ κωρυκίδα τὸ τοιοῦτον σκεῦος καλοῦσι, παράγοντες καὶ Ἀριστοφάνους χρῆσιν ταύτην.* Ad Holcades haec esse referenda Pollux docet X 172: *Εἴποις ἂν — καὶ κωρυκίδα, ὡς ἐν ταῖς Ὁλκάσιν Ἀριστοφάνους.* Componas cum versu extremo Sophoclis versum apud scholiastam Aristoph. Plut. v. 541: *Ἐπεγειρομένων κερκίδος ὕμνοις, ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.* quem versum satis celebratum etiam in Pluto respexit poeta: *Στιβάδα σχοίνων κόρεων μεστήν, ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει* et Eupolis in Androgyn. Fr. IV: *τοιόνδε ταῶν, ὃς τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.*

XVIII.

Σκόμβροι, κολίαι, λεβίαι, μύλλοι, σαπέρδαι, θυννίδες.

Athenaeus III p. 118 D: *Μνημονεύει δὲ τῶν μύλλων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν· Σκόμβροι κτλ. λεβίαι* Dindorfius scripsit, vulgo *λέβιοι.*

XIX.

Ὦ κακοδαίμων, ὅστις ἐν ἅλμῃ πρῶτον τριχίδων ἀπεβάφθη.

Athenaeus VII p. 329 B: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ὁλκάσιν· Ὦ κακόδαιμον κτλ. — τοὺς γὰρ εἰς τὸ ἀπανθρακίζειν*

ἐπιτηδείους ἰχθῦς εἰς ἅλμην ἀπέβαπτον, ἣν καὶ Θασίαν ἐκάλουν ἅλμην, ὡς καὶ ἐν Σφηξὶν ὁ αὐτός φησι ποιητής· Καὶ γὰρ πρότερον δὶς ἀνθρακίδων ἅλμην πιών. Recte Brunckius *ὦ κακοδαίμων* scripsit.

XX.

Ἰὼ Λακεδαῖμον, τί ἄρα πείσει τήμερα;

Scholiasta Nubium v. 699: *Τήμερα· ὡς ἐν Ὁλκάσιν· Ἰὼ Λακεδαίμων κτλ.* Suidas simillimum versum affert ex Pace: *Τήμερος· ὁ σημερινός, καὶ ἔστι τεταγμένον ἐπὶ σώματος. τὸ δὲ τήμερον ἐπὶ χρόνου λέγεται καὶ ἐν Εἰρήνῃ ἰὼ Λακεδαίμων, τί ἄρα ποιήσει τήμερα. ἀντὶ τοῦ σημερινή.* vid. supra Pac. II Fr. V. At Holcades dicit schol. Homeri Iliad. *γ* 182: *Τὰ μέντοι παρὰ τὸ φρὴν συντιθέμενα ἐφύλαξε τὸν τόνον, Λυκόφρον, δαΐφρον. ὅθεν σημειῶδες ἐκεῖνο κατὰ κλητικὴν ἰὼ Λακεδαῖμον Ἀριστοφάνης Ὀλκάσιν.* Adde allatos a Dindorfio Io. Alexandr. p. 14 14 et Choeroboscum Bekk. Anecd. p. 1245, ubi *ὦ Λακεδαῖμον* omisso auctoris nomine legitur. Denique Photius haec respicit p. 202 18, quamquam codex miro errore: *Λακεδαιμῶν· τὴν κλητικὴν περισπῶσιν· οὕτως Ἀριστοφάνης.* Scribendum cum Dindorfio: *Λακεδαῖμον.* Fortasse autem haec Lamachus Lacedaemoniis bellum illaturus dicit.

XXI.

Ἁλμαίαν πιών.

Antiatticista Bekkeri I p. 82 23: *Ἁλμαία, Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν· ἁλμαίαν πιών.* Adde Phrynichum ibid. p. 23 28: *Ἁλμαίαν, τὴν ἅλμην ὡς Ἀθηνᾶ Ἀθηναία, πύλη πυλαία, ὥρα ὡραία.* Ingeniose autem Dindorfius suspicatur huc pertinere illum versum, quem Athenaeus VII p. 329 B (vid. supra) ex Vespis affert, ibi enim v. 1127 sic scriptus legitur: *Καὶ γὰρ πρότερον ἐπανθρακίδων ἐμπλήμενος.* Fortasse autem Holcadum hic fuit versus: *Καὶ γὰρ δὶς ἀνθρακίδων ποθ' ἁλμαίαν πιών.*

XXII.

Hesychius: *Ἀπεσφακέλισεν·* ἐσάπη. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσιν. οἱ δὲ ἰατροὶ τὴν ἐκ σήψεως μελανίαν. ἢ ἀντὶ τοῦ προσεσπάσθη. ἢ αἰφνιδίως ἀπέθανεν. Grammaticus Bekkeri p. 422 25 et qui eadem fere exhibet Suidas: Ἀπεσφακέλισεν· οἱ μὲν ἰατροὶ ἐσάπη, λέγεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπεσφενδόνησεν. ἔτι τὸ ἐξαίφνης ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπεσπάσθη. Zonaras I p. 270: Ἀπεσφακέλισεν· αἰφνίδιον ἀπέθανεν. οἱ μὲν γραμματικοὶ ἐσάπη φασίν. Ἀριστοφάνης ἀντὶ τοῦ ὤκλασεν. οἱ δὲ ἰατροὶ τὴν ἐκ σήψεως μελανίαν λέγουσιν. Adde Etymol. M. p. 120 13. Attulit haec iam Dindorfius.

XXIII.

Pollux IX 60: Καὶ τὸ δραχμῆς ἄξιον *δραχμιαῖον*, ὡς ἐν Ἀριστοφάνους Ὁλκάσιν.

XXIV.

Harpocratio: *Ἐπίγειον·* — τὰ πρυμνήσια ἐπίγεια ἔλεγον. κέχρηνται τῷ ὀνόματι καὶ οἱ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιηταί. Ἀριστοφάνης Ὁλκάσι. Vulgo ἐπίγυον. ἐπίγειον Bekkerus, ex codd. ut videtur plerisque.

XXV.

Scholiasta Lysistratae v. 723: *Τροχιλία* δέ ἐστιν ὁ τροχὸς τοῦ ξύλου τοῦ φρέατος, δι' οὗ ἱμῶσι. δεδήλωται δὲ περὶ τούτου καὶ ἐν Ὁλκάσι.

XXVI.

Pollux X 73: Ἐν δὲ τοῖς ἀγγείοις τάττοιτο ἂν καὶ ἃς εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν· *Ὕρχας οἴνου.* Idem VI 14: Εἰ δὲ καὶ Ἀριστοφάνης ὠνόμασεν *ὕρχας οἴνου*, δηλοῖ τὸ προσεοικὸς τῷ βίκῳ κεράμιον. ἔστι δὲ Αἰολικὸν τοὔνομα. Et nescio an in Vespis quoque v. 676 scribendum sit ὕρχας *οἴνου*, ubi vulgo οἶνον legitur.

XXVII.

Stephanus Byz. Φᾶσις: πόλις τῆς Αἴας. — τὸ ἐθνικὸν Φασιάτης καὶ Φασιατικὸς καὶ *Φασιανός*, ὡς Ἀριστο-

φάνης ἐν Ὁλκάσι. Videtur hoc nomine sycophantam aliquem appellavisse, quemadmodum est in Acharnensibus v. 725: *Ἐνταῦθα μήτε συκοφάντης εἰσίτω Μήτ' ἄλλος ὅστις Φασιανός ἐστ' ἀνήρ.*

XXVIII.

Pollux I 83: *Λέγοιτο δ' ἂν ταχεῖα ναῦς καὶ ταχυναυτοῦσα καὶ δρομάδες ὁλκάδες, ὡς Ἀριστοφάνης.*

Π Ε Λ Α Ρ Γ Ο Ι.

Scripsit de hac comoedia peculiarem commentationem Fritzschius in Quaest. Aristoph. p. 1 sqq. ubi miram protulit coniecturam de Pelasgis illis antiquis et barbaris hominibus, quos Aristophanes repraesentaverit. Comoedia nomen accepit a ciconiis, de quarum pietate multae apud Graecos ferebantur fabulae, conferas Fab. Aesop. LXXVI apud Coraen p. 350: *Πελαργός εἰμι, εὐσεβέστατον ζῶον, ὅστις μητέρι καὶ πατέρι δουλεύω.* Adde Photium p. 245 4 sq. Itaque poeta videtur ciconiarum pietatem cum Atheniensium impietate composuisse, quamquam tanta est paucitas reliquiarum, ut neque argumentum neque tempus quo fabula docta sit, dilucide expedias.

I.

Scholiasta Platonis p. 330 ed. Bekker: *Μέλητος δὲ τραγῳδίας φαῦλος ποιητής, Θρᾷξ γένος, ὡς Ἀριστοφάνης Βατράχοις, Πελαργοῖς, Λαΐου υἱὸν αὐτὸν λέγων, ἐπεὶ ᾧ ἔτει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιποδείαν καθῆκεν, ὡς Ἀριστοτέλης Διδασκαλίαις· ἐν δὲ Γεωργοῖς ὡς Καλλίαν περαίνοντος αὐτοῦ μέμνηται. Μέμνηται αὐτοῦ καὶ Λυσίας ἐν Σωκράτους ἀπολογίᾳ.* Scholiastae verba temere Fritzschius tentavit, recte vero censet poetam appellavisse Meletum Laii filium, non quod eo ipso anno Oedipodis tristissimum fatum in tetralogia aliqua exhibuerit, sed potius quod quemadmodum Laius Chrysippi Pelopidae

amore primus exarsisse dicitur, pulcrorum puerorum incesta consuetudine usus sit: idem vero Meletus cum ipse iuvenis esset, muliebria passus est: nam scribendum esse, *ἐν δὲ Γεωργοῖς ὡς Καλλίου περαίνοντος αὐτὸν μέμνηται*, dixi supra. Thrax autem quod dicitur non est, ut videtur Fritzschio, ad eundem hunc incestum amorem referendum, verum ad peregrinam originem, quo crimine nullum Athenis turpius erat aut frequentius coniici solebat in homines pravos: sane Pitthensem vocat Plato in Euthyphrone p. 2 B: *ΕΥ. Τίς οὗτος; ΣΩ. Οὐδ' αὐτὸς πάνυ τι γιγνώσκω, ὦ Εὐθύφρον, τὸν ἄνδρα· νέος γάρ τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώς· ὀνομάζουσι μέντοι αὐτόν, ὡς ἐγῷμαι, Μέλητον. ἔστι δὲ τὸν δῆμον Πιτθεύς, εἴ τιν' ἐν νῷ ἔχεις Πιτθέα Μέλητον, οἷον τετανότριχα καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον, ἐπίγρυπον δέ. ΕΥ. Οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες.* Pitthenses enim faciles in admittendis peregrinis fuisse videntur; ita Androcles Pitthensis fuit, quem inquilinum hominem fuisse plures criminati sunt, vid. Epist. ad Schill. p. 118 sqq. Illud autem praeterea ex hoc loco scholiastae coniici potest, siquidem is recte rationem subduxit, quamvis male Laii filium sit interpretatus, Meleti Oedipodiam Dionysiis magnis, Aristophanis comoediam Lenaeis commissam esse.

II.

Ἀτταγᾶς ἥδιστον ἕψειν ἐν ἐπινικίοις κρέας.

Athenaeus IX p. 387 F: *Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς Ἀττ. κτλ. Ἐπινίκια* opiparae sunt epulae, quas choragus adornabat, vid. Plato Sympos. p. 173 A: *Ὅτε τῇ πρώτῃ τραγῳδίᾳ ἐνίκησεν Ἀγάθων, τῇ ὑστεραίᾳ ἢ ᾗ τὰ ἐπινίκια ἔθυεν αὐτός τε καὶ χορευταί.* et infra: *Ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος· χθὲς γὰρ αὐτὸν διέφυγον τοῖς ἐπινικίοις φοβηθεὶς τὸν ὄχλον.*

III.

Ὁ μὲν ᾖδεν Ἀδμήτου λόγον πρὸς μυρρίνην,
ὁ δ' αὐτὸν ἠνάγκαζεν Ἁρμοδίου μέλος.

Scholiasta Vesp. v. 1231: *Καὶ ἐν Πελαργοῖς· Ὁ μὲν κτλ.* *Ἀδμήτου λόγον* poeta dixit, ipsum scolii exordium respiciens: *Ἀδμήτου λόγον, ὦ ταῖρε, μαθὼν τοὺς ἀγαθοὺς σέβου, Τῶν δειλῶν δ' ἀπέχου, γνοὺς ὅτι δειλοῖς ὀλίγη χάρις.* Vs. 2 malim *αὐτὸν* legere, addas autem *ᾄδειν*.

IV.

Ἀπεσημηνάμην
τὰς τῶν κακούργων οἰκίας.

Herodianus Piers. Moer. p. 462: *Σημεῖον λέγοντες σημειοῦσθαι οὐ λέγομεν, ἀλλ' ἀποσημαίνεσθαι, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς Ἀπεσ. κτλ.*

V.

Ἢν γὰρ ἕν' ἄνδρ' ἄδικον σὺ διώκῃς, ἀντιμαρτυροῦσι
δώδεκα τοῖς ἑτέροις ἐπισίτιοι.

Athenaeus VI p. 247 A: *Ἐπισίτιοι καλοῦνται ἐπὶ τροφαῖς ὑπουργοῦντες — Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς· Ἢν γὰρ κτλ.* Vs. 1 *σὺ διώκῃς* scripsit Porsonus, vulgo *συνδιώκῃς*. — Vs. 2 Dindorfius coniecit *ἐπίσιτοι*. Ceterum illud *τοῖς ἑτέροις* nescio an corruptum sit.

VI.

Κεφαλάς τ' ἀρνῶν κωλᾶς τ' ἐρίφων.

Athenaeus IX p. 368 E: *Κωλῆν — Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς· Κεφαλὰς κτλ.* Legebatur *κωλᾶς ἐρίφων*, adieci particulam *τέ*.

VII.

Χαλκώματα, προσκεφάλαια.

Pollux X 174: *Καὶ χαλκώματα ἐν μέρει τῶν σκευῶν — εἰπόντος Ἀριστοφάνους ἐν Πελαργοῖς· Χαλκώματα, προσκεφάλαια.* Idem VII 105: *Χαλκώματα δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Πελαργοῖς καὶ Σφηξὶν* (v. 1214) *εἴρηκε.*

VIII.

Βαλανεὺς δ' ὠθεῖ ταῖς ἀρυταίναις.

Pollux X 63: *'Αρύταινα — 'Αριστοφάνους εἰπόντος Βαλανεὺς κτλ.* Quem versum huc pertinere ostendit Moeris p. 92 ed. Piers.: *Βαλανεὺς παρὰ Πλάτωνι καὶ 'Αριστοφάνει ἐν Πελαργοῖς*, monente Dindorfio.

IX.

Antiatticista Bekkeri p. 111 7: *'Ο β ο λ ί α ς ἄ ρ τ ο υ ς· τοὺς ὀβολοῦ πωλουμένους. 'Αριστοφάνης Πελαργοῖς.*

X.

Harpocratio: *Οἰκίσκῳ· — ἐκάλουν δὲ οἱ 'Αττικοὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον ὀρνιθοτροφεῖον ο ἰ κ ί σ κ ο ν. 'Αριστοφάνης Πελαργοῖς, Μεταγένης Αὔραις.* Photius p. 319 4: *Οἰκίσκος· περδικοτροφεῖον. 'Αριστοφάνης Πελαργοῖς.*

XI.

Scholiasta Pluti v. 84: *Π α τ ρ ο κ λ έ ο υ ς· εἷς ἦν τῶν τὸν Λακωνικὸν βίον ζηλούντων 'Αθηναίων, πλούσιος μὲν σφόδρα, ἄλλως δὲ κακόβιός τις καὶ φιλοχρήματος καὶ σκνιφὸς κωμῳδεῖται, ὡς ἐν Πελαργοῖς εἴρηται περὶ τούτου, ὅ σ τ ι ς ἕ ν ε κ ε ν τ ῆ ς φ ε ι δ ω λ ί α ς ο ὐ δ έ ν α π ρ ο σ ι ε σ θ α ι ε ἴ α φ υ λ α κ ῆ ς ἕ ν ε κ α τ ῶ ν χ ρ η μ ά τ ω ν κ α ὶ γ λ ί σ χ ρ ο ν β ί ο υ.* Similia exhibet Suidas: *Π α τ ρ ο κ λ ῆ ς· ὄνομα κύριον. καὶ παροιμία, ἐκ Πατροκλέους, ἐπὶ τῶν ῥυπώντων καὶ αὐχμηρῶν. Πατροκλῆς γὰρ ἐγένετο 'Αθηναῖος πλούσιος σφόδρα, ἄλλως — σκνιπός, ὅστις ἕνεκεν — οὐδένα οἱ εἴα προσίεσθαι φυλακῆς — βίου.* Male haec in versus redigere conatus est Fritzschius: scholiasta ille sententiam tantum, non ipsa Aristophanis verba adscripsit. Ceterum in scholiasta illo pro *ὅστις* videtur scribendum esse: *ὅ τ ι ἕ ν ε κ α κτλ.* Ceterum Patrocles fortasse ille est, quem ex inscriptione aliqua Stephanus Byz. v. *'Ατήνη* memorat: *Πατροκλῆς 'Ατηνεὺς ἐχορήγει καὶ Πανταχλῆς (ἐδίδαξεν).*

XII.

Scholiasta Pluti v. 665: *Ν ε ο κ λ ε ί δ η ς — εἴρηται δὲ καὶ ἐν Πελαργοῖς περὶ αὐτοῦ ὅτι ῥήτωρ καὶ συκοφάντης.*

ΠΛΟΥΤΟΣ ΠΡΟΤΕΡΟΣ.

Plutus alter doctus est ab Aristophane Olymp. XCVII 4 praetore Antipatro, vid. didascal. *Ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀντιπάτρου ἀνταγωνιζομένου αὐτῷ Νικοχάρους μὲν Λάκωσιν κτλ.* **Priorem autem pertinere ad Olymp. XCII 4, cum Diocles praetor esset, docet scholiasta ad Plut. II v. 173:** *ἐν δευτέρῳ (Πλούτῳ) — ὃς ἔσχατος ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰκοστῷ ἔτει ὕστερον.* **Et hoc anno doctam esse plane apparet ex rationibus, quas subducit idem grammaticus ad v. 179. Quae autem utriusque fabulae fuerit ratio exponere non est huius loci, itaque paucas reliquias quae supersunt, subiiciam.**

I.

Τῶν λαμπαδηφόρων τε πλείστων αἰτίαν πλατειῶν
τοῖς ὑστάτοις.

Scholiasta Ranarum v. 1125: *Οἱ Κεραμῆς· οἱ τὸν Κεραμεικὸν οἰκοῦντες. δῆμος δὲ Ἀθηναίων. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἀγὼν ἤγετο. καὶ ἐν Πλούτῳ πρώτῳ· Τῶν λαμπ. κτλ. τοῦτο δέ φησιν Εὐφρόνιος, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἀγῶνος τῆς λαμπάδος, καὶ τοὺς ὑστάτους τρέχοντας ἀπὸ τῶν ἀγοραίων τύπτεσθαι πλατείαις ὑπὸ τῶν νεανίσκων χερσί. καὶ λέγονται αἱ τοιαῦται Κεραμεικαὶ πληγαί.* **Legebatur** *τοῖς ὑστάτοις πλατειῶν*, **quod correxit Dindorfius: videtur autem aliquis recensere quot quantorumque malorum et incommodorum auctor sit Paupertas.**

II.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 78 1: *Ἀναπειρίαν Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* **Rectius Suidas:** *Ἀναπηρίαν· οὕτως Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* **vid. Phrynich. in Bekkeri Anecd. I 9:** *Ἀναπηρία. διὰ τοῦ η τὴν τρίτην, οὐ διὰ τῆς ει διφθόγγου, ὡς οἱ ἀμαθεῖς· τὸ μὲν οὖν ἀνάπηρος καθωμίληται, τὸ δὲ ἀναπηρία σπάνιον.*

III.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 84 4: *Βλάξ, βλακεύειν, βλακεύεσθαι, καὶ βλάκες καὶ βλακικῶς· Πλάτων Γοργίᾳ, ὁ αὐτὸς Εὐθυδήμῳ, Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* Equidem grammaticum ex Aristophane substantivum *Βλάκες* protulisse arbitror, namque Etymol. M. p. 198 57: *Βλάξ, ὁ εὐήθης καὶ ἀργὸς καὶ ἀνόητος. Ἀριστοφάνης· Βλάκες φυγεργοί.* Zonaras I p. 390 eadem, sed corrupte *Βλάκες φιλεργοὶ* exhibet.

IV. V.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 88 7: *Γραΐζειν, ὅταν τὸ συναγόμενον ἐν ταῖς χύτραις καὶ ἐπάφριζον ἐκχέωσιν, Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.* — Idem p. 69 29: *Ἐμπαίζειν· ἐπὶ τοῦ καταγελᾶν Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.*

VI.

Suidas: *Ἦν δ' ἐγώ. παρὰ Ἀριστοφάνει Πλούτῳ.* ita codd., vulgo *παρὰ Πλουτάρχῳ καὶ Ἀριστοφάνει.* Adde Choeroboscum in Bekkeri Anecd. III p. 1880: *ἔχομεν τὴν χρῆσιν τοῦ ἦν ἐγὼ παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Πλούτῳ,* et Etymol. M. p. 431 15.

VII.

Antiatticista in Bekkeri Anecd. I p. 79: *Ῥυφῆσαι διὰ τοῦ υ Ἀριστοφάνης Πλούτῳ.*

Π Ο Ι Η Σ Ι Σ.

Haec fabula ab antiquis criticis abiudicata est Aristophani, vide grammaticum de comoedia p. XVIII 8: *ἔγραψε δὲ δράματα μδ', ὧν ἀντιλέγεται τέσσαρα ὡς οὐκ ὄντα αὐτοῦ. ἔστι δὲ ταῦτα, Ποίησις, Ναυαγός, Νῆσοι, Νίοβις* (corrige *Νίοβος*), *ἃ τινὲς ἔφασαν εἶναι τοῦ Ἀρχίππου.* Videtur autem poetarem ita instituisse, quantum quidem ex uno, quod superest, fragmento coniicere possumus, ut poesin, quae plane evanuisset, poetae tanquam mulierem, quae fuga se subduxisset, investigarent.

I.

Γυναῖκα δὲ ζητοῦντες ἐνθάδ' ἥκομεν,
ἥν φασιν εἶναι παρά σε.

Priscianus XVIII vol. II p. 202 ed. Krehl.: Attici *παρὰ σὲ* pro *παρὰ σοί*, quomodo et nos *apud te*. Aristophanes *Ποιηχει* (*Ποιήσει* Brunckius) *Γυναῖκα δὲ ζητοῦντες ἕνα δ' οἶκον νυνὶ ἐᾷς ἵνα εἰ παρά σε.* Cod. Monac. haec exhibet *ΓΥΝΑΙΚΑ ΔΕ ΖΗΤΟΙΝΤΕϹ ΕΝΑ ΔΕΘΙΚΟΜΝΝΗΝ ΕΑϹΙΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑ ϹΕ.* Quae correxit ex alio codice Dindorfius, nisi forte *ἐξαιτοῦντες* legendum est.

Π Ο Λ Υ Ι Δ Ο Σ.

Grammatici, qui huius comoediae auctoritate utuntur, modo *Πολύϊδος*, modo *Πολύειδος* exhibent: et Homerus quidem producta syllaba usus dixit in Iliade XIII 663: *Ἦν δέ τις Εὐχήνωρ, Πολυΐδου μάντιος υἱός*, et 666: *Πολλάκι γάρ οἱ ἔειπε γέρων ἀγαθὸς Πολύϊδος*, et V 148 de Troiano quodam: *Τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἄβαντα μετῴχετο καὶ Πολύϊδον.* At vero Attici poetae semper correpta syllaba usi esse videntur, idque de ipso Aristophane testatur Etym. M. Paris. apud Valckenaer. Diatr. Eurip. p. 200: *Πολύϊδος· οὕτω καὶ Ἀπολλώνιος ὁ τοῦ Ἀρχιβίου, καὶ ἔστι, φησί, πολυΐδμων μάντις ὤν. οὕτω δὲ καὶ τὸ δρᾶμα ἐπιγράφεται παρὰ Ἀριστοφάνει· μαρτυρεῖ δὲ Φιλόξενος. καὶ Σοφοκλῆς ἐν Μάντεσι συνέστειλεν· Ὁρῶ πρὸ χειρῶν Πολυΐδου τοῦ μάντεως. καὶ πάλιν· Οὐκ ἔστιν εἰ μὴ Πολυΐδῳ τῷ Κοιράννῳ*, ubi *Κοιράνου* scribendum esse docui. Iam ut Aristophanes et Sophocles, ita etiam Euripides hanc formam usurpasse censendus est, quamquam in Euripideae quoque fabulae versibus afferendis variant grammatici. Iam dubitari nequit quin Aristophanes famam, quam tragici principes poetae suo quisque more illustraverant, Aeschylus in Cressis, in Vatibus Sophocles, in Polyido sive Glauco Euripides,

Aristophanes novo quodam modo in risum deflexerit, quae quidem res quin aliquam tragicorum poetarum, Euripidis potissimum, ut coniicio, exagitandorum praebuerit opportunitatem, dubitari vix potest: sed in hac Euripidis irrisione nequaquam summa totius fabulae posita fuit, verum hic quoque sicut alias poeta antiqua illa fama usus est quasi involucro quodam ut suae aetatis exhiberet imaginem. Cum autem omnis illa fabula, quae est de Glauco Minois filio a mortuis Polyidi vatis opera restituto, in vatum auctoritate versetur, videbitur Aristophanes maxime hanc fabulam docuisse, ut augurum vanitatem malasque artes temeritatemque superstitionis clara in luce collocaret: augurum certe auctoritas cum maxime viguit eo tempore, quo expeditio illa Siciliensis est suscepta, vid. quae dixi ad Amphiaraum. Potest tamen fieri, ut ad remotius tempus referenda sit fabula, ita ut ad tertiam dramatum classem pertineat: senex enim poeta potissimum eiusmodi tractavit argumenta. Iam vero ut Euripidis fabula modo *Γλαῦκος* modo *Πολύϊδος* inscribitur, ita etiam Aristophanis comoediam et hoc et illo altero nomine nuncupatam esse existimabam et Pollucis locum III 43 huc revocandum censebam: *᾿Αριστοφάνης Γλαύκῳ· Καλύψας καλύμματος τριβωνίῳ διεπαρθένευσα.* At recte opinor Meinekius *Antiphanis* nomen restituit. Notandus deinde Pollucis error, qui X 45 Thesmophoriazusarum v. 633: *Σκάφιον Ξένυλλ᾿ ᾔτησεν· οὐ γὰρ ἦν ἀμίς*, ex Polyido affert.

I.

Τὸ γὰρ φοβεῖσθαι τὸν θάνατον λῆρος πολύς.
Πᾶσιν γὰρ ἡμῖν τοῦτ᾿ ὀφείλεται παθεῖν.

Stobaeus CXVIII 16 vol. III p. 451: *᾿Αριστοφάνης Πολυΐδου.* Dicit haec nescio quis, fortasse Minos rex, in Polyidum, quem iubet una cum Glauci corpore sepulcro includi. Alter autem versus legitur apud Sophoclem in Electra v. 1173. Verum etiam nunc teneo, quod olim conieci, versum Sophocli abiudicandum esse, et ad Euripidis Polyidum pertinere,

vid. Annal. Zimmerm. 1835 p. 962, adde praeterea quae dixit vir ingeniosissimus Welckerus de Graecis tragoediis II p. 776.

II.

Ἰδοὺ δίδωμι τήνδ᾽ ἐγὼ γυναῖκά σοι
Φαίδραν· ἐπὶ πῦρ δὲ πῦρ ἔοιχ᾽ ἥξειν ἄγων.

Stobaeus LXVIII 6 vol. III p. 25: *Ἀριστοφάνης ἐν Πολυΐδῳ.* De proverbio isto satis trito *πῦρ ἐπὶ πῦρ* vid. Comment. p. 31, ubi Cratino *πῦρ πυρὶ ἔγχει* vindicavi. Minois autem videntur haec esse verba, qui Phaedram filiam Polyido vati, ut videtur (nam Thesei nullae in hac fabula partes esse possunt), propter Glaucum filium restitutum ab inferis, despondet: comici enim poetae plurima novaverunt in antiquis fabulis illis conformandis, nuptiarumque laetitia satis aptum comoediae praebuit exitum: suborta autem est alia quoque coniectura, Aristophanem non solum Glauci miram fortunam in hac comoedia exhibuisse, sed consimile Hippolyti fatum adiunxisse: namque iis ipsis herbis, quibus Polyidus Glaucum in vitam revocavit, usus est Aesculapius ut Hippolytum ab inferis suscitaret, vid. Ovid. Fast. VI 743: Exciderat curru lorisque morantibus artus Hippolytus lacero corpore raptus erat: Reddideratque animam, multum indignante Diana, Nulla, Coronides, causa doloris, ait. Namque pio iuveni vitam sine vulnere reddam, Et cedent arti tristia fata meae. Gramina continuo loculis depromit eburnis. Profuerant Glauci manibus illa prius, Tunc cum observatas augur descendit in herbas, Usus et auxilio est anguis ab angue dato. *) Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit,

*) Versus aperte corrupti: et fuit quidem cum corrigerem: Tunc cum *Coeranides* augur descendit *ad umbras*: nam libri „servandas (servatas, abservatas) a. d. ad umbras" exhibent; at sic potius corrigendus ille locus:

Tunc cum *servantes anguis* descendit ad herbas,
Usus et auxilio *est augur* ab angue dato.

Depositum terra sustulit ille caput. Lucus eum nemorisque tui, Dictynna, recessus Celat: Aricino Virbius ille lacu. Et ob hoc ipsum nonnulli videntur finxisse, Aesculapium etiam Glaucum in vitam revocasse, vid. schol. Pindar. Olymp. III. Hygin. 49 p. 97: „Aesculapius Apollinis filius Glauco Minois filio vitam reddidisse sive Hippolyto dicitur, quem Iuppiter ob id ipsum fulmine percussit." Idem vero infra 136 p. 202 Glaucum Polyidi opera revixisse tradit, et rursus 251 p. 305: „Glaucus Minois filius restitutus a Polyido Coerani filio." Ubi itidem Hippolyti reviviscentis fit mentio: „Hippolytus Thesei filius voluntate Dianae, qui postea Virbius est appellatus." Utut hoc est, Hippolytum pariter atque Glaucum in vitam revocatum esse ab inferis constans antiquitatis fuit fama (ut alios praeteream, iam hoc tradidit Naupacticorum auctor apud Apollodor. III 10 3): itaque potuit Aristophanes utriusque herois memoriam coniungere, et quae comoediae est in fabulis immutandis licentia ita instituere, ut Hippolyto restituto in vitam Phaedra uxor daretur. Sed haec sane perquam incerta. Ad Theseum certe nolim illos versus revocare.

III.

Διὰ τῆς ἀγορᾶς τρέχων, ἀναρίστητος ὤν.

Suidas: *Ἀνάριστος· μᾶλλον δὲ ἀναρίστητος, Ἀριστοφάνης Πολυείδῳ· Διὰ τῆς ἀγ. τρέχω, ἀν. ὤν.* Scripsi *τρέχων*. Porsonus transposuit verba *Τρέχω διὰ τῆς ἀγορᾶς.*

IV.

Ἐλλιμενίζεις ἢ δεκατεύεις.

Pollux IX 31: *Καὶ ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Πολυείδῳ. Ἐλλιμεν. κτλ.*

V.

Photius p. 13 19. Suidas, Etymolog. M. p. 373 19 et Mich. Apostol. IX 9 p. 105: *Ἔρημον ἐμβλέπειν. ἀκίνητον καὶ νωθρόν· οἷον ὅταν εἰς ἐρημίαν ἢ πέλαγος μέγα καὶ ἀχανὲς βλέπωμεν. Ἀριστοφάνης Πολυΐδῳ* (Suidas et

Etymol. M. *Πολυείδῳ*). *Ἔρημον ἐμβλέπειν* non expedio: comico non indignum *ἐρήμην βλέπειν*, quemadmodum *ὑπότριμμα βλέπειν* dixit in Eccles. 291 et *νᾶπυ βλέπειν* in Equitt. v. 631 (ubi alii legebant: *Κἄβλεπε σίναπυ*, vid. Athenaeus IX p. 366 D) et *κάρδαμα βλέπειν* in Vespis 450, et Eupolis in Aureo Saeculo Fr. XII *σκύτη βλέπει*, et *ἀπιστίαν βλέπειν* Fr. Inc. XXII. vel *ἔρημον βλέπειν*, uti est in Ranis v. 562: *Ἔβλεψεν εἴς με δριμὺ* et in Acharn. 254: *βλέπουσα θυμβροφάγον*, et illud ipsum credo restituendum esse Aristophani.

VI. VII.

Etymol. M. p. 451 51: *Θησειότριψ· ὁ ἐν τῷ Θησείῳ διατρίψας. Ἀριστοφάνης Πολυΐδῳ· καὶ θησομύζειν δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λέγεται.* vulgo *δὲ τὸ ἐν αὐτῷ λέγειν.* Correxit Gaisfordius ad Hesiod. p. 112 ex codice. Ipsum autem illud vocabulum suspectum mihi videtur, nescioque an *Θησειομύζειν* scribendum sit, quod recte potuit dici de servis qui in Theseum confugerant ibique miseram sortem plorabant, cfr. Equitt. v. 10.

VIII.

Moeris p. 286 ed. Piers.: *Οὐκ ἀπήρκει· ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀπέχρη. Ἀριστοφάνης Πολυείδῳ.*

IX.

Pollux IX 130: *Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Πολυείδῳ καὶ προσεμφερὴς εἶπεν.*

ΠΡΟΑΓΩΝ.

Docta haec est fabula praetore Amynia h. e. Olymp. LXXXIX 2 Lenaeis una cum Vespis per Philonidem, vid. Argumentum Vesparum: *Ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀμυνίου διὰ Φιλωνίδου ἐν τῇ πθ' ὀλυμπιάδι· δεύτερος ἦν. εἰς Λήναια. καὶ ἐνίκα πρῶτος Φιλωνίδης Προαγῶνι, Λεύκων*

Πρέσβεσιν τρίτος. De qua didascalia dictum est supra. Ipsum autem nomen *προαγὼν* significat quasi prolusionem quandam, quae ipsam solennitatem antecedit: uti est apud Aeschinem in Ctesiphontem p. 456 ed. Reiske: *Ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ ἱσταμένου τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός, ὅτ' ἦν τῷ Ἀσκληπιῷ ἡ θυσία καὶ ὁ προαγών, ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ κτλ.* Item auctor vitae Euripidis in cod. Paris. ed. a Rossignol *Journal des Savans Avril* 1832: *Φασὶ δὲ κεραυνωθῆναι ἀμφότερα μνημεῖα· λέγουσι δὲ καὶ Σοφοκλέα ἀκούσαντα ὅτι ἐτελεύτησε, αὐτὸν μὲν ἱματίῳ φαιῷ ἤτοι πορφυρῷ προελθεῖν, τὸν δὲ χορὸν καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἀστεφανώτους εἰσαγαγεῖν ἐν τῷ προαγῶνι καὶ δακρῦσαι τὸν δῆμον.* Deinde translata est haec vox etiam ad alia, vid. Harpocratio p. 157 ed. Bekker not. *Προαγῶνές εἰσι λόγοι οἱ προευτρεπίζοντες ἡμῖν τῶν δικαστῶν ἀκοήν· ἀγὼν γὰρ ἡ κρίσις.* Aristophanes igitur videtur in hac comoedia eiusmodi prolusionem exhibuisse, quae tragicum aliquod spectaculum continebat, ut tragicorum poetarum gravitatem lepide perstringeret. Et poetam maxime Euripidem exagitavisse cognoscimus ex scholiasta Vespar. v. 61 *ἀνασελγαινόμενος: κατακωμῳδούμενος, ὑβριζόμενος. κατ' αὐτοῦ γὰρ καθῆκε τὰς Θεσμοφοριαζούσας. φησὶν οὖν, οὐ δεύτερον ταὐτολογήσω περὶ αὐτοῦ, ὡς οἱ ἄλλοι. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ τῷ δράματι εἰσῆκται οὕτως Εὐριπίδης, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Προαγῶνι καὶ ἐν Ἀχαρνεῦσιν.* Exhibuit autem poeta, quantum quidem in tanta reliquiarum paucitate coniectura assequi possumus, quasi Thyestem aliquem, qui ipse suorum liberorum artus comederat, vid. Fr. II et fortasse III; atque alia praeterea fragmenta ad tragicae orationis similitudinem accedunt, velut Fr. I.

I.

Σταθερὰ δὲ κάλυξ νεαρᾶς ἥβης.

Photius p. 534 1 et Suidas *Σταθερόν: — τινὲς καὶ ἐπὶ τοῦ στασίμου, ὡς Αἰσχύλος ἐν Ψυχαγωγοῖς Σταθεροῦ χεύ-*

ματος. καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι (Προάγωνι Photius) Σταθερὰ δὲ κτλ. σημαίνει καὶ τὸ μόνιμον. Cfr. de hoc verbo Ruhnk. ad Timaeum p. 235.

II.

Ἐγευσάμην χορδῆς ὁ δύστηνος τέκνων·

πῶς ἐσίδω ῥύγχος περικεκαυμένον;

Athenaeus III p. 95 D: Ἀριστοφάνης Προαγῶνι· Ἐγευσάμην κτλ. Vs. 1 τέκνων qui tentant, ut Iacobsius, qui in Animadv. p. 65 κύων coniecit, universum fabulae propositum ignorant: haec enim infelix ille pater dicit, postquam funestas dapes sibi appositas fuisse cognovit. — Vs. 2 ex cod. A ἐσίδω restitui, vulgo εἰσίδω. Dindorfius senarium hunc constituit: Πῶς εἰσίδω ῥύγχος πέριξ κεκαυμένον, qui vix ferri potest: apti autem sunt dochmiaci versus, cum omnis haec oratio ad tragicorum similitudinem sit composita; fortasse ex Euripidis Thyeste pleraque sunt petita, nam Thyestes sive Cressae doctae sunt Olymp. LXXXV 2, vid. Argument. Alcestidis.

III.

Οἴμοι τάλας, τί μου στρέφει τὴν γαστέρα;

βάλλ' ἐς κόρακας. πόθεν ἂν λάσανα γένοιτό μοι;

Pollux X 44: Ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου ἀποπάτου τὰ λάσανα ὀνομαστέον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ τιθεμένου καὶ ἀναιρουμένου, μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι εἰπών· Οἴμοι τάλας κτλ. Compares cum his Antiphanis versus apud Athen. III p. 123 B: Οὐ γὰρ κακὸν ἔχω μηδ' ἔχοιμ'· ἐὰν δ' ἄρα Στρέφῃ με περὶ τὴν γαστέρ' ἢ τὸν ὀμφαλὸν, Παρὰ Φερτάτου δακτύλιος ἐστί μοι δραχμῆς.

IV.

Κάμνοντα δ' αὐτὸν τοῦ θέρους ἰδών ποτε

ἔτρωγ', ἵνα κάμνοι, σῦκα τῆς μεσημβρίας.

Athenaeus III p. 80 A: Ἄλλοι δέ φασιν ὅτι μὴ δεῖ σῦκα προσφέρεσθαι μεσημβρίας· νοσώδη γὰρ εἶναι τότε,

ὡς καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλοις εἴρηκεν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Προαγῶνι Κάμνοντα δ' αὐτὸν κτλ. De servo fideli dictum videtur, qui cum herum aegrotantem vidisset, ipse quoque voluit aegrotare.

V.

Τί οὐκ ἐκέλευσας παραφέρειν τὰ ποτήρια;

Athenaeus IX p. 380 D: *Παραφέρειν* — *Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι· Τί οὐκ ἐκέλευσας κτλ.* Herus servum videtur compellare.

VI.

Ὥρα βαδίζειν μοὖστὶν ἐπὶ τὸν δεσπότην·
ἤδη γὰρ αὐτοὺς οἴομαι δεδειπνάναι.

Athenaeus X p. 422 E: *Δεδειπνάναι* — *Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι: Ὥρα βαδίζειν κτλ.* Vs. 1 *μοὖστὶν ἐπὶ* scripsi, cod. P *μοι 'στὶν ἐπί*, Casaubonus et Dindorfius *μοὖστὶ πρός*. Videtur autem haec idem ille servus dicere.

VII.

Ὁ δ' ἀλφίτων γε πριάμενος τρεῖς χοίνικας
κοτύλης δεούσας εἴκοσ' ἀπολογίζεται.

Athenaeus XI p. 478 F: *Ἀθηναῖοι δὲ μέτρον τε καλοῦσι κοτύλην.* — *Ἀριστοφάνης Προαγῶνι· Ὁ δ' ἀλφίτων κτλ.* In epitome *ἀλφίτων χοίνικας τρεῖς κοτύλης δεούσας* legitur, eademque Eustathius p. 1282 52 affert. Vs. 1 *γὲ* addidit Schweighaeuserus, nisi forte scribendum *ὁ δ' ἀλφίτων πριάμενος εἰς τρεῖς χοίνικας* — Vs. 2 *εἴκοσ'* Casaubonus ex codd. Italis, cod. A *οἴκαδ'*. Fortasse autem haec de fraudulento promo condo sunt dicta.

VIII.

Scholiasta Platonis p. 322 ed. Bekker. *Παροιμία, ἐν πίθῳ τὴν κεραμείαν, ἐπὶ τῶν τὰς πρώτας μαθήσεις ὑπερβαινόντων, ἁπτομένων δὲ τῶν μειζόνων καὶ ἤδη τῶν τελειοτέρων. κέχρηται δὲ αὐτῇ Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι.* legitur vulgo *προαγῶσι.*

IX.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 411 17: *Ἀντλιαντλητῆρα* — *Ἀριστοφάνης δὲ Προαγῶνι καὶ Ἐπίλυκος Κωραλίσκῳ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀντλίον κεκλήκασιν.*

X.

Scholiasta Vindob. Luciani Alex. c. 4: *Ὡσαύτως καὶ Φρυνώνδας ἐπὶ πονηρίᾳ βοᾶται Εὐπόλιδι ἐν Ἀστρατεύτοις, Δήμοις, Ἀριστοφάνει δὲ Προαγῶνι.*

ΣΚΗΝΑΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΣΑΙ.

Nomen comoediae quorsum spectet non facile indagaveris: ea certe, quae Casaubonus ad Athenaeum IV 20 dicit, improbanda sunt. Ac mihi quidem videtur poeta ita instituisse, ut mulieres, quibus non licuit comoedias spectare, sedes theatri praeoccuparent antequam viri intrassent. Eodem prorsus sensu legitur in Pace v. 880:

ΤΡ. Οὗτος τί περιγράφεις; ΟΙΚ. Τὸ δεῖν', εἰς Ἴσθμια
σκηνὴν ἐμαυτοῦ τῷ πέει καταλαμβάνω.

ubi scholiasta: *Οἱ γὰρ θέλοντες θεωρεῖν προκαταλαμβάνουσιν ἑαυτοῖς τόπους.* et in Ecclesiazusis v. 21 dixit *ἕδρας καταλαμβάνειν* de mulieribus sedes in foro occupantibus, priusquam viri convenirent:

Καί τοι πρὸς ὄρθρον γ' ἐστίν· ἡ δ' ἐκκλησία
αὐτίκα μάλ' ἔσται· καταλαβεῖν δ' ἡμᾶς ἕδρας,
ἃς Φυρόμαχός ποτ' εἶπεν, εἰ μέμνησθ' ἔτι,
δεῖ τὰς ἑτέρας πως κἀγκαθεζομένας λαθεῖν.

et rursus v. 86:

Νὴ τὸν Δί', ὥστε δεῖ σε καταλαβεῖν ἕδρας
ὑπὸ τῷ λίθῳ τῶν πρυτάνεων καταντικρύ.

Quod Aristophanes *σκηνὰς καταλαμβάνειν* dixit, *θέαν καταλαβεῖν* vocat Aristides loco satis eleganti in Panathenaico I p. 163 ed. Dindorf.: *Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ὥσπερ θέαν κατα-*

λαβόντες οὕτω ταῦτα κρίνουσιν, οὐ τῷ μᾶλλον ἄλλων ἑαυτοῖς προσήκειν τῶν χωρίων τοὺς ἄλλους ἀφορίζοντες, ἀλλὰ τῷ φθῆναι κατασχόντες, καὶ ξένους ὀνομάζουσι τοὺς δευτέρους ἐλθόντας κτλ. Ceterum fortasse etiam in Pace v. 730 vocabulo σκηνὴ eadem notio inest:

'Αλλ' ἴθι χαίρων· ἡμεῖς δὲ τέως τάδε τὰ σκεύη παραδόντες
τοῖς ἀκολούθοις δῶμεν σώζειν, ὡς εἰώθασι μάλιστα
περὶ τὰς σκηνὰς πλεῖστοι κλέπται κυπτάζειν καὶ κακοποιεῖν.

et in Thesmophoriazusis v. 655:

'Ημᾶς τοίνυν μετὰ τοῦτ' ἤδη τὰς λαμπάδας ἁψαμένας χρὴ
συζωσαμένας εὖ κἀνδρείως τῶν θ' ἱματίων ἀποδύσας
ζητεῖν, εἴ που κἄλλος τις ἀνὴρ ἐσελήλυθε, καὶ περιθρέξαι
τὴν πύκνα πᾶσαν καὶ τὰς σκηνὰς καὶ τὰς διόδους διαθρῆσαι.

ubi scholion in codice Ravennate, τὴν πύκνα πᾶσαν καὶ τὰς σκηνὰς καὶ τὰς διόδους: τὰς σκηνὰς διὰ μέσου εἴρηκε, καὶ γὰρ πρὸς τῇ σκηνῇ πυκναὶ ἦσαν, ὡς καὶ αὐτὸς 'Αριστοφάνης μέμνηται τούτου. Ad has mulieres, quae primo diluculo theatri sedes occupaverunt, pertinet Fr. I. Iam coram istis ipse poeta suam egit causam seque ab aemulorum criminibus defendit, vid. Fr. IV. De tempore, quo fabula sit acta, nihil constat: sed ex eo, quod nullius hominis fit mentio, quem in hac comoedia poeta exagitaverit, sane coniiciam, eam pertinere ad postremas fabulas: nam illo quidem argumento, quod Aristophanes Fr. IV se defenderit a crimine, quod etiam Cratinus in Pytine coniecerat in Aristophanem, nolo abuti ad tempus accuratius definiendum, siquidem etiam alii poetae postea idem opprobrium videntur iteravisse.

I — III.

Λήκυθον
τὴν ἑπτακότυλον, τὴν χυτραίαν, τὴν καλήν,
ἣν ἐφερόμην, ἵν' ἔχοιμι συνθεάτριαν.

Pollux X 67: *Προσθετέον δὲ — καὶ τὴν ἐν Ἀριστοφάνους Σκηνὰς καταλαμβανούσαις· Λήκυθον κτλ εἴρηται γὰρ νῦν ἐπὶ ἐκπώματος.* Vs. 2 *χυτραίαν* Iungermannus. Vulgo *χυτρίαν*. Fortasse recte Lobeckius ad Phryn. p. 147 *τὴν χυτρεᾶν, τὴν ἀγκίλην.* — Vs. 3 respicit Pollux IV 121; *Καὶ Ἀριστοφάνης δὲ συνθεάτριαν εἴρηκεν.* VI 158: *Συνθεάτριαν δὲ καὶ συλλήστριαν καὶ σύγκοιτον Ἀριστοφάνης εἶπεν.* et II 56: *Καὶ θεάτρια καὶ συνθεάτρια ἡ παλαιὰ κωμῳδία.* Idem alia quaedam praeterea adiunxit, quae non dubito ad hanc ipsam fabulam referre. Dicit autem haec una ex mulieribus, quae theatri sedes occupavit. Ceterum propter illud *σύγκοιτον* aliquando volui ad hanc comoediam referre illos versus, quos Plutarchus Non posse suaviter vivi sec. Epicureos c. 16 omisso poetae nomine adscripsit:

Τί κάθῃ σύ; παῖ, πίωμεν, οὐ καὶ σιτία
πάρεστιν; ὦ δύστηνε, μὴ σαυτῷ φθόνει.
οἱ δ' εὐθὺς ἠλάλαξαν, ἐν δ' ἐκίρνατο
οἶνος, φέρων δὲ στέφανον ἀμφέθηκέ τις.
ὕμνει δέ τις αἰσχρῶς κλῶνα πρὸς καλὸν δάφνης
ὁ Φοῖβος οὐ προσῳδά· τήν τ' ἐναυλίαν
ὠθῶν τις ἐξέκλαξε σύγκοιτον φίλην.

IV.

Χρῶμαι γὰρ αὐτοῦ τοῦ στόματος τῷ στρογγύλῳ,
τοὺς νοῦς δ' ἀγοραίους ἧττον ἢ 'κεῖνος ποιῶ.

Scholiasta Platonis Clark. p. 330 ed. Bekker: *Ἀριστοφάνης — ἐκωμῳδεῖτο ἐπὶ τῷ σκώπτειν μὲν Εὐριπίδην, μιμεῖσθαι δ' αὐτόν. Κρατῖνος·*

Τίς δὲ σύ; κομψός τις ἔροιτο θεατής·
ὑπολεπτόλογος, γνωμιδιώκτης, εὐριπιδαριστοφανίζων.

καὶ αὐτὸς δ' ἐξομολογεῖται Σκηνὰς καταλαμβανούσαις· Χρῶμαι γὰρ αὐτοῦ φησὶ κτλ. Adde Plutarchum Moral. p. 30 D: — *ὁ μὲν ἀπανθίζεται τὴν ἱστορίαν, ὁ δὲ ἐμφύεται τῷ κάλλει καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων, καθάπερ*

ὁ Ἀριστοφάνης περὶ τοῦ Εὐριπίδου φησὶ Χρῶμαι γὰρ αὐτοῦ τοῦ στόματος τῷ στρογγύλῳ. Insignis hic est locus, in quo poeta aperte confitetur, suum ingenium suamque poesin non ita abhorrere ab Euripidis similitudine, id quod Cratinus in Pytine ei vitio verterat, aliosque praeterea comicos poetas, ut Eupolin, credo idem crimen in Aristophanem coniecisse, neque iniuria illi quidem. Ceterum arbitror poetam continuo etiam Euripidi vitio vertisse, quod Sophoclem aemularetur, coniicioque huc pertinere duos senarios apud Dionem II p. 273 ed. Reiske, quos in hunc modum coniunxerim cum hoc fragmento:

Χρῶμαι γὰρ αὐτοῦ τοῦ στόματος τῷ στρογγύλῳ,
τοὺς νοῦς δ' ἀγοραίους ἧττον ἢ 'κεῖνος ποιῶ·
ὁ δ' αὖ Σοφοκλέους τοῦ μέλιτι κεχρισμένου
ὥσπερ καδίσκου περιέλειχε τὸ στόμα.

vid. Fr. Inc. II. Et fortasse etiam ad hanc poetae orationem pertinent Fr. inc. I et III.

V.

Καὶ μὴν ἄκουσον, ὦ γύναι, θυμοῦ δίχα
καὶ κρῖνον αὐτὴ μὴ μετ' ὀξυρεγμίας.

Photius p. 340 22: Ὀξυρεγμεῖν· ὅταν μεθ' ἡμέραν ἐποξίσῃ ἡ τροφή. Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις τὴν ὀξυθυμίαν οὕτως ἔφη· Καὶ μὴν κτλ. Refero ad eandem poetae causam. De verbo ὀξυρεγμία cfr. Phrynichum Bekkeri Anecd. I p. 56 19: Ὀξυρεγμία καὶ ὀξωρεγμία τὸ αὐτό ἐστι· λέγεται γὰρ ἀμφότερα.

VI.

Ἀλλ' ἔχουσα γαστέρα
μεστὴν βοάκων ἀπεβάδιζον οἴκαδε.

Athenaeus VII p. 287 A: Σπεύσιππος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀττικοὶ βόακας. Ἀριστοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις· Ἀλλ' ἔχουσα κτλ. Eadem omisso fabulae nomine attulit Etymol. M. p. 218 30 et partim Zonaras I p. 413.

VII.

Καὶ τῶν πλατυλόγχων διβολίαν ἀκοντίων.

Pollux VII 157: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις ἔφη· Καὶ τῶν πλατυλ. κτλ. Διβολία* **cuspis sive hasta duplice instructa acie, vid. Plutarch. vit. Marcelli c. 25:** *ἀκόντισμα δ' ἦν ἑκάστῳ διβολία, συμπεσόντες δὲ μεγάλαις ἐχρῶντο καὶ βαρείαις μαχαίραις.*

VIII.

Καὶ τῶν πλατυλόγχων, ὡς ὁρᾷς, ἀκοντίων.

Pollux X 144: *Καὶ Ἀριστοφάνης μὲν ἔφη — ἐν δὲ Σκηνὰς καταλαμβανούσαις· Καὶ τῶν κτλ.* **Dindorfius prioris versus variam tantum scripturam exhiberi censet, at versus sunt plane diversi.**

IX.

Τὴν πόρδαλιν καλοῦσι τὴν κασαλβάδα.

Pollux VII 202: *Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις· Τὴν πόρδαλιν κτλ.*

X.

Τὴν κακκάβην γὰρ κᾶε τοῦ διδασκάλου.

Athenaeus IV p. 169 C: *Τὴν χύτραν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις κακκάβην εἴρηκεν οὕτως· Τὴν κακκάβην κτλ.* **Codex A** *κάστοῦ*, **reliqui** *καρύστου.* **Pollux X 106:** *Καὶ κακκάβην τὴν λοπάδα ἐρεῖς εἰπόντος Ἀριστοφάνους ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις Τὴν κακκάβην γὰρ καετοῦ διδασκάλου.* **unde recte homines docti** *κᾶε τοῦ* **restituisse videntur.**

XI.

Οὐ γὰρ σῶς ἀντέλεγες τούτῳ τῷ δειπνίῳ· οὐ γὰρ ἄκανθαι.

Hesychius: *Οὐ γὰρ ἄκανθαι· παροιμία. Ἀριστοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις Οὐδ' ἴσως ἀντέλεγες κτλ.* **sic vulgo legebatur, quod correxi, ut haec sit sententia, si satis valeres, profecto non renuntiasses convivio.** *Δειπνίῳ* **Heinsius scripsit, vulgo** *δειπνείῳ.*

XII.

Pollux X 144: *Ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις ἔφη Ὥσπερ κόσκινον αἰρόπινον τέτρηται.*

XIII.

Pollux X 147: — *τάχα δὲ καὶ μοχλίον, εἰ καὶ τοῖς τοιχωρύχοις τοῦτο προστιθέασιν οἱ κωμῳδοποιοί. καὶ μοχλίσκον δὲ τὸ τοιοῦτον Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις ὠνόμασεν εἰπὼν Τοῖχον μοχλίσκῳ χαλαύειν.* Sic vulgo, unus cod. *χαλύνειν* et Iungerm. *μοχλίσκον*. Scribendum videtur *τοῖχον μοχλίσκῳ σκαλεύειν*. Hesychius *Σκαλεύει· κινεῖ, ἀναστρέφει, ὀρύσσει*, et *Ἐσκάλευεν· ἐκινεῖτο, ὤρυσσεν*. Fortasse praeterea restituendum Polluci *μοχλίσκιον* et Aristophani *μοχλισκίῳ*.

XIV.

Scholiasta Equitum v. 422: *Κοχώνη τόπος ὑπὸ τὸ αἰδοῖον, καὶ τῶν μηρῶν καὶ τῆς κοτύλης καὶ τῶν ἰσχίων. μέμνηται δὲ τῆς κοχώνης καὶ ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις Ἀλλὰ συσπᾶσθαι δεῖ τὰς κοχώνας.* Scribendum videtur *Ἀλλὰ συσπᾶσθαί σε δεῖ Τὰς κοχώνας*, vel *τὰ κοχώνα* ut voluit Dindorfius, sicuti est in Equit. v. 426. 487.

XV.

Pollux X 28: *Τὸ κόρημα· καλεῖται δὲ οὕτω καὶ τὸ σκεῦος καὶ τὸ κάθαρμα τὸ κορούμενον. τὸ δὲ ῥῆμα κορεῖν ἂν λέγοις. καὶ τὸ μὲν σκεῦος καὶ ῥῆμα ὑπὸ Εὐπόλιδος εἴρηται ἐν τοῖς Κόλαξι Τουτὶ λαβὼν τὸ κόρημα τὴν αὐλὴν κόρει. τὸ δὲ κορούμενον ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις Ἀριστοφάνους, ὥσπερ ἐν Καλλιππίδῃ Ἐπὶ τοῦ κορήματος καθέζομαι χαμαί.* Difficilis sane locus, quem Meinekius I p. 227 ita expedivit, ut scriberet *ὥσπερ ἐν Καλλιππίδῃ Στράττιδος*. Tunc igitur iste versus Strattidis esset et ex Aristophanis comoedia nihil nisi hoc ipsum vocabulum *κόρημα* enotatum foret. Mihi vero visum est probabilius haec ita corrigere:

κάτω βαδίζει, τὸ δὲ κενὸν πρὸς τὸν Δία.

* * * *

Οὐδ' ἂν ποθ' οὕτως ἐστεφανωμένοι νεκροὶ
προὐκείμεθ', οὐδ' ἂν κατακεχριμένοι μύροις,
εἰ μὴ καταβάντας εὐθέως πίνειν ἔδει·
διὰ ταῦτα γάρ τοι καὶ καλοῦνται μακάριοι·
πᾶς γὰρ λέγει τις, ὁ μακαρίτης οἴχεται,
κατέδαρθεν, εὐδαίμων, ὅτ' οὐκ ἀνιάσεται.
καὶ θύομέν γ' αὐτοῖσι τοῖς ἐναγίσμασιν
ὥσπερ θεοῖσι καὶ χοάς γε χεόμενοι
αἰτούμεθ' αὐτοὺς τὰ καλὰ δεῦρ' ἀνιέναι.

Stobaeus CXXI 18 *περὶ συγκρίσεως ζωῆς καὶ θανάτου.* Vol. III p. 477 ed. Gaisf. *Ἀριστοφάνους Ταγηνισταῖς· Καὶ μὴν κτλ.* Lemma omissum in ed. Trincav., cod. V *Ἀριστοφάνης ταγηνιτ.* totus locus omissus in cod. A. Quae inde a v. 5 sequuntur non sane videntur continuo cohaerere cum reliquis, itaque lacunam indicavi; at prorsus improbanda Dindorfii ratio, qui haec omnia Aristophani abiudicat, et ad novae comoediae poetam nescio quem transfert, quod cum nullis argumentis firmare conatus sit, redarguere nihil adtinet: illud satis apparet vel ex institutae sententiae ratione et similitudine utrumque fragmentum ex eadem comoedia eodemque loco petitum esse: et fortasse non librariorum culpa aliquot versus exciderunt, sed Stobaeus post v. 5 consulto ea praetermissit, quae alter ex colloquentibus interposuerat. Vs. 6 legebatur *οὐ γὰρ ἄν ποτε οὕτως ἐστεφανωμένοι*, scripsi *οὐδ' ἂν ποθ' οὕτως*, in fine autem versus addidi *νεκροί*, quod vel instituta sententia requirit. — Vs. 7 recte Dindorfius adiecit *μύροις*. Respicit autem poeta mortuorum componendorum consuetudinem, qui coronis ornabantur ampullaque instruebantur, quasi qui ad solennitatem aliquam profecturi. cfr. Ecclesiaz. v. 538: *Ὤιχου καταλιποῦσ' ὡσπερεὶ προκείμενον Μόνον οὐ στεφανώσασ' οὐδ'*

ἐπιθεῖσα λήκυθον. Adde ibid. v. 1033 sqq. — Vs. 18 *χεόμενοι* Seidlerus scripsit, codd. *χέομεν.* Pertinet autem hic locus ad *ἐπίδειξιν* aliquam, quam Prodicus habebat: ad Prodici certe placita omnino illa conformata est oratio, qui mortem longe praeferendam esse vitae censuit, vid. Welcker. in Mus. Rhen. I 4 p. 608 sqq. quique p. 621 etiam hunc locum scite ad Prodicum rettulit. Et Prodici ingenium philosophandique rationem maxime produnt illa argumenta, quae ex ipsius sermonis auctoritate petita sunt, ut v. 1 de Plutone, item v. 9 sq. Prodicus enim vim et notionem verborum diligentissime perscrutari et perpendere solebat, vid. Welcker ibid. p. 559.

II.

Ἀλλὰ στεφάνωσαι· καὶ γὰρ ἡλικίαν ἔχεις
ἀποχρῶσαν ἤδη.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 439 22 et Suidas: *Ἀποχρώντως· αὐτάρκως, ἱκανῶς. Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς· Ἀλλὰ στ. κτλ.* Videtur haec dicere improbus iuvenis, qui patrem de vita decedere iubet: acuteque coniicit Welckerus haec quoque Prodiciae doctrinae irrisionem continere.

III.

Τοῦτον τὸν ἄνδρ' ἢ βιβλίον διέφθορεν
ἢ Πρόδικος ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἷς γέ τις.

Scholiasta Nubb. 360 (et Suidas v. *Πρόδικος*): *Προδίκῳ — μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς· Τὸν ἄνδρα τοῦτον ἢ κτλ.* Vs. 1 inverso ordine scripsi *τοῦτον τὸν ἄνδρ' ἤ.* Deinde *διέφθορεν* Kusterus, vulgo *διέφθειρεν.* — Vs. 2 Suidas *ἀδολέσχων.* Tum scholiasta mira varietate *εἴσφρησις.* Adde Proclum in Platonis Parmenidem IV p. 50 ed. Cousin: *Αὐτὸν μὲν τὸν Σωκράτην πτωχὸν ἀδολέσχην καλούντων τῶν κωμῳδοποιῶν καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ἀπαξάπαντας καὶ τοὺς ὑποδουμένους εἶναι διαλεκτικοὺς*

ὡσαύτως ὀνομαζόντων· *Μισῶ δὲ καὶ τὸν Σωκράτην τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην Ἢ Πρόδικος ἢ τῶν ἀδολεσχῶν εἷς γέ τις.* Prior versus Eupolidis est Fr. Inc. X.

IV.

B. Τὰ Θετταλικὰ μὲν πολὺ καπανικώτερα.
A. Τί πρὸς τὰ Λυδῶν δεῖπνα καὶ τὰ Θετταλῶν;

Athenaeus X p. 418 D: Ἔλεγον δὲ καὶ Θετταλικὴν ἔνθεσιν τὴν μεγάλην. Ἕρμιππος Μοίραις· Ὁ Ζεὺς δὲ τούτων οὐδὲν ἐνθυμούμενος μύων ξυνέπλαττε Θετταλικὴν τὴν ἔνθεσιν. ταῦτα δὲ καπανικὰ εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς· Τί πρὸς τὰ κτλ. οἷον τὰ ἁμαξιαῖα. Θετταλοὶ γὰρ τὰς ἀπήνας καπάνας ἔλεγον. Vs. 2 legebatur καὶ τὰ Θετταλικῶν, itaque Brunckius duo fragmenta diversa esse censet, sed recte καὶ omisit Stephanus in Thesauro p. CCCXV ed. Londin. Θετταλικὰ epitome recte pro Θετταλικῶν. Ἀριστοφάνης δὲ τὰ Λυδῶν δεῖπνά φησι καὶ τὰ Θετταλῶν, καὶ τὰ Θετταλικὰ μὲν πολὺ καπανικώτερα. οἷον — ἔλεγον. Item Eustathius p. 857 28: Θετταλοὶ γάρ, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Ἀθηναίου φέρεται, τὰς ἀπήνας καπάνας ἔλεγον, ὅθεν καὶ καπανικὰ παρ' αὐτοῖς τὰ ἁμαξιαῖα, ὡς δηλοῖ, φησίν, Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Λυδῶν δεῖπνα καὶ Θετταλῶν, ὧν τὰ Θετταλικὰ πολὺ καπανικώτερα. Adde Hesychium: Καπανικώτερα· ἀπὸ τῆς φάτνης, χορταστικώτερα. τινὲς δὲ ἀντὶ τοῦ μείζονα. καπάνας γὰρ ἀπήνας λέγουσιν. Assentatores ista dicunt de magnifico ientaculi apparatu, quo spectant pleraque comoediae fragmenta.

V.

Τί οὖν ποιῶμεν; χλανίδ' ἐχρῆν λευκὴν λαβεῖν·
εἶτ' ἰσθμιακὰ λαβόντες ὥσπερ οἱ χοροὶ
ᾄδωμεν εἰς τὸν δεσπότην ἐγκώμιον.

Athenaeus XV p. 677 B: Ἰσθμιακόν. οὕτως τοῦτον καλούμενον στέφανον Ἀριστοφάνης μνήμης ἠξίωσεν ἐν Ταγηνισταῖς λέγων οὕτως· Τί οὖν ποιῶμεν κτλ. Ex hoc loco

facile aliquis coniiciat servos potius choreutas fuisse, qui cibos paraverint, atque inde fabulam traxisse nomen; at illi adulatores iuvenem divitem tanquam servi herum videntur coluisse. Et elegantes quoque iuvenes istam artem tractare solebant, vid. Eupolis Fr. Inc. II: *Μισῶ λακωνίζειν, ταγηνίζειν δὲ κἂν πριαίμην* — qui locus ad Adulatores est referendus pariter atque Fr. X.

VI.

Ἐρείδετον, κἀγὼ κατόπιν σφῷν ἕψομαι.

Photius p. 18 2: *Ἐρείδειν· τὸ ἐσθίειν σφοδρῶς· ἢ ἄλλο τι ἐνεργεῖν συντόνως. Ταγηνισταῖς Ἐρείδετον κτλ.*

VII.

Οὐ μὴν ὅ γε σὸς ἀδελφὸς οὐ
ἀπελάγχανεν.

Harpocratio: *Ἀπολαχεῖν· ἀντὶ ἁπλοῦ τοῦ λαχεῖν. — Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς Οὐ μὴν κτλ.* Respicit haec Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 430 9: *Ἀπολαχεῖν· ἀντὶ τοῦ λαχεῖν. οὕτω Λυσίας καὶ Ἀριστοφάνης καὶ Ἀντιφῶν.* Adde Zonaram p. 265: *Ἀπολαχεῖν· ἀντὶ τοῦ διαλαχεῖν· οὕτως Λυσίας καὶ Ἀριστοφάνης καὶ Ἀντιφῶν.*

VIII.

Λαμβάνετε κόλλαβον ἕκαστος.

Athenaeus III p. 110 F: *Κολλάβους δ' ἄρτους ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς Λαμβάνετε κτλ.*

IX.

Ἅλις ἀφύης μοι. παρατέταμαι γὰρ τὰ λιπαρὰ κάπτων.
ἀλλὰ φέρεθ' ἡπάτιον, ἢ καπριδίου νέου
κόλλοπά τιν'· εἰ δὲ μή, πλευρόν, ἢ γλῶτταν, ἢ
σπλῆνά γ' ἢ νῆστιν, ἢ δέλφακος ὀπωρινῆς
ἠτριαίαν φέρετε δεῦρο μετὰ κολλάβων
χλιαρῶν.

Athenaeus III p. 96 C: *Γλώσσης δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς διὰ τούτων· Ἅλις κτλ.* Adde III p. 110 F: *Κολλάβους δ' ἄρτους ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς Λαμβάνετε κόλλαβον ἕκαστος. καὶ πάλιν· Ἡ δέλφακος ὀπωρινῆς — χλιερῶν.* Et alii praeterea multi grammatici partim haec respiciunt, vid. schol. Equitum v. 642. Acharn. v. 640. Suidas in *ἅλις*, *ἀφύα*, *θωπεύει* et *παρατέταμαι*, Etymol. M. p. 439 44. Photius p. 299 5. Eustathius p. 1752 16. Vs. 1 *μοι* omissum apud Suidam in *ἅλις* et *παρατέταμαι*. *κάπτων*] *ἐσθίων* scholiasta Acharn. v. 640 et Suidas l. l. et in *θωπεύει*. — Vs. 2 respicit Athenaeus III p. 107 F: *Ἡπάτιον δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς.* Legitur vulgo *ἀλλὰ φέρετ' ἀπόβασιν ἡπάτιον*, hinc Seidlerus *ἀλλὰ φέρετ' ὀπτὰ βάτιν* (sive potius *βατίδ'*) coniecit, Fritzschius autem *ἀλλὰ φέρεθ' ἡπάτιον ἢ βάτιον ὀπτὸν ἤ*. Equidem Dindorfium secutus sum, qui illud *ἀπόβασιν* plane eiecit. — Vs. 4 *σπλῆνά γ'*] vulgo *σπληνός*. Respicit Photius p. 299 5: *Νῆστιν· τὸ ἔντερον ἢ σπλῆνα ἢ γλῶτταν. Ἀριστοφάνης.* Unde recte Hermannus *σπλῆνά γ'*, Seidlerus *σπλῆνας*. *ὀπωρινῆς*] vulgo *ἢ ῥίνης*. At recte *ὀπωρινῆς* exhibet Athenaeus III p. 110 F, quem locum supra adscripsi, et rursus IX p. 374 F: *Ἐπὶ δὲ τῶν θηλειῶν τοὔνομα τάττει Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς· Ἡ δέλφακος ὀπωρινῆς ἠτριαῖον.* — Vs. 5 vulgo *ἢ τριέα*. Sed *ἠτριαῖον* Athenaeus III p. 110 F: *ἠτριαῖον* autem infra IX p. 374 *ἠτριαίαν* germanam esse lutionem ostendit Etym. M. p. 439 42: *Ἀριστοφάνης ἠτριαῖον λέγει ἐν Θεσμοφοριαζούσαις, καὶ ἠτριαία θηλυκὸν ἐν Ταγηνισταῖς.* Cfr. Thesmophor. Fr. III 6. — Vs. 6 *χλιερῶν* Athenaeus III p. 110 F exhibet.

X.

Μηδὲ τὰ Φαληρικὰ τὰ μικρὰ τάδ' ἀφύδια.

Athenaeus VII p. 285 E: *Ἀφύδια δ' Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς Μηδὲ τὰ μικρὰ τὰ Φαληρικὰ τάδ' ἀφ.* quod correxit Porsonus apud Gaisf. ad Hephaest. p. 331.

XI.

Τὸ δ' ἔτνος τοὺν ταῖς κυλίχναις τουτὶ θερμὸν καὶ τοῦτο παφλάζον.

Pollux X 88: *Καὶ κυλίχνας δὲ ἀγγεῖον ὀψοφόρον ἐν Ταγηνισταῖς δόξειεν ἂν Ἀριστοφάνης λέγειν εἰπών· Τὸ δ' ἔτνος ἐν ταῖς κτλ.* Recte Dindorfius *τοὺν* scripsit. Bentleius *τὸ δ' ἔτνους.*

XII.

Ὡς οὐψώνης διατρίβειν
ἡμῶν ἄριστον ἔοικεν.

Athenaeus IV p. 171 B: *Ὀψώνην δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς διὰ τούτων Ὡς οὐψώνης κτλ.* Legebatur *ἡμῶν τὸ ἄριστον.* Articulum delevit Dindorfius, nisi forte legendum *θἠμῶν ἄριστον.* De versuum numeris dixi in Comment. p. 162.

XIII.

Ὁ δὲ λύων κύστιν ὑείαν
κἀξαιρῶν τοὺς Δαρεικούς.

Pollux X 151: *Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ (τοῦ βαλαντίου) κύστιν ὑείαν ἐν Ταγηνισταῖς Ὁ δὲ λύων κτλ.* Legebatur *κἀξαίρων.* Correxit Bentleius, nisi quod praeter necessitatem scripsit *κᾆτ' ἐξαιρῶν.*

XIV. XV.

Χθονίας Ἑκάτης
σπείρας ὄφεων ἐλελιζομένης.
B. τί καλεῖς Ἑκάτην τὴν Ἔμπουσαν;

Scholiasta Ranarum v. 295: *Ἔνιοι δὲ (τὴν Ἔμπουσαν) τὴν αὐτὴν τῇ Ἑκάτῃ, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς. Χθονίας Ἑκάτης πεῖρα σοφῶν ἐξελιξομένη. εἶτα ἐπιφέρει τί καλεῖς τὴν ἔμπουσαν.* Vs. 1 et 2 scripsi *χθονίας Ἑκάτης σπείρας ὄφεων ἐλελιζομένης.* Paullo aliter Seidlerus, qui *χθονία θ' Ἑκάτη σπείρας ὄφεων ἐλελιζομένη* coniecit, comparata Hesychii glossa *Ἐλελιζομένη. σειομένη.* Ceterum olim suspicatus sum huc pertinere incerti alicuius poetae

versus apud Plutarchum Moral. p. 166 A: *Ὑπερεξαπατῶσιν ἑαυτοὺς καὶ δαπανῶσι καὶ ταράττουσιν εἰς ἀγύρτας καὶ γόητας ἀνθρώπους ἐμπεσόντες λέγοντας Ἀλλ' εἶτ' ἔνυπνον φάντασμα φοβεῖ Χθονίας θ' Ἑκάτης κῶμον ἐδέξω.* Itaque existimabam haec sic esse redintegranda:

Ἀλλ' εἶτ' ἔνυπνον φάντασμα φοβεῖ
χθονίας θ' Ἑκάτης κῶμον ἐδέξω
σπείρας ὄφεων ἑλιλιζομένης.

Nunc tamen malim illos anapaestos Euripidi tribuere, fierique potest ut Aristophanes illum ipsum Euripidis locum respexerit. In altero autem fragmento addidi *Hecatae* nomen, ut haec sit sententia, *quid eam, quae Empusa est, Hecatae nomine invocas?*

XVI.

Φέρε παῖ ταχέως κατὰ χειρὸς ὕδωρ,
παράπεμπε τὸ χειρόμακτρον.

Athenaeus IX p. 410 B: *Χειρόμακτρον δὲ καλεῖται ᾧ τὰς χεῖρας ἀπεμάττοντο ὠμολίνῳ. — Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς Φέρε παῖ κτλ.*

XVII.

Ὑποπεπώκαμεν γάρ, ὦνδρες, καὶ καλῶς ἠρίσταμεν.

Athenaeus X p. 422 F: *Καὶ ἠρίσταμεν δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς· Ὑποπεπώκαμεν κτλ.* Legebatur *ὑποπεπτώκαμεν*, quod emendavit Schweighaeuserus. *γὰρ* addidit Porsonus. Erfurdtius *μέν*

XVIII.

Ἀπασκαρίζειν ὡσπερεὶ πέρκην χαμαί.

Suidas: *Ἀπασκαρίζειν· Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς Ἀπασκαρίζειν κτλ.*

XIX — XXI.

Pollux X 173: *Καὶ ἐν Ταγηνισταῖς Νεβρίδα καὶ λίθους πωρίνους καὶ κηρύκιον.* Male haec in versus formam redigunt, quae nequaquam cohaerent inter se, sed

ex diversis locis repetita sunt; varia enim, quae est ratio illius loci, Pollux recenset.

XXII.

Herodianus *περὶ μονήρους λέξεως* p. 8 33: *Τισαμενός. Δεξαμενός, Ἀκεσαμενός, Κλαυσαμενός· καλεῖται δὲ ἐν Μαλακοῖς· Ἀγχομενὸς γενναῖα βοιώτιος ἐν Ἀγχομενοῦ Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς.* Haec non expedio.

XXIII. XXIV.

Herodianus Piersoni p. 465: *Ἀπέδραν ἐγὼ τὸ πρῶτον πρόσωπον, οὐχὶ ἀπέδρων. καὶ ἀπέδραμεν ἡμεῖς τὸ πληθυντικόν. καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Ταγηνισταῖς Δεῦρο δ᾽ ἂν οὐκ ἀπέδραμεν.* Adde Bekkeri Anecd. III p. 1066. Respicit eundem hunc locum Phrynichus ibidem I p. 11, 1: *Ἀπέδραμεν· τετρασυλλάβως καὶ ἀπέδρατε καὶ ἀπέδραν, βραχείας τῆς τοῦ ἀπέδραν ἐσχάτης συλλαβῆς· ἀλλὰ καὶ τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον ἀπέδραν, ἐκτεταμένου τοῦ ἐπὶ τέλους ᾱ καὶ ἀπέδρας καὶ ἀπέδρα κτλ.* Phrynichus enim pleraque ex Aristophane petiit, cuius auctoritatem satis magni fecit. Rursus huc pertinet locus Phrynichi p. 266 ed. Lobeck, in quo loco recte vidit Dindorfius temere confusa esse, quae de structura verbi *εὐαγγελίζεσθαι* et quae de usu formae *ἀπέδραν* praeceperint grammatici. Iam vero illa ultima: *ἐγὼ δὲ ἀπέδραν ἐκεῖνον δευρὶ ἄνθρωπον δή* (vel *δευριανὸν δή*), quae non expedivit Dindorfius, ita sunt constituenda:

Ἐγὼ δ᾽ ἀπέδραν ἐκεῖνον.
Δευρὶ δ᾽ ἂν οὐκ ἀπέδραμεν.

Est enim hic ipse locus Tagenistarum, et illud ipsum *δευρὶ* plane requiritur: alterum autem fragmentum etiam Aristophani vindicaverim videturque ex hac ipsa fabula petitum.

XXV.

Galenus in commentario ad Hippocratis aphorismos V p. 322 ed. Basil.: *Ἀμφιδέξιον Εὐριπίδης εἴρηκε σίδηρον*

τὸν ἑκατέρωθεν μὲν τέμνοντα, περιδέξιον δὲ τὸν Ἀστεροπαῖον Ὅμηρος τὸν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ὁμοίως χρώμενον, ὡς εἰ καὶ ἀμφοτεροδέξιον εἰρήκει. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀμφαρίστερον Ἀριστοφάνης εἶπεν ἐν Ταγηνισταῖς ἄνθρωπον ἀμφοτέρωθεν ἀριστερόν. Adde Phrynichum in Bekkeri Anecd. I p. 31 10: Ἀμφαρίστερος· ἐναντίον τοῦτο τῷ περιδέξιος· σκωπτικὸν πάνυ τὸ ὄνομα.

XXVI. XXVII.

Pollux X 47: Βάθρα, βαθράδια, ὡς ἐν Ταγηνισταῖς. Utrumque videtur Aristophanes dixisse.

XXVIII.

Scholiasta Platonis p. 368 ed. Bekker: Διὸς Κόρινθος· ἐπὶ τῶν ἄγαν μὲν ὑπερσεμνυνομένων, κακῶς δὲ καὶ πονηρῶς ἀπαλλαττόντων — μέμνηται δὲ ταύτης Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Βατράχοις — καὶ ἐν τοῖς Ταγηνισταῖς.

XXIX.

Grammaticus in Crameri Anecd. I p. 223 19: Δόκος γὰρ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ δοκὸς ὀξυτόνου τοῦ σημαίνοντος τὴν δόκησιν. καὶ παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Ταγηνισταῖς σημαίνει τὴν ἀγχόνην.

XXX — XXXII.

Pollux X 101: Καὶ μὴν ἐσχάραν εἴποις ἂν τὸ ἀνθράκιον τοῦτο καὶ ἐσχάριον, Ἀριστοφάνους ἐν Ταγηνισταῖς εἰπόντος ἐσχάρια, καί που καὶ ἐσχαρίδα. — Idem VII 149: Τὸ δὲ εὐκαρπεῖν ἐν Ταγηνισταῖς καρπεύειν. Aut scribendum καὶ καρπεύειν, ut utrumque in hac fabula usurpaverit comicus, aut plane delendum, quod probabilius, cum supra iam ex Hyperide attulerit Pollux. — Idem VII 168: Καὶ παραλοῦται δ' Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς. Sic recte Brunckius, vulgo Ἀγωνισταῖς.

XXXIII.

Scholiasta Platonis p. 383: Ἐκιρνῶντο ἐν ταῖς συνουσίαις κρατῆρες τρεῖς, καὶ τὸν μὲν πρῶτον Διὸς Ὀλυμπίου

καὶ θεῶν Ὀλυμπίων ἔλεγον, τὸν δὲ δεύτερον ἡρώων, τὸν δὲ τρίτον σωτῆρος, — ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ τέλειον, ὡς Εὐριπίδης Ἀνδρομέδᾳ καὶ Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς.

XXXIV.

Harpocratio: Κύπασσις· — οἱ γλωσσογράφοι χιτῶνος εἶδός φασιν αὐτὸν εἶναι τὸν κύπασσιν, οἱ μὲν γυναικείου, οἱ δὲ ἀνδρείου. μέμνηται δ' αὐτοῦ — καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Ταγηνισταῖς.

XXXV.

Etymol. M. p. 551 28 et Gudian. 358 22: Κωνῆσαι· κυρίως τὸ κέραμον πισσῶσαι. κωνᾶν γὰρ τὸ στρέφειν. καὶ τοὺς βέμβικας κώνους λέγουσι. καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Ταγηνισταῖς τὸ περιενεγκεῖν κωνῆσαι λέγει. **Fortasse** περικωνῆσαι **scribendum, quemadmodum in Vespis 600 est** περικωνεῖ.

XXXVI. XXXVII.

Pollux X 93: Ἐν δὲ Ταγηνισταῖς ὠνόμασταί τι καὶ μελιτήριον ἄγγος. — **Idem X 119:** Ὅτι μὲν καὶ μυρίδιον εἴρηκε τὸ μύρον Ἀνιστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς ἰστέον.

XXXVIII.

Photius p. 383 21 et Suidas, Παραιξορουσον (**ita Photius, Suidas** παραιξοροῦσιν): Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς. ἀπέδωκαν δὲ οἱ μὲν παιδιᾶς εἶδός τι, Εὐφρόνιος δὲ παροιμιωδῶς λέγεσθαι ἐπὶ τῶν παρακελευομένων ταχέως ἥκειν ἢ ἀπαλλάττεσθαι. **Apostolius Proverb. XV 60:** παραξοροῦσιν Ἀριστοφάνης — εἶδός τι· ἀφρόνιος δὲ παροιμιῶδες — ἀπαλλάττεσθαι. **Recte videtur Meinekius Quaest. sc.** πάρεξ ὄρουσον **restituisse; Dindorfii certe ratio improbanda, qui ex Iliad.** γ **325:** Πάριος δὲ θοῶς ἐκ κλῆρος ὄρουσεν, Πάρι ἐξόρουσον **coniecit legendum esse.**

XXXIX.

Scholiasta Pacis v. 1140: Σαρδιανικόν· διαφέρουσι γὰρ αἱ Λυδικαὶ βαφαὶ — καὶ ἐν Ταγηνισταῖς τῇ λέξει κέ-

Scholiasta Platonis p. 335 ed. Bekker: *Ἐν δὲ τοῖς Ἀριστοφάνους Τελμησσεῦσι τὸ τέως ἀντὶ τοῦ πρότερον κεῖται· Οὐ γὰρ τίθεμεν κτλ.*

IV.

Aristides I p. 277 6 Iebb.: *Ἡ κωμῳδία γε τὸ λοιπόν ἐστιν, ἔλεγον δὲ ἀναφέρων εἰς τοὺς Τελμισσέας* (*τελμισέας* **codex Laurentianus**) *τοῦ Ἀριστοφάνους ὡς ἐκεῖ λόγῳ τις ἠγωνίζετο, ἔργῳ δὲ οὔ.* **Nescio an Aristidis locus pertineat ad fragmentum superius. Fort. Aristophanes scripserat:**

Λόγῳ γὰρ ἠγωνιζόμεσθ', ἔργοισι δ' οὔ.

V.

Α. Τράπεζαν ἡμῖν εἴσφερε
τρεῖς πόδας ἔχουσαν, τέτταρας δὲ μὴ 'χέτω.
Β. Καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπουν τράπεζαν λήψομαι;

Athenaeus II p. 49 C: *Ἀριστοφάνης· Τράπεζαν ἡμῖν κτλ.* **Eadem affert Eustathius p. 1398 17. respicit idem p. 867 25:** *πέπαικται τὸ Οἴμοι πῶς ἂν εὕροιμι τρίπουν τράπεζαν;* **Vs. 1** *εἴσφερε* **Porsonus, vulgo** *φέρε.* — **Vs. 2** *τέτταρας* **Eustathius, vulgo** *τέσσαρας.* **Ad Telmessenses autem haec referenda esse docet Pollux, qui versum tertium affert X 80. Idem VI 83:** *Καὶ τρίποδες —. καὶ ἔστι τοὔνομα — καὶ ἐν Τελμισεῦσιν Ἀριστοφάνους.*

VI.

Οἴνου τε Χίου στάμνον ἥκειν καὶ μύρον.

Pollux X 72: *Ἀριστοφάνης ἐν Τελμησεῦσι* (**alii libri** *τελμισσεῦσι*) *λέγει· Οἴνου τε κτλ.*

VII.

Πινακίσκον ἄπυρον ἰχθυηρόν.

Pollux X 82: *Ἀριστοφάνης δ' ἔοικε διαιρεῖν τινας ἀπύρους καὶ ἐμπύρους πινακίσκους, ὡς ὅταν φῇ ἐν Τελμησεῦσι* (**codices aliquot** *τελμισσεῦσι*) *Πινακίσκον κτλ.* **Respicit hunc versum Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 14 22:** *Ἄπυρον πινακίσκον· καινόν, μή πω πυρὶ προσενηνεγμένον.*

VIII.

Μεταπέμπου νῦν ταῦτα σπουδῇ καὶ μύρον, εὕρημα Μετάλλου.

Hesychius: *Μετάλλειον μύρον· Ἀριστοφάνης Μεταπέμπου κτλ. Μέταλλος γάρ τις Σικελιώτης τὴν τοῦ Μεταλλείου μύρου κατασκευὴν εὗρε. μνημονεύει δὲ καὶ Φερεκράτης ἐν τῇ Πετάλῃ.* **Alios autem in hoc versu legisse** *Μεγάλλου* **apparet ex Athenaei XV p. 690 F:** *Τὸ Μεγάλλιον· ὠνομάσθη γὰρ καὶ τοῦτο ἀπὸ Μεγάλλου τοῦ Σικελιώτου. οἱ δ' Ἀθηναῖόν φασιν εἶναι τὸν Μέγαλλον. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐν Τελμισσεῦσι καὶ Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ.* **Adde praeterea Etymol. M. p. 587 7:** *Μετάλλειον· οὕτω μύρον ἐλέγετο ἀπό τινος Μετάλλου Σικελιώτου, εὑρόντος αὐτοῦ τὴν κατασκευήν· ὃ καὶ διὰ τοῦ γ γράφει Ἀριστοφάνης Τελμισεῦσιν. Ὧρος.* **De hoc unguento confer imprimis Theophrastum de odor. 29. 30. 33 ibique Schneider.**

IX.

Athenaeus VII p. 308 F: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν Τελμισσεῦσιν Μελανοπτερύγων ἔφη κορακίνων.*

X.

Grammaticus Bekkeri p. 386 6: *Ἀλφιτόχρωτος κεφαλῆς· τῆς πολιᾶς. Τελμισσεῦσιν Ἀριστοφάνης.* **Codex** *ταλμισσεῦσιν.* **Respiciunt Hesychius:** *Ἀλφιτόχρως· λευκή, πολιά,* **et Eustathius p. 868 37:** *Ἀλφιτόχρως κεφαλὴ κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἡ πολιά.* **Idem p. 976 53:** *Οἱ κωμικοὶ ἀστεϊζόμενοι ἀλφιτόχρωτας καὶ τοιαῦτά τινα σκώπτουσι τοὺς πολιούς.*

XI.

Hesychius: *Πύλαι· Ἀριστοφάνης Τελμισσεῦσιν* **(cod.** *τελμινσεῦσιν,* **Musur.** *Τελμησεῦσιν*) *ἐπὶ τῶν θυτῶν λέγει. ἐκεῖνοι γὰρ ἐπισκέπτονται τὰς ἐκτροπὰς τοῦ ἥπατος καὶ τὰς φλέβας.* **Hoc de ipsis Telmessensibus dictum.**

XII.

Harpocratio: *Σιπύα·* — *σιτηρὸν ἀγγεῖόν ἐστιν ἡ σιπύα. ἔστι δὲ πολλάκις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κωμικοῖς. Εὔπολις Χρυσῷ γένει, Ἀριστοφάνης Τελμισεῦσιν.*

XIII.

Etymol. M. p. 142 143: *Ἀρίστυλλος· ὄνομα παρ' Ἀριστοφάνει* (**cod. August. apud Titmann. ad Zonaram I p. CXXVI** *παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Τελμησοῖς*). *εἴρηται δὲ ὑποκοριστικῶς ὁ Ἀριστοκλῆς. ὡς γὰρ παρὰ τὸ Ἡρακλῆς Ἥρυλλος καὶ παρὰ τὸ Θρασυκλῆς Θράσυλλος καὶ παρὰ τὸ Βαθυκλῆς Βάθυλλος ὄνομα κύριον, ὁ ἐρώμενος Ἀνακρέοντος, οὕτω καὶ παρὰ τὸ Ἀριστοκλῆς Ἀρίστυλλος. οὕτως Ἡρωδιανὸς εἰς τὴν Ἀπολλωνίου εἰσαγωγὴν ἢ περὶ παθῶν. Διογένης* (*διογενιανὸς* **cod. Augustanus**) *ἀντὶ τοῦ ἄριστος· καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Τελμισοῖς.* **Corrigendum** *Διογενιανὸς ἀντὶ τοῦ Ἀριστοκλῆς τοῦ Ἀρίστωνος.* **Tangere enim videtur Platonem, qui antea Aristocles vocabatur. Vid. Diog. Laert. III 4:** *ἀφ' οὗ καὶ Πλάτων διὰ τὴν εὐεξίαν μετωνομάσθη. πρότερον Ἀριστοκλῆς ἀπὸ τοῦ πάππου καλούμενος ὄνομα, καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν Διαδοχαῖς,* **ubi cfr. interpret. V. Meinekium Hist. com. p. 287 sq. qui addit nunc ad hanc sententiam confirmandam Hesychii glossam, quae vulgo sic scribitur:** *Ἀρίστυλλος· ὄνομα. Ἀρίστωτος· ἀρίστου ὥρα.* **at codex** *Ἀρίστυλλος· ἀρίστωτος· ἀρίστου ὥρα.* **recte igitur Meinekius corrigit:** *Ἀρίστυλλος· Ἀρίστωνος. Ἀριστητύς· ἀρίστου ὥρα.* **Ridet autem comicus hoc Aristylli nomine Platonem etiam in Ecclesiaz. 674 et in Pluto v. 314, de quibus versibus alibi dicam. Cfr. Meinekium l. l. Ceterum** *Ἀρίστυλλος* **nomen proprium quoque fuit nequam inusitatum, vid. Corp. Inscr. I n. 169 col. I 38.**

XIV.

Scholiasta Platonis Clark. p. 331: *Ἀριστοφάνης δ' ἐν Τελμισσεῦσιν εἰς συκοφάντην ἀποσκώπτει τὸν Χαιρεφῶντα.*

Τ Ρ Ι Φ Α Λ Η Σ.

Hanc fabulam commemorat Lucian. Fugitiv. c. 32: *Ἐστί τι ὠγαθὲ Τρικάρανος βιβλίον· Οὐδὲν ἄτοπον, ἐπεὶ καὶ Τριφάλης τῶν κωμικῶν εἷς.* **at nihil inde de instituto argumentoque dramatis coniicias. Et I. G. Schneiderus quidem ad Aristotelis Polit. II p. 510 Triphaletem obscenum aliquem daemonem fuisse suspicatur, rectius vero Suevernius in Comment. de Nubb. p. 62 — 65 docuit sub Triphaletis nomine Alcibiadem delitescere: hunc enim in hac fabula Aristophanes potissimum perstrinxisse videtur. Nititur illa coniectura maxime Hesychii glossa:** *Ἐπὶ Φαληνίου,* **vide Fr. XIII. neque enim dubito quin et Aristophanis nomen ibi sit restituendum, et ille locus ad hanc comoediam sit referendus. Censet autem Suevernius hanc fabulam incidere in Olymp. XC mediam, quae coniectura maxime firmatur Aristarchi commemoratione Fr. IX et X, de qua re dixi in Comment. p. 342 seq. Hinc etiam statuendum est Theramenem illam legem, quam poeta significavit Fr. VIII, circa idem tempus tulisse.**

I.

Λάβεσθε· καὶ γάρ ἐσθ' ὁμοῦ.

Scholiasta Platonis p. 380: *Ὁμοῦ σημαίνει τὸ ἐγγύς.— Ἀριστοφάνης Τριφάλητι· ἡ γὰρ τὸν Τριφάλητα τίκτουσά φησι Λάβεσθε κτλ.* **Ad eandem Triphaletis matrem Suevernius in commentatione de** *Γήρᾳ* **p. 44 versum apud Pollucem allatum II 6:** *Τὸ δὲ κύημα καὶ κύος Ἀριστοφάνης κέκληκεν Ἥτις κύουσ' ἐφάνη κύος τοσουτονί.*

II.

Ἔπειθ' ὅσοι παρῆσαν ἐπίσημοι ξένοι
ἐπηκολούθουν κἠντιβόλουν προσκείμενοι,

ὄκως ἔχων τὸν παῖδα πωλήσει 'ς Χίον,
ἕτερος δ' ὄκως ἐς Κλαζομενάς, ἕτερος δ' ὄκως
εἰς Ἔφεσον, * * * *
οἱ δ' εἰς Ἄβυδον· ἦν δ' ἐκεῖνα πάνθ' ὁδῷ.

Athenaeus XII p. 525 A: — *καὶ Ἀριστοφάνης Τριφάλητι παρακωμῳδῶν πολλοὺς τῶν Ἰώνων Ἔπειθ' ὅσοι κτλ.* **Vs. 3 codd.** *ὅπως*, **at cum poeta Ionas perstringat, etiam illarum sermonem sequitur, recte igitur Dindorfius** *ὄκως* **scripsit.** *ἔχων*] *ἄγων* **Toupius in Addendis in Theocritum p. 409.** *πωλήσει 'ς* **Casaubonus. Vulgo** *πωλήσεις.* **Brunckius** *πωλήσοι 'ς.* **— Vs. 5 indicavi lacunam. Toupius haec cum sequentibus coniunxit in hunc modum:** *Εἰς Ἔφεσον οὐδ' ἐς Ἄβυδον, ἦν δὲ πάνθ' ὁδῷ Ἐκεῖνα,* **quem sequitur Dindorfius. Recte autem Suevernius p. 68 haec de Alcibiade interpretatur, quem propter venustatem plurimi expetiverint Iones.**

III.

Scholiasta Vesparum v. 1389: *Φιαλεῖς· τῷ ἔργῳ ἐπιβαλεῖς. Ὅμηρος Αὐτὸς γὰρ ἐπίηλε τάδε ἔργα. — ἐν δὲ Τριφάλησιν Ἀριστοφάνης Κοὐδὲν ἄνδρα εἰς ἄτοπον οὐδ' ἀνεπιηλαι μέν.* **Quae sic videntur corrigenda esse:**

Κοὐδὲν ἂν ἕδρας ἄτοπον οὐδ' ἂν ἐπιήλαμεν.

IV.

Ἤιτουν τι τὰς γυναῖκας ἀργυρίδιον.

Pollux IX 90: *Ἐν δὲ τῷ Τριφάλητι Ἀριστοφάνης καὶ ἀργυρίδιον εἴρηκεν Ἤιτουν τι κτλ.*

V.

Ἀλαβαστροθήκας τρεῖς ἔχουσαν ἐκ μιᾶς.

Pollux X 121: *Οὗ δὲ ἔγκεινται αἱ ἀλάβαστοι, ταῦτα τὰ σκεύη ἀλαβαστοθήκας τῶν ἄλλων λεγόντων Ἀριστοφάνης ἐν Τριφάλητι ἀλαβαστροθήκας ἔφη Ἀλαβαστροθήκας κτλ. Ἀλαβαστροθῆκαι* **ex hoc eodem, ut videtur, loco affert Pollux VII 177.**

VI.

Ἔπειτ' ἐπὶ τοὔψον ἧκε τὴν σπυρίδα λαβὼν
καὶ θυλακίσκον καὶ τὸ μέγα βαλάντιον.

Pollux X 151: *Καὶ μιξάμενοι δ' ἂν εἴποιμεν σκεύη, βαλάντια, καὶ βαλαντίδια — καὶ θυλάκιον δὲ καὶ θυλακίσκον. Ἀριστοφάνης γοῦν ἐν Τριφάλητι τοῦτο ὑποδηλοῖ ὅταν φῇ· Ἔπειτ' ἐπὶ κτλ.*

VII.

Καὶ τὴν κυνῆν ἔχειν με κυρβασίαν ἐρεῖς.

Pollux X 162: *Ἡ δὲ καυσία πῖλος Μακεδονικὸς παρὰ Μενάνδρῳ, ὡς τιάρα Περσικός. καὶ κυρβασίαν δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Τριφάλητι εἴρηκε Καὶ τὴν κτλ. κυνῆν* **recte Salmasius, vulgo** *κοινήν.*

VIII.

Ἐγὼ γὰρ ἀπὸ Θηραμένους δέδοικα τὰ τρία ταυτί.

Photius p. 613 4 et Suidas: *Τῶν τριῶν κακῶν ἕν· Λεγόμενόν τι ἐστί. — ταῦτα δὲ εἶναι λέγουσιν ἃ Θηραμένης ὥρισε προστιμήματα. Πολύζηλος Δημοτυνδάρεῳ Τριῶν κακῶν γοῦν ἥν ἑλέσθ' αὐτῷ τι πᾶσ' ἀνάγκη, Ἢ ξύλον ἐφέλκειν, ἢ πιεῖν κώνειον, ἢ προδόντα Τὴν ναῦν ὅπως τάχιστα τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆναι. Ταῦτ' ἐστὶ τρία Θηραμένους, ἃ σοὶ φυλακτέ' ἐστίν. Ἀριστοφάνης Τριφάλητι Ἐγὼ γὰρ ἀπὸ Θηραμένους δέδοικα τὰ τρία ταυτί.* **Hesychius:** *Τῶν τριῶν ἕν· Θηραμένης ἐψηφίσατο τρεῖς τιμωρίας κατὰ τῶν παράνομόν τι δρώντων.* **Cfr. scholiasta Aristoph. Ran. v. 546 de Theramene:** *Δοκεῖ καὶ οὗτος καὶ ταῦτα τὰ τρία ἐπιψηφίσασθαι ἐπὶ ζημίᾳ, ἢ δεσμεύεσθαι ἐν ξύλῳ ἢ πιεῖν κώνειον, ἢ ἐκφυγεῖν.*

IX. X.

Μανθάνοντες τοὺς Ἴβηρας τοὺς Ἀριστάρχου πάλαι.
Τοὺς Ἴβηρας, οὓς χορηγεῖς μοι, βοηθῆσαι δρόμῳ.

Stephanus Byzant. in v. *Ἰβηρία δύο* **apud Constant. Porphyrog. de administr. imp. c. XXIII p. 77 ed. Bandur:**

Τὸ ἔθνος Ἴβηρες, ὡς Πίερες, Βύζηρες. Διονύσιος (v. 282) Ἀγχοῦ στηλάων μεγαθύμων ἔθνος Ἰβήρων. καὶ Ἀριστοφάνης Τριφάλητι Μανθάνοντες τοὺς Ἴβηρας τοὺς Ἀριστάρχου πάλαι. καὶ Τοὺς Ἴβηρας οὓς χορηγεῖς μοι βοηθῆσαι δρόμῳ. De Aristarcho et Iberibus, quibus praeerat, dixi in Commentat. p. 342 sqq. Altero autem versu ipsum Aristarchum unus aliquis ex amicis eius et sodalibus alloquitur; verba autem male vulgo disiungebantur, copulanda sunt οὓς χορηγεῖς μοι, h. e. sagittarios, quos mihi paras, subsidio mittis.

XI.

Hesychius: Ἑρμῆς τρικέφαλος· Ἀριστοφάνης ἐν Τριφάλητι τοῦτο ἔφη, παίζων κωμικῶς παρόσον τετρακέφαλος Ἑρμῆς ἐν τῇ τριόδῳ τῇ ἐν Κεραμεικῷ ἵδρυτο. Ita haec correxit Meinekius. Ceterum vide Suevernium p. 64.

XII.

Harpocratio: Διὰ μέσου τεῖχος· — τριῶν ὄντων τειχῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης φησὶν ἐν Τριφάλητι, τοῦ τε βορείου καὶ τοῦ νοτίου καὶ τοῦ Φαληρικοῦ, διὰ μέσου τούτων ἐλέγετο τὸ νότιον, οὗ μνημονεύει καὶ Πλάτων ἐν Γοργίᾳ (p. 456 A).

XIII.

Hesychius: Ἐπὶ Φαληνίου· τὸν Ἀλκιβιάδην φησὶν ὁ Ἀριστοφάνης ἐπὶ Φαληνίου γεγενῆσθαι, σκώπτων παρὰ τὸν φάλητα· ἐπασχητία γάρ. Ita enim corrigendus ille locus, vulgo Ἀρίσταρχος scribitur, quod etiam Reiskius emendavit, et in fine legitur in codice: ἐπασχητία γὰρ ὁ φαλής, quod correxit Dindorfius.

XIV.

Hesychius: Ἱλάων ἥρως· Ποσειδῶνος υἱός, ἀφ' οὗ Ἀριστοφάνης ἐν Τριφάλητι Ἱλάονας ἔφη τοὺς φάλητας, μεταφέρων, ὡς ὑπερβάλλοντας τῷ μεγέθει, ὡς εἰ ἔλεγε Τιτυούς, ἤ τινας τοιούτους. ἄλλοι δὲ θεὸν πριαπώδη φασίν.

XV.

Suidas: *Τοῖς Ἱπποκράτους υἱέσιν· — οὗτοι ὡς ὑώδεις τινὲς καὶ ἀπαίδευτοι ἐκωμῳδοῦντο· καὶ τάχ' ἂν ἦσαν προκέφαλοί τινες, ὡς ἐν Γεωργοῖς φησὶ καὶ ἐν Τριφάλητι.*

ΦΟΙΝΙΣΣΑΙ.

Phoenissas non eo consilio ab Aristophane scriptas esse, ut Euripidis celebratam illam fabulam derideret, id quod Dindorfius opinatur, satis intelliget, qui vim et naturam comicae artis perspexerit, saepiusque iam hunc errorem castigavimus: verum in fabulosae comoediae obscuritate fieri plerumque nequit, ut quid potissimum poeta spectaverit, assequamur: id quod in hanc quoque comoediam, cuius perpaucae reliquiae exstant, cadit. At illud apparet Aristophanem eandem materiem, quam Euripides in cognomine tragoedia tractavisse, consentaneum igitur comicum poetam a tragico plura mutuatum esse suoque proposito accommodavisse: vid. Fragm. II. Iam vero Euripidis Phoenissae quum circa Olymp. XCIII initium doctae esse videantur (vid. schol. Ranar. 53: *Διὰ τί μὴ ἄλλο τι τῶν πρὸ ὀλίγου διδαχθέντων καὶ καλῶν, Ὑψιπύλης, Φοινισσῶν, Ἀντιόπης; ἡ γὰρ Ἀνδρομέδα ὀγδόῳ ἔτει προῆκται, ἐπειδὴ οὐ συκοφαντέα ἦν τοιαῦτα.* **atqui Ranas Aristophanes docuit XCIII 3) Aristophanis Phoenissas non ante Olymp. XCIII doceri potuisse apertum est.**

I.

Ἐς Οἰδίπου δὲ παῖδε, διπτύχω κόρω,
Ἄρης κατέσκηψ', ἔς τε μονομάχου πάλης
ἀγῶνα νῦν ἑστᾶσιν.

Athenaeus IV p. 154 E: *Ὅτι δὲ ἀρχαῖον ἦν τὸ περὶ τοὺς μονομάχους Ἀριστοφάνης εἴρηκεν ἐν Φοινίσσαις οὕ-*

τως· Ἐς Οἰδίπου κτλ. Vs. 1 libri δέτται δέ. Heringa apud Valck. ad Phoeniss. v. 1370 δὲ παῖδε. — Vs. 2 κατέσκηψ' ἔς τε Porsonus, libri κατέσκηψέ τε. Comparant Euripidis Phoen. v. 1378: Ἐπεὶ δὲ χαλκοῖς σῶμ' ἐκοσμήσανθ' ὅπλοις Οἱ τοῦ γέροντος Οἰδίπου νεανίαι, Ἔστησαν ἐλθόντ' εἰς μέσον μεταίχμιον Ὡς εἰς ἀγῶνα μονομάχου τ' ἀλκὴν δορός.

II.

Στίλβη θ' ἣ κατὰ νύκτα μοι
φλόγ' ἀνασειράζεις ἐπὶ τῷ
λυχνείῳ.

Pollux X 119: Ἀριστοφάνους δ' ἐν ταῖς Φοινίσσαις εἰπόντος Στίλβη θ' — λυχνείῳ, οὐκ ἀφανὲς ὅτι καὶ ἡ στίλβη λύχνου τι εἶδος. Vulgo φλογάνας ἡράζεις, quod feliciter correctum in exc. Vossianis. λυχνίῳ vulgo, quod hic ferri nequit, correxit Dindorf. De λυχνείῳ vid. Athen. XV p. 700 C: Φερεκράτης δ' ἐν Κραπατάλοις τὴν νῦν λυχνίαν καλουμένην λύχνειον κέκληκε διὰ τούτων·

Τίς τῶν λυχνείων ἐργασία; Τυρρηνική.

κτλ. Composita autem haec sunt ad similitudinem Eurip. Phoen. v. 236: Οἶνα θ' ἃ καθαμέριον Στάζεις τὸν πολύκαρπον οἱ — Νάνθας βότρυν ἱεῖσα. Ceterum olim putabam Aristophanis nomen restituendum esse apud Athen. XV p. 699 F: Μνημονεύει δὲ γραβίων κο * * * ἐν Φοινίσσαις, ut in hac vicinia istius vocabuli facta sit mentio; sed longiusculum est Aristophanis nomen, itaque recte videtur Schweighaeuserus Στράττις coniecisse.

III.

Καὶ τὸν ἱμάντα μου
ἔχουσι καὶ τἀνάφορον.

Pollux X 17: Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνάφορον κατὰ τὴν τῶν πολλῶν χρῆσιν εἴη ἂν ταυτὸν τοῦτο (τὸ σκευοφόριον) λεγόμενον ἐν Ἀριστοφάνους Φοινίσσαις· Καὶ τὸν κτλ. Baiulus aliquis aut servus loquitur, fortasse in exordio dramatis,

ubi servos onera portantes comici poetae, popularis illius et Megaricae comoediae consuetudinem secuti, inducere solebant, a quo more ne Aristophanes quidem recessit, vid. Comment. p. 359. *Ἀνάφορον* ex hoc loco, vel ex Ran. 8 petiit Phrynichus Bekkeri I p. 10 23: *Ἀνάφορον· τὸ ξύλον, ᾧ χρῶνται οἱ ἀχθοφόροι πρὸς τὴν κομιδὴν τῶν ἀχθῶν.*

IV.

Εἰκὸς δή που πρῶτον ἁπάντων
ἴφυα φῦναι
καὶ τὰς κραναὰς ἀκαλήφας.

Ita recte Dindorfius haec constituit. Athenaeus III p. 90 A: *Τὰς δὲ κνίδας ὁ Εὔπολις ἐν Αὐτολύκῳ ἀκαλήφας ὀνομάζει, ἔτι δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Φοινίσσαις οὕτως· Ἔχε τὸν πρῶτον πάντων ἴφυα φῦναι. εἶθ' ἑξῆς τὰς κραναὰς ἀκαλήφας*, et II p. 62 D: *Ἀκαλήφη, λέγεται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς οὕτως καὶ τὸ βοτανῶδες καὶ κνησμοῦ αἴτιον· Ἀριστοφάνης· πρῶτον πάντων ἴφυα φῦναι. εἶθ' ἑξῆς τὰς κραναὰς ἀκαλήφας.* Ex parte emendatiora exhibent Grammat. Bekkeri I p. 370 2 et Suidas: *Ἀκαλήφη — Ἀριστοφάνης Φοινίσσαις· Εἰκὸς δή που πρῶτον* (Suidas *πρῶτον ἁπάντων*) *φύα φύναι καὶ τὰς κρανυὰς ἀκαλήφας. Εἶθ' ἑξῆς*, quamvis bis legatur apud Athenaeum, tamen nisi ex errore profectum esse non potest: nam continuus iste locus ut sit necesse. Fortasse autem Athenaeus duos ex eadem fabula adscripserat locos consimiles, quorum in utroque cum legerentur verba *τὰς κραναὰς ἀκαλήφας*, ista perturbatio orta est. Ceterum huc respicit schol. Vesp. v. 879: *Τὴν ἀκαλήφην μεταφορικῶς τὸ τραχὺ καὶ δηκτικόν, ἣν καὶ ἀκαλήφην λέγεσθαί φησι Κράτης ἐν Φοινίσσαις.*

V.

Pollux X 155: *Γαλεάγρα· — Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Φοινίσσαις κέχρηται τῷ ὀνόματι.*

VI.

Pollux VII 199: *Ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Φοινίσσαις θεατροπώλης ὁ θεὰν ἀπομισθῶν.*

ΩΡΑΙ.

Apparet ex reliquiis hanc comoediam scriptam esse contra levitatem Atheniensium in admittendis novis religionibus, de quo dixi in Comment. p. 75 sqq. Confer inprimis Strabonem X p. 364 ed. Tauchn.: *Ἀθηναῖοι δ' ὥσπερ περὶ τὰ ἄλλα φιλοξενοῦντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ τοὺς θεούς· πολλὰ γὰρ τῶν ξενικῶν ἱερῶν παρεδέξαντο, ὥστε καὶ ἐκωμῳδήθησαν.* Et in hac quidem comoedia Aristophanem potissimum Sabazii mysteria perstrinxisse apparet ex Fr. III, sed una cum illo etiam alia foeda sacra improbata esse ostendit Ciceronis locus qui huc pertinet de Legibus II 15: „Novos vero deos et in his colendis nocturnas pervigilationes sic Aristophanes, facetissimus poeta veteris comoediae, vexat, ut apud eum Subazius et quidam alii dii peregrini iudicati e civitate eiiciantur." Sabazii autem sacra, de quibus alias dicam plura, prope accedebant ad Phrygia mysteria, vid. Iamblichus de mysteriis III 10: *Τῶν Κορυβάντων φρουρητική πως ἡ δύναμις καὶ ἐπιτελεστική, τοῦ Σαβαζίου δὲ εἰς βακχείας καὶ ἀποκαθάρσεις ψυχῶν καὶ λύσεις παλαιῶν μηνιμάτων οἰκειότατα παρεσκεύασται.* Sed ut foeditatem et impietatem istam clarissime illustraret, exhibuit poeta unum aliquem ex antiquis diis, ut coniicio Minervam, quae quidem dea graviter videtur cum Sabazio litigavisse, vid. Fr. I. At vicit melior causa, et peregrini illi et novitii dii a iudicibus condemnati e civitate eiiciuntur, vid. Cicero de Leg. l. l., et diris quoque devovetur, vid. Fr. VIII. Horas autem hanc fabulam appellavit poeta, ut coniicio, propterea, quoniam has deas comites Minervae adiunxerat, quae se Atheniensibus plurimas amoenitates commoditatesque praestitisse confitetur, vid. Fr. I. De tempore, quo fabula docta sit, nihil constat: at certo incidit in illud tempus quo comoediae licentia nondum fuit coercita, itaque ad secundam potius, quam ad tertiam classem eam debebam supra referre.

I.

Α. Ὄψει δὲ χειμῶνος μέσου σικυούς, βότρυς, ὀπώραν,
στεφάνους ἴων * * * κονιορτὸν ἐκτυφλοῦντα.
αὐτὸς δ' ἀνὴρ πωλεῖ κίχλας, ἀπίους, σχαδόνας, ἐλάας,
πῦον, χόρια, χελιδόνια, τέττιγας, ἐμβρύεια.
ὑριχοὺς δ' ἴδοις ἂν νιφόμενα σύκων ὁμοῦ τε μύρτα.
ἔπειτα κολοκύντας ὁμοῦ ταῖς γογγυλίσιν ἀροῦσιν.
ὥστ' οὐκ ἔτ' οὐδεὶς οἶδ' ὁπηνίκ' ἐστὶ τοὐνιαυτοῦ.
Β. * * μέγιστον ἀγαθόν, εἴπερ ἔστι δι' ἐνιαυτοῦ
ὅτου τις ἐπιθυμεῖ λαβεῖν. *Γ.* κακὸν μὲν οὖν μέγιστον.
εἰ μὴ γὰρ ἦν, οὐκ ἂν ἐπεθύμουν οὐδ' ἂν ἐδαπανῶντο.
Β. ἐγὼ δὲ τοῦτ' ὀλίγον χρόνον φύσας ἀφειλόμην ἄν.
Α. κἄγωγε ταῖς ἄλλαις πόλεσι δρῶ ταῦτα πλὴν Ἀθηνῶν·
τούτοις δ' ὑπάρχει ταῦτ', ἐπειδὴ τοὺς θεοὺς σέβουσιν.
Γ. ἀπέλαυσαν ἄρα σέβοντες ὑμᾶς, ὡς σὺ φῄς. *Α.* τιὴ τί;
Γ. Αἴγυπτον αὐτῶν τὴν πόλιν πεποίηκας ἀντ' Ἀθηνῶν.

Athenaeus IX p. 372 B: *Χειμῶνος δὲ ὥρᾳ ποτὲ κολοκυντῶν ἡμῖν περιενεχθεισῶν πάντες ἐθαύμαζον νεαρὰς εἶναι νομίζοντες, καὶ ὑπεμιμνησκόμεθα ὧν· ἐν Ὥραις ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης εἶπεν ἐπαινῶν τὰς καλὰς Ἀθήνας ἐν τούτοις Ὄψει κτλ.* **Vs. 1. 2 attulit Eustathius p. 955 3 ex epitome, ubi legitur** *σικύους.* **— Vs. 2 deest dipodia. — Vs. 3** *αὐτὸς*] *ωυετος* **codex A, ceteri** *ὠυτός.* **— Vs. 4** *πῦον* **Dindorf. vulgo** *πύον. χελιδόνια* **Porsonus in Advers. p. 109. codd.** *χελιδόνα.* **— Vs. 5 vulgo** *ἱρισσούς.* **Codex A** *ὑρισοὺς* **altero** *σ* **eraso. Epitome** *ἴδοις δ' ἂν νιφόμενα σύκα ὁμοῦ τε μύρτα.* **Porsonus** *ὑριχούς* **recte restituit, at anapaestus qui sequitur** *νιφομένους* **tolerari nequit, neque satis recte** *μύρτων ὑριχοὶ* **dicuntur, itaque scripsi** *ὑριχοὺς δ' ἴδοις ἂν νιφόμενα σύκων ὁμοῦ τε μύρτα*, **quod quodammodo lectio epitomes confirmat: recte vero** *ὑριχοὶ σύκων* **dicun-**

tur, ut dixit Alexis apud Athen. III p. 76 D: *Καὶ τί δεῖ λέγειν ἔθ' ἡμᾶς τοὺς τὰ σῦχ' ἑκάστοτε Ἐν τοῖς ὑρίχοις πωλοῦντας.* Recte vero *νιφόμενα* dictum, quoniam simul ad *μύρτα* refertur. — Vs. 7 *οἶδε πηνίκ'* epitome et Eustathius p. 955 4. — Vs. 8 indicavi lacunam. — Vs. 11 *τοῦτ'* Brunckius, vulgo *τοῦτον. φύσας*] ita correxi, vulgo *φήσας. φθάσας* Elmsleius in Edinburgh Review vol. XIX p. 89. *χρήσας* Porsonus. — Vs. 12 *δρῶ* Casaubonus. Libri *δρῶν. Ἀθηνῶν* Brunckius, vulgo *Ἀθηναίων.* — Vs. 13 addidi *δ'* ex codice Laurentiano. — Vs. 15 *πεποίηκας*] *πεποιήκασ'* epitome: *εἶτ' ἐπάγει ὅτι σέβοντες τοὺς θεοὺς Αἴγυπτον αὐτῶν τὴν πόλιν πεποιήκασ' ἀντ' Ἀθηνῶν.* Respexit hunc locum Athenaeus XIV p. 653 F: *Ὅτι δὲ ἐν ταῖς Ἀθήναις διηνεκεῖς ἦσαν αἱ ὀπῶραι πᾶσαι μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις,* ubi epitome *ἐν Εἰρήνῃ.* Illustrat autem hic locus quam maxime institutum totius comoediae; apparet enim unum aliquem ex antiquis illis diis loqui et recensere, quot bona et commoda in Athenienses propter pietatem, qua olim deos coluerint, contulerit: Minervam, Atheniensium praesidem, haec dicere consentaneum est. Minervae autem unus ex novitiis diis, ut mihi quidem videtur Sabazius, vid. Fr. III, regerit irridetque illa, quae recensuerat Minerva commoda. Sed sunt praeterea alia, quae nec a Minerva nec a Sabazio dici potuerunt, sed a choro, cui tribui v. 7 et 11.

II.

Ἐμοὶ
κράτιστόν ἐστιν εἰς τὸ Θησεῖον δραμεῖν,
ἐκεῖ δ' ἕως ἂν πρᾶσιν εὕρωμεν μένειν.

Pollux VII 13: *Ὃ δὲ οἱ νῦν φασι τοὺς οἰκέτας πρᾶσιν αἰτεῖν ἔστιν εὑρεῖν ἐν ταῖς Ἀριστοφάνους Ὥραις Εἴ μοι κράτιστον κτλ. Ἐμοὶ* Toupius Emend. IV p. 370. Idem correxit quod legebatur *εὕρωμεν πρᾶσιν.* Porsonus in annotatione ad Hecubam v. 1238 *ἡμῖν κράτιστον εἰς* — scripsit, ut duo sint versus.

III.

Τὸν Φρύγα, τὸν αὐλητῆρα, τὸν Σαβάζιον.

Scholiasta Avium v. 874: *Φρυγίλῳ Σαβαζίῳ, ἐπεὶ Φρυγῶν ὁ θεός. καὶ ἐν Ὥραις Τὸν Φρύγα κτλ.* Respexit hunc locum Cicero de Legibus II 15: „Novos vero deos et in his colendis nocturnas pervigilationes sic Aristophanes, facetissimus poeta veteris comoediae, vexat ut apud eum Sabazius et quidam alii dii peregrini iudicati e civitate eiiciantur."

IV.

Διέφθορας τὸν ὅρκον ἡμῶν.

Ammonius p. 41: *Διέφθορε· — Ἀριστοφάνης Ὥραις Διέφθορας κτλ. Ὥραις* Coddaei correctio est. Legebatur *Κόραις*. Nomen fabulae omisit Eustathius, qui haec verba attulit p. 191 28.

V.

Scholiasta Vespar. v. 1182: *Ἀνδροκλέα δὲ Κρατῖνος Σερίφοις φησὶ δοῦλον καὶ πτωχόν, ἐν δὲ Ὥραις ἠταιρηκότα ἄρα τὸν αὐτόν.* Referunt vulgo ad Cratini Horas, sed potius scribendum *Ἀριστοφάνης* pro inopportuno illo *ἄρα*. Vid. Epist. ad Schillerum p. 119. Meineke II 1 p. 171.

VI. VII.

Grammaticus Bekkeri p. 425 8: *Ἀπιχθύς· τοὺς οὐκ ἐσθιομένους ἰχθῦς. Ἀριστοφάνης Ὥραις. Ἄπιχθυς* Pollux etiam affert ex Aristophane VI 41: *Ὡς ἄπιχθυς παρὰ Ἀριστοφάνει ὁ ἰχθύων ἄγευστος.* non tamen possunt haec inter se conciliari, nisi statuas grammaticum illum vel sententiam loci Aristophanis non perspexisse, vel scripsisse *τοὺς μὴ ἐσθίοντας ἰχθῦς*, vel denique, quod mihi omnino probabile videtur, poetam utrumque usurpavisse, idque firmat Eustathius p. 1720 23: *ἰστέον δὲ ὅτι ὁ παντελῶς ὀλίγος ἰχθὺς ἄπιχθυς ἐλέγετο παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ ἐδήλου τὸν μὴ ἐσθιόμενον. καὶ φέρουσιν ἐκεῖνοι χρῆσιν εἰς*

τοῦτο ἐκ τοῦ κωμικοῦ (h. e. ex Horis Aristophanis). ἐν μέντοι τῷ περὶ ὀνομασίας ἡλικιῶν τοῦ γραμματικοῦ Ἀριστοφάνους φέρεται ὅτι ἀπίχθυες κατά τινας οἱ μὴ ἐσθίοντες ἰχθῦς, καὶ φέρει ἐκεῖνος καὶ Ἀριστοφάνους χρῆσιν ἐξ Ἐρεχθέως ταύτην,

Τοὐνθένδεν ἀπίχθυς βαρβάρους οἰκεῖν δοκῶ.

Sed hunc quoque versum ad Horas refero; puto enim Aristophanem in uno eodemque ioco ludicre illud verbum diversa ratione bis usurpasse: quod autem Eustathius ex Erechtheo affert illum versum, grammatici est error.

VIII.

Hesychius: Ἀρᾶς ἱερόν· ἱερὸν Ἀρᾶς Ἀθήνησιν. Ἀριστοφάνης Ὥραις. ἔνιοι δὲ τὴν βλάβην λέγειν αὐτὸν ἐνόμισαν.

IX.

Pollux X 160: Ἀσκοπήρα, ὡς ἐν ταῖς Ὥραις Ἀριστοφάνους.

X.

Hesychius: Δικαστικόν· Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις τριώβολόν φησιν εἶναι. οὐ μέντοι ἕστηκεν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδοτο.

XI.

Hesychius: Ζεῦγος τριπάρθενον· Εὐριπίδης Ἐρεχθεῖ. καὶ Σοφοκλῆς Σισύφῳ Χαρίτων τριζύγων. Ἀριστοφάνης Ὥραις καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν τριῶν τὸ ζεῦγος ἔθηκε Ζεῦγος τριδουλον. παραδέδοται δὲ ὅτι καὶ τριζύγοις ἅρμασί τινες ἐχρήσαντο καὶ ὅτι τάσσουσι τὸ ζεῦγος ἐπὶ γ' καὶ δ'. **Legebatur** τριδούλιον, **quod correxit Salmasius, quemadmodum dixit Euripides in Phaethonte Fr. II 60** τρίπλουν ζεῦγος. **Cfr. Photius p. 52 20, ubi itidem** ζεῦγος τέθριππον **legendum est pro** τεθρίππων.

XII.

Scholiasta Vespar. v. 1178: Θεογένης] ὅτι Θεογένης οὗτός ἐστιν ὁ Ἀχαρνεύς, ὃν καὶ ἐπὶ τῷ μεγάλα ἀπαπαρδεῖν

κωμῳδοῦσιν, δῆλον (δὲ) ἐν ταῖς Ὥραις. Theogenes ille (recte enim Dindorfius Θεογένης pro Θεαγένης restituit) ridetur propter spurcitiem etiam in Pace v. 928: ἵνα μὴ γένηται Θεογένους συηνία, propter paupertatem et iactantiam in Avibus v. 822 coll. 1127, adde praeterea eiusdem fab. v. 1295. Acharnensem fuisse apparet etiam ex Lysistrat. v. 61: Οὐδ' ἃς προσεδόκων κἀλογιζόμην ἐγὼ Πρώτας παρέσεσθαι δεῦρο τὰς Ἀχαρνέων Γυναῖκας, οὐχ ἥκουσιν· ΚΑΛ. Ἡ γοῦν Θεογένους Ὡς δεῦρ' ἰοῦσα θοὐκάτειον ἤρετο. Diversus ab hoc Theogene est is, qui obiit in bello Peloponnesiaco, vid. Inscr. apud Boeckh. C. I. I 169 col. I 28. filius autem huius Idiotes ibid. I 158: Ἰδιώτης Θεογένους Ἀχαρνεὺς circa Olymp. CI 1 et 2.

XIII.

Scholiasta Luciani Iup. Tragoed. c. 48: Ὁ μὲν Καλλίας οὗτος, ὡς Κρατῖνος Ἀρχιλόχοις, Ἱππονίκου υἱὸς ἦν, τὸν δῆμον Μελιτεύς, ὡς Ἀριστοφάνης Ὥραις.

XIV.

Pollux VII 187: Χοιροπῶλαι, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις.

XV.

Scholiasta Platonis Clark. p. 331: Χαιρεφῶντα Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις νυκτὸς παῖδα καλεῖ.

INCERTARUM FABULARUM FRAGMENTA.

I.

Τὴν γυναῖκα δὲ
αἰσχύνομαι τώ τ' οὐ φρονοῦντε παιδίω.

Scriptor vitae Aristophanis p. XVII. — (Ἀριστοφάνης) μετήλλαξε τὸν βίον παῖδας καταλιπὼν τρεῖς, Φίλιππον ὁμώνυμον τῷ πάππῳ καὶ Νικόστρατον καὶ Ἀραρότα. —

τινὲς δὲ δύο φασί, Φίλιππον καὶ Ἀραρότα, ὧν καὶ αὐτὸς ἐμνήσθη Τὴν γυναῖκα δὲ κτλ. ἴσως αὐτοὺς λέγων. Videtur autem haec petita esse ex comoedia, quam *Σκηνὰς καταλαμβανούσας* poeta inscripsit, in qua quidem fabula multa de se dixisse videtur Aristophanes, vid. Fr. IV.

II.

Ὁ δ' αὖ Σοφοκλέους τοῦ μέλιτι κεχρισμένου
ὥσπερ καδίσκου περιέλειχε τὸ στόμα.

Dio Prusaeus II p. 278 ed. Reiske: *Τά τε μέλη* (Sophoclis) *οὐκ ἔχει πολὺ τὸ γνωμικὸν οὐδὲ τὴν πρὸς ἀρετὴν παράκλησιν, ὥσπερ τὰ τοῦ Εὐριπίδου, ἡδονὴν δὲ θαυμαστὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν, ὥστε μὴ εἰκῇ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ τὸν Ἀριστοφάνην λέγειν· Ὁ δ' αὖ Σοφοκλέους κτλ.* Add. Vita Sophoclis p. XII: *Ἔστι δὲ τοῦτο μέγιστον ἐν τῇ ποιητικῇ, δηλοῦν ἦθος ἢ πάθος· φησὶν οὖν Ἀριστοφάνης ὅτι κηρὸς ἐπεκαθέζετο τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, ἄλλος δὲ Σοφοκλέους τοῦ μέλιτι τὸ στόμα κεχρισμένου.* At quod Aristophani tribuit, Eupolidis est, qui de Pericle id dixit in *Δήμοις* Fr. VI, quod alii nescio cui vindicat, Aristophanis est; dixit autem poeta haec de Euripide, suspicatusque sum hos versus continuo subiungendos esse Fr. IV. *Σκην. καταλαμβ.*

III.

Ἐγὼ διὰ ταῦτα, μὴ γέλων ὄφλων λάθω,
περὶ τὴν κεφαλὴν ἐξήμμεθα πηνίκην τινά.

Grammaticus in cod. Darmstadt. apud Hermann. Opusc. III p. 40: *Καὶ δῆλον ὅτι οἱ παλαιότεροι κωμικοὶ πηνίκην καὶ πηνικίζειν ἔλεγον. Κρατῖνος· πονηροὺς ἀνθρώπους πηνικίζων ἐξαπατᾷ. λέγεται δὲ πηνίκη ἡ ἐπίθετος κόμη· ὅθεν τὸ ῥῆμα, ὡς ἐν τούτοις· Ἐγὼ δὲ διὰ ταῦτα — ἐξῆμμαι πηνίκην τινά.* Poetae nomen omissum, at haec quin Aristophanes ipse de se dixerit, non potest dubitari, qui cum saepe ab aemulis poetis propter capitis calvitiem esset

notatus, lepide se ipsum ingenti capillamento ornatum in theatro exhibuit, et ad hunc potissimum locum videtur respexisse Plutarchus Sympos. III 2 p. 510 Wyttenb.: *Καὶ τῶν κωμικῶν ἔνιοι τὴν πικρίαν ἀφαιρεῖν δοκοῦσι τῷ σκώπτειν ἑαυτούς, ὡς Ἀριστοφάνης εἰς τὴν φαλακρότητα,* quamquam sane etiam alibi praeteriens quasi hoc nomine se ipse notavit, velut in Pace v. 765. Cfr. Comment. p. 203. Correxi autem istos versus ita ut v. 1 particulam *δὲ* delerem, v. 2 numerum pluralem *ἐξήμμεθα* restituerem, qui cum *ἐγὼ* et *λάθω* praecessisset, a librariis in singularem est mutatus. Ceterum videtur hic quoque locus ad *Σκηνὰς καταλαμβανούσας* pertinere.

IV.

Κηφισοφῶν ἄριστε καὶ μελάντατε·
σὺ δὲ ξυνέζης εἰς τὰ πόλλ' Εὐριπίδῃ,
καὶ συνεποίεις, ὥς φασι, τὴν μελῳδίαν.

Auctor vitae Euripidis editus a Rossignolio in *Journal des Savans* (*Avril* 1832): *Ἐπεὶ δ' οὐκ ἔπειθε, κατέλιπεν αὐτῷ τὴν γυναῖκα βουλομένου αὐτὴν ἔχειν τοῦ Κηφισοφῶντος, λέγει οὖν καὶ ὁ Ἀριστοφάνης· Κισιφῶν — συνέζεις εἰς τὰ πόλλ' Εὐριπίδου — φησὶ καὶ τὴν τραγῳδίαν.* Ita codex, correxit editor. Praeterea v. 1 Seidlerus coniecit *ταλάντατε* legendum esse. Fortasse hi versus ad Gerytadem referendi sunt.

V. VI.

Τοῖσι χοροῖς αὐτὸς τὰ σχήματ' ἐποίουν.
Τοὺς Φρύγας οἶδα θεωρῶν,
ὅτε τῷ Πριάμῳ συλλυσόμενοι τὸν παῖδ' ἦλθον τεθνεῶτα,
πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντες.

Athenaeus I p. 21 F: *Ἀριστοφάνης γοῦν, παρὰ δὲ τοῖς κωμικοῖς ἡ περὶ τῶν τραγικῶν ἀπόκειται πίστις, ποιεῖ αὐτὸν Αἰσχύλον λέγοντα· Τοῖσι χοροῖς αὐτὸς τὰ σχήματα*

ἐποίουν, *καὶ πάλιν· τοὺς Φρύγας κτλ.* Nescio an scribendum sit: *Τοὺς γὰρ Φρύγας οἶδα θεωρῶν.* Deinde Casaubonus recte *συλλυσόμενοι*, libri *συλλισόμενοι* vel *συλλησόμενοι.* Aeschyli enim tragoedia nobilissima, quam dicit Aristophanes, inscripta fuit *Φρύγες ἢ Ἕκτορος λύτρα.* Ceterum coniеci haec ad Danaides pertinere, vid. eius fab. Fr. XII.

VII.

Ὅστις ἐν ἡδυόσμοις
στρώμασι παννυχίζων
τὴν δέσποιναν ἐρείδεις.

Athenaeus I p. 48 C: *Ἀριστοφάνης, Ὅστις ἐν ἡδυόσμοις κτλ.* Eadem Eustathius p. 1570 5. Ad Aeolosiconem refert Dindorfius, cuius comoediae Fr. XI conferas.

VIII.

Ἐν τοῖς ὄρεσιν δ᾽ αὐτομάτοισιν τὰ μιμαίκυλ᾽ ἐφύετο
πολλά.

Athenaeus II p. 50 E: *Ταῦτα ὁ Ἀσκληπιάδης, φησί, μοι δοκεῖ λέγειν περὶ τῶν μιμαικύλων — Ἀριστοφάνης· Ἐν τοῖς ὄρεσιν αὐτ. τὰ μιμ. φύεται πολλά.* Correxit Dindorfius, sed displicet *ὄρεσιν αὐτομάτοισιν.* Potius *τὰ μιμαίκυλα* dici debebant *αὐτόματα*, itaque nescio an gravius vitium contraxerit hic locus.

IX.

Ἄγε νυν τὰς ἀμυγδαλᾶς λαβὼν
τασδὶ κάταξον τῇ κεφαλῇ σαυτοῦ λίθῳ.

Athenaei epitome II p. 53 A: *Ἀμυγδαλὰς Ἀρίσταρχος καὶ τὸν καρπὸν καὶ τὸ δένδρον ὁμοίως προφέρεται κατ᾽ ὀξεῖαν τάσιν. Φιλόξενος δ᾽ ἀμφότερον περισπᾷ. — Ἀριστοφάνης Ἄγε νυν κτλ.* Vs. 1 vulgo *νῦν.* Correxit Dindorfius. — Vs. 2 *τῇ κεφαλῇ* Dobraeus ad Aristoph. Pluti v. 814, vulgo *τὴν κεφαλήν.*

X.

Ἐν δὲ Κλεωναῖς ὀξίδες εἰσίν.

Athenaeus II p. 67 D: *Μνημονεύει δέ που* (*Ἀριστοφάνης*) *καὶ τοῦ ἐκ Κλεωνῶν ὄξους ὡς διαφόρου· Ἐν δὲ Κλ. ὀξύτιδες εἰσί.* Correxit Casaubonus.

XI.

Ἀλλ' ὦ Δελφῶν πλείστας ἀκονῶν
Φοῖβε μαχαίρας,
καὶ προδιδάσκων τοὺς σοὺς προπόλους.

Athenaeus IV p. 173 D: *Ἀχαιὸς δ' ὁ Ἐρετριεὺς ἐν Ἀλκμαίωνι τῷ σατυρικῷ καρυκοποιοὺς καλεῖ τοὺς Δελφοὺς διὰ τούτων· καρυκοποιοὺς προσβλέπων βδελύττομαι· παρ' ὅσον τὰ ἱερεῖα τέμνοντες δῆλον ὡς ἐμαγείρευον αὐτὰ καὶ ἐκαρύκευον· εἰς ταῦτα δὲ ἀποβλέπων καὶ Ἀριστοφάνης ἔφη· Ἀλλ' ὦ κτλ.* Eadem Eustathius adscripsit p. 1560 16. Fortasse fragmentum ad Aeolosiconem referendum.

XII.

Λάβραξ ὁ πάντων ἰχθύων σοφώτατος.

Athenaeus VII p. 310 F: *Λέγεται δὲ ὅτι καὶ συνέσει τῶν ἄλλων ἰχθύων διαφέρει* (*ὁ λάβραξ*), *ἐπινοητικὸς ὢν τοῦ διασώζειν ἑαυτόν. διὸ καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Ἀριστοφάνης ἔφη· Λάβραξ κτλ.*

XIII.

Ἡδύς γε πίνειν οἶνος Ἀφροδίτης γάλα.

Athenaeus X p. 444 D: *Καλῶς ἄρα καὶ Ἀριστοφάνης Ἀφροδίτης γάλα τὸν οἶνον ἔφη εἰπών· Ἡδύς τε πίνειν κτλ.* *γε* scripsit Porsonus.

XIV.

Πικρότατον οἶνον τήμερον πίει τάχα.

Athenaeus X p. 446 D: *Πίομαι δὲ ἄνευ τοῦ υ λεκτέον, ἐκτείνοντας δὲ τὸ ι. — Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι* (v. 1289)

Κοῦποτ' ἐκ ταὐτοῦ μεθ' ἡμῶν πίεται ποτηρίου. καὶ ἐν *ἄλλοις· Πικρότατον κτλ.* [*ὡς ἀπὸ τοῦ πιοῦμαι.*] Correxit haec Dindorfius. Legebatur vulgo *πιεῖ. Τάχα ὡς ἀπὸ τοῦ πιοῦμαι*, ut illud *τάχα* Athenaei esset, et sic epitome *εὕρηται δὲ καὶ τὸ πιοῦμαι, ὡς Ἀριστοφάνης, πικρότατον οἶνον τήμερον πιῇ.* Similia exhibent Eustathius p. 1258 50 et grammaticus Hermanni p. 321.

XV.

Τὸ δ' αἷμα λέλαφας τοὐμὸν ὦναξ δέσποτα.

Athenaeus XI p. 485 A: *Ἀφ' ἧς (λεπαστῆς) ἐστὶ λάψαι, τουτέστιν ἀθρόως πιεῖν.* — *φησὶ γάρ που ὁ αὐτὸς* (*Ἀριστοφάνης*) *Τὸ δ' αἷμα κτλ. οἷον ἄθρουν μ' ἐξέπιες.* Eustathius p. 1246 36 *τὸ δέπας λέλαφας* exhibet. Pertinet huc Hesychii glossa: *Λέλαφας· πέπωκας.* et corrupte Photius: *Λέμφας. πέπωκας.*

XVI.

Οὐδὲν γὰρ ὄντως γλυκύτερον τῶν ἰσχάδων.

Athenaeus XIV p. 652 F: *Ὄντως γὰρ κατὰ τὸν Ἀριστοφάνην Οὐδὲν κτλ.*

XVII.

Ἐκφέρετε πεύκας κατ' Ἀγάθωνα φωσφόρους.

Athenaeus XV p. 701 B: *Ἵνα κἀγὼ κατὰ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα ἀναφωνήσω τάδε τὰ τοῦ ἡδίστου Ἀριστοφάνους· Ἐκφέρετε κτλ.*

XVIII.

Ἐχθρὸν νέᾳ γυναικὶ πρεσβύτης ἀνήρ.

Clemens Alexandrinus Stromat. VI p. 745: *Εὕροις δ' ἂν καὶ Θεόγνιδος* (v. 457) *εἰπόντος Οὔτοι χρήσιμόν ἐστι νέα γυνὴ ἀνδρὶ γέροντι· οὐ γὰρ πηδαλίῳ πείθεται ὡς ἄκατος, Ἀριστοφάνη τὸν κωμικὸν γράφοντα Αἰσχρὰν νέᾳ γυναικὶ πρεσβύτης ἀνήρ.* Scripsi *ἐχθράν.*

XIX.

Βέβαιον ἕξεις τὸν βίον δίκαιος ὤν,
χωρίς τε θορύβου καὶ φόβου ζήσεις καλῶς.

Clemens Alexandrinus Stromat. VI p. 751: *Ἀριστοφάνους γράφοντος Βέβαιον κτλ. ὁ Ἐπίκουρος λέγει Δικαιοσύνης καρπὸς μέγιστος ἀταραξία.* Aristophanes, si revera hos versus scripsit, de quo dubitat Meinekius Hist. com. p. 321. nescio an dixerit *ἄξεις τὸν βίον*, quae forma Atticis nequaquam unsitata; ea tamen eximenda est Cratino in Dionysalexandro Fr. VII, ubi scribo: *Ἐν σαργανίσι νάξω ταρίχους Ποντικούς.*

XX. XXI.

Πυθοῦ χελιδὼν πηνίκ' ἄττα φαίνεται.
Ὁπηνίκ' ἄττ' ὑμεῖς κοπιᾶτ' ὀρχούμενοι.

Scholiasta Platonis p. 371: *Ἄττα· τοῦτο ψιλούμενον μὲν τινὰ σημαίνει, δασυνόμενον δὲ ἅτινα. — ἐνίοτε δὲ ἐκ τοῦ περιττοῦ προστίθεται. — Ἀριστοφάνης Νεφέλαις* (v. 630) *Ὅστις σκαλαθυρμάτι' ἄττα μικρὰ μανθάνων. Ἐρατοσθένης δὲ χρονικῶς αὐτό φησι παραλαμβάνεσθαι· Πυθοῦ χελιδὼν πηνίκ' ἄττα φαίνεται. καὶ πάλιν. Ὁπηνίκα ἄττ' ὑμεῖς ὀρχούμενοι πιᾶτε.* Vs. 1 ap. Siebenkees. p. 23 et ap. Ruhnk. p. 35 *πύθου χελιδὼν κάποθ' ἄττα. πυθοῦ χελιδὼ* Dobraeus in app. ad Kiddii Miscell. Pors. p. 383. Eratosthenes non dicit ex quonam comico poeta petiverit, neque Aristophani tribuissem, nisi Eustathius p. 148 fine dilucide ex hoc poeta versum priorem afferret: *Ἀριστοφάνης δὲ ἐπὶ χρόνου· Πυθοῦ χελιδὼν κτλ.* Sed ne ita quidem mihi omnis dubitatio exemta est, namque apud Harpocrationem v. *Ἄττα* vulgo similiter legebatur: *ἐνιαχοῦ δὲ παρέλκει τὸ ἄττα· — Φερεκράτης μὲν ἐν Χείρωνι ἐπ' ἀριθμοῦ ἔταξεν — Ἀριστοφάνης δὲ ἐπὶ χρόνου Πύθου χελιδὼν πηνίκ' ἄττα φαίνεται.* At vero Bekkerus ex codd. edidit tantum haec: *ἐνιαχοῦ δὲ παρέλκει τὸ ἄττα· Χιονίππου· Πυθοῦ χελ. κτλ.* et similiter Philemo a Burneio edi-

tus p. 16: *ἐνιαχοῦ δὲ παρέλκει τὸ ἄττα, ὡς τὸ χιονίππου πύθου χελιδὼν πηνίκ' ἄττα φαίνεται.* Codicum autem lectiones apud Bekkerum *χίονί που, χίωνί που, χιωνιοί που* docent ibi potius cum Osanno *Χιωνίδου* legendum esse, ut fortasse rectius huic quam Aristophani tam prior quam posterior versus sit tribuendus. Aristophanis si sunt hi versus, fortasse pertinent ad Thesmophoriazusas II. conferas cum versu priore Thesmoph. I, 1: *Ὦ Ζεῦ χελιδὼν ἆρά ποτε φανήσεται.* Cum altero autem versu Thesmoph. II Fr. III 8. Et sane *ὀρχούμεναι* potius fuerit legendum. Corrupte Etymol. M. p. 167 46: — *ὁ κωμικὸς δὲ χρονικὸν αὐτὸ παραλαμβάνει, Πήθου χελιδὼν τηνίκ' ἄττα γίνεται· λέγει ὁπότε χελιδὼν γίνεται.* Non multum lucis afferunt, quae leguntur apud Grammaticum in Bekkeri Anecd. I p. 460 32 et Suidam v. *ἄττα.*

XXII.

*Ἄλλαι δὲ κναμίζουσιν αὐτῶν * **
πρὸς ἄνδρας εἰσὶν ἐκπετήσιμοι σχεδόν.

Pollux II 18: *Ἀριστοφάνες δὲ κναμίζειν τὰς ἀκμαζούσας (παρθένους) ἔφη· Ἄλλαι δὲ κτλ.* In fine v. 1 vulgo legitur *ἤγουν*, quod deest in cod. Iungerm. sed nescio an sit retinendum, ita ut Pollucis sit, qui duo diversa fragmenta Aristophanis adscripserit, ut alterum altero explanaret.

XXIII.

Λούσησθε καὶ κτενίσησθε πρὸς τὸν ἥλιον.

Pollux II 34: *Ἀριστοφάνης Λούσησθε κτλ.*

XXIV.

Ἵνα μὴ καταγῇς τὸ σκάφιον πληγεὶς ξύλῳ.

Pollux II 39: *Παρὰ δὲ Ἀριστοφάνει (ἡ κεφαλὴ) σκάφιον· Ἵνα μὴ κτλ. τὸ σκάφιον* Toupius Emend. vol. IV p. 863, vulgo deest articulus.

XXV.

῞Ινα ξυνῶσιν ᾧπερ ἥδεσθον βίῳ,
σκώληκας ἐσθίοντε καὶ μυλακρίδας.

Pollux II 189: *῾Η μέντοι κωμῳδία ἢ τὴν ἀλετρίδα μυλακρίδα καλεῖ ἢ ζῷόν τι ἐν τῷ μύλωνι· ῞Ινα ξυν. κτλ.* De voce *μυλακρὶς* cf. VII 19: *Καὶ ἡ ἔνδον τίφη μυληθρὶς καὶ μυλακρίς.*

XXVI.

῾Ως οὐχ ἕτερον ἄνδρα σάρκινον.

Pollux II 233: *᾽Αριστοφάνης δὲ εἴρηκεν· ῾Ως οὐχ κτλ. ὡς οὐχ ἕτερον* om. codex Iungerm.

XXVII. XXVIII.

Φθέγξαι σὺ τὴν φωνὴν ἀναστήσας ἄνω.
Φθέγμα κεκράτηκε.

Pollux IV 114: *Καὶ ᾽Αριστοφάνης πού φησι· Φθέγξαι σὺ τὴν φ. ἀναστοιχήσας ἄνω· ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ φθέγμα κεκράτηκε.* Falckenburgius *ἀνατειχήσας*, quod ferri nequit. Scripsi *ἀναστήσας*, quemadmodum *ἱστάναι βοήν*, nisi quis malit *ἀνατείνας ἄνω.* Sed *ἀνασείειν βοήν*, quod est in Acharnens. v. 347, cave hic quoque restituas. Alterum fragmentum fortasse fuit: *Καὶ φθέγμα κεκράτηκε.*

XXIX.

Τί τὸ κακόν; ἀλλ᾽ ἢ κοκκύμηλ᾽ ἠκρατίσω;

Pollux VI 24: *῎Εστι δὲ τὸ ἀκρατίσασθαι καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ παρὰ ᾽Αριστοφάνει· Τί τὸ κακὸν κτλ.*

XXX.

Τὸν Πειραιᾶ δὲ μὴ κεναγγίαν ἄγειν.

Pollux VI 31: *Πλάτων δὲ κωμικὸς καὶ κεναγγιᾶν εἴρηκε, Ξενοφῶν δὲ βούλιμον* (*βουλιμιᾶν* scribendum videtur) *καὶ ᾽Αριστοτέλης δὲ τὸν Πειραιέα μὴ κεναγγίαν ἄγειν.* sed cod. Iungerm. A. V. al.: *᾽Αριστοφάνης δὲ τὸν πειραιᾶ* (vel *πειρέα*) *κτλ.* Recte Meinekius II 2 p. 667 *τὸν Πειραιᾶ δὲ* correxit.

XXXI.

Τὸν σαπέρδην ἀποτῖλαι χρή,
καὶ καταπλῦναι κᾆτ' ἐκπλῦναι
καὶ διαπλῦναι.

Pollux VI 49: *Ἀριστοφάνης· τὸν σαπέρδην ἀποτῖλαι χρὴ καὶ κατεκπλῦναι κτλ.* **Correxit Porsonus Advers. p. 282.**

XXXII.

Χορδαί, φύσκαι, πάσται, ζωμοί,
χόλικες.

Pollux VI 56: *Καὶ πάσται δέ εἰσι ζωμὸς ἀλφίτων — Ἀριστοφάνης δέ φησι· Χορδαὶ κτλ.*

XXXIII.

Πολφοὺς δ' οὐχ ἧψον ὁμοῦ βολβοῖς * * * * *
ἵν' ἐπαγλαΐσῃ τὸ παλημάτιον καὶ μὴ βήττων καταπίνῃ.

Pollux VI 62: *Καὶ Ἀριστοφάνης δὲ τῶν πολφῶν μνημονεύει Πολφοὺς κτλ. Εἴη δ' ἂν ἔτνους ἰδέα καὶ τὰ χίδρα· γίγνεται δὲ ἐκ χλωροῦ πυροῦ, ὃν χιδρίαν Ἀριστοφάνης καλεῖ· ὁ δὲ αὐτὸς καὶ παλημάτιον ῥόφημά τι ὠνόμασεν· Ἵν' ἐπαγλαΐσῃ κτλ. ἴσως δ' ἂν εἴη ἐκ παιπάλης, ὅ ἐστι τὸ λεπτότατον τοῦ ἀλεύρου.* **Lacunam indicavi, nam non dubito, quin utrumque fragmentum ex eodem loco sit petitum. Ceterum** *χιδρίας* **quoque in perdita aliqua fabula legebatur,** *χῖδρα* **dixit poeta in Equitt. 806. Pac. 595.**

XXXIV.

Ἤ τις κίουσ' ἐφάνη κύος τοσουτονί.

Pollux II 6: *Τὸ δὲ κύημα καὶ κύος Ἀριστοφάνης κέκληκεν· Ἤ τις κτλ.* **Ad Triphaletem probabiliter refert Sueverniuus.**

XXXV.

Ὀξυγλύκειάν τἄρα κοκκιεῖς ῥόαν.

Pollux VI 80: *Εἴποις δ' ἂν καὶ κοκκίσαι ῥοιὰν κατὰ Ἀριστοφάνην Ὀξυγλύκειαν κτλ. τουτὶ δὲ τὸ ἰαμβεῖον Ἀριστοφάνης οὐκ ἴδιον ὃν εἴρηκεν, ἀλλ' ὡς Αἰσχύλου.*

XXXVI.

Τὴν χύτραν,
ἐν ᾗ τὰ κρεάδι' ἧψες ἐζωμευμένα.

Pollux VII 26: — καὶ ζωμεῦσαι· καὶ Ἀριστοφάνης· Τὴν χύτραν κτλ. Legebatur ἕψειν, correxit Dobraeus ad Plut. v. 227.

XXXVII.

Ἀνήσεις κροκύδα μαστιγουμένην.

Pollux VII 64: Καὶ κροκὺς δὲ μέρος ἐσθῆτος. — Ἀριστοφάνης δὲ Ἀνήσεις κτλ. Vulgo ἂν ἔσω. ἀνήσεις cod. Falckenb. ἀνήσω Brunckius.

XXXVIII.

Ἀλλὰ τὸ στρόφιον λυθὲν
τὰ κάρυά μοὐξέπιπτεν.

Pollux VII 67: Τὸ γυναικεῖον ζώνιον — στρόφιον ὠνόμαζον, ὡς Ἀριστοφάνης Ἀλλὰ τὸ στρόφιον κτλ.

XXXIX.

Πλὴν εἴ τις πρίαιτο δεόμενος
βασκάνιον ἐπὶ κάμινον ἀνδρὸς χαλκέως.

Pollux VII 108: Πρὸ δὲ τῶν καμίνων τοῖς χαλκεῦσιν ἔθος ἦν γελοῖά τινα καταρτᾶν ἢ ἐπιπλάττειν ἐπὶ φθόνου ἀποτροπῇ. ἐκαλεῖτο δὲ βασκάνια, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης ἔφη· Πλὴν εἴ τις κτλ Vs. 1 fortasse addendum: Οὐκ οἶδα, πλὴν κτλ. — Vs. 2 βασκάνιον cod. Falckenb., vulgo βασκανίου. Cfr Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 30 5: Βασκάνιον· ὃ οἱ ἀμαθεῖς προβασκάνιον· ἔστι δέ τι ἀνθρωποειδὲς κατασκεύασμα, βραχὺ παρηλλαγμένον τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν· ἃ πρὸ τῶν ἐργαστηρίων οἱ χειρώνακτες κρεμαννύουσι τοῦ μὴ βασκαίνεσθαι αὐτῶν τὴν ἐργασίαν.

XL.

Ὥστ' ἀνακῦπτον καὶ κατακῦπτον τοῦ σχήματος οὕνεκα τοῦδε
κηλώνειον τοῖς κηπουροῖς.

Pollux VII 143: *Τῶν δὲ τοῖς κηπουροῖς ὑπηρετούντων ἐστὶ καὶ τὸ κηλώνειον· οὐ μόνον γὰρ Ἡρόδοτος μνημονεύει, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης· Ὥστ' ἀνακύπτων καὶ κατακύπτων τ. σχ. εἵνεκα τοῦ δὲ κηλωνείου τοῖς κηπωροῖς.* At nulla his inest apta sententia, itaque scripsi *ὥστ' ἀνακῦπτον καὶ κατακῦπτον κηλώνειον.* et *κηλώνειον* cod. A, *κηλώνιον* cod. Iungerm. idem recte *τοῖς κηπουροῖς* exhibet. Deinde Dindorfius *οὕνεκα* restituit. Verba autem interposita *τοῦ σχήματος οὕνεκα τοῦδε* non ad comparationem pertinent, sed (liberior enim est orationis conformatio, ut in eiusmodi locis fieri solet) pertinet, ut coniicio, ad choreutas, fuitque hoc fragmentum, ut coniicio, ex Danaidibus petitum. Ceterum comparat Hemsterhusius Basilium Epistol. anthol. p. 11: *Οὐκ ἐῶν ἀνανεύειν καὶ κατανεύειν ὥσπερ τὰ κηλώνεια τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀναγιγνωσκόντων.*

XLI.

Pollux VII 162: *Λεπρᾶν κεράμιον ὀξηρὸν ἀντὶ τοῦ μυδᾶν Ἀριστοφάνης λέγει.* Idem VII 164: *κεράμιον ὀξηρὸν* ex Aristophane memorat.

XLII.

Κιρνάντες γὰρ τὴν πόλιν ἡμῶν κοτυλίζετε τοῖσι πένησιν.

Pollux VII 195: *Ἴδιον δ' ἂν εἴη (τὸ κοτυλίζειν) τῶν τὸν οἶνον πιπρασκόντων· καὶ Φερεκράτης μὲν εἴρηκε — Ἀριστοφάνης δέ· Κιρνάντες κτλ.* Ad Babylonios referunt Dindorfius et Fritzschius, ut haec de viris popularibus dicta sint, qui publicas opes temere profundant.

XLIII.

Οὐκ εἶ λαβὼν θύραζε τὰ ψηφίσματα
καὶ τὴν ἀνάγκην ἐς κόρακας ἐντευθενί;

Pollux VIII 17: *Ἔνιοι δὲ οἴονται καὶ ἀνάγκην σκεῦος εἶναι δικαστικὸν εἰπόντος Ἀριστοφάνους· Οὐκ εἶ κτλ.* Vs. 1 vulgo *οὐκ ἴῃ*, correxit Porsonus Advers. p. 282. — Vs. 2 vulgo *ἐντεῦθεν. ἐντευθενὶ* Iungermannus.

XLIV.

Εἰκοβολοῦντες καὶ πλάττοντες.

Pollux IX 154: *Ἐφ᾽ οὗ εἴποις ἂν ἀμφιβάλλειν — ἐπὶ τούτου δὲ ἴσως καὶ τὸ εἰκοβολεῖν, Ἀριστοφάνους εἰπόντος· Εἰκοβ. κτλ.*

XLV.

Τὸ παραπέτασμα, τὸ Κύπριον, τὸ ποικίλον.

Pollux X 32: *Παραπέτασμα — πολύχρουν, ἐφ᾽ οὗ Ἀριστοφάνης ἂν εἴποι· Τὸ παραπέτασμα κτλ.*

XLVI. XLVII.

Ἐνταῦθα δὴ παιδάριον ἐξαναίνεται.

Ὥστ᾽ ἔγωγ᾽ ηὑαινόμην
θεώμενος.

Suidas: *Αὑαίνεται· ξηραίνεται. — ἡ πρώτη δασύνεται. καὶ Ἀριστοφάνης· Ἐνταῦθα δὴ κτλ. καὶ ἑτέρωθι Ὥστ᾽ ἔγωγ᾽ κτλ.*

XLVIII.

Τὴν φάρυγα μηλῶν δύο δραχμὰς ἕξει μόνας.

Photius p. 266 16 et Suidas: *Μηλῶσαι· τὸ καθεῖναί τι εἰς βάθος. καὶ τὴν φάρυγγα μηλῶσαι τὸ διαχρῖσαι (διαχρῆσαι* **Photius**) *τῷ δακτύλῳ. Ἀριστοφάνης· Τὴν* (**Suidas** *τὸν*) *φάρυγγα μηλῶσαι δύο δρ. κτλ.* **Correxit Porsonus.**

XLIX.

Τὸ πρᾶγμα τοῦτο συλλαβεῖν ὑπίσχομαι.

Photius p. 460 3 et Suidas: *Πρόσισχε τὸ πρόσεχε. — οὕτως δὲ καὶ ὑπίσχομαι τὸ ὑπισχνοῦμαι οἵ τε τραγικοὶ καὶ Ἀριστοφάνης· Τὸ πρᾶγμα κτλ.*

L.

Ἔφευγε, κἀγὼ τῆς ὑπαντὰξ εἰχόμην.

Eustathius p. 1442 3: *Ὑπαντάξ, οὗ μέμνηται Αἴλιος Διονύσιος λέγων ὡς δηλοῖ τὸ ἐξ ἐναντίας, φέρων εἰς χρῆσιν ἐξ Ἀριστοφάνους Ἔφευγε κτλ.*

LI.

Οὔκουν μ' ἐάσεις ἀναμετρήσασθαι τάδε;

Phrynichus in Bekkeri Anecd. I p. 57 14: *Οὐκοῦν·* — *παροξυνόμενον* — *ποτὲ δὲ καθ' ὑπέρθεσιν, οὔκουν ἐάσεις, οὐκ ἐάσεις οὖν. καὶ παρ' Ἀριστοφάνει Οὔκουν μ' ἐάσεις κτλ. ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐάσεις οὖν με.*

LII.

Ἐγὼ δ' ὑπερῶ τὸν ὅρκον.

Ammonius v. *ὑπάγειν* **p. 140 ed. Valckenaer:** *Οἱ δὲ βοηθοῦντες τῇ λέξει φασὶν ὅτι ὑπάγειν λέγομεν ἀντὶ τοῦ προάγειν — ὥς φησι καὶ Ἀριστοφάνης· Ἐγὼ δ' ὑπ. τ. ὅρκον ἀντὶ τοῦ προερῶ.*

LIII. LIV.

Εἴ τις κολακεύει περιιὼν καὶ τὰς κροκύδας ἀφαιρῶν.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 468 19 et Suidas: *Ἀφαιρεῖν κροκύδας. ἐπὶ τῶν πάντα ποιούντων ἕνεκα κολακείας, ἄλλοι τε χρῶνται καὶ Ἀριστοφάνης· Εἴ τις κολακεύει παρὼν κτλ.* **Correxi** *περιιών.* **Suidas** *κροκίδας.* **confer Phrynich. Bekkeri I p. 4 27:** *Ἀφαιρεῖν κροκύδας· λίαν ἠττίκισται· καὶ τίθεται ἐπὶ τῶν πάντα ποιούντων διὰ κολακείαν, ὥστε καὶ παρεπομένους ἀφαιρεῖν κροκύδας τῆς ἐσθῆτος ἢ κάρφος τι τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ γενείου. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἀφαιρεῖ τρίχας φησὶν ἐπί τινος κολακεύειν ἐπιχειροῦντος,* **qui quidem grammaticus neque hoc, neque Holcadum fragm. XI, sed aliud ignotum respexisse videtur.**

LV.

Δεξιὸν εἰς ὑποδήματ', ἀριστερὸν εἰς ποδάνιπτρα.

Suidas v. *Δεξιόν· Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀρ. εἰς ποδανίπτραν. Ἀριστοφάνης· ἐπὶ τῶν ἁρμοδίως τοῖς πράγμασι κεχρημένων.* **Proverbium aliquanto emendatius exhibet Helladius in Photii Bibl. p. 533 B ed. Bekk.:** *Ὅτι παροιμίαν εἶναί φησι τὸν δεξιὸν πόδα ὑποδεῖσθαι, τὸν δ' ἀριστερὸν*

νίζειν· φησὶ γὰρ ὁ Πολέμων, ὡς μαρτυρεῖ Δίδυμος, δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδάνιπτρα. **Aristophanes fortasse non ipsum hanc proverbii formam usurpavit, sed sententiam aliter conformatam exhibuit: fortasse autem de Theramene, cuius ingenium quam maxime fuit mobile, haec dixit.**

LVI.

Ὑπὸ τοῦ γέλωτος εἰς Γέλαν ἀφίξομαι.

Plutarchus compar. Aristoph. et Menandri c. 1, ubi *ὑπὸ γέλωτος εἰς τὸ γελᾷν ἀφ.* **legitur, quod correxi. Compares Acharnens. v. 606:** *Τοὺς δ' ἐν Καμαρίνῃ κἀν Γέλᾳ κἀν Καταγέλᾳ.*

LVII.

Τί δῆτα δράσω σ', ὦ κακόδαιμον, ἀμφορεὺς
ἐξοστρακισθείς;

Plutarchus compar. Aristoph. et Menandri c. 1: *Τί δέ σοι δράσω κακόδαιμον κτλ.* **Correxi haec in Comm. p. 261.**

LVIII.

Σὺ δ' ὁμέστιος θεοῖς; πόθεν;

Moschopulus apud Ritschl. ad Thomam M. p. 274 16: *Πόθεν — σημαίνει τὸ οὐδαμῶς, ὡς τὸ Ἀριστοφάνους· Σὺ δ' ὁμέστιος κτλ.*

LIX.

Ἐξηκεστίδης ἔχων λύραν,
ἔργον Εὐδόξου, τιταίνει ψίθυρον εὐήθη νόμον.

Scholiasta Aristoph. Avv. v. 11 postquam de Execestide citharoedo egit, haec addit: *ἔστι δὲ καὶ ἕτερος „ἔχων λύραν ἔργον Εὐδόξου, τιταίνει ψίθυρον εὐήθη νόμον." μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ Πολέμων ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς Ἀθήνησιν Ἐρατοσθένους ἐπιδημίας λέγων· Ὁ δὲ Ἐξηκεστίδης κιθαρῳδὸς Πυθιονίκης, νικᾷ δὲ καὶ τὸν τῶν Καρνείων ἀγῶνα τὸν ἐν Λακεδαίμονι καὶ Παναθήναια δίς.* **Atqui in istis versibus manifesto ille ipse citharoedus perstringitur,**

neque omnino doctus ille grammaticus duos diversos eiusdem nominis homines finxit, sed librariorum is est error scribendumque *ἔτι δὲ καὶ ἐν ἑτέροις* (*Ἐξηκεστίδης*) *ἔχων λύραν*, nam Execestidis nomen necessario requiritur: itaque ille ex alia quadam comoedia Aristophanis huius ipsius citharoedi memoriam instaurare voluit: plerumque sane dicitur *ἐν ἄλλοις*, sed etiam hoc alterum usitatum, ut est in scholiasta Equitt. v. 129: *Δηλοῖ δὲ τὸν Εὐκράτη καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ πολιτείαν, ὃς στύππαξ ἐκαλεῖτο, διὰ τὸ στυππειοπώλης εἶναι, ὡς καὶ ἐν ἑτέροις*, ubi itidem alium Aristophanis locum significavit.

LX.

Χωρεῖ 'πὶ γραμμὴν λορδὸς ὡς εἰς ἐμβολήν.

Galenus ad Hippocrat. *περὶ ἀγμῶν* XII p. 161 ed. Charter: *Καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς δὲ τὰ προτεινόμενα τοῦ σώματος, ὡς εἰς ἐμβολὴν παρεσκευάσθαι λέγων, καθότι καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐδήλωσεν εἰπών· Χωρεῖ 'πὶ κτλ.* Legebatur *εἰς ἐμβαλῆ*, quod correxit Dindorfius, firmatque emendationem ipse Galenus.

LXI.

Ὃς τὰ μὲν ἀφανῆ μεριμνᾷ, τὰ δὲ χαμᾶθεν ἐσθίει.

Achilles Tatius Isagoge in Arat. p. 121 ed. Petav. Legebatur *ὅς τὰ φανῆ*, quod correxi. Videtur autem poeta haec de Socrate vel alio quodam philosopho dixisse: conferas Eupolidis Adulatores Fr. X: *Ἔνδοθι μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήιος, Ἀλαζονεύεται μὲν ἀλιτήριος Περὶ τῶν μετεώρων, τὰ δὲ χαμᾶθεν ἐσθίει.*

LXII.

Οὐχ ὅ τι ἐκεῖνος ἔλαχεν. οἰμώζων κάθου.

Zonaras II p. 1168: *Κάθου καὶ κάθησο· ἀμφότερα Ἑλληνικά· Ἀριστοφάνης· οὐχ ὅ τι ἐκεῖνος ἔλαχεν. οἰμώζων κάθου.* Fortasse *ἔλαχον* legendum. Meinekius II 1 p. 221 *οὐχ ὅπερ* corrigit.

LXIII.

Ὁ δ' ἔχων θέρμα καὶ πῦρ ἧκε.

Pollux IV 186: *Θέρμα καὶ πῦρ Ἀριστοφάνης ἔφη· Ὁ δ' ἔχον θέρμα καὶ πῦρ.* At *ἧκε* addit cod. Falckenb. *ἔχων* necessario requiritur. De voce *θέρμα* cfr. Ruhnken. ad Timaeum p. 139 sqq. quamquam fortasse Aristophanes scripsit: *Ὁ δ' ἔχων θέρμην καὶ πῦρ ἧκεν.*

LXIV.

Σὺ δ' οὐκ ἀνεῖχες αὐτὸν ὥσπερ εἰκὸς ἦν.

Grammaticus Bekkeri Anecd. I p. 400 9 et Favor. in Aldi Hortis Adon. p. 16 A: *Ἀνέχειν· — λέγεται ἀνέχειν καὶ τὸ κωλύειν. — καὶ Ἀριστοφάνης· Σὺ δ' οὐκ κτλ.*

LXV.

Οὕτως τι τἀπόρρητα δρᾶν ἐτημέλει.

Grammaticus Bekkeri Anecd. I p. 434 5 et Suidas v. *ἀπόρρητα. Ἀπόρρητα πάντα τὰ ἀπειρημένα καὶ ἀπηγορευμένα ἐν τοῖς νόμοις λέγουσιν. Ἀριστοφάνης Οὕτως τι κτλ.* Legebatur *ἐστι μέλει*, Dindorfius *ἐστιν μέλον*. Scripsi quod iam alii coniecerunt *ἐτημέλει*. Apud Suidam *ἔτι μέλλει* scribitur.

LXVI.

Γίγνωσκε τὸν ἄλεισόν τε καὶ τὰ γράμματα.

Etymolog. M. p. 61 17: *Ἄλεισον· λέγεται ἀρσενικῶς, οἷον Γίνωσκε τὸν ἄλ. καὶ τὰ γρ. Ἀριστοφάνης. ἔστι δὲ εἶδος ποτηρίου.* Correxit Porson. in Advers. p. 282. Poeta autem loqui videtur de poculo, quod *γραμματικὸν* dici solebat, vid. Athenaeus XI p. 284 B: *Γραμματικὸν ἔκπωμα, τὰ γράμματα ἔχον ἐγκεχαραγμένα· Ἄλεξις· Τὴν ὄψιν εἴπω τοῦ ποτηρίου γέ σοι Πρώτιστον· ἦν γὰρ στρογγύλον, μικρὸν πάνυ, Παλαιόν, ὦτα συντεθλασμένον σφόδρα, Ἔχον κύκλῳ τὰ γράμματα.* Sic enim lego. Adde Eubulum ibid.

p. 467 C: *Μισῶ κάκιστον γραμματικὸν ἔκπωμ' ἀεί.* Eiusmodi vasculum videtur esse, quod Agyllae repertum descripsit Lepsius in Annal. Instit. Archaeol. Rom. VIII p. 186 sq. ubi *ΒΙΒΑΒΥΒΕ ΓΙΓΑΓΥΓΕ* et similia leguntur.

LXVII.

Ὁρῶ γὰρ ὡς ὄμφακα διασαυλούμενον.

Etymol. M. p. 270 45: *Διασαυλούμενος· ἁβρυνόμενος καὶ διαθρυπτόμενος, παρὰ τὸν σαῦλον τὸν τρυφερὸν καὶ γαῦρον. — Ὁρῶ κτλ. Ἀριστοφάνης.* Zonaras I p. 539 eadem exhibet, sed poetae nomine omisso, estque ibi *σαυλούμενον.* Hesychius: *Διασαυλούμενον· διακινούμενον καὶ ἐναβρυνόμενον ἢ διασειόμενον.*

LXVIII. LXIX.

Καταντιβολεῖτον αὐτὸν ὑποπεπτωκότες.

Ἐκβαίνετον τὸν πατέρα τοῖς ὀρχήμασι.

Etymol. M. p. 280 28: *Διώκετον· ὅτι οἱ Ἀττικοὶ καὶ ἐν τοῖς τρισὶ προσώποις τῶν δυϊκῶν τοῖς δυϊκοῖς χρῶνται, ὡς Ἀριστοφάνης Καταντιβολεῖτον κτλ.* Seiunxi haec, sunt enim prorsus diversa fragmenta, quod fugit Dindorfium, qui comparavit Vesp. v. 975, qui locus prorsus alienus. Alter autem versus fortasse de Carcini filiis, de quibus vid. Meineke I p. 515 sqq. intelligendus est.

LXX.

Καὶ τῶν πρὸς εἵλην ἰχθύων ὠπτημένων.

Etymol. M. p. 298 53: *Εἵλη· σημαίνει τὴν θερμασίαν ἐκ τοῦ ἕλη πλεονασμῷ τοῦ ι, ὡς παρὰ Ἀριστοφάνει Καὶ τῶν κτλ.*

LXXI.

Ἴκτινα παντόφθαλμον ἅρπαγα τρέφων.

Etymol. M. p. 470 34: *Ἰκτῖνα· — Πλάτων δὲ προπαροξυτόνως λέγει, ὡς παρὰ Ἀριστοφάνει Ἴκτινα κτλ.* Eadem Choeroboscus apud Bekkerum in annotatione ad Ety-

mol. M. p. 901, ubi ἅρπαγας τρέφων legitur; coniicias igitur ὅρπαγα στρέφων.

LXXII.

Οἶμαι γὰρ αὐτὸν κόλλοπι
ἐοικέναι.

Etymol. M. p. 526 20: Κόλλοπες· — ἐλέγετο δὲ καὶ τὸ νωτιαῖον δέρμα διὰ τὸ τὴν κόλλαν ἐξ αὐτοῦ γίνεσθαι. ὅθεν Ἀριστοφάνης τὴν σκληρότητα Αἰσχύλου ἐνδεικνύμενος ἔφη Οἶμαι γὰρ κτλ. Referendum puto ad Gerytadem.

LXXIII.

Α. Ποῖ κῆχος; Β. εἰθὺ Σικελίας.

Etymol. M. p. 682 15: Ποῖ κῆχος· — καὶ Ἀριστοφάνης. Vulgo εὐθύς. Correxit Valckenarius Animadv. in Ammonium p. 91.

LXXIV.

Μέλαινα δεινὴ γλῶσσα Βρεττία παρῆν.

Stephanus Byz. Βρέττος· πόλις Τυρρηνῶν, ἀπὸ Βρέττου τοῦ Ἡρακλέους καὶ Βαλητίας τῆς Βαλήτου· οἱ οἰκοῦντες Βρέττιοι, καὶ ἡ χώρα Βρεττία, καὶ ἡ γλῶσσα. Ἀριστοφάνης Μέλαινα κτλ. Pertinet huc Hesychii glossa: Βρεττία· μέλαινα ἢ βάρβαρος, ἀπὸ τοῦ Βρεττίων ἔθνους. Cfr. Etymol. M. p. 213 8.

LXXV.

Ἐπὶ τῷ ταρίχει τὸν γέλωτα κατέδομαι.

Eustathius p. 73 extr. Κατὰ δὲ Ἡρωδιανὸν καὶ τάριχος ἑκατέρως λέγεται. τὸ τάριχος γὰρ καὶ ὁ τάριχος. — Ἀριστοφάνης Ἐπὶ τῷ ταρίχει κτλ. ὁ αὐτὸς Τάριχον τοῦτον πλύνω. Fritzschius hunc versum ad Daetalenses refert p. 108, et simul eodem alium versum, qui vulgo Chionidis est apud Athen. III p. 119 E. qui quidem versus Menandro potius tribuendus; lego enim: ἡ δὲ δοτικὴ ταρίχει, ὡς ξίφει. Μένανδρος Ἐπιτρέπουσιν Ἐπὶ τῷ ταρίχει τῷδε τοίνυν κοπτέον· καὶ ἐπὶ αἰτιατικῆς· Ἐπέπασα κτλ.

LXXVI. LXXVII.

Οὕτω γὰρ ἡμῖν ἡ πόλις μάλιστα σῶς ἂν εἴη.
Ἡ μᾶζα γὰρ σᾶ καὶ τὰ κρέα χὠ κάραβος.

Eustathius p. 959 41: *Τὸ δὲ σῶς εὕρηται, φασί,* καὶ *θηλυκῶς. Ἀριστοφάνης Οὕτω παρ' ἡμῖν ἡ πόλις μάλιστα σῶς ἂν εἴη. λέγουσι δὲ καὶ σᾶ τὰ σῶα οἱ παλαιοί, παρ' οἷς καὶ σᾶ ἡ σώα. Ἀριστοφάνης Ἡ μᾶζα γὰρ σᾶ καὶ τὰ κρέα χὠ κάραβος.* Philemo in v. *σῷος* similia exhibet. Vs. 1 cum Dobraeo Adv. II p. 257 corrigendum *γὰρ* pro *παρ'*, estque hic versus fortasse ad Daetalenses referendus; vid. Fr. XXII.

LXXVIII.

Ἐνδὺς τὸ γυναικεῖον τοδὶ χιτώνιον.

Eustathius p. 1166 51: *Χιτώνιον — λεπτὸν ἔνδυμα γυναικεῖον πολυτελὲς — Ἀριστοφάνης Ἐνδὺς κτλ.*

LXXIX.

Ἑστῶτας ὥσπερ τοὺς ὀρεωκόμους ἄθρους.

Eustathius p. 1387 4: *Ἐν δὲ τοῖς ῥητορικοῖς λεξικοῖς φέρεται καὶ ταῦτα· ἐκ τοῦ ἀθρόος γίνεται ἄθρους. — καὶ Ἀριστοφάνης Ἑστῶτας κτλ.*

LXXX.

Πόθεν δ' ἐγώ σοι συγγενὴς ὦ φαρμακέ;

Eustathius p. 1415 62: *Ὁ δὲ φαρμακὸς ἤτοι τὸ κάθαρμα, — Ἀριστοφάνης Πόθεν δ' ἐγώ σοι κτλ.*

LXXXI.

Ἄκων κτενῶ σ', ὦ τέκνον, ὁ δ' οὖν ὑπεκρίνετο,
ἐπὶ Παλλαδίῳ τἄρ', ὦ πάτερ, δώσεις δίκην.

Eustathius p. 1419 52: *Καὶ δικαστήριον ἱστοροῦσιν Ἀθήνησιν ἐπώνυμον τῆς Παλλάδος. Ἀριστοφάνης Ἄκων κτλ. ἐδίκαζον δὲ κατὰ Πανσανίαν ἐκεῖ ἀκουσίους φόνους οἱ ἐφέ-*

ται. Vs. 1 legebatur *κτενῶ σε τέκνον, ὁ δ' ὑπεκρίνετο,* ultimaque illo grammatico tribuit Dindorfius, quod parum veri est simile. Correxi haec inserta particula *οὖν.* — Vs. 2 vulgo *παρ' ᾧ*, emendavit Elmsleius ad Acharn. 323.

LXXXII.

Καὶ κύων ἀκράχολος
Ἑκάτης ἄγαλμα φωσφόρου γενήσομαι.

Eustathius p. 1467 35: *Ἑκάτης ἀγάλματα αἱ κύνες. ταύτῃ γάρ φησι θύονται· ἣν καὶ κυνοπρόσωπον διαπλάττονται. Ἀριστοφάνης Καὶ κύων κτλ.* Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 327 13: *Ἀγάλματα Ἑκάτης· αἱ κύνες. θύονται γὰρ αὐτῇ.* Idem p. 336 31: *Ἄγαλμα Ἑκάτης· τὴν κύνα οὕτως εἴρηκεν Ἀριστοφάνης διὰ τὸ ἐκφέρεσθαι τῇ Ἑκάτῃ κύνας, ἢ ὅτι καὶ αὐτὴν κυνοκέφαλον πλάττουσιν.* Recte autem Porsonus comparavit Euripidis versum apud Plutarchum de Iside et Osiri p. 379 D:
Ἑκάτης ἄγαλμα φωσφόρου κύων ἔσει.

LXXXIII.

Ψελλόν ἐστι καὶ καλεῖ
τὴν ἄρκτον ἄρτον, τὴν δὲ Τυρὼ τροφαλίδα,
τὸ δ' ἄστυ σῦκα.

Eustathius p. 1535 20: *Εἰ δὲ τοῦ ἄρκτου ὑπεξαιρεθέντος τοῦ τ, ὡς εἴρηται, οὐ γέγονε σημασίας ἐναλλαγή, οὐ μὴν οὐδὲ γελοιασμός, ἀλλ' ὁ κωμικὸς τὸ κάππα ἐξελὼν γέλωτα ἐκίνησεν εἰπὼν οὕτω· Ψελλὸν κτλ. ταῦτα δὲ τί δηλοῖ περιττόν ἐστι φράσαι. ἀρκεῖ δὲ μόνον ἐπισημήνασθαι ὡς οὐ ψελλὰ τὰ εἰρημένα κυρίως, εἰ μή τις πᾶν παιδίον μὴ σαφῶς διαλεγόμενον ψελλίζεσθαι λέγει, ὁποῖόν τι καὶ Αἰσχύλος* (Prometh. v. 844) *φαίνεται δηλοῦν ἐν τῷ Ψελλόν τι καὶ δυσεύρετον.* Vs. 2 vulgo *τροφαλλίδα*, correxit Dindorfius.

LXXXIV.

Εἶτα δὴ
εἰς τὴν πόλιν ἄξεις τήνδε τὴν ὀνώνιδα;

Eustathius p. 1788 20: *Ἐκ τοῦ Ὁμηρικοῦ ὤνου παρὰ τοῖς ὕστερον ἡ ὠνή. — εἰ δὲ ἀπ' αὐτῆς παρῆκται καὶ ἡ παρὰ τῷ κωμικῷ ὄνωνις, ἧς χρῆσις φέρεται παρὰ τοῖς τεχνικοῖς τὸ Εἶτα δὴ κτλ. οὐκ ἔστι βεβαίως ἀπισχυρίσασθαι. ὄνομα δὲ βοτάνης ἡ ὄνωνις, δι' ἧς ἐπ' ἀλογίᾳ ἴσως ὁ κωμικός τινα σκώπτει καὶ ῥᾳθυμίᾳ, ὡς τοῦ ὄνου καὶ νωθροῦ ὄντος, καθὰ καὶ ἡ Ἰλιὰς οἶδε, καὶ παροιμιάζοντος τό τε ἀπ' ὄνου πεσεῖν τινα* (Nub. v. 1255) *καὶ τοὺς ὄνου πόκους, οὓς ὁ κωμικὸς* (Ran. v. 186) *εἰς πόκας παρῴδησε.* Legebatur *εἰς πόλιν*, correxit Dindorfius. Rettuli hoc fragmentum inter Aristophanis reliquias, cum Eustathius hoc ipso loco simul duos alios versus Aristophaneos ex Nubibus et ex Ranis respexerit: sed reliqua, quae veteres grammatici comici nomine servaverunt fragmenta, quae quidem Dindorfius recepit, rursus segregavi.

LXXXV.

Λίθος τις ὤζησεν τεθυμιαμένος.

Theognostus in Bekkeri Anecd. p. 1403 et in Crameri Anecd. II p. 142 20: *Ὀζέσω· τὸ ὄζω ἐνίοτε καὶ περισπωμένως λέγεται, ἐξ οὗ καὶ ὁ μέλλων ὀζέσω, ἀλλὰ καὶ ὀζήσω διὰ τοῦ η, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης· Λίθος τις ὄζησεν κτλ.* Emendavit Dindorfius.

LXXXVI.

Ὤιμηνν δ' ἐγὼ τὸν Κυκλοβόρον καθιέναι.

Scholiasta Equitum v. 137: *Ποταμὸς τῆς Ἀττικῆς χειμάρρους ὁ Κυκλοβόρος ὑπὸ Ἀθηναίων χωσθείς. τὴν κακοφωνίαν οὖν τοῦ Κλέωνος εἴκασε τῷ ἤχῳ τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἀλλαχοῦ· Ὤιμην κτλ.* Legebatur *κατιέναι*, quod cor-

rexi. Videntur autem haec quoque ad Cleonis vociferationem referenda esse; fortasse ad Holcades pertinet hic versus.

LXXXVII.

Καὶ σὺ κυρηβιοπῶλα
Εὔκρατες στύππαξ.

Scholiasta Equitum v. 254: *Εὐκράτης ἔφευγεν εὐθὺ τῶν κυρηβίων· ἔνθα αἱ κάγχρυς φρύγονται. κάγχρυς δέ εἰσιν αἱ λελεπισμέναι κριθαὶ ἀφ' ὧν ἡ πτισάνη. σκώπτει δὲ καὶ τὸν Εὐκράτην ὡς τοιαύτην τέχνην ἔχοντα. ἐν ἄλλοις γοῦν φανερωτέρως φησὶ Καὶ σὺ κυρηβιοπῶλα Εὔκρατες στύπαξ.* Scripsi *στύππαξ*, vid. ibid. ad v. 129: *στυππειοπώλης· ὁ τὰ στυππεῖα πωλῶν, τουτέστι καννάβινα, λινᾶ. δηλοῖ δὲ τὸν Εὐκράτη καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ πολιτείαν, ὃς στύππαξ ἐκαλεῖτο διὰ τὸ στυππιοπώλης εἶναι, ὡς καὶ ἐν ἑτέροις.*

LXXXVIII.

Ἐβάδιζέ μοι τὸ μειράκιον ἐξ ἀποτρόχων.

Scholiasta Euripidis Medeae v. 46: *Ἐκ τρόχων· βαρυτόνως ὡς νόμων. Ἀριστοφάνης Βαδίζει μοι κτλ. ὡς ἀπὸ γυμνασίας οὖν ἐλθόντας τοὺς παῖδας.* Correxit Elmsleius ad Med. p. 85.

LXXXIX.

Καὶ στρεψίμαλλος τὴν τέχνην Εὐριπίδης.

Scholiasta Ranarum v. 787: *Τῶν ἀντιλογιῶν· παρίστησιν αὐτοῦ τὸ περὶ τοὺς λόγους σαπρόν. καὶ ἐν ἄλλοις Στρεψίμελος τὴν τέχνην Εὐριπίδης.* Recte Dindorfius *στρεψίμαλλος*. Eustathius p. 1638 17: *Στρεψιμάλλους ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς περιλαλοῦντας καὶ κακοσχόλως φράζοντας, λαβόντες τὸ σκῶμμα ἀπὸ ἐρίων συνεστραμμένους μαλλοὺς ἐχόντων καὶ οὕτω δυσλύτων.* Addidi praeterea *καί*.

XC.

Οὔτε νύκτωρ παύεται
οὔθ' ἡμέραν.

Priscianus XVIII vol. II p. 222 ed. Krehl.: „Attici *μεθ' ἡμέραν* ponunt per se et *νύκτωρ καὶ ἡμέραν. Ἀριστοφάνης· Οὔτε νύκτωρ κτλ.* Idem Priscianus ibid. p. 190 itidem Aristophanis nomen memorat, at quae ibi leguntur, nullo pacto possunt a comico poeta profecta esse.

XCI.

Καὶ πρός γε τούτοις ἥκετον πρέσβη δύο.

Iohannes Alexandrinus p. 14 24: *Τὰ δύο εε εἰς η συναιροῦσιν Ἀθηναῖοι. — Καὶ πρός γε τούτοις κτλ.* Aristophanis versum esse docet Choeroboscus in Bekkeri Anecd. III p. 1247: *Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ εὐθεῖα τῶν δυϊκῶν τὼ πρέσβη παρὰ τοῖς ῥήτορσι βαρυτόνως ἀναγινώσκεται ὡς ἀπὸ τοῦ πρέσβυς, πρέσβεος, πρέσβεε, πρέσβη, παρὰ δὲ Ἀριστοφάνει περισπωμένως· Ἥκετον πρεσβῆ δύο. ὡς ἀπ' εὐθείας ὀξυτόνου, οἷον ὡς ἀπὸ τοῦ πρεσβεύς, τοῦ πρεσβέος, τὼ πρεσβέε, τὼ πρεσβῆ.*

XCII.

Σφοδελὸν ἐν χύτραισι μεγάλαις ἑψόμενον.

Grammaticus in Crameri Anecd. I p. 264 20: *ἀφαιρέσει τοῦ ᾱ, ὡς καὶ παρὰ Ἀριστοφάνει Σφοδελὸν κτλ.*

XCIII.

Ἑκτεὺς δέ γ' ἐστὶν ἑξαχοίνικον μέτρον.

Erotianus p. 178 ed. Franz: *ἡμιεκτέα] τὸ ἥμισυ τοῦ ἑκτέως. ἑκτεὺς δὲ λέγεται ἀττικὸν μέτρον, ἔχον χοίνικας ὀκτώ. — Ἀριστοφάνης Ἑκτεὺς δέ ἐστιν κτλ.* Scripsi *δέ γ' ἐστίν,'* et quod codex praebet *ἑξαχοίνικον.* At vero hecteus octo erat choenicum, vid. Boeckhium Metrolog. p. 200 sqq. itaque comicus praeter morem luserit in re ficta necesse est. Cfr. Fritzsch. ad Thesmoph. p. 602.

XCIV.

Plutarchus de Musica p. 1146 ed. Steph.: *Καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς μνημονεύει τοῦ Φιλοξένου καί φησιν, ὅτι εἰς τοὺς κυκλίους χοροὺς μέλη εἰσηνέγκατο*

καὶ ἄλλοι δὲ κωμῳδοποιοὶ ἔδειξαν τὴν ἀτοπίαν τῶν μετὰ ταῦτα τὴν μουσικὴν κατακεκερματικότων. Summam tantum sententiae, quam Aristophanes proposuit, Plutarchus exhibet; nam illi versus, qui subsequuntur, quos vulgo Aristophani tribuunt, Pherecratis sunt, vid. Meineke II 1 p. 332 sqq.

XCV.

Scholiasta Pacis v. 1081: *Διακαννιάσαι· — καῦνον τὸν κλῆρόν φασι. καὶ ἐν ἄλλοις Πόσος ἔσθ' ὁ καῦνος;*

XCVI.

Ἀλοᾶν χρὴ τὰς γνάθους.

Grammaticus Bekkeri p. 384 3: *Ἀλοῶν· ἀντὶ τοῦ περιάγων, ὡς οἱ ἀλοῶντες βόες. οὕτως Ἀριστοφάνης Ἀλοᾶν κτλ.*

XCVII.

Φράζε τοίνυν, ὡς ἐγώ σοι πᾶς ἀνέρριμμαι κύβος.

Grammaticus Bekkeri p. 398 26: *Ἀνέρριπται κύβος· οἷον ἀποκεκινδύνευται. Ἀριστοφάνης Φράζε τοίνυν κτλ.* Eadem Suidas, sed poetae nomine omisso in v. *ἀνέρριπτον.*

XCVIII.

Διάλεκτον ἔχοντα μέσην πόλεως
οὔτ' ἀστείαν ὑποθηλυτέραν
οὔτ' ἀνελεύθερον ὑπαγροικοτέραν.

Sextus Empir. adv. grammat. I 10 p. 264: *Πολλαὶ γάρ, φασὶν (οἱ γραμματικοὶ), εἰσὶ συνήθειαι, καὶ ἄλλη μὲν Ἀθηναίων, ἄλλη δὲ Λακεδαιμονίων. καὶ πάλιν Ἀθηναίων διαφέρουσα μὲν ἡ παλαιά, ἐξηλλαγμένη δὲ ἡ νῦν. καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ μὲν τῶν κατὰ τὴν ἀγροικίαν, ἡ αὐτὴ δὲ τῶν ἐν ἄστει διατριβόντων. παρ' ὃ καὶ ὁ κωμικὸς λέγει Ἀριστοφάνης Διάλεκτον κτλ.*

XCIX.

Δύναται γὰρ ἴσον τῷ δρᾶν τὸ νοεῖν.

Clemens Alex. Strom. VI p. 749: *Ἡροδότου ἐν τῷ περὶ*

Γλαύκου τοῦ Σπαρτιάτου λόγῳ (VI 86) *φήσαντος τὴν Πυθίαν εἰπεῖν τό τε ῥηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον γενέσθαι Ἀριστοφάνης ἔφη Δύναται κτλ.*

C.

Ἀλλ' εἰς ἥρων τι παρήμαρτον.

Scholiasta Iliad. N. 428: *Ἥρων τινὲς Ἀττικῶς· Ἀλλ' εἰς ἥρων τι παρ. Ἀριστοφάνης.*

CI.

Σικύους ἐνθάδε πη φυομένους οὐδενὶ κόσμῳ περιόντες, κᾆτ' ἤσθιον.

Scholiasta Acharnens. v. 519: *Σίκυον· ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁ σίκυος. καὶ ἀλλαχοῦ Σικύους κτλ.* Legebatur *ἐνταῦθά πη περιιόντες κατήσθιον*, quae recte videtur Dindorfius correxisse.

CII.

Αὐτὸς δείξας ἔν θ' ἁρμονίαις χιάζων ἢ σιφνιάζων.

Suidas: *Χιάζειν· Πραξιδάμας Δημόκριτον τὸν Χῖον καὶ Θεοξενίδην τὸν Σίφνιον πρώτους ἐπὶ χρώματος τάξαι τὴν ἰδίαν ποίησιν, ὡς Σωκράτης ἐν τοῖς πρὸς Εἰδόθεον, ὡς παρ' Ἀριστοφάνει τεταγμένον. ὑποτείνει δέ τις αὐτὸν βωμολοχεῦσαι Αὐτὸς δείξας κτλ.* Legebatur apud Suidam vulgo: *Ἰσοκράτης ἐν τοῖς πρὸς Εἰδοθέαν*, quae correxit Meinekius ad Euphorionem p. 175. Sed sequentia quoque satis perturbata et corrupta sunt: perturbatio autem inde orta, quod duo diversi loci temere sunt confusi, unus ex Nubibus v. 970: *εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτ' ἢ κάμψειεν κτλ.* alter ex incerta aliqua fabula petitus, ad quem pertinet hic ipse anapaestus. Ceterum cfr. Pollux IV 65: *Τὸ μέντοι σιφνιάζειν καὶ χιάζειν τὸ περιέργοις μέλεσι χρῆσθαι ἀπὸ Δημοκρίτου τοῦ Χίου καὶ Φιλοξένου τοῦ Σιφνίου.* In poetae verbis *θ'* particulam addidit Toupius Emend. II p. 378.

CIII.

Οὐκ ἔσται, κενέβρειον ὅταν θύσῃς τι, καλεῖν με.

Erotianus p. 204: *Κενέβρεια· τὰ νεκριμαῖα κρέα οὕτω καλοῦνται, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης Οὐκ ἔσθ' ὃ κενέβρειον ὅταν θύῃς τί, καλεῖ με.* **Scholiasta Avium v. 538:** *Κενεβρείων· τὰ θνησιμαῖα κρέα οὕτως ἐκάλουν. Οὐκ ἔσται κενέβριον ὅταν θύσῃ.* **Correxit Dindorfius, nisi quod scripsit** *θύσῃ.* **Ceterum Atticistae minus probabant usum huius vocabuli, vide Phrynichum Bekk. Anecd. I p. 43 17:** *Θνησείδιον μᾶλλον ῥητέον ἢ κενέβριον (κενέβρειον).*

CIV.

Τί γὰρ ἐπὶ κακότροπον ἐμόλετον βίον
ἀδικομηχάνῳ τέχνῃ;

Grammaticus Bekkeri p. 343 21: *Ἀδικομήχανος· Ἀριστοφάνης Τί γὰρ κτλ.*

CV.

Τίς ὄρεα βαθύκομα τάδ' ἐπέσυτο βροτῶν.

Hephaestio p. 48 ed. Gaisf.: *Τὸ προκελευσματικὸν ὑπ' ἐνίων καλούμενον, οἷον τὸ τετράμετρον τοῦτο τὸ Ἀριστοφάνειον Τίς ὄρεα κτλ.*

CVI.

Ῥήματά τε κομψὰ καὶ παίγνι' ἐπιδεικνύναι
πάντ' ἀπ' ἀκροφυσίων κἀπὸ κιναβευμάτων.

Suidas et Grammaticus Bekkeri p. 415 29: *Ἀπ' ἀκροφυσίων λόγους ἐνδεικνύναι· οἱονεὶ καινοὺς καὶ νεοποιήτους. Ἀριστοφάνης Ῥήματά τε κτλ.* **Legebatur** *καὶ τῶν ἀπὸ κινναβευμάτων.* **Quod correxit Brunckius: ceterum conferas Photium p. 166 3:** *Κιναβευμάτων· πονηρευμάτων,* **et Hesychium:** *Κιναβεύματα· πανουργήματα.* **Pertinet autem hic locus sine dubio ad Thesmophoriazusas II, vid. Fr. XVI.**

CVII.

Θύτην μέλλει καὶ κελεύει βῆ λέγειν.

Antiatticista p. 86 3: *Βῆ· προβάτων βληχή. Ἀριστο-*

φάνης Θύτην μέλλει κτλ. Meinekius II 1 p. 40 et Dindorfius coniecerunt: *Θύειν με μέλλει καὶ κελεύει βῆ λέγειν.* Ego aliquando suspicatus sum legendum esse: *Ἀτημελεῖ μου καὶ κελεύει βῆ λέγειν.*

CVIII.

Athenaei epitome I p. 30 B: *Γίνεται δὲ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ὁ Πράμνιος. ἔστι δὲ οὗτος γένος τι οἴνου. καὶ ἔστιν οὗτος οὔτε γλυκὺς οὔτε παχύς, ἀλλ' αὐστηρὸς καὶ σκληρὸς καὶ δύναμιν ἔχων διαφέρουσαν, οἵῳ Ἀριστοφάνης οὐχ ἥδεσθαι Ἀθηναίους φησὶ λέγων τὸν Ἀθηναίων δῆμον οὔτε ποιηταῖς ἥδεσθαι σκληροῖς καὶ ἀστεμφέσιν οὔτε Πραμνίοις σκληροῖσιν οἴνοις συνάγουσι τὰς ὀφρῦς τε καὶ τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἀνθοσμίᾳ καὶ πέπονι νεκταροσταγεῖ.* In tetrametros trochaicos redegi supra ad Thesmophor. II Fr. II.

CIX.

Athenaei epitome XI p. 1127 ed. Dind.: *Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τὸ ἑταιρικὸν συνευωχούμενον φιλοτήσιον. Ἀριστοφάνης Ἑπτάπους γοῦν ἡ σκιά 'στιν ἡ 'πὶ τὸ δεῖπνον· ὡς ἤδη καλεῖ μ' ὁ χορὸς ὁ φιλοτήσιος.* Libri *χρόος*, quod emendavit Casaubonus. Nescio an ita locus sit constituendus:

Ἑπτάπους γοῦν ἡ σκιά 'στιν· * * * * * *
ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὡς καλεῖ δή μ' ὁ χορὸς ὁ φιλοτήσιος.

Videtur autem hic locus ad Daetalenses pertinere: *σκιὰ* fortasse ex hoc loco sumptum explicuit Hesychius.

CX.

Aristides I p. 87 19: *Ὁ δέ φησιν Ἀριστοφάνης περὶ Αἰσχύλου σκότον εἶναι τεθνηκότος, τοῦτ' ἄξιον καὶ περὶ τούτου (Ἀλεξάνδρου τοῦ Κοτυαέως) νῦν εἰπεῖν εἰς παιδείας λόγον.* Dindorfius probabiliter ad Gerytadem refert.

CXI.

Plutarchus in vita decem oratorum p. 836 E: *Ἰσοκρά-*

της Θεοδώρου μὲν ἦν παῖς τοῦ ἀρχιερέως — θεράποντας αὐλοποιοὺς κεκτημένου καὶ εὐπορήσαντος ἀπὸ τούτων — ὅθεν εἰς τοὺς αὐλοὺς κεκωμῴδηται ὑπὸ Ἀριστοφάνους καὶ Στράττιδος.

CXII.

Hesychius: *Ἄανθα· εἶδος ἐνωτίου παρὰ Ἀλκμᾶνι ἢ* (*καὶ* **Alberti**) *Ἀριστοφάνει.* **Mihi quidem glossa illa satis dubia videtur.**

CXIII.

Zenobius Proverb. I, 1: *Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα·* — *εἴρηται δὲ ἡ παροιμία καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπ' αὐτῶν* (*Ἀβυδηνῶν*) *συκοφαντεῖσθαι τοὺς ξένους. ἔνθεν Ἀριστοφάνης τὸν συκοφάντην Ἀβυδηνοκώμην εἶπεν.* **Dindorfius** *Ἀβυδοκόμην.* **vid. Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 215 6:** *καὶ Ἀβυδοκόμης ὁ ἐπὶ τῷ συκοφαντεῖν κομῶν· τοιοῦτοι γὰρ οἱ Ἀβυδηνοί.* **Adde ibid. p. 322 31 et Hesychium v.** *Ἄβυδον.*

CXIV.

Suidas in *ἀγκύρισμα, Ἔστι δὲ ἀγκύρισμα καὶ σκεῦος ἀγρευτικὸν σύκων. Ἀριστοφάνης.* **Kusterus docuit grammaticum temere** *ἀγκύρισμα* **cum** *ἄγκυρα* **commiscuisse, vide Hesychium:** *Ἄγκυρα· ἐν ᾗ τὰ σῦκα λαμβάνουσιν.*

CXV. CXVI.

Pollux II 108: *Ἀριστοφάνης δὲ ἄγλωττον τὸν εἰπεῖν ἀδύνατον ἔφη.* — **Idem III 48:** *Ἀριστοφάνης δὲ ἄγυνον τὸν ἀγύνην.*

CXVII.

Photius p. 7 20: *Ἀγῶνα· τὴν συναγωγήν. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CXVIII.

Eustathius p. 1854 12: *Ἦν δὲ καὶ ἄδδιξ μέτρον τι, φασί, τετραχοίνικον. Ἀριστοφάνης Ἀλφίτων μελάνων ἄδδιχα.* **Photius p. 8 6 et Grammaticus Bekkeri Anecd. I p. 342 26:** *Ἄδδιξ· μέτρον τετραχοίνικον. οὕτως Ἀριστοφάνης.* **Hesychius:** *Ἄδδιξις· μέτρον τετραχοίνης.*

CXIX.

Photius p. 9 21: *Ἀδηφάγοι· ἀγωνισταὶ ἵπποι οὕτως ἐκαλοῦντο, ὡς Ἀριστοφάνης καὶ Φερεκράτης.*

CXX.

Grammaticus Bekkeri p. 346 1: *Ἀδώνιος Φερεκράτης εἶπεν ἀντὶ τοῦ Ἀδώνιδος. λέγει δὲ τὴν αἰτιατικὴν τὸν Ἀδώνιον. οὕτω δὲ καὶ Πλάτων καὶ Κρατῖνος, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης καὶ ἕτεροι. λέγουσι δὲ καὶ Ἄδωνιν αὐτὸν πολλάκις.* Vid. Meineke II 1 p. 604.

CXXI.

Grammaticus Bekkeri p. 348 2: *Ἀείταν· τὸν ἑταῖρον. Ἀριστοφάνης δὲ τὸν ἐρώμενον.* Dindorfius *ἀΐταν.*

CXXII.

Pollux III 140: *Ἀθλοθεσία, ἢ ὡς Ἀριστοφάνης ἀθλοθετία.*

CXXIII.

Phrynichus Bekkeri p. 6 2: *Ἀκύμων θάλασσα· Εὐριπίδης ἐπὶ τοῦ μὴ γεννᾶν τέθεικεν, ὡσανεὶ ἄγονον. ὡσαύτως καὶ Ἀριστοφάνης.*

CXXIV.

Grammaticus Bekkeri p. 382 17: *Ἀλειφόβιον* (codex *ἀλειφοίβιον*)· *τὸν περὶ παλαίστρας ἀναστρεφόμενον καὶ ὑπηρετοῦντα. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Hesychius: *Ἀλειφοβίους· πένητας.* Fritzschius *Ἀλειφοσίβιον* legit.

CXXV.

Pollux II 150: *Ἀριστοφάνης δὲ ἀμεταχειρίστων τῶν κοινῶν εἶπεν.*

CXXVI.

Harpocratio p. 35 ed. Bekker in nota: *Ἀναβιών· ἀντὶ τοῦ ἀναβιώσας. Πλάτων Σκευαῖς· Ἀναβιὼν ἐκ τῆς νόσου. καὶ Ἀριστοφάνης.*

CXXVII.

Favorinus in Aldi Hortis Adonidis p. 15 B: Ἀναζυγῶσαι· τὸ τὰς θύρας ἀναπετάσαι. Ἀριστοφάνης Τὴν θύραν ἀναζυγώσας. Adde Etymol. M. p. 96 22: Ἀναζυγῶσαι — τὸ θύρας ἀναπετάσαι Ἀριστοφάνης. Pollux X 26: Παρὰ δὲ τοῖς κωμῳδοῖς τὸ ἀναζυγῶσαι ταυτὸν τῷ ἀνοῖξαι σημαίνει.

CXXVIII.

Suidas: Ἀνασηκῶσαι· ἀνταποδοῦναι, ἢ ἀναλαβεῖν, ὥσπερ οἱ ἱστάντες. οἷον ἐξισῶσαι τῷ λείποντι ἢ πλεονάζοντι. οὕτως Ἀριστοφάνης.

CXXIX.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 401 18: Ἀνεψιάδαι (Ἀνεψιαδαῖ) Ἀριστοφάνης καὶ ἀνεψιαδοῦς, Φερεκράτης καὶ Ἕρμιππος ἀνεψιαδοῦν.

CXXX.

Pollux II 228: Ἀνοητία, ἄνοια, ἐπίνοια, πρόνοια — καὶ ἀνοησία, ὡς Ἀριστοφάνης. Dindorfius Aristophanem potius ἀνοητίαν dixisse arbitratur.

CXXXI.

Zonaras I p. 258: Ἀπαίροντες· μεθιστάμενοι, οὕτως Ἀριστοφάνης. Cfr. Phrynichum Bekkeri I p. 6 16: Ἀπαίρειν· τὸ μὲν πλεῖστον οἱ Ἀττικοὶ ἐπὶ πλοῦ τιθέασι, πλὴν καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας, ὡς Αἰσχύλος καὶ Ἀριστοφάνης.

CXXXII.

Suidas: Ἀπεσκοτωμένα· ἐσκιαγραφημένα, κεχρωσμένα· τὰς γὰρ χρίσεις σκότη καλοῦσι ζωγράφοι· οὕτως Ἀριστοφάνης. Idem eundem locum respexit alio loco: Ἐσκιοτροφημένα· Ἀριστοφάνης ἀπόμακτρα σκυτάλων ἐσκιοτροφημένα. Sed graviter erravit, quod ἐσκιοτροφημένα scripsit pro ἐσκιογραφημένα. Et ne hoc quidem ab Aristophane fuit profectum, sed ἀπεσκοτωμένα, ut ex superiore

loco apparet. Adde Grammaticum Bekk. Anecd. I p. 431 26 et ipsum Suidam: *Ἀπόμακτρα σκυτάλων ἀπεσκοτημένα δ' ἐσκιοτραφημένα.* Cfr. etiam Hesychium v. *ἀπεσκοτωμένα* et Eustath. p. 985 53. Recte vero Dindorfius: „Vera loci scriptura haec est, *Ἀπόμακτρα· σκύταλα. ἀπεσκοτωμένα δέ, ἐσκιαγραφημένα.* Poetae enim, verba fuerunt *ἀπόμακτρ' ἀπεσκοτωμένα,* quorum interpretationes ex scholiasta de more exscripsit Suidas."

CXXXIII.

Pollux VII 22: *Καὶ ἀ ρ τ ο σ τ ρ ο φ ε ῖ ν δὲ Ἀριστοφάνης λέγει, διαπλάσαι, πέψαι, ὀπτῆσαι κτλ.* Sed codex Iungerm. (ad cuius lectionem prope accedit cod. A): *Καὶ ἀ ρ τ ο σ τ ρ ο φ ε ῖ ν δέ, δ ι α π λ ά σ α ι δὲ ὡς Ἀριστοφάνης,* ut dubium sit, quid ex Aristophane Pollux afferat.

CXXXIV.

Phrynichus Bekkeri p. 10 9: *Ἀ σ π ά λ α θ ο ς· ἀκανθῶδες φυτόν. Κλέανδρος θηλυκῶς, Ἀριστοφάνης ἀρσενικῶς.*

CXXXV.

Phrynichus Bekkeri p. 13 19: *Αὔεσθαι πῦρ καὶ ἐναύεσθαι. Ἀριστοφάνης α ὐ ό μ ε ν ο ς, Κρατῖνος ἐναύεσθαι.*

CXXXVI.

Hesychius: *Ἀφορμή· ἡ νῦν ἐνθήκη λεγομένη. Ἀριστοφάνης Μ έ λ λ ε ι δὲ π έ μ π ε ι ν τ ο ὺ ς ε ἰ ς ἀ φ ο ρ μ ή ν, ἡ πρόφασις, ἢ αἰτία.*

CXXXVII.

Macrobius Saturnal. III 8: „Apud Calvum Aeterianus affirmat legendum *Pollentemque deum Venerem*, non *deam*: signum etiam eius est Cypri barbatum corpore et veste muliebri cum sceptro ac statura virili, et putant eandem marem ac feminam esse: Aristophanes eam *Ἀ φ ρ ό δ ι τ ο ν* appellat." Cfr. Servius ad Virgil. Aen. II 32 et Grammaticus in Bekk. Anecd. I p. 472 24: *Ἀφρόδιτος· ὁ Ἑρμαφρόδιτος. παραπλήσιοι δὲ τούτῳ ἄλλοι δαίμονες, Ὀρθάνης,*

Πρίαπος. Hesychius: *Ἀφρόδιτος· Θεόφραστος μὲν τὸν Ἑρμαφρόδιτόν φησιν, ὁ δὲ τὰ περὶ Ἀμαθοῦντα γεγραφὼς Παίων εἰς ἄνδρα τὴν θεὸν ἐσχηματίσθαι ἐν Κύπρῳ λέγει.*

CXXXVIII.

Phrynichus Bekkeri p. 13 28: *Ἀψευδοῦντες· Ἀριστοφάνης.*

CXXXIX.

Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 476 10: *Ἀωρί, ἀωρίᾳ· τὸ παρὰ τὸν προσήκοντα καιρὸν καὶ τὴν ὥραν. — Ἀριστοφάνης δὲ ἔφη καὶ ἀωρὶ θανάτῳ ἀπέθανεν.* Ingeniose Dindorfius coniecit Aristophanem *ἀωροθάνατος ἀπέθανεν* dixisse. Phrynichus ibidem p. 24 22: *Ἀωροθάνατος· ὁ πρὸ τῆς καθηκούσης ὥρας ἀποθανὼν ἀνὴρ καὶ γυνή.*

CXL.

Scholiasta Theocriti I 132: *Ἡ βάτος θηλυκῶς λέγεται· ὁμοίως ἐνταῦθα καὶ ἡ νάρκισσος. παρὰ δὲ τῷ Ἀριστοφάνει ἀρσενικῶς λέγεται. Βάτος* videtur poeta masculino genere dixisse.

CXLI.

Pollux IV 63: *Καὶ τὰ ῥήματα λυρίζειν κιθαρίζειν ψάλλειν καί, ὡς Ἀριστοφάνης, βαρβιτίζειν.*

CXLII.

Etymol. M. p. 194 31: *Βέλεκοι· ὄσπρια. Καὶ τῶν βελέκων Ἀριστοφάνης.* Sic recte Dindorfius, vulgo *βελέκκων.* Pertinet autem fortasse ad Holcades. Ceterum conferas Suidam: *Βέλεκος· ὄσπριον. ἔοικε δὲ τοῖς λαθύροις.* Corrupte Hesychius: *Βέλλεκυς· ὄσπριόν τι ἐμφερὲς λαθύρῳ, μέγεθος ἐρεβίνθου ἔχον.*

CXLIII. CXLIV.

Pollux VII 210: *Παρὰ Ἀριστοφάνει βιβλιδάριον.* — Idem VII 187: *Ἀριστοφάνης καὶ βοηλατεῖν καὶ ὀνηλατεῖν εἶπε.*

CXLV.

Etymol. M. p. 214 44: *Βρόταχος· τὸν βάτραχον Ἴωνες, καὶ Ἀριστοφάνης, καὶ παρὰ Ξενοφάνει. βάτραχος, καὶ καθ' ὑπερβιβασμὸν βράταχος καὶ βρόταχος.* Aristophanes an *βρόταχον* dixerit valde dubito. Meinekius corrigit *Ἀρχίλοχος.*

CXLVI.

Thomas Mag. *Βοῦς — λέγεται ἐπὶ εὐθείας τῶν πληθυντικῶν βόες, εἰ καὶ Ἀριστοφάνης ἅπαξ βοῦς εἶπεν.*

CXLVII.

Pollux VII 141: *Καὶ βωλοκοπεῖν δὲ Ἀριστοφάνης εἴρηκεν.*

CXLVIII.

Phrynichus Bekkeri Anecd. I p. 31 27: *Γαλῆν καταπέπωκεν· Ἀριστοφάνης. ἐπί τινος νέου μὴ δυναμένου φθέγξασθαι. χρήσαιο δ' ἂν καὶ αὐτὸς ἐπὶ παντὸς τοῦ μὴ φθεγγομένου.*

CXLIX.

Etymol. M. p. 229 40: *Γεισίποδες· παρὰ τὸ εἶναι βάσεις τῶν θεμελίων. καὶ γεισῶσαι καὶ γείσωσις τὸ τῆς γῆς ἔκθεμα. Ἀριστοφάνης δὲ καὶ τὰς ὤας τοῦ ἱματίου γεῖσα εἶπε.* Adde Grammaticus in Bekkeri Anecd. I p. 231 2: *Ἀριστοφάνης δὲ καὶ τὰς ὤας τοῦ ἱματίου γείσας εἶπε.*

CL.

Pollux II 18: *Γερόντειαι παλαῖστραι παρὰ Ἀριστοφάνει.* Dubium tamen an sit Aristophanis, cum in cod. Falckenb. legatur *παρὰ Ἀντιφάνει.*

CLI.

Scholiasta Luciani II p. 918 et Lexicon apud Osann. Auctar. Lex. p. 47: *Γέρρα· — καὶ Ἀριστοφάνης ὡς ἐπὶ φυλακῆς τινος καὶ μοχλοῦ τροπικῶς παρέλαβε τὴν λέξιν.*

CLII.

Zonaras I p. 451: *Γρίσσων* (vel *Γρίσων*) *ὁ χοῖρος καὶ ὄνομα δρομέως παρ' Ἀριστοφάνει.* Hesychius *Γρισ-*

σῶν, ὗς· Ἀριστοφάνης δὲ ὄνομα δρομέως νενικηκότος ἐν Ὀλυμπίᾳ στάδιον. **Corrigunt** *Κρίσων,* **qui nobilis sane fuit cursor.**

CLIII.

Etymol. M. p. 249 42: *Δατητὴς παρὰ Ἀττικοῖς ὁ διανεμητής. Ἀριστοτέλης· Τίν' οἱ δατηταί; Ἀπολλόδωρος διὰ τοῦ σ φησί.* **In Aristotelis locum Sylburgius** ***Aristophanem*** **substituit. Praeterea legendum** *Τίνες οἱ δατηταί;*

CLIV.

Hesychius: *Δαφνοπώλην τὸν Ἀπόλλω λέγουσιν, ὡς Ἀριστοφάνης.*

CLV.

Pollux II 200: *Διαβάται Δημοσθένης, καὶ διαβάτην Ἀριστοφάνης.*

CLVI.

Etymol. M. p. 250 8: *Δαυλίαν κορώνην· ἀντὶ τοῦ ἀηδόνα Ἀριστοφάνης διὰ τὸν μῦθον. ἔνιοι τὴν δασεῖαν.*

CLVII.

Phrynichus Bekkeri p. 35 30: *Διετησίως· ἀντὶ τοῦ δι' ἔτους, οἷον καθ' ἕκαστον ἔτος. Θουκυδίδης καὶ Ἀριστοφάνης.* **Apud Thucyd. II 23 non adverbium, sed adiectivum** *θυσίαις διετησίοις* **legitur.**

CLVIII.

Hesychius: *Δράκαιναν· τὴν μάστιγα, τὴν ὑστριχίδα ὁ Ἀριστοφάνης.*

CLIX.

Grammaticus Hermanni p. 436 et Crameri in Anecd. III p. 286 15: *ἐν δὲ μονοσυλλάβοις τὸ δρὰψ ἐκτείνεται κείμενον παρ' Ἀριστοφάνει.*

CLX.

Scholiasta Dionysii Thracis in Bekkeri Anecd. III p. 942 22: *Τὸ δυάκις καὶ τριάκις παρὰ Ἀριστοφάνει.*

CLXI.

Pollux X 27: *Ἀριστοφάνης* **(Lysistr. v. 265)** *Προ-*

πύλαια πακτοῦν. καὶ πάλιν, κἀπιπακτοῦν τὰς θύρας. Vulgo *ἢ πάλιν καί*, quod correxi.

CLXII.

Hesychius: *Ἐμπεδορκεῖν· εὐορκεῖν. παίζει δὲ Ἀριστοφάνης παρὰ τὰς πέδας.*

CLXIII — CLXV.

Pollux II 199: *Τὰ δὲ ὑπὲρ τοὺς δακτύλους κροίματα πταίσματα· Ἀριστοφάνης δὲ καὶ ἐπιπταίσματα αὐτὰ καλεῖ.* — Idem VI 79: *Τὰ δὲ ἐπιδορπίσματα Ἀριστοφάνης ἐπιφορήματα καλεῖ.* — Idem II 42: *Ἑτερεγκεφαλᾶν, ὡς Ἀριστοφάνης, τὸ παραφρονεῖν.* Aliam formam affert Phrynichus Bekkeri Anecd. I p. 87 17: *Ἑτερεγκεφαλεῖν· τὸ ἐγκέφαλον ἕτερον καὶ μὴ τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν κτλ.*

CLXVI.

Hesychius: *Ἐτνήρυσις· ἔπαιξεν Ἀριστοφάνης ἀντὶ τοῦ φάναι τὴν σανίδα τὴν ἐτνήρυσιν εἰπών, παρὰ τὸ ἔτνος.* Adde Phrynichum in Bekkeri Anecd. I p. 39 15: *Ἐτνήρυσις, ἡ τὸ ἔτνος ἐκ τῆς χύτρας ἀρύτουσα, ὥσπερ καὶ οἰνήρυσις, ᾗ τὸν οἶνον ἀρύτομεν, ζωμήρυσις*, et p. 55 7: *Οἰνήρυσις· ἀγγεῖόν τι, ᾧ τὸν οἶνον ἀρυόμεθα, ὥσπερ ᾧ τὸ ἔτνος, ἐτνήρυσις.* Ceterum in illo Hesychii loco recte videtur Naeke in Mus. Rhen. 1832 III p. 497 *τὴν ἀμίδα* correxisse.

CLXVII.

Photius p. 30 6: *Εὔειλος* (codex *εὔηλος*)· *εὐήλιος. Ἀριστοφάνης.*

CLXVIII.

Suidas: *Εὐτεθῆσαι· κοσμῆσαι, συνθεῖναι. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Diudorfius comparat quod est apud Phrynichum in Bekkeri Anecd. I p. 40 22: *Εὐθετεῖν νεκρὸν τὸ εὖ κοσμεῖν ἐν τάφοις νεκρόν.* Fortasse potius huc pertinet Pollux II 31: *Εὐθετῆσαι δὲ ἔλεγον τὰς τρίχας.*

CLXIX. CLXX.

Pollux IX 162: *Τὸ παρ' Ἀριστοφάνει εὐκόπως.* — Idem VI 161: *Ἡμιφωσώνιον Ἀριστοφάνης.*

CLXXI.

Photius p. 72 21: *Ἢ πόθεν· ἀμόθεν. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Ruhnkenius corrigit: *Ἀμόθεν· πόθεν. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CLXXII — CLXXIV.

Pollux I, 12: *Τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγάλμασι χειροτέχνας οὐκ ἀγαλματοποιοὺς μόνον οὐδὲ ἀγαλματουργούς, ἀλλὰ καὶ θεοποιοὺς καὶ θεοπλάστας, ὡς Ἀριστοφάνης.* — Idem VII 150: *Ἀριστοφάνης δὲ γυναῖκα θερίστριαν καὶ φρυγανίστριαν εἶπε.*

CLXXV. CLXXVI.

Pollux VII 100: *Τοὺς δὲ μεταλλέας θυλακοφορεῖν Ἀριστοφάνης ἔφη.* Duo codices *θυλακοφόρους.* Sed verum videtur alterum, nam infra ipse Pollux X 149: *θυλακοφορεῖν μὲν τοὺς μεταλλέας οἱ κωμῳδοὶ λέγουσι.* — VI 125: *Καὶ κωμικώτερον ὁ Ἀριστοφάνους θυμάγροικος.* Sic codices, vulgo *δημάγροικος.*

CLXXVII.

Phrynichus Bekkeri p. 43 44: *Ἰξοί· ἐπὶ τῶν γλίσχρων καὶ φειδωλῶν. καὶ ἔοικε παρὰ τὸν ἰξὸν γεγενῆσθαι τοὔνομα, ὅτι καὶ ὁ ἰξὸς γλίσχρος ἐστί. λέγει δ' Ἀριστοφάνης οὕτως Ἰξοὶ ῥυποκόνδυλοι. ὅπερ σημαίνει καὶ αὐτὸ τοὺς γλίσχρους καὶ διὰ τὴν φειδωλίαν μήτε λουομένους μήτε νιζομένους.* Cfr. Moeridem p. 201 ed. Piers.

CLXXIX.

Scholiasta Acharn. v. 106: *Ὅτι πάντας τοὺς Ἕλληνας Ἰάονας οἱ βάρβαροι ἐκάλουν, προείρηται.* Videtur enim perditae alicuius fabulae locum spectare.

CLXXX.

Hesychius: *Ἱπποκλείδης· οὕτω κακοσχόλως τὸ τῆς γυναικὸς μόριον Ἀριστοφάνης εἶπεν.* Photius p. 111 25: *Ἱπποκλείδην· τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, παρὰ τὸ ἱππεύειν.*

CLXXXI.

Pollux IV 67: *Καλαμίνην σύριγγα εἴρηκεν Ἀριστοφάνης.*

CLXXXII.

Pollux VII 166: *ὁ δ' αὐτὸς (Ἀριστοφάνης) καὶ κάμινον βαλανείου φησί.*

CLXXXIII.

Photius p. 129 15: *Κάνδυτος· σκευασία ὀψοποιικὴ μετὰ γάλακτος καὶ στέατος καὶ μέλιτος. ἔνιοι δὲ διὰ κρέως καὶ ἄρτου καὶ τυροῦ. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Recte Dindorfius *κάνδυλος*. Vid. Hesychius *Κάνδυλος· διὰ ἐλαίου καὶ γάλακτος καὶ τυροῦ καὶ μέλιτος πέμμα ἐδώδιμον.*

CLXXXIV.

Pollux II 4: *Καρηβαρικὸν τὸ πάθος Τηλεκλείδης, τὸ δὲ ὑπὸ μέθης καρηβαρεῖν καρηβαριᾶν Ἀριστοφάνης.* Olim conieci haec perturbata esse, et Aristophanem *καρηβαρικόν*, Teleclidem *καρηβαριᾶν* dixisse, vid. Commentat. p. 330.

CLXXXV.

Scholiasta Vesparum v. 288: *Ἔλεγον δὲ καὶ τὸ βλάψαι καταχυτρίσαι, ὡς ἑτέρωθι Ἀριστοφάνης.* Adde Etymol. M. p. 313 42: *ἔλεγον δὲ καὶ τὸ βλάψαι καταχυτρίσαι, ὡς Ἀριστοφάνης.* Cfr. etiam Suidas in *ἐγχυτρίστριαι* et schol. Platonis p. 336.

CLXXXVI.

Pollux II 57: *Καχύποπτος, ὡς Ἀριστοφάνης.*

CLXXXVII.

Harpocratio: *Κελέοντες· — κυρίως εἰσὶν οἱ ἱστόποδες. ὡς καὶ παρ' Ἀριστοφάνει δῆλον τῷ κωμικῷ.*

CLXXXVIII.

Photius p. 168 12: *Κλέος· τὴν φαύλην δόξαν Ἀριστοφάνης.*

CLXXXIX.

Hesychius: *Κλύμενος· ἰατρὸς ἀφυής, ὃν Ἀριστοφάνης φησὶν ἀναμεμῖχθαι τῷ Μορσίμῳ διὰ καὶ τὸν Μόρσιμον ἰατρὸν εἶναι ἀφυῆ· ἦν δὲ καὶ τραγῳδοποιὸς ἀφυὴς ὁ Μόρσιμος.*

CXC.

Photius p. 173 7: *Κνημία· τὰ ἐν τοῖς θρόνοις καὶ τροχοῖς διερείσματα. καὶ πληγαὶ ἐν κνήμαις. καὶ τὸ κνημιοπαχὲς ξύλον, ὡς Ἀριστοφάνης.* Dindorfius *κνημοπαχὲς ξύλον* coniecit.

CXCI.

Phrynichus Bekkeri p. 47 7: *Κοινοθυλακεῖν· τὸ ἐν ὁδῷ κοινωνεῖν σιτίων καὶ τραπέζης καὶ καταγωγῆς καὶ τῶν τοιῶνδε. Ἀριστοφάνης.*

CXCII. CXCIII.

Pollux VII 134: *Τάχα δ' ἂν καὶ κοπροφόροι εἶεν ἐκ τούτων καὶ κοπραγωγοί, καὶ κοπρολόγοι λέγοιντο. Ἀριστοφάνης μὲν γὰρ εἴρηκε κοπραγωγάς, καὶ ἀλλαχοῦ κοπρολογεῖ κόφινον λαβών.* *κοπραγωγὰς* codd. exhibent, vulgo *κόπρου ἀγωγάς*; et *κοπραγωγεῖν* legitur in Lysistrata v. 1176.

CXCIV.

Harpocratio: *Κρᾶστις· Δείναρχος ἐν τῷ πρὸς Λυσικράτην. κρᾶστίς ἐστιν ἡ πόα, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης.*

CXCV.

Pollux VI 91: *Μέμνηται δὲ Ἀριστοφάνης καὶ κρεοστάθμης.*

CXCVI.

Etymol. M. p. 539 38: *Κροαίνω· τὸ κτυπῶ καὶ ἠχῶ. Ἀριστοφάνης τὸ τοῖς ποσὶ σκιρτᾶν καὶ κροτεῖν.* Nisi hic Aristophanes grammaticus est.

CXCVII.

Pollux VI 47: *Κυδώνια μῆλα, ὡς Ἀριστοφάνης.*

CXCVIII. CXCIX.

Photius p. 198 11: *Κωπαῖοι· σφῆκες. οὕτως Ἀριστοφάνης.* — Idem p. 211 21: *Λεγωνῆσαι· ἀντὶ τοῦ παῖσαι. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CC. CCI.

Pollux VI 86: *Ἀριστοφάνης λεκανίσκην.* — Idem VII 196: *Λιβανωτοπωλεῖν Ἀριστοφάνης.*

CCII.

Grammaticus in Crameri Anecd. II p. 239 8: *Ὁ δὲ Ὠριγένης διὰ τοῦ ι λέγει γράφεσθαι, οἷον — παρ᾽ Εὐφορίωνι λιποκτενίασσα* (legendum *λιποκτέανος*) *λιποναῦται, λιποταξίου παρὰ Ἀριστοφάνει.* Hoc tantum Aristophanis esse videtur, alterum illud *λιποναῦται* Euphorionis.

CCIII.

Phrynichus p. 321 ed. Lobeck: *Κοχλιάριον· τοῦτο λίστρον Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδοποιὸς λέγει. καὶ σὺ δὲ οὕτω λέγε.* Iam cum idem Phrynichus Bekkeri p. 51 9 dicat: *Λίστριον· τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν καλούμενον κοχλιάριον. Ὅμηρος* (Odyss. χ 455) *μὲν λίστρον τὸν ξυστῆρα, οὗ ὑποκοριστικὸν λίστριον, οἷον ξυστηρίδιον. ἔοικεν οὖν τὸ πρῶτον τοιοῦτο κατεσκευάσθαι ὅμοιον πτύῳ στρογγύλῳ,* Dindorfius coniecit Aristophanem *λίστριον* dixisse.

CCIV.

Suidas: *Λογάρια· οἱ λόγοι. Ἀριστοφάνης.* Nescio an Aristophanis verba servata sint apud Antiattic. Bekkeri I p. 107 1: *Λογάρια· ὑποκοριστικῶς· Λογάριά μοι λέγει. Φαίδων Ζωπύρῳ.* Phaedonis certe ista non sunt, sed ex comico aliquo poeta sumta. Compares eundem Grammaticum p. 91 25 sqq. p. 81 5.

CCV.

Phrynichus Bekkeri p. 50 51: *Λογγάζειν· τὸ διαδιδράσκειν τὸ ἔργον, προφασιζόμενόν τινα πρόφασιν. καὶ τοῦτο Ἀριστοφάνης τίθησιν ἐπὶ ἵππων προσποιούμενος χωλεύειν,* ubi Dindorfius recte *προσποιουμένων* corrigit.

CCVI.

Photius p. 231 11: *Λουτρίδες· δύο κόραι περὶ τὸ ἕδος τῆς Ἀθηνᾶς. ἐκαλοῦντο δὲ αὗται καὶ πλυντρίδες. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Posterius hoc vocabulum poeta videtur usurpasse.

CCVII.

Pollux VII 157: *Καὶ λοφοπωλεῖν Ἀριστοφάνης εἴρηκε.*

CCVIII — CCX.

Photius p. 240 5: *Μαγίδες· μᾶζαι. καὶ τὰ τῇ Ἑκάτῃ συντελούμενα δεῖπνα. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Fortasse dictum in Daetalensibus, vid. Fr. XII. — Idem p. 241 8: *Μάθος· λέγουσι τὴν μάθησιν. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Revocat hic locus in memoriam Pollucis locum II 56: *Ἀριστοφάνης δὲ καὶ βλέπος ἐκάλεσε καὶ βλέπησιν.* Quod referunt inter fragmenta, at corrigendum est *βλέπος ἐκάλεσε τὴν βλέπησιν*, pertinetque ad Nubes v. 1176. — Idem p. 244 13: *Μαλθακόν· ἀντὶ τοῦ ἀγαθόν. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CCXI. CCXII.

Photius p. 246 4: *Μάνην· τὴν μανίαν. λέγουσι δὲ καὶ μάναν. Ἀριστοφάνης.* Incertum Aristophanes utrum dixerit. — Idem p. 255 5: *Μελαναίων· τοῦ πλοίου τὸ πεπιττωμένον, τὸ ἔναλον. Ἀριστοφάνης.* Scribendum puto *μελανεών*, quemadmodum *ποδεών, πρηγορεών*, alia dicuntur.

CCXIII.

Hesychius: *Μεσαύχενες· Ἀριστοφάνης φησὶ μεσαύχενας νέκυας ἀσώτους· διὰ τοῦ μ γραπτέον μεσαύχενας· ὅτι μέσον αὐχένα αὐτοῦ πιέζεῖ παρεβάλλοντο τὸ σχοινίον· τραγῳδεῖ δὲ τὰ ἐν τῷ Φιλοξένου Σύρῳ· ἔνιοι δὲ διὰ τοῦ δ γράφουσι δεσαύχενες, καὶ οὐ καλῶς.* Dobraeus probabiliter videtur corrigere, *μεσαύχενας νέκυας τοὺς ἀσκούς.* Cfr. Hesychius: *Μεσαύχενες· οἱ ἀπὸ μέσου τοῦ αὐχένος δεσμευόμενοι.* Photius p. 259 18: *Μεσαύχενες· οἱ*

ἀσκοὶ ἢ δεσαύχενες. **Tertiam denique varietatem lectionis Pollux affert II 155:** *Βυσαύχενας τοὺς ἀσκοὺς Ἀριστοφάνης κέκληκεν.*

CCXIV.

Pollux IX 25: *Ὁ μὲν μεγάλης πόλεως πολίτης μεγαλοπολίτης ἂν λέγοιτο, ὁ δὲ μικρᾶς μικροπολίτης. ὅθεν καὶ Ἀριστοφάνει εἴρηται τὸ μικροπολιτικόν.*

CCXV.

Photius p. 280 3: *Μύξαν· αὐτὸν τὸν μυκτῆρα καλοῦσιν, οὐχὶ τὸ ὑγρόν. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CCXVI — CCXIX.

Pollux VII 177: *Μυροπωλεῖν δὲ Ἀριστοφάνης ἔφη, μυροπώλιον, μύρον ἀλάβαστρον, μυρίδα, μυρηρὰ λήκυθος, ἀλαβαστροθῆκαι. Μυρηρὰ λήκυθος* **est in Daetalensibus Fr. IV,** *ἀλαβαστροθῆκαι* **in Triphal. Fragm. V. Itaque reliqua ex perditis comoediis sunt petita.**

CCXX — CCXXIII.

Pollux VII 139: *Ναῦται· οἷς προσήκει καὶ αἱ παρ' Ἀριστοφάνει ναύτριαι.* — **Idem II 20:** *Ἀριστοφάνης δὲ νεανιεύεσθαι τὸ τολμᾶν ἔφη,* — *ἀνδρίζεσθαι δὲ εἶπεν ἀνδροῦσθαι, καὶ ἀνδριζόμενοι Ὑπερείδης.* **Cfr. Phrynichum in Bekkeri Anecd. I p. 52 17.** — **Idem VII 138:** *Νεῖν δ' ἐξ ὑπτίας μάθημα κολυμβητῶν Ἀριστοφάνης εἶπε καὶ Πλάτων.*

CCXXIV.

Stephanus Byzant. *Νώνακρις: πόλις Ἀρκαδίας.* — *τὸ ἐθνικὸν — καὶ Νωνακριεὺς λέγεται παρὰ Ἀριστοφάνει.* **Dindorfius coniecit** *Νωνακρεύς.* **Hesychius:** *Νωνακρεύς· οἱ μὲν ἀλείπτην Ἀρκαδικὸν ἀποδιδόασιν. ἡ γὰρ Νώνακρις Ἀρκαδίας ἐστὶ τόπος.* **Photius p. 306 16:** *Νωνακρεύς· πύκτης, παγκρατιαστής.*

CCXXV. CCXXVI.

Pollux II 180: *Καὶ νωτοπλῆγα τὸν μαστιγίαν Ἀριστοφάνης ἐκάλεσε.* — **Idem VII 30:** *Ἔξαινε δὲ τῶν ἐρίων Ἀριστοφάνης ἔφη.*

CCXXVII.

Photius p. 308 23: *Ξειρης· φυτὸν ἀρωματικόν. Ἀριστοφάνης.* Scribendum *ξειρίς.* Vid. Hesychius: *Ξειρίς· ἀρωματικόν τι φυτόν.*

CCXXVIII.

Scholiasta Vespar. 599: *Κἂν Οἴαγρος εἰσέλθῃ) Ὅτι τραγικὸς ὑποκριτὴς ὁ Οἴαγρος εἴρηται πρότερον.* At in superstitibus comoediis nusquam memoratur, itaque huc retuli.

CCXXIX — CCXXXII.

Photius p. 330 12: — *τὸ ἱερὸν Ὀλυμπίειον* (codex *ὀλύμπιον*) *πενταουλλάβως, ὡς Ἀσκληπίειον. Ἀριστοφάνης.* Utrum dixerit poeta, non liquet. — Idem p. 291 15 et Suidas: *Ὀνυχίζεται· ἀκριβολογεῖται. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Cfr. Phrynichum in Bekkeri Anecd. I p. 55 9. — Idem p. 349 3: *Ὀργυίας λέγουσιν, οὐχὶ ὀργυιάς. Ἀριστοφάνης.* — Idem p. 356 8: *Οὐδαμᾷ· οὐδέποτε. Ἀριστοφάνης.*

CCXXXIII.

Phrynichus Bekkeri p. 18 23: *Αἱ τῶν γυναικῶν παγίδες· τοὺς κόσμους καὶ τὰς ἐσθῆτας, αἷς χρῶνται αἱ γυναῖκες καλλωπιζόμεναι, παγίδας εἶπεν Ἀριστοφάνης.* Ad Thesmophoriazusas II probabiliter refert Dindorfius.

CCXXXIV.

Pollux VI 163: *Καὶ Ἀριστοφάνης, Πάγκυφος ἐλαία.* Dindorfius *ἐλάα.* Ceterum conferas Hesychium: *Ἀστὴ ἐλαία· ἡ ἐν ἀκροπόλει ἡ καλουμένη πάγκυφος διὰ χθαμαλότητα.* Pollux IX 17: *Ἡ δὲ κωμῳδία καὶ ἀστῆς ἐλαίας εἴρηκε τῆς ἐν πόλει.*

CCXXXV.

Stephanus Byz. *Παμβωτάδης· δῆμος Ἀττικῆς, Ἐρεχθηίδος φυλῆς. ὁ δημότης Παμβωτάδης. τὰ τοπικὰ ἐκ Παμβωτάδων, ἐν Παμβωτάδων. Ἀριστοφάνης.* Scribendum *Παμβωταδῶν.*

CCXXXVI.

Pollux X 156: *Πέτευρον δέ, οὗ τὰς ἐνοικιδίας ὄρνιθας ἐγκαθεύδειν συμβέβηκεν, Ἀριστοφάνης λέγει.* Photius p. 426 12: *Πέτευρον· πᾶν τὸ μακρὸν καὶ ὑπόπλατυ καὶ μετέωρον ξύλον. Ἀριστοφάνης ἐν τῷ ε.* Photius sane videtur fabulam, ex qua petitum sit vocabulum, ista nota indicare, non tamen crediderim Nubes esse, quod olim existimabam.

CCXXXVII.

Pollux IV 163: *Ἀριστοφάνης δὲ ἔφη καὶ πλειστα-χόθεν.*

CCXXXVIII.

Servius ad Virgil. Aeneid. V 830: Fecere pedem] hoc est funem, quo tenditur velum, quod Graeci *πόδα* vocant, ut est apud Pindarum et Aristophanem.

CCXXXIX.

Photius p. 463 21: *Προσχίσματα· εἶδος ὑποδήματος. Ἀριστοφάνης.*

CCXL. CCXLI.

Pollux IV 166: *Πρόσχορον δὲ Ἀριστοφάνης τὴν χορεύουσαν κέκληκε, τὴν δ' αὐτὴν καὶ συγχορεύτριαν.*

CCXLII. CCXLIII.

Pollux IV 18: *Καὶ πυξίον καὶ πυξίδιον παρὰ Ἀριστοφάνει.* — Idem X 59. 60: *Τῷ δὲ παιδὶ δέοι ἂν προσεῖναι — πυξίον· εἴρηται μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ ζωγράφου τοὔνομα ἐν Ἀναξανδρίδου Ζωγράφοις — Πυξίον λαβὼν κάθου. οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ εἰς ταύτην αὐτὸ τὴν χρῆσιν τὴν ἐπὶ τῷ γράφειν ὑφ' ἡμῶν ἄγεσθαι, ἐπεὶ καὶ Ἀριστοφάνης οὕτω κέχρηται.*

CCXLIV. CCXLV.

Photius p. 478 1: *Πυτίνη· πλεκτὴ λάγυνος. Ἀριστοφάνης.* — Idem p. 486 24: *Ῥήτορα· καὶ τὴν γυναῖκα. Ἀριστοφάνης.*

CCXLVI.

Grammaticus Bachmanni I p. 360 26: *Σαικωνίσαι· κινηθῆναι. Ἀριστοφάνης.* Eadem habet Photius p. 496 7, ubi *σαικονῆσαι* scriptum.

CCXLVII.

Photius p. 503 19 et Grammaticus in Bachmanni Anecd. I p. 362 31: *Σεῖν· τὸ λεγόμενον τοῖς παιδίοις ὑπὸ τῶν τροφῶν, ὅταν αὐτὰ βούλωνται οὐρῆσαι. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CCXLVIII.

Hesychius: *Σέριφος· Ἀριστοφάνης τὴν Λακεδαίμονα Σέριφον.* Photius p. 506 24: *Σέριφον· τὴν Λακεδαίμονα, διὰ τὸ σκληρῶς ζῆν. καὶ χρησμὸς αὐτοῖς ἐξέπεσεν.* Itaque vaticinii cuiusdam sermonem secutus videtur Aristophanes Lacedaemonem appellasse Seriphum.

CCXLIX — CCLI.

Photius p. 518 2: *Σκελετεύεσθαι· ξηραίνεσθαι. Ἀριστοφάνης.* — Idem p. 520 12 et Grammaticus Bachmanni I p. 366 10: *Σκιμβάζειν· χωλεύειν καὶ ἀσκωλίζειν. τὸ αὐτὸ τοῦτο. οὕτως Ἀριστοφάνης.* — Idem p. 524 5: *Σκοπὴν καὶ σκοπιᾶν λέγουσι. καὶ σκοπᾶν Ἀριστοφάνης.*

CCLII.

Pollux VII 148: *Τὴν δὲ σμινύην σμινύδιον Ἀριστοφάνης καλεῖ.*

CCLIII.

Photius p. 532 16: *Σπυρθίζειν· τὸ ἀνασκιρτᾶν, ἀπὸ τῶν ὄνων. οὕτως Ἀριστοφάνης.*

CCLIV.

Pollux III 146: *Ἀριστοφάνης δὲ καὶ σταδιοδρόμης εἴρηκε.* Ita codd. vulgo *σταδιοδρόμος.*

CCLV.

Photius p. 535 5: *Στάσις· οὐχ ἡ φιλονεικία, ἀλλ'*

αὐτοὶ οἱ στασιάζοντες. καλοῦσι δὲ καὶ τὰ κεφαλαιώδη σχήματα. οὕτως Ἀριστοφάνης.

CCLVI.

Pollux VII 32: Στήμονα δὲ ἐξεσμένον τὸν ἰσχνὸν καὶ λεῖον Ἀριστοφάνης λέγει.

CCLVII.

Grammaticus in Crameri Anecd. II p. 53 14: Στρεψαῖος ὁ Ἑρμῆς παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει παρὰ τὸ διεστρέφθαι τὰς ὄψεις.

CCLVIII.

Pollux VII 190: Στρογγυλοναύτας Ἀριστοφάνης λέγει.

CCLIX.

Photius p. 567 17: Τάλιδος· τῆς μελλογάμου. οὕτως Ἀριστοφάνης. Nisi cum Meinekio Quaest. sc. II legendum Σοφοκλῆς, scil. Antig. 624.

CCLX.

Etymol. M. p. 747 8. Photius p. 570 3 et Grammaticus Bachmanni I p. 382 8: Τάρρωμα· τὴν κωπηλασίαν. οὕτως Ἀριστοφάνης.

CCLXI.

Photius p. 572 4 et Grammaticus Bachmanni p. 382 20: Τάχας· τοὺς καταστοχασμούς, παρὰ τὸ τάχα. οὕτως Ἀριστοφάνης. Dixerat aliquis ad taedium usque τάχα, quem risit poeta.

CCLXII.

Pollux VII 11: Ἐφ' ὃ δὲ ἀναβαίνοντες οἱ δοῦλοι πιπράσκονται, τοῦτο τράπεζαν Ἀριστοφάνης καλεῖ.

CCLXIII.

Scholiasta Lysistrat. 1237: Τελαμῶνος] Ἀρχή τινος σκολίου Παῖ Τελαμῶνος αἰχμητά. περὶ οὗ δεδήλωται ἤδη. At in superstitibus fabulis non est facta mentio illius scolii, neque in scholiis quasi obiter hoc carmen perstringitur, itaque ad perditam aliquam comoediam refero.

CCLXIV.

Etymol. M. p. 754 34 et Photius p. 580 21: *Τετραχίζειν·* οἷον ἐπὶ τετάρτῳ μέρει τι ποιεῖν. οὕτως Ἀριστοφάνης.

CCLXV.

Photius p. 588 13: *Τίζειν·* τί λέγειν. οὕτως Ἀριστοφάνης. Dictum videtur de eo, qui semper τί interrogabat.

CCLXVI. CCLXVII.

Photius p. 589 1: *Τικτικόν·* τὸ ταῖς τικτούσαις διδόμενον φάρμακον. Ἀριστοφάνης. Fortasse ad Triphaletem pertinet. — Idem p. 598 4: *Τραγῳδεῖν·* χορεύειν. Ἀριστοφάνης. Nisi haec cum Meinekio ad Nubium vs. 1087 referenda sunt.

CCLXVIII.

Etymol. M. p. 726 52: Στειλειά· τὸ τρῆμα τοῦ πελέκεως, δι' οὗ τὸ στελεὸν ἐνείρεται, ἣν τρήμην Ἀττικοὶ λέγουσιν. Ἀριστοφάνης *Τρήμας ἔχει.*

CCLXIX.

Pollux VI 165: *Τρίκλυστος* δὲ Ἀριστοφάνης λέγει.

CCLXX.

Photius p. 607 23: *Τροχίμαλλον·* σωρὸς λίθου. οὕτως Ἀριστοφάνης.

CCLXXI.

Etymol. M. p. 775 5 et Photius p. 616 14: Ἀριστοφάνης δὲ συγκαταλέγει ξενικοῖς θεοῖς τὸν *Ὕην.* Dindorfius ad Horas refert. Meinekius Ἀπολλοφάνης coniecit.

CCLXXII.

Photius p. 626 13: *Ὑπογεγραμμένη·* ἐστιβισμένη. Ἀριστοφάνης. Adde Etymol. M. p. 782 10: Ὑπόγραμμα. τὸ Ἁρματίου ὑπόμνημα· ᾧ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφουσι, καὶ ὑπογεγραμμένη ἐστιβισμένη. Ἀριστοφάνης.

CCLXXIII.

Etymol. M. p. 782 22. Photius p. 627 19 et Suidas: *Ὑποζυγιώδης ἄνθρωπος·* ὁ μὴ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ προαι-

ρέσεως καὶ προθυμίας τι πράττων, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑτέρων κελεύσεως, ὥσπερ καὶ τὰ ὑποζύγια (**haec etiam Phrynichus Bekkeri p. 67 12**). *εἴποις δ' ἂν καὶ ὑποζυγιῶδες πρᾶγμα. Ἀριστοφάνης.*

CCLXXIV.

Photius p. 670 20: *Ὕλην· τὸ καθίζον τοῦ οἴνου ἢ τοῦ ὕδατος. οὕτως Ἀριστοφάνης.* **At recte Lobeckius ad Phrynich. p. 73** *ἰλὺν* **corrigere videtur.**

CCLXXV.

Etymol. M. p. 783 17: *Ὑπόξυλος· ὁ κίβδηλος, ὡς ὑπόχαλκος· οὕτως Ἀριστοφάνης.* **Dindorfius Menandri nomen substituit, quoniam Pollux III 56 novae comoediae poetis usum huius vocabuli tribuit; at antiquum satis verbum fuit, vid. Inscript. apud Boeckhium C. I. vol. I 139 8, aliudque exemplum apud Polemonem Athen. XI p. 472 B. Nihil igitur mirum, si Aristophanes transtulerit ad omnia, quae commenticia sunt.**

CCLXXVI.

Pollux VII 7: *Τοὺς μέντοι μὴ ἀκριβεῖς τεχνίτας φαυλουργοὺς κατὰ Ἀριστοφάνην λέγε.* Cfr. Meineke Hist. crit. p. 266.

CCLXXVII.

Etymol. M. p. 789 52 et Photius p. 643 22: *Φαίστιγγες· οἱ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐν ταῖς κνήμαις σπῖλοι. οὕτως Ἀριστοφάνης.* Piersonus ad Moer. p. 397 *φαύσιγγες* recte restituit.

CCLXXVIII.

Pollux VI 167: *Ἀριστοφάνης δέ, φιλοκηδῆ λόγον.*

CCLXXIX.

Photius p. 654 4 et Etymol. M. p. 796 4: *Φλεήσιον τὸ Φλιάσιον πεδίον. Ἀριστοφάνης.* Aristophanis nomen solus Photius servat, quod Dobraeus satis audacter refert ad sequentem glossam: *Φληνάφα, φλνάρει*, ut pertineat ad Nubb. 1477.

CCLXXX.

Etymol. M. p. 796 46: *Φνεί·* δεῖ γινώσκειν ὅτι οὐδέποτε λέξις Ἑλληνικὴ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ φ καὶ ν· τὸ γὰρ Φναίτης ὄνομα παρ' Αἰγυπτίοις βάρβαρον. τὸ δὲ φνεὶ ἐπιτετηδευμένον ἐστὶ παρὰ Ἀριστοφάνει μίμημα ὀρνέων φωνῆς. λέγουσι δέ τινες ὅτι τὸ *φνεὶ* οὐκ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ φν· οὐκ ἔστι γὰρ *φνεί* ἡ λέξις, ἀλλὰ τοφνεί, τοῦ το μὴ ὄντος ἄρθρου, ἀλλὰ μέρους τῆς λέξεως· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ μὴ εὑρίσκεσθαι αὐτὸ χωρὶς τοῦ το παρά τισι. Χοιροβοσκός. Corrupte Photius p. 651 8: *Φλιεῖ·* μιμητικὸς ἦχος τῶν γαμψωνύχων. Ἀριστοφάνης, et Suidas: *Φλίει·* μιμητικῶς φωνεῖ, ubi Meinekius corrigit μιμητικὴ φωνή. Cfr. praeterea Lucianum in Lexiph. c. 19: Οὐδ' ὅσον τοῦ γρῦ καὶ τοῦ φνεὶ φροντιοῦμεν αὐτοῦ.

CCLXXXI.

Phrynichus Bekkeri p. 71 13: *Φορτηγεῖν·* φόρτον ἄγειν. καὶ φορτηγοὺς Ἀριστοφάνης.

CCLXXXII.

Pollux X 123: Τὸ παρ' Ἀριστοφάνει *χείμαστρον.* Adde ibid. VII 61: Τὸ μέντοι χειμερινὸν ἱμάτιον *χείμαστρον* ἂν λέγοις.

CCLXXXIII.

Pollux VII 60: Τὸν δὲ *χορταῖον* (χιτῶνα) τοὺς *προπώλας* *φορεῖν* ὡς ἀγοραῖον Ἀριστοφάνης ἔφη. Ad eundem locum refero quod Pollux dicit VII 12: Ὁ δὲ τοῖς πιπράσκουσι προξενῶν προπράτωρ, ὡς Δείναρχος καὶ Ἰσαῖος, *προπώλην* δὲ Ἀριστοφάνης αὐτὸν εἶπε.

CCLXXXIV.

Moeris p. 419: *Ψίλαξ·* Ἀριστοφάνης. ψιλὸς καὶ λεῖος. Ἕλληνες. Adde Hesychium: *Ψίλακα·* ψιλόν, λεῖον.

CCLXXXV.

Photius p. 655 12: *Ψο·* ἐπὶ τοῦ σαπροῦ καὶ μὴ συναρέσκοντος· ἔστι δὲ ἀποκομματικοῦ λεξειδίου· ψόθον γὰρ

καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης. Πλέω γράσου καὶ ψοθοίου καὶ ῥύπου γε καὶ ψόθου· Αἰσχύλος Θεωροῖς. Dindorfius illa Aeschylo tribuit, probatque Dobraei coniecturam: Πλέω γράσου τε καὶ ψόθου, οἷον καὶ ῥύπου. Mihi quidem videtur legendum esse: Πλέω γράσου τε καὶ ῥύπου γε καὶ ψόθου. Ut hic Aristophanis sit versus, Aeschylus autem illud ipsum ψὸ dixerit. Quamquam etiam conieci: Πλέω γράσου τε καὶ ψοθοιοί· Καὶ ῥύπου γε καὶ ψόθου πλέων, ut alterum Aeschyli, Aristophanis sit alterum. Ψοθοιός adiectivum memorat Theognostus in Bekkeri Anecd. III p. 1432, substantiva ψοθούκη et ψοθώα Arcadius p. 100, 22. 107 6.

EPIMETRA.

I. DE PHORMIONE CROTONIATA.

II. SUPPLEMENTA SCRIPTORUM AD HISTORIAM COMICORUM SPECTANTIUM.

EPIMETRUM I.

DE PHORMIONE CROTONIATA.

Scholiasta Ven. ad Aristoph. Pac. 347: *αὐτοῦ* (Phormionis Atheniensis) *μέμνηται ὁ κωμικὸς ἐν Ἱππεῦσι καὶ Νεφέλαις καὶ Βαβυλωνίοις, Εὔπολις Ἀστρατεύτοις. ὁ δὲ δεύτερος ἦν κωφὸς, μέμνηται καὶ Στράττις. τρίτος μοιχός, Κρατῖνος Ἀταλάντῃ. τέταρτος Κροτωνιάτης ἀρχαῖος, Κρατῖνος Τροφωνίῳ. πέμπτος ἀρχαῖος Ἀθηναῖος, μετὰ Σόλωνα ἄρξας, Εὔπολις ἐν Δήμοις.* In hoc Phormionum recensu, quem propter Cratini memoriam p. 148 attigi, mirum videri possit, neglectum esse a scholiasta Phormionem eum, quem Dioscuros hospitio excepisse auctor est Plutarchus de Epicur. decr. p. 1103 A: *Σωκράτης οἰόμενος αὐτῷ τὸ δαιμόνιον διαλέγεσθαι ὑπὸ εὐμενείας, καὶ Πίνδαρος ἀκούων ὑπὸ τοῦ Πανὸς ᾄδεσθαί τι μέλος ὧν αὐτὸς ἐποίησε, μετρίως ἔχαιρεν; ἢ Φορμίων τοὺς Διοσκούρους, ἢ τὸν Ἀσκληπιὸν Σοφοκλῆς ξενίζειν αὐτός τε πειθόμενος καὶ τῶν ἄλλων οὕτως ἐχόντων διὰ τὴν γενομένην ἐπιφάνειαν;* Patria hunc fuisse Lacedaemonium ex Pausania III 16 intelligitur, qui quae de Dioscurorum hospitio tribus verbis significavit Plutarchus, copiosius explicavit. Is enim Phormionem Spartiatam affirmat in urbe Lacedaemoniorum inhabitasse dumum, quam olim tenuissent Tyndaridae, qui quum aliquando hospitum Cyrenis se venire simulantium habitu apud eum devertissent, eamque sibi cellam concedi vellent, qua olim, quum

EPIMETRUM I.

DE PHORMIONE CROTONIATA.

Scholiasta Ven. ad Aristoph. Pac. 347: αὐτοῦ (Phormionis Atheniensis) μέμνηται ὁ κωμικὸς ἐν Ἱππεῦσι καὶ Νεφέλαις καὶ Βαβυλωνίοις, Εὔπολις Ἀστρατεύτοις. ὁ δὲ δεύτερος ἦν κωφὸς, μέμνηται καὶ Στράττις. τρίτος μοιχός, Κρατῖνος Ἀταλάντῃ. τέταρτος Κροτωνιάτης ἀρχαῖος, Κρατῖνος Τροφωνίῳ. πέμπτος ἀρχαῖος Ἀθηναῖος, μετὰ Σόλωνα ἄρξας, Εὔπολις ἐν Δήμοις. In hoc Phormionum recensu, quem propter Cratini memoriam p. 148 attigi, mirum videri possit, neglectum esse a scholiasta Phormionem eum, quem Dioscuros hospitio excepisse auctor est Plutarchus de Epicur. decr. p. 1103 A: Σωκράτης οἰόμενος αὐτῷ τὸ δαιμόνιον διαλέγεσθαι ὑπὸ εὐμενείας, καὶ Πίνδαρος ἀκούων ὑπὸ τοῦ Πανὸς ᾄδεσθαί τι μέλος ὧν αὐτὸς ἐποίησε, μετρίως ἔχαιρεν; ἢ Φορμίων τοὺς Διοσκούρους, ἢ τὸν Ἀσκληπιὸν Σοφοκλῆς ξενίζειν αὐτός τε πειθόμενος καὶ τῶν ἄλλων οὕτως ἐχόντων διὰ τὴν γενομένην ἐπιφάνειαν; Patria hunc fuisse Lacedaemonium ex Pausania III 16 intelligitur, qui quae de Dioscurorum hospitio tribus verbis significavit Plutarchus, copiosius explicavit. Is enim Phormionem Spartiatam affirmat in urbe Lacedaemoniorum inhabitasse domum, quam olim tenuissent Tyndaridae, qui quum aliquando hospitum Cyrenis se venire simulantium habitu apud eum devertissent, eamque sibi cellam concedi vellent, qua olim, quum

inter mortales aetatem agerent, maxime delectati erant, ille quamlibet domus partem se ipsis lubenter concessurum dixit praeter unum illud, quod filia virgo inhabitabat, cubiculum. Postero die et virgo et omnis eius famulatus evanuerat; in cubiculo autem Tyndaridarum sigilla et silphium mensae impositum reperta sunt. Denique eundem hunc Phormionem una cum Epimenide Empedocle aliisque hominibus vaticinandi arte nobilitatis commemorat Clemens Alex. Strom. I p. 334 ed. Col.: προγνώσει δὲ καὶ Πυθαγόρας ὁ μέγας προσανεῖχεν ἀεί, Ἄβαρίς τε ὁ Ὑπερβόρειος, καὶ Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος, Ἐπιμενίδης τε ὁ Κρής, ὅστις εἰς Σπάρτην *) ἀφίκετο, καὶ Ζωροάστρης ὁ Μῆδος, Ἐμπεδοκλῆς τε ὁ Ἀκραγαντῖνος καὶ Φορμίων ὁ Λάκων. Sed fortasse iniuria culpamus scholiastae neglegentiam; valde enim vereor, ne Lacedaemonius ille Phormio non diversus fuisse existimandus sit a Phormione Crotoniata, quem in Trophonio commemoravit Cratinus, et Crotoniatarum στρατηγὸν fuisse memoriae prodit Hesychius, Φορμίων: οὗτος στρατηγὸς ἐγένετο Κροτωνιατῶν. Hunc autem eundem fuisse cum Lacedaemonio ex iis colligi posse mihi videtur, quae de eo memoriae prodidit Theopompus Chius apud Suidam III p. 624. Is Phormionem Crotoniatam tradit in praelio ad fluvium Sagram graviter vulneratum oraculi iussu Lacedaemonem se contulisse ibique ab adolescente quodam, qui eum ad coenam invitasset, inspersis vulneri hastae ramentis sanatum esse. Post coenam quum currum sibi conscendere videretur, subito Crotonem translatum suarum aedium ianuam apprehendisse. Eundem Theoxeniorum festum celebrantem a Dioscuris ad Battum, Cyrenarum regem, evocatum surrexisse de triclinio silphii caulem manibus gestantem. **) Haec igi-

*) Mirum est Spartam nominasse scriptorem, cuius loco nemo non Athenas memorari expectaverit. Neglexit Clementis locum, ni memoria fallit, Heinrichius in commentatione de Epimenide.

**) De silphio Castorum Cyrenis cultorum insigni non ex hoc tantum et Pausaniae loco constat, sed etiam ex numis Cyrenaicis, in

tur Theopompus, quae etsi in longe alio argumento versantur atque ea quae ex Pausania rettulimus, tamen, si rem diligentius contempleris, de eodem utrumque scriptorem homine loqui vix infitiaberis. De patria autem quae oboritur controversia ita componi posse videtur, ut Phormionem postea Spartae vitae domicilium posuisse ibique quod vitae reliquum erat transegisse statuamus; neque id in tanta utriusque civitatis affinitate mirandum est. V. Pausan. III 3 1. cll. Müllero Dor. I p. 126. Atque hinc factum est, ut idem homo ab aliis Crotoniata, ab aliis Lacedaemonius appellaretur. Temporis, quo vixit Phormio, hoc unum indicium habemus, quod praelio Crotoniatarum ad Sagram interfuit. Eam pugnam ad antiquiora tempora pertinere et ante Olymp. LVI accidisse probabiliter effecit Heynius Opusc. II p. 184. Ex quo intelligitur Battum, ad quem Phormionem evocatum esse Theopompus tradidit, eius nominis fuisse secundum, qui regnare coepit ante Olymp. LII. Quod autem ad Battum potissimum Phormio evocatus esse dicitur, eius rei haec fuisse videtur caussa, quod etiam Battus rerum divinarum usum habuisse existimatus est. Certe fuisse qui libros de divinatione Mopsi nomine inscriptos a Batto compositos fuisse dicerent, docet Clemens Alex. Str. I p. 333: *φασὶ δὲ τὴν Μόψου καλουμένην μαντικὴν συντάξαι τὸν Κυρηναῖον Βάττον.*

Quae ex Pausania et Theopompo rettulimus satis docent Phormionis vitam miraculis fuisse refertam. Hinc cum Epimenide et Empedocle eum coniunxit Clemens, et in Trophonio, cuius fabulae argumentum ad vatum praestigias spectabat, induxit Cratinus, quod qua ratione instituerit etsi obscurum est, haud inepte tamen, ut mihi quidem videtur, suspiceris, quosdam anonymi poetae versus eidem Cratini

---

quibus silphium stellis Dioscurorum additum conspicitur. Vide quos laudat Bernhardius apud Boeckhium ad Pindar. p. 284. Dioscurorum sacra iam a conditore Batto Cyrenas translata esse tradit schol. Pind. Pyth. V 6. Cfr Thrige de Cyren. p. 290.

fabulae assignandos et de eodem Phormione intelligendos esse. Leguntur illi apud Zonaram, infimae quidem aetatis Graeculum, sed qui haud pauca tamen ex antiquioribus grammaticis derivavit, quae apud Photium Suidam ceterosque frustra quaesiveris. Zonaras igitur Lex. II p. 1366 haec scripsit: οἱ Ἀττικοὶ μόλυβδον καὶ μολύβδινον. τὸ δὲ μολυβοῦν ἐσχάτως βάρβαρον. Φορμίων· Τρεῖς ἔφη στήσειν τρίποδας, ἔπειτ' ἔθηκεν ἕνα μολύβδινον. Κρατῖνος· Φαίνεσθαι χρυσῆν, κατ' ἀγροὺς δ' αὖθις αὖ μολυβδίνην. Latere in his comici poetae versus, ita fere scribendos:

Ὁ Φορμίων τρεῖς [ἀργυροῦς] στήσειν ἔφη
τρίποδας, ἔπειθ' ἔθηκεν ἕνα μολύβδινον,

indicavi ad Cratini fragm. p. 232. Ipsi Cratino ut adscribendos censeam *) Cratinei nominis vicinia facit, quod ad primam, an ad alteram, an denique ad utramque χρῆσιν referendum sit, libera cuique eligendi potestas est. Quis enim nescit frequentissime apud grammaticos, sive quod ipsis ita placuit sive scribarum vel epitomatorum neglegentia, auctorum nomina exemplis postposita reperiri? Quid autem sit quod Phormio tres argenteos tripodes vovisse, pro tribus illis argenteis autem unum plumbeum dedicasse dicatur, id nobis explicari nemo postulaverit. Spectat hoc fortasse ad donaria, quae Phormio, si sanitatem recuperasset, deo se oblaturum promiserit.

Sed dignus est de quo accuratius dicatur Theopompi locus, quem quoniam a Wichersio praetermissum video, hic totum adscribam:

Ἦν δὲ Κροτωνιάτης καὶ ἐν τῇ ἐπὶ Σάγρᾳ μάχῃ ἐτρώθη· δυσιάτου δ' ὄντος τοῦ τραύματος, χρησμὸν ἔλαβεν εἰς Λακεδαίμονα ἐλθεῖν· τοῦτον γὰρ αὐτοῦ ἰατρὸν ἔσε-

---

*) Alia quaedam Cratini fragmenta in superioribus neglecta suo loco, h. e. in Supplementis ultimo operis volumini adiiciendis, commemorabo. Nunc illud tantum moneo, integrum Cratini versum, ex quo vocabulum ἴμπαις attulit Pollux III 14 (Fragm. inc. CII p. 209) omisso auctoris nomine servatum esse ab Hesychio, Ἠνδρωμένη· ἀνδρὸς πεπειραμένη· Ἡ παῖς γὰρ ἴμπαις ἐστὶν ὡς ἠνδρωμένη.

σθαι, ὃς ἂν αὐτὸν πρῶτος καλέσειεν ἐπὶ δεῖπνον. ὡς οὖν ἧκεν εἰς τὴν Σπάρτην, καταβάντα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὀχήματος ἐκάλεσεν [αὐτὸν] ἐπὶ δεῖπνον νεανίσκος. δειπνήσαντα δὲ ἤρετο ἐφ' ὅ τι ἥκοι. ὡς δὲ ἤκουσε περὶ τοῦ χρησμοῦ, ἀποξύσας τοῦ δόρατος ἐπιτίθησιν. *) ὡς δὲ ἀνέλυσαν ἀπὸ τοῦ δείπνου, δοκῶν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ ἅρμα τῆς θύρας αὐτοῦ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Κρότωνι ἐπιλαμβάνεται. ἀλλὰ καὶ Θεοξένια **) αὐτοῦ ἄγοντος, ἐκάλεσαν αὐτὸν οἱ Διόσκουροι πρὸς Βάττον ἐς Κυρήνην, καὶ ἀνέστη τε ἔχων σιλφίου καυλόν. ***)

Ex Theopompi Philippicis haec desumpta esse ipse disertim indicavit Suidas; hinc prompta est coniectura, locum ex ea uberrimi multisque degressionibus referti operis parte excerptum esse, in qua Crotoniatarum cladem ad Sagram fluvium a Locrensibus acceptam descripserat. Hanc luctificam enim potentissimae civitatis cladem, in qua ornanda Theopompi ingenium vel maxime exultare poterat, non indictam praetermisisse historicum mirabilium rerum aventissimum, ex Trogi Pompeii epitomatore intelligitur, qui satis luculentam illius cladis descriptionem exhibuit lib. XX c. 2 sq. Trogum Pompeium autem totum sese ad Theopompei operis imitationem composuisse neminem fugit. Non tamen αὐτολεξεὶ Theopompi locum a Suida redditum esse, docet tota compositionis ratio, in qua Theopompeam expositionis perspicuitatem et orationis apte coagmentandae facultatem subinde desideres. Quis enim credat, ut hoc unum commemorem, ab ipso Theopompo non dilucidius explicatum fuisse, quis fuerit ille, qui medelam Phormioni attulisse dicitur, Spartanus adolescens? Quamquam diligentius in rem inquirenti non dubium videbitur, quin is unus fuerit Tyndaridarum. Ita ut statuam facit inprimis simillima alterius, quo

*) Manifestum est excidisse hic aliquid, quo vulnus sanatum esse indicabatur. **) Fortasse scribendum οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεοξένια etc. De Theoxeniis v. Boeckh. ad Pind. Ol. IX 102. Commemorari videntur etiam a Polyzelo Demotynd. Fragm. II. ***) Hic etiam aliquid ad sententiae absolutionem desideratur.

Crotoniatae in praelio illo usi sunt, imperatoris fortuna. Rem narrat Pausanias III 19: *ἐς ταύτην* (insulam Leucen dicit) *πρῶτος ἐσπλεῦσαι λέγεται Κροτωνιάτης Λεώνυμος. πολέμου γὰρ Κροτωνιάταις συνεστηκότος πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρούς, τῶν Λοκρῶν κατὰ οἰκειότητα πρὸς τοὺς Ὀπουντίους Αἴαντα τὸν Ὀϊλέως ἐς τὰς μάχας ἐπικαλουμένων, ὁ Λεώνυμος Κροτωνιάταις στρατηγῶν ἐπῄει τοῖς ἐναντίοις κατὰ τοῦτο, ᾗ προτετάχθαι σφίσιν Αἴαντα ἤκουε, τιτρώσκεται δὴ τὸ στέρνον, καὶ ἔκαμνε γὰρ ὑπὸ τοῦ τραύματος ἀφίκετο ἐς Δελφούς. ἐλθόντα δὲ ἡ Πυθία Λεώνυμον ἀπέστελλεν ἐς νῆσον τὴν Λευκήν, ἐνταῦθα εἰποῦσα αὐτῷ φανήσεσθαι τὸν Αἴαντα καὶ ἀκέσεσθαι τὸ τραῦμα.* Quibus similia tradit Conon apud Photium cod. 186 p. 13 ed. Bekk. Creditum igitur est Leonymum et vulneratum et sanatum esse ab Aiace Oilei filio. Iam Dioscuros in praelio Sagrensi non Crotoniatis, sed Locrensibus favisse constat ex testimonio Iustini lib. XX 3: *pugnantibus Locris aquila ab acie nunquam recessit, eosque tam diu circumvolavit quoad vincerent. In cornibus quoque duo iuvenes diverso a ceteris armorum habitu, eximia magnitudine, et albis equis et coccineis paludamentis pugnare visi sunt, nec ultra apparuerunt quam pugnatum est.* *) Pone igitur Phormionem vulneratum fuisse ab alterutro Tyndaridarum, et habebis plane gemellam utriusque ducis fortunam. Ambo eiusdem exercitus duces eodem in praelio grave et humana ope insanabile vulnus susceperunt, ambo ab oraculo medelae rationem expetunt, ambobus vulneris sanandi spes ostenditur ab iis qui vulnus ipsis inflixerant, Leonymus insulam Leucen adire iubetur, in qua versatur Aiacis Locrensis umbra, Phormio Spartam commigrat, Castorum sedem sanctissimam, ambo denique voti compotes facti patriae restituuntur. Plane autem confirmat hanc fabulae redintegrandae rationem ipse Theopompeae narrationis tenor et continuitas. Nonne enim quae

---

*) Dioscurorum in acie exercitus cui faverent pugnantium exempla collegit Davisius ad Cicer. N. D. II 5.

in fine de Phormionis evocatione ad Battum per Dioscuros adduntur, ἀλλὰ καὶ Θεοξένια αὐτοῦ ἄγοντος etc. aperte demonstrant, praecessisse aliquid, in quo eorundem heroum vis et potestas manifestata est? Denique ne illud quidem omittendum est, ita demum perfici et absolvi similitudinem Phormioni cum Telephi sorte manifeste intercedentem. Telephus enim ab Achille Peliaca hasta percussus cum diu ex eo vulnere laborasset, petiit ab Apolline diri cruciatus remedium. Responsum est neminem ei mederi posse nisi eandem hastam, qua vulneratus erat; et sanatus est ab Achille, eodem prorsus modo, ut de Phormione tradit Theopompus, inspersis vulneri hastae quae eum percusserat ramentis, πριστοῖσι λόγχης θέλγεται ῥινήμασιν, ut est apud Euripidem Plutarchi de audit. p. 46 f. Cfr Boeckhius ad Pindari Isthm. IV p. 518. Unum quod dubitationem facere possit hoc est, quod alias Dioscuri non singuli et seorsim, sed ambo coniunctim mortalibus sese conspiciendos praebent. Sed tamen ne illud quidem sine exemplis fuisse, docent Gallieni, Postumi et Getae nummi, quorum in aversa parte adolescens dextra equum habenis tenens, sinistra hastam gestans conspicitur, cum epigraphe CASTOR. Vide praeter Eckhelii doctr. num. Hemsterhusium ad Polluc. II p. 1027. Ac ne poterant quidem, si quid video, ambo simul Tyndaridae Phormioni in conspectum se dare. Nam quum non ambo, quippe in diversis aciei cornibus dimicantes, Crotoniatarum ducem vulnerasse videantur, consentaneum est hunc ab eo tantum, qui vulnus ei inflixisset, et hospitio exceptum et sanitati restitutum esse.

EPIMETRUM II.

SUPPLEMENTA SCRIPTORUM AD HISTORIAM COMICORUM SPECTANTIUM.

I. *ΠΕΡΙ ΚΩΜΩΙΔΙΑΣ.* *)

Κωμῳδίαι λέγονται τὰ τῶν κωμικῶν ποιήματα, ὡς τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους, Κρατίνου, Μενάνδρου καὶ τῶν ὁμοίων. εὕρηται δὲ ἡ κωμῳδία, ὡς φασίν, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. τὸ παλαιὸν ἐν ταῖς κώμαις ἀδικούμενοί τινες ὑπὸ τῶν Ἀθήνησι πολιτῶν, καὶ θέλοντες ἐλέγχειν αὐτούς, κατήεσαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ νυκτὸς καθευδόντων πάντων, παριόντες παρὰ τὰς ἀγυιὰς ἔλεγον ἀνωνύμως τὰς βλαβάς, ἃς ὑπέσχον ὑπ᾽ αὐτῶν, τοιαῦτα λέγοντες· „ἐνταῦθα μένει τις, τάδε καὶ τάδε ποιῶν τισὶ τῶν γεωργῶν, καὶ οὐ μετρίας βλάβας ἐπιφέρει αὐτοῖς.” ὥστε τοὺς γειτνιῶντας ἀκούοντας ἡμέρας γιγνομένης πρὸς ἀλλήλους λέγειν ἃ νύκτωρ παρὰ τῶν γεωργῶν ἤκουσαν. ἐπονείδιστον δὲ ἦν τοῦτο τῷ ἀδικοῦντι· ὥστε καὶ πολλάκις τῶν ἀδικούντων τὸ τοιοῦτο διορθώσεως γέγονεν αἴτιον αἰσχυνομένους τὴν ὕβριν· ὅθεν τοῖς τῆς πόλεως ἔδοξεν ἐπ᾽ ἀγαθῷ γεγονέναι τὸ ἐγχείρημα τῶν ἀγροίκων· καὶ ἀναζητήσαντες αὐτοὺς ἠνάγκασαν καὶ ἐπὶ θεά-

*) Publicavit haec, editis (Hist. crit. com. p. 538 12 — 541 19) haud paullo integriora, ex cod. Paris. Cramerus Anecd. Paris. I p. 3 sqq. Priora vix uno alterove verbo differunt ab iis quae l. l. p. 558 ex scholiasta Dionysii Thracis attuli.

τρου ταῦτα ποιεῖν. οἱ δὲ δειλιῶντες τοῦτο ποιεῖν ἐπιφανῶς τρύγα (τρυγίᾳ?) περιχρίοντες τὰς ἑαυτῶν ὄψεις, οὕτως εἰσήεσαν· ὅθεν κἀκ τούτου μᾶλλον τῶν ἀδικούντων ἐλεγχομένων ἐπὶ θεάτρου, συστολὴ τῶν ἀδικιῶν ἐγένετο. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις ἐκ τούτου μεγάλας ἀπήλαυσεν ὠφελείας, ποιητὰς ἔταξαν ἐπὶ τούτῳ κωμῳδεῖν οὓς ἂν βούλωνται ἀκωλύτως. Πρῶτον οὖν Σουσαρίων τὶς τῆς ἐμμέτρου κωμῳδίας γέγονεν ἀρχηγός· οὗ τὰ μὲν ποιήματα λήθῃ κατενεμήθη, δύο δὲ ἢ τρεῖς ἴαμβοι ἐπὶ μνήμῃ φέρονται τούτου· εἰσὶ δὲ οὗτοι·

Ἀκούετε λεώς, Σουσαρίων τάδε λέγει (sic),
υἱὸς Φιλίνου, Μεγαρόθεν, Τριποδίσκιος·
κακὸν γυναῖκες· ἀλλ᾽ ὅμως, ὦ δημόται,
οὐκ ἔστιν οἰκεῖν οἰκίας ἄνευ κακοῦ.

Ἀρχὴν οὖν λαβόντος τοῦ πράγματος, πολλοὶ γεγόνασι κωμικοὶ ἐλέγχοντες τοὺς κακῶς βιοῦντας καὶ ἀδικίαις χαίροντας. καὶ ἐντεῦθεν ὠφέλουν κοινῇ τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων. Ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν παράνομον ἐπικρατές, ὅτι τὰ χείρονα νικᾷ, τὰ δ᾽ ἀγαθὰ ταχέως ἀφίπταται, οὐ μετὰ πολὺν χρόνον οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἄρχοντες οὐ βουλόμενοι κωμῳδεῖσθαι, ἤρξαντο κωλύειν τοὺς κωμικοὺς τοῦ φανερῶς καὶ ὀνομαστὶ ἐλέγχειν τοὺς ἀδικοῦντας, ἵν᾽ ἐντεῦθεν ἀδικοῦντες μὴ ἐλέγχωνται ὑπ᾽ αὐτῶν· ὅθεν ὥσπερ αἰνιγματωδῶς καὶ οὐ φανερῶς ἠλέγχοντο ὑπὸ τῶν κωμικῶν· ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐπὶ πλέον προϊούσης τῆς κακίας ἐκωλύθησαν καὶ τοῦ αἰνιγματωδῶς κωμῳδεῖν. διὸ εἰς ξένους καὶ πτωχοὺς ἔσκωπτον, εἰς δὲ πλουσίους καὶ ἐνδόξους οὐκέτι. Διὸ καὶ τρεῖς διαφορὰς ἔδοξεν ἔχειν ἡ κωμῳδία· ἡ μὲν γὰρ καλεῖται παλαιά, ἡ ἐξ ἀρχῆς φανερῶς ἐλέγχουσα· ἡ δὲ μέση, ἡ αἰνιγματωδῶς· ἡ δὲ νέα, ἡ ἐπὶ ξένων καὶ πτωχῶν, ὡς εἴρηται. Γέγονε δὲ τῆς μὲν πρώτης κωμῳδίας ἄριστος τεχνίτης οὗτός τε ὁ Ἀριστοφάνης καὶ Εὔπολις καὶ Κρατῖνος· τῆς δὲ δευτέρας Πλάτων, οὐχ ὁ φιλόσοφος· τῆς δὲ νέας Μένανδρος.

Κωμῳδοὶ οὖν ἐκλήθησαν, ἢ ὅτι οἱ ἀπὸ τῶν κωμῶν συναγόμενοι ταῦτα ᾖδον, ὡς εἴρηται, ἢ ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τοῦ κώματος ἢ τοῦ ὕπνου (λέγεται γὰρ κῶμα ὁ ὕπνος)

ᾖδον. Ἔστι δὲ τὴν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν εἰπεῖν, οἱονεὶ τρυγῳδίαν τινὰ οὖσαν, ὅτι τρύγα (τρυγίᾳ?) χριόμενοι ἐκωμῴδουν. Ἔστι δὲ [καὶ] ἡ κωμῳδία μίμησις πράξεως καθαρωτέρας παθημάτων, συστατικὴ τοῦ βίου, διὰ γέλωτος καὶ ἡδονῆς τυπουμένη. Διαφέρει δὲ τραγῳδία κωμῳδίας, ὅτι ἡ μὲν τραγῳδία ἱστορίαν ἔχει καὶ ἐπαγγελίαν πράξεων γενομένων, κἂν ὡς ἤδη γενομένων σχηματίζῃ αὐτάς· ἡ δὲ κωμῳδία πλάσματα περιέχει βιωτικῶν πραγμάτων· καὶ ὅτι τῇ μὲν τραγῳδίᾳ σκοπὸς τὸ εἰς θρῆνον κινῆσαι τοὺς ακροατάς, τῆς δὲ κωμῳδίας εἰς γέλωτα. καὶ πάλιν καθ' ἑτέραν διαίρεσιν, τῆς κωμῳδίας τὸ μέν ἐστιν ἀρχαῖον, τὸ δὲ νέον, τὸ δὲ μέσον. *) διαφέρει οὖν τῆς νέας ἡ παλαιὰ κωμῳδίᾳ χρόνῳ, διαλέκτῳ, ὕλῃ, μέτρῳ, διασκευῇ. χρόνῳ μέν, καθὰ ἡ μὲν νέα ἐπὶ Ἀλεξάνδρου ἦν, ἡ δὲ παλαιὰ ἐπὶ τῶν Πελοποννησιακῶν εἶχε τὴν ἀκμήν. διαλέκτῳ δέ, καθὸ ἡ μὲν νέα τὸ σαφέστερον ἔσχε, τῇ νέᾳ κεχρημένη Ἀτθίδι, ἡ δὲ παλαιὰ τὸ δεινὸν καὶ ὑψηλὸν τοῦ λόγου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπιτηδεύουσα λέξεις τινάς. ὕλῃ δέ **), καθὸ ἡ μὲν νέα τῷ ἰαμβικῷ μέτρῳ ἐπὶ πλεῖστον χρῆται, σπανίως δὲ καὶ ἑτέροις μέτροις, τῇ δὲ παλαιᾷ πολυμετρία τὸ σπουδαζόμενον. διασκευῇ δέ, ὅτι ἐν μὲν τῇ νέᾳ χορῶν οὐκ ἔδει, ἐν ἐκείνῃ δὲ μάλιστα. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ παλαιὰ ἑαυτῆς διαφέρει· καὶ γὰρ οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ πρῶτον συστησάμενοι τὸ ἐπιτήδευμα τῆς κωμῳδίας — ἦσαν δὲ οἱ περὶ Σουσαρίωνα ***) — πρόσωπα ἀτάκτως ****) εἰσῆγον, καὶ γέλως ἦν μόνως τὸ κατασκευαζόμενον. Ἐπιγενόμενος δὲ Κρατῖνος κατέστησεν μὲν πρῶτον τὰ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ πρόσωπα μέχρι τριῶν, στήσας τὴν ἀταξίαν, καὶ τῷ χαρίεντι τῆς κωμῳδίας τὸ ὠφέλιμον προσέθηκε, τοὺς κακῶς πράσσοντας διαβάλλων, καὶ ὥσπερ δημοσίᾳ μάστιγι τῇ κωμῳδίᾳ κολάζων. ἀλλ' ἔτι μὲν καὶ οὗτος τῆς ἀρχαιότητος μετεῖχε καὶ ἠρέμα πως τῆς ἀταξίας. ὁ μέντοι γε Ἀριστοφάνης μεθο-

*) Vide quae ad editum Anonymum monui p. 539. **) Vide quae dixi l. l. ***) Editus Σαννυρίωνα, pro quo Σουσαρίωνα scribendum esse docui. ****) Cod. εὐτάκτως.

δεύσας τεχνικώτερον τὴν κωμῳδίαν, ἐν ταύτῃ διέλαμψεν ἐν ἅπασιν ἐπίσημος φανείς.

Ὁ δέ γε γέλως τῆς κωμῳδίας ἔκ τε λέξεων καὶ πραγμάτων ἔχει τὴν σύστασιν· ἐκ μὲν τῶν λέξεων κατὰ τρόπους ἑπτά. πρῶτον καθ᾽ ὁμωνυμίαν, ὡς τὸ διαφορούμενον. *) σημαίνει γὰρ τό τε διαφόροις οὖσι καὶ ἐπικερδέσι. δεύτερον κατὰ συνωνυμίαν, ὡς τὸ Ἥκω τε καὶ κατέρχομαι· ταὐτὸν γάρ. τρίτον κατὰ ἀδολεσχίαν, ὡς ὅταν τις τῷ αὐτῷ ὀνόματι πολλάκις χρήσαιτο. τέταρτον κατὰ παρωνυμίαν, ὡς ὅταν τῷ κυρίῳ ἔξωθέν τι κατάθηται **), ὡς τὸ μίμαξ ***) καλοῦμαι Μίδας. πέμπτον καθ᾽ ὑποκορισμόν, ὡς τὸ Σωκρατίδιον, Εὐριπίδιον. ἕκτον κατ᾽ ἐναλλαγὴν, ὡς τὸ ὦ Βδεῦ δέσποτα, ἀντὶ τοῦ ὦ Ζεῦ. ἕβδομον κατὰ σχῆμα λέξεως· τοῦτο δὲ ἢ φωνῇ †) γίνεται ἢ τοῖς ὁμογενέσιν. ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων κατὰ τρόπους δύο, πρῶτον κατὰ ἀπάτην, ὡς Στρεψιάδης πεισθεὶς ἀληθεῖς εἶναι τοὺς περὶ ψυχῆς λόγους· δεύτερον καθ᾽ ὁμοίωσιν· ἡ δὲ ὁμοίωσις εἰς δύο τέμνεται, ἢ εἰς τὸ βέλτιον, ὡς ὁ Ξανθίας εἰς Ἡρακλῆ, ἢ εἰς τὸ χεῖρον, ὡς ὁ Διονύσιος εἰς Ξανθίαν ††).

Ἰστέον ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς καὶ Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου προτραπέντες τὰς σκηνικὰς διώρθωσαν βίβλους, Λυκόφρων μὲν τὰς τῆς κωμῳδίας, Ἀλέξανδρος δὲ τὰς τῆς τραγῳδίας, ἀλλὰ δὴ καὶ

*) Editus διαφορούμενος. Ven. διαφορουμένοις. Idque verum esse docent sequentia. Hoc enim dicit, διαφορούμενα significare et διάφορα ὄντα, *quae diversa sunt* vel *hostilia*, et ἐπικερδῆ *utilia*, quo sensu alias διαφέροντα usurpari constat. Praeterea editus post διαφορούμενος vel διαφορουμένοις addit οἷον τὸ μέτρον, reliquis σημαίνει — ἐπικερδέσι omissis. Verba οἷον τὸ μέτρον etsi corrupta sunt, hoc tamen intelligitur non grammatici esse, sed poetae, ex quo διαφορουμένοις allatum est.

**) Recte editus ἔξωθέν τις ἅπτηται, modo pro τις scribatur τι.

***) Editus μώμαξ (non μῶμαξ ut in mea editione impressum est), Laur. μώξ. Verum fortasse est μῖμαξ.

†) Editus σχῆμα λέξεως τούτῳ ἡ φωνή. Ad verum ducere poterat scriptura Ven. τοῦτο.

††) Cod. Ἡρακλῇ. Correxit ex edito Anonymo Cramerus.

τὰς σατυρικάς. Ὁ γὰρ Πτολεμαῖος φιλολογώτατος ὢν διὰ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως καὶ ἑτέρων ἐλλογίμων ἀνδρῶν δαπάναις βασιλικαῖς ἁπανταχόθεν τὰς βίβλους εἰς Ἀλεξάνδρειαν συνήθροισεν, καὶ δυσὶ βιβλιοθήκαις ταύτας ἐπέθετο, ὧν τῆς ἐκτὸς μὲν ἀριθμὸς τετρακισμύριαι δισχίλιαι ὀκτακόσιαι, τῆς δὲ τῶν ἀνακτόρων ἐντὸς συμμιγῶν μὲν βίβλων ἀριθμὸς τεσσαράκοντα μυριάδες, ἀμιγῶν δὲ καὶ ἁπλῶν μυριάδες ἐννέα· ὧν τοὺς πίνακας ὕστερον Καλλίμαχος ἐπεγράψατο Ἐρατοσθένει δὲ ἡλικιώτῃ Καλλιμάχου παρὰ τοῦ βασιλέως τὸ τοιοῦτον ἐνεπιστεύθη βιβλιοφυλάκιον. Τὰ δὲ συνηθροισμένα βιβλία οὐχ Ἑλλήνων μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐθνῶν· ἦσαν δὲ καὶ τῶν Ἑβραίων αὐτῶν. Τὰς δὴ οὖν τῶν ἄλλων ἐθνῶν σοφοῖς ἀνδράσι τήν τε οἰκείαν φωνὴν τήν τε τῶν Ἑλλήνων καλῶς εἰδόσι τὰς ἐξ ἑκάστου ἐγχειρίσας, οὕτως ἑρμηνευθῆναι αὐτὰς πεποίηκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνήν. Τὰς δὲ σκηνικὰς Ἀλέξανδρός τε, ὡς ἔφθην εἰπών, καὶ Λυκόφρων διωρθώσαντο. καί τοι τὰς Ὁμηρικὰς ἑβδομήκοντα δύο γραμματικοὶ ἐπὶ Πεισιστράτου τοῦ Ἀθηναίων τυράννου διέθηκαν οὑτωσὶ σποράδην οὔσας τὸ πρίν. Ἐπεκρίθησαν δὲ κατ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὑπ᾽ Ἀριστάρχου καὶ Ζηνοδότου, ἄλλων ὄντων τούτων τῶν ἐπὶ Πτολεμαίου διορθωσάντων. οἱ δὲ τέσσαρσί τισι τῶν ἐπὶ Πεισιστράτου διόρθωσιν ἀναφέρουσιν, Ὀρφεῖ Κροτωνιάτῃ, Ζωπύρῳ Ἡρακλεώτῃ, Ὀνομακρίτῳ Ἀθηναίῳ καὶ καγ ἐπὶ κογκυλω.*) Ὕστερον δὲ ταύτας ἁπάσας σκηνικάς τε καὶ ποιητικὰς πλεῖστον ἐξηγήσαντο Δίδυμος, Τρύφων, Ἀπολλώνιος, Ἡρωδιανός, Πτολεμαῖος Ἀσκαλωνίτης, καὶ οἱ φιλόσοφοι, Πορφύριος, Πλούταρχος καὶ Πρόκλος, ὡς καὶ πρὸ αὐτῶν πάντων Ἀριστοτέλης.

---

*) Adnotante Cramero, in margine eadem manu scriptum, sed interiore libri margine ita a bibliopego inclusum, ut difficile sit verba legere, νοδα σω τικλην κορ λιωνι. In quibus Ben. Hase v. cl. acute suspicatus est latere Ἀθηνοδώρῳ ἐπίκλην Κορδυλίωνι.

Ἔτι ἰστέον ὅτι καὶ πρώτη κωμῳδία, ἧς τὰ σκώμματα φανερὰ κατὰ πάντων ἦσαν πολιτῶν, μετ' Εὐπόλιδος *) διήρκεσεν. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς εἰς Ἀλκιβιάδην ὕβρισεν ὄντα τότε στρατηγὸν καὶ διελοιδορήσατο αὐτῷ, ὢν τότε Ἀλκιβιάδης ἐμπαράσκευος πρὸς πόλεμον ὡς ναυμαχίας προσδοκωμένης, κελεύει τοῖς στρατιώταις συλλαβεῖν αὐτόν· οἱ δὲ συλλαμβάνοντες αὐτόν, ὡς μέν τινες φασίν, παντελῶς ἀπέπνιξαν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δὲ ἄλλοι, δεδεμένον αὐτὸν σχοίνῳ ἀνῆγόν τε καὶ κατῆγον εἰς τὴν θάλασσαν· οὐ μέντοι καὶ ἀπέπνιξαν παντελῶς, τοῦ Ἀλκιβιάδου λέγοντος „βάπτε με σὺ θυμέλαις, ἐγὼ δέ σε ἁλμυροῖς ὕδασι κατακλύσω." **) καὶ οὕτω δὴ ἢ διαφθαρέντος τοῖς κύμασι παντελῶς ἢ καὶ περισωθέντος, ψήφισμα ἔθετο Ἀλκιβιάδης μηκέτι φανερῶς ἀλλὰ συμβολικῶς κωμῳδεῖν. Τότε δὴ αὐτός τε Εὔπολις καὶ Κρατῖνος καὶ Φερεκράτης καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸς τὰ συμβολικῶς μετεχειρίσατο σκώμματα, ἣ δὴ δευτέρα κωμῳδία ἐλέγετο, μέχρις οὗ μηδὲ συμβολικῶς ἐθελόντων τῶν πολιτῶν σκώπτεσθαι, εἰς δούλους μόνους καὶ ξένους ἔσκωπτον, ἣ δὴ τρίτη ἦν κωμῳδία, αὐξηθεῖσα ἐπὶ Μενάνδρου καὶ Φιλήμονος.

Ἴδιον δὲ κωμῳδίας μὲν τὸ μεμιγμένον ἔχειν τοῖς σκώμμασι γέλωτα, τραγῳδίας δὲ πένθη καὶ συμφοράς· σατυρικῆς δὲ οὐ τὸ ἀπὸ πένθους εἰς χαρὰς ἀπαντᾶν, ὡς ὁ Εὐριπίδου Ὀρέστης καὶ Ἄλκηστις καὶ ἡ Σοφοκλέους Ἠλέκτρα, ἐκ μέρους, ὥσπερ τινὲς φασίν, ἀλλ' ἀμιγῆ καὶ χαρίεντα καὶ θυμελικὸν ἔχει γέλωτα· οἷον, „Ἡρακλῆς πραθεὶς τῷ „Συλεῖ ὡς γεωργὸς δοῦλος ἔσταλται εἰς τὸν ἀγρὸν τὸν ἀμ„πελῶνα ἐργάσασθαι, ἀνισπακὼς δὲ δικέλλῃ προρρίζους „τὰς ἀμπέλους νωτοφορήσας τε αὐτὰς εἰς τὰ οἴκημα γεωρ-

---

*) Fortasse μέχρι Εὐπόλιδος.

**) V. Hist. crit. p. 119, ubi quod attuli ex scholiasta Aristidis epigramma, nunc ita scribendum puto:

Βάπτε σύ μ' ἐν θυμέλῃσιν, ἐγὼ δέ σε κύμασι πόντου
βαπτίζων ὀλέσω νάμασι πικροτέροις.

„γοῦ τοῦ ἀγροῦ, ἄρτους τε μεγάλους ἐποίησε, καὶ τὸν κρείττω „τῶν βοῶν θύσας, καὶ τὸν πιθεῶνα διαρρήξας, καὶ τὸν „κάλλιστον πίθον ἀποπωμάσας, τὰς θύρας τε ὡς τράπε„ζαν θεὶς ἤσθιέ τε καὶ ἔπινεν ᾄδων, καὶ τῷ προεστῶτι δὲ „τοῦ ἀγροῦ δριμὺ ἐνορῶν φέρειν ἐκέλευεν ὡραῖά τε καὶ „πλακοῦντας, καὶ τέλος ὅλον ποταμὸν πρὸς τὴν ἔπαυλιν „τρέψας τὰ πάντα κατέκλυσεν.” Ἔστι δὲ τὸ τοιοῦτον Εὐριπίδου δρᾶμα· τοιαῦτα δέ εἰσι τὰ σατυρικὰ δράματα. τέλος δὲ τραγῳδίας μὲν λύειν τὸν βίον, κωμῳδίας δὲ συνιστᾶν αὐτόν, σατυρικῆς δὲ τοιούτοις θυμελικοῖς χαριεντισμοῖς καθηδύνειν αὐτόν. Λυρικοὶ δέ, οἱ καὶ κυκλικοὶ καὶ διθύραμβοι, ἢ ἀθλητὰς ἀγῶσι νικῶντας ἐπῄνουν, ἢ τὸν Διόνυσον ὕμνουν, ἢ ἑτέρους θεούς.

Ἔτι ἰστέον ὅτι κατὰ Διονύσιον *) καὶ Κράτητα **) καὶ Εὐκλείδην ***) μέρη κωμῳδίας εἰσὶ τέσσαρα, πρόλογος, μέλος χοροῦ, ἐπεισόδιον καὶ ἔξοδος. καὶ πρόλογος μέν ἐστι τὸ μέχρι τοῦ χοροῦ λεγομένη ῥῆσις. μέλος καλεῖται χοροῦ. ἐπεισόδιον δέ ἐστι μέρος †) μεταξὺ μελῶν καὶ ῥήσεων δύο χοροῦ. ἔξοδος δέ ἐστιν ἡ πρὸς τῷ τέλει τοῦ χοροῦ ῥῆσις. μέρη δὲ παραβάσεως ἑπτά· ἑπτάκις γὰρ ὁ χορὸς ὠρχεῖτο, ἐπειδὰν ††) εἰς τὴν ὀρχήστραν εἰσήρχετο, ἣν δὴ καὶ λογεῖον καλοῦσιν. Ἡ μὲν οὖν πρώτη ὄρχησις κομμάτιον ἐλέγετο, ἡ δὲ δευτέρα παράβασις ὁμωνύμως τῷ γένει ἐκαλεῖτο· καὶ γὰρ τὸ ὅλον τοῦτο ἑπτάστροφον σχῆμα

---

*) Διονύσιον] In libro cui index erat ἱστορία μουσική, quode vide Hist. crit. com. p. 16 et 608.

**) Κράτητα] Non dubito quin Pergamenus intelligendus sit. Vid. Hist. crit. p. 13.

***) Εὐκλείδην] Freqnens huius Euclidis memoria in tractatu Tzetzae de poesi tragica. V. Crameri Anecd. Oxon. III p. 343, 8. 344, 12 aliisque locis. Cfr O. Müller Mus. Rhen. 1836 p. 358.

†) μέρος scripsi pro μέλος. De episodio quae hoc loco traduntur, si Dionysio Cratete et Euclide auctoribus tradita sunt, apertum est iniuria me supra ad Metagenis fragm. p. 756 *episodium* ea qua hoc loco definitur notione non nisi de tragoediis dici existimasse.

††) Legebatur ὠρχεῖτο. ἐπειδὰν δὲ εἰς τὴν etc.

παράβασις ἐκαλεῖτο· ἡ δὲ τρίτη μακρόν *)· ἡ δὲ τετάρτη ᾠδὴ καὶ στροφή· ἡ δὲ πέμπτη ἐπίρρημα· ἡ δὲ ἕκτη ἀντῳδὴ καὶ ἀντίστροφος· ἡ δὲ ἑβδόμη ἀντεπίρρημα. Εἰσελθὼν οὖν ὁ χορὸς εἰς τὴν ὀρχήστραν μέτροις τισὶ διελέγετο τοῖς ὑποκριταῖς καὶ πρὸς τὴν σκηνὴν ἑώρα τῆς κωμῳδίας. ἂν οὖν ὡς ἐκ πόλεως ἐβάδιζε πρὸς τὸ θέατρον, διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀψῖδος ἔβαινεν, ἂν δ᾽ ὡς ἀπ᾽ ἀγροῦ, διὰ τῆς δεξιᾶς, τετραγωνιζόμενός τι ὁ χορὸς πρὸς μόνους τοὺς ὑποκριτάς· ἀπελθόντων δὲ τῶν ὑποκριτῶν, πρὸς ἀμφότερα τὰ μέρη τοῦ δήμου ὁρῶν ἐκ τετραμέτρου δεκαὲξ στίχους ἀναπαίστους ἐφθέγγετο, καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο στροφή· εἶτα ἑτέρους τοιούτους ἐφθέγγετο, καὶ ἐκαλεῖτο ἀντίστροφος, ἅπερ ἀμφότερα οἱ παλαιοὶ ἐπίρρημα ἔλεγον· ὅλη δὲ ἡ πρόσοδος τοῦ χοροῦ ἐκαλεῖτο παράβασις. Συμβαίνει δὲ τὸ ἐπίρρημα πέντε σημαίνειν, αὐτό τε τὸ οἰκεῖον σημαινόμενον, καὶ τὴν στροφὴν καὶ ἀντίστροφον καὶ ᾠδὴν καὶ ἀντῳδήν, ἐπεὶ [δὲ] ἡ μὲν στροφὴ τὴν ᾠδὴν σημαίνει, ἡ δὲ ἀντίστροφος τὴν ἀντῳδήν. Γένοιτο δ᾽ ἂν σαφεστέρα ἡ τῶν τοιούτων διδασκαλία ὧδέ πως. ἐν ἐαρινῷ καιρῷ πολυτελέσι δαπάναις κατεσκευάζετο ἡ σκηνὴ τριωρόφοις οἰκοδομήμασι, πεποικιλμένη παραπετάσμασι καὶ ὀθόναις λευκαῖς καὶ μελαίναις, βύρσαις τε παταγούσαις καὶ χειροτινάκτῳ πυρί, ὀρύγμασί τε καταγείοις καὶ ὑπογαίοις, καὶ ὑδάτων δεξαμεναῖς εἰς τύπον θαλάσσης, ταρτάρου, ᾅδου, κεραυνῶν καὶ βροντῶν, γῆς καὶ νυκτός, οὐρανοῦ, ἡμέρας καὶ ἀνακτόρων, καὶ πάντων ἁπλῶς· αὐλάς τε οὐ μικρὰς εἶχεν ἐξειργασμένας καὶ ἀψῖδας εἰς τύπον ὀρῶν. Διὰ μὲν οὖν ἀριστερᾶς ἀψῖδος ἐχώρουν, εἰ ὡς ἐκ πόλεως ἦσαν ὁδεύοντες ὡς πρὸς ἀγροὺς ἢ θέατρα, ἂν δὲ πρὸς πόλιν ὡς ἐκ θεάτρου ἢ ἀπ᾽ ἀγροῦ, διὰ δεξιᾶς. τοιαύτη μὲν ἡ τῆς σκηνῆς ἐργασία.

Τὰ σκηνικὰ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῆς καλούμενα δράματα καὶ πρακτικῶς ἐτελεῖτο καὶ λογικῶς· σύστασις δὲ τούτων ὑπῆρχε τὰ τῶν ὑποκριτῶν πρόσωπα. ταῦτα δὲ τοῖς μὲν τραγικοῖς καὶ σατυρικοῖς ἀνὰ δεκαὲξ ἦσαν· ὁ κωμικὸς δὲ εἶχεν εἴκοσι

---

*) μακρὰν scripsi pro μικρόν.

τέσσαρα· ἃ δὴ πρόσωπα ὑποκριτικὰ τῶν τριῶν σκηνικῶν ποιημάτων, τὰ οἰκεῖα τῷ καθ' ἐνὶ αὐτῶν καὶ οἰκείῳ ἠθροισμένα δρῶντα, ὁ χορὸς ἐκαλεῖτο. Διαιρεθεὶς δὲ ὁ χορὸς εἰς τμήματα δύο, ἡμιχόρια ὠνομάζετο, παραχρηστικῶς δὲ καὶ χορός· εἰ δὲ καθ' ἕνα ἐτέμνετο, ὑποκριταὶ ἐκαλοῦντο κοινῷ ὀνόματι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μιᾷ κλήσει περιειλῆφθαι, ὡς ὁ χορὸς καὶ τὰ ἡμιχόρια. Διαιροῦνται γὰρ τὰ μερικὰ ταῦτα εἰς πολλά, εἰς προλογίζοντας, εἰς ἀγγέλους, εἰς ἐξαγγέλους, εἰς κατασκόπους, εἰς φύλακας, εἰς ἥρωας, εἰς θεούς, καὶ εἰς ἄλλα μύρια.

Τούτων οὖν προσώπων τὸ ὅλον ἄθροισμα, ὃ καὶ χορὸς ἐκαλεῖτο, εἰσελθὸν εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἣν ἔφασαν καὶ λογεῖον (ἐκαλεῖτο δὲ ἡ εἰσέλευσις εἴσοδος, καὶ ἐπήλυσις, καὶ ἐπίβασις, καὶ πάροδος, καὶ παράβασις), εἰσελθὸν οὖν καὶ παραβὰν εἰς τὴν ὀρχήστραν πρὸς τοὺς ὑποκριτὰς τὸν λόγον ποιούμενον, τὸ πρόσωπον βλέπον εἶχε πρὸς τὴν σκηνήν· ἐξελθόντων δὲ τῶν ὑποκριτῶν, πρὸς τὸ τοῦ δήμου μέρος ἐστρέφετο ἢ τὸ δεξιὸν ἢ τὸ ἀριστερόν· καὶ πάλιν ἀντεστρέφετο πρὸς τὸ ἕτερον καὶ ἔλεγέ τι ἑκατέροις τοῖς μέρεσι· εἶτα ἐξήρχετο, καὶ τέλος τὸ δρᾶμα ἐλάμβανεν. Ταῦτα μὲν οὖν ἦσαν πρακτικὰ τέσσαρα μέρη τοῦ δράματος, παράβασις, στροφή, ἀντίστροφος καὶ ἔξοδος. καὶ λογικὰ δὲ μέρη αὐτῆς τέσσαρα, ἀντὶ παραβάσεως ἤγουν πρώτης βάσεως πρόλογος, ἀντὶ δὲ στροφῆς καὶ ἀντιστρόφου ᾠδὴ καὶ ἀντῳδή, ἐπίρρημα καὶ ἀντεπίρρημα, ἀντὶ δὲ ἐξόδου ᾠδὴ καὶ ῥῆμα ἐξιτήριον· ταῦτα μὲν τὰ τέσσαρα μέρη πρακτικὰ καὶ λογικὰ τῶν δραματικῶν ποιημάτων ὑπῆρχε. Τῶν δὲ λυρικῶν συγγραμμάτων τρία ἦσαν τὰ μέρη, στροφή, ἀντίστροφος, καὶ ἔξοδος ἢ ἐξέλευσις, πρακτικά· λογικὰ δέ, ᾠδὴ ἀντῳδὴ καὶ ἐπῳδός. ἡ οὖν ἀντῳδὴ τῇ ᾠδῇ ἰσαρίθμους ἔχει στίχους, καὶ τοῖς αὐτοῖς μέτροις ἑκατέρα χρῆται· ὁ δὲ ἐπῳδὸς διάφορα ἐκείνων ἔχει καὶ τῷ ἀριθμῷ καὶ τῇ ποιότητι οὐδαμοῦ. Ἐφθέγγοντο δὲ καὶ οἱ λυρικοὶ πρὸς ἑκάτερα μέρη τοῦ δήμου ὁρῶντες, πρῶτον μὲν τὴν ᾠδήν, εἶτα τὴν ἀντῳδήν, ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τοῦ ἐπῳδοῦ ἤγουν ὑστερῳδήν τε καὶ ἐπίλογον, εἰς εὐχὰς τὸ πλεῖστον αὐτῶν περι-

κλείοντες. προοίμιον δὲ τούτοις οὐκ ἦν ὡς ἐκείνοις, ὅτι ἅμα τῷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ θέατρον πρὸς τὸν δῆμον στραφέντες ἅμα τὸ αὐτὸ ἔλεγον καὶ στροφὴν καὶ προοίμιον.

II. SCHOLION PLAUTINUM. *)

EX CAECIO **) IN COMMENTO COMOEDIARUM ARISTOPHANIS IN PLUTO, QUAM POSSUMUS OPULENTIAM NUNCUPARE.

Alexander Aetolus et Lycophron Chalcidensis et Zenodotus Ephesius ***) impulsu regis Ptolemaei philadelphi cognomento, qui mirum in modum favebat ingeniis et famae doctorum hominum, graecae artis poeticos libros in unum collegerunt et in ordinem redegerunt, Alexander tragoedias, Lycophron comoedias, Zenodotus vero Homeri poemata et reliquorum illustrium poetarum. Nam rex ille philosophis affertissimus †) et caeteris omnibus autoribus claris, disquisitis impensa regiae munificentiae ubique terrarum quantum valuit voluminibus opera Demetrii Phaleri et LXX ††) senum duas bibliothecas fecit, alteram extra Regiam, alteram autem in Regia. In exteriore autem fuerunt milia voluminum quadraginta duo et octingenta. In Regiae autem bibliotheca voluminum quidem commixtorum volumina quadraginta milia, simplicium autem et digestorum milia nona-

*) Edidit primus integrum Fr. Ritschelius in libro de bibliothecis Alexandrinis Vratisl. 1838. postea Cramerus Anecd. Par. I p. 12 et Dindorfius schol. Arist. III p. 394.

**) H. e. Tzetza, ut primus monuit G. Dindorfius. Vid. Hist. crit. p. 9. Frustra, ut mihi quidem videtur, repugnat Cramerus. Nec tamen ideo totum illum, ex quo haec latine conversa sunt, de Comoedia tractatum eidem auctori adscripserim, quamquam negari non potest multa in eo inesse Tzetzae stupore dignissima.

***) Codex *Ephestius.*

†) Dindorfius probabiliter *affectissimus.*

††) *et LXX* Bernhardius Annal. crit. Berol. 1838 p. 828. Codex *phzka.*

ginta, sicuti refert Callimacus aulicus Regius bibliothecarius, qui etiam singulis voluminibus titulos inscripsit. Fuit praeterea qui idem asseveret Eratosthenes non ita multo post eiusdem custos bibliothecae. haec autem fuerunt omnium gentium ad linguarum quae habere potuit docta volumina, quae summa diligentia Rex ille in suam linguam fecit ab optimis interpretibus converti. Ceterum Pisistratus sparsam prius Homeri poesim ante Ptolemaeum philadelphum annis ducentis et eo etiam amplius sollerti cura in ea quae nunc extant redegit volumina, usus ad hoc opus divinum industria celeberrimorum et eruditissimorum hominum, videlicet Concyli *), Onomacriti Atheniensis, Zopyri Heracleotae et Orphei Crotoniatae. nam carptim prius Homerus et non nisi difficillime legebatur. Quin etiam post Pisistrati curam et Ptolemaei diligentiam Aristarchus adhuc exactius in Homeri elimandam collectionem vigilavit. Heliodorus multa aliter **) nugatur, quae longo convicio Caccius reprehendit. Nam ab LXXII doctis ***) viris a Pisistrato huic negotio praepositis dicit Homerum ita fuisse compositum, qui quidem Zenodoti et Aristarchi industriam omnibus praelatam comprobarint, quod constat fuisse falsissimum †), quippe quum inter Pisistratum et Zenodotum fuerint anni supra ducentos, Aristarchus autem CXL ††) annis minor fuerit ipso et Zenodoto atque Ptolemaeo.

*) Vide supra p. 1238.

**) Bernhardius *alia nugatur*. In graecis fuisse videtur ἄλλως φλυαρεῖ.

***) ab LXXII doctis] Ita Bernhardius, cuius coniectura nunc confirmatur iis quae supra allata sunt. Codex *ol' LXXII duobus*.

†) Quam opinionem graviter hoc loco reprehendit Tzetza, eam ipse sequitur in Exegesi in Iliadem, prius, ut videtur, scripta, p. 45. 46 et 125. quos locos indicavit Bernhardius. *Dindorfius*.

††) CXL] Ita Bernhardius. Codex *quattuor*.

III. *ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ*

ΣΤΙΧΟΙ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΠΟΙΗΤΩΝ. *)

Ποιητικῶν μέλλουσιν ἄρχεσθαι λόγων
χρεὼν διδάσκειν πρῶτα τὰς διαιρέσεις·
οὕτω γὰρ εὐσύνοπτον ἔσται τοῖς νέοις
καὶ δὴ τὸ λοιπὸν ἐγκαταρκτέον λέγειν.
ποιητικὸν γίνωσκε σὺ γένος, νέε,
πολλὰς τομὰς φέρον τε καὶ διαιρέσεις·
τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν λυρικὴν κλῆσιν φέρει,
ἄλλο τραγικήν, κωμικήν, μονῳδίαν,
καὶ σατυρικὸν καὶ διθύραμβον πάλιν·
ἰαμβογραφία τε τούτοις συντρέχει,
ποιητικόν τε πᾶν ἀνώνυμον γένος.
καὶ δὴ τὸ πᾶν γνώρισμα σαφηνιστέον.
τῶν λυρικῶν γνώρισμα πρῶτον ἡ λύρα·
πρὸς γὰρ λύραν ἔμελπον αὐτοὶ τὰ μέλη·
εἶχον δὲ πεντήκοντα τοὺς χοροστάτας,
καὶ βοῦς τὸ δῶρον κυκλικῶς ἑστηκότων·
ὅθενπερ αὐτούς τις καλεῖ ταυροφάγους
τοῦ λυρικοῦ κύκλου δὲ σύστημα τόδε·
Κόριννα, Σαπφώ, Πίνδαρος, Βακχυλίδης,
Ἀνακρέων, Ἴβυκος, Ἀλκμάν, Ἀλκαῖος,
Στησίχορός τε καὶ Σιμωνίδης ἅμα,
δεκὰς ἀρίστη παντελὴς πληρεστάτη.
τὴν τραγικὴν μάνθανε καὶ κωμῳδίαν.

---

*) Ediderunt haec Duebnerus in Mus. Rhen. 1835 p. 393 et Cramerus Anecd. Oxon. III p. 334 sqq. hic duobus codd. (Barocc. et Meerm.) Duebnerus uno (Paris.) usus. Lectionis diversitatem annotavi non nisi potiorem.

Vs. 5 Par. *ποιητικὴν γίνωσκε σύ, γένος νέε.* — Vs. 6 Barocc. et Par. *φέρων.* — Vs. 17 scholion Paris. *Κρατῖνος ὁ κωμικός.* Ib. *ταυροφάγους* scripsi pro *ταυροσφάγους.* Vid. Hist. com. crit. p. 52. — Vs. 23 Par. *τὴν φαλλικὴν* pro *τὴν τραγικήν.*

ἄμφω πρὸς ὠφέλειαν εὕρηνται βίου·
τὴν δ' εὕρεσιν μάνθανε πῶς ἐφεῦ
πένητες ἄνδρες αττικοὶ γῆς ἐργάτ
ἀδικίας πάσχοντες ἐν γεωργίαις
ἐξ ἀττικῶν μὲν εὐγενῶν δὲ τ
ἀντιλέγειν δὲ μὴ σθένοντες
συνεργὸν ἐξεύραντο τὸν ν ὅδοις
κώμαις γὰρ αὐτοὶ ταῖς στ χρόνον
κῶμα κατ' αὐτὸ καὶ γλ βας
περιτρέχοντες καὶ λέγο μέγαν,
θόρυβον εἰργάσαντο ον
ὡς ἡλίου τρέχοντος ἐς αἰτίους,
ζητεῖν, ἐρευνᾶν πα οντας τὰς βλάβας.
καὶ τοὺς γεωργοὺς ῆς ἐργάται,
ἐπεὶ δ' ἐφευρέθ ρουσία
ᾔτησεν αὐτοὺς ἐ πότοις Διονύσου
κώμοις παρ' α καὶ τοῖς χωρίοις
τελουμένοις κώ ἔλεξαν ἐννύχως·
βλάβας κατει ἅμα καὶ δεδοικότες
οἱ δ' αὖ θέλ ες αὐτῶν τὰς θέας
τρυγὶ καταχ ποτ ὡς πρὶν τὰς βλάβας.
ἀγνωστοφαν σε τὸ πρᾶγμα πόσους,
ἐπεὶ δ' ἐσ σοφοῖς βουληφόροις
ἔδοξε πᾶσι μὸν τοῦτο παντὸς τοῦ βίου
πρὸς σω τοῖς ἐτησίοις κύκλοις.
ἀεὶ τελεῖσθαι καιρῷ δὲ πλέον.
ἐαρινῷ μάλιστα αὐτά πως μετῆλθον ἀγρόται,
καὶ πρῶτον φημι καὶ τραγῳδίαν
κωμῳδίαν δή τῶνδε τὴν μεσαιτάτην.
καὶ σατυρικὴν αὐτοὺς ἀξιοῦσι πανσόφους
Ἄνδρας μετ' πράττειν εὐγενῶς καὶ κοσμίως,
ἅπαντα τὸ λοιπὸν καὶ διδασκάλους ἔφαν.
οὕσπερ

Vs. 28 fort. ἀστικοῖς. — Vs. 31 Par. στενώπαις. — Vs. 45 Par. ἀγνωστοφανεῖς. — Vs. 46 Par. πόσου. Meerm. πόσοις.

κλῆσις δὲ τοῖς σύμπασιν ἦν τρυγῳδία·
χρόνῳ διηρέθη δὲ κλῆσις εἰς τρία,
κωμῳδίαν ἅμα τε καὶ τραγῳδίαν
καὶ σατυρικὴν τῶνδε τὴν μεσαιτάτην.
Ὅσον μὲν οὖν ἔσχηκε τὴν θρηνῳδίαν,
τραγῳδίαν ἔφασαν οἱ κριταὶ τότε·
ὅσον δὲ τοῦ γέλωτος ἦν καὶ σκωμμάτων,
κωμῳδίαν ἔθεντο τὴν κλῆσιν φέρειν·
ἄμφω δὲ πρὸς σύστασιν ἦσαν τοῦ βίου·
ὁ γὰρ τραγικὸς τῶν πάλαι πάθη λέγων,
Ῥήσους, Ὀρέστας, Φοίνικας (sic), *Παλαμήδεις,*
τοὺς ζῶντας ἐξήλαυνεν ἀγερωχίας.
ὁ κωμικὸς δέ πως γελῶν κωμῳδίαις
ἅρπαγα τινὰ καὶ κακοῦργον καὶ φθόρον
τὸ λοιπὸν ἡδραίωσεν εἰς εὐκοσμίαν.
οὕτω λύει μὲν ἡ τραγῳδία βίον,
βαθροῖ δὲ καὶ πήγνυσιν ἡ κωμῳδία,
ὁμοῦ σκυθρωποῖς τῇ χαρᾷ μεμιγένη.
διαφορὰν εἴρημεν αὐτῶν ἀρτίως,
τοὺς εὑρετὰς δὲ τοιγαροῦν νῦν λεκτέον.
Τριττὴν νόει δὲ πρῶτον τὴν κωμῳδίαν·
πρώτην, μέσην, ἔπειτα καὶ τὴν ὑστέραν.
πρώτης μὲν ἦν ἴδιον ἐμφανὴς ψόγος·
ἧς ἦν κατάρξας εὑρετὴς Σουσαρίων.
τῆς δευτέρας ἦν ὁ ψόγος κεκρυμμένος·
ἧς ἦν Κρατῖνος, Εὔπολις, Φερεκράτης,
Ἀριστοφάνης, Ἕρμιππός τε καὶ Πλάτων·
καὶ τῆς τρίτης ἦν ὁ ψόγος κεκρυμμένος,
πλὴν κατὰ δούλων καὶ ξένων καὶ βαρβάρων·
ἧς ἦν Μένανδρος ἐργάτης καὶ Φιλήμων.

Vs. 80 schol. Par. *Σουσαρίων οὗτος ὁ κωμικός, φαύλης τῆς γυναι- τούτου φανείσης καὶ τοῦτον ἀπολειπούσης, εἰσελθὼν ἐν τῷ θεάτρῳ ἔγξατο ταδὶ Ἀκούετε λεῴ, Σουσαρίων λέγει τάδε κτλ. ἰστέον δὲ ὡς Σουσαρίωνος τούτου ποιημάτων μόνα ταῦτα κατελείφθη τὰ τέσσαρα* [illegible]*εῖα· ἡ δὲ λέξις ἡ λέγουσα Τριποδίσκιος τοῦ, φησί, ἀπὸ πόλεως Τρι- [π]ίσκου, μιᾶς τῶν Μεγαρικῶν πόλεων.*

Τραγῳδίας μάνθανε τοὺς διδασκάλους·
Θέσπιν, Φρύνιχον, Αἰσχύλον, Σοφοκλέα·
ὕστατος αὐτὸς Εὐριπίδης Μνησάρχου,
κἂν περ κατεῖδε τὸν σοφὸν Σοφοκλέα.
σατυρικὸν δὲ Πρατίναν οἶδα μόνον·
ἄλλους δ' ἐφευρὼν εἰ θέλεις, τέκνον, γράφε.
Εἰ δ' ἀκριβῶς ἅπαντα μανθάνειν θέλεις,
Ὅμηρός ἐστι καὶ πατὴρ κωμῳδίας,
καὶ σατυρικῆς ἅμα καὶ τραγῳδίας,
ἄλλης τε πάσης ἐν λόγοις εὐτεχνίας.
τούτοις δὲ κοινόν, τοῖς τρισὶ χοροστάταις,
ἐν τετραγώνῳ τῇ στάσει καθεστάναι,
τράγον τε πρὸς δώρημα τῆς νίκης φέρειν,
καὶ δημοσίαν τὴν τροφὴν ἐσχηκέναι,
μιμητικῶς τε πάντα δρᾶν τῇ θυμέλῃ.
ὅθεν περ ἐσχήκασι κλῆσιν δραμάτων·
μίμους γὰρ ἐκτρέφοντες ἄνδρας θυμέλης
μιμητικοῖς ἔπραττον ἅπαντα τρόποις,
ἀνδρῶν γυναικῶν ἐκμιμούμενοι θέας.
ταῦτα τὰ κοινὰ τῶνδε καὶ μεμιγμένα.
Διαφορὰν μάνθανε τῆς κωμῳδίας,
ἧς εἰκοσιτέσσαρες οἱ χορεργάται,
ἑκκαίδεκα δὲ σατύρων, τραγῳδίας.
Κωμῳδίας ἔφημεν εἶναι τὸν γέλων,

Vs. 91 Par. et Meerm. *Πραττίναν.* — Vs. 92 schol. Par. *τοῦτο εἶπον ἠπατημένος τοῖς ἐξηγουμένοις Εὐριπίδην καὶ Σοφοκλέα γράφων οὕτω „τὸ δρᾶμα τὸ τῆς Ἀλκήστιδος Εὐριπίδου καὶ ὁ Ὀρέστης καὶ ἡ Σο- „φοκλέους Ἠλέκτρα, καὶ ὅσα τοιαῦτα, σατυρικά εἰσι καὶ οὐ τραγικά· ἐπὶ „συμφορῶν γὰρ καὶ δακρύων εἰς χαρὰν καταντῶσι." Οὕτω μὲν οὖν ἔγραφε περὶ τῶν σατύρων τούτοις ἠπατημένος· ἐντυχὼν δὲ σατυρικοῖς δράμασι Εὐριπίδου, αὐτὸς μόνος ἐπέγνων ἐκ τούτων σατυρικῆς ποιήσεως καὶ κω- μῳδίας διαφοράν· ἡ μὲν οὖν κωμῳδία δριμίως τινῶν καθαπτομένη ἐμ- βολαῖς, ἐπιλοιδορίαις κινεῖ γέλωτα· ἡ δὲ σατυρικὴ ποίησις ἄκρατον καὶ ἀμιγῆ λοιδορίας ἔχει τὸν γέλωτα, πάνυ ἡδύτατον, οἷον τὸν ἐν θυμέλαις* Ad ea quae in his et supra p. 1239 de Alcestide et Oreste traducit compara Dindorfium Praef. ad Eurip. Alcest. p. 7 sq. et Hermannum Praef. ad Eurip. Cycl. p. VII.

τραγῳδίας πάλιν δὲ τὴν θρηνῳδίαν,
τῶν σατύρων γέλων δὲ καὶ θρηνῳδίαν.
κλῆσιν δὲ νῦν μάνθανε τῆς κωμῳδίας·
κώμαις στενωποῖς κώματος πρὶν ἐν χρόνῳ
ἐφευρέθη μέν, ὡς ἔφην ἀνωτέρω,
ἀγρῶν δὲ κώμαις ἐκτελουμένη τότε,
κώμοις παρ' αὐτοῖς καὶ πότοις Διονύσου,
κωμῳδίας ἔσχηκε κλῆσιν εὐλόγως.
τραγῳδία δὲ παρὰ τὴν οἴνου τρύγα,
ἐν ἥπερ ἐξέχρισαν τὰς αὐτῶν θέας,
ἢ παρὰ τὴν τρύγα δὲ τὴν δωρουμένην,
ἤτοι τὸν οἶνον Ἀττικῷ πάντως λόγῳ,
ἢ τὸν τράγον δὲ καὶ τετράγωνον στάσιν,
ἢ τὴν τραχῳδίαν τε καὶ θρηνῳδίαν.
τὸ σατυρικὸν ἐκ σατύρων εὑρέθη·
τοὺς ἀγρότας δὲ πρὶν ἐκάλουν σατύρους·
ἐκ τῶνδε γοῦν εὕρηκε τὴν κλῆσιν τόδε·
ἔσχηκε καὶ κλῆσιν δὲ ταῦτα δραμάτων,
οὐ μὴν δὲ λοιπὸν ὡς τὰ λοιπὰ γραμμάτων·
ἐδρῶντο καὶ γὰρ ἐν μίμοις πρὶν ἀνδράσιν
εἰς Τηλέφου μίμημα καὶ Φιλοκτήτου,
οὐδ' ἐν μόνοις γράμμασιν εἶχε τὴν στάσιν.
Μονῳδίαν μάνθανε σὺν αὐτοῖς, τέκνον·
γίνωσκε κυρίως δὲ τὴν μονῳδίαν,
ὅταν μόνος λέγῃ τις ἐν θρηνῳδίαις,
κατὰ δὲ παράχρησιν, ἂν λέγῃ μόνος,
ὥσπερ Λυκόφρων εἰς Ἀλεξάνδραν γράφει·
ἄλλοις γάρ ἐστι τραγικὸς χορεργάτης
πολλὰς γεγραφὼς καὶ σοφὰς τραγῳδίας.
ἔφην τὸ λοιπὸν καὶ μονῳδίας σοι, τέκνον·
τοὺς διθυράμβους τοιγαροῦν μοι λεκτέον.
οὗτοι λυρικὸν καὶ χορὸν καὶ τὴν στάσιν

Vs. 114 Par. στενώποις. — Vs. 117 Par. κώμας παρ' αὐτάς. — . 124 Par. τραγῳδίαν. — Vs. 134 Par. κυρίαν. — Vs. 135 Par. ὁ νμόνος. — Vs. 138 Par. τραγικοῖς. Fortasse ἄλλος scribendum. Ita ꞉xandrae auctorem a Chalcidensi distingueret. — Vs. 140 Par. μονῳδές.

καὶ δῶρον εἶχον. τὰ δὲ λοιπά μοι μάθε·
οἱ πρὸς τὸν Διόνυσον γράφοντες λόγους
παμπλειστοσυστρόβητον ἔγραφον μέλος,
οἷόνπερ αὐτὸς στίχον ἀρτίως ἔφην,
ἀσματοκαμπῶν πλειστοποικίλῳ τρόπῳ.
Ταῦτα δ' ἐποίουν ἐκμιμούμενοι τρόπους
τοὺς βακχικούς τε καὶ στροφὰς πολυστρόφους·
κλῆσιν δὲ διθύραμβον ἔσχον, ὦ τέκνον,
ἐκ Διονύσου βακχικοῦ χοροστάτου,
ὅστις περ ἐξέδραμε θύρας τὰς δύο,
μηρὸν Διός τε καὶ Σεμέλης γαστέρα.
Φιλόξενον δὲ τὸν Κυθήριον λέγε
τῶν διθυράμβων εὑρετὴν συγγραμμάτων.
ἰαμβογράφους γλωττοτοξότας νόει
Πάριον Ἀρχίλοχον, αἰσχρὸν ἐν λόγοις,
καὶ δεινὸν Ἱππώνακτα πικρίας πλέων,
οὗπερ παρεισέγραψέ τις τύμβῳ τάδε·
„Οὐ βότρυν ἀλλ' ἄχερδον ἐν τάφῳ φέρει,
„στύφοντα, πικραίνοντα πικρίᾳ λόγων·
„ἀλλά τις Ἱππώνακτος ἐλθὼν εἰς τάφον
„τὸν ἄνδρα κνώσσειν εὐμενῶς εὔχου κάτω."
Ἰὸν δέ πως βάζοντες ἐμπίκροις λόγοις
κλῆσιν κατεπλούτησαν ἰαμβογράφων.
ποιητικὸν δὲ πᾶν ἀνωνύμως λέγε
ὅπου περ εὑρήσειας αὐτός μοι, τέκνον,
ἡρωϊκὸν μέτρον τε καὶ μύθους ἅμα,
λέξιν τε ποιὰν ἱστορικήν τε φράσιν.
πεντὰς δὲ τούτων ἐστὶν ἐξηρημένη,
Ὅμηρος, Ἡσίοδος, Πάνυσις τρίτος,
Πείσανδρος, Ἀντίμαχος, οἱ δ' ἄλλοι νέοι,
ὧνπερ τὸν ἐσμὸν τίς διαγράψει λόγος;
οὕτω τὰ πάντα σὺ μαθὼν κατ' ἀξίαν
γίνωσκε καλῶς καὶ διακρίνων βίβλους.
ὡς τεχνικῶς βαδίζε (sic) πρὸς λόγων τρίβους.

Vs. 171 Πανῦσις Bar. — Vs. 175 Par. βίβλον. — Vs. 176 deest P

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΜΒΟΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙ ΚΩΜΩΔΙΑΣ.

Ἐπείπερ ἡμῶν τοῖς ἀτέχνοις πρὶν στίχοις
τριπλῆν τελεῖν εἴρηκα τὴν κωμῳδίαν,
πρώτην ὁμοῦ μέσην τε καὶ τὴν ὑστέραν,
ἔφην δὲ καὶ γνώρισμα τῶν τριῶν τότε,
οὐκ ἀκριβῶς ἔφην δὲ πᾶν μέχρι τέλους·
τὰ νῦν φέρε γράψωμεν ἠκριβωμένως,
πόσα μέρη τε τυγχάνει κωμῳδίας,
καὶ παραβάσεως ὁπόσα τὰ μέρη,
τίνα δὲ ταῦτα, τεχνικῶς τε πῶς πρέπει
κωμῳδίας γράφειν τε καὶ τραγῳδίας.
μέρη μέν εἰσι τέσσαρα κωμῳδίας·
πρῶτον πρόλογος, τὸ μέχρι χοροῦ τῆς εἰσόδου·
τὸ τοῦ χοροῦ μέλος δὲ δεύτερον λέγω·
ἐπείσοδος τρίτον δέ· τί δὲ τυγχάνει;
λόγος μεταξὺ πλὴν μελῶν χοροῦ δύο·
τέταρτόν ἐστιν ἔξοδος· ταύτης μέρος
λόγος χοροῦ τις τῷ τέλει λελεγμένος.
τόσα μέρη μέν εἰσι τῆς κωμῳδίας.
ἑπτὰ δὲ παραβάσεώς εἰσι μέρη,
ἃ νῦν σαφῶς ἄκουε λεπτῷ τῷ λόγῳ·
ὁ κωμικὸς χορὸς μὲν ὀρχήστρας τόποις,
τὴν ἣν λογεῖον νῦν καλοῦμεν, ἠγμένος,
ὑποκριταῖς μὲν προσλαλῶν ἄλλοις μέτροις
σκηνὴν πρὸς αὐτὴν ἣν ὁρῶν κωμῳδίας·
αὐτῶν ἀπελθόντων δὲ πρὸς δῆμον βλέπει,
ὃ καὶ στροφὴν ἔσχηκε τὴν κλῆσιν φέρον·
ἐκ τετραμέτρων ἕξ τε καὶ δέκα στίχους,

Vs. 8 libri *καὶ τῆς παραβάσεως ὁπόσα δὲ τὰ μέρη.* — Vs. 12 *πρῶτον* delendum. Tum Par. *τὴν εἴσοδον.* — Vs. 22 Par. *ἣ . . γμένον.*

ἀναπαιστικοὺς δὲ τοῖς μέτροις, ἐφθέγγετο,
ἀντιστροφὴν δ' ἔφασκεν, εἶτα δευτέρως
τοιῷδε μέτρῳ καὶ ποσῷ τόσων στίχων·
τοὺς δ' αὖ στροφῆς λόγους τε σὺν ἀντιστρόφῳ
ἅπας παλαιός πως ἐπίρρημα λέγει.
ἡ πάροδος ὅλη χοροῦ δὲ παράβασις.
ἂν οὖν ἐπὶ θέατρον ἐκ πολισμάτων
ἐδείκνυ δῆθε τὴν ὁδὸν ποιούμενος,
ἀριστερᾶς ἔβαινεν ἀψῖδος τόπων·
εἰ δ' ὡς ἀπ' ἀγροῦ, δεξιᾶς διὰ τόπων,
ἐν τετραγωνίζοντι τοῦ χοροῦ τύπῳ,
ὑποκριταῖς τὸ βλέμμα δεικνύων μόνοις·
ὧν ἐκδραμόντων ἑπτάκις ἐστραμμένος
χορὸς καθώρα πρὸς διπλῆν δήμου στάσιν·
τὸ δ' ἑπτασυστρόβητον ὄρχημα τόδε
παράβασιν ἔσχε τῷ γένει τὴν κλῆσιν φέρειν·
ὄρχησις ἡ πρώτη τε τὴν κλῆσιν γένους,
μακρὸν δὲ δὴ πνῖγός τε τὸ τρίτον πάλιν,
τέταρτον ᾠδὴ καὶ στροφὴ κλῆσιν φέρει·
τὸ πέμπτον αὖτέ τις ἐπίρρημα λέγει,
τὸ δ' ἕκτον ἔσχε κλῆσιν ἀντῳδῆς φέρειν,
ἀντιστροφῆς ἅμα τε σὺν αὐτῇ λέγω.
τὸ δ' ἕβδομόν τις ἀντεπίρρημα λέγει·
Τζέτζῃ δ' ἀρεστὸν οὐδαμῶς ἐστι τόδε,
οὐδ' αὖ τὸ πέμπτον, ἀλλά σοι ταῦτα λέγει·
τὰς πρακτικὰς μὲν συστροφὰς χοροῦ δύο
σκηνὴν πρὸς αὐτὴν πρός τε τὸν δῆμον νόει
στροφὰς καλεῖσθαι, σὺν δὲ μὴν ἀντιστρόφους,

Vs. 43 dele τὴν.

*) Scholion Par.: κατὰ τὸν Τζέτζη τὰ ἑπτὰ εἴδη τῆς παραβάσ[εως] μέρη· ἐκβάλλει μὲν τὸ ἐπίρρημα ἐκ τοῦ πέμπτου τόπου· καὶ τὸ ἀντ[ίρ]ρημα ἐκ τοῦ ἑβδόμου· παράβασιν δὲ καλεῖ τὸ γένος καὶ τὸ πρῶτο[ν σ]χημα· τρίτον μακρὸν καὶ πνῖγος· τέταρτον ᾠδὴν τὴν καὶ ἐπίρρ[ημα·] πέμπτον ἀντῳδὴν τὴν καὶ ἀντεπίρρημα· ἕκτον στροφήν· ἕβδομον ἀ[ντι]στροφήν.

τοὺς τετραμέτρους οὓς ἔφη δὲ τῶν στίχων
τρανῶς ἐπιρρήματι τοὺς πρώτους λέγει·
τοὺς δευτέρους αὖ ἀντεπίρρημα πάλιν·
Τζέτζης μὲν αὐτὰ τῶν μερῶν τῆς ἑπτάδος
παρεξελὼν τε καὶ διώξας μακρόθεν
ᾠδὴν διαιρεῖ καὶ στροφὴν ὡς πρὸς δύο
ἀντιστροφὴν αὐτήν τε κἀντῳδὴν ἅμα·
οὕτω τε πληροῖ σοι πάλιν τὴν ἑπτάδα,
ᾠδὴν καλεῖ δὲ πρὸς θεοὺς τινὰς λόγους,
στροφὴν πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἄνθρωπον λόγους.
τὴν δ' ἀντοῳδὴν εἰς θεοὺς πάλιν λέγει,
ἀντιστροφὴν δὲ πρὸς γονὰς ἐτησίους.
ταῦτα μὲν οὕτω· καὶ ταδὶ δέ μοι μάθε,
ὡς ἡ παλαιὰ συγγραφὴ κωμῳδίας
ἦρτο πρὸς ὄγκον Ἀττικῆς γλώττης λόγοις,
ἐχρῆτο καὶ μέτροις δὲ ποικίλοις στίχων,
χορῶν τε χρείαν εἶχεν· ἡ νέα δέ γε
γλώττης σαφοῦς πρῶτα μὲν ἥρμοστο λόγοις,
πλείστῳ δὲ χρῆται τῶν ἰάμβων τῷ μέτρῳ·
καὶ δὴ σὺν αὐτοῖς καὶ χορῶν ἀποτρέχει,
τὸ τοῦ σκοποῦ δὲ πλάσμα καὶ λέξις ἅμα.
παρεισφοροῦσιν ἡδονὴν κωμῳδίαις
καὶ τὸν γέλωτα τοῖς ὁμωνύμοις πλέον
ἐσχηματισμένα τε καὶ παρῳδίαι,
καὶ κλήσεων πλάσεις δὲ καὶ μεταπλάσεις·
σὺν οἷς κορισμοὶ καὶ καταχρήσεις ἅμα.
Σκαμβῶν μετ' αὐτὰ νῦν μελῶν κλῆσιν μάθε.
λέγοντες ἦσαν ταῦτα καιροῖς τῶν πότων·
σκαμβὰ δ' ἔφασκον ὡς ἁπλᾶ μᾶλλον τάδε·
ἄλλοι δὲ φασίν, ὡς ἀναγκαῖον πότοις
ᾄδειν ὑπῆρχε πρὸς ψαλάγματα λύρας·
ὅσοις ἐνῆν δὲ μηδαμῶς λύρας τέχνη,
δάφνης λαβόντες εἴτε μυρσίνης κλάδους,

Vs. 64 πρὸς θεοὺς Meerm. πρόσθε τοὺς Par. προσθέτους Barocc. — 65 ἀνθρώπων Par. et Meerm.

ginta, sicuti refert Callimacus aulicus Regius bibliothecarius, qui etiam singulis voluminibus titulos inscripsit. Fuit praeterea qui idem asseveret Eratosthenes non ita multo post eiusdem custos bibliothecae. haec autem fuerunt omnium gentium ad linguarum quae habere potuit docta volumina, quae summa diligentia Rex ille in suam linguam fecit ab optimis interpretibus converti. Ceterum Pisistratus sparsam prius Homeri poesim ante Ptolemaeum philadelphum annis ducentis et eo etiam amplius sollerti cura in ea quae nunc extant redegit volumina, usus ad hoc opus divinum industria celeberrimorum et eruditissimorum hominum, videlicet Concyli *), Onomacriti Atheniensis, Zopyri Heracleotae et Orphei Crotoniatae. nam carptim prius Homerus et non nisi difficillime legebatur. Quin etiam post Pisistrati curam et Ptolemaei diligentiam Aristarchus adhuc exactius in Homeri elimandam collectionem vigilavit. Heliodorus multa aliter **) nugatur, quae longo convicio Caecius reprehendit. Nam ab LXXII doctis ***) viris a Pisistrato huic negotio praepositis dicit Homerum ita fuisse compositum, qui quidem Zenodoti et Aristarchi industriam omnibus praelatam comprobarint, quod constat fuisse falsissimum †), quippe quum inter Pisistratum et Zenodotum fuerint anni supra ducentos, Aristarchus autem CXL ††) annis minor fuerit ipso et Zenodoto atque Ptolemaeo.

---

*) Vide supra p. 1238.

**) Bernhardius *alia nugatur*. In graecis fuisse videtur ἄλλως φλυαρεῖ.

***) ab LXXII doctis] Ita Bernhardius, cuius coniectura nunc confirmatur iis quae supra allata sunt. Codex *ol' LXXII duobus*.

†) Quam opinionem graviter hoc loco reprehendit Tzetza, eam ipse sequitur in Exegesi in Iliadem, prius, ut videtur, scripta, p. 45. 46 et 125. quos locos indicavit Bernhardius. *Dindorfius*.

††) CXL] Ita Bernhardius. Codex *quattuor*.

III. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΕΤΖΟΥ

ΣΤΙΧΟΙ ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΠΟΙΗΤΩΝ. *)

Ποιητικῶν μέλλουσιν ἄρχεσθαι λόγων
χρεὼν διδάσκειν πρῶτα τὰς διαιρέσεις·
οὕτω γὰρ εὐσύνοπτον ἔσται τοῖς νέοις
καὶ δὴ τὸ λοιπὸν ἐγκαταρκτέον λέγειν.
ποιητικὸν γίνωσκε σὺ γένος, νέε,
πολλὰς τομὰς φέρον τε καὶ διαιρέσεις·
τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν λυρικὴν κλῆσιν φέρει,
ἄλλο τραγικήν, κωμικήν, μονῳδίαν,
καὶ σατυρικὸν καὶ διθύραμβον πάλιν·
ἰαμβογραφία τε τούτοις συντρέχει,
ποιητικόν τε πᾶν ἀνώνυμον γένος.
καὶ δὴ τὸ πᾶν γνώρισμα σαφηνιστέον.
τῶν λυρικῶν γνώρισμα πρῶτον ἡ λύρα·
πρὸς γὰρ λύραν ἔμελπον αὐτοὶ τὰ μέλη·
εἶχον δὲ πεντήκοντα τοὺς χοροστάτας,
καὶ βοῦς τὸ δῶρον κυκλικῶς ἑστηκότων·
ὅθενπερ αὐτούς τις καλεῖ ταυροφάγους
τοῦ λυρικοῦ κύκλου δὲ σύστημα τόδε·
Κόριννα, Σαπφώ, Πίνδαρος, Βακχυλίδης,
Ἀνακρέων, Ἴβυκος, Ἀλκμάν, Ἀλκαῖος,
Στησίχορός τε καὶ Σιμωνίδης ἅμα,
δεκὰς ἀρίστη παντελὴς πληρεστάτη.
τὴν τραγικὴν μάνθανε καὶ κωμῳδίαν.

---

*) Ediderunt haec Duebnerus in Mus. Rhen. 1835 p. 393 et Cramerus Anecd. Oxon. III p. 334 sqq. hic duobus codd. (Barocc. et Meerm.) Duebnerus uno (Paris.) usus. Lectionis diversitatem annotavi non nisi potiorem.

Vs. 5 Par. *ποιητικὴν γίνωσκε σύ, γένος νέε.* — Vs. 6 Barocc. et Par. *φέρων.* — Vs. 17 scholion Paris. *Κρατῖνος ὁ κωμικός.* Ib. *ταυροφάγους* scripsi pro *ταυροσφάγους*. Vid. Hist. com. crit. p. 52. — Vs. 23 Par. *τὴν φαλλικὴν* pro *τὴν τραγικήν.*

ἄμφω πρὸς ὠφέλειαν εὕρηνται βίον·
τὴν δ᾽ εὕρεσιν μάνθανε πῶς ἐφευρέθη.
πένητες ἄνδρες ἀττικοὶ γῆς ἐργάται,
ἀδικίας πάσχοντες ἐν γεωργίαις
ἐξ ἀττικῶν μὲν εὐγενῶν δὲ τῷ γένει,
ἀντιλέγειν δὲ μὴ σθένοντες μηδόλως,
συνεργὸν ἐξεύραντο τὸν νυκτὸς χρόνον·
κώμαις γὰρ αὐτοὶ ταῖς στενωπαῖς τριόδοις
κῶμα κατ᾽ αὐτὸ καὶ γλυκὺν ὕπνου χρόνον
περιτρέχοντες καὶ λέγοντες τὰς βλάβας
θόρυβον εἰργάσαντο τοῖς πέριξ μέγαν,
ὡς ἡλίου τρέχοντος ἡμέρας δρόμον
ζητεῖν, ἐρευνᾶν πανταχοῦ τοὺς αἰτίους,
καὶ τοὺς γεωργοὺς τοὺς παθόντας τὰς βλάβας.
ἐπεὶ δ᾽ ἐφευρέθησαν οἱ γῆς ἐργάται,
ᾔτησεν αὐτοὺς ἀττικὴ γερουσία
κώμοις παρ᾽ αὐτοῖς καὶ πότοις Διονύσου
τελουμένοις κώμαις τε καὶ τοῖς χωρίοις
βλάβας κατειπεῖν ἃς ἔλεξαν ἐννύχως·
οἱ δ᾽ αὖ θέλοντες ἅμα καὶ δεδοικότες
τρυγὶ καταχρίσαντες αὐτῶν τὰς θέας
ἀγνωστοφανῶς εἶπον ὡς πρὶν τὰς βλάβας.
ἐπεὶ δ᾽ ἐσωφρόνισε τὸ πρᾶγμα πόσους,
ἔδοξε πᾶσι τοῖς σοφοῖς βουληφόροις
πρὸς σωφρονισμὸν τοῦτο παντὸς τοῦ βίου
ἀεὶ τελεῖσθαι τοῖς ἐτησίοις κύκλοις,
ἐαρινῷ μάλιστα καιρῷ δὲ πλέον.
καὶ πρῶτον αὐτά πως μετῆλθον ἀγρόται,
κωμῳδίαν δή φημι καὶ τραγῳδίαν
καὶ σατυρικὴν τῶνδε τὴν μεσαιτάτην.
Ἄνδρας μετ᾽ αὐτοὺς ἀξιοῦσι πανσόφους
ἅπαντα πράττειν εὐγενῶς καὶ κοσμίως,
οὕσπερ τὸ λοιπὸν καὶ διδασκάλους ἔφαν.

Vs. 28 fort. ἀστικῶν. — Vs. 31 Par. στενώπαις. — Vs. 45 Par. ἀγνωστοφανεῖς. — Vs. 46 Par. πόσου. Meerm. πόσις.

κλῆσις δὲ τοῖς σύμπασιν ἦν τρυγῳδία·
χρόνῳ διῃρέθη δὲ κλῆσις εἰς τρία,
κωμῳδίαν ἅμα τε καὶ τραγῳδίαν
καὶ σατυρικὴν τῶνδε τὴν μεσαιτάτην.
Ὅσον μὲν οὖν ἔσχηκε τὴν θρηνῳδίαν,
τραγῳδίαν ἔφασαν οἱ κριταὶ τότε·
ὅσον δὲ τοῦ γέλωτος ἦν καὶ σκωμμάτων,
κωμῳδίαν ἔθεντο τὴν κλῆσιν φέρειν·
ἄμφω δὲ πρὸς σύστασιν ἦσαν τοῦ βίου·
ὁ γὰρ τραγικὸς τῶν πάλαι πάθη λέγων,
Ῥήσους, Ὀρέστας, Φοινίκας (sic), Παλαμήδεις,
τοὺς ζῶντας ἐξήλαυνεν ἀγερωχίας.
ὁ κωμικὸς δέ πως γελῶν κωμῳδίαις
ἅρπαγα τινὰ καὶ κακοῦργον καὶ φθόρον
τὸ λοιπὸν ἡδραίωσεν εἰς εὐκοσμίαν.
οὕτω λύει μὲν ἡ τραγῳδία βίον,
βαθροῖ δὲ καὶ πήγνυσιν ἡ κωμῳδία,
ὁμοῦ σκυθρωποῖς τῇ χαρᾷ μεμιγένη.
διαφορὰν ἔφημεν αὐτῶν ἀρτίως,
τοὺς εὑρετὰς δὲ τοιγαροῦν νῦν λεκτέον.
Τριττὴν νόει δὲ πρῶτον τὴν κωμῳδίαν·
πρώτην, μέσην, ἔπειτα καὶ τὴν ὑστέραν.
πρώτης μὲν ἦν ἴδιον ἐμφανὴς ψόγος·
ἧς ἦν κατάρξας εὑρετὴς Σουσαρίων.
τῆς δευτέρας ἦν ὁ ψόγος κεκρυμμένος·
ἧς ἦν Κρατῖνος, Εὔπολις, Φερεκράτης,
Ἀριστοφάνης, Ἕρμιππός τε καὶ Πλάτων·
καὶ τῆς τρίτης ἦν ὁ ψόγος κεκρυμμένος,
πλὴν κατὰ δούλων καὶ ξένων καὶ βαρβάρων·
ἧς ἦν Μένανδρος ἐργάτης καὶ Φιλήμων.

Vs. 80 schol. Par. *Σουσαρίων οὗτος ὁ κωμικός, φαύλης τῆς γυναικὸς τούτου φανείσης καὶ τοῦτον ἀπολειπούσης, εἰσελθὼν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐφθέγξατο ταδὶ Ἀκούετε λεῴ, Σουσαρίων λέγει τάδε κτλ. ἰστέον δὲ ὡς τῶν Σουσαρίωνος τούτου ποιημάτων μόνα ταῦτα κατελείφθη τὰ τέσσαρα ἰαμβεῖα· ἡ δὲ λέξις ἡ λέγουσα Τριποδίσκιος τοῦ, φησί, ἀπὸ πόλεως Τριποδίσκου, μιᾶς τῶν Μεγαρικῶν πόλεων.*

Τραγῳδίας μάνθανε τοὺς διδασκάλους·
Θέσπιν, Φρύνιχον, Αἰσχύλον, Σοφοκλέα·
ὕστατος αὐτὸς Εὐριπίδης Μνησάρχου,
κἂν περ κατεῖδε τὸν σοφὸν Σοφοκλέα.
σατυρικὸν δὲ Πρατίναν οἶδα μόνον·
ἄλλους δ' ἐφευρὼν εἰ θέλεις, τέκνον, γράφε.
Εἰ δ' ἀκριβῶς ἅπαντα μανθάνειν θέλεις,
Ὅμηρός ἐστι καὶ πατὴρ κωμῳδίας,
καὶ σατυρικῆς ἅμα καὶ τραγῳδίας,
ἄλλης τε πάσης ἐν λόγοις εὐτεχνίας.
τούτοις δὲ κοινόν, τοῖς τρισὶ χοροστάταις,
ἐν τετραγώνῳ τῇ στάσει καθεστάναι,
τράγον τε πρὸς δώρημα τῆς νίκης φέρειν,
καὶ δημοσίαν τὴν τροφὴν ἐσχηκέναι,
μιμητικῶς τε πάντα δρᾶν τῇ θυμέλῃ.
ὅθεν περ ἐσχήκασι κλῆσιν δραμάτων·
μίμους γὰρ ἐκτρέφοντες ἄνδρας θυμέλης
μιμητικοῖς ἔπραττον ἅπαντα τρόποις,
ἀνδρῶν γυναικῶν ἐκμιμούμενοι θέας.
ταῦτα τὰ κοινὰ τῶνδε καὶ μεμιγμένα.
Διαφορὰν μάνθανε τῆς κωμῳδίας,
ἧς εἰκοσιτέσσαρες οἱ χορεργάται,
ἑκκαίδεκα δὲ σατύρων, τραγῳδίας.
Κωμῳδίας ἔφημεν εἶναι τὸν γέλων,

Vs. 91 Par. et Meerm. *Πραττίναν.* — Vs. 92 schol. Par. *τοῦτο εἶπον ἠπατημένος τοῖς ἐξηγουμένοις Εὐριπίδην καὶ Σοφοκλέα γράψαι οὕτω „τὸ δρᾶμα τὸ τῆς Ἀλκήστιδος Εὐριπίδου καὶ ὁ Ὀρέστης καὶ ἡ Σο„φοκλέους Ἠλέκτρα, καὶ ὅσα τοιαῦτα, σατυρικά εἰσι καὶ οὐ τραγικά· ἀπὸ „συμφορῶν γὰρ καὶ δακρύων εἰς χαρὰν καταντῶσι." Οὕτω μὲν οὖν ἔγραψα περὶ τῶν σατύρων τούτοις ἠπατημένος· ἐντυχὼν δὲ σατυρικοῖς δράμασι Εὐριπίδου, αὐτὸς μόνος ἐπέγνων ἐκ τούτων σατυρικῆς ποιήσεως καὶ κωμῳδίας διαφοράν· ἡ μὲν οὖν κωμῳδία δριμέως τινῶν καθαπτομένη διαβολαῖς, ἐπιλοιδορίαις κινεῖ γέλωτα· ἡ δὲ σατυρικὴ ποίησις ἄκρατον καὶ ἀμιγῆ λοιδορίας ἔχει τὸν γέλωτα, πάνυ ἡδύτατον, οἷον τὸν ἐν θυμέλαις.* Ad ea quae in his et supra p. 1239 de Alcestide et Oreste traduntur compara Dindorfium Praef. ad Eurip. Alcest. p. 7 sq. et Hermannum Praef. ad Eurip. Cycl. p. VII.

τραγῳδίας πάλιν δὲ τὴν θρηνῳδίαν,
τῶν σατύρων γέλων δὲ καὶ θρηνῳδίαν.
κλῆσιν δὲ νῦν μάνθανε τῆς κωμῳδίας·
κώμαις στενωποῖς κώματος πρὶν ἐν χρόνῳ
ἐφευρέθη μέν, ὡς ἔφην ἀνωτέρω,
ἀγρῶν δὲ κώμαις ἐκτελουμένη τότε,
κώμοις παρ᾽ αὐτοῖς καὶ πότοις Διονύσου,
κωμῳδίας ἔσχηκε κλῆσιν εὐλόγως.
τραγῳδία δὲ παρὰ τὴν οἴνου τρύγα,
ἐν ᾗπερ ἐξέχρισαν τὰς αὐτῶν θέας,
ἢ παρὰ τὴν τρύγα δὲ τὴν δωρουμένην,
ἤτοι τὸν οἶνον Ἀττικῷ πάντως λόγῳ,
ἢ τὸν τράγον δὲ καὶ τετράγωνον στάσιν,
ἢ τὴν τραχῳδίαν τε καὶ θρηνῳδίαν.
τὸ σατυρικὸν ἐκ σατύρων εὑρέθη·
τοὺς ἀγρότας δὲ πρὶν ἐκάλουν σατύρους·
ἐκ τῶνδε γοῦν εὕρηκε τὴν κλῆσιν τόδε·
ἔσχηκε καὶ κλῆσιν δὲ ταῦτα δραμάτων,
οὐ μὴν δὲ λοιπὸν ὡς τὰ λοιπὰ γραμμάτων·
ἐδρῶντο καὶ γὰρ ἐν μίμοις πρὶν ἀνδράσιν
εἰς Τηλέφου μίμημα καὶ Φιλοκτήτου,
οὐδ᾽ ἐν μόνοις γράμμασιν εἶχε τὴν στάσιν.
Μονῳδίαν μάνθανε σὺν αὐτοῖς, τέκνον·
γίνωσκε κυρίως δὲ τὴν μονῳδίαν,
ὅταν μόνος λέγῃ τις ἐν θρηνῳδίαις,
κατὰ δὲ παράχρησιν, ἂν λέγῃ μόνος,
ὥσπερ Λυκόφρων εἰς Ἀλεξάνδραν γράφει·
ἄλλοις γάρ ἐστι τραγικὸς χορεργάτης
πολλὰς γεγραφὼς καὶ σοφὰς τραγῳδίας.
ἔφην τὸ λοιπὸν καὶ μονῳδίας σοι, τέκνον·
τοὺς διθυράμβους τοιγαροῦν μοι λεκτέον.
οὗτοι λυρικὸν καὶ χορὸν καὶ τὴν στάσιν

Vs. 114 Par. στενώποις. — Vs. 117 Par. κώμας παρ᾽ αὐτάς. — …. 124 Par. τραγῳδίαν. — Vs. 134 Par. κυρίαν. — Vs. 135 Par. ὁ …νμόνος. — Vs. 138 Par. τραγικοῖς. Fortasse ἄλλος scribendum. Ita …exandrae auctorem a Chalcidensi distingueret. — Vs. 140 Par. μονῳδές.

καὶ δῶρον εἶχον. τὰ δὲ λοιπά μοι μάθε·
οἱ πρὸς τὸν Διόνυσον γράφοντες λόγους
παμπλειστοσυστρόβητον ἔγραφον μέλος,
οἷόνπερ αὐτὸς στίχον ἀρτίως ἔφην,
ἀσματοχαμπῶν πλειστοποικίλῳ τρόπῳ.
Ταῦτα δ' ἐποίουν ἐκμιμούμενοι τρόπους
τοὺς βακχικούς τε καὶ στροφὰς πολυστρόφους·
κλῆσιν δὲ διθύραμβον ἔσχον, ὦ τέκνον,
ἐκ Διονύσου βακχικοῦ χοροστάτου,
ὅστις περ ἐξέδραμε θύρας τὰς δύο,
μηρὸν Διός τε καὶ Σεμέλης γαστέρα.
Φιλόξενον δὲ τὸν Κυθήριον λέγε
τῶν διθυράμβων εὑρετὴν συγγραμμάτων.
ἰαμβογράφους γλωττοτοξότας νόει
Πάριον Ἀρχίλοχον, αἰσχρὸν ἐν λόγοις,
καὶ δεινὸν Ἱππώνακτα πικρίας πλέων,
οὗπερ παρεισέγραψέ τις τύμβῳ τάδε·
„Οὐ βότρυν ἀλλ' ἄχερδον ἐν τάφῳ φέρει,
„στύφοντα, πικραίνοντα πικρίᾳ λόγων·
„ἀλλά τις Ἱππώνακτος ἐλθὼν εἰς τάφον
„τὸν ἄνδρα κνώσσειν εὐμενῶς εὔχου κάτω."
Ἰὸν δέ πως βάζοντες ἐμπίκροις λόγοις
κλῆσιν κατεπλούτησαν ἰαμβογράφων.
ποιητικὸν δὲ πᾶν ἀνωνύμως λέγε
ὅπου περ εὑρήσειας αὐτός μοι, τέκνον,
ἡρωϊκὸν μέτρον τε καὶ μύθους ἅμα,
λέξιν τε ποιὰν ἱστορικήν τε φράσιν.
πεντὰς δὲ τούτων ἐστὶν ἐξῃρημένη,
Ὅμηρος, Ἡσίοδος, Πάνυσις τρίτος,
Πείσανδρος, Ἀντίμαχος, οἱ δ' ἄλλοι νέοι,
ὧνπερ τὸν ἐσμὸν τίς διαγράψει λόγος;
οὕτω τὰ πάντα σὺ μαθὼν κατ' ἀξίαν
γίνωσκε καλῶς καὶ διακρίνων βίβλους.
ὡς τεχνικῶς βαδίζε (sic) *πρὸς λόγων τρίβους.*

Vs. 171 *Πανῦσις* Bar. — Vs. 175 Par. *βίβλον*. — Vs. 176 deest Par.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΜΒΟΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙ ΚΩΜΩΔΙΑΣ.

Ἐπείπερ ἡμῶν τοῖς ἀτέχνοις πρὶν στίχοις
τριπλῆν τελεῖν εἴρηκα τὴν κωμῳδίαν,
πρώτην ὁμοῦ μέσην τε καὶ τὴν ὑστέραν,
ἔφην δὲ καὶ γνώρισμα τῶν τριῶν τότε,
οὐκ ἀκριβῶς ἔφην δὲ πᾶν μέχρι τέλους·
τὰ νῦν φέρε γράψωμεν ἠκριβωμένως,
πόσα μέρη τε τυγχάνει κωμῳδίας,
καὶ παραβάσεως ὁπόσα τὰ μέρη,
τίνα δὲ ταῦτα, τεχνικῶς τε πῶς πρέπει
κωμῳδίας γράφειν τε καὶ τραγῳδίας.
μέρη μέν εἰσι τέσσαρα κωμῳδίας·
πρῶτον πρόλογος, τὸ μέχρι χοροῦ τῆς εἰσόδου·
τὸ τοῦ χοροῦ μέλος δὲ δεύτερον λέγω·
ἐπείσοδος τρίτον δέ· τί δὲ τυγχάνει;
λόγος μεταξὺ πλὴν μελῶν χοροῦ δύο·
τέταρτόν ἐστιν ἔξοδος· ταύτης μέρος
λόγος χοροῦ τις τῷ τέλει λελεγμένος.
τόσα μέρη μέν εἰσι τῆς κωμῳδίας.
ἑπτὰ δὲ παραβάσεώς εἰσι μέρη,
ἃ νῦν σαφῶς ἄκουε λεπτῷ τῷ λόγῳ·
ὁ κωμικὸς χορὸς μὲν ὀρχήστρας τόποις,
τὴν ἣν λογεῖον νῦν καλοῦμεν, ἡγμένος,
ὑποκριταῖς μὲν προσλαλῶν ἄλλοις μέτροις
σκηνὴν πρὸς αὐτὴν ἣν ὁρῶν κωμῳδίας·
αὐτῶν ἀπελθόντων δὲ πρὸς δῆμον βλέπει,
ὃ καὶ στροφὴν ἔσχηκε τὴν κλῆσιν φέρον·
ἐκ τετραμέτρων ἕξ τε καὶ δέκα στίχους,

Vs. 8 libri καὶ τῆς παραβάσεως ὁπόσα δὲ τὰ μέρη. — Vs. 12 πρῶτον delendum. Tum Par. τὴν εἴσοδον. — Vs. 22 Par. ἣ . . γμένον.

ἀναπαιστικοὺς δὲ τοῖς μέτροις, ἐφθέγγετο,
ἀντιστροφὴν δ᾽ ἔφασκεν, εἶτα δευτέρως
τοιῷδε μέτρῳ καὶ ποσῷ τόσων στίχων·
τοὺς δ᾽ αὖ στροφῆς λόγους τε σὺν ἀντιστρόφῳ
ἅπας παλαιός πως ἐπίῤῥημα λέγει.
ἡ πάροδος ὅλη χοροῦ δὲ παράβασις.
ἂν οὖν ἐπὶ θέατρον ἐκ πολισμάτων
ἐδείκνυ δῆθε τὴν ὁδὸν ποιούμενος,
ἀριστερᾶς ἔβαινεν ἁψῖδος τόπων·
εἰ δ᾽ ὡς ἀπ᾽ ἀγροῦ, δεξιᾶς διὰ τόπων,
ἐν τετραγωνίζοντι τοῦ χοροῦ τύπῳ,
ὑποκριταῖς τὸ βλέμμα δεικνύων μόνοις·
ὧν ἐκδραμόντων ἑπτάκις ἐστραμμένος
χορὸς καθώρα πρὸς διπλῆν δήμου στάσιν·
τὸ δ᾽ ἑπτασυστρόβητον ὄρχημα τόδε
παράβασιν ἔσχε τῷ γένει τὴν κλῆσιν φέρειν·
ὄρχησις ἡ πρώτη τε τὴν κλῆσιν γένους,
μακρὸν δὲ δὴ πνῖγός τε τὸ τρίτον πάλιν,
τέταρτον ᾠδὴ καὶ στροφὴ κλῆσιν φέρει·
τὸ πέμπτον αὖτέ τις ἐπίῤῥημα λέγει,
τὸ δ᾽ ἕκτον ἔσχε κλῆσιν ἀντῳδῆς φέρειν,
ἀντιστροφῆς ἅμα τε σὺν αὐτῇ λέγω.
τὸ δ᾽ ἕβδομόν τις ἀντεπίῤῥημα λέγει·
Τζέτζῃ δ᾽ ἀρεστὸν οὐδαμῶς ἐστι τόδε,
οὐδ᾽ αὖ τὸ πέμπτον, ἀλλά σοι ταῦτα λέγει·
τὰς πρακτικὰς μὲν συστροφὰς χοροῦ δύο
σκηνὴν πρὸς αὐτὴν πρός τε τὸν δῆμον νόει
στροφὰς καλεῖσθαι, σὺν δὲ μὴν ἀντιστρόφους, *)

Vs. 43 dele τήν.

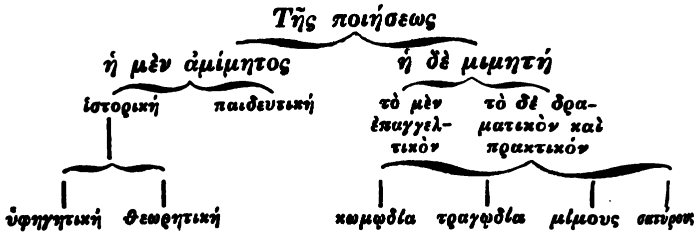
*) Scholion Par.: κατὰ τὸν Τζέτζη τὰ ἑπτὰ εἴδη τῆς παραβάσεως ἢ μέρη· ἐκβάλλει μὲν τὸ ἐπίῤῥημα ἐκ τοῦ πέμπτου τόπου· καὶ τὸ ἀντεπίῤῥημα ἐκ τοῦ ἑβδόμου· παράβασιν δὲ καλεῖ τὸ γένος καὶ τὸ πρῶτον ὄρχημα· τρίτον μακρὸν καὶ πνῖγος· τέταρτον ᾠδὴν τὴν καὶ ἐπίῤῥημα· πέμπτον ἀντῳδὴν τὴν καὶ ἀντεπίῤῥημα· ἕκτον στροφήν· ἕβδομον ἀντιστροφήν.

τοὺς τετραμέτρους οὓς ἔφη δὲ τῶν στίχων
τρανῶς ἐπιρρήματι τοὺς πρώτους λέγει·
τοὺς δευτέρους αὖ ἀντεπίρρημα πάλιν·
Τζέτζης μὲν αὐτὰ τῶν μερῶν τῆς ἑπτάδος
παρεξελών τε καὶ διώξας μακρόθεν
ᾠδὴν διαιρεῖ καὶ στροφὴν ὡς πρὸς δύο
ἀντιστροφὴν αὐτήν τε κἀντῳδὴν ἅμα·
οὕτω τε πληροῖ σοι πάλιν τὴν ἑπτάδα,
ᾠδὴν καλεῖ δὲ πρὸς θεοὺς τινὰς λόγους,
στροφὴν πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἄνθρωπον λόγους.
τὴν δ᾽ ἀντοῳδὴν εἰς θεοὺς πάλιν λέγει,
ἀντιστροφὴν δὲ πρὸς γονὰς ἐτησίους.
ταῦτα μὲν οὕτω· καὶ ταδὶ δέ μοι μάθε,
ὡς ἡ παλαιὰ συγγραφὴ κωμῳδίας
ἦρτο πρὸς ὄγκον Ἀττικῆς γλώττης λόγοις,
ἐχρῆτο καὶ μέτροις δὲ ποικίλοις στίχων,
χορῶν τε χρείαν εἶχεν· ἡ νέα δέ γε
γλώττης σαφοῦς πρῶτα μὲν ἥρμοστο λόγοις,
πλείστῳ δὲ χρῆται τῶν ἰάμβων τῷ μέτρῳ·
καὶ δὴ σὺν αὐτοῖς καὶ χορῶν ἀποτρέχει,
τὸ τοῦ σκοποῦ δὲ πλάσμα καὶ λέξις ἅμα.
παρεισφοροῦσιν ἡδονὴν κωμῳδίαις
καὶ τὸν γέλωτα τοῖς ὁμωνύμοις πλέον
ἐσχηματισμένα τε καὶ παρῳδίαι,
καὶ κλήσεων πλάσεις δὲ καὶ μεταπλάσεις·
σὺν οἷς χορισμοὶ καὶ καταχρήσεις ἅμα.
Σκαμβῶν μετ᾽ αὐτὰ νῦν μελῶν κλῆσιν μάθε.
λέγοντες ἦσαν ταῦτα καιροῖς τῶν πότων·
σκαμβὰ δ᾽ ἔφασκον ὡς ἁπλᾶ μᾶλλον τάδε·
ἄλλοι δὲ φασίν, ὡς ἀναγκαῖον πότοις
ᾄδειν ὑπῆρχε πρὸς ψαλάγματα λύρας·
ὅσοις ἐνῆν δὲ μηδαμῶς λύρας τέχνη,
δάφνης λαβόντες εἴτε μυρσίνης κλάδους,

Vs. 64 πρὸς θεοὺς Meerm. πρόσθε τοὺς Par. προσθέτους Barocc. — Vs. 65 ἀνθρώπων Par. et Meerm.

ᾖδον καλοῦντες σκαμβὰ τὰ λύρας μέλη·
ἄλλοι δὲ τοὺς ᾄδοντας εἶπον τὴν λύραν,
οὐχὶ κατ' εὐθύ, συστροφαῖς δὲ λαμβάνειν·
οὕτω τὸ λοιπὸν κλῆσιν ἔσχε τὰ μέλη.

IV. EX CODICE COISLINIANO APUD CRAMERUM ANECD. PARIS. VOL. I, 403.

Ἡ τραγῳδία ὑφαιρεῖ τὰ φοβερὰ παθήματα τῆς ψυχῆς δι' οἴκτου, καὶ ὅτι συμμετρίαν θέλει ἔχειν τοῦ φόβου· ἔχει δὲ μητέρα τὴν λύπην.

Κωμῳδία ἐστὶ μίμησις πράξεως γελοίου καὶ ἀμοίρου μεγέθους τελείου, χωρὶς ἑκάστου τῶν μορίων ἐν τοῖς εἴδεσι δρῶντας, καὶ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἡδονῆς καὶ γέλωτος, περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν· ἔχει δὲ μητέρα τὸν γέλωτα. γίνεται δὲ ὁ γέλως

ἀπὸ τῆς λέξεως — ἀπὸ τῶν πραγμάτων

- κατὰ ὁμωνυμίαν
- συνομωνυμίαν
- ἀδολεσχίαν
- παρωνυμίαν
  - παρὰ πρόσθεσιν καὶ ἀφαίρεσιν
- ὑποκόρισμα
- ἐξαλλαγὴν
  - φωνῇ
  - τοῖς ὁμογενέσι *)
- σχῆμα λέξεως

ἐκ τῶν πραγμάτων γέλως

- ἐκ τῆς ὁμοιώσεως
  - χρήσει
    - πρὸς τὸ χεῖρον
    - πρὸς τὸ βέλτιον
- ἐκ τῆς ἀπάτης
- ἐκ τοῦ ἀδυνάτου
- ἐκ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἀνακολούθου
- ἐκ τοῦ παρὰ προσδοκίαν
- ἐκ τοῦ χρῆσθαι φορτικῇ ὀρχήσει
- ὅταν τις τῶν ἐξουσίαν ἐχόντων παρεὶς τὰ μέγιστα φαυλότητα λαμβάνῃ
- ὅταν ἀσυνάρτητος ὁ λόγος ᾖ καὶ μηδεμίαν ἀνακολουθίαν ἔχῃ.

*) Haec φωνῇ et τοῖς ὁμογενέσι potius ad σχῆμα λέξεως trahenda sunt.

Διαφέρει ἡ κωμῳδία τῆς λοιδορίας, ἐπεὶ ἡ μὲν λοιδορία ἀπαρακαλύπτως τὰ προσόντα κακὰ διέξεισιν, ἡ δὲ δεῖται τῆς καλουμένης ἐμφάσεως.

Ὁ σκώπτων ἐλέγχειν θέλει ἁμαρτήματα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

Σύμμετρα τοῦ φόβου θέλει εἶναι ἐν ταῖς τραγῳδίαις καὶ τοῦ γελοίου ἐν ταῖς κωμῳδίαις.

Κωμῳδίας ὕλη, μῦθος, ἦθος, διάνοια, λέξις, μέλος, ὄψις. Μῦθος κωμικός ἐστιν ὁ περὶ γελοίας πράξεις ἔχων τὴν σύστασιν. ἤθη κωμῳδίας τά τε βωμολόχα καὶ τὰ εἰρωνικὰ καὶ τὰ τῶν ἀλαζόνων. διανοίας μέρη δύο, γνώμη καὶ πίστις. κωμική ἐστι λέξις κοινὴ καὶ δημώδης· δεῖ τὸν κωμῳδοποιὸν τὴν πάτριον αὐτοῦ γλῶσσαν τοῖς προσώποις περιτιθέναι, τὴν δὲ ἐπιχώριον αὐτῷ ἐκείνῳ. μέλος τῆς μουσικῆς ἐστιν ἴδιον· ὅθεν ἀπ' ἐκείνης τὰς αὐτοτελεῖς ἀφορμὰς δεήσῃ λαμβάνειν. ἡ ὄψις μεγάλην χρείαν τοῖς δράμασι τὴν συμφωνίαν παρέχει. Ὁ μῦθος καὶ λέξις καὶ τὸ μέλος ἐν πάσαις κωμῳδίαις θεωροῦνται, διάνοιαι δὲ καὶ ἦθος καὶ ὄψις ἐν ὀλίγαις.

Μέρη τῆς κωμῳδίας πρόλογος, χορικόν, ἐπεισόδιον, ἔξοδος. Πρόλογός ἐστιν μόριον κωμῳδίας τὸ μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ χοροῦ. χορικόν ἐστι τὸ ὑπο τοῦ χοροῦ μέλος ᾀδόμενον, ὅταν ἔχῃ μέγεθος ἱκανόν. ἐπεισόδιόν ἐστι τὸ μεταξὺ δύο χορικῶν μελῶν. ἔξοδός ἐστι τὸ ἐπὶ τέλει λεγόμενον τοῦ χοροῦ.

INDEX RERUM VERBORUM ET SCRIPTORUM.

INDEX RERUM, VERBORUM ET SCRIPTORUM.

A.

B.

C. *K. X.*

G. Γ.

H.

I.

K.

L. Λ.

M.

N.

O. Ω.

P. Π. Φ. Ψ.

R. *P.*

S. Σ.

T. Θ.

U. V.

X. Ξ.

Y. Υ.

Z.

ARISTOPHANIS FRAGMENTORUM NUMERI DINDORFIANI COMPARATI CUM BERGKIANIS.

Dind.		Bergk.	Dind.		Bergk.
1	Daetal.	XV. XVI.	33	Daetal.	XXXVIII.
2	-	XIII.	34	-	XXXIX.
3	-	XIX.	35	-	XL.
4	-	XVII.	36	-	XLI.
5	-	I.	37	-	XLII.
6	-	II.	38	-	XLIII.
7	-	III.	39	-	XLIV.
8	-	IV. V.	40	-	XLV.
9	-	XVIII.	41	-	XLVI.
10	-	X.	42	-	XLVII.
11	-	XXVIII.	43	Babylon.	II.
12	-	VII.	44	-	III.
13	-	VI.	45	-	VII.
14	-	XXIX.	46	-	IV. V. VI.
15	-	XXII.	47	-	VIII.
16	-	XXIV.	48	-	XVII.
17	-	XXV.	49	-	XV.
18	-	XXVI.	50	-	XXVI.
19	-	XXI.	51	-	XI.
20	-	XXIII.	52	-	XXVII.
21	-	XI.	53	-	XVIII.
22	-	XXVII.	54	-	XIX. XX.
23	-	XII.	55	-	XXI.
24	-	XXX.	56	-	XV.
25	-	XX.	57	-	I.
26	-	VIII.	58	-	XXII.
27	-	XXXIII.	59	-	XXIII.
28	-	XXXII.	60	-	XIX.
29	-	XIV.	61	-	XII.
30	-	XXXIV.	62	-	XXIV.
31	-	XXXVI.	63	-	XXV.
32	-	XXXVII.	64	-	XXX.

Dind.		Bergk.	Dind.		Bergk.
65	Babylon.	XIII.	117	Aeolosicon	XII.
66	-	XXVIII.	118	-	I.
67	-	XXXII.	119	-	XIII.
68	-	XXXIII.	120	-	XIV.
69	-	XIV.	121	-	XVII.
70	-	XXXIV.	122	-	VI.
71	-	XXIX.	123	-	VIII.
72	-	XXXV.	124	Cocalus	I.
73	-	XXXVI.	125	-	II.
74	Proag.	I.	126	-	III.
75	-	II.	127	-	IV.
76	-	IV.	128	-	VII.
77	-	V.	129	-	V.
78	-	VI.	130	-	VI.
79	-	VII.	131	-	VIII.
80	-	III.	132	-	IX.
81	-	VIII.	133	-	X.
82	-	IX.	134	-	XI.
83	Amphiar.	VII.	135	Anagyr.	I. II.
84	-	XIV.	136	-	III.
85	-	IV.	137	-	V.
86	-	I.	138	-	IV.
87	-	III.	139	-	VI.
88	-	II.	140	-	IX.
89	-	XVI.	141	-	X.
90	-	XV.	142	-	XIII.
91	-	VI.	143	-	XIV.
92	-	XVII.	144	-	XV.
93	-	V.	145	-	XVI.
94	-	VIII.	146	-	VII.
95	-	XI.	147	-	VIII.
96	-	XVIII.	148	-	XI.
97	-	XIX.	149	-	XVIII.
98	-	X.	150	-	XIX.
99	-	IX.	151	-	XX.
100	-	XII.	152	-	XXI.
101	-	XX.	153	-	XXII.
102	-	XIII.	154	-	XVII.
103	-	XXI.	155	-	XII.
104	-	XXII.	156	Georg.	I.
105	Plutus	I.	157	-	IX.
106	-	II.	158	-	X.
107	-	VI.	159	-	XI.
108	-	VII.	160	-	VII.
109	Aeolosicon	V.	161	-	XII.
110	-	II.	162	-	XIII. XIV.
111	-	III.	163	-	VIII.
112	-	IV.	164	-	II.
113	-	IX.	165	-	III.
114	-	X.	166	-	IV.
115	-	XV.	167	-	V.
116	-	XI.	168	-	VI.

Dind.		Bergk.	Dind.		Bergk.
169	Georg.	XV.	221	Gerytad.	XXVIII.
170	-	XXV.	222	-	XXIX.
171	-	XXIV.	223	-	XXX.
172	-	XX.	224	-	XXXI.
173	-	XXII.	225	-	XXXII.
174	-	XXIII.	226	-	XXXIII.
175	-	XXI.	227	-	XXXIV.
176	-	XIX.	228	-	XVIII.
177	-	XVIII.	229	-	XX.
178	Geras	II.	230	-	XXI.
179	-	XVI.	231	Incert.	II.
180	-	XVII.	232	Daedal.	II.
181	-	I.	233	-	I.
182	-	IV.	234	-	IX.
183	-	XV.	235	-	VI. VII. VIII.
184	-	XIII.	236	-	III.
185	-	XIV.	237	-	IV. V.
186	-	III.	238	-	X.
187	-	XVIII.	239	-	XII.
188	-	IX.	240	-	XVI.
189	-	XIX.	241	-	XI.
190	-	V.	242	Danaid.	IX.
191	-	VI.	243	-	X.
192	-	VII.	244	-	VI.
194	-	XXIV.	245	-	IV.
194	-	XXI.	246	-	V.
195	-	XXII.	247	-	VII.
196	-	XXIII.	248	-	XI.
197	-	XX.	249	-	XII.
198	Gerytad.	I. II.	250	-	XIII.
199	-	XI.	251	-	VIII.
200	-	VI.	252	-	XIV. XV.
201	-	VII.	253	-	I.
202	-	VIII.	254	-	XVI.
203	-	IV.	255	-	XVII.
204	-	X.	256	-	XIX.
205	-	IX.	257	-	XXI.
206	-	III.	258	-	III.
207	-	XVI.	259	-	XX.
208	-	XIII.	260	Dram. 1	I.
209	-	XII.	261	-	II.
210	-	V.	262	-	III.
211	-	XVII.	263	-	VI.
212	-	XIV.	264	-	VII.
213	-	XV.	265	-	VIII.
214	-	XXIII.	266	-	V.
215	-	XIX.	267	-	IV.
216	-	XXII.	268	-	IX.
217	-	XXIV.	269	-	X.
218	-	XXV.	270	-	XI.
219	-	XXVI.	271	Incert.	CXXXVII.
220	-	XXVII.	272	Dram. 2	I.

Dind.		Bergk.
273	Dram. 2	II.
274	-	III. IV. V.
275	-	VI.
276	-	VII.
277	Dram.	I.
278	-	II.
279	-	III.
280	-	IV.
281	-	V.
282	-	VI.
283	Heroes	I.
284	-	V.
285	-	VI.
286	-	VIII.
287	-	IX.
288	-	X.
289	-	XI.
290	-	III.
291	-	II.
292	-	IV.
293	-	VII.
294	-	XII.
295		XIII. XIV. XV.
296	-	XVI.
297	-	XVII.
298	-	XVIII.
299	-	XIX.
300	Thesmoph.	VII.
301	-	I.
302	-	III.
303	-	IV.
304	-	IX.
305	-	X.
306	-	XI.
307	-	XII.
308	-	XIII.
309	-	VI.
310	-	V.
311	-	XXIII.
312	-	XIV.
313	-	XV.
314	-	XVI.
315	-	XVII.
316	-	XVIII.
317	-	VIII.
318	-	XIX.
319	-	XX.
320	-	XXII.
321		XXI. XXIV. XXV.
322	-	XXVI.
323	-	XXVII.
324	Lemniae	II.

Dind.		Bergk.
325	Lemniae	I.
326	-	IX.
327	-	IV.
328	-	III.
329	-	XI.
330	-	X.
331	-	XVIII.
332	-	VII.
333	-	VI.
334	-	V.
335	-	XII.
336	-	XIII.
337	-	XIV.
338	-	XV.
339	-	XVII.
340	-	XIX. XX.
341	-	XXI.
342	Nauag.	I.
343	Nesi	II.
344	-	I.
345	-	VII. VIII. IX.
346	-	IV.
347	-	VI.
348	-	V.
349	-	III.
350	-	X.
351	-	XI.
352	-	XII.
353	-	XIII.
354	Holcad.	XX.
355	-	I.
356	-	VI.
357	-	VII.
358	-	VIII. IX.
359	-	X.
360	-	XI.
361	-	XII.
362	-	XIII.
363	-	XIV.
364	-	XV.
365	-	XVIII.
366	-	XIX.
367	-	XVI.
368	-	XVII.
369	-	XXII.
370	-	XXIII.
371	-	XXIV.
372	-	II — V.
373	-	XXV.
374	-	XXVII.
375	-	XXVIII.
376	Pelargi	I.

Dind.		Bergk.
377	Pelargi	III.
378	-	IV.
379	-	II.
380	-	VI.
381	-	VII.
382	-	V.
383	-	VIII.
384	-	IX.
385	-	X.
386	-	XI.
387	-	XII.
388	Poesis	I.
389	Polyid.	II.
390	-	I.
391	-	III.
392	-	IV.
393	-	V.
394	-	VI. VII.
395	-	III.
396	-	IX.
397	Scenas Cat.	IV.
398	-	V.
399	-	I. II. III.
400	-	VI.
401	-	VII. VIII.
402	-	IX.
403	-	X.
404	-	XII.
405	-	XIII.
406	-	XIV.
407	-	XI.
408	-	XV.
409	-	XVI.
410	-	XVII.
411	-	XVIII.
412	-	XIX.
413	Tagenist.	IV.
414	-	V.
415	-	VI.
416	-	XVIII.
417	-	II.
418	-	III.
419	-	VII.
420	-	VIII.
421	-	IX.
422	-	X.
423	-	XI.
424	-	XII.
425	-	XIII.
426	-	XIV. XV.
427	-	XVI.
428	-	XVII.

Dind.		Bergk.
429	Tagenist.	XIX XX. XXI.
430	-	XXII.
431	-	XXIII. XXIV.
432	-	XXV.
433		XXVI. XXVII.
434	-	XXVIII.
435	-	XXX.
436		XXXI. XXXII.
437	-	XXXIII.
438	-	XXXIV.
439	-	XXXV.
440	-	XXXVI.
441	-	XXXVII.
442	-	XXXVIII.
443	-	XL.
444	-	XLI.
445	-	I.
446	Telmess.	III. IV.
447	-	V.
448	-	VI.
449	-	VII.
450	-	I. II.
451	-	VIII.
452	-	IX.
453	-	X.
454	-	XI.
455	-	XII.
456	-	XIII.
457	-	XIV.
458	Triphal.	I.
459	-	XIV.
460	-	II.
461	-	III.
462	-	IV.
463	-	V.
464	-	VI.
465	-	VII.
466	-	VIII.
467	-	IX. X.
468	-	XI.
469	-	XII.
470	Phoeniss.	II.
471	-	I.
472	-	III.
473	-	IV.
474	-	V.
475	-	VI.
476	Horae	I.
477	-	II.
478	-	III.
479	-	IV.

Dind.		Bergk.
480	Horae	VI. VII.
481	-	VIII.
482	-	IX.
483	-	X.
484	-	IX.
485	-	XIV.
486	-	XII. XV.
487	Incert.	I.
488	-	IX.
489	-	XII.
490	-	XIII.
491	-	XIV.
492	-	XV.
493	-	XVI.
494	-	XVII.
495	-	XCI.
496	-	
497	-	XVIII.
498	-	XIX.
499	-	XX. XXI.
500	-	XXII.
501	-	XXIII.
502	-	XXIV.
503	-	XXV.
504	-	XXVI,
505	-	XXIX.
506	-	XXXV.
507	-	XXXVI.
508	-	XXXVII.
509	-	XXXVIII.
510	-	XXXIX.
511	-	XLI.
512	-	XLIII.
513	-	XLV.
514	-	XLVI. XLVII.
515	-	XLVIII.
516	-	XLIX.
517	-	
518	-	LI.
519	-	LXIV.
520	-	LXV.
521	-	LXVI.
522	-	LXVII.
523		LXVIII. LXIX.
524	-	LXX.
525	-	LXXI.
526	-	LXXII.
527	-	LXXIII.
528	-	LXXV.
529		LXXVI. LXXVII.
530	-	LXXVIII.
531	-	LXXIX.

Dind.		Bergk.
532	Incert.	LXXX.
533	-	LXXXI.
534	-	L.
535	-	LXXXII.
536	-	LXXXIII.
537	-	LXXXIV.
538	-	LXXXV.
539	-	LXXXVI.
540	-	LXXXVII.
541	-	LXXXVIII.
542	-	LXXXIX.
543	-	XCV.
544	-	XCVI.
545	-	XCVII.
546	-	XXXI.
547	-	XXXII.
548	-	XXXIII.
549	-	XLIV.
550	-	X.
551	-	XI.
552	-	XCVIII.
553	-	XCIX.
554	-	XL.
555	-	XLII.
556	-	VIII.
557	-	CI.
558	-	CII.
559	-	CIII.
560	-	CIV.
561	-	CVI.
562	-	CVII.
563	-	CVIII.
564	-	CIX.
565	-	CX.
566	-	CXI.
567	-	CXII.
568	-	CXIII.
569	-	CXIV.
570	-	CXV.
571	-	CXVI.
572	-	CXVII.
573	-	CXVIII.
574	-	CXIX.
575	-	CXX.
576	-	CXXI.
577	-	CXXIII.
578	-	CXXIV.
579	-	CXXV.
580	-	CLXXI.
581	-	CXXVII.
582	-	
583	-	CXXVIII.